Ny

Lag-Samling,

Andra Häftet,

innehållande Handels-Balken af
1734 års Lag.

ÖREBRO,
N. M. Lindhs Boktryckeri, 1837.

Handels-Balken.

1. Capitlet.

Om kiöp och skifte.

1. §.

Kiöp bör ske utan twång eller list, med säljarens och kiöparens goda ja och samtycke. Sker thet annorledes; ware ogildt.

Twång och list ogillas i 4 C. 1, 6 och 7 §. §. samt 13 C. 8 §. G. B., 16 C. 1 §. R. B. och 4 C. 3 §. U. B.; Laga Domstol för twist i handel emellan köpare och säljare i stad, 10 C. 5 §. R. B.

Alldenstund, så wäl uti Sweriges allmänna Lag 1 Cap. Hand. B. som andra utfärdade Kongl. Förordningar uttryckeligen stadgas, att köp bör ske utan twång och list, med säljarens goda ja och samtycke, samt wid wite utsättes, att Landtmannen icke bör, enär han med någon wara kommer till torgs, blifwa öfwerlupen och olägenhet honom tillfogas; Så, på det Allmogen så mycket mera må blifwa handhafd wid det, som i thy mål till deß säkerhet stadgadt är, och äga en fullkomlig frihet att sälja sin wara till den honom helst behagar att sluta handel med, så i minut, som en gros; will Kongl. Maj:t härmed i Nåder ytterligare hafwa förklarat, att der landtmannen wid slike tillfällen något emot Lag stridande twång eller annor medfart öfwergå skulle, bör då den brottslige, utom det wite och straff, som tillförene utsatt är, wara till tio daler silfw:mts bot förfallen, säljarens ensak. K. Res. på Allm. Besw. d. 1 Sept. 1741, §. 21.

Hos Kongl. Maj:t hafwa Riksens Ständer i underdånighet förmält, det de icke utan särdeles mißnöje måst erfara, huruſom, oaktadt genom Kongl. Breſwet af den 20 Junii 1739 helsosammeligen är förordnadt, det ingen dädanefter måtte inrätta lotteri till enskild förmon, utan att lotterier endast till pios usus och publici nytta skulle tillåtas: äfwensom och igenom Kongl. Rescriptet af d. 7 Nov. 1750 ytterligare wid 200 dal. s:mt blifwit förbudit, att utom dem, som då redan privilegierade woro, inrätta och werkställa lotterier, af hwad namn de wara måge, hwarunder äfwen begripes jouvel- silfwer- meuble-warors- och flere lotterier af dylik beskaffenhet; så har icke deß mindre werkställigheten och handhafwandet af denna så nyttiga som nödiga författning tid efter annan i flere delar kommit att hwila och åsidosättas. Och emedan waru-lotterier i synnerhet medföra skadliga och förderfliga werkningar, dels i anseende till en alldeles oskälig winning för deras inrättare, dels en obetänksam ungdoms förledande till otidiga penninge-utgifter, i hopp om betydelig winst, samt tidens förspillande, dels ock saknad för borgerskapet och handtwerkerierne i Städerne på jemn och nödig affättning på deras arbeten och tillwerkningar m. m.; Ty finner Kongl. Maj:t sig i anledning så wäl häraf, som Riksens Ständers underdåniga tillstyrkande, föranlåten att härmed alldeles widare förbjuda deße förut affkaffade så wäl som dylika meuble- och waru-lotterier, utan undantag af ort och ställe, ehwarest de helst kunde inrättas och hållas, och det wid ett emot förra Förordningar förbubbladt wite af fyra hundrade daler silf:mt, jemte stadgande, att den eller de, som antingen hos Kongl. Maj:t eller Riksens Ständer wäga derom någon ansökning göra, böra derföre böta Twå Tusende daler S:mt, på det allt oskick i denna del hädanefter må förekommas, och Städernes Borgerskap wid de dem i lagarne utstakade rättigheter och förmoner oförkränkt warda bibehållne. K. Förb. d. 18 Junii 1772.

Kongl. Maj:t har funnit godt förordna, att det genom Kongl. Breſwet d. 11 December 1783 och Commerce-Collegii Kungörelse d. 28 Jan. 1784, utfärdade förbud emot försäljning af lotter för utländske lotteriers räkning, skall till sin kraft och werkan upphöra. K. Br. d. 6 Junii 1826, kungjordt genom Swea Hof-Rätts univ. d. 21 Junii s. å. *).

2. §.

Nu hafwer man slutit laga köp; thet skal ståndа, och ej återgånga. Hwar som thet bryta wil, böte tre daler, och gälde skadan.

Hwad till laga köp erfordras 1 C. 1 §. H. B.; Lagligit stånde, olagligit återgånge, 1 C. 1 §. J. B.; Ther ej finnes utsatt, hwilken böterne njuta skall, gången the till trifkiftes, 32 C. 1 §. R. B.

3. §.

Klandras thet, som sådt är, eller thet man i wärde fick; wärje hwar thet han utgaf, eller böte tijo daler, och skadan åter.

Om klander i jordafång och om hemul, 11 C. J. B.

4. §.

Nu säljer man then wahra, som sedan finnes hafwa fel, warder säljaren lagliga tilwunnen, at hafwa thet fel wetat och ej uppenbarat; tage sitt åter, och gifwe ut wärdet; gälde ock allan skada, och böte tijo daler. Finnes i sielfwa wahran förborgadt fel, så at hwarken kiöparen eller säljaren thet förut warse blifwit; gånge thet kiöp åter, och tage hwar sitt igen. Är kiöpet skedt med thet förord, at kiöparen skal godset behålla, ehwad thet är bättre eller sämre; ståndе kiöpet fast. Tå häst kiöpes, hafwe kiöparen frestetid try dygn.

Säljer någon, thet han wet förfalskadt wara, eller ther i färd eller fals finnes, 1 Cap. 9 §. H. B., jemf. med 11 §. ib.

All den Skjort-wäf och Foder-wäf eller Buldan, som till Salu förfärdigas til hwem det hälst wara må, eller ock til Kronans behof leſwereras, bör wara af jämlik godhet hela stycket igenom; Och ifall wäfwen eller buldanet skulle befinnas wara glesare, ojämnare eller sämre inuti, än på yttre ändan af stycket, bör en sådan sämre del förut afskjäras, innan de til Salu aflåtas; Men på den händelse sådant icke skjedt, ware då, såsom en bedrägelig och odugelig wahra, confiscation underkastad, angifwarens ensak. K. Påbud. d. 2 Nov. 1757. Innehållande K. Br. d. 23 Nov. 1814, åberopadt i Comm. Coll. Circ. d. 31 Jan. 1815, att nyssnämde 1757 års ännu gällande Påbud bör en gång om året från Predikstolarne i Riket offenteligen uppläſas.

Kongl. Förordn. den 20 Dec. 1825, hurn förhållas skall wid besigtningar och öfwerbesigtningar, då waror eller färdiga arbeten för landt- eller sjö-förswa-

*) Genom K. Kung. d. 20 Apr. 1824 gafs tillåtelse att under en inskränkt tid till och med 1826 års slut, försälja fastigheter genom lotteri, dock under wissa utsatta wilkor, såwida ej, enligt Författningens 11 §., answar af ogildighet skulle följa; Och har Kongl. Maj:t, på hemställan af Numer-Lotteri-Directionen, om ett annat answar för Paragrafens öfwerträdande, förklarat sig wilja, uppå föredragning af Handels- och Finance-Expeditionen, taga detta ämne under nådigt öfwerwägande i sammanhang med frågan, huruwida nämnde, endast till 1826 års slut, gällande Kungörelse än widare må fortfara att lända till efterrättelse. K. Br. d. 6 Junii 1826, pag. 139 S. B. s. å. F. S. Och har efter denna tid, någon widare Författning i ämnet icke utkommit.

swarets behof lefwereras, i följe af upphandlings-auctioner, ingångne Contracter eller andra beting, är intagen wid 5 Cap. U. B.

Allahanda ocontrollerade Guld- och Silfwer-arbeten, Uhr och Nipper, undantagande hwarjehanda infattningar, måge icke, wid wahrans confiscation, tagas i pant för lån uti Kongl. General-Uppbörds-Contoiret och andre Publique Werk, eller, under hwad namn det wara må, i öppna Bodar, Ständ och Nipperlådor samt hos dem, som dese Metaller arbeta, utbjudas och till salu hållas; och icke eller försäljas på Auctioner i Städerne och på Landet; Warandes ägare af ocontrollerade Guld- och Silfwer-arbeten öpet tillfälle lämnadt, at derå erhålla wederbörlig Controll-Stämpel, då arbetet wid behörig underfökning finnes fullhaltigt, eller i annor händelse och om han åstundar detsamma afyttra, at derföre undfå betalning efter wahrans inwärtes halt och wärde, antingen af laglige Mästare eller på Kongl. Myntet.

De i Stockholm warande Judar måge icke utaf Guld och Silfwer något, af hwad namn och beskaffenhet som hälst, tilwerka, byta eller försälja, wid confiscation af wahran och wid det wite, som utsättes i 16 §. af det för Judiska Nationen den 27 Maji 1782 utfärdade Reglemente, (införd wid 8 Cap. 1 §. d. B.); i följd hwaraf den Jude, som häremot bryter, skall plikta första gången tio, andra gången tjugu R:dr, och tredje gången wara sin näring och sitt Skyddsbref förlustig. K. Br. d. 10 Febr. och d. 3 Maji 1790 samt Com. Coll. Kung. d 6. Maji s. å.

Att alla i 1770 års Hallordning gifne föreskrifter om besiktningar wid Hallen af till stämpling inlemnade inhemska Fabrikswaror, för utrönande af deras egenskaper så wäl i afseende på sjelfwa godsets godhet och felfrihet, som färgen och appreturen m. m., numera upphört att wara gällande, samt att i följd deraf stämplarne icke widare innehålla något intygande om warans egenskaper, utan endast utmärka att godset blifwit inom Riket tillwerkadt; wisar Com. Coll. Kung. d. 4 Maji 1832, införd wid 8 Cap. 1 §. d. B.

Huru förfaras bör med inhemska och utländska stämpelbara tillwerkningar, som finnas ostämplade; se 2 Cap. i K. Majits Nådiga Förordn. till förekommande af olofflig införsel eller utförsel af waror d. 12 Dec. 1835, införd wid slutet af 2 Cap. d. B.

Säljer någon en stämd Fiske-ware för god, eller swikeligen dermed handlar, se 1 Cap. 5 §. i 1766 års Fiskeri-Stadga, wid 18 Cap. B. B. p. 254.

5. §.

Säljer man twem ett; gälde skadan åter, och böte tijo daler, och then behälle godset, som först köpte.

Säljer eller städjer man jord, hus och tomt till twänne, 4 C. 4 §. och 16 C. 16 §. J. B.; Leger man twem ett, 13 C. 2 §. H. B.

Angående hwad iakttagas bör, wid handel om lösören hwilka köparen låter i säljarens wård qwarbliswa; se Kongl. Förord. d. 9 Maji 1835, inf. wid 7 Cap. U. B.

6. §.

Ingen inlåte sig i annars mans köp, eller bjude tå öfwer, medan köparen och säljaren om priset tinga; hwar som thet gjör, böte tre daler.

Ej må Förköp Idkare eller Mästare emellan tillåtas; tränge ej eller någon sig in uti den andres handel eller lagligen antagne beställningar, wid bot Tjugu Daler, och ersätte Skadan. 3 Art. 6 §. i K. Hall-Ordn. d. 2 Apr. 1770, införd wid 8 C. 1 §. d. B.

7. §.

Nu köper man wahror som skola wägas, mätas eller räknas; wärde them säljaren, til thes thet redt är; sedan wärde them köparen *).

*) Härmed öfwerensstämmer 1 Cap. 4 §. H. B. i nya Lagförslaget, hwareft stadgas: "Säljes waror, som skola "wägas, mätas eller räknas; då går äganderätten ej "till köparen öfwer förr, än warorna blifwit wägde, "mätte eller räknade."

Om wara, sedan den blifwit till Kronans förråd eller wärd inlemnad, skulle, innan besigtningen hinner werkställas, genom olyckshändelser, hwartill efter laga underfökning wid behörig Domstol, ingen sinnes wara wållande, skadas eller gå förlorad, komma Kronan och leswerantен att, till hälften hwardera, widkännas den uppkomna förlusten; se 18 §. i K. Förordn. d. 20 Dec. 1825, wid 5 Cap. U. B.

8. §.

Ingen må något köpa af annars mans hustru, barn, eller tienstehion, utan the hafwa lof at sälja, eller til köpslagan satte äro. Gjör thet någor, och åkäres; ware thet ogildt, och böte tijo daler.

I hwilke fall hustru må sälja af boets tillhörigheter, 11 C. 6 §. G. B.

All förskingring af den Invaliderne tilldelte beklädnad och öfrige effecter, är dem alfwarligen förbuden. 11 §. i 1 Art. af K. Regl. för Invalid-Inrättningen å Ulricsdahl d. 30 Sept. 1823. Och stadgades redan i K. Reglem. för Wadstena Krigsmanshus d. 20 Mars 1739, 7 §., att den, som genom köp, byte, pant, eller, å hwarjehanda sätt, emottog eller slog under sig en intagen Gratialists kläder, monderings- eller inventarii-persedlar, skulle wara skyldig dem utan lösen återgifwa.

Ingen utan wederbörandes lof och tillstånd må, hwarken under namn af pant, byte, köp eller på annat sätt, inlåta sig med Danwiks Hospitalshjon i någon handel om deras klädes-persedlar eller andra tillhörigheter, wid bot at mista panten och den tilbytta eller köpta wahran återställa utan lösen; Äfwensom ej någon må på Krogar eller Källare til slike hjon starka drycker utborga, wid förlust af det som således borgadt eller såldt blifwit. K. Br. d. 20 Dec. 1754.

Hwar, som utan wederbörande Compagnie-bekälhafwares skrifteliga tillstånd, af manskapet köper, sig tillbyter, eller till försäljning, betalning, pant, gåfwa eller lån emottager monderings-, remtygs-, bewärings- eller utrednings-persedlar, eller krut, skott, lod, hackor, pickor eller annan redskap, som han wiste wara af sådan beskaffenhet; skall dem genast utan lösen återskaffa, eller fulla wärdet gälda, samt deßutom böta Sex Riksdaler Trettiotwå Skillingar. Förgår sig Krigsmän på lika sätt, warde ansedd enligt hwad 26 §. förmär. 10 Cap. 27 §. i 1798 års Krigs-Art. Och wisar 14 Cap. 12 §. ib., att frågor härom tillhöra Krigs-Rätte upptagande.

Genom Rescript af d. 1 nästl. Februarii har Kongl. Maj:t i Nåder förordnat och fastställt, att den, som i någon olofflig underhandling om Cadettens enskilta egendom med honom ingår, skall, för en sådan förbrytelse inför Öfwer-Stathållare-Embetet till rätta ställd, efter 1 Cap. 8 §. H. B. böta Tre Riksdaler 16 ß.; men om händel sker med någon monderingspersedel, kommer deßa böter, likmätigt Förordn. d. 24 April 1745, att till Sex Riksdaler 32 ß. fördubblas. Skolandes wid bägge deßa händelser, förbrytaren utan all förskoning anses och böterne i brist af tillgång på penningar, till deremot swarande kroppsstraff förwandlas; Hwarjemte alla i gemen på det allwarligaste och wid wite af Tre R:dr 16 ß. förbjudas, att olofligen biträda någon Cadette med arbetes förrättande, med persedlars och penningars förwarande, med budskickningar munteligen eller skrifteligen till Staden, eller att med honom taga minsta befattning med waru-byten, penninge-wäxlingar, liquider af hwad namn och belopp som helst, och tracteringar. Öfw. St. Emb. Kung. d. 20 Mars 1796. Warandes enahanda föreskrifter, med tillägg att försåld Monderings- eller Krono-persedel bör af köparen återskaffas eller ersättas, meddelade uti 8 §. af Öfw. St. Emb. Kung. d. 17 Nov. 1804, angående de inom Kongl. Krigs-Academiens å Carlberg område förefallande Policemål.

Angående straff för dem, som utborga starka drycker åt omyndige studerande, tjenstefolk, gesäller och lärogoßar, samt gemenskapen af Krigsmagten, se 7 §. i K. Förordn. d. 24 Aug. 1813, införd wid 8 Cap. 4 §. M. B.

9. §.

Förfalskar man något gods, gänge theram som om annan tiufnad. Giör thet handtwerkare; miste ock frihet at sitt handtwerk idka. Säljer någor thet han wet förfalskadt wara, eller ther flärd i är, såsom ondt för godt, mångdt för omångdt; ware lag samma. Om falskt mätt och wigt stadgas i 8 Cap. och om falskt mynt i Mißgiernings-Balken.

Omsanswar för tjufnad, 40 C. 1 §. och 47 C. M. B.; Sätter någor annar Handtwerkares märke å sitt arbete, 1 C. 11 §. H. B.; Finnes ock theri flärd eller fals, ib.

Den Lefwerant, som umgås med flärd och bedrägeri, wid de til Kronans behof förfärdigande persedlar, bör första gången han dermed beträdes, icke allenast plikta efter Lag, utan äfwen, så framt han icke genast kan skaffa en god wahra i stället, ersätta och gälda all den kostnad och skada, som genom deß förwållande härrört. Om en på detta sättet en gång beträdd skulle sig andra gången förbryta, bör den obugeliga wahran confiscéras och deß wärde tillfalla närmaste Hospital, samt den brottslige af någon Kronans Anklagare ställas för rätta, at såsom en wanartig bedragare plikta efter Lag och wara deß Borgeliga näring förlustig. **K. Förordn. d. 29 Apr. 1777, §. 8, Mom. 2,** oförändrad bibehållen i **2 Mom. 14 §. af Kgl. Maj:ts förnyade Förordn. d. 11 Maji 1795,** angående indelte Ryttares och Dragoners beklädning, Bewäring och utredning.

Hit jemföras ock, ej mindre **K. Förb. d. 2 Nov. 1757,** wid 4 §. d. C. anm. än äfwen **16 §. i K. Förordn. d. 20 Dec. 1825,** wid 5 Cap. U. B.

På det köpare, hwilken på god tro kunnat tillhandla sig något större eller mindre partie tobak, men efteråt sinner sig dermed såsom ett slätt och oförswarligt gods, wara bedragen, må weta, till hwilken han sig wid slikt tillfälle skall hålla om skadeståndet; ty bör hwar och en tobaks-manufacturist, utom de nu wanlige Accis- och manufactur-stämplarne, trycka sitt eget och stadsens namn, hwarest han bor, på papper, som sedermera uti små sedlar sönderklippt uti hwarje rulla inspinnes. Och hwaremot derest något crimen falsi skulle begås, och någon skulle på slätt gods låta inspinna, i stället för sitt eget, en annan manufacturists namn; så bör en sådan straffas efter Handels-Balken 1 Cap. 9 och 11 §. §. och wara derjemte förlustig sitt privilegium och rättighet att widare idka tobakspinneri-näringen, utom det, att den således förfalskade waran bör confiscéras, och deßutan den brottslige plikta så mycket, som warans wärde, det ena så wäl som det andra till twesklftes emellan angifwaren eller beslagaren och nästa spinnhus. **K. Br. till Com. Coll. d. 16 Sept. 1741.**

Guld får arbetas af trenne sorter, som äro Ducat-, Pistolett- och Krono-Guld, hwarwid dock halten utsättes sålunda: Ducat-Guld förblifwer wid deß förra halt, som är Tjugutre Carat fem grän, men Pistolett-Guld skal hädanefter arbetas til Tjugu Carat och fyra grän med tillåtit remedium af twå grän. Krono-Guld förarbetas til Aderton Carat och fyra grän, hwarwid på samma sätt bestås Twå gräns remedium. Silfwerhaltet förblifwer Tretton och et fjerdedels lod med en åttondedels tillåtit remedium. Loyeringen eller tillsatsen wid Ducat-Guld förblifwer oförändrad; men wid Pistolett-Guld göres den med Koppar. Krono-Guld åter får ej loyeras annorlunda än med Silfwer. **K. Stadgan d. 7 Dec. 1752, §. 1. *)**

Tenngjutare är förbudit, at hädanefter arbeta något Twåstämplad Tenn, såsom odugeligt till nyttjande och bruk, utan hafwa de endast, at göra de twänne bättre sorterne, nemligen Fyra- och Tre-stämplad, den förra till Nittiosju af Etthundrade fint, så att tilsatsen bliswer Tre på Hundrade, och den senare til Attiotre af Etthundrade fint, och tilsatsen Sjutton af Etthundrade. **Ibid. §. 2. *)**

Eho som arbetar under deße halter, antingen det sker för andras eller egen räkning, skal, utom wahrans confiscation, om det är hans eget Guld, Silfwer eller Tenn, eller wahrans wärde, när han arbetar för en annan, plikta första gången Twåhundrade Daler Silfwermynt, andra gången dubbelt, och det tilika med wahran eller deß wärde, til treskiftes Kongl. Maj:t och Kronan en del, Beslagaren den andra, och Lazarettet den tredje. Om han tredje resan härmed beträdd warder, miste arbetsstycket och ware ärelös, och arbete sin öfrige lifstid på någon Kronans Fästning. Samma Lag ware för den Guld-, Silfwer- eller Tenn-arbetaren, som första, andra och tredje resan, icke uppgifwer sitt hädanefter gjorde arbete til besigtning, pröfning och stämplande, dock ware ingen betagit, när så åstundas, at för egen räkning låta arbeta Guld och Silfwer högre än til den här utsatte halten, i hwilket fall så wäl som elfest på alla Guld- och Silfwer-arbeten, finheten til Carat och grän samt lödigt utsättes med siffror på hwart och ett arbetsstycke, innan det til stämpling upgifwes. **Ibid. §. 3.**

Kongl. Maj:t har, genom Nådig skrifwelse till Commerce-Collegium af d. 18 sistl. Julii, ibland annat i så måtto täckts förklara 3 §. uti Deß Nådiga Controll-Stadga af år 1752, samt lindra det deruti utsatta straffet för dem, som beträdas med förfärdigande af arbeten, hwilka ej hålla den i berörde Stadga och §. föreskrefne halt: Att wäl hädanefter må wara tillåtit att stämpla werkguld, Ducat till 23 karat 3 grän, Pistolett till 20 karat, Kronguld till 18 karat: Werksilfwer till 13 lod: Tenn fyrstämplad till 96 och trestämplad till 82 delar i fint på 100, men med det wilkor och sådan gravation för wederbörande Mästare, att om och när något arbete finnes ringhaltigare, än de i Controll-Stadgan tillåtne halter med deras remedier, dock med och inom förenämnde lägsta halt; tillwerkaren bör för sådane arbetsstycken hädanefter erlägga dubbla stämpelpenningar, och det utan att sedan, wid warans försäljande, få beräkna köparen mer, än den wanliga Controll-afgiften. I lika måtto, och på det Swenska guldarbeten på utrikes orter måtte bliswa, i anseende till guldets färg, begärlige, har Kongl. Maj:t i Nåder samtyckt, att de tre tillåtne werkguldssorter hädanefter mäga få uppblandas med tillsats af silfwer och koppar i sådan proportion som allmänhetens tycke och arbetets beskaffenhet helst fordra, dock med den uttryckeliga befallning, att de före-

---

*) Uti lödig mark, eller sådan som består af 16 lod, räknas wigten både af guld och silfwer.

En mark guld delas, då fråga är om finheten, uti 24 karat samt en karat uti 12 grän. Wanligen lojeras (sammansmältes eller beskickas) guldet med silfwer eller koppar, så att Ducat-guldet innehåller 23 karat och 5 grän guld samt 7 grän silfwer på marken: Krono-guldet 18 karat och 4 grän guld och 5 karat 8 grän silfwer: samt Pistolett-guldet 20 karat 4 grän guld och 3 karat 8 grän koppar.

Af silfret innehåller Guldsmeds- eller Werksilfret 13 lod 4½ grän fint och 2 lod 13½ grän lojerings-metall, samt det hittills slagna Riksdalers-silfret 14 lod 1 grän fint med 1 lod 17 gräs koppar beskickadt på marken eller på 16 lod efter 18 grän på lodet. Men som förenämde Metallers lojering ej alltid kan uti smältningen inträffa efter ytterste noggrannhet, så tillåtes en wiß underhalt eller brist af ett eller annat grän under namn af Remedium, hwarmed mynt samt werkguld och silfwer för gällande och gildigt anses.

Lödigt kallas det silfwer, hwilket är blandadt med en wiß del koppar och får sitt namn efter den mängd eller det antal af lod fint silfwer som en lödig mark eller 16 lod af den lojerade blandningen innehåller. Således heter silfwer Elfwalödigt, då en mark eller 16 lod deraf består af 11 lod silfwer och 5 lod koppar: Sexlödigt, då blandningen utgöres af sex lod silfwer och 10 lod koppar, o. s. w. Ur Rinmans Bergwerks-Lexicon.

Att Swenska silfwermyntet hädanefter skall innehålla tre delar rent silfwer emot en del koppar och således wara tolflödigt, inhämtas af K. Förordn. angående Myntfoten d. 25 Junii 1830, inf. wid slutet af 7 Cap. M. B.

Angående en förändrad wigt-indelning till begagnande wid lojering m. m. af guld och silfwer, se K. Br. d. 7 Febr. 1835, inf. wid slutet af 8 Cap. d. B.

*) Enligt 2 §. i K. Förordn. angående Kanngjutare-Embetet i Riket af d. 14 Mars 1694, borde det twåstämplade eller gamla tennet utarbetas till 66⅔ af Hundradet fint, och ⅓ tillsatts eller 33⅓ af Hundradet.

föreskrefne halter likafullt och till alla delar i det nogaste iakttagas. Com. Coll. Br. den 5 Sept. 1758.

Den, igenom 24 §. af K. Resol. på Allm. Besw. d. 17 Aug. 1762, förundte tillåtelse till hel- och halfqwarters flaskors förfärdigande af Twå-stämplad Tenn, sträcker sig till alla Rikets Städer, så att slike flaskor der i allmänhet få förfärdigas, och controlleras med en procents remedium under rätta finheten emot dubbla stämpelpenningars erläggande; äfwensom knappar, lekfaker och annat smått arbete må af denna blandning tillwerkas. Com. Coll. Kung. d. 31 Oct. 1764.

Alldenstund Kongl. Maj:t med särdeles misnöje erfarit, huruledes en och annan Tenngjutare här i Riket skolat understå sig, att twärt emot den år 1694 utfärdade K. Kannogjutare-Ordningen hamra åtskilligt af dem tillwerkadt tennarbete, som till sin godhet warit sämre än det Engelska eller fina, försedt med fyra stämplar; och deraf är att befara, det tennsorternes wärde, hwilket af deras inwärtes godhet beror, och genom de å allt tenn-arbete satte stämplar till rättelse för köpare och säljare utmärkas bör, så mycket snarare kunde göras twifwelaktigt och owist, som menigheten och i synnerhet allmogen, om berörde stämplars bemärkelse, ej så noga torde wara underrättad, och stämplarne uppå gammalt tenn ofta blifwit så förslitne, att ingen annan synlig skillnad emellan det Engelska fina eller fyrstämplade, och de gröfre sorter tenn är qwar, än endast hamringen å det förra; alltså och på det sistnämnde i alla tider brukeliga och allmänneligen kände stiljemärke ej må göras onyttigt genom trestämpladt eller gröfre tenns hamrande, och hwarjehanda underslef dymedelst förorsakas, samt den enfalldigare menigheten och allmogen lätteligen blifwa wid slutande köp om denna wara förfördelad, will Kongl. Maj:t, wid ett hundrade daler silfwmts wite, hafwa förbudit allt hamrande af trestämpladt eller gröfre tennsorter, än det Engelska eller fina, som är försedt med fyra stämplar, samt att allt det tenn-arbete, som hädanefter emot detta förbud af någon Tenngjutare utaf förstnämnde sorter blifwer hamradt och förfärdigadt här i Riket, bör för honom ej allenast confiscéras, utan ock han wara förfallen till berörde plikt af ett hundrade daler silfwermynt. K. Kung. d. 25 Jan. 1773.

Kongl. Maj:t har tills widare stadgat den ytterligare lindring och gradation i plikt och straff å underhaltige arbetens tillwerkande; att Guldsmeder och Tenngjutare i Landsorterne, som, antingen af de inkommande general-profwen, eller eljest, kunna finnas hafwa tillwerkat och föryttrat underhaltigt arbete, måge första gången, med allenast femtio daler, andra gången med ett hundrade och tredje gången, jemte förlust af burskap och rättighet att widare såsom Mästare under egen stämpel få idka handtwerket, med tuhundrade daler silfwermynts böter anses, samt deßutom hwarje gång kännas skyldige att ersätta skadan, enär innehafwaren af ett dylikt underhaltigt arbete derom påstående gör, utom det ock sådane waror böra, så widt möjligt wara kan, framskaffas och sönderslagne tillwerkaren återställas, sedan denne senare innehafwaren deraf först till fullo förnöjt.

En lika lindring i straffet har ock Kongl. Maj:t stadgat för den, som första, andra och tredje resan icke uppgifwer sitt gjorde arbete till besigtning, prösning och stämplande, eller beträdes till salu hålla och föryttra ocontrolleradt guld, silfwer och tenn. K. Br. d. 21 Julii 1762 och Com. Coll. Kung. d. 14 Dec. s. å.

Sedan fråga uppstått, huruwida ägare af åtskillige till Controll-Contoiret inlemnade guld- och silfwerarbeten, som wid anställde prof funnits underhaltige, borde anses med plikt och warans confiscation, på sätt 1752 års Controll-Stadga föreskrifwer, har, till följe af K. Rescriptet d. 18 sistl. Junii, Commerce-Collegium härigenom skolat förklara ofwannämnde 1762 års Kungörelse på det sätt, att då Guldsmeder finnas antingen af wanwaro eller okunnighet hafwa till controll uppgifwit underhaltigt arbete, de endast böra widkännas den förlust, att samma arbete sönderslås, hwarefter det dem utan widare åtal återlemnas må. Com. Coll. Förkl. d. 7 Julii 1777.

Den Tenngjutare, som antingen genom för myeken Bly-inblandning eller genom wisse hel och half Metallers tilsatts i större qwantitet än wederbör, eller ock af owarsam gjutning, med orätt eldgrad gör tenn så sprödt, att de deraf förfärdigade arbeten få temnor och bristа, när de något böjas eller komma at brukas och skjöras, bör med samma straff, som för underhaltige och ocontrollerade arbetens försäljande utsatt är, anses. K. Br. d. 21 Julii och Com. Coll. Kung. d. 14 Dec. 1762.

Alt arbete, som förfärdigas af guld, silfwer och tenn, kommer at teknas med Kongl. Maj:ts Controll-Stämpel, som är inrättad med tre kronor; så at härifrån intet undantages, med mindre det är så smått, at stämpelen derå icke får rum, såsom ringar, örhängen och dylikt, för hwilkets haltighet arbetaren likwäl skal wara answarig i fall åtal derå göres. K. Controll-Stadgan d. 7 Dec. 1752, §. 5.

Sedermera är förklaradt, att allahanda smått guld- och silfwer-smide, såsom ringar i hwilka deviser sättas, samt fingerbärar, här-nålar, sy-ringar, gäfwo-, trolofnings- samt wignings-ringar, jemwäl ock den så kallade bonde-grannlåten, hwilket allt är begripet under det i 5 §. af 1752 års Controll-Stadga omrörde mindre arbetet, må wara från stämpling undantaget och från controll-afgift befriadt; dock så, att tillwerkaren skall likafullt wara answarig för halten. K. Br. d. 18 Julii och Com. Coll. Kung. d. 5 Sept. 1758. Och är widare i detta ämne förordnadt, att allt smärre smide af guld, som öfwerstiger en half ducats wigt, bör hädanefter på lika sätt, som andre guld-arbeten, till bedrägeriers förekommande, undersökas, och emot den för guld wanlige afgiften *) controlleras. Com. Coll. Kung. d. 15 Maji 1787.

Guld-, silfwer- och tenn-arbeten få icke controlleras innan förut, hwarje arbetsstycke blifwit teknadt med Stadens och Mästarens märke, karat-halten å guldet, och finheten å tennet, samt års-bokstafwen, så framt det ej är eller kan räknas ibland sådana arbeten, som af Kongl. Maj:t i Nåder särskildt äro eller framdeles kunna blifwa derifrån undantagne. Com. Coll. Kung. d. 29 Maji 1758. **)

Då utländska guld- och silfwer-arbeten numera äro till införsel tillåtne, har, i afseende på de controller, som till Allmänhetens säkerhet böra iagttagas, Kongl. Maj:t, medelst Nådig skrifwelse till Commerce-Collegium af den 29 sistledne October, behagat förordna:

1:o. Att utländska guldarbeten af 18 karats finhet och derutöfwer samt utländske silfwer-arbeten af 13 lods finhet och derutöfwer, som till salu hållas eller utbjudas, böra med Swensk controll-stämpel förses;

2:o.

*) Enligt Stats-Cont. och Com. Coll. Circ. Br. d. 28 Dec. 1818 skall af tillwerkaren för Controll-stämplingen betalas, fem skill. för qwintinet af guldarbeten, en skill. 4 r:st. för hwarje lod arbetadt silfwer och en skill., allt Banco, för skälpunder af tennarbeten, allt af fullhaltig beskaffenhet. Och skall i enahanda förhållande, under tillämpning af den i Controll-Författningarne stadgade grund, den så kallade knapphalts-afgiften beräknas.

**) Som K. Commerce-Collegium uti deß, under den 29 Maj 1758 utfärdade Kungörelse, huruledes guld-, silfwer- och tenn-arbeten dädanefter med wisa års-bokstäfwer, till hwarjehanda oordningars och undersleefs förekommande borde förses, tillkännagifwit, att, sedan alphabeterne af samma bokstäfwer woro gångne till slut, K. Collegium wille derom widare förordna; alltså och då denna omständighet med detta års slut inträffar, har K. Collegium nu ytterligare welat kungöra, att med de hittills nyttjade alphabeter, nemligen det Latinska A för guld och silfwer och med det Swenska A för tenn, för nästa år åter bör göras början, då, till skillnad ifrån de föregående, siffran 2 näst derefter bör sättas för alla åren, hela alphabetet igenom, samt då detta slutes, det Latinska A för guld och silfwer och det Swenska A för tenn, å lika sätt åter påbegynnas, men med siffran 3 ifrån det föregående alphabetet utmärkas och skiljas, samt så widare med siffrorna i ordning för hwarje omgång af berörde alphabeter. Com. Coll. Kung. d. 10 Apr. 1782.

2:o. Att deremot utländska guld- och silfwer-arbeten af lägre halt, som till salu hållas, eller utbjudas, skola förses med en särskild stämpel, bestående af en krona i fyruddigt fält, hwilken stämpel utmärker att arbetet ej är fullhaltigt;

3:o. Att från Controll-stämpling likwäl äro undantagne sådane smärre utländska nipper-arbeten i guld och silfwer, som, i händelse de blifwit inom Riket tillwerkade, ej warit, enligt gällande Författningar, underkastade stämpling;

4:o. Att stämplingen af utländska guld- och silfwer-arbeten bör, emot erläggande af den fastställde Controll-afgiften, werkställas i Stockholm af Controllwerket och i landsorterne af wederbörande i Städerne, åt hwilka stämplingen af Swenskt guld och silfwer är anförtrodd, samt att Controll-werket åligger tillse, att wid Controll-stämplingen af utländskt guld och silfwer i landsorterne rätteligen tillgår, äfwensom att controllafgiften behörigen erlägges och redowisas; samt

5:o. Att utländskt guld- och silfwer-arbete, som, ehuru det bordt wara med controll-stämpel försedt, ostämpladt till salu hålles eller utbjudes, anses förwerkadt och tillfaller Angifwaren. Com. Coll. Kung. d. 18 Nov. 1831.

Af förekommen anledning, har Kongl. Maj:t funnit stäl i Nåder förordna, att andra utländska guld- och silfwer-arbeten än som äro af samma halt med den för Swenska så beskaffade arbeten i allmänhet fastställda eller derutöfwer icke må till införsel tillåtas, hwarjemte Kongl. Maj:t till förekommande af undersleef, welat i Nåder stadga det särskilta wilkor i afseende på importen af full- och öfwerhaltiga guld- och silfwer-arbeten, att de skola wid Controll-Contoiret i Stockholm uppwisas och med wanlig Controll-stämpel förses, samt i sådant afseende, under gods-ägarens och wederbörande Sjötulls-Kammares försegling, på gods-ägarens bekostnad insändas till nämnde Controll-Contoir, der godsägaren, mot behörige controll-afgifters erläggande, har att dem afhemta. K. Kung. d. 22 Dec. 1832.

Inrikes tillwerkare af Gulddragare-arbete bör på Controllen uppgifwa och til wedermäle om haltens rigtighet, hwilken är utsatt i det ringaste til femton lod sjorton grän, med twå gräns tillåtit remedium, derunder intet silfwer får dragas men wäl deröfwer, med Controll-stämpelen låta märka all til hans arbete hörande graß eller ämnestråd, samt om och när han will afsåta något af sitt kram åt andre, antingen til försäljning eller förbrukning, bör han wara förbunden, at med sitt sigill och namn, eller på hwad sätt som det eljest låter sig beqwämligast göra, märka hwart stycke han afsåter, eller ock meddela sitt bewis, at samma stycke är af honom tilwerkadt; i följe hwaraf, alla sådana wahror, hwarest de, utom hans bod eller försäljning i Stockholm eller Landsorterne, utan hans stämpel til salu hållas eller af honom icke widkännas, i den händelse de ej kunna stämplas, böra för confiscable anses; hwarföre alla wahror, som Gulddragare äga rättighet at försälja samt beqwämligen och med säkerhet kunna stämplas, komma, när de af Tillwerkaren försäljas, med et papper, å hwars ena sida tre kronor med en stämpel äro tryckte, således at märkas, at hwart stycke å innersta ändan med en tråd genomdrages, hwars begge ändar sedermera sammanläggas emillan sistnämnde stämplade papper och med Oblat samt Tillwerkarens Sigill häftas och förseglas, så at på papperets ena sida de tryckte tre kronor och å den andra sigillet tydeligen kunna ses och igenkännas. Wörandes detta märke, i fall stycket wid försäljningen utminuteras, alltid följa med slutswen, men det Gulddragare-kram, hwilket beqwämligen och til någon säkerhet på förberörde sätt icke kan stämplas, må wäl omärkt försäljas och falt hållas, dock så, at säljaren likwäl är answarig, i fall det af hallt och andra omständigheter skulle finnas wara falskt eller lurendreijat. Guldslagare-wahror, bestående af ägta Bokguld, som slås af Ducat, Twistguld, som är af Silfwer, förgyldt på ena sidan och oförgyldt på den andra, samt slaget Silfwer, hwarå halten blifwit utsatt på Guld til Ducats finhet eller Tjugutre Carat femgrän med et gräns remedium, och på Silfwer till Femton lod, sjorton grän, med twå gräns remedium, wäl öfwer men ej derunder, bör stämplas på det sättet, at alla bladen främst i hwar bok, som förut efter wanligheten bör wara teknad med Tillwerkarens märke, twenne reser genomdragas med tråd, hwars ändar sammanfogade, sedan med lack och Controll-stämpelen för Tenn förseglas; och bör alt Guldslagare-arbete, som i bodar eller hos Guldslagare til salu hålles, utom oägta Bokguld, hwilket från stämpling undantages, på sådant sätt wara stämplad eller i widrig händelse anses för Confiscabelt. K. Br. d. 18 Julii och Com. Coll. Kung. d. 9 Aug. 1758.

Till förekommande af oreda och swek, som derigenom kunde hända, att Argent haché eller med silfwer belagdt meßings-arbete af okunnige kunde blifwa ansedt för silfwer, är stadgadt, att sådant arbete bör teknas med en särskild stämpel, hwars aftryck i ett blått blaçoneradt fält wisar kopparens kemiska tecken med en halfmåne öfwerst. Till den ändan böra alla sådana arbeten förut teknas med Tillwerkarens egen stämpel och åretal, som till skillnad ifrån årsbokstafwen på silfwer, med 1, 2, 3 och så widare ifrån stämplingens början utslås, och sedan till den af Kongl. Maj:t för guld, silfwer och tenn tillförordnade Controllen uppbäras, att med den ofwannämnde särskilte stämpeln märkas, då i stämpel-afgift för hwarje mark, eller 32 lod victualie-wigt, tio och 3:dels öre silf:mt kommer att erläggas. Och må intet Argent haché, utan deß särskilte stämpel, wid fabrikerne, i bodar eller ständ på marknader förytttras eller falt hållas, wid samma plikt som för ocontrolleradt guld och silfwer utsatt är. K. Br. d. 11 Mars och 21 Julii 1762 samt Com. Coll. Kung. d. 14 Dec. s. å.

Til undersleefs undwikande böra inga Instrumenter få afyttras, utan at wara teknade med Mästarens stämpel, sker annorlunda, så at detta underlätes, eller någon af swek befinnes hafwa nyttjat en annans eller falsk stämpel, så confiscéras wahran, och den brottslige pligtar i förra fallet 5 Rdr, och i det sednare förfares med honom efter derom utfärdade Stadgar. K. Br. d. 5 Febr. 1799, och Com. Coll. i följe däraf d. 26 i samma månad och år, för Mathematiske Instrumentmakerierne utfärdade Reglemente, 7 §., 4 mom.

Koppar-käril, som efter wigt säljas, må ej med tilsättning af jern, på marknad och torg föras, wid confiscation af wahran till tresiftes. Dock får hwar och en beställa sådane koppar-käril med jern, allenast de icke till torgs föras, och på öppet köp, til salu hållas. K. Resol. på Allm. Besw. d. 1 Aug. 1727, §. 13.

Allt handtwerkeri-arbete, som kan stämplas, skall med Mästarens stämpel eller bemärke beteknas wid förlust af det som ostämplad warder till de fattige, och tre daler silf:mt i lådan. 7 art. 4 mom. Skrå-Ordn. d. 27 Junii 1720, inf. wid 3 C. 1 §. d. B.

På det Handtwerkare sjelfwe måge blifwa i ständ satte, at hafwa tilsyn derå, at Bönhasar och Fuschare måge afhållas at emot flere Kongl. Förordningar, dem til skada och förfång förfärdiga, och til salu utbjuda sine, til en del ofullkomlige arbeten, ålägges Handtwerkarne i allmänhet, at hwar för sig tekna alla sina tilwerkningar med egen stämpel, då hwad sedermera med sådane märken ej finnes försedt och til salu anträffas; bör wara confiscation underkastadt. K. Br. d. 19 Dec. 1759.

Hurusedes Handtwerkare bör plikta till lådan och de fattige, om han säljer gammalt för nytt eller för annat än hwad det är, förfalskar sitt arbete, förbyter ämnet dertill, försnillar det som är honom lemnadt till förarbetande, eller icke gör arbete så godt som aftaldt är, se 10 art. 25, 26, 27, 28, 29 och 30 §. §. i 1720 års Skrå-Ordn., införd wid 3 Cap. 1 §. d. B.

Om Mästares answar och ersättnings-skyldighet, som begår fel af försummelse och wårdslöshet, se 5 Art. 3 §. i 1770 års Hall-Ordn., wid 3 C. 1 §. d. B.

Om jern-effecters stämpling samt huru för bristande eller oriktig stämpling answaras, se 4 §. i

1814 års Förordn. om Jernwräkeriet i Riket, införd wid nästföljande §.

Se widare Anm. wid Capitlets slut, och wisar Com. Coll. Kung. d. 5 Sept. 1758, wid 7 Cap. 1 §. M. B., hiru den skall straffas, som förfärdigar eller nyttjar falska Controll-stämplar.

Om straff för den som förfärdigar, brukar eller låter bruka falsk stämpel eller insegel å waror, som äro inom eller utom Riket tillwerkade; se 2 Cap. 21 §. i K. Förordn. till förekommande af olofflig införsel eller utförsel af waror d. 12 Dec. 1835, wid slutet af 2 C. d. B.

10. §.

The wahror, som af Stadens wräkare böra skådas och prófwas, må kiöparen ej taga til sig, förr än thet skedt är; eller böte kiöparen och säljaren, hwarthera tijo daler.

Skola waror wägas, mätas eller räknas, wärde them säljaren til thes thet skedt är, 1 C. 7 §. H. B.

Tager köpare emot, utan wräkning och packning, salta fiskwaror i tunnekärl, som till salu i Städerna införas, ware säljaren utan answar; se 1 Cap. 5 §. i 1766 års Stadga om Fiskerierne i Riket, införd wid 18 Cap. B. B. pag. 254.

Att till större säkerhet wid tjäru- och beckhandeln, alla slika tunnor, när de till Städerna eller lastageplatsarne ankomma, böra mätas och wräkas; se 13 §. i 1739 års Förordn. om mått, mål och wigt, wid 8 Cap. d. B.

Kongl. Majits Nådiga Förordning angående Jernwräkeriet i Riket. Gifwen Stockholms Slott d. 17 Maji 1814.

Wi CARL 2c. 2c. Göre weterligt: att som Wi, uppå förekomne anledningar, funnit nödigt, att de tid efter annan utfärdade Författningar angående Besigtning och Wräkning af Tackjern, Stångjern och Manufactur-smide warda öfwersedde och efter närwarande tids förändrade sätt lämpade, med bibehållande af deras angelägne föremål, att wärdslöshet wid jernberedningen samt försäljning och utförsel af felaktige och odugelige Jern-effecter måtte förekommas; Altså hafwe Wi nu welat, jemte upphäfwande af de hittills om Jernwräkeriet gällande Författningar till framtida underdånig efterrättelse i Nåder stadga och förordna, som följer:

§. 1.

Huru för odugeligt och oartadt Tackjern answaras.

1 Mom. Som jernets mer eller mindre goda egenskap hufwudsakeligen beror af de jern-malmers bättre eller sämre art, hwilka wid Tackjerns-blåsningen begagnas samt af Malm-beskickningarnes mer eller mindre rigtiga afpaßande wid Hyttorne; så skall det åligga Wärt och Rikets Bergs-Collegium, att, jemte en noga tillsyn derå, att Öfwer-Masmästarne, hwar och en uti sitt Distriet, wid Masugnarne i allmänhet och Bergsmanshyttorne i synnerhet, enligt Instructioner och Författningar, meddela nödige föreskrifter om tjenligaste Malm-beskickningen med det mera, som bör iakttagas till winnande af felfritt Tackjern, äfwen hålla allwarsam hand deröfwer, att jerngrufwor, som äro kände att föra oartade Malmer, warda ställde under förbud att nyttjas till Tackjerns-blåsning för smidet.

2 Mom. Sådane oartade och för Tackjern till smidet ej tjenlige Malmer, måge dock Bergmästarne, i samråd med Öfwer-Masmästarne, hwar i sin ort tillåta, att antingen wid serskilte anställde blåsningar eller ock wid slutet af wanlig Tackjerns-blåsning, anwändas till förfärdigande af Gjutgods wid sjelfwa Hyttorne eller till Barlast-jern, stöpt i wanlig form, då beställningar deraf med wederbörligt tillstånd göras, eller ock, efter beställning till Tackjern för Gjuteri-Werken, med det wilkor, att den, som anmäler sig wilja blåsning i sådane ändamål anställa, med Contracter, upprättade i laglig form och bewitnade, styrker sin uppgift om dylika Tackjerns-beställningar, eller ådagalägger behof till egen gjutning.

3 Mom. Åt Tackjern, som till Stång- eller Ämnes-Werken säljes eller som i sådan affigt wägfares, af sämre beskaffenhet, än wanligt godt Tackjern från den Hytta, der det blifwit tillwerkadt, ware Säljaren eller Tillwerkaren skyldig återtaga Tackjernet och ersätta all genom försäljningen eller wägförandet deraf orsakad skada, om Tackjernet finnes af den felaktiga beskaffenhet, att deraf icke, utan owanligt stor afbränning och Kol-åtgång, dugligt Stångjern kan smidas; men är Tackjern så oartadt, att deraf swarsgodt Stångjern ej beredas kan, ware Tackjernet förbrutet, och sware Säljaren eller Tillwerkaren derjemte för all skada.

§. 2.

Om Stångjern: huru det bör wara beskaffadt för att exporteras, samt om answaret för felaktigt Stångjern.

1 Mom. Stångjern, som må exporteras, skall wara af swarsgodt ämne, i Härden wäl arbetadt och jemnt smidt, så att det öfwer allt har den bredd och tjocklek, hwilken det efter Tollk och uppgifne Dimensioner hälla bör samt wara fritt från felaktiga wällar, hammarhugg, brakor i kanterne, förbrända ställen, grofwa flagor och råa ändar å stängerne.

2 Mom. Är Stångjern behäftadt med mindre fel, såsom smärre brakor i kanterne, grofwa flagor, bristfällig wäll, djupa hammarhugg eller ojemn smidning, så att det någorstädes på bredden håller fullt en fjerdedels eller på tjockleken en åttondedels tum, mer eller mindre, än det efter Tollk bör hålla, ware det till export förbudet och må af Bergs-Collegio, efter befintelige flere eller färre af deße fel, antingen från böter befrias, eller dermed beläggas till en femtedel af det felaktiga Stångjernets wärde, räknadt efter Kronans sist fastställte hammarskatts-pris för den stämpeln; Warande ägaren tillåtit, att, efter böternes erläggande, samma jern till Inrikes förbrukning fritt afyttra.

3 Mom. Jemte export-förbud, skall med böter i mohn af felens beskaffenhet, antingen till en fjerdedel eller hälften af jernets wärde, efter sist fastställde hammarskatts-pris, för hwarje stämpel, det Stångjern beläggas, som är så rödbräckt, att det under räckningen brustit och således har grofwa twärbrakor i kanterne, djupa till en fjerdedel af stångens bredd och derutöfwer, eller så kallbräckt att det, böjdt eller slaget öfwer en så kallad Bock, twärt af eller till större delen brister, eller är i Härden illa werkadt eller med förbrände ställen.

4 Mom. Gröfre sorter Stångjern, såsom platt af tre tums bredd och derutöfwer eller twå tums fyrkant och derutöfwer, hwilka äro swårare att smida, skola ej wara böter eller förbud till export underkastade för sådane mindre betydlige fel wid utsmidningen, som uti 2 Mom. af denna §. beskrifwas; men finnas de behäftade med flere eller färre af de i 3 Mom. upräknade fel, ware om deße Stångjerns-sorter Lag samma, som i sistnämde Mom. om wanligt stångjern sagdt är; dock med den skillnad, att gängbart pris tages till grund för böternes bestämmande.

5 Mom. Stångjern, betingadt till Utrikes eller Inrikes Orter, af kallbräckt eller rödbräckt beskaffenhet, eller utan wanlig grannlagenhet wid utsmidningen, ware utan åtal, så framt Tillwerkaren, innan jernet från Bruket utsändes, med gilltige bewis inför Bergs-Collegium styrker, att sådan beställning werkeligen blifwit gjord samt ifrån hwilken Ort och af hwem, samt derjemte uppgifwer wigten och stångtalet af den beställda och till afsändning bestämda posten. Sker ej det, warde så beskaffadt felaktigt jern behandladt såsom i föregående Momenter af denna §. föreskrifwit är.

6 Mom. Allt Stångjern, som under lossning utur fartyg, eller af åkdon, hwaruti eller hwarpå det till wäg ankommer, eller ock under handtering och bärande i wåg, brister, ware till utskeppning förbudet och återställes ägaren till fri Inrikes försäljning, om sådant brustit jern eljest är felfritt. Är det åter felaktigt, bör dermed förhållas, som om felaktigt stångjern här ofwan sagdt är.

Lag samma ware, om sådant stångjern, som brister, innan det kommer i Utskeppnings-fartyget, ånskönt det förut besigtning undergått.

7 Mom.

7 Mom. Allt Stångjern, hwilket ej såsom felaktigt blifwit anhållet, äfwensom hwad af det anhållna blifwit af Besigtningsmännen och widare af Bergs-Collegio felfritt ansedt, ware, med undantag af brustet jern, fritt till export.

8 Mom. Allt på wåg ankommet Stångjern, antingen det får exporteras eller blott till Inrikes förbrukning med eller utan böters beläggande anwändas, eller ock af skäl, som i denna Förordning framdeles sägas, confiseras, skall beräknas, på det Brukets tillåtne årliga smide, hwarest jernet blifwit tillwerkadt, och med wanliga wåg-afgifter beläggas.

§. 3.

Om Manufactur-Smide, som får exporteras, samt om answar för sådant Smide, när det felaktigt befinnes.

1 Mom. Utom gröfre sorter Bultjern till hwad tjocklek som helst, jemte Salt-Pänne-plåtar må ej såsom Manufactur-smide anses, eller wid de egentelige Manufactur-Werkstäder tillwerkas, gröfre sorter jern i stänger, än Bultjern, rundt eller kantigt, och fyrkantjern af fem åttondedels tums tjocklek, samt Platt- eller Bandjern af fem sextondedels tums tjocklek med hwad bredd som helst, antingen deßa jernsorter äro smidde, eller walsade, längre eller kortare, i lösa stänger eller i knippor bundne.

2 Mom. Uppgår det fyrkantiga eller Bultjernet till Elfwa sextondedels tum i tjocklek eller deröfwer, skall det, äfwensom det Platta eller Bandjernet, om det är fullt tre åttondedels tum tjockt eller deröfwer, beläggas med lika Tull och andra afgifter som Stångjern. Har Manufactur-ägare rättighet att smida Stångjern, skall sådant, från egenskap af Manufactur-till Stång-jern förändradt smide, afräknas på deß för året tillåtne hammarskatts-smide; har han ej rättighet att smida Stångjern, ware waran förbruten.

3 Mom. Om groft Bultjerns och Saltpannepläters besigtigande och sorterande till export eller Inrikes förbrukning, samt beläggande med böter, ware Lag samma, som angående gröfre sorter Stångjern i 5 Mom. af 2 §. stadgas.

4 Mom. Finare Bultjern och Knippjern skall wara wäl smidt efter Tolk och angifna dimensioner, med jemna och hela kanter. Är det ej så beskaffadt, ware det till export förbudet. Är det beställdt till Inrikes behof, tage Tillwerkaren det åter, om Köparen det yrkar. Är åter Knipp- och Bultjern, af så kallbräckt art, att det brister wid böjning, eller ock rödbräckt, flagigt, söndrigt i kanterne eller med förbrända ställen, skall det, jemte export-förbud, beläggas med böter efter felens beskaffenhet, antingen till en fjerdedel eller hälften af det felaktiga smidets wärde, beräknadt efter gängbart pris å sådant felfritt smide.

5 Mom. Band- och Skärjern, som må utskeppas, skall, smidt eller walsadt, wara af godt segt jern, utan betydliga flagor, samt kunna böjas utan att brista, och wara fritt från förbrända ställen och sprickor i kanterne; men är Band- eller Skär-jern af kallbräckt eller rödbräckt art, eller behäftadt med ett eller flere af förenämde fel, förfares dermed, som om felaktigt Bult- och Knipp-jern uti näst föregående Moment sagdt är.

6 Mom. Lag samma ware, om annat Manufactur-swart smide, som för befintelige fel, antingen af nyttjadt odugeligt jern till ämne, eller af wärdslöshet wid tillwerkningen, icke kan anses såsom swarsgodt eller tjenligt till deß rätta bruk.

7 Mom. Till utskeppning lofgifne plåtar skola wara smidde eller walsade af godt och segt jern, så att de uthärda twärbrytning utan att brista. De skola ock wara utan skadelig flaga, braka eller remna, jemnt planerade, utan tjock glödspån, jemntjocka och i rätwinkel klippta, efter det angifna måttet af bredd och längd, så att skillnad i storlek icke må ankomma på mer än en fjerdedels tum.

8 Mom. Till export ware förbudna, men till försäljning inom Riket tillåtna sådane Jernplåtar, hwilka, churu de ej brista af twärbrytning, likwäl hafwa mindre fel, såsom mindre flagor, eller att på någondera sidan synes skroflighet efter borthuggen slaga; att på ena sidan finnes någon betydande glödspån; att plåt är af ojemn tjocklek; att plåtarne äro i kanterne eller sig emellan af olika tjocklek i samma fastage; att plåt ej är wäl och i rät winkel klippt, eller att den ej är af det angifna måttet, utan häller öfwer en fjerdedels till en hel tum mer eller mindre än den borde wara samt att plåt är ojemnt och illa planerad. Deße kallas utskotts-plåtar.

9 Mom. Med utskeppnings-förbud, jemte böter af warans halfwa wärde, beräknadt efter gängbart pris å wanliga utskotts-plåtar, skola beläggas sådane på wåg förde sämre beskaffade plåtar, som äro af så skört jern, att de icke tåla någon twärbrytning, utan att brista; som emot dagen hålla; yppa hål eller remna; som på båda sidor hafwa betydelige slagor; som i kanten hafwa en eller annan djup-remna eller braka; eller då skillnaden i storlek plåtarne emellan, uti samma fastage, utgör mer än en tum öfwer eller under det angifne måttet.

10 Mom. Med smidde eller walsade swarta Jernblecks sortering till export eller Inrikes försäljning, och i händelse af befunnen felaktighet, beläggande med böter, förfares på enahanda sätt, som om plåtar här ofwan stadgadt är; och hwad förtennta Bleck widkommer, så, utom det, att för de Bleck, hwilka måge utskeppas, bör iakttagas hwad i anseende till ämne, smidning och sortering för till export lofgifne plåtar är föreskrifwet, böra de öfwer allt wara wäl slåta, blanka och jemnt förtennte, utan gryn, droppar eller wågor, dropp-kanten eller randen wara jemn, föga bred eller märkelig; färgen jemn, hwit eller blåhwit, fri från gul anlöpning, samt inga upplupna blåsor, flagor, sprickor i kanten eller swarta oförtennta fläckar deräst finnas.

Till export ware förbudne, men till Inrikes försäljning tillåtne de förtennte Bleck, hwilke äro behäftade med ett eller flere af här ofwan uppräknade fel i förtenningen eller då sjelfwa Blecken, hwad smidningen och sorteringen beträffar, hafwa de mindre fel, som till Inrikes försäljning lofgifne utskotts-plåtar kunna äga.

11 Mom. Med beställning af sämre Manufactur-smide förhålles på enahanda sätt, som i 2 §. 5 Mom. för Stångjern stadgadt är.

12 Mom. Allt Manufactur-smide, som i fat, kistor, lådor eller bunkar är inlagdt, skall wara rätteligen sorteradt, så att det i hwarje sådant fastage inpackade, är af enahanda egenskap och det ena stycket hwarken af olika dimensioner eller slag, än det andra.

Finnes wid sådane fastagers öppnande, som Wräkaren i Ägarens eller deß Ombuds närwaro werkställer, sådan sortering wara underlåten, eller något brister i wigt eller stycketal af hwad Fastaget är angifwet innehålla, skall ägaren ej allenast ersätta all kostnad wid sorteringen och fastagets igenslående, utan ock derjemte böta en fjerdedel af det uti fastaget warande smidets wärde, Wräkarens ensak; och skall waran i wågen anhållas, tilldeß, efter föregången besigtning, Bergs-Collegii Utslag fallit, kostnaderne och böterne blifwit betalte, det felaktiga smidet emot felfritt blifwit utbytt samt fastaget fyldt till stycketal och wigt.

Finnes wid warans beskaffenhet, wigt, stycketal eller sortering icke något att påminna, ware ägaren fri från all afgift för öppnandet, samt Wräkaren skyldig, att, utan serskild betalning, åter packa allsammans wäl in.

Om uti något fastage, det sålunda i ena eller andra afseendet felaktiga smidet uppgår till en tredjedel och deröfwer af det i fastaget befinteliga, då äger ej förenämde rättelse å wåg derutinnan rum, ej eller det derwid stadgade answar, utan ware, i sådan händelse, halfwa wärdet af det i Fastaget befinteliga smidet förbrutet.

13 Mom. Finnes wid Manufactur-smide den slåtd begången, att utomkring knippor eller öfwerst uti fastager waran är oklanderlig, men att felaktigt eller oartadt smide deruti är instucket, så att märkas kan, det sådant med uppsåt skett, ware sådan knippa eller fastage förbrutet.

14 Mom. Så kalladt Lupp eller Hammarstål ware till utskeppning förbudet. Sker det ändå, eller göres försök dertill ware Stålet förbrutit. Skulle det redan wara utskeppadt, böte den brottslige warans wärde.

§. 4.

Om Jern-Effecters stämpling, samt hwem för bristande eller oriktig stämpling answaras.

1 Mom. Allt Tackjern skall wara märkt med för hwarje Masugn tillåten stämpel, och det wid Bergsmanshyttor tillwerkade deßutom med hwarje Hyttelagares serskilde bistämpel. Träffas uti någon Tackjernspost stycken, som med så beskaffade märken ej äro försedde och de ej utgöra mer än en tiondedel af hela postens wigt, ware utan åtal; men för hwad deröfwer stiger, plikte Tillwerkaren En tredjedel af det ostämplade Tackjernets wärde efter Kronans sist stadgade pris för Tionde-Tackjern af den stämpeln; dock bör härwid iakttagas, att om wid besigtningen utrönas kan, det märket blifwit otydligt eller förstördt genom det uti några Bergslags-Orter widtagne sätt att härda Tackjern och det sedermera i tjenliga stycken sönderslå, må något åtal deräf ej äga rum, så framt Tackjernet eljest är swarsgodt.

2 Mom. Allt Stångjern skall äfwen wara märkt med den för hwarje Bruk eller Hammare tillåtne stämpel. De stänger, som äro ostämplade, ware förbrutne. Kan Brukets stämpel ej wäl skönjas af orsak, att hammarslag gjort märket otydligt, ware sådant Stångjern förbudet till export; och om sådan otydlig stämpling sträcker sig till en tiondedel af någon Stångjernspost, plikte Tillwerkaren en femtedel af allt det otydligt stämplade jernets wärde, beräknadt efter sist fastställde hammarskatts-pris för den stämpeln. Öfwerskjuter det i så måtto otydligen stämplade jernet en tiondedel af en posts wigt, warde Tillwerkaren ansedd med böter, swarande emot det otydligt stämplade jernets halfwa wärde, på förberörde sätt beräknadt.

3 Mom. Om stämpling af Salt-Panne-plåtar och gröfre Bultjern samt af sådant Manufactur-smide, som i lösa stänger på wåg ankommer, ware lag samma, som om Stångjern här ofwan sagdt är.

4 Mom. Åfwen Knipp- Band- och Bultjern jemte Skärjern, som är byndit uti knippor, hwilka, till undwikande af olägenhet och upphåll wid arbetet i wågen, ej böra göras tyngre än till tio lispund Bergswigt hwardera, samt wara försedde med trenne band på hwarje knippa, hwars ändar böra inwikas och wara wäl nedslagne, må Bruksstämpeln inslås på de wid båda ändarne af hwarje knippa fästade band. Är ett af banden med tydlig stämpel försedt, ware sådan knippa utan åtal; men den knippa, som är alldeles ostämplad, ware förbruten.

5 Mom. Plåtar skola wara inlagde uti täta och späntade lådor. På hwarje låda skall inbrännas:

1:o. Brukets stämpel.
2:o. Plåtarnes antal.
3:o. Deras längd och bredd.
4:o. Deras wigt.

Deßutom skola på de lådor, hwilka innehålla de i 3 §. 8 Mom. omnämde sämre beskaffade till utskeppning ej lofgifne Plåtar, wara inbrände orden U. Sk. för att tillkännagifwa, det sådane lådor innehålla Utskottsplåtar.

6 Mom. Om stämpling af lådor, innehållande Jernbleck, smidde eller walsade, förtennte eller oförtennte, ware lag samma, som för Plåtar stadgadt är.

7 Mom. På fastager eller lådor, hwilka innehålla Spik bör wara inbränd:

1:o. Brukets stämpel.
2:o. Spikens storlek.
3:o. Dito antal.
4:o. Dito wigt.
5:o. En profspik utan på lådan fästad.

8 Mom. På fastager eller lådor, innehållande Jern- eller Stål-tråd, skall wara inbränd:

1:o. Brukets stämpel,
2:o. Trådens Nummer; samt deßutom på hwarje inneliggande Jerntråds-ring samma märken häftade.

9 Mom. På Bunkar eller Lådor, innehållande Stål, skall wara inbrändt:

1:o. Brukets stämpel.
2:o. Stålets grofsek.
3:o. Dito wigt.

10 Mom. Allt annat Manufactur-smide skall ock tydeligen märkas, det gröfre, som i lösa stycken å wåg ankommer, med Brukets stämpel å hwarje stycke, wid answar af warans confiscation, och det i större eller mindre fastager inpackade, med å hwarje fastage inbränd Brukets stämpel, jemte inbränning eller annan tydlig tekning deräf det inpackade smidets wigt.

11 Mom. Är på större eller mindre fastage, låda eller bunke, som innehåller Manufactur-smide, Brukets stämpel ej åsatt, ware sådant fastage, låda eller bunke med allt deruti inlagdt smide förbrutet.

Lag samma ware om de fastager och lådor, innehållande Utskotts-plåtar eller Utskotts-bleck, å hwilka tecknet U. Sk. är utelemnadt, änskönt Brukets stämpel och de öfrige anbefaldte märken deräf finnas.

12 Mom. Är åter försummadt att åsätta någotdera eller flera af de öfriga för Jern-Manufactur i fastager anbefaldte märken, ware sådant fastage till utskeppning förbudet intilldeß felet blifwit rättadt, och böte Bruksägaren derjemte en femtedel af warans gängbara wärde; sware ock till all kostnad wid sådant ofullständigt stämplad fastages öppnande, sorterande och igenslående, änskönt emot den angifning om warans beskaffenhet, wigt, och stycketal som Bruksägare eller deß Ombud lemnar, icke något wore att påminna; dock ware utan åtal, om å Spik-fastage fästad profspik förkommit.

13 Mom. Är Tackjern, Stångjern eller Manufactur-smide märkt med annan stämpel, än som tillåten är för hwarje Hytta, Bruk eller Manufactur-Werk, ware tillwerkningen förbruten. Är åter annat Bruks eller Hyttas stämpel deräf nyttjad, skall den brottsliga, jemte confiscation af waran, anses förfallen till Sexton Riksdalers Trettiotwå Skill. böter.

§. 5.

Om Jernwräkare, deras skyldigheter och rättigheter.

1 Mom. Wid alla Jernwågar i Riket skola, till winnande af nödig tillsyn å dit ankommande Jern-Effecters art och beskaffenhet, behörige tillförordnade Wräkare finnas. För Stockholms Jernwåg skola wara serskilte Wräkare. Wid andre Wågar kunna Wräkare derjemte wara Wägare.

2 Mom. Magistraterne äga rättighet att till fullmakters erhållande att wara Jernwräkare och Wägare, hos Bergs-Collegium tjenlige personer föreslå. Är Collegium i okunnighet eller twifwelsmål om personens skicklighet, äge det att i Stockholm genom Collegii Advocat-Fiscal eller någon annan, som dertill kan förordnas, och i öfrige Orterne, genom Bergmästaren låta den föreslagne i de till Jernwräkeriet hörande delar förhöra och sedermera honom antaga eller ej.

3 Mom. Wräkares skyldighet i allmänhet är, att tillse det alla till Wägarne ankommande Jern-Effecter af Tack- och Stång-jern samt Manufactur-smide, det må wara i fastager och lådor inlagdt eller icke, är behörigen och wäl tillwerkadt, till följe hwaraf Wräkares åliggande och rättighet skall wara, att på sätt och med wilkor här nedan widare föreskrifwas, anhålla och med qwarstad belägga, för att sedermera behörig besigtning undergå, sådane på Wägarne ankommande Jern-Effecter, hwilka Wräkarne antingen finna äga synbara fel, eller ock skäligen misstänka att med osynliga fel wara behäftade; skolande Wräkarne, för uraktlåtande af den tillsyn derwid som wederbör, stå i det answar att, efter Bergs-Collegii bepröswande, antingen plikta med peninngar eller ock mista tjensten.

Wräkarne äga ej tillstånd, att annan tid å dagen deras Jernwräkeri-befattning utöfwa, än å de timmar, då, under Wägbetjeningens närwaro, In- och Uthäring samt wägning af jern förrättas.

4 Mom.

4 Mom. Wräkare, Bärare eller någon af Wägbetjeningen tillåtes ej att göra försök å Jern-Effecter genom brytning, böjning och kastning eller annan wåldsam åtgärd. Den som häremot bryter, dömes af Bergs-Collegio att betala den skadade eller afbrutne stångens eller jern-effectens wärde, såsom wore den felfri, efter gångbart pris, och ware ägaren tillåtit att waran till inrikes förbrukning anwända.

5 Mom. Finner Wräkare anledning af skäligen misstänkte, ehuru ej synliga fel, å wågförde jern-effecter, att yrka besigtning och prof å någon hel post eller tillwerkning, äge han wäl att den med qwarstad belägga, men anmäle derjemte målet ofördröjeligen hos Advocat-Fiscals-Embetet i Bergs-Collegio, hwilket skyndesamligen skall besörja om utrönande, genom prof på några stänger eller stycken, huruwida posten eller tillwerkningen hel eller till någon del förtjenar att komma under widare besigtning af dertill, genom Bergs-Collegii försorg, äfwen skyndesammeligen tillförordnade Besigtningsmän.

6 Mom. Wräkare ware skyldig, att, med wilkor som i 3 §. 12 Mom. sägas, uti Ägarens eller deß Ombuds närwaro, öppna på wåg ankomne knippor, fat, kistor eller bunkar, som innehålla Manufactur-smide, ehwad de å wåg äro endast under allmän, eller i serskilde bodar, under enskild wård, insatte; hwadan, uppå tillsägelse af Wräkaren, honom skall utan förewändning eller uppskof lemnas tillträde till sådane bodar. Befinnes wid öppnandet af en eller flere till samma post hörande knippor eller fastager, att de deruti inlagde jern-effecter äro felaktige eller illa sorterade, eller ock att något brister uti deras uppgifne styckental och wigt, då skall hela posten undergå wederbörlig besigtning.

7 Mom. Enär Wräkare med efterföljd af hwad dem i denna Förordning föreskrifwet är, något Jern- eller Manufactur-smide, såsom felaktigt anhålla och afsätta, skall allt sådant samma dag till stämpel, sortament, stångtal, ägare eller deß ombud, anteknas uti en till den ändan inrättad bok, hwilken för hwem som hälst bör hos Wägaren i Wägen wara att tillgå. Wräkarne lemne ock genast Wägarne underrättelse om och uppgift på sålunda anhållan jerntillwerkning, att deße, i okunnighet om den ålagde qwarstaden, ej måge låta sådant Jern få afwägas eller utur Wägen föras.

8 Mom. Wräkare skall wara skyldig, att tillhopa samla och i förwar taga alla i twänne eller flere stycken antingen under transporten till eller handteradet uti Wägen, afsprungne jernstänger, och göra sig underrättad till hwilken post de höra, samt derå tekna stämpeln om den saknas, på det att, wid skeende besigtning sinnas må, från hwilket Bruk de äro, och styckena äfwen kunna paßas tillsammans om så påfordras, till utrönande huruwida bland det anhållna stångjernet ej andra stänger blifwit inblandade, än som i den hos Wägaren förwarade boken blifwit anteknade.

9 Mom. Ingen hafwe magt att rubba eller disponera af Wräkare anhållne och serskilt satte Jern-Effecter. Sker det af Ägaren eller deß Ombud, plikte den brottslige såsom för qwarstads brott. Sker det åter af Wräkare eller Wägbetjent, dömе Bergs-Collegium den skyldige antingen att mista tjensten eller till penningeböter samt skadestånd, allt efter omständigheterne.

10 Mom. Wid andra utom hufwudstaden inrättade Jernwågar, hwarest Wräkare tillika äro Wägare, hafwa de, att, jemte denna Förordning, ställa sig till efterrättelse de Instructioner, hwilka, i öfwerensstämmelse med densamma, genom Bergs-Collegii försorg dem föreskrifwas.

§. 6.

Om Jern-Effecters besigtning, hwarest och huru den må ske.

1 Mom. Uti Tackjerns-, Stångjerns- eller Manufactur-Werkstäder eller tillhörige Bruksbodar och Magasiner, må ingen Embetsman eller Wräkare anhålla eller med qwarstad belägga något felaktigt jern, utan ware det Bergsmannens och Bruksidkarens omsorg, att urskilja det dugliga från det felaktiga, så länge tillwerkningen är i deras wård wid Hyttan eller Brukет; men om felaktigt jern antingen förytras i Orterne eller på Wäg insändes, äge icke allenast Köpare, såwäl som wederbörande Bergs-Betjente att deräa göra åtal, utan ware äfwen Wägare och Jernwräkare, på sätt i föregående 5 §. stadgas, berättigade och skyldige, att anhålla och till wederbörlig besigtning anmäla på Wäg ankommande felaktigt Tack- och Stångjern eller Manufactur-smide.

2 Mom. Ehuru Jern-Effecter kunna såsom felaktige anhållas samt besigtning och wräkning undergå, såwäl å Uppstads-, som å Stapelstads- eller Utskeppningswåg; Ware dock ägaren till sådant å Uppstadswåg anhållet jern tillåtet, enär han synker sig äga tillfälle, att till Stapelstad låta transportera hela deß å Uppstadswågen warande Jerntillwerkning, att en sådan transport äfwen af det anhållna Jernet låta werkställa. Äro de å Uppstadswåg anhållne Jern-Effecter redan af behörige Besigtningsmän granskade, må hwad af dem såsom felaktigt blifwit ansedt, icke under någon slags förewändning rubbas eller ifrån Wägen afföras, förr eller annorlunda, än Bergs-Collegium derom förordnar.

3 Mom. Allt Tack- och Stångjern samt Manufactur-smide, af hwad beskaffenhet som hälst, äfwensom allt Plåtslagare-arbete af Spjell och Skopor, med mera, skall, sedan det gått genom en Uppstadswåg och Tullkammare samt med behörigt Wäg- och Tullbewis är försedt, icke widare öppnas, wägas eller wräkas, innan det till Stapelstadswåg ankommer, med mindre anledning är, att contrabands-waror deruti äro instuckne eller elleſt någon skärd begången; men å Utskeppnings-ort ware all Jern-tillwerkning underkastad wräkning, intilldeß den i Fartyg till skeppning blifwit inlastad. Sedan äge ingen derå åtal göra.

4 Mom. I Stockholms Wåg låte Bergs-Collegium, genom en eller twänne af deß Ledamöter, besigtning af anhållne Jern-Effecter anställa. Åtta dagar förut kallas, genom Collegii försorg, wederbörande Bruksägare eller de Ombud, hwilka deras Jern-Effecter emottaga, att wid besigtningen tillstädes wara. Försumma deße att sig inställa, gånge besigtningen icke destomindre för sig.

5 Mom. Att besigtningar anställa å de Jern-Effecter, hwilka å Orterne eller å andra Wågar anhållne äro, förordne Bergs-Collegium antingen Bergmästaren i orten eller någon annan i Bergshandteringen och om Jern-Effecternes beskaffenhet kunnig Embetsman. Dennes åliggande skall wara, att wederbörande Bruksägare eller deras Ombud, som Effecterne wid Wägarne emottaga, tidigt förut underrätta om dagen till besigtningens werkställande; och gånge besigtningen för sig, ehwad den kallade tillstädeskommer eller ej.

6 Mom. Besigtningsmännen åligga, att ställa sig denna Wår Nådiga Förordning till efterrättelse; och på det de måge så mycket säkrare kunna utröna beskaffenheten af de anhållne Jern-Effecter, skola de äga rättighet, att på stället, allt efter sig företeende anledningar och sorternes olika beskaffenhet, låta dermed prof anställa.

7 Mom. Öfwer werkställde förrättningar skola Besigtningsmännen skyndesammeligen till Bergs-Collegium inkomma med bestämda yttranden och tillstyrkanden, hwilka bemälte Collegium äge rättighet att ändra eller fastställa.

8 Mom. Söker någon att utföra sådant Jern- eller Manufactur-smide, som af Besigtningsmän eller Bergs-Collegium till utskeppning blifwit förbudet, ware waran förbruten. Är sådant Jern eller Smide redan utfördt, plikte förbrytaren det utförda Jernets eller Smidets fulla wärde, efter gångbart pris å bästa jern af samma sorter.

§. 7.

Om Jern-Effecters förande förbi Wäg.

1 Mom. Föres Tackjern olofligen förbi de inrättade Tackjerns-Wågarne, eller Stångjern och Manufactur-smide förbi de i Städer eller Orter inrättade Metallwågar, eller i Stapelstäderne på något ställe utom Wägen uppläggas, eller ock anträffas på sådane wågar,

att ljusligen finnas kan, det ändamålet warit att undgå sådan Wåg, hwareft tillwerkningen wägas, anteckнas och besigtigas bör, eller att undwika erläggandet af wanlige Wåg-afgifter, ware tillwerkningen förbruten; Dock som Manufactur-smide skadas, då det ligger under bar himmel, skall deß förwarande utom Stadswågen wara tillåtet, enär tjenlige, slutne och wäl täckte Förwaringsrum i Wågen bewisligen ej äro att tillgå, och sedan Tull- och Forsedlar genast wid ankomsten äro i Wågen till anteckning aflemnade. Sådant utom Wåg upplagdt Manufactur-smide får likwäl ej exporteras eller inom Riket afyttras, innan det i Stadens Wåg besigtning undergått, wid warans confiscation eller böter efter deß gångbara wärde, om waran ej står att igenfinna.

§. 8.

Om böternes betalande och fördelning.

1 Mom. De böter, hwarmed felaktige Jern-Effecter, denna Förordning beläggas, böra inom en månad efter det att Bergs-Collegii derom utfärdade Utslag wunnit laga kraft, eller, i händelse af underdånige beswär, Wårt Nådiga Utslag deröfwer blifwit meddelt, erläggas i Stockholm till Bergs-Collegii Advocat-Fiscal eller den hans tjenst förrättar, och i Orterne till wederbörande Wägare eller Wräkare, hwarefter ägarne af jernet det återfå, till anwändande på sätt i 9 §. stadgas.

Warda ej böterne inom den föreskrifna tiden erlagde, anmäle sig wederbörande hos Landshöfdingen i Länet, eller Magistraten i Staden, att af de anhållne Jern-Effecter få på behörigt sätt försälja så mycket, som swarar ej allenast emot böterne, utan ock emot den till deras indrifwande uppgående kostnad.

2 Mom. Böterne eller waran, som confiscеras, skola, der ej annorlunda förordnadt är, fördelas till tresiftes emellan angifwaren, Bergs-Collegii Advocat-Fiscal och Kronan, hwars rätt Staden åtnjuter, enär i Staden eller Stadswågen felaktige Jern-Effecter träffas, som med böter eller confiscation beläggas; men sker sådant å landet, skall Kronans andel aflemnas till Bergs-Collegium och i bemälte Collegii räkenskaper redowisas; Börandes ock de, som sålunda få dela sig emellan nämnde böter eller waran, till lika belopp hwardera widkännas de i och för wräkningen samt besigtningen gjorde nödwändige kostnader, i alla fall, då ej deßa, enligt hwad här ofwanföre stadgadt är, warans ägare till last falla.

§. 9.

Om anwändande af confiscerade eller med böter belagde Jern-Effecter.

1 Mom. Tackjern, som för obuglighet eller oart blifwit dömdt till confiscation eller ägaren derföre ålagdt skadestånd, må ej, af hwem det wara må, anwändas eller säljas annorlunda, än till Gjuterier. Sker det, hafwe förbrytaren förwerkat waran eller den sammas wärde.

2 Mom. Stångjern- och Manufactur-smide, hwilket för wårdslöshet wid smidningen eller ofullkomlig stämpling, men ej för oartadt ämne blifwit med böter belagdt, skall till fri inrikes försäljning wara lofgifwet, sedan böterne blifwit erlagde. Det Stångjern eller Manufactur-smide åter, för hwilket, såsom af oartadt eller odugeligt ämne tillwerkadt, ägarne blifwit till böter dömde, må icke anwändas annorlunda, än antingen wid byggnader, murar eller andra behof, der det utan skada kan nyttjas, eller ware ägarne skyldige att det återföra till egne Ämnes-jerns och Manufacturwerk, eller ock till sådane andre tillhörige Werk afyttra, för att omarbetas och till sådane slags smiden beredas, hwartill det, allt efter materiens serskilda beskaffenhet, kan wara tjenligt.

I sådan affigt skola wederbörande hos Bergs-Collegium förut anmäla, huru de ämna det af oartadt ämne tillwerkade smidet anwända, och afbida Collegii utlåtande och bifall, samt derefter wisa redo, att det på föreskrifwet sätt är wordet anwändt.

Stångjern och Manufactur-smide, hwilket såsom ostämpladt blifwit förbrutet förklaradt, må ej eller annorlunda anwändas, än som, i afseende på deß mer eller mindre goda egenskap, öfwerensstämmer med hwad nu föreskrifwet är om anwändandet af det med böter belagda smide.

3 Mom. Sker olofflig eller understucken handel med det smide, som för oartadt ämne blifwit med böter belagdt, böte säljaren jernets wärde efter det pris, som samma slags bästa jern af den stämpeln gäller, och hälle köparen skadeslös, om denne icke känt jernets beskaffenhet; men har köparen derom kunskap haft, miste jernet och stände sin egen skada.

4 Mom. Af de i denna §. stadgade böter, njute angifwaren hälften och den andra hälften tillfalle Kronan.

§. 10.

Om den ersättning, Ägare af Jern-Effecter, som confiscеras eller med böter beläggas, måge åtnjuta.

För de böter, hwarmed Tack- och Stångjern samt Jern- och Stål-manufactur-smide, efter denna Förordning, beläggas, såwäl som för den wara, hwilken confiscеras, njute innehafwaren, om han samma Effecter ej sjelf tillwerkat, full ersättning jemte skadestånd af sin fångesman.

Kan han, i anseende till omärkt tackjern eller smide, icke wisa sin fångesman, skylle sig sjelf. Wor Bruksägare ej ständigt wid Bruket, hafwe han rättighet att söka sin skada åter för böterne och det confiscerade jernet af Bruks-betjenten; men Smeden ware ifrån tilltal fri, enär tillwerkningen blifwit ifrån honom wägd eller räknad och af Husbonden eller Bruks-betjenten utan anmärkning emottagen samt från Bruket förd.

§. 11.

Werkställigheten af denna Författning kommer att taga sin början med nästa smidesår eller d. 1 November innewarande år. Det alle ꝛc.

Sedan ej mindre Jern-Contoirets Fullmägtige än Bergs-Collegium i underdånighet anhållit om wisa förändringar i K. Förordn. d. 17 Maji 1814, angående Jernwräkeriet i Riket, har Kongl. Maj:t, med ändring uti nedannämnde §. §. af denna Förordning, funnit godt härmed stadga, att:

2 §. 3 Mom. hädanefter skall lyda sålunda: "Jemte Export-förbud skall med böter till en fjerdedel af jernets wärde efter sist fastställda Hammar-skattspris för hwarje stämpel, det stångjern beläggas, som är så röbbräckt, att det under räckningen brustit och således har grofwa twärbrakor i kanterne, djupa till en fjerdedel af stångens bredd och derutöfwer, eller så kallbräckt, att det, böjdt efter slaget öfwer en så kallad bock, twärt af eller till större delen brister, eller är i härden illa werkadt, eller med förbrända ställen."

3 §. 4 Mom. som följer: "Finare bultjern och knippjern skall wara wäl smidt efter tolk och angifne dimensioner med jemna och hela kanter. Är det ej så beskaffadt, ware det till export förbudet. Är det beställdt till inrikes behof; tage tillwerkaren det åter, om köparen det yrkar. Är åter knipp- och bultjern af så kallbräckt art, att det brister wid böjning, eller ock röbbräckt, flagigt, söndrigt i kanterne eller med förbrände ställen skall det, jemte export-förbud, beläggas med böter till en fjerdedel af wärdet, beräknadt efter gångbart pris å sådant felfritt smide."

3 §. 12 Mom. "Allt Manufactur-smide, som i fat, kistor, lådor eller bunkar är inlagdt, skall wara rätteligen sorteradt, så att det i hwarje sådant fastage inpackade, är af enahanda egenskap och det ena stycket hwarken af olika dimensioner eller slag, än det andra. Finnes wid sådana fastagers öppnande, som wräkaren i ägarens eller deß ombuds närwaro werkställer, sådan sortering wara underlåten, eller något brister i wigt eller stycketal af hwad fastaget är angifwet innehålla, skall ägaren ej allenast ersätta all kostnad wid sorteringen och fastagets igenslående, utan ock derjemte böta en åttondedel af det i fastaget warande smidets wärde, wräkarens enskr; och skall waran i Wågen anhållas, till deß, efter föregången skyndsam besigtning, Bergs-Collegii Utslag fallit, kostnaderne och böterne blifwit betalte, det felagtiga smidet emot felfritt utbytt, samt fasta-

fastaget fylldt till stycketal och wigt. Skulle ägaren till sådane lådor, kistor, fat eller bunkar, wilja i bewis leda, att bristen uti wigt eller stycketal tillkommit, sedan de från Bruket afgått, stånde det honom fritt, och ware han, i händelse han förmår sådant i bewis leda, ifrån allt ansvar fri, äfwensom han, i fall wid warans beskaffenhet, wigt, stycketal eller sortering icke något sinnes att päminna, är fri ifrån all afgift för öppnandet, samt wräkaren skyldig, att, utan särskild betalning, åter packa alltsammans wäl in."

5 §. 5 Mom. "Finner wräkare anledning af skäligen misstänkta, ehuru ej synliga, fel å wägförde jern-effecter, att yrka besigtning och prof af någon hel post eller tillwerkning, äge han wäl att den med qwarstad belägga, men anmäle sig då genast hos den eller de besigtningsmän, som Bergs-Collegium wid hwarje Jern-wåg bör i sådant afseende förordna; åliggandes det den eller dem, att skyndsammeligen utröna genom prof på några stänger eller stycken, huruwida posten eller tillwerkningen, hel eller till någon del, är felagtig; börandes de sålunda förordnade Besigtningsmännen genast efter besigtningen till Advocat-Fiscalen i Bergs-Collegio afgifwa behörig rapport öfwer den förrättade besigtningen, och kommer, i det fall besigtningsmännen icke anse waran felagtig, den derå lagde qwarstaden att genast upphöra." K. Kung. d. 3 Nov. 1818.

Sedan Kongl. Maj:t, till förekommande af öfwer- och under-wigter å de på Rikets Jern- och Metallwågar ankommande Bruks-effecter, genom Nådigt Bref af d. 23 December 1801, på sätt Kongl. Bergs-Collegii under d. 28 Januarii 1802 utfärdade Kungörelse innehåller, stadgat, att när Jern- och Bruks-effecter wid skeende uppwägning å Wågarne finnas utgöra antingen mer eller mindre, än Fragt- eller Tull-sedeln utwisar, bör Godsegaren för de således yppade öfwer- och under-wigter betala wanlig Landt-Tull och Recognition samt deßutom, när deße öfwer- och under-wigter öfwerstiga Fem procent i det ena eller andra fallet, böta den summa, hwartill utgående ofria Sjötulls-umgälder för sådane extra öfwer- och under-wigter, enligt Taxan, kunna belöpa, och detta stadgande om böter i förenämnde fall, ehuru grunden för detsamma nu mera upphört, enär några Landt-Tulls-afgifter icke widare erläggas, likwäl blifwit bibehållet uti Kongl. Kungörelsen d. 30 Mars 1814, angående ett nogare bestämmande af Förpaßnings-skyldigheten å waror, som inrikes orter emellan affändas; så har Kongl. Maj:t förklarat, att några böter för så beskaffade extra öfwer- och under-wigter hädanefter icke komma att äga rum. K. Br. d. 20 Jan. och Bergs-Coll. Kung. d. 9 Febr. 1824.

Kongl. Maj:t har i Nåder godtfunnit stadga, att 4 §. 1 Mom. i Kongl. Förordningen den 17 Maji 1814 om Jernwräkeriet i Riket, skall erhålla följande förändrade lydelse, att från och med nästa smides-år tjena till efterrättelse, nemligen:

"Allt tackjern skall wara märkt med den för hwarje "Masugn tillåtne stämpel, och det wid Bergsmans- "hyttor tillwerkade deßutom med hwarje hytteägares "särskilda bistämpel. Träffas uti någon tackjernspost "stycken, som antingen äro utan stämpel, eller så otyd- "ligt stämplade, att icke skönjas kan, hwarest och af "hwem de tillwerkade blifwit, och utgöra sådane stycken "icke mera än sex procent af hela postens wigt, ware "utan åtal; men för hwad deröfwer stiger, plikte till- "werkaren eller säljaren en tredjedel af wärdet deraf, "uträknadt efter Kronans sist fastställde pris å tackjern "i den ort, derifrån jernet blifwit afyttradt; ägande "säljaren, då han härföre kommer att answara, på sätt "10 §. stadgar söka erfättning och skadestånd af sin "fångesman. I afseende på sådant tackjern, som, en- "ligt hwad i några Bergslagsorter brukas, blifwit "härdadt och sedan i tjenlige stycken sönderslagit, kom- "mer dock ofwannämnde plikt icke att äga rum, "när de stycken, som antingen äro utan stämpel, eller "otydligt stämplade, icke uppgå till mera än tio pro- "cent af hela postens wigt; kunnandes, till undwikande "af ansvar i denna del, stämplarne på flera ställen i "gjutsanden intryckas." K. Kung. den 29 Jan. 1831.

Allt så kalladt Bergsmansjern skall, ifrån början af nästkommande smides-år och framgent, utom den wanliga hammarstämpeln märkas midt på stången med en särskilt stämpel, utmärkande jernets rätta egenskap af Bergsmansjern, och hwilken stämpel Bergs-Collegium äger att till utseendet fastställa och påbjuda, dock med lemnad rättighet för bemälte Collegium, att frikalla wederbörande från åliggandet af sådan särskild stämpels åsättande, enär antingen Bergsmanshammare kommit i en mans hand, samt det hos Collegium tillförlitligen styrkes att wid hammaren ett stångjern utesluta-nde tillwärkas, som med wanligen förekommande godt bruksjern är till alla delar jemförligt eller ock wederbörligen styrkt blifwit, att delägare i Bergsmanshammare för sin andel, tillwerkar jern af lika godhet med wanligt godt bruksjern, så länge samma tillwerkning fortfar att wara af sådan god beskaffenhet, och hwarå Bergstjenstemännen böra tillsyn hålla. Kommandes den särskilta stämpel, som från och med den 1 nästkommande November bör finnas Bergsmansjernet åsatt wid ankomsten på Wåg och så wida detsamma skall kunna exporteras, att bestå af bokstäfwerne B m J och till följe deraf erhålla det utseende, som härjemte utmärkes (B m J). K. Br. d. 23 Mars och Bergs Coll. Kung. d. 22 Apr. 1833.

Att till Swea Hof-Rätts omedelbara upptagande höra anklagelser för Bergs-effecters felaktighet och bristande stämpling m. m. mot hwad om Jernwräkeriet är stadgadt, inhämtas af K. Förordn. d. 17 Apr. 1828, inf. wid 10 Cap. 17 §. R. B.

Sedan hos Kongl. Maj:t Rikets Ständer i underdånighet anhållit så wäl, att å de ställen, der mätarepenningar nu erläggas, de samma hädanefter ej må till beloppet förhöjas, som ock, att Kongl. Maj:ts Befallningshafwande måtte förständigas hålla allwarsam hand deröfwer, att hwarken wåg- eller mätarepenningar få uppbäras i de städer, hwilka dertill ej äro berättigade, eller allmogen, der en sådan afgift äger rum, wid deß uppbärande allt för mycket betungas; Så har Kongl. Maj:t uti skrifwelse d. 5 i denna månad gifwit Commerce-Collegium i nåder tillkänna, att till befrämjande af det utaf Rikets Ständer åsyftade ändamål, Kongl. Maj:t funnit skäligt förordna, att Rikets Städer i allmänhet ej skola hädanefter få uppbära wåg- och mätarepenningar för inrikes orter emellan transporterade waror, i andra fall, än då antingen desamma, uppå begäran af köpare och säljare, wid stadswåg eller mätarehus wägas eller mätas, eller då någon Stad såsom Stockholm, genom särskilta privilegier och K. Resolutioner, är till deßa afgifters uppbärande berättigad, ehwad de till staden införda waror undergå wägning eller mätning, eller icke, och hwilken rättighet bör inför Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i Länet behörigen styrkas; skolande det för öfrigt åligga Kongl. Maj:ts Befallningshafwande, att hwar i sitt Län tillse, det wåg- och mätarepenningar ej affordras eller upptagas i andra än förenämnde fall och att uppbörden deraf, då den äger rum, hwarken werkställes på ett sätt, som för allmogen eller andre säljare kan medföra hinder och olägenhet, eller utgå till högre belopp än gällande taxor bestämma, i hwilket hänseende deßa alltid böra wara att tillgå på de rum der afgifterne skola betalas; Och hwad åter angick Rikets Ständers hemställan att i de städer, der wåg- och mätarepenningar erläggas, desamma ej må till beloppet förhöjas, har Kongl. Maj:t ansett frågan härom böra ankomma på serskild nådig pröfning, hwarje gång då någon af Rikets Städer gör underdånig ansökning om förhöjning i berörde afgifter. Com. Coll. Kung. d. 26 Maji 1819.

Till följd af hwad äldre Stadgar förmå, är Stockholms Stad berättigad att uppbära wägpenningar för allt det wägbara gods, som till Staden till salu införes; Och skall den som försummar att låta sådane waror wägas, böta En Riksdaler 32 ß. Banco. K. Br. d. 16 Sept. 1817. Warande, till allmänhetens

hetens kunskap, meddeladt, att Stadens Wägar, der Wägafgiften, emot erhållande Wägsedel med återknadt qwitto bör erläggas, äro belägne, å Skeppsbron, Munkbron, Blasieholmen, Stadsgården samt Adolf Fredrics- och Hö-torgen. Öfw. St. Emb. Kung. den 4 Nov. 1817.

Alla till Stockholms Stad ifrån ut- eller inrikes-orter ankommande mätbara wahror, utan skillnad om de skola till salu hållas, eller till eget behof nyttjas, eller Spannemål skall lefwereras såsom Asrad, tionde eller annan rättighet, böra af Stadens tillförordnade och Edswurne Mätare och med Stadens krönte mål-käril mätas, ther Mätare herberge eller Mätare hus äro, eller thet annorstädes tillåtet är. Går någor med sådane wahror Mätare hus förbi, eller eljest underlåter, att dem till mätning angifwa, då det ske bör, plikte för hwar tunna 1 R:dr, och om Säljare eller Köpare betjena sig af någon annan än Stadens Mätare till mätning, plikte serskilt 1 R:dr 32 ß.; ware ock then, som utom Mätare-Ämbetet thertill låter sig bruka, till lika plikt förfallen.

Mätare-herberge hålles i Staden midt emot Södra Victualiewågen, och deßutom finnas Mätarehus på Adolf Friedrichs, Hö- och Ladugårdslands-Torgen samt Munkbro-hamnen och Röda Bodarne.

Se, om hwad i öfrigt härutinnan är stadgadt, Öfw. St. Emb. Förnyade Mätare-Ordning den 25 Maji 1785.

Hos Kongl. Maj:t hafwa Riksens Ständer uti Skrifwelse af den 18 Junii 1818, i underdånighet anhållit, att, då de genom flere anförde klagomål blifwit öfwertygade om de många olägenheter, det beswär och uppehåll, som tillskyndats Landtmannen med nu stadgade upphördssätt af de Stockholms stad för wed, hö, kohl, halm, kalk, stenkol och krita tillkommande Mätare-penningar, hwilka, enligt hwad Kongl. Maj:t, under den 5 Junii 1812, i Näder förordnat, böra dädanefter till förhöjdt belopp, under namn af Parm-, Bro-, Torg- och Renhållnings-afgift utgå, men för hwilkas erläggande wid Hötorget och Adolph Fredrics Torg, Landtmannen ofta måste göra en lång omwäg, Kongl. Maj:t derföre täcktes anbefalla Öfwer-Ståthållare-Embetet, att såwäl i denna del, widtaga nödig åtgärd, som äfwen noga tillse, att en sådan afgift ej affordras för de waror, som redan på landet äro betingade till wiß person, eller införas till eget behof och följakteligen icke utbjudas och föryttras på Torget, i hwilka fall desamma, jemlikt Öfwer-Ståthållare-Embetets Kungörelse af den 14 Julii 1813, synas icke wara denna afgift underkastade: I sammanhang hwarmed Riksens Ständer, till förekommande af okunnighet om den för i frågawarande afgift gällande Författnings innehåll, i underdånighet begärt, att Allmogen i de närmast Hufwudstaden belägne Län, måtte ej blott genom anslag på Tullarne, såsom hittills skett, utan ock genom Allmän Kungörelse underrättas om den Allmogen åliggande skyldighet, då den hit till Stockholm inför waror, hwarföre Parm-, Bro-, Torg- och Renhållnings-afgift bör erläggas. I afseende åter på de Wäg- och Mätare-penningar, som wiße andra Rikets Städer för inkommande waror äga rättighet att uppbära, hafwa Riksens Ständer i underdånighet hemstält, att i deßa Städer hädanefter inga Mätare-penningar må äga rum för Krono- och Lönings-spannemål, som till Stad införes. Och på det Landtmannen ej allt för mycket må betungas genom afgifter och böter, dem han ofta blott af okunnighet om Författningens innehåll kan få widkännas, hafwa Riksens Ständer jemwäl i underdånighet anhållit, att witen för Säljarens försummelse att erlägga Wäg- och Mätarepenningar, icke må äga rum i andra fall, än då genom lagliga bewis kan intygas, att han om denna skyldighet, behörigen underrättad, likwäl densamma underlåtit.

Häruppå har Kongl. Maj:t uti Nådigt Bref af den 31 sistlidne Januarii täckts gifwa Deß och Rikets Kamar- och Com. Collegier tillkänna, att, hwad angår Riksens Ständers underdåniga anhållan, i fråga om beräkningsätt och upphörds-sättet af den för wiße till Hufwudstaden inkommande waror påbudne Parm-, Bro-, Torg- och Renhållnings-afgifter, Kongl. Maj:t i Näder funnit bäst wara, att nämde afgifter, såsom hittills, uppbäras wid Hamnarne och på Torgen, helst inga mera tjenliga ställen dertill kunnat uppgifwas samt det wore olämpeligt och med olägenhet förenadt, att uppbörden werkställdes wid Tullarne; Och har Kongl. Maj:t i Näder ansett samma afgifter böra utgå, äfwen i den händelse, då warorne redan blifwit på landet af wiß Person betingade, men deremot icke äga rum, då deße för eget behof till Staden införas; Hwarjemte Kongl. Maj:t, med bifall till Riksens Ständers underdåniga hemställan, i Näder förordnat, att Allmogen i de närmast Hufwudstaden belägne Län skall, ej blott genom anslag på Tullarne, utan ock genom allmänna af Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i Länen utfärdade Kungörelser underrättas om den Allmogen åliggande skyldighet, då den till Stockholms stad införer waror, för hwilka berörde afgifter böra erläggas. Widkommande den af Riksens Ständer i underdånighet gjorda hemställan, att Wäg- och Mätare-penningar i Städer utom Stockholm ej må uppbäras för Krono- och Lönings-spannemål; Så har Kongl. Maj:t täckts i Näder stadga, att en dylik uppbörd ej bör äga rum, i annat fall, än då spannemålen werkligen uti Stadens Wäg- och Mätarehus undergår wägning eller mätning, men att afgiften äfwen då bör utgå endast till så stor del, som är fastställd att tillfalla de personer, hwilka med werkställigheten af wägningen och mätningen hafwa befattning.

Beträffande slutligen Riksens Ständers underdåniga anhållan, att witen för Säljarens försummelse att erlägga Wäg- och Mätare-penningar, icke måtte äga rum i andra fall, än då genom lagliga bewis kunde intygas, att han om denna skyldighet behörigen erinrad, likwäl densamma underlåtit; Så, i anseende till de twister och flere olägenheter, som af ett sådant stadgande lätteligen skulle kunna uppstå, har Kongl. Maj:t denna Riksens Ständers underdåniga anhållan icke i Näder bifallit. Kam. och Com. Coll. Circ. Br. d. 9 Mars 1821.

Genom Skrifwelse den 23 October sistledit år, har Kongl. Maj:t i Näder förordnat, att för Landtmanna-waror, som Landwägen till Stockholm inkomma, Wäg- och Mätarepenningar från innewarande års början ej måge utgöras i andre fall, än då warorne, efter Köpares eller Säljares egen åstundan, undergå wägning eller mätning af Stadens Wägare eller Mätare. Öfw. St. Emb. Kung. d. 6 Febr. 1824.

I anseende till den olägenhet, hwilket den hittills brukliga parmmätning af hö funnits medföra, nemligen att parmens större eller mindre innehåll ofta kan bero på parmmätarens godtycke, och då wägning af hö bör medföra en större noggrannhet och säkerhet emot mißbruk än förberörde mätningssätt, har Kongl. Maj:t, uppå Riksens Ständers, uti skrifwelse af d. 19 sistl. Augusti, derom gjorde underdåniga hemställan, funnit godt i Näder förordna, det böra Kongl. Maj:ts Befallningshafwande tillse, att wid de hamnar och allmänna försäljningsplatser uti Städerne, hwareſt wågar för berörde ändamål ännu icke finnas, sådane må warda inrättade efter den i sednare tider införda förbättrade Construction, för att till wägning af hö, emot wäggpenningars erläggande, af allmänheten begagnas, i händelse köpare och säljare icke hellre wilja sig derwid betjena af besintelige och wid hömätning hittills bruklige parmar. K. Br. till K. M. Befallningshafwande d. 18 Sept. 1829. Warande i särskild Nådig skrifwelse af samme dag, enahanda föreskrift lemnad Öfwer-Ståthållaren i Stockholm.

11 §.

Hwar som sätter annar handtwärkares märke å sitt arbete, böte femtijo daler. Finnes ther i slärd eller fals, plichte ther til som sagdt är.

Lägger någon märke å det, som hörer annan til, eller lägger märke å annars märke, att sig något thermed tillegna, 49 C. 3 §. M. B.

Fästes

Fäster Handlande andre Sedlar på Tyget, än de som wid Hallen åsatte äro, böte som i detta Lagens rum om Handtwerkare stadgas. K. Hall-Ordn. d. 2 Apr. 1770, Art. 8, §. 4, inf. wid 3 C. 1 §. d. B.

Föröfwas af Apothekaren wid Medicamenternes tillredande något swek, är han utan skonsmål, sitt privilegium förlustig. K. Br. d. 30 Apr. 1756; warandes till undersleefs förekommande, Apothekaren skyldig, att sätta på hwart medicament den signatur, som Medicus sjelf gifwit, dag och datum och den Medici namn, som det förordnat. K. Medicinal-Ordn. d. 30 Oct. 1688, §. 25.

K. Sundhets-Collegium håller deröfwer allwarsam hand at wid Medicamenters tilredande icke något swek brukas eller Taxan wid försäljandet öfwerskrides; Börandes Apothekare, när han finnes hafwa öfwerskridit Taxan, af wederbörande Fiscal, inför behörig Domstol derföre lagligen tiltalas och til answar befordras; Hwarom se K. Br. d. 30 Apr. 1756 och d. 4 Dec. 1759, samt Sw. Hof-Rätts derpå grundade Br. d. 14 Martii 1760. Jemför ock K. Instr. för Sundhets-Coll. d. 6 Dec. 1815, 23 §., 5 mom. inf. wid 10 Cap. R. B.

Wid det answar Kongl. Medicinal-Ordn. d. 30 Oct. 1688 uti 16 och 21 §. §. utsätter, äro Apothekare förpligtade deras Officina uti förswarligt och klanderlöst stånd underhålla; Och om Apothekare wid Medicamenters förfäljande, öfwerskrider Taxan, blifwer han, enligt Medicinal-Ordningens 19 §. förfallen til Femtio Daler Silfwermynts böter första gången och andra gången dubbelt. K. Medicinal-Taxan d. 6 Aug. 1777, jemförd med K. Stadgan d. 12 Febr. 1799, d. 20 Maji 1801 och d. 26 Junii 1806. 16 §. af nyss åberopade 1688 års Medicinal-Taxa förmär, att Apothekare genom försummelse och oaktsamhet i fullgörandet af dem föreskrifne skyldigheter, göra sig owärdige af det erhållne Privilegium; och stadgas uti deß 21 §., at Apothekare altid skola, efter deras aflagde Ed, hafwa til salu uti deras Officiner uprigtiga, goda och oförfalskade wahror efter Pharmacopea Svecica.

Apothekare äro skyldige, att på hwarje recept utsätta priset för hwar och en composition särskildt, och skall den som medicamentet från Apotheket expedierar alltid sätta sitt namn på convolutet eller den så kallade signaturen. K. Medicinal Taxan d. 25 Aug. 1819. Åliggande det Provincial-Läkaren att tillse, det Apothekarne noga efterlefwa Kongl. Maj:ts för dem den 11 Aug. 1819, utfärdade Reglemente, och att de, enligt ed och pligt, ordenteligen betjena Allmänheten med goda och försvarliga medicamenter, samt att för deßa icke högre betalning fordras, än Medicinal-taxan utsätter, hwarföre Provincial-Läkaren tillhörer, att, äfwen på begäran af enskilte, eller då eljest anledning dertill förekommer, granska Medicaments-räkningarne; Och bör hwad häruti felas och icke genast, efter skedd tillsägelse, rättas, af Provincial-Läkaren utan dröjsmål hos Sundhets-Collegium anmälas. K. Maj:ts Förnyade Instr. för Prov. Läkarne i Riket d. 18 Junii 1822, 18 §.

Wägrar Apothekare låta anställa visitation, bör han första gången plikta Femtio Daler Smts böter, hwilka andra gången fördubblas. K. Br. den 11 Maji 1736.

At inga andre än Apothekare måge tillåtas handla med förgift, wisa de derom utkomne Författningar, som äro anmärkte wid 17 Cap. Mißgernings-Balken.

Om Processen och Forum i sådant, som förelöper emot Medicinal-Förordningarne, se Anmärkn. wid 10 Cap. R. B.

På det wid alla Guld-, Silfwer- och Tenn-arbeten i Riket, en så mycket bättre ordning, uppsigt och säkerhet om deras tillbörliga halt och godhet må kunna erhållas, har Kongl. Maj:t ansett nödigt förordna en Öfwer-Directeur, som, biträdd af Controlleurer och nödig Betjening, hafwer att bestyra om en Controllinrättning med hwad dermed gemenskap äger. K. Contr. Stadgan d. 7 Dec. 1752, 4 §. Och utwisa de, pag. 61 och följ. i Danckwardts Sammandrag af Com. Förf. intagne, tid efter annan utkomne stadganden, dels de åligganden, som Controll-Contoiret i allmänhet tillhöra, dels ock, huru Controll-stämplingen såwäl i Stockholm som i Rikets öfrige Städer werkställes, samt stämpel-afgiften uppbäres och redowisas.

I fall någon Guld- och Silfwer-arbetare, oaktadt det i 3 §. af denna Stadga utsatte straff, skulle fördrista sig att ifrån Controllen undandölja deß arbete, och det sedan, på marknader eller eljest i lönbom försälja, har Kongl. Maj:t, till förekommande af slike undersleef och de okunnogas förfördelande, och på det en slik wanartig arbetare ingenstädes eller någon tid må kunna göra sig säker för tillsyn och efterfrågan, i Nåder aktat nödigt, att Öfwer-Directeuren wid Controllwerket antager sine Ombud i Orterne, enär och hwarest sådant omtränger, hwartill han ock äger frihet att utse, ehwem han hafwer bästa förtroende till, och må samma personer wara obekante, intill deß någon besigtning eller beslag skall göras: och på det all widlyftighet och omgång härwid må undwikas, och den brottslige allt tillfälle till undslygt betagas, skola Konungens Befallningshafwande, Magistrater, Krono-Betjenter, samt Stads- och Lands-Fiscaler, wid hårdt answar, icke underlåta, att wid anmälan, utan ringaste tidsutdrägt, lemna bemälte Ombud all handräckning, så snart Öfwer-Directeurens öppna bref för Ombudet under Controll-Sigillet upptes; Och ankommer på bemälte Öfwer-Directeurs, eller deß Ombuds swåra answar, om någon ohemult, och utan nogsam anledning i dy mål warder antastad. K. Contr. Stadgan d. 7 Dec. 1752, §. 8.

Wederbörande Stads-Fiscaler i Orterne skola ock sjelfwe wid alla tillfällen efterse och utspana de förbrytelser, som emot Författningarne i nyssnämde hänseende kunna förelöpa, och således wid Marknader och eljest noga tillse, det ej några ocontrollerade och ostämplade guld- och silfwer- eller tennarbeten till salu hållas och föryttras, samt om sådant arbete utan controllstämpel anträffas, det genast anhålla och sätta i Magistratens förwar, samt låta deraf taga prof, af guld till wid paß Åtta Aß, af silfwer ett Sextondedels lod och af tenn Twå lod; hwilka prof skola utan uppehåll, jemte underrättelse om tillwerkaren, arbetsstyckets beskaffenhet och wigten, under Magistratens och Stads-Fiscalens försegling till Controll-Contoiret insändas; och så snart besked derifrån om halten ankommer, bör Säljaren eller Tillwerkaren af waran skyndsamt tiltalas; då Stads-Fiscalen, såsom angifware, tillkommer beslagare-rätt af såwäl böter som warawärde; dock må ej sådane arbeten antastas, som enligt 4 §. från Controllstämpling frikallade äro. Just. Canzl. Emb. Skr. d. 15 Jan. 1759.

Om beslagare andelen af böterne i mål, som röra underhaltige Guld- Silfwer- och Tennarbeten, är förordnadt, at den Stads-Fiscal eller annan som blifwer uppdragit samma mål såsom Actor emot de brottslige inför wederbörlig Domstol lagligen utföra och derom besörjer, må wid det tillfället såsom angifware komma at anses, samt följagteligen åt njuta beslagare andelen af de böter och det mera, hwartill den anklagade i sådant fall, kan blifwa skyldig känd. K. Resc. d. 28 Febr. och Com. Coll. Kung. d. 20 Mars 1764.

Mål, som angå förbrytelser emot Controll-Stadgan med underhaltigt Guld- Silfwer- och Tenn-arbete, böra omedelbarligen af Rådstufwu-Rätterne i Städerne ransakas och dömas, Stockholms Stad undantagen, hwarest sådant wederbörande Kämnärs-Rätt tillhörer. Och åligger det Rätten, som i saken dömt, att under Utslaget tekna låta inom hwad tid den som dermed ej åtnöjes, må å wederbörlig ort sine beswär ingifwa samt domen fullgöra, så ock i fall till böter dömdt blifwit dem nedsätta eller borgen derföre ställa. K. Förordn. d. 17 Jan. 1759, jemförd med 38 p. i K. Förkl. d. 23 Mars 1807. Innehållande K. Förordn. angående upphörande af Com. Coll. domsrätt i wissa mål af d. 17 Apr. 1828, att mål rörande förbrytelser mot Författningarne om Con-

troll å guld- silfwer- och tenn-arbeten, blifwit från nämde Collegium till wederbörande Hof-Rätter öfwerflyttade, samt att den som ej nöjes åt Under-Rätts beslut i dylika mål, må sine beswär i Hof-Rätten ingifwa inom hälften af den tid, som för lagwadda saker från Rådstufwu-Rätt föreskrifwen är; Och skall i öfrigt gälla hwad om borgen eller utslags fullgörande, såsom wilkor för målens fullföljd till Com. Coll. tillförene stadgadt warit. Hwarefter med ändrings sökande i Hof-Rätts beslut kommer att förfaras i förenlighet med K. Förordn. d. 19 Julii 1815, inf. wid 30 Cap. 19 §. R. B.

Då Controllwerket, enligt den för Commerce-Collegium utfärdade Instruction af den 15 Junii 1774, är ställdt under bemälte Collegii inseende, har Kongl. Maj:t med ändring af hwad Kongl. Brefwet den 7 December 1752 och 12 §. af den för Öfwer-Directeuren wid Controllwerket samma dag gifne Nådiga instruction innehålla, funnit godt förordna, att Controll-Contorets års redogörelse hädanefter skall, lika som öfrige öfwer Controll-stämpel-medel hållne räkenskaper, inom behörig tid aflemnas till Com. Collegium, som äger att desammä till Kammar-Rätten afsända och tillika hålla tillsyn öfwer så wäl Controll-medlens lewerering i föreskrifwen ordning, som räkenskapers afslutande inom stadgad tid; Och har Kongl. Maj:t, i anledning af nyssberörde förändrade föreskrift och med afseende å angelägenheten att bereda möjligaste enhet i styrelsen af hwad till Controllwerket hörer samt ökad säkerhet och ordning i uppbörden af Controll-stämpelmedlen och redogörelserne derför, anbefallt Com. Coll. att i underdånighet afgifwa förslag till förnyad instruction för Controllwerket. K. Br. d. 27 Junii 1827.

De tjenstemännen wid Controllwerket hittills på stat bestädde tio procent af årliga öfwerskottsmedlen, sedan aflöning och öfrige utgifter för Werket afgått, skola än widare fortfara; Och skall, såsom ledande till ordning, hädanefter iakttagas, att procent-reqwisitionen för ett år skall till Stats-Contoiret inlemnas genast efter det Controll-werkets general-räkningar för samma år äfwen för lands-orterne ingått och procent-beloppet för hwarje år utbetalas, så snart det efter räkningarnes behöriga revision blifwit slutligen bestämdt. Lås, för erhållande af ytterligare upplysningar i detta ämne, K. Br. till Stats-Cont. d. 9 Maji 1827, pag. 145. F. F. S. S. B.

Med gillande af den utaf Committerade för Bergs-Collegii och Bergs-Statens organisation yttrade åsigt, att Controllwerket, hwars egentliga befattning består uti proberandet af de guld-, silfwer- och tenn-arbeten, som inom landet förfärdigas, lämpligen kan förenas med Myntet, hwarest proberingen af det guld och silfwer, som förmyntas, i alla fall skall werkställas, samt att den controll öfwer myntet och det inseende öfwer Controll-Contoiret, som Kammar- och Commerce-Collegierne hittintills haft sig uppdragne, må, utan äfwentyr eller olägenhet, kunna derifrån skiljas, på det att inseendet öfwer deßa uti wißa delar likartade werk må få företagas och utöfwas af det styrelsewerk, med hwars öfriga befattning samma inseende är närmast förenligt, har Kongl. Maj:t funnit godt bifalla, att wid den förestående Allmänna Regleringen af Styrelsewerken, Kongl. Myntet må, i förening med Controllwerket ställas under Bergsstyrelsens öfwerinseende. Och skulle Committerade, i öfwerensstämmelse härmed, uppgöra och ordna Förslaget, i afseende på Bergs-styrelsens nya organisation. K. Br. den 22 Maji 1829. Warande uti den för Commerce-Collegium den 23 April 1831 utfärdade Instruction, ej eller omnämd någon Collegii befattning med Controllwerket, utan innehåller deremot, Kongl. Maj:ts Instruction för Bergs-Collegium af den 28 December 1832, att Styrelsen öfwer Myntet och Controllwerket skulle tillhöra Bergs-Collegium på sätt derom serskilt blefwe förordnadt; Hwarförutan Kongl. Br. till Bergs-Coll. d. 23 Apr. 1831 och d. 9 Maji 1835 utwisa, det förra, att Styrelsen af Controllwerket redan den 1 Julii 1831, af sistbemälte Collegium öfwertogs, samt det sednare, att den öfwerstyrelse af Myntet, som warit Stats-Secr. wid Hand. och Fin. Exped. uppdragen, skulle med den 1 October 1835 upphöra samt till Bergs-Collegium öfwerlemnas.

Angående en förändrad aflönings-stat för Mynt- och Controll-werken, i följd af deras förening under Bergs-Collegii öfwerinseende, se K. Br. till Bergs-Coll. d. 9 Febr. 1833, pag. 426 s. å. F. F. S.

2. Capitlet.

Om Stapelstäders och Upstäders handel.

1. §.

Stapelstads borgare äga, hwar i sin stad, kiöpslaga med inländska och utländska män. Ej måge the, utom frimarknad i Upstäderna, med andra kiöpenskap drifwa, än med Borgare ther sammastädes; hafwe doch ej macht at tå sälja til them annorledes, än i groß.

Stapelstäderna hafwa i allmänhet att besörja den utrikes handelen, så wäl hwad utgående waror widkommer, som ock att utifrån införskaffa hwarjehanda nödige och lofgifne waror, att dermed upstäderne förse. K. Br. d. 20 Jul. 1693.

De jernwerks-idkare, som icke äro borgare i någon stapelstad måge ej sjelfwe utskeppa deras tillwerkade jern eller derom handla med fremmande, utan skola de wara förbundne att försälja sine tillwerkningar till Stapelstads borgare; dock ware deße förpligtade att wid inköpet gifwa bruksägarne ett skäligt pris, sådant de af andre, och fremmande kunna för sine tillwerkningar undfå, äfwensom att wisa bergslagen all willighet, så wäl wid afnämande, som brukens förläggande, alldenstund, i widrigt fall, Stapelstäderna hafwa att förwänta, det en sådan handel blifwer satt i deß förra frihet. K. Plac. och Päb. d. 25 Nov. 1699. Warande likwäl sedermera undantag gjordt för Riddarskapet och Adeln, hwilka fått frihet, att in- eller utrikes, åt inhemske eller främmande, afsätta, utskeppa och föryttra allt hwad dem godt synes af sine årlige inkomster, de af sine frälsegods, gårdar och rätta fräls-bruk äga och afla, såsom jern, spannmål, hästar, kreatur, timmer, bräder, werke, eller hwad namn det hafwa kan, allenast den wanliga tullen och ingälderne derför betalas, samt mätare- och wägare-penningar lika med Stapelstädernes Borgerskap deresf de handla. Adel. Priv. d. 16 Oct. 1723, §. 19.

Enär stegrande af Saltpriset sker i Landet och i andre än Stapel-Städerne, då måge Stapel-Städerne och hwem som hälst will, äga frihet, at på de orter, der en sådan dyrhet förspörjes, uplägga och så wäl i groß som i minut försälja Salt utan någon afgift til den Staden, dit wahran föres och försäljes, hwilket ock Stapelstäderne emellan bör wara tillåtit. K. Br. d. 1 Oct. 1741.

Kongl. Maj:ts nådiga Kungörelse angående Skeppredares och Handlandes i Stapelstäderne skyldighet att årligen importera eller anskaffa, samt på ständigt upplag hålla wißa qwantiteter af Salt; Gifwen Stockholms Slott den 8 Maj 1829.

Wi CARL JOHAN &c. &c. göre weterligt: att, sedan Wi i Nåder funnit lämpligt, att låta i en Författning sammanföra hwad så wäl tid efter annan genom särskilta Kongl. Bref, som genom wår Nådiga Kun-

Kungörelse af den 10 September sistlidit år, blifwit stadgadt, angående Skepps-Redares och Handlandes i Stapelstäderna skyldighet att årligen werkställa införskrifning af wisse qvantiteter Salt samt att hålla wisse qvantiteter af denna wara på ständigt upplag; så hafwe Wi welat meddela följande Nådiga förordnande:

§. 1.

Städerna Calmar, Carlskrona, Carlshamn, Gefle, Götheborg, Hernösand, Malmö, Norrköping, Sundswall, Uddewalla, Westerwik, Wisby och Ystad böra från utrikes orter årligen införa det för hwarje af deßa Städer hittills fastställda qvantum Salt; hwaremot Stockholms Stads importskyldighet deraf skall fortfara att wara till qvantiteten obestämd; ägande Skepps-Redare och Handlande i berörde Städer, att från hwad ort som helst införa nämnde Salt; äfwensom att, om de åstunda, med sådane främmande Länders fartyg, som äga att hitföra Salt, fullgöra sina åligganden i denna del.

§. 2.

Städerna Christianstad, Halmstad, Helsingborg, Hudikswall, Landskrona, Luleå, Marstrand, Nyköping, Piteå, Strömstad, Söderhamn, Umeå och Warberg, hwilkas skyldighet, att för ortens behof anskaffa det hittills fastställda årliga qvantum Salt, äfwen bör fortfara, lemnas deremot öppet, att antingen från ut- eller inrikes ort till Staden förskaffa berörde qvantum Salt; dock att, i senare fallet, Saltet bör för samma Stads räkning wara i annan Stapelstad antingen införtulladt, eller ock från nederlaget derstädes hämtadt och till Staden hemfördt.

§. 3.

Hwad som uti de i första punkten upptagne Stapelstäder förtullas för de i andra punkten anförde Städers räkning och upptages på deras importskyldighet, får ej på de förras importskyldighet afräknas.

§. 4.

Ofwan uppräknade Stapelstäder skola deßutom alltid hålla ständigt upplag af Salt till det belopp, som för hwarje Stad är bestämdt; och bör detta Salt förwaras under Nederlags-inspectionens, och, i den Stad, der Nederlags-inspection ej finnes, under Tullkammarens wård, som åligger tillse, att detta Salt är upplagdt i tjenliga och säkra bodar eller magaziner, försedde med twänne dyrkfria lås, hwartill den ena nyckeln innehafwes af Tullkammaren och den andra af Godsägaren eller det ombud, som han derom anlitar.

§. 5.

För Stadens ständiga Upplagssalt erlägges ej någon nederlags-afgift; men, då sådant Salt får uttagas och anwändas, kommer detsamma att widkännas tull och öfriga umgälder.

§. 6.

Uppå de belopp af Salt, som Skepps-Redare och Handlande äro skyldige att antingen importera eller anskaffa, må de sig till godo beräkna äfwen det Salt, som wid den redowisning, hwarom tolfte punkten handlar, finnes antingen under föregående tiden förtulladt, hos dem i behåll, eller på nederlag utöfwer det qvantum, som utgör Stadens ständiga upplag.

§. 7.

Den i wisse Städer hittills följda ordning bland Skepps-Redare och Handlande, att, efter repartition redowisa huru import- och upplagsskyldigheten af Salt blifwit iakttagen, kommer att upphöra, och skola i stället uti hwarje Stapelstad Skepps-Redare och de af Stadens Handlande, som äro berättigade att idka utrikes handel, en för alla och alla för en, answara, att det Staden föreskrifne åliggande, att årligen importera eller anskaffa Salt till wisst belopp samt att hålla wisst belopp af denna wara på ständigt upplag, behörigen fullgöres.

§. 8.

Skepps-Redare och Handlande äga, om de så åstunda, att årligen, under uppsigt af Nederlags-inspectionen, eller om Nederlags-inspection ej finnes, under uppsigt af Tullkamrarne, utbyta det gamla Upplags-saltet emot lika qvantitet nytt Salt. Sker ej sådant utbyte, skall Nederlags-inspectionen eller Tullkammaren tillse, att inom Maji månads början hwarje år, den qvantitet Salt, som af Upplags-saltet går genom liggning i bodar eller magaziner förloradt, med nytt Salt ersättes.

§. 9.

Uppkommer brist på Salt å någon ort i Riket, må ständiga upplaget af Salt kunna anlitas; dock böra deßförinnan Skepps-Redare och Handlande i den Stad, der fråga är att anwända upplaget, derom göra ansökning hos Magistraten, som med omgående post insänder samma ansökning, jemte eget utlåtande, till Wärt och Rikets Commerce-Collegium, hwarefter Collegium äger att förordna om och under hwad willkor Upplags-saltet må lyftas och inom hwad tid det med nytt Salt bör ersättas. I Stockholm må Großhandels-Societetens och Skepps-Rederiernas Deputerade om lyftning af Upplags-salt omedelbarligen hos Commerce-Collegium sig anmäla.

§. 10.

Commerce-Collegium äger, att, när Collegium nödigt anser, förordna om inventering af Städernas Upplags-salt, som då bör genom Magistratens försorg werkställas i närwaro af någon å Nederlags-inspectionens eller Tullkammarens wägnar samt ett af Stadens Skepps-Redare och Handlande utsedt ombud.

§. 11.

Underlåta Skepps-Redare och Handlande, antingen att till Staden importera eller anskaffa det bestämda qvantum Salt eller att hålla den fastställda qvantiteten af ständigt Salt-upplag; böte för hwarje bristande tunna Åtta (8) skillingar.

§. 12.

Skepps-Redare och Handlande i alla ofwan uppräknade Stapelstäder, ware skyldige, att inom den 1 Maj, hwarje år, wid En Riksdalers wite för hwarje dag, som öfwerskrider denna tid, till Magistraten i Staden aflemna betyg från Nederlags-inspectionen eller Tullkammaren, som ej allenast fullständigt upplyser huruwida Skepps-Redare och Handlande fullgjort införsels-skyldigheten af Salt för det föregående året, räknadt från och till den 1 Maj, utan ock huruwida å nederlaget finnes den qvantitet Salt, som Staden åligger att hålla på ständigt upplag; äfwensom huru detta Salt warit förwaradt, om det blifwit utbytt mot nytt Salt, eller om ersättning af nytt Salt ägt rum för hwad af Upplags-saltet genom liggning under året gått förloradt. Åstundar då någon att, i afseende å nästkommande års Salt-införsels-skyldighet, få sig till godo beräkna det Salt, som, under föregående tiden förtulladt, finnes ännu hos honom i behåll; ware hans rätt, att wid samma tillfälle den uppgifna behållningen styrka, i hwilket fall bewis derom äfwen bör till Magistraten aflemnas. De sålunda till Magistraten inkomne Handlingar har Magistraten, att med först afgående post till Commerce-Collegium insända, wid påföljd af Tjugufyra skillingars wite för hwarje öfwerskjutande dag.

§. 13.

Om rätter Domstol i mål, angående Skepps-Redares och Handlandes i Städerna underlåtenhet att införa Salt, eller om brist i de ständiga Salt-upplagen, finnes stadgadt i Kongl. Förordningen, angående upphörandet af Commerce-Collegii Domsrätt af den 17 April 1828 *).

§. 14.

*) Denna Förordning, (införd wid 10 Cap. 26 §. R. B.) wisar, att mål af ifrågawarande beskaffenhet, skola upptagas wid Förste Domstol i hwarje Stad, på åtal, som Com. Collegii Advocat-Fiscal i laga ordning låter anställa.

§. 14.

I händelse åter anmärkning förekommer, att den Skepps-Redare och Handlande samt Magistraterne ålagda redowisning ej inom föreskrifwen tid blifwit afgifwen; tillhöre Commerce-Collegium att fälla den felande till det för dylik underlåtenhet fastställda wite.

§. 15.

De witen och böter, som ådömas, tillfalle åklagaren odelade.

§. 16.

Brister tillgång till witen eller böter; tjene stadgandet i 10 Cap. 1 §. Utsöknings-Balken till efterrättelse.

§. 17.

Beswär öfwer Commerce-Collegii beslut angående förfutne witen, skola i underdånighet ingifwas till Oß i Wår Handels- och Finance-Expedition.

§. 18.

Commerce-Collegii Advocat-Fiscal åligge, så wäl att tillse, att de redowisningar, som skola afgifwas öfwer Salt-importen och ständiga Salt-upplagen, inom behörig tid inkomma, som ock att granska deßa redowisningar samt försummelse eller felaktigheter i ena eller andra affeendet anmärka och beifra. Det alle, rc.

På det stadgandet i 7 §. K. Kung. d. 6 Maj 1829 ej må olika förstås och tillämpas, har Kongl. Maj:t förordnat det borde Commerce-Collegium, genom Circulär-Bref till Stapelstädernes Magistrater, der handeln icke undergått classification, förständiga samma Magistrater, att underrätta samtlige Minut-handlande att, såwida de åstunda warda befriade från skyldigheten att deltaga i fullgörandet af de förbindelser som åligga stapelstädernes Handlande och Skepps-Redare i affeende på salt-import och salt-upplag, de böra inför Magistraten afsäga sig rättigheten att idka utrikes handel. K. Br. d. 23 Jan. 1830.

K. Förb. d. 2 Aug. 1800 emot bruk och nyttjande af öfwerflödigt silfwer, intaget under denna §. i 1807 års Lagsamling, är här uteslutet såsom upphäfwet genom K. Kung. d. 18 Mars 1818.

2. §.

Upstads borgare måge reda i skiep, så ock uti Stapelstäderna sälja i groß the wahror, som the få in; eller låta them föras til then stad, ther the sielfwe bygga och bo.

Rikets samtelige Upstäder tillåtes en fri Seglation och Upplag i så måtto, att de få till hwad ort, som under Sweriges Krona lyder och dem helst behagar, afföra sina saluwahror, och derifrån obehindradt återhämta hwad deras behof kräfwer. K. Br. d. 3 Dec. 1765.

Ridderskapet och Adeln efterlåtes att reda i skepp samt i Städerne handla i groß och större partier, som komma utrikes ifrån, men ej i minut; dock emot en skälig och efter hwars och ens handel proportionerad real-afgift till Stadens contingent. Adel. Priv. d. 16 Oct. 1723, §. 19.

Att infödd Coopvaerdie-Skeppare må äga del i det fartyg han förer, inhämtas af 1 §. i 4 Art. af K. Regl. för Coopv. Skeppare och Skeppsfolk d. 30 Mars 1748, (införd wid slutet af 14 Cap. d. B.) och wisar 5 §. i K. Förordn. d. 3 Julii 1816, (införd wid 3 Cap. 1 §. d. B.) huruledes utländsk Skeppare jemwäl må reda i skepp.

Mäklare förbjudes at för egen räkning drifwa, eller inblanda sig uti Factorier, Skepps-Rederier, Penninge-wäxling, eller annan Köpenskap, jämwäl ock participera uti någon handel eller wahra, wid förlust af denne sin tjenst och syßla, samt wahran. K. Mäklare-Ordn. d. 6 Jul. 1720, §. 7.

Ej skall någon Skepps-Clarerare wara tillåtit, antingen för egen räkning, eller ock i Compagnie med andra, at reda i Skepp och Fartyg, eller idka någon handel af hwad slag det wara må, och sådant alt wid förlust af deß tjenst, samt confiscation af Deß Skepps-hwaraf hälften tillfaller angifwaren, och den Andra hälften Coopvaerdie Sjömanshuset. K. Förordn. för Skepps-Clarerare d. 11 Mar. 1748.

Handels-Bokhållare och Winkyppare måge icke reda i något Swenskt fartyg. K. Br. d. 21 Mars 1766. Och innehåller Kongl. Maj:ts förnyade Consuls-Stadga d. 9 Mars 1830 §. 36, (inf. wid slutet af d. Cap.) att Consul, utan särskildt nådigt tillstånd ej får wara redare till Swenskt eller Norrskt fartyg.

Om de i groß handlande Judars rättighet att deltaga i Skepps-Rederier och Skepps-Warf m. m. se 6 §. af Kegl. d. 27 Maj 1782, införd wid 3 Cap. 1 §. d. B.

Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning angående de Paßhandlingar, som af Kongl. Maj:t och Rikets Commerce-Collegium utfärdas för Fartyg, hwilka segla till Utrikes ort; Gifwen d. 22 April 1829.

Wi CARL JOHAN rc.; Göre wetterligt: att, som Wi funnit det leda till ordning och redighet, att i en enda Författning sammandraga de flera tid efter annan gifna stadganden angående Paßhandlingar för fartyg, som till sjöfart på utrikes orter begagnas, och Wi derjemte ansett samma stadganden i åtskilliga delar fordra jemkningar, förändringar och tillägg, lämpade efter närwarande förhållanden, Wi welat i Nåder utfärda denna Wår Nådiga Förordning, som kommer att lända till allmän underdånig efterrättelse ifrån och med nästa års början, dock så, att wid åtal af förbrytelser emot de äldre stadgandena i ämnet, hwilke hädanefter afdömas, straffbestämmelserne i denna Förordning skola tillämpas i alla de fall, då de äro lindrigare än de hittills gällande.

1. §.

Paßhandlingar för fartyg, som segla till utrikes ort, utfärdas af Wårt och Rikets Commerce-Collegium i Stockholm.

Deße Handlingar bestå af:

1:o. Helfrihetsbref, som å nämnde fartyg alltid bör finnas och hwarigenom styrkes, att Redare och Skeppare äro Swenske undersåter och att fartyget är bygdt i Swerige eller Norrige, eller i behörig ordning naturaliseradt, samt att i följe deraf fartyget bör inom och utom Riket åtnjuta, i affeende på tull och öfrige umgälder, de förmoner, till hwilka, enligt gällande Författningar och afslutade Tractater med främmande Makter, Swenska skepp äro berättigade.

2:o. Igenkännings-Signalbref, utwisande de Signaler, som böra nyttjas emellan Rikets Örlogsfartyg, Handelsfartyg och Fästningar eller sådane ställen, hwarifrån Lotsar åstundas.

3:o. Algieriskt, eller numera i allmänhet Turkiskt Paß kalladt, hwarmed handelsfartyg, som segla i farwatten på andra sidan om Cap-Finisterre, owilkorligen böra wara försedda till skydd mot uppbringning af kryßare, tillhörige Staterne på Afrikanska kusten af Medelhafwet, men hwilket Paß, uppå Redares åstundan, må meddelas äfwen wid resor i andra farwatten, och för öfrigt, då Riket eller utländsk Sjömagt är i krigstillstånd, erfordras wid resor utom Östersjön till bestyrkande att fartyget är Swenskt.

4:o. Latinsk öfwersättning af samma Paß.

5:o. Medelhafs-Signalbref, att begagnas i händelse kryßare, tillhörige nämnde Afrikanske Stater, anträffas.

2. §.

Paßhandlingar erhållas under följande wilkor:

1:o. Att fartyget skall wara kölsträckt och byggdt i Swerige eller Norrige, eller, om det är byggdt å utrikes ort, att det efter strandning eller annan liden fråskada, wid Swenskt eller Norrskt skeppswarf undergått så betydlig reparation, att kostnaderne härwid öfwerstigit den summa, hwartill fartyget efter den lidna olyckan blifwit i laglig ordning försåldt, eller ock att fartyget, under krigstid uppbragt af Wåre undersåter, blifwit genom laga kraft wunnit utslag condemneradt.

2:o. Att

2:o. Att fartyget helt och hållet skall tillhöra infödda Swenska undersåter eller sådan utländsk man, som undfått behörigt tillstånd att i Riket sig bosätta, samt tro- och huldhetsed här aflagt: börande i sednare fallet, och då fråga är, att för slik persons fartyg meddela Turkiskt Paß, han tillika bewisligen hafwa i Swensk Stapelstad innehaft burskap minst tre år.

3:o. Att Skepparen skall i någon Rikets Sjö- eller Stapelstad äga burskap på utrikes sjöfart samt derstädes wara i och för näringen skattskrifwen: kommande likwäl, i afseende på Officerares och Under-Officerares wid Wår Flotta rättighet, att såsom Skeppare föra Coopvaerdie-fartyg, att tjena till efterrättelse hwad derom serskildt är stadgadt; att för öfrigt Skepparen om han äger mer än en tredjedel i fartyg, som, utom Swerige kölsträckt och byggdt, blifwit naturaliseradt, skall, i händelse han ej warit trenne år Swensk Borgare, wara född i Swerige eller Norrige, samt att, om han är född utrikes och gift, hans hustru skall i samma Stad som mannen wara skattskrifwen och jemte de omyndiga barnen bo inom Sweriges gränsor. Fartyg och båtar, hwarmed Allmogen i wissa Län idkar utrikes sjöfart på Danmark och Finland, samt för hwilka den är i behof af Helfrihetsbref, må, utan afseende derå, om den, som förer fartyget eller båten, i Stad innehar burskap såsom Skeppare eller icke, med sådan handling förses, enär Redaren inför närmaste Stads Magistrat certificerar sin ägande-rätt till fartyget eller båten, och derefter till Collegium inlemnar Magistratens Certificat jemte fartygets eller båtens Mätarebref, äfwensom Bilbref till bestyrkande, att fartyget eller båten äro inom Riket byggda.

4:o. Att Styrmannen skall wara Wår undersåte, och att den öfriga Besättningen skall wid afresan ifrån Swensk hamn, till minst tre fjerdedelar bestå af infödda Swenskar eller Norrmän.

3. §.

Då anmälan göres i Commerce-Collegium om Paßhandlingars erhållande, skall, i den händelse att endast Helfrihetsbref sökes, företes: 1:o. Ett af Magistrat i enlighet med formulairet N:o 1. utfärdadt Intyg eller Certificat, som dels styrker de i föregående §. såsom wilkor för Paßhandlingars undfående upptagna omständigheter, dels ock utwisar fartygets Hufwudredare samt fartygets lästetal och destination, äfwensom att Redarne edeligen förbundit sig att, om äganderätten till fartyget eller någon del deraf öfwerlåtes till annan man, sådant wederbörande Magistrat tillkännagifwa, och att för öfrigt noga efterlefwa hwad denna Förordning stadgar; 2:o. Fartygets sist utfärdade Mätarebref och i händelse fartyget ej förut haft Helfrihetsbref, fartygets Bilbref, eller, i händelse fartyget blifwit uppbragt och condemneradt, prisdomen, äfwensom Skepparens Burbref, så wida han förut ej fört Swenskt eller Norrskt, med Helfrihetsbref försedt, fartyg. Om Turkiskt Paß tillika begäres, hwilket alltid af Helfrihetsbref bör åtföljas, skola deßutom nedannämnde handlingar företes:

1:o. Ett af Magistrat, i enlighet med formulairet N:o 2, utfärdadt Certificat, som wisar, att Rederiet edeligen förbundit sig, att hwarken utlåna, förhyra, försälja, förpanta eller på annat sätt öfwerlåta Turkiska Paßet, utan deremot på det nogaste iakttaga och efterlefwa hwad högstberörde Kongl. Förordning stadgar.

2:o. Ett af Magistrat, i enlighet med formulairet N:o 3, utfärdadt Certificat, hwaraf styrkes, att Skepparen edeligen uppgifwit fartygets Redare och tillika utfäst sig, att i deßas ställe ej erkänna någon annan Redare, som icke förut hos Magistrat aflagt ed såsom Redare och i denna egenskap blifwit af Commerce-Collegium erkänd, af hwilket Certificat en bestyrkt afskrift skall Turkiska Paßet åtfölja, samt, att han ej för någon skall upptäcka innehållet af det Medelhafs Signalbref, som Commerce-Collegium åt honom kan utfärda, och för öfrigt, i hwad på honom ankommer, noga iakttaga hwad denna Förordning stadgar; och

3:o. Bewis, att stadgad afgift till Convoy-Commissariatets Caßa blifwit behörigen erlagd.

Alla i denna §. ommämnde Magistrats-Certificater skola, för att äga gällande kraft, wara utfärdade inom sex weckor före den dag de till Commerce-Collegium inlemnas, och bör altid, innan nytt Helfrihetsbref eller Turkiskt Paß för fartyg utfärdas, det förra Helfrihetsbrefwet eller Turkiska paßet för samma fartyg wara behörigen återställdt.

4. §.

Fartyg, som innehar af Commerce-Collegium utfärdadt Turkiskt Paß, skall owilkorligen, både under segling i farwatten, der, enligt 1. §., dylikt Paß erfordras, och under sitt liggande i hamn, belägen wid sådant farwatten, föra Swenska och Norrska Rikenas Unions-Handelsflagga, wid påföljd af det answar och dermed följande skyldighet till skade-ersättning, som 16. §. stadgar.

5. §.

Warder fartyg, som till utrikes ort endast med Helfrihetsbref afseglat, sedermera, i anseende till förlängd resa eller inträffadt krigstillstånd, i behof äfwen af Turkiskt Paß, åligge Redaren, att dertill, i den ordning 3. §. stadgar, certificera, samt Certificatet till Commerce-Collegium inlemna jemte uppgift, hwarest fartyget finnes eller hwarthän det är destineradt, hwarefter bemälde Collegium, på Redarens bekostnad, afsänder Paßet till den i orten waranде Swenska och Norrska Consul, hos hwilken Skepparen äger att Paßet och åtföljande handlingar bekomma, sedan han inför Consuln afsagt den ed, som i 3. §. är för Skeppare fastställd.

6. §.

Skulle, då Helfrihetsbref eller Turkiskt Paß sökes, alla i sådant afseende erforderlige handlingar ej wara att tillgå, må på Commerce-Collegii pröfning och bedömmande bero, huruwida, till undwikande af skada och tidspillan, Rederiet likwäl må wara tillåtet, att nämnde Paß utbekomma, emot förbindelse att, wid lämpligt wite, inom wiß tid den felande handlingen inlemna.

7. §.

Helfrihetsbrefwet gäller endast ett år ifrån den dag, då det blifwit utfärdadt, så framt icke fartyget, efter förloppet af denna tid, är oafbrutet stadt på resor utrikes orter emellan, i hwilket fall Helfrihetsbrefwet, så länge fartyget är på främmande ort, må gälla i trenne år; men fortfar resan utöfwer denna tid, bör nytt Helfrihetsbref uttagas och Rederiet i sådant afseende certificera i enlighet med hwad i 3. §. är stadgadt, samt wid Certificatets inlemnande till Commerce-Collegium uppgifwa, hwarest fartyget är liggande, på det Collegium derefter må, på Rederiets bekostnad, kunna till wederbörande Consul afsända det nya Helfrihetsbrefwet.

Återkommer fartyg till Swensk hamn med Helfrihetsbref, som är öfwer ett år gammalt, skall, innan fartyget må åtnjuta de Swenska fartyg tillkommande förmoner i tull och andra afgifter, af hwad namn och beskaffenhet som helst, Redaren, om han bor i Stockholm, uttaga nytt Helfrihetsbref; men om han bor annorstädes, antingen anskaffa nytt Helfrihetsbref för samma fartyg, eller, om sådant skulle för honom medföra hinder och uppehåll för fartygets inclarering, inför Magistrat, i den ordning 3. §. föreskrifwer, certificera till erhållande af Helfrihetsbref, samt Certificatet till Sjötullskammaren aflemna jemte skriftelig förbindelse, att, inom trenne månader, från Commerce-Collegium anskaffa och till Sjötullskammaren ingifwa antingen nytt Helfrihetsbref eller bewis, att ej någon anmärkning förekommit emot Redarens och fartygets rättighet att åtnjuta helfrihet. Underlåter Redare sådant, kommer fartyg och last att widkännas ofria tull- och skepps-umgälder.

Signalbrefwet, som kostnadsfritt erhålles i Commerce-Collegium, behöfwer ej oftare å nyo uttagas, än då signalerne förändras eller fartyget får nytt namn.

Turkiska Paßet och dertill hörande handlingar skola uttagas för hwarje sjöresa; och anses resan börjad den

dag fartyget, efter skedd utclarering, lemnar Swensk hamn, och slutad den dag fartyget återkommer till Swensk hamn. Skulle fartygets återkomst till Riket fördröja öfwer trenne år, bör nytt Turkiskt Paß anskaffas af Rederiet, som derwid har att iakttaga hwad i 3. och 5. §. §. stadgas.

8. §.

Under resan skola de i Commerce-Collegium erhållne Paßhandlingar, jemte fartygets Bil- och Mätarebref, äfwensom andra handlingar, hwilka kunna styrka fartygets nationalitet, alltid åtfölja fartyget och af Skepparen på det noggaste förwaras.

Wid ankomst till utrikes ort, der Swensk och Norrsk Consul eller Vice-Consul finnes, böra dessa handlingar inom trenne dagar efter skeppets ankomst, af Skepparen för Consul uppwisas.

9. §.

Skulle, innan resan börjar, äganderätten till mer än en tredjedel af fartyget genom köp, eller på annat lagligt sätt, öfwergå till annan Swensk undersåte, skola nya Paßhandlingar i ofwan föreskrifwen ordning anskaffas.

Öfwergår åter, innan resan är börjad, äganderätten till endast en tredjedel eller mindre del i fartyget till annan Swensk undersåte, ware då den nya Redaren pligtig, dels att, för den andel, som han i fartyget förwärfwat, certificera, samt Certificatet derom till Commerce-Collegium inlemna, inom sex weckor ifrån den dag han blef innehafware af skeppsandelen, dels ock, att öfwer fullgörandet af denna skyldighet uttaga Collegii bewis, för att bifogas Paßhandlingarne. Detta stadgande iakttages jemwäl då äganderätt till fartyg, sedan resa är börjad, öfwergår helt och hållet eller till någon del, genom köp eller på annat lagligt sätt, till annan Swensk undersåte.

10. §.

Afslider Skeppare eller skiljes han från sin befattning innan resan, för hwilken Commerce-Collegii Paßhandlingar äro utfärdade, ännu börjat, skall, om fartyget utgår från Stockholm, Helfrihetsbrefwet och äfwen Turkiska Paßet, i fall fartyget är med sådant försedt, återställas till Commerce-Collegium, och nya Paßhandlingar anskaffas. Inträffar åter Skeppare-ombyte å annan Swensk ort, skall det hos Magistraten af Redaren anmälas; och bör samma Magistrat tillse och pröfwa, om nya Skepparen är berättigad att föra Swenskt skepp; hwarförutan, om fartyget är med Turkiskt Paß försedt, Skepparen har, att innan afresan inför Magistrat aflägga den ed, som 3. §. föreskrifwer. Bewis öfwer Skeppare-ombytet, Skepparens behörighet att föra fartyget, samt den aflagda eden utfärdas af Magistraten och bilägges öfriga Skeppshandlingar: Åliggande Magistraten derjemte, att näst påföljande postdag till Commerce-Collegium inberätta Skeppare-ombytet och insända det Certificat, som, då Skeppare aflägger ed, Magistraten utfärdar.

Blifwer deremot Skeppare å utrikes ort död eller skiljd från befälet, skall den, som honom deruti efterträder, wid ankomst till hamn, der Swensk och Norrsk ordinarie Consul finnes, inför denne aflägga den i 3. §. föreskrifne Skeppare-ed, hwaröfwer Consuln utfärdar bewis, för att bifogas Skeppshandlingarne; hwarförutan Consuln skall med omgående post till Commerce-Collegium insända Certificat öfwer edgången.

11. §.

Skulle, i följd af sjöfolks sjukdom, död, rymning eller andra händelser, Skeppare nödgas å utrikes ort förhyra en eller flere sjömän, skall dertill företrädeswis Swenske och Norrske män sökas, så widt de äro dugelige och af god frejd; och skall förhyringen ske inför den på stället warande Swenske och Norrske Consuln eller Vice-Consuln, hwars bewis derom, genom påskrift å Folkpaßet, Skepparen har att sig förskaffa. Finnes ej på stället Swensk och Norrsk Consul eller Vice-Consul, bör, så snart fartyget anländer till Stad, der sådan tjensteman är anställd, förhyringen anmälas hos honom, i ändamål att å Folkpaßet erhålla påskrift om förhållandet.

12. §.

I afseende på Paßhandlingars återställande, iakttages:

1:o. Att helfrihetsbref, som upphört att gälla, bör, genom Rederiets föranstaltande, inlemnas till Commerce-Collegium senast trenne månader ifrån den dag fartyget i Swensk hamn inclarerat.

2:o. Att, då fartyg anländer till Stockholm, Turkiska Paßhandlingarne skola af Skepparen inom fjorton dagar efter fartygets ankomst inlemnas till Commerce-Collegium.

3:o. Att då fartyget ankommer till annan inrikes Stapelstad, Skepparen skall, inom fjorton dagar efter fartygets framkomst, aflemna sistberörde handlingar till Wår Befallningshafwande i Staden, om sådan Embetsman der finnes, men i annat fall till Magistraten. Börande nämnde Embetsmyndigheter handlingarne sedermera till Commerce-Collegium insända.

4:o. Att om fartyget, före afresan från Swensk hamn, öfwergår till mer än en tredjedel till annat Swenskt Rederi eller om det helt och hållet, eller till någon del försäljes till utländsk man, böra, inom 14 dagar efter det sådant inträffar, Paßhandlingarne återställas i öfwerensstämmelse med hwad i 2. och 3. mom. af denna §. är stadgadt rörande hemkommande fartyg.

5:o. Att om fartyget är stadt på utrikes ort, och nya Paßhandlingar blifwit utfärdade i stället för dem, som upphört att gälla, Skepparen, innan de nya handlingarne få emottagas, bör aflemna de äldre till Swenske och Norrske Consuln, för att genom hans försorg, sedan alla handlingarne blifwit öfwerkorsade och Turkiska Paßet skuret i fyra delar, till Commerce-Collegium insändas.

6:o. Att, då fartyg å utrikes ort föryttras, Skepparen är pligtig, att inom åtta dagar derefter aflemna alla erhållne Paßhandlingar till Swenske och Norrske Consuln å försäljningsorten, för att dermed förfara på enahanda sätt, som i nästföregående moment är föreskrifwet; men om Swensk och Norrsk Consul på samma ort ej är anställd, skall Skepparen skära Turkiska Paßet i fyra delar och öfwerkorsa öfrige Paßhandlingar samt desamma sedermera genast öfwersända till Correspondent-Redaren, för att af honom återställas till Commerce-Collegium.

7:o. Att om fartyg, som med Helfrihetsbref eller Turkiskt Paß är försedt, under resan förolyckas och berörde handlingar wid en sådan händelse förkomma, skall Skepparen wara förbunden, att detta förhållande i sin sjöförklaring införa samt jemte besättningen med ed bestyrka; och åligger Correspondent-Redaren, att inom en månad ifrån den dag han emottagit sjöförklaringen, en bestyrkt afskrift deraf till Commerce-Collegium aflemna; men om dessa handlingar wid skeppsbrottet räddas, har Skepparen att förfara, derest skeppsbrottet sker wid Swensk kust, på enahanda sätt som ofwanföre är stadgadt angående handlingarnes återställande, då fartyg hemkommer till Riket; men om skeppsbrottet sker å utländsk kust, på enahanda sätt, som ofwanföre är stadgadt angående samma handlingars återställande, då fartyget utrikes försäljes.

8:o. Att, i händelse både fartyg och folk wid skeppsbrottet förgås och Paßhandlingarne jemwäl derwid gå förlorade, åligger det Correspondent-Redaren, att en sådan olyckshändelse hos Commerce-Collegium anmäla, senast en månad ifrån den dag underrättelsen derom kommit honom tillhanda.

9:o. Att, om åter det skulle inträffa att, sedan Paßhandlingarne upphört att gälla, Redare sakna underrättelse på ett år från fartyg, som segla i farwatten på denna sidan om Canaric-öarne, eller på två år från fartyg, som afgått till längre aflägsna farwatten, bör Correspondent-Redaren sådant i Commerce-Collegium genast anmäla.

10:o. Att wid alla de tillfällen, då Redare eller Skeppare återställa Helfrihetsbref eller Turkiska Paß, med tillhörande handlingar, eller då anmälan sker, att desamma förkommit, bör bewis derom, när sådant begäres,

gäres, genast meddelas, warande Redare och Skeppare, som, wid anfordran, inom sex år från den dag, Paßhandlingarne blifwit utfärdade, ej kunna förete dylikt bewis, eller på annat lagligt sätt styrka, att hwad i denna §. är föreskrifwet, blifwit behörigen fullgjordt, underkastade det answar, som för underlåtenhet af ett sådant fullgörande nedanföre stadgas.

13. §.

Eftergör eller förfalskar någon Helfrihetsbref, eller Signalbref, eller Turkiskt Paß, eller någon af dithörande handlingar, eller begagnar någon weterligen dem, som falska äro, straffes enligt de grunder och föreskrifter, som 8. Cap. Mißgernings-Balken innehåller.

Sker eftergöringen eller förfalskningen i den affigt, att Paßhandlingarne må begagnas af fartyg, tillhörigt utländsk man, eller om till dylikt fartyg Swenska af Commerce-Collegium utfärdade Paßhandlingar öfwerlåtas, straffes förbrytaren enligt Kongl. Reglementet angående Algieriska Sjöpaß af den 12 Januarii 1730 såsom Rikets förrädare, med tillämpning af 4 Cap. Mißgernings-Balken *).

Fartyg, som innehar falskt eller förändradt Helfrihetsbref eller Turkiskt Paß med tillhörande handlingar, ware till Oß och Kronan förwerkadt.

14. §.

Utlånas, förhyres, förpantas, försäljes eller brukas Helfrihetsbref till annat Swensk eller Norrsk man tillhörigt fartyg, än det, för hwilket Helfrihetsbrefwet warit uttaget, skall, i fall Redaren eller fartyget ej äro till dylikt Paß berättigade, så wäl den, som obehörigen öfwerlåtit, som den, hwilken emottagit och begagnat Helfrihetsbrefwet, straffas med Ett Tusende R:dr böter, och ware fartyget, till hwilket Helfrihetsbrefwet blifwit obehörigen begagnadt, till Oß och Kronan förwerkadt; hwarförutan, om brott emot Tullförfattningarne ägt rum, sådant skall serskildt handläggas och pröfwas. Äro åter Redare och fartyg berättigade till Helfrihetsbref, böte de brottslige Femhundrade R:dr hwardera.

Sker dylikt missbruk med Igenkännings-signalbrefwet, böte förbrytarne hwardera, i förra fallet Twåhundrade Femtio R:dr, och i det sednare fallet Trettiotre R:dr 16 skill.

Utlånas, förhyres, förpantas, försäljes eller brukas Turkiskt Paß till annat Swensk man tillhörigt fartyg, än det, för hwilket samma Paß warit uttaget; skall, i fall Redaren eller fartyget ej äro till dylikt Paß berättigade, så wäl den, som obehörigen öfwerlåtit, som den, hwilken emottagit och begagnat Paßet, straffas med Twåtusende R:dr böter, och ware fartyget, till hwilket Turkiska Paßet blifwit obehörigen begagnadt, förwerkadt. Äro åter Redare och fartyg till dylikt Paß berättigade, böte de brottslige hwardera Ett tusende R:dr.

Sker dylikt missbruk af Latinsk öfwersättning af Turkiskt Paß, eller af Medelhafs-signalbref, bötes, i förra fallet, Femhundrade R:dr och i sednare fallet Sextiosex R:dr 32 skill.

I alla de fall, som denna §. omnämner, ersätte och den skyldige all den skada, som af förbrytelsen uppkommer.

15. §.

Underlåter Redare eller Skeppare, att för fartyg, som segla till utrikes ort, uttaga Helfrihetsbref, böte hwardera Twåhundrade Femtio R:dr och ersätte skadan. Lag samma ware, om, sedan Helfrihetsbref upphört att gälla, det af den Redare eller den Skeppare, hwarå Helfrihetsbrefwet lyder, widare begagnas på det fartyg, för hwilket det är uttaget.

Uttages icke Turkiskt Paß, då fartyg besöker de farwatten, der sådant enligt 1. §. erfordras, böte Redare och Skeppare hwardera Femhundrade R:dr, och ersätte skadan. Lag samma ware, om, sedan Turkiskt Paß upphört att gälla, denna handling af den Redare eller den Skeppare, hwarå Turkiska Paßet lyder, widare begagnas på det fartyg, för hwilket Paßet är uttaget.

16. §.

Underlåter Skeppare att å fartyg, som med Turkiskt Paß är försedt, under segling i farwatten, der sådant Paß erfordras, föra Swenska och Norrska Unionsflaggan, warde paßet honom iföranget, dereft han af Swenskt eller Norrskt Örlogsfartyg anträffas; men böte, då han eljest om underlåtenhet härutinnan lagligen förwinnes, Twåhundrade R:dr. I begge fallen förlore Skeppare, som sådan underlåtenhet begått, rättigheten att Turkiskt Paß widare må på hans namn såsom Skeppare utfärdas.

Underlåter Skeppare att föra Unionsflaggan i hamn, belägen wid de farwatten, der Turkiskt Paß erfordras, och, efter af Swenska och Norrska Consuln eller Vice Consuln på stället derom gjord anmaning, sådan anmaning icke genast efterkommer, åligge Consuln eller Vice Consuln att Turkiska Paßet honom frånstaga.

Skeppare ersätte deßutom all den skada, som genom hans underlåtenhet att föra Unions-flaggan, kan uppkomma.

17. §.

Skeppare, som underlåter att medhafwa om bord, under fartygets resa, de i 8. §. uppräknade handlingar, böte Twåhundrade Femtio R:dr och ersätte den skada, som derigenom inträffar.

Underlåter Skeppare att, inom trenne dagar efter ankomst till utländsk ort, der Swensk och Norrsk Consul eller Vice Consul finnes, uppwisa sina i Commerce-Collegium erhållne Paßhandlingar, böte Etthundrade R:dr. Wägrar han åter, på Consulns anmaning, att uppwisa berörde handlingar, är skepp och gods ej berättigadt till de fördelar, som genom samma handlingar beredas Swenska fartyg i den hamn fartyget ligger.

18. §.

Underlåtes iakttagande af föreskriften i 1. mom. af 9. §. och begagnas Paßhandlingarne, ware samma ansWar, som ofwanföre i 14. §. i hwarje fall är stadgadt för de händelser, då Helfrihetsbref eller Turkiskt Paß af Redare och fartyg, som till dylika handlingar äro berättigade, begagnas till annat fartyg, än det för hwilket Paßet är uttaget.

Förseelser af Redare och Skeppare emot 2. mom. af 9. §., samt 10. 11. och 12. §. §. straffas med Femtio à Twåhundrade R:drs böter, efter omständigheterne, hwarförutom all skada skall ersättas.

19. §.

Af böter, som enligt denna Förordning ådömas ett af flera personer bestående Rederi, gälde hwar sin del i förhållande till deß andel i fartyget. Brister hos någon tillgång, answare öfrige medredare för sådan brist, efter nyssnämnde beräkningsgrund.

20. §.

De böter eller witen, som enligt denna Förordning åläggas, tillfalle till ena hälften Convoy-Commissariatets Casa och andra hälften åklagaren.

21. §.

Böter efter denna Förordning böra utgå i laga ordning af den brottsliges eller felaktiges egendom, så långt den räcker. Kunna böter ej fullt utgå, hafwe åklagare företräde framför Convoy-Commissariatets Casa.

22. §.

Saknas tillgång till böter, som efter denna Förordning ådömde äro, då skall hwad af böterne ej kunnat gäldas, för den saksällde förwandlas till fängelse, sålunda att, emot böter till och med Tio R:dr swarar

*) Skulle någon förfalska de Algieriske Sjöpaßen, eller eljest missbruka dem till främmande underlåtares skepp och tjenst, så skall han som en landsens förrädare straffas till lif, ära och gods: och skall icke allenast den undergå det straffet, som sjelf så grofweligen missbandlar, och sådant directe eller indirecte befordrar eller tillåter, utan ock den, som öfwertygas att hafwa wetat deraf och det icke uppenbarat. K. Kegl. om Algieriske Sjöpaß d. 12 Jan. 1730 §. 12.

en wecka; emot böter från Tio till och med Tjugofem R:dr, två weckor; från Tjugofem till och med Femtio R:dr, tre weckor; från Femtio till och med Ethundrade R:dr, en månad. Gå böterne öfwer Ethundrade R:dr, då ökas straffet med en månads fängelse för det belopp, som öfwerskjuter till och med nästa Ethundradetal; så att två månaders fängelse swarar emot böter från Ethundrade till och med Twåhundrade R:dr; tre månaders fängelse från Twåhundrade till Trehundrade R:dr och så widare. Ej må dock någon för bristande bötestillgång, i längre tid än ett år i fängelse hållas, ehwad belopp böterne må utgöra. Under fängelsetiden bör fången till arbete hållas.

23. §.

Commerce-Collegium äge hålla hand öfwer denna Förordnings efterlefnad, och, när så nödigt finnes, genom witen tillhålla Magistrater, Consuler eller andre wederbörande att fullgöra hwad i sådant afseende dem åligger.

Då anledning förekommer att brott eller förbrytelser emot denna Förordning begångna äro, öfwerlemne Collegium saken till beifran af deß Advocat-Fiscal i laga ordning.

24. §.

Alla brott och förbrytelser, deräa urbota answar eller böter stadgade äro, så ock frågor om wite, som i 6. §. säges, och om skadestånd, skola såsom Sjörättsmål behandlas, och således upptagas och dömas wid Rådstufwu-Rätt i Stad, der Correspondent- eller Hufwud-Redare är bosatt. Då någon beträdes med försummelse att inom föreskrifwen tid återställa Paßhandlingar, dem han innehafwer eller anskaffa kan, förelägge Rätten den försumlige ytterligare tid jemte wite för deras återställande.

Ändring i Rådstufwu-Rätts åtgärd sökes på sätt allmän Lag om Sjörätts-mål stadgar.

25. §.

Den med Commerce-Collegii beslut i hwad som rörer efterlefnaden och werkställigheten af denna Förordning mißnöjd är, äge att underdåniga beswär deröfwer i Wår Handels- och Finance-Expedition ingifwa sist å trettionde dagen efter den, då han del af beslutet erhållit.

26. §.

Lösen för Paßhandlingar erlägges sålunda, nemligen:

För Helsrihetsbref med åtföljande Signalbref	R:dr 3: — —
För Turkiskt Paß med Signalbref och Latinsk öfwersättning deraf, Paßet	5: — —
Trenne Sigiller	— 36. —
Är fartyget af 100 läfters drägt och deröfwer, ökes lösen för Turkiska Paßet med	1: — —

Stämplade papperet till deßa handlingar betalas på sätt gällande Chartæ-Sigillatæ-Förordning derom stadgar, hwarjemte kostnaden för pergamentet till Turkiska Paßet ersättes.

27. §.

I afseende på rättigheten för fartyg, tillhörige inwånarne på Ön Barthelemy, att erhålla Commerce-Collegii Helsrihetsbref och Turkiska Paß, samt hwad derwid är att iakttaga, komma de föreskrifter, som innefattas i Kongl. Breswet af den 11 Februarii 1824, att äfwen hädanefter blifwa gällande; dock att, i de fall då 1780 års Kongl. Reglemente om Algieriska Paß är i berörde Kongl. Bref åberopadt, de nya föreskrifterne, som innefattas i denna Förordning, skola tjena till efterrättelse.

Det alle, rc.

Formulair N:o 1.

Wi Borgmästare och Råd i N. N. Göre weterligt: att inför Oß och Wår sittande Rätt hafwa Kongl. Maj:ts Undersåter N. N., N. N., hwaraf N. N. är Correspondent-Redare, styrkt dels med handlingar dels ock edeligen, att fartyget med namnet N. N. om 00 swåra Läfters storlek, som är byggdt i N. N., af Furu (Ek) på Cravel, destineradt till N. N. och widare efter ordres, samt nu föres af behörigen skattskrifne Skepparen och Borgaren här i Staden N. N., med Besättning, hwaribland Styrman är Swensk Undersåte och för öfrigt så många infödda Swenske män finnas, som Författningarne föreskrifwa, sannfärdeligen tillhörer bemälte Redare, och att ingen annan deruti äger del; hwarförutan de förbundit sig, att i händelse äganderätten till fartyget, eller någon del deraf, öfwerlåtes till annan man, sådant skall wederbörande Magistrat genast tillkännagifwas, samt att för öfrigt noga efterlefwa hwad Kongl. Förordningen af 00, angående Commerce-Collegii Paßhandlingar stadgar. Och skulle häröfwer detta lagliga Bewis utfärdas och med Stadens Insegel och Magistrats Secreterarens underskrift stadfästas och bekräftas. N. N. Rådhus den rc.

På Borgmästare och Råds wägnar:

N. N.

Obs. 1:o. Att ofwan omförmälte Ed bör första gången af Redare mundtligen afläggas; men kan sedermera, enär Redare till Magistraten aflemnat deras handteckning, förnyas skrifteligen, i hwilket fall likwäl Eden bör af en utaf Redarne wara egenhändigt skrifwen och af dem samtelige egenhändigt underskrifwen.

2:o. Att då utrikes född Skeppare, som här i Riket wunnit burskap, är gift, Magistraten bör, innan Certificat utfärdas, göra sig förwißad, att Hustrun och omyndiga Barnen bo inom Riket och att den förre är ordentligen mantalsskrifwen.

Formulair N:o 2.

Wi Borgmästare och Råd i N. N. Göre weterligt: att inför Oß hafwa Kongl. Maj:ts Undersåter, N. N., N. N., hwaraf N. N. är Correspondent-Redare, begärt att få certificera till erhållande af Turkiskt Paß för deras ägande fartyg, N. N. kalladt, uppmätt till 00 swåra Läster, byggdt i N. N. af Furu (Ek) på Cravel, destineradt till N. N. och widare efter ordres, försedt med 00 Kanoner, samt förd af Skepparen och Borgaren här i Staden N. N. med Besättning, hwaribland Styrman är Swensk Undersåte och för öfrigt så många infödda Swenska män finnas, som Författningarne föreskrifwa; och hafwa bemälte Redare i berörde afseende med liflig Ed förbundit sig, att Turkiska Paßet hwarken utlåna, förhyra, försälja, förpanta eller öfwerlåta, under hwad titel det wara må, utan deremot på det nogaste iakttaga och efterlefwa hwad Kongl. Förordningen af den 00, angående Commerce-Collegii Paßhandlingar, stadgar; hwaröfwer detta lagliga bewis skulle utfärdas och med Stadens Insegel och Magistrats-Secreterarens underskrift stadfästas och bekräftas. N. N. Rådhus den rc.

På Borgmästare och Råds wägnar:

N. N.

Obs. Att ofwanomförmälte Ed bör första gången af Redare mundtligen afläggas; men kan sedermera, enär Redare till Magistraten aflemnat deras handteckning, förnyas skriftligen, i hwilket fall likwäl Eden bör af en utaf Redarne wara egenhändigt skrifwen och af dem samtelige egenhändigt underskrifwen.

Formulair N:o 3.

Wi Borgmästare och Råd i N. N. Göre weterligt: att inför Oß har Kongl. Maj:ts Undersåte, Skeppare och Borgaren i N. N. Stad, N. N., som är antagen att föra fartyget N. N. om 00 swåra Läfters storlek, byggdt i N. N. af Furu (Ek) på Cravel (Klink) destineradt till N. N. och widare efter ordres samt försedt med 00 Kanoner, wid Gud och Hans Heliga Evangelium betygat, att följande äro Redare i berörde fartyg, nemligen N. N. till ⅔:del N. N. till ⅓:del och N. N. till ⅓:del, att han i deßa Redares ställe, ej skall erkänna någon annan Redare, som icke förut hos Magistraten aflagt Ed såsom Redare, och i denna egenskap blifwit i Commer-Collegium erkänd; att han ej för någon skall upptäcka innehållet af det Medelhafs Signalbref, som Commerce-Collegium åt honom kan utfärda samt att

han

han för öfrigt, i hwad på honom ankommer, skall noga iakttaga hwad Kongl. Förordningen af 00 angående Commerce-Collegii Paßhandlingar stadgar. Och skulle häröfwer detta lagliga Bewis utfärdas och med Stadens Insegel och Magistrats-Secreterarens underskrift stadfästas och bekräftas. N. N. Rådhus den 2c.

På Borgmästare och Råds wägnar:
N. N.

Uppå General-tull-styrelsens underdåniga hemställan, huruwida icke, då, genom Kongl. Commerce-Collegii den 28 Januarii sistlidet år på Nådig befallning utfärdade Kungörelse, däckade eller öppna fartyg och båtar af 10 läster drägtighet och derunder ej behöfwa till bestyrkande af deras nationalitet i Danska hamnar wara försedde med bemälte Collegii helfrihetsbref, så beskaffade fartyg och båtar jemwäl må anses frikallade från skyldigheten att, för åtnjutande af helfrihet i Swensk hamn, innehafwa helfrihetsbref wid utgående och återkommandet till och från någon af Danska Staterne, har Kongl. Maj:t genom Nådigt **Bref d. 31 nästlidne Julii**, funnit godt förklara, att fribref för ifrågawarande mindre fartyg och båtar icke warit eller äro af nöden. **Gen. Tull-Styrelsens Circ. d. 29 Aug. 1829.**

Kongl. Maj:t har förklarat, att i allmänhet Swenska, däckade eller öppna fartyg och båtar af 10 läster och derunder icke behöfwa wid fart till främmande Länder wara med Commerce-Collegii fribref försedde. **K. Br. d. 20 Nov. 1830**, åberopadt i **General-Tull-Styrelsens Circ. d. 15 Dec. s. å.**

Ehuru Kongl. Maj:t funnit, att Gottländska, icke mera än andra, Swenska fartyg kunna befrias från den i gällande författningar stadgade skyldigheten, att, wid resor till utrikes ort, medhafwa helfrihetsbref, har Kongl. Maj:t likwäl, enär, i anseende till en ojemn och stundom längre tid afbruten postgång emellan nämde ö och fasta landet, skyldigheten, att före fartygets utclarering, från Stockholm anskaffa helfrihetsbref, kan, då fråga är om en skyndsam expedition till utrikes ort med fartyg, som till utländsk sjöfart förut ej warit begagnadt eller som kommit i annan mans ägo, medföra hinder och olägenhet, i Nåder pröfwat godt tillåta att härstädes daterade och af Commerce-Collegium underskrifne samt med deß sigill försedde helfrihets blanketter, må, för sådane serskilte händelser, då anskaffandet af helfrihetsbref från Stockholm skulle tillskynda de trafikerande werklig olägenhet och skadligt uppehåll, alltid wara att tillgå hos Konungens Befallningshafwande på Gottland, som i slikt fall skall äga att, sedan behörigt Magistrats-certificat till helfrihetsbrefs erhållande blifwit företedt, låta i blanketten införa redarens, skepparens och fartygets namn, och derefter helfrihetsbrefwet, emot åtekad lösen, utlemna: hwarandes, enär helfrihetsbref af Konungens Befallningshafwande utlemnas, det i sådant affeende ingifna Magistrats-Certificat, med först afgående post insändas till Commerce-Collegium, för att undergå granskning, då, så framt härwid utrönas skulle, att fartyget ej warit behörigt att med helfrihetsbref förses, ägaren till fartyget skall wara förbunden såwäl att betala skillnaden emellan fria och ofria Skepps- och tull-umgälder, såsom ock att ersätta den skada, som uppkommit genom misbruk af Swensk flagg och Swenska Skeppshandlingar. **K. Br. d. 15 Aug. 1829.**

Då erfarenheten ådagalagt att olägenhet för sjöfarten i Götheborg stundom inträffar derigenom, att wid hastigt beslutade sjöexpeditioner, helfrihetsbref mäst före fartygets utclarering, från Stockholm reqwireras, har Commerce-Collegium uti skrifwelse af den 6 sistledne October underdånigst hemställt om den Nådiga Förklaring, att, ehuru skyldigheten för Götheborgs Skeppsredare i allmänhet att för sina på utrikes ort gående fartyg hos bemälte Collegium uttaga Skeppshandlingar, bör fortfara, erforderligt antal helfrihetsbref alltid skall wara hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i Götheborg att tillgå för de serskilte fall, då helfrihetsbrefs anskaffande från Stockholm för i Götheborg beslintelige fartyg skulle tillskynda trafikerande werklig olägenhet eller skadligt uppehåll, samt att i öfrigt de föreskrifter, som genom K. Br. den 15 Aug. 1829 äro meddelade, rörande de helfrihetsbref som från K. Maj:ts Befallningshafwande på Gottland utlemnas, jemwäl böra tjena till efterrättelse för helfrihetsbref som Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i Götheborg kan komma att utgifwa; Och har Kongl. Maj:t funnit skäligt till denna underd. hemställan, Nådigt bifall lemna. **K. Br. d. 5 Nov. 1831.**

Uppå skedd framställning, i fråga om tiden, från hwilken de Kongl. Commerce-Collegii helfrihetsbref, som jemlikt K. Brefwet den 5 Nov. 1831 få af K. M. Befallningshafwande i Götheborg utlemnas, böra anses gällande, har bemälte Collegium uti skrifwelse den 12 dennes till swar meddelt att då, enligt föreskriften i 7 §. af Kongl. Förordn. d. 22 April 1829, Collegii helfrihetsbref gäller ett år från den dag då det blifwit utfärdadt, det i Collegii tanka instämmer med de trafikerandes rätt, att ofwannämde helfrihetsbref, som af Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i Götheborg utlemnas, gälla ett år från den dag då de från bemälte Auctoritet till wederbörande expedieras; Hwadan Collegium anser att, i händelse å de helfrihetsbref som af Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i Götheborg kunna wara utlemnade, sinnes anteknadt, när sådant skett, eller Kongl. Maj:ts Befallningshafwande är i tillfälle att derom lemna bestämd upplysning, samma helfrihetsbrefs gällande kraft bör beräknas från expeditionsdagen, men i annat fall från den dag, då fribrefwet är dateradt. Och på det hädanefter alltid må å nämde handling anteknas hwilken dag den utlemnas, låter Collegium härom bref afgå till Kongl. Maj:ts Befallningshafwande så wäl i Götheborg som äfwen på Gottland. **Gen. Tull-St. Circ. d. 14 Nov. 1832.**

Sedan Kongl. Maj:t under den 15 Augusti 1829 och den 5 Nov. 1831, till lättnad för Städerne Wisby och Götheborg, i Nåder förordnat, att ett lämpligt antal blanketter till Helfrihetsbref skulle till Kongl. Maj:ts Befallningshafwande på Gottland samt i Götheborgs och Bohus Län öfwerlemnas, för att, under bestämda wilkor, meddelas fartyg, som så hastigt behöfwa till utrikes ort afgå, att deße handlingar ej hinna från Stockholm anskaffas, samt Kongl. Maj:t medelst Nådig skrifwelse till Collegium af den 26 October 1833, förklarat Sig wilja i Nåder medgifwa enahanda förmon för de öfrige Stapelstäder i Riket, som genom deras aflägsenhet från Stockholm och betydligheten af deras utrikes sjöfart kunna sinnas i behof deraf, enär de härom anmälan göra och dermed ådagalägga, att saknaden af slika blanketter werkat menligt uppehåll i sjöfarten å den ort, som är i fråga; så har Collegium, till följd af Kongl. Maj:ts genom Nådigt bref af den 13 sistledne Augusti gifna befallning, härigenom skolat sådant till wederbörandes kännedom och underd. efterrättelse kungöra. **Com-Coll. Kung. d. 14 Oct. 1835.**

Sedan Commerce-Collegium uti skrifwelse d. 12 sistl. Januarii i underd. hemställt det täcktes Kongl. Maj:t i Nåder förklara, att Landsfekreteraren så wäl i Wisby som i Götheborg må af dem, till hwilka Commerce-Collegii helfrihetsbref, genom Konungens Befallningshafwande, utlemnas, uppbära tjugufyra (24) skillingar Banco, så har Kongl. Maj:t till berörde hemställan lemnat nådigt bifall. **K. Br. d. 12 Maj 1832.**

Då under den tid, som förflutit, sedan Kongl. Förordningen d. 22 April 1829, angående de paßhandlingar, som af Commerce-Collegium utfärdas för fartyg, hwilka segla till utrikes ort, blef till efterrättelse gällande, flere främmande Nationer genom afslutade Tractater erhållit rättighet, att i Swenska hamnar åtnjuta helfrihet, och Kongl. Maj:t under tillämpningen af ofwannämnda Nådiga Förordning inhemtat, att den i 7 §. stadgade påföljd af ofri tullbehandling för Swenska och Norrska fartyg, hwilkas skeppshandlingar ej warit i behörig ordning, föranledt till flere mißtag och swårigheter samt widlöftiga åtgärder i anmärkningswäg, Kongl. Maj:t alltså, wid öfwerwägande tillika af hwad Rikets Ständers underdåniga skrifwelse af den 13 Julii 1829 i detta ämne innehåller, funnit

stäligt till allmän underdånig efterrättelse från och med nästa års början, härmed nådigst förordna, att det uti 7 §. af Kongl. Förordningen den 22 April 1829 meddelade stadgande om beräkning af ofria tull- och skeppsumgälder för Swenska fartyg, hwilka, wid utgående från eller ankomsten till Swensk hamn, äro i saknad af giltigt fribref, skall till kraft och werkan upphöra. Kommande deremot answarsbestämmelserne i 15 §. af högstberörde Förordning å Skeppares och Redares underlåtenhet, att uttaga helsfrihetsbref och Turkiskt paß, att framgent gälla till efterrättelse, åfwensom Tullkammare-föreståndare, som medgifwer Swenskt fartygs utklarering på främmande ort utan behörigt helsfrihets bref, att derför såsom för tjenstefel answara. **K. Kung. d. 26 Oct. 1833.** Jemför härtill **K. Br. af s. d.** till Com. Coll. (pag. 533 af samma års F.f S.), innehållande, bland annat, att General-Tull-Styrelsen undfått befallning, att dädanefter årligen, efter seglationstidens slut, till Com. Coll. aflemna förteckning å alla Swenska fartyg öfwer tio lästers drägtighet, som under året blifwit till Utrikes orter clarerade.

Af förekommen anledning har Kongl. Maj:t funnit godt förordna, att den läsafgift, som, enligt nu gällande Författningar, till Convoy-Caßan erlägges då fartyg med Turkiskt paß förses, skall till lättnad för Sjöfarten, ifrån och med 1831 års början och tills widare upphöra, likwäl under fortfarande skyldighet för wederbörande att uttaga Turkiska Paßhandlingar, i de fall, Författningarne sådant stadga. **K. Kung. d. 6 Nov. 1830.** Och har, i afseende på tillämpningen af denna Kongl. Kungörelse, General-Tullstyrelsen i **Circ. af d. 15 Dec. 1830** funnit nödigt Sjötullskamrarne till efterrättelse meddela att berörde läst-afgift skall icke blott i de fall, då fartyg med Turkiskt paß förses, utan äfwen i allmänhet upphöra, och således numera, intilldeß annorlunda warder förordnadt, ej af Tullkamrarne wid fartygens clarering beräknas.

* * *

Kongl. Maj:ts förnyade Nådiga Reglemente, hwarefter wederbörande hafwa att sig i underdånighet rätta i afseende på mätning af de till handel bygda skepp och farkoster; Gifwet den 9 Maji 1822.

Wi **CARL JOHAN** m. m. göre wetterligt: att, som, wid mätningar af de till handel bygda skepp och farkoster, sådane omständigheter tid efter annan förekommit, hwilka ådagalagt angelägenheten däraf, att deße fartygs drägtighet mera säkert och pålitligt, än hittils skett, blifwer utrönt och beräknad, så att hwarken Wär och Kronans eller enskildes, därunder beroende, rätt må förnärmas; altså och för att uti ett nytt Reglemente sammanfatta alla de föreskrifter och anstalter, som i berörde afseende dels förut warit widtagne dels ytterligare erfordras, hafwe Wi i Nåder funnit för godt att härigenom stadga och förordna följande:

I. Art.

Om Skeppsmätares antagande och tillsättande.

1. §.

Till Skeppsmätare må hädanefter ej antagas någon, som icke förut, i hwad till denna befattning hörer, undergått examen, antingen uti Flottornas Constructions-Contoir i Stockholm eller hos någondera af de i Götheborg och Carlskrona warande Constructions Departements-Chefer, samt kan förete behörigt bewis, att han derwid funnits werkeligen äga de kunskaper, som fordras för att rätt mäta, bedöma och uträkna ett fartygs drägtighet.

2. §.

Magistrat eller, i de städer, hwareſt sådan ej finnes, den som Magistrats-göromålen besörjer, antage och tillsätte Skeppsmätare, där den erfordras; och må denne ej i sin befattning inställas förr, än han aflagt följande ed: "Jag N. N. swär och betygar wid Gud och hans heliga Evangelium, att, som jag blifwit antagen till Skeppsmätare i N. N. stad, så will och skall jag samma syßla med all flit, trohet och redlighet förestå, de skyldigheter, som mig däruti enligt Lag, Reglemente eller särskilde stadgar och förordnanden, åligga, noga uppfylla, så att jag i alt, hwad på denna min syßla ankommer, befrämjar Kongl. Maj:ts och Kronans, samt hwar mans rätt, efter bästa förstånd och samwete, utan affeende på slägtskap, wänskap, egen winning eller andra enskilda förmåner och affigter. Detta alt skall jag, såsom en ärlig och upriktig Skeppsmätare, troligen och redligen hålla, utan alt påfund och arga list; så sant mig Gud hjelpe till lif och själ."

3. §.

En sålunda examinerad, antagen och edswuren person må i allmänhet ensam förrätta skeppsmätning mot det arfwode och under det answar, som nedanföre stadgas. Dock skola twå af de hittils utan undergången examen antagne Skeppsmätare kunna, med lika rätt och answar, i alt hwad till befattningen hörer, fullgöra det, som på en examinerad Mätare, enligt detta Reglemente, ankommer. Enär någon sådan, tillförene antagen, Skeppsmätare afgår; må den qwarblifwande, så framt han den i 1. §. föreskrifne examen behörigen fullgör, ensam tjensten bestrida, men i annat fall ej annorlunda, än tillika och under gemensamt answar med den examinerade Mätare, som i den afgångnes ställe warder antagen.

II. Art.

Om Skeppsmätning, sättet derföre, med mera som dit hörer; så ock om Mätare-arfwode.

1. §.

Alla inhemska, till handel bygda, skepp, farkoster och båtar, som kunna bära en last af Nittio skeppund jernwigt och deröfwer, skola, innan de få begagnas, undergå mätning och med Mätarebref alltid wara försedde.

2. §.

Sådan mätning skall ske med Swenskt fotmått, och fartygs drägtighet utsättas i swåra läster, hwaraf En anses i tyngd lika med Aderton skeppund jernwigt eller Aderton gånger 320 skålpund victualiewigt; börande Skeppsmätare därwid begagna 1:o en Tio fot lång fotstock, och en Twå fots tumstock, hwilka bägge äro indelade i fot och decimaler, nemligen: hwar fot i Tio delar eller tum och hwar tum i Tio delar eller linier. 2:o Ett med oljefärg anstrukit, wid bägge ändarne behörigen krönt, på rulle upwefwadt linneband af några och Åttatio alnars längd och wid paß en tums bredd, derå fottal är mätt och utsatt från ena till andra ändan, med hwilket fartygets längd och bredd mätas på behöriga ställen, längs en på mätningsstället utsträckt otjärad lina, och 3:o ett blylod af 2 till 3 skålpunds wigt, med widfästad lina af 4 till 5 famnars längd.

3. §.

Fartygs **längd** mätes wid deß rätta lastlinea från yttre till yttre kant af spunningarne på stäfwarne, eller där bordläggningen slutar; men för att utröna stället för längdens mätning, måste fartygets djupgående med full last, för och akter, först bestämmas, hwartill följande sätt begagnas:

Lät toma fartygets djupgående wara:

Akter . . . . . =a.

och För . . . . . =b.

Nedtryckningshöjden midt på lifwet . . . . =c.

Anmärkn. denna **nedtryckningshöjd midt på lifwet bestämmes på kravel-fartyg wid öfre kant af berghultet midskepps, eller något högre eller lägre, alt efter som berghultet har mer eller mindre så kalladt språng; men på klink-fartyg och öpna båtar, 6, 12 à 18 tum under sugbandets undre kant, hwilket äfwen beror af detta bands större eller mindre språng akter och för.**

Skillnaden i djupgåendet . . . . . =m.

Anmärkn. **Härmed förstås fartygets wanliga styrlastighet.**

Så

Så blir fartygets rätta djupgående med last:

Akter . . . . . $= \frac{a + b + 2c + m}{2}$

och För . . . . . $= \frac{a + b + 2c - m}{2}$

Exempel: Antag . a = 10, b = 7, c = 5, m = 2;

så får man $\frac{10 + 7 + 10 + 2}{2} = 14\frac{1}{2}$ Akter.

och . . . . $\frac{10 + 7 + 10 - 2}{2} = 12\frac{1}{2}$ För;

som är det djupgående på stäfwarne, hwarwid fartygets längd i lastlinien mätes.

Bredden af fartyg mätes från yttre till yttre kant af bordläggningen utom bords wid den bestämda lastlinien' midskepps, som alltid bör utmärkas å det ställe, där fartyget är bredast, och under mätningen med krita tecknas.

Höjden, som af lastens tyngd nedtryckes, mätes och utrönes sålunda: 1:o antecknas huru många fot och tum, eller till hwilken omning, fartyget ligger för och akter, då det är aldeles tomt; hwilket ställe kallas loßlinien. 2:o Antecknas det fottal eller den omning för och akter, som wisar fartygets djupgående när det är lastadt, eller deß lastlinia.

Deßa mätningar böra dock controlleras genom ny mätning på stäfwarne med fotstocken, ställd lodrätt mot wattnet, hälst omningarne icke alltid finnas riktige, och utländska fartygs fotlängd deßutom är olik Swenska fotmåttet.

3:o Enär fartyg fällan hafwa det läge, att afstånden emellan loß- och lastlinierna för och akter äro lika, adderas deße begge afstånds belopp, och hälften deraf blir då nedtryckningshöjden öfwer hela lifwet.

Deße mätningar, nemligen längden mellan stäfwarne wid lastlinien, bredden efter yttre kant af bordläggningen där fartyget är bredast, och nedtryckningshöjden öfwer hela lifwet, multipliceras med hwarandra, och det däraf upkommande talet, eller producten, divideras med den divisor för hela nedtryckningshöjden, som för fartygets claß här nedanföre finnes utsatt, då det därigenom upkommande talet, eller qvoten, wisar fartygets lästetal; äfwensom när längden, multiplicerad med bredden, divideras med de nedan bestämda divisorer nära wid loß- och lastlinierna, qvoten gifwer det antal läster, som fordras för att nedtrycka fartyget en fot wid början och slutet af lastningen.

4. §.

Som lästetalets rätta utrönande beror af tjenliga divisorer, skola alla fartyg, i grund af deras större eller mindre fyllighet, indelas i Åtta claßer, samt särskilda divisorer för hwar och en anwändas, nemligen:

Första Claßen.

Fartyg af slöjtskapnad, eller sådane, som hafwa nästan lika bredd längs hela sidan, samt äro mycket fyllige åt ändarne. Denna claß får till divisorer: för hela nedtryckningshöjden 104, nära wid lastlinien 98, och wid loßlinien eller nära därintill 108.

Andra Claßen.

Tyska Galiotter, en del Galeaser, Daßare-jagter samt Engelska Coljare-fartyg, hwilka merändels hafwa en lång fortfarande bredd, och äro mycket fyllige åt ändarne. Deßa få till divisorer: för hela nedtryckningshöjden 108, nära wid lastlinien 99, och wid loßlinien 114.

Tredje Claßen.

Wanliga Engelska Barkar och Kattar, samt andra fartyg, som i fyllighet äro ungefärligen lika med deße. För denna claß blifwa divisorerne: för hela nedtryckningshöjden 110, nära wid lastlinien 100, och wid loßlinien 117.

Fjerde Claßen.

Större Swenska skepp och fartyg, hwilka äro hwarken mycket fyllige eller mycket skarpa. Deßa få till divisorer: för hela nedtryckningshöjden 112, nära wid lastlinien 101, och wid loßlinien 120.

Femte Claßen.

Mindre Swenska fartyg af skarpare byggnadssätt, än de förre och wanliga jagter, som äro wäl breda, men med rundade sidor längs åt, och ej mycket skarpa åt ändarne. Denna claßens divisorer äro: för hela nedtryckningshöjden 115, nära wid lastlinien 102, och wid loßlinien 124.

Sjette Claßen.

Större fartyg i allmänhet, som äro skarpare, så wäl åt ändarne, som nedåt loßlinien, och hwilka merendels igenkännas af deras oförmögenhet att ligga tomma med kala master. Denna claß får till divisorer: för hela nedtryckningshöjden 118, nära wid lastlinien 103, och wid loßlinien 128.

Sjunde Claßen.

Mindre fartyg, som äro byggde mera för seglation, än för lastande och owanligt skarpa åt ändarne, såsom en del Skonerter och Luggerter. För dem blifwa divisorerna: för hela nedtryckningshöjden 122, nära wid lastlinien 104, och wid loßlinien 133.

Åttonde Claßen.

Alla öpna eller däckade skutor och skärgårdsbåtar, byggda på klink eller kravel med mycket fallande stäfwar och starkt skarp i botten akter och för. Deßas divisorer blifwa: för hela nedtryckningshöjden 126, nära wid lastlinien 105, och wid loßlinien 138.

Deßa Åtta claßers divisorer uptagas i följande Tabell:

Claßen.	Divisorer.		
	För hela nedtryckningshöjden.	För lästetalet nära wid lastlinien.	För lästetalet wid loßlinien eller nära derintill.
1:sta.	— 104 —	— 98 —	— 108 —
2:dra.	— 108 —	— 99 —	— 114 —
3:dje.	— 110 —	— 100 —	— 117 —
4:de.	— 112 —	— 101 —	— 120 —
5:te.	— 115 —	— 102 —	— 124 —
6:te.	— 118 —	— 103 —	— 128 —
7:de.	— 122 —	— 104 —	— 133 —
8:de.	— 126 —	— 105 —	— 138 —

5. §.

Alla fartyg, som kunna ligga upprätt på wattnet, utan att hafwa någon tyngd i rummet, böra under mätningen wara tomma. Är fartyg af sådan skapnad i botten, att det icke kan ligga upprätt och således icke mätas utan att hafwa last eller barlast inne, då skall dennas tyngd utrönas och tilläggas det fundna lästetalet.

6. §.

Innan mätning företages, böra, så widt möjligt är, fartygets inventarier och hwad till deß utredning hörer, wara om bord; i fall för resan nödigt förråd af proviant och watten, med tillhörige kärl, samt wed till matlagning icke finnas om bord, då fartyg mätes, bör afdrag derföre göras å det fundna lästetalet sålunda, att:

För ett fartyg om 350 läster, bestås 11 lästers afdrag.

D:o	d:o	300	d:o	d:o	$9\frac{1}{2}$	d:o	d:o
—	—	250	—	—	8	—	—
—	—	200	—	—	$6\frac{1}{2}$	—	—
—	—	150	—	—	5	—	—
—	—	100	—	—	$3\frac{1}{2}$	—	—
—	—	80	—	—	2	—	—
—	—	60	—	—	1	—	—
—	—	40	—	—	$\frac{1}{3}$	—	—

och i samma förhållande för de fartyg, hwars lästetal icke inträffa med de här uptagne. Om en del af förenämnde persedlar är om bord, blifwer afdraget i mån deraf mindre. I händelse ett eller flere ankartåg ej äro om bord, när mätningen sker, tillåtes afdrag för: Ett helt tåg af 18 tums tjocklek 25 skeppund jernwigt.

Ett helt tåg af 17 tums tjocklek 22 skeppund jernwigt.
D:o d:o 16 d:o d:o 20 d:o d:o
— — 15 — — 18 — —
— — 14 — — 16 — —
— — 13 — — 14 — —
— — 12 — — 12 — —
— — 11 — — 10 — —
— — 10 — — 8 — —
— — 9 — — 6 — —
— — 8 — — 5 — —
— — 7 — — 4 — —
— — 6 — — 3 — —
— — 5 — — 2 — —
— — 4 — — 1 — —

Fattas wid mätningen ett eller annat ankare; så aforages deras wigt i förhållande till fartygets storlek.

Om icke något af fartygets segel är om bord, afräknas derföre å lastetalet för:

Fartyg om 350 läster 14 skeppund jernwigt.
D:o 300 d:o 13 d:o d:o
— 250 — 12 — —
— 200 — 11 — —
— 150 — 10 — —
— 100 — 9 — —
— 80 — 8 — —
— 60 — 6 — —
— 40 — 3 — —

och i förhållande, när ett mindre antal segel felas.

Är fartyget byggdt att städse föra bestyckning, men denna, hel och hållen eller till någon del ej är om bord, så bestås aforag för kanoner, lavetter, brokar och taljor m. m.

För en 12 #:s med tillbehör 18 skeppund jernwigt.
D:o 8 d:o d:o 10 d:o d:o
— 6 — — 8 — —
— 4 — — 6 — —
— 3 — — 4½ — —
— 2 — — 3½ — —

Saknas några andra inventarii-persedlar, sker afdrag för dem efter den wigt, som de pröfwas kunna innehålla.

7. §.

Tillämpningen af det nu fastställda sätt för skepps mätande är följande:

Om ett fartyg, hwars lästetal skall utrönas befinnes wara

Längt från yttre till yttre kant af bordläggningen på stäfwarna wid lastlinien . . 134 fot.
Bredt från yttre till yttre kant af bordläggningen wid skäckplankans undre kant midskepps . . . . . 34 d:o
Fartygets lastlinie eller djupgående { Akter 11,25 d:o, För 9,00 d:o } tomt . . . . . .
Deß lastlinie eller djupgående lastadt { Akter 19,25 d:o, För 18,00 d:o }

Så subtraheras 11,25 från 19,25 då återstoden blir 8 fot
D:o 9,00 från 18,00 d:o . 9 d:o } 8 + 9 = 17

Hwaraf hälften = 8,5 blir hela den höjd, som fartyget af lasten nedtryckes.

Derefter multipliceras längden 134
med bredden 34
4556
Och denna product med nedtryckningshöjden . . . 8,5
38726,0

Finnes nu t. ex. detta fartyg wara icke mycket fyldigt ej eller mycket skarpt åt ändarne, då det följakteligen räknas till Fjerde Classen; blir divisor för hela nedtryckningshöjden 112.

112|38726|345 86/112.

Således äro 345 86/112 swåra läster fartygets drägtighet, deruti alt är om bord, som tillhörer fartygets utredning och inventarier. Men om t. ex. all proviant, watten och wed för hela resan fattas, äfwensom ett 16 tums tåg, ett pliktankare om 9½ skeppund, 8 st. 4 # kanoner med lavetter m. m. och alla seglen, hwilka tyngder utgöra, enligt 5. §.

För proviant, watten m. m. . . . . 10½ läster,
Tåget . . . . . 20 skeppund
Ankaret . . . . . 9½ d:o
8 st. 4 #. kanoner . 48 d:o
Seglen . . . . . 14 d:o
Skeppund 91½ — — 5 91/100 läster.
Summa 16 55/100 läster.

Så subtraheras deßa 15 55/100 läster från det fundna lästetalet: = 345 86/112
15 55/100,

då återstoden är wid paß 330½ swåra läster, som blifwa fartygets rätta drägtighet, när deß djupgående är
Akter . . . . . 19½ fot.
och För . . . . . 18 d:o.

För att nu finna huru många läster erfordras att nedtrycka fartyget en fot, så wäl wid början, som wid slutet af lastningen, divideras längden multiplicerad med bredden, eller 4556, med Fjerde Classens divisorer för lod- och lastlinierna, 120 för den förra och 101 för den sednare:

4556 dividerade med 120 gifwa 38. Följaktesjgen fordras 38 läster att nedtrycka fartyget en fot wid början af deß lastande.

4556 dividerade med 101 gifwa 45 71/101. Således behöfwes 45 7/10 läster wid paß, att nedtrycka fartyget en fot wid slutet af deß lastande, eller nära wid lastlinien.

I händelse fartyget måste mätas med barlast eller annan tyngd i rummet, så, om man antager at deß djupgående, med denna tyngd, är
Akter = 18,38 fot.
och För = 10,79 d:o,
samt med full last såsom förut, subtraheras 18,38 från 19,25, då 5,87 återstå; och 10,79 från 18,00 då resten blifwer 7,21. Deßa 5,87 och 7,21 adderade, utgöra 13,08 hwaraf hälften = 6,54 fot, blifwer hela nedtryckningshöjden.

Då längd och bredd äro desamma som förut, så multipliceras 4556 med 6,54 = 29796,24; och emedan fartyget hörer till Fjerde Classen, är divisorn 112.

112|29796,24|266,03.

Således innehåller fartyget 266,03 swåra läster med alt tillbehör, jemte barlastens eller annan inneliggande tyngd.

Nu återstår at utröna deßoppet af denna tyngd. Till den ändan tages om bord så mycket ny last, det må wara jern, bräder eller annat, att fartyget ej faller omkull, när den af fartyget under mätningen innehafde barlast eller annat slags tyngd kommer ut.

Lät så mycket blifwa intaget, att fartygets djupgående
är Akter . . . . . = 18,21
och För . . . . . = 11,24,
samt, sedan den i fartyget förut befintliga tyngden uttagits, är Akter . . . . = 11,10
och För . . . . = 10,00;
Så subtraheras 11,10 från 18,25
återstår . . . . . 7,15.
D:o 10,00 från 11,24 d:o . . . . . 1,24.
Summa 8,39.

hwaraf hälften 1,69 är den höjd, som fartyget lyftat sig öfwer hela lifwet efter uttagandet af den tyngd, det under mätningen innehaft.

När widare 4556 multipliceras med 1,69 = 7699,64, och denna product divideras med 120, eller divisorn nära lostlinien;

120|7699,64|64 16/100

så uppkomma 64 16/100 swåra läster, hwilka utgöra tyngden af den last, som under mätningen warit uti fartyget. Och då härtill läggas de ofwanfundne 266,03 läster, får man, likasom förut, 330,19 swåra läster, som är fartygets drägtighet, hwaraf Mätbref utfärdas.

8. §.

Sedan Skeppsmätare sålunda med wißhet utrönt fartygets rätta drägtighet, samt i sin, med Magistrats och,

och, der Sjötullskammare finnes, äfwen med dennes, eller, i annat fall, med Bewaknings-Tullkammares sigiller genomdragne, Mätbok, omständeligen infört allt hwad ofwanberördt är och, i en eller annan måtto, till mätningen hörer; skall han, i enlighet dermed, för alla däckade samt till utrikes fart nyttjade odäckade fartyg och båtar, utskrifwa och inom twå dagar efter mätningen till Tullkammare på stället ingifwa behörig uträkning och bewis i följande ordalag:

Uträkning

Till utrönande af drägtigheten och det lästetal, som å {båtens / fartygets} slag och namn), byggdt i (byggnadsortens namn) af (trädslaget) på (kravel eller klink), nu förd af Skepparen (N. N.), blifwit bestämdt och i efterskrefne bewis är utsatt, hafwer undertecknad förrättat mätning och uträkning å samma {båt / fartyg} i öfwerensstämmelse med Kongl. Maj:ts förnyade Nådiga Reglemente angående sådan mätning, af den 9 Maji 1822 och befunnit, att {båtens / fartygets} längd öfwer stäfwarne wid lastlinien, räknad från yttre till yttre kant af spunningarne är . . . . . 00,00 fot.

Deß bredd {å mätningsstället under sugbandet / wid skäckplankans undra kant} midskepps, efter yttre kant af bordläggningen 00,00 d:o.

Deß djupgående utan last: Akter . . . 00,00 d:o.
D:o d:o För . . . 00,00 d:o.
D:o med last: Akter . . . 00,00 d:o.
D:o d:o För . . . 00,00 d:o.

Akter: med last. utan last. skilnad. För: med last. utan last. skilnad.
00,00 00,00 = 00,00 00,00 00,00 = 00,00

således $\frac{00{,}00 + 00{,}00}{2} = 00{,}00$ = hela nedtryckningshöjden.

Längden bredden nedtryckningshöjden hela producten
00,00 × 00,00 = 000,00 × 00,00 = 0000,00. Och som {denna båt / detta fartyg} är af 0 Claß; så blifwer
00 divisor för hela nedtryckningshöjden.
00 Divisor för lästetalet nära wid lastlinien.
00 Divisor för lästetalet nära wid loßlinien.

Hela producten $= 0000{,}00$ / Divisorn $= 00$ $= 000{,}00$ swära läster.

Enligt så wäl Skepparen (N. N:s) Attest, hwilken är förwarad i Mätare-Contoiret under N:o 0, som ock efter undersökt och utredt förhållande, har följande afdrag å det fundna lästetalet ägt rum, nämligen:

För proviant, wed och watten .	0,00	swära läster	
Ett ankartåg om 00 tum . .	0,00	—	—
En kabbel om 00 dito . .	0,00	—	—
Diverse träßwerk 00 skeppund .	0,00	—	—
Ett ankare om 00 d:o .	0,00	—	—
Felande segel	0,00	—	—
2c. 2c.	0,00	—	—
Summa	00,00	swära läster.	

Fundna lästetalet. Afdragna beloppet. Återstoden.
000,00 — 00,00 = 000,00 = {båtens / fartygets}
drägtighet wid lastlinien.

Och som producten af längden och bredden är = 000,00 samt divisorerna nära wid loß- och lastlinierna för 0 Claß, hwartill {båten / fartyget} hörer, äro = 00,00 och 00,00; så intager fartyget på en fot $\frac{000{,}00}{00{,}00}$ = 00,00 swära läster wid början, och $\frac{000{,}00}{00{,}00} = 00{,}00$ swära läster wid slutet af deß lastande.

Under den werkställda mätningen befanns {båten / fartyget} wara {utan barlast, eller annan innelliggande last och således innehålla det ofwan bestämda lästetalet 000,00 swära läster,
med barlast (en del af lasten) och bör således, enligt Reglementets föreskrift, i grund af anställd inlastning och loßning få en tillökning af 00,00 swära läster, samt följaktligen innehålla 000,00 swära läster,}
som äro {denna båts / detta fartygs} rätta drägtighet, då det är lastadt till sin bestämda lastlinie.

I grund af föreståend Uträkning intygar undertecknad N. N. stads edswurne Skeppsmätare härmed, att ofwanbeskrefne {båt / fartyg}, hwars igenkänningstecken deßutom är att {den / det} är {djup / djupt} i rummet från kölswinets öfre kant till öfra däcks akter storlucke-balks öfre kant 00,00 fot, samt att bredden emellan Lifhult och Lifhult på däck, wid samma balk är 00,00 fot, och längden emellan stäfwerne på däck 00,00 fot, kan inlasta en tyngd af 00,00 swära läster, hwarje läst räknad till aderton skeppund jernwigt. N. N. stad af Skeppsmätare-Contoiret den — 18

N. N.
Skeppsmätare.

Anmärkn. I fall, likmätigt 3. §. I. Art., Twå Skeppsmätare förrättat mätningen, utmärkes detta i Uträkningen och Bewiset, som då undertecknas af bägge.

Tullkammaren bör efter granskning af Uträkningen, och så framt något däremot ej är att påminna, eller, i widrigt fall, sedan det anmärkta sist inom 8 dagar blifwit Skeppsmätaren kungjordt och den rättelse, som kan äga rum, af honom ofördröjeligen werkställd, afskrifwa hela Uträkningen med bewiset uti en på Tullkammaren förwarad, inbunden, paginerad, och med register försedd Mätarbok, samt derefter å den ingifna Handlingen, wid återställandet, meddela ett sådant betyg:

"Uppwist och annoterad i N. N. stads Sjötullskammare (Bewakning-Tullkammare). Intygar den 18

N. N.
Tullkammare-Föreståndare."

Den sålunda påteknade handlingen aflämnas ofördröjligen af Skeppsmätaren till Magistraten eller den, som beförjer Magistrats-göromålen på stället der mätningen skett, hwarefter det tillhör denne Magistrat eller Embetsman, att, i enlighet med samma handling, hwilken hos dem bör förwaras och i särskild bok anteknas, på behörig Charta Sigillata utfärda Mätarbref af följande lydelse:

"Wi Borgmästare och Råd (jag) (tjenstebefattningen utsättes) göre (gör) härmed weterligt, att inför Oß i sittande Rätt (inför mig) hafwer (hafwa) stadens edswurne Skeppsmätare N. N. (N. N. och N. N.), till följd af upgjord och härå utsatt uträkning, intygat det han (de) wid mätning af {båten N. N. kallad, fartygets karakter och byggd . . . . . / namn kalladt, byggdt} i N. N. stad af {furu / ek} på {kravel / klink} som föres af Skepparen N. N., funnit {den / det} wara {lång / långt} öfwer stäfwarne wid lastlinien, räknadt från yttre till yttre kant af spunningarne (längden med bokstäfwer), {bred / bredt} midskepps efter yttre kant af bordläggningen (bredden med bokstäfwer), djupgående med last, Akter (bokstäfwer) och För (bokstäfwer) samt hafwa till igenkänningstecken, att deß djup i rummet är 00 fot, bredden emellan Lifhulten 00 fot, och längden emellan stäfwarne på däck 00 fot, alt Swenskt mått, och i anledning deraf utrönt, att berörde {båt / fartyg} kan bära 00 swära läster, hwarje läst innehållande aderton skeppund jernwigt; hwilket alt, sålunda befunnet, härmed stadfästes, och hwaröfwer detta Bref till laga bewis meddelas.

Till yttermera wißo warder detta med stadens in-

segel och wederbörlig underskrift bekräftadt. N. N. Rådhus (N. N. stad) den — 18 —

Säger 00, 00 swåra läster.

På Borgmästare och Råds wägnar
N. N.
Magistrats-Secreterare.

(På Embetets wägnar
N. N.)"

Efterät på samma Mätarebref afskrifwes Skeppsmätares Uträkning öfwer fartyget eller båten, hwarigenom således äfwen ådagalägges, om de blifwit mätte med eller utan innehafde tyngder.

9. §.

För de däckade samt utrikes gående odäckade fartyg eller båtar, som i Stockholm, Götheborg och Carlscrona byggas eller eljest där till mätning förekomma, bör särskildt iakttagas, att Skeppsmätares däröfwer, såsom föregående §. bjuder, upgjorde Uträkning skall, innan den på Tullkammare upwises och af Magistrat genom Mätarbref stadfästes, af Skeppsmätaren aflämnas till en i hwarje af berörde städer utaf Chefen för flottornas Constructions-corps tillförordnad Constructions-Officer, hwilken, i kraft af förordnandet, genast pröfwar mätnings-förrättningen, samt, efter fakens rätta förhållande, påtecknar följande:

granskadt af undertecknad, som befunnit ɔc.

eller och

pröfwadt och riktigt befunnit intygar

{Stockholm / Götheborg / Carlscrona} den 18

C. C.
Constructions-Officer.

Sedan Skeppsmätares Uträkning och Bewis med det witsord eller de rättelser, som Constructions-Officeraren derå teknat, blifwit, utan widare granskning, på ofwannämnde sätt, af Tullkammaren i deß Mätarbok införde och påskrefne, äger Magistraten i hwarje af nämnde tre städer att de samma af Skeppsmätaren emottaga och förwara samt utfärda Mätarbref, hwilka, i anseende till den här föreskrefne controll-åtgärd, och i grund deraf, blifwa af följande lydelse: "Wi, Borgmästare och Råd, göre härmed weterligt, att hos oß i sittande Rätt, hafwer (hafwa) stadens edswurne Skeppsmätare N. N. (N. N. och N. N.) behörigen styrkt, att, wid förrättad och utaf wederbörande Constructions-Officer pröfwad mätninig å {båten N. N. / fartygets} ka-
. . . . . rakter och namn} {bygd / bygdt} i (N. N.) stad af {furu / ek} på {kravel / klink} och nu {förd / fördt} af Skepparen N. N., {denssamma / detsamma} jemlikt upgjord och härå utsatt Uträkning med åtföljande bewis funnits wara: {lång / långt} öfwer stäfwarne wid lastlinien, räknadt från yttre till yttre kant af spunningarne (längden utsatt med bokstäfwer), {bred / bredt} midskepps efter yttre kant af bordläggningen (bredden med bokstäfwer), djupgående med last, Akter (bokstäfwer) och För (d:o), samt hafwa till igenkännings-tecken, att deß djup i rummet är 00 fot, bredden emellan Lifhulten 00 fot, och längden emellan stäfwarne på däck 00 fot, allt Swenskt mått; i anledning hwaraf utrönt blifwit, att detta fartyg kan bära 00 swåra läster, hwarje läst innehållande aderton skeppund jernwigt; hwilket, sålunda befunnet, härmed stadfästes och hwaröfwer detta bref, till laga bewis, meddelas. Till yttermera wisso warder detta med stadens insegel och wederbörlig underskrift bekräftadt. N. N. Rådhus d. — 18

Säger 00,00 swåra läster.

På Borgmästare och Råds wägnar
N. N.
Magistrats-Secreterare.

Anmärkn. Wid Uträkningens och Bewisets införande efterät på Mätarbrefwet, såsom föregående 8. §. bjuder, bör det förhållande, som Constructions-Officeraren funnit, utsättas, och hwad af Skeppsmätarens uträkning ej dermed öfwerensstämmer, uteslutas.

10. §.

De däckade och till utrikes fart nyttjade odäckade fartyg eller båtar, hwilka blifwit bygda eller eljest till mätning förekommit på andra ställen i Riket, än de uti föregående 9. §. nämnde tre städer, skola jemwäl, då de till någon af samma städer första gången ankomma, i anseende till mätningen, undergå behörig granskning, hwarföre Tullkammare i hwar och en af deßa städer, bör, genast efter fartygets ankomst, till undersökning och påskrift öfwerlämna Mätarbrefwet till wederbörande Constructions-Officer, som åligger, att utan fartygets uppehåll och kostnad för Redare, förnyad eller controll-mätning, med biträde af stadens Skeppsmätare, anställa, så snart anmäldt blifwit, att fartyget är loßadt, och innan ny last intagas får; börandes Tullkammarne i Stockholm, Götheborg och Carlscrona ej för giltigt antaga något slikt, hos dem förekommande Mätarbref, som icke blifwit af wederbörande Constructions-Officer, genom påskrift bestyrkt, äga den riktighet, att åtal för de i I. §. af III. Art. nämnde orsaker icke lagligen derå göras må.

En dylik controll skola alla däckade och till utrikes fart nyttjade odäckade fartyg eller båtar, som tillhöra Stockholm, Götheborg eller Carlscrona och nu innehafwa endast wanliga Mätarebref, wara underkastade, då deßa fartyg, eller båtar hädanefter första gången i någon af berörde hamnar lastas, hwilket Rederiet åligger att hos Tullkammaren anmäla.

Skulle wid Constructions-Officerares pröfning af Mätarbref, någon oriktighet uptäckas, som laga answar underkastad är, förfares dermed på sätt 7. och 8. §. §. III. Art. förmå.

11. §.

De i öfwerensstämmelse med denna Artikels 9. §. tillkomne, äfwensom de enligt nästföregående 10. §. bestyrkte Mätarbref skola, så länge de eljest, likmätigt nedanstående 13. §. gällande äro, tjena wederbörande Tullkamrar til owilkorlig efterrättelse wid beräkning af de afgifter, som efter fartygens lästetal utgå.

12. §.

Öpna båtar och skutor, som endast till inrikes segelfart begagnas, måga af Skeppsmätare förses med Mätarbref, på behörig charta sigillata, af följande lydelse:

Undertecknad (undertecknade) denne stads edswurne Skeppsmätare hafwer (hafwa) i enlighet med Kongl. Maj:ts förnyade Nådiga Reglemente af den 9. Maji 1822, mätt öpna {skutan / båten} N. N. kallad, som är bygd på {kravel / klink} i (orten) och nu föres af Skepparen N. N., samt befunnit den

lång i lastlinien . . . . . 00,00 fot
bred 0 tum under sjögbandet midskepps .
på yttre kant af bordläggningen . . 00,00 d:o
och deß nedtryckningshöjd öfwer hela lifwet 00,00 d:o

Af hwilka tre dimensioner upkommit producten . . . . . 000,00, som,

dividerad genom divisorn för 8:de claßen $\frac{000,00}{00,00} = 00,00$,

bestämmer denna farkosts lästetal till 00,00 swåra läster, hwarje läst innehållande aderton skeppund jernwigt; hwilket härmed intygas af N. N. stads Skeppsmätare-Contoir den 18

Säger 00,00 swåra läster.

N. N.
Skeppsmätare.

(N. N. Skeppsmätare. N. N. Skeppsmätare.)

Deße mätarbref, som Skeppsmätare i sina Mätarböcker noggrant införa, böra, innan de utlämnas, å Tullkammare uppwisas, till uträkningen granskas och påtecknas på sätt 8. §. i denna Art. förmår, med tillägg att de endast till inrikes fart gällande äro.

På det båtar och skutor icke måga undgå att wara behörigen försedde med sådana Mätarbref, som för in-

in- eller utrikes sjöfart nödige äro, äligger det wederbörande att, då Skeppare med deße farkoster ankomma till hamnar och wågar, för att loßa eller lasta, fordra af dem Mätarbreswens upwisande, och i händelse antingen det wägras, eller anmälan sker om saknad af sådant, som wara bör, genast derom underrätta Skeppsmätare, som då ofördröjligen, och innan farkosten från stället med ny last afsegla får, skall mätning därå förrätta, samt behörigt Mätarbref Skepparen meddela.

18. §.

Alla inhemska större och mindre fartyg, båtar och skutor, som mätning underkastade äro, skola icke allenast i allmänhet, hwart tionde år å nyo mätas och beskrifwas, samt med Mätarbref förses, på sätt här ofwan föreskrifwet är, utan ock deßförinnan, då de undergått tillbyggnad eller någon så kallad swår reparation, hwarigenom deras drägtighet kunnat förändras, genast innan de få nyttjas, till in- eller utrikes segelfart, ommätas och beskrifwas samt, i enlighet med det då utrönta förhållandet, nya behöriga Mätarbref för dem utfärdas.

14. §.

Främmande nationers handelsfartyg skola mätas hwarje år de från utländsk ort till Swensk hamn anlända, för att där loßa eller lasta, och gälle för dem, hwad i afseende på Swenska fartygs mätning samt controllen därå nu stadgadt är. Dereft utländskt fartyg, som blifwit i Swensk hamn mätt, inom året, i förenämnde ändamål, å nyo till Swensk hamn kommer, må, i händelse Skepparen kan för wederbörande Tullkammare upwisa det samma år utfärdade Mätarbreswet, förnyad mätning icke werkställas, men i widrigt fall eller om fartyget under tiden blifwit förbygdt eller så repareradt, att deß drägtighet kan wara i någon måtto förändrad, skall det å nyo mätas, i den ordning här ofwan föreskrefwen är.

15. §.

Skeppsmätare njute i arfwode för mätning af alla Swenska handelsfartyg, båtar och skutor, tre skillingar Banco för hwarje läst, som det utfärdade Mätarbreswet innehåller, och för mätning af utländske handelsfartyg fyra skillingar för hwar sådan läst. Detta arfwode, hwilket, enär, uti de i 3. §. I. Art. omförmälde fall, mätningen af twå Skeppsmätare tillika förrättas, af deßa gemensamt och till lika delar åtnjutes, skall af fartygsägare eller deß ombud behörigen erläggas, innan Mätarbreswet, sådant det, enligt detta Reglemente, må antagas för giltigt, utlämnas.

III. Art.

Om answar för fel och förbrytelser i afseende på skepps mätning, samt huru de åtalas.

1. §.

Dereft något, större eller mindre inhemskt eller utländskt handelsfartyg, som annorstädes i Riket, än i Stockholm, Götheborg och Carlscrona, blifwit mätt och med Mätarbref försedt, befinnes wara, till förlust för Oß och Kronan, oriktigt mätt och beskrifwet, samt Skeppsmätare öfwertygas hafwa mot bättre wett, och således bedrägeligen, en sådan mätning werkställdt; straffas han derföre med förlust af tjensten, utan att kunna den någonsin återfå, och böte Etthundrade Riksdaler, samt gälde all den kostnad och skada, som deraf, i en eller annan måtto, blifwit en följd. Har oriktig mätning och beskrifning skett genom uppenbar wårdslöshet eller oförstånd, miste Skeppsmätare tjensten med åtföljande förmåner på wiß tid, eller böte med penningar ifrån och med Tretiotre Riksdaler Sexton Skillingar, till och med Etthundrade Riksdaler, efter omständigheterne, fylle ock all derigenom förorsakad skada och kostnad.

2. §.

Har oriktig mätning och beskrifning af fartyg till ägarens lidande eller förfång skett, genom Skeppsmätares ondska, uppenbara wårdslöshet eller oförstånd, ersätte Skeppsmätare, som dem werkställdt, all derigenom orsakad skada och kostnad.

3. §.

Underlåter ägare af fartyg eller båtar, som genom förbyggnad eller reparation blifwit till drägtigheten förändrade, att dem till den i 13. §. II. Art. påbudne ommätning befordra, skall han derföre, femte böter från och med Tio, till och med Twåhundrade Riksdaler, efter omständigheterne och fartygets storlek, äfwen till dubbelt belopp erlägga de afgifter, som i mån af werkeliga lästetalet bort utgöras.

4. §.

Beträdes Skeppsägare eller Skeppare att hafwa Skeppsmätare till bedräglig mätning bjudit, legt eller rådt, så att oriktigt Mätarbref derigenom tillkommit, böte en sådan Skeppsägare eller Skeppare Etthundrade Riksdaler.

5. §.

Af alla böter, som efter detta Reglemente äga rum, så wäl som af den Oß och Kronan tillkommande Skade-ersättning samt af de i föregående 3. §. omförmälde dubbla afgifter, njute angifwaren hälften; den andra hälften af böterna tillfalle närmaste Sjömanshus. Och skola böterna utföras af den brottsliges egendom, så långt den räcker, samt angifwaren framför Kronan njuta sin andel fullt ut af hwad i penningar kan utgå; men med det bötesbelopp, för hwars gäldande all tillgång saknas, förfares sålunda, att böter under Femtio Riksdaler, förwandlas i fängelse efter den uti 8 punkten af Kongl. Förklaringen den 25 Martii 1807 lagde grund, hwaremot böter från och med Femtio Riksdaler, afsjenas med allmänt arbete wid arbets-inrättningen i Carlscrona eller i Wadstena, på det sätt, att från och med Femtio till och med Etthundrade Riksdaler, swara mot tre månaders samt från och med Etthundrade, till och med Twåhundrade Riksdaler, emot fem månaders arbete.

6. §.

Angifwelser så wäl af sådane oriktiga mälningar och beskrifningar, hwarå answar enligt 1 §. äger rum, som ock af skeppsägares och Skeppares i 3 och 4 §§. uptagne förbrytelser, kunna göras dels af Skeppsmätare, hwilka det i allmänhet icke må wägras, att, wid anfordran få del af Mätarbref, särdeles dem, hwarmed inhemske swårt reparerade, äfwensom utländske af Swensk man inköpte, fartyg böra wara försedde, och dels af Tullbetjente, som äga att med de wid fartygs in- och utlastningar hållne waru-förteckningar, jemföra den wid detta Reglemente fogade Tabell, utwisande den myckenhet af wiße waror, som beräknas på en swår läst, hwaraf, i förhållande till fartygets tyngre eller lättare lastning, slutas kan, i hwad mån ett fartyg är drägtigare än Mätarbreswet utwisar, dels äfwen af hwarje enskild person, som tilltror sig att felaktighet i berörde delar wisa; dock må ett wid waru-förteckningarnes jemförande med Tabellen utrönt öfwer eller underskott af till och med tre procent, icke anses förtjena åtal.

7. §.

Slika angifwelser skola, så widt de angå nyssnämnde af Skeppsmätare werkställde oriktige mätningar och beskrifningar, ske hos Tullkammaren i den ort, der fartyg då finnes; och äligger det samma Tullkammare att, ej allenast i sådane fall, utan ock då den finner wederbörande Constructions-Officers pröfningsåtgärd till laga åtal å Mätarbref föranleda, genast och utan uppehåll af rättegång på stället, anmäla ärendet, med alla deß omständigheter, hos Öfwer-Directeurs-Embetet wid Tullwerket, dit äfwen det ifrågasatte Mätarbreswet insändas bör; hwarefter bemälte Embete äger att i behörig ordning låta genom Tullwerkets Advocat-Fiscal göra saken anhängig uti Wärt och Rikets Commerce-Collegium, då, sedan wederbörande fått tillfälle att sig förklara samt de åtgärder i öfrigt, som omständigheten fordras, blifwit skyndsamt widtagne, Collegium hafwer att antingen fastställa eller upphäfwa det åtalade Mätarbreswet, samt, i senare fallet, angående Skeppsmätares större eller mindre answarighet sig utlåta; börandes, då något Mätarbref sålunda pröfwas

oriktigt, detsamma wid Collegii handlingar förblifwa, samt wederbörande Tullkammare, genom ofwanbemälde Advocat-Fiscal ofördröjeligen få del af beslutet, på det att nytt lagligt Mätarbref må blifwa, i enlighet med det utredda förhållandet, i behörig ordning utfärdadt *).

8. §.

Åtal af Skeppsägares och Skeppares uti 3. och 4. §. §. åfwensom af Skeppsmätares i 2. §. omförmälde förbrytelser mäga af behörig Tull-Rätt, i wanlig ordning, uptagas och afdömas, hwaröfwer beswär i Commerce-Collegium kunna anföras, inom den tid, och med fullgörande af hwad uti andra mål från sådan Rätt i allmänhet förordnadt är.

De i 1., 2., 3. och 4. §. §. af denna Art. innefattade stadganden i afseende på Skeppsmätares och Skeppsägares eller Skeppares förbrytelser skola icke lämpas till dem som skett, innan detta Reglemente blifwit behörigen kungjord; utan komma 16. och 17. punkterna i det hittils gällande Reglemente af d. 11. Mars 1778 samt 1. punkten af Wärt och Rikets Commerce-Collegii den 6. December 1813 utfärdade Circulaire att tjena till efterrättelse wid frågor om förut begångna fel af den uti 1. och 4. §. §. upgifna beskaffenhet.

Werkställigheten af detta Reglemente skall taga sin början från och med den 1. Januarii år 1828.

Det alle, som wederbör, ꝛc.

Tabell

som wisar mängden af wisa waror, beräknade på en swär läst.

Tituln.	Tunnor.	Styke.	Warm.	Kommar.	Fun hreda.	Alnar långa.	Tolfter per Läst. 1 tums	1¼ tum	1½ tum	1¾ tums	2 tums	3 tums
Beck, Krono	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bräder, Furu	——	—	—	—	8	§6	18½	14⅜	12¼	10½	9¼	6⅛
Dito Dito	——	—	—	—		§7	15⅔	12⅔	10½	9	8	5⅓
Dito Dito	——	—	—	—	9	§6	16⅓	13⅙	11	9⅓	8⅙	5½
Dito Dito	——	—	—	—		§7	14	11¼	9¼	8	7	4⅔
Dito Dito	——	—	—	—	10	§6	14⅝	11⅜	9⅜	8½	7⅛	4⅛
Hafra	30 à 32	—	—	—		§7	12⅝	10⅝	8½	7¾	6¼	4¼
Korn	24 à 25	—	—	—	11	§6	13⅓	10¾	9	7½	6¼	4¼
Kött, Salt	19	—	—	—		§7	11½	9⅛	7½	6⅞	5¾	3⅝
Malt	33 à 34	—	—	—	12	§6	12¼	9⅝	8⅛	7	6⅙	4⅛
Råg	21 à 22	—	—	—		§7	10½	8⅜	7	6	5¼	3½
Salt, Cagliari	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Salt, S:t Ybes	16½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sill	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Smör, Finska Tunnor	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sten, Roslags	——	—	9/36	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sten, Tak	——	800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sten, Tegel	——	380	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Strömming	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tjära, Finsk	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wed, Björk-, Finsk	——	—	—	1⅔	—	—	—	—	—	—	—	—

Kongl. Maj:t har funnit det lände både till ordning wid fastställde stads- och kanalafgifters erläggande, och mera säkerhet wid Bewillnings-taxeringar, om farkoster och båtar öfwer 5 lästers drägt, som nyttjas till warors transporterande inrikes orter emellan, på strömmar, kanaler och insjöar, undergå mätning och med mätarebref förses, helst intet hinder förekomme för deras befraktande till fart på saltsjön; men då härwid tillika i betraktande kommit, att mätningen skulle medföra swårigheter i werkställigheten å de orter, der Skeppsmätare icke äro att tillgå, så anbefalles nu Öfwer-Directeuren för Landtmäteriet att, i öfwerensstämmelse med gällande Skeppsmätnings-Reglemente, uprätta och till Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning insända underdånigt förslag till så förenklade föreskrifter för mätningar utaf farkoster och båtar af ofwannämnde beskaffenhet, att densamma må kunna med lätthet förrättas af wederbörande Landtmätare eller Fusterare. **K. Br. d. 13 Maji 1825.** Hwarmed ock kan jemföras **Kongl. Brefwet den 14 Junii 1826**, pag. 653 i s. å. F:s Saml. om förständigande till Öfwer-Directeuren för Landtmäteriet att ombesörja gravering i stentryck af föreslagen ritning, som, bifogad Skeppsmätnings-Reglementet, skulle noggrant utmärka alla de ställen på skepp eller farkoster, hwilka komma i fråga eller böra iakttagas wid deras uppmätning.

Af förekommen anledning, och på det att de uti Kongl. Maj:ts Nådiga Reglemente af d. 9 Maji 1822, till bestämmande af handelsfartygs och lastbåtars lästetal, anbefallde mätningar med större lätthet och säkerhet må kunna förrättas, har Kongl. Maj:t i Nåder funnit för godt, att, till utrönande af sådane fartygs och båtars djupgående akter och för, uti skrifwelse af den 1 denne behagat, såsom tillägg till hwad i högstberörde Reglemente är förordnadt angående skeppsmätning, följande stadganden meddela, nemligen:

1:o. Alla Swenska handelsfartyg och lastbåtar af fem swåra lästers drägtighet och deröfwer, byggde på cravel eller klink, som nu befinnas i sjön och ej äro upåmade, skola, förr än de nästkommande år 1828 nyttjas till sjöfart, upåmas med Swenskt fotmått på stäfwarne för och akter; och må således berörde fartyg och båtar derförinnan icke uti Swensk hamn intaga last.

2:o. Alla Swenska handelsfartyg och lastbåtar af fem swåra lästers drägtighet och deröfwer, som hädanefter byggas antingen på cravel eller klink, skola, innan de sättas i sjön, upåmas med Swenskt fotmått akter och för.

3:o. Upåmningen skall werkställas på det sätt, att fot-talet utmärkes lodrätt från kölens eller lösköls, der sådan finnes, underkant akter och för wid stäfwarne, samt beteknas med romerska ziffror, som inhuggas på stäfwarne, på förstäfwen om bagband, och på akterstäfwen om styrbord; börande altid ziffrornas underkant utwisa lodrätte höjden från kölens eller lösköls underkant. **Förwaltningens af Sjöärend-**

samt

*) Denna liksom nästföljande 8 §. böta jemföras med K. Förordn. den 17 Apr. 1828 angående upphörande af Commerce-Collegii domsrätt i wisse mål samt K. Kung. d. 7 Maj 1831, anmärkte, den förre wid 10 Cap. 26 §. R. B. och den sednare här nedan bland där uppkagne Tullförfattningar.

samt Commerce-Collegii Kungörelse d. 10 Aug. 1827.

Då Skeppare, som wid ankomst till Tullkammare rätteligen böra förete Original mätarebref å de fartyg de föra, någon gång af uppgifne skäl, ingifwa en widimerad afskrift af sagde document, skola dylike afskrifter af Tullkammarne icke godkännas förr än de i Stockholm, Götheborg och Carlscrona, af derwarande Controll-Officerare, samt i öfrige sjö- och stapelstäder, af der antagne skeppsmätare undergått pröfning och blifwit till riktigheten påteknade. Gen. Tull. St. Circ. d. 9 Julii 1831.

Sedan, med upphäfwande af hwad 3 Art. 7 §. uti Kongl. Maj:ts d. 9 Maji 1822 utfärdade Nådiga Reglemente för skeppsmätningar i ämnet innehåller, Kongl. Maj:t genom Deß Nådiga Förordning af den 17 sistlidne April, angående upphörande af Commerce-Collegii domsrätt i wissa mål, behagat stadga, att mål, som angå answar för origtiga mätarebref och felaktig skeppsmätning numera skola wid Sjötulls-Rätt upptagas, har Kongl. General Tullstyrelsen welat härigenom till efterrättelse meddela, att, då anmärkningar i berörde hänseenden förekomma, handlingarne ej widare behöfwa, enligt högstberörde Kongl. Reglemente, insändas, för att befordras till Domstols afgörande, utan att sådane mål hädanefter, genom wederbörande Tull-Distrikt-Chef eller Tullkammare, må directe till behörig Sjötulls-Rätt öfwerlemnas, på hwars pröfning och åtgärd sedermera ankommer att, innan målet afdömmes, infordra wederbörandes förklaring och i öfrigt, då det till sakens bättre utredande anses nödigt, jemwäl deröfwer begära utlåtande från Kongl. Flottans härwarande Constructions-Contoir, på sätt Kongl. Commerce-Collegium, med anledning af Skeppsmätare-Reglementets föreskrift, wid så beskaffade måls afgörande hittills sig förhållit. General-Tullstyrelsens Circ. d. 28 Jan. 1829.

Intilldeß uppmätning af fartyg hunnit werkställas, böra sådane, som äro ouppmätte, af Taxeringsmännen anses till den drägtighet i läster al beräknad, som efter ägarens uppgift, jemförd med de upplysningar, hwilka derjemte kunna erhållas, kan bestämmas. 12 §. i Bewilln. Förordn. d. 14 Maji 1835. Innehållande 86 §. ib., att Egare af Fartyg i Staden eller på landet, hwilken icke kan i bewis leda, att han för hwarje år hos wederbörande Committée uppgifwit sig till bewillnings erläggande för ägande fartyg eller andel deruti, med uppgift å läster al, skall för slik försummelse böta tredubbla beloppet af den derigenom försnillade Bewillningen, och tillfaller ena hälften af böterne angifwaren, samt den andra Församlingens fattiga. Hwarförutan Bewillningsafgiften skall i behörig ordning erläggas. Om detta stadgande skall erinran införas i Konungens Befallningshafwandes Kungörelse angående Mantals- och Skattskrifning.

Den genom 1822 års Skeppsmätare-Reglemente anbefallde skeppsmätare-examen må i alla Rikets Stapelstäder, med undantag af Stockholm, Götheborg och Carlscrona, hwarest de uti ofwanberörde Reglemente gifna föreskrifter om sådan examens afläggande komma att fortfarande tjena till efterrättelse, afläggas inför Förste Landtmätaren i Länet, uti närwaro af twänne i navigationen kunnige, af Magistraten i staden tillförordnade personer, hwilka samtlige böra utfärda betyg om den examinerades skicklighet att werkställa skeppsmätningar: kommande Förste Landtmätaren, att, i och för sådan examens förrättande, tillgodonjuta skjuts och dagtractamente enligt gällande Kongl. Rese-Reglemente.

Uti de städer, der efter trenne gånger förnyad kungörelse, examinerad skeppsmätare ej kunnat eller hädanefter finnes kunna erhållas, må Magistraterne, efter Skepps-Rederiernes hörande wara berättigade att höja mätare-arfwodet till högst 5 Skilling per läst, utan att likwäl, i sådan händelse, skillnad i afgifter för inhemska och utländska oprivilegierade fartyg får äga rum.

I de städer, der skeppmätare ej finnas antagne, må sådane tjenstemän till mätning af inhemska fartyg få från närmaste stad requireras emot åtnjutande af skjuts för twänne hästar och En Riksdaler 16 Skillingar i dagtractamente, enligt åttonde Claßen af 1827 års Kongl. Rese-Reglemente, samt derjemte särskild betalning för mätningen till det belopp, som är bestämdt i den stad, der skeppsmätaren är anställd; hwaremot då utländska fartyg ankomma till stad, der skeppsmätare saknas, fartygens medhafwande mätarebref komma att, på sätt stadgadt är i afseende på betalningen af Lots- och Båk-afgifter för fremmande fartyg, anses gällande. K. Br. d. 14 Apr. 1832 samt Förw. af Sjöärend. och Com. Coll. Kungörelse d. 22 Maj f. å.

Jemte tillkännagifwande deraf, att Kongl. Maj:t genom Nådigt bref d. 19 förutgångne Januarii anbefallt Öfwer-Directeuren wid Landtmäteriet att förständiga Förste Landtmätarne i Riket att en hwar i det Län han är stationerad anställa derstädes förefallande skeppsmätare-examina, har bemälte Öfwer-Directeur, till underlättande af de i Högstberörde Reglemente förekommande konsttermers rätta förstånd och tillämpning, bifogat, å twänne serskilta ritningar, gifwen anwisning, att werkställa föreskrifne afmätningar samt skilja de derstädes förekommande Åtta huswudclaßer af fartyg; I sammanhang hwarmed och då anwisning dertill i Författningen icke finnes, upplysningswis är wordet meddeladt, att ett Fartygs styrlastighet bör af Skepparen uppgifwas. Öfw. Dir. wid Landtm. Circ. d. 25 Junii 1833.

* * *

Kongl. Maj:ts Nådiga Bref till General Tull-Directeuren, angående regleringen af Tull-Districter samt om åtskilliga andre, Tullwerket rörande, frågor. Gifwet d. 20 Apr. 1825.

CARL JOHAN ꝛc. ꝛc. Wår ynnest ꝛc. Sedan J, till följd af Wår under den 22 December förlidet år Eder meddelade Nådiga befallning, uti skrifwelse den 15 sistlidne Januarii, afgifwit underdånigt utlåtande angående åtskillige Tullwerket rörande dels af Rikets Ständer wäckte och framställde, dels serskilt yppade och behandlade frågor, hafwe Wi detta ärende Oß föredragas låtit; och då flera frågor om en närmare utweckling af General Tullstyrelsens organisation och grunderna för deß förwaltning uti Eder underdåniga skrifwelse förekomma, hafwe Wi ansett dem böra, jemte alla af Oß i Nåder meddelade föreskrifter af sådan beskaffenhet, sammanfattas uti en instruction, som Wi wilje till efterrättelse för General Tullstyrelsen serskildt i Nåder utfärda.

Beträffande de öfrige uti Eder underdåniga skrifwelse förekommande ämnen, hafwe Wi funnit förslaget om Rikets fördelning i Tull-districter och serskilde controllerande embetsmäns tillsättande i hwarje district böra i främsta rummet öfwerwägas. Då Öfwer-styrelsen wid Tullwerket, i huswudstaden concentrerad, i de fleste fall, icke kan controllera en Tullkammares åtgärder och förwaltning, annorlunda än efter de anledningar, som upbördens fallande eller stigande belopp, räkenskapernes större eller mindre ordenteighet och någon gång serskilda omständigheter gifwa wid handen, så anse Wi en specielare tillsyn öfwer Tullförfattningarnes handhafwande i orterne wara af behofwet påkallad. Ett sådant öfwerinseende öfwer serskilda Tullkammares förwaltning, ständigt werksamt, utan att wara till wissa tidpunkter bestämdt, och utöfwadt af män med bepröfwad redlighet, nit och skicklighet, bör blifwa af största nytta så wäl genom framställandet af wärdiga efterdömen för tjenstepligters noggranna uppfyllande, som genom den fyndsamhet och det allwar, hwarmed oredlighetens affseg kunna uptäckas och bestraffas, försumlighetens owaksamhet näpsas, och okunnighetens misstag tillrättawisas. Att, såsom Rikets Ständer i underdånighet föreslagit, detta öfwerinseende skulle uppdragas åt Tullförwaltaren i huswudorten af hwarje district, anse Wi icke leda till det åsyftade ändamålet, enär dymedelst icke allenast den förnämsta orten komme att sakna serskilt tillsyn, utan ock Tullförwaltaren derstädes icke, utan åsidosättande af egna tjenste-åliggganden, kunde sträcka en controllerande åtgärd till andra Tullkammare, wid hwilka för öfrigt förwaltningen är af aldeles lika

beskaffenhet med den han sjelf i och för sin tjenst utöfwar. Wi hafwe derföre i Nåder bifallit, att serskilde Tull-district-Chefer må dels bibehållas, dels i Nåder förordnas i de orter, der locala förhållanden fordra den närmare speciela controll, som af sådane embetsmän med skäl bör förwäntas, då de upfylla sin bestämmelse; skolande hufwudföremålet för deras befattning blifwa, att i allmänhet waka öfwer Tullförfattningarnes behöriga handhafwande och rigtiga tillämpning: att speciellt tillse, huru Tulltjenstemännen inom hwarje district fullgöra sina tjenstepligter: att efter bestämda föreskrifter rätta fel och misstag, samt att få wäl om sina widtagna åtgärder som alla Tullwerkets förwaltning och personal inom districtet rörande omständigheter till Öfwer-styrelsen afgifna rapporter, utan att genom district-chefernes tillsättande den hittils wanliga gången af tullkamrarnes directa communication med Öfwer-styrelsen skall annorlunda rubbas, än att alla frågor om tjenstledighet eller om tjensters tillsättande böra ifrån Tullkamrarne till District-chefen öfwerlemnas, för att af honom, med hans yttrande belefsagade, till Öfwer-styrelsen insändas; äfwensom för Götheborgs stad all bref-wexling med Öfwer-styrelsen bör fortfarande gå genom District-chefen derstädes. Widare må District-cheferne äga rättighet, att för mindre tjenstefel skriftligen meddela alla tull-tjenstemän inom districtet lämpliga föreställningar med warning till rättelse: att för större förseelser tills widare ifrån tjenstens utöfning suspendera underbetjente, dock under förbindelse, att med först afgående post derom till Öfwer-styrelsen afgifwa rapport, hwaraf en bestyrkt afskrift genast tillställes den suspenderade tjenstemannen: att, då göromålens gång det fordrar, till tjenstens förrättande, emot åtnjutande af dermed åtföljande extraordinarie inkomster, i suspenderade tjenstemäns ställe, eller wid eljest inträffande ledigheter eller förfall, förordna andra skicklige till Tullwerket hörande personer inom districtet, intilldeß Öfwer-styrelsens beslut, uppå skeende anmälan, hinner ankomma: att till Öfwer-styrelsens pröfning öfwerlemna de anmärkningar hwartill anledningar kunna förekomma emot de med Wårt Nådiga constitutorial försedde tjenstemäns förwaltning eller åtgärder, samt att obehindradt granska alla Tullkammares inom districtet journaler, räkenskaper och öfriga handlingar, controllera influtne medels belopp och behöriga lefwerering, och, om så nödigt pröfwas, i detail följa Tullkamrarnes alla både inre och yttre göromål.

I öfwerensstämmelse med deßa hufwudgrunder för District-cheternes werksamhet skola de af Öfwer-styrelsen förses med instructioner, innefattande jemwäl de serskilte föreskrifter, som till befrämjande af en syndsam och kraftig controll, dels i allmänhet, dels efter hwarje districts olika local-förhållanden kunna finnas af nöden.

Hwad Tull-districternes fördelning widkommer, hafwe Wi i Nåder welat gilla hwad I derom i underdånighet föreslagit: att första districtet, med hufwudstation Götheborg, skall innefatta Götheborgs- och Bohus samt Hallands län: andra districtet, med hufwudstation Landscrona, Malmöhus och Christianstads län: tredje districtet, med hufwudstation Carlshamn, Blekinge och Calmare län, undantagande Westerwiks stad och skärgård: fjerde districtet, med hufwudstation Norrköping, Östergöthlands län, femte Westerwiks stad och skärgård: femte districtet, med hufwudstation Stockholm, Stockholms län, utom Stockholms stad, samt Nyköpings, Upsala, Westmanlands och Gefleborgs län, till och med Gefle: sjette districtet, med hufwudstation Umeå, Norrbottens, Westerbottens, Wester-Norrlands och Gefleborgs län, till och med Söderhamn: sjunde districtet, med hufwudstation Wisby, Gottlands län: samt åttonde districtet, med hufwudstation Jönköping, Kronobergs, Jönköpings, Skaraborgs och Örebro län; dock finne Wi serskilde controllerande embetsmän, icke för det närwarande behöfwa tillsättas uti fjerde och femte districten, så att följakteligen endast twänne nye District-chefer nu förordnas, den för tredje districtet, innefattande Blekinge och Calmare län, med undantag af Westerwiks stad och skärgård, och den för åttonde districtet, eller för inrikes förpaßningen och bewakningen. I afseende på District-chefernes löningswilkor hafwa Wi funnit lämpligt, att de, såsom I föreslagit, skola bestå af bestämda löner samt resepenningar och expenser, hwarjemte Wi anse de af Eder efter districternes olika widd och wigt uppgifne maximi och minimi belopp, icke wara för högt tilltagne. Wi hafwe således i Nåder fastställt följande löningswilkor för District-cheferne i de district, der sådane antingen redan finnas eller nu blifwa i Nåder tillsatte, nemligen:

Första districtet med hufwudstation

Götheborg, arfwode	R:dr 1,500	
resepenningar och expenser	500	2000.

Andra districtet med hufwudstation

Landskrona, Lön,	1,500	
resepenningar och expenser	500	2000.

Tredje districtet med hufwudstation

Carlshamn, Lön	1,500	
resepenningar och expenser	500	2000.

*) Sjette districtet med hufwudstation

Umeå, Lön	800	
resepenningar och expenser	500	1300.

Sjunde districtet med hufwudstation

Wisby, Lön	1000	
resepenningar och expenser	200	1200.

Åttonde districtet med hufwudstation

Jönköping, Lön	1,500	
resepenningar och expenser	500	2000.

Sedermera hafwe Wi i Nåder funnit godt förordna:

1:o att Sjötulls-Rätten i Stockholm må hädanefter tills widare bestå af twå Rådmän, dertill behörigen förordnade, och de tre tjenstemän wid Tullwerket, hwilka, utom Secreteraren wid Öfwer-Directeurs-embetet och Kamereraren i Husesyns-Contoiret hittills deraf warit ledamöter, under Ordförande af den Rådman, som främst i Rätten sitter, samt att Rätten, i händelse af någon ledamots jäf eller laga förfall, då målet är af swårare beskaffenhet eller stridiga meningar, fåtalige ledamöter emellan, yppas, må adjungera sig till biträde någon af Tullförwaltarne i Stockholm.

2:o att, wid fullgörandet af Wår Nådiga befallning om utarbetande af underdånigt förslag till en förnyad, efter närwarande förhållanden lämpad Förpaßningsstadga, det må wara Eder obetaget, att följa de uti Eder underdåniga skrifwelse i sådant hänseende uppgifne hufwudgrunder, hwilka Wi, wid granskning af det underdåniga förslaget, blifwa i tillfälle, att slutligen i Nåder pröfwa.

3:o att då, på sätt hittills warit wanligt och i öfwerensstämmelse med hwad Rikets Ständer i deras wid sista Riksdag afgifna underdåniga skrifwelse, rörande ny organisation af Tullwerket, yttrat, tjenstemän wid Tullwerket, högre och lägre, skola uppå giltiga skäl kunna skiljas ifrån deras innehafwande befattningar och löningsförmåner, genom återkallande af de för dem utfärdade constitutorialer, äfwensom de kunna till annan tjenstgöring och på andra orter anställas eller ifrån tjenstutöfning suspenderas, pröfningen af de wilkor och inskränkningar, som derwid böra äga rum, skall i sammanhang med instructionen för Tullwerkets Öfwerstyrelse förekomma.

4:o att, då omständigheterna påkalla en förbättring af löningswilkoren isynnerhet för tjenstemännen i de lägsta graderne wid Tullwerket, en summa af högst tjugotusende Riksdaler utöfwer nuwarande anslaget må, efter hwad I i underdånighet föreslagit, till detta ändamål till fördelning beräknas, samt detailerne wid löntillökningen komma under slutelig nådig pröfning wid näste reglering af Tullwerkets stat.

5:o att någon serskild eller annan procent-beräkning å uppbördens belopp, än hittills wanligt remiss-

lage,

*) K. Br. d. 16 Nov. 1825 wisar, att då mera blifwit tillsatt en Tulldistrict-chef i Westerwiks eller Östra (4) District, med 1,000 R:dr i Lön och 200 R:dr allt Banco i respenningar att utgå från 1826 års början.

lage, icke för det närwarande må Tullkammare-föreståndare bewiljas och

6:o att pensioner för tjenstemän wid Tullwerket, högre och lägre, må, wid den ålder och tjenstetid, som hittills warit för afsked med lönens bibehållande bestämde, hädanefter beräknas efter den ordinarie aflönings belopp, som den afskedstagande på Tullwerkets stat innehar, då afskedet bewiljas, med wilkor, att det skall af Öfwerstyrelsen bero, att, äfwen utan ansökning, på pensionsstat förflytta en pensionsmässig tjenstman, som till fortfarande tjenstgöring är oförmögen.

I affeende på frågan, om en indragning af personalen inom Tullwerket må äga rum, hafwen J i underdånighet anmält, att Tullstyrelsens biträde på Cameralsidan utgöres för närwarande af fyra contoir, nemligen Controll-contoiret, Bokslutz-contoiret, Revisions-contoiret och Husesyns-contoiret. Bland dessa ansen J möjligen twänne kunna indragas, eller det hittills från Revisions-contoiret skiljda och, såsom ett af Öfwer-Directeurs-embetet oberoende controll-werk, enssamt till Tullstyrelsens disposition öfwerlåtna Controllcontoiret, dymedelst att deß göromål förlades till Revisions-contoiret, under bibehållande af endera Contoirsföreståndaren, hwarwid det införda enklare förtullningssättet medgäfwe så stor indragning af den lägre personalen, som swarade emot den nu wid Controll-contoiret anstälda eller en Revisor och twänne Kammarskrifware, samt Husesyns-contoiret, derigenom att deß i sednare tider, efter de flesta tullhusens försäljning och tulljagternes afsöndrande från Tullwerkets stat, ansenligen minskade befattning med Tullwerkets byggnader, farkoster och inventarier öfwertoges af Bokslutz-contoiret, och att upbörds-Tullförwaltaren tillika besörjde aflönings-detailen. De fyra contoirens sammanläende till twänne skulle följagteligen föranleda en indragning af innälles twänne Kamererare, en Revisor, tre Kammarskrifware och en Waktmästare. Men då göromålen inom Tullstyrelsens Canzli måste betydligen ökas, sedan Öfwer-Directeurs-embetet upphört och deß befattning med de specielare delarne af styrelsens åtgärder nu af denna sednare öfwertagits; ansen J Tullstyrelsens Canzli tarfwa förstärkning med en Registrator och en Canzlist, hwaremot dock, utom Öfwer-Directeuren, en Secreterare, en Actuarie, twå Canzlister och en Copist komma att indragas. Hwarjemte och som göromålen wid Nederlags-contoiret i Stockholm betydeligen ökat sig och befattningen wid credit-uplaget jemwäl kommer att härmed förenas, J underdånigst anhållit om Nådig tillåtelse, att wid Nederlags-contoiret på stat upföra en Controlleur, och hwartill skulle kunna anwändas en af de nu indragne tjenstemännen.

Denna af Eder föreslagne förändrade reglering af göromålen inom Tullwerkets Controll- samt Revisions- och Husesyns-contoir, äfwensom de ifrågastälde indragningar af några tjenster och tillsättande af andra, hafwe Wi i Nåder gillat, för att tillwägabringas, så snart omständigheterna det medgifwa och under iakttagande att, så widt möjligt är, till nu wödige befundne nya tjenstebefattningar förordnas sådana personer, som redan äro på Tullwerkets expectance-stat upförde, eller i följd af skeende indragningar, komma att dit öfwerflyttas, samt att de sistnämnde warda till lämpliga befattningar på ordinarie stat begagnade.

Widkommande Rikets Ständers underdåniga hemställan, att syßlorna wid Tullwerket må, efter wederbörligt kungörande i tidningarne och upräddat förslag å tre personer, tillsättas, de högre af Oß, de lägre af Eder, så hafwen J, som saknat skäl, att i underdånighet tillstyrka ändring uti hwad Wi genom Nådigt Bref af den 7 Junii 1820, i affeende på de beställningar, hwartill Wi sjelfwe i Nåder utnämnde, ansett Eder böra, med hänsigt till de öfriga, fästa Wår Nådiga uppmärksamhet derpå, att, när en lägre tulltjenst fordrar att styndsamt återbesättas, tiden och omständigheterna icke medgifwa, hwarken officiela kungörelsers utfärdande eller upprättande af ordentligt förslag, samt att, om i detta fall, utwägen af vicariers constituerande under vacancen nyttjades, swårligen en sicklig person skulle finnas, som wille, utan säkerhet om syßlan emottaga vicariatet på en måhända aflägsen ort, dit hans flyttning och hwarifrån hans återkallande deßutom komme att åbringa tull-casan opåräknade resekostnader; hwarföre J underdånigst anhållen, att, wid lägre tulltjensters bortgifwande, få, utan andra formalitets-omgångar, endast genom anslag å dörren till Styrelsens förmak, minst åtta dagar före tjenstens tillsättande, ledigheten kungöra.

Wi hafwe i Nåder gillat och bifallit, hwad J således underdånigst yttrat och hemställt, rörande ordningen wid tillsättandet, så wäl af sådane tulltjenster, hwarå Nådiga förordnanden af Oß utfärdas, som af dem, hwartill nämningen sker genom Eder.

Slutligen och hwad angår Rikets Ständers underdåniga framställning om nödwändigheten af fortfarande tullbewakning emellan Swerige och Norrige, samt Bondeståndets serskilda underdåniga anhållan om samma bewakningz upphörande, så wilje Wi låta denna fråga komma i underdånig pröfning wid den af Oß i Nåder beslutade närmare reglering af de förenade Konunga-Rikenas inbördes handels-förhållanden.

Hwilket allt Wi Eder, till Nådigt swar och underdånig efterrättelse, härmed i Nåder tillkännagifwe samt befalle ꝛc. ꝛc.

Kongl. Maj:ts Nådiga Instruction för General Tullstyrelsen; Gifwen d. 15 Julii 1825.

Sedan Kongl. Maj:t i Nåder funnit godt att upplösa förra General Tull-Directionen och uppdraga Öfwerstyrelsen af Tullwerket åt en General Tull-Directeur, biträdd af twänne Departements-chefer; så har Kongl. Maj:t welat för denna förwaltning utfärda följande Nådiga Instruction:

§. 1.

General Tullstyrelsen är collectiv i rådslagen öfwer alla der förekommande ärender; men General Tull-Directeuren äger att allena besluta.

§. 2.

General Tull-Directeuren, som innehar ett förtroende-embete, är i första rummet Kongl. Maj:t answarig för Tullwerkets behöriga styrelse, för Tullförfattningarnes skyndsamma tillämpning och kraftiga handhafwande, till lättnad för handeln och de inhemska näringarnes skydd, samt för tullinkomsternas ordentliga upbörd och leswerering. Han ställer sig derwid till efterrättelse allmänt gällande Lagar och Författningar, denna Instruction och de serskilda föreskrifter rörande Tullwerket, som Kongl. Maj:t redan i Nåder meddelat eller framdeles meddelar.

§. 3.

Departements-cheferne innehafwa äfwen förtroende-befattningar. De böra bägge wara tillstädes wid afgörandet af de hos General Tullstyrelsen förekommande mål, och äro pligtige att till det protocoll, som derwid föres, yttra deras tillstyrkanden och meningar i de fall, då de äro skiljaktige ifrån General Tull-Directeurens beslut, dem de eljest anses hafwa biträdt. Departements-cheffernes till protocollet yttrade skiljagtiga meningar åtfölja endast de underdåniga utlåtanden, som Kongl. Maj:t af General Tullstyrelsen infordrar, eller deß till Kongl. Maj:t eljest ingående underdåniga skriswelser och förslag.

Departements-cheferne underteckna jemte General Tull-Directeuren så wäl alla anordningar på penningar som andra utgående expeditioner, hwilka likwäl ej må uppehållas, om ej alla äro tillstädes att dem underskrifwa.

§. 4.

General Tull-Directeuren må, deresi ärendenas angelägenhet sådant oundgängeligen kräfwer, kunna utan Departements-cheffernes deltagande ensam meddela befallningar om wärkställighets-åtgärder, som innefatta endast tillämpning af allmänna författningar eller af Kongl. Maj:ts särskilda Nådiga skriswelser: hörande General Tull-Directeurens sålunda gifna befallningar wid General Tullstyrelsens nästa sammankomst i protocollet antecknas.

§. 5.

Under embets-resor må General Tull-Directeuren icke allenast widtaga de uti näst föregående §. nämnde werkställighets-åtgärder, utan ock ifrån tjenstgöring med förlust af extraordinarie inkomster, kunna provisoriskt afstänga Tulltjenstemän, som i ett eller annat hänseende finnas felaktige, och förordna tjenlige personer till tjensternes bestridande under tiden, emot åtnjutande af extra inkomsterne. General Tull-Directeurens beslut i deßa fall böra den i Stockholm werkande Öfwerstyrelsen meddelas och derwid förblifwa antingen till deß de af General Tull-Directeuren under resan förändras, eller i annat fall till hans återkomst, då de af honom till förnyad pröfning i wanlig ordning företagas.

§. 6.

Som tulltjensters beskaffenhet fordrar, att, på sätt hittills warit wanligt och i öfwerensstämmelse med hwad Rikets Ständer, uti deras wid sista Riksdag aflåtne underdåniga skrifwelse om Tullwerkets förändrade organisation, yttrat, tjenstemän wid denna förwaltning, högre och lägre, må kunna, då giltiga skäl dertill föranleda, skiljas ifrån deras innehafwande befattningar och lönings-förmåner genom återkallande af de för dem utfärdade constitutorialer, äfwen som att deßa tjenster warda skyndsamt tillsatte; så äger General Tullstyrelsen, att, i den ordning 3. §. bestämmer, i afseende på tjenster wid Tullwerket, widtaga följande åtgärder:

General Tullstyrelsen låter genom anslag på dörren till deß embetsrum kungöra med 30 dagars ansöknings-tid, ledigheter af alla de tjenster wid Tullwerket, hwarå Nådiga constitutorialer af Kongl. Maj:t utfärdas, undantagande bägge Departements-chefernes, och föreslår derefter, utan afwaktan af den i allmänhet föreskrifne tid för underdåniga förslags upprättande, hos Kongl. Maj:t i underdånighet till tjenstens erhållande den ibland de sökande, som af Styrelsen pröfwas mest skicklig och pålitlig, hwarwid de öfriga ansökningarne tillika i underdånighet insändas.

General Tullstyrelsen må ifrån utöfningen af innehafwande befattning med åtföljande extra lön-inkomster kunna på förekomna skäl suspendera tjenstemän wid Tullwerket, som äro försedde med Kongl. Maj:ts Nådiga Constitutorialer, utom Departements-cheferne och Districts-cheferne, dock bör åtgärden jemte skälen dertill genast hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmälas: kunnande ingen med Kongl. Maj:ts Nådiga constitutorial försedd tjensteman wid Tullwerket, utan af Kongl. Maj:t, hwarken ifrån deß befattning entledigas eller till annan tjenstgöring förflyttas.

General Tullstyrelsen utnämner och förordnar till alla tjenster och befattningar wid Tullwerket, å hwilka Kongl. Maj:ts Nådiga constitutorialer icke utfärdas, och bör ledigheten 30 dagar innan tillsättandet genom anslag på dörren till General Tullstyrelsens embetsrum kungöras.

Tjenstemän wid Tullwerket, som icke äro försedde med Kongl. Maj:ts Nådiga constitutorialer, må General Tullstyrelsen icke allenast ifrån tjenstens utöfning med förlust af extraordinarie inkomster afstänga under högst ett halft år, eller wid större förseelser suspendera med förlust af ordinarie och extraordinarie inkomster under högst tre månader, efter hwilken tid den suspenderade tjenstemannen skall antingen i sin tjenstgöring med åtföljande förmåner åter insättas, eller till laga tiltal ställas, eller på sätt här nedan säges, entledigas; utan ock till annan tjenstgöring och på annan ort, men med lika ordinarie aflöning, transportera, samt jemwäl på giltiga skäl, som alltid böra uti protocollet uttryckas, ifrån innehafwande befattningar, med dem åtföljande ordinarie och extra-ordinarie löningsförmåner, entlediga, sedan tjenstemannen likwäl deßförinnan fått tillfälle att öfwer de mot honom förekomne anmärkningar sig förklara.

Pensions-berättigade tjenstemän wid Tullwerket må, äfwen utan deras derom gjorde ansökning, af General Tullstyrelsen flyttas på pensions-stat, enär de befinnas till widare tjenstgöring oförmögne.

General Tullstyrelsen förordnar till tullbetjenters förrättande under ledighet eller suspension, emot åtnjutande af extra-ordinarie inkomster och äfwen af löner och arfwoden på stat, så widt de äro disponible, och någon annan tillökt utgift, än resepenningar till och ifrån tjenstgörings-orten, derigenom ej förorsakas.

Då omständigheterne i serskildta fall sådant oundgängeligen fordra, må General Tullstyrelsen, af de till deß disposition för extra utgifter stälda medel, anslå lämpeliga arfwoden för tillfällige tjenste-förrättningar.

Wid yppande ledigheter bör General Tullstyrelsen ifrån Tullwerkets expectance-stat på ordinarie-staten inflytta sådana tullbetjente, som för lediga tjensters bestridande äga erforderlig skicklighet och hwilkas ålder derjemte medgifwer, att de kunna uti ständig tjenstgöring ingå.

§. 7.

General Tullstyrelsen äger att i följd antingen af godsägares klagan eller af anmärkningar, som wid Tullwerkets Revisions-contoir göras, meddela beslut rörande rätta förståndet och tillämpningen af författningarne om de afgifter, som wid Tullwerket uppbäras; äfwensom att, då twist om en waras beskaffenhet uppstår, förordna huruwida den skall anses såsom till införsel eller utförsel tillåten eller förbjuden, samt, om tillåten, till hwilken uti Tulltaxan förekommande benämning densamma bör wid förtullning hänföras; hwarwid iakttages, att, enär fråga är om wåfnader, Fabriksocietetens i Stockholm deputerade förut höras; att endast godsägare, men icke Tullwerkets tjenstemän eller andre, kunna anföra beswär öfwer General Tullstyrelsens beslut i dylika mål, hwilka beslut likwäl skola till Kongl. Maj:t af Styrelsen i underdånighet inberättas, samt att, då en till förtullning behörigen angifwen wara, warder såsom till införsel förbjuden anseedd, densamma icke är confiscation underkastad, utan får under lämplig controll åter utföras.

§. 8.

Under General Tull-Directeurens Embetsresor, eller hans hinder genom annat laga förfall, företräds hans ställe uti General Tullstyrelsen i Stockholm af förste Departements-chefen med utöfning af General Tull-Directeurens beslutande rätt. Dock är förste Departements-chefen i sådana fall icke tillåtit, att annorlunda än till couranta och upskof ej tålande behof disponera öfwer de under General Tullstyrelsens förwaltning hädanefter såsom hittills stälda anslag för extra och hemliga utgifter, eller att med till- eller afsättning eller transport af tjenstemän wid Tullwerket taga befattning, så wida han ej dertill erhåller Kongl. Majts serskilda Nådiga tillstånd, men endast äga att, när så påfordras, ad interim förordna till ledige tjensters förrättande, samt uppå ansökning meddela tjenstledighet och afsked, äfwensom för tjenstefel afstänga ifrån tjenstgöring med förlust af extra-ordinarie inkomster.

Är förste Departements-chefen af laga förfall hindrad att General Tull-Directeurens ställe företräda, eller inträffar för honom dylikt förfall, sedan han befattningen emottagit, anmäles förhållandet hos Kongl. Maj:t, då Kongl. Maj:t om General Tullstyrelsens förwaltning under General Tull-Directeurens hinder eller frånwaro i Nåder förordnar.

§. 9.

Förste Departements-chefen tillhör i öfrigt, att personligen föra de controller emot upbördsmän och den afräkning med Rikets Ständers Bank, som betwittna att alla inflytande medel riktigt och ordentligen i Banken insättas samt derifrån anbefallas, att, i händelse han derwid finner, att någon Tull-upbördsman icke inom föreskrifwen tid insändt behöriga förslag, eller att upbörden icke är på bestämd dag lefwererad, eller att brist eller balance sig yppat, genast hos General Tullstyrelsen till afstängning ifrån tjenstgöring anmäla den försumliga eller på balance warande upbördsmannen och målet i öfrigt till laga åtgärd föredraga; att tillse det inga andra utanbefallningar äga rum, än de till protocollet beslutne, och att behållningarne på hwarje titel.

titel i behörig tid och oförryckta lefwereras till wederbörande Werk; widare att emottaga och granska alla förslag och calculer, att hålla hand deröfwer, att journaler samt månads- och årsräkningar i rätt tid ingå, revisions-arbetet med skyndsamhet och ordning werkställes och hufwud-boken inom föreskriften termin afslutas; samt att waka öfwer behörigt inregistrerande i diarium af de till Departementet hörande mål, och dem deröfter förebraga, sedan utlåtanden och uplysningar blifwit ifrån de under General Tullstyrelsen lydande contoir eller andra wederbörande infordrade, der sådant anses nödigt.

Under förste Departements-chefens närmaste inseende lyda Bokslutts- och Revisions-contoiren, inkommande och utgående Sjötullskamrarne i Stockholm, samt upbörds-contoiret och confiscations-magazinet derstädes.

§. 10.

Andre Departements-chefen åligger att bestrida föredragningen af alla förekommande till Upbördswerket ej hörande ärender; att tillse det, med biträde af General Tullstyrelsens Secreterare och cantzli-personal, expeditionen af dylika ärenden åfwensom styrelsens bref-wäxling, både den utländska och inländska, behörigen och skyndsamt befordras; att till föredragning och justering bereda infordrade utlåtanden till Kongl. Maj:t samt Kongl. Maj:ts och Rikets Collegier, samt att hålla hand deröfwer, att infordrade yttranden och förklaringar i rätt tid inkomma, att alla wid hans befattning förefallande mål behörigen uti diarium införas, och att protocollen jemte öfriga Cantzliets handlingar noggrant förwaras.

Under andre Departements-chefens närmaste inseende höra Fiscals-contoiret, Packhusinspectionen samt inkommande och utgående Broinspectionerne i Stockholm, åfwensom Nederlags-contoiret, stora Jernwägen, Victualiewägarne samt inrikes bewaknings- och förpaßnings-tullkammaren derstädes.

§. 11.

Wid inträffande laga förfall för Departements-cheferne, bestrides förste Departements-chefens befattning af Kammereraren wid Bokslutts-contoiret och andre Departements-chefens af General Tullstyrelsens Secreterare; men om deras förfall räcka öfwer 14 dagar, bör sådant hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmälas och Nådigt förordnande till Departements-chefs-embetets bestridande afwaktas.

§. 12.

Beswär öfwer General Tullstyrelsens beslut böra, enär de röra tjenster wid Tullwerket, till Kongl. Maj:t uti Deß Handels- och Finance-expedition i underdånighet ingifwas inom 30 dagar efter beslutets utfärdande; samt, då fråga är om Tullförfattningarnes tillämpning och derom upstådd twist med de trafikerande, anföras hos Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium, och uti anmärkningsmål hos Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Rätt, i bägge sistnämnde fall inom 30 dagar efter bewisligen erhållen del af beslutet. Hwilket wederbörande till underdånig efterrättelse länder.

Såsom tillägg till 6 §. af Kongl. Maj:ts den 15 Julii 1825 för General Tullstyrelsen utfärdade Nådiga Instruction, i fråga om Styrelsens rättighet att, uppå förekommande anledningar, till annan tjenstgöring och annan ort transportera Tulltjenstemän, som ej äro försedde med Kongl. Maj:ts Nådiga Constitutorial, har Kongl. Maj:t, genom Nådigt Bref af den 13 i nästlidne månad, täckts bemyndiga General Tullstyrelsen att, enär, wid dylika tillfällen, ingen motswarande befattning med lika ordinarie lön står att finna, transportera felaktige tjenstemän till befattningar inom samma grad, åfwen med mindre lön, dock under wilkor att skillnaden emellan denna och det förut innehafda ordinarie löneanslaget serskilt ersättes af en dertill å Tullwerkets extra utgiftsmedel i nåder anwisad fond.
Gen. Tullst. Circ. den 27 Febr. 1828.

Kongl. Maj:ts Nådiga Instruction, hwarefter Lots-werkets Befäl, Betjente och Manskap, i afseende på dem åliggande befattning med tilsynen och controllen mot olofliga Seglations- och Handels-företag, hafwa sig att rätta. Gifwen Stockholms Slott den 18 Maji 1825.

§. 1.

Sedan, under den 29 nästlidne Martii, Kongl. Maj:t i Nåder förordnat att ett inbördes samband bör äga rum emellan Tull- och Lots-werken, utan deras förblandning, och under ömsesidig controle, samt att Lots-werkets personal skall af Tullmedlen njuta billig wedergällning för deß med tidsuppoffring, möda och answar förknippade biträde, så förwäntar Sig ock Kongl. Maj:t, af hela Lots-werks-personalen, den pålitlighet och den werksamhet, hwarigenom det härmed åsyftade ändamål, att bereda ordning och säkerhet i seglations-företagen samt att förekomma Lurendreserier och Tullförsnillningar, må i möjligaste mått befrämjas.

§. 2.

Lots-werkets personal förbliſwer, hädanefter som hittills, under deß egna och särskilta Befäls lydno; hwadan alla ordres eller föreskrifter, rörande Tullärendena, som tid efter annan kunna pröfwas erforderliga, skola wederbörande meddelas genom Lots-directeuren, hwilken, i frågor af wigtigare egenskap, deruti Lots-werkets förbindelse ingår, kan anmodas att, så widt hans egentliga embetsbefattningar tillåta det, personligen insinna sig hos General Tullstyrelsen, för meddelande af nödiga uplysningar och deltagande i öfwerläggningarna. Likaledes böra alla rapporter eller förfrågningar från Lots-personalen ställas till Lots-directeuren, som, då angelägenheten sådant kräfwer, deraf tidigt lemnar Tull-styrelsen del: Skolandes inträffade händelser af särdeles wigt jemwäl af Lots-directeuren till Förwaltningen af Sjöärendena eller Kongl. Maj:ts General-adjutant för Flottan inrapporteras, efter sakens beskaffenhet.

§. 3.

Lots-districts-cheferne äga enahanda åliggande, som i ärenden angående Lots-werket, att waka öfwer denna Instructions nitiska och allwarliga efterlefnad af underlydande; Blifwandes det på Lots-districts-chefernes answar, om försummelser eller oordningar förefinnas, eller wederbörande underlåtit förse sig med de farkoster och biträden, hwartill Tull-werket bestrider kostnaden, utan att sådant genast, efter sakens beskaffenhet, till Lots-directeuren inberättas eller lagligen beifras.

§. 4.

Lots-officerarne hafwa, hwar och en inom sin Lots-fördelning, samma förbindelser, som, enligt nästföregående §, Lots-district-cheferne tillhöra. Lots-fördelnings-cheferne hafwa dock det närmaste inseendet öfwer Lots-åldermännen och Lotsarne, åfwensom dem bestås båtlega och roddarebiträde, mot skyldighet att, hwar för sig, wara försedde med en segelbåt af 16 till 18 fots köl och för att destomindre bemärkas, af enahanda certe som de af kustboerne inom Fördelningen wanligtwis brukade farkosters, samt att med nämnda båt, så ofta öfriga tjenstеförhållanden medgifwa det, genomsegla Fördelningen emellan hafsbandet och de allmännare segel-lederne. Lots-officerarne böra fördenskull, icke allenast genom efterdömen af nit och oförtrutna bemödanden, upmaning och inöfwa underlydande till en sådan beständigt rörlig upmärksamhet, som instämmer med föreskrifterna i denna Nådiga Instruction, utan jemwäl underwisa alla wederbörande om rätta förståndet och tillämpningen af ej mindre samma Instruction, än hwad Seglations-Ordningen, Förordningen mot Tullförsnillning samt olofligt waru in- och utförsel, Tull-Taxan och Inrikes Förpaßnings- och Bewakningss-Stadgan innehålla, med hänsigt till de trafikerandes och Lots-personalens åligganden.

§. 5.

Lots-åldermännen hafwa i allmänhet samma pligter att iakttaga, hwartill här nedanföre hwarje Lots för-

förbindes; men som Åldermännen äro Förmän, hwar och en inom sitt Åldermanskap, och följaktligen äga närmaste skyldigheten att controllera huru Lotsarne uppfylla sin bestämmelse efter denna Instruction, så böra de icke blott underwisa och tillhålla underlydande att med nit utöfwa deras tjenstebefattning, utan ock sjelfwe, efter ytterste förmåga, till ändamålets winnande biträda.

§. 6.

Lots-personalens egentliga och hufwudsakliga bestämmelse, så widt den angår Tullärendena, är; att förekomma eller, när detta ej kan ske, uptäcka och beifra Fartygs olofliga landning eller lossning; att hindra eller beifra all gemenskap emellan Fartyg eller Farkoster under seglation i skärgårdar eller på kusterna, samt att efterspana uplag af utländska förbjudna eller tullförsnillade waror; i anseende hwartill Befäl och Manskap af Lots-personalen skola få inrätta tillsynen inom hwarje Fördelning och Åldermanskap, att då hwar och en, efter sin pligt, är i oafbruten werksamhet, intet bör på kusterna kunna paßera, som icke af Lotsarne bemärkes eller åtminstone skyndsammast må hinna till deras kunskap. Huru Lotsar skola bewaka Tullangelägenheterna, sedan de kommit om bord på fartyg, derom är i allmänna Författningarne stadgadt.

§. 7.

Uptäcker Lots olagligheter och afwikelser från Tullförfattningarne, äger han wäl sjelf, i den ordning deßa utstaka, att öfwerträdelsen beifra och lagligen wid behörig Sjötulls-rätt utföra sin talan; men om han derifrån önskar befrielse, eller tiden och andra tjenstehållanden icke medgifwa att han under Rättegången wistas å aflägsen ort, åligger det honom att härom genast aflemna rapport, ej mindre till närmaste Förman, än till Föreståndaren af den Tullkammare, inom hwars District olagligheten sig tilldragit, hwilken sednare rapport bör noga upptaga alla omständigheter samt de anledningar och bewis, som kunna bidraga till målets utredande, hwarefter Tullkammare-föreståndaren tillhör att i Confiscations-journalen anteckna målet, och dermed widare jemlikt Författningarna förfara.

§. 8.

Om åter Lots förspörjer att olaga lossning skett, eller att uplag af till införsel förbjudna eller tullförsnillade waror finnes, men andra tjenstealigganden ej tillåta honom att sjelf begifwa sig till stället, för att undersöka förhållandet och det möjligen olagliga beifra, skall han sådant genast skriftligen anmäla hos närmaste behöriga Auctoritet, ware sig Förman, Tullbetjent, eller Kronobetjent, med anmodan till densamma att, sjelf eller genom annan behörig person, Kongl. Maj:ts och Kronans höga rätt derwid bewaka.

§. 9.

Uti alla de Seglations- eller Confiscationsmål, som upkomma i anledning af sådan åtgärd eller anmälan, hwarom ofwanstående 7 och 8 §. §. handla, äger Lotswerket att ensamt tillgodonjuta den, enligt Författningarna, i hwarje fall utfatta beslagare-andel, hwilken sålunda fördelas att den som beslaget gjort eller föranledt första uptäckten af det förbrutna, erhåller hälften, och att andra hälften tillfaller ordinarie Lotsstaten inom det Åldermanskap, hwartill den Lots hörer, som beslaget werkställt eller beredt, med iakttagande deraf att Lots-ålderman njuter dubbel lott mot Lots, och Lots-officer dubbel lott mot Lots-ålderman; och will i öfrigt Kongl. Maj:t med särdeles Nådigt wälbehag hafwa anstått hwar och en af Lots-staten, som genom forgfällig tillsyn i Tull-werkets angelägenheter sig utmärker, hwadan ock Lots-Directeuren äger att till något wedermäle af Kongl. Maj:ts Nåd i underdånighet anmäla dem, hwilke, medelst berömligt nit och synnerlig wärdnad om Kronans rätt, gjort sig dertill förtjente.

§. 10.

Likasom Lots-personalen har att fordra allt möjligt biträde af hwar och en till Tullwerket hörande Tjensteman, så bör äfwen Tullwerkets personal kunna förwänta allt biträde af Lots-personalen, då Lotsförrättningar sådant icke hindra. Till följd häraf bör en jemn och förtrolig communication emellan båda Werkens Tjenstemän ömsesidigt underhållas; skolandes derjemte Tull-district-chefer, Tull-ombudsmän och Tullkammare-föreståndare wara berättigade och pligtige att inhemta underrättelser huru Lotsarne upfylla de dem i denna Instruction förelagda skyldigheter, och om wederbörande hafwa i behörig ordning de farkoster och roddare-biträden, hwartill kostnaden af Tullwerket beståes.

§. 11.

De afwoden till Lots-personalen och den kostnadsersättning för farkoster och roddare-biträde, som Kongl. Maj:t, uppå särskilt underdånigt Förslag, fastställt, att tills widare årligen af Tullmedlen utgå, äger General-Tullstyrelsen att qwartaliter förskottswis anordna, mot qwitto af Lots-directeuren, som sedermera fördelar Stats-summan efter beloppet för hwarje Lots-district, hwarefter Lots-district-chefen befordrar penningarnas afsändning till Lotsfördelnings-cheferne, hwilke åter fördela dem, allt efter statens innehåll, på Lots-åldermännen; skolandes man efter man afgifwa qwitto å medlens emottagande, med utsatt datum, då desamma erhöllos, så att Fördelnings-chefen, när han fått Lots-åldermännens qwittenser för fulla beloppet, afsänder dem, tillika med eget qwitto å hwad han sjelf upburit, till Lots-districts-chefen, som widare öfwerlemnar deßa qwittenser, jemte eget qwitto för sin andel, till Lots-directeuren, hwarigenom all annan redowisning för berörda medel undwikes.

§. 12.

Den af Lots-personalen, som bewisligen försummar honom åliggande tillsyn, eller wisar efterlåtenhet i tjenste-utöfningen, eller icke är försedd med den farkost och det biträde derwid, hwarför han af Tull-werket njuter underhåll och ersättning, ware förlustig den bestådda wedergällningen för ett fjerdedels, halft eller helt år, efter sakens, af General-Tull-styrelsen i samråd med Lots-directeuren, pröfwade beskaffenhet; men afwet Lots-Betjent något inom hans Station tillärnadt eller begånget Lurendrejeri- eller Tullförsnillnings-brott, utan att detsamma angifwa eller beifra, eller medwerkar han till förbrytelsens utförande eller nedläggande, skall han wara underkastad lika answar som Tull-betjente, med enahanda tjenstefel beträdde, samt dömas af närmaste Sjötulls-rätt, hwilken dock i ty fall bör tillkalla någon af Lotsstaten att, såsom deß ombud, ransakningen öfwerwara. Hwilket wederbörande till 2c.

Jemför härtill Kongl. Br. d. 19 Dec. 1827, (pag. 235 S. B. af samma års Förf. S.), innehållande, dels att den interims stat, som för Lotsinrättningens åtgjerd med Sjötulls-bewakningen under d. 8 Junii 1825 fastställtes, skulle från 1828 års början indragas: dels, att, i deß ställe, tills widare och såsom ett nytt försök, skulle afsättas 4,500 R:dr årligen till serskilt uppmuntran och belöning åt dem bland Lotspersonalen, ware sig befäl eller manskap, hwilka utmärkt sig genom nitisk tillsyn och controll emot öfwerträdelser af Tullförfattningarne: och dels att till Lots-Directeurens dispostition, skulle, utaf tullmedlen, under titel af expencemedel, årligen anwisas en summa af 500 R:dr Banco i ett för allt.

Till beredande af en nyttig öfwerensstämmelse emellan tullbewakningen och quarantaines-anstalterna, skall begge deßa bewakningars tjenstepersonal äga att ömsesidigt lemna hwarannan all möjlig handräckning, ej mindre till betryggandet af quarantaines-författningarnes efterlefnad, än ock till upptäckandet af olofflig införsel eller utförsel af waror; i hwilket hänseende Kongl. Maj:t, jemte förständigande att, hwad quarantainesbewakningspersonalens medwerkan till tullförfattningarnes handhafwande beträffar, de föreskrifter skola blifwa gällande, som i dylikt fall äro lotsbetjeningen meddelade, i nåder berättigat befälhafware öfwer quarantaines-postering att anhålla fartyg och båtar, som på kusten, wid olaga anloppsställen, anträffas, till deß upp-

på

på anmälan hos närmaste tullkammare-föreståndare, behörig undersökning om förhållandet kan werkställas, samt, såsom en följd häraf, nådigst förklarat, att quarantaines-fartyg eller postering, genom hwars åtgerd upptäckt sker af olofligen införd eller utförd gods, skall för sådan upptäckt åtnjuta beslagareandel. K. Br. d. 6 Sept. och Gen. Tullst. Circ. den 5 Oct. 1831.

Transumt af Kongl. Maj:ts förnyade Nådiga Reglemente, hwarefter de wid Tullkamrarne i Riket anställde Tjenstemän och derunder lydande betjening i sina syslor hafwa sig att rätta. Gifwet Stockholms Slott d. 1 Oct. 1831.

— — — — — — — — — —

— — — — — — — — — —

Art. VI.

Allmänna föreskrifter och answarsbestämmelser *).

§. 187.

I hwarje Tullkammare-distrikt, utom Stockholms och Götheborgs, är Tullförwaltaren Chef för tullbewakningen i hela deß widd.

Inför Styrelsen närmast answarig för handhafwandet af dertill hörande ärenden, har han alltså att, i öfwerensstämmelse med Reglementet och öfriga Författningar, deßa ärenden leda och anordna, under werksamt inseende deräf, att underlydande Bewakningsbetjente, hwar på sin plats, noggrant fullgöra åliggande tjenstepligter.

Af samtlige Tullbetjeningen inom distriktet har Tullförwaltaren i sådant afseende att fordra lydnad och hörsamhet uti allt hwad han, å tjenstens wägnar författningsenligt förordnar; ägande han, om emot underlydandes tjenstaförhållande något förekommer att anmärka, som af hans egen myndighet icke beror att afhjelpa, ärendet hos Styrelsen, till erforderlig rättelse anmäla.

Skulle omständigheterna någon gång angeläget fordra, att Tullförwaltaren för inseendet å wigtigare loßningar eller lastningar eller till rättande af oordningar i underlydandes tjenstgöring, personligen företager någon resa inom Tullkammare-distriktet, äger han att för resekostnaden af tullmedlen åtnjuta godtgörelse efter Resereglementet, då han redowisar, för hwad särskilt ändamål resan blifwit anställd.

Har Tullförwaltaren förfall, inträder Controleuren, der sådan finnes, i hans befattning och answarighet, uti allt hwad bewakningsinseendet rörer.

I Stockholms och Götheborgs Tullkammare-distrikter står på enahanda sätt kustbewakningen till sjös och lands, äfwensom stationära bewakningen wid uthamnar, undantagande inloppsstationerna, under Sjötulls-inspectionernas närmaste inseende.

§. 188.

Uti allt som rörer räkenskap, uppbörd och redogörelse, äfwensom all dermed gemenskap ägande skriftwexling, äro Tullförwaltare och Controleur, der båda dera finnas, gemensamt hufwudmän för förwaltningen af tullärendena inom distriktet.

Göromålen härwid äga de i allmänhet efter öfwerenskommelse sinsimellan fördela, i de fall som Reglementet derom icke innehåller bestämd föreskrift; men å orter, der särskilt skrifwarebiträde efter stat icke finnes, ankommer det på Controleuren ensam att handlägga de egentliga expeditionsärendena, såsom granskning och annotation af inkommande handlingar, tullräkningars, förpaßningars och memorialers utskrifwande, o. s. w., äfwensom archivets iordninghållande, eller öfwer hufwud hwarje contorsgöromål, som icke rörer journalsföring, penninge-incaßering och expeditionsuppsättning; allt likwäl under bådas gemensamma förbindelse att för berörde göromål answara.

Till Caßakistan skola Tullförwaltare och Controleur hafwa hwar sin nyckel; äfwensom Tullkamarens räkenskaper och expeditioner, de senare endast med undantag af bewakningen rörande ordres och memorialer, skola af dem båda underskrifwas, då ej laga förfall å någondera sidan derifrån hindrar; sker annorlunda, anmäle den förbigångne sådant hos Öfwerstyrelsen till behörig rättelse.

Wid Inspections-departementer, som hafwa twänne föreståndare iakttages enahanda ordning, i allt hwad till contorsärenden hörer. — Öfrige göromål äge de att sinsimellan fördela, under gemensamt answar.

Wid Tullkamrar och Inspectioner, der särskilt skrifwarebiträde efter stat bestås, äge föreståndarne att efter omständigheterna och under iakttagande af Reglementets allmänna grunder, imellan den för sådant ändamål anställda personal, fördela de expeditionsgöromål och öfrige skrifningssyßlanden, som der kunna förefalla, allt under förbindelse att för ärendenas behöriga handhafwande answara.

Om tjenstegöromålen för underlydande Contorswaktbetjening, der sådan är anställd, hafwa Tullkamare- och Inspections-föreståndare äfwenwäl att efter omständigheterna förordna.

Då en närmare utstakad arbetsordning eller fördelning af göromålen imellan personalen wid något departement eller å någon station af särskilte förhållanden påkallas, meddelar General-Tullstyrelsen derom de speciella föreskrifter, som omständigheterna finnas erfordra.

§. 189.

Skulle wid behandlingen af sådant ärende, som, efter ofwanberörde bestämningsgrund, ankommer på båda Tullkamare-föreståndarnes gemensamma handläggning, deße wara af skiljaktiga meningar om Författningarnes rätta tillämpning, och fordrar ärendet den skyndsamhet, att General-Tullstyrelsens eller wederbörande Districtschefs särskilta föreskrift, uppå skeende förfrågan, ej hinner afwaktas, äge i detta fall Tullförwaltaren beslutande rätt, och ware Controleuren från answarighet för påföljden fri, så snart han sin reservation i ämnet hos Styrelsen anmält.

Enahanda förhållande iakttages wid inspectioner, som af både Inspektor och Controleur föreståes.

§. 190.

Ej må Öfwer- eller Under-betjent wid Tullwerket i tjenstgöring inställas, innan han wid wederbörlig domstol aflagt tro- och huldhets- samt tjenste-ed.

§. 191.

Då Tullkamare-föreståndare sin syßla tillträder, skall hans första göromål wara att från sin företrädare eller deß sterbhus, eller den som imellertid kan hafwa syßlan förestått, i Tullsiskalens eller Tullrätts-Notariens närwaro, till sig inventera den redbara behållningen af uppbörden, jemte alla Tullkamaren tillhörande handlingar och inventarii-persedlar.

Öfwer förhållandet wid sådan inventering skola 2:ne lika lydande förteckningar upprättas och af förrättningsmännen underskrifwas.

Af deßa förteckningar afsändes den ena med nästpåföljande post till General-Tullstyrelsens Kamar-contor; den andra förwaras till framtida rättelse wid Tullkamaren.

Ett lika behandlingssätt, som sålunda blifwit Tullkamare-föreståndare föreskrifwet, skall jemwäl af Tullcaßörer och Inspections-föreståndare i allmänhet iakttagas.

*) De föregående 5 Artiklarne af förewarande Reglemente innehålla stadganden: i 1 Art. om tullbewakning i allmänhet, §. §. 1—52.

2 Art. Om den speciela tillsynen å ankommande och afgående fartyg, med dertill hörande klareringsexpedition och bokföring, §. §. 53—134.

3 Art. Om Confiscations-ärenden, §. §. 135—148.

4 Art. Om Ekonomiske ärenden, §. §. 149—162.

5 Art. Om Redogörelse, §. §. 163—186.

Då föreskrifterne i deßa 186 §. §. jemte deri åberopade formulairer, egentligen meddelte Tullwerkets tjenstemän och betjening till efterrättelse äro af en större widlöftighet, än att de här lämpligen må kunna in extenso införas, torde wara nog att anwisa till samma Reglemente, som igensinnes pag. 401 i 1831 års Författn. Saml., äfwensom att i de fall, då någon af berörde föreskrifter äger ett närmare sammanhang med andra lagbud, densamma å behörigt ställe anmärka.

§. 192.

Då Tullkammare-föreståndare, å annan ort än Stockholm och Distriktchefs-hufwudstation, med döden afgår, skall den som på stället är honom i tjenstgöring närmast, syßlan genast emottaga och förestå, intill deß, uppå underrättelse om dödsfallet, som med först afgående post bör meddelas Distriktchefen, eller i fall ortens tullförwaltning ej lyder under sådan embetsmyndighet, General-Tullstyrelsen, wederbörligt förordnande om tjenstens bestridande hinner utfärdas.

§. 193.

Skulle, wid Tullkamare-föreståndares frånfälle, någon annan Tulltjensteman på stället ej finnas, skall det åligga stadens Magistrat att med första post efter erhållen kännedom om dödsfallet sådant i afgående skrifwelse hos General-Tullstyrelsen eller wederbörande Distriktchef anmäla, och imellertid genast affordra sterbhusdelägarne och under sin tjenstemannawård emottaga den uppbörd och de inventariipersedlar, som den afsidne haft att redowisa, intilldeß wederbörligen förordnad Tullkamare-föreståndare hunnit till stället ankomma.

§. 194.

Skulle efter afsiden Tulltjensteman någon uppbördsbrist yppas, sättes lagligen i qwarstad så mycket af sterbhusets egendom i löst och fast, som emot bristen swara kan.

§. 195.

Å orter, der tullförwaltningen icke står under Distriktchefs inseende, skola inträffande ledigheter af sådane ordinarie tulltjenster, å hwilka Wåre Nådiga Constitutorial icke utfärdas och som ej utgöra Chefsbeställningar wid Tullkamrar och Inspectioner, utom det i 6 §. af Wår Nådiga Instruction för General-Tullstyrelsen föreskrifna anslag å dörren till Styrelsens embetsrum, kungöras genom dylikt anslag äfwen wid Tullkamaren på stället, hwarefter Tullkamaren äger att, jemte eget yttrande, till Styrelsen ofördröjligen insända de afgifne ansökningarne, så snart Tretio dagar förlupit från den då tjensten, genom förre innehafwarens död, entledigande eller befordran, blifwit ledig; börande, i händelse ingen ansökan under tiden inkommit, rapport derom jemwäl till Styrelsen insändas.

§. 196.

Till inträde wid Tullwerket må icke någon anmälas, som ej fyllt 18 år, och som ej kan läsligt skrifwa; börande, till prof å detta senare, inlagan i ämnet wara af sökanden egenhändigt skrifwen; och skall extra ordinarie Underbetjent, som till ordinarie befattning befordras, tillika hafwa, jemte bewis öfwer godt uppförande, styrkt sig äga erforderlig kunskap i räknekonsten.

§. 197.

Ansökningar om afsked med pension skola af prestbewis om sökandernes ålder wara beledsagade.

Söker någon, i anseende till sjuklighet, afsked med pension, utan att hafwa uppnått de lefnads- och tjenstår, som göra honom berättigad att med lönens bibehållande å pensions-stat uppföras, bör ansökningen derjemte af behörigt läkarebewis åtföljas.

Et sådant bewis må jemwäl bifogas, då på grund af sjuklighet, ansökan om tjenstledighet insändes.

§. 198.

Då någon Öfwer- eller Under-betjent till erhållande af tjenstledighet på längre eller kortare tid anmäles; bör tillika föreslås den person, åt hwilken den sökandes tjenstgöring under tiden må kunna anförtros.

§. 199.

Hwad anmärkningswärdt i distriktet förefaller, såsom skeppsstrandningar, strandfynd, dödsfall bland tullmente särskilt är stadgadt, skola Tullkamrarne till General-Tullstyrelsen tidigt inberätta, samt i öfrigt medbetrygganda och befrämjandet af Wårt och Kronans bästa lända kan.

I hwilka delar af skriftwerlingen Tullkamrarne, å orter der tullförwaltningen står under Distriktchefs inseende, hafwa att wända sig till denne Embetsmyndighet, är i Tulldistriktschefs-instructionen förordnadt.

§. 200.

Tullbetjente, som i tjensten hafwa något hos Öfwerstyrelsen att söka eller anföra, må derwid ej förbigå sin befälhafwande förman på stället, hwilken det åligger att deras angelägenheter å wederbörlig ort anmäla och derwid sitt eget yttrande i ämnet meddela.

Skulle likwäl underlydande tjensteman tro sig äga fog till klagan öfwer af förmän tillfyndadt lidande eller förfång, eller wara i tillfälle att upptäcka och i bewis leda någon af förman, wid tullärendenas behandling, widtagen olaglig åtgärd, äge i sådant fall att sin skriftliga anmälan härom till General-Tullstyrelsen eller wederbörande Distriktchef insända.

Så wäl Öfwer- som Under-betjente ware ock i sådant affeende pligtige att på hwarannans tjenstesförhållande gifwa akt och att, wid erhållen kunskap om någons oredlighet eller försummelse, sådant genast hos Öfwerstyrelsen tillkännagifwa.

Den detta urakklåter, answare med suspension eller tjenstens förlust, efter omständigheterna.

§. 201.

De emot Tulltjenstemän förekommande anmärkningar, öfwer hwilka, enligt 6 §. 5 mom. i General-Tullstyrelsens Instruction, bemälde Tjenstemän äga att sig förklara, böra, då de göras af någon Tullembetsmyndighet i landsorterne, wid öfwerlemnandet till General-Tullstyrelsen wara åtföljde af de åklagades förklaringar, hwilka alltså, å orter, der tullförwaltningen icke står under Distriktchefs befäl, wederbörande Tullkamare deßförinnan äger att, med föreläggande af wiß efter omständigheterna afpaßad tid, infordra.

§. 202.

Tullkamare- och Inspections-föreståndare ware pligtige att ofördröjligen lemna underlydande betjening del af sådane från General-Tullstyrelsen eller andra Embetswerk ankommande författningar och ordres, som med deras tjensteutöfning äga någon gemenskap; börande hwar och en af nämnde betjening anteckna communicationstiden i deß diarium eller wakтbok.

§. 203.

Tulltjenstemäns fordringar hos Tullwerket skola, för att anses ersättningsgilda, hos General-Tullstyrelsen anmälas senast inom December månads utgång året efter det, hwarunder de tillkommit.

§. 204.

Förman må ej, genom begagnande af underlydande betjentes biträde till enskilta ärendens uträttande, hindra eller afhålla dem från fullgörande af Wår och Kronans tjenst.

Den det gör, answare med suspension från tjenst och lön på en till och med tre månader, efter omständigheterna.

§. 205.

Tullkamare- och Inspections-föreståndare, så wäl som underlydande betjente, åligge att med höflighet och fog bemöta trafikerande och att en hwar bland dem, så fyndsamt som möjligt är, i sin tour expediera, utan att för fullgörandet af sina tjenstepligter fordra eller emottaga någon gåfwa eller arfwode utöfwer den expeditionslösen och de afgifter, som enligt Författningarne bestås.

§. 206.

Då wederbörande Embetsmyndigheter, i och för tjensten, äska nödige upplysningar eller annat tjenstemanna-biträde, skall det åligga Tullwerkets tjenstemän att, i allt hwad på dem ankommer, fyndsamt och beredwilligt dermed tillhandagå; äfwensom Fiskaler, Revisionsinspektorer eller andre med behörigt tjenstesförordnande försedde personer, uppå skeende anmälan hos Tullkamare- eller Inspections-föreståndare, äro berättigade att erhålla den handräckning och det biträde, som för utöfningen af deras befattning kan erfordras.

§. 207.

§. 207.

Å sin sida må Tullwerkets Tjenstemän jemwäl af wederbörande civila och militära Embetsmyndigheter hafwa att påräkna kyndsam handräckning, då de, i och för tjensteutöfningen sig derom lagligen anmäla; ägande de i öfrigt under tjenstgöringen åtnjuta lika hägn och beskydd som Wäre och Kronans Embets- och Tjenstemän i allmänhet, när de i sina förrättningar äro stadde.

Till intygande af sin tjenstemannaegenskap, och på det ingen undskyllan om okunnighet i detta afseende å trafikerandes sida må äga rum, skall hwarje tull-underbetjent, då han i bewakningsärenden stadd är, alltid bära tullteknet synligt på bröstet.

I lika ändamål skall Jaktuppsyningsman alltid wara försedd med Kronoflagg, samt Öfwerbetjente i allmänhet under bewakningsförrättningar medhafwa wederbörlig fullmagt eller förordnande, för att, wid påkommande behof, jemlikt Författningarna företes.

§. 208.

Arbetstiden å Tullkamrarne i och för Contorsärenden skall, för hwarje Tullkamare särskilt, af General-Tullstyrelsen bestämmas efter lokala omständigheter, göromålens mängd och de trafikerandes begwämlighet.

Göromålen i Packhus och Victualie-wägar förrättas hwarje söcknedag, under April och påföljande månader till October månads slut, f. m. från kl. 9 till 1 och e. m. från kl. 3 till 7, samt under den öfriga tiden af året f. m. från kl. 9 till 2.

Wid inloppsstationer skall under seglationstiden tjenstgöringen i och för visitations- och klareringsåtgärder dagligen börjas med solens uppgång och fortfara till deß nedgång.

I afseende på bewakningsexpeditioner och tillsynen wid loßningar och lastningar, hafwa wederbörande att iakttaga den arbetstid, som Seglations-ordningen, i afseende på utrikes, och Förpaßningsstadgan, i afseende på inrikes trafiken, utstaka.

§. 209.

Beträdes någon af de wid Tullkamrarne eller Inspectionerne anställde tjenstemän eller derunder lydande betjente, i et eller annat afseende, med underlåtenhet i sine tjenstepligters fullgörande, eller afwikelse från den i detta Reglemente stadgade arbetsordning, ankommer det på General-Tullstyrelsen, deß Instruction likmätigt, att, sedan den felande blifwit hörd, pröfwa och afgöra, huruwida tjenstefelet må kunna med warning försonas, eller om den felande bör på wiß tid ifrån tjenstgöring afstängas, eller, så widt frågan icke angår någon af Oß i Nåder constituerad tjensteman, om han till annan tjensteort må förflyttas eller för alltid från Tullwerkets tjenst skiljas, eller ock i allmänhet om frågan till Domarens upptagande och urskiljande bör öfwerlemnas.

§. 210.

Är tjenstefelet af den beskaffenhet, att urbota påföljd derför äger rum, eller innefattar det förnärmande af annan mans rätt, så att ersättning eller skadestånd derför kan komma i fråga, eller står frågan i sammanhang med något wid domstol instämdt mål, äger, å Styrelsens sida, någon annan handläggning derwid icke rum, än att handlingarne till wederbörande Aktor öfwerlemnas, för att målet i laga ordning utföra.

§. 211.

I alla sådane fall, der Tulltjensteman warder wid domstol för tjenstefel tilltalad, ankommer det på Tullstyrelsens pröfning, huruwida han må från tjenstgöring afstängas, intilldeß domaren sig slutligen i målet utlåtit.

§. 212.

Warder tulltjensteman förwunnen till tjufnads-brott eller annan sådan wanfrejdande och oärlighet utmärkande förbrytelse, äger General-Tullstyrelsen att, utan afseende på den bestraffning som den skyldige i domstolswäg särskilt får widkännas, honom ur Tullwerkets tjenst entlediga.

§. 213.

Öfwertygas tulltjensteman att med trafikerande hafwa inlåtit sig i öfwerenskommelse om oloslig införsel eller utförsel af waror, eller att med råd och bäd något understöd emot Tullförfattningarne hafwa understödt, hafwe likaledes förwerkat förtroendet att i Tullwerkets tjenst bibehållas, ändock att förbrytelsen blifwit hindrad att gå i fullbordan.

§. 214.

Då mål angående af tulltjenstemän begångne tjenstefel ankomma på domstols handläggning och afgörande, må följande allmänna answarsbestämmelser tillämpas:

Mom. 1. Reser någon, utan erhållet behörigt tillstånd, i enskilte ärenden från sin tjensteort, ware han från tjenst och lön afstängd, första gången på sex weckor, andra gången dubbelt; tredje gången ware tjensten förlustig.

Mom. 2. Har han tjenstledighet på wiß tid erhållit, men uteblifwer utan laga förfall från tjensten öfwer den bestämda tiden, warde från tjenst och lön afstängd, första gången på en månad, andra gången dubbelt; tredje resan warde från tjensten skiljd.

Mom. 3. Uteblifwer han olofligen och utan laga förfall från tjenstgöring sex weckor eller derutöfwer, hafwe han i hwarje fall förwerkat tjensten.

Mom. 4. Underbetjent, som till bewakning å fartyg eller annorstädes blifwit posterad och utan lof eller innan annan behörig person blifwit satt i hans ställe, öfwergifwer sin post, answare på sätt 1 mom. af denna §. förmår.

Mom. 5. Träffas han på sin bewakningspost sofwande, ware lag samma.

Mom. 6. Finnes tulltjensteman under tjenstgöring af starka drycker öfwerlastad, answare derföre såsom i 3 §. 2 mom. af Kongl. Förordningen den 24 Augusti 1813 skiljes.

Mom. 7. Wägrar tulltjensteman att fullgöra hwad honom af förman i tjensten lagligen anbefalles, warde från tjenst och lön afstängd, första gången 2:ne månader, andra gången dubbelt; sker det oftare, miste tjensten.

Mom. 8. Har genom hans olydnad mot förmans bud och befallningar mißbruk skett, eller förlust för Kronan uppkommit, ersätte skadan och warde från tjensten för alltid skiljd.

Mom. 9. För wåld eller wanwördnad mot förman straffes den bröttslige med suspension eller tjenstens förlust, efter omständigheterna, och umgälle i öfrigt brott sitt enligt allmän lag.

Mom. 10. Beträdes någon att obehörigen hafwa uppehållit trafikerande eller genom annat mißbruk i tjenstens utöfning tillfogat dem skada och lidande, straffes såsom i 7 mom. af denna §. säges; upprätte ock all skada, efter hwad domaren skäligt pröfwar. Har han derwid begått wåld, answare såsom i Wår Nådiga Förordning mot oloslig införsel eller utförsel af waror och i Seglations-ordningen är stadgadt.

Mom. 11. Har Tullkamare-föreståndare utfärdat debetsedel eller uträkning å afgifter för waror eller fartyg, innan de i huswudräkenskapen blifwit behörigen journaliserade, eller beträdes han att i utfärdad tulluträkning hafwa upptagit afgifter till högre eller lägre belopp, än som i journalen finnas debiterade, ware sin tjenst för alltid förlustig.

Mom. 12. Meddelas Inrikes förpaßning å skepp eller gods, innan en sådan journalisering föregått, answare med suspension från tjenst och lön på en till och med tre månader, efter omständigheterna.

Mom. 13. Har tulltjensteman i annat hänseende, än hwarför answarspåföljder i detta Reglemente särskilt äro utsatte, urakтlåtit den på honom ankommande tillsyn eller handläggning wid åliggande tjenstеärenden, och förekommer ej tillika anledning att något mißbruk eller understef warit åsyftadt eller ägt rum, ware han förfallen till suspension från tjenst och lön, första gången på tre till sex weckor efter omständigheterna, andra gången dubbelt; tredje gången ware tjensten för alltid förlustig.

Mom. 14. Beträdes åter tulltjensteman med olofflig införsel eller utförsel af waror, eller finnes han hafwa sådan förbrytelse gynnat och befordrat, eller har han genom försummelse eller wärdslöshet i sin tjenstemutöfning warit wållande dertill, att förbrytelsen skett eller ej upptäckt blifwit, straffes såsom i Wår Nådiga Förordning emot olofflig införsel eller utförsel af waror säges.

§. 215.

Uti mål angående af Tulltjensteman begångne tjenstefel, skall, då de till domstols handläggning förwisas, Tullwerkets wederbörande Aktor föra Wår och Kronans talan.

§. 216.

Af alla böter och förfutne witen, som i följd af detta Reglemente utgå, skall, då ej annorlunda derom är stadgadt, ena hälften tillfalla Kronan och den andra angifwaren, eller, om sådan ej finnes, den som talan i saken fört.

§. 217.

Saknas tillgång till böter och witen, som efter detta Reglemente ådömde äro, skall i afseende på förwandlingen iakttagas, hwad lag och författningar derom i allmänhet stadga, men är answaret efter andra i Reglementet åberopade Författningar tillämpadt, skall hwad af sådane böter och witen ej gäldas kunnat förwandlas på sätt dessa Författningar bestämma.

§. 218.

Jemte detta Reglemente och de särskilte föreskrifter, som af General-Tullstyrelsen eller wederbörande Distriktschefer meddelas, hafwa Tullkamrare och Inspections-föreståndare samt underlydande tjenstemän och betjente att ställa sig till efterrättelse, hwad gällande Lagar och Författningar i hwarje fall stadga och förmå.

§. 219.

Detta Wårt Nådiga Reglemente skall tjena till underdånig efterlefnad från början af nästinstundande år 1832. Det alle, rc.

I sammanhang med nådigt beslut angående förnyadt tjenstgörings-reglemente för tullwerkets tjenstemän och betjening, har Kongl. Maj:t funnit godt i nåder förordna: att till inträde wid tullwerket ingen må anmälas, som ej fyllt 18 år och ej kan läsligt skrifwa, till prof hwarå inlagan i ämnet bör wara af sökanden egenhändigt skrifwen; att extra ordinarie underbetjent, som till ordinarie befattning befordras, skall, jemte bewis öfwer godt upförande hafwa styrkt sig äga erforderlig kunskap i räknekonsten; samt att den som söker blifwa i tullwerkets cantzli, advocat-fiscals-kammar- och revisions-contoir till extra ordinarie tjensteman antagen, bör, för sådant ändamål, förete betyg att han, wid något af Rikets universiteter, undergått sådan examen, som till inträdes winnande i Rikets embetswerk är föreskrifwen och efter göromålens beskaffenhet erfordras; **K. Br. d. 8 Oct. 1831.**

Då Kongl. General-Tullstyrelsen nu låter till samtlige underlydande affända erforderligt antal exemplar af Kongl. Maj:ts under d. 1 nästlidne October i nåder fastställda förnyade Reglemente, hwarefter de wid tullkamrarne och tull-inspectionerne i Riket anställde tjenstemän och derunder lydande betjening i sina syslor hafwa sig att rätta från nästinstundande års början, har General-Tullstyrelsen, i sammanhang härmed, welat förklara, att det af f. d. Sjötulls-öfwerdirectörs-embetet, genom circulaire-bref den 19 November 1807, utfärdade förbud emot märkrullors uppsättande af tullbetjeningen må, såsom med hänsikt till nu gällande seglationsförfattningar icke widare lämpligt, till kraft och werkan upphöra.

Jemlikt förenämnde Reglementes 144 §., åligger wederbörande confiscations-redogörare att emottaga de af domstolarne för öfwerträdelser af tullförfattningarne ådömde böter, som contant deponeras eller erläggas. Till ytterligare säkerhet i detta hänseende, warder tullwerkets actorer härmed förständigadt att, deref böterne sådant i protocollet anteknas.

Enär Kongl. Maj:t, i 208 §. af det nya tjenstgörings-reglementet, behagat åt General-tull-styrelsen i nåder uppdraga bestämmandet af tull-kamrarnes arbetstid för contors-göromål, har styrelsen funnit godt, härigenom till efterrättelse meddela, att arbetstiden å tullkamrarna, i och för contors-ärenden, skall wara hwarje söckned dag, under April och påföljande månader till October månaders slut, f. m. från kl. 9 till 1, och e. m. från kl. 3 till 7, samt under den öfriga årstiden, f. m. från kl. 10 till 1, och e. m. från kl. 3 till 6, så att under dessa tider af dagen alltid någon å embetsrummet är tillstädes, som åt trafikerande kan meddela expedition eller besked, men att likwäl, å ställen der en ringare sjöfart idkas, den inskränkning i arbetstiden får äga rum, som för handen warande göromål, utan uppehåll för trafikerande, wid särskilta tillfällen kunna medgifwa. Skulle, emot förmodan, omständigheterna för en eller annan local fordra, i dessa allmänna bestämmelser, någon partiel jemkning, will General-tullstyrelsen, på wederbörande tull-auctoritets eller de trafikerandes skeende framställning, derom särskildt förordna. **Gen. Tull-St. Circ. d. 23 Nov. 1831.**

Angående förstärkning af kustbewakningen i sydöstra, södra och westra districterne kan läsas **Gen. Tull-St. Circulair af den 12 Febr. 1833** (pag. 25 f. å. F:f. S.); Innehållande bland de flere stadganden om Corpsens organisation och aflöning, att Bewakningspersonalen, ställd på Militairefot, likwäl är bibehållen under tullbefälets omedelbara inseende och lydnad: att Kustbewakningen allestädes, der localen det tillåter, bör wara beriden, samt i öfrigt bewäpnad och försedd med Uniform: men att, hwad bewakningen i allmänhet anginge, några andre reglementariska grunder för kustbetjeningens tjenstemutöfning icke erfordrades, än de som, uti det för Tullwerket gällande tjenste-reglemente, blifwit för Kustbewakningen till lands fastställte. Och har General-Tull-Styrelsen i **Circ. d. 13 April 1833**, förklarat, att, då den med tullwerkets insignier försedda plåt, som de bewärade Kustbewakningstjenstemännen komma att bära fästad wid gehänget frampå bröstet, utgör ett werkligt tjensteteken, fullkomligen ersättande baton eller tullbricka; funne Styrelsen desse sednare för nämde tjenstemän ej widare behöfwas, när de nyttja fastställd Uniform och bewäpning, hwilket alltid i tjensten bör äga rum.

CARL JOHAN rc. rc. Med ledning af den erfarenhet, förhållandena lemnat under den tid af nära två år, som förflutit ifrån organisationen af en bewäpnad Kustbewakningscorps inom Rikets Sydöstra, Södra och Westra Tulldistrict, hafwen J, uti underdånig skrifwelse af den 11 sistlidne Mars, fästat Wår uppmärksamhet å angelägenheten, att, till widmakthållande af nödig subordination inom nämnda bewakningscorps, för densamma bereda andra, med Krigslagarne mera öfwerensstämmande, bestraffningsgrunder, än dem, som i gällande Instructioner och Reglemente finnas för Tullwerkets Tjenstemän i allmänhet stadgade; i hwilket hänseende J underdånigst hemstält, att arrest-straff måtte, under iakttagande af wissa, af Eder uppgifna, wilkor och inskränkningar, tillämpas å de till Tullwerkets bewäpnade kustbewakningscorps hörande Öfweruppsyningsmän och Uppsyningsmän, hwilka tjenstebenämningar, sedan Corpsen genom ifrågawarande förändring blefwe satt på en mera militairisk fot, borde utbytas emot: Kust-sergeanter och Kustwakter, de sednare med inskränktare beslagsrättighet, än Öfwerbetjente i allmänhet.

Wid öfwerwägande af hwad J sålunda i underdånighet föreslagit, hafwe Wi nogsamt insett wigten deraf, att inom förbemälde Bewakningscorps wäcka och underhålla sträng ordning och lydnad, samt att undanrödja möjligt beroende af frestelser, ledande till afwikelser från tjenstepligternes rätta utöfning.

Wi hafwe för sådant ändamål welat härmedelst i nåder förordna:

1:o Att förutnämnde, redan bewäpnade och med uniform försedda, tjenstemanna-personal skall, såsom en militair-corps under namn af **Kustbewakningscorps**, ställas under Krigslagarne.

2:o

2:o Att denna Corps skall utgöras af:
a) Kust-Inspectorerne, under benämning af Kust-Chefer;
b) Öfver-Uppsyningsmän, under benämning af Kust-Sergeanter;
c) Uppsyningsmän, under benämning af Kust-wakter.

3:o Att bemälde Kust-Chefer, Sergeanter och Wakter skola, enligt bifogade formulaire, Krigsmanna-ed aflägga.

4:o Att de, för olydnad i tjensten, försummad werkställighet af tjensteåligganden, sturskhet eller trotsande emot Förmän, — hwarmed förstås: General-Tull-Directeuren, Departements-cheferne i General-Tull-Styrelsen, Tulldistrict-chefen, hwarunder kustbewakningen hörer, och den Tullkammare-föreståndare, hwarunder kustbewakningsdistrictet lyder, — kunna åläggas arrest-straff, dock sålunda, att i allmänhet denna bestraffning må förordnas endast af wederbörande Tulldistrict-chef, efter det, wid anställdt förhör, den anklagades förbrytelse blifwit utrönt; och att undantag härifrån må äga rum blott i fall af olydnad i tjensten, då den felande tages å bar gerning; när ömsesidig anteckning i diarierne, om stället hwar den felande anträffats o. s. w., innefattar tillfyllestgörande bewisning om brottsligheten, — i hwilka fall äfwen Kust-cheferne må kunna i arrest inmana Kustsergeant eller Kustwakt, som sig förbrutit, — likwäl med förbindelse, att genast inrapportera förhållandet till District-chefen, som på grund af de uppgifna omständigheterne bestämmer arrest-tiden.

5:o Att arrest-tiden skall utgöra Ett — till och med Fjorton dygn, — inom hwilket maximum densamma må wid förnyade förbrytelser successift ökas; dock att för samma person ej flera än trenne dylika bestraffningar må äga rum, hwarefter han, wid ytterligare förseelser, är owilkorligen förfallen till påföljden att af Eder kunna skiljas från sin befattning, sedan, wid nästföljande Generalmönstring inför General-Tull-Directeuren eller genom Memorial hos Eder, förhållandet blifwit af District-chefen anmäldt och bestraffnings-åtgärderne redowista.

6:o Att förenämnda arrest-straff skall uthållas: af Kust-chefer i deras egna rum, men af innehafware af lägre tjenstegrader, i militaire-wakt eller Tullkamarens Waktstuga.

7:o Att, der sådant anses behöfligt, den i arrest inmanade, med undantag af Kust-chef, skall ditsändas under Tullbetjentes bewakning.

8:o Att det skall tillhöra wederbörande Tullkammare, att låta tillse, det den arresterade erhåller nödtorftig föda på deß egen bekostnad.

9:o Att förbrytelser af gröfre beskaffenhet, än att de med förenämnda arrest-straff kunna anses försonade, skola efter wederbörande Tulldistrict-chefs förordnande genom underlydande Tull-Fiscal ställas under Krigs-Rätts pröfning och afgörande; hwilken Krigs-Rätt skall utgöras af Officerare och Auditeur från närmast warande Regemente.

Jemte det Wi härwid ansett Oß böra i nåder erinra, att detta bestraffningssätt icke åsyftar någon inskränkning i den åt Eder, uti Instruction och andra Reglementariska stadganden, nådigst uppdragna rättighet, att underlydande betjente, efter omständigheterna, af egen myndighet transportera eller från tjensten afstänga eller alldeles endtlediga, hafwe Wi, wid detta tillfälle, enligt Edert tillstyrkande, funnit godt i nåder förklara, att Kustwakterne skola, med personelt undantag af redan förut utnämnde Kust-uppsyningsmän, hädanefter anses tillhöra Underbetjents grad, samt att följaktligen den, bemälde Uppsyningsmän, genom Wårt nådiga bref af den 29 December 1826 *), medgifna visitations- och beslagare-rätt, lika med Öfwerbetjents wid Tull-werket, hädanefter skall, till winnande af mera disciplinariskt ordning inom nämnda Corps, inskränkas i afseende på kustwakterne dertill, att de endast berättigas, att, enär de äro stadde i tjenstgöring, under bar himmel anhålla waror, som, enligt gällande Författning emot oloflig införsel eller utförsel af waror, kunna anses miβtänkta eller beslag underkastade.

I sammanhang härmed hafwe Wi slutligen, med gillande af Eder, i serskild skrifwelse af d. 11 nästlidne Mars, underdånigst gjorda hemställan, pröfwat skäligt i nåder stadga, att 81 och 82 §. §. i 14 Cap. af 1798 års Krigs-Artiklar skola för Militaira Kustbewakning-Corpsen tillämpas, samt att, i följd deraf, Kust-Chefer och Kust-Sergeanter inom Sydöstra, Södra och Westra Tulldistricten icke må, utan District-Chefens kunskap, för skuld inmanas i bysättningshäkte, och att Kustwakt inom deßa district icke skall kunna bysättas eller låta sin lön gå i betalning för gäld, som han, efter inträdet i tjensten, sig åsamkat.

Om allt detta ägen I att wederbörande, till behörig efterrättelse, förständiga: hwarföre Wårt nu meddeldta nådiga beslut, hwarom Wi låte Nådiga skrifwelser afgå till Wår General-Adjutant för Armén samt till Wår Krigs-Hof-Rätt och Wåre Befallningshafwande i Göteborgs och Bohus, Halmstads, Malmöhus, Christianstads, Blekinge och Calmar län, så fort ske kan träda i werkställighet. Wi befalle ꝛc. K. Br. till Gen. Tull-St. d. 11 April 1835.

Eds-Formulaire.

Jag N. N. lofwar och swär, wid Gud och hans heliga Evangelium, att jag städse will och skall wara min rätte och lagkrönte Konung, den Stormäktigste Furste och Herre N. N. Sweriges, Norriges, Göthes och Wendes Konung, samt det Kongl. Huset, huld och trogen, likmätigt den stadgade Succeßions-Ordningen, såsom den är 1810 den 26 September uti Örebro gjord och widtagen är, så att jag Kongl. Maj:ts gagn och bästa uti alla mått söka och främja skall. Jag skall ock med lif och blod förswara det Konungsliga wäldet samt Rikets Ständers fri- och rättigheter, enligt hwad i den, af Kongl. Maj:t och Rikets Ständer d. 6 Juni 1809 fastställde, Regeringsform med de sedermera antagne förändringar stadgadt blifwit. Jemwäl skall jag upptäcka samt i tid tillkännagifwa, om jag förnimmer något å färde wara till ändring eller upphäfwande af deße och öfriga Rikets grundlagar, dem Rikets Ständer för sig och sine efterkommande, till ewärdeliga tider antagit, och dem jag, till alla deras punkter, will och skall lyda, efterkomma och fullborda.

Likaledes skall jag rätta mig efter gällande Krigslag, och densamma, äfwensom mina Förmäns bud och befallningar, med noggrannhet och efter min ytterste förmåga efterkomma och fullgöra, samt mig såsom en redlig (Kust-Chef) (Kust-Sergeant) (Kust-Wakt) anstår, wid alla tillfällen wäl förhålla; hwilket allt jag redligen hålla skall: så sannt mig Gud hjelpe till lif och själ!

Kongl. Maj:t har den 30 Junii 1835 i nåder gillat och fastställt Taxa för tull-afgifterne å inkommande och utgående waror, jemte Tariff för Credit-upplaget och Transito-afgiften, ifrån den 1 Januarii 1836. Warande derwid fogade följande under förstnämnde dag utfärdade:

Underrättelser om hwad wid Taxans werkställighet iakttagas bör.

§. 1.

Alla waror, med undantag af de med förbud belagda, må ifrån utrikes orter till Sverige införas eller ifrån Sverige till utrikes orter utföras emot den i Taxan stadgade tull.

§. 2.

Det waru-wärde, hwarefter inkommande och utgående tull-procent, äfwensom transito-afgiften, enligt Taxan, erläggas, beräknas i Swenska Banco-Sedlar, med hwilka så wäl inkommande och utgående tull, som transito- och nederlags-afgifter betalas.

Hwad, wid tull-clarering, ej hinner till half skilling, uteslutes; och räknas deremot för en skilling hwad som stiger till och öfwer en half.

*) Införd i Note till 32 §. af K. Förordn. till förekommande af oloflig införsel eller utförsel af waror, d. 12 Dec. 1835, här nedan intagen.

§. 3.

Med de i Taxan förekommande wigt-bestämmelser förstås victualie-wigt, der annan slags wigt icke serskildt är utsatt.

§. 4.

Alla inom Sweriges Rike byggda eller i behörig ordning naturaliserade fartyg, som bewisligen tillhöra Swenska undersåter, förunnas helfrihet, både wid inkommande och utgående, så att den i Taxan utsatta tull-procent beräknas för alla waror, som med deßa fartyg till Riket införas eller derifrån utföras, utan afseende eller skillnad om inkommande waror hemtas directe från productions-orten eller utur andra handen, och med iakttagande för öfrigt af den lindring i tull, som för handeln på wisse orter är serskildt i Nåder bewiljad.

§. 5.

För alla waror, som inkomma med främmande fartyg, förhöjes den belöpande helfria tullen med Fyratio procent, och för alla waror, som med dylika fartyg utföras, med Femtio procent, utom i de fall, då genom serskilda afhandlingar med främmande Makter, undantag häruti nnan bliswit öfwerenskomna.

Till allmänhetens underrättelse, utfärdar Wårt och Rikets Commerce-Collegium Kungörelse om deßa afhandlingar wid början af hwarje år *).

§. 6.

Lastpenningar till Oß och Kronan betalas hwarje gång wid både inkommande och utgående, för Swenska Fartyg med Tolf Skillingar Banco för hwarje Läst, beräknad efter Swenskt Mätar-bref. För främmande fartyg betalas, på enahanda sätt och efter samma beräkning, Trettioser Skillingar Banco för hwarje Läst, utom i de fall, då serskilda öfwerenskommelser äro i detta hänseende träffade. Härwid iakttages likwäl, att, då ett inhemskt eller lika med inhemska behandladt utländskt fartyg, under loppet af ett Calender-år, gör flera resor på utrikes ort från och till samma Tullkammare-District, så betalas last-penningar blott för inkommandet, hwarje gång fartyget, efter att hafwa fulländat första resan, återkommer till hamn inom samma Tullkammare-District.

§. 7.

1:o Å inkommande waror, som enligt Taxan förtullas efter wisa procent af wärdet, eller för hwilka olika tull efter olika wärde äger rum, bör godsägaren uppgifwa inköps-priset, med tillägg af aßurance, frakt och all annan derå anwänd kostnad, intill deß de till loßnings-orten anländt; och, å utgående waror, deras parti-pris i lastnings-orten. — Godsägarens angifnings-inlaga å inkommande sådana waror bör styrkas af Factura och Connoissement äfwensom Aßurance-räkning, då försäkring tagen är. Wid saknad af Factura, förhålles enligt 31 §. af Seglations-Ordningen; och bör, då Placat-stämpel å sådana waror begagnas, å denna stämpel anteckna s efter hwilket Tull-wärde waran bliswit förtullad.

2:o Tullkammare- eller Packhus-Föreståndare ware berättigad, att en inkommen, efter wärde tullbar, wara, hel och hållen, så widt den är af samma beskaffenhet, emot det uppgifna wärdet, med tillägg af 10 procent, inlösa. Will han det ej, och förekommer ej eller skäl att till mer än 10 procent öka det uppgifna wärdet, ware denna lösnings-rätt, med wilkor att summan genast i Tull-Caßan till godsägarens disposition contant nedsättes, medgifwen åt hwilken annan, som dertill sig först anmäler, för hwilket ändamål om warans angifning, genast efter besigtningen, anslag å Packhus-dörren skall ske. Har inom 3:ne Söcknedagar, angifnings-dagen inberäknad, ej någon till warans inlösande sig anmält, eller gitter godsägaren wid angifnings-tillfället förete bewis att han riktigheten af det uppgifna wärdet, efter de i föreståend e 1:sta Moment stadgade grunder, inför Domstol edeligen fulltygat, mål han waran disponera, då wid tullberäkningen efter hans angifning kommer att bero; men äger inlösning eller wärde-förhöjning på förenämnda sätt rum, skola tullafgifterne efter det derigenom uppkomna högre waru-wärdet beräknas.

§. 8.

På wederbörande Fabriks- och Handtwerks-Societeter ankommer att utse en eller flere personer i hwarje Stapelstad, som äga att tillse, det de till hwarje Societets yrke hörande waror bliswa under riktiga benämningar förtullade, och öfwerwara alla stämplingar i Packhusen; dock må deßa Ombuds frånwaro icke hindra stämplingens företagande och fortgång.

§. 9.

Utländska waror, som bewisligen dragit inkommande tull, kunna till utrikes ort tullfritt åter utföras.

§. 10.

Alla, så wäl inkommande, som utgående waror, hwilka kunna i Taxan wara förbigångna, belägga s med tull af waru-wärdet till det belopp, som Wi, i öfwerensstämmelse med det för waror af enahanda slag eller beskaffenhet i Taxan utsatta, uppå underdånig anmälan af General-Tull-Styrelsen, i Nåder wilje serskildt, i hwarje inträffande fall, bestämma.

§. 11.

Wid uppkommande twist om en waras tullbarhet eller rätta qwalitet och benämning, må General-Tull-Styrelsen äga att, sedan, der så fordras, sakkunnige Handlande eller Fabrikanter hörde bliswit, afgöra frågan; kunnande beswär öfwer General-Tull-Styrelsens i dylika frågor fattade beslut, hos Oß i underdånighet anföras af godsägaren, men icke af beslagare eller någon annan. När en omtwistad wara bliswit till förtullning riktigt och specifikt angifwen, skall densamma icke wara confiscation underkastad, äfwen om den sedermera anses såsom till införsel förbjuden, utan godsägaren kunna den under lämplig controll åter utföra.

§. 12.

Alla, både inkommande och utgående, waror, ehwad de förtullas efter bestämd afgift eller efter wisa procent af wärdet, skola angifwas och i Tull-Journalerne noga anteckna s till namn, art och beskaffenhet, antal, Swenskt mått, mål och wigt, äfwensom wärdet deraf, samt på lika sätt i Persedel-Extracterne upptagas. Om hwad i öfrigt wid warors angifning och förtullning iakttagas bör, tjenar Seglations-Ordningen till efterrättelse.

§. 13.

De waror, som ej om skeppsbord kunna genom Swenskt mått, mål eller wigt till qwantiteten bestämmas, transporteras, efter deras beskaffenhet och wärde, till Tull-Packhuset eller Stadens wågar, för att der wägas eller mätas. Uppå ingifwen inlaga till Tullkammaren erhåller godsägaren räkning å den för warorna belöpande tull, efter hwars erläggande han äger desamma fritt disponera, på sätt och med wilkor i öfrigt, som Seglations-Ordningen och Nederlags-Förordningen bestämma.

§. 14.

Till handelns underlättande, kommer så kallad Credit-upplag eller anstånd med Tull-afgifternes betalning för alla i Tariffen i sådant afseende utmärkta waror till der bestämda minimi-qwantiteter, att tills widare äga rum uti Städerne Stockholm, Götheborg, Gefle, Carlskrona, Carlshamn, Malmö, Norrköping, Calmar, Wisby, Helsingborg, Westerwik, Ystad och Ubdewalla, under iakttagande af följande wilkor:

Att warorna upplägga s under Tull-kammarens jemte ägarens lås och wård;

Att ägare af deßa waror få, emot utgörande af hela tullen, om de inom landet försäljas, men endast emot Transito-tull, då de bewisligen åter utföras, ifrån Credit-upplaget uttaga större eller mindre partier, dock icke under hälften af det minsta, som får upplägga s;

Att Credit-upplaget icke får sträckas utöfwer ett år

*) Se Com. Coll. Circ. angående de förmoner som i Sweriges hamnar åro främmande Nationers fartyg bewiljade, d. 2 Febr. 1838, wid 5 Cap. d. B.

är ifrån den dag, godset till uppläggande angifwits: hörande detsamma inom nämnde tid antingen åter utföras eller till fullo förtullas efter den tullberäkning, som war gällande då upplaget skedde, wid påföljd att godset i annat fall för ägarens räkning på auction försäljes, då belöpande införsels-tull och omkostnader å auctionssumman först afdragas och återstoden tillställes godsägaren *);

Att, då waror, som efter wärde förtullas, å Credit-upplag emottagas, wärdet å dem förut bestämmes och tullen derefter, wid deras uttagande, erlägges, utan afseende på de under tiden förefallne ändringar i priset å dylika waror;

Att gods må kunna transporteras ifrån en Stads Credit-upplag till en annans, dock med Credit-tidens beräkning ifrån den dag, godset först till uppläggning angafs;

Att waror må kunna afgiftsfritt öfwerflyttas till Credit-upplag från Nederlag, med beräkning af Credit-tiden från angifningen till Credit-upplaget;

Att waror må, efter anmälan hos General-Tull-Styrelsen, öfwerflyttas ifrån Credit-upplag på Nederlag, emot erläggande af så wäl Transito-afgift, som inkommande Recognition; samt

Att genom Credit-upplaget någon förändring icke sker i den Nederlags-frihet, som Wi redan i nåder förunnat wissa Städer, eller framdeles i nåder förunne andra.

§. 15.

Öfwer förtullning af wagnar, som af till Riket ankommande resande nyttjas och för hwilka Convoy-afgift och Stads-umgälder icke beräknas, skall Tullkammaren meddela ägarne bewis, innefattande ej allenast förtullningsbeloppet, utan ock en kort beskrifning på åkdonet, hwarigenom detsamma må igenkännas; hörande tillika dylika wagnar af Tullkammaren förses med stämpel. Dereft åkdonet sedermera af samma person, som det förtullat, inom natt och år åter utföres, antingen ifrån den hamn, dit det inkommit, eller ifrån hwilken annan som helst, der Sjötullskammare finnes, må ägaren å den ort, der utförseln sker, emot förtullnings-bewisets aflemnande, genast återfå den tull han erlagt, så framt ej något emot bewiset är att anmärka och den wid inkommandet åsatte stämpel är i behåll.

Swensk resande, som till Riket återkommer med wagn, hwilken han wid afresan härifrån bewisligen medfört, äge att densamma tullfritt disponera.

§. 16.

Den Trettonde tunnan af hwarje Läst saltadt Kött och Fisk, af alla slag, som består till packning, är fri från tull och afgifter till Städerne.

§. 17.

Allt hwitt Socker, ankommande från någon hamn i Europa, hwilket icke är angifwet som krossadt Lump- eller Havana-Terres, skall underkastas besigtning af ojäfwige personer i Tullkammare- eller Packhus-Inspections-Föreståndares närwaro. Yppas derwid olika meningar om warans rätta beskaffenhet, hänskjutes frågan till General-Tull-Styrelsen, då prof å sockret jemwäl bör bifogas.

§. 18.

Wid utförsel af följande inrikes tillwerkade waror från stapelstad, der fabrik för tillwerkning af sådana waror äger rum, bewiljas af tullmedlen:

för 1 skålp. Topp-, Candi- och Kak-Socker 2 ß. 11 r:st.
— 1 skålp. Cardus- eller karfwad Tobak äfwensom pressad och rullad Tobak, samt Snus . . . . . 3 —
— 1 st. Segelduk af Hampa eller Lin till minst 50 alnars längd . . 32 —
— 1 st. Packwäf af Hampa eller Lin till minst 50 alnars längd . . 24 —

*) Jemför härtill K. Kung. d. 9 Maj 1835, enligt hwilken tullafgiften för waror, som wid 1836 års början finnas å creditupplag qwarliggande och deresser till förtullning uttagas, bör erläggas enligt Tulltaxan af den 30 Junii 1835, och icke efter den tullbestämmelse som war gällande, då upplaget skedde.

hwarwid iakttages:

1:o Att, hwad Socker- och Tobaks-fabrikater angår, minst 100 skålp. af samma wara, och af Hamp- och Linne-wäfnader minst 10 stycken skola till export angifwas och på en gång afsändas;

2:o Att wid angifnings-inlagan alltid skall bifogas Magistrats-bewis, att tillwerkaren eller afsändaren personligen inför Magistraten med ed fästat att waran är Swensk tillwerkning, samt, då fråga är om Tobaks-fabrikater, Segelduk eller Packwäf, att den är af utländskt ràämne; kommande detta bewis att bilägges Tullkammare-Journalen å den tullplats, hwarifrån waran utföres;

3:o Att waran bör wara behörigen hallstämplad;

4:o Att Swensk Consuls eller vice Consuls å loßnings-orten, eller, om sådan Tjensteman der ej är anställd, annan wederbörande Embets-myndighets intyg, att waran derstädes blifwit loßad, bör företes för att komma i åtnjutande af förberörde tull-restitution.

Med certificerandet af dylika waror, afsända från Stockholm till Finland, förhålles efter hwad serskildt är stadgadt.

§. 19.

Cobolt, rå eller malen, bör wid utförseln wara fördelad i paketer och försedd med stämpel från det ställe, der den blifwit tagen, wid påföljd af böter till en fjerdedel af warans wärde, och att export deraf ej tillåtes.

§. 20.

Fartyg, här i Riket byggda, som för utländsk räkning köpas och utföras, njute helfrihet för de waror, som med dem första gången utskeppas.

§. 21.

Skeppare, inhemsk eller främmande, som, för trängande orsaker eller till inhämtande af ordres för sin widare resa, inlöper i Swensk hamn, der Sjötulls-kammare finnes, må derstädes, utan skepps-umgälders erläggande, intaga förfriskningar och anställa nödiga reparationer, samt jemwäl, under iakttagande af hwad Seglations-Ordningen föreskrifwer, och efter att hafwa skriftteligen uppgifwit beskaffenheten och myckenheten af de till andra inrikes eller utrikes orter destinerade waror, loßa större eller mindre del deraf och intaga fyllnad i sin last, utan att erlägga tull eller annan afgift för mera, än som loßas eller lastas; men skepps-umgälder för fartyget skola betalas till fullo, så snart lastning till större eller mindre del äger rum, äfwensom då mera än en fjerdedel af lasten loßas, hwilket förhållande bör af Tull-betjeningen wid loßnings-tillfället utrönas af den skeppshandling, som utwisar fartygets drägtighet. — Fartyg, inhemskt eller främmande, som i Swensk hamn intagit en del af sin laddning, må i annan Swensk hamn, der Sjötulls-kammare är, intaga fyllnad deri. På hwart och ett ställe erläggas tull för hwad lastadt blifwit; men skepps-umgälderne betalas till fullo endast på första inlastnings-stället, derom bewis på paßet meddelas.

§. 22.

Skeppare ware skyldig att, på sätt Seglations-Ordningen stadgar, å märkrullan noga anteckna sitt förråd af lifsmedel till mängd och beskaffenhet, wid den påföljd för uraktlåtenhet deraf, som högstberörde Förordning bestämmer; och må det förråd, som för besättningens behof till begagnande om skeppsbord finnes nödigt, befrias från tull och andra afgifter i utlastnings-orten.

Till proviſion må, under sådana wilkor, jemwäl kunna hänföras följande qwantiteter Win, Bränwin, Caffé och Risgryn, nemligen:

För Fartyg, kommande från Österſjön, eller till någon hamn i Halland samt Göteborgs och Bohus Län från Nordſjö-orter samt Holland, England och Franska Weſterſjö-hamnarne: 2 kannor Win, 2 kannor Bränwin, 2 skålp. Caffé och 3 skålp. Risgryn, räknadt på hwarje person af Besättningens och Paßagerares antal; samt

För Fartyg, kommande från Orter utom

Österſjön, med undantag af nyßnämnda fart till Halland och Bohus Län: 5 kannor Win, 4 kannor Bränwin, 4 ſkålp. Caffé och 6 ſkålp. Risgryn, på enahanda ſätt beräknadt.

Härwid bör för öfrigt iakttagas, att Win och Bränwin icke mot hwart annat utbytes, så att den, som har mindre af den ena, ej får för sådan brist njuta erſättning i den andra waran, äfwensom att hwad af deßa och öfriga nämnde proviant-artiklar öfwerſtiger en Skeppares ofwanföre beſtämda förråd i utlaſtningsorten ſkall, det till införſel lofgifna, owilkorligen förtullas. Med det förbjudna förfares på ſätt, angående dylikt gods, finnes ſtadgadt.

Hwad af inrikes producerade, enligt utgående Tullpaßet, med fartyget bewisligen utförda, proviſions-waror öfwerblifwit, må wid återkomſten tullfritt diſponeras.

Hwad af det öfriga medgifna proviſions-förrådet icke under wiſtandet i Swenſt hamn om bord anwändes, må, dereſt det ej till qwarblifwande förtullas, med fartyget åter utföras.

§. 23.

Nödigt förråd af lifsmedel för ſkepps-beſättningar, antingen fartyget inlöper i Swenſk hamn, eller lifsmedlen deriſrån med ſkeppsbåt hemtas, befrias från utförſels-tull och andra dermed förenade afgifter.

Swenſka fartyg få äfwen till ſkepps-behof tullfritt intaga öfrige förnödenheter, ſom till ſkeppets behof, i mon af deß ſtorlek, kunna anſes oundgängelige, hwartill äfwen må räknas 1/2 famn Wed, 1 tunna Tjära, 1/2 tunna Beck, 2 ſt. År- och 4 ſt. Spak-ämnen för hwarje 20 läſter af fartygets drägtighet och derunder.

Främmande fartyg må deremot ej eller till ſkeppsbehof intaga ſådane förnödenheter utan erläggande af derför belöpande tullafgifter.

§. 24.

På det Skeppare och Beſättningar å Swenſka Cravel-fartyg, ſtörre eller mindre, må komma till ſäkert åtnjutande af den föring, ſom uti Wårt år 1748 utfärdade Reglemente, dem till uppmuntran blifwit tillagd, hafwe Wi i nåder förordnat, att Skeppare och Beſättning, antingen något eller intet inkommande gods under föring warder angifwet, ſkola wid den Sjötullskammare, der loßning ſker, af den tull, ſom för fartygets medbragte laſt inflyter, mot behörigt qwitto, erhålla deß föring, utgörande wid fart från Österſjön: för en Skeppare En R:dr 16 ſk., för en Styrman 28 ſk., och för de öfrige af Beſättningen, ſå wäl ſom Goßar, hwardera 21 ſk.: från Nordſjön och de i Canalen belägne orter, Holland, England, Frankrike ſamt Spanien och Portugal: för en Skeppare Sju R:dr 9 ſk.; för en Styrman Tre R:dr 28 ſk. och för det öfriga Skeppsfolket, hwarje perſon, Twå R:dr 42 ſk., ſamt från Medelhafwet och Levanten: Skepparen Nio R:dr, Styrmannen Fyra R:dr 24 ſk., och för hwardera af den öfriga Beſättningen Tre R:dr 28 ſk., allt Swenſkt Banco; men, när fartygen anlända antingen med barlaſt, eller från Pomern och Wismar, endaſt med Spanmål och Ull, beſtås Skeppare och Beſättning, efter förra wanligheten, ej någon föring, från hwilken förmon äfwen inhemſka, på klink byggda, ſamt utländſka fartyg äro uteſlutna.

Skeppare, ſom kommer från Medelhafwet, men tillika intagit laſt uti Weſterſjöhamnar, njute Medelländſk föring, när tullen för de från Medelhafwet i Swenſkt helfritt fartyg medbragta waror ſtiger till en fjerdedel af tullbeloppet för de waror, ſom annorſtädes blifwit inlaſtade. Wid ett annat förhållande beſtås endaſt den mindre föringen.

§. 25.

För gods, ſom under transporten genom tillfällighet tagit ſkada, må ej någon minſkning i tullen tillåtas, ſå wida godsägaren ſjelf will betſamma diſponera. — Anſer godsägaren en förſkämd wara icke kunna draga den i Taxan utſatte tull, må han lagligen ſtyrka deß förſkämning inför wederbörande Tullkammare ſom då äger, efter föregången kungörelſe, låta i behörig ordning förſälja hwad förſkämdt är på öppen auction, i hwilket fall tullen beſtämmes för alla de waror, å hwilka tullwärde i Taxan är utſatt, efter auctionspriſet jemförd med ſamma wärde, och för andra waror, efter faſtſtälld tullprocent å auctionspriſet; kommande godsägare att undfå ſkillnaden emellan behållna auctionsſumman och på auctionspriſet grundade tullbeloppet. — Förſummar godsägare detta, anſware för tullafgifternes fulla erläggande, dereſt han icke will, efter föregången ſkriftlig anmälan hos Tullkammaren, afſtå ſin rätt till den ſkadade waran, ſom då genom offentligt utrop för Kronans räkning af Tullkammaren förſäljes.

Wid förtullning af waror, bergade ifrån förolyckade ſkepp och farkoſter, länder till efterrättelſe hwad ſerſkildt derom är eller framdeles blifwer ſtadgadt *).

§. 26.

Med den ſerſkilda afgift, ſom hittills under namn af Convoy-afgift utgått, men ifrån och med nästa år kommer att erläggas under benämning: afgift till Handels- och Sjöfarts-Fonden, förhålles enligt hwad derom nu utfärdade Författningar ſtadga, eller Wi framdeles finne ſkäl i nåder förordna.

§. 27.

Städernas Tolag och andra, dem på wiſſa waror bewiljade, afgifter uppbäras genom deras egen förſorg, och erläggas efter de för hwarje ſtad gällande föreſkrifter och faſtſtälld procent, beräknad å det i denna Taxa på de fleſte inkommande och utgående waror beſtämda wärde, eller det, enligt 7 §., å de öfriga utrönta wärde; och iakttages derwid, att alla waror, ſom enligt Taxan äro i allmänhet fria från införſels- eller utförſels-tull, befrias från Tolag wid inkommande eller utgående, äfwenſom de waror, hwilka i Taxan ſerſkildt ifrån Tolag befrias.

§. 28.

De undantag ifrån allmänna föreſkrifter om Fartygs och Warors tullbehandling, ſom i ſerſkildta fall, enligt derom meddelade nådiga förordnanden, för wiſſa Städer och orter, Werk och Inrättningar hittills ägt rum, ſkola äfwen hädanefter tills widare tjena till efterrättelſe.

§. 29.

I afſeende på Sweriges och Norriges inbördes handelsförhållanden länder till efterrättelſe Wår d. 24 Maji 1825 utfärdade nådiga Förordning **).

§. 30.

Swenſka Sjöfarten på aſlägsnare orter njuter tills widare följande förmoner af lindring i Tull- och Convoy-afgifter, nemligen:

af 15 procent för producter och tillwerkningar af Länder, belägne på faſta landet af America, nörr om 25 graden nordlig latitud, eller af någon främmande Colonie i Weſt-Indien, wid direct införſel deriſrån med Swenſka ſkepp, ſamt för Swenſka producter och tillwerkningar, wid direct utförſel till främmande Colonier i Weſt-Indien.

af 25 procent för Swenſka producter och tillwerkningar, utförda i Swenſka ſkepp directe till ön S:t Barthelemy, till orter å öſtra kuſten af Americas faſta land, ſöder om 25 graden nordlig latitud, eller till Goda Hopps-Udden, och för deßa Länders producter och tillwerkningar, deriſrån directe införda till Swerige i Swenſka ſkepp;

af 33 1/3 procent för Swenſka producter och tillwerkningar, ſom i Swenſka ſkepp utföras directe till orter på andra ſidan Goda Hopps-Udden, äfwenſom till hamnar å andra ſidan Cap Horn, ſamt för deßa orters producter och tillwerkningar, ſom directe deriſrån i Swenſka ſkepp inkomma ***).

§. 31.

*) Jemför härtill Författningarne angående Dykeri- och Bergningsanſtalterne i Riket, ſamt om förtullning af ſtrandadt gods, här nedan anmärkta.

**) Här nedan införd.

***) Kongl. Maj:t har förklarat, att i likhet med hwad till-

§. 31.

De serskilda Tractater och Afhandlingar, som med främmande Makter blifwit angående handelsförhållanden afslutade, tjena till behörig efterlefnad wid afgifters beräknande för fartyg och waror, under den tid samma Tractater och Afhandlingar äro gällande.

Det alle, som wederbör, ꝛc.

Kongl. Maj:t har i Nåder medgifwit:

1:o Befrielse från utförsels tull och skeppsumgälder för alla Producter, med undantag af jern och koppar, som under loppet af åren 1835 och 1836, direct från hamnar inom Norrbottens och Westerbottens Län till utrikes orter utföras med Swenska eller utländska fartyg:

2:o Enahanda befrielse wid waru-utförsel från nämnde Län för alla fartyg, som inom 1838 års slut derstädes byggas för Swensk eller utländsk räkning, att tillgodonjutas under fem år ifrån första utgåendet. **K. Kung. d. 9 Maji 1835.**

Enär bestämd och i allmänhet tillämplig föreskrift saknas, huruwida i loßningsort, till hwilken inloppstullkammare eller annan Swensk hamn paßerats eller anlupits, inkommande fartygs och warors tullbehandling, då en ny tullförfattning under tiden till efterlefnad widtagit, bör ske enligt denna, eller den äldre författning, som gälde då fartyget först anlände till Swensk hamn, har Kongl. Maj:t, så wäl till förebyggande af stridiga tolkningar, som till winnande af möjligaste likhet inom samtlige Rikets stapelstäder, uppå skedd underdånig hemställan funnit godt, genom skrifwelse till General-tull-styrelsen af **den 14 i nästl. månad**, i nåder förklara, att hädanefter i dylika fall den författning skall tillämpas, som gäller då skepparens märkrulla, enligt seglations-ordningen, hos wederbörande tullkammare eller tull-inspection i loßningshamnen företes, utan att likwäl sådant må anses förändra stadgandet i nederlags-förordningens 20 §., som förmår att nederlagswarors förtullning bör ske efter de föreskrifter, som äro gällande, då de från nederlaget uttagas. **Gen. tull-st. Circ. d. 12 Maj 1832.**

I Nådigt Bref af **den 29 sistledne December** har Kongl. Maj:t täckts stadga och förordna, att ägare af sådant gods, som en gång blifwit till export förtulladt, men sedermera, utan att utomlands wara försåldt, återkommer, bör genast wid återkomsten, till wederbörandes kännedom ett sådant förhållande anmäla, så framt eljest, wid en förnyad export af samma wara, godsägaren will päräkna att njuta de redan erlagde tull-afgifterne till godo. Hwilket, i följd af Kongl. Maj:ts Nådiga befallning General-Tull-Styrelsen skolat Tullkamrarne till underdånig efterrättelse förständiga, med föreskrift, att hwarje anmälan, som i följd af högstberörde Nådiga Förordnande, hos wederbörande Sjötullskammare göres om åter införsel af exporteradt gods, bör genast uti ingående rapport Gen. Tull-Styrelsen meddelas. **Bem. Styr. Circ. den 7 Febr. 1827.**

Genom **Kongl. Kung. den 10 Sept. 1831** utfärdades **förnyad Taxa för Convoy-afgiften på inkommande och utgående waror**, hwaruti berörde afgift bestämdes att utgå med wisa procent (från 5 till och med 50) af tullbeloppet: warandes de Convoy-Taxan bifogade **Underrättelser** af följande innehåll:

1:o Convoy-afgiften erlägges i Bancosedlar, då förtullning sker; i följd hwaraf waror som enligt Tulltaxan äro, wid inkommande eller utgående, ifrån tull befriade, icke draga Convoy-afgift, och ej heller waror då de på nederlag eller creditupplag läggas.

2:o För alla waror, som införas med ofria fartyg, förhöjes convoy-afgiften med 40 procent; för dem som på samma sätt utföras, med 50 procent.

3:o Den lindring i tull, som i särskilta fall är bewiljad wid införsel eller utförsel af waror med Swenska skepp, tillgodonjutes under samma wilkor och till lika belopp wid Convoy-afgiftens beräknande.

4:o De waror för hwilka befrielse från Convoyafgift särskildt äger rum, äro i Tull-Taxan utmärkte.

Genom **K. Kung. d. 27 Apr. 1833** förklarades att convoy-afgiften på utgående waror, från nämnde års början och tills widare skulle nedsättas till hälften af det belopp som ofwanberörde K. Kung. af den 10 Sept. 1831 innehöll. Hwarefter uti **K. Kung. d. 27 Febr. 1835** förordnades att convoy-afgiften på utgående waror från och med detta års sjöfart och tills widare skulle upphöra. Innehållande **K. Kung. angående convoy-afgiftens förändrade benämning och belopp m. m. d. 19 Jun. 1835**, att, sedan Kongl. Maj:t genom nådig Kungörelse af den 27 förutgångne Februarii förordnat att convoy-afgiften för alla utgående articlar skulle ifrån och med detta års början upphöra, så har Kongl. Maj:t, med bifall till Rikets senast församlade Ständers uti underd. skrifwelse af d. 23 i samma månad gjorda anhållan, i nåder beslutit, att convoy-medlen, hwilkas hufwudsakliga föremål är handelns och sjöfartens skyddande och befrämjande, må ifrån och med 1836 års början utgå under benämningen: **Afgift till handels och sjöfarts-fonden**; — att convoy-afgiften för **inkommande** waror skall, under nyssberörde benämning, ifrån den 1 Januarii år 1836, beräknas och erläggas med tio procent af tullafgiften för **inkommande** waror och articlar af alla slag; samt att det möjligen blifwande öfwerskottet å Swenska handelns bidrag till handels- och sjöfartsfonden skall afsättas, för att efter Commerce-Collegii samt Handels-Societeternes i Rikets större stapelstäder hörande i hwarje fall, der Kongl. Maj:t pröfwar nödigt att deras utlåtande inhämta, anwändas till Swenska handelns och sjöfartens utwidgande och befrämjande så wäl utom som inom Riket.

Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse, angående tillgodonjutandet af wisa friheter och förmoner wid den genom Götha Canal öppnade inre segelfarten emellan Österssjön och Westerhafwet; d. 7 Nov. 1832.

Wi CARL JOHAN ꝛc. göre weterligt: att sedan Götha Canal nu blifwit fullbordad och en inre sjöfart emellan Österssjön och Westerhafwet sämedelst öpnad, Wi funnit godt att, i afseende på denna fart ifrån haf till haf, i nåder stadga och förordna:

1:o Att fartyg, som, utan att loßa större eller mindre del af deras innehafwande laddningar eller under wägen intaga last, paßera hela wägen genom landet från haf till haf, befrias för så wäl fartygena som laddningarna, från alla andra afgifter, såsom tull- och nederlags-recognitions- m. m. till Oß och Kronan, äfwensom från tolag och andra stadsafgifter till städerna Götheborg och Söderköping samt i öfrigt under wägen, är endast inkommande och utgående lotspenningar wid Götheborg och Söderköping, efter gällande taxa, samt den transito-canal-afgift som wi efter särskild nådig granskning af det derom afgifwande underdåniga förslag, anse lempligt fastställa, till Götha och Trollhätte Canal-bolag samt fonderna för segelfartens förbättring dels å sjön Wenern, dels emellan den och Westerhafwet, äfwensom sådana afgifter å ena och andra stället, hwilka innefatta endast bestämd ersättning för begagnande af inrättningar till fartygs fastgöring och tilläggning eller deras fortkomsts befordrande medelst borering, halning o. s. w.

2:o Att enär handelsfartyg af deras större dimensioner äro hindrade att kunna paßera Götha Canals slußar och ännu mera den trångare Trollhätte-canalen, dem är tillåtit att i Götheborg eller wid Mem der tullbewakningen för Söderköping kommer att inrättas, directe omlasta sina laddningar uti andra fartyg, under nyssnämnde enahanda frihet för deße och laddnin-

förene warit iakttaget, det i Tulltaxe-underrättelserne för tull-lindrings tillgodonjutande bestämde wilkor af warans directa införsel endast åsyftar, att waran bewisligen blifwit å productionsorten i fartyget inlastad och sedermera ej i annan hamn loßad eller upplagd, förrän densamma till Riket ankommer. K. Br. till Gen. Tull-St. d. 19 Oct. 1826, rörande hwad med directe införsel bör förstås.

garne från afgifter till Oß och Kronan, äfwensom till städerna och i öfrigt genom hela landet.

3:o Att då fartyg för sådan omlastning ej genast är att tillgå, warorna, utan minstning i nämnde frihet, må i Götheborg eller wid Mem få upplåggas till deß fartyg kunna erhållas för deras fragtande genom hela sträckningen af denna segelled, samt

4:o Att lika obehindrad frihet att nyttja denna canal och genomfart, som sålunda blifwit förunnad fartyg och waror, kommande från och gående till utrikes orter, skall äga rum äfwen för fartyg och deras laddningar från inrikes wid Östersjön eller Wästerhafwet belägne städer och hamnar och destinerade till in- eller utrikes orter på andra sidan, så att de utan loßning eller omlastning må fortsätta deras resa genom hela sträckningen af denna segelled och derwid njuta lika förmoner och lindring i afgifter med dem som färdas utrikes orter emellan. Det alle ꝛc.

Genom nådig Kungörelse d. 17 Nov. 1832 har Kongl. Maj:t fastställt Taxa för sjöfarten å den egentliga Götha Canal-linеen så wäl som å Götha elf samt Trollhätte canal, hwilken Taxa, (införd i s. å. Författn. Samling pag. 509,) skulle till en början gälla i trenne (3:ne) år, från och med 1833 års början räknadt.

Under den 25 Jan. 1833 har Kongl. Maj:t låtit utfärda Nådig Kungörelse angående Taxa å afgifterne för Transitofarten å Swenska Canallineen emellan Nordsjön och Östersjön; warandes wid denna Taxa, som är aftryckt i s. å. Författnings-Samling pag. 33, fogade följande

Underrättelser om hwad wid Taxans werkställighet iakttagas bör.

§. 1. Fartyg och last, från hwad land det wara må, och kommande från eller gående till hwad ort som helst, tillåtas obehindrade paßera, så framt den eller de nationer, hwilka fartyg och last tillhöra, icke stå uti kändt fiendtligt förhållande till Swerige; och ingen åtskillnad i Transito Canal-afgifter för fartyg eller laster skall äga rum för olika nationer.

§. 2. Canal-afgiften för fartyg utgår i mån af deras drägtighet utan skillnad, om de äro lastade eller tomma.

§. 3. Afgiften för fartyg, utgöres med Tolf (12) skillingar Banco för hwarje swår läst, motswarande Tio (10) skillingar Banco för hwarje Canal eller köpmansläst, som är lika med 2:ne Engelska tons. Uti denna afgift äro dock ej inberäknade hwarken Lotspenningar på insjöarne eller betalning för fartygets framdrälning, med oxar eller hästar, på Götha Canal, efter derför af Canal-Directionen bestämmande afgift.

§. 4. I afseende på beräkningen af fartygens drägtighet samt af warornes qwantitet iakttages, hwad angår den förstnämnde, att de fartyg, som hafwa Swenskt mätbref, böra derefter erlägga deras skeppsafgift, men att de öfrigas lästetal beräknas efter upprättande reductions-tariff å wanliga beräkningssätt af främmande fartygs drägtighet i läster, tons, o. s. w., och, hwad waruqwantiteter beträffar, att med de uti Transito-taxan utsatte skålpund, skeppund, tunna, o. s. w. förstås Swenska skålpundet victualiewigt, Swenska skeppundet victualiewigt, (utom för jern och metaller, i afseende å hwilka menas Swenska skeppundet stapelstadswigt) och Swenska tunnan fast mål, bestående af 32 fasta kappar, samt att de i Connoißementer och Skeppshandlingar förekommande utländske skålpund, skeppund, tunna, läst, o. s. w. reduceras efter deras förhållande till de Swenska, enligt upprättande Tabell.

§. 5. Widkommande thara, eller foderaletс wigt, så må den icke tagas i särskild beräkning, utan skall efter den qwantitet i wigt, mått och mål, som uti Connoißementet eller Skeppsdocumenterne är utsatt, ware sig att dermed menas brutto eller netto, afgiften beräknas i öfwerensstämmelse med Taxan. En Tunna Säd, Salt ꝛc., lös i fartyget eller inpackad i tunnor eller säckar, anses lika; Piplera, Kol ꝛc. lösa i fartygwåtwaror på större eller mindre fat; och endast i det fall, att deßa sistnämnde äro på bouteiller, skall afgift för deßa erläggas efter Taxan, såsom om de medfördes särskilde, lösa för sig.

§. 6. Om från fartyg, som wid Inlopps-tullkammare, Götheborgs eller Söderköpings, angifwits endast till genomfart från haf till haf, gods utan trängande nöd loßas någorstädes under wägen, ware sig å Götha Elf, någon af Insjöarne eller å Canalen, skall fartyget wara förbrutit och Skepparen answara såsom för oloflig införsel af waror, samt deßutom böta från Ettthundrade till Femhundrade Riksdaler, efter omständigheterna. För redare eller godsägare, som öfwertygas om delaktighet i sådan olaga loßning eller lastning, ware lag samma, och gälle detta äfwen om intagande af annan eller mera last under denna wäg emellan båda slutpunkterne Götheborg och Söderköping.

Af sålunda förbrutet fartygs wärde, hwilket genom försäljning å offentlig auction bestämmes, tillfalle Transito Canalcaßan full ersättning för det belopp, som fartyg och last, enligt gällande taxa för inre farten oafkortadt borde betala för hela wägen ifrån haf till haf, samt af det öfriga, twå femtedelar angifwaren och dem, som leda saken i bewis, till delning sig emellan, samt tre femtedelar Canal Pensions-fonden och Tullwerket till lika delning.

Kongl. Maj:ts förnyade Nådiga Förordning om Nederlag och hwad derwid iakttagas bör; Gifwen Stockholms Slott d. 28 Nov. 1835.

Wi CARL JOHAN ꝛc. göre weterligt: att Wi, i sammanhang med de af Oß under denna dag beslutade Nådiga Författningar angående sjöfarten funnit godt i Nåder utfärda en förnyad Förordning om Nederlag, hwilken, i stället för den af den 9. November 1830, kommer att, ifrån och med nästa års början, tjena till allmän underdånig efterrättelse.

I. Art.

Om hwad med Nederlag förstås och om rättigheten dertill.

§. 1.

Med Nederlag förstås rättigheten att i Riket införa och magasinera utländska waror, utan erläggande af införselstull och andra dermed förenade afgifter, förr än warorna till inrikes förbrukning ifrån Nederlaget uttagas, och att kunna sådana nederlagda waror till utrikes ort återutföra: i bägge fallen emot stadgad recognitions-afgift till Oß och Kronan.

§. 2.

Waror, införda på Nederlag, bibehålla under magasineringen den egenskap af helfria eller ofria, som enligt fartygens beskaffenhet, hwarmed de inkommit, ägt rum, och anses derefter wid förtullning.

§. 3.

Uti alla stapelstäder af Riket kunna salt, omalen spanmål och hampa på Nederlag upplåggas.

§. 4.

Deßutom må i städerne Stockholm, Götheborg, Carlshamn, Landskrona och Söderköping utländska waror af alla slag, till införsel lofgifna eller förbjudna, på Nederlag upplåggas, antingen de inkomma med Swenska eller med främmande fartyg, för Swenskt eller för utländskt mans räkning.

§. 5.

Staden Norrköping njute på enahanda sätt Nederlags-frihet för alla till införsel i Riket lofgifna waror.

§. 6.

I Strömstad äge Nederlag rum för Danska och Norrska waror, så widt de äro i allmänhet till införsel tillåtna: och staden må derjemte tills widare begagna Nederlags-rätt för alla i allmänhet till införsel lofgifna waror, som med stadens egna fartyg ifrån utrikes ort inkomma, med wilkor, att de på Nederlag lagda waror, som icke blifwit disponerade inom twänne år från den dag, märkrullan till Tullkammaren aflemnades, owilkorligen böra förtullas.

§. 7.

§. 7.

Då wid serskildta tillfällen Nederlag sökes för handelswaror i stapelstäder, utöfwer den rätt staden i sådant afseende äger, wilje Wi för hwarje gång, efter förekommande omständigheter, Oss deröfwer i Nåder yttra.

§. 8.

I afseende på det anstånd med tullens clarerande, som under namn af credit-upplag i wisse städer äger rum, iakttages hwad derom uti gällande Tull-taxa stadgas.

II. Art.

Om hwad wid införsel af Nederlags-waror och deras magasinering iakttagas bör.

§. 9.

Af waror, som wanligen införas uti serskildta emballager eller käril, få ej mindre quantiteter än hela packor, lådor, balar, kistor eller fastager m. m. på Nederlag läggas.

§. 10.

Efter Skepparens ankomst och inom den tid Seglations-Ordningen i allmänhet bestämmer, skall ägaren till waror, som äro ämnade att på Nederlag införas, å dem till Tullkammaren afsemna dubbla angifnings-inlagor, upptagande warorna till namn, stycketal, mått, mål eller wigt, märken och nummer, samt, till rättelse wid recognitions-afgiftens beräkning, wärdet å sådana, för hwilka wisst wärde ej är i Tulltaxan utsatt.

§. 11.

Sedan angifning sålunda föregått, må lossning af godset ske, under iakttagande af hwad Seglations-Ordningen i detta afseende stadgar.

§. 12.

Nederlags-gods skall förwaras i serskildta magasins-rum, der förtullade waror ej må på samma gång finnas upplagda; och skola sådana magasiner af wederbörande Tulldistrict-Chef eller Tullkammare för ändamålet godkännas, i öfwerensstämmelse med de föreskrifter, Wår General-Tullstyrelse äger att i afseende derå meddela.

III. Art.

Om förwaringen och wården af Nederlags-gods.

§. 13.

Der serskildta af staden anskaffade Nederlags-magasiner ej finnas, må privates magasiner och källare till förwaring af Nederlags-gods begagnas; och åligge det Wår General-Tullstyrelse, att till wederbörandes efterrättelse föreskrifwa hwad, efter förhållandet på hwarje ort samt localernes föranledande, derwid iakttagas bör, till bibehållande af nödig ordning och säkerhet wid bewakningen i förening med handelns beqwämlighet.

§. 14.

Magasiner eller förwarings-rum, der Nederlags-waror inläggas, skola wara försedda med dubbla lås, till hwilka Nederlags-inspectionen behåller den ena och gods-ägaren den andra nyckeln.

§. 15.

Godsägare ware berättigad att, efter föregången tillsägelse hos Nederlags-inspectionen eller Tullkammaren, sina Nederlags-waror eftersе och wärda, samt derå taga prof-i lämpliga små quantiteter; dock bör sådant alltid ske i närwaro af dertill förordnad Tullbetjent, hwilken, jemte godsägaren, blifwer answarig för olagligheter, som derwid kunna föröfwas.

§. 16.

Ompackningar och aftappningar af Nederlags-gods må, efter serskild pröfning af Nederlags-inspectionen eller Tullkammaren, tillåtas i de händelser, då förmedelst emballagers eller kärils bristfällighet, fara uppstår, att warorna under fortsatt magasinering eller tillämnad transport kunna skadas eller förstöras. Deße förändringar böra under serskild tull-bewakning werkställas och tydligen i Nederlags-journalen antecknas, samt de nya emballagen och kärilen märkas på samma sätt och med samma nummer, som de förra, samt wara af lika antal med dem, så framt ej, efter pröfning af anmäldta serskildta förhållanden, Wår General-Tullstyrelse finner skäl att härifrån bewilja undantag.

§. 17.

Uppå salt och spanmål, som från Nederlagen förtullas, njute gods-ägare alltid twå procent i afgång samt för Arrac, Cognac, Genever och Sprit, åfwensom Rumm och Win på fastager, tre procent i leccage, så framt deßa waror minst tre månader innan förtullningen warit på Nederlag liggande.

§. 18.

För all annan minskning å Nederlags-waror, den må wara tillkommen huru som helst, ware gods-ägaren answarig och erlägge för hwad tillåtet är, tull och andra afgifter, beräknade efter den waru-mängd, som enligt räkenskaperna bort på Nederlag finnas. Dock om waror genom wattenflod, eller eld och brand, eller annan oundwiklig olycka gått förlorade, må godsägare njuta befrielse från tull-afgifterne, dereft icke sådan olycka bewisligen genom hans förwållande eller delaktighet inträffat. Äro förkomna waror i allmänhet till införsel förbjudna, äge wederbörlig Domstol att dermed lagligen förfara. Finnes ägaren hafwa warorna i Riket insmygt, plikte deras wärde och femtio procent deröfwer. Kan han ej derom öfwertygas, bekräfte dock sin oskuld med ed. Brister han åt eden, answare, såsom nyß sagdt är. Nu kunna de förkomna warorna hafwa wid upplåggandet warit förbjudna till införsel, men sedermera blifwit lofgifna, då förhålles med dem som om tillåtna waror stadgadt är, så framt ägaren icke öfwertygas att hafwa olofligen infört dem ifrån Nederlaget under den tid förbudet gällande war, i hwilket fall han answare, såsom angående förbjudna waror här förordnadt blifwit.

IV. Art.

Om förtullning, öfwerlåtelse, återutförsel eller transport af Nederlags-waror.

§. 19.

När gods ifrån Nederlag angifwes till förtullning, afsemne gods-ägaren till Nederlags-inspectionen eller Tullkammaren inlagor deröfwer in dupplo, med utsättande af quantiteten, åfwensom af wärdet, i händelse det ej för waran är i Tulltaxan utfördt.

§. 20.

Nederlags-waror, som till qwarblifwande i Riket disponeras, skola owilkorligen förtullas efter de föreskrifter, som äro gällande, då de från Nederlaget uttagas.

§. 21.

Waror, som af Nederlag förtullas, utlemnas ej, innan tullafgifterne blifwit behörigen erlagde; men böra derefter genast uttagas, till undwikande af sammanblandning med det oförtullade.

§. 22.

Will godsägare till annan man öfwerlåta eller förpanta Nederlagswaror, göre derom hos Nederlags-inspectionen eller Tullkammaren skriftlig in dupplo författad anmälan, innehållande warornas art och quantitet, märken, nummer och Nederlags-rum, samt till hwem de skola öfwerlåtas eller förpantas: börande denna anmälan, genom påskrift af den nya godsägaren, wara besannad. Det ena exemplaret af en sådan anmälan återställes den förra godsägaren, med behörigen underskrifwen anteckning om dagen, då Nederlags-inspectionen eller Tullkammaren deraf fått del, hwarefter den nya ägaren, i anseende till nederlags-rätten, träder i alla den förres rättigheter och skyldigheter.

§. 23.

Då Nederlags-waror skola åter utföras, inlemne godsägaren till Nederlags-inspectionen eller Tullkammaren twänne lika lydande inlagor, med utsättande af qwantiteten jemte märke och nummer, åfwensom af det

wärde, hwartill warorna wid inkommandet blifwit ansedda, så framt det ej är i Tulltaxan bestämdt, samt erlägge behörig utgående recognition.

§. 24.

Nederlags-waror må, under fortfarande Nederlagswilkor och utan serskild afgift; sjöledes försändas ifrån en Nederlags-plats till en annan, som till deras emottagande är berättigad: ankommande det på Wår General-Tullstyrelses pröfning, att i serskildta fall, under den bewakning, som kan finnas af nöden, bewilja landwäga transport af Nederlags-waror ifrån en Nederlagsplats till en annan.

§. 25.

Waror, ämnade till transport sjöledes ifrån ett Nederlag till ett annat, skola af godsägaren hos Nederlags-inspectionen eller Tullkammaren angifwas, med utsättande af quantitet och beskaffenhet, jemte märke och nummer, samt det wärde, hwartill de wid inkommandet blifwit ansedda, så framt det ej är i Tulltaxan bestämdt, hwarefter förpaßning å dem meddelas, på sätt här neban förordnas.

V. Art.

Om bewakning och förpaßning af Nederlags-waror.

§. 26.

Allt Nederlags-gods skall, wid lossningen, noga och åtskildt ifrån den öfriga delen af lasten, utaf den Tullbetjent, som bewakar fartyget, i wakthoken anteckna till balar, lådor, kistor och fastager, deras märken och nummer, jemte ägarens namn, för hwars räkning de upplägges och, så widt ske kan, warornas art och mängd, samt på mätbara waror äfwen tunnetalet. En dylik anteckning bör hållas af den Tullbetjent, som i magasinet emottager warorna; och deßa annotationer skola dagligen mot hwarandra jemföras, på det, i händelse af olikhet, rättelse genast må winnas. Är magasinet aflägset, åtfölje Tullbetjent warorna ifrån fartyget till deß de i Nederlaget inläggas. Efter fulländad lossning afgifwe förenämnde Tullbetjente generela attester, af hwilka den ena bifogas Nederlags-, och den andra Tull-journalen.

§. 27.

Waror, som i allmänhet äro till införsel förbjudna, och tillåtna finare waror, hwilka med högre tullafgifter äro belagda, må ej annorstädes än i Tullpackhuset eller serskildt inrättadt Nederlags-magasin öppnas, besigtigas, wägas eller mätas; men gröfre tillåtna waror, de der draga ringa tull, må, då sig göra låter, wid sjelfwa lossningen eller ock i de magasins-rum, der de skola upplägges, besigtigas, mätas och wägas, enär behörigen justerade mått och wigter af godsägare anskaffas.

Win och andra wät-waror, som i fastager inkomma, proberas och mätas på skeppsbro.

§. 28.

Omlastning af Nederlags-gods ur ett fartyg i ett annat ware, under wederbörlig tullbewakning, medgifwen, så framt godsets beskaffenhet, till mått, mål eller wigt, kan om skeppsbord hinderlöst utrönas.

§. 29.

På lika sätt som wid inkommandet, skola bewakning och annotation hållas, då Nederlags-waror angifwas till utförsel eller till transport från en Nederlagsplats till en annan. De i grund deraf utfärdade attester af wakthafwande Tullbetjente biläggas Tull- och Nederlags-journalerne.

§. 30.

Alla fartyg, som intagit Nederlags-waror, antingen till utskeppning på främmande ort, eller till transport inrikes, skola af tulljagt eller Tullbetjent till inloppsort eller öppen sjö bewakas: börande attest derå återkomsten till Tullkammaren, aflemnas, för att deß utgående journal biläggas.

§. 31.

Uti förpaßningar å Nederlags-gods, som till inrikes ort afsändes, skola följande omständigheter utsättas:

Skepparens namn, med hwilken warorna anländt;

Fartygets hel- eller ofrihet;

Tiden, då warorna blifwit på Nederlag upplagda;

Namn på godsägare, som dem till transport angifwit;

Namn på Skepparen, med hwilken de afsändas;

Den persons namn och hemort, som dem skall emottaga;

Märke och nummer å hwarje fastage, packa, bal, låda eller kista jemte warans art och quantitet samt det wärde, hwartill den wid uppläggandet å Nederlag blifwit ansedd, i de fall då detsamma ej är i Tulltaxan bestämdt.

Af deßa förpaßningar utskrifwas twännne exemplar, deraf det ena tillställes Skepparen och det andra med först afgående post öfwersändes till Tullkammaren i destinations-orten.

§. 32.

För allt det nederlags-gods, som under sådan transport förkommer, ware först Skepparen, personligen och med sin egendom, samt dernäst fartyget sålunda answarige, att för det tillåtna, fulla tull-afgifter och för det förbjudna, wärdets belopp med femtio procents förhöjning erläggas, deröst icke lagligen styrkas kan, att godset genom skeppsbrott, uppbringning eller annan oundwiklig olycka gått förloradt.

§. 33.

Af waror, som på Nederlag uti serskildta kärll eller emballager befinnas, må till förtullning, återutförsel eller transport mindre partier ej uttagas eller förpaßas, än hela fastager, packor, lådor, balar, kistor m. m.

§. 34.

De kostnader, som kunna erfordras för en tillräcklig bewakning af nederlags-gods, dels under upplag i enskildta magasiner, dels wid åter-utförsel till utrikes, eller transport till inrikes ort, böra af godsägaren ersättas.

VI. Art.

Om nederlags-recognition.

§. 35.

För waror, som till Nederlag införas, utgöres wid uppläggandet uti inkommande recognition en half procent af wärdet; samt likaledes i utgående recognition wid åter-utförsel en half procent å wärdet.

§. 36.

Det ständiga salt-upplag, stapelstäderne enligt serskilde Författningar äro pligtige att hålla, ware likwäl ifrån recognitions-afgift undantaget.

§. 37.

Godset ware alltid underpant för recognitionsafgifterne.

Så framt gods-ägare ej, inom fjorton dagar, efter bewisligen erhållen räkning å recognitions-afgift för inkommande waror densamma betalar, äge Nederlags-inspectionen eller Tullkammaren att af warorna låta genom offentlig auction försälja så stor del, som swarar emot den debiterade afgiften, dock icke mindre partier, än som i ofwanstående 33 §. stadgas: kommande, i händelse öfwerskott å auctions-medlen uppstår, detsamma att gods-ägaren tillställas.

§. 38.

Recognitions-afgifterne för så wäl inkommande som utgående waror beräknas efter det Tull-wärde, som enligt Tull-taxan är gällande, då införseln eller utförseln sker; och för waror, deräst något wärde ej finnes i Taxan bestämdt, utrönes detsamma, wid inkommandet, efter de grunder, som underrättelserne till Taxan i afseende på förtullning fastställa.

VII. Art.

VII. Art.

Om räkenskaperne.

§. 39.

Af de angifnings-inlagor å waror, ämnade att på Nederlag läggas, som gods-ägare bör enligt 10 §. aflemna, qwarstanne det ena exemplaret hos Tullkammaren, till verification för inkommande tull-journalen, och det andra, med påteckning af Skepparens nummer i i nämnde journal, tillställes Nederlags-inspectionen, der sådan finnes, för att nederlags-journalen widfogas. I de städer, der serskild Nederlags-inspection ej är förordnad, bilägges det andra exemplaret den nederlags-journal, som af Tullkammaren föres.

§. 40.

Innehållet af dessa angifnings-inlagor införes genast uti nederlags-journalens debet, jemte Skepparens namn, under samma nummer, som uti inkommande journalen, och tiden, då warorna till Nederlag angifwits. Derefter uträknas inkommande recognitions-afgiften och beloppet anteckнas i en serskild inkommande recognitions-journal, med hänwisning från nederlags-journalen, under hwad dag och nummer densamma blifwit debiterad. Sedan gods-ägaren erhållit denna uträkning och afgiften erlagt, utfärdas frisedel till lossning.

§. 41.

Wid förtullning af gods ifrån Nederlaget, qwarblifwe den ena af de inlagor gods-ägaren enligt 19 §. aflemnar, såsom verification för nederlags-journalen, uti hwars credit det uppgifna godset afföres, med anwisning under hwad dag och nummer tull-afgifterne äro debiterade: den andra intages uti inkommande tull-journalen, hwarefter Tullkammaren meddelar uträkning på tull-afgifterne.

§. 42.

Då nederlags-waror angifwas till återutförsel, bilägges den ena af gods-ägarens inlagor wid nederlags-journalen, i hwars credit de uppgifna warorna afföras med anteckning af den Skepparés namn, med hwilken warorna aflastas, af dagen, då de blifwit utlemnade, samt under hwad nummer utgående recognitionen, som dessförinnan bör wara erlagd, blifwit i utgående recognitions-journalen beräknad.

§. 43.

Nederlags-waror, som med fortfarande Nederlagsrätt transporteras ifrån en inrikes ort till en annan, afföras uti nederlags-journalens credit å affändningsorten, och upptagas uti samma journals debet å destinations-orten, sedan warorna dit ankommit.

§. 44.

Wid öfwerlåtelse eller förpantning af nederlagswaror, afföras dessamma uti nederlags-journalens credit under gods-ägarens namn, och upptagas i debet under den nya innehafwarens med bibehållande af namnet å Skepparen, som warorna infört, tiden, då de till uppläggning angåfwos, och wärdet, hwartill de angifwits, när sådant ej är i Tull-taxan bestämdt.

§. 45.

Recognitions-afgifterne skola så wäl i månadsförslagen, som uti års-räkningarne serskildt debiteras och ej med annan tull-uppbörd sammanblandas.

VIII. Art.

Allmänna bestämmelser.

§. 46.

Der serskild Nederlags-inspection ej finnes, skola deß åligganden bestridas, samt nederlags-journal och räkenskaper föras, af Tullkammaren.

§. 47.

Wär General-Tullstyrelse äge att, efter förekommande anledningar, när som helst låta anställa inventeringar af nederlags-godS, i närwaro af ej mindre Tullfiscal eller annan förordnad Tull-tjensteman, än en Magistrats-person och gods-ägaren eller hans ombud: hörande fullständigt inventerings-instrument, deröfwer upprättas och till sin riktighet af Tull-tjenstemannen och Magistrats-personen bestyrkas, samt derefter till Tullwerkets Revisions-Contoir öfwerlemnas, för att med nederlags-räkenskaperne jemföras. Kommer ej gods-ägaren tillstädes eller ställer han ej ombud för sig, ehuru han blifwit om förrättningen behörigen underrättad, gånge inventeringen det oaktadt för sig, utan hinder deraf. Det alle ꝛc.

Huruledes Kongl. Maj:t i Nåder tillåtit att i Stockholm ett Finskt transito-upplag må inrättas för de öfwer samma stad till Finland destinerade utländska waror, som ej genom fortsatt sjötransport eller direct omlastning dit afgå, se K. Br. den 31 Mars 1832, åberopadt i Gen. Tullst. Circ. den 12 Maj s. å.

Kongl. Maj:ts förnyade Nådiga Seglations-Ordning; Gifwen Stockholms Slott d. 28 Nov. 1835 *).

Wi CARL JOHAN ꝛc. göre weterligt: att Wi, i sammanhang med den nya Tull-Taxa, som ifrån och med nästa år kommer att träda i werkställighet, och med fortsatt omsorg att i den af Oß beroende ekonomiska Lagstiftning införa alla de förbättringar, som erfarenheten wid handen gifwer, funnit godt utfärda följande förnyade Seglations-ordning.

1 Cap.

Om hwad Skeppare har att iakttaga, innan han till inlopps- eller lossnings-ort ankommit.

§. 1.

Skeppare, Swenske eller främmande, som å sådan utländsk ort, der Swensk Consul är förordnad, inlastat waror med bestämmelse till Swerige, ware skyldig att, före afresan, till Consuln ingifwa, så wäl ett egenhändigt undertecknadt duplicat af manifestet öfwer sin laddning, som alla de original-connoissementer han innehafwer. Sedan Consuln jemfört manifestet med connoissementerna, och, efter befunnen riktighet, meddelt bewis derom å manifestet, äge Skepparen att deßa handlingar, med Consulns sigill genomdragna, återfå.

Connoissementerna böra, så widt de icke angå löst gods och om aflastningen skett från Europeisk hamn, upptaga, jemte nummer och märken, hwarje Colly's brutto-wigt eller cubik-innehåll, efter den å aflastningsorten gällande beräkning.

§. 2.

Urakt låter Skeppare att till Consuln ingifwa här ofwan uppräknade handlingar, böte Twåhundrade Riksdaler; företer han sådana, som innehålla oriktiga uppgifter å persedlarnes antal eller å namn och beskaffenhet af de lösa waror, han inlastat, böte Trehundrade Riksdaler.

§. 3.

Skeppare ware under segling i Swenskt farwatten och i skärgård underkastad tillsyn af de wid kust- och skärgårds-bewakningen anställde Tjenstemän och Betjente: den bewakande äge rätt att gå om bord, när och hwarest det fordras, att af Skepparen erhålla kännedom om de till fartyg och last hörande handlingar samt resans bestämmelse, och att, då Skepparen ämnar sig till lossningsort inom bewakning-distrietet, åtfölja fartyget dit eller till närmaste inlopps-station, eller försegla lastens tillgångar samt öfriga förwaringsrum,

*) Hwad denna förnyade Seglations-Ordning innehåller, i afseende på Skepparés åligganden före deras ankomst till inlopps- eller lossnings-orten, kan icke anses hindrande för de Skeppare, som, ehuru ankomne till Swensk hamn efter den tid då den nya Författningen trädt i werkställighet, före samma tid, eller innan de kunnat erhålla kännedom om Författningens innehåll, från utrikes ort afgått. Gen. Tull-Styr. Circ. den 16 Dec. 1835.

rum, der gods är inlagdt; så wida ej genom luckornas tillstängande godset kan taga skada *).

§. 4.

Ej må Skeppare på de ställen, der Lots-inrättning finnes, insegla utan Lots, så framt denne icke af hårdt wäder hindras komma om bord. Lots åligge hafwa tillsyn deruppå, att något gods ej må föras till eller ifrån fartyget; att de lås och sigiller, som till Kronans säkerhet kunna wara fartygets tillgångar åsatta, ej olofligen brytas, och att olaga landgång ej må äga rum: allt wid lika answar, som Tullbetjent, för fel och uraktlåtenhet i dessa delar, är underkastad.

Den af Lotspersonalen, som utmärker sig genom nitisk tillsyn och controll mot öfwerträdelser af Tullförfattningarna, skall, uppå Lots-Directeurens eller Tull-District-Chefs eller Tullkammares derom skeende anmälan, af General-Tull-Styrelsen hafwa att, i enlighet med Wårt Nådiga Bref den 12 December 1827, bekomma serskild belöning, utöfwer den beslagarerätt, som honom, jemlikt förenämnde Författningar, kan warda tillerkänd.

§. 5.

Skeppare åligge, att ställa sig till noggrann efterrättelse hwad Quarantaines-förordningen i allmänhet bjuder, samt de serskilda föreskrifter, i afseende på quarantaines-behandling, som wid deß ankomst till Swensk kust äro gällande, allt under det answar, som för öfwerträdelser af Quarantaines-författningarna är stadgadt.

§. 6.

Skeppare må ej taga annan farled till nedannämnde stapelstäder än förbi Landsort, eller imellan Utön och Ornön, eller förbi Hufwudskär genem Kymende Sund åt Dalarö, Sandhamn, Furusund, eller Söderkelse till Stockholm, Haßelö till Nyköping, Baresund eller Arkö till Norrköping, Baresund till Söderköping, Spåresund till Westerwik, Stora Kalfsund till Kongelf, samt Hättan eller Lysekihl till Uddewalla.

§. 7.

Till följande stapelstäder och orter må Skeppare directe insegla, nemligen till Calmar, Carlskrona, Carlshamn, Åhus wid Christianstad, Ystad, Malmö, Landskrona, Helsingborg, Halmstad, Warberg, Götheborg, Marstrand, Strömstad, Grißlehamn, Gefle, Söderhamn, Hudikswall, Sundswall, Swartwiken, Hernösand, Umeå, Piteå, Luleå, Haparanda och Wisby; Skeppare äge ock att till inlastning af ortens producter, som till utförsel äro lofgifne, anlöpa de å Gotland wårande landthamnar: Slitö, Burgswik, Kyllej, Rone, Lörje, Westergarn, Katthammarswik, Fårösund, Capelshamn, Ljugarn och Klinte. I afseende på införseln af waror till deßa landthamnar, gälle hwad derom serskildt finnes i Näder stadgadt *).

§. 8.

Tager Skeppare, utan bewisligt nödtwång, annat inlopp än i 6 §. säges, eller seglar utan anmälan förbi Tullbewakning wid inloppsort eller wiker ur rätta farleden, eller, med eller utan destination till Swerige, lägger till eller ankrar wid Swensk kust, der Tullbewakningsstation icke är inrättad, böte Trehundrade Riksdaler.

Är fartyget under femton läster eller odäckad, ware derjemte, om last medföres, i händelse af sådan landläggning eller ankring, fartyg och gods förwerkadt.

Om fartyg under femton läster eller odäckad farkost med innehafwande handelsgods anträffas under segling eller rodd inom den i Öresund från Falsterboref till Kullens Fyr bestämda demarcations-linea af Ettusende alnar från Swenska landet utom Tullplatsernas segel-leder och redder, skola sådana fartyg eller farkoster, utan afseende på den destinations-ort, som Skepparen uppgifwer, eller handlingarne utwisa, inbringas till närmaste Sjö-Tullkammare, der medhafwande gods underkastas behörig tullbehandling, så framt ej lagligen styrkas kan, att närmandet till Swenska kusten warit af trängande nöd föranledt.

§. 9.

Loßas gods, utan trängande nöd, i öppen sjö eller i skärgård, innan fartyget kommit under tullbewakning, ware godset förbrutet och Skepparen answare såsom för olofslig införsel af waror, samt böte deßutom ifrån Ettehundrade till Femhundrade Riksdaler, efter omständigheterna.

För Redare eller Godsägare, som öfwertygas om delaktighet i sådan olaga loßning, ware lag samma **).

Sker

*) Då däckadt fartyg med destination till Swensk hamn anträffas, äger jagt-uppsyningsman jemlikt Seglations-Ordningen samt inrikes förpaßnings- och Bewakningsstadgan, derå anställa undersökning, dock utan att lasten må rubbas, eller fartygets kurs förändras, eller deß resa utöfwer behöfwet för visitationen uppehållas.

Finnes fartyg medföra waror från utrikes ort, tullbara eller till införsel förbjudna, bör Jaktuppsyningsman med tullförsegling stänga lastens tillgångar, hwilket äfwen må ske, om anledning är att misstänka, det förbjudna waror innehafwas, som icke förr än wid slutlig loßning kunna röjas, eller att något underslef med lasten eljest är åsyftadt.

Kan luckornas tillstängande icke utan skada å godset ske, eller finnes sådant icke ledande till nödig säkerhet, må Jaktuppsyningsman tillse, att fartyget erforderligen bewakas till loßningsort eller närmaste inlopps-station, eller, om destinationen icke är till hamn inom bewakningsdistrictet, tills det kommit inom närmaste kustbetjenings bewakningsområde.

Å hufwud-documentet öfwer lasten antecknе Jaktuppsyningsman åsatte sigillers antal och ställen. K. Regl. d. 1 Oct. 1831. Art. 1. §. 3.

Ankommande öppna båtar skola af Jaktbetjeningen framför allt noga visiteras och bewakas.

Signal till tillämnad visitation gifwes genom Kronoslaggs hißande. Åtlydes ej denna signal, må båten prejas.

Prejning werkställes först genom loßande af ett löst skott. Bibehåller båten ändå sin kosa, utan att närma sig till tulljakten, må ett skarpt skott, dock utan rigtning på båten, loßas, och tulljakten under tiden forceras med segling eller rodd, för att kunna nalkas båten på anropningshåll. Efterkommes ej heller den senare signalen, må, för båtens anhållning, ytterligare loßas ett skarpt skott, så rigtadt, att kulan går tätt för eller after om densamma.

Hwad wid visitation å dylike, från utrikes ort ankommande, farkoster i öfrigt iakttagas bör, är i Seglations-Ordningen stadgadt. 4 §. ib.

De i nästföregående twänne §. §. föreskrifne åtgärder äro likwäl, hwad främmande Nationers fartyg beträffar, icke annorstädes tillåtna än inom Sweriges strandterritorium, hwilket i Öresund sträcker sig till hälften deraf, och för öfrigt till en Swensk mil från Swenska kusten. 5 §. ib.

Anträffas fartyg, af hwad lästetal och beskaffenhet som helst, gående i förbjuden farled, eller liggande i olaga hamn, utan att wara dertill af trängande nöd föranlåtet, må det anhållas och till närmaste Tullkamare införas, samt Skepparen till laga ansWar ställas. 6 §. ib.

Sak samma ware, om Skeppare, åkrad, wägrar att åtlyda Jaktuppsyningsmans anmaning till personlig inställelse wid wederbörande Domstol, eller om han anträffas utan päß, afseglande till utrikes ort. 7 §. ib.

Skulle, i de fall, då Jaktuppsyningsman åligger att anhålla och till Tullkamaren införa fartyg, som i skärgård eller wid kusten anträffas, Skeppare och Besättning göra motstånd och hindra Jaktuppsyningsman från fullgörandet af denna sin tjenstepligt, må han söka handräckning af de i nejden boende Kronobetjente, Lotsar eller andre åboer; warande ej mindre Lotsar än Kronobetjente förpligtade att biträde härtill lemna, wid bot af 10 R:dr till 33 R:dr 16 sk., efter omständigheterna, för den som sådant utan laga hinder sig undandrager; hwaremot alla, som godwilligt lemna Jaktuppsyningsman hjelpsam hand, skola af Kronans medel förde, i sammanhang med hufwudmålet, den brottslige åläggas att en sådan kostnad Dß och Kronan ersätta. 8 §. ib.

*) Angående tillåtelse att i wissa hamnar på Gottland importera och till salu hålla lofgifne utländska waror; se Com. Coll. Kung. d. 3 Dec. 1827 och d. 8 Sept. 1828, anm: wid 4 Cap. d. B.

**) Om ansWar för olaga loßning af gods ur fartyg, som angifwits till genomfart från haf till haf, å Göthaelf, insjöarne eller Götha Canal; se 6 §. i underrättelserne wid K. Taxan å afgifterne för transitofarten å Swenska canal-linjen emellan Norrsjön och Wästersjön d. 25 Jan. 1838, här ofwan införd.

Sker sådan lag-öfwerträdelse med fartyg under femton läster eller odäckad farkost, ware derjemte fartyg och den öfriga lasten förbrutne.

§. 10.

Skeppare må ej inom rätta farwattnet i skärgård sätta fartyg för ankar, så framt han ej, af trängande nöd eller andra allmänt gilltiga orsaker, dertill föranledes. Gör det någon, böte Femtio Riksdaler.

§. 11.

Wid ankomsten till inloppsort må ej, wid Tjugufem Riksdalers bot, Skeppare med sitt fartyg lägga till wid land eller brygga, förr än visitation å fartyget blifwit förrättad. Är då dager och Tullbetjente tagit fartyget under bewakning, åligge Skepparen att inom twänne timmar derefter hos Tullkammaren på stället sig infinna, utan att förut sig annorstädes begifwa, och wid Tullkammaren uppwisa sina till skepp och last hörande handlingar. Derefter skall, sist inom klockan 12 påföljande dag, Skepparen hafwa författat och till Tullkammaren ingifwit sin märkrulla, så inrättad, som härefter i 15 §. föreskrifwes. Uraktlåter Skeppare, utan laga förfall, att inom utsatt tid hos Tullkammaren sig anmäla, eller sin märkrulla dit ingifwa, böte Femtio Riksdaler.

§. 12.

Ankommer Skeppare nattetid till inloppsort, må han ej förr, än dager blifwit, gå i land wid andra tillfällen, än då werkligt nödtwång dertill föranleder, i hwilket fall Skeppare med den farkost, som till landgång begagnas, wid Tullbryggan bör anlägga och till visitations undergående hos den wakthafwande Tullbetjeningen sig genast anmäla. Sker annorlunda, böte Ett hundra Riksdaler.

§. 13.

Skeppsfolk, paßagerare eller andre äge ej heller att, innan Tullkammarens tillstånd erhållits och visitation föregått, utan werkligt nödtwång, begifwa sig till eller ifrån fartyg, wid Tjugofem Riksdalers bot och dubbelt om det sker nattetid. Kan Skeppare ej wisa, att berörde olaglighet, emot hans tillsägelse eller utan hans wettskap, skett, böte för underlåten tillsyn Tio till Tjugofem Riksdaler, efter omständigheterna.

§. 14.

Om hwad wid sjöfart på utrikes ort med däckade fartyg under femton lästers drägt samt öppna båtar särskildt iakttagas bör, stadgas i 4 Capitlet af denna Förordning.

II. Cap.

Om hwad Skeppare wid ankomst till inloppe- eller loßningsort och godsägare i loßningsort hafwa att iakttaga.

§. 15.

Den märkrulla, som af Skeppare skall enligt 11 §. aflemnas, bör först innehålla fartygets namn, byggnads-art, lästetal och djupgående, besättningens antal, med hwarje persons namn samt fartygets hemort, stället hwarifrån det kommer och till hwad ort, en eller flere, det destineradt är. Sedan uppföres den innehafwande lasten, efter deß beskaffenhet. Salt, spannmål och andra mätbara waror upptagas i det mått, som brukas i inlastningsorten. Är styckegods ställdt till wiß man, utsättes ägarens eller emottagarens namn och persedlarne antecknas till antal, nummer och märke. Är det intaget efter Connoißementer, ställda till ordres, skall hwarje persedel jemte nummer och märke äfwen till innehåll bestämdt utsättas. Medhafwer Skepparen någon wara, ämnad till annan inhemsk ort, eller till återutförsel, bör hwarje destinations-ort utsättas. Sist uppföres förrådet af lifsmedel för Skeppare och besättning till mängd och beskaffenhet, samt säckar, packor, fat m. m., deri lifsmedlen förwaras, till deras antal; hwarefter märkrullan dateras och af Skepparen egenhändigt underskrifwes.

§. 16.

Skeppare, Swensk eller främmande, som med lastadt fartyg ankommer från sådan utländsk ort, der Swensk Consul är, skall, då märkrulla till Tullkammaren aflemnas, tillika, wid Etthundra Riksdalers wite, ingifwa duplicat af manifestet öfwer sin last, så bestyrkt, som i 1 §. föreskrifwes.

§. 17.

Då märkrulla ingifwen är, åligge Tullkammaren att uppläsa den för Skepparen, hwilken då ware obetaget att dermed jemföra manifest och connoißementer. Finnes då något gods, som ej uppfördt är, ware honom tillåtet att det å märkrullan anteckna. Dreefter bör Skepparen, genom sin egenhändiga påskrift, erkänna, att märkrullan för honom blifwit upplåst och att han derå ej har något att tillägga.

Wid den visitation, som derefter skall af Tullbetjeningen werkställas, åligge det Skepparen, om lönnrum i fartyget finnas, att derom, på tillfrågan, lemna förrättningsmännen uppgift. Uraktlåter han det, böte för hwarje förtegadt lönn-rum, som wid visitation upptäckes, Tjugufem R:dr, och om förstuckne eller oangifwet gods anträffas, answare särskildt såsom för olofflig införsel af waror.

§. 18.

Sedan visitation å fartyget blifwit förrättad, ware Skeppare skyldig, innan han afseglar från inloppsort till den stad, der loßning skall werkställas, att låta försegla luckor och tillgångar till de rum i fartyget, der gods är inlagdt, då sådant utan befarad skada för godset kan ske, och deßutom, när Tullkammaren så nödigt finner, till bewakning under resan i skärgård, om bord emottaga en eller twenne Tullbetjente, hwilka under denna tjenstgöring antingen förses med skeppskost, eller af Skepparen erhålla Tjugofyra skillingar i dagtraktamente, om de sådant hellre åstunda.

§. 19.

Under resan till loßningshamn och förr än visitation å fartyget der föregått, må ej någon, utan Tullkammarens eller den wakthafwande Tullbetjeningens tillstånd, begifwa sig till eller ifrån fartyget, wid det answar, som i 13 §. stadgadt är, undantagande då Skepparen, wid ankomsten till loßningsorten, hos Tullkammaren sig inställer till märkrullans aflemnande.

§. 20.

Har Skeppare wid Inloppe-Tullkammare afgifwit märkrulla öfwer sin innehafwande last, och Redare eller Befraktare, innan Skepparen ankommer till loßningshamn, will förändra fartygets bestämmelse, antingen till annan inländsk stapelstad eller till utländsk ort, äge rätt dertill, efter föregången skriftlig anmälan samt aflemnande af den afgifna märkrullan jemte åtföljande handlingar, i Stockholm hos General-Tullstyrelsen, och på andra ställen hos Sjötullskammaren, och erlägge Skepparen då ej andra umgälder, än fyr- och båkafgift samt lotspenningar, enligt gällande Författning och Taxa. Går Skepparen till inländsk ort, bör den afgifna märkrullan assändas till derwarande Sjötullskammare, för att tjena till grund för lastens angifning och förtullning; går han åter till utrikes ort, må han de lasthandlingar, som med märkrullan aflemnats, återfå.

§. 21.

Nu anländer Skeppare till loßningsort, iakttage då hwad i afseende på fartygets anläggning i 11 §. sagdt är; anmäle sig ock genast, om dager är och sedan Tullbetjente tagit fartyget under bewakning, hos Tullkammaren eller Inspectionen, och ingifwe sin från Inlopps-Tullkammare medhafda märkrulla. Finnes ej inloppsort till den stad eller hamn, der loßning skall ske, ware i alla afseenden lag samma, som i 11, 12, 13, 15, 16 och 17 §. §. stadgadt är.

§. 22.

Medhafwer Skepparen i sitt fartyg i allmänhet lofgifwet och tullbart gods, som ej å märkrullan uppfördt är, och har han jemwäl sedermera förtegat godset, intilldeß fartygets loßning är börjad, böte då godsets halfwa wärde. Är godset uteslutet äfwen från manifestet, då sådant, enligt 1 §. af denna Författning,

ning, medföres, skall Skepparen böta godsets fulla wärde; men ägaren må, i begge fallen, emot behörig tull, om godset disponera. Öfwertygas ägaren om delaktighet i godsets tillämnade insmygande, ware det förbrutet och han till ansvar såsom för oloflig införsel af waror förfallen.

§. 23.

Är åter den uteslutna waran, innan lossning å fartyget börjas, hos Tullkammaren eller Inspectionen af Skepparen angifwen, eller wisar sig tydligen, genom den från märkrullan uteslutna warans upptagande å någon af de öfriga till Tullkammaren ingifna handlingar, att något underslef medelst warans insmygande icke warit affedt, eller kan Skepparen i bewis leda, att han ej ägt kunskap om warans inpractiserande i fartyget, ware från de i föregående §. stadgade ansvar fri; böte dock för wärdslöshet wid märkrullans författande, eller i den tillsyn honom å sitt fartyg åligger iakttaga, Tio till Ethundra Riksdaler, efter omständigheterna.

§. 24.

Anträffas i fartyg oangifwet gods, som till införsel förbjudet är, ware godset förbrutet och ägaren förfallen till det ansvar, som för oloflig införsel af waror stadgas. Pröfwas Skeppare hafwa försummat den honom åliggande tillsyn, så att förbrytelsen derigenom blifwit befordrad, böte för wärdslöshet, som ofwan sagdt är.

§. 25.

Nu är från märkrulla uteslutet förbjudet gods ämnadt till nederlag, der sådant äger rum, eller annorledes med serskildt tillstånd infördt, böte då Skepparen godsets halfwa wärde; men ägaren må i behörig ordning godset disponera. Öfwertygas ägaren om delaktighet i godsets tillämnade insmygande, ware det förbrutet och han till ansvar såsom för oloflig införsel af waror förfallen.

§. 26.

Är Skeppare, inhemsk eller främmande, bestämd till Swensk hamn, som ej äger allmän nederlagsfrihet, ware honom ej tillåtet att till återutförsel medhafwa gods, som till införsel förbjudet är, så wida Skeppare ej med paß, manifest och märkrulla, kan styrka, att han med sådant gods ämnar fullfölja samma resa till uppgifwen utländsk ort. Fullgöres ej denna bewisning, ware godset förwerkadt.

§. 27.

Medhafwer utländsk Skeppare till Swensk hamn, som ej äger allmän nederlagsfrihet, förbjudet gods, och det å märkrullan till återutförsel angifwer, eller styrker Skeppare sin destination till utrikes ort, som i föregående §. säges, ware godset under Tullkammarens wård till deß återutförseln sker. Denna bör, under den i 8 Cap. föreskrifne bewakning-controll, wara werkställd inom natt och år. I annan händelse, hemfalle godset till Kronan.

§. 28.

Finnes ej i fartyg gods, som blifwit å märkrulla uppfördt, ware Skeppare skyldig, att ersätta det wärde, hwartill godset kan uppskattas, och böte såsom för oloflig införsel af waror stadgadt är. Har waran till antal och beskaffenhet ej blifwit å märkrulla så uppgifwen, att wärdet derå bestämmas kan, skall Skepparen böta Twåhundrade till Femhundrade Riksdaler, efter omständigheterna. Öfwertygas godsägare om delaktighet i förbrytelsen, ware han förfallen till enahanda ansvar.

Kan åter Skeppare i bewis leda, att å märkrulla angifwet gods, som wid lossningen ej finnes, icke blifwit å inlastningsorten intaget eller genom olyckshändelse under resan gått förloradt, och sålunda af misstag å märkrulla kommit att anteckna, ware Skepparen fri från det ansvar, som i 28 §. stadgadt är; böte dock för wärdslöshet wid märkrullans författande, som i 23 §. säges.

§. 29.

Uppas, wid lossning af styckegods, skiljaktighet till mer än tio procent emot hwad connoissementet upptager af något Collys wigt eller cubik-innehåll, skall Skepparen derför ställas under tiltal wid wederbörlig domstol. Är persedeln mer än Tio procent ringare och gifter Skepparen ej lagligen styrka, att den i samma stick blifwit om bord tagen, samt att uppgiften i connoissementet genom misstag tillkommit, answare såsom i 1 mom. af nästföregående §. sagdt är. Befinnes åter persedeln mer än Tio procent större och enahanda bewisning af Skepparen ej åstadkommes, gänge såsom i 2 §. här ofwan är stadgadt.

§. 30.

Godsägare åligge, att till Tullkammaren aflemna angifnings-inlaga å allt det gods, som för hans räkning med fartyg inkommit, antingen det är ämnadt till förtullning eller nederlag, i Stockholm och Göthborg inom åtta och på andra ställen inom fyra dagar, räknade från den dag Skepparens märkrulla till Tullkammaren eller Inspectionen i lossningsort, enligt åtecknadt præsentatum, blifwit ingifwen. För senare angifning, än nu sagdt är, böte godsägare en procent af warans wärde, sådant det i Tull-Taxan upptages eller som i annat fall tjenar till grund för afgifternas beräknande. Deße böter ware Tullkammarens ensak.

§. 31.

I angifnings-inlaga upptages godset till rätt namn och art, antal, Swenskt mått, mål, wigt eller wärde, samt i hwad kärl eller omslag det är inlagdt, med derå satta märken och numror. Kan godsägare, i anseende till å aflastningsorten i handeln gällande olika beräkningsgrund, icke uppgifwa den slags qwantitet af antal, mått, mål eller wigt, som här i Riket är antagen, må det göra tillfyllest, att warumängden uppgifwes efter den slags beräkning, som factura och connoissementer innehålla. Dereft, i saknad af factura, godsägare ej kan lemna så specifik uppgift å godset, som nu sagdt är, gifwe det i inlagan under edsförbindelse tillkänna, hwarefter godset af Packhus-inspectionen eller Tullkammaren genast skall öppnas, samt till qwantitet och beskaffenhet undersökas, hörande införsels-afgifterne derefter beräknas.

§. 32.

Stiger gods till högre antal, mått, mål, wigt eller wärde, än hwartill det uti angifnings-inlagan blifwit uppfördt, må för Tio procent och derunder af öfwerskottet någon förhöjning i tull ej beräknas; men för hwad deröfwer är, skola tullafgifterna till dubbelt belopp utgå.

§. 33.

Angifwer någon en wara med lägre tull, i stället för den werkliga, som är högre tull underkastad, erlägge afgifterne å den senare waran till dubbelt belopp mot hwad Taxan utsätter. Men har angifningen warit föranledd af oriktighet i facturan, betale godsägaren blott den högsta enkla tullen.

§. 34.

Den, genom hwars åtgärd felaktig angifning blifwit upptäckt och rättelse wunnits, åtnjute Tio procent af den enkla och hälften af den dubbla tull, som sålunda inflyter, utöfwer hwad eljest hade ägt rum.

§. 35.

Finnes bland angifwet gods, i samma kärl eller omslag, någon förtegad wara af annat namn och slag än hwad angifwet är, hafwe ägaren förwerkat samma wara jemte det angifna, i samma kärl eller omslag förwarade, godset; answare ock för den förtegade waran, såsom för oloflig införsel. Är tull för det angifna godset erlagd, hafwe ägaren rätt att den återfå.

Kan åter ägaren eller emottagaren af det angifna godset i bewis leda, att den förtegade waran blifwit utan hans ordres honom tillsänd, ware han från answar fri, och blott samma wara förwerkad. Deßa stadganden gälle ock i fråga om waror, som öfwer Riksgränsen landwägen införas.

§. 36.

Will godsägare, innan tull-clarering hinner för sig gå, uttaga och disponera win och andra främmande dryc-

brycker samt olja och frukt, äge rätt dertill, sedan mätning, prowering eller besigtning å godset skett, och ägaren, till säkerhet för tull och öfrige afgifter, hos Tullkammaren nedsatt det belopp i penningar, som Tullkammaren, i grund af angifnings-inlagan, bestämmer. Godsägare ware ock tillåtet att, innan tull erlägges, efter erhållen frisedel, ur fartyg låta utloßa till och med hälften af salt- och spannmålsladdningar; dock må widare loßning ej ske förr än tull och öfrige afgifter för hela laddningen blifwit erlagde. För alla andra till för-tullning angifna waror, än de nu undantagna, skall tull wara betald, innan något deraf till ägaren utlemnas. Skulle dock, wid en waras undersökning, öfwerskott emot angifningen yppas och tull-expedition för detta öfwerskott ej genast kan medhinnas, må hinder deraf ej möta för det angifna och förtullade warupartiets utlemnande, i den mån sådant, utan en hel. persedels sönderdelande, kan ske.

I öfrigt och derest, i följd af locala hinder, någon ytterligare undantags-bestämmelse från den här för tullclareringen stadgade ordning någorstädes skulle finnas af nöden, må det bero på Wår General-Tull-Styrelse, att för ändamålet widtaga de åtgärder, som med Kronans rätt och säkerhet kunna pröfwas förenliga.

§. 37.

Med waror, ämnade till nederlag, förfares på sätt derom serskildt stadgadt är.

§. 38.

Inom Trettio dagar, räknade från den dag, då angifnings-inlaga enligt 30 §. bordt aflemnas, skola tullafgifterne för allt med fartyget inkommet och till förtullning angifwet gods wara betalde, samt umgälder för fartyget erlagde.

§. 39.

Utebliswer godsägare med betalning öfwer den i 38 §. utsatte tid, erlägge en half procent i månaden af tullsumman, Wår och Kronans ensak.

Dröjer han med angifning eller förtullning öfwer twänne månader efter den för angifnings-inlagans aflemnande i 30 §. bestämda tid, bör så stor del af godset, genom offentligt utrop försäljas, som swarar emot tull- och procent-afgifterne. Anmäler sig ej godsägare och uttager återstoden inom natt och år, ware den Oß och Kronan hemfallen.

§. 40.

Ej må fartyg till utrikes ort förpaßas, innan de å fartyget belöpande umgälder för inkommande äro erlagde.

§. 41.

Ifrån Maj månads början till Augusti månads slut, ware loßning alla söcknedagar tillåten från klockan 6 om morgonen till kl. 8 om aftonen; under September, October, Mars och April månader, från klockan 7 om morgonen till klockan 6 om aftonen, och under öfriga månader af året, från klockan 8 om morgonen till klockan 4 på eftermiddagen, med en timmes ledighet wid middagstiden; dock må wid sådana tillfällen, som fordra synnerlig skyndsamhet, loßning äga rum, utöfwer denna tid, så widt nödigt dagsljus det medgifwer, enär serskildt tillstånd till loßning erhålles af Tullkammaren eller Inspectionen på stället, i hwilket fall den Tullbetjent, som till bewakning förordnas, bör njuta af den, för hwars räkning loßning sker, Åtta Skillingar för hwarje timma, som öfwerskjuter den i allmänhet utsatta loßningstiden.

För loßning å olaga eller annan än här ofwan sagd tid, plikte, ändock att oloslig waru-införsel dymedelst ej föröfwas, Skeppären Tjugufem Riksdaler.

§. 42.

Ej må Skeppare under loßning hafwa flera däckluckor å fartyget öppna, än Tullkammaren tillåter, eller wägra den till bewakning postcrade Tullbetjent, att hwarje gång, efter slutad loßning, låsa eller försegla luckor och tillgångar till lasten eller Tullkammaren, att, der så nödigt pröfwas, bibehålla fortfarande bewakning å fartyget, under den öfriga tid af dygnet då loßning ej är tillåten.

Innehar Skepparen gods å sådana ställen i fartyg, der detsamma icke kan under lås och försegling ställas, erlägge han i tractamente till en eller twänne Tullbetjente, som godset enligt förordnande bewaka, Tjugofyra Skillingar för dygnet åt hwardera.

§. 43.

Bryter någon olosligen de lås eller sigiller, som till Wär och Kronans säkerhet äro satta å fartygets luckor eller andra ingångar till rum, der gods förwaras, eller bereder sig någon genom inbrott på annat sätt tillgång till sådana med lås eller tullsigill stängda rum, böte Twåhundra Riksdaler. Gitter Skepparen ej öfwertyga annan om brottet, ware sjelf till deßa böter förfallen.

§. 44.

Är försegling å fartyg bruten, och kan Skeppare wisa, att det af wåda skett, och han jemwäl hos Tullkammaren gifwit händelsen genast tillkänna, ware från answar för sigillbrottet fri. Har stada å förseglingen tillkommit genom Skepparens urakt-låtenhet att wårda sigillen, böte han för wårdslöshet Tjugo till Femtio Riksdaler, efter omständigheterna.

§. 45.

Låter godsägare föra gods från fartyg sedan det kommit under tullbewakning, innan Tullkammaren eller Inspectionen meddelt frisedel eller behörigt tillstånd till loßning, ware godset förbrutet och ägaren straffes för oloslig införsel af waror, såsom derom stadgas. Är godset förstingradt, så att det ej kan tillrättaskaffas, answare ägaren som i 28 §. säges. För felande tillsyn wid sådan loßning, böte Skeppare Tio till Ettehundra Riksdaler.

III. Cap.

Om hwad Skeppare och aflastare hafwa att iakttaga, då fartyg till utrikes ort skall afgå.

§. 46.

Skeppare, som ämnar segla till utrikes ort, ware skyldig, ehwad han will intaga gods eller barlast, att, förr än inlastning börjas, i Stockholm och Götheborg hos Sjötulls-inspectionen och på andra ställen hos Sjötullskammaren, sig anmäla och uppgifwa det gods, som skall inlastas. Inspectionen eller Tullkammaren meddele derefter, i likhet med Skepparens uppgift, inlastnings-sedel åt den Tullbetjent, som till inlastningens bewakning förordnas.

§. 47.

Uti inlastningssedeln bör godset upptagas till deß serskildta slag, stycketal, mått, mål eller wigt. Å jern och andra metaller, som från wägarne afhemtas, skall jemwäl wederbörande Wåginspectors eller Uppsyningsmäns frisedel, och å andra wågbara waror, behörig wåg-attest till den bewakande Tull-betjenten aflemnas, för att tjena till rättelse wid lastningen. Der serskilde Tulltjenstemän i wågarne ej äro förordnade, bör wägningen förrättas af stadens Wågbetjente, i närwaro af Tullbetjent, hwilka gemensamt underskrifwa den frisedel eller wåg-attest, som meddelas.

§. 48.

Inlastar Skeppare gods innan tillstånd dertill af Inspectionen eller Tullkammaren erhålles och tullbewakning blifwit förordnad, böte Etthundra Riksdaler; answare ock ägare för allt sådant olosligen lastadt gods, efter hwad om oloslig utförsel af waror stadgadt är. Intages barlast utan tillstånd och bewakning, ware Skepparen förfallen till Femtio Riksdalers böter.

§. 49.

Då gods i stapelstads hamn wid serskildta ställen skall inlastas, bör Skeppare, innan han förlägger sitt fartyg från ett till annat lastningsställe, sådant hos Tullbewakningen tillkännagifwa wid Tio Riksdalers bot.

§. 50.

Hwad i 41, 42 och 43 §§. angående loßningstid, däckluckors öppning och lås eller förseglingar å

fartyg, är stadgadt, skall äfwen wid lastningar iakttagas, wid det answar, som i dessa §. §. säges.

§. 51.

Hwar och en, som i stapelstad äger rätt till utrikes export, må kunna, i sådan under staden lydande landthamn, der ständig tullbewakning, under Inspectors eller Uppsyningsmans befäl, finnes anställd, uti fartyg intaga laddning och dermed directe till utrikes ort låta fartyget afgå, med wilkor att, före afseglingen, belöpande umgälder för fartyg och last samt öfrige afgifter, enligt gällande Författningar, wederbörligen clareras, på grund af landthamns-inspectionens attest öfwer beskaffenheten och quantiteten, samt att de genom Författningarna i öfrigt föreskrifna controller noggrannt iakttagas.

Detta aflastnings-tillstånd, hwarigenom likwäl ej åsyftas någon rubbning af bestämmelserna i 7 §. om fartygs directa insegling, gälle ock i afseende på de waror, till hwilkas utförsel från egna hamnar Ridderskapet och Adeln, enligt deß privilegier, berättigas.

Är i landthamn ständig tullbewakning icke anställd, ware aflastaren skyldig att söka General-Tullstyrelsens eller District-Tullkammarens tillåtelse, hörande wid inlastningen serskild bewakning förordnas, och Tullbetjent, i och för densamma, af godsägaren åtnjuta skjutsfria fram och åter efter en häst, samt Tjugofyra Skillingar i dagtractamente. Inlastar någon olofligen gods i skärgård eller landthamn, straffes som i 9 §. säges.

§. 52.

Då lastning slutad är, skall Skepparen till Tullkammaren ingifwa förteckning å den last, som i fartyget blifwit intagen, och godsägaren tillika aflemna behörig angifnings-inlaga å det gods, han aflastat. I deßa handlingar böra upptagas Skepparens och fartygets namn, godset till deß beskaffenhet, stycketal, mått, mål eller wigt, samt orten dit fartyget skall afgå *). Sedan belöpande afgifter blifwit erlagde, meddele Tullkammaren, utan uppehåll, Skepparen paß å fartyg och last.

§. 53.

Innan Skeppare får afsegla, skall slutlig visitation, enligt paßet, af Inspectionen eller Tullkammaren å fartyget förrättas, så widt den utan lastens rubbning kan ske. Nödgas Skeppare sedan, för motwind eller annan giltig orsak, längre qwarblifwa, ware fartyget under tullbewakning till deß afseglingen sker.

§. 54.

Afgår Skeppare utan paß och förr än tull med öfriga umgälder blifwit erlagde, straffes han, och, för delaktighet i brottet, Redare och Befraktare, som i 9 §. om olaga loßning stadgas. Lag samma ware, om Skeppare, sedan han utclarerad blifwit, i skärgård eller öppen sjö olofligen intager gods, som till utförsel förbjudet eller tullbart är.

§. 55.

Innehar Skeppare gods, som wid inkommandet är angifwet till återutförsel, skola wid slutlig visitation å fartyget, luckor eller tillgångar till de rum, der godset är inlagdt, med tullsigill förseglas och förordne Inspectionen eller Tullkammaren en Tullbetjent, att, på Skepparens bekostnad, åtfölja fartyget till öppen sjö. Finnes Tullkammare wid utloppsort i den farled Skepparen paßerar, bör samma Tullkammare meddela attest, att wid visitation å fartyget tullförseglingen warit orubbad. Är ej sådan Tullkammare, afgifwe den fartyget åtföljande Tullbetjent bewis om godsets riktiga utförsel. Deße attester skola till Tullkammaren i lastningsorten aflemnas, och wid deß tull-journal, såsom verification, biläggas. Bewakning till öppen sjö erfordras likwäl ej, då det till åter-utförsel bestämda godset består endast af provisions-artiklar, inom fastställda maximi-quantiteter.

§. 56.

Angifwer någon att fartyg, som blifwit utclareradt, innehar annat eller mera gods än å Skepparens paß uppfördt är, eller att från sådant fartyg till återutförsel ämnadt gods, förbjudet eller oförtulladt, blifwit å lastningsort eller i Swensk skärgård loßadt, och äskar angifwaren lastens utloßning och undersökning, ställe wederhäftig borgen för kostnad och skada, som deraf kunna följa, hwarefter Tullkammaren meddele handräckning till werkställighet af loßning.

§. 57.

Finnes då olofligt utförsel af waror hafwa skett, straffes godsägare och Skeppare såsom derom stadgadt är; answare ock för olaga loßning eller lastning, om sådan förbrytelse tillika blifwit förösfwad, och njute angifwaren beslagare-rätt. Finnes ej något dylikt undersleef hafwa ägt rum, ersätte angifwaren eller hans lösteemän den kostnad och skada, som genom loßning och fartygets uppehåll blifwit förorsakade.

§. 58.

Har Tullkammare-föreståndare skälig anledning att låta loßa och undersöka en till utrikes ort ämnad laddning, må det ej heller wägras. Pröfwas han genom sådan åtgärd hafwa misbrukat sin tjenst, hafwe Redare eller Befraktare rätt att af Kronan njuta ersättning för all den kostnad och skada, som loßningen dem bewisligen tillskyndat. Tjenstemannen ware Oß och Kronan för sådan ersättning answarig, och straffes i öfrigt med suspension från en till sex månader, eller tjenstens förlust, efter omständigheterna.

§. 59.

Ej må Skeppare, utan trängande nöd, eller annan giltig orsak, taga annan farled än i 6 §. säges, eller segla förbi Tullkammare wid utloppsort, eller inlöpa i hamn, der Lots eller Tullbetjent ej finnes, eller, churu stadd inom rätta farwattnet, uppehålla sig i skärgård, wid det answar, som i 8 och 10 §. §. stadgadt är.

IV. Cap.

Om hwad, wid sjöfart på utrikes orter med däckade fartyg under femton läster drägt samt öppna båtar, serskildt iakttagas bör.

§. 60.

Swenska däckade fartyg under femton läster eller öppna fartyg och båtar af hwad storlek som helst, bära, wid utrikes fart, å förstäfwen wara försedda med ordningsnummer och namnet å den stad eller det tulldistrict, som är farkostens hemort; åliggande Tullkamrarne, att öfwer werkställigheten af detta stadgande hafwa behörig tillsyn och wid in- och utclareringen, så wäl i farkostens mätebref, som i journalen och det paß, som meddelas, upptaga farkosten under sitt rätta nummer och märke *).

§. 61.

Skeppare, Swensk eller utländsk, som förer fartyg under femton lästers drägt eller öppen farkost, skall, sedan han å utländsk ort intagit waror, antingen med bestämmelse till Swensk hamn, eller Swensk Skeppare i afsigt att gå från en till annan utrikes hamn eller till Norrige, wara försedd med manifest eller förteckning

*) Sjötullskamrarne åligger noga tillse, att stadgandet i Seglations-Ordningen, angående uppgift af destinationsort wid angifning af utgående laddningar, ware sig med inhemska eller utländska skepp, må af Skeppare och godsägare i möjligaste mätto iakttagas, så att då sjelfwa afsättningsstället ännu wid afgående är obestämdt, angifnings-inlagan åtminstone mätte utwisa Staten eller Landet, dit laddningen är ämnad, hwarigenom den wanliga obestämda uppgiften om destination till angränsande haf, så widt möjligt är, må kunna undwikas. General Tullstyrelsens Circ. d. 4 Junii 1825.

*) Som stämplingen innefattar ett wilkor för rättigheten att begagna fartyg och båtar af förenämde beskaffenhet till utrikes fart, skola farkosternes redare sjelfwe bestörja werkställigheten af denna stämpling samt widkännas den dermed förenade kostnad. Se härom och åtskillige andre, i afseende på nämde fartygs stämpling och numerering, gifne föreskrifter, General Tullstyrelsens Circ. d. 7 Junii 1826, grundadt på K. Bref. d. 16 förutgångne Maji, pag. 707 i nämde års Förf. Saml.

ning öfwer sin innehafwande last, i hwilken handling bör intagas Skepparens och farkostens namn, den senares hemort och nummer, orten dit han är bestämd, lasten till stycketal, nummer och märke, samt innehållet af hwarje packe, kista eller fastäge. Detta manifest, jemte ett af Skepparen egenhändigt underskrifwet duplicat deraf, försedt med attest att duplicatet är enligt med den, till Tullkammaren i utländska utclarerings-orten aflemnade, angifnings-inlaga, hwarefter utclareringen skett, äligge Skepparen att, före afresan, ingifwa till den på stället förordnade Swenske Consul, som, efter meddeldt intyg å manifestet, att ett lika lydande duplicat deraf blifwit till honom ingifwet, bör återställa det förra documentet till Skepparen och affända det senare med näst påföljande post, antingen till Tullkammaren i den Swenska hamn, dit Skepparen är bestämd, eller, i händelse Skepparen ämnar afgå till någon utländsk ort eller Norrige, till den Tullkammare i Swerige, hwars district är farkostens hemort.

§. 62.

Anträffas Skeppare å farkoster af ifrågawarande beskaffenhet, under resan, af kust- och skärgårds-bewakningen, äligge honom, antingen han ämnar sig till Swensk hamn eller ej, att taga bewakning om bord och uppwisa sina fartygs- och last-handlingar. Finnes då Skepparen komma från sådan utländsk hamn, der Swensk Consul är förordnad, utan att wara försedd med behörigt, af Consuln påskrifwet, manifest å sin innehafwande last, eller beträdes han medföra annat eller mera gods, än manifestet innehåller, skall farkosten införas till närmaste Sjötullskammare, samt Skepparen ställas under laga tilltal, och allt sådant gods, hwarå manifest, på föreskrifwet sätt inrättadt, alldeles saknas, eller som till antal och beskaffenhet med detta document ej öfwerensstämmer, wara confiscation underkastadt, samt Skepparen answara för oloflig införsel af waror efter hwad derom stadgadt är. Lag samma ware, om, wid framkomsten till Swensk destinations-ort, manifest saknas eller med lasten icke öfwerensstämmer.

§. 63.

I händelse Skeppare å ankommande öppen båt icke åtlyder den af Tull-Jakt-betjeningen, genom kronoflaggs hissande, gifna signal till visitation, äge nämnde betjening att, medelst loßande af ett löst skott, båten anpreja; bibehåller båten det oaktadt sin kosa utan att närma sig till Tull-jakten, må ett skarpt skott, dock utan riktning på båten, loßas, och Tull-jakten under tiden ansträngas med segling eller rodd, för att kunna nalkas båten på anropningshåll. Efterkommes ej heller den senare signalen, må för båtens anhållning ytterligare loßas ett skarpt skott, så riktadt, att kulan går tätt för eller akter om densamma.

§. 64.

Det i näst föregående §. föreskrifna behandlingssätt äge likwäl, hwad främmande nationers fartyg beträffar, icke rum annorstädes än inom Sweriges strandterritorium, hwilket i Öresund sträcker sig till hälften deraf, och för öfrigt till en Swensk mil från Swenska kusten.

§. 65.

De för Skeppare, enligt detta Capitel, gällande controll-föreskrifter och dermed förenade answarsbestämmelser skola, utom i hwad särskildt rörer sjelfwa fartygen, lända äfwen de formän till efterrättelse, som ikwägen från Danmark hemta waror till Swerige.

V. Cap.

Om särskilda föreskrifter, som wid tillämpningen af denna Förordning böra iakttagas.

§. 66.

Angående sjöfarten emellan Swerige och Finland, samt emellan Skånska hamnarne och Danmark, gälle till efterrättelse hwad särskildt derom nu är eller framdeles warder stadgadt.

§. 67.

Föranlåtes Skeppare af trängande nöd, eller i handels-affsigt, eller för att inhemta ordres för sin widare resa, inlöpa i annan Swensk hamn, der Sjötullskammare är, än dit han enligt last-documenterna är destinerad, iakttage då hwad i 11, 12, 13 och 15 §. §. stadgas, eller böte, som i dessa §. §. säges. I den ordning, som här nedan i detta Capitel föreskrifwes, ware sådan Skeppare tillåtet, att loßa större eller mindre del af sin last, utan att erlägga tull eller annan afgift för mera än han loßat; betale dock fulla umgälder för fartyget, och ware sedan å annan loßningsort, från skeppsumgälder för samma resa befriad. Öfwer hwad loßadt blifwit, jemte erlagde skeppsumgälder, meddele Tullkammaren bewis genom påskrift å Skepparens märkrulla, och tage af märkrullan en afskrift, som med näst påföljande post bör affändas till Tullkammaren i den ort, dit fartyget är bestämdt att afgå.

§. 68.

Finnes ej Sjötullskammare i den hamn, dit Skeppare af förenämnde orsak inlöper, och är annan tullbewakning der stationerad, anmäle sig Skeppare efter ankomsten hos den på stället warande Tullbetjent, inom den tid och wid det answar, som ofwanstående 11 §. stadgar, och ware fartyg och gods under tullbewakning intilldess afsegling sker. Är Skeppare i behof af lifsmedel, må han sådana tullfritt om bord taga, då beloppet deraf å Skepparens pass af den bewakande antecknas. Ej må inlastning af andra waror äga rum, utan att tillstånd af Sjötullskammare i distrietet, efter behörig anmälan, erhålles, ej heller loßning tillåtas wid andra tillfällen, än då sjöstada dertill föranleder, i hwilken händelse anmälan derom genast bör ske hos nämnde Sjötullskammare, som förordnar om nödig bewakning wid bergningen.

§. 69.

Blifwer Skeppare, som går utrikes orter emellan, nödsakad att söka Swensk hamn, ställe sig då till efterrättelse hwad om märkrullans afgifwande samt om tullbewakning i allmänhet stadgadt är. Will han, med förändrande af destination, i Swensk hamn loßa större eller mindre del af medbragta tillåtna waror, äge han dertill rätt, under iakttagande af föreskrifwen tullbehandling, och, om han anländt ifrån Europeisk hamn, emot förbindelse, försedd med antaglig borgen, att från aflastnings-orten, så framt Swensk Consul der är anställd, inom fyra månader från angifningsdagen, hafwa till Tullkammaren å loßningsorten aflemnat så bestyrkta lasthandlingar, som i 1 §. af denna Förordning stadgas, wid de answars-påföljder, som 2 §. innehåller.

Från anskaffande af dylika handlingar ware dock Skeppare fri, i de fall då loßning warit föranledd endast af behof för betalning af Lotspenningar, reparationer, intagna lifsmedel eller skeppsumgälder, och icke öfwerstiger sådant behof.

§. 70.

Befälhafware å Kronans skepp skall, likasom Skeppare å handelsfartyg, wara skyldig att iakttaga hwad om angifning, bewakning, visitation och förtullning stadgadt är, så framt derom ej annorlunda finnes serskildt föreskrifwet; bryter han häremot, böte dubbelt mot hwad i hwarje fall utsatt är.

§. 71.

Wid alla de tillfällen, då Skeppare ej sjelf förer befäl å fartyget, ware Styrman, eller den i Skepparens ställe är, underkastad enahanda skyldigheter och answar, som denna Författning för Skeppare utsätter.

§. 72.

Öfwerfaller någon med hugg och slag Tulltjenstеman eller Betjent, i och för den tjenstgöring, honom enligt denna Förordning äligger, eller med wåld öfwar oloflig införsel eller utförsel af waror, straffes med arbete å fästning i ett till tre år, efter omständigheterna, och answare deßutom serskildt för sår och slag, samt för oloflig införsel och utförsel af waror, om någon af dessa förbrytelser tillika föröfwats. För det hinder

och motstånd i tjenstens utöfning, som den bewakande, wid werkställighet af föreskrifna säkerhetsmått å fartyg, tillfogas, ware Skeppare ansvarig och böte Femtio till Twåhundra Riksdaler efter sakens beskaffenhet. Warder Befälhafware å Kronans skepp förwunnen till något af deßa brott, miste ock tjensten, eller ware från tjenst och lön suspenderad i tre månader till ett år, efter brottets beskaffenhet. Ofredas Tullbetjent i och för tjenstgöringen, med hot eller smädeord, böte den brottslige efter allmän Lag. Gör han sjelf wåld eller orätt, gälle ock derom hwad Lag säger, och straffes serskildt med tjenstens förlust eller suspension från tjenst och lön i en till sex månader, efter omständigheterna.

§. 73.

Beträdes någon andra gången eller oftare med sådan förbrytelse, derå penningeböter i denna Författning äro stadgade, plikte dubbelt.

§. 74.

Af böter, som enligt denna Författning ådömmas, njute Kronan och åklagaren hwar sin hälft, med undantag af de fall, der annorlunda finnes stadgadt. Huru auctions- och ersättnings-beloppet för waror, samt böter i mål om olofflig införsel och utförsel af waror böra förbelas, derom är serskildt förordnadt.

§. 75.

Böter efter denna Förordning gånge i laga ordning af den brottsliges egendom ut, så långt den räcker. Kunna böterne ej fullt utgå, hafwe åklagaren företräde framför Kronan.

§. 76.

Saknas tillgång till böter, som efter denna Förordning ådömde äro, då skall hwad af böterna ej gäldas kunnat, för den sakfällde till fängelse förwandlas. Emot böter till och med Tio Riksdaler, swarar en wecka; emot böter från Tio till och med Tjugofem Riksdaler, twå weckor; från Tjugofem till och med Femtio Riksdaler, tre weckor; från Femtio till och med Etthundra Riksdaler, en månad; gå de öfwer Etthundra Riksdaler, då ökas straffet med en månads fängelse, för det belopp, som uppgår till och med nästa hundradetal, så att twå månaders fängelse swarar emot böter från Etthundra till och med Twåhundra Riksdaler; tre månaders fängelse från Twåhundra till och med Trehundra Riksdaler, och så widare. Ej må dock någon, för bristande bötestillgång, i längre tid än ett år i fängelse hållas, ehwad belopp böterne må utgöra. Under fängelsetiden bör fången till lämpligt arbete hållas.

VI. Cap.

Om Rättegången.

§. 77.

Mål, som angå förbrytelser emot denna Förordning, skola upptagas wid närmaste Rådstufwu-Rätt inom det Tullkammare-District, der förbrytelsen skett, så framt ej målet, i anseende till personen, tillhör Hof-Rätt.

§. 78.

Beswär öfwer Under-Rätts utslag i dylika mål skola till Hof-Rätt inlemnas inom hälften af den tid, som för laggwadda sakers fullföljande ifrån Rådstufwu-Rätt i allmänna Lagen utstakas.

§. 79.

Är klaganden till böter fälld, men ej häktad, då skall han wid beswären foga bewis derom, att han böterne i Ränteriet nedsatt, eller hos Rätten borgen derföre ställt, eller ock wid beswären bilägga löftesskrift af twänne män, de der för böterne borga, en för bägge och bägge för en, med intyg af Wår Befallningshafwande eller Domstol i den ort, der de bo, att de werderhäftige äro. Å landet må Kronofogde, Länsman, Kyrkoherde i församlingen eller den i hans ställe är, sådant intyg gifwa.

§. 80.

Gitter ej klaganden nedsätta böterne eller borgen derför ställa, tage bewis öfwer sin fattigdom af Domaren eller Domstolen, eller å landet af Kronofogde eller Länsman eller Kyrkoherde i den församling, der han bor, och lägge det bewis wid beswären.

§. 81.

Utställer Hof-Rätt beswären till Under-Rättens eller wederpartens förklaring, tage klaganden dem ut och tillställe den, som wederbör, efter hwad Hof-Rätten föreskrifwit: ingifwe ock bewis öfwer tillställelsen till Hof-Rätten inom tre gånger den tid, som för beswärs anförande från hwarje ort i 78 §. säges, räknad från den dag, då beswären af Hof-Rätten till förklaring utställdes.

§. 82.

Försummar klaganden något af hwad honom i 78, 79, 80 och 81 §. §. ålagdt är, hafwe sin talan förlorat och warde Under-Rättens utslag laga kraftwunnet ansedt.

§. 83.

Under-Rätt åligge, att i mål, der till answar dömdt blifwit, ehwad den sakfällde misnöje anmäler eller ej, genast efter utslagets afkunnande gifwa honom besked om hwad han, för ändrings sökande, iakttaga bör: teckne ock föreskrift derom å utslaget.

§. 84.

Är den dömde häktad, ware Domaren pligtig, att, der han det begär, lemna honom af ransakningen och domen så tidig del, att han, innan beswärstiden tilländagått, kan ingifwa sina beswär till Wår Befallningshafwande i Länet, att till Swea Hof-Rätt *) insändas; finner Hof-Rätten, att någon deröfwer höras bör, låte då sjelf infordra deß förklaring.

§. 85.

Wår Befallningshafwande drage försorg derom, att häktad person warder med nödigt biträde till beswärs författande försedd.

§. 86.

Under-Rätt aflemne, wid bot, som i 2 Cap. 6 §. Rättegångs-Balken stadgas, utslag och protocoll till Tullfiscalen, der den finnes, eller i annat fall till wederbörande Tullkammare, inom tio dagar efter utslagets afkunnande, för den widare åtgärd, som, till bewakande af Wår och Kronans rätt, efter af General-Tull-Styrelsen stadgad Ordning, må äga rum.

§. 87.

Om ändrings sökande i Hof-Rättens utslag gälle hwad för Hof- och Öfwer-Rätt, i Kongl. Förordningen den 19 Juli 1815, är i allmänhet stadgadt.

§. 88.

Denna Wår Nådiga Förordning skall träda i werkställighet från och med början af nästa år; dock böra de i 1 §. bestämda nya åligganden för främmande Skeppare icke tillämpas förr än från och med den 1 näst kommande Julii. Det alle ꝛc. —

Angående den så kallade Landtmanna Seglationen, se K. Förordn. d. 11 Febr. 1832, wid 6 Cap. d. B.

Kongl. Majits Förnyade Nådiga Stadga om hwad wid sjöfart inrikes orter emellan och landwäga transport af waror iakttagas bör, samt om inrikes Tullförpaßning och Tullbewakning; Gifwen Stockholms Slott den 28 Nov. 1835.

Wi CARL JOHAN ꝛc. ꝛc. göre weterligt: att Wi, med fästadt affeende å hwad som förekommit under tillämpningen af Wår Nådiga Stadga angående sjöfart inrikes orter emellan och landwäga transport af waror, samt om inrikes tull-förpaßning och bewakning af den 9 November 1830; funnit godt, att, i sammanhang med Wår under denne dag beslutade Seglations-Ordning, i förberörde ämnen utfärda följande för-

*) Rättadt till "Wederbörande Hof-Rätt." Se Sw. Förf. Saml. N:o 68, för år 1835.

förnyade Stadga, hwilken från nästa års början skall tjena till allmän efterrättelse.

I. Art.

Allmänna grunder och bestämmelser för inrikes tull-förpaßningen.

§. 1.

Wid inrikes sjöfart, hwarunder **ensamt eller till någon del saltsjön befares**, skall iakttagas:

1:o Att waror, inhemska eller utländska, som **ifrån tullplats**, hwarmed förstås stad, köping eller landthamn, der ständig tull-bewakning är anställd, afsändas, antingen till annan tullplats, eller till ort utan tullbewakning, i allmänhet skola, äfwensom fartyget, hwarmed de afgå, förpaßas, samt att, wid sådan sjöfart, jemwäl barlastadt fartyg i allmänhet bör med tullförpaßning förses.

Från detta allmänna stadgande skola dock nedannämnda undantag äga rum.

Inhemska waror må i fartyg under femton läster drägtighet kunna oförpaßade föras från tullplats till hwilken ort som helst inom det Sjötullskammare-distrikt, hwarunder afseglings-stället lyder;

Utländska waror, likwäl af wißa slag ej utöfwer den wid insjöfart, enligt nedanstående 2 §., förpaßningsfria quantitet, må, i fartyg under femton läster, utan förpaßning transporteras från stapelstad till ort utan tull-bewakning inom samma stads Sjötullskammare-district.

I bägge förrberörda undantagsfall ware barlastadt fartyg under femton läster förpaßningsfritt.

2:o. Att inhemska waror, aflastade från ort utan tull-bewakning till annan sådan eller till tullplats, må, tillika med sjelfwa fartyget, befrias från förpaßning, deresf icke, under slik fart, loßning eller lastning å tullplats werkställes, i hwilka händelser der förfares på sätt här ofwan i 1 mom. säges; warande wid denna sjöfart, barlastadt fartyg alltid från förpaßning frikalladt.

3:o. Att utländska waror icke må någorstädes kunna **från ort utan tullbewakning** transporteras, utan att anmälan hos närmaste Tull-inspection föregått, och behörig förpaßning å gods och fartyg erhållits.

§. 2.

Wid inrikes fart, endast å **insjöar, floder och canaler**, samt **under forsling landwägen**, länder till efterföljd:

1:o. Att **inhemska waror** af alla slag, äfwensom fartygen, lastade eller barlastade, från förpaßningstagande befrias.

2:o. Att, af **utländska waror**, endast de utaf nedan uppräknade slag, och **öfwerstigande** här utsatta quantiteter skola, jemte fartyget, hwarmed transporten sker, förpaßas, nemligen:

Bomullsgarn	50 skålpund.
Arrack, Cognac, Genever, Rumm och **Sprit**, alla slag tillsammans .	15 kannor.
Caffe	60 skålpund.
Socker	100 —
Tobaksblad och **Negerhead** . . .	50 —
Win, alla slag tillsammans . . .	15 kannor.

Hwaremot så wäl alla öfriga utländska waror, som de ofwanuppräknade inom maximi-quantiteterna, frikallas, tillika med fartyget, från förpaßning.

3:o. Att, wid tillämnad transport från ort utan tull-bewakning, af de i nästföregående mom. specificerade utländska waror utöfwer maximi-quantiteterna, förpaßning bör uttagas å närmaste tullplats, eller Wär General-Tullstyrelses serskilta tillstånd afwaktas, innan sådan transport må för sig gå, undantagna blott de fall, då warorna genom strandning till orten ankommit, eller från marknad å landet återföras till stad, med der förut erhållen förpaßning, eller bewisligen utgöra till stad återtransporterad flyttgods.

§. 3.

Rörande förpaßningen, ej mindre af de från eller till Norrige öfwer gränsen ankommande eller afgående waru-transporter, än af sådana tillwerkningar, dem gårdfarihandlande medföra, äfwensom angående, dels de tillwerknings-bewis, utan hwilka Swenskt brännwin öfwer 60 kannor så wäl i Saltsjön, som på insjöar, floder och canaler eller landwägen icke må föras, dels ock tull-controllen i hänseende till ångfartyg, som passera inrikes orter emellan, länder till efterlefnad hwad i dessa ämnen serskildt blifwit eller framdeles warder i Nåder förordnadt.

§. 4.

Förpaßning skall, för att wara gällande, godset åtfölja. Saknas waru-förpaßning, der sådan medhafwas bort, skola warorna anhållas, samt, å de utländska lofgifna, dubbel inkommande sjötull, och, å de inhemska till utförsel tillåtna, dubbel utgående sjötull, men, å de till utförsel förbjudna, 10 för 100:de af wärdet beräknas, och före godsets återlemnande, i böter erläggas; ägande likwäl denna påföljd ej rum för oförpaßade utländska waror, som af hwarje serskild gods-ägare blifwit inom de i 2 §. bestämda quantiteter med samma lägenhet afsända, och hwarå det ålegat Skeppare eller forman att taga förpaßning, då de sammanräknade öfwersliga den förpaßningsfria quantiteten.

§. 5.

Afgår Skeppare utan att, der sådant jemlikt 1 §. erfordras, hafwa uttagit hufwudpaß å fartyg och last, böte Tio Riksdaler. Wid lika answar skola de, som i saltsjön föra fartyg för Wär och Kronans räkning, wara pligtige att taga förpaßning å fartyget och godset, då detta sednare öfwerstiger skepps-behofwet och är efter nämnda §. förpaßning underkastadt.

§. 6.

1:o. Afgår Skeppare utan att, der sådant, enligt 2 §. samt 3 mom. 9 §., erfordras, hafwa uttagit hufwudpaß, böte för hwarje gång Sex Riksdaler Trettiotwå Skillingar.

2:o. Afgår forman, utan att, i ofwannämnda fall, medhafwa waru-förpaßning, böte första gången Tre Riksdaler Sexton Skillingar, och sedan hwarje gång Sex Riksdaler Trettiotwå Skillingar.

3:o. Godsägare, som med forman afsänder utländska waror af de i 2 §. 2 mom. uppräknade slag, ålägge wid Tio Riksdalers bot att sjelf uttaga förpaßning, om de för hwarje slag öfwerstiga den förpaßningsfria quantiteten, och förpaßningen formannen tillställa, men i annat fall, att i forsedeln påminna formannen, det förpaßning bör af honom uttagas, deresf mer än de medgifna förpaßningsfria quantiteterne komma att med samma fora afgå.

§. 7.

Med fartyg förstås i denna Stadga äfwen mindre farkoster och båtar, däckade eller odäckade, som till transport af waror nyttjas: och med Skeppare betecknas den, som fartyg, farkost eller båt förer.

II. Art.

Wilkoren och sättet för meddelandet af förpaßning.

§. 8.

1:o. Till förpaßnings erhållande å förpaßning underkastadt gods, som sjö- eller landwägen afsändes, skall gods-ägaren eller hans ombud hos Tull-inspectionen i afsändnings-orten, hwarmed förstås den der stationerade Tullförpaßnings-autoritet af hwad benämning som helst, inlemna twåfalld behörigen daterad och underteckned inlaga, hwilken bör upptaga godset till deß beskaffenhet, antal, mått, mål eller wigt, utförda med fulla bokstäfwer, jemte emballage, märke och nummer, der sådana finnas, emottagarens namn, så wida waran är ställd till wiß man och ej till ordres, samt till hwad ort och med hwilken Skeppare, forman eller annan lägenhet godset afgår; hwarförutan, då fabriks-waror, så wäl utländska, som, wid transport i saltsjön, inrikes tillwerkade, anmälas till förpaßning, deßa warors inhemska eller utländska tillwerkning uppgifwas, och, deresf de äro stämpelbara, med hwad stämpel de finnas försedda: allt på sätt serskildt fastställdt formulair Litt. A. utwisar.

2:o. Är inlaga icke så beskaffad, åligge Tull-inspectionen att upplysa den förpaßningssökande, huru det felaktiga må rättas.

3:o. Förekommer ingen anmärkning emot inlagan, äge Tullinspectionen att meddela förpaßningen å ena exemplaret, under iakttagande i öfrigt af här nedan föreskrifna wilkor och säkerhetsmått.

§. 9.

1:o. Efter werkställd inlastning skall Skeppare å förpaßning underkastadt fartyg likaledes till Tullinspectionen aflemna twåfalld, behörigen daterad och underteckned inlaga, enligt formulairet Litt. B., innehållande fartygets namn, hemort, byggnadssätt, lästetal och djupgående, orten hwarifrån det sist anländt och till hwilken det är bestämdt, antalet af besättningen, huruwida Lots nyttjas eller ej, samt ändtligen godset, som blifwit inlastadt, med den i nästföregående §. antydda uppgift om detsamma, men då waru-affändare uttagit serskilda förpaßningar, endast deßas nummer och data. Å inlagan skall Tullbetjenten, som haft fartyget under bewakning, attestera inlastningens riktighet, i öfwerensstämmelse med wakthoken; hwarefter Tullkammaren äger att, sedan de serskilde förpaßningarne blifwit med deß sigill wid Skepparens inlaga häftade, meddela sjelfwa hufwudpaßet.

2:o. Skulle, sedan hufwudpaßet uttagits, flera waror före Skepparens afresa komma att inlastas, bör å dem, i förenämnde ordning, lagas serskild förpaßning, hwilken bifogas hufwudpaßet och deruti såsom tillägg anteckna.

3:o. Komma utländska waror af de i 2 §. 2 mom. omförmälda slag, inom maximi-qwantiteterna, att på insjöar, floder och canaler eller landwägen, eller ock, enligt undantags-stadgandet wid 1 §. 1 mom., på saltsjön, af flera godsägare affändas, men deße artiklar, hwar för sig sammanräknade med hwarandra, eller med öfrigt åtföljande gods, öfwerskjuta samma maximi-qwantiteter, åligge då Skeppare eller forman, att deraf till Tull-inspectionen in dupplo aflemna behörig angifningsinlaga efter formulairet Litt. C., för erhållande, den förre af hufwudpaß, den sednare af waruförpaßning.

§. 10.

Wid hwarje Skepparens hufwudpaß, äfwensom wid någon af de förpaßningar forman medförer, skall Tullinspectionen med deß sigill fästa en stämplad och med ordningsnummer försedd så kallad paß-sedel, innehållande de hufwudsakligaste föreskrifter i afseende på förpaßade warors transport. Af deßa tryckta sedlar, inrättade på sätt General-Tullstyrelsen derom serskildt förordnar, bör ett nödigt antal exemplar tillsändas Tullinspectionerna, som med hwarje qwartals slut för deras anwändande redogöra. Öfwer stämpeln teckne Tullinspectionen till hwilken förpaßning sedeln hörer, äfwensom paß-sedelns nummer å förpaßningen.

§. 11.

För erhållande af förpaßning å de utländska warorna: Bomullsgarn, Arrac, Cognac, Genever, Rumm och Sprit, Caffe, Socker, Tobaksblad och Negerhead samt Win, skall ytterligare och serskildt det wilkor äga rum, att waran bewisligen inkommit i Riket eller blifwit från nederlagen förtullad inom twå år före den dag då förpaßning äskas. I följd häraf må, enär sådana waror af den, för hwars räkning de ankommit från utrikes ort och förtullats, affändas från tullplats, dit de först anländt, förpaßning deraf ej meddelas, innan Sjötullskammaren, genom påskrift å förpaßningsinlagan, besannat att waran inom förberörde tid införts, med utsättande af nummer och datum i förtullnings-journalen.

§. 12.

Begäres å de i 11 §. upprälnade utländska waror inrikes förpaßning från tullplats, hwarest de icke förtullats, må sådan förpaßning icke utfärdas med mindre Tull-inspectionen, efter affändarens uppgift, finner med förpaßnings-journalen öfwerensstämmande att samma waror dit ankommit med förpaßning och, enligt dennas innehåll, blifwit inom ofwanbestämde tid i Riket införda och förtullade, hwilket allt bör å inspectionen i den nya förpaßningen noga utsät intygas.

§. 13.

I händelse utländska waror af deßa slag oförpaßade anländt till tullplats, dit förpaßning bort medfölja, och dubbel sjötull således mäst för dem betalas, skall, med hänsigt till tiden för deras förpaßande, enahanda wilkor iakttagas, så att förpaßning å warorna icke må utfärdas, deräst ej Tull-inspectionen, under åberopande af den journal, hwari dubbla sjötullen är beräknad, kan styrka att densamma ytterst inom twå år blifwit erlagd.

§. 14.

Skall utländsk waro med förpaßning från tullplats försändas af annan man än den, för hwars räkning hon enligt tull-journalen, inkommit och förtullats, eller, enligt förpaßnings-journalen, från annan inrikes tullplats anländt, åligge, innan förpaßning må medelas, affändaren att hos Tull-inspectionen förete den förre innehafwarens försäljnings-räkning eller öfwerlåtelse-bewis, upptagande namnen å Skepparen och fartyget, hwarmed godset blifwit infördt, samt tiden då det angifwits till förtullning; hwilken räkning eller attest bör, i bestyrkt utdrag, förpaßnings-journalen bifogas.

Den bewisning, hwarom 11, 12, 13 och 14 §§. handla, erfordras likwäl icke i de fall då Skeppare eller forman, enligt 9 §. 3 mom., uttager förpaßning å waror, som inom bestämda förpaßningsfria qwantiteter blifwit af serskilda godsägare affända, men sammanlagda uppgå deröfwer.

§. 15.

Åstundar någon, af serskilda anledningar, förpaßnings-rätt å utländska waror, inkomna och förtullade för längre tid tillbaka än twå år, må ansökning derom, beledsagad af uppgift om qwantiteten och belyg öfwer förtullningen, inlemnas till General-Tullstyrelsen, hwilken äger att, så framt icke giltigt skäl till misstänkande af godsets olofliga införsel wore för hand, en sådan förpaßning bewilja.

§. 16.

Äro utländska waror till landtmarknad eller annat ställe å landet förpaßade, och kommer derwid tullplats landwägen att genomfaras, skall förpaßningen ställas på den sista i wägen liggande tullplats.

§. 17.

1:o. Har någon wid förpaßnings utfärdande påbjuden controll blifwit af Tull-inspectionen i affändningsorten uraktlåten, må likwäl godsets ägare eller emottagare, så wida ej å hans sida försummelse eller underslef finnas begångna, om waran, utan hinder och dröjsmål, disponera; och bör Tull-inspectionen i lossningsorten, med nästa post efter inhändigandet af sådan felaktig förpaßning, till General-Tullstyrelsen afgifwa berättelse om förhållandet, samt förpaßningen sin skrift bifoga.

2:o. Den, som förfalskat förpaßning eller förtullnings-bewis, eller dertill hulpit, eller, med bewislig kännedom af förfalskningen, handlingarne begagnat eller begagna låtit, straffes efter allmän Lag, och hafwe dessutom, om han hörer under Tullwerket, för alltid förwerkat tjensten. Är det gods-ägare, hafwe han ock waran förbrutit.

§. 18.

Utfärdade förpaßningar skola af Tull-inspectionen genast i journalen införas, med bilåggande af det qwarstadnade exemplaret; hwaremot hufwud-paßet, eller, der sådant ej finnes, förpaßningen, bör i afskrift med förste afgående post affändas till Tull-spectionen i den ort, dit förpaßningen är ställd. Finnes sedermera någon förpaßning icke hafwa framkommit inom den tid, som i mon af transportens beskaffenhet, skäligen kunnat beräknas, skall Tull-inspectionen i destinations-orten deraf lemna del, ej mindre åt Tull-inspectionen i förpaßnings-

nings-orten, än till General-Tullstyrelsen, för paßtagarens befordrande till laga ansvar wid Domstolen i den ort, der förpaßningen blifwit utfärdad *).

III. Art.

Bewakningen å inrikes segelfart wid waru-transporter i saltsjön.

§. 19.

Skeppare, bestämd från tullplats till annan inrikes ort i saltsjön, och enligt I Art. underkastad förpaßnings-skyldighet, bör, innan gods i fartyget intages, anmäla sig hos Tull-inspectionen på stället, hwilken utan uppehåll besörje om visitation å fartyget och bewakning wid inlastningen. Intages gods i fartyg, innan anmälan föregått, och Tullbetjent blifwit till fartygets bewakande förordnad, böte Skepparen Tio R:dr, och loße, på egen bekostnad, åter upp godset, om dettas beskaffenhet icke annorlunda utrönas kan.

§. 20.

Förpaßadt fartyg bör, wid tullplats, genom Tull-inspectionens försorg bewakas, till deß det är segelfärdigt, och då behörigen utvisiteras; hwilket af Tullbetjenten skall å hufwud-paßet antecknas, innan det till Skeppare aflemnas.

§. 21.

1:o. Skeppare, underkastad förpaßnings-skyldighet för fartyg och gods, warer tillåtet att under resan förändra sin bestämmelse, och afgå till annan tullplats samt der utloßa hela sin innehafwande last, i den ordning här nedanför stadgas. Efter slutad loßning, bör Tull-inspectionen i loßnings-orten med första post derom underrätta Tull-inspectionen i första destinations-orten, som förhållandet i journalen antecknar.

2:o. Förpaßad Skeppare må äfwen, under resan till den i paßet uppgifna bestämmelse-ort, anlöpa tullplats, samt derstädes, under iakttagande af i allmänhet gällande föreskrifter, utloßa större eller mindre del af laddningen, eller inlasta fyllnad i densamma. Tull-inspectionen bestyrke, i förra fallet, å Skepparens hufwud-paß, huru mycket loßadt blifwit, och meddele, i sednare händelsen, serskildt paß å lastfyllnaden.

3:o. I annan än här ofwan stadgad ordning, må förpaßad Skeppare, under resan till destinations-orten, icke företaga loßning eller lastning af utländskt gods, wid det answar, som i Wår Nådiga Seglations-ordning af denna dag föreskrifwes.

4:o. Förpaßad Skeppare äge deremot att, under resan till bestämmelse-orten i skärgård eller landthamn utan tull-bewakning, utloßa större eller mindre del af inhemska alster och tillwerkningar, dem han, enligt paß, i fartyget medförer, eller till fyllnad i lasten intaga dylika waror, så framt han derom, med uppgift af warornas quantitet och beskaffenhet, anmäler sig, antingen wid afgående, hos Tull-inspectionen i den ort, hwarifrån han förpaßats, eller ock hos närmast i wägen liggande Tull-inspection; hwilken anmälan skall å paßet af Tull-inspectionen intygas. Urakttåter Skeppare att sådant anmäla, answare efter hwad i 19 §. är stadgadt. Är Tullbetjent för tillfället posterad eller eljest närwarande i den hamn, hwarest sådan loßning eller lastning werkställes, bör han derwid hålla behörig tillsyn, och å paßet anteckna hwad som loßadt eller lastadt blifwit; men der Tullbetjent ej finnes, må Skeppare, som fullgjort ofwanberörde föreskrift, fritt loßa eller lasta.

5:o. Beträdes inrikes seglande Skeppare att i skärgård eller öppen sjö hafwa olofligen loßat gods i ett till utländsk ort ämnadt fartyg, eller inlastat waror ur fartyg, som utrikes ifrån ankommer, straffes han i likhet med hwad Wår Seglations-ordning innehåller.

§. 22.

Utan affeende på den frihet från förpaßningstagande, hwilken i serskildta fall är medgifwen, och ehwad gods innehafwes eller ej, åligge hwar och en, som med fartyg eller båt anländer till tullplats, ej mindre wid inlopps- än å bestämmelse-orten, att wid tullen anlägga, för att visitation undergå. Seglar eller ror någon tullen, utan anläggning, förbi, böte Tio R:dr och deßutom En R:dr för hwarje läst af fartygets drägtighet utöfwer tio läster. För sådana böter ware Skeppare answarig; men å smärre farkoster, hwilka ej af wiß person föras, skola alle sig sjelfwe rådande personer, som finnas om bord, gemensamt answara för bötes-beloppet.

§. 23.

1:o. Då förpaßadt fartyg wid inlopps-ort undergått visitation, må Tull-inspectionen derstädes, så widt det till mißbruks förebyggande anses behöfligt, å fartygets luckor och öfriga last-tillgångar sätta sigill, hwilken åtgärd, med uppgift om sigillens antal, å Skepparens hufwud-paß antecknas. Wid försegling å fartyg bör dock sigill icke åsättas sådana tillgångar, genom hwilkas tillslutande lasten kunde taga skada.

2:o. De till skärgårds-bewakningen hörande Tjenstemän och Betjente äge rätt, då fartyg anträffas, att gå om bord, när och hwar helst de det finna nödigt. Ware dem jemwäl obetaget att af Skeppare äska och erhålla alla erforderliga upplysningar om både resa och laddning, samt att, der så nödigt aktas, försegla lastens tillgångar, äfwensom låta bewakning till loßnings-ort fartyget åtfölja.

3:o. För det motstånd eller hinder i tjenstens utöfning, som skärgårds-bewakningen i förenämnde händelse kunde röna från Skepparens och befättningens sida, blifwe Skeppare, eller den i hans ställe tillstädes är, ensam answare och böte Etthundra R:dr.

§. 24.

1:o. Förpaßad Skeppare skall, efter ankomsten till loßningsorten och anläggandet wid Tullen, till wederbörande Tullinspection ingifwa sina å fartyg och gods medhafwande förpaßningar. Tullinspectionen åligge då, att med hufwudpaßet jemföra alla derwid fogade serskilda förpaßningar, samt derefter paßen journalisera och bewis derom å hufwudpaßet meddela; hwarefter Tullinspectionen bör beförja att å fartyget må utan dröjsmål förrättas visitation, och förordna om bewakning wid utloßningen.

2:o. Förpaßad Skeppare må ej lägga till å annat ställe, än wid laga hamn, ej heller, sedan mörkt blifwit, derstädes landa, innan Tullinspectionen, på Skepparens anmälan, låtit beförja fartygets bewakning och visitation. Bryter någon häremot, böte i hwarje händelse Tio R:dr.

3:o. Skeppare å förpaßningsfria fartyg böra icke deß mindre, wid ankomst till tullplats, lägga till i laga hamn, der Tullbetjeningen äger tillse att, wid deßa fartygs loßning eller lastning, olofflig in- eller utförsel af waror icke må föröfwas. Will Skeppare på annat ställe anlägga, göre derom anmälan hos Tull-inspectionen, hwilken förordne om serskild bewakning, der den nödig pröfwas. För olaga anläggning eller flyttning af fartyget, plikte sådan Skeppare, i hwarje fall, såsom här ofwan säges.

§. 25.

När visitation å fartyg anställes, skall Tullbetjenten noga undersöka, huruwida sigillen, som, enligt anteckning å hufwudpaßet, blifwit fartygets tillgångar åsatta, eller hwarmed, enligt åtföljande tullpaß, i fartyget intagna fastager, packor eller lådor förseglats, be-

*) Sista perioden af denna §., är lika lydande med den, som finnes uti 18 §. af 1830 års Förpaßnings-Stadga. Likwäl hade genom K. Br. d. 19 Julii 1834, sistnämde §. i anmärkta perioden, undergått följande redactions-förändring: "Finnes sedermera någon förpaßning icke hafwa framkommit inom den tid, som i mohn af transportens beskaffenhet, skäligen kunnat påräknas, skall Tull-inspectionen i destinationsorten deraf lemna del, ej mindre åt Tullinspectionen i förpaßningsorten, än åt General-Tull-Styrrelsen, på det Paßägaren må, wid Tull-Domstol i förpaßningsorten fordras till laga answar, så framt han ej gitter styrka, att förpaßningen blifwit efter deß lydelse begagnad, eller, i annat fall, behörigen återställd." Gen. Tull-St. Circ. d. 24 Sept. 1834.

finnas orubbade. Upptäckes derwid att sigill äro brutna eller omslagna tåg afskurna, och kan Skeppare ej styrka att sådant timat utan hans förwållande, böte, när sigillbrottet är föröfwadt å lastens tillgångar, Ethundra R:dr och om åter det skett å någon packa, låda eller fastage, Femtio R:dr, oberäknadt det serskildta answaret för sämedelst till äfwentyrs föröfwad oloflig införsel af waror.

§. 26.

1:o. Wid tullplats ware lossning ur förpaßadt fartyg ej tillåten, utan bewakning af dertill förordnad Tullbetjent, och böra derwid förpaßningarna tjena till rättelse. Wägbara förpaßade waror skola till wåg, och utländskt styckegods till packhus föras, för att besigtning, mätning och wägning, före utlemnandet, undergå. Der packhus- eller wåg-inrättning ej finnas, må, uti emottagarens magasin, godset, i närwaro af Tullinspectionens föreståndare, behörigen controlleras. Win, Bränwin och andra wåtwaror i fastager skola, före afhemtningen, wid hamnen undersökas och mätas.

2:o. Inhemska waror må genast efter lossningen, sedan de wid hamnen blifwit undersökta af den fartyget bewakande Tullbetjent, kunna af emottagaren disponeras.

3:o. Om, wid tullplats, förpaßadt gods lossas och afhemtas, innan en sådan controll föregått, böte Skeppare Sexton R:dr Trettiotwå ß:, och ware likwäl godset, der det anträffas, underkastadt ofwan stadgade controll. Wägrar emottagare af oloflig lossad gods att, på Tullbetjeningens anfordran, låta detsamma behörigen undersöka, böte, i mon af godsets mängd och wärde, från Tio till Femtio R:dr.

§. 27.

1:o. Anmäler Skeppare, före visitation wid tullplats i lossningsort, att han medför gods, som bort wara förpaßadt, men hwarå förpaßning saknas, eller finnes förpaßadt gods, wid mätning, probering eller wägning, utgöra till mer än Tio procent större antal eller mängd emot hwad förpaßningen innehåller, eller brista partier utöfwer tio procent af en eller flera waror, som enligt förpaßningarne bort medfölja, utan att Skepparen gitter styrka, att de å annan inrikes ort blifwit behörigen utlossade eller genom sjöskada eller annan wåda förkommit, skall med det sålunda oförpaßade, öfwerskjutande eller bristande godset förfaras, på sätt 4 §. om answar för saknad förpaßning i allmänhet stadgar.

2:o. Befinnes oförpaßadt, men förpaßning underkastadt, gods oangifwet och förstucket, så att det icke annorlunda än genom visitation kan upptäckas, eller smyges sådant gods oloflgen i land, answare förbrytaren, om godset är utländskt, efter hwad i Förordningen emot oloflig införsel eller utförsel af waror säges; samt erlägge, om waran är bewisligen inhemsk, tio procent af deß wärde.

§. 28.

1:o. Innehafwer Skeppare i sitt fartyg förpaßning underkastadt gods, hwartill wid lossningen ingen emottagare sig anmäler eller är känd, låte Tull-inspectionen, i Skepparens närwaro, och sedan Tullfiscal, eller, der sådan ej finnes, en Magistratsperson eller Kronobetjent tillkallats, godset i wederbörlig ordning besigtigas, wägas eller mätas, hwarefter det genast må i Skepparens wård återlemnas, fritt, om någon anmärkning derwid icke ägt rum, men mot ofwan stadgade tullafgifter eller procent, om förpaßning fattas, eller förhållandet icke med densammas lydelse instämmer.

2:o. Wägrar Skeppare att deßa afgifter erlägga, emottage Tull-inspectionen godset under sin wård. Inställer sig ej ägare eller hans ombud inom tre månader derefter, skall, sedan kungörelse härom blifwit, genom anslag å Tull-inspectionens dörr samt trenne gånger i Stats-Tidningen, utfärdad, så stor del af godsets, som erfordras till gäldande af tullen eller procenten, jemte auctionskostnaden, å offentlig auction försäljas, men återstoden hållas ägaren tillhanda ett år efter auctionsdagen. Anmäler han sig ej inom denna tid, hemfaller godset till Oß och Kronan.

3:o. Befaras förskämning å sådant gods, bör det, genom Tull-inspectionens försorg, skyndsamligen å utlyst auction föryttras, och de inflytande medlen, efter afdrag för afgifternas och auctionskostnadens belopp, lefwereras i Tullwerkets Caßa, för att inom föreskriwen tid ägaren tillhandahållas.

§. 29.

Efter fulländad lossning wid tullplats skall fartyget undergå den slutliga eller så kallade Kölwisitation, hwarwid noga undersökes, om i kajuta eller annorstädes i fartyget gods finnes undangömdt, hwarmed då förhålles såsom 26 §. bjuder. Wewis öfwer werkställigheten af denna wisitation antecknas å hufwudpaßet, hwilken handling sedermera, jemte tillhörande serskildta förpaßningar, bör af den Tubetjent, som fartygets lossning bewakat, återställas till Tull-inspectionen, för att inkommande förpaßnings-journalen såsom werificatur biläggas.

§. 30.

1:o. I de fall då waror med förpaßning afgå till ort utan Tullbewakning, ware Skepparen ej förpligtad att, före lossningen, anmäla sig hos Tull-inspectionen inom districtet; hwaremot, wid Tio R:drs bot, honom åligge att, senast fjorton dagar efter ankomsten till destinationsorten, aflemna hufwudpaßet med bilagor, antingen till Tull-inspectionen, som det utfärdat, eller ock, om sådant finnes lägligare, till den Tull-inspection, hwarunder lossningsstället lyder, hwilket åliggande, som äfwen gäller för barlastadt fartyg, bör wara å förpaßningen antecknadt. Men om, wid början eller under fortsättning af lossningen, Tullbetjent till orten anländer, äge han rättighet att, så widt ske kan, controllera och beifra förefallande oriktigheter.

2:o. Skeppare å förpaßningsfritt fartyg ware skyldig att, wid in- eller ut-wisitation, efter ankomst till eller före afgång från tullplats, afgifwa, på Tullbetjents anfordran, muntlig redowisning för seglation och last; men skulle uppgiftens trowärdighet misstänkas, affordre Tullbetjent redowisning skriftlig, eller ock, i twänne ojäfwiga wittnens närwaro, muntlig; hwarefter Tull-inspectionen må äga rätt att hos Magistrat, Stads-Rätt eller Ordningsman, om sådan å stället finnes, äska åtgärd för tillförlitliga upplysningars winnande, dock utan hinder för fartygets affegling, samt att, om uppgiftens oriktighet då bekräftas, instämma målet till behandling wid laga domstol.

§. 31.

Lossning och lastning af förpaßning underkastadt gods må i allmänhet, wid Tio Riksdalers bot, ej kunna ske under andra timmar af dagen, än i Maj, Junii, Julii och Augusti månader, från klockan 6 om morgonen till klockan 9 om aftonen; under September, October, Mars och April, från klockan 7 om morgonen till klockan 6 om aftonen, samt, under de öfriga månaderna, från 8 om morgonen till 4 om aftonen, med mindre Skepparen dertill erhållit serskildt tillstånd af Tull-inspectionen, hwilken i slikt fall förordne om serskild bewakning; börandes härwid likwäl iakttagas, att lossning eller lastning icke må börjas tidigare på morgonen, eller slutas senare på aftonen, än dagerår.

§. 32.

1:o. Om, under resa i saltsjön inrikes orter emellan, Skeppare, förpaßad eller icke, föranlåtes af trängande nöd att anlöpa utländsk hamn, ware han pligtig att, wid återkomsten i Swenskt farwatten, afgå till någon ort, der Sjötulls-kammare finnes, och må han ej, wid äfwentyr af confiscations-behandling, kunna till Riket medföra andra waror än dem, som bewisligen utgjort hans, wid affeglingen inom Riket intagaa, last. Uti den märkrulla, Skepparen då bör till Tullkammaren aflemna, åligge honom att, icke allenast uppgifwa från hwilken Swensk ort han först afseglat, och hwilken utrikes ort han besökt, samt hurumwida han derförinnan warit i annan Swensk hamn, utan ock, i händelse några waror blifwit af honom å den utrikes orten lossade, desamma till förtullning anmäla. Derefter bör Tullkammaren wid wederbörlig Domstol affordra Skep-

pa-

paren redo för hans resa och laddning. Gitter han, genom journal eller sjöförklaring, bedigad af besättningen, styrka att han, till räddande af farlyg och gods, nödgats söka utländsk hamn, ware han fri från ansvar för den utrikes farten. Prösvas åter samma fart icke hafwa warit af trängande nöd föranledd, böte Skepparen för sin olaga segling, Twåhundra Femtio Riksdaler; skolande, i begge dessa händelser, det lofgisna gods, som han i utländsk hamn loßat, behörigen förtullas. Har deremot Skepparen i utländsk hamn, antingen ditfarten skett af trängande nöd eller icke, loßat waror, förbjudna i Sverige till utförsel, ware han förfallen till ansvar, enligt Förordningen emot olovlig införsel eller utförsel af waror; och gälle härwid för öfrigt föreskriften i Seglations-ordningen rörande transport af waror med däckade eller odäckade farlyg under femton lästers drägt, eller öppna båtar.

2:o. Beträdes Skeppare, som, nödtwungen eller ej, under tillämnad resa inrikes orter emellan, anlupit utrikes ort och derstädes loßat waror, att, wid återkomsten i Swenskt farwatten, hafwa underlåtit anmäla sig wid Sjötullskammare, eller att dessförinnan hafwa i olaga Swensk hamn eller öppna sjön utloßat större eller mindre del af lasten, straffes han, jemte Redare och Godsägare, om desse äro medbrottslige, likmätigt 9 §. af Seglations-ordningen.

3:o. När inrikes förpaßad, från utrikes plats återkommen Skeppare anmäler sig hos Sjötullskammaren, skall denna, med första post efter märkrullans emottagande, derom underrätta Tullinspectionen i den ort, dit samma förpaßning är ställd, hwilken underrättelse bör bifogas förpaßnings-journalen.

§. 33.

Skulle Skeppare, som endast till inrikes sjöfart blifwit förpaßad eller utan förpaßning till inrikes orter afgår, anträffas stadd i utrikes farwatten, utan att wara af storm drifwen eller af annan trängande nöd föranlåten att afwika ur sin rätta farled, bör fartyget inbringas till närmaste Sjötullskammare, och Skepparen ställas under tilltal wid wederbörlig Domstol: kan han ej wisa behörig redo för sin segling, plikte, efter omständigheterna, från Etthundra till Twåhundra Femtio Riksdaler.

IV. Art.

Bewakningen af warutransporter i det inre af landet, samt å landwäga resande.

§. 34.

När utländska waror af de i 2 §. 2 mom. uppräknade slag, utöfwer der tillika bestämda förpaßningsfria maximi-qwantiteter, tranesporteras å insjöar, floder och canaler, utan att någon del af saltsjön befares, skola derwid tillämpas och wara gällande de bewakningscontroller och ansvarsbestämmelser, som innefattas i 24 §. 1 mom., 27, 28, 30 och 31 §. §.

§. 35.

Werkställes sådan fart endast med inhemska waror, eller med utländska waror antingen af ofwannämnde slag inom maximi-qwantiteterna, eller af andra utländska, skola ock, om loßningen sker i Stapelstadshamn, föreskrifterna i näst föregående §. tjena till efterlefnad; men i annan händelse äge Skeppare att lasta, affegla och loßa, utan annan tullbewakning än den tillfälliga, då Tullbetjent sjelfmant sig inställer, för att tillse det mißbruk ej må föröfwas.

§. 36.

Kommer gods, hwarå förpaßning blifwit uttagen, ej att afsändas, ware den förpaßningstagande pligtig att, inom fyra dagar efter den, då förpaßningen utgafs, återställa densamma till Tullinspectionen, hwilken åligge att i deß journal genast anteckna tiden när sådant fullgjordes, samt tillika förpaßningen annullera; börande journal-anteckningen, till säkerhet för den, som förpaßning återlemnat, i hans närwaro werkställas. För försummelse härutinnan böte hwarje gång den förpaßningstagande, om han är Skeppare, godsägare eller affärdare Sex Riksdaler Trettiotwå Skillingar, och, om han är forman, Tre Riksdaler Sexton Skillingar.

§. 37.

1:o. I Städerna Stockholm och Götheborg skall nuwarande bewakning wid tullbommarne fortfara, utsträckt jemwäl till den för hwarje af deßa städer fastställda, med utposter försedda, territorial-linea *).

2:o. De derstädes stationerade eller patrullerande Tullbetjente äge att hos hwar och en, som till deßa orter anländer, undantagandes Kongl. Personer samt främmande Makters Sändebud, anställa nödig undersökning, samt äfwen att, om någon resande eller förslande wille undandraga sig undersökningen, honom anhålla tills den för sig gått; hwarwid dock må af resande fritt bero att sina, i läst koffert eller kappsäck förwarade, saker under Tullbewakningens-inspectionens wård qwarlemna, för att sedermera, efter skedd visitation, afhemtas. I courierers och postförares wäskor ware visitation ej tillåten, men wäl undersökning med möjligaste skyndsamhet, af hwad de annars medföra.

§. 38.

Inrikes Tullbewakningens-inspections-föreståndare skall, wid åswentyr af suspension eller tjenstens förlust, allt efter omständigheterna, wara förpligtad att, icke blott sjelf bemöta resande och förslande höfligt och beredwilligt, utan ock tillhålla underlydande betjening att detsamma iakttaga, så att skälig anledning ej må yppas till klagan öfwer obehörigt dröjsmål, eller förolämpande med ord eller gerning.

§. 39.

I alla andra städer och orter än de twänne ofwannämnda, må resande, som landwägen färdas, begagna en fri och obehindrad in- och utfart. Landtmannen, med sina producter, må jemwäl ostörd och utan uppehåll sådana städer och orter genomfara; men foror med emballeradt köpmans-gods äge Tullbetjent i hwilken stad som helst att undersöka, till utrönande om de medföra oförpaßadt gods, som bort wara förpaßadt, eller mera gods, då förpaßning medföljer, än derå upptages. Härigenom åsyftas dock ingen inskränkning i den undersökning efter olovligen införd gods, som i Förordningen emot olovlig införsel eller utförsel af waror, under der bestämda wilkor medgifwes.

§. 40.

Ankomma, med förpaßning, utländska waror till någon af de i 37 §. nämnde städer, för att der qwarstadna, bör förpaßningen företes och påtecknas i den Tull, hwarest infarten sker, och bewakning derifrån medfölja till packhus eller det ställe, som eljest är för warornas besigtning, wägning eller mätning anwisadt.

§. 41.

I andra städer, eller i dem utan tullports-bewakning, åligge det gods-ägare eller emottagare, eller forman, om han förpaßning uttagit, att, så snart de till staden förpaßade waror dit anländt, aflemna förpaßningen till wederbörande Tull-inspection, hwilken ware berättigad att, innan godset disponeras, detsamma, emot förpaßningen, behörigen controllera. För underlåtenhet härutinnan böte gods-ägare eller emottagare Sex Riksdaler Trettiotwå Skillingar, samt forman, som förpaßning uttagit, Tre Riksdaler Sexton Skillingar. Skulle wid denna undersökning utrönas, att den i förpaßnings-inlagan uppgifna destination warit oriktig, eller att deri angifna waror ej finnas, eller att andra quantiteter medföras, skall den, som förpaßningen

*) Angående den för Stockholms Stad utstakade tullbewakningens territorial-linea, hwarest Tullbetjeningen må kunna genom patrullering utöfwa deß tillsyn, under åtnjutande i visitations- och beslags-hänseenden af lika rättigheter, som wid tullbom; se Öfw. St. Embd. Kungd. 14 Maj 1829, pag. 87, s. å. F. S.

Om Tullbomsbewakningens upphörande i Södertelje, Jönköping, Örebro och Hofwa, samt sedermera äfwen i Norrköping; se Gen. Tull-Styr. Circ. d. 10 Mars 1829 och den 12 Febr. 1833.

gen uttagit, för godset wisa redo, wid bot som här ofwan i 4 §. och 27 §. 1 mom. utsättes.

§. 42.

Derest förpaßadt gods kommer under transporten att qwarstadna i annan stad, än dit förpaßningen är ställd, ware emottagaren eller formannen, om han förpaßningen uttagit, wid den i 41 §. stadgade påföljd, förbunden att derom göra anmälan hos Tull-inspectionen, till den controll, som pröfwas lämplig. Qwarstadnar blott en del af godset, utfärde Tull-inspectionen ny förpaßning å det, som widare afgår, under åberopande af den ankomna förpaßningens nummer, datum och innehåll; börande, i bägge fallen, kännedom häraf med första post meddelas Tull-inspectionen i destinations-orten.

§. 43.

1:o. För det fall då, wid landwäga transport af utländska förpaßade waror, förpaßningen bör, jemlikt 16 §., wara ställd på den sista i wägen liggande tullplats, skall förpaßningen till derwarande Tull-inspection, wid answar enligt 41 §., aflemnas. Tull-inspectionen uthändige, efter behörig controll, till den forslande bewis härom, och må sedermera godset fritt transporteras till destinations-orten.

2:o. Hafwa åter waror med förpaßning till annan ort afgått, utan att tullplats genomfarits, skall, wid bot, som i 41 §. säges, förpaßningen inom fyra dagar efter warornas framkomst emot bewis aflemnas till närmaste Tull- eller Krono-betjent, hwilken, wid ansWar såsom för tjenstefel, åligger att densamma till Tull-inspectionen i förpaßnings-orten med först afgående post, på förpaßnings-innehafwarens bekostnad, afsända; och böra Tull-inspectioner, som dylika förpaßningar utfärda, godsägares eller formans åligganden härwid å förpaßningen utsätta.

§. 44.

Will resande eller forslande, för sin säkerhet, eller till undwikande af uppehåll, taga tull-förségling eller så kallad plombering å medhafwande saker eller andra tillåtna waror, i hwilket fall förpaßning alltid tillika meddelas bör, må sådant icke förwägras. I slik händelse äge wisitation eller annan controll ej rum, förrän i den ort hwarest godset qwarstadnar; hwaremot den Tulltjensteman, som werkställt förseglingen, ware lagligen ansWarig, om det derunder befintliga gods icke med förpaßningen instämmer. Är gods-ägare i sådan förbrytelse delaktig, ansWare derför serskildt.

V. Art.

Öfrige werkställighets-föreskrifter.

§. 45.

Beträffande för öfrigt Tullbetjentes personliga säkerhet, deras och andra wederbörandes underSökningsbehörighet, beslagares åliggande och förmoner, wärdering af anhållna eller förwerkade waror, fördelning af auctions-beloppet för gods, som blifwit förbrutet dömdt, och af inflytande böteS-medel, förwandling af deSa wid bristande tillgång, samt laga domstol och rättegångsordning i mål, rörande öfwerträdelser af denna Stadga; så skola till efterrättelse tjena de föreskrifter, som Seglations-ordningen och Förordningen emot olofliig införsel eller utförsel af waror i förekommande frågor af lika beskaffenhet innehålla. Det alle, &c. —

Litt. A.

Formulaire till gods-ägares förpaßnings-inlaga.

Jag N. N., hemma i N. N., angifwer, att med Skepparen N. N. (Formannen N. N.) till N. stad (marknad &c.) under adreß till N. N., försändas:

(Märke) N:s 1 & 2. Två lådor, innehållande Ett hundrade (100) bouteiller Arrac.
N:o 3. En säck, innehållande Twåhundradefemtio (250) skålpund Caffe.
N:o 4. En fierding, innehållande Sjuttio (70) skålpund Rußin.

N. N. stad den — — — — — —

(Tullkammarens påskrift.)

Ofwanstående waror, af hwilka, enligt företedda bewis, (Tullkammarens handlingar) Etthundrade bouteiller Arrac under N:o N. den — härstädes förtullats, samt Twåhundradefemtio skålpund Caffe, med förpaßning hitkomne, förtullats i N. stad den —, förpaßas till N. stad (marknad &c.) N. Tullkammare den — — — — — —

N. N.
(Sigill.)

Litt. B.

Formulaire till Skepparens angifnings-inlaga.

Jag N. N., hemma i N. N., kommer sist från N., will nu till N., med min förande (N. fartyg) bygd på cravel (klink) om 00 läster och 00 fots djupgående, far med 00 mans besättning och innehafwer:

Efter serskild förpaßning den . . . .
N:o 00.

För egen räkning

Stockh. Hallstämpel. m:ke L. N:o 1. En packe, innehållande Femtio (50) alnar Swenskt kläde.
Tjugu fat, utgörande Ettusende Twåhundrade (1,200) kannor Bränwin, enligt företedt bewis, tillwerkadt härstädes.

N. N. den . . . . . .

N. N.
Skeppare.

(På det ena exemplaret tecknar den Tullbetjent, som bewakat fartyget:)

Inlastningens riktighet intygar,

N. N.
Tullwaktmästare.

(Tullkammarens påskrift:)

Förpaßas till N. stad (landthamn).

N. Tullkammare den . . . . . .

N. N.
Sigill.

Litt. C.

Formulaire till Formans och, i wißt fall, till Skepparens angifnings-inlaga.

Jag N. N., hemma i N. N., kommer att landwägen (sjöledes) afgå till N. stad (marknad &c.) med följande (för Skepparen: i fartyget N. intagna) waror:

(Märke) N:o 1. En låda, innehållande 80 skålpund Socker.
N:o 2. En ankare eller 15 kannor Win.
N:o 3. En säck, innehållande 200 skålpund Socker.
N:o 4. En packe, innehållande 50 skålpund Tobaksblad.
N:o 5. 50 bouteiller eller 16¾ kannor Win.
N:o 6. En påse, innehållande 60 skålpund Tobaksblad.

N. N.

(Tullkammarens påskrift: lika lydande med denn Bilagan Litt. B.)

Kongl. Maj:ts förnyade Nådiga Förordning, angående Sweriges och Norriges ömsesidiga handels- och sjöfarts-förhållanden. Gifwen den 24 Maji 1825.

Wi CARL JOHAN &c. göre wetterligt: Att, då en genom tiden wunnen erfarenhet om påföljderna af hwad Wi redan under d. 25 Maji 1815 beslutat och förordnat, i afseende på Sweriges och Norriges inbördes sjöfart och handels-gemenskap, fullkomligen ådagalagt, att, i den mån rörelsen kunnat bringas till en enkel och liflig utföring de begge Rikena emellan, en ömsesidig nytta deraf sig utwecklat, Wi, till ytterligare befrämjande af ett sådant ändamål, efter pröfning af wederbörandes gifna underdåniga förslag, i Nåder godtfunnit, att, med upphäfwande af de i detta ämne hittills gällande föreskrifter, stadga och förordna, som följer:

Art. I.

Om communicationen landwägen emellan de förenade Rikena.

§. 1.

Alla natur-alster och tillwerkningar, ehwad de äro inhemske eller utländske, kunna från Swerige landwägen

gen utföras till Norrige, så widt de till införsel i Norrige äro tillåtne, med undantag af Tack-, Osmunds- och Ballast-jern samt Jern-hållar öfwer ½ tum tjocka, Ra-koppar och Malm.

Från Norrige kunna likaledes alla natur-alster och tillwerkningar, ehwad de äro inhemske eller utländske, landwägen utföras till Swerige, så widt de till införsel i Swerige äro tillåtne.

§. 2.

Den härigenom tillåtne allmänna utförseln äfwen af skogs-produkter må dock icke i någon mån minska eller förändra den rättighet till kolfångst och andra skogsförnödenheter, som Bruk och Bergwerk med flera privilegierade Inrättningar, efter de i hwardera Riket gällande allmänna Författningar eller förunde särskilda Resolutioner, ega och hittills wanligen åtnjutit.

§. 3.

Ingen utförsels-tull eger rum för waror, som från ena till andra Riket landwägen utföras.

§. 4.

Alla Norrska natur-alster och tillwerkningar kunna till Swerige landwägen införas från Norrige, med undantag af Brännwin, till större myckenhet än en ankare, samt af Salpeter och Spelkort.

Till Norrige kunna likaledes alla Swenska natur-alster och tillwerkningar från Swerige landwägen införas, så widt de till utförsel från Swerige äro tillåtne, med undantag af Brännwin, till större myckenhet än en ankare, samt af Spelkort.

§. 5.

Waror, i Swerige eller Norrige alstrade eller tillwerkade, må, wid införseln landwägen från ena till andra Riket, wara från tullafgifter fria, med undantag af

Band,
Garn,
Träd,
Strumpor och } af Bomull och Ylle.
Wåfnader
Raffineradt Socker,
Socker-sirap,
Tobak, af alla slag och
Snus.

§. 6.

För deßa waror, då de äro af sådana slag, som, enligt gällande författningar, äro i allmänhet till införsel tillåtna, beräknas afgifterne till hälften af den i hwartdera Rikets Sjötulls-taxa bestämda införsels-tull, men i annat fall till femton för hundrade af wärdet.

§. 7.

Utländska waror må jemwäl från ena till andra Riket landwägen kunna införas, emot en tullafgift, beräknad till hälften af den i hwartdera Rikets Sjötulls-taxa utsatta införsels-tull, så widt samma waror, der de införas, i allmänhet till införsel äro tillåtna och i det Rike, hwarifrån de komma, bewisligen dragit inkommande tull.

§. 8.

Dock må, wid resor öfwer gränsen från ena till andra Riket, tullfritt kunna medföras af utländska tillåtna, äfwensom Swenska eller Norrska, tull underkastade, waror, mindre partier, nemligen af Arrac ¼ ankare eller 20 bouteiller, Band, af alla slag, tillsammans 100 alnar, Bomull 25 skålp., Caffe 25 skålp., Garn, af alla slag, tillsammans 25 skålp., Risgryn 25 skålp., Salt 3 tunnor, Socker 50 skålp., Tobak 25 skålp., Träd, af alla slag, tillsammans 10 skålp., Win, af alla slag, tillsammans ½ ankare eller 20 bouteiller, Wåfnader, af alla slag, tillsammans 30 alnar, samt af hwarje annan waru-artikel till ett wärde af Tio Riksdaler Silfwer-specie.

§. 9.

Den som från ena till andra Riket landwägen will införa waror af de slag och till den myckenhet, att de, enligt förenämnda stadganden, äro tull underkastade, skall det åligga att å sådana waror hos wederbörande Tull-tjensteman å afsändnings-orten förse sig med behörig Förpaßning.

§. 10.

Till erhållande deraf, skall han aflemna twåfald angifnings-inlaga, enligt härwid fogadt Formulaire Litt. A.

§. 11.

Förpaßningen skall wara ställd till någon af de närmast gränsen belägna städer, der tull-bewakning är anställd, nemligen i Swerige: Strömstad, Wenersborg, Åmål, Carlstad, Philipstad, Fahlun och Östersund, samt i Norrige: Fredrikshall, Fredrikstad, Moß, Drøbak, Christiania, Kørås och Trondhiem, eller ock till någon allmän marknad wid gränsen.

§. 12.

Den förpaßningstagande skall, innan förpaßningen utfärdas, afgifwa sin skriftelige förbindelse, enligt bifogade Formulaire Litt. B., att belöpande införselstull för de till afsändning angifna warorna inom twenne månader derefter till wederbörande Tull-tjensteman å bestämmelse-orten skall warda erlagd.

§. 13.

Är den, som sådan förbindelse utfärdar, icke å afsändnings-orten boende, eller är han der boende, men icke wederhäftig ansedd, skall han anskaffa antaglig borgen, såsom för egen skuld, för förbindelsens fullgörande.

§. 14.

I afseende på tillsynen wi warornas forslande samt deras angifning och undersökning å ankomst-stället, äfwensom sättet för förtullningen, hafwa wederbörande att ställa sig till efterrättelse hwad i hwartdera Riket härom i allmänhet är förordnadt.

§. 15.

Wid hwarje månads slut skola de Swenske och Norrske Tullkamrar eller Tullbetjente, som, under loppet af den sist förflutna månaden, förpaßat waror landwägen från ena till andra Riket, tillställa Tullkamrarna å bestämmelse-orterna förteckningar å de under berörde tid dit afgångna waru-transporter.

§. 16.

Hafwa sådane transporter afgått till marknads-ort, böra afskrifter af förpaßningarna genast afsändas till den Tulldistrict-Chef eller Tullkammare, hwarunder orten, efter särskild i detta afseende blifwande reglering, kommer att lyda; egande District-Chefen eller Tullkammaren att, i afseende på bewakningen och tullens uppbärande derstädes, för tillfället widtaga nödig åtgärd.

§. 17.

Finnes någon waru-transport icke inom twenne månader från förpaßningens utfärdande till bestämd ort hafwa ankommit, skall Tullkammaren på stället eller, då warorna till marknads-ort warit förpaßade, wederbörande Tulltjensteman, under hwars inseende stället lyder, derom underrätta den Tull-tjensteman, som förpaßningen utfärdat, samt tillika, på grund af nämnde förpaßning, meddela uträkning å tull-beloppet, som sistnämnde Tull-tjensteman har att hos den förpaßningstagande eller deß löftesman i laga ordning indrifwa och Tullkammaren å bestämmelse-orten eller wederbörande Tull-tjensteman tillställa.

§. 18.

Swenska eller Norrska Manufactur- och Fabrikswaror, antingen de äro af sådana slag, som, ehuru till införsel från Utrikes ort i allmänhet förbudna, från ena till andra Riket landwägen få inkomma, eller sådana, för hwilka, enligt hwad ofwan förordnadt är, någon införsels-tull icke eger rum, skola, med undantag af de i 8 §. utsatta mindre qwantiteter, så widt ifrågawarande införsels-tillstånd eller tullfrihet skall wara gällande, då de från ena till andra Riket landwägen införas, wara antingen med behörig stämpel försedda eller åtskiljda af wederbörande Tullkammare-föreståndares eller annan publik Tjenstemans intygande, att warorna äro af Swensk eller Norrsk tillwerkning.

§. 19.

De i hwardera Riket gällande Författningar, i afseende på införsel till Städerna och försäljning af handtwerkeri-waror, skola, utan åtskilnad, om warorna äro Swenska eller Norrska, iakttagas.

§. 20.

Hwad i Norrige, rörande Consumtions-afgifters erläggande för åtskilliga waror, wid införseln deraf till wisse städer, är stadgadt, gäller i afseende på Swenska, landwägen till Norrige införda, likasom för Norrska waror.

§. 21.

Finnes någon öfwer gränsen införa tillåtna waror af de slag och till den myckenhet, att, enligt hwad förordnadt är, införsels-tull derföre eger rum, men warorna icke af behörig förpaßning äro åtföljda, answare, efter hwad Författningarne i hwartdera Riket för tullförsinillning i allmänhet förmå.

§. 22.

Är förpaßning å warorna uttagen, men deßa icke inom twenne månader derefter å bestämmelse-orten till förtullning angifna, skall, jemte det tullbeloppet, på sätt ofwan är stadgadt, i laga ordning utsökes, den Förpaßningstagande, såsom böter, till Tull-caßan i det Rike, dit warorna blifwit förpaßade, erlägga en summa, lika med Tull-räkningens belopp.

§. 23.

Anträffas waror öfwer gränsen från ena till andra Riket införda, eller utföras landwägen från ena till andra Riket waror, som, enligt ofwanstående stadganden, till in- eller utförsel äro förbudna, eller angifwas till förtullning wid införseln fiera eller färre eller andra slags waror, än som wid undersökning befinnas, answare den, dermed beträdes, i hwartdera fallet, på sätt i ena eller andra Rikets Tullförfattningar i allmänhet stadgas.

§. 24.

Tull-styrelserne i Swerige och Norrige skola, till närmare controll å in- och utförseln af waror landwägen från ena till andra Riket, hwarje tredje månad tillsända hwarannan förteckningar å de waru-transporter, som med förpaßningar landwägen från ena till andra Riket under de trenne sistförflutna månaderna ankommit eller afgått; äfwensom de inbördes skola lemna hwarannan underrättelse om de föreskrifter, som, i afseende å berörde controll, tid efter annan kunna utfärdas, samt meddela aftryck af de waru-stämplar, som i hwartdera Riket äro eller framdeles warda antagne.

Art. II.

Om Swenska och Norrska Fartygs ömsesidiga rättigheter samt communicationen sjöledes emellan de Förenade Rikena.

§. 25.

Alla Swenska, på cravel eller klink bygda fartyg, öppna eller däckade, skola i Norrige, och på lika sätt alla Norrska cravel- eller klink-fartyg, öppna eller däckade, i Swerige, anses såsom inhemska af lika byggnadsart, och åtnjuta alla dermed förenade rättigheter, samt erlägga enahanda afgifter till Kronan, Städer och särskilda Inrättningar, ej mindre då de från ena till andra Riket, än då de från eller till utrikes ort ankomma eller afgå, ballastade eller med waror, ehwad deßa äro inhemska eller utländska.

§. 26.

Deße och öfrige för waru-skeppningen nedanföre stadgade ömsesidige förmåner må dock icke tillkomma andra, än sådana Swenska eller Norrska fartyg, som, enligt medhafwande skepps-handlingar, antingen äro i Swerige eller i Norrige byggda eller före detta i ettdera Riket naturaliserade samt tillhöra Swenska eller Norrska undersåter, eller ock sådana, hwilka antingen såsom wrak, efter strändning å ettdera Rikets kust, af Swensk eller Norrsk man inköpta och dereſter å Swenskt eller Norrskt skepps-warf så wäsendtligen reparerade, att kostnaden derwid uppgått till minst lika belopp som inköps-summan, eller, efter upbringning af Swenska eller Norrska krigs-fartyg eller kapare, i Swensk eller Norrsk hamn lagligen prisdömda och till Swensk eller Norrsk man försålda, hädanefter kunna blifwa naturaliserade och med behöriga friheitsbref försedda.

§. 27.

Fartyg, i det ena af de förenade Rikena byggda, kunna i det andra Riket, då de blifwa inwånare derstädes tillhöriga, såsom inhemska naturaliseras, utan att någon naturalisations-afgift derwid må ega rum.

§. 28.

Det ena Rikets fartyg må icke wara tillåtet att segla för frakt emellan det andra Rikets hamnar.

§. 29.

Waror, som med Norrska fartyg in- eller utföras, skola, utan afseende på den ort, hwarifrån de ankomma eller till hwilken de afgå, i Swerige icke wara underkastade andra eller högre afgifter, hwarken till Kronan, Städer eller särskilda Inrättningar, än om de med Swenska fartyg in- eller utfördes.

Ett lika förhållande skall i Norrige, i afseende på warors in- och utförsel med Swenska fartyg, ega rum.

Dock må den lindring uti de i allmänhet gällande afgifter, som i Swerige, enligt särskilda förordnanden, till upmuntran för Swenska skepps-farten på Westindiska Öarna, America och Ostindien är medgifwen, icke tillkomma Norrska fartyg eller waror, som i Norrska fartyg från eller till berörda orter in- eller utföras, så länge en motswarande förmån i Norrige icke äger rum.

§. 30.

I afseende på tillåtelsen att från det ena till det andra af de förenade Rikena sjöledes utföra inhemska eller utländska alster och tillwerkningar, äfwensom beräkningen af utförsels-afgifterna för de waror, som från ena till andra Riket utskeppas; gälle till efterrättelse hwad i hwartdera Riket om warors utförsel och förtullning derwid i allmänhet är eller framdeles warder stadgadt.

§. 31.

Beträffande rättigheten till warors införsel sjöledes från ena till andra Riket samt beräknandet af införsels-afgifterna, må jemwäl iakttagas de rörande warors införsel och förtullning derwid i hwartdera Riket i allmänhet gällande föreskrifter.

Dock må de å bifogade förteckning, Litt. C., uptagna waror, då de äro af Swensk eller Norrsk afwel eller tillwerkning samt directe från ena till andra Riket i ettdera Rikets fartyg införas, utan att fartyget, under resan, i främmande hamn loßat eller lastat, så widt warorna till införsel i allmänhet äro tillåtna, njuta lindring till hälften af den för dylika waror, enligt gällande Sjötulls-taxa, bestämda införsels-tull, men, så widt de till införsel i ena eller andra Riket äro i allmänhet förbudna, emot en afgift, beräknad till femton för hundrade af wärdet, kunna införas.

§. 32.

För tillgodonjutande af berörda införsels-tillstånd eller lindring i afgifterna, skall det åligga den, som från ena till andra Riket utskeppar waror af förenämnda slag och beskaffenhet, att förse sig med Tullkammarens å afsändnings-orten bewis att warorna äro af inhemsk afwel eller tillwerkning.

§. 33.

Till erhållande af slikt bewis skall det erfordras, att wäfnader och andre stämpelbare tillwerkningar äro med inländsk stämpel försedde, efter hwad i ena eller andra Riket derom är föreskrifwet, samt att öfriga waror, som icke kunna stämpling undergå, så widt de äro fabrikater, tillwerkade i stad, åtföljas af wederbörande Stads-styrelses och, då de äro landtmanna-waror eller slöjde-producter, af wederbörande Pastors eller Kronobetjents intygande att warorna inom Riket äro alstrade eller tillwerkade.

§. 34.

Från tillämpningen af hwad sålunda om bestyrkande af warornas ursprung är stadgadt, undantagas de

de å bifogade Förteckning, Litt. D., uptagne Articlar; så att, då de samma med Swenskt eller Norrskt fartyg från ena till andra Riket ankomma, utan att af afwels- eller tillwerknings-bewis wara åtföljde, den i förberörde mått för dylika waror medgifne införselsrättighet och lindring i Tull-afgifterna icke deß mindre må ega rum.

§. 35.

I likhet med hwad i föreståndе 24 §., rörande controll å waru-transporter landwägen, är stadgadt, skola Tull-styrelserne i Swerige och Norrige hwarje tredje månad tillsända hwarannan förteckningar å de fartyg och laddningar, som under de trenne sistförslutna månaderna från ena till andra Riket inkommit eller afgått, samt i öfrigt, till controll å warors in- och ut-försel sjöledes emellan båda Rikena, iakttaga hwad i nämnde §. är föreskrifwet. Det alle, som wederbör, ꝛc. ——

Litt. A.

Formulaire till Förpaßnings-Inlaga.

Jag N. N., hemma i N. N., angifwer att till N. Stad (Marknad) i Swerige (Norrige) härifrån utföra:

Märkt N. N. En Låda, innehållande Etthundrade (100) bouteiller Arrac, här förtullade under N:o den (eller hit ankomne under förpaßning ifrån N. N. N:o)
En Säck, innehållande Twåhundrade (200) Skålp:d Caffe, här förtullade under N:o den (eller hit ankomne under förpaßning ifrån N. N. N:o)
En Låda, innehållande Femtio (50) bouteiller Franskt Rödt Win, hit införde från N. N. under N:o den samt där förtullade under N:o den (eller hit ankomne under förpaßning ifrån N. N. N:o)
En Packe, innehållande Femtio (50) alnar Norrsk (Swensk) Ylle-wäfnad, wärde Sjuttiofem (75) N:dr Swenskt Banco. (Trettiofem (36) Norrske Sp. d.)

N. Stad den . . . . . .
N. N.

(Å det ena Exemplaret tecknar wederbörande Tullkammare eller Tull-tjensteman:)

Ofwanstående waror, (af hwilka de utländska här i Riket blifwit behörigen förtullade) förpaßas till N. Stad (Marknad).

N. Tullkammare (Stad) den . . . . .
N. N.
(Sig.)

Litt. B.

Formulaire till Förbindelse för tullens erläggande, då tullbara waror landwägen från ena till andra Riket förpaßas.

Jag N. N., hemma i N. N., utfäster mig härmed att till Tullkammaren i N. Stad (wederbörande Tull-tjensteman wid N. Marknad) inom twenne månader härefter erlägga belöpande införsels-tull för de under denna dag för min räkning till sistnämnde ort härifrån förpaßade waror, nemligen:

Etthundrade (100) Bouteiller Arrac,
Twåhundrade (200) Skålp:d Caffe,
Femtio (50) Bouteiller Franskt Rödt Win,
Femtio (50) Alnar Norrsk (Swensk) Ylle-wäfnad, wärde Sjutiofem (75) N:dr Sw. B:co. (Tretiofem (36) Norrske Sp. d.)

N. Stad den . . . . N. N.

(Då borgen eger rum, tecknar Löftesmannen:)

För upfyllandet af ofwanstående förbindelse answarar jag, såsom för egen skuld.

N. Stad den . . . . N. N.
(Sig.)

Litt. C.

Förteckning å sådana Swenska eller Norrska waror, hwilka sjöledes från ena till andra Riket emot half tull eller, så widt de till införsel i ena eller andra Riket i allmänhet äro förbudna, emot en tull-afgift af 15 för hundrade af wärdet, kunna införas.

Alun,
Band, Bomulls, Linne- och Ylle-
Bandstakar,
Bark,
Beck,
Beck-Olja,
Bleck-plåtar, förtenta,
Blyerts,
Båtar och Jollar,
Böcker och Musikalier, fria från införsels-tull i Norrige,
Chartor . . . . . Dito
Cobolt . . . . . Dito
Dricka, Porter och Öl,
Dun,
Fiskwaror, af alla slag,
Fjäder,
Fläsk,
Frukter, Jord- och Träd-, af alla slag,
Frö, till utsäde, af alla slag,
Färger, Blå-färg af Cobolt,
Rödfärg,
Färg-moßa,
Garn, Bomulls-, Linne- och Ylle-
Gewär,
Glas-waror, af alla slag,
Halm, fri från införsels-tull i Norrige,
Honing,
Humla,
Hummer, fri från införsels-tull i Norrige,
Hö, fritt för införsels-tull i Norrige,
Jern-waror, alla slag, med undantag af Gjutgods, Band-, Bult-, Knipp- och Stång-jern samt Spik och Plåtar, derföre hel tull-afgift wid införseln erlägges.
Ister,
Kalk,
Kimrök,
Koppar, Går-koppar, Koppar-plåtar, -Bottnar, -Bleck, -Spik och -Tråd
Kopparstick, fria från införsels-tull i Norrige,
Kreatur, Hästar och alla andra lefwande Djur,
Krukmakare-arbeten,
Kummin,
Kött, alla slag,
Ljus, af Talg,
Marmor, arbetad eller oarbetad,
Meßing, Bleck, Bottnar, Spik och Tråd,
Målningar, fria från införsels-tull i Norrige,
Ost,
Ostron,
Papper, af alla slag,
Porcellaine, väkta eller Fayence,
Porphyr, arbetad eller oarbetad,
Pott-aska, Tång-aska eller Souda,
Salt, som directe från Valoe Saltwerk föres till Swerige,
Smör,
Snus,
Socker, raffineradt,
Socker-sirap,
Spanmål, malen eller omalen,
Sten, Bryn-, Golf- och Trapp-, Qwarn- och Slip-
Stenhuggare-arbeten,
Stenkol, som directe från Höganäs föras till Norrige,
Strumpor, Bomulls- och Ylle-,
Stål, Stålträd och Stål-arbeten, alla slag,
Stäfwer och Bottnar, af alla dimensioner,
Swafwel,
Talg,
Tegel, Tak- och Mur-sten,
Tjära,
Tobak, af alla slag,
Tran och Späck,
Tråd, Bomulls- och Linne-
Träwerke, af alla slag, som till utförsel sjöledes från ena till andra Riket i allmänhet äro tillåtna,
Tunnband,
Ull,
Vitriol,
Wäfnader, Bomulls-, Linne-, af alla slag, med undantag af Kammarduk, Battist,

Wäfnader, Linon, Half-Linon och Spetsar,
Ylle-,
Ättika.

Litt. D.

Förteckning å de Swenska och Norrska waror, för hwilka, då de från ena till andra Riket sjöledes föras, afwels- eller tillwerkningsbewis icke erfordras.

Bandstakar,
Bark,
Beck,
Beck-olja,
Båtar och Jollar,
Böcker och Musikalier,
Chartor,
Dun,
Fiskwaror, af alla slag,
Fjäder,
Färg-moßa,
Halm,
Hummer,
Hö,
Kalk,
Kimrök,
Kopparstick,
Kummin,
Marmor, arbetad eller oarbetad,
Målningar,
Ostron,
Porphyr, arbetad eller oarbetad,
Pott-aska, Tång-aska eller Souda,
Sten, Bryn-
Golf- och Trapp-
Qwarn- och
Slip-
Stenhuggare-arbeten,
Stäfwer och Bottnar,
Tegel, Tak- och Mur-sten,
Tran och Späck,
Träwerke,
Tunnband.

Med anledning af yppade twister och gjorda förfrågningar om rätta tillämpningen af 25, 26 och 29 §§. i Kongl. Maj:ts förnyade Nådiga Förordning d. 24 sistlidne Maji angående Sweriges och Norriges ömsesidiga handels- och sjöfarts-förhållanden, har, till förekommande af origtig eller olika tullbehandling af Norrska fartyg och laddningar, General-Tullstyrelsen funnit nödigt att, till wederbörandes underrättelse och iagttagande, förklara:

1:o Att då, jemlikt 4 §. af underrättelserna wid Tulltaxan, Swenska cravel-fartyg måste, för att wid utrikes fart åtnjuta helfrihet, wara med Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegii fribref försedda, detta wilkor, efter tydliga ordaförståndet af ofwan högstberörda Nådiga Förordning, bör jemwäl äga rum för Norrska fartyg och laddningar, som **från utrikes ort** till Swensk hamn anlända eller från Swensk hamn **till utrikes ort** afgå, samt att följaktligen sådana fartygs befraktare må, wid saknad af fribref, kunna affordras den i Kongl. Commerce-Collegii Kungörelse d. 4 Maji 1818 föreskrifna förbindelse att, wid der utsatt äfwentyr, inom 2:ne månader fribrefwet anskaffa;

2:o Att deremot, enär fribref sålunda egentligen hafwa afseende på utrikes sjöfarten, det wid handelscommunication med Norrska cravel-fartyg endast emellan Swensk och Norrsk hamn må, för berättigandet till helfrihet, göra tillfyllest, att skepparne medföra borgare- och mätarebref, eller sådana i Norrige officiella handlingar, hwarigenom styrkes, att fartyget är Norrsk undersåtes egendom och i Swerige eller Norrige bygdt eller naturaliseradt;

3:o Att Norrska klink-fartyg, hwilka, i öfwerensstämmelse med författningen, skola i Swerige anses såsom inhemska af lika byggnadsart, ej kunna frikallas från den förhöjning i skeppsumgälderna, eller deras laddningar från den förhöjda tull, som i 5 och 7 §§. af underrättelserna wid nu gällande Tulltaxa stadgas;

4:o Att, som Turkiska paßen för Norrska fartyg, tillika med fribrefwen, utfärdas af Norrska Regeringen, hwaraf följer, att den dermed förknippade lästetals-afgiften upbäres i Norrige såsom fond för årliga contingenten från samma Rike till Swenska Consulskaran, någon lästetalsafgift alltså icke bör uti Swenska hamnar påföras Norrska fartyg. **General-Tullstyrelsens Circ. d. 16 Julii 1825.**

Sedan i afseende på werkställigheten af 26 §. uti Kongl. Maj:ts under den 24 sistlidne Maji i Norrige utgifne proviserika Förordning, angående Sweriges och Norriges ömsesidiga handels- och sjöfarts-förhållanden, wederbörande Departement af Kongl. Norrska regeringen, uti skrifwelse den 3 innewarande månad, lemnat Kongl. General-Tullstyrelsen uppgift å de handlingar, hwilka, motswarande Kongl. Commerce-Collegii fribref för Swenska fartyg, utgöra behörige skeppsdocumenter, till bestyrkande af Norrskt fartygs nationalitet, har, i öfwerensstämmelse dermed, Kongl. General-Tullstyrelsen, såsom förklaring af 1 mom. i deß Circulaire den 16 nästlidne Julii, skolat till efterrättelse meddela, att, för tillgodonjutandet af den Norrska skepp genom Kongl. förordningen den 24 sistlidne Maji bewiljade helfrihet, wid fart imellan Swenska och utländska hamnar, följande documenter äro, ifrån den dag författningen utkom, att anse såsom gemensamt antaglige Nationalitets-betyg, till kraft och werkan swarande mot Swenska fribref, nemligen:

1:o Mätebref, som utfärdas af Tull-kamrarne och innehåller förklaring derom att fartyget till deß drägtighet undergått mätning, samt blifwit försedt med påbrända märket "Norrsk egendom."

2:o Equipage-rulla eller folklista, utfärdad af wederbörande Enrollerings-officiant; och

3:o Bil- eller Byggnings-bref, eller, om skeppet medelst pris-dom under krig blifwit Norrsk egendom, Condemnationsact, samt, i fall skeppet sednare kommit i annan mans ägo, jemwäl köpebref eller så kalladt "Skjöde."

I sammanhang härmed har K:gl. General-Tullstyrelsen, i anledning af gjord förfrågan, äfwen welat till behörigt iakttagande erinra att, då, enligt Kongl. Maj:ts högstberörde Nådiga förordning, alla Norrska cravel- eller klink-fartyg böra i Swerige anses såsom inhemska af lika byggnadsart och åtnjuta alla dermed förenade rättigheter samt erlägga enahanda afgifter till Kronan, städer och serskilte inrättningar, häraf följer, icke allenast att den i 22 §. bland underrättelserne wid Tulltaxan för utgående Swenska fartyg bestämda rättighet, att såsom skeppsbehof tullfritt intaga wed, tjära, beck m. m. till wisa fastställda qwantiteter, bör jemwäl tillkomma Norrska fartyg, utan ock att de för Norrska fartyg här i Riket utfärdade mätebref böra i Swenska hamnar gälla lika lång tid, som 13 §. af 2 Art. i 1822 års Kongl. Skeppsmätare-Reglemente för Swenska fartyg bestämmer. **General Tullstyrelsens Circ. d. 10 Aug. 1825.**

Som, enligt hwad Kongl. Norrska Regeringens Finance-, Handels- och Tull-Departement uti skrifwelse d. 3 innewarande månad gifwit Kongl. General Tullstyrelsen tillkänna, i afseende på de, uti 5 §. af K:gl. Maj:ts d. 24 sistlidne Maj utfärdade Nådiga Förordning, angående Sweriges och Norriges ömsesidiga Handels- och Sjöfarts-förhållanden, upräknade, tull underkastade, waror, då de med förpaßning från Swerige till Norrige landwägen afsändas, men till större eller mindre del under wägen förnyttras, all säker grund för beräkningen af införsels-tullen saknas i Norrige, om icke förpaßningen äfwen innehåller upgift å godsets wigt, hwarefter tullen derstädes för sådane waror är bestämd, har General Tullstyrelsen, uppå bemälde Departements begäran, welat härmed anbefalla Tull-kamrarne att, wid förpaßningars meddelande för landwäga transport till Norrige af de i förberörde §. nämnde waror, så noggrant som möjligt, utröna och i förpaßningarne utsätta wigten å deße waror, med iakttagande jemwäl af de öfrige föreskrifter, som förut i detta afseende äro gällande. **General-Tullstyrelsens Circ. den 15 Dec. 1825.**

I likhet med hwad genom Kongl. Brefwet d. 21 Julii 1825 redan blifwit serskildt stadgadt för Fundsdalens

dalens i Herjeådalen belägna tullstation, har Kongl. Maj:t förordnat, att Inspectionen i Arwika, som, enligt gällande organisation, lyder under Carlstads hufwud-Tullkammare, skall utgöra en sådan afdelning deraf, dit tull underkastade waror, likasom till gränse-Städerne, Strömstad, Wenersborg, Åmål, Carlstad, Philipstad, Fahlun och Östersund från Norrige kunna införpaßas, och der sålunda förpaßadt gods följaktsligen bör, då det till stället ankommer, wid äfwentyr af laga påföljd, till visitation och förtullning angifwas. K. Br. d. 6 Mars 1829.

Kongl. Maj:t har förklarat, att den i 31. §. af Kongl. Förordningen om Sweriges och Norriges ömsesidiga handels- och sjöfarts-förhållanden bestämda serskilta tull-lindring för wisa waror; som sjöledes ifrån det ena till det andra Riket införas uti Swenska eller Norrska fartyg, icke kan anses tillämplig wid dylik införsel med utländska fartyg, ehuru de ofest, i följd af ingångna handels-tractater, i allmänhet böra behandlas lika med Swenska. K. Br. d. 27 Junii och General Tullstyrelsens Circ. d. 25 Julii 1829.

Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning till förekommande af olofslig införsel eller utförsel af waror; Gifwen Stockholms Slott den 12 Dec. 1835.

Wi CARL JOHAN &c. göre weterligt: att sedan Rikets Ständer, uti skrifwelse af d. 18 Mars 1830, hos Oß i underdånighet anhållit, att Wi wille besluta de förändringar i Wår då gällande Nådiga Förordning emot olofslig införsel eller utförsel af waror af den 23 Junii 1825, som af behofwet påkallades till näringarnes skydd samt betryggande emot försnillning af de Staten rättmätigt tillkommande tull-afgifter, utan att den laglydige medborgarens rättsenliga anspråk på hus- och hemfredens helgd åfwentyrades, samt Wi, efter pröfning af de allmänna åsigter i ämnet, Rikets Ständer tillika i underdånighet framstält, och med afsigt att i möjligaste måtto uppfylla Rikets Ständers förtroende till Wår Nådiga omwårdnad, att, å ena sidan, skydda alla inhemska näringar och, å den andra, med nödig warsamhet befrämja en loflig import-handel, för att genom tull-inkomsternas tillwäxt en utwäg måtte kunna i framtiden beredas till nedsättning af grundskatterna, under den 9 November samma år utfärdat Wår Förordning emot olofslig införsel eller utförsel af waror, hwarwid Wårt bemödande war att förena omsorgen för inhemska industriens, skyddande emot lagstridiga handels-företag med den för laglydige medborgares ostörda hus- och hemfred; så hafwe Wi, efter öfwerwägande af hwad under werkställigheten af sistberörde Förordning förekommit och af de till Oß i ämnet ingifna underdåniga ansökningar, samt för att, i sammanhang med nu fullbordad granskning af Tullförfattningarne, ytterligare befästa de grunder, Wi i samma Förordning antagit, funnit godt utfärda följande förnyade Nådiga Förordning, som, med upphäfwande af Wår ofwanberörde Förordning den 9 November 1830, skall träda i werkställighet ifrån och med den 1 Mars nästa år.

I. Cap.

Om olofslig införsel eller utförsel af waror, samt answaret derås.

§. 1.

Med olofslig införsel af waror förstås, när någon i Riket införer eller försöker införa antingen gods, hwars införande är förbjudet, eller ock lofgifna waror, utan att dem till wederbörlig tull-behandling angifwa.

Med olofslig utförsel af waror förstås, när någon ur Riket förer eller försöker utföra antingen gods, hwars utförande är förbjudet, eller ock lofgifna waror, utan att dem till wederbörlig tull-behandling angifwa.

§. 2.

Eho som beträdes med någon af de förbrytelser, hwarom i 1 §. säges, böte första gången godsets halfwa wärde. Föröfwar han endera af sådana förbrytelser andra gången; böte godsets hela wärde. Kommer han åter tredje gången eller oftare; plikte godsets dubbla wärde, och straffes derjemte med lämpligt allmänt arbete wid corrections-hus eller arbets-inrättning, i sex månader till högst två år, efter omständigheterna.

Godset ware, i alla deßa händelser, förwerkadt.

Hästar och kör-redskap, hwarmed olofligen införd gods forslas, ware jemwäl alltid förbrutne, då de tillhöra ägaren till godset, och äfwen, då de tillhöra annan person, så framt lagligen styrkas kan, att denne nattetid wid kust eller å Rikesgräns intagit eller intaga låtit warorna.

Förskingrar man gods, som enligt denna Förordning warder förbrutet ansedt, så att det ej kan tillrättaskaffas; gälde deß wärde.

§. 3.

Är någon tillkalad för flera serskilda förbrytelser medelst olofslig införsel eller utförsel af waror, då skola, wid straffets bestämmande, de olofligen in- eller utförda warornas wärden sammanräknas.

§. 4.

Den som bjuder, leger, hjelper eller råder annan till olofslig införsel eller utförsel af waror, så att brottet derigenom sker, straffes som hade han det sjelf gjort. Lag samma ware, om man till salu håller eller döljer olofligen infördt gods, eller, efter werkställdt beslag, godset undanhåller eller förbyter.

§. 5.

Beträdes embets- eller tjensteman eller betjent wid Tull- Lots- eller Hall-werket, eller Fabriks-ombudsman eller Krono-betjent med olofslig införsel eller utförsel af waror, eller finnes han hafwa sådan förbrytelse gynnat och befordrat; straffes med arbete å fästning i två till fem år, miste dertill sin tjenst och ware owärdig att i allmän tjenst widare nyttjas, så ock att taga del i wal, som medborgerligt förtroende utmärka, eller att derwid sjelf komma under omröstning. Har han, genom försummelse eller wårdslöshet i sin tjenste-utöfning, warit wållande dertill, att förbrytelsen skett eller ej upptäckt blifwit; straffes, efter omständigheterna, med tjenstens förlust, eller med suspension från tjenst och lön i en till sex månader.

§. 6.

Warder annan embets- eller tjensteman förwunnen till olofslig införsel eller utförsel af waror; straffes som i 2 §. sägs: och miste deßutom tjensten, då han tredje resan med sådan förbrytelse beträdes.

§. 7.

För den, som borgerlig näring eller rörelse idkar, warde straffet för tredje resan föröfwad olofslig införsel eller utförsel ökadt med förlust af burskap eller närings-rättighet. Warder fabriks-idkare eller handtwerkare förwunnen till olofslig införsel af manufactur- eller slöjde-waror af de slag, som till hans egen tillwerkning höra; ware lag samma, då han första gången sig förbryter.

§. 8.

Beträdes den, som icke wunnit burskap å handel, tredje resan med olofslig införsel eller utförsel af waror; straffes, jemte answar enligt 2 §., med förlust af all rätt till sådant burskaps erhållande.

§. 9.

Utländsk man, eller den medlem af Judiska nationen, som ej innehar Swensk medborgare-rätt, skall, då han blifwer förwunnen till olofslig införsel eller utförsel af waror, och det förbrutna godsets wärde uppgår till Fyrahundra Riksdaler eller deröfwer, för alltid förwisas Riket, efter att hafwa, på sätt 2 §. stadgar, sin förbrytelse umgäldt.

§. 10.

Beträdes någon, som åtnjuter nederlags-frihet eller credit-upplag, att bortsmyga gods, ware sig från nederlaget, eller under godsets forsling från ett till annat nederlags-ställe, eller under deß utförande till främmande ort, eller att sådant gods förbyta; wisse burskap, närings-rättighet eller allmän tjenst, om han sådan innehafwer, och ware owärdig att deri widare nyttjas,

så ock att taga del i wal, som medborgerligt förtroende utmärka, eller att derwid sjelf komma under omröstning; ware ock förfallen till det straff, som 2 §. för olofflig införsel eller utförsel af waror i allmänhet bestämmer.

§. 11.

Finnes i bo efter afliden person olofligen infördt gods, nytt och obrukadt, och är ej någon af sterbhusdeltagarne till den olofliga införseln saker, då må, för deras räkning, det tillåtna emot tull disponeras, och det förbjudna, efter deras eget wal, antingen förtullas emot fyratio procent af wärdet, eller ock från Riket utföras, allt dock så framt de, inom en månad efter bouppteckningen, godset till närmaste Tullkammare aflemna; och ware, i annat fall, godset förwerkadt.

§. 12.

Upptäckes olofligen infördt gods bland afträdda tillgångar i gäldbundet bo eller wid utmätningar; ware lag som i 11 §. säges: dock skall i deßa fall den, som öfwertygas att hafwa den olofliga införseln föröfwat, ware förfallen till det uti denna Författning i allmänhet stadgade answar.

§. 13.

Ej må laga åtgärd af domare eller executorer lemnas till utsökommande af inländsk mans fordran, hwilken, efter räkning, upptagande godsets beskaffenhet, eller efter ordentligen förd bok, finnes härleda sig från utborgade till införsel förbjudna waror.

§. 14.

Finnes i allmänna lån-anstalter olofligen infördt gods, nytt och obrukadt, och är waran sådan, att deß olofliga beskaffenhet af den, som å pantens emottagande tillsyn hafwer, warit eller bort wara känd; warde godset förbrutet, och den tillsyn ägande personen ifrån tjenst och lön skiljd, en till 6 månader, efter försummelsens beskaffenhet; ersätte ock werkets förlust, der låntagaren ej anträffas eller ej gälda gitter. Kan godsets olofliga beskaffenhet ej tydligen utrönas och låntagaren sjelf ej derföre bindas till answar; ware godset fritt och annat answar äge ej heller rum. Finnes sådant gods å auctions-kammare eller andra auctions-ställen; ware om försäljningsmans answar lag, som nu sagdt är.

§. 15.

Medhafwer den, som till Riket inkommer, eller inrikes orter emellan färdas, förbjudna eller tullbara utländska persedlar, hwilka till hans egen beklädnad eller eljest till hans eget bruk höra, och öfwerstiga de, ej så hans behof och wilkor, att ljusligen pröfwas kan, det de i annan afsigt, än för hans eget nyttjande, medförde äro; ware han berättigad att dem utan åtal eller afgifter disponera.

§. 16.

Gods, som i beslag taget är, skall genast ställas under beslagarens och ägarens försegling, och till Tullkammarens eller Tull-Inspectionens i närmaste stad wård aflemnas, emot bewis till ägaren, om han det åstar. Finnes ej på stället confiscations-magasin eller packhus; åligge Magistraten, på Tullkammarens requisition, att tjenligt förwarings-rum anskaffa *).

*) Öfwer 16 §. i Kongl. Förordn. till förekommande af olofflig införsel eller utförsel af waror d. 9 Nov. 1830, hwilken §. war huswudsakligen öfwerensstämmande med förewarande 16 §., har Gen. Tullst. afgifwit följande förklaring:

Enär det i denna §. meddelta stadgande att om beslagsgodset bör lemnas bewis, der ägaren det åstar, blifwit af en och annan tulltjensteman i så måtto misstolkadt, som bewiset ansetts böra innefatta en omständlig och specifik uppgift på waru-qwantiteterna i mått, mål och wigt, hwarigenom äfwen händt att beslagsförrättningen uppehållits eller afbrutits, har K. Gen. Tullstyrelsen aktat nödigt förklara, att, då enligt nyssnämnde §., beslagsgods skall genast ställas under beslagarens och ägarens försegling, hwaremot jemlikt 45 §., godset först inför domstolen upptecknas, besigtigas och till beskaffenheten utrönes, Styrelsen finner de sammanhang och ordning både säkrast och lagligast befrämjas,

§. 17.

Anträffas någon med olofligen infördt gods och är han ej bosatt man, eller gitter han ej ställa borgen eller säkerhet för sin person, eller för böter, som ådömmas kunna; ware skyldig att godset till Tullkammaren åtfölja, och warde under tjenlig uppsigt eller bewakning hållen, till deß målet hos Domstolen förekommer, och pröfwe då Rätten, om han med eller utan borgen må på fri fot wistas, eller i häkte träda. Ej må borgen antagas, der brottet urbota är.

II. Cap.

Uti hurn förfaras bör med inhemska och utländska stämpelbara tillwerkningar, som finnas ostämplade.

§. 18.

Inhemska stämpelbara fabriks-waror, som hållas till salu, skola, författningarne likmätigt, wara försedda med behöriga stämplar och märken, äfwensom utländska till införsel lofgifna stämpelbara tillwerkningar med placat-stämpel, der den anwändas kan, eller i motsatt fall med annan tull-stämpel. Deße stämplar och märken skola finnas på stycket så länge något af waran är hos försäljnings-mannen qwar.

§. 19.

Den, som säljer inhemsk, stämpling underkastad, men med stämpel ej försedd, fabriks-tillwerkning, hafwer förbrutit hwad som i sådant fall anträffas. Transporterar någon så beskaffad wara i hela stycken och kan ej i bewis leda, att waran är under forsling till stämplings-orten; ware lag samma.

§. 20.

Då utrikes tillwerkadt och till införsel lofgifwet stämpelbart gods, som med stämpel ej är försedt, till salu hålles, eller under transporter anträffas, eller wid visitationer upptäckes; ware sådant gods förbrutet, och innehafwaren förfallen till det i 2 §. stadgade answar*).

§. 21.

Den, som förfärdigar, brukar eller låter bruka falsk stämpel eller insegel å waror, som äro inom eller utom Riket tillwerkade, straffes på sätt 8 Cap. 1 §. 2 mom. Mißgernings-Balken förmår, och ware det falskt stämplade godset förbrutet.

§. 22.

Hall-Rätterna åligge, att waka öfwer stämplarnes behöriga wård, och tillse att wederbörande stämpel-mästare noga och tillförlitligen pröfwa, om waran, som anmäles till stämpling, är inrikes tillwerkad.

Öfwer werkställigheten hålle Advocat-fiscalen i Wätt och Rikets Commerce-Collegium och öfrige wederbörande Fiscaler noggrant inseende.

§. 23.

Aflemnar någon till stämpling utländskt gods såsom inländskt; straffes som i 10 §. sägés.

III. Cap.

om, med iakttagande af hwad i öfrigt är föreskrifwit, bewiset inskränkes till en summarisk uppgift på warorna endast till slag och stycketal. K. Gen. Tullstyr. Circ. d. 4 Jan. 1832.

Gods, som under beslag anhållet är, skall genast till närmaste Tullkammare, jemte skriftlig rapport om beslagsförrättningen, aflemnas; åliggande det Confiscations-inspectoren, der sådan finnes anställd, och i annat fall wederbörande Tullkammare-föreståndare, af hwem beslaget än må wara werkställdt, att taga godset under sin wård och, wid beslagsmålets handläggning, på det sorgfälligaste iakttaga Kronans rätt och bästa. K. Regl. d. 1 Oct. 1831, §. 135.

*) Angående de utländska waror, hwilka böra stämplas, samt huru denna stämpling skall werkställas, äro föreskrifter meddelade uti f. d. General Tull-Directionens beslut den 30 April 1821, då warande Öfwer-Directeurs-Embetets derpå grundade Circ. ordres d. 6 Jan. f. å. samt Gen. Tullst. Circ. den 3 Jan. 1825 och 22 Dec 1830. I sammanhang hwarmed ytterligare anmärkes: Gen. Tull-St. Kung. och Circ. d. 26 Nov. 1831, angående nya tullstämplars antagande och de gamla stämplarnas afslysning: samt deß Circ. af d. 28 Nov. 1832, angående förändring i det antagna placat-stämplings-sättet.

III. Cap.

Om beslagare och deras rätt.

§. 24.

Beslagare är den, genom hwars första angifwning eller åtgärd olofflig in- eller utförsel af waror upptäckes; och ware han berättigad att, till målets utföran-de, biträde af krono-åklagare njuta, der han det åstar.

§. 25.

Förbrytelser emot denna Författning må ej angifwas af föräldrar och barn eller af makar eller syskon mot hwarandra, ej heller af annan skyldeman mot den, hos hwilken han kost eller underhåll njuter; ej af fosterbarn mot fosterföräldrar, och ej heller af tjenstehjon mot husbonde-folk, under den tid de i tjensten äro.

§. 26.

Angifwer annan än skeppare, eller den i hans ställe är, att i fartyg finnes förtegadt, ware sig tillåtet eller förbjudet godz, och utwisar han stället, der godset är förstucket; njute beslagare-rätt.

§. 27.

Beslagare njute tre fjerdedelar, så wäl af det wärde, hwartill förbrutna dömda, olofligen införda eller utförda waror, samt farkoster och annat forslingsredskap wid försäljning uppgå, som af de böter, hwilka den brottslige ådömas. Det öfriga falle Kronan till *). Dock om answars-skyldig ägare eller forslare icke kunnat ertappas och till answar fällas; skifte Kronan och beslagare lika. Kunna böterna ej fullt utgå, hafwe beslagaren företräde framför Kronan.

§. 28.

Upptäcker någon, att utländska tillwerkningar blifwit stämplade såsom Swenska, eller att tullstämpel falskeligen blifwit satt å dylika till införsel lofgifna tillwerkningar; njute han, enär den brottslige warder till brottet lagligen förwunnen, jemte sin beslagare-andel, af Kronans medel en belöning af Femhundra Riksdaler.

§. 29.

Alla i beslag tagna, förbrutna dömda waror, af inhemsk eller utländsk beskaffenhet och tillwerkning, skola, efter General-Tullstyrelsens förordnande, genom offentligt utrop, försäljas till den mestbjudandes fria disposition **). Hästar, som med beslags-godz anhållits, må, utan afwaktan af Utslag, efter skedd laga wärdering, och, i händelse ägaren är okänd, sedan anhållningen jemwäl blifwit i ortens kyrkor kungjord, å auction försäljas; hörande köpeskillingen, intill deß Utslag fallit och wunnit laga kraft, i Tull-Caßan nedsättas. Hwad wid sådana auctioner iakttagas bör, derom är serskildt föreskrifwet.

§. 30.

Å Kronans behållning af försäljnings-summan för utländskt beslags-godz, som är till införsel förbjudet, skola tio procent affättas och ingå till det serskildta anslag, som af Oß till manufacturernas befrämjande disponeras: äfwensom en fjerdedel af den tull, som enligt 11 och 12 §. §. kan komma att erläggas, skall på samma sätt anwändas.

Af det behållna wärde, hwartill inhemske tillwerkningar, som enligt 2 Cap. förbrutna dömas, wid försäljningen uppgå, skall ena hälften tillfalla beslagaren, och den andra ingå till ofwannämnde serskildta anslag.

*) Huruledes Kronans bötesandel blifwit i serskilte mål tillerkänd dels Norrköpings Stads-caßa, dels och Carlshamns Stads Fattigwård, men besluten härom ogillade; se K. M. Utslag d. 29 Aug. 1833 och d. 9 Julii 1834, här nedan införde.

**) Såsom öfwerensstämmande med Författningarne har General-Tull-Styrelsen föreskrifwit, att stämpelbara fabriksWaror och tillwerkningar, som å Confiscations-auction försäljas, skola före Auctions-förrättningen till inroparens framtida säkerhet, förses med Placat- lack- eller färgstämpel, efter beskaffenheten. Gen. Tull-St. Circ. d. 29 Dec. 1830.

IV. Cap.

Om undersökning och visitation efter olofligen införd godz.

§. 31.

Utom wid ankomsten till Riket och till de Städer, der Tullbooms-bewakning finnes, ware resande, som medför endast egna beklädnads- eller andra till hans bruk hörande persedlar, ej visitation underkastad.

Huru i öfrigt inrikes bewakningen wid tullplats i städer och å landet bör förrättas, så ock hwad tjenstemän wid sjötulls-bewakningen i thy mål åligger, äfwensom huru godz, för att lofligen inom landet transporteras, bör wara stämplad och förpaßadt, derom finnes serskildt stadgadt.

§. 32.

Undersökning efter olofligen införd godz må, jemwäl annorstädes än wid tullplats, anställas af Kronofogde, Länsman, Lands- eller Stads-Fiscal, Fabriks-Ombudsman, samt Öfwerbetjente wid Tullwerket, så ock af de personer, som, efter föregången anmälan, warda af General-Tull-Styrelsen eller Justitiæ-Cantzlern, eller, för tillfället, af Wåre Befallningshafwande dertill förordnade *).

Behörighet till undersöknings werkställande skall, då sådant åstas, styrkas medelst uppwisande af tjenstefullmakt, förordnande eller tjenste-tecken.

När behörig person ämnar företaga undersökning uti rum, bodar, magaziner eller uthus i Stad, åligge honom, att, innan han skrider till werkställigheten, skriftligen derom underrätta, så wäl Borgmästaren i staden, eller, i hans frånwaro, den ordet i Magistraten förer, som Tullkammare- eller Tull-Inspections-Föreståndaren i staden, med uppgift om stället, der undersökning är tillämnad, och tage öfwer sådan meddelad underrättelse bewis: Bemälte Tjenstemän böra genast derefter begifwa sig till stället, för att undersökningen öfwerwara, hwilken dock ej må af enderas uteblifwande fördröjas.

Om undersökningsman upptäcker olofligen införd godz utom stad, utan att kunna det anhålla, men följer det wid deß införande till stad i spåret, då må han undersökning efter detsamma genast anställa, utan föregående anmälan hos Borgmästaren eller Tullkammare- eller Tull-Inspections-Föreståndaren å stället; men med skyldighet att, efter slutad undersökning, dem om förloppet underrätta.

Wid hwarje undersöknings-tillfälle uti ofwan upräknade rum och lägenheter, så i stad, som på landet, skall undersökningsmannen wara åtföljd af minst twänne wittnen; men wid visitationer under bar himmel äge han rätt, att utan wittnens närwaro godset anhålla, dock ej att detsamma widare undersöka, innan wittnen hunnit anskaffas. Den, hos hwilken undersökning sker, stånde i alla händelser öppet att wittnen tillkalla, likwäl utan att undersökningen derigenom må uppehållas.

§. 33.

Sådan tjensteman, behörigen legitimerad, som i föregående §. säges, äge att anställa undersökning efter olofligen införd godz:

På

*) Strandridare, äfwensom de på Gottland, i deßas ställe, stationerade Strandbewaknings-Uppsyningsmän skola hädanefter, en hwar inom det District, hwilket General-Tull-Styrelsen äger bestämma, anses såsom Öfwerbetjente. K. Br. d. 29 Dec. 1826 åberopadt i Com. Coll. Univ. d. 22 Jan. 1827. Och har Kongl. Maj:t dereffter genom Nådigt bref af d. 9 Maji 1828, åberopadt i Com. Coll. Kung. d. 5. Junii s. å. funnit godt gilla och bifalla den af General-Tull-Styrelsen gjorda underdåniga hemställan, att i allmänhet Öfwer-Tull-uppsyningsmän samt Kust- och Strand-bewakningens-uppsyningsmän måtte förklaras wara Öfwerbetjente wid Tullwerket; Hwilket förklarande äfwen gäller i afseende på Jagt-uppsyningsmän enligt General-Tullstyrelsens Circ. d. 14 December 1831.

Angående inskränkning i visitations- och beslagarerätten för de så kallade Kustwakter; se K. Br. om bewäpnade Kustbewakningens ställande under Krigs-Articlarne d. 11 Apr. 1835, här ofwan intagen.

På wägar å landet och på gator i städerna;

Uti hus och boningsrum på hwiloställen, der waru-transporter besinnas, eller waror till widare forsling uppläggas;

Uti sådana hus och boningsrum i skärgård och å landet, ända till en Swensk mil ifrån saltsjön, der waror är upplagda eller waru-upplag förut funnits under den tid, samma person af stället warit ägare eller innehafware;

Uti magaziner, upplagsbodar och uthus; samt

Uti salubodar och bodkammare eller andra rum, der waror bewisligen till salu hållas eller der waruförsäljning förut under samma innehafwares tid bewisligen skett.

Allt, wid undersökning i salubodar och bodkammare eller andra försäljningsrum, anträffadt olofligen infördt gods, ware förbrutet, då det i wärde öfwerstiger Femtio Riksdaler, och innehafwaren answare derför efter denna Förordning; men om wid undersökning å öfriga i denna §. uppräknade ställen, eller i boningsrum, på sätt i 34 §. säges, det anhållna godset, churu nytt och obrukadt, utgör endast hwad till ägarens beklädnad eller eget nyttjande hänföras kan, och öfwerstiger det ej så hans behof och wilkor, att olofligt afsigt med deß innehafwande uppenbarligen röjes, må han godset behålla och ware från åtal fri. Olofligen infördt gods utöfwer sådan qwantitet, som nyß säges, ehwar eller huru som helst det upptäckt blifwit, ware förwerkadt utom i de fall, som uti 11 och 12 §. §. undantagna äro.

§. 34.

Andra hus och boningsrum, än de i ofwanstående §. utmärkta, ware i allmänhet från undersökning efter olofligen infördt gods undantagna; men om behörig undersökningsman tillkror sig kunna i bewis leda, att godset i huset inkommit inom fyraticåtta timmar före beslagsförrättningen, då må han, på det answar 39 §. utsätter, en sådan undersökning anställa, utan inskränkning till något rum.

Hos den, som för olofslig införsel eller utförsel af waror tillförene straffad blifwit, må undersökning, äfwen i boningsrum, kunna ske, utan den inskränkning till ankomsttiden, som nästföregående §. föreskrifwer.

§. 35.

Då någon, som till Tullplats ankommer, misstänkes hafwa på sig förstucket gods, må undersökning derefter af Tull-Kammare- eller Tull-Inspections-Föreståndare kunna anställas i waktstuga eller annat rum, samt i 2:ne wittnens närwaro, om den misstänkte det äskar. Är den misstänkte qwinnoperson, må undersökningen ej werkställas utan genom tillkallad person af samma kön i afskildt rum. Upptäckes ej derwid beslag underkastadt gods; böte undersökningsmannen, serskildt för en hwar, hos hwilken wid undersökning dylikt gods ej funnits, ifrån Tio till Trehundra Riksdaler, målsägandens ensak, och answare, deßutom serskildt, efter nedanstående 42 §., om af honom wåld eller oskick wid undersökningen föröfwats.

Är den, som för olofslig införsel eller utförsel af waror tillförene straffad blifwit, må sådan undersökning utan påföljd af böters-answar äga rum.

§. 36.

Undersökning inom hus, eller i boningsrum, salubodar, bodkammare och försäljnings-rum, eller uti magasiner, upplags-bodar och uthus, må ej företagas annan tid på dygnet än efter kl. 9 om morgonen och till kl. 3 på eftermiddagen i November, December, Januarii och Februarii månader; efter kl. 8 om morgonen till kl. 5 på eftermiddagen i Mars, April, September och October, samt efter kl. 6 om morgonen till kl. 8 om aftonen, i Maji, Junii, Julii och Augusti månader.

Sker undersökning å annan tid än nu sagdt är, och olofligen införda waror derwid anträffas; ware den, hos hwilken undersökning blifwit anställd, fri från answare. Den, som på otillåten tid undersökning gjort, böte ifrån Tjugu till Twåhundra Riksdaler och straffes derjemte med suspension från tjenst och lön i twå till sex månader efter omständigheterna, ehwad olofligen infördt gods wid undersökningen funnits eller icke.

§. 37.

Gör obehörig person undersökning efter olofligen infördt gods; straffes såsom för hemfredsbrott, eller öfwad wåld, efter lag och sakens beskaffenhet. Upptäckes wid sådan undersökning olofligen infördt gods; förhålles dermed, såsom här ofwan i 33 §. säges.

§. 38.

Har behörig man gjort undersökning uti salubodar och bodkammare, eller andra rum, der waror bewisligen till salu hållas, eller der waruförsäljning förut under samma innehafwares tid bewisligen skett; böte, derest olofligen infördt gods wid sådan undersökning ej finnes, ifrån Tjugu till Trehundra Riksdaler. Har han gjort undersökning på de öfriga i 33 §. och sista mom. af 34 §. tillåtna ställen, utan att något olofligen infördt gods derwid blifwit upptäckt; böte ifrån Tio till Etthundra Riksdaler.

Har han försummat att medtaga wittnen, eller wägrat att fullmakt, förordnande eller tjenste-tecken förete, då sådant enligt 32 §. honom ålegat; böte ifrån Tio till Etthundra Riksdaler, och straffes dertill med suspension från tjenst och lön i en till tre månader.

§. 39.

Har behörig man gjort sådan undersökning, som 1 mom. i 34 §. medgifwer, utan att olofligen infördt gods derwid upptäckt blifwit; böte för hwarje serskildt undersökt rum eller lägenhet, som af samma person i samma hus innehafwes, ifrån Femtio till Trehundra Riksdaler och straffes deßutom med suspension från tjenst och lön i tre till nio månader. Upptäckes derwid olofligen infördt gods, men beslagaren ej gitter i bewis leda, att det inom 48 timmar före beslags-förrättningen i huset inkommit; straffes för hwarje serskild obehörigen anställd undersökning med böter ifrån Tjugu till Twåhundra Riksdaler, samt deßutom med suspension från tjenst och lön i twå till sex månader.

§. 40.

Hwar och en, som till undersöknings anställande oberättigad warit, så ock dertill berättigad person, som wid beslags-tillfället sig förbrutit, efter thy i 36, 38 och 39 §. §. säges, hafwe förwerkat sin beslagare-andel och gånge den till Kronan.

§. 41.

De tjenstemän och betjente, som, på sätt här ofwanföre i detta Cap. är föreskrifwet, anställa undersökning efter förbjudet eller tullförsnillade utländskt gods, skola, ej mindre än de personer, hwilka till handräckning eller såsom wittnen medfölja, njuta lika hägn och beskydd, som Wäre- och Kronans embets- och tjenstemän i allmänhet, när de i sina förrättningar äro stadde.

Den, som wägrar behörig undersökningsman det inträde, hwartill han, efter lemnad föreskrift i detta Cap., är berättigad, eller honom i sådan förrättning hindrar eller uppehåller; böte Twåhundra Riksdaler och äge ej rätt att honom tilltala i fall wid den skedda undersökningen olofligen infördt gods icke anträffas.

Göres sådant motstånd, att undersökning aldeles icke kan werkställas, skall den, hos hwilken undersökning war tillämnad, böta Femhundra Riksdaler, samt deßutom för derwid öfwadt wåld eller annat ofredande straffas som i följande §. säges.

§. 42.

Öfwerfaller man undersökningsman, eller den som af honom till wittne eller handräckning kallad är, i eller för förrättningen, eller återtager med wåld gods, som under beslag anhållet är; straffes med arbete å fästning i ett till tre år, och answare deßutom för olofslig införsel eller utförsel af waror, om sådan förbrytelse tillika föröfwats. I öfrigt straffes den brottslige efter allmän Lag. Göra de sjelfwe wåld eller oträtt; gälle och der-

derom hwad Lag säger: och plikte undersökningsman serskilt med tjenstens förlust eller suspension från tjenst och lön i en till sex månader efter omständigheterna.

§. 43.

Äskar beslagare wakt eller manskap till biträde, skola wederbörande derom utan uppskof föranstalta.

§. 44.

Böter, som efter 36, 38 och 39 §. §. ådömas, ware målsägandens ensak.

V. Cap.

Om wärdering af anhållet gods.

§. 45.

Gods, som i beslag taget är, warde, i närwaro af en Rättens Ledamot och beslagaren, jemte ägaren, om han uppgifwen är och på kallelse tillstädes kommer, upptecknadt, och af trenne sakkunnige och ojäfwige män, walde, en af hwardera parten och en af Rätten, besigtigadt och till beskaffenheten utröndt. Är endera parten ej när; wälje Rätten i hans ställe. Ej må någon utan laga hinder sådan förrättning sig undandraga. Tredskas han; äge Rätten att genom wite honom dertill hålla.

§. 46.

Beslags-gods skall uppskattas efter deß tullwärde, om sådant derå finnes i Taxan utsatt, men, i annat fall, efter thy besigtningsmännen, på grund af allmänt gängbara pris, skäligt pröfwa. Förrättningen skall med ed sannas, der någon af parterna det äskar.

§. 47.

Äro besigtningsmännen sig emellan skiljaktige om wärdet å waran; warde det bestämdt efter medelwärdet af deras uppgifter. Äro de skiljaktige om waran är af utländsk tillwerkning eller ej; gälle hwad twänne af dem säga.

§. 48.

Will någon af parterna göra jäf mot förrättningen; stånde honom fritt att sina bewis förete, och pröfwe Rätten hwad werkan de till förringande af förrättningens witsord kunna medföra, samt huruwida, af sådan anledning eller i öfrigt uppå förekomna skäl, ny besigtning och wärdering må äga rum. Dock må ej flere än twänne besigtningar och wärderingar i samma beslagsmål anställas.

VI. Cap.

Om Rättegången i mål, rörande olofflig införsel eller utförsel af waror, samt huru ådömde böter skola gäldas eller förwandlas.

§. 49.

Mål, som angå förbrytelser emot denna Författning, skola, der de icke i anseende till den tilltalade personen tillhöra Hofrätt, upptagas wid Rådstufwurätt i den stad, der förbrytelsen skett eller blifwit upptäckt, eller, om den timat utom stads jurisdiction, wid Rådstufwurätt i den stad, som närmast är.

§. 50.

Beswär öfwer Underrätts utslag i dylika mål skola till wederbörande Hofrätt inlemnas inom hälften af den tid, som för lagwadda sakers fullföljande ifrån Rådstufwu-rätt i allmänna Lagen utstakas.

§. 51.

Är klaganden till böter fälld, men ej häktad, då skall han wid beswären foga bewis derom, att han böterna i Ränteriet nedsatt, eller hos Rätten borgen derför ställt, eller ock wid beswären bilägga löftes-skrift af twänne män, de der för böterna borga, en för bägge och bägge för en, med intyg af Wär Befallningshafwande eller wederbörande Domstol i den ort, der de bo, att de wederhäftige äro. Å landet må Kronofogde, Länsman, Kyrkoherde i församlingen eller den, i hans ställe är, sådant intyg gifwa.

§. 52.

Gitter ej klaganden nedsätta böter eller borgen derför ställa; tage bewis öfwer sin fattigdom af Domaren eller Domstolen, eller wederbörande Presterskap, Kronofogde eller Länsman.

§. 53.

Utställer Hofrätt beswären till Underrättens eller wederpartens förklaring; tage klaganden dem ut och tillställe den som wederbör, efter thy Hofrätten föreskrifwit; afgifwe ock bewis till Hofrätten inom tre gånger den tid, som för beswärs anförande i 50 §. säges, räknad ifrån den dag, då beswären af Hofrätten till förklaring utställdes.

§. 54.

Försummar klaganden något af hwad honom i 50, 51, 52 och 53 §. §. ålagdt är; hafwe sin talan förlorat, och warde Underrättens utslag laga kraftwunnet ansedt.

§. 55.

Underrätt åligge, att i mål, dertill answar dömdt blifwit, ehwad den sakfällde misnöje anmäler eller ej, genast efter utslagets afkunnande gifwa honom besked om hwad han för ändrings sökande iakttaga bör: tecknе ock föreskrift derom å utslaget.

§. 56.

Är den dömde häktad; ware Domaren pligtig, att, der han det begär, lemna honom af ransakningen och domen så tidig del, att han, innan beswärs-tiden tilländagått, kan ingifwa sina beswär till Wär Befallningshafwande i Länet, att till wederbörande Hofrätt insändas. Finner Hofrätten att någon deröfwer höras bör; låte då sjelf infordra deß förklaring.

§. 57.

Wär Befallningshafwande i Länet drage försorg derom, att häktad person warder med nödigt biträde till beswärs författande försedd.

§. 58.

Underrätt aflemne wid bot, som i 2 Cap. 6 §. Rättegångs-Balken stadgas, utslag och protocoll i mål, rörande förbrytelser emot denna Författning, till Tullfiscalen, der den finnes, eller i annat fall till wederbörande Tullkammare, inom Tio dagar efter utslagets afkunnande, för den widare åtgärd, som, till bewakande af Wär och Kronans rätt, efter af General-Tull-Styrelsen stadgad ordning, må äga rum.

§. 59.

Om ändrings sökande i Hofrätts utslag gälle hwad, genom Wår Nådiga Förordning d. 19 Julii 1815, är i allmänhet stadgadt.

§. 60.

Är någon för brott emot denna Författning dömd owärdig, att i allmän tjenst widare nyttjas, eller förlustig medborgerligt förtroende eller af burskap eller närings-rättighet, efter thy i 1 och 2 Cap. säges; då skall, sedan utslaget wunnit laga kraft, deß innehåll kungöras i Stats-Tidningen, och ware Advocat-fiscalen wid Tullwerket pligtig, att härom draga försorg. Genom Advocat-fiscalens föranstaltande böra, jemwäl i öfrigt, alla utslag, sedan beswärs-tiden tilländagått, till werkställighet befordras, så framt den sakfällde parten med wederbörligt bewis ej gitter styrka, att utslaget inom föreskrifwen tid blifwit öfwerklagadt.

§. 61.

Böter, som efter denna Förordning ådömas, gänge i laga ordning af den brottsliges egendom ut, så långt den räcker.

§. 62.

Saknas tillgång till böter, som efter denna Förordning ådömde äro, då skall hwad af böterna ej gäldas kunnat, för den sakfällde till fängelse förwandlas.

Emot böter till och med Tio Riksdaler, swarar en wecka; emot böter från Tio till och med Tjugofem Riksdaler, twå weckor; från Tjugofem till och med Femtio Riksdaler, tre weckor; från Femtio till och med Ethundra Riksdaler, en månad. Gå de öfwer Ethundra Riksdaler, då ökes straffet med en månads fängelse för det belopp, som öfwerskjuter, till och med nästa hun-

hundratal; så att två månaders fängelse svarar emot böter från Ethundra till och med Twåhundra Riksdaler; tre månaders fängelse från Twåhundra till Trehundra Riksdaler och så widare. Ej må dock någon för bristande bötes-tillgång längre än ett år i fängelse hållas, ehwad belopp böterna må utgöra. Under straffiden bör fången till lämpligt arbete hållas.

Det alle &c.

Sedan Kongl. Maj:t, i skrifwelse den 30 Julii 1817, åberopad i Com. Coll. Kungörelse d. 18 Aug. samma år, förordnat, att uti Jemtlands, Wermlands, Elfsborgs och Stora Kopparbergs Län finge i hwarje Tull-Inspectors District organiseras en Gränse-Tull-Rätt att utgöras af Inspectoren i Districtet, såsom Ordförande och till Ledamöter af en Krono-Betjent samt tremne af Häradets Nämndemän, hwilken Domstol ägde upptaga och pröfwa alla sådane inom Districtet förefallande ärenden, som efter Författningarne tillhörde Tull-domstols handläggning; och Kongl. Maj:t derefter i skrifwelse d. 16 Maji 1826, åberopad i Com. Coll. Kung. d. 5 Junii samma år, förklarat, att de inom Elfsborgs, Wermlands och Stora Kopparbergs Län inrättade Gränse-Tull-Rätter skulle upphöra, samt att de mål, angående förbrytelser emot Tullförfattningarne, hwilka kunde förekomma inom de deßa Gränse-Tull-Rätter tillhörande Districter, för framtiden borde, efter belägenheten af den ort der gerningen skett, upptagas wid Sjö-Tulls-Rätten i Strömstad, Rådstufwu-Rätterne i Wenersborg, Åmål, Carlstad och Fahlun eller Stads-Rätten i Philipstad; Så har Kongl. Maj:t, genom Skrifwelse den 30 December 1830, funnit godt stadga, att, då numera en Stads-Rätt i Östersund blifwit inrättad och trädt i werksamhet, Gränse-Tull-Rätten för Jemtlands Inspections-District skall upphöra och deß domsrättighet öfwerflyttas på Östersunds Stads-Rätt, men att deremot, med afseende å Herjeådalens och serdeles deß Tullstations, Funnerdalens aflägsenhet från så wäl Östersund som annan stad, Gränse-Tull-Rätten för Herjeådalens Inspections-District må än widare fortfara. Sw. Hof-Rätts Univ. d. 23 Febr. 1831.

Wi CARL JOHAN &c. göre weterligt: Att sedan Rikets wid 1823 års Riksdag församlade Stånder uti skrifwelse af d. 20 December nyßnämnde år, hos Oß i underdånighet anhållit, det Tull-Rätterne måtte upphäfwas samt att sådane mål, hwilka förut blifwit af deßa Rätter handlagde, måtte till pröfning och afgörande upptagas antingen af Rådstufwu-Rätt i städerne, eller af närmaste Härads-Rätt på landet, så hafwe Wi, efter det särskildte i Näder tillförordnade committerade med underdånigt utlåtande i ämnet till Oß inkommit, wid öfwerwägande af hwad derwid anfördt blifwit, för godt funnit härmed i Näder förordna, att Sjö-Tulls-Rätterne skola upphöra, och de åligganden, hwilka tillhört deßa Domstolar, öfwerflyttas på Rådstufwu-Rätterne: börandes på det mål rörande öfwerträdelser af Tullförfattningarne utan tidsutdrägt må af Rådstufwu-Rätterne erhålla erforderlig handläggning, wid deßa måls företagande och afgörande iakttagas den skyndsamhet, som för brottmål i allmänhet är föreskrifwen.

Enär likwäl, i anseende till den mängd af mål rörande öfwerträdelse af Tullförfattningarne, som i Stockholm och Götheborg årligen förekomma, swårighet tillåfwentyrs skall möta att med behörig skyndsamhet afgöra sådane mål, i händelse de skulle komma att behandlas i förening med de, Rådstufwu-Rätterne derstädes tillhörige, öfrige mål och ärender, hafwe Wi pröfwat godt i Näder stadga, att trenne af Rådstufwu-Rättens Ledamöter i hwardera af nämnde twänne städer skola utgöra en särskild afdelning af Rådstufwu-Rätt för upptagande af de frågor, hwilka förut tillhört Sjö-Tulls-Rätterne derstädes, och att en af deßa Ledamöter skall, på wederbörande Hof-Rätts förslag, erhålla ständigt Nådigt förordnande att wara Ordförande; men att deremot de twänne öfrige Ledamotsplatserne må kunna omwäxla Magistrats-Ledamöterne emellan i den ordning och för så lång tid, som Magistraten, efter omständigheterna, kan finna lämpligt att bestämma.

Den genom Kongl. Brefwet den 11 Maj 1811 Nådigst förordnade särskilta Tull-Rätt wid Grisslehamn, hafwe Wi funnit böra indragas: kommande alltså de öfwerträdelser af Tull-författningarne, hwilka derstädes upptäckas, att, i likhet med hwad hittills i allmänhet skett wid Norrtelje eller Öregrunds Rådhus-Rätt beifras.

Deremot och då, i afseende på de twänne Gränse-Tullrätterne wid Funnesdalen i Herjeådalen och Happaranda i Norrbottens Län förekommer att, derest de mål, hwilka tillhöra deße Gränse-tullrätter skulle wid Rådstufwu-Rätt i stad afgöras, sådant, i anseende till deße Tullstationers aflägsenhet från närmaste stad, komme att medföra tidsutdrägt samt kostnad och olägenhet för parter och witnen, hafwe Wi på grund af detta särskilta förhållande, funnit berörde twänne Gränse-tullrätter böra tills widare fortfara. Hwad Wi sålunda rörande förändrad organisation af Tull-domstolarne i Näder stadgat och förordnat, kommer att från och med nästinstundande år 1832 taga sin början. Det alle &c. K. Kung. d. 7 Maj 1831.

Uti Nådigt bref af samma dag eller d. 7 Maj 1831, (till Sw. H. R:t) är widare förordnadt, att wid nämde Afdelningar af förrberörde Rådstufwu-Rätter, serskilt tillförordnade Notarier skola finnas: att årligt Arfwode för deße tjenstemän bör af Tullmedlen utgå, i Stockholm med 400 R:dr B:co för Ordföranden, 250 R:dr för hwardera af de 2:ne andre Ledamöterne, och 500 R:dr, skrifwarehjelp derunder inberäknad, till Notarien, samt i Götheborg med 350 R:dr B:co för Ordföranden, 150 R:dr B:co för hwardera af de 2:ne andre Ledamöterne och 450 R:dr, skrifwarehjelp derunder inberäknad, för Notarien *), samt att nuwarande Notarier wid Sjötulls-Rätterne i Stockholm och Götheborg, skola bibehållas; men, wid deras afgång, tillsättandet af berörde Notarie-tjenster tillkomma nyßnämnde serskilte afdelningar af Rådstufwu-Rätten; Och har Kongl. Maj:t i nämde bref jemwäl förklarat, att åtal emot General-tull-styrelsens i Stockholm tjenstemän i Canzliet samt Advocat-Fiscals-Kammar- och Revisions-Contoren, äfwensom emot Tull-district-Cheferne i afseende på deras tjenste-utöfning, skall anställas af Tullwerkets Advocat-Fiscal inför Swea Hof-Rätt; men att deremot åtal emot tullwerkets öfrige tjenstemän och betjente i och för deras utöfning af tjensten, skall upptagas wid den Domstol i orten, som tillhör att pröfwa åtalade förbrytelser emot tullförfattningarne. Se dock, hwad angår bewäpnade Kustbewakningens ställande under Krigs-Artiklarne, K. Br. d. 11 April 1835, här ofwan anteknadt.

Der åtal emot General-tull-Directeuren eller departements-Cheferne i Tullstyrelsen i och för deras embets- och tjenste-åligganden skall anställas, bör sådant ske och utföras hos Swea Hof-Rätt. K. Br. till Sw. Hof-Rätt d. 30 Julii 1831.

Genom nu ankommet Nådigt Bref till General-Tull-styrelsen af den 23 sistlidne Junii, har Kongl. Maj:t, med afseende derå, att wid öfwerträdelser af Tullförfattningarne sådane omständigheter kunna förekomma, hwarigenom ådagalägges, att den anklagade icke upsåtligen sig förbrutit, funnit godt förklara, det Tullstyrelsen bör i dylika fall hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla förhållandet, innan målet blifwit wid Domstol anhängigt; wiljande Kongl. Maj:t derefter genom Deß Handels- och Finance-Expedition i Näder

*) Enär Accis-Rätterne redan i följd af Landt-Tullarnes indragning, samt Sjö-Tulls-Rätterne, enligt 1831 års Kung., upphört, och således de af deße Domstolar handlagde mål, rörande förbrytelser mot Tullförfattningarne, blifwit öfwerflyttade på Städernes Rådstufwu-Rätter, hwilkas Notarier icke äga något lagligt grundadt anspråk på skrifmaterialie-ersättning från Tullwerket; så har Kongl. Maj:t i Nådigt Bref d. 14 Apr. 1832, förklarat, att till följd af denna förordning, all utbetalning af dylika ersättnings-belopp skall upphöra. Gen. Tull-St. Circ. d. 12 Maji s. å.

der pröfwa, huruwida böter och ansvar må för den åtalade förbrytelsen eftergifwas, då, i händelse af Nådig eftergift, hwarken publik åklagare eller någon annan må äga anspråk på de dem eljest tillkommande andelar af warors wärden eller böter.

Då högstberörde Nådiga skrifwelse, till behörig kännedom och efterrättelse, härigenom meddelas, har Kongl. General-Tullstyrelsen tillika welat fästa wederbörande Tulltjenstemäns uppmärksamhet å wigten och angelägenheten af noggrann urskiljning wid tillämpning af det Nådiga stadgandet, så att å ena sidan Kongl. Maj:ts Nådiga affikt, att förekomma ett möjligen oskyldigt lidande, må tillbörligen befrämjas, men ock, å den andra, intet werkligt och upsåtligt lurendrejeri- eller tullförsnillningsbrott undgå det behandlingssätt, som lag och författningar påbjuda. Det åligger, till följd häraf, hwarje beslagare att göra sig noga underrättad angående sådane omständigheter wid beslagstillfället, som kunna ådagalägga det mer eller mindre upsåtliga wid förbrytelsens begående, och att derom afgifwa rapport, i Stockholm till General-Tullstyrelsen, och i Landsorterne till Tull-district-chefen eller Tullkammaren i den stad, der målet skulle i händelse af laga beifran, wid Domstol i första instantien handläggas, hwarefter i senare fallet, district-chefen eller Tullkammaren, enär skäliga anledningar förekomma till den slutsats att förbrytelsen utan upsåt är begången, bör så framt den anklagade parten sjelf icke, till undwikande af upskof, föredrager målets handläggning wid domstol, genast till General-Tullstyrelsen inrapportera förhållandet, och afwakta föreskrift i ämnet, innan målet göres wid domstol anhängigt; skolande emellertid, då sådan rapport afgifwes, det under beslag anhållna gods, som åtalet kan angå, enligt författningarne af wederbörande tullkammare tagas i förwar, samt den anklagade wara skyldig, i förhållande till målets beskaffenhet och wigt att afstemna borgen eller förbindelse för godwillig inställelse wid wederbörlig domstol, i händelse han i målet sedermera warder ditkallad. **Gen. Tullst. Circ. d. 24 Aug. 1825.**

I anledning af skedd underdånig anmälan, att Domstolarne under sednare tider, wid afdömandet af anställda åtal för införsel af förbjudna waror, börjat widtaga den grundsats att ansvar, som medelst öfwerträdelse af en förbudsförfattning ådragits, bör förswinna, så snart samma förbud, under det saken ännu berör på Domarens pröfning, blifwit genom en sednare författning upphäfwet, har Kongl. Maj:t, under förklarande, att werkställd öfwerträdelse af ett med afseende å Rikets allmänna nytta stadgadt förbud emot införsel eller utförsel af waror icke kan upphöra att wara en straffbar förbrytelse, om ock samma förbud sedermera warder i följd af förändrade omständigheter återkalladt, genom Nådigt Bref af den **20 nästlidne April** täckts förordna, att åtalade och bewista öfwerträdelser af gällande förbud emot införsel eller utförsel af waror böra med laga ansvar beläggas, äfwen om förbudet, sedan det öfwerträddes blifwit upphäfwet, innan målet slutligen afgöres. **Gen. Tullst. Circ. d. 5 Maj 1827.**

Kongl. Br. d. 26 Aug. 1825 ang. claßification af fästningarne i Riket innehåller, att å Christianstads fästning skola förwaras sådane fångar, som äro dömde för lurendrejeribrott. Och genom K. Br. d. 7 Nov. 1827, åberopadt i Com. Coll. Circ. d. 11 Dec. s. å., är stadgadt, att sådane personer, som, för förbrytelser emot Tullförfattningarne äro eller blifwa dömde, icke till fästningsarbete, utan endast till fängelse med allmänt arbete, eller som, i brist af tillgång till böters gäldande, komma att i sådant fängelse hållas, böra undergå sin bestraffning wid närmaste Corrections- eller Arbets-inrättning, så wida, hwad de sistnämnde beträffar tillfälle ej gifwes, att under straffiden wid Länshäktet dem med arbete sysselsätta.

Wid beswär öfwer Stockholms Sjötulls-Rätts Utslag, angående brott emot Tullförfattningarne, må derigenom ådömde böter hädanefter som hittils, kunna uti Confiscations-Magazinet emot qwitto nedsättas. **K. Br. till Sw. Hof-Rätt d. 22 Maj 1829.** Åliggande det wederbörande Confiscations-redogörare att emottaga ådömde böter som contant deponeras eller erläggas, äfwensom borgen derför, der sådan ställes och af Domstolen godkännes; börande i bådadera fallet, antekning derom i journalen ske. **144 §. i Regl. d. 1 Oct. 1831.**

I Confiscations-journalen upptagas och redowisas, efter lika behandlingssätt, jemwäl abondonnerade waror och sådane som efter förstummad angifning och re-export öfwer natt och år, jemlikt Författningarne, till Kronan hemfallit; äfwensom alla bötesmål, af hwad beskaffenhet som helst, hwilka härleda sig från åtal emot öfwerträdelser af Tull- och Seglations-författningarne. **140 §. af nyßber. Regl.**

CARL JOHAN &c. I anledning af hos Oß gjord underdånig förfrågan om rätta förståndet af de, uti Wårt under den 1 October förlidet år för Tullwerkets tjenstemän och betjente utfärdade förnyade Nådiga Reglemente, innefattade föreskrifter rörande indrifning och redowisning af böter för öfwerträdelser af Tullförfattningarne, hafwe Wi, efter det Wår General-Tullstyrelse, jemlikt erhållen Nådig befallning, med underdånigt yttrande i ämnet till Oß inkommit, och enär Wi icke allenast i särskilta fall, på grund af Reglementet för Ländt-tullskamrarne den 17 December 1756 samt flere andre stadganden, i Nåder ansett Tull-kammare-föreståndarne pligtige att indrifwa och redowisa böter för brott emot Tull lagarne, utan äfwen, genom 138, 140 och 164 §. §. af högstberörde nya Tjenstgörings-Reglemente ålagt Tullkamrarne sådane böters debitering i confiscations-journalen, deras indrifning lika med den af öfrige beslagsmedel, redowisningen af alla slags bötesmål, härledande sig från åtal mot öfwerträdelser af Tull- och Seglations-författningarne, samt månadsförslagens verification, jemwäl medelst qwittencer å liquiderade beslagare-andelar, welat i Nåder förklara, att städernes Magistrater, till följd häraf, äro frikallade från skyldigheten att i Krono-räkenskaperne debitera och redowisa dessa bland tullmedlen ingående böter, och således från all annan befattning dermed än den, hwarom de i handräckningswäg kunna anlitas; hwilket &c. K. Br. till Kon. Bef. d. 12 Maj 1832.

Expeditions-lösen wid General-Tull-Styrelsens Canzli och hufwud-Contor må hädanefter som hittils beräknas efter hwad Författningarne bestämma för Kongl. Maj:ts och Rikets Collegier; Och må den wid District-Chefs-embetenas Canzlier förekommande lösen för embets-åtgärder utgå till hälften af det belopp som hos General-Tull-Styrelsen äger rum. **K. Br. d. 6 och Gen. Tullst. Circ. d. 12 Mars 1829.**

Angående befrielse för Tulltjenstemän och Betjente ifrån owilkorlig skyldighet att utlösa Under-Rätts Utslag i mål om angifne eller åtalade förbrytelser emot Tullförfattningarne; se **Sw. Hof-Rätts Univ. d. 22 Febr. 1833**, wid 24 Cap. R. B., hwareft jemwäl finnes intagen Sportel-taxa för Tullwerkets tjenstemän och betjente, af Kongl. Maj:t fastställd **d. 9 Nov. 1830.**

* * *

Transumt af K. M:t Bref d. 10 Oct. 1827 till Gen. Tull-St. angående serskilte föreskrifter i afseende på Tullförpaßningen med Ångbåtar.

1:o Wid inrikes ångbåtsfart, ehwad derunder fallssjön befares eller ej, skall fartyget wara befriadt från förpaßning, emot iakttagande af nedanstående Controller.

2:o Angfartygs-befälhafwaren skall wid den tid lastningen börjar, från Tullkammaren requirera Tullbetjent ombord, hwarefter embarquering och lastning må ske, utan inskränkning till tiden; börande Tullbetjenten genast å fartyget sig inställa och der förblifwa tills det afseglar.

3:o Så wäl befälhafwaren, som tullbetjenten åliggер, att på hwar sin lista antekna alla om bord förda, förpaßning, enligt 1 §. af Förpaßnings-stadgan, underkastade waror till stycke eller colleستal, enligt tryckta formulairet.

4:o Det ena exemplaret, sedan tullbetjenten derå attesterat riktigheten, förwaras af befälhafwaren, att

tjena till grund för afvisitationen i ankomst-ort, det andra, försedt med befälhafwarens attestatum, inlemnas af tullbetjenten till tullkammaren på stället.

5:o Då paßagerare under resan intagas wid stationer, hwarest tullbewakning icke finnes, bör befälhafwaren uppgöra en särskilt dylik lista på deras effecter, så widt deßa äro förpaßning underkastade, för att äfwen i loßningsorten företes.

6:o Utföljer afsändaren godset, answare han ensam för felande waru-förpaßning, der sådan enligt förpaßnings-stadgan bordt medhafwas; men befälhafwaren åligger förpaßnings-skyldigheten och answaret för det gods, som intages utan att afsändaren medföljer.

7:o I loßnings-ort skall wakthafwande tullbetjent wara pligtig att, om signal sker med skott, omedelbarligen och sjelfmant, wid fartygets ankomst, men i annat fall, genast efter befälhafwarens anmälan hos tullkammaren, begifwa sig om bord, för afvisitations förrättande.

8:o Efter tullbetjents inställelse, hwilken owägerligen bör afbidas, ware paßagerarne, på hwad tid om dygnet som helst, berättigade att gå i land och medtaga nödige klädes-persedlar; men fraktgods eller förpaßade waror må ej loßas å andra, än de i författningarne medgifne tider.

9:o De af fartygs befälhafwaren, jemlikt 8 och 5 mom. upprättade listor, skola, enär de i loßnings-ort företes, wara bilagde med den mot fraktbeloppet swarande charta sigillata, som eljest bordt paßet bifogas.

10:o Den enligt författningarne belöpande syr- och båk-afgift erläggas wid tullkammare, stad eller annat ställe, der loßning sker.

11:o Till undwikande af allt uppehåll, när fartygen begagnas till lustresor, må det ankomma på befälhafwaren att requirera tullbetjent, som medföljer fartyget, i händelse fraktgods intages eller loßas.

12:o Afwikelser från eller förseelser mot deßa föreskrifter anses lika som woro fartygen förpaßning underkastade.

Att Kongl. Förordn. d. 26 Oct. 1833, angående Folkpaß wid sjöresor inrikes orter emellan, icke må i afseende på Ångfartyg winna tillämpning, inhämtas af Gen. Tull-St. Circ. d. 21 Maji 1834.

* * *

Under den 23 Sept. 1830 utfärdades Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse, angående upprättande af ett uppå Actie-tekning grundadt Bolag till Dykeri- och Bergnings-anstalternes befrämjande i Riket samt om de skyldigheter och rättigheter som nämde Bolag tillkomma; Men då ett så beskaffadt Bolag icke sedermera är wordet slutadt, omnämnes blott här nyßberörde Kungörelse, med anteckning i öfrigt af följande till förewarande ämne hörande Författningar:

Sedan Directionen öfwer Dykeri- och Bergnings-Compagniet, åt hwilket jemlikt Kongl. Kungörelsen d. 12 December 1827, bliswit öfwerlemnadt, att ifrån och med 1828 års början, då Compagniets Octroy tilländagick och tills widare fortfara med bergning af skepp och gods, emot enahanda rättigheter och förbindelser, som dittills warit för Compagniet bestämde, numera på egne och samtlige intreßenternes wägnar, i underdånighet tillkännagifwit, det Compagniet, af anförde orsaker, wore urståndsatt att längre än till d. 30 i denna månad fullgöra sitt åtagande i förbemälte afseende; så har Kongl. Maj:t härigenom welat, till wederbörandes underdåniga efterrättelse, kungöra, att bemälte Compagnies befattning med bergnings-anstalterne kommer att med sistnämnde dag upphöra. Då i följd häraf någon särskild anstalt till bergning af förolyckade fartyg efter nämnde tid ej finnes, will Kongl. Maj:t härmed i Nåder anbefalla Konungens Befallningshafwande samt öfrige Embets- och Tjenstemän i de wid Rikets kuster belägna orter att, i hwad på dem ankomma kan, befrämja werksamma åtgerder till sjö-nödlidandes undsättning till lif och egendom; äfwenwäl innewånare, att de, wid sådana tillfällen, beredwilligt lemna all den hjelp, som menskligheten bjuder och icke utöfwer hwad skäligt är stegra anspråken på ersättning för deras biträde. K. Kung. d. 10 Jun. 1831. Innehållande K. Br. till Förw. af Sjöår. af d. 9 Febr. 1833, att då wid inträffade strandningshändelser, handräckning erhållits, både skyndsamt och till billigt pris, i stridbar man understigande den med förra dykeri- och bergnings-compagniets biträde förenade kostnad, samt något klagomål öfwer brist på dylik handräckning icke heller försports; har Kongl. Maj:t funnit någon serskild anstalt till bergning af sjöskadade eller strandade fartyg, icke för det närwarande wara af behofwet påkallad, och alltså förklarat, att nu medgifna allmänna frihet till biträde wid strandningshändelser må än widare fortfara.

Hwar Skipsbrått händer, thå är Skiparen skyldigh, på hwad sätt thet bäst ske kan, att först och för allting berga Folcket, och them i närmaste land sättia; Thernäst Skipets redskap, Tackel och Tägh; Och sist Köpmansgedhset at rädda, thertill han sitt fölck och fartyg emot billig lön låhna skall. Hwad således bärgat bliswer af Skipsredskap eller Gods och förwaras kan, thet må Skipparen icke sälja eller föryttra, utan hafwa i gott behåld til ägandens bud; Giör han annorlunda, fylle then skada ther af kommer. §. 1. Nu förgår Skip och Gods aldeles, tå hafwi Skipparé eller skipsfolck intet af then Lego them än tå återstå kan, at fordra; Men bärga the så mycket af Skipsredskapen, at thet i wärde emot Hyran swara kan, tå njute full Lego som tingat war. §. 2. Bärgelöhn må ingen få som icke bärga hielper; Och hålle the som bärgat hafwa Gödset hoos sig, til theß Löhnen them betalt bliswer.

Bärgar någor fremmande Gods, uhr skipsbrått eller siönöd, är thet wärdt uthan all omkostnadt, sertio Daler och therunder, tå gånge helsten ther af til Bärgelöhn; är thet theröfwer och til tu hundrade fyratijo Daler wärdt, gånge tå theß fierdedeel; är thet högre giällande än Tu hundrade Fyratijo Daler, gifwe åntå ey mehra än sertijo Dahler i Löhn, utan så är at ther å mehr Mödo, Arbete och Fahra kan wara anwändt, hwilket Rätten, ther Borgaren boor, åtskillia skal, så framt han med Eganden, eller then i Egande ställe står, ey sielf therom sämjas kan. 2 och 3 Cap. Sjöskade-Balken i 1667 års Sjölag.

Uppå Riksens Ständers hemställan, har Kongl. Maj:t funnit godt ändra sista momentet i 3 Capitlet af Sjöskade-Balken, Sjölagen, och stadga: Att då twist uppstår om bärgarelön för gods, hwars wärde öfwerstiger Ewä Hundra Fyratio Daler, Domaren bör taga i betraktande ej mindre godsets wärde, än äfwen den möda och omtanka, som den bergande anwändt, samt den fara dermed warit förbunden, och, i mohn af allt detta, wedergälningen bestämma. K. Kung. d. 21 Mars 1835.

Kongl. Maj:ts Nåd. Kungörelse, angående behandlingen af waror bergade från strandade fartyg, som kommit ifrån smittad ort; d. 1 Oct. 1831.

Wi CARL JOHAN &c. göre weterligt: att Wi, då numera det för Dykeri- och Bergnings-Compagniet utfärdade Reglemente upphört att wara gällande, funnit närwarande förhållanden påkalla ett serskildt stadgande, huru förfaras bör med bergade waror och ersättningen för bergnings- och bewakning-omkostnader, särdeles i de fall, då det strandade fartyget tillhör en nation, som ej har någon Consul i strandningsorten anställd: och hafwe Wi af sådan anledning welat härmed i Nåder förordna:

1:o Att waror, hwilka bergas wid strandningshändelser, som å Swensk kust inträffa, böra ställas under närmaste Tullkammares samt Godsägares eller Assuradeurers gemensamma wård, men i händelse godsägare och Assuradeurer wid strandningstillfället ej äro tillstädes, eller äga något ombud, under Wår Befallningshafwandes i Länet samt bemälte Tullkammares wård;

2:o Att om ägaren till warorna är okänd, undersökning om bergningen bör genom föranstaltande af Wår Be-

Befallningshafwande i det Län der strandningen inträffat, 3:ne gånger införas i Post- och Inrikes-Tidningen;

3:o Att bergade waror ej böra till ägaren återställas, innan han behörigen godtgjort kostnaderne för warornas bergning och wård samt derjemte, under gångbar smittosam farsot, ersatt alla de utgifter, som i och för quarantaines-bewakningen wid strandningshändelsen ägt rum.

4:o Att om ägaren till warorne wägrar eller ej förmår att deße kostnader betala, eller att derför ställa nöjaktig säkerhet, eller om någon ägare till warorne sig ej anmäler inom natt och år, sedan underrättelse om bergningen finnes i Post- och Inrikes-Tidningen 3:dje gången införd, warorne skola på offentlig auction försäljas, hwilket likwäl sednast en månad förut bör kungöras så wäl i Länets kyrkor, som i Post- och Inrikes-Tidningen; kommande sedermera så wäl berörde kostnader, som öfrige afgifter, hwilka enligt gällande Författningar, böra af warorne utgå, att af auctionsmedlen godtgöras, hwarefter auctions-förrättaren åligger att senast en månad efter auctionsdagen inför Wår Befallningshafwande i Länet, der bergningen skett, redowisa och i Landtränteriet derstädes insätta öfwerskottet, för att dermed, likmätigt Lag och Författningar, ytterligare förfaras;

5:o Att om det bergade och i förwar tagna godset är så skadadt eller af den egenskap, att det genom ett längre förwarande sannolikt komme att förskämmas eller till wärde förminskas, försäljning af warorne, oaktadt godsägaren är okänd eller frånwarande, skall, efter förutgången kungörelse i orten, skyndsamt för sig gå och med auctionsmedlen förhållas, på sätt i näst föregående moment stadgadt är;

6:o Att om fartyg blifwit hjelpt af grund eller utur annan nöd utan att lasten behöft loßas, eller endast en så liten del deraf blifwit loßad och i land förd, att densamma ej kan anses i wärde fullt motswara bergnings- och bewakningskostnaderne, skepparen åligger att deße kostnader i allt fall betala, eller derför ställa nöjaktig säkerhet; ankommande likwäl, under gångbar smittosam farsot, på Quarantaines-Befälhafwarens i orten pröfning och afgörande, huruwida, i händelse skepparen sin skyldighet i denna del underlåter, skepparen må hindras att affegla innan han rätt för sig gjort. Det alle, 2c.

Med anledning af hwad hos Kongl. Maj:t blifwit i underdånighet hemställdt i afseende på tillämpning af Kongl. Maj:ts, under den 1 October sistl. år utfärdade Nådiga Kungörelse, "rörande behandling af waror, bergade från strandade fartyg, som ifrån smittad ort anlända," har Kongl. Maj:t, genom Nådig skrifwelse till Deß och Rikets Commerce-Collegium af **den 11 nästlidne Februarii**, funnit godt förklara: att högstberörde Kungörelse, enligt deß innehåll, jemwäl har afseende på strandningar af fartyg, kommande från hwilken utländsk ort som helst; — att wid inträffande strandningar, skepparen å fartyget alltid i främsta rummet är att anse som fartygets sjelfskrifna ombud, och att det på honom må bero att, utan afseende derpå om wid strandningsstället finnes anställd Consul eller icke, antaga särskilt ombud för bergning af last och fartyg; — att deriffrån undantag endast kan äga rum på grund af wederbörande Consuler särskildt meddelade föreskrifter; — att deremot, wid inträffande strandningstillfällen, ingen annan än wederbörande Consul eller särskildt befullmägtigadt ombud, och således icke skepparen, såwida han icke är med behörig fullmagt försedd, må äga att för Assuradeurernes räkning utföra deras talan; — att det således tillhör Consuln, eller det befullmägtigade ombudet, att jemte tullkammaren, derunder strandningsorten lyder, utan Kongl. Maj:ts Befallningshafwandes mellankomst taga wård om det bergade godset; — samt ändtligen att, om twist uppstår, huruwida waror genom magasinering kunna förskämmas eller icke, besigtning å warorna bör hos Magistrat i stad och Kronofogde å landet begäras, och att, efter besigtnings-instrumentets föranledande hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande må sökas handräckning för warornes behöriga försäljning. **Gen. Tullst. Circ. d. 31 Mars 1832.**

Strandar å Swensk kust eller i Skärgård fartyg, lastadt eller barlastadt, under utrikes fart, bör Sjötullskammaren i Districtet, wid erhållen rapport derom, genast beordra erforderlig bewakning till stället, och, derest strandningen, i anseende till lastens beskaffenhet, pröfwas wara af någon större wigt, och omständigheterne icke medgifwa Tullkammare-föreståndarens egen närwaro och tillsyn wid bärgningen, beförja att annan bewakningsförman för det nödiga inseendet derwid tillständeskommer.

Den bewakande Tullbetjeningen skall genast afordra Skepparen de till Skepp och last hörande Documenter, om sådana äro att tillgå, och, då loßning sker, noga upptekna allt hwad som bergas, så wäl handelswaror som skepps-inventarier och förnödenheter, samt, då bärgningen är fulländad, i öfwerensstämmelse dermed afgifwa rapport om förloppet till Tullkammaren, med bifogande af de till fartyget hörande handlingar. **114 och 115 §. §. af Regl. för Tullstatens tjenstemän d. 1 Oct. 1831.** Jemför ock **116 §. ib.**, som wisar huruledes till beredande af en närmare redowisnings Controll i afseende på bärgade waror, deße skola i en serskild räkenskap bokföras.

Se i öfrigt, angående strandfynd eller så kallad strandwrak, de derom wid 48 C. M. B. anm. Förf.

Auctionspriset på bergadt gods kommer att blifwa den grund, hwarefter tullen bör beräknas och utgå; i hwilket afseende besigtningsmännen åligger, att jemte förrättande af den förut wanliga wärderingen äfwen utsätta för hwarje bergad wara, som kommer att försäljas, det i orten gängbara pris, på det att genom jemförelse af samma pris med det som wid auctionen fastställes, warans rätta wärde och beskaffenhet må kunna utrönas samt tullen derefter beräknas på det sätt, att om en slik wara i allmänhet gäller 10 Riksdaler, men på auctionen försäljes för 5, hälften af de för samma wara stadgade tullafgifter då bör erläggas och så widare i proportion wid andre händelser, då det gängbara priset finnes i större eller mindre mohn öfwerstiga auctions-beloppet och hwarwid likwäl bör iakttagas, att, derest auctions-summan skulle öfwerstiga det af wärderingsmännen för waran utsatte gängbara pris, i sådant fall ej mera än fulla Tullafgiften bör äga rum. **K. Br. d. 27 Nov. 1807 och Com. Coll. derpå grundade Kung. d. 18 Jan. 1808, §. 7.**

Kongl. Maj:t har, uppå gjord underdånig hemställan, i Nåder funnit godt, att i så måtto ändra Författningarne angående strandade warors förtullning, att, i stället för det afgifternes belopp för sådane waror, som efter antal, mått, mål eller wigt i allmänhet förtullats, hittills bort utfinnas efter auctionswärdet, jemfördt med ortens gängbara pris, samma afgifter hädanefter skola beräknas efter auctions-wärdet, jemfördt med det i Tull-Taxan fastställda tullwärde, då sådant äger rum; under iakttagande likwäl att, om auctionspriset skulle öfwerstiga Taxewärdet, ändå icke mera än de i Taxan påräknade afgifter må debiteras, samt med tillempning af de föreskrifter i öfrigt, som i afseende på strandade warors behandling förut äro gällande. **K. Br. d. 8 och Com. Coll. Kung. d. 29 Jun. 1826.**

* * *

Att Coopvardie-Sjöfarande, som, antingen under deras resor, igenom sjönöd förlorat och bortmist deras medhafwande egendom och skada lidit, eller ock, på ett och annat sätt, under och uti deras tjenst, blifwit skadade till helsa och lemmar, eller ock, för ålderdom och bräckligheters skull, icke widare kunna göra tjenst till sjöß m. m., skola, om de utom Riket sig befinna, till Fäderneslandet hemförskaffas; inhämtas **af Coopv. Regl. d. 30 Mars 1748, 5 Art. 6 §.**, inf. wid slutet af 14 Cap. d. B.

I fråga när antingen Rederierne äro förbundne att bestrida kostnaden för utrikes wistande sjömäns hemförskaffande eller då denna deras förbindelse upphör, och allmänna medel dertill få begagnas är förordnadt: att Swenske Rederierne från berörde förbindelse ej be-

frias, så wida ej Swenske sjömän antingen uti Kronans tjenst råkat i fångenskap eller ock frivilligt eller genom präßning kommit i främmande magters krigs- eller Coopvaerdie-tjenst, och att deremot, när Swenske sjömän warit af Swenske redare förhyrde, och genom i följd deraf timade händelser af upbringning eller sjöskador, eller för inträffad sjukdom, nödsakats att å främmande ort qwarstanna, Kronan må wara berättigad att ersättningen för det utgifna förskottet af Rederierne utsöka. K. Br. d. 12 Maj 1813.

Då det i allmänhet ej wore med billighet öfwerensstämmande om för sådane utgifter till Swenske nödställde sjömän å utrikes ort, hwilka af redarne i Riket böra ersättas, Consulerne skulle widkännas förlust i anseende dertill att redarne antingen råkat i obestånd eller blifwit af sjömännen oriktigt upgifne eller ock från riket afflyttat, har Kongl. Maj:t, med bifall till Commerce-Collegii hemställan, förklarat att bemälte Collegium må, utan föregången underdåning anmälan, af allmänna medel ersätta Consulerne behörigen styrkte fordringar af berörde beskaffenhet. K. Br. d. 12 Nov. 1817.

Consulerne böra hädanefter som hittills, på wederbörande redares bekostnad, under iakttagande af all möjlig sparsamhet, understödja och hemförhjelpa de Swenske sjömän, som antingen efter lidet skeppsbrott under deras tjenst å Swenska fartyg, eller genom sjukdom kunna komma att å utrikes ort qwarstanna. Men allmänna medel må hädanefter icke till dylika utgifters bestridande i andra fall tillåtas, än då antingen den redare, för hwars räkning Consuln lemnat förskott till Swenskt sjöfolk, afstått sin egendom åt Creditorer eller från Riket afflyttat, eller sjömannen, genom ett efterapadt Consulspaß eller andra falska intyganden, förskottet bedrägligen åtkommit, eller ock då understödet blifwit lemnadt sådane Swenske sjömän, som werkligen befinnas hafwa genom präßning blifwit twungne att ingå i främmande Magts tjenst, samt genast derefter begärt Swenska Ministerns eller Consulns biträde för att derifrån befrias. K. Br. d. 5 och Com. Coll. Circ. d. 27 Oct. 1819.

Om Consuls åliggande i afseende på Sjöfolks understöd och hemförskaffande m. m.; se 3 Art. 18 §., 4 Art. 21 och 22 §. §. samt 5 Art. 23 och 24 §. §. af Kongl. Maj:ts förnyade Nådiga Consuls-Stadga af den 9 Mars 1830, här nedan intagen.

Sedan Consulerne hittils, genom Commerce-Collegii försorg, af den så kallade läst-afgifts-fonden, fått förskottswis uppbära ersättning för sine utgifter till Swenskt sjöfolks understöd och hemförskaffande, men tillgång dertill, efter Fondens disposition för andre föremål, numera saknas; har Kongl. Maj:t tillåtit, att ifrån och med år 1830, en summa, ej öfwerstigande 1,800 R:dr må årligen af 9 hufwudtiteln utgå, och, i mon af behofwet till Commerce-Collegii disposition emot redowisning utbetalas, för att, efter pröfning af utgiftens behörighet, anwändas till godtgörande af sådane, utaf Consulerne meddelade förskotter till nödställte Swenske Sjömän, för hwilke ersättning af Skeppsredare eller Sjömanshus wägras, eller icke utan omgång kunna erhållas: börande deremot allt hwad af dylike, Consulerne på förhand ersatte fordringar i laglig wäg kan indrifwas, komma Statswerket till godo och Commerce-Collegium i sådant afseende tillse, att de åtgjerder, som för fordringarnes indrifwande äro af nöden, warda med noggrannhet och utan tidsutdrägt widtagne, samt de influtne medlen genast till Stats-Contoiret lefwererade. K. Br. till St. Cont. d. 30 Jan. 1830, pag. 138 f. å. F-f-S.

Frågor, som kunna wäckas mot Skeppsrederier om skyldighet att ersätta den kostnad, som genom Consulerne blifwit förskjuten till Swenske, å utrikes ort warande nödställde Sjömäns underhåll och hemförskaffande böra af Advocat-Fiscalen i Commerce-Collegium, å Embetets wägnar, hos wederbörande Exsecutor, eller, om ersättnings-frågan finnes twistig, i Swea Hof-Rätt göras anhängige och ändring i nämde Hof-Rätts beslut hos Kongl. Maj:t i Justitiæ Revisions-Expeditionen sökas. K. Förord. d. 17 April 1828, angående upphörande af Com. Coll. d wisse mål, införd wid 10 Cap. 26 §. R. B.

Transumt af Kongl. Maj:ts Dom d. Dec. 1834.

Kongl. Maj:t har ꝛc. Och hwad först angår Skrifwarens klagan att Hof-Rätten genom serskildt beslut förelagt honom, att för ändrings sökande i hufwudsaken, nedsätta revisions-skilling jemte det honom genom Hof-Rättens Utslag till gäldande ådömde belopp, samt att erlägga lösen för Hof-Rättens protocoll och handlingar i målet; Så enär K. Förordn. om upphörande af Com. Coll. Domerätt i wisse twiste- brotts- och utsökningsmål d. 17 Apr. 1828, endast föreskrifwer, att i Swea Hof-Rätts Beslut, angående der anhängiggjorde frågor emot Skepps-Rederier om skyldighet att ersätta den kostnad, som genom Consulerne blifwit förskjuten till Swenske å utrikes ort warande nödställde Sjömäns underhåll och hemförskaffande, ändring bör hos Kongl. Maj:t uti Deß Justitiæ Revisions-Expeditionen sökas; men derwid icke finnes fogad någon föreskrift, som innefattar att den mißnöjde Parten i mål af sådan beskaffenhet som detta, är pliktig att iakttaga annat, än wid anförandet af underdåniga beswär öfwer Com. Coll. Utslag i dylika frågor, sådan Part tillförene ålegat; Altså finner Kongl. Maj:t skäligt, att med undanrödjande af hwad Hof-Rätten för ändrings sökandet föreskrifwit, förklara Sökanden ej mindre berättigad att återbekomma den nedsatta Revisions-skillingen jemte hwad för lösen af handligarne och Hof-Rättens Protocoll samt stämpladt papper derstädes blifwit erlagt, än ock att icke hafwa behöft deponera hwad honom af Hof-Rätten till betalning blifwit ådömdt. — — —

— — — — — — — — — —

Då hos Kongl. Maj:t förekommit, huruſom främmande på Swenska skepp förhyrde Sjömän, hwilka i Swensk hamn afmönstras, utan att sedermera kunna bereda sig utwäg till ett losligt näringsfång eller skaffa sig förswar, mäste blifwa en börda för Riket, oſta af menligt inflytande på allmänna säkerheten; så har Kongl. Maj:t på det Staten i framtiden ej må belastas med kostnaden och omsorgen för underhåll och bortskaffande af sådane Sjömän, funnit godt i Nåder förordna, att det skall åligga wederbörande Skeppsrederier, å hwilkas skepp främmande Sjömän till Riket inkomma, att i händelse deße, efter afmönstring i Swensk hamn, icke kunna ny hyra till utrikes orter erhålla, foga anstalt att de, så fort ske kan, warda förskaffade öfwer Rikets gränsen: börande likaledes Rederierne, intill deß lägenhet för ifrågawarande Sjömäns bortförskaffande sig yppat, ensamt för deras underhåll förja och ansträ: Com. Coll. Kung. angående Skeppsrederiernes åliggande i afseende på främmande Sjömän, som på deras fartyg i Riket inkomma, den 20 Febr. 1826, grundad på K. Br. d. 25 Jan. s. å.

* * *

Kongl. Maj:ts förnyade Nådiga Consuls-Stadga: Gifwen Stockholms Slott den 9 Mars 1830 *).

WI CARL JOHAN ꝛc. göre weterligt: Sedan Wi låtit granska och öfwerse så wäl den, under den 31 Januarii 1793 utfärdade Stadga angående Consuls-sysslor i allmänhet, som ock de tid efter annan genom Nådiga Bref och särskildta förordnanden meddelade föreskrifter om Consulers tjenstegäligganden; så hafwe Wi funnit godt i Nåder fastställa och utfärda följande förnyade Stadga för Swenska och Norska Consuler på utrikes orter.

I. Art.

Om Consulstjenstens tillsättande och hwad Consul, wid tillträde af tjensten, bar att iakttaga.

1. §.

När Consul skall å utrikes ort tillsättas, och skäliga ej är om Consuls-beställningar i Barbaresk-staterne wid-

*) Af bilagorne wid denna Stadga har man endast ansett nödigt införa Expeditions-taxan för Consulerne.

wid Medelhafwet; hwarom särskildt finnes stadgadt, åligge det Wärt och Rikets Commerce-Collegium att beförja kungörandet deraf i in- och utländska Tidningar, med utsättande af de tjensten åtföljande lönewilkor och andra förmåner, samt tiden, inom hwilken ansökningar till densamma böra till Commerce-Collegium ingifwas.

2. §.

Tiden för ansökning till Consulsbeställning fastställes: i hamnarne wid Österssjön, Hwita Hafwet, Nordsjön och Franska Canalen, till 2:ne månader; i Europa, utom Canalen, till Gibraltars Sund, till 3:ne månader; wid Medelhafwet, till 4 månader; och för öfrige utom Europa belägne Consulsplatser, till 6 månader.

3. §.

Ansökning, som inom den föreskrifna tiden inkommit, bör af Commerce-Collegium genom wederbörande Embetsmyndigheter meddelas Handels-Societeterne i Sweriges och Norriges förnämsta Stapelstäder, för att inom den tid Collegium utsätter, deröfwer afgifwa deras yttranden, wid påföljd i annat fall att ej widare höras; hwarefter, innan förslaget af Commerce-Collegium upprättas, Wår Norrska Regerings Finance-Handels- och Tull-Departement bör lemnas tillfälle att afgifwa utlåtande öfwer de sökandes förtjenster.

4. §.

Tremne sökande, då så många eller flere sig anmält, uppföras på förslaget.

Finnas endast 2:ne sökande, bör sådant hos K:gl. Maj:t i underdånighet anmälas och derwid uppgifwas, huruwida deße äga erforderlig skicklighet, samt hwilkendera må anses mest tjenlig att till syßlans erhållande komma i Nådig åtanka.

Är blott en sökande, bör äfwen sådant i underdånighet tillkännagifwas, jemte utlåtande öfwer hans antaglighet.

Har ej någon ansökning inkommit skall ledigheten å nyo kungöras.

5. §.

Infödde Swenske och Norrske män äga framför utländske sökande företräde till rum på förslaget, så framt de till syßlans förwaltande anses äga erforderlig skicklighet, och hwarwid egenteligen kommer i fråga språkkunskap, samt kännedom af handel i allmänhet och i synnerhet af Sweriges och Norriges waru-export och import, äfwensom af de förenade Rikenas Handels-Sjöfarts- och Tullförfattningar; hwarförutan afseende bör göras derå, om den sökande känner förhållandet med handeln och sjöfarten i det Land, der han söker att såsom Consul blifwa anställd.

6. §.

Utnämd Consul åligger: att, om han i Riket wistas, ofördröjligen anmäla sig i Commerce-Collegium, för att aflägga Huld- Trohets- och Tjenstemanna-ed, eller, om han wistas utom Riket, insända till Collegium samma ed, egenhändigt skrifwen och underskrifwen *);

Att till Kongl. Majestäts Beskickning i det Land, der han blifwit till Consul förordnad, inlemna sitt Diplome, för att, genom Beskickningens åtgärd, derå erhålla exequatur; och

Att, så snart han kommit i utöfning af syßlan, derom underrätta Commerce-Collegium, samt Norrska Regeringens Finance- Handels- och Tull-Departement, och derjemte, om Consul der förut warit anställd, till Commerce-Collegium insända behörigen upprättadt inventarium öfwer Consuls-Archivets handlingar.

*) Norrsk Undersåte som blifwit nämd till Swensk och Norrsk Consul, bör aflägga Tro- och huldhets-eden efter det för Norrske undersåter stadgade Formulair, men Embets- och tjenste-eden efter det för civile embets- och tjenstemän, genom utfärdad Kungörelse af denne dag, föreskrefne formulair; Hwaremot främmande magts undersåte, som blifwit utnämd till Swensk och Norrsk Consul, icke skall aflägga Tro- och huldhets- utan endast förenämnde embets- och tjenste-ed. K. Br. till Canzli-Styr. d. 27 Julii 1826.

II. Art.

Om Consuls Embetspligter i allmänhet.

7. §.

Consuls åligganden i allmänhet äro: att befrämja de förenade Rikenas och Kongl. Maj:ts undersåtares fördel, så wäl i allmänhet, som inom det district i synnerhet, hwarest han är anställd, samt i sådant afseende gå dit ankommande Swenske och Norrske handlande, sjöfarande och andre resande, med nit och redlighet tillhanda, och, när så påfordras, söka förhjelpa dem till sin rätt, samt då Swensk eller Norrsk man inför utländsk domstol tilltalas för förseelse eller brott, förhöret sjelf eller genom ombud öfwerwara;

Att om han ej förstår Swenska eller Norrska språket, hafwa i sin tjenst någon, som kan tala eller skrifwa ettdera af deßa språk;

Att hålla en journal, hwari ordenteligen anteknas de befallningar och föreskrifter, som honom meddelas af Stats-Ministern för Utrikes Ärenderne, Commerce-Collegium, Norrska Regeringens Departementer, General-Tullstyrelsen och Kongl. Maj:ts Beskickning i det Land, der han är anställd, de ärender för öfrigt, som wid Consulatet förekomma, samt de skrifwelser eller andra embetsåtgärder, som i anledning deraf ägt rum;

Att wid sina embetsbref till Commerce-Collegium och Norrska Regeringens Finance- Handels- och Tull-Departement, åtminstone hwart halft år bifoga de priscouranter, som utkomma på den plats, hwarest han är anställd;

Att, när förändringar widtagas i de inom hans district gällande Författningar, som angå handel och sjöfart och dermed gemenskap ägande ämnen, såsom Tullafgifter, Lots- Fyr- och Dykeri-inrättningar, sådant genast till Commerce-Collegium, Norrska Regeringens Finance-Handels- och Tull-Departement, samt Kongl. Maj:ts Beskickning i Landet inberätta, och derjemte till bemälte Collegium och Departement, antingen med posten, eller med annan lägenhet, som sig först yppar, insända ett exemplar af den i berörde afseende utfärdade kungörelse;

Att, om för öfrigt i handels- och sjöfwäg, ware sig i följd af årswäxt, politiska händelser, eller af nya inrättningar, anläggningar eller uppfinningar, sådane omständigheter förekomma, som på Sweriges och Norriges handel, sjöfart och näringar kunna äga inflytande, derom samla och meddela Commerce-Collegium och Norrska Regeringens Finance- Handels- och Tull-Departement tillförliteliga underrättelser;

Att i enlighet med formulairet N:o 1 upprätta och sist inom Mars månads slut hwarje år insända till Commerce-Collegium förteckningar öfwer alla till och från hans district under föregående året ankomna och afgångna Swenska och Norrska fartyg, samt till Norrska Regeringens Finance- Handels och Tull-Departement förteckning öfwer ankomna och afgångna Norrska fartyg; börande Consul äfwen, om ej något Swenskt eller Norrskt fartyg under nämnde tid besökt Consulatets hamnar, sådant uppgifwa *);

Att, inom tremne månader efter hwarje års slut, författa och till Commerce-Collegium samt Norrska Regeringens Finance- Handels- och Tull-Departement insända en berättelse om Swenska och Norrska handeln inom hans district under det förflutna året, och om utsigterne för densamma i fragt- import- eller exportwäg för det kommande, samt i öfrigt meddela sina åsigter i afseende på hwad som bör widtagas eller utwerkas till förmån för Swenska och Norrska handeln, och skall wid denna berättelse bifogas förteckning, så wäl å de af hwarje Consul tillförordnade vice Consuler, jemte uppgift å den ort, der de äro anställde, som

och

*) Genom Circulaire d. 4 Jan. 1832 har Commerce-Collegium erinrat Consulerne att, wid upprättande af den uti denna §. föreskrifne tabell öfwer Swenska fartyg och deras laster, ladbningarnas wärden böra för importen beräknas utan tillägg af i Consuls-districtet gällande tull, men för de derifrån exporterade warorna med tillägg af utgående tull.

och å Swenskar och Norrmän, hwilka i districtet sig nedsatt, med uppgift af hwars och ens yrke och näringsfång; och

Att med noggrannhet handhafwa de honom i afseende på Swenska fartyg anbefallde controller till förekommande af öfwerträdelser af Tullförfattningarne, samt i detta ämne med General-Tullstyrelsen directe brefwexla.

8. §.

Uppkommer krig emellan främmande Magter, hwarigenom de förenade Rikenas handel och sjöfart för skada och olägenhet blottställas, åligger Consul att tillse det Swenske och Norrske undersåtare warda bibehållna wid de handelsrättigheter och förmåner, som i kraft af Tractater och Conventioner dem äro tillerkände, eller enligt allmän folkrätt tillkomma. Skulle något intrång i nämnde afseende dem tillfogas, bör Consul sådant ofördröjligen anmäla hos Commerce-Collegium, Norrska Regeringens Finance- Handels- och Tull-Departement samt Kongl. Majts Beskickning i det Land, der Consuln är anställd.

9. §.

Yppar sig pest eller annan smittosam sjukdom inom Consulns district, eller erhåller han kunskap om dylik sjukdom i deß grannskap, åligge honom sådant genast inberätta till Commerce-Collegium och Norrska Regeringens Marine-Departement, samt till Quarantaines-Commißionerne i Götheborg och Christiansand, och derwid uppgifwa tiden, då sjukdomen sig först wisat, huru långt den utbredt sig, beskaffenheten deraf, samt hwilka anstalter till deß hämmande blifwit widtagne, med hwad i öfrigt i deßa delar kan lända till upplysning.

Så länge sjukdomen fortfar, bör Consul twänne gånger i månaden till omförmälte Embetsmyndigheter berättelse derom insända, med tillkännagifwande, huruwida något Swenskt eller Norrskt fartyg besökt någon af de smittade orterne, haft gemenskap med inwånarne, intagit waror, haft sjuka om bord eller icke, samt när och hwarthän sådant fartyg afgått m. m.

Kommer till Consuls kunskap, att främmande fartyg från smittad ort är till Swensk eller Norrsk hamn destinerad, afgifwe derom ofördröjligen på enahanda sätt fullständig berättelse.

När sjukdomen upphör, skall Consul anmäla sådant hos Commerce-Collegium, Norrska Regeringens Marine-Departement och Quarantaines-Commißionerne i Götheborg och Christiansand.

När fartyg, med destination till Swensk hamn, ankommer till Sundet och wid undersökning befinnes smittadt eller mißtänkt, åligge Consuln i Helsingör, att förwisa detsamma till Känsö, eller, i fall wäder och wind hindra, att der anköpa, till Christiansand, för att wederbörlig quarantaines-behandling undergå; börande en sådan förwisning af Consul påskrifwas å folkpaßet allena, om fartyget är Norrskt eller utländskt, men om detsamma är Swenskt, äfwen å deß helfrihetsbref, samt förhållandet deßutom, jemte noggrann beskrifning på fartyget, genom skrifwelse från Consuln genast meddelas, så wäl bemälte Commißioner, som Kongl. Majts Befallningshafwande i Malmöhus- Hallands- och Götheborgs Län.

Skulle till bemälte Consuls kunskap komma, att smittadt eller mißtänkt fartyg smygt sig genom Sundet, bör underrättelse derom, jemte så noggrann beskrifning på fartyget som möjligt är, ofördröjeligen meddelas Commerce-Collegium, Kongl. Majts Befallningshafwande i de Län af Swerige, som gränsa till Östersjön, samt Swenska och Norrska Consulerne i de wid samma haf belägna utrikes hamnar.

10. §.

Erhåller Consul säker underrättelse, att boskaps- eller annan kreaturs-sjukdom å främmande ort utbrustit, skall han genast sådant till Commerce-Collegium samt Norrska Regeringens Finance- Handels- och Tull-Departement anmäla, och derwid uppgifwa, om och hwilka anstalter till smittans hämmande äro widtagne.

11. §.

Särskildt åligger det Consulerne i de wid Östersjön belägna hamnar, att för hwarje månad, i enlighet med formulairet N:o 2, upprätta och till Commerce-Collegium insända uträkningar å gällande priser på Hwete, Råg, Korn, Hafre och Ärter; börande deße uträkningar så tidigt från Consuln afgå, att de förslutet af månaden kunna komma Collegium tillhanda.

III. Art.

Om Consuls pligter i afseende på Swenska och Norrska fartyg och deras besättningar.

12. §.

När Swenskt eller Norrskt handelsfartyg anländt till hamn, der Consul är anställd, och skepparen med fartygets handlingar sig hos honom infunnit, skall han emottaga och genast granska desamma, samt, om någon anmärkning derwid ej förekommer, dem återställa och å handlingarne anteckna att de blifwit ordenteligen företeddе.

Skulle wid denna granskning befinnas, att, ibland nyssnämnde handlingar, det så kallade Turkiska paßet med den Latinska öfwersättningen deraf, eller helfrihetsbrefwet, eller fartygets Signalbref, äro oriktiga eller falska, må sådan handling ej till skepparen återställas, utan skall densamma af Consuln genast insändas, om fartyget är Swenskt, till Commerce-Collegium, och om det är Norrskt, till Norrska Regeringens Finance- Handels- och Tull-Departement.

Förekommer åter anmärkning wid det af Swenskt fartyg medhafwande Bilbref, Mätarebref eller Folkpaß, eller wid det Norrskt fartyg tillhörande Bilbref, Mätarebref, Köpebref eller Folkpaß, må samma handling skepparen ej fråntagas, men Consul inberätte genast förhållandet till de i nästföregående mom. omnämnde Embetsmyndigheter.

Samma åtgärd tillhör Consul, i fall Swenskt eller Norrskt Skeppare finnes hafwa seglat utan Turkiskt Paß i sådane farwatten, der fartyg, enligt Författningarne, böra med dylika Paß wara försedde.

Befinnes Turkiskt Paß wara utfärdadt för längre tid tillbaka än tre år, skall Consul å frånsidan af samma handling anteckna, att endast ett år, räknadt från Consulns påskrift, Paßets giltighet fortfar, och att, om deßförinnan nytt Paß ej anskaffas, fartyget icke bör anses såsom Swenskt eller Norrskt, och följaktligen icke-eller wara berättigadt att föra Swenska och Norrska Unionsflaggan, samt åtnjuta de dermed förenade rättigheter och förmåner; börande Consul tillika genast inberätta förhållandet med sådant fartyg till Commerce-Collegium, om fartyget är Swenskt, och till Norrska Regeringens Finance- Handels- och Tull-Departement, om fartyget är Norrskt.

Skulle Skeppare åsidosätta, att anmäla sig hos Consul och sine handlingar företе, har Consul att, i afseende på Swensk Skeppare; iakttaga hwad för dylik händelse är stadgadt i Kongl. Förordningen af den 22 April 1829, angående Paßhandlingar för fartyg, som segla till utrikes ort; men om Skeppare är Norrsk, ställe sig till efterrättelse föreskriften härom i Kongl. Placatet af den 26 April 1773.

Underlåter Skeppare, som innehar Turkiskt Paß, under sjöfart i de farwatten, der sådant Paß, enligt Kongl. Förordningen af den 22 April 1829, erfordras, eller uti hamnar, belägne wid samma farwatten, att föra Swenska och Norrska Rikenas Unionsflagga, åligge Consuln eller Vice Consuln i den hamn der fartyget inlöper, att tillsäga Skepparen om samma flaggas begagnande, samt i fall Skepparen denna anmaning icke genast efterkommer, då låta nedtaga den flagga af annan beskaffenhet, som fartyget förer, och i öfrigt hos wederbörande anmäla, att samma fartyg icke äger tillgodonjuta de fördelar Swenskt och Norrskt nationalitet eljest medför, inberätte och genast förhållandet till Commerce-Collegium, samt om fartyget är Norrskt, äfwen till Norrska Regeringens Finance- Handels- och Tull-Departement.

13. §.

Säljes Swenskt eller Norrskt fartyg å främmande ort, tillhör der anställd Consul, att under sin wård ta-

ga

ga fartygets Helfrihetsbref, Signalbref, Mätarebref samt Turkiska Paßet med tillhörande handlingar, om fartyget medhafwer dylikt Paß; att öfwer emottagandet af dessa handlingar meddela Skepparen qvitto in dupplo, och att derefter genast öfwerkorsa samma handlingar, och med första Skeppslägenhet insända dessamma till Commerce-Collegium, om fartyget är Swenskt, och till Norrska Regeringens Finance- Handels- och Tull-Departement, om fartyget är Norrskt; hwarförutan Consul i sistnämnde fall åligger tillse, att det å fartyget utsatte märke, Norrsk Egendom, blifwer fullkomligen uthugget och utplånadt.

14. §.

Förolyckas Swenskt eller Norrskt fartyg å främmande kust, skall Consul derom genast afgifwa rapport till Commerce-Collegium, om fartyget är Swenskt, och till Norrska Regeringens Finance- Handels- och Tull-Departement, om fartyget är Norrskt; hwarförutan Consul åligger att, om fartygets handlingar blifwit räddade, dem emottaga och dermed förfara, på sätt i nästföregående §. stadgadt är wid fartygs försäljning, äfwensom honom tillhör att, i händelse både Skeppare och Styrman wore omkomna, genast sjelf eller genom ombud begifwa sig till strandningsstället och under iakttagande af Landets lagar och författningar, söka bewaka Rederiets, Godsägares och Assuradeurers rätt och bästa. Huru med bergadt gods, som i detta fall kan komma under Consuls wård, bör förhållas, beror af godsägares förordnande, och må endast i de fall då enligt behörig undersökning fara är att sådant gods, i afwaktan på godsägares beslut, förskämmes, Consul låta på eget bewåg å offentlig auction samma gods försälja, samt auctionsbeloppet uppbära och redowisa.

15. §.

Uppbringas Swenskt eller Norrskt fartyg eller borttages någon del af lasten, antingen af kapare eller sjöröfware, bör Consul, hos hwilken anmälan derom göres, hos wederbörande Embetsmyndigheter foga kraftig åtgärd till frigifwande af fartyg och last, eller återställande af hwad borttagit eller plundradt blifwit, samt inberätte dessjemte genast förhållandet till Kongl. Majts Beskickning i Landet, äfwensom till Commerce-Collegium, om fartyget är Swenskt, och till Norrska Regeringens Finance- Handels- och Tull-Departement, om fartyget är Norrskt.

16. §.

Wid Swenskt eller Norrskt fartygs ankomst, har Consul, sedan han granskat Skeppshandlingarne, att göra sig underrättad, huruwida de å Folkpaßet uppförde sjömän äro fartyget följaktige, eller om någon saknas, samt i senare fallet, sådant, äfwensom orsaken dertill, å Folkpaßet anteckna.

Rymmer sjöman under det fartyget ligger i främmande hamn, bör, om Skepparen det fordrar, Consul genom sin embetsåtgärd, söka återskaffa rymmaren, och honom i tjenst åter insätta.

Blifwer sjöman pressad, skall Consul, så snart han derom erhåller kunskap, honom reclamera.

Alla förändringar med besättningen, som inträffa under det fartyget ligger i hamn der Consul finnes, böra för öfrigt af Consul, wid fartygets afsegling, å Folkpaßet anteckna, och skall Consul derwid tillse, att fartygets besättning till så stor del består af Swenske eller Norrske män, som enligt Författningarne erfordras för begagnande af Commerce-Collegii Paßhandlingar.

17. §.

Uppkommer twist om bord på fartyg, emellan Skepparen och någon af besättningen, eller besättningen inbördes emellan, förekalle Consul, då sådant till hans kunskap kommer, de twistande och söke att dem förlika. Kan förlikning ej träffas, hänwise Consul parterne å Swenskt fartyg, att twistemålet wid wederbörlig Swensk Domstol lagligen utföra; men om fartyget är Norrskt, meddele Consul, i öfwerensstämmelse med Norrsk Lag samt gällande Handels- och Sjö-coutumer, skriftligt utslag, som genast kommer att tjena de twistande till efterrättelse; dem likwäl obetaget, att wid wederbörlig Norrsk Domstol göra twistemålet å nyo anhängigt.

Är å Swenskt fartyg uppkommen så swår oenighet emellan Skepparen och någon af besättningen, eller besättningen emellan, att fara är, att dessamma skall leda till brottsliga företag eller osäkerhet för Skeppare, redare och godsägare, ware Consul berättigad och pligtig att entlediga den eller dem af besättningen, som sådan oenighet wållat; dock bör deßförinnan liqwid af innestående månadshyra inför Consuln uppgöras och deßutom af Skepparen hos Consuln nedsättas nödige medel för sjömannens underhåll och hemförskaffande, derest han ej å annat Swenskt eller Norrskt eller främmande, till Swerige eller Norrige destineradt, fartyg, kon erhålla hyra.

Föresaller om bord å Swenskt eller Norrskt fartyg brott, som inför Domstol bör beifras, anställe Consul deröfwer ransakning och affände derefter till någon af de förenade Konungarikenas hamnar med första Swenska eller Norrska farty, som dit afgår, den för brott tilltalade, under bewakning eller fängsligt förwar, efter brottets beskaffenhet, och tillställe derjemte Skepparen å samma fartyg en af Consul till riktigheten bestyrkt afskrift af ransaknings-protocollet, för att, jemte den för brott tilltalade, öfwerlemnas till wederbörlig Embetsmyndighet i den hamn, dit fartyget anländer; insände derjemte en afskrift af ransakningsprotocollet, jemte uppgift å den Skeppslägenhet, som för den anklagades hemsändande blifwit begagnad, till Commerce-Collegium, om sjömannen är Swensk, och till Norrska Regeringens Justitia- och Politie-Departement, om han är Norrman.

18. §.

Då Swenskt eller Norrskt fartyg å utrikes ort försäljes, bör Consul tillse, att besättningen å dylikt fartyg af Skepparen behörigen afliqwideras, samt om denne icke sjelf genast ombesörjer manskapets hemförskaffande till Swerige eller Norrige, tillhålla honom att hos Consul, emot qvitto och framdeles redowisning för Rederiet, nedsätta så stort belopp af köpesumman för fartyget, som skäligen anses behöfligt för besättningens underhåll och hemförskaffande.

19. §.

Erfar Consul, att förrymd sjöman uppehåller sig å utrikes ort, skall han, i fall sjömannen är Swensk, underrätta honom om hwad i Kongl. Reglementet, angående Coopwardie-Skeppare och sjöfolk af d. 30 Mars 1748 är stadgadt rörande rymmare, samt, i händelse sjömannen åstundar att erhålla pardon, anmäla sådant i Commerce-Collegium tillika med de omständigheter, som Consul anser föranleda till bifall dertill; men är sjömannen Norrman, bör Consul endast gifwa honom tillkänna innehållet af 65 §. af Kongl. Förordningen af d. 3 Junii 1803.

20. §.

Dör Skeppare, eller af sjukdom blifwer urståndsatt att föra befälet, eller skiljes han derifrån i följd af rederiets förordnande, skall Consul sådant å Folkpaßet anteckna, samt låta den, som honom i befälet efterträder, aflägga den i Kongl. Förordningen af den 22 April 1829 föreskrifna Skeppare-ed, och deröfwer meddela bewis in dupplo, hwaraf det ena skall bifogas Skeppshandlingarne och det andra insändas, om fartyget är Swenskt, till Commerce-Collegium, och om fartyget är Norrskt, till Norrska Regeringens Finance- Handels- och Tull-Departement.

IV. Art.

Om sjöfolks understöd och hemförskaffande.

21. §.

Då Swensk eller Norrsk sjöman hos Consul söker understöd, bör Consul, göra sig underrättad om orsaken till hans inträdde förlägenhet, och endast i de fall, då Consul finner, att denne tillkommit, antingen i följd af präßning eller sjukdom eller Skeppsbrott eller fartygets upbringning, eller ock derigenom att sjömannen af främmande Skeppare, å hwars fartyg han i Swenskt

eller Norrsk hamn warit med wederbörligt tillstånd förhyrd, blifwit hjelplös lemnad, ware Consul berättigad och pligtig, att, under iakttagande af all sparsamhet, hjelpa och understödja den sökande.

På sjömannens egen upgift må Consul likwäl ej förlita sig, utan bör Consul om händelsen eller olyckan, som bragt sjömannen i nöd, inträffat inom districtet, sjelf göra sig förwissad om sanningen af sjömannens uppgift i denna del, men om händelsen eller olyckan inträffat i annat Consuls-district, skall sådant af sjömannen styrkas genom ett af Consuln i samma district utfärdadt, och med Embets-sigill försedt intygande, som innehåller namnet på fartyget, hwarå sjömannen warit förhyrd, skepparen som fört fartyget, äfwensom rederiets namn och andra omständigheter, som kunna lemna upplysning om sjömannens inkade belägenhet.

Meddelar Consul understöd, utan att iakttaga hwad nu är föreskrifwit, må han ej påräkna ersättning för sitt förskott.

22. §.

Endast sådan nödställd Swensk och Norrsk sjöman, som, enligt föregående §. är berättigad till understöd, må kunna erhålla Consuls biträde för att till fädernesländet hemförskaffas.

Dylik sjöman bör Consul söka att å Swenskt eller Norrskt för handen warande fartyg få förhyrd; men om detta ej kan låta sig göra, skall han med skepparen å sådant fartyg, så wida detsamma ärnar afgå till Swensk eller Norrsk hamn, afsluta beting om sjömannens hemförande emot skälig wedergällning.

Finnes ej utwäg, att på det ena eller andra af nyssnämnde sätt hemförhjelpa sådan sjöman, har Consul att förpassa honom till Consul i annat district, för att kunna genom deß föranstaltande hemförskaffas å Swenskt eller Norrskt fartyg.

V. Art.

Om ersättning till Consulerne för så wäl förskotter till sjömäns understöd och hemförhjelpande som andra utgifter i embetsärender.

23. §.

Consul är berättigad till ersättning för:

1:o. Sådane förskotter, som han, i följd af föreskrifterna i IV. Art. widkännes till sjöfolks understöd och hemförskaffande.

2:o. Utgifter som äga rum för rymmare, hwilka, på skepparens begäran, genom Consuls åtgärd efterspanas och ertappas.

3:o. Post-porto för embetsbref.

4:o. Consulats-sigill samt Swenska och Norrska Rikswapnet å huset der Consul bor, då sådane med Commerce-Collegii tillstånd å nyo anskaffas.

5:o. Annoncer och kungörelser, som Consul å Embetets wägnar, eller enligt wederbörlig befallning, låter införa i utländska tidningar.

6:o. Inköp af prisecuranter, tulltaxa och andra författningar och handlingar, som till Swenska eller Norrska Embetsmyndigheter insändas.

24. §.

Till erhållande af ersättning för utgifter till sjömäns understöd och hemförskaffande, må Consul wända sig antingen till wederbörande Redare, eller ock, om sjömannen är Swensk, till Commerce-Collegium, samt, om han är Norrman till Norrska Regeringens Finance-Handels- och Tull-Departement; börande likwäl Consul, som genom nämnde Embetsmyndigheters föranstaltande söker att blifwa godtgjord för hwad han förskjutit, deröfwer afgifwa en i enlighet med Formulairet N:o 3. upprättad räkning.

25. §.

För öfrige i 23 §. upräknade utgifter, som Consul i och för Embetet widkännes, kommer han att njuta ersättning till ena hälften af Swenska och andra hälften af Norrska Statswerket, när han för hwarje år, inom påföljande årets utgång, insänder till Commerce-Collegium en, i öfwerensstämmelse med Formulairet N:o 4. uppgjord, och så widt möjligt är, med qwittencer försedd räkning. Försummar Consul att, inom den bestämda tiden, insända berörde räkning, warer förlustig rättigheten att undfå ersättning för hwad han utgifwit.

26. §.

Consul äger att för hwad han, till bewakande och iakttagande af Swenska och Norrska skeppsredares eller godsägares rätt och bästa, förskjutit wid sjöskador eller upbringning af fartyg, af dem erhålla skyndsam liquid, Wägras sådant, insände Consul derå räkning, om fartygs- och godsägare bo i Swerige, till Commerce-Collegium, men om de bo i Norrige, till Norrska Regeringens Finance- Handels- och Tull-Departement, för att genom deße Embetsmyndigheters åtgärd blifwa till sin rätt förhjelpt.

VI. Art.

Om afgifter, som Consul äger att i och för Embetet upbära.

27. §.

Huruwida och till hwad belopp Consul äger att af Swenska fartyg upbära Consulade, äfwensom hwilka andra afgifter Consul kan påräkna af nämnde fartyg, inhemtas dels af den förteckning häröfwer, som Commerce-Collegium tid efter annan låter upprätta och till allmän kännedom genom trycket utfärda, dels ock af de skriftliga förordnanden, som af bemälte Collegium blifwit meddelade, sedan omförmälte förteckning senast utfärdades.

28. §.

Af Norrskt fartyg, som på den ort hwarest Consul eller Vice Consul är anställd antingen loßar eller intager ny last, eller både loßar och lastar, är Consul, i kraft af Kongl. Placatet af d. 26 April 1773, och Lagen af den 14 Junii 1816, berättigad att uppbära i Consulade-afgift en femtondedels Species, eller 8 skillingar Norrskt Species för hwarje Commerce-läst af fartygets drägtighet, hwaremot Consul ej må af fartyg, som hwarken loßa eller lasta, upptaga någon Consulade-afgift, utom i Helsingör, der, enligt Lagen af d. 10 Maji 1824, Norrska fartyg, som clarera Öresundstullen, men hwarken loßa eller lasta, skola erlägga, wid ingående till Östersjön, Consulade-afgift med ½ Norrskt Species för hwarje Commerce-läst.

29. §.

För Embets-åtgärder af hwad namn och beskaffenhet som helst, för hwilka Consul icke, enligt bilagde expeditions-taxa eller annat behörigt förordnande, är tillagd lösen eller annan afgift, må ej fordras eller uppbäras i något fall särskild betalning.

30. §.

De tryckta och skrifteliga förordnanden, som bestämma Consulernas inkomster af Swenska och Norrska fartyg, skola alltid finnas anslagne å hwarje Consuls Embetsrum.

VII. Art.

Om Vice Consuler.

31. §.

Vice Consuler få anställas i de hamnar inom hwarje Consuls-district, der sådant för handeln och sjöfarten anses erforderligt.

Har Consul ej genom sitt diplome erhållit rättighet att, utan föregången anmälan, utnämna Vice Consuler, bör Consul hos Commerce-Collegium begära tillstånd till dylik utnämning, och wid samma tillfälle uppgifwa den person, hwilken han önskar anförtro tjenstens bestridande. Bifaller Collegium Consuls hemställan, äge han att för den föreslagne personen utfärda förordnande att wara Vice Consul.

Innan likwäl Vice Consul träder i utöfning af sin befattning bör Consul anmäla honom hos Kongl. Maj:ts Beskickning i Landet, för att genom deß åtgärd erhålla exequatur.

För Vice Consuls tjenste-utöfning är Consul i distrietet ansvarig och åligger således denne, att förse Vice Consul med fullständig Instruction och noga tillse, att han fullgör hwad honom tillhör.

Con-

Consul äge att från sin befattning entlediga Vice Consul, för hwilken han ej widare hyser förtroende; anmäle likwäl alltid sådant hos Commerce-Collegium.

VIII. Art.

Om Consulers tjenstledighet och skiljande från tjensten.

32. §.

Consul kan af Kongl. Maj:ts Beskickning i det Land, der han är anställd, erhålla högst trenne månaders tjenstledighet, så wida annan skicklig person, för hwars tjensteutöfning Consul answarar, med Beskickningens bifall af Consul förordnas, att under tiden Consuls-syssla förestå; börande alltid anmälan härom genast göras hos Commerce-Collegium, samt Norrska Regeringens Finance- Handels- och Tull-Departement.

Åstundar Consul längre tjenstledighet än trenne månader, skall till Kongl. Maj:t ställd underdånig ansökning derom till Commerce-Collegium insändas, med uppgift på den person, åt hwilken Consul önskar anförtro sin befattning, och har Consul derefter, att från Collegium afwakta swar, huruwida Kongl. Maj:t, uppå Collegii underdåniga hemställan, bifallit den sökta tjenstledigheten. I sådant fall underrätte Collegium derom Norrska Regeringens Finance- Handels- och Tull-Departement.

Utan wederbörligt tillstånd må Consul ej begifwa sig utom det honom tillagde district.

33. §.

Consul, som Kongl. Maj:t anser hafwa förwerkat deß Nådiga förtroende, kan utan ransakning och dom af Kongl. Maj:t skiljas från sin befattning.

34. §.

Föranlåtes Consul, att afstå sin egendom till borgenärers förnöjande, eller blifwer han anklagad för brott, som å heder och ära gå, må Kongl. Maj:ts Beskickning i det Land, der Consuln är anställd, utestänga honom ifrån all befattning med Consuls-ärenderne och annan tjenlig person dertill förordna; åliggande Beskickningen att om sin åtgärd och anledningarne dertill genast underrätta Commerce-Collegium, som hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäler förhållandet.

Har Consul ej gjort ceßion, men råkat i den förlägenhet, att hans egendom blifwit ställd under borgenärers förwaltning, inberätte i underdånighet bemälte Collegium, efter att hafwa inhemtat Norrska Finance- Handels- och Tull-Departementets yttrande, förhållandet till Kongl. Maj:t, som då will förordna, huruwida Consul må antingen fortfara i sin tjensteutöfning, eller derifrån afhålla sig, intilldeß han blifwer i tillfälle att råda öfwer sin egendom, eller ock genast från tjensten skiljas.

35. §.

Skulle Consul i utöfningen af sin tjenst förhålla sig wårdslöst, försumligt eller egennyttigt, ankommer det på Commerce-Collegium eller Norrska Regeringens Finance- Handels- och Tull-Departement, hwilka Embetsmyndigheter inseendet öfwer Consulerne tillhörer, att hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla förhållandet, då Kongl. Maj:t i Nåder pröfwar, om Consul bör ifrån tjensten på längre eller kortare tid suspenderas, eller derifrån helt och hållet skiljas.

Redare, sjöfarande eller handlande, som anse sig äga skäl till mißnöje med Consuls åtgärd i och för tjensten, ware sig för obehörigt uppburne afgifter, fördröjd eller wägrad handräckning eller eljest, må sin klagan anmäla i Swerige, hos Commerce-Collegium och i Norrige, hos Finance- Handels- och Tull-Departementet, hwilka Embetsmyndigheter böra, efter inhämtande af Consulns förklaring, pröfwa huruwida det emot Consuln förekomne förhållandet må föranleda antingen till underdånig anmälan hos Kongl. Maj:t eller till sakens laga behandling wid Domstol.

I sednare fallet öfwerlemnas målet i Swerige, till Advocat-Fiscalen i Commerce-Collegium, som äger åtalet emot den felaktige Consuln utföra hos Kongl. Maj:ts och Rikets Swea Hof-Rätt, samt i Norrige, till behörig domstol i Christiania.

I alla de fall då Commerce-Collegium eller Norrska Finance- Handels- och Tull-Departementet hos K:gl. Maj:t göra underdånig anmälan om en Consuls skiljande ifrån tjensten eller förwisa ett af enskild man emot honom gjordt tilltal till laga behandling wid Domstol, böra de inbördes underrätta hwarandra om sin åtgärd och anledningarne dertill.

IX. Art.

Allmänna föreskrifter.

36. §.

Consul må på den ort der han är anställd äga Handels-Contoir och ingå bolag; men wore ej berättigad att anförtro bolagsman några Consulstjensten tillhörande åligganden; likasom Consul, utan särskildt Nådigt tillstånd, ej får wara redare till Swenskt eller Norrsk fartyg.

37. §.

När så påfordras, må Consul, för utöfningen af sin Embetsmyndighet, begära laga handräckning å den ort der han är anställd och erhållit exequatur. Wägras eller meddelas ej dylik handräckning, anmäle genast sådant hos Kongl. Maj:ts Beskickning i Landet samt Commerce-Collegium då saken angår Swensk undersåte, men om den angår Norrsk undersåte, hos Norrska Finance- Handels- och Tull-Departementet.

38. §.

Consul ware förbjudet att, utan Kongl. Maj:ts Nådiga tillåtelse, emottaga någon slags tjenstebefattning hos främmande Makt.

39. §.

De föreskrifter, som i denna Stadga blifwit Consulerne meddelade, tjena äfwen till efterrättelse för General-Consulerne och de af Kongl. Maj:ts Beskickningar wid främmande Hof, åt hwilka befattningen med de i samma Land förefallande Consuls-ärender är anförtrodd.

Det alle, som wederböra ꝛc.

Expeditions-Taxa för Consulerne.

	Hamb. B:co R:d. sk.
Betyg å Swenskt Fartygs Duplicat-manifest	1: —
D:o öfwer werkställd granskning af Sammandraget af de Connoissementer Swenska Skeppare medhafwa och hwilka böra wara under Consulssigill genomdragna	1: —
D:o öfwer werkställd loßning, när sådant begäres	1: —
Ursprungs-bewis	1: —
Sundhets-betyg	1: —
Legalisation, eller bestyrkande af personers namnteckning	— 32.
Bewis öfwer aflagd edgång	1: —
Embets-underskrift med sigill, å andra handlingar, när så åstundas	— 32.
Inregistreringar, för hwarje sida	— 12.
Utskrifning af alla slags protocoller, afhandlingar, besigtningar, undersökningar, wärderingar, förklaringar, protester ꝛc., första arket	1: —
— för hwarje följande sida	— 12.
Notering af en protest eller sjöförklaring	1: —
Påskrift å paß	— 16.
D:o för matroser och obemedlade	gratis.
Förordnande till en besigtning eller wärdering, samt wederbörandes edgång	2: —
Biträde wid försäljning af waror å auction	½ procent.
D:o wid dito af fartyg	½ procent.
Afgift å gods, som under Consuls förwar deponeras	1 procent.
Påskrift å folkpaß om förändring af besättningen	1: —

	Hamb. B:co R:dr sk.
Betyg öfwer skeppares antagande	1: —
Andra slags betyg, som af Consul begäras	1: —
Ägtenskaps-Contract, som inför Consul afslutas	2: —
Testamenten och dispositioner D:o	2: —
Salu-afhandlingar D:o	2: —
Fragt-afhandlingar D:o	2: —
Bodmeri-afhandlingar D:o	3: —
Bolags-afhandlingar D:o	2: —
Afhandlingar af alla andra slag D:o	1: —
Bouppteckningar	1 procent.
D:o efter aflidne Matroser	gratis.
Öpnande af Testamente	2: —
Personligt biträde utom embetsrummet för hwarje dag samt ersättning för reskostnad	2: —
Betyg till matroser och nödställde	gratis.
Försegling, med protocoll deröfwer	1: 16.
Förseglings brytande, med d:o	1: 16.
För biträde wid ansökningars, inlagors, med flere handlingars upsättande, för hwarje folio-sida	— 24.
D:o till matroser och nödställda	gratis.

Ransakningar och protocoller i brottmål hållas och expedieras gratis.

Anm. På de orter, der Hamburger Banco ej är kändt, beräknas oswanberörde expeditions-afgifter i Landets mynt till motswarande wärde af det i Taxan utsatta belopp i Hamb. B:co.

Där procent-beräkningen blifwit uti föreståendе Taxa fastställd, kommer ej dagtractamente att utgå, så wida icke procent-beloppet understiger dagtractamentet, i hwilket fall detta senare endast får beräknas.

På hwarje handling, som Consul emot lösen expedierar, skall beloppet af lösen tecknas; och åligger Consul, att å hwad han i öfrigt af skeppare uppbär för meddeladt tjenstemanna biträde, till skepparen aflemna specifikt qwitto.

Genom Nådig skrifwelse till Kongl. Collegium af **den 29 sistlidne Junii** har Kongl. Maj:t behagat förordna, att, ifrån och med nästkommande års början, Swensk och Norrsk Consul är berättigad, af hwarje Swenskt fartyg, som på den ort, der han sjelf är anställd, eller Vice Consul förordnad, antingen loßar eller intager ny last, eller både loßar och lastar, uppbära i Consulad-afgift En Femtondedels ($\frac{1}{15}$) Riksdaler Hamburger Banco, Spansk Pjaster eller deremot swarande belopp i Landets mynt för hwarje swär läst af fartygets drägtighet, efter deß mätarebref; hwaremot Consul ej må af fartyg, som hwarken loßa eller lasta, uppbära någon Consulad-afgift, utom i Helsingör, på sätt och under wilkor derom särskildt är förordnadt; kommande likwäl nuwarande Swenske och Norrske Consulerne i Stora Britannien, Portugal, Cadiz, Alicante, Cette, Genua och Livorno att bibehållas wid dem bewiljad högre Consulad-afgift så länge tjensten af dem innehafwes, hwarefter Consulad-afgiftens förändring, till likhet med den nu i allmänhet fastställde, skall successivt wid deras afgång widtaga. **Com. Coll. Kung. d. 21 Aug. 1833.**

Till följd af Kongl. Maj:ts Nådiga skrifwelse till Kongl. Collegium af **den 29 sistlidne Junii** äro Swenske och Norrske Consulerne i allmänhet berättigade, att, ifrån och med nästkommande års början, af hwarje Swenskt fartyg, som inom deras Embets-district antingen loßar eller intager ny last eller både loßar och lastar, uppbära i Consulade-afgift En Femtondedels ($\frac{1}{15}$) Riksdaler Hamburger Banco, Spansk Pjaster, eller deremot swarande belopp i Landets mynt, för hwarje swär läst af fartygets drägtighet efter mätarebref; hwaremot Consulerne ej äga af Swenska fartyg, som hwarken loßa eller lasta, uppbära någon Consulade-afgift.

Från detta allmänna stadgande undantages dock Consul i Helsingör i det fall, hwarom särskildt är förordnadt, samt nuwarande Swenske och Norrske Consulerne i Stora Britannien, Portugal, Cadiz, Alicante, Cette, Genua och Livorno, hwilka, så länge af dem innehafwas, äga att uppbära den dem jade högre Consulade-afgift; dock så, att om tyg under samma resa besöker flere hamnar innom ell och samma Consuls-district, Consulade-afgiften blott en gång bör betalas.

På grund häraf uppbäres tills widare af Consuln

London: af de till Stora Britannien och Irland ankommande Swenska fartyg 3 Pund Sterling för hwarje fartyg af till och med 75 swära läster, och för hwarje 25:te läst derutöfwer $\frac{3}{4}$ pund Sterling.

Lißabon: af alla härifrån Riket till Portugal ankommande Swenska fartyg, som icke till General-Consuln, utan till främmande äro adreßerade, $\frac{1}{4}$ procent för medhafwande manufactur- och förädlade waror och $\frac{1}{2}$ procent för andra waror; för de i Portugal intagne och derifrån i Swenska fartyg, som General-Consuln ej haft i Commißion, utgående waror 2 procent; samt af Swenska fartyg, som för främmande Makters räkning från utrikes orter till Portugal eller derifrån till främmande ort befraktas, en procent af frakten.

S:t Ubes: enahanda afgift, som af General-Consuln i Lißabon.

Cadiz: af alla dit kommande fartyg om till och med 75 läster, 12 Pesos duros; af fartyg öfwer 75 läster, 3 Pesos duros för hwarje öfwerskjutande 25:te läst, äfwen om sista 25:talet icke skulle blifwa fullt.

Alicante: för fartyg af till och med 75 läster, som derstädes intager last, 12 Pesos duros; för fartyg öfwer 75 läster, 3 Pesos duros för hwarje öfwerskjutande 25:te läst äfwen om sista 25:talet icke skulle blifwa fullt.

Under denna afgift inbegripes likwäl ej den förhöjda på stället bewiljade provision.

Cette: 60 Francs af hwarje fartyg, som derstädes loßar, lastar eller befraktas.

Genua: 15 Pesos duros af alla ankommande fartyg, som icke äro till Consuln adreßerade.

Livorno: af alla Swenska fartyg, som derstädes loßa eller lasta, utan att fartyget eller lasten är till Consuln adreßerad, 15 Pezze di 8 Reali.

Helsingör: af Swenska fartyg, som endast för Sundska tullens clarerande anlöpa nämnde hamn, och ej gå inrikes orter emellan, tillkommer Consuln: för däckade öfwer 10 läster 2 R:dr Swenskt Banco, och för odäckade öfwer 10 läster, 1 R:dr samma mynt hwaremot, i berörde fall mindre fartyg, däckade eller odäckade, icke erlägga någon afgift.

Anmärkning: Consul äger äfwen i de hamnar inom deß Embets-district, hwareſt Vice Consuler äro förordnade, låta genom dem upptaga Consulade-afgifter men ej annorstädes.

Den lösen Swenske och Norrske Consuler äga att för sina embets-åtgärder uppbära, bestämmes genom den wid Kongl. Consuls-Stadgan bifogade Expeditions-Taxa. Endast för Consulerne å nedannämnde orter gälla derutinnan följande förändringar:

Åbo: General-Consuln äger att för Legalisationer och Certificater uppbära följande lösen, nemligen: för handelswaror af mindre wärde än 250 R:dr Swenskt Banco: 56 kopek eller 1 R:dr Banco; för waror öfwer 250 R:dr i wärde: 1 silfwer-rubel 12 kopek eller 2 R:dr Banco; och för waror öfwer 500 R:dr Banco i wärde och derutöfwer: 2 silfwer-rubel eller 3 R:dr 24 sk. Banco.

Helsingör och Köpenhamn: Consulerne derstädes äro berättigade att för hwarje bewis, som i följd af Kongl. Kungörelsen den 14 Junii 1822 meddelas Swenskt färjemansbåt hwilken i Danmark intager waror, uppbära 24 sk. Hamburger Banco utan afseende å båtens större eller mindre lästetal.

Greifswald: General-Consuln äger att uppbära 2 R:dr Hamburger Banco för hwarje certificat, som han i nämnde egenskap utfärdar.

Philadelphia: General-Consuln och de honom underlydande vice Consulerna äro berättigade, att för hwarje cer-

certificat, som af dem utfärdas för Swenska och Barthelemiska fartyg, uppbära i lösen twå Dollars. New-York: Consuln äger beräkna enahanda certificatslösen, som General-Consuln i Philadelphia.

Till efterrättelse för Swenska skeppare bör å hwarje Consuls-Contoir eller embetsrum detta Circulair alltid finnas anslaget. Com. Coll. Circ. d. 21 Aug. 1833.

* * *

Om sjöfarandes skyldighet att taga lots och i hwilke fall befrielse derifrån äger rum, se 1 Art. af K. Förordn. d. 16 Maji 1827, angående Lots- och Båk-inrättningen i Riket, införd wid slutet af 21 Cap. M. B.

Af berörde Förordning intages deremot här, följande Artiklar:

Art. II.

Om erläggandet af så wäl allmänna Fyr- och Båk-afgiften, som Lotspenningar.

§. 15.

Alla fartyg som begagna Swenska farwatten och uti denna Förordning icke finnas särskildt undantagne, böra erlägga twänne afgifter:

1:o. En allmän Fyr- och Båk-afgift till Kronan för Fyr- och Kännings-Båkars samt Sjömärkens nybyggnad, förbättrande och årliga underhåll; samt

2:o. Lotspenningar, eller Krono-Lotsens betalning för werkställd lotsning.

§. 16.

Fyr- och Båk-afgift utgår efter fartygens lästetal på följande sätt:

1:o. Till utrikes ort gående eller derifrån ankommande Swenskt fartyg, som innehar last, erlägger 10 sk. per läst af fartygets drägtighet efter mätarebref, särskildt för utgående och särskildt för inkommande.

2:o. Norrsk äfwensom sådane främmande Nationers fartyg, hwilka genom Tractater i denna del betingat och medgifwit lika förmoner, som inhemske, erlägga likaledes 10 sk. per läst.

3:o. Andra främmande Nationers fartyg, med hwilka sådan ömsesidig öfwerenskommelse icke äger rum, erlägga dubbelt häremot eller 20 sk. per läst.

4:o. Af inhemske sjöfarten erlägges, för inkommande och utgående tillsammans, såsom för en resa, då fartygen äro däckade och lastade, 3 sk. per läst; men öppna skutor och båtar allenast 1 sk. per läst: hwilken förmon äfwen tills widare sträcker sig till Finska fartyg, som föra egna eller Swenska producter emellan bägge Länderna.

5:o. Barlastade fartyg erlägga i alla ofwan upräknade fall hälften af den afgift, som här finnes stadgad.

6:o. Såsom barlastadt fartyg anses äfwen: fartyg af till och med 50 lästers drägtighet efter mätarebref, som innehafwer gods icke uppgående öfwer 4 läster; fartyg af öfwer 50 till och med 100 lästers drägtighet, som innehafwer gods icke öfwer 6 läster; samt fartyg af öfwer 100 lästers drägtighet, som innehafwer gods icke öfwer 8 läster; hwaremot då fartyg innehafwer gods till större lästetal i förhållande till drägtigheten, än hwad sålunda nu bestämdt är, detsamma bör anses såsom lastadt samt hel afgift erlägga.

7:o. Ångfartyg, ehwad det går till in- eller utrikes-ort, erlägger afgift för hwarje hel resa, såsom barlastadt fartyg.

8:o. Wind-drifware, eller sådant fartyg, som hwarken loßar eller lastar, utan för storm, motwind eller annan orsak nödgas söka Swensk hamn, erlägger för inkommandet och utgåendet i ett för allt, 4 sk. per läst, ehwad fartyget är lastadt eller barlastadt.

§. 17.

Från erläggande af Fyr- och Båk-afgift befrias:

1:o. Däckade fartyg, skutor och båtar under 10 lästers drägtighet, ehwad de gå inrikes orter emellan, eller nyttjas till loslig utrikes sjöfart.

2:o. Swenska fartyg, öppna eller däckade, som innehafwa jernmalm eller sandsten till hufwudlast eller afgå barlastade, för att sådan last från gruf wor och lastplatser afhemta.

3:o. Öppna fartyg, skutor och båtar, som, enligt mätarebref icke öfwerstiga 15 lästers drägtighet, ehwad de segla inrikes orter emellan eller nyttjas till loslig utrikes sjöfart.

4:o. Däckade och odäckade fartyg, som afgå till orter inom samma Tullkammare-district att loßa eller lasta.

5:o. Danska färjemans-båtar under 5 lästers drägtighet.

6:o. Danska båtar under sistnämnde lästetal, som barlastade komma att afhemta eldfast lera eller stenkol, från Höganäs, eller derifrån afgå med sådan last.

7:o. Wäre och Kronans fartyg, som gå under Krono-flagg och befäl, äfwensom alla de främmande Nationers krigsfartyg, i hwilkas farwatten Swenska Krono-fartyg njuta en lika förmån.

§. 18.

Fartyg, afgående till utrikes ort eller ankommande derifrån, som intager eller loßar last i flere hamnar, erlägger wid den Tullkammare, hwarest lastningen eller loßningen börjar, Fyr- och Båk-afgiften, som då på en gång för hela resan beräknas; börande det fartyg, som från utrikes ort ankommer och i Swensk hamn loßar en del af lasten samt med återstoden deraf åter till utrikes ort afseglar, erlägga Fyr- och Båk-afgiften till fullt belopp både wid inkommandet och utgåendet.

§. 19.

Lotspenningar erläggas i förhållande till hwarje fartygs wid lotsningen befintliga djupgående och den lotsade wägens längd i Tyska mil, på följande sätt:

1:o. Till utrikes ort gående eller derifrån ankommande Swenskt fartyg erlägger lotspenningar enligt bilagde Taxor N:ris 1 eller 2 *).

2:o. Samma afgift erlägga ock Norrska samt sådane främmande Nationers fartyg, hwilka genom Tractater i denna del betingat sig och för Swenska fartyg medgifwit lika förmoner.

3:o. Andre främmande Nationers fartyg med hwilka sådan ömsesidig öfwerenskommelse icke äger rum, erlägga dubbelt emot hwad Taxorna i hwarje fall uptaga.

4:o Af inhemska sjöfarten erlägges, då Lots nyttjas, antingen fartygen äro däckade eller odäckade, lastade eller barlastade, hälften af hwad Taxorna i hwarje fall uptaga; hwilken förmon äfwen tills widare sträcker sig till Finska fartyg, som föra egna eller Swenska producter, emellan bägge Länderna.

5:o. Med fartygs djupgående förstås det fottal, till hwilket fartyget wid lotsnings-tillfället finnes wara nedtryckt.

6:o. Närmare föreskrift wid hwilka tillfällen den ena eller andra af deßa Taxor bör tillämpas finnes meddelad uti den wid Art. V intagne Förteckning å lots-stationerne och lots-ledernes längd, hwilken förteckning Lots-taxorna åtföljer.

§. 20.

Då flere handelsfartyg paßera än Krono-Lotsar wid stationen finnas att tillgå, och deße fartyg antingen åstunda Lots eller äro förpliktade att sådan till biträde kalla, skola de som icke kunna erhålla Lots, utan segla under skot, betala hälften af lotspenningarnes belopp till Lotsen å det fartyg under hwars skot han seglat, hwilket sednare det oaktadt betalar fulla lotspenningar samt Lotsens hemwägskost.

Wid de tillfällen då flere Krigs-fartyg under 6 fots djupgående paßera en lotsplats, och befälhafware ej finner nödigt, att hwarje fartyg tager särskild Lots, samt några alltså gå under skot, betalas dubble lotspenningar, jemte wanlig hemwägskost, till de Lotsar som derwid tjenstgjort.

Alle andre Wäre, äfwensom utländska, krigsfartyg erlägga lotspenningar enligt nu fastställde Taxor.

§. 21.

*) Deße Tabeller äro widfogade Förordningen sem in extenso finnes införd uti 1827 års F.f.S. pag. 1094.

§. 21.

Fartyg som begagna Lots och ligga mindre djupt än 6 fot, böra likwäl erlägga lotspenningar såsom för 6 fots djupgående fartyg enligt Taxorna. De som ligga djupare än jemt fottal, betala för det öfwerskjutande, som för en hel fot.

§. 22.

Fartyg som för Kronans räkning befraktas, erlägga så wäl Fyr- och Båk-afgiften, som lotspenningarne efter lika beräkning, som om deras laddningar tillhörde enskildte personer; och får uti de afslutade Certepartierne intet undantag i denna del äga rum.

§. 23.

Då lotsning sker till andra lotsplatser än här bifogade Förteckning uptager, skola lotspenningarne i förhållande till fartygets djupgående och wägens längd, alltid betalas efter hwad Taxan för närmast belägne och lika beskaffade lotsleder utsätter.

§. 24.

Ifrån och med den 1 September till och med den 30 April hwarje år skola de från öppen sjö kommande fartyg till första lotsombyte erlägga lotspenningar med 25 procents förhöjning å hwad Taxan utstakar.

§. 25.

Om utlotsadt fartyg genom windens förändring nödgas åter söka hamn medan Lotsen ännu om bord är, åligger det denne att föra fartyget till närmaste hamn uti sin led och åter till sjöss utan widare betalning än för utlotsningen bliswit erlagd, så wida icke fartyget paßerat yttre grunden till sjöss, i hwilket fall, och då Lotsen från fartyget är skild, honom tillhör, att, deresf han besinnes i sigte och af fartyget genom signal återkallas, sig genast dit begifwa emot åtnjutande af halfwa lotspenningar för återlotsningen.

§. 26.

Krono-Lots må icke utan fartygs befälhafwarens eller skepparens bifall i förtid öfwergifwa det fartyg, han till lotsning emottagit; men skulle så hända, att Lots från nästa lotsplats under wägen möter, äge den om bord warande Lotsen att med befälhafwarens eller skepparens samtycke, från fartyget sig begifwa, och lotsningen åt den till mötes kommande Lotsen öfwerlemna, då så wäl den ene som andre endast bör njuta lotspenningar för den wäg han werkligen lotsat.

Är Krono-Lots wid nästa ombyte icke att tillgå, må den om bord warande Lotsen widare lotsa fartyget, deresf han tror sig äga kännedom om farwattnets beskaffenhet, och njute han, i sådant fall, likaledes betalning för hela den af honom lotsade wägens längd.

§. 27.

Den som fordrar och upbär högre umgälder, än denna Förordning stadgar, bör icke allenast återbära hwad han för mycket erhållit, utan plickte derjemte första gången, enär han härmed beträdes, 6 R:dr 32 sk. Banko, och andra gången dubbelt, angifwarens enfak. Sker det tredje gången, ware förbrytaren sin tjenst förlustig och plikte deßutom till angifwaren likasom för andra gången stadgadt är.

§. 28.

Wid de tillfällen, då fartyg antingen förlorat mast, rundhult, betydligare segel och roder, eller eljest råkat i sådan belägenhet, att det sjelf ej kan bringa sig i rätta farleden, åligger Lots, att, så snart wäder och wind det medgifwa, sig om bord, på det i lägerwall warande fartyget, begifwa, samt med flit och omsorg, så widt möjeligt är, söka bringa fartyget i hamn. Friwillig öfwerenskommelse om den ersättning som Lots i dylika fall njuta bör, må emellan fartygs befälhafware och Lots träffas; men kunna de härom sig icke i godo förena, bestämmes ersättningens belopp af Compromiß-Rätt, hwilken utgöres af fem ojäfwige personer, af hwilka Lotsen wäljer twänne, fartygs befälhafwaren eller skepparen likaledes twänne, hwarefter de fyra sålunda walde wälja den femte. Skulle så många tjenlige personer icke på stället wara att tillgå, eller ock deresf parterne derom åsämjas, må Rätten anses fullsuten af trenne personer, då en utaf hwardera parten utwäljes och den tredje af de walde Compromißarierne. Uti hwilketdera af deßa fall som helst må deresf ena parten undandrager sig eller underlåter, att å sin sida utwälja Compromißarier, det då wara den andre öppet lemnadt, att sådana personer utse.

Till sådan Rätts afgörande böra jemwäl de frågor öfwerlemnas, hwilka kunna upkomma dels deraf, att Lots begagnat fartygs nöd, för att af befälhafwaren betinga sig en utöfwer billighet updrifwen betalning, dels ock af fartygs befälhafwares wägran, att erlägga den, enligt föregången billig öfwerenskommelse, Lotsen tillkommande belöning.

Wid mißnöje med Compromiß-Rättens beslut må beswär deröfwer hos Wärt och Rikets Commerce-Collegium anföras hwilka skola dit inlemnas före klockan 12 å 45:te dagen efter beslutets meddelande, den dag oräknad, då sådant ägt rum *). Beswärar sig fartygs befälhafware, nedsätte han det ådömde belopper hos wederbörande Wär Befallningshafwande, och bilägge beswären det erhållna depositions-bewiset; hwarom alle parterna böra uti beswärs-hänwisningen förständigas.

§. 29.

Om fartyg möter Krono-Lots, som ej är i tour till lotsning eller uppaßning, en Tyst mil utom de yttersta grunden af det inlopp, dit fartyget sig ämnar, eller ock längre ut i öpna sjön, må Krono-Lotsen, deresf befälhafwaren eller skepparen för fartygets säkerhet nödigt pröfwar att sig genast af Lotsens biträde begagna, då äga att om särskild betalning för inlotsningen öfwerenskomma. Sådan betalning, hwilken dock icke får öfwerstiga trenne gånger beloppet af de uti Taxorna fastställda lotspenningar, tillkommer den lotsande enskilt, efter afdrag af hwad enligt Taxan för inlotsning betalas bordt, hwilket tillfaller platsens Lotsar till delning likasom de öfrige lotspenningarne.

§. 30.

Wid afgång från fartyg efter förrättad tjenst, tilldelas Lotsen hemwägs-kost i torrföda efter en half portion för hwarje Tyst mil, som återwägen till deß station utgör; och beräknas hwarje hel sådan portion till en och en half mark bröd, ett halft qwarter bränwin, och en mark späck eller rökt kött, eller en deremot swarande ersättning i contant, efter af Förwaltningen af Sjö-Ärenderne stadgade pris: warandes det Lotsen obetaget, att, efter eget wal, denna hemwägskost in natura eller contant utbegära. För kortare wäg än en half mil gifwes ingen hemwägskost; men om wägens längd öfwerskjuter helt miltal med en half mil eller derutöfwer, lemnas kost för den öfwerskjutande delen såsom för full mil; hwaremot ett mindre öfwerskott å jemt miltal icke tages i beräkning.

Då Lots å fartyg uppehålles och icke får segla när han sjelf så åstundar och winden tillåter, åtnjute han i sådant fall, utaf alla slags fartyg En Rdr Banco för hwarje dags utdrägt.

För lotsning under kryßnings- eller bewakningsexpeditioner med Krono-fartyg, äfwensom då genom hårdt wäder och motwind Lots å fartyg längre tid uppehålles, än som motswarar förrättad lotsning, räknad efter 4 Tyska mil om dagen, bör Lots njuta ersättning med 16 sk. Banco för hwarje dygn.

Wid de tillfällen då under tjenstgöring höst eller wår, från och med den 1 September till och med den 30 April, Krono-Lots kan behöfwa medhjelpare, för att öfwer öppen sjö, större fjärdar eller en längre wäg, efter förrättad lotsning, till sin station återkomma, bör fartygs befälhafware förse en sådan medhjelpare, men icke

*) Deße beswär ingifwas numera till wederbörande Hofs-Rätt; se K. Förordn. d. 17 April 1828, angående upphörande af Com. Coll. domsrätt i wiß mål, infördwid 10 Cap. 26 §. B. B.

icke flera, både med kost om bord och hemwägs-kost lika med hwad Lotsen undfår. Under andra än här ofwan nämnde tider af året må det äfwen wara Krono-Lots obetaget, att, wid sitt inställande å fartyg till hjelp för återresan, medföra någon person, hwilken då wäl är af de lotsade fartygens befälhafware berättigad till kost om bord, men ej till hemwägskost.

På de längre och öppna lotsleder, som uti Förteckningen öfwer lotsplatserne finnas med tecknet † utmärkte, äro Lotsar från och med den 1 September till och med den 30 April berättigade, att, utom lotspenningar, jemwäl erhålla skjutspenningar för en häst samt kärrlega enligt gällande Skjutsförordning. Lots får då icke medtaga hwarken båt eller medhjelpare. Hemwägskost tilldelas Lotsen derwid efter sex mils resa för hwarje dag; och må Gästgifware icke förwägra Krono-Lots emot wanlig skjutslega häst och kärra, enär Lotsen sådant åstundar.

Art. III.

Om sättet för Fyr- och Båk-afgiftens samt Lotspenningarnes upbärande, med controllen derå.

§. 31.

Fyr- och Båk-afgift, som 16 §. i hwarje fall för utrikes sjöfarten utsätter, upbäres wid den Tullkammare, Stad eller ställe der fartyget lastar eller lossar.

Då Fyr- eller Båk-afgift enligt samma §. för inrikes sjöfarten äger rum, erlägges den wid Tullkammare, Stad eller ställe der lossningen sker.

Å denna afgift lemna wederbörande behörigt qvitto.

§. 32.

Enär fartyg afseglar ifrån någon ort, hwarest finnes Tullkammare, af hwilken fartyget får sin förpaßning och angifwes att gå till inrikes ort, der ingen Tullkammare är, samt fartyget altså icke kan Fyr- och Båkafgiften wid framkomsten till destinationsorten erlägga, åligger det den Tullkammare, som lemnar förpaßning, att nämnde afgift upbära. Skulle under inrikes sjöfarten last både intagas och lossas å ställe hwarest ingen Tullkammare finnes, men fartyget likwäl enligt 16 §. åligga att Fyr- och Båk-afgift utgöra, skall denna afgift upbäras af den å närmaste lotsplats befintelige Lots-förman, på sätt uti 80 §. sinnes stadgadt.

§. 33.

Å redder och i uthamnar, der fartyg blott ankra för storm, owäder eller annan orsak, bör Fyr- och Båkafgiften, enligt 8 mom. af 16 §., upbäras af der warande Tullbetjent, eller, om sådan på stället icke finnes, utaf Lots-Ålderman eller äldste tillstädes warande Lots; men skulle fartyg tillhöra främmande Nation och icke hafwa tillgång på Swenskt eller annat kändt mynt, ware det fartygs befälhafware tillåtet, att, medelst anwisning på sin Nations Consul eller Handelshus uti närbelägen Stad Fyr- och Båk-afgiften så wäl som lotspenningarne enligt Taxan afbörda.

§. 34.

Wid de uti näst föregående §. upgifne ställen och tillfälligheter, der Ålderman eller Lots tillkommer att Fyr- och Båk-afgiften upbära, bör befälhafware å fartyg detsammas lästetal på eget answar uppgifwa och med sitt namns underteckande bekräfta. Befinnes uppgiften, wid anställd undersökning, oriktig, plikte befälhafwaren som i 8 §. stadgadt är, och hwarwid, då utländske fartyg Fyr- och Båk-afgift i uthamnar erlägga, Tabellen N:o 1, som wisar förhållandet emellan utländska lästetal och Swenske swåra läster, kommer att tjena till rättelse och afgiften derefter beräknas, på sätt uti 16 §. sista mom. föreskrifwet är.

Nödige blanketter till sådane uppgifts-sedlar böra finnas hos Lotsarne i uthamnarne enligt Formulairet N:o 3.

§. 35.

Den Ålderman eller Lots, som witsordar fartygs befälhafwares upgift om lästetalet, answare äfwen för uppgiftens riktighet; till utrönande hwaraf mätarebrefwet eller registret owägerligen bör af fartygs befälhafwaren för Ålderman eller Lotsen upwisas. För detta witsordande har Ålderman och Lots, att undfå af Swenska och privilegierade Nationers fartyg 8 sk., och för främmande oprivilegierade 16 sk. Banco.

Skulle genom försummelse eller wärdelöshet mindre lästetal, än det werkeligen befinteliga, af Ålderman eller Lots witsordas, böte den, som ett sådant oriktigt attestatum meddelat, hwarje gång 3 R:dr 16 sk. Banco. Men skulle han finnas skyldig, att emot bättre wett hafwa ett oriktigt uppgifwet lästetal bestyrkt, böte första gången dubbelt emot hwad fartygs befälhafware uti 8 §. för sådant fall ålagdt är. Beträdes han med sådan förbrytelse andra gången, gälde lika böter och miste tjensten.

Ifrågawarande attest eller verification införes i behörig numerordning af Ålderman eller äldste Lots uti Dagboken, enligt Formulairet N:o 4.

§. 36.

Wid årets början insändes ofwannämnde Dagbok för det tilländalupne året till wederbörande Lots-Fördelnings-Chef, som den, innan nästföljande Januarii månads utgång, aflemnar till Districts-Chefen, hwilken det åter åligger att den, före Mars månads slut, till General-Tullstyrelsen insända, för att tjena till upplysning wid uppbörden och revision af Fyr- och Båk-afgifts-medlen.

§. 37.

Alla Swenska fartyg öppna eller däckade, som uppgå till 5 lästers drägtighet och derutöfwer samt med full last ligga öfwer 4 fot djupt, böra utaf edswuren Skeppsmätare wara upmätte och med wederbörlige mätarebref försedde.

Uti deßa mätarebref skall, ehwad fartyget är däckadt eller öppet, deß lästetal, äfwensom deß djupgående med full last, tydeligen utsättas: börande mätarebrefwen, enligt II Art. 13 §. af Wårt Nådiga Reglemente angående mätning af handels-skepp och farkoster, hwart tionde år förnyas.

Om fartyg efter skedd upmätning blifwit förbyggdt, däckadt eller förra däcket förhöjdt, bör ny mätning förrättas, nytt mätarebref tagas och de då befundna lästetal och djupgående på förberörde sätt å nyo utmärkas.

Alla halfdäckade fartyg, som hafwa back, gångbord och akterdäck samt beklädnaden spikad och till näten drifwen samt beckad och däcksbalkarna emellan gångborden uti fasta karmar betäckte med större eller mindre capeller eller luckor, skola, utan afseende derå, om mast eller master stå i lucka eller i däcksbeklädnaden, erlägga Fyr- och Båk-afgift lika med heldäckade fartyg enligt mätarebrefwet.

Öppna fartyg, som för tillfället blifwit med lösa plankor eller så kalladt förloradt däck betäckte, till förwarande af innehafwande last af inhemske producter, betala Fyr- och Båk-afgift lika med andra öppna fartyg, enär de äro utöfwer femton läster.

§. 38.

De Fyr- och Båk-afgifts-medel som upbäras af Tullkamrarne, uptagas i en särskild column af Tulljournalerne, samt revideras, redowisas och lefwereras gemensamt med tullmedlen; för hwilket beswär Tullbetjeningen i ett för allt bestås 3 procent af den bestridde Fyr- och Båk-medels upbörden; ägande derjemte Tullbetjeningen att af de anmärknings-medel, som genom deß åtgärd indrifwas, tillgodonjuta samma procent, som i lika fall äro af tullmedlen anslagne.

§. 39.

De af Ålderman eller Lots upburne Fyr- och Båkafgifts-medel, böra, jemte deröfwer meddelade bewis enligt Formulairet N:o 3, för hwarje månad till Lots-Fördelnings-Chefen insändas i början af den näst påföljande, då det Fördelnings-Chefen åligger, att inom samma månads utgång de emottagne medlen och bewisen till närmaste Sjötullskammare öfwerlemna. Tullkammare uptage deßa medel hwarje gång summariter i Tullspecialen med åberopande af förenämnde bewis såsom verification. Lots-Officern undfår derå qvittence, det han bilägger sin års-dagbok, hwilken öfwerlemnas

till Districts-Chefen; hwarefter denne sistnämnde insänder Dagboken med bifogade handlingar till General-Tullstyrelsen, för att wid granskningen af ifrågawarande upbörd tjena till verification.

För det särskildta besvär Lots-Alderman eller Lots i och för ofwannämnde upbörd tillskyndas, samt till ersättning för derwid nödige skrifmaterialier och postporto, beslås 6 procent af upbördens belopp, och må dessa procent af honom, wid medlens aflemnande till Lots-Officer eller Tullkammare, genast afdragas.

§. 40.

Lotspenningar, som betalas för fartyg då Lots begagnas, skola owägerligen erläggas med reda penningar; och äger fartygs befälhafware icke rättighet att wid annat än så beskaffadt fall, som 33 §. förutsätter, under någon förewändning afbörda de i denna Förordning stadgade afgifter med så kallade lotssedlar eller andre bewis och assignationer af hwad namn de hafwa må, wid ansvar, som uti 6 §. stadgadt är.

Med undantag af de uti 74 §. omnämnde lotsstationer, wid hwilka lotspenningarne böra upbäras af Lots-Officer i Stockholm eller Götheborg, skola desamma erläggas till Alderman eller äldste Lots på stället, enär han tillstädes är, men i annat fall till den som lotsat. För all erlagd betalning tager fartygs befälhafware qvitto, inrättadt efter Formulairet N:o 2 *). Gifwes sådant qvitto af en lotsande, som ej kan skrifwa, utan endast underteckar sitt bomärke, låte fartygs befälhafware sin styrman eller annan om bord warande trowärdig person underskriftens riktighet bewittna.

Beträffande Riksens Ständers underd. begäran om förändring af 16 §. i 2 Art. af K. Förordn. d. 16 Maji 1827, rörande Lots- och Bäk-inrättningen i Riket, så, ehuru stadgandet i 18 §. syntes tillfyllestgörande för undanrödjande af misförstånd wid tillämpning af hwad förenämde 16 §. i afseende å Wind-drifwares Lots- och Bäk-afgifter bjuder, har Kongl. Maj:t likwäl funnit skäligt anbefalla General-Tull-Styrelsen, att wederbörande Tullkamrar och Lotsbetjening genom Circulärer, till behörig efterrättelse förständiga, att Fyr- och Bäk-afgift icke bör erläggas af samma Fartyg mer än en gång, om det än, såsom wind-drifwet, återkommer till den hamn, hwarifrån det först utgått, eller ock till annan Swensk hamn, utan att under tiden hafwa loßat eller lastat. **K. Br. till Förw. af Sjödr. d. 29 Nov. 1834, och Gen. Tull-St. Circ. den 27 Dec. s. å.**

* * *

Wi CARL JOHAN &c. göre weterligt: att Wi i följd af Wår Nådiga omsorg för betrygghandet af de Scandinaviska Rikenas handel och sjöfart, funnit godt i Nåder förklara, att som den förenade Swenska och Norrska Flaggan är af alla Sjömakterne känd och erkänd, endast de Swenska och Norrska Handels-fartyg, som uti alla farwatten bortom Cap Finisterre, så wäl i Medelhafwet, som i Westra och Södra Atlantiske Oceanerne samt Indiska Oceanen utestutande föra nämde Flagga, kunna påräkna skydd af Wåra Örlogsfartyg; att Wi i sådant afseende låtit befallning afgå till wederbörande Befälhafware på dessa Fartyg, att anhålla alla både Swenska och Norrska Handelsfartyg, hwilka efter den 1 Julii 1822 i förberörde aflägsna farwatten anträffas förande annan Flagga, än ofwannämnde för bägge Rikena gemensamt fastställda; samt att Wi förbjude Wåra Consuler i de Europeiska Hamnarne borrt om Cap Finisterre, äfwensom uti alla Hamnar i de andra Werldsdelarne, att i någon mätto bispringa Skeppare och Befättningar på sådana Fartyg, som icke föra ofstanämnde Flagga; men att Wi deremot welat i Nåder tillåta, att då kosan ställes endast inom angränsande farwatten, nemligen Österssjön, Nordsjön och Westerhafwet, intill Cap Finisterre, bägge Rikenas Handelsfartyg må föra antingen den förenade Swenska och Norrska Flaggan eller ock hwartdera Rikets särskilda Handels Flagga, sålunda, att de Swenska äga, att begagna den före föreningen med Norrige brukliga, och de Norrska den Flagga, som Wi färskildt för Norrige i Nåder fastställt. **K. Kung. d. 17 Jul. 1821.**

Hela Swenska sjöfarten frikallas ifrån både anläggande och fartygs afsändande till fästningarne, skanserne och castellerne, hwilka, enligt all så in- som utrikes wanlighet, böra hädanefter föra de dem i afseende på sjöfarande anbefallte journaler, genom prejning antingen från fästningswallen medelst ropande eller med egen echaloupe; och skall den skeppare som på prejning ej gifwer riktiga swar, eller wid fästnings-echaloupens ankomst icke med segel och ror lättar deß prejning, eller om bord läggande om så åstundas skulle, wara till ett hundrade daler silfwermynts plikt försallen: men i händelse Kongl. Maj:t någon gång skulle finna en nogare uppmärksamhet på ingående och utgående fartyg wara i ett eller annat afseende nödig, eller Öfwerståthållare-Embetet i hufwudstaden och högsta militair-Befälhafwande i orterne, der sådana sjöfästningar finnas, kunde i något hastigt åkommande wigtigt fall pröfwa visitation behöfwas; så komma särskilte ordres derom till commendanterne att utfärdas, för så lång tid, som då kan nödigt afses, hwarföre ock commendanterne samt de sjöfarande böra hörsamma hwad i sådana fall äfwen af bemälte Öfwerståthållare-Embete eller Befälhafwande dem, förständigas: i hwilka senare händelser skepparen i synnerhet äligger, att lemna all nödig tid och beqwämlighet för den visitation, commendanten genom utskickade med fästnings-echaloupen låter anställa; men i fall kan sådant underlåter eller genom afseglande söker undwika, må han dertill genom skott förmås. **K. Förordn. d. 18 Dec. 1775.**

* * *

Kongl. Maj:ts Utslag på de besvär Advocat-fiscalen wid tullwerket N., i underd. anfört deröfwer att, sedan Sjötullsrätten i Carlshamn, hwarest tullförwaltaren N. och sjö-tulls-controlleuren N. påstått ansvar å skepparen J. P. för det han, wid den 19 Aug. 1831 skedd invisitation af hans från Lübeck till Carlshamn ankomne fartyg galeasen Wandringsmannen, befunnits medhafwa 8 paquetter, innehållande nankin och casimir, hwilka waror hwarken blifwit af skepparen P. före visitationen uppgifna eller funnits upptagna å hans manifest och aflemnade märkrulla, genom Utslag d. 8 påföljde Sept. jemte det ofwanberörde gods, wärderadt till 514 R:dr 28 ß. b:co, enligt 24 §. i Segl. Ordn. d. 9 Nov. 1830, jemförd med 1 Cap. 2 §. i K. Maj:ts samma dag utfärdade Förordning till förekommande af olofflig införsel och utförsel af waror, dömdes förbrutet och P. fälldes till böter, swarande mot det förbrutna godsets halfwa wärde eller 257 R:dr 14 ß. nämde mynt, tillika i afseende på fördelningen af samma böter stadgat, att ¾ tillföllo beslagarne och ¼ Carlshamns stads fattigwård, som, enligt 3 mom. af K. Res. på nämnde stads beswärspuncter den 20 October 1668 åtnjöte K. Maj:ts och Kronans andel i böterne; så har N. Hof-Rätt, hwarest klaganden å embetets wägnar öfwer berörde beslut i hwad det angår bötesfördelningen sig beswärat, genom utslag d. 17 Apr. 1832, sjö-tulls-rättens beslut fastställt; deruti klaganden i underd. sökt den ändring, att K. Maj:t och Kronan måtte warda wid deß ¼ i berörde böter bibehållen, hwarföfwer Carlshamns stads fattigwårds direction sig i underd. förklarat; med K. Maj:ts högsta domstol beslutet; gifwet Stockholms Slott d. 29 Aug. 1833.

K. Maj:t har i Nåder låtit sig föredragas ofwanberörde underd. beswär; och emedan 24 §. i K. Segl. Ordn. d. 9 Nov. 1830, jemförd med 27 §. i K. Förordn. af samma dag angående olofflig införsel och utförsel af waror, förmå, att af de, efter högstberörde K. Förordningar utgående böter, beslagaren skall njuta ¾ och K. Maj:t och Kronan det öfriga; ty och då deße i afseende på senare tiders handelsförhållanden utfärdade stadganden böra i fråga om Carlshamns stads rättighet till Kronans i nämnde stad öfwerlåtne fas-

*) De åberöpade Formulairen har man ej ansett nödigt införa.

ören, så mycket hellre tillämpas, som af de K. beslut, hwilka å stadens sida blifwit åberopade till grund för deß påstådda rätt till der fallne böter, 3 §. i K. Resd. 20 Oct. 1668 innehåller, det staden i Nåder förunnats de sakören, som der kunna falla, men att confiscationen wid sjö- och landt-tullarne icke kunde densamma bewiljas; så finner K. Maj:t, med ändring af Hof-Rättens och sjö-tulls-rättens öfwerklagade utslag ifrågawarande ½ af de skepparen P. ådömde böter böra K. Maj:t och Kronan tillkomma.

Transumt af Kongl. Maj:ts Utslag uppå de beswär Advocat-Fiscalen wid Tullwerket Lagmannen J. O. R. anfört deröfwer, att sedan Rådstufwu-Rätten i Norrköping för införsel af förbudet gods fällt Handlanden P. H. att böta 21 R:dr Banco, men tillika stadgat, att deßa böter skulle tillfalla ¾ beslagaren och Kongl. Maj:ts och Kronans andel ¼-del Norrköpings Stads-Caßa; så har N. Hof-Rätt, der Lagmannen R. i sistnämde omständighet fört klagan, sig utlåtit: att som, enligt 2 §. uti K:gl. Resol. och Förkl. uppå Norrköpings Stads Postulater och Ärender af d. 29 Mars 1647, Staden ägde njuta alla de sakören och böter, som på Rådstufwan derstädes, för hwarjehanda brott, förseenden och underslef afdömas; funne Hof-Rätten ej skäl att i R. R:s Utslag göra ändring; — — — Gifwet d. 9 Julii 1834.

Kongl. Maj:t har ꝛc. Och som Norrköpings Stads-Caßa icke genom 2 §. uti Kongl. Resol. och Förkl. den 29 Martii 1647, blifwit förklarad berättigad åtnjuta Kongl. Maj:t och Kronans andel i böter, som af Sjö-Tulls-Rätt äro wordne ådömde, och den med Domstolarne sedermera widtagne förändring, att Sjö-Tull-Rättens Domsrätt numera blifwit på Rådstufwu-Rätten öfwerflyttad, ej kunde medföra någon utsträckning af Stadens, genom ofwanberörde K. Resolution bestämde rätt; Alltså pröfwar Kongl. Maj:t, med ändring af Hof-Rättens öfwerklagade Utslag skäligt förklara, att den Norrköpings Stads-Caßa tillagde andel af de Handlanden P. H. ådömde böter, skall, jemlikt 3 Cap. 27 §. i Förordn. den 9 Nov. 1830, Kongl. Maj:t och Kronan tillkomma *).

* * *

Följande handlingar charteras till nedanstående belopp:

	R:dr ß. r:st.
Fribref för Fartyg och Båtar	— 12. —
derom utgifne Förbindelser	— 6. —
Mätarebref å inrikes Fartyg och Båtar	— 24. —
å utrikes d:o d:o	1: — —
Folkpaß för Skeppare och Besättning på resor till utrikes ort	— 24. —
Notariatsbref eller bewis och protester som Notarii publici utgifwa till inländske, hwarje ark	— 6. —
till Utländningar, d:o	— 12. —
Bilbref	— 24. —
Turkiska Sjö-Paß	— 24. —
Certificater: för till utrikes ort gående öppna båtar	— 4. —
inhemska däckade fartyg	— 16. —
utländska d:o d:o	— 32. —
Sjö-Assurance-bref, till och med 100 R:dr	— 3. —
för hwarje 100 R:dr derutöfwer	— 1. —
Tullkammare-Paß för till utrikes ort gående öppna båtar	— 4. —
inhemske däckade Fartyg	— 16. —
utländska d:o d:o	— 32. —
Certepartier eller Fragtslut om Fartyg till utrikes orter, i proportion af fragtsumman, nemligen:	
under 50 R:dr	— 3. —
från och med 50 till 75	— 6. —
från och med 75 till 100	— 9. —
från och med 100 till 150	— 18. —
för fulla 150	— 24. —
och derutöfwer för hwarje fulla 50 R:dr	— 8. —

Fullmakter, Constitutorial, Protocollsutdrag m. m., hwarigenom Embeten, Tjenster, Beställningar och Syßlor med werklig Lön wid civile, militaire, Ecclesiastique samt andre Stater af hwad namn de wara må, tillsättas och bortgifwas, böra förses med stämplad papper, Chartæ-Sigillatæ-recognition inbegripen, till fem procent af lönen. **K. Kung. angående stämpl. pappers-afgiften d. 16 Maji 1835.**

*) Uti flere från Rådstufwu-Rätterne i Norrköping och Carlshamn fullföljde mål, deruti enahanda frågor om Kronans eller Stadens rätt till ¼-delen i böterne förekommit; har Kongl. Maj:t utlåtit sig i öfwerensstämmelse med de Beslut nu blifwit anmärkte.

Not till 8 §. 3 mom. Seglations-Ordningen.

*) Sedan förfrågan hos Gen. Tull-styrelsen blifwit gjord om rätta förståndet af 3 mom. 8 §. i Seglations-Ordningen med afseende å der stadgad behörig tullbehandling af handelsgods, som inom demarcationslinieen i Öresund må anhållas och till närmaste sjötulls-kammare inbringas, så har Tullstyrelsen, uti skrifwelse d. 16 sistl. Jan., i underd. anmält, att, enär förberörde mom. förutsätter, att behörig tullbehandling af godset ägt rum, endast så framt ej lagligen styrkes, att fartygets närmande till kusten warit af trängande nöd föranledt, Tullstyrelsen wiserligen funnit deraf följa att, i händelse en dylik bewisningsrätt af skepparen eller båtföraren yrkas, saken måste i ett helt öfwerlemnas till tulldomstol, med derjemte wäckt confiscations-anspråk, wid bristande bewisning, på de till införsel förbjudna warorna, samt att, om, i anledning af wederbörandes begifwande, tullbehandling af de tillåtna komme att, utan domstolens medwerkan, för sig gå, deßa borde till fri disposition enligt taxan införtullas, hwaremot alltid, med hänsikt till de förbjudna, domstolens utlåtande skulle begäras och afwaktas; men som Tullstyrelsen icke ansett sig tillständigt att omedelbarligen, till gällande efterrättelse, förordna om tillämpningen af en från K. Maj:t emanerad allmän författning, har Tullstyrelsen underdånigst hänskjutit ärendet till Kongl. Maj:ts eget höga afgörande, med underd. anhållan om den nådiga förklaring, som kunde pröfwas med stadgandets systning och lydelse instämma. Och har Kongl. Maj:t i anledning häraf tillkännagifwit, det Kongl. Maj:t funnit godt låta bero wid den tydning Gen. Tullstyrelsen i deß ofwanberörde skrifwelse gifwit åt ordalydelsen i 3 mom. 8 §. af Seglations-Ordningen. K. Br. till Gen. Tullst. d. 13 Febr. 1836.

3. Capitlet.

Hurn burskap winnas må.

1. §.

Wil någor burskap winna, ehwad han är inländsk eller utländsk man; söke thet hos Borgmästare och Råd, och höre the Stadens Borgerskap ther öfwer: warder thet honom tå af Borgmästare och Råd bewiljadt; sätte ther borgen, at han skal til thet minsta sex åhr i staden bo, och all stadens rätt och rättighet efter macht sin uppehålla; nämne ock then handel och näring, eller thet handtwärk, ther han i stadens bok må inskrifwas före, och giöre så wanlig Borgare ed; sedan gifwes honom burbref ther å.

Ej må någor wara borgare i twå städer eller idka både köpenskap och handtwerk i en stad. 3 §. d. C. Ej må annan än borgare handel eller handtwerk idka. 4 C. 2 §. H. B.

Ingen, ehu det wara må, skall hafwa tillstånd att, utom Magistratens och Borgerskapets wetenskap och tillåtelse, sätta sig neder eller idka näring i någon stad. K. Resol. d. 16 Oct. 1723, §. 29. Ofwerensstämmelse med de Beslut nu blifwit anmärkte.

wa, som derå ej burskap wunnit, samt afgifter till Kronan och staden derföre betalar; Ridderskapet och Adeln samt Ståndspersoner likwäl all tillständig rätt förbehållen. K. Maj:ts Förskr. den 23 Febr. 1789 §. 2.

Allmän Förordning hwarester alle de, som här i Riket Handeln wilja lära, och sedan densamma drifwa, skola hafwa sig att rätta. Gifwen Stockholm i Råd-Kammaren d. 19 Dec. 1734.

Emedan för hela Riket i gemen högst angelägit är, at Handeln, som igenom de förflutne Krigen och andra olyckor mycket af sig kommit, och i lägerwall råkat, åter må upprättas och i stånd bringas, och therwid förnämligast wil nödigt wara, at så laga, det må i framtiden, så Landet som hwar ort i synnerhet förses med sådane Personer, som om Handeln och alla des delar äga fullkomlig kundskap; Ty har Kongl. Maj:t, til at så mycket bättre ernå ett så hälsosamt ändamåhl, och til bibehållande af en god ordning de handlande emellan, i anledning af Rikets Ständers underdåniga förslag och tillstyrckande, i nåder godt funnit följande Förordning at författa, hwilcket alla de, som Handeln lära, och sedan sielfwa den samma idka wilja, skola hafwa sig til underdånig efterrättelse at ställa.

1.

När en Gäße kommer, af någon Handlande, det ware sig then Contoirs eller Kramhandel drifwer, at i tienst antagas, wid Handeln at brukas, skal den samma til ett försök, tiena hos den förra ett halft, och hos den senare ett åhr; och sedan han under den tiden framtedt nöijachtige prof af deß goda art och böijelse, äger Husbonden, antingen uti en Notarii Publici, eller twenne andre gode wittnens närwaro, gifwa honom skrifteligit bewis, hwilcken dag, och med hwad wilkor han trädt i des tienst, då den samma sedan skal wara skyldig, at tiena för Gäße i samfälte sin åhr, det första profåhret derutinnan icke inberäknat. Under hela den tiden kommer Husbonden at förse honom med nödig käst och kläder, ther så med Gäßens Föräldrar, eller them som i deras ställe stå, öfwerenskommit wore; Dock så at i anseende häraf des Lähreåhr hwarcken förkortas eller förlängias, och ståndе sedan i Husbondens behag, om han sin Gäße, wid tienstеåhrens slut, med en åhreklädning ihogkomma wil.

2.

Ingen må för Läro Gäße wid handeln antagas, den icke nådt sitt 15 ålders åhr, och den icke i räknande och skrifwande lagt någon grund, men om så wore, at den som wid Contoir tienar och mognare ålder nådt, i Bokhålleriet och de främmande Språken några framsteg giordt, så må honom, efter Husbondens godtyckio, ett eller tu af deß Tienstеåhr eftergifwas, hälst om han wid den tiden behörige prof af deß skickelighet wisa gitter. Samma Lag ware för den Fader, som sin Son til Handeln håller, om denna funnes för den utsatte tiden nödig kundskap och erfarenhet sig förwärfwat hafwa.

3.

Gäßen som sålunda träder i Tienst och Läro, äger sin Husbonde nöijachtig borgen ställa, at han den föreskrefne tiden redeligen uthålla skal; Husbonden, efter bästa förmågo sina, lyda och tilhanda gånga, des wärf och åhrender troligen och utan försummelse förrätta, deß ombetrodde Gods behörigen achta och skiöta, och allan skada afwärja; Gitter han ej den borgen skaffa, ståndе til Husbonden, om han icke des mindre honom i tienst antaga wil.

4.

Och som den nyttigaste Handeln för Riket derutinnan består, at dels de rude materier, som kunna utifrån införskrifwas, dels des egna ämnen, wahror och Producter må förädlas, förkofras och til affättning befordras, derigenom medlen ej allenast bliswa i Landet, utan ock flere utifrån kunna förwärfwas; Ty åligger Husbonden, at så sielf, som igenom deß Kiöpswän, wid tilfälle och efter görligheten, gifwa Läro-Gäßen all möijelig och nödig underwisning, icke allenast om Handeln i gemen och de stycken, som thertill höra, det ware sig mått och wigt, mynt och theras förhållande hwart mot annat, samt Wärelns natur och egenskap med mera, och til den ändan ej afstånga den lärande ifrån någon nödig insicht, så uti Correspondencen som Böckerne, när des mogen- och skickelighet så må tillåta; om den utländske Handelns beskaffenhet, om wahrorne och af hwad natur de wara måge, och huru de ur första hand må kunna hämtas, utan ock förnämligast, hwilcka rude materier, och hwadan de med största fördel kunna införskrifwas och här uparbetas, samt om de ämnen och wahror som Fäderneslandet gifwer, och hwilcka i hwar ort i synnerhet tilwärckas, eller tilwärckas kunna, och huru och på hwilken ort de åter med fördel må nu eller i framtiden kunna affättias; Hwarwid bör tilses, at den kiärlek må i ungdomen inplantas, som hwar och en sitt Fäderneland är skyldig, och i följe hwaraf en Kiöpmans plicht är at fökia befordra affättningen af Wära inrikes producter och tilwärckningar, så innom som utom Riket, fram för något främmande Gods och Krahm, hwilcken senare handel mästedels på en för Riket skadelig Credit beror, och Utlänningen den fördel tilskyndar, som innom Riket stadna borde.

5.

När Gäßen de i 1 §. föreskrefne Lähreåhren igenomgådt, skal han hos samma Husbonde, eller om denne hans tienst icke widare åstundar, hos någon annan stå för Kiöpswän i 4 åhr, och deremot hafwa at njuta den Löhn och wedergiällning, som de åsämjas kunna. Sänder en Fader, then Contoirs Handel drifwer, Son sin, eller Husbonde Contoirs Dräng utom lands, antingen at tiena, eller för utliggare at brukas, så at han om utrikes Handeln må desto bättre giöra sig underkunnig, skal sådant icke allenast honom i den utsatte tienstetiden til godo beräknas, utan ock den samma, när han sedan här hemma wil burskap winna, för ty skiähl med ett eller flere frihets åhr, fram för någon annan komma at anses, hälst ther en sådan gitter prof wisa och beskied giöra, at han sig i des Handels wettenskap til sin och Rikets nytta förkofrat hafwer *).

6.

Och som på en eller annan ort den oreda skal wara inritat, at en Kiöpswän, medan han ännu står hemma i tienst hos sin Husbonde, med hemlig Handel och wahrors införskrifwande, dels för egen, dels för andras räkning, märckeligen skadar och förolämpar des Husbonde och de rätta handlande, så skal sådant hädanefter alfwarligen wara förbudit, wid wite af Ftmtio Dal. Silfwermynt och wahrans förbrått, första gången han thermed beträdes och andra gången dubbelt: Är sådant Husbonden witterligit, och han befinnes thermed hafwa sedt igenom singer, ware dubbelt straff undergifwen.

7.

Dör Husbonde, eller han sielf i des lifstid, eller des arfwingar efter honom säja up Handeln, tå äga de, eller i deras ställe Magistraten i Städerne, ther ej Handels Collegier äro, draga förserg, at de Läro Gåßar eller Kiöpswänner, som finnas tienstelösa, måge, så snart sig giöra låter, inom eller utom lands i tienst bringas, och fördenskull icke tilbaka sättias.

8.

Nu äro Gäßen och Gesällen åhren ute, och Kiöpswännen ärnar egen Handel börja, tå bör han sig för Handels Collegium i de Städer, ther sådane äro inrättade, men i de andra Städer hos Magistraten angifwa, dem sådant kundgiöra, och förklara, hwad slags handel han enkannerligen lärdt och idka tänckер, tå skola twenne eller flere goda och erfarne män förordnas och til-

*) I Danckwardts Sammandr. af Com. Förf. pag. 184 är anmärkt, att föreskrifterne i denna och 11 §. angående frihetsår numera ej tillämpas såsom icke öfwerensstämmande med 3 Cap. 1 §. H. B.

tilsättias, hwilcka bemälte Kiöpswän i förhör taga, och noga efterfråga skola, huru han sin tid behörigen utlärdt, och i de stycker som föregående 5:te §. omröre, nöisachtig erfarenhet wunnit; Finnes then swarsgill, tå skal honom skrifteligit bewis therå meddelas, och medelst ett Extract utur Protocollet, denna Kiöpswäns ansökning det handlande Borgerskapet i Staden kundgiöras, med anthydan, at innom en månads förlopp inkomma med hwad de derwid hafwa at påminna; Hafwa de intet skäligit inkast at giöra, tå skal den strax derpå in för Magistraten burskap winna, Lag likmätigt borgen för sig sättia och wanlig Ed gånga.

9.

Men om så händer at Borgerskapet wid detta ährende med någon wicktig påminnelse och inwändning inkommer, tå skal Magistraten theröfwer ofördröijeligen sluta och dömma, och hafwe den, som menar sig äga fog at klaga öfwer samma utslag, frihet, uti K:gl. Maj:ts och Rikens Commercie Collegio med sine beswär sig at anmäla.

10.

Kommer utlänsker och wil sig i någon Stad i Riket nedsättja, ther burskap winna och med kram handla, den samma äger giltige bewis at framte, at han å then orten, ther han sig uppehållit, likaledes lärdt och tient hafwer, som denna Förordningen innehåller och påbiuder, brister något i denne föresatte tiden, fylle det up med tienst hos någon Kiöpman i den Staden där han sig ärnar nedsättja, och betale deßutan til Handels Societeten i de Städer, hwarest Handels Societeter äro, men eljest til Borgerskapets Cassa 200 D:r Silfwermynt, förutan burskaps och fattig penningar, som särskilt efter wahnligheten betalas; dock skola främmande, som utom lands egen handel drifwit och kundbar förmögenhet äga, och hit i Riket inflyttia wilja, en sådan penninge afgift aldeles wara undantagne.

11.

Alla unga Köpmän skola wid början af theras handel med frihets åhr anses och til en wiß tid för Borgerlig tunga förskonas, nembl. utlänsker Ett åhr, och Inlänsker Tu Åhr. Är det en Borgare-Kiöpmans Son, eller den i gifte trädt med en Borgares och Kiöpmans Dotter, niuta 3 Frihets åhr, förutan hwad den 5 §. innehåller om den, som utom lands wid handeln sig bruka låtit.

12.

Ingen skal hädanefter tillåtas at annan handel drifwa än den han gitter bewisa sig behörigen lärdt, och deruppå tient hafwa, aldeles som detta Reglemente stadgar och biuder, och som hwarje Stads beskaffenhet fordrar. Beträdes någon thermed, hafwe förwärckat godset, och böte 100 Dal. Silf:mt til treskiftes, som i följande §. förmäles, hwars och ens wälfängne Privilegier och härtils åtnjutne friheter dock orubbade och bibehållne.

13.

Och på det en jemlikhet må wara dem emellan, som i minut handla, i så måtto, at de sina wahror på enahanda sätt förytira, och det mißbruk må förekommas, som derigenom tima kunde, at de som hålla gods på Camrar och Stugur, taga tilfälle at betiena sig af folck, hwilcka hemligen i husen omkring löpa med godset, och thermedelst förkiöp för sina medborgare förorsaka; Ty skal sådan minut handel på Camrar och Stugur hädanefter strängeligen wara förbuden, så at densamma icke annorlunda än i öpna bodar må öfwas och drifwas; och hafwe den godset äger, och thermed beträdes, förbrutit godset ther han med handlade, Staden, Angifwaren och Rasp- och Spinhuset i Stockholm, eller fattighusen i de Städer, ther sådane äro, til treskiftes; hwarhos dock om Stockholms Stad enskylt, föregående således förstås bör, att wederbörande, som niutit burskap, såsom handlande, få efter wanligheten saklöst drifwa handelen i Camrar och Stugur, både i Groß och minut, samt förskrifwa det Krahm de hafwa nödigt: men den som eljest, så i Stockholm, som andre Städer hemligen kringsänder godset i husen, straffas, som förr är sagt. Wörandes ock den Personen, som til slike wahrors förytrande sig bruka låter, anhållas, til des den ägaren uptäcker, hwilcken Person då enligen Förordningar, med 40 Marcker Silf:mts böter bör anses, jemte wahrans confiscation. Dock må fuller Magaziner hållas hemma i husen, allenast ingen Handel dermed drifwes, utan i Groß *).

14.

Ingen Kiöpman skal den andras Gäße eller Tienare tubba, och under hwarjehanda skien ifrån sin Husbonde draga. Han skall icke heller hafwa något åt honom i förwaring, utom hans Husbondes wettenskap, ej heller tilstädia Gäßar och Drängiar hos sig, eller witterligen hos andra deras sammankomster at hafwa, och penningar förslösa för sig sielf eller Husbonden; hwilcken som häremot bryter, straffes efter som giärningen är til och Lag förmår.

15.

Skulle ock någon Kiöpmans Dräng eller Gäße finnas så förgiäten af des plicht emot des Husbonde, at han för sine wederlikar, eller eho det wara må, något af sin Husbondes handel och hantering uppenbarar, hwarigenom hans Husbonde kunna komma at lida, antingen til sin handel och näring, eller Credit och heder, så skal icke allenast en sådan Dräng eller Gäße få drifwas ur des Husbondes tienst, fast än des tienstähr hardt när wore til ända, samt desutan med behörig näpst anses, utan ock af ingen annan få i tienst antagas, så framt han ej wisar märckelig bättring, eller det befinnes, at han af andra är förledd och lockad, då med honom första gången skäligen bör öfwerses.

16.

Öfwer denna Förordning och Stadga, at den noga, och som sig bör, efterlefwas, skola Magistraterne igenom Fiscalerne och wederbörande betienter i Städerne, alwarsamt inseende hafwa, och hand deröfwer hålla, så at Rikets allmänna bästa och nytta må befrämjas therigenom, men skada och förfång afböijas och återgånga. Datum ut supra.

Städerne andraga i underdånighet, att, ehuruwäl Kongl. Maj:ts i Nåder utfärdade Allmänna Förordning för dem, som här i Riket wilja lära och drifwa handel, af den 19 December 1734 uti 12 §. förmår och stadgar, att ej någon må drifwa annan handel, än den han gitter wisa sig behörigen lärt och derpå tient hafwa; så skall det dock befinnas, att de betiente, hwilken en och annan Stål- Jern och flere Metallwerks ägare, så i Stockholm som de öfrige Städerne, nyttja till minut-försäljning i deras öpna bodar, skola intränga sig i Jern-krämare-societeten, och på den handel winna burskap, samt i de öfrige städerne på annan handel, hwarföre, och som hwarken Manufactur-privilegierne eller någon annan författning skall göra dem dertill berättigade, så hemställes i underdånighet, om icke en så beskaffad olaglighet må hämmas och rättas. Nu, ehuruwäl Manufactur-idkare äga frihet att hålla öpna bodar, till försäljande af sine tillwerkade waror; dock som så wäl Kongl. Maj:ts Allmänna Förordning för dem, hwilka här i Riket wilja lära och drifwa handel, af år 1734, som Kramhandels-Reglementet för Stockholms Stad af den 27 October 1749 tydeligen utstaka, huru alla de, som framgent idka den ena eller andra slags handeln, böra derutinnan, under wiße år, såsom lärogoßar och köpswenner inhemta erforderlig kunskap, samt sedermera, efter utstånden pröfning af twänne eller flere i handelen ersarne män, derpå måge burskap winna; så anser Kongl. Maj:t så mycket skäligare, att i Nåder bifalla Städernes ofwanbemälte un-

*) Jemför 4 §. i 6 Art. af det d. 27 Oct. 1749 utfärdade Reglemente, hwarefter alla de, som i Stockholms Stad wilja drifwa handel med inrikes Manufacturwaror och utländskt till införsel och försäljning här i Riket tillåtit kram, hafwa sig att rätta; tillhållande berörde §., att bod eller kramhandlande icke är tillåtet att sälja deras kramgods på kamrar eller annorstädes än i öppna bodar.

underdåniga hemställan, som en betjent uti Bruks- Manufactur-bod ingalunda kan förwärfwa sig den kunskap, som till jern-krämare-handelen nödwändigt erfordras, helst uti en sådan bod endast försäljes hwad som på ett ställe är tillwerkadt, efter det pris Manufacturidkaren hwar och en persedel i sin förteckning åsatt, hwilket af den enfaldigaste och owanaste uträttas kan; deremot en wäl sorterad jernkrämarebod bör wara förseedd med alla slags smiden, som i Riket tillwerkas, så wäl wid bruken, som i städerne, jemte stål- och stångjern af alla slag; hwarföre till att rätteligen förstå en sådan handel samt känna hwar och en waras beskaffenhet, och efter nödwändigheten och det allmännas tjenst sig dermed förse, fordras erfarne, skickelige, och på handel wäl öfwade och utlärde personer; I följe hwaraf Kongl. Maj:t ock finner i Nåder billigt samt med de härom förr utgångne Kongl. Förordnanden alldeles öfwerensstämmande, att ingen betjent, som Stål- Jern- och Metall-werks ägare nyttjat till Minut-försäljning i sine öpne bodar, må äga rättighet att winna burskap på Jernkrämare- eller annan handel i Stockholm och i de öfrige Rikets Städer, så framt han icke förut eller sedermera tagit tjenst hos Jernkrämare eller andre handlande, och der igenomgått sine läroår, samt således fullgjort hwad ofwanberörde Kongl. Maj:ts Nådiga förordnande af åren 1734 och 1749 förmå och innehålla. K. Res. på Städ. Besw. d. 17 Aug. 1762 §. 10.

Uppå Borgare-Ståndets underdåniga anmälan, finner Kongl. Maj:t i Nåder för godt att fastställa: att alldenstund Reglementet för Kramhandlande af år 1749 ibland annat tydeligen förmär, att inga andra till Kramhandels idkande böra antagas, än de som deruppå ordenteligen lärt, på sätt som 1734 års Förordning närmare utstakar, det må fördenskull Fabriksidkares betjente eller bokhållare, hwilka uppå Kramhandel till all deß widd icke kunna sägas hafwa på det föreskrifna sättet sina läroår genomgått, icke anses berättigade, att deruppå burskap winna, utan att förenämnde Reglemente, såsom fystande på god ordnings bibehållande i handelen och skicklige handlandes erhållande, bör på det nogaste efterlefwas, och i följe deraf inga andre tillåtas, att uppå kramhandel burskap winna, än sådane, som efter fulländade läro- och betjenteår på Kramhandel, förwärfwat sig erforderlige bewis om ägande skickelighet derutinnan och öfrigt anständigt förhållande; hwilket ej mindre i de öfrige Städer, än i Stockholm, bör till underdånig efterlefnad lända. K. Res. på Städ. besw. d. 9 Dec. 1766 §. 27.

Enligt ofwan intagne 1734 års K. Förordn. är läro- och tjenste-tiden för dem som i Riket wilja för egen räkning idka handel utstakad till tolf år, men genom K. Br. d. 26 Apr. 1771 och d. 15 Julii 1803 förklaras: at berörde 1734 års Förordning eller Handels-Reglemente icke til hela sin widd kan lämpas til de Städer, där Handeln är oseparerad, eller hwarest ännu ingen claßifikation deruti skedt, utan må minskning i lärotiden derstädes ankomma på de omständigheter som i hwarje fall kunna till uppmuntran för nyttig handel sig förete, wisandes K. Br. den 15 Juni 1825, infördt wid Cap. slut, att de, som uti Städer, der handeln ej är claßificerad, söka burskap å handel, ej behöfwa undergå någon handels-examen.

I de städer, der handel utan åtskillnad, eller så kallad samhandel äger rum, bör ingen handel tillåtas någon såsom borgare, utan förwärfwad kännedom af densamma i hela sin widd. Der åter samhandel redan upphört, eller framdeles kan upphöra, samt ordentlig fördelning af handelen, efter deß olika beskaffenhet mellan de handlande, i särskilte societeter skett eller warder införd, må burskap å handel i hwarje fördelning bewiljas den, som enskilt derå behörigen lärt. K. Br. d. 9 Jan. 1786.

Der någon tjent en tid på großhandel och annan tid på krämarehandel, men ändå sammanlagdt så många år som erfordras för att för egen räkning börja sistnämnde rörelse, bör sådant, för det han ej hela tiden enfamt derå tjent, icke kunna honom förwägras. K. Br. d. 25 Apr. 1810.

Skulle någon wid Burskaps winnande å großhandel i en stad, hafwa erhållit eftergift i lärotiden, och efter uppsägande deraf sedermera söka burskap å sådan handel i annor stad, bör den å förra stället erhållne eftergift icke wara werkande å det senare; utan således fulla lärotiden derstädes först fullgöras, så framt icke egen handel wore i första staden idkad så lång tid, att han derigenom kan anses hafwa uppfyllt, hwad der förut i lärotiden brustit. K. Br. d. 11 Sept. 1798.

Den, som söker burskap, skall wara myndig. K. Br. d. 18 Aug. 1820.

Uti nådig skrifwelse af d. 4 i denna månad har Kongl. Maj:t behagat gifwa Commerce-Collegium tillkänna, att, i anledning af hos Kongl. Maj:t förd underdånig klagan, det åtskillige Städers Magistrater, af K. Kungörelsen om Allmänna Bewärings-manskapet, tagit sig anledning att icke bewilja burskap åt dem som befinna sig i utskrifningsåren, har Kongl. Maj:t nåder funnit godt förklara, att berörde Författning icke lägger något hinder i wägen för en inom conscriptionsåren warande person, att winna det burskap, hwarom han anhåller, likwäl utan att han derigenom befrias från den honom åliggande conscriptions-skyldigheten. Comm. Coll. Circ. d. 23 Aug. 1813.

I anledning af hwad som genom K. Förordn. angående utländske resande af d. 19 Febr. 1811, jemförd med K. Brefwet d. 12 Dec. samma år, finnes stadgadt i fråga om utländningar, som i Swenska städer söka borgare-rätt, har Kongl. Maj:t i nåder förklarat, att deß särskilta nådiga tillstånd icke erfordras för Norska undersåtare, för att, i den ordning Författningarne föreskrifwa i Swerige winna burskap till idkande af handel eller handtwerk. K. Br. d. 31 Maj 1828 och Com. Coll. Kung. d. 20 Jun. s. å.

Snus- och Tobakshandeln förklaras wara ibland de näringar, som böra egenteligen förbehållas fattiga Enkor, wärnlösa Qwinfolk, samt af sig kommen Borgare, åfwensom dem, hwilka under sista kriget blifwit utur stånd satte, at på annat sätt födan förtjena, och är wäl Tobakshandlarne i Stockholm tillåtit, at lika med andra, som borgerlig näring idka, under Societett få anses, med rättighet at i sine Salubodar Betjening nyttja; dock at de därtil hälst antaga Qwinspersoner eller minderårige Goßar, och at inga Läro- eller Tjenteår därwid beräknas. K. Resol. d. 28 Febr. 1774 och K. Br. d. 22 Jan. och 19 Apr. 1790.

Stöpning af talgljus, jemte försäljning deraf, må wara ett lämpligt försörjningsmedel, i synnerhet för fattige af qwinnokönet, utan att sådant kan anses wara någon Victualiehandels-societet, der den finnes, utesluttande förbehållet. K. Br. d. 21 Dec. 1804.

Tractörs- eller wärdshus-näringen är icke ibland de borgerliga handteringar, hwilka äro underkastade wisse läro-år, och har ej eller genom Författningarne blifwit inskränkt till ett wisst antal idkare. K. Br. d. 3 Jul. 1800. Innehållande dock K. Br. till Ösw. Stäth. af d. 1 Febr. 1826, att Stockholms Stads Handels-Collegium bör innan Ansökningar om Burskap å Tracteurs-näring i hufwudstaden till prösning upptagas och afgöras, derösfwer inhemta Tracteurssocietetens yttrande.

Burskap å Krogrörelse får ej bewiljas. Brännw. Förordn. d. 19 Junii 1835, 50 §., införd wid 6 Cap. d. B.

Hwarutedes den, som önskar winna burskap uti Städerne Borås och Ulricæhamn, bör uppgifwa antingen han ämnar idka wanlig handel eller Gårdfarihandel, se 27 §. i K. Kung. d. 5 Jun. 1822, införd wid 6 Cap. d. B.

Om upphörande af de för bosättning och Burskaps winnande i Philipstad stadgade serskilte wilkor; se Com. Coll. Kung. d. 19 October 1835, införd wid Cap. slut.

Alla de, som wilja föra Swenska skepp och fartyg såsom skeppare, och dermed segla till utrikes orter, antingen de sjelfwe äro ägare till mindre eller större del af bemälte skepp och fartyg, eller ock af skeppsägarne till skeppare antagas, böra uti någon af Rikets Stapelstäder burskap winna, och deras borgare och

och trohets-ed aflägga, innan dem tillstädjes att någon resa anträda. 1 §. 4 Art. af Coopv. Regl. d. 30 Mars 1748 (inf. wid slutet af 14 Cap. d. B.) Innehållande K. Påbudet d. 15 Apr. 1779 att då, den som wille winna burskap, wore skyldig sätta borgen derföre att han till det minsta sex år skulle i staden bo och all stadens rätt och rättigheter, efter magt sin uppehålla; så kunde det ej tillåtas Coopvaerdieskeppare, som här i Riket burskap wunnit och sin borgarerätt tillgodonjuta wille, att bo och hafwa sitt hemwist utom Rikets gränsor. Och stadgades uti K. Ref. på St. Besw. d. 19 Jan. 1757, 11 §., att från den Skeppare i allmänhet ålagde skyldighet att wara edswurne borgare, woro dock de befriade, som, efter serskilte Privilegier, undfått den förmon, att, utan burskaps winnande, föra Swenska Coopvaerdieskepp till utrikes orter.

Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning, angående hwad iakttagas bör wid meddelande af Burskap och rättighet att idka utrikes Sjöfart. Gifwen Haga Slott den 3 Julii 1816.

1 §.

Till utrikes Sjöfart må ej någon såsom Skeppare nyttjas, utan att han i sådan egenskap förut wunnit Burskap, hwilket, om Sökanden är i Swerige född och uppfödd, må kunna erhållas i Swensk Stapelstad utan undantag; men, då fråga är om Utländske män, ej får hädanefter meddelas i andra Städer än Stockholm, Götheborg, Gefle, Norrköping, Carlscrona, Carlshamn och Calmar. Skyldighet till Burskap må likwäl ej äga rum i anseende till Officerare och examinerade Under-Officerare wid Amiralitetet och Armeens Flotta, hwilka det, under enahanda wilkor, som hittills, skall wara tillåtet att, utan Burskaps antagande, Coopvaerdie Sjöfart idka.

2 §.

Ansökningar om Burskap å Utrikes Sjöfart ingifwas till Magistraterne, som äga att deröfwer höra Borgerskapets Äldste, Stadens Handlande och de der bosatte Skeppare, samt i öfrigt med målet förfara på sätt i Allmänna Lagen och denna Författning stadgas.

3 §.

För att winna Burskap till idkande af Coopvaerdie-sjöfart fordras i allmänhet, att sökanden kan, jemte bewis om god fräjd, förete wederbörligt intygande derom, att han, wid anställdt förhör, befunnits äga nödig kunskap och erfarenhet uti de till Navigationen hörande delar.

4 §.

Anmäler sig Utländsk Man om Burskap, som Coopvaerdie-Skeppare, skall han wara förbunden, att förete wederbörligt bewis af Magistrat eller wederbörande Embetsman i den Ort, der han ägt sitt hemwist, ej allenast om han Burskap förut innehaft, och, i sådant fall, att han detsamma uppsagt, och derifrån blifwit endtledigad, utan ock, huruwida han är ogift, eller ock gift eller Enkling, samt i sednare händelserne om han äger omyndige Barn, eller icke. Finnes emot hans fräjd och flicklighet ej något att påminna, ware han till Burskap berättigad, enär han sig i Staden bosätter; hwarwid, i fall han är gift eller Enkling med Barn, honom åligger föranstalta, att i förra fallet Hustrun och i bägge händelserna Barnen, om han äger några, som ej äro myndige, må sist inom Ett år i Riket inflytta; warande han, derest sådant underlåtes, sitt Burskap förlustig. Wid dylika ansökningars prösning skall för öfrigt iakttagas hwad i afseende på frågan om tillstånd för Utlänningar i allmänhet, att i Riket inkomma, redan är eller framdeles kan bliswa förordnadt.

5 §.

Utlänning, som i egenskap af Skeppare erhållit Burskap uti någon af ofwannämnde Städer, må som Swensk Undersåte reda i Skepp, likwäl icke, såsom ensam Redare, i annat, än det, som inom Rikets nuwarande gränsor är kölsträckt och bygdt, samt, då han deraf blef ägare, ännu ej warit till Sjöfart nyttjadt. Förr än han under en tid af minst Trenne år Burskapet innehaft och sin Borgerliga förbindelse derunder wederbörligen uppfyllt samt i Staden warit bosatt, må honom ej wara tillåtet att till högre belopp än En tredjedel reda i andre Swenska Skepp, än de här ofwannämnde, och hwarwid äfwen fordras, att hans med-Redare böra wara inom Riket antingen födde, eller uppfödde, eller ock, i fall de äro af Utländsk börd, hafwa i minst Trenne år warit i Swensk Stad, såsom wederbörligen antagne Borgare, werkeligen bosatte; kommande likwäl, äfwen i dessa händelser, hwad angår frågan om Algieriska Paß-Handlingars utfärdande för en här i Riket bosatt, utrikes född, Skeppare, att förhållas på sätt i 2 §. af Kongl. Reglementet om Algieriske Sjöpaß, dateradt den 12 Januarii 1780, är föreskrifwit *).

6 §.

Skepps-Redare skall hädanefter, som hittills, wara obetagit, att ifrån hwilken Stapelstad inom Riket, som de häist åstunda, förse sine Fartyg med Skeppare, till hwilka de kunna hafwa förtroende.

7 §.

Magistraterne i Stapelstäderne skall det åligga, att årligen inom Februarii månads slut, wid wite af Tjugufem Riksdaler Banco, till Commerce-Collegium insända Förteckningar öfwer alla under föregående året i Staden på Utrikes Sjöfart Burskap ägande Skeppare, och hwarwid särskilt bör utmärkas, hwilka af dem under samma år Borgarerätt wunnit. Det alle 2c.

Såsom tillägg till hwad i Kongl. Förordn. af d. 3 Julii 1816 är stadgadt rörande utlänningars antagande till Coopwerdie-Skeppare, är förordnadt, att innan burskap till idkande af Coopwerdie-sjöfart här i Riket må kunna bewiljas utrikes född person, denne, äfwen i händelse han warit Styrman eller Skeppare å utländskt fartyg, bör wisa sig hafwa, af den fastställde lärotiden, sju år, tjent minst två år i egenskap af Matros eller Styrman å Swenskt, af infödd Swensk Skeppare fördt fartyg, samt att, om han åter endast såsom Matros tjent å utländskt fartyg, innan han ingick i Swensk sjötjenst, han i sådant fall skall wara skyldig att styrka, det han af berörde lärotid tillbragt å Swenskt, af infödd Swensk Skeppare fördt fartyg, minst fyra år och deribland minst två år i egenskap af Styrman. K. Br. d. 3 och Com. Coll. Kung. d. 22 Maj 1822.

Som, i de af Kongl. Commerce-Collegium fastställda nya formulairer för de så kallade Sjömanshusförslagen, en column förekommer, hwaruti uppgift skall meddelas på Stadens burskapägande Skeppare och om någon af dem under loppet af det år, för hwilket förslaget är afgifwet, wunnit Borgarerätt; så har Kongl. Maj:t, enligt afgången nådig skrifwelse till Kongl. Collegium af den 17 sistlidne Januarii, behagat i nåder tillåta, att Magistraterne i Rikets Stapelstäder må frikallas från fullgörandet af den i 7:de §. af Kongl. Förordningen den 3:dje Julii 1816 meddelta föreskrift, att årligen inom Februarii månads slut, wid wite af 25 Riksdaler Banco, till Kongl. Collegium insända förteckning öfwer alla under föregående året i Staden på utrikes sjöfart burskapägande Skeppare, och derwid särskildt utmärka, hwilka af dem under samma år borgarerätt wunnit. Com. Coll. Circ. den 19 Febr. 1827.

Uti nådig skrifwelse af den 23 sistlidne Januarii, har Kongl. Maj:t, i betraktande deraf, att för Rikets handel och sjöfart är af synnerlig wigt, att de personer, som till Coopvaerdie-skeppare anwändas, äga fullgod insigt i hwad till detta yrke hörer, funnit godt, i detta ändamål, nådigst förordna, att det wäl bör, framdeles såsom hittills, wara för en hwar, som will i navigationsyrket ingå, obetaget, att i sådant afseende begagna allmänna eller enskilta underwisningsanstalter, men att ifrån och med år 1829, intill hwilken tid hit-

*) Jemför numera K. Förordn. om Passhandlingar för utrikes sjöfart, af den 22 Apr. 1829, införd wid slutet af 2 Cap. d. B.

hittills fordrade kunskapsbetyg för Skeppare må wara tillfyllestgörande, en hwar, som i Rikets Sjö- och Stapelstäder söker winna burskap såsom Coopvaerdie-Skeppare, owillkorligen skall deßförinnan, i närwaro af en Sjö-Officerare eller annan i Navigations-wetenskapen kunnig man, den Förwaltningen af Sjö-Ärenderne äger i hwarje Stapelstad, uppå wederbörande Magistraters anmälan, utse och förordna, samt af en Magistratsperson och en Coopvaerdie-Skeppare, undergå examen: hörande wid nämnde examen utrönas och med bemälte personers intygande styrkas, huruwida den burskapsökande har insigt, så wäl uti hwad nu i allmänhet, enligt Författningarne, till Skeppare-yrket hörer, som ock ut följande kunskapsgrenar, hwilka för hwardera af nedannämnde twenne särskilta klaßer af Coopvaerdie-Skeppare erfordras, nemligen: för Skeppare af första klaßen, eller dem som segla med Turkiska paß: Decimal- och Logarithme-räkning, digniteters upphöjande och rötters utdragande med Logarithmer, quadrat- och cubik-räkning, plana och spheriska Trigonometrien, läran om Globerne, Navigation med alla dertill hörande seglingar och besticks sättande, theorien om wäxande och andra kort, compaßens variationers observerande både med azimuth och amplitude, chronologie och tidwattens uträknande, astronomiska problemers upplösande, kännedom af Octant och Sextant, deß corrigerande, longitudens bestämmande genom observation, så wäl på månen, som på sjernorne och genom chronometre, sleppsmanöverns så wäl theoretiska som practiska delar, journalers förande så wäl i sjö som hamn, proviant-journals och lastboks förande, frakters afslutande och Certepartiers teckнande, jemförelse och reduction af främmande Nationers mynt, mått, mål och wigt, Coopvaerdie-Skeppare-Reglementet, Averi-Stadgan, Seglations-Ordningen och Tullförfattningarne; samt för Skeppare af andra klaßen, eller dem som segla utan Turkiska paß: Decimal-räkning, Navigation i hwad rörer lod och logg, coursers corrigerande, plana och wäxande seglingen efter difference i latitudes och departurs tabeller och koppling, bestick sättande både uti platta och wäxande kort, sleppsmanöverns practiska del, journalers förande så i sjö som hamn, proviant-journals och lastboks förande, frakters afslutande och Certepartiers teckнande, jemförelse och reduction af främmande Nationers mynt, mål och wigt, Coopvaerdie-Skeppare-Reglementet, Averi-Stadgan, Seglations-Ordningen och Tull-författningarne. Com. Coll. Rung. den 1 Mars 1827 *).

Kongl. Majits förnyade Allgemene Ordning och Skrå **), för Handtwerkare i Swerige och Finland. Dat. Stockholm d. 27 Jun. 1720.

Wi FRIEDRICH, &c. &c. Göre witterligit, att såsom Wi förnummit, det åtskilligt oskick och misbruk, tid efter annan, ibland Ämbeten och Handtwärckerien sig insmygt, emot de för detta stiftade Skråen och Förordningar, som hindrat deras upkomst och förkofring, hwarigenom Warorne kommit at stegras, Arbetslönen förhöjas, och et för Landets tarfwor tilräckeligit antahl af Arbetare at saknas; Altså hafwe Wi för nödigt ansedt, at låta öfwerse den förra Skråordningen, och den til närwarande tider lämpa på sätt och wise, som här efter följer:

Förste ARTICKEL.

Om Handtwärckarnes och Bröderskapets Rättigheter, Gillen och Sammankomster.

1.

Alla Handtwärck, som under Skråen lyda, måga hafwa sina Gillen och Sammankomster, på det att desto fickeligare och med god Ordning, til Gemena bästa och Ämbetens befordran må tilgå.

2.

Intet Gille eller Ämbetes Sammankomst kan hållas, med mindre, der äro tre Mästare, hwarföre uti de Städer som tre Mästare finnas, et Skrå strax bör inrättas. Och så länge de icke äro så starcke, hålla sig de til näste Stad i Landet, hwarest samma Handtwärck och Gille med Skrå är inrättat; Men der i Landsorten intet slikt Broderskap eller Societet wore, de hålla sig til Stockholms Skrå och Gille, in til des de blifwa så starcke, som ofwan bemält är. Och såsom intet Skrå kan hållas, der icke tre Mästare äro; Alltså skal ej heller något Skrå wara slutit til wist antal af Mästare, utan må deraf inkomma och tiltagas så många, som sit Handtwärck rätt förstå, och swarsgodt göra kunna.

3.

Ämbeterne måge hädanefter sina Sammankomster hafwa antingen i deras här til dags wanliga Rum och Hus, eller hos den då warande Alderman, eller i något annat Hus, hwarest dem läglighast faller, och med minsta omkostnad för dem skie kan.

4.

Ingen Sammankomst må skie i något Handtwärck, utan en Ledamot af Magistraten, samt Ältermannens och Bisittiarnes wetskap och närwaro: dockså, at de icke förbindas mera, än högst 4 gånger om året sammankomma, med mindre serdeles wicktiga Saker så fordrade, då de ock kunna afläggia sina Qwartals penningar, hwilke skola til Samman förmedlas, och påläggas efter hela Ämbetets bewillning och Borgmästare och Råds godtfinnande, för alt ackandes, at intet Handtwärck bliswer dermed öfwer sin förmögo beswärat. Hwar någon sins tredsk och motwillig det bewiljade Qwartal at utgifwa, den skal öka samma sit Qwartal med en fierdedel högre i Samman för hwar Månad han tredskas, och med betalande utebliswer. Dock skola de Mästare, som höra til andra Städers Skrå och således intet kunna utan stort beswär sig wid sådana sammankomster infinna, ej wara härigenom förbundne, at göra sig några reseomkostnader, utan wid andra tilfällen affärda sina Qwartalspenningar. Skulle wid Ämbetens Sammankomster sådana mål förefalla, som de sins emillan ej afgiöra kunna, skal dem i slika fall, eller enär de det sielfwe så godt finna, tillåteligit wara några af Magistrats Personerne tillita, sådan deras Sammankomst at biwista, utan at han derföre af Ämbett må wara befogat, något såsom en rättighet at fordra.

5.

Skråordningen äga Ältermän och Bisittiarne låta en gång om året för Ämbetet upläsa.

6.

Wid Ämbeternes Sammankomster måste en Edsworen Notarius och Stads Betient wara tilstädes, som förer pennan och anteckнar hwad som förelöper, hållandes öfwer alt et richtigt Protocoll, hwilket uti Kongl. Commercie Collegio, när så påfordras, bör upwisas, dock sedan i Ämbetslådan åter inläggas och förwaras; Kommandes Notarien för sådant des Arbete, jemte den Lön han niuter af Staden, af hwart Ämbete at undfå en skälig wederkiänsla, efter Borgmästare och Råds och hela Ämbetets godtfinnande: Dock med den lindring, at Ämbeterne derigenom icke beswäras.

7.

Ingen Inrikes Handtwärckare må Utrikes inlåta sig uti Skrå och Gille, at där afläggia sina Qwartalspenningar, eller in- och utskrifwa sine Lärodrängiar, de Inrikes Skrå och Ämbeten til förfång och mistning i deras Rättigheter, wid alfwarligit straff tilgiörande.

Andre ARTICKEL.

Om Ältermän och Bisittiare, samt des wahl, plickt, förmån och wördnad.

1.

På det at uti Embetet alt må skickeligen tilgå, skal derutinnan wara en Alderman med 2 eller 4 Bi-

*) Skyldigheten att undergå de i denna Kungörelse omförmälte Skeppare-examina widtog först wid 1833 års början, se K. Br. d. 23 Jan. och Com. Coll. Rung. d. 1 Apr. 1828 samt K. Br. d. 6 Maj och samma Coll. Rung. d. 17 Jun. 1830.

**) Skrå betyder scriptum, annotatio, regula, lex, såwen societas, quæ easdem constitutiones observat. Således Skrå-Ordning, regula societatis, och Handtwerks-Skrå, societas opificum. *Ihre Gloss. Suiogoth.*

Man jämföre sin 1720 års Skrå-Ordning, de, efter denssamma, här nedan införde Författningar.

sittiare, efter thy som de ämne å Mannom hafwa; Men när Ålderman och Bisittiarne utwäljes, äger Ämbetet twenne i wahlet sättia och föreslå, af hwilka Borgmästare och Råd en tager, den der sedan efter gammal plägsed sin Ed på Rådstugun aflägga skal, hwilken ock Borgmästare och Råd sedan må bruka uti de ährender och twister, som sig yppa och Ämbetet egenteligen och serskilt angå. Skulle Åldermannen eller någon af Bisittarne med förseende och misshandel beträdas, komma de af Borgmästare och Råd, uppå Ämbetes anmodan, lagligen at tiltalas, då deras brott efter des beskaffenhet bör blifwa ansedt och straffat. Om Ålderman-nen anten är siuk eller borta, då förträder den äldste Bisittiaren des ställe.

2.

Den som nekar och ej wil Bisittiare eller Ålder-mans ämbetet emottaga, utan laga och skiälig orsak, böte första gången til Lådan Tre Dal. Silfwmt och En Dal. Silfwmt til de Fattiga. Bindes då åter andra gången och ändå nekar, böte dubbelt. Biudes sidst tredie gången, komma til samma beställning aldrig mer.

3.

Ålderman och Bisittiare äga sökia Handtwärckets upkomst och förkofring, och så laga, at de tilkommande nye Mästare med alt för swåra, eller den tiden, då arbetet giöres, icke i bruk warande Mästerstycken, ej mäga beswäras, utan sådana dem förelägga, som de utan swårighet affättia kunna. För all ting skola de icke giöra och förrätta något det hela Ämbetet angår, efter egit godtyckio, utan Borgmästare och Råds samt Ämbetets wettenskap; Men små och serskilte trätor mäga i närwaro af någon Magistrats Person, Ålder-männen och Bisittiarne slutas och afgiöras.

4.

Ålderman och Bisittiare äga ej någon förmän uti Gesellers uptingande fram för de andra sina Medbröder, utan bör härutinnan skie allom lika rätt.

5.

Den som en gång är lagligen och ordenteligen, som ofwanbemält är, kommen til Ålderman Ämbetet, skal derwid 2 åhrs tid förblifwa, så framt han icke för wisa skiäl och orsaker skull sielf begiärer och får sit afskied och förlof, eller ock för sit förseende och misshandel skull blifwer af Borgmästare och Råd och andra, som wederbör, assatt; Men när 2 åhr äro förflutne, äger Ämbetet, så framt det icke sielft åstundar den förra Ålderman-nen längre behålla, föreslå 2 af de i Ordningen närmaste Mästare, som til Ålderman Ämbetet stickelige äro, af hwilka Magistraten sedan den som tienligast pröfwes, utwäljer. Och bör så ofta något ombyte ske, Ålderman-skapet på sådant sätt Mästarne imellan efter ordningen omkring gå.

6.

Hwilken som sidwördar den närwarande Magistrats Personen, Ålderman-nen eller Bisittiarne, med skiälsord eller andra ohöfligheter dem misfirmar, böte för den närwarande Magistrats Personen Sex Dlr. Silfwermynt til Lådan, och twå Dlr. Silfwermynt til de Fattiga, för Ålderman-nen första gången Tre Dlr. Silfwermynt til Lådan och En Daler Smynt til de Fattiga, och för Bisittiaren halfparten så mycket. Kommer han oftare igen, så öfwerlägge Ämbetet hans brott med Borgmästare och Råd, och låten plickta, som brottet är til, och den brotlige förödmiuke sig och sin brott afbedie. I lika mätto måste ock intet Ålder-mannen utan gifwen orsak med skiälsord eller elest fara illa ut emot sin Medbroder, wid lagligit straff tilgiörandes. Om någon Gillebroder wid Sammankomsterne bär händer med wredsmode på någon af de förberörde, böte för Ålder-mannen 6 Dlr. Smynt och Bisittiaren 3 Dlr. Smynt och tredingen så mycket til de Fattiga: Dock Måhlsägandens rätt uti alla deßa måhl efter lag förbehållen.

7.

Warder någon af Ålder-männen och Bisittiarne för sin brott rättmäteligen sakfält, och sedan tredskas, ej wiljandes böterne erläggia, den samma öke sin bot til en fierdedel högre, wid hwart Quartals Sammankomst, som han med böterne sig godwilleligen ej infinner.

8.

Yngste Mästaren, som kallas Ungbror, skal gå Ämbetets ährender, och det Ålder-mannen honom å Ämbetes wägnar befaller förrätta, så framt han icke kan förmå en annan af Ämbetet, att giöra det för sig: Tredskas han, eller det försummar, utan laga förfall, böte 1 Dlr. Smynt til Lådan, och 12 öre til de fattiga, så framt han icke högre bud följer, eller något synnerligit igenom hans wållande blifwer uti Ämbetet försummat, böte då som Borgmästare och Råd jemte Ämbetet döma hans brott hafwa förtient. Försummar han ock at säija någon til af Gille Bröderne, då det honom befalt warder, böte för hwar, som förgäten blifwer, 6 öre Smynt. Yngste Mästaren må ej längre än högst Ett åhr med Ungbrors ämbetet beswäras, och ej utan i wicktiga ämbetes syslor brukas, utan bör samma syßla sedan emellan de andra Mästarne utdelas, hwar efter annan. Så bör han ock intet resa af Staden, utan han säger Ålder-mannen ock Bisittiaren til, at de så länge mäga förordna en annan i hans ställe, och när han förrättar Ämbetets ährender, ware då alt det honom i ordom och giärningem ondt tilfogas, i twebotum.

Tredie ARTICKEL.

Om Ämbets Lådan, des Nycklar, Böcker och Räkenskaper.

1.

Uti Gillet och Ämbetshuset hafwer hwart och et Ämbete och Handtwärck sin Låda, deruti de sina Penningar, samt Sigill, Skrå och Privilegier, som Ämbetet egenteligen tilhöra, förwara skola, hwilken Låda den, som uti Gilleshuset bor, skal wara förplicktat wäl giömma och förwara, och utfå Ålder-mannen och Bisittiarne, när de begiära och Sammankomsten sker, och skola dertil wara 3 Nycklar, den ena hos Ålder-mannen och twå hos de äldsta Bisittiarne, af hwilka ingen må med sin Nyckel borto blifwa, enär Lådan skal öpnas, wid böter 5 Dlr. Silfwmynt i Lådan och 1 Dlr. Silfwmynt til de Fattiga.

2.

Alla böter och Sakören, som härröra af Handtwärcken och Ämbeten, blifwa wid deras Låda, doch så at af hwad som bötes efter Skrån, skal pro quota en Fierdepart så mycket gifwas til de Fattiga, i de synnerken, som de Fattigas böter icke äro serdeles uttryckte, hwilka Fattigpenningar utdelas, efter Ålder-männens och Bisittiarnes godtfinnande, til de fattige och nödlidande af Ämbetet, eller deras qwarlemnade Barn och Änckior.

3.

De Medel och Penningar, som i Lådan inkomma, mäga ej onyttteligen på et eller annat sätt förtäras, utan med wederbörande Magistrats Persons, Ålder-männens och Bisittiarnes wetskap och minne, til Ämbetets gagn och nytta anläggias.

4.

Ålder-männerne och Bisittiarne böra åhrligen, wid Walborgmäßo tid, giöra redo och Räkenskap för Lådan och des Inkomster, uti de af Borgmästare och Råd förordnade och hela Ämbetets närwaro, och sådan Räkenskap låta uti Ämbetet förteckna, och af wederbörande Råds Bisittiare bewitna, wider bot, der detta warder motwilligen försummat, Ålder-mannen til Lådan 3 Dlr. Smynt och 1 Dlr. Smynt til de Fattiga, men Bisittiarne halfparten mindre.

Fierde ARTICKEL.

Huru en må komma i Ämbetet, och först om Lärepoikar.

1.

Alle Lärepoikar eller Lärebrängar skola antagas in för Ämbetet uti Gillet, undantagandes på de Orter, hwarest intet Skrå af samma arbete är inrättat, då det igenom bref til wederbörande Ämbete kan beställas, och stände Mästaren fritt, at taga dem an med, eller utan Löftesmän.

2.

Finnes någon Lärepoike wara obeqwäm til det Handtwärcket han antager, bör Mästaren sådant tillkiänna gifwa, förr än han låter honom inskrifwas, inman 2 Månaders tid; Behåller honom någon längre, hafwe då ingen mackt samma Poike at wräka, utan låten i Ämbetet ifrån den dag inskrifwas.

3.

Den Poike, som antagas och inskrifwas skal, bör åtminstone wara 14 åhr gammal, och bör ingen uti något Handtwärck lära öfwer Fem åhr, ej heller någon, ware sig främmande, Aldermans eller Mästares Son, under Tre åhr, efter som Ämbetet är til, med mindre han tilförende hafwer något lärdt, eller emillan Mästaren och honom, wid des antagande, annorledes är betingat, eller ock Poiken pröfwes af den Naturliga qwickhet och böjelse, at han ej så lång tid til läran behöfwer, hwareffter tiden kommer at lämpas och afkortas, som Aldermannen och Bisittiarne det kunna för godt finna.

4.

Der någon Mästare dör, förr än Poikens eller Lärodrängens Lärehr äro ute, då blifwer han sina åhr qwar hos Änkian, i fall hon hafwer någon god och försaren Mäster Swen, den Wärckstaden föreståt, som honom lära kan och underwisa; i widrigt fall gånge til en annan, som honom utlärer, doch med hennes minne, samt Aldermannens och Bisittiarnes samtycke.

5.

Likaledes skal den Poike erkiännas för hafwa sina åhr ricktigt utlärdt, hwars Föräldrar, Förmyndare eller Förwandter förut kommit öfwerens med Mästaren, at allenast låta honom sina wisa timar om dagen tiena och arbeta i Wärckstaden, allenast i Ämbetssyßler och ej i Mästarens eller Gesellernes enskylte Hussyßler, men sielfwe förse honom med Kost, Kläder och Husrum.

6.

När någon Lärepoike utlärdt hafwer och wil af Läran löß warda, begiäres sådant wid Qwartals Sammankomsten, och gifwe uti Utskrifnings-Penningar Twå eller Tre Dlr. Silfwermynt, efter som Ämbetet är til, jemwäl i Gesell-Lådan, der han af Medel är, 6 Marck S:mynt, och för Lärobrefwet i Skrifwarelön 1 Dlr. S:mynt, förutan Pergamentet, och en half Dlr. til de Fattiga, och förplichtes ej til något skiänckande af Mat, Öhl, Win eller någon annan omkostnad; Utan ware den, som något sådant skiänckande på hwarjehanda sätt begiärer eller påstår, förfallen till 10 Dlr. Silfwermynts böter; är Poiken ej wid Medel, betale då Läremästaren, och afsjene då Poiken dessa utlagde Penningar såsom Lärodräng, sedan stånde honom fritt, om han wil, sig i sitt Ämbete widare försökia, eller blifwa qwar i den Staden han lärdt hafwer.

Femte ARTICKEL.

Om Lärodrängiar, Gesäller och Mästersswenner.

1.

Sedan en Lärepoike är, som förbemält, utskrifwen och hafwer fådt sit Lärebref, och för Gesäll sig hös någon Mästare angifwer, då äger Mästaren giöra wist aftal med honom, hurn lång tid han skal wara på hans Wärckstad och arbeta, inom hwilken Gesellen icke må skiljas ifrån Mästaren, wid bot så mycket som i Lön för samma tid utfäst är; Men när Gesellen hafwer sin tid hos Mästaren uthållit, ware icke förplickad, som härtils uti somlige Ämbeten skiedt är, emot sin wilja at wandra af Staden, utan söke sig Arbete hos hwilken Mästare honom behagar.

2.

Alle främmande eller inländske Gesäller, som på egen bekostnad wandrande ankomma, skola sig angifwa hos Aldermannen, och låta sig efter Ordningen om Arbete befråga, då de sedan af Aldermannen owägerligen efter omständning utdelas til de Mästare hwar efter någon af dem intet Arbete, gifwes dem eller honom en billig Tärepenning efter Aldermannens och Bisittiarnes godtsinnande. Skulle någon Gesell intet nöjaktigt dant til godo, skal han sig hos Magistraten i Orten och derest han med deß utslag ej åtnöjes, då uti Kongl. Commercie Collegio angifwa, som hans beswär rättmäteligen afhielper. Och i fall det fulltygas någon Mästare hafwa af egenwillighet hindrat eller mackat en sådan Gesell Arbete så skal han böta 20 Dlr. S:mt til Lådan och 16 öre för hwar dag til Gesellen. Men kommer någon Gesell på Mästarens bekostnad inskrifwen, den blifwer hos den Mästaren, som honom fodrat hafwer, och til det ringaste arbetar i hans Wärckstad et halft åhr, wid bot et halft åhrs Lön och omkåstnaden igen, som Mästaren på hans ankomst giordt hafwer, och gånge sedan til hwad Mästare han wilsamma Stad, så framt ej annorlunda emillan Mästaren och Gesellen afhandlat är och slutit, då det wid afhandlingen förbliswa skal, med mindre Borgmästare och Råd af wicktiga skiähl finna rädeligit det at upphäfwa.

3.

En Gesäll, som bor hos sin Mästare, äger at hafwa sin kista och wälsäck dersammastädes, och ey på annat rum.

4.

Ingen sammankomst af Gesäller bör ske med mindre twänne Mästare af samma Ämbete tilstädes äro, skier det annars, ware ogilt, och böte Gesällerne till Ämbets Lådan 6 Daler Silfs:mt, men til de fattiga 2 Daler Silfs:mt.

5.

Hädanefter ware ingen förment, som härtil dags skiedt är, at wara Gesäll, som in eller utom Ämbet gifter är, utan erkiännes lika fult för Gesäll, antingen han är gifft eller ogifft, enär han efter den 5 §. uti 4 Artickeln dertil är skickelig funnen.

Siette ARTICKEL.

Huru man må blifwa Mästare.

1.

Ingen må Mästare blifwa, utan han hafwer tilbörligen och wäl lärdt sit Handtwärck, och ninter wittnesbörd om sitt ärliga förhållande, och til det ringaste Arbetat ut- eller Inrikes för Gesäll uti 3 Åhr, med mindre andra wicktiga skiähl thertil woro, och Borgmästare och Råd tillika med Ämbetet finna honom dugelig och i sitt Handtwärck swarsgod.

2.

Ingen ware förplichtad at stå wid det wanliga Åhrs Arbete, sedan han sig angifwit och äskat Ämbetet, med mindre Borgmästare och Råd med Ämbetet märckeligen pröfwa, det wara nödigt antingen för hans ungdom eller ringa förfarenhet, eller andra omständigheters skull, enkannerligen skal den icke med sådant Åhrs Arbete beswäras, som hafwer föreståt någon wärckstad uti samma Handtwärck i Mästarens ställe, och sålunda gjordt i sit Handtwärck goda prof.

3.

Wil någon Mäster-Swän warda Mästare, warden bäst fallen dertil, som tilförene hafwer warit Wärck-Gesäll, och föreståt någon wärckstad, (dock så at ingen annan uteslutes, som är förfaren, och sit Handtwärck wäl lärdt hafwer). Äske Ämbetet och gifwe til Lådan, 1, 2 eller 3 Daler Silfs:mt, som Ämbetet är til, och ½ Daler til de fattiga.

4.

Den som wil blifwa Mästare ock Brober i Ämbetet, han skal wara förplicktat, at giöra det Mästerstycke, utan någon annans tilhiälp, som i samma Handtwärck kan wara efter tidernes beskaffenhet tiänligit och brukeligit, och det uti en owäldug Mästares wärckstad förfärdiga, som tilförende förmält finnes; doch utan tillkommande Mästarens omkostnad och beswär med kosthåll eller skiänckande af Öhl eller Win. Och skal ingen Gesäll af de Ämbeten, som förr sit Arbetes tilhörskull i senare tider blifwit uti et Skrå sammanlagde,

wara förplichtad, at giöra uti bägge Mästerstycke, utan allenast i det ena, som han besynnerligen lärdt hafwer. Skulle et sådant Mästerstycke eij strart kunna affättias, bör hela Skrået det inlösa, och til honom des wärde betala; Men der någon annan Mästare eller Gesäll kan öfwertygas, hafwa hulpit honom i Mästarstyckets förfärdigande, ware then samma, om han är Mästare, förfallen at blifwa et Åhr Gesäll å nyo igen, eller der det är Gesäll, at tiena et Åhr för Poike. Detta Mästerstycke skall uti en af Borgmästare och Råds, samt Äldermännens, Bisittiarnes och Ämbetens närwaro wid förelagdan tid upwisas, och der det swars godt är, gillas, i widrigt fall inga böter derföre tagas, utan arbete widare för Gesäll, och giöre sedan Mästerstycke å nyo; dock så at intet onödigt och fåfängt ratande derwid rum gifwes, Hwaröfwer Borgmästare och Räd döma och upseende hafwa skola.

5.

När Mästerstycket är, som ofwanbemält, färdigt gjordt, tå Äskas åter Ämbetet och gifwes 6 marck Silfwermynt til Lådan, och 2 marck til de fattiga; Men sedan Mästerstycket är upwist och gillat wordet, skall han gifwa 10 Dal. Silfwermynt i Lådan, utan widare Giästning eller omkostnad, wider Bot til de fattige twå gånger så mycket, som gifwes öfwer föresatte Summa.

6.

Sedan han är Mästare worden, skal Äldermannen tilhålla och sielf följa honom på Rådstugun, hwarest han skal winna Burskap, och aflägga sin Borgare Ed, försummar thet Äldermannen böte 2 Dal. Silfwmt i Lådan och 1 Ör Silfwmt til de fattiga, men yngste Mästaren sielf blifwe straffad efter Lag, så framt han sit Handtwärck ock någon Borgerlig handtering drifwer, förr än han winner Burskap; och skola sådane nyo antagne Mästare, som införde Swenske äpo, et Åhr eller mera efter Borgmästare och Råds bepröswande ware frie för all Borgerlig tunga.

7.

De Gesäller, det ware sig Mästare Söner eller andre, som taga til äcka Mästare Änckior och Döttrar, winna äfwen så ämbetet, som andra Gesäller, allenast i omkostnaden, då de Mästare blifwa, skonas med halfparten mindre.

8.

Wore någon Gesäll ock Läredräng, som hafwer lärdt hos en ärlig Mästare, der intet Ämbete eller Gille eller Ämbetes sammankomst är, den skal icke förkuntas, utan god erkiännas, så framt han eljest sitt Ämbete wäl lärdt hafwer, och sedermera sig ärligen förhållit; hwaröfwer Borgmästare och Räd skal hafwa macht jemte Äldermännen och Bisittiarne ransaka och erkänna.

9.

Kommer någon Gesäll eller Ämbets man, som är eller hafwer warit uti någon Herres eller Adelsmans tjenst, och wil blifwa Mästare och Ämbets-Broder, honom skal det intet förwägras, så framt han hafwer sit Paß och wittnesbörd om sit ährliga förhållande, när han wil och kan giöra sitt Mästerstycke, som förbemält är.

10.

Ankommer någon Mästare ifrån Främmande Land, eller någon Stad inrikes, och söker at blifwa Ämbets-Broder, then samma skal hafwa bewis ifrån Magistraten, dersammastädes, så ock ifrån Ämbetet han kommer, at han en redelig Mästare är, och sit Ämbete wäl förstå och förrätta kan, gifwe i Lådan 5 Daler Silfwmt och til de fattiga 1 Daler Silfwermynt, utan widare omkostnad.

11.

Likaledes ock, om någon Handtwärcksman, som på sådane orter lärdt hafwer, hwarest inga Skråen ock Gillen öfflige äro, eller denne tiden under de så kallade Frijmästare räknad blifwet, wil uti något Ämbetes Societet intagen blifwa och sig med sit Arbete redeligen nähra; så skal den samma sig hos Magistraten i orten angifwa, och der sina Bewis af sit ärliga förhållande, jemte prof af des giorde Arbete framte, hwarefter då Magistraten honom för wäl förfaren i sit Handtwärck finner, skal han allenast erläggia, 6 Dal. Silfwermynt i Lådan och 1 Daler Silfwermynt til de fattiga, och sedan utan widare omak och omkostnad bland Gilles Bröder emottagen warda.

12.

Och på det Riket, medelst Guds bistånd, hädanefter må kunna alt mer och mer tiltaga uti allahanda nyttiga Manufacturer och Handtwärcker, til hwilken ända och nödigt är, at gode och wälöfwade Mästare inkaffas; Ty skola ock de, som från främmande orter inkomma, och ey wane äro, eller wilja stå under Skråen och Gillen, icke dertil wara förbundne, utan då en sådan Manufacturist, konstnär eller Mästare, som kan bewisa sig hafwa någon serdeles erfarenhet, aflägger goda prof af des egne Arbetade konststycken för Magistraten i orten, samt behörige bewis til sit ärliga förhållande framter, så skal han ey allenast för rätt Mästare i sin Profession ansedd warda, utan ock wisa friheets Åhr för all Borgerlig tunga, efter samma Magistrats ompröswande, hafwa at åtniuta; hwarjemte honom jemwäl anten af Oß sielfwe eller Wärt Commercie Collegio, då han derom ansökning giör, skal än ytterligare privilegium förundt warda.

13.

Deremot skola sådane Manufacturister, konstnärer ock Mästare wara förplichtade at til deras Lärepoikar och Gesäller altid antaga några af Landets Barn, samt dem troligen i deras konster underwisa, och såsom de dem lika med andra Mästare i Ämbetet kunna utlära och förpaßa, så skola och således utlärde Poikar och Gesäller, när de sin tid utlärdt, och om sin skickelighet af sine Mästare richtigt besked kunna förete, lika som andre i Ämbetet och under Skråen utlärde Poikar och Gesäller för giltiga anses och samma förmåner med dem åtniuta.

Siunde ARTICKEL.

Ordning, Mästare emellan.

1.

Såsom Lag likmätigt är, at ingen giör then andra förköp, så mycket mindre äga Ämbets Bröderne tränga sig uti hwars annars handel, biudandes mehr för den Wahran, som en annan af deß Ämbets Bröder redan förtingat, och derom Köp slutit hafwer: doch ware intet Ämbete eller Skrå tillåteligit, sins emellan sig at sammansättia om et wist pris uti någon wahras inköpande, samt at sins emellan belägga den af Ämbetet med något wite, som det sammansatte priset öfwerskrider: ey heller ware någon förplickad, när han sit giorde Arbete föryttra wil, at rätta sig efter en annans köp, som sit arbete stegra söker, utan hwar sälje sit för lindrigaste och bästa pris han kan och gitter. Handlar något Ämbete häremot med oloflig sammansättning, komme therföre af Stads Fiscalen at anklagas, och hwardera Mästare, som här med beträdd warder, med Tijo Daler Silfwermynts böter at asstraffas.

2.

Ingen Mästare eller Mäster-Swen skal betagas, at yttra sin mening och omdöme om en annans arbete, och der den som det förfärdigat finnes det hafwa straffwärdigt gjordt, böte första gången Ser marck Silfwmt och twå marck til de fattiga, och andra gången dubbelt, det Äldermännen och Bisittiarne skäda skola och deröfwer dömma; Besinnes någon antingen af illwillia, eller för sin egen nytta skull obewisligen straffat sin medbroders arbete, ware den til samma böter förfallen.

3.

Ingen Ämbetsman må sig inkränga uti en annars, medelst richtig handel eller aftal, antagne och betingade arbete, wid bot Ere Dal. Silfwmt i lådan och En Dal. till de Fattiga, och upfylle sin Ämbetsbroder all betwislig skada, med mindre han först tilsäger Ämbetet, och den andre träder skadelös derifrån. Doch så framt Handtwärckaren, som först arbetet betingat hafwer, fin-

nes hafwa sin man öfwer den betingade tiden uppehållit, må i det fallet en annan Mästare det saklöst emottaga, och den förste stånde fritt den, som arbetet hos honom beställt, lagl. hos Borgmästare och Råd för sit skadestånd at sökia, der han sig dertil besogad sinner.

4.

Alle Handtwärckare, hwilkas arbete så beskaffat är, at det stämplas kan, efter för detta gjorde Ordning, eller den här efter göras kan, måge icke försumma sit arbete med sin stämpel eller bomärcke at beteckna, wid förlust af det som således ostämplat warder, til de Fattiga, och Tre Dal. Silf:mt i lådan.

Ottonde ARTICKEL.

Ordning emillan Mästarne och Gesällerne.

1.

En Gesäll är plichtig, at swara Mästaren för alt det arbete han under händer hafwer, besinnes slärd, något förbytt, eller och hans Handtwärckan af försummelse förderfwadt, upfylle skadan, och ware äntå efter Saksens beskaffenhet Råd-Bisittiarens och Ämbetets straff underkastad, efter Mästaren sielf bör swara den, som arbetet hafwa skal.

2.

Gesäller och Mästerswenner skola sig hos sina Mästare wäl och redeligen förhålla i deras wärckstad, och arbetet icke försumma, hwarken igenom fri Måndag, spatzergång eller annan fåfänga, på någon annan söknedag; Giör det någor och försummar derigenom en dag, arbete twå för en, och så framgent, och böte twå Dal. Silf:mt til Ämbetslådan, och sexton öre Silf:mt til de Fattiga, och ware Mästaren förplichtad detta, så ofta det händer, at gifwa Äldermännen och Bisittiarne tilkänna, wid böter twå dal. S:mt til Ämbetslådan; Men i fall Gesällen genom sin försummelse och spatzergång förorsakar Mästaren någon märkelig bewiselig skada, bör han förutan bemälte böter den upfylla.

3.

Ingen Gesäll tage något arbete an, sin Mästare wetterligen, at arbeta för sig sielf til sin winst, wid bot fer marck Silf:mt i lådan, och half dal. S:mt til de Fattiga, och gifwe sedan Mästaren hwad han förtient hafwer; Men när hans fritimar äro, må han det giöra, doch med Mästarens wettskap. Angående Gesällernes dag- eller wekolön, samt kost, stånde hwar och en Mästare fritt med Gesällerne derom at öfwerenskomma, och tinga det bästa han kan och gitter.

4.

Alla Mästare äga i rättan och förelagdan tid sina Gesäller deras skiälige och förtingade löhn betala, wid bot en dal. Silf:mt i lådan, när deröfwer klagat warder, och otta öre til de Fattiga, deremot skal och ingen Gesäll försumma sin Mästares arbete: gör han det utan laga förfall, och derpå klagat warder, böte som ofwanbemält är.

5.

En Mästare äge i sit hus så emot Gesäller som Poikar husbonde rättighet, doch Stadsens och Ämbetets Rätt oförkränckt.

6.

Ingen Gesäll förwägre sig, att förrätta det hans Mästare honom befaller, så wida hans Handtwärck angår, mindre sättia sig emot sin Mästare med ohöflige ord, wid bot en dal. Silf:mt i lådan, och half dal. till de Fattiga, förutan laga böter, efter som Saken kan wara til.

7.

Den Mästerswen, som hafwer kost hos sin Mästare, och icke wil sig med det, som huset förmår, när det är skiäligt och förswarligit, åtnöja låta, ware Äldermannens och Bisittiarnes wilkorliga straff underkastad.

8.

Ingen Gesäll driste sig, at liggia uhr sin Mästares hus, dereft han hafwer sin Kost och Cammare, utan Mästarens lof och minne, mindre locka Drängar och Poikar med sig uti krogar och olofliga Samqwämnen; den det gör, böte första och andra gången twå dal. Silf:mt til Ämbetslådan, och sexton öre til de Fattiga. Kommer han oftare igen, böte dubbelt.

9.

Warder någon Gesäll eller Lärodräng med otroget och snatterij beträdd, som icke för grof och stor är, den samme må första gången med Borgmästare och Råds minne, efter Äldermännens och Bisittiarnes dom, afstraffas; Der han oftare igenkommer, eller Saken förra gången är af den storlek och wärde, wises til Rätten, der at plikta, som Lag förmår.

10.

Will någon Gesäll resa på sitt Handtwärck ifrån den ena inrikes Staden til den andra, skal han taga Paß af Ämbetet, och gifwa til lådan half dal. Silf:mt, och så mycket til Skrifwaren i skrifware löhn och betala Papperet; Men tänckер han sig på utrikes orter, gifwe dubbelt.

11.

Låter sig någon Gesäll eller Läropoike, innan den betingade tiden, tubba nychter eller drucken, sökiandes förmedelst motwilligheet afsked, så at Mästaren deraf tager skada uti sit Handtwärck, upfylle honom skadan och böte til lådan tre dal. Silf:mt och half til de Fattiga. Ware straff samma för den, som annars Gesäll eller Poike inom samma tid tubbar, och hafwe Mästaren makt med Borgmästare och Råds tilstånd at taga dem igen; Men sedan den betingade tiden är förfluten, stånde hwar och en fritt at sökia sig om, det bästa han kan och gitter.

12.

Ingen lage någon Dräng, Gesäll eller Poike an, som icke med sin förra Husbondes eller Mästares minne, och innan den betingade tiden, är uthur tienſten gången, wid bot tijo dal. Silf:mt i lådan, och tre marck til de Fattiga, och den förre Mästaren eller Husbonden tage Drängen eller Poiken igen, hwaröfwer Äldermännen och Bisittiarne måge ransaka och döma.

Nionde ARTICKEL.

Ordning för Mästare och deras Läropoikar.

1.

En Mästare ware icke förbudet, at antaga och lära så många Poikar, som han will och hinner underwisa och förestå, och skal en Mästare wid sådana Läropoikars antagande aldrahälst och fram för andra sig betiena af inföddе; Men der någon finnes sådana förskiuta, och til sit Handwärcks lärande icke tilstädia willia, den skal af Borgmästare och Råd alfwarligen, androm til warnagel, straffad warda, såsom det och skal stå til Borgmästare och Råds ransakande, at tilse om en Mästare ock hafwer så många Poikar i tienſt och lära, som han bör och behof göres.

2.

En Läropoike, som af Mästaren niuter kost, kläder och husrum, ware fuller förplichtad til at löpa Mästarens ährender, doch at det skier med mått, och han mäst brukas til det hans Lära och Handtwärck egentligen angår.

3.

Ingen Mästare, mindre hans Gesäller, må uti dryckenskap eller eljest af blotta ondska slå och oskäligen handtera någon Läropoike, wid bot i lådan, första gången tre dal. Silf:mt, och til de Fattiga en dal, andra gången dubbelt, kommer han oftare igen, ware det straff underkastad, som Borgmästare och Råd wid Ämbetet finna godt at pålägga.

4.

Ingen drifwe sin Läropoike ifrån sig utan skiälig ordsak, för än hans Läro-Åhr ute äro, den det gör, böte fem dal. Silf:mt i lådan, och en dal. S:mt til de Fattiga, samt ware ändå förplichtad at utlära Poiken; Menar han hafwa skiälig ordsak at wräka Poiken, skåde sådant den förordnade Magistrats Person, Äldermännerne och Bisittiarne.

Ti-

Tionde ARTICKEL.

Ordning för hela Ämbetet.

1.

Kommer något klagomål för Åldermännen och Bisittiarne, äga de grannelagen öfwerwäga, om Saken är af den wichtighet at Ämbetet bör strart sammankallas, eller ock den kan til nästa quartal upskiutas: Är Saken af den beskaffenhet, som fordrar hela Ämbetets Sammankomst, gifwe den, som Ämbetet äskar i lådan Twå Dal. Silfwmt och til de Fattiga Sexton öre, och tå låte Ämbetet sammankomma, at Saken med fog föredragas må: och efter dessa Articklar afdömas: Men kan Saken bero til quartals Sammankomsten, gifwe tå Käranden i Lådan Otta Öre Silfwmt, och til de Fattiga Twå Öre, hwilka utgifter sedan af den brotlige komma at återbetalas.

2.

Den som hela Ämbetet missförmar och sidwördar med förachteliga ord och åthäfwor, böte. Tre Dal. Silfwmt i Lådan, och En Dal. til de Fattiga.

3.

Ingen Ämbets-Broder driste sig, at upbryta något bref, som Ämbetet tillskrifwit är, utan lefwerere det til Åldermännen och Bisittiarne, wid Bot Twå Dal. Silfwmt i Lådan och Tiugufyra Öre til de Fattiga: fördöljer någon det aldeles, plichte efter Lag, samt Tio Dal. Silfwmt i Lådan, Angifwaren och de Fattiga til tresskiptes, ei heller skrifwe något, som Ämbetet angår, til något Ämbete utom eller inomlands, Åldermännen och Bisittiarne hemligen och owetterligen, eller fördölle det, som honom kan wara tillskrifwit, wid bot Tio Dal. Silfwmt i Lådan, och Twå Dal. Silfwmt til de Fattiga.

4.

Den som uprepar en Sak, som i Ämbetet är förlikt, böte för sin orolighet Tre Dal. Silfwmt i Lådan, och en Dal. til de Fattiga.

5.

Den som kundgiör hwad som i Ämbetet inom lyckta dörrar warder aftalt och slutit, eller uppenbarar för någondera af Parterne, som twista, hwem honom war emot eller med, eller för någon annan, at Parten får deraf kundskap, och sådant kan honom fulleligen öfwertygas, böte första gången Tre Dal. Silfwmt i Lådan, och en Dal. til de Fattiga, andra gången dubbelt, och så framgent in til des han sig bätrar och sit pludderi afstår.

6.

Hwar någon talar ogwädens ord til och om sin Ämbets-Broder eller des Hustru wid Sammankomsten uti Ämbetet, böte Twå Dal. Silfwmt i Lådan, och Twå Marck til de Fattiga för hwart skiälsord, Stadsens Rätt förbehållen.

7.

Den som sin Broder wid Sammankomsten och i Gillet wid öppen Låda öfwerfaller med hugg och slag, böte så mycket i Lådan som Lag förmår i slika fall, Stadsens Rätt förbehållen.

8.

Ingen må, förr än Åldermannen och Bisittiarne gifwa förlof, träda utur gillet och Sammankomsten, utan Laga förfall, wid bot En Dal. Silfwmt i Lådan och Sexton Öre til de Fattiga.

9.

När en af Mästarne eller Gesällerne hafwa något at giöra sins emillan för en öpen Låda, at klaga på hwarannan, tå må ingen annan Mästare eller Gesäll sig okallader i deras tal, och det honom intet widkommer, inlåta, wid böter Twå Dal. Silfwmt i Lådan, och Sexton öre Silfwmt til de Fattiga.

10.

Hwilken, när Ämbetet tilhopa är, och Lådan öpen står, fördristar sig at giöra oliud, slå med ifwers mod i bordet, och binda någon träta, han skal, eho ock den är af Ämbetet, böta Twå Dal. Silfwmt i Lådan, och Sexton öre til de Fattiga; men Magistrats Personer och Åldermän står det fritt uti Ämbets Saker att biuda och befalla.

11.

Ingen må komma bewäpnad til Gillet, wid straff af Tre Marck Silfwmt; andra små oljud straffas efter Råds, Bisittiarnes och Ämbetets godtfinnande.

12.

När Ämbetet hafwer warit tilhopa och Sakerne dem emillan äro förordnade, och någon, som böter hafwer utgifwit, kommandes på gatan, brukar onyttig mund, säger sig wara orätt wederfarit, eller ock begynner sådant wita och förkasta sin Medbroder, som ock tå på Ämbetet tilstädes warit hafwer, böte i Lådan. Twå Dal. Silfwmt och Twå Marck til de Fattiga; Ty hade honom något förnär skedt, borde honom uti huset för öpen Låda in för Åldermännen och Bisittiarne det tilkänna gifwa, och icke löpa på offentlige Gator och skiämma Ämbetet; den ock af Ämbets-Bröderne sådant hörer, och icke gifwer tilkänna, böte halfparten mindre.

13.

Mästare Enkia må uppehålla Handtwärcket och Wärckstaden, så länge hon sitter Enkia och sig ährligen förhåller, utan något Ämbetets-Beswär: Och Åldermannen ware förplichtad at skaffa henne folck, efter som lägenheten och tilfället medgifwer, och ware den Enkian, som bepröswes wara fattig, fri för Quartals-Utgifften.

14.

Wil någon Mästare och Ämbets-Broder gifwa sig i tjenst hos någon Herre, den samme hafwer intet förbrutit sin Broderskap och Ämbetes rättighet, så framt han ändå blifwer under borgerlig tunga, och gifwer sina Qwartal til Lådan.

15.

Wil någon, sedan han Mästare warit och bodt i Staden, draga til någon annan ort i Riket, sin näring med Handtwärcket at winna, må honom det efterlåtas. Kommer han ock sedan til samma Stad han förr Ämbets-Broder war, tå må han ej å nyo Ämbetet winna, utan gifwe allenast Fem Dal. i Lådan; doch der han intet tilförende hade förrättat yngste Mästarens Ämbete, göre det sedan på sätt, som 1 §. i andra Artickeln förmäler.

16.

Warder någon Mästare, som Ämbetets rättighet i wälmachten gjordt hafwer, utfattig eller sucker, och det icke kommer af hans egit wållande, Dryckenskap, Slöseri och annat slikt, den må med Borgmästare och Råds minne utur Ämbets-Lådan hielp bekomma, så mycket Ämbetet pröfwar nödigt, och Lådan kan umbära; Men kommer han sig före och til bättre wilkor och medel igen, tå gälde efter handen åter hwad han af Ämbetet niutit hafwer, doch utan all afgäld och Interesse. Dör han eller hans Hustru, kan Ämbetet låta dem begrafwa med ringaste omkostnad.

17.

Warder någon dömbd för grof missgärning från Heder och Ähra, hafwe ock förlorat Ämbetets rättighet, med mindre han niuter Konungens särdeles nåde. Men för Saker, som ellest böter gifwas före, må den brotlige efter fullgiord bot eller affinnande med den, som wederbör, åter lidas ibland Folck och Samqwäm, och icke stötas uthur Ämbetet.

18.

Missbrukar någon wid Sammankomsten Gudz Namn med swärjande och Eder, antingen af osed eller af ondska och illwillia, bör den anses efter som Stadgan om Eder förmår, och utom dess plikta äfwen så mycket wid Ämbets-Lådan, Angifwaren och de Fattiga til tresskiptes.

19.

Ingen som icke är begrepen under de uti Siette Artikelns 12 §. omrörde Manufacturister, Konstnärer

och Mästare, eller ock hörer under wisa Ämbeten, må lidas, eller bruka något Handtwärck, utan han skäligen affinner sig med Ämbetet och winner Burskap, i widrigt fall må Ämbetet, med Borgmästare och Råds tilhielp, låta honom fasttagas, och hans arbete med wärktyg falle til Ämbetet; doch härunder icke förstående Adelens Ahrstienare och Handtwärcksmän, antingen de dem ifrån Landet eller i Staden stadigt hos sig hafwa, hwilke allenast mäge arbeta för sina Herrar och Husbönder på deras befallning och til deras tienst, men cij för någon annan. När ock några Qwinfolck som Handtwärck lärdt hafwa, willia samma näring idka, skola de antingen arbeta hos någon Mästare, och under hans förswar antagas, eller ock om tilstånd til samma Handwärcks drifwande sig hos Magistraten angifwa, och sedan med et, efter deras handtering lämpadt Contingent, ibland Borgerskapet anses.

20.

Intet Ämbete hafwe macht at jaga Bönhasar, utan Borgmästare och Råds bewillning och wetskap och uti deras utskickades närwaro *).

21.

Ingen träde uti en annars Handtwärck, eller annat bruke til Salu, än det honom wid sit Ämbete är eller warder tillåtit, efter den skilnad, som redan i Ämbetet giord är, eller framdeles göras kan, wid bot Tre Dal. Silf:mt, och Arbetet förgiordt til de Fattiga.

22.

Intet Ämbete eller någon af Mästarne må undandraga sig, at arbeta för Oß och wår tienst, när de af Borgmästare och Råd, efter undfången befallning, tilsagde blifwa, wid böter Twå Daler Silf:mt i Lådan, och til de Fattiga Tre marck för hwar gång de tredskas, Kronones och Stadsens Rätt oförkränckt.

23.

Ingen Ämbetsman eller Handtwärckare må taga mehra för sit arbete, än det kan skäligen wärdt wara, efter Borgmästare och Råds, Ältermännens och Bisittiarnes witzord och godtfinnande, när deröfwer klagat warder. Hwilken mera tager, gifwe igen det han oskäligen och alt för mycket uphar, och böte der ofwan uppå tredubbelt så mycket til treskiptes, Staden, ämbetet och Målsäganden.

24.

Ingen må mera Arbete til sig taga, än som han kan til föresagdan tid och dag förfärdiga, wid bot, för hwar dag som der öfwergår, den Tionde penning af deß wärde, som förtingat är, och bordt wara färdigt. Deremot ware ehwar och en förpliktad, at betala til föresagdan tid, efter som aftalt är, så framt han icke niuter med betalningen upskof; i widrigt fall, der Handtwärckaren nödgas genom Rättegång eller annan tidspillo och försummelse sit sökia, tå ware den andre förpliktad at betala med interesse och bewislig skadestånd.

25.

Ingen Handtwärckare eller Ämbetes Mästare förbriste sig, at fällia gammalt för nytt, eller för annat än det är, wid bot i Lådan Tre Dal. Silf:mt och En Dal. til de Fattiga, upfyllandes honom skadan som köpt hafwer, Stadsens Rätt, som Saken är til, förbehållen och oförkränkt.

26.

Förfalskar någon Handtwärcksman eller Mästare något arbete, ware förlustig af Arfwodi och böte Fyra Dal. Silf:mt i Lådan, och upfylle honom, som Arbetet utsick, skadan; men det förfalskade hemfalle til de Fattiga, så mycket som til Materien kan wara godt; doch Stadsens Rätt efter Lag, som Saken är til, förbehållen.

27.

Förbyter någon något Arbete, gifwandes sämre til Materien än han emottog, gifwe igen så godt, som han emottagit hafwer, och upfylle all deraf bewislig tagen skada, samt böte Tijo Dal. Silf:mt i Lådan, och Fyra Daler til de Fattiga, Stadsens Rätt oförsummat.

28.

Warder klagat, at någon Mästare försnillat hafwer och afhändt det han til Arbete emottog, och det in för Borgmästare och Råd, Ältermännen och Bisittiarne fullkomligen warder honom öfwertygat, upfylle skadan, och böte Tijo Dal. Silf:mt i Lådan, och Fyra til de Fattiga, Stadsens Rätt förbehållen.

29.

Förderfwar någon något Arbete, behålle sielf det förderfwade, upfylle honom allan skada, som Arbetet utsick, och böte efter godtyckio, som Borgmästare och Råd, Ältermännen och Bisittiarne finna Saken til.

30.

Hwilken sig påtager något Arbete skrifteligen eller munteligen så och så godt at förfärdiga, och det ej sedan gör, böte Twå Dal. S:mt i Lådan och En Dal. til de Fattiga, och upfylle honom allan skada, som arbeta låter.

31.

Wil någon låta Arbete tilskiära och tilämna, eller ock Arbetet betinga hemma i sit Hus, tå må ingen Ämbetsman sig förwägra at dit komma, eller skicka det samma at förfärdiga eller antaga emot skälig betaling, wid straff Tre Dal. Silf:mt til Lådan, och en Dal. Silf:mt til de Fattiga.

32.

Alt hwad nu således uti dessa Articklar stadgat och förordnat är, bör af den närwarande Magistrats Person, Ältermannen och Bisittiarne dömas och afslutas, utan at någon annan Mästare sig uti sådane Domare saker inblandar; Men sware hwar och en för sig och när det honom åligger, wider bot första gången twå Daler Silfwermynt til Lådan, och Sexton öre til de fattiga, samt dubbelt för hwar gång han återkommer.

Som nu detta är den allmänna Skrå och Ordning, som alla Ämbeten och Handtwärckare i gemen skola ställa sig til underdånig efterrättelse; Altså warder också här med aldeles uphäfwet alt det, som strider häremot, eller sin grund ei hafwer i denna Förordning, det ware sig de särskilte Skråer emellan gjorde Förordningar, de så kallade Gewonheiter, depositioner, vexationer och andra utgifter, ehwad namn de hafwa kunna, wid arbitralt straff tilgiörandes, som af Magistraterne och sedan af Wårt Commercie Collegio, wid hwart och et förefallande mähl, fastställt bliswer; Förtenskull der någon skulle tyckia sig wara förnär slet, antingen i Ämbeterne, eller hos Magistraterne i orterne, hafwer han sig då uti Wårt Commercie Collegio at angifwa, och derom ändring at anhålla; Men på det hwad som här stadgat är, må deß bättre nå sin tilbörliga wärckan, jemwäl wi erhålla det hälsosamma mähl, som härigenom är wordet ansedt; så befalle Wi Wår Höfwer-Stäthållare i Stockholm, Gouverneurer och Landshöfdingar, samt Borgmästare och Råd i Städerne alfwarligen, at de hålla hand öfwer denna wår ordning, och icke tillåta, at någon må bryta häremot: Åliggandes derhos Borgmästare och Råd i Stockholm de särskilte Skråer och Ordningar för hwart och et handtwärck i synnerhet å nyo öfwerse, och härester lämpa och inrätta, meddelandes dem sedan wederbörande til rättelse och efterfölgd, hwilket, til at undwika all åtskilnad eller skiljacktighet, som ellies af mångas inrättande hända kunde, således ske och förrättas bör, at Borgmästare och Råd i Stockholm skola först hwar Skrå för sig taga, och giöra deröfwer, til följe af denna allmänna Ordning, en wiß författning, jemwäl den til Wårt Commercie Collegium (hwilket Wi öfwerupsickten af hela detta wärcket nädigst förtrodt hafwa) öfwergifwa, at der widare öfwerläggas, gillas och fulbordas, tå Borgmästare och Råd dem åter til sig taga, samt det Handtwärcks Ämbete, som wederbör, änteligen i händer ställa skola. Och enär alla Skråer här äro på detta sättet inrättade, tå skola de samma widare til hwar Stad i Riket, der sådane Ämbe-

*) Jemför Com. Coll. Kung. d. 12 Januarii 1821, wid 4 Cap. 2 §. d. B.

beten äro, meddelte blifwa, at en likhet af Skrå för hwart Handtwärck må erhållas kunna. Här alle, som wederbör, 2c.

Hos Kongl. Maj:t hafwa Riksens Ständer i underdånighet anmält, det hos dem blifwit andragit, huru som, sedan uti 1 §. 2 art. i K. Skrå-Ordningen den 27 Jun. 1720 är wordet stadgadt, att, enär Ålderman och Bisittare utwäljas, äger Embetet twänne i walet sätta, af hwilka Borgmästare och Råd tager en, den der sedan efter gammal plägsed ed sin på Rådstufwan skall aflägga, har wid utöfningen häraf ej sällan händt, att den, som ägt mindre förtroende, blifwit til ålderman eller bisittare utnämd: och emedan härwid i öfwerwägande kommit, att då, uti de städer, hwareft Rådmännen icke få Kongl. Maj:ts fullmagter, Borgerskapet innehafwer en oinskränkt rättighet att dertill wälja en enda person, hwilken af Landshöfdingen oundgängeligen bör med fullmagt förses, det fast mera är skäl, att Skrå-Embeterne, såsom utgörande en ansenlig del af Borgerskapets styrka, så mycket mer må äga samma och enahanda rätt wid Ålderméns och Bisittares tillsättande, som deße sistnämnde med intet annat, än sine Skrå-Embetens oeconomiske ärender äro sysslosatte, men Magistrats-personerne deremot med mångahanda embets-göromål af olika beskaffenhet; hwartill ock kommer, att Skrå-Embeternas ledamöter sjelfwe böra äga närmaste kunskap om de till sådane sysslor mest skickelige ämnen; Fördenskull och i anseende härtill, samt uppå Riksens Ständers tillstyrkande, will Kongl. Maj:t härmed i så måtto hafwa ändrat ofwannämnde 1720 års Skrå-Ordnings 2 art. 1 §.: att den person, som igenom något Skrå-Embetes pluralitet warder till Ålderman eller Bisittare utnämnd, må utan allt hinder, samt någon widare Magistratens pröfning, genast blifwa dertill antagen och den wanliga eden aflägga. Skulle åter den, som till en sådan förtroendes sysla fått de fleste röster, af någon oförmodad händelse densamma sig afsäga, kan den, som näst derefter erhållit röster, till Ålderman eller Bisittare icke förordnas, utan bör då nytt ordenteligt wal på behörigt sätt anställas. **K. Förordn. d. 9 Jan. 1772.**

En wiß proportion på handtwerkeri-werkstäderne bör iakttagas emellan gesäller och läro-geßar, så att en mästare, då han har twänne gesäller, alltid skall wara skyldig att antaga en läro-goße, och så widare. **Slotts-Canc. Kung. d. 15 Aug. 1770.**

Hwad angår begärd ändring i 1720 års Skrå-Ordning; så förklarar Kongl. Maj:t: 1:o att till undwikande af fattigdom och bönhaseri, inge flere till mästare och handtwerkare i Städerne må antagas än Magistraterne och wederbörande embeten nyttige och nödige pröfwa. 2:o När fattige barn till handtwerkerier insättas, dem mästarne sjelfwe måste kläda, föda, och betala mantalspenningar före, så må det framdeles ankomma på wederbörande föräldrar eller förmyndare, och mästarne sjelfwe, uti slike mål att öfwerenskomma, huru många år läro-goßar skola under lära förblifwa, som bäst kan lämpas efter goßens ålder, tillstånd och färdighet, hwilket dock sedan ställes under Embetets omprófwan- och fastställande. 3:o Angående Qwinnfolk, som lärt något handtwerk och det idka wilja, förblifwer wid Skrå-Ordningens 10 art. 19 §. Skulle deremot några missbruk förelöpa, lära Magistraterne finna utwägar, sådant lagligen att rätta. 4:o Hwad angår bönhasjagningen med mera, så förordnas, det bör ej allenast allwarsam hand deröfwer hållas, att ingen, emot Skrå-Ordningens och andra Förordningars tydeliga innehåll, må tillfoga Städernes Embeten något förfång, utan ock de, som häri beträdas med ohörsamhet, straffas, såsom förbudsbrytare med 40 marcks böter och confiscation af werktygen. **K. Res. på Städ. besw. d. 12 Dec. 1734 §. 23.** Jemför härtill de författningar som, i afseende på answar för intrång i Borgares handtwerkeri-näring, finnas anteknade wid slutet af 2 §. i 4 Cap. d. B.

Sedan hos Kongl. Maj:t underdånig förfrågan blifwit gjord om de i Kongl. Skrå-Ordningen utsatte afgifter till Embets-lådorne af äsknings- qwartals- och utskrifningspenningar, samt afgiften för mästerskaps winnande, böra beräknas efter tre- eller sex daler silfwermynt per Riksdalern, så har Kongl. Maj:t igenom nådigt **Rescript af d. 25 nästl. Febr.** förklarat sig finna så mycket mindre anledning wara, att något annat beräkningssätt, än det till sex daler silfwermynt fastställdte, må i anseende till ifrågawarande afgifter äga rum, som ehuru desamme till en del kunna blifwa till nyttiga behof anwände, deras utgörande efter tre dal. silfwermynt Riksdalern, likwäl icke annat skulle än lända till en nog betydande och känbar tillökning för medellöse Skrå-arbetare uti de för dem till mästerskaps sökande åliggande utgifter, samt således emot afsigten med de till en mera frihets befordrande uti Skrå-handteringen widtagne Författningar, göra wägen till mästerskaps winnande för dem mera tung och kostsam, än den hittills warit. **Com. Coll. Kung. d. 9 Apr. 1778.**

Som handtwerks-Lärlingars utskrifning icke får ske annorledes, än wid qwartals-sammankomsterne, der, i förmågo af 1 art. 4 och 6 §. §. af Skrå-Ordningen, en ledamot af Magistraten bör wara tillstädes, och en edswuren notarius föra Protocollet, har Kongl. Maj:t i nåder funnit, det samma notarius bör tillgodonjuta den för läro- eller gesäll-brefwen utsatte skriftwarelön, eller lösen, en dal. sm:t, då han derföre får widkännas beswäret med Protocolls-förandet; dock, att denna afgift endast må beräknas efter sex dal. silfwermynt Riksdalern; äfwensom uttagandet af gesäll-brefwen, strax wid utskrifningen, icke må anses som en nödwändighet, då lärogoßarnes antagande till gesäller är till deras säkerhet i protocollet anteknadt, utan sådant ankomma på utlåringen, när han kan finna gesäll-brefwet för sig nödigt: hwarförutan Kongl. Maj:t fastställt, att till lisa för fattiga lärogoßar, som icke böra med utgifter öfwer höfwan betungas, alla en sådan utlärings afgifter, skriftwarelönen inberäknad, böra efter Skrå-Ordningens lydelse, i ett för allt, endast stiga till en Riksd. i det högsta, och det med den deruti stadgade uttryckeliga tilläggning, att utlåringarne icke skola wara förpligtade till någon traktering eller annan omkostnad. **Com. Coll. Kung. d. 21 Jul. 1784.**

Ingen gesäll eller arbetare på någon werkstad bör äga frihet sig derifrån begifwa, utan att sådant hos sin mästare och embetet förut anmäla samt erhålla behörigt afsked, hwarföre ock den olofligen afwikne bör återskaffas, och den honom i arbete antagit eller skyddat med answar beläggas; hwaremot mästare icke måge egenwilligt förhålla gesäller och arbetare deras afsked, när den öfwerenskomna arbetstiden förflutit. **K. Res. på Städ. besw. d. 17 Aug. 1762 40 §. 2 mom.;** hwareft jemwäl stadgas, det inhemsk gesäll ej tillåtes uppehålla sig på herberget, utan skall han wara förbunden, att, innan han skiljes wid den werkstad, hwarifrån han tänker flytta, med en annan mästare om arbete betinga och det wid 5 dal. sm:ts plikt till embetslådan; Men de utifrån inkommande gesäller böra få uppehålla sig allenast trenne dagar på herberget, att derunder höra sig om arbete hos någon mästare.

Enligt **K. Res. på Städ. besw. d. 28 Aug. 1727, §. 4 och d. 17 Aug. 1762, §. 4,** får ålderman icke till mästare utdela gesäller, utan äga deße senare frihet att, efter öfwerenskommelse, arbeta hos hwilken mästare de önska.

Ingen gesäll utan att wara skattskriftwen och med behörigt paß försedd, äger rättighet hwarken att wistelseort förändra eller Skrå-författningarne tillgodonjuta, och skall derföre hwarje mästare, då han antager ny gesäll i sitt arbete, wara pligtig hans paß efterfråga, och deröst det saknas, anmälan hos Magistraten genast göra, wid det wite af sex R:dr 32 Skill., som i K. Förordningen d. 27 Febr. 1804, stadgas för tjenstlösa personers hysande. **K. Br. d. 7 Apr. och Com. Coll. Kung. d. 10 Maj 1813.**

Hall-Rätterne måge ej, emot K. Res. d. 27 Aug. 1741, Handtwerkeriernes gesäller och drängar under sig draga, eller dem med några läro- och mästare-bref förse. **K. Res. på Borgerst. besw. d. 28 Apr. 1789.**

Wid öfwerwägande af de åtskillige oriktiga grunder, som uti styrelsen och förwaltningen af handtwerkerierne tid efter annan wunnit inrymme och hindrat

deßa näringars rätta upkomst och trefnad, samt tillskyndat Riket flera betydande olägenheter, har Kongl. Maj:t i nåder godtfunnit förklara, det Skrå-Ordningen af år 1720, må, wid ansökningars afgörande om Bur- och Mästerskap uti något Skråhandtwerk, hädanefter tjena till noga efterlefnad, utan att några senare Resolutioner och Författningar, af hwad namn det wara måge, få derwid i wägen ligga, samt att i följe deraf, ej någon gesäll, som lärt och tjent den tid, som berörde Skrå-Ordning utstakar, må under hwad sken det wara kunde, hindras eller utestängas ifrån Bur- och Mästerskap, enär han derom på behörig ort sig anmäler, och wisar wederbörligt prof af skicklighet och färdighet uti deß handtwerk; hwarwid, på det sådane, mästerskap sökande handtwerksgesäller, hwarken med swårare eller kostsammare mästareprof, än till utrönande af deras insigt och färdighet uti det arbete de lärt, oumgängeligen behöfwes, eller några otillbörliga utgifter till mästare-rättighetens winnande, måge beswäras, Kongl. Maj:t utomdeß funnit, det böra åligga Magistraterne i Städerne, att, sedan wederbörande hörde blifwit, uti Burskaps-Resolutionerne för handtwerksgesäller alltid utsätta, så wäl hwad mästare-stycke de hafwa att fullgöra, som huru stora afgifter de, för mästare-brefwet och det öfriga böra erlägga; äfwensom till uppmuntran för handtwerks-gesäller, att genom tidiga giftermål bidraga till folkmängdens nyttiga tillwext, under en förbudblad idoghet och flit, Kongl. Maj:t täckts förordna, att en gift gesäll, då han söker bur- och mästerskap, och på föreskrifwit sätt, kan wisa prof af skicklighet och färdighet, må efter omständigheterne njuta ett eller twänne års eftergift på den tid som Skrå-Ordningen förmår, att en gesäll bör arbeta, innan han till mästare kan blifwa antagen. K. Reser. den 1 Febr. 1773 och Com. Coll. Br. den 16 Febr. s. å.

Hwar Gesäll i Hofslagare-handtwerket, som genomgått någon af Veterinair-inrättningarne i Riket och blifwit derifrån behörigen uteraminerad, må, enär han i öfrigt kan aflägga godkändt mästareprof, få, efter omständigheterne, njuta ett eller twänne års eftergift på den tid, som Skrå-Ordningen förmår att en Gesäll bör arbeta, innan han till Mästare kan antagas. K. Br. d. 15 Aug. 1822, samt Com. Coll. Kung. d. 3 Sept. s. å.

Som Kongl. Maj:t med mißnöje förnummit det skadliga mißbruk, som emot hwad uti 1720 års Skrå-Ordnings 6 art. om mästerskap tydligen är föreskrifwet, skall föröfwas af handtwerkeri-embeten, medelst mästerskaps bewiljande till gesäller blott för penningar och utan föregångit behörigt mästerstyckes förfärdigande; alltså till förekommande häraf och på det handtwerkerierne ej af denna anledning för framtiden måtte förfalla och blifwa odugliga, har Kongl. Majet pröfwat skäligt, det förberörde mißbruk strängeligen bör wara förbudit samt att det bör åligga Magistraterne i Städerne att detsamma genom noga tillsyn behörigen hämma, så att Skrå-Ordningen uti denna, så wäl som andra dermed gemenskap ägande omständigheter behörigen warder iakttagen och efterlefwad; I följe hwaraf, samt hwad i synnerhet angår den händelsen, då en Handtwerkare söker burskap i en Stad, hwarest intet serskildt Skrå-Embete af Handtwerket finnes, densamme ej må i deß ansökning af Magistraten derstädes willfaras, så framt han ej kan uppte behörigt och tillförlåteligt bewis af wederbörande uti en annan Stad, hwarest sådant Embete ordenteligen är inrättadt, att han derstädes swarsgodt Mästerstycke förfärdigat, hwilket jemwäl för Magistraten uppwisas bör, om den så nödigt finner. K. Reser. d. 26 Apr. och Com. Coll. Br. d. 19 Nov. 1770.

Som hos Kongl. Maj:t blifwit anmäldt, att då i 6 art. 4 §. af 1720 års Kongl. Skrå-Ordning stadgas, det Mästareprof böra förfärdigas på en owäldig wäg, att neka mästerskap sökande Gesäller, att förfärdiga sina mästareprof hos de Mästare dem beqwämast och minst kostsamt falla kan, och att då de nödgas sig deröfwer beswära, ny kostnad, tidspillan och uppehåll dem dymedelst förorsakas: altså har Kongl. Maj:t uti Nådig Skrifwelse till Commerce-Collegium af den 29 sistlidne November behagat förklara det wara af ingen betydlighet, uppå hwilken Mästares werkstad Mästareprofwet förrättas, hälst behörige Skådemästare alltid böra derwid tillstädes wara; och att således, till förekommande af dylik oskälig kostnad och tidsutdrägt, Mästerskap sökande Gesäller böra hädanefter äga rätt ken Mästare inom Embetet dem beqwämligast och minst kostsamt falla kan, dock att så wäl samme Mästare ej må med sökanden wara så när skyld, att han efter Allmänna Lagen är jäfwig, som ock att behörige Skådemästare alltid äro tillstädes, samt å Mästerstycken förfärdigande behörig tillsyn hafwa. Com. Coll. Kung. d. 29 Jan. 1783.

Sedan Kongl. Maj:t förnummit att då mästerskap, särdeles i en del handtwerk af en gesäll sökes, Embetet, hwarunder han hörer, ofta ålägger så dryg och tidspillande mästerstyckes förfärdigande, att gesällen stundom nödgas afstå från en afsigt, till hwars winnande han eljest kunde hafwa rätt, och Kongl. Maj:t funnit detta såsom ett mißbruk och hinder för handslöjdernas förkofran böra förekommas; Så har Kongl. Maj:t genom nådig skrifwelse den 14 Dec. nästlidit år, anbefallt Commerce-Collegium att förständiga wederbörande, att ej ålägga mästerskaps-sökande gesäller slike kostsamma mästerstyckens fullbordande, utan endast sådana prof, hwaraf tillräcklig kännedom om gesällens skicklighet och kunskap i handtwerket winnas kan; I följe häraf, och som redan genom Kongl. Maj:ts nådiga förordnande den 1 Februarii 1773, samt Collegii den 16 i samma månad utfärdade Kungörelse, är uttryckeligen föreskrifwit, att mästerskaps-sökande handtwerksgesäller hwarken med swårare eller kostsammare mästareprof, än till utrönande af deras insikt och färdighet uti det arbete de lärt, oumgängeligen behöfwes, eller med några otillbörlige utgifter till mästare-rättighetens winnande måge beswäras; och att det till den ändan bör åligga Magistraterne i städerne, att, sedan wederbörande hörde blifwit, utsätta i burskaps Resolutionerne för sådana gesäller hwad mästarestycke de hafwa att fullgöra; Så får Collegium erinra om nödwändigheten deraf, att hwad Kongl. Maj:t således i nåder förordnat, warder noggrannt iakttaget, så att handtwerks-embeten ej lemnas tillfälle, igenom förläggande af obehörigt kostsamma, och tidspillande mästareprof, burskap sökande gesäller obilligt betunga eller i deras lofliga föresats hindra och uppehålla. Com. Coll. Kung. d. 1 Febr. 1803.

Ingen må winna Burskap på Guld-Smedsprofessionen och blifwa Mästare, utan at han förut undergått examen, antingen i Controll-Contoiret i Stockholm, eller af Öfwer-Directeuren eller Controllerens på deras resor, och därwid blifwit godkänd uti Lojeringsräkningen, och hwad til finprofwen på Guld och Silfwer, samt deßa Metallers skjedande, raffinerande och fördelagtigaste återbringning utur lösningsmedel och kratfar hörer, jämwäl ock härtill wisat sig äga swarsgoda och nödiga Instrumenter och werktyg, öfwer hwilket alt behörigt skrifteligt intygande wid ansökningar om Mästare-rättighet och Burskap bör bilägges. K. Br. d. 21 Julii och Com. Coll. Kung. den 14 Dec. 1762.

Ej må någon Guld- och Silfwer-Arbetares Enka i Rikets Städer äga tillstånd at drifwa werkstad, mindre densamma föreslås af en examinerad och godkänd Person eller Mäster-Swen, som är i tillstånd att å Enkans wägnar, för beskaffenheten af hwad å hennes werkstad arbetas, på lika sätt som en laglig Mästare answara. Com. Coll. Circ. d. 23 Febr. 1792.

Om flere Handlande eller flere Handtwerkare söka bur- och mästerskaps winnande sig anmäla, än skäligen, i afseende på ortens belägenhet, folkmängden, näringsutwägar och kringliggande landsort, förmodas dessa des kunna hafwa sin utkomst och bergning; ställe Societetens eller Embetets, Stadsens Äldstas och Magistratens i den delen gifne intygande behörigt och skäligt afseende göras. Kongl. Maj:ts för Rikets Borgerlig

gerskap och Städerne i allmänhet den 23 Febr. 1789 utgifne försäkran, 5 §. Warandes, genom 114 §. i 1809 års Reg. form, samtelige Riksens Ständer bibehålne wid deras Privilegier, förmoner, rättigheter och friheter. Dock har idkande af all borgerlig näring, emot åtagande af deremot swarande borgerlig tunga, blifwit en rättighet för alla medborgareclaßer, se Kongl. Kung. d. 6 April 1810 angående Riks-Ståndens Concessioner, införd wid 28 Cap. 5 §. B. B.

Handtwerkarne äro förbundne, att, så wida köparen sådant åstundar, på det förfärdigade och försålde arbetet gifwa Räkning med deras namns underskrift. Börandes den Handtwerkare, som öfwersatt priset af deß tillwerkningar eller något förfärdigadt arbete, genast ställas till ansWar inför Magistraten, der saken summario processu skall upptagas och afdömas; äfwensom wederbörande Fiscal åtnjuter hälften af de böter, som i sådane af honom utförde mål kunna falla. K. Slotts-Canc. Förnyade Kung. d. 15 Aug. 1770.

I Städerne, utom Stockholm, böra Stads-Fiscalerne utan uppskof utföra alla mål, som hos dem kunna angifwas, öfwer dyrhet, eller andre felaktigheter, hwilke af Embeterne kunna föröfwas; och skall wid sådane tillfällen arbetet besiktigas och wärderas af en Magistratsperson, som ej är Embetes Rådman, en Stadens Handlande, en Mäklare och en Handtwerkare af det skrå, hwartill arbetet hörer, hwilke wärderingsmän, i fall så påfordras, jemwäl böra med ed wärderingen besanna. Kunnandes, innan Dom i saken fallit, Handtwerkarne ej undfå handräckning till deß påstådde arbetslöns utbekommande. Just. Canc. Circ. d. 30 April 1762.

I de Städer, där Handtwärkare äro mindre till antalet, än att de, efter 1720 års Skrå-Ordning, kunna inrätta Skråer och Embeten, måge alle twistigheter emellan Mästare, Gesäller och Lärogoßar, som äro af den beskaffenhet, att de af Domaren kunna afgöras, af Magistraterne upptagas och slutas, utan att Parterne förut uti nästa Stads Skrå skola wara förbundne, att låta saken skärskådas. Dock att derwid, och i det öfrige, Skrå-Ordningen, Lagen och Proceß-Förordningarne iakttagas. K. Res. på Städ. Besw. d. 12 Dec. 1734, §. 39.

Salubrygd, bakning och slagtning må hwar och en, mot hwars frägd ej något är att påminna, efter anmälan hos Magistraten, få idka, äfwensom burskap derå winna utan hinder af skråtwång, dock emot behörige afgifter till Kronan och Staden. K. Br. d. 27 Aug. 1799 och 3 §. i K. Kung. d. 19 Aug. 1801.

Som hos Magistraterne, wid afgörandet af ansökningar om rättighet att utöfwa Bageri-, Bryggeri- och Slagteri-handteringarne, olika meningar uppstått, huruwida för erhållande af en sådan rättighet erfordrades, att den sökande fullgjort hwad i 1720 års Kongl. Skråordning är föreskrifwet, i afseende på handtwerks idkande; så har Kongl. Maj:t uti nådig skrifwelse till K. Collegium af d. 14 sistlidne Aug. täckts förklara, att, i öfwerensstämmelse med hwad redan, så wäl genom Kongl. Bref wet af den 27 Augusti 1799, som i 3 §. af Kongl. Kungörelsen angående utwidgade näringsfriheter för Guldsmeder af den 19 Aug. 1801, är i nåder stadgadt, Bageri, Bryggeri och Slagteri i städerne ej må hänföras till sådane handteringar, för hwilkas utöfning erfordras den läro- och tjenstetid eller öfrige wilkor, som uti 1720 års Kongl. Skrå-ordning äro föreskrifne. Com. Coll. Kung. d. 1 Sept. 1828.

I anseende till den swårighet, som skall möta de i Marstrand warande Mästare, att, i brist af Skråinrättning derstädes, erhålla arbetare på deras werkstäder, och hwarföre de anhållit, att ordentelige embeten och Mästerskap derstädes måtte få inrättas, har Kongl. Maj:t i nåder funnit godt, det, till förekommande af den öfwerklagade olägenheten, och i stället för det till den ändan föreslagne mindre lämpeliga medlet af Embetens och Mästerskaps inrättande, 5 §. af de för Marstrand utfärdade Privilegier, rörande Stadens befriande ifrån allt skråtwång, bör således werkställas, att, på det igenom samma twångs upphäfwande, flick och ordning emellan Handtwerkarne derstädes och deras Arbetare ej må saknas, eller deße senare winna mindre flickelighet och erfarenhet i Handtwerket, än under wanlig Skråmästare, bör hwar och en i berörde Stad, som derstädes idkar något handtwerk och i detsamma will antaga någon Lärogoße, göra det inför Magistraten, och då tillkännagifwa de läroår och öfrige wilkor, hwarå Lärlingen antagen blifwit, och hwaröfwer Magistraten ordenteliga bewis genom utdrag af Protocollet bör meddela, och att likaledes, enär Lärogoßen sin tid utstått och sina skyldigheter fullgjort, samt idkaren honom ur Läran utskrifwa will, bör det Gesällprof Lärlingen till den ändan förfärdigat för Magistraten uppteks och pröfwas, då, i fall det finnes swarsgodt, Magistraten bör honom ur Läran utskrifwa och han för en dugelig Gesäll förklaras samt Magistraten deröfwer, på sätt redan anfört är, ordenteligt bewis meddela, och änteligen, att då en på sådant sätt blefwen Gesäll will söka arbete i sin slöjd hos annan Mästare i sådan Stad, der Skråembete är, må honom icke wid Tre Riksd. sexton skill. wite förebrås, att han wid något Embete ej blifwit i och utur läran skrifwen, eller han derföre, såsom mindre flickelig, wräkas, utan bör Embetet, wid samma bot, förskaffa honom arbete der i Staden, lika med andre Skrågesäller, så längt det kan wara att tillgå. K. Br. d. 27 Oct. och Com. Coll. Kung. d. 9 Nov. 1786.

CARL JOHAN &c. Uti en till Oß ingifwen skrift hafwa åtskillige handtwerkare i Ulricehamn, i anseende till swårigheten för sökanderne, lika som för handtwerkarne i flera andra mindre städer, att, wid antagning och utskrifning af lärlingar och deßes förklarande för gesäller samt mästerskaps meddelande åt de sistnämnde, anlita skrå-embeten i andra, ofta på längre afstånd belägna, större städer, hwilket utom andra olägenheter, medförde kännbar kostnad för fattige ynglingar, i underdånighet anhållit det Oß måtte täckas i Nåder tillåta inrättandet af en handtwerks-societet i Ulricehamn, bestående af 3 till 4 utur handtwerksclaßen derstädes walde ledamöter, af hwilken allt, hwad till skråembeten eljest hörer, finge upptagas och afgöras, under öfwerläggning inför Magistraten, som i händelse af stiljaktighet emellan societetens medlemmar, borde äga pröfnings-rätt.

Sedan så wäl Wår Befallningshafwande i Elfsborgs län som Magistraten i Ulricehamn sig i ämnet yttrat, samt de handtwerkare i berörde stad, hwilka i ansökningen ej deltagit, sig deruti förenat, och I derefter med infordradt underdånigt utlåtande inkommit, hafwe Wi tagit denna fråga i Nådigt öfwerwägande, och med afseende å de olägenheter och kostnader, som handtwerks-idkarne i Ulricehamn äro underkastade så länge enligt hwad upplyst blifwit, de nödgas både wid in- och utskrifning af lärlingar samt wid mästerprofs aflåggande, till andra städer, der skråembeten äro inrättade, sig begifwa, i Nåder bifallit att tills widare en handtwerks-societet bestående af 3 eller 4 till ledamöter walde handtwerkare, må i nämnde stad på föreslaget sätt inrättas. Hwilket &c. K. Br. till Com. Coll. d. 25 Jul. 1827.

Kongl. Maj:ts i Nåder förnyade Hall-Ordning; Gifwen d. 2 Apr. 1770.

I. ART.

Om Hall-Rätterne i gemen.

§. 1.

Hall-Rätterne i gemen skola bestå af en Præses och så många flickelige Ledamöter samt Betjente, som til Sysslornes bestridande nödige äro, hwilka alle wid sine Embetens och Tjensters tilträdande, inför Magistraten aflägga Tro- och Huldhets- samt Embets-Ed.

§. 2.

Som Manufacturer och Slögder äro ibland Städernes förnämsta Näringar, hwilka Städernes Magistrater altså på thet ömaste böra wårda; så bör och Præses uti hwarje Hall-Rätt wara en Ordinarie Magistrats-Person.

§. 3.

I Stockholm utwälja Fabriques-Societeterne, enligit K:gl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse af then 23 Febr. 1748, medelst sina genom ordenteligit Wal, grundande sig på Tilwerknings-Summorne, samt then Contingent, som hwar och en til Hall-Cassan erlägger, hwarje gång utsedde 24 Electorer, en af the Ordinarie 20 Rådmän, til hwilken the hafwa bästa förtroende, och kommer han at njuta lika lön och förmoner af Hall-Medlen, som Præsides wid Kämnärs-Rätterne här i Staden.

En Vice-Præses, som äger Säte och Stämma, samt under Rådmannens frånwaro förer ordet, wälja Fabriqueurerne på lika sätt, som Rådmannen, och lönas af Hall-Medlen.

Bisittare blifwa 2:ne Grosshandlare, 2:ne Fabriqueurer och en löntagande Assistent, samt 2:ne Manufacturister: Och komma these Ledamöter, efter föregångit Fabriques-Societeternes Wal, inför Magistraten, med Constitutorialer och Fullmagter af Magistraten at förses; dock njuta Grosshandlarne, Fabriqueurerne och Manufacturisterne ingen annan wedergälning, än then wanliga Contributions- och Inquarterings-Friheten; men Assistenten lönas af Hall-Medlen.

Then öfriga Betjeningen, såsom Notarier, Bokhållare, Stämpelmästare, med flere, förordnar och befullmägtigar Magistraten, likasom all annan Stadsens Betjening, med hwilken the njuta lika rätt til beforan, antingen the af Städsens och Hall-Medlen tillika, eller af Hall-Medlen allena sin Lön åtnjuta; och bör Stämpelmästaren tillika med the öfrige af Betjeningen, hwilkom någon Upbörd anförtrodd är, hwar för sig ställa behörig borgen.

The wanlige Öfwer-Hallmästare utwäljas inför Magistraten af hwarje Societet särskildt, genom theras ordenteligen walde Electorer, samt undfå sine Fullmagter af Magistraten; men the wid Nä-Hallarne nödige Hall-Mästare, som skiftewis ombytas, förordnar Hall-Rätten efter Fabriques-Societeternes Wal.

§. 4.

Uti andre Städer, ther Fabriquer finnas, och Hall-Rätter redan äro, eller hädanefter blifwa inrättade, bör antingen Borgmästaren eller någon af Stadsens Rådmän, som af Fabriques-Idkarne utwäljas, i Hall-Rätten præsidera, samt til Bisittare hafwa 2:ne Grosshandlare, eller, ther sådane icke äro, 2:ne andre Handlande och 2:ne Fabriques-Idkare, som inför Magistraten wäljas och med Constitutorial förses; och förhålles med Betjente och Hallmästare, som uti föregående §, om Stockholm förordnadt är.

Uti the Städer, ther en eller annan Fabrique anlagd, men ingen Hall-Rätt inrättad är, besörjer Magistraten alt hwad Hall-Rätten eljest tilhörer.

§. 5.

Hall-Rätten åligger, at hålla årlig Bok och Räkning på the Inkomster och Böters-Penningar, som efter thenne Hall-Ordning inflyta, och böra these Medel til Hall-Rättens aflöning och the flere för Hall-Werket nödige utgifter oförryckte hållas. Men skulle the samma något år icke blifwa tilräckelige til aflöningen och omkostningarne; så skola Fabriqueurer och Manufacturister i proportion emot hwars och ens året förut hafde Tilwerknings-Summa, ersätta hwad som brister: Blifwer något öfwerskott, sedan aflöning och omkostningar äro afdragne, äger Rätten, med Fabriques-Societetens Deputerade, thet. til Fabriqueurernes gemensamma nytta at anwända. Och böra samtelige Deputerade, tillika med Hall-Rätten, Räkningarne öfwerse, samt theras riktighet pröfwa.

II. ART.

Om Oeconomie-Mål.

§. 1.

Under Hall-Rätt lyda alla Wäfweri-Manufacturer, uti Silke, Ull, Kamelgarn, Bomull och Linne, med thertil hörande Tjenste-Werk, finare Järn- och Stål-Fabriquer, samt flere Inrättningar, Konster och Handa-Slögder, som under Kongl. Skrå-Ordningen icke egenteligen begripas, tillika med theras Idkare, Förestraterne och Hall-Rätterne ifrån alt inträng och mehn äga at skydda.

§. 2.

Alla Oeconomie-Mål, som på et eller annat sätt röra Manufacturernes bestånd, upkomst eller förkofran, så wäl som hwad them til hinder och mehn lända kan, bör Hall-Rätten undersöka, samt sitt Betänkande til Öfwer-Stathållarens och Magistratens i Stockholm, och i the öfrige Städerne til Magistraternes beprösfwande öfwerlämna, hwilka samma ärender så affluta, som med Manufacturernes bästa och förmon öfwerensstämmer, eller them, när så omtränger, til Kongl. Maj:ts Nådiga godtsinnande hemställa.

§. 3.

Tarfwar något Manufacturie eller någon Societet särskilt Reglemente, för bättre ordnings skul, examäle sig therom hos Hall-Rätten, som sitt Betänkande hos Öfwer-Stathållaren och Magistraten här i Stockholm, eller hos Magistraterne i Städerne afgifwer, och wil Kongl. Maj:t äfwen thet samma i Nåder stadfästa, ther så nödigt finnes.

§. 4.

Magistraten bör ock af Stadsens Hus och Byggnader inrymma så många Rum och Lägenheter åt Hall-Rätten, som til theß Sammankomster, Besiktningar och then allmänna Wården eljest nödige äro.

III. ART.

Om Politie- och Brott-Mål.

§. 1.

Hall-Rättens skyldighet är, at skydda Fabriquerne från alt hinder och inträng, hafwa noga tilsyn öfwer Werkstäderne, samt hålla hand theröfwer, at Arbetarne hwar i sin Stad trogit omgås med alla Rudimenterier och Werktyg, samt redeligen, utan försummelse och för billigaste betalning, sine Syslor förrätta.

§. 2.

Ingen, af hwad ständ och wilkor han wara må, skal hindras, at wid Fabriquer arbeta, samt ther sin Näring och Försmar njuta, på sätt, som thenna Hall-Ordning föreskrifwer. Bryter någon theremot, plikte Tio Daler.

§. 3.

Kommer främmande Arbetare, Swenst eller Utländsk, och twista Idkare om rättighet, at honom i arbete antaga, äge then företräde, hos hwilken han sig om arbete först anmält.

§. 4.

Införskrifne Arbetare, Swenske eller utländske, skola genast emottagas och sysselsättas med sådant arbete, hwartil the antagne äro, af them, som them förskrifwit; nekar han thertil utan laga skäl, böte 10 daler och sysselsätte icke thes mindre genast then införskrifne Arbetaren, eller låte honom hos annor Idkare föda sig med hwad han lärt: Förstår thenne icke thet, hwartill han sig utgifwit, åtnöje sig tå med thet arbete, som Husbonden honom gifwa kan. En införskrifwen Arbetare må icke skilja sig ifrån samma Werk inom natt och år. Är förskott eller skuld tå ej betald, afarbete sådant förut, om Idkare så åstundar: Reser och icke inom Tre år utur Riket. Bryter han theremot, böte 20 daler, och må Husbonden genom Hall-Rättens handräckning honom genast återtaga, ther han ertappas. Är annat aftal gjordt, ständer therwid.

§. 5.

Ingen må taga mer för sitt arbete än skäliga Samwärdt är. Sker annorledes, böte Tio daler. Sammansättningar til prisens stegring, ware förbudne, och böte then eller the, som thermed beträdas, hwar sine Tjugu daler.

§. 6.

Ej må förköp Idkare eller Mästare emellan tillåte

tas: tränge ej eller några sig in i then andras handel eller lagligen antagne beställningar, wid bot Tjugu daler och ärsätte skadan.

§. 7.

Arbetslönerne för Gesäller eller andre Arbetare må Idkare icke höja wid Tjugu dalers bot. Fordr. r någor Gesäll eller annor Arbetare högre arbetslön, än allmänt bestås, böte Tio daler. Begär han för sådan orsak afsked, ware skyldig at qwarbliswa dubbelt så länge, som eljest föreskriswes, om Husbonden thet äskar. Sammansätta sig Gesäller eller andre Arbetare, i upsät at orsaka stegring i arbetslönerne, plikte hwar sine Tjugu daler, men uphofsmannen och then, som med skrifters upsättjande therås förehafwande befordrar, böte dubbelt.

§. 8.

Främmande inkomne Fabriques-Idkare eller Arbetare måge icke twingas, at stå under skrå eller gillen, utan idka hwar sin handtering, på sätt, som thenne Hall-Ordning föreskriswer. Och warda alle wid särskilte Skråer brukelige sedwanor och så kallade Gewohnheiter, Skänkebud, Wälkomster, Stolpenningar, Grüßer samt andre flere gycklerier härigenom aldeles förbudne. Eho som häremot bryter, och sådane oloflige uptåg biwistar, plikte Tio daler; men then som thertil uphof är, böte Femtio daler, och warne Hall-Rätten therföre alla ankommande främmande Arbetare.

§. 9.

All oordenteliget af frimändagar, spatsergång, eller annan fåfänga, hwarigenom arbetet försummas, belägges med Tre daler. Sker thet andra gången, böte dubbelt; Sker thet tredje gången, arbete et fjerdedels år på Arbetshus. Lockar eller förförer någon Gesäll, Gäsar eller andre Arbetare med sig på Krog eller olosl. samqwäm, plikte första gången Sex daler, andra gången dubbelt, och arbete tredje gången et halft år i Arbetshuset.

§. 10.

Ej må någon wid Fabriquerne lagligen antagen Arbetare, man eller qwinna, emottaga tjenst eller arbete hos någon annan, på längre eller kortare tid, innan han eller hon undfådt sin Husbondes skrifteliga Afsked eller tillstånd. Brytes häremot, böte så wäl Arbetaren, som then honom i tjenst eller arbete nyttjat, hwarthera Tio daler, samt ärsätte skadan och ware jämwäl skyldig, at therföre swara wid Hall-Rätten, ehwad Domstol han eljest lyder under. Lockar eller förleder någon andras Arbetare til sig, böte Tjugu daler.

§. 11.

Icke eller må någon til Fabriquerne hörande Arbetare låta wärfwa sig til Krigstjenst. Then thet gör, warde genast återtagen och böte Tio daler. Beträdes han thermed andra gången, böte dubbelt och tredje gången arbete et års tid på Arbetshus. Skaffar Wärfwaren Arbetaren utur wägen, och kan honom ej återställa, ware tå til Arbetarens Gäld wid Fabriquen; Beträdes Idkaren at med Wärfwaren hafwa öfwerenskommit, at ställa Arbetaren i Krigstjenst, böte han Tjugu daler och ware Arbetaren fri från hans tjenst, samt från all sin skuld hos Idkaren, för then tid, tå han til Wärfwaren öfwerlämnades.

§. 12.

Med Brottmål må Hall-Rätten sig icke befatta, utan så är, at Betjente, Mästerswän, Gesäll eller Arbetare sätter sig up emot sin Husbonde, eller then han i sitt ställe satt, eller fäller oqwädinsord emot någonthera; Och plikte then brottslige, som i Mißgärnings-Balken stadgas.

§. 13.

Sker oljud och owäsende Arbetare emellan uti sjelfwa Manufacturiet, Werkstaden eller inom Gården, böte then brottslige Twå daler: Uppkommer theraf slagsmål, oqwädin med mera, bötes efter Allmän Lag, och theßutom som thenne §. innehåller.

§. 14.

Orkar han ej böta, asstraffes med arbete wid Arbetshus, swarande emot then tid, på hwilken han thertil dömd blifwit.

§. 15.

Andre Brottmål äge Hall-Rätt ej at uptaga, utan hänwise them, tå the angifne warda, til wederbörlig Domstol.

§. 16.

Wil någon utlärd Swensk arbetare, til större fullkomlighets winnande, utrikes resa, pröswe tå Hall-Rätten, om han är qwick och sedig, samt öfwad i räknande och skrifwande, och theßutom äger insigt och färdighet i then slögd han lärt; finnes han sådan, ställe Borgen, at han i Riket återkomma wil, och må Hall-Rätten honom behörigt tillstånd meddela: Äger icke han then skicklighet, at han med nytta resa kan, afråde honom Hall-Rätten. Och må en sådan icke Resepaß bewiljas, innan Hall-Rättens tillstånd kan företes. Wil någon söka sin uptomst wid andre Fabriquer i Riket, thet må ej wägras, utan meddele Hall-Rätten honom behörigt Resepaß, emot En daler S:mt til Hall-Cassan.

IV. ART.

Om Civile och Skuldfordrings-Mål.

§. 1.

Skuldfordrings-Mål, som Fabriques-Idkare äga hos sine Betjente eller Arbetare, eller ock the senare hos the förre, som af Werket och Handteringen härröra; Äfwen som Skuldfordrings-Mål emellan Fabriques- och Tjenstewerks-Idkare, såsom Färgare, Öfwerskjärare, Walkare, med flere, som härleda sig ifrån thet arbete och handräckning som then ena af then andra til godsets beredande njuter, eller thertil gjorde förskotter, men icke af särskildt Handel eller Lån, äger Hall-Rätten uptaga och såsom första Domstol afdöma.

§. 2.

Hafwer någon fordran hos Fabriques-Arbetaren, döme ock Hall-Rätten theröfwer; Och må Arbetslönen icke beläggas med Qwarstad eller Arbetaren bysättas, innan han Husbondens förskotter först afarbetat eller betalt.

§. 3.

Ådrager sig Fabriques-Arbetare större Gäld, än han förmår betala, ware tå skyldig på Arbetshuset then samma afarbeta.

§. 4.

Arbetshus för Fabriques-folk ware, så i Stockholm, som uti the öfrige Städer i Riket, å något Staden enskildt tilhörigt hus, eller annat, hwareft the kunna hållas til arbete uti särskilte thertil redde, men icke neslige rum.

V. ART.

Om Idkare och Förläggare.

§. 1.

Fabriqueurer äro the, som med wederbörlige Privilegier hafwa inrättat ordentelige Manufacturier *).

§. 2.

Manufacturister och Mästare äro the, som sitt Handtwerk lärdt, samt efter wunnit Burskap thet samma drifwa.

§. 3.

Förläggare äro the, som Rudimaterier och penningar til Fabriqueurer försträcka, och theremot taga theras tilwerkade Waror i betalning.

§. 4.

Ordenteligen inrättade Manufactur-Werk och Fabriquer måge gå i arf, skifte och saln, och sådane, som genom Interessentskap upkommit, måge icke eller skiljas och delas, utan bör werket oförändrat drifwas, likwäl ingen förment sin andel bortsälja; dock hembjude then först Bolaget.

§. 5.

*) Jemför med denna och 2 §. K. Br. d. 11 Dec. 1830, införd wid Cap. slut.

§. 5.

Förlägger någor sådane Werk, fullgöre the wilkor, som Contractet innehåller, eller warde han genom Hall-Rätten thertill wid wite hållen, och njute säkerhet uti Werkets Effecter, om Förlaget wid Hall-Rätten lagliga inteknadt är.

§. 6.

Wil Förläggaren med sitt Förlag uphöra eller Förlagstagaren sig annan Förläggare söka; ware tå skyldige, at Sex månader förut therom hwarannan tilsäga, och uparbete Förlagstagaren alla Förläggarens Rudimaterier, samt göre med honom rent slut.

§. 7.

Räkar Förlagstagare i skuld, eller blifwer oförmögen, så at Förläggare honom ej widare Förlag anförtro kan, njute tå Förläggaren utarbetnings-rätt, dock ej längre än i Tu års tid; Arbete ock under samma tid med öpne Böcker, men öke icke Förlaget.

§. 8.

Nu åstundar Gesäll at Mästare och Idkare blifwa, anmäle sig på sätt, som 3 Cap. 1 §. Handels-Balken förmår om Burskaps winnande hos Magistraten, som låter Hall-Rätten höra Borgerskapet af samma Slögd, samt pröfwa om han äger then skicklighet, som thertil erfordras; och gifwe Hall-Rätten honom Mästare-Bref; hwarföre til Hall-Rättens Cassa erlägges Tio Daler.

Nöjes man ej åt Hall-Rättens Utslag i sådana mål, hafwe lof at hos Magistraten ändring söka, på sätt, som i andre Burskaps-Mål brukeligit är *).

§. 9.

Nu är han Borgare blifwen, ware tå skyldig genast sitt Werk inrätta. Nedlägger han sedan Werket, och thet inom Tu år icke drifwer, ware sin rättighet förlustig.

§. 10.

Begår Mästare fel af wårdslöshet eller försummelse, plikte Fyra Daler och behålle thet förderfwade, samt skaffe annat dugeligit Gods i stället, eller ersätte wärdet. Begår han fals eller slärd, gånge thermed, som i 1 Cap. 9 §. Handels-Balken urskils.

§. 11.

Hwilken som til wiß öfwerenskommen tid beställd Arbete icke wäl och förswarligen förfärdigar, och gitter ej laga hinder förete, böte Tio Daler samt ersätte skadan; ware han dock ej skyldig at lämna Godset ifrån sig, innan han therföre Arbets-Lön undfått.

§. 12.

Säljer eller förpantar någor thet honom till görning för wiß Lön i händer sättes, plikte som 12 Cap. 12 §. Handels-Balken stadgar.

§. 13.

Mästare-Änka äge ock sin aflidne Mans Werkstad att drifwa, så länge hon ogift är och then uppehålla kan.

VI. ART.

Om Gesäller och Lärlingar.

§. 1.

Lärling, som sitt Handtwerk förswarliga lärdt, må Gesäll blifwa, ehwad han är gift eller ogift. Och låte Hall-Rätten genom Besiktnings-Mästarne hans skicklighet utröna, samt meddela Gesäll-Bref, hwarföre erlägges til Rättens Cassa Fyra Daler, som Husbonden betalar, ther Lärlingen sådant sjelf ej mägtar, och ersätte han sådant med Arbete.

§. 2.

Alle sådane Gesäller, med theras Hustrur och Barn, äga förswar under Manufactur-Werken, ehwad the njuta Kost, Wecko-Lön och Hufrum wid Werket, eller bo annorstädes.

§. 3.

Ingen Gesäll må utom sin Husbondes wetskap och samtycke åtaga sig arbete af någon annan, wid Sex Dalers bot, miste ock sin förtjenst, hälften til Mästeganden och hälften til Fattig-Cassan. Böte ock then, som arbete honom gaf, Tio Daler, samt miste Waran til Fabriques Fattig-Cassan.

Sätter sig någon Gesäll ned at arbeta för egen räkning, böte Tio Daler, och ware Werktygen til Fabriquens Fattig-Cassa förfallne *).

§. 4.

Gesäller mäge ej undandraga sig at underwisa Lärlingar, wid bot Tre Daler första gången och andra gången dubbelt; dock njute then, som undfår betalning styckewis, therföre en skälig wedergällning. Ej eller må Gesäll för sådan orsak begära afsked. Sker thet, qwarblifwe han dubbelt längre, än eljest wanligit är.

§. 5.

Lika som Mästare kunna ombyta Gesäller, så äga ock Gesäller at ombyta Mästare. Är wiß tid, som ej må sträckas öfwer Sex år, aftald, förblifwe therwid. Är ej wiß tid betingad, ware upsägning en månad förut. Står Gesäll i skuld, ware tå skyldig then förr afarbeta, så framt ej annorlunda åsämjes.

§. 6.

Läro-Drängar mäge Fabriques-Idkare antaga, så många the wilja och tillära kunna; gifwe dock förut på theras naturliga böjelse noga akt; til hwilken ända ingen Läro-Goße må inskrifwas, innan han förut warit i twå månader på prof, och tå utrönt blifwit, om han til then Slögd skicklig är.

§. 7.

Efter Handtwerkets beskaffenhet mäge Läro-Goßar antagas ifrån 10 och 12 års ålder, och lämpas Läro-Åren therefter, så wäl som then kostnad Idkaren under Läro-Åren gör, så at fattige mäns barn, som njuta föda, kost och kläder, mäge lära i thet minsta fem år, men then som förut haft anständig upfostran, för riktigt utlärd anses, om han allenast wiße timmar om dagen i Werkstaden arbetat, så snart han gitter af skicklighet och erfarenhet i Handtwerket prof wisa, och warde wilkoren wid inskrifningen uti Hall-Rättens Protocoll införde.

§. 8.

Dör Idkaren eller Mästaren medan Läro-Åren ännu wara, blifwe Läro-Goßen icke theß mindre qwar hos Änkan, ther hon Werkstaden uppehåller; men öfwergifwer hon Werkstaden, eller blifwer någon Werkstad eljest öde, förje tå Hall-Rätten om Lärlingens utlärande på annan Werkstad.

§. 9.

Läro-Goßar, som njuta husrum, kost och kläder, mäge ej undandraga sig, at uträtta Husbondens ärender, dock utan försummelse af thet som bör läras; men Gesäller hafwa ej magt at nyttja them til andra ärender, än then Slögden kräfwer, wid Twå til Tre Dalers plikt, efter omständigheterne.

§. 10.

Handterar Idkare Lärling sin oskäliga, ligge thet i laga bot, som i Mißgärnings-Balken stilgs.

Slår eller bemöter Gesäll eller andre Arbetare them illa, ware lag samma.

Läro-Goße må icke utan laga skäl wräkas, innan läro-tid ute är, wid bot Fem Daler.

§. 11.

Alle Idkare och Mästare äligger, at hålla sine Läro-Drängar och Arbetare til Gudsfruktan och et Christeligit lefwerne, samt förthenskul, tå thet begwämligast ske kan, låta them njuta behörig underwisning i lä-

san-

*) Att pröfning af beswär öfwer Hall-Rätternes beslut i administrativa ärender, som angå fabriksrörelsen och deß idkare, tillhör Commerce-Collegium, inhemtas af K. Instr. för bemälte Collegium d. 23 Apr. 1832 §. 2 pom. 3, anmärkt wid 10 Cap. 26 §. H. B.

*) Angående Cattunstryckeri-gesällers arbetsfrihet, se Com. Coll. Kung. d. 25 Jan. 1819, här nedan införd.

sande och theras Christendoms-Stycken. Hindrar någon them ifrån the wanliga Hus-Förhör, böte Twå Daler. Försummar Arbetaren, plikte lika mycket. Ware ock Lärlingen skyldig, at med behörigt Präste-Besked wisa, at han uti sin Christendom tilräckelig kunskap äger, innan Gesäll-Bref honom meddelas.

§. 12.

Alle andre Arbetare wid Fabriquerne, af bägge Könen, som icke blifwa på wisa år i Läran inskrifne, kunna Mästare och Idkare antaga, så många the behöfwa, hwilka therwid njuta thet beskydd, som Manufactur-Privilegierne och andre Wåre Nådige Förordningar innehålla, och bör med theras upsägning förhållas efter Tjenstehjons-Ordningen, dock böra the sin skuld först afarbeta.

§. 13.

Fabriques-Idkares och Mästares skyldighet skal wara, at i rättan tid tildela sine Arbetare theras Arbete och Arbets-Löner, så at the hwarken gå ledige eller lida nöd; men skulle så hända, at Arbete för en eller annan orsak tryter, åligger thet idkaren, at bestå sine Arbetare en skälig Wänte-Penning i åtta eller fjorton dagar, efter öfwerenskommelse, eller ock them Afsked tildela, at the med Arbete annorstädes sig må kunna förse, ther icke särskilt Reglemente annorlunda föreskrifwer.

VII. ART.

Om Arbetarnes skyldighet wid Tilwerkningarne.

§. 1.

Alle Arbetare wid Manufacturerne skola, hwar och en i sin gärning, med aktsamhet handtera och wårda the Rudimaterier, hwilka them ombetros, them wäl tilreda och nyttja efter then Wahrans art, som theraf förfärdigas skal. Bryter någon häremot, och fördärfwar Rudimaterien eller Werktygen, som han om händer får, så at hwart och et icke til sitt rätta bruk nyttjas kan, miste Arbets-Lönen samt ersätte skadan; böte ock theßlikes, som i 5 Art. 10 §. stilgs.

§. 2.

Theremot åligger thet Idkaren, at tilställa sine Arbetare sådane Rudimaterier och Werktyg, som til en god Wahras förfärdigande efter hennes art nödige äro. Sker annorlunda, så at Arbetaren ej utan för mycken tids-spillan kan arbetet förfärdiga, och är han sjelf thertil ej wållande, ställe Idkaren honom til freds efter mätismanna ordom, och sware sjelf för Wahran.

§. 3.

Begår Arbetaren fel af wårdslöshet, ersätte skadan, och böte som i 5 Art. 10 §. stadgas. Sker thet flere gångor, böte andra gången dubbelt och arbete tredje gången et fjerdedels år på Arbets-Hus.

§. 4.

Gesäller blifwa answarige för alt thet Arbete, som the om händer få, och Mäster-Swännen för Läro-Gossar. Sware ock Gesäll för Läro-Goße, om han sig hans underwisning åtagit, eller ock sjelf med honom arbetar tilsammans.

§. 5.

Säljer eller pantsätter Arbetare, eller förfar Idkarens Rudimaterier, Redskaper eller färdige Wahror, straffes therföre efter 42 Cap. Mißgärnings-Balken; plikte ock then, som köpte eller i pant tog, efter 49 Cap. samma Balk, samt ersätte skadan. Finnes Wahran i behåll, lämne Hall-Rätten genast handräckning til theß återtagande, men hänskjute Brottet til Laga Domstol.

VIII. ART. *)

Om Besigtning och Stämpling.

§. 1.

Hall-Rätten skal hålla en nogg förteckning öfwer alla, under thes inseende warande Idkare, Betjente och Arbets-Folk, så wäl som theras Tilwerkningar, både stämpelbare och ostämpelbare, af hwad art och beskaffenhet the wara måge; the förra böra uti Stämpel-Specialerne genast införas, när the til Stämpling upföras, och å the senare skola wederbörande Idkare och Mästare hwarje års slut, wid Tjugu Dalers wite, til Hall-Rätten inlämna riktige förteckningar. Finnes Tilwerkningen så ringa, at then icke kan swara emot Arbetarnes antal, eller äro Arbetarne för få emot Tilwerkningen, undersöke Hall-Rätten om orsakerne.

Skyddas Folk under Fabriquerne, utan at wederbörligen sysselsättas, plikte then them antekna låtit Tio Daler för hwarthera. Beträdes han flere gånger thermed, miste ock frihet, at Handtwerket widare idka.

§. 2.

Ingen, eho then är, må wara tillåtit at sälja något inrikes tilwerkadt, men ohalladt och ostämplad Gods. Then thet gör, böte Wahrans wärde, hälften til angifwaren och hälften til Hall-Cassan, och Wahran ware förfallen til Fabriques Fattig-Cassan. Sker thet flere gånger, ware sin frihet förlustig.

Lag samma ware med thet Gods, som bör Beredning undergå, om thet icke är med Appreterarens märke försedt.

§. 3.

Til then ändan böra alla Wahror, som til Marknader eller eljest ifrån et til annat ställe föras, af Tull-Betjeningen öpnas. Är Gods theribland, som med sine behörige Stämplar och Märken icke är försedt, eller finnes orikliga Stämplar therå, warde thet anhållit, och plikte then brotslige, som förbemält är.

§. 4.

Alle Wahror skola ock så sammanlagde wara, at Stämplarne och Sigillet, samt tilwerkarens namn, Stycke- och Stol-Nummer kunna synas, som bör wid Stycket qwarblifwa, så länge något theraf är osåldt. Afskärer Handlande theße Stämplar och Märken, miste Wahran och böte theß wärde. Undandöljer han Stämplarne och Märken, ware Lag samma.

Fäster han andre Sedlar på Tyget, än the, som wid Hallen åsatte äro, böte som i 1 Cap. 11 §. Handels-Balken om Handtwerkare stadgas. Köper någor stämpelbart Gods ostämpladt, plikte theß wärde och miste thet han köpt.

§. 5.

Besigtningen förrättas af Edswurne Besigtnings-Mästare, och äga Hall-Rättens Ledamöter at therwid tilstädes wara, när så nödigt pröfwas, särdeles tå wärdslöshet eller annat fel, samt fals och flärd i Wahran rönes, och skola the noga tilse, at Wahrorne, hwar efter sin art, äro wäl arbetade och rätteligen tilredde. Skulle Besigtnings-Mästare af wårdslöshet, wäld, wänskap eller winning, öfwerse med the felaktigheter, som kunna wara begångne, plikte första gången ifrån Tio til Tjugu Daler, alt efter omständigheterne, och dubbelt, så ofta the widare therwid beträdas.

§. 6.

Ingen Besigtning må annorstädes ske, än på Hallen, så framt icke särskildte ordsaker thet föranlåta, tå en Ledamot af Rätten tillika med Stämpel-Mästaren bör wara tilstädes; men bräckelige Wahror, som snart kunna fördärfwas, såsom stora Speglar och dylikt, måge på Fabriquen besigtigas och stämplas.

§. 7.

Alla Wäfweri-Wahror skola stycke- eller par-tals wara teknade med Tillwerkarens inwäfda eller på Kläden insydda namn, jämte Stol- och Stycke-Nummer, samt the helfärdiga theßutom med Idkarens Stämpel; then thet försummar, böte för hwart Stycke Twå Daler. §. 8.

*) Kongl. Maj:t har funnit godt i nåder förklara, att det uti denna 8 Art. innefattade stadgande om särskild besiktning och råhallning af halsfärdige wäfwerktillwerkningar i allmänhet må upphöra, och att en sådan åtgerd endast må äga rum, då, i följd af twist emellan fabriksidkaren och arbetaren rörande beskaffenheten af en tillwerkning, de skulle sådant begära. K. Br. d. 29 Apr. 1831 och Com. Coll. Kung. d. 1 Jun. s. å.

§. 8.

The Wahror, som efter wanligheten halffärdige besigtigas, skola noga pröfwas, om the til Rudimaterier, Spinsel och Wäfnad äro fullkomlige. Finnes anorlunda, plikte then skyldige efter the för hwar och en Arbets-Sort utfärdade Reglementer. Imedlertid hålles Idkarens Gods qwar, och söke han ersättning hos then, som felet wållat. Finnes Rudimaterien odugelig, ware Godset förfallit til Fabriques Fattig-Cassan.

§. 9.

Sammaledes böra ock alla helfärdiga Wahror noga besigtigas, at the uti Walkning, Färgning och Beredning äro wäl och förswarligen handterade och beredde. Finnes fel eller slärd theruti, plikte then brotslige efter som i 5 Art. 10 §. föreskrifwes, samt rätte felet. Kan felet ej bättras, ersätte sådan och behålle thet fördärfwade Godset.

§. 10.

Finnes Wahran til inwärtes godhet och beredning, samt hopaläggning och utwärtes ansеende sådan, at then för fullgod Köpmans-Wahra anses kan, ware tå med behörig Hall-Stämpel försedd. Är Wahran felaktig, bör hon stämplas med en af tilräckelig storlek inrättad Stämpel, i hwilken the orden: Felaktigt Gods, äro tydeligen utsatte, och skal theftutom på Stämpel-Sedelen, eller then så kallade Placat-Stämpelen, skrifwas hwaruti felet består.

§. 11.

Är någon Fabrique med Wärt Nådiga tillstånd å Landet inrättad, så skola alle therwid tilwerkade Wahror, innan the mäge i salu gå, wid närmaste Stad besigtigas, hallas och stämplas, samt ostämpelbare wid Årets slut upgifwas och therföre afgift erläggas, som för annor Fabriques-Wahra.

§. 12.

Rättens Edswurne Besigtnings- och Stämpel-Mästare skola noga tilse och pröfwa, om Wahran är Inrikes tilwerkad. Upgifwer någor Utländskt Gods til Stämpling, ransake Hall-Rätten therösfwer, och plikte then brotslige, som Wäre til Lurendrägeriers hämmande utkomne Nådige Förordningar förmå, hafwe ock förwerkat Godset, samt miste Frihet at Fabrique widare idka.

§. 13.

Sedan Wahran är stämplad, må hon ej ifrån Hallen föras, innan Ägaren betalt i Stämpel-Afgift en fjerdedels Daler för Hundrade, efter hännes rätta salu-wärde: och för the Wahror, som ej kunna stämplas, erlägges lika Afgift af then uppgifne Tilwerkningen.

§. 14.

Hall-Rättens Sigill och Stämplar bör Rätten tilbörligen låta förwara, så at thermed något undersleef icke må kunna föröfwas. Beträdes Stämpel-Betjente at Stämplarne misbruka, plikte, som för annat bedrägeri.

IX. ART.

Om Rättegång.

§. 1.

Som Manufacturernes drift icke tål widlyftig Rättegång; så böra alle wid Hall-Rätten förefallande Mål och twistigheter Summario Processu afgöras, Målet och Utslaget uti Protocollet omständeligen, men utan widlyftighet antecknas, samt så fort sig göra låter, munt- eller skrifteligen afkunnas.

§. 2.

Til then ändan ware ock förbudit, at wid Hall-Rätten betjena sig af Advocater, utan så är, at Hall-Rätten finner Sakens widlyftighet och beskaffenhet eller andra omständigheter sådant fordra.

§. 3.

Stämnings-Tid ware åtta dagar i större och twå eller tre dagar i mindre Mål, utan så är, at Saken icke upskof tål. Och skola Parterne jämwäl om Målet underrättas.

§. 4.

Uti alla the Mål och Ärender, som Hall-Rätten efter thenna Hall-Ordning äger at afdöma, ware alle skyldige inför Hall-Rätten swara, ehwad särskildt Domstol the eljest lyda under.

§. 5.

Nöjes man ej åt Hall-Rättens Dom och Utslag, och är thet Oeconomie-Mål, gifwe sine Beswär in hos Borgmästare och Råd inom kl. 12 å Femtonde Dagen, then oräknad, tå Utslaget föll, och imedlertid må Rättens Utslag icke i werket ställas.

Uti Skuldfordrings-Mål wädjas genast, eller inom kl. 12 å åttonde dagen, med Fem Daler, under Wärt och Riksens Commerce-Collegium, tå huswud-saken, hwarom twistas, stiger öfwer Femtio Daleres wärde, och ware then, som tappat, skyldig, at Dom fullgöra, samt Borgen för kostnad och skada ställa, som i 25 Cap. Rättegångs-Balken om Rådstufwu-Rätts Dom stadgas. Går huswud-saken ej öfwer Femtio Daleri wärde, stände wid Hall-Rättens Dom, och låte Magistraten then samma werkställa, så framt icke then, som tappat, gitter wisa Domwillo, eller sådan felaktighet, at Dom förthy ogillas bör, tå thermed förhålles, som 3 Cap. 4 §. Utsöknings-Balken stadgar.

Uti Politie- och sådane Brott-Mål, som Hall-Rätten äger uptaga, må man inom kl. 12 nästa dag sitt misnöje tillkänna gifwa, samt sine Beswär inom hälften af then tid, som i Lagwadde Mål stadgas, hos Wärt och Riksens Commerce-Collegium ingifwa: nedsätte dock hos Hall-Rätten förut the ådömde Böter, eller ställe therföre full pant eller borgen, och må ingа Beswär af Commerce-Collegio til beprösfwande emottagas, utan then Klagande wist, at han sådant fullgjordt. Och underrätte Hall-Rätten til then ändan Parten om tiden til Beswär, samt huru Utslaget fullföras skal, samt om sådant efterkommit är, och låte thet å Utslaget teckna.

§. 6.

Hwar som wädjat ifrån Hall-Rätten i Stockholm, gifwe uti Commerce-Collegio sin Inlaga in förr kl. 12 på then Trettionde Dagen, then oräknad tå Domen föll. Ifrån Städernes Hall-Rätter i Upland, Stockholms Län, Södermanland, Wästmanland, Kopparbergs Län, Nerike och Gestrikeland, på then Fyratiende Dagen. Ifrån Helsingeland och Härjedalen, Öster-Göthland, Jönköpings- Kronobergs- Calmare- Elfsborgs- Skaraborgs och Wäster-Norrlands Län, then Sextionde Dagen. Ifrån Wermeland, Skåne, Halland, Blekinge, Dahl- och Bohus-Län samt Wästerbotten, på then Sjuttionde Dagen. Ifrån Gottland, Österbottn och Finnland, på then Nittionde Dagen, then oräknad tå Domen är gifwen; försummar någor then tiden, hafwe sitt Wad förlorat.

§. 7.

Hall-Rätten i Stockholm bör låta ingifwa och Hall-Rätten i Lands-Orterne insända sine Protocoller och Dom-Böcker til Wärt och Riksens Commerce-Collegium inom then tid, som uti 5 Cap. 2 §. Rättegångs-Balken för Kämnärs-Rätter föreskrifwes.

§. 8.

Med Penningar och Böter, som uti thenna Hall-Ordning omtalas, förstås Sifwermynt.

För öfrigt bör Justitiæ-Cancellerен tillhålla Stads-Fiscalerne, at hwar i sin stad noga tilsyn therå hafwa, at thenna Förordning i alla måtto noga blifwer efterlefwad, samt the theremot förelöpande förbrytelser til wederbörlig rättelse skyndesamligen befordrade.

Härefter alle som wederbör ꝛc.

Som hos Kongl. Maj:t i Nådigt öfwerwägande kommit, att de arbeten, med hwilka skrubblare, spinnare och spinnerskor wid Klädesfabrikerne sysselsättas, icke kunna bereda arbetaren någon förmonlig utkomst, utan fordra, endast för den tarfligaste lifsnäring, god helsa och den högsta flit, samt således äro bland de minst lönande näringsfång att anse, hwarföre ock dеsse arbetare genom lätt åsamkade skulder ofta måste widkännas ett för dem högst menligt twång, ende-

de, till följe af 6 art. 12 §. uti 1770 års Kongl. Hallordning, förbindas, att i tjensten hos fabriksidkaren qwarblifwa, så länge och intill deß de hunnit en ådragen skuld afarbeta; Så har Kongl. Maj:t, med Nådigt afseende härå och till mildring uti deße för skrubblare, spinnare och spinnerskor swåra wilkor, funnit godt att, genom skrifwelse under den 9 September innewarande år, i nåder förordna, det följande omständigheter mäge till rättelse i Hallordningen iakttagas, nemligen:

1:o Att Fabriques-Idkaren ej må lemna förenämnde Arbetare större förskott än högst Fyra Riksdaler, och att om Fabriques-idkaren derutöfwer något gifwit, det Arbetaren icke till last eller betalningsskyldighet föras skall; dock att detta stadgande ej må retroactiv werkan medföra, eller werkställigheten häraf taga sin början, förrän denna Författning allmänneligen kungjord blifwit.

2:o Att den af deße Arbetare, som enligt Hallordningen och Tjenstehjonsstadgan sin tjenst uppsäger och inom en månad, räknad till 30 dagar, efter uppsägningen kan den hos Fabriques-idkaren ådragne skulden sig afhörda, bör skrifteligt afsked och ordlofssedel efter Lag erhålla, samt att ej någon må twingas, att afarbeta skuld, som förmår skulden med reda penningar inom den således föreskrifne tiden godtgjöra.

3:o Som det Hall-Rätterne åligger, att hafwa noggranne förtekningar öfwer alla under deräs inseende warande Idkare, Betjente och Arbetsfolk, jemwäl ock tillsyn deräf, att Fabriques-tillwerkningar ej måge oskäligen i priset stegras; och Hall-Rätterne af sådan orsak icke böra sakna underrättelse om de wilkor, som med förenämnde Fabriques-arbetare aftalte och betingade äro; så skall Fabriques-Idkaren wara skyldig, att hwarje år uti October månad till wederbörande Hall-Rätt ingifwa Förtekning på alla de till ull-skrubbel och spånad antagne Arbetare, som han då i sin tjenst hafwer, jemwäl ock deras ålder samt den med dem betingade arbetslön, och huru densamma, i afseende på serskildte arbeten, fördeldt är; så ock hwilka arbetare af Fabriques-Idkaren erhålla husrum och hwad för sådan förmon på arbetslönen afkortas, samt hwilka deremot sig sjelfwe husrum bestå; af hwilka förtekningar, som derjemte, wid förefallande klagomål å Husbondens eller Arbetarens sida, kunna till upplysning tjena, Hall-Rätterne hafwa att uti sina till K. Commerce-Collegium afgifwande årliga berättelser ett summariskt innehåll intaga. **Com. Coll. Kung. d. 14 Oct. 1800.**

Nuwarande Cattunstryckeri-Gesäller hafwa erhållit tillåtelse att, utan skyldighet till Burskap eller föregången Ansökning, sysselsätta sig sjelfwe jemte de sina med tryckning å alla slags tyger samt tillwerkning af wäfnader af hwad beskaffenhet som hälst. **K. Br. d. 16 Dec. 1818 och Com. Coll. Kung. d. 25 Jan. 1819.**

Fabriksidkare, hwilke antaga lärlingar, böra icke uraktlåta att, efter proftidens förlopp, dem genast låta inskrifwa, så kärt dem är att wid skeende anwärsning wara försedde med behörigt bewis till deras återfordrande. **Com. Coll. Kung. d. 9 Febr. 1786.**

Enär å ena sidan de skadligaste påföljder wore att befara om Ungdomen wid Fabrikerne skulle äga en oinskränkt frihet, att hos Föräldrar och Anhörige njuta kost och husrum samt i stället taga half lön eller ock mer eller mindre betalning i penningar af sine Mästare, och, å andra sidan, de skäl förekomma att sinkelige och wälsträgbade Föräldrer eller Anhörige icke bör betagas omwårdnaden om deras barn, i synnerhet då deras Mästare kunde wara kände för sämre uppförande och till ungdomens uppfostran mindre tjenlige; så har Kongl. Maj:t pröswat för godt, att när Föräldrar eller Anhörige wilja sjelfwe förja för barnens underhåll och husrum, bör sådant, sedan Fabriksidkaren eller Förläggaren hörd blifwit, ankomma på Hall-Rätternes noga bepröfwande, och ingalunda tillåtas, om icke det, i jämnförelse med här ofwan anförde skäl, till Lärlingarnes förmon och nytta finnes högst nödigt. **12 §. i K. Res. på Ståd. Besw. d. 17 Aug. 1762.**

Kongl. Maj:t hat, sedan Hall-Rätterne i Rikets förnämsta fabriksstäder, Technologiska Institutet och Kongl. Commer-Collegium blifwit hörde, genom nådig skrifwelse af den 10 sistledne Mars behagat i nåder förordna:

Att alla i 1770 års Hall-Ordning meddelta föreskrifter om besigtningar wid hallen af till stämpling inlemnade inhemska fabrikswaror, för utrönande af deras egenskaper så wäl i afseende på sjelfwa godsets godhet och felfrihet som färgen och appreturen m. m., skola upphöra, samt i följd deraf stämplarne icke widare innehålla något intygande om warans egenskaper, utan endast utmärka att godset blifwit inom Riket tillwerkadt;

att den så kallade placatsedel, som åsättes wäfwerivaror, hädanefter endast bör innehålla uppgift om orten och fabriken, der godset blifwit tillwerkadt, warans stol- och styckenummer, intygande att den är af inhemsk tillwerkning, samt år och dag, då afstämplingen skett; äfwensom att deße stämpelsedlar, hwilka tillförene warit underskrifne af besigtningsmannen och stämpelmästaren, numera böra underskrifwas af en Hallrätts Ledamot och stämpelmästaren;

att till förekommande af nämnde placatsedlars omflyttning från ett tygstycke till ett annat, twänne föreslagne blystämplar af olika storlek, försedde med konstswarfning, skola begagnas till fastsättande af berörde placatsedlar, i stället för de hittills i sådant ändamål bruklige blystämplar; börande den större stämpeln anwändas å yllewaror, men den mindre å siden-, bomulls- och linnewäfnader;

att, i stället för de till stämpling af dukar och bredare band samt sådana tyger, på hwilka flere stämplar åstundas, hittills brukliga stämplar, twänne swart och färgstämplar, med konstswarfning försedde, hwartill en förbättrad tryckswärta och cinober-oljefärg anwändes, böra, för nyssnämnde ändamål, till begagnande antagas:

att till begagnande wid afstämpling af smalare band och annat gods, hwarå bly eller färgstämpel icke kan anbringas, twänne föreslagne nya lackstämplar skola anwändas; börande likwäl, så widt möjligt är, lackstämplar, såsom mindre tillförlitlige, undwikas;

att den hittills bruklige hallstämpel å socker förändras till oval form; samt

att, i stället för den hittills anwända lackstämpling å tobak, swartstämpel bör antagas, hwilken anbringas midt öfwer cardusens klassskarfwar.

Werkställigheten af hwad Kongl. Maj:t sålunda i nåder förordnat tager sin början i Stockholm den 1 Julii innewarande år och i Rikets öfrige städer den 1 Januarii nästinstundande år 1833; kommande, ifrån och med deßa tider de i ofwananförde afseenden hittills bruklige stämplar och stämplingssätt icke widare att wid hallstämpling begagnas.

Hwilket, på Kongl. Maj:ts tillika gifna nådiga befallning, Kongl. Collegium skolat härmed allmänneligen kungöra, hwarjemte Kongl. Collegium, till wederbörande fabriksidkares efterrättelse, welat förklara, att genom det sålunda beslutade upphörande af Hallrättens granskningsåtgerd i afseende på godsets godhet och felfrihet, någon ändring icke åsyftas uti den fabriksidkare, enligt författningarne, åliggande skyldighet, att å sina wäfnader anbringa så wäl tillwerkarens eget namn eller stämpelmärke, som stol- och styckenummer; äfwensom att å det kläde som uppgifwes wara färgadt med indigoblått, afbasta en ros till upplysning för köpare om färgens styrka, hwilka föreskrifter äfwen hädanefter komma att tjena till efterrättelse. **Com. Coll. Kung. d. 4 Maj 1832.**

I de fall, då Hallrätts ledamöter undandraga sig, att sjelfwe utöfwa den i ofwanstående Kongl. Bref och Kungörelse dem anförtrodde controllerande åtgerd wid hallstämplingen, skall denna stämpling på de dagar och timmar, som Hallrätt äger att efter omständigheterne, bestämma, werkställas af stämpelmästare allena, dock med rättighet för fabriksidkare, att sjelfwe eller genom utsedde ombud öfwerwara stämplingen, i hwilken händelse en ibland dem bör, jemte stämpelmästaren, placatstämpelsedlen underteckna, men utan att stämplingen

må af fabriksidkares eller deras ombuds utebliswande hindras eller fördröjas. K. Br. d. 7 och Com. Coll. Kung. d. 12 Julii 1832.

Sedan deputerade för bomulls- och linne-fabrilssocieteten i Stockholm hos Hall- och Manufactur-Rätterna derstädes hemställt, det den hittills iakttagne skyldigheten att å bomulls- och linne-tillwerkningar, utom initial-bokstäfwerne af fabrikantens namn samt stolnumer tillika inwäfwa stycke- eller ordnings-nummer måtte såsom förenadt med swårigheter i werkställigheten och i afseende på controllen icke behöfligt, så för framtiden upphöra, samt Hall- och Manufactur-Rätten, medelst beslut den 19 sistlidne Mars, förklarat sig på grund af 8 Art. 7 §. i 1770 års Hall-Ordning samt Commerce-Collegii den 4 Maj 1832 angående hallstämpel-werket utfärdade Kungörelse, icke kunna förenämnde hemställan bifalla, hafwa bemälte deputerade hos Collegium anfört besw'r i detta ämne; wid förehafwande af hwilket beswärsmål, Collegium wäl funnit omförmälde beslut wara med Författningarna öfwerensstämmande, men af förekomne skäl och omständigheter ansett sig böra ärendet Kongl. Majts nådiga pröfning underställa; Och har Kongl. Majt i anledning häraf, funnit skäligt förklara, att föreskriften i ofwan åberopade Författningar i afseende på stycke- eller ordningsnumers inwäfning, icke må widare behöfwa tillempas å bomulls- och linne-fabricanternes tillwerkningar, utan att deßa idkare må wara berättigade att med deras stämpelbok styrka antalet af de wäfnadsstycken de åstadkommit. K. Br. d. 5 Oct. 1833.

CARL JOHAN &c. Då Wi af Eder under den 14 sistl. Januarii i underdånighet anstånne skrifwelse inhemtat, att det uti 8 Art. 7 §. af 1770 års Kongl. Hallordning meddelte stadgande, att alla å fabriker tillwerkade wäfweriwaror skola till stycketal wara teckade med tillwerkarens inwäfda eller på kläden inslydda namn, jemte stycke och stolnumer, numera, så widt detta stadgande rörer åteckningen af stolnumer å klädes-fabrikanters tillwerkningar, swårligen kunde behörigen efterlefwas, sedan klädestillwerkningen i Riket under de senare åren så betydligen tilltagit att flere fabrikanter, i saknad af utrymme i egna fabrikshus, nödgats dels å allmänna arbetsinrättningar, dels hos enskilte, låta klädeswäfnaden befrja; hafwe Wi, som, lika med Eder, ansett den genom ofwanåberopade föreskrift åsyftade controll å den ordning, hwari fabrikantens wäfstolar warit begagnade wid nyssomförmälte förhållande icke kunna winnas och i allt fall wara af mindre betydenhet, enär den hufwudsakligaste omständigheten, att tillwerkarens namn åsättes stycket, alltid med tillbörlig noggrannhet iakttages, alltså funnit skäligt, enligt Eder underdåniga hemställan, härmedelst i nåder frikalla klädesfabriksidkare i allmänhet från skyldigheten att å deras tillwerkningar hafwa stolnumrorne insydda, helst antalet af de utaf hwarje fabrikant åstadkomna och till stämpling hos Hall-Rätten uppwista klädes-stycken i allt fall controlleras, då de anteckningar, som hos Hall-Rätten böra hållas öfwer afstämplingen, warda jemförda med de motböcker deröfwer, som af idkarne innehafwas. K. Br. till Com. Coll. d. 22 Febr. 1834.

Författningarna gifwa wäl icke anledning dertill, att stämplar, som å manufacturwaror förkommit, få af Hall-Rätterne förnyas, men som det icke eller wore billigt, att innehafware af sådana warer, så framt deßa äro af Swensk tillwerkning skola wara utur ståndsatte att få desamma omstämplade, har Kongl. Majt, med bifall till Commerce-Collegii hemställan, i nåder förklarat, att i händelse det kan tillförlitligen utrönas, att fabrikswaror, hwartill stämplarne förkommit, äro wid Swenska fabriker åstadkomne, Hall-Rätterna må äga desamma med nya stämplar förse. K. Br. till Com. Coll. d. 10 Jun. 1831.

Angående Hallstämpling af kort m. m. se anm. wid Cap. slut.

Kongl. Majts Nådiga Förordning, om hwad iakttagas bör för erhållande och utfärdande af tillståndsbref å rättighet att, med andras uteslutande, under bestämd tid utöfwa och begagna nya uppfinningar i slöjd och konst eller förbättringar å redan gjorda uppfinningar; Gifwen Stockholms Slott d. 13 Dec. 1834.

Wi CARL JOHAN &c. göre weterligt: att, sedan Rikets Ständer wid denna Riksdag hos Oß gjort underdånig framställning om ändtstiftiga ändringar och tillägg i Wår Nådiga Förordning angående Privilegia Exclusiva af den 28 April 1819, Wi, efter wederbörandes hörande och inhemtande af hwad uti andra länder finnes i nyßnämnde afseende stadgadt, tagit detta ärende i Nådigt öfwerwägande; samt derwid funnit godt, att, genom denna förnyade Förordning, i Nåder stadga hwad hädanefter iakttagas bör, för erhållande och utfärdande af tillståndsbref å rättighet, att med andres uteslutande under bestämd tid utöfwa och begagna nya uppfinningar i slöjd och konst eller förbättringar å redan gjorda uppfinningar, hwilka tillståndsbref i allmänhet benämnas Patenter.

§. 1.

Patent-rätt medför förmån och frihet för innehafwaren, att under den tid Patentet bestämmer, med andres uteslutande, ensam eller genom andra öfwer all inom Riket utöfwa en uppfinning och åstadkomma de tillwerkningar, hwarå Patentet lyder, samt att sälja tillwerkningar, sedan de blifwit med tillwerkarens stämpel eller märke försedde, afyttra och försälja.

§. 2.

Såsom allmän föreskrift i afseende på utfärdande af Patenter gäller, att Patent ej må meddelas å en uppfunnen princip, för att af Patent-innehafwaren kunna uteslutande begagnas på alla möjliga sätt och föremål, utan endast på principens anwändande å det eller de af den Patent-sökande uppgifna sätt.

§. 3.

Patent må kunna erhållas:

1:o å nya uppfinningar i slöjd och konst;

2:o å förbättringar af äldre dylika uppfinningar: dock utan att sådant må till inträng i förut bewiljad Patent-rättighet föranleda; och

3:o för införande af i andra länder kände, men hos Riket förut ej werkställde, uppfinningar i samma wäg, så wida uppfinningen icke är af den enkla beskaffenhet, att den kan, efter en genom tryck förut allmänggjord beskrifning, af hwilken som helst eftergöras.

§. 4.

Längsta tiden för åtnjutande och begagnande af Patent-rätt bestämmes i allmänhet, för ny uppfinning till . . . . . 15 år.

för förbättring å redan gjord uppfinning 10 —

för utomlands känd och införd uppfinning 5 —

kunnande likwäl den sålunda fastställda längsta tid i hwarje klaß nedsättas och minskas i förhållande till uppfinningens beskaffenhet eller deß mindre wigt och wärde; äfwensom tiden för begagnande af Patenter å införda utländska uppfinningar må utsträckas till 10 år, i händelse styrkas kan, att betydligare kostnad och möda erfordrats för införandet af en utomlands känd uppfinning.

§. 5.

Till Patents erhållande ware berättigade: wälfrädade i Sverige och Norrige äfwensom i andra länder bosatte personer; börande likwäl, så wida Patenträttighet för å utrikes boende personer må ega fortfarande bestånd och kraft, deße, inom ett år från Patentets utfärdande, hafwa antingen till Riket inflyttat eller ock åt Swensk undersåte sin Patent-rätt öfwerlåtit.

§. 6.

Den, som Patent åstundar, ingifwe ansökning derom till Wärt och Rikets Commerce-Collegium och införe i densamma, jemte anmälan om ämnet hwarom fråga är, bestämdt förklarande, huruwida den uppfinning, hwarå Patent sökes, är alldeles ny och okänd, om den innefattar förbättring af redan begagnad uppfinning, eller om den är från utrikes ort införd, samt utsätte tillika tiden, på hwilken sökanden i följd deraf ön-

önskar att Patent-rätt åtnjuta; bifoge ock riktig och fullständig beskrifning på uppfinningen samt sättet och föremålet hwarpå den anwändas skall, äfwensom noggranna ritningar eller modeller å den uppfunna inrättningen eller förbättringen, der sådant för beskrifningens fullständighet erfordras kan. Är Sökanden ej i tillfälle att genast en så beskaffad fullständig beskrifning förete, anmäle sådant i ansökningen. Collegium förelägge då Sökanden, genom Protocolls-utdrag, som efter anslag utfärdas bör, tid af en månad ifrån anslagsdagen, inom hwilken han en så beskaffad beskrifning inlemna skall, och upskjute under denna tid med ansökningens afgörande. Inkommer han ej inom sålunda utsatt tid med beskrifningen, warde ansökningen såsom förfallen ansedd.

§. 7.

Är Patent-ansökning så författad, som i nästföregående 6 §. föreskrifwes, och åtföljd af fullständig beskrifning samt, då så erfordras, af ritningar och modeller, inom bestämd tid ingifwen, utfärde Collegium ofördröjligen Patent å den anmälda uppfinningen; hwarwid Collegium har, att, i afseende på bestämmande af tid för Patents begagnande iakttaga och tillämpa hwad i 4 §. här ofwan stadgadt är. I Patentet intages: den ingifna beskrifningen till hela deß innehåll; tiden, under hwilken Patentet är gällande, samt i allmänhet de åligganden, Patent-innehafware, i följd af denna Wår nådiga Förordning, är pligtig iakttaga, äfwensom de rättigheter och förmåner, han, med stöd af Patentet, eger att åtnjuta. Utföljes beskrifning af ritningar eller modeller, hwilka ej kunna i Patentet intagas, må de jemte beskrifningen i Collegium förwaras, för att tillhandahållas dem, som åstunda desamma skåda och granska, samt med beskrifningen jemföra: börande deßutom i Patentet förklaras, så wäl att detsamma icke må anses medföra någon öfwertygande wißhet, att uppfinningen är ny och här i Riket obegagnad eller att den kan med fördel anwändas, som ock att hwar och en är obetaget att Patentet klandra inom den tid och i den ordning, denna Wår Nådiga Förordning stadgar.

§. 8.

Anmäla sig twänne eller flere Sökande till erhållande af Patent å lika beskaffad uppfinning, ege den företräde, som ansökning derom till Collegium först ingifwit.

§. 9.

Är Patent färdigt att till Sökanden utgifwas, bör sådant kungöras genom anslag å en tafla i Commerce-Collegii yttre rum. Den dag, då sådant anslag skett, dateras Patentet, och tiden för deß begagnande warde derifrån beräknad.

§. 10.

Den, som Patent undfått, ware pligtig att Patentet allmänneligen kungöra, genom införande deraf till hela deß innehåll uti Sweriges Stats-Tidning eller Post- och Inrikes-Tidningar Trenne gånger; börande sådant kungörande wara werkställdt och fullgjordt sist inom Twå månader från den dag, Patentet utfärdadt blifwit.

§. 11.

Förmenar någon och tilltror sig kunna styrka, att uppfinning, hwarå Patent erhållits, warit här i Riket känd och begagnad innan Patent-innehafware sin Patent-ansökning till Commerce-Collegium ingaf, eller ock, att Patent-innehafware, till winnande af längre tid för Patentets begagnande än wederbört, angifwit uppfinning för alldeles ny, som blott innefattat förbättring af äldre uppfinning eller som allenast blifwit från utrikes ort införd, samt, på grund deraf, åsyftar att få Patent-rätt häfwen, ware honom obetaget att, inom Sex månader från den dag, Patentet finnes 3:dje gången i Stats-tidningen infördt, sådant klander af Patentet hos Commerce-Collegium anmäla.

§. 12.

Twistefrågor af den beskaffenhet, nästföregående 11 §. omförmäler, skola af Gode män eller så kallade Compromißarier upptagas och bedömas; börande Commerce-Collegium, sedan anmälan om klander inkommit, hänskjuta twistefrågan till Gode mäns afgörande och, genom Protocolls-utdrag, förständiga wederbörande, att skyndsamligen om wal af Gode män gå i författning. Deße Gode män böra till antalet wara fem, hwaraf den, som klandret anställt, utser och kallar twå, och Patent-innehafwaren twå. Den femte af Gode männen wäljes af de förut utsedde fyra. Uppkommer wid sistnämnde wal ett lika antal röster å twenne personer, då bör genom lottning bestämmas, hwilken af de ifrågasatta må såsom God man inträda. Gode männen tage derefter ofördröjligen twistemålet i öfwerwägande; och den mening, hwarom de fleste af dem sig förena, gälle såsom Gode männens utlåtande. Deröfwer må beswär eller klagan icke anföras.

§. 13.

Den, som klander å Patent anställt, ware pligtig att, inom twå månader ifrån den dag klandret hos Commerce-Collegium anmältes, till bemälda Collegium ingifwa Gode männens i ämnet afgifna skrifteliga utlåtande. Skulle i något fall så widlyftiga undersökningar för frågans utredande erfordras, att Gode männens utlåtande icke kan hinna afgifwas inom den sålunda bestämda tid, åligge den klandrande, att sådant hinder inom samma tid hos Collegium tillkännagifwa. Collegium ege då pröfwa det anmäldta hindret och afgöra om och huruwida förlängning af den bestämde tiden medgifwas må. Underlåter han, att inom de sålunda utsatte twänne månaderne inkomma, antingen med Gode männens utlåtande eller med ansökning om förlängning i tiden för detsammas afgifwande, har Collegium att förklara klandret förfallet, såwida ej den, som klandret anmält, styrka kan, att Patent-innehafwaren warit till dröjsmålet med twistens afgörande wållande: i hwilken händelse Collegium må ega genom witen tillhålla den sistnämnde, att, inom föreläggande tid, iakttaga och fullgöra hwad i detta afseende på honom ankomma kan. Innehåller Gode mäns yttrande, som inom behörig tid inkommit, bestämdt förklarande, att den uppfinning, hwarå Patentet lyder, är här i Riket förut känd och begagnad, eller ock, i händelse anmärkning derwid gjord är, att den Patent-sökande oriktigt uppgifwit egenskapen af uppfinningen så, att han derigenom beredt sig en längre tids Patent-rätt än wederbort, förfare Collegium, i afseende på Patentet, i öfwerensstämmelse med hwad 19 och 20 §§. här nedanföre stadga och förmå.

§. 14.

Patent-innehafware må, under den tid, som för klander af Patent bestämd är, äfwensom, i händelse twist om Patent uppstår, under den tid twistefrågan är under pröfning och afgörande, icke förmenas begagna och utöfwa den rätt, som honom genom Patentet tillagd blifwit.

§. 15.

Ankommer ej klander af Patent inom den i 11 §. bestämda tid, äge widare talan å Patentet ej rum, utan åtnjute innehafwaren deraf sin Patent-rätt oförkränkt till godo, under den tid Patentet utsätter och bestämmer, så wida han iakttager och fullgör hwad i denna nådiga Förordning föreskrifwet är.

§. 16.

Patent-innehafware i allmänhet bör af Commerce-Collegium föreläggas en tid af twå år efter Patentets utfärdande, inom hwilken han bör inför Collegium styrka, att han är i full utöfning af den uppfinning, konst eller konstförbättring, hwarå Patentet lyder. Är inrättning, hwarå Patentet sökes, af den beskaffenhet, att, för deß fullständande och fullständiga iordningsbringande, längre tid, än nu nämndt är, erfordras, skall sådant i Patent-ansökningen anmälas. Collegium pröfwe då, huruwida den begärda förlängningen i tiden är af behofwet påkallad, och äge, i sådant fall, densamma bewilja, samt utsätte alltid i Patentet den tid, inom hwilken innehafwaren skall af sin uppfinning wara i utöfning: åliggande sedermera Patent-innehafware att,

en gång hwarje år, under Patent-tiden, hos bemäldta Collegium ådagalägga, att inrättningen är i gång eller att tillwerkningen bedrifwes.

§. 17.

Förmenar Patent-innehafware, det han blifwit i sin Patent-rätt förnärmad, då må han, genom stämning emot den som wederbör, göra sin talan gällande hos den eller de Domstolar, hwilka efter lag ega att upptaga och afdöma twister, rörande inträng i handteringar i allmänhet. Kan Patent-innehafware derstädes styrka att intrång i hans rätt skett, böte den, som honom sålunda förfördelat, första gången Ett Hundrade Riksdaler och, i fall han flere gånger dermed beträdes, dubbelt eller Twå Hundrade Riksdaler hwarje gång. Af deßa böter tillfalle ena hälften Patent-innehafwaren, som ensam äger så beskaffade mål åtala, och den andra hälften de fattiga i den församling, der den bötfällde är boende. Den, som till böter fälld blifwit, hafwe ock förwerkat den olofligen tillwerkade waran, eller, om den är afyttrad, wärdet deraf, som Patent-innehafwaren såsom skadeersättning tillfalla skall.

§. 18.

Patent, samt den rätt detsamma medför, är att anse såsom innehafwarens lagliga egendom. Det kan i följd deraf gå i arf och genom hwad laglig afhandling som helst på annan inom Swerige bosatt wälsrägdad person öfwerlåtas med den rätt, som i Patentet medgifwen och stadgad är; börande likwäl, wid hwarje öfwerlåtelse, den nya innehafwaren anmäla sådant hos Commerce-Collegium, som har att öfwerlåtelse-resolution utfärda. Patent-innehafware ege i öfrigt att, i afseende på begagnadet af den uppfinning hwarå Patentet lyder, tillgodonjuta de förmåner och rättigheter, hwilka Fabriksidkare i allmänhet tillkomma; hwaremot honom åligge, att sig till efterrättelse ställa hwad de rörande Manufacturerne gällande Författningar innehålla.

§. 19.

Patent-rätt förwerkas:

Om Patent icke blifwit, inom den i 10 §. förestrifne tid, i Stats-tidningen kungjordt;

Om, i händelse twist uppstått, Gode män förklarat en med Patent försedd uppfinning wara här i Riket förut känd och begagnad eller af den enkla beskaffenhet, att den kan, efter en genom tryck förut allmängjord beskrifning, af hwilken som helst eftergöras;

Om Gode män, i anledning af gjord anmärkning, ansett Patent-innehafware hafwa oriktigt uppgifwit egenskapen af uppfinning så, att derigenom längre tid, än wederbort, blifwit honom för begagnande af Patent-rätt medgifwen;

Om Patent-innehafware underlåter att, på sätt 16 §. stadgar, inom twå år ifrån Patentets utfärdande, hos Commerce-Collegium styrka, att han är i full utöfning af den slöjd-uppfinning, konst eller konstförbättring, hwarå Patentet lyder;

Om han försummar att sedermera hwarje år inför bemäldta Collegium ådagalägga, att den med Patent försedda inrättningen är i gång, eller att tillwerkningen bedrifwes; samt, hwad serskildt utländsk man, som Patent undfått, beträffar, om han icke, inom ett år ifrån Patentets utfärdande, antingen till Riket inflyttat, eller på Swenst undersåte sin Patent-rätt öfwerlåtit.

§. 20.

Ej mindre i de fall, då Patent-rätt, innan den i Patentet utsatte tid tillåndalupit, förwerkas, än då Patent-innehafware tillgodonjutit den tid, som i Patentet utsatt är, åligge Commerce-Collegium, att i Stats-tidningen kungöra, att Patentet till kraft och werkan upphört, börande Collegium, enär Patent-rätt begagnats hela den tid, som i Patentet utsatt är, tillika i ändamål af uppfinningens allmängörande, i Kungörelsen hänwisa till den beskrifning derå, som finnes i Patentet intagen och förut blifwit i Stats-tidningen kungjord.

§. 21.

Der, i denna Wår Nådiga Förordning, tid af månader finnes bestämd, inom hwilka serskildta åligganden böra fullgöras, skall, wid tillämpningen deraf, hwarje månad till Trettio dagar räknas.

§. 22.

Förewarande Nådiga Förordning skall ifrån och med nästinstundande år 1835 träda i werkställighet.

Det alle, som wederbör, ꝛc. ——

Manufacturier och Handtwerkerier böra hädanefter anläggas uti de dertill tjenlige och bäst belägne Städer, men icke tillåtas, dem till mehn och afgång de, på Landsbygden att upprättas och drifwas, med mindre för wisse af dem, som behöfwa Skog, Mark, Wattufall eller andre dylika förnödenheter, sådant omgängeligen måste bewiljas, i hwilken händelse alltid specielt tillstånd dertill sökas bör. Dock Adelige Privilegiernes 19 §. (anm. wid 4 Cap. 1 §. d. B.) alldeles oförkränckt, och ware härunder ingalunda förstådde de handaslögder eller tillwerkningar, som Landtmannen och Allmogen förfärdiga och till salu i Städerne införa kunna. 1 §. i Allm. Manufactur- och Handtwerk. Priv. d. 29 Maji 1739.

Alle så wäl Undersåtare, som främmande, de der inflyttia och med deras Familier i Riket qwarblifwa wilja, äge fullkomlig frihet och obehindradt tillstånd, efter deße Allmänna Privilegier och Förordningar, att anlägga, inrätta och drifwa Manufacturer och Handtwärckerier i Riket, hwarom de sig hos wederbörande Hall-Rätter, eller i de Städer, hwarest inga Hall-Rätter äro, hos Magistraterne hafwa att angifwa, och deras samtycke sig förskaffa, utan att widare specielt Privilegium och tillstånd derå behöfwas, med mindre någon sådant sielf åstunda skulle. 4 §. ib.

Ehurwäl Kongl. Maj:t å ena sidan håller för betänkeligit, att inskränka den i Manufactur-Privilegierne allernådigst lemnade friheten att få anlägga och drifwa Manufacturer och Fabriquer här i Riket, hwarwid alle wederbörande hafwa sig i underdånighet att trygga; så anser Kongl. Maj:t likwäl å andra sidan för nödigt, att bepröfwandet af slike wärks inrättningar hädanefter må ankomma på Deß och Riksens Commerce-Collegio, och derföre härmed i Nåder förklarar: Det, enär någon hädanefter will anlägga en Fabrique uti Orterne, och han gifwit Hall-Rätten eller Magistraten, der ingen Hall-Rätt är, sådant tillkänna, låt Magistraten eller Hall-Rätten, sedan Landshöfdingen i orten derom fått kunskap, genast anmäla ärendet till Commerce-Collegio, som, inom trenne månader derefter, bör sådane ansökningar med ändteligit slut afhjelpa; men i annor händelse, och der bemälte Collegium ej skulle meddela Magistraten eller Hall-Rätten deß slutteliga swar och utlåtande derutinnan, är Anläggaren eller Inrättaren obetaget, att fullfölja sitt uppsåt och den tillernade Inrättningen, med Magistratens eller Hall-Rättens samtycke, utan widare hinder och upphåll werkställa. 6 §. i K. Ref. på Städ. Besw. d. 7 Julii 1752. Innehållande K. Instr. för Commerce-Collegium den 23 Apr. 1831, anmärkt wid 10 Cap. K. B., att bemälte Collegium äger utfärda tillstånds Resolution för anläggning af alla slags fabriker så i städerne som på landet. Hwarom, till följd af Kongl. Maj:ts Nådiga befallning under den 20 Aug. nämde år, Commerce-Collegium jemwäl, till wederbörandes kännedom och underdåniga efterrättelse utfärdat allmän Kungörelse af den 14 Sept. 1831.

Kongl. Maj:t har, efter öfwerwägande af de wid finare jern- stål- och metall-manufacturer här i Riket sig företrende omständigheter, nådigst för godt funnit att förklara: det wisse af Rikets städer, som hafwa tjenlige Wattufull och andre begwämligheter till den finare jern- stål- och metall-förädlingen, nemligen Norrköping, Söderhamn, Norrtelje, Eskilstuna och Kungsby, hädanefter skola wara sådane allmänna friheter, hwarest en hwar, både inhemsk och främmande, som i finare stål- och metallförädlingen will arbeta, må, utan att wara förbunden till de wid Skrå-Embeterne wan-

wanliga Mästareprof, hos wederbörande Hall-Rätt eller Magistrat uppte behörigt bewis om deß goda frägd, flickelighet och erfarenhet, eller, i brist deraf, inför Magistraten eller Hall-Rätten wisa något sådant prof, som derom tillförläteligen witnar, och sedermera, utan widare afwaktan af serskildt tillstånd få obehindradt sig nedsätta, bygga och bo, samt under skydd af de allmänna Manufactur-Privilegierne, deß handtering idka, antingen för egen räkning eller med förlag af andra, under hwilken i förenämnde städer sålunda bewiljade frihet, äfwen Drottningholm, med Hans Kongl. Maj:ts wälbehag, må komma att begripas; hwarwid likwäl noga bör iakttagas, det under finare jern- stål- och metall-arbeten icke må begripas andre, än manufactur-tillwerkningar, och inga sådane, som höra till de ordentelige och förr inrättade skrå-embeten, äfwensom ock, att slike arbetare till Kronan och Staden deras utskylder komma att erlägga. Och har Kongl. Maj:t jemwäl i Nåder för godt funnit, att, utom ofwannämnde städer, de städer, som äga god lägenhet till sådane finare jern- stål- och metall-manufactur-werks anläggande, äfwen bör wara obetaget att få inrätta slike werkstäder, enär städerne genom Magistraterne sådant hos detta Kongl. Collegium wederbörligen anmäla och ådagalägga, att de hafwa tillfälle till wattudrag samt tillgång på kol och andra erforderliga materialier. K. Br. d. 21 Oct. 1766, kungjordt genom K. Com. Coll. Kung. d. 26 Nov. s. å. Jemför hwad Eskilstuna angår anm. wid Cap. slut.

Eho, som det åstundar, skal hädanefter wara tillåtit, at efter anmälan i Kongl. Commerce-Collegio, utan ringaste afseende på ort och ställe, Stad eller Land, anlägga Fabriker til förfärdigande af Kläden eller andre Ylletyger, samt erhålla rättighet att inrätta de tjenstewerk, af hwad namn de wara måga, hwilka til arbetsämnets beredande, eller tilwerkningarnes förfärdigande af Slöjde-Idkaren nödige anses.

Til winnande af nödig Controll och ordning böra dock de Kläden och Ylleväfnader, som å Landet förfärdigas, teknas på wanligt sätt med Tilwerkarens namn, jemte Stol- och Stycke-Nummer, samt i öfrigt wederbörligen stämplas och Idkaren til den ändan förwisas til närmaste Hall-Rätt eller Magistrat, där denna Stämpling skal förrättas; men i händelse Inrättningens aflägsenhet ifrån någon Stad komme at göra tilwerkningarnes fram- och återförande för mycket oläglight och kostsamt, må Kongl. Commerce-Collegium i slikt fall äga, at efter omständigheterna särskildt förordna om afstämplingarne genom Krono-Betjening eller andre Tjenstemän, på sätt som kan pröswas bäst och tjenligast. K. Kung. d. 12 Junii 1798. Jemför dock härmed Com. Coll. Kung. d. 4 Maji 1832, d. 12 Julii s. Å. och K. Br. d. 22 Febr. 1834, nyss här ofwan införde.

Huruledes hwar och en å landet, som dertill äger Lägenhet, må hafwa frihet till Stampwerks inrättande för eget och andras betjenande; se K. Kung. d. 13 Febr. 1828, wid 20 Cap. 4 §. B. B.; hwaresf jemwäl finnes anteknadt K. Br. d. 1 Julii 1818, innehållande, att tillstånd till de manufacturs- och Fabriks-anläggningar, för hwilkas bedrifwande, watten erfordras, ej må meddelas någon, innan han styrkt, att undersökning om rättighet till wattenfalls begagnande, i behörig ordning för sig gått.

Frihet til Socker-sjuderiers anläggande, utan någon slags inskränkning, är en hwar, som dertil har hog, råd och ämne, och sig derom anmäler, tillåten; äfwensom på en hwars godtfinnande får ankomma at dertil nyttja inhemske eller utrikes ifrån införskrifne arbetare. K. Br. d. 3 samt Com. Coll. Kung. d. 10 Maji 1790.

Likaledes är förklaradt, att Läder-Garfwerier efter Engelska sättet äro ibland de Manufacturer, som, enligt 1 §. i Manufactur-Privilegierne den 29 Maji 1789, måge, efter anmälan i Commerce-Collegium, på landet anläggas, och att, wid utöfningen af denna handtering samt i afseende å tillwerkningarnes försäljning, Idkaren äger ostridig rättighet att tillgodonjuta de förmoner, som enligt Författningarne äro Manufacturwerk i allmänhet tillagde. K. Res. på Borg. Ständ. Ansökn. d. 3 Junii och K. Br. till Com. Coll. d. 13 Aug. 1801. Härmed jemföres K. Br. d. 23 Junii samt Kam. och Com. Coll. Kung. d. 14 Dec. 1802, införd wid 4 Cap. 2 §. d. B. Warandes, genom K. Br. d. 27 April och Com. Coll. Kung. d. 5 Maji 1774, de här i Riket inrättade så kallade Engelska Läder-Garfwerier berättigade, att jemte utländska äfwen få upphandla och bereda Swenska Hudar; Hwarförutan numera, enligt K. Br. d. 10 och Com. Coll. Kung. d. 28 Apr. 1828, Ägare af dylike Garfwerier måge, utan hinder af föreskrifterne *) i nyssnämnde 1774 års Bref samt Com. Coll. Kungörelser den 14 Dec. 1802 och den 22 Sept. 1817, wid Läderberedningen begagna hwad slags bark de för ändamålet kunna finna tjenligt.

I betraktande deraf, att de här i Riket anlagde Tobaks-spinnerier, hwilke hittills ensamme ägt rättighet att, jemte rulltobak, äfwen tillwerka allahanda slags snus och carduser, icke förmått sträcka sistnämnde slags tillwerkningar till den myckenhet, som inrikes behofwet fordrat, hwarigenom händt, att betydelige quantiteter deraf utrikes ifrån årligen måst införskriswas, har K:gl. Maj:t, genom Nådig Skrifwelse till deß och Rikets Commerce-Collegium af den 7 sistlidne October, täckts förordna, det de, som kunna wara hugade att i de öfrige städerne, undantagande Stockholm, tillwerka så wäl allahanda sorter snus, som carduser, måge hädanefter, sedan de sig derom hos wederbörande Magistrat anmält och deß samtycke dertill erhållit, obehindradt få sådant deras uppsåt werkställa, utan att, såsom hittill skett, tillika behöfwa wara försedde med privilegium på tobaks-spinneri; dock Tobaks-spinneri-Idkarne obetaget, att med tillwerkande af snus och carduser, hädanefter, som förut, få fortfara. Com. Coll. Kung. d. 7 Nov. 1766. Och är i detta ämne sedermera förklaradt: at Inrättningarne til Snus- och Cardus-Tobaks-tilwerkningar böra i de Städer, der Hall-Rätter äro, på deße Rätters beprösfwande och tillåtelse ankomma; men at Magistraterne sig icke därmed widare måge befatta, än så wida Hall-Rätt uti Staden icke är inrättad. K. Br. d. 27 Maji, och bemälte Coll. Kung. d. 18 Junii 1767.

Commerce-Collegium bör hafwa inseende derå att flere glasbruk måge å sådane orter, hwaresf ymnig skog och andre gode tillfällen äro, blifwa anlagde, hwarigenom både qvantiteten af glas och billigare pris erhållas. K. Br. d. 18 Jul. 1727.

Uppå Rikets Ständers und. tillstyrkan har K:gl. Maj:t, med upphäfwande af den wid 1738 års Riksdag tillkomne författning, hwarmedelst friheten till flere glasbruks inrättande är worden inskränkt, förklarat att när några kunna sig anmäla om tillstånd till glasbruks anläggande på skogrika orter hwaresf mycken wed förruttnar och bortskämmes, måge sådane ansökningar bifallas; dock att wederbörande som der å orten hafwa några werk, först måge deröfwer höras, på det, genom glasbruks anläggande, de andre werken ej måtte ske förfång. K. Br. d. 4 Aug. 1747.

Glasbruks-idkare ej mindre än Manufactur-idkare i allmänhet är tillåtit att sträcka sin försäljning och afsättning till den eller dem af Rikets städer och orter, der de efter egen omtanka förmoda sig kunna söka densamma med mesta fördel, kunnandes det så mycket mindre glasbruks-ägare betagas att genom ritning och slipning låta i Stockholm förädla och fullborda sine glastillwerkningar, som glasslipning icke utgör någon borgelig handtering, utan räknas bland de konststycken, hwilkas utöfning en hwar som tilltror sig dermed komma till rätta, kan medgifwas. K. Br. d. 17 Apr. 1804. Jemför härtill K. Kung. d. 9 Jan. 1822, införd wid 6 Cap. 2 §. d. B.

På det allmänheten, igenom ordentlige färgeriers upprätthållande, wäl och tillförlätligen må blifwa betjent, och skadeligt kladderi uti det ämnet behörigen war-

*) Enligt deße nu upphäfne föreskrifter fick wid de så kallade Engelske Läder-Garfwerier endast nyttjas Ekbark.

warda förekommit, bör icke någon anlägga Silkes- Ylle- eller Linne-färgeri, och sådan rörelse få idka förr, än han, sedan wederbörande blifwit hörde, dertill erhållit Kongl. Commerce-Collegii tillstånd. Bryter någon häremot böte femtio daler silfwermynt, och hafwe förwerkat redskapen. K. Regl. för Silkes- Ylle- och Linne-Färgerierne i Riket d. 15 Dec. 1756, 1 Cap. 1 §.

Ej må någon tillåtas idka Silkes- Ylle- eller Linnefärgeri, som icke förut ordentligen i fem år lärt, och sedermera arbetat i fem år såsom gesäll, samt derefter wist nöjaktigt prof af erforderlig skicklighet i konsten; Och, hwad slikt idkande i Stockholm beträffar, deßutom förwärfwat sig ägande rättighet af något förut der anlagdt färgeriwerk; Hwilket senare dock ej må sträckas till den, som i färgerikonsten kan äga någon här uppfunnen eller ofast fällsynt och ny samt färgeri-societeten obekant wetenskap. 2 §. ib. Jemför dock, hwad angår tjenstewerk wid Klädes-fabriker, K. Kung. den 12 Junii 1798, här ofwan införd.

Dör en Färgare hafwe arfwinge efter arfwinge, som färgerikonsten sjelf lärt, rätt och frihet att drifwa den dödas efterlemnade werk. Samma förmon njuta äfwen enka samt omyndige barn, hwilka icke sjelfwe lärt färgeri, allenast de, till werkets styrsel, betjena sig af en tillärd och wederbörligen beprösfwad person. 3 §. i ofwanberörde 1756 års Regl. *).

Pappersbruk får å Landet anläggas, der lägenheten sådant medgifwer. Com. Coll. Kung. d. 11 Febr. 1757.

För allehanda smått koppar- och mässings-arbete samt nålar och Plåtslagare-arbete, måge Manufacturinrättningar göras å landet, der de bäst trifwas och tjenligt är, serdeles på de ställen, der Koppar- och Pläthamrar samt Mässingsbruk äro, som det grofwa ämnet bereda; se 16 §. i K. Resol. på Städ. Befw. d. 7 Julii 1752, inf. wid slutet af förew. Cap.

Att Manufacturwerk till pottaskas luttrande och raffinerande, må uti landsorterne anbringas; äfwensom att Skeppshwarf, Oljeslagerier, Såp- och Twål-sjuderier samt Porcellains-bruk äro sådane Manufactur-inrättningar, som likåledes kunna, efter anmälan i Com. Coll., få anläggas jemwäl å Landet, der lägenhet dertill finnes; inhämtas af hwad derom, i Danckwardts Sammandrag af Com. Förf. pag. 88, är wordet anfördt. Och förekommer, pag. 90 och 91 ib., att ett Socker-Raffinaderi fått anläggas å landet wid Gamla Elfsborg enligt K. Br. d. 17 Nov. 1808: att anläggning af Tobaks-fabriker å landet blifwit bewiljade genom K. Br. d. 19 Nov. 1817 och d. 7 Oct. 1818: och att Kort-fabrik, som i allmänhet ej får å Landet anläggas, likwäl blef tillåten wid Klippans Pappersbruk, genom K. Br. d. 22 Maji 1816.

Ehuru Kongl. Maj:t lika med Commerce-Collegium funnit, att warljus-tillwerkning icke är bland de fabricationer, hwilkas utöfning å landet blifwit i Författningarna medgifwen, har Kongl. Maj:t likwäl, enär nämnde tillwerkning synes wara ibland dem, som förtjena uppmuntras och befrämjas, och det onekligen borde bidraga till detta ändamål att en fabrik af ifrågawarande beskaffenhet anlades i en ort, der ymnig tillgång å den erforderliga rudimaterien icke saknas, uti ett enskildt mål i nåder tillåtit, att warljus-fabrik sick å landet inrättas och drifwas, med skyldighet dock för ägaren att, wid hwarje års slut, inför närmaste stads Hall-Rätt uppgifwa och edeligen styrka sin tillwerkning. K. Br. d. 5 Jun. 1824.

Att jemwäl Snus-fabrik fått anläggas å landet; se K. Br. d. 13 Maji 1825, införd wid Cap. slut. Likasom enär färgare wore bland de inrättningar, hwaraf landtmannen till sine egne wäfnaders och tillwerkningars beredande, ägde ett närmare behof och landtmannen derigenom uppmuntrades i wäfwerihandteringen K:gl. Maj:t genom Br. d. 30 Junii 1824 samt wid flere andra tillfällen, meddelt tillåtelse att färgerier, äfwen utan att wara tjenstwerk åt någon fabrik, finge å landet anläggas samt genom tillärd person drifwas.

Kongl. Maj:t har funnit godt att upphäfwa det Reglemente, hwilket Commerce Collegium, den 26 November 1781, för Silkes-Rederi-Societeten utfärdat, samt deremot förordna, att wid förekommande frågor om rättighet till Silkes-Rederi-handteringars bedrifwande hädanefter, de grunder och föreskrifter skola följas, som efter Författningarne äro i anseende till fabriker och manufacturer i allmänhet gällande. K. Br. den 9 Junii 1808, kungjordt genom Com. Coll. Kung. d. 20 Jul. s. å.

De som wid privilegierade Urfabriker, i denna konst inhemtat tillräckelig kunskap och wilja sådane inrätta, måge, då de för öfrigt finnas förtjente, under manufactur-rättighet undfå behörig frihet och tillstånd dertill. K. Br. d. 18 Oct. 1751.

Barnskomakare-handtering må å serskilte werkstäder inom egen societet idkas, skild från Skomakareskrået och såsom Manufactur lyda under Hallrätt. K. Br. d. 22 Aug. 1775.

I anledning af förekommen fråga har K:gl. Maj:t, enligt deß till Collegium aflåtne Nådiga skrifwelse af den 12 sistl. Mars, funnit godt i nåder förordna att tillwerkningen af fullfärdiga åkdon bör betraktas såsom en fabriks-handtering, till hwars utöfning hwarje wälfrejdad person kan af Kongl. Collegium med tillståndsresolution förses, äfwensom att de gesäller som wid nämde Fabriks-inrättningar i tjenst antagas, må tillgodonjuta enahanda rättigheter med Gesäller i allmänhet, som å Mästares werkstäder arbeta. Com. Coll. Kung. d. 12 Apr. 1831.

Af förekommen anledning har Kongl. Maj:t, enligt Deß till Kongl. Collegium aflåtne Nådiga skrifwelse af d. 17 sistl. November, funnit godt i nåder förordna, att jemte dem, hwilka lärt och tjent på Repslageri-handteringen, och wilja densamma, under iakttagande af Skrå-Ordningens föreskrifter, utöfwa, det jemwäl må wara hwarje annan wälfrejdad Swensk undersåte tillåtet, att sedan han på sätt och i den ordning, som rörande fabriksanläggningar i allmänhet är föreskrifwet, sig anmält och erhållit behörig tillståndsresolution, anlägga Reparebana och drifwa Repslageriwerksamhet, emot erläggande af de utskylder och afgifter, som honom derföre kunna lagligen påföras, samt förbindelse att, i händelse han sjelf icke äger tillförlitlig kännedom om sättet att waran tillwerka, låta arbetet genom tillärd person bedrifwas. Com. Coll. Kung. d. 10 Dec. 1832.

Enär någon elev wid Technologiska institutet begagnat underwisningen derstädes med den framgång, att han pröfwas innehafwa den för inträde i någon handtering erforderliga förberedande insikt och skicklighet, må institutet för en sådan utfärda gesällbref; warandes de personer, som af institutet undfått gesällbref, berättigade till de förmoner som författningarne i afseende på utöfning af handtwerk tillägga dem; hwilka af handtwerks-embeten eller societeter för gesäller förklaras. K. Br. d. 17 Sept. 1830 kungjordt genom Com. Coll. Circ. d. 11 Oct. s. å.

Uti Nådig Skrifwelse af den 25 sistl. October har Kongl. Maj:t behagat gifwa Kongl. Collegium tillkänna, det Kongl. Maj:t, för att i möjligaste måtto hädanefter afböja stridigheter emellan Skråembeten och Manufacturister, angående gränsorne för deras arbetsfrihet, pröfwat godt i Nåder förordna:

1:o Det rättighet att, under Manufactur-Privilegiernes skydd, åstadkomma Handtwerks-arbeten, icke må af Kongl. Collegium bewiljas andra, än dels dem, hwilka behörigen styrka sig kunna tillwerka antingen sådane arbeten, som ej förfärdigas inom Embetena, eller ock sådane, som äro af bättre beskaffenhet, än de utaf Skråmästare wanligen förfärdigade; dels ock dem, som hos någon Manufacturist inhämtat fullkomlig kän-

*) Enligt hwad derom pag. 92 i Danckwardts Sammandrag af Com. Förf. är anmärkt, har detta Reglemente, wid frågor om rättighet till Färgeri idkande endast blifwit tillämpadt för sådane Städer, der denna handtering drifwits såsom Manufactur och den årliga Tillwerkningen hos Hall-Rätt uppgifwits; men i andra Småstäder, der Färgeri idkades under Skrå, har Skrårige præstanda. Ordningen följts så wäl i afseende på lärotiden som öf-

nedom af slöjden samt, efter wederbörande Magistrats eller Hall-Rätts intygande, äro skicklige att arbeta för egen räkning.

2:o Att en af Kongl. Collegium privilegierad Manufacturist må äga rättighet att åstadkomma alla slags tillwerkningar i den handtering, hwarå Kongl. Collegii, i enlighet med förestående grunder utfärdade, Resolution lyder.

3:o Att den större arbetsfrihet, hwilken sålunda i Nåder förunnas blifwande Manufacturister och de personer, som hos dem utlärt, äfwen må af redan antagne Manufacturister och deras Arbetare tillgodonjutas; kommande redan antagne eller blifwande Manufacturister, som begagna sig af den utwidgade arbetsfrihet, hwilken i följd häraf för dem kan äga rum, att derföre wara underkastade enahanda utskylder till Kronan och Staden, som de under strå lydande Mästare. K. Com. Coll. Kung. d. 6 Nov. 1821.

I anledning af gjord underdånig anhållan om ett närmare bestämmande af den, genom Kongl. Bref wet den 25 October 1821 och Kongl. Commerce-Collegii på grund deraf utfärdade Kungörelse af den 6 derpåföljde November, Manufacturister tillagde arbetsfrihet, har Kongl. Maj:t, medelst nådig skrifwelse af den 19 sistlidne December, behagat förklara, att, i följd af hwad i högstberörde Kongl. Bref är föreskrifwet, någon skillnad i arbetsfrihet icke äger rum emellan de så kallade Manufacturister och Skråmästare, utan äga de, som erhållit Kongl. Collegii Tillstånds-Resolutioner, att i egenskap af Manufacturister utöfwa ett yrke, öppen och obehindrad rättighet, att, emot behörige utskylder till Kronan och Städerne, åstadkomma alla samma yrke tillhörande tillwerkningar af hwad beskaffenhet de wara må. Com. Coll. Kung. d. 22 Jan. 1828.

En sådan jemkning emellan Gelbgjutares och Klockgjutares arbetsfrihet är beslutad, att de förre, utom hwad de hittills ägt att tillwerka, jemwäl må erhålla rättighet, att hädanefter förfärdiga allt hwad af Klockgjutare åstadkommes, med undantag af Kyrkoklocker; samt de senare åter wara berättigade, att utsträcka sin arbetsfrihet till alla slags arbeten som af gelbgjutare tillwerkas. K. Br. d. 25 Oct. och Com. Coll. Kung. d. 6 Nov. 1821.

Att serskilte föreskrifter blifwit meddelade i afseende på utöfningen af Sockerbageri- och Schweizerbageri-näringarne i Stockholm inhämtas af K. Br. den 1 Mars 1834, N:o 24 af s. å. Förf. Saml.

Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegii Reglemente, för them af Judiska Nationen, som wilja hit i Riket inflytta och sig här nedsätta. Gifwit Stockholm den 27 Maji 1782.

Sedan Hans Kongl. Maj:t, enligit Riksdags Beslutet af den 26 Januarii 1779, i Nåder behagat tillåta Judar att hit till Riket inflytta och sig härstädes nedsätta, under åtnjutande af en fri Religionsöfning och sådane förmoner, som med Statens säkerhet och Samhällets trefnad bäst kunna förenas, och hwarwid för Judarne, så wäl som andre främmande Religionsförwandter, de allmänna wilkoren äro lagde till grund, att de icke under någon förewändning måge antagas uti Rikets högre eller lägre Embeten och sysslor: icke åtnjuta någon Riksdagsmans-rätt: icke på något ställe i Riket inrätta publique Skolehus till deras läras utwidgande: icke genom några wid deras Gudstjenst öfliga Ceremonier gifwa anledning till förargelse: och att Judarne ej måge tillåtas, att hålla deras Synagoga på flere ställen, än i de städer, som dem till hemwist blifwit anwiste, samt att de inga sammankomster uti sina hus till deras Religions-öfning måge anställa; så har Kongl. Majts och Rikets Commerce-Collegium funnit sig böra, till närmare underrättelse för de Judar, som i Riket wilja inflytta, ett sådant Reglemente utfärda, som följer:

§. 1.

Hwar och en fremande Jude skal oförröfeligen, och sist inom åtta dagar efter ankomsten til Riket, anmäla sig hos Konungens Befalningshafwande uti första anländningsorten, och hos honom inlemna sina paß och betyg om thes frägd och ärende, hwilka betyg af then ortens Judeskaps Äldste, ther Juden senast haft sit hemwist, böra wara utfärdade, samt af wederbörande Magistrat bestyrkte.

Inkommer någon Jude i Riket, antingen utan paß och bewis om thes goda frägd, eller ock theße bewis skulle finnas opålitelige, eller icke ländande til Judens förmon, äger Konungens Befalningshafwande, at en sådan genast utur Riket förwisa.

Men är inkommande Jude försedd med sådane bewis om thes frägd, at therwid ej något är at påminna, blifwe han ändå genast af Konungens Befallningshafwande förpaßad til then af the trenne här nedanföre nämnde, och för Judiska Nationen privilegierade Städer, thit Juden sig förfoga wil, i hwilket paß införes, at innehafwaren under påstående resa, hwarken i Städer eller på Landet må idka någon handel eller warubyte, under hwad förewändning thet wara må.

§. 2.

Enär Jude til privilegierad Stad ankommit, gifwe han tå, inom sex weckors tid efter ankomsten, hos Magistraten tilkänna, om han sig therstädes, eller i annan privilegierad Stad nedsätta wil, eller ock åter gå ur Riket: I then första af theße händelser utsätter efterföljande 8:de §. huru Jude sig widare förhålla skal, til winnande af et ordenteligit Skydds-Bref, för at såsom Husfader eller Husbonde börja och fortsätta sin handtering; Men wil Jude flytta til annan privilegierad Stad, eller ock åter begifwa sig ur Riket, blifwe han af wederbörande försedd med ytterligare nödigt Rese-paß, hwaruti all slags handel eller waru-byte honom under påstående resa strängeligen förbjudes.

Under thet at ofwannämde sex frihets weckor räcka, samt intil thes Jude sit Skydsbref erhållit, blifwer honom likaledes all handel och rörelse förbuden, wid Femtio Riksdalers wite.

§. 3.

I likhet med hwad således om alla hit inkommande Judar stadgadt är, böra jemwäl the Judar, hwilka redan til Riket inkommit, men ännu ej äro försedde med erforderlige tillstånds-bref, anmäla sig, och nödige bewis om theras frägd förete, i Stockholm hos Öfwer-Ståthållaren, samt i the öfrige orter, hos närmaste Landshöfdinge, inom Sex weckor ifrån thetta Reglementes kungörande; hwarefter med them på sätt som angående utrikes ifrån kommande Judar nu är förordnadt, widare förfaras skal.

§. 4.

Wederbörande åligger noga hand thröfwer hålla, thet ingen utifrån kommande Jude må såsom Domestiquer med sig uti Riket insmyga några så kallade tiggare Judar, eller sådane, som ej äro försedde med behörige bewis om theras frägd.

§. 5.

Uti följande trenne til Judarnes etablering privilegierade Städer, nemligen Stockholm, Götheborg och Norrköping, blifwer them tillåtit, att idka all loflig handel, så i groß som i minut, then senare dock ej annorlunda, än uti öppna bodar, men icke genom kringlöpande i husen och på gatorne.

§. 6.

The i groß handlande Judar äga, jemte rättighet, at anlägga och sköta Fabriquer, samt deltaga i Skeps-Rederier, Handels-Compagnier och Skeps-Warf, i synnerhet at drifwa handel med Wärlar, Actier och publique Papper, äfwen som them är obetagit, at ingå i Entrepenader och allmänna Lefwerantser; wid hwilket alt, och så länge the sig wäl, och til Allmänhetens nöje uppföra, the hafwa at åtniuta lika friheter med inhemske Großhandlare.

§. 7.

En Jude må för öfrigt nära sig med Konst-målning, gravering, Pitschers stickning, Diamants och andra ädla stenars slipande, Optisk glasslipning, samt allehanda Mathematiske och Mechaniske Instrumenters förfärdigande, Deßeiners och Mönsters ritande, Bro-

dering och annan konstig söm, Lack-tilwerkning, Penne-beredning, Korkskärning, och thylike arbeten, som ej höra under Skrå.

§. 8.

Wil en til privilegierad Stad ankommen, och på sätt som ofwan stadgadt är, til thes frägd godkänd Jude, sig therstädes under Kongl. Maj:ts beskydd til handels, eller annan näringsidkande, nedsätta, skal han thetta sit upsåt, och huru han sig nära wil, inom then i 2 §. föreskrefne tid, hos Magistraten anmäla, och sine medbragte Paß och Bewis thit ingifwa, samt bestyrka thet han, kläder och husgeräd, samt löpande owisse fordringar oräknade, sielf äger i contante penningar eller Wärlar et redbart Capital af Tu Tusende Riksdaler Specie, och thet samma med sig i Riket inbragt.

Enär thetta blifwit af Magistraten behörigen och skyndesameligen pröfwat, och then sökande för antagelig erkänd, bör Magistraten, inom fiorton dagar, sedan ansökningen gjordes, wid answar utfärda för Juden et så kallat Skyds-bref, hwaruti honom tillåtes, at såsom Husfader eller Husbonde sig i Staden nedsätta, och lofligen försörja med then näring eller rörelse han utwaldt.

På lika sätt förfares med en förut här i Landet warande och med behörig tillstånds Resolution icke försedd Jude, som sig uti någon af the privilegierade Städer nedsätta wil.

§. 9.

Åstundar en i Landet född eller upfödd Jude-Son et thylikt tillstånds- och Skyds-bref, til sin lofliga fortkomst, åligger thet Magistraten, at hans ansökning, med åtföljande bewis, af Judeskapets äldste utfärdade, emottaga, theras pålitelighet undersöka, och om therwid ej något är at påminna, honom Skyds-breswet, wid här åfwan i 8 §. nämnde tid och answar, meddela, sedan then sökande bewist sig äga et redbart Capital af minst Et tusende Riksdaler Specie.

§. 10.

Then Rabbin eller Föreståndare, som med Kongl. Commerce-Collegii tillstånd för Synagogans skul inkallas, ware undantagen från then skyldigheten, at något wist penninge-capital eller egendom i Riket införa.

§. 11.

Förr än Jude sit Skyds-bref undfår, skal han til Stadens Casa, en gång för alla erlägga Et hundrade Riksdaler Specie för rättigheten til Groshandel, eller ock Minut handel i öppen bod, men til the öfrige här ofwanföre uti 7 §. tillåtne handa arbeten, hälften eller Femtio Riksdaler Specie; Hwarförutan han årligen, lika med Stadens Borgerskap, bör betala alla the pålagor, som honom genom wanlig taxering kunna åläggas, och för theras riktiga utgörande minst i Sex års tid, ställa wederhäftig Borgen, innan Skyds-breswet honom meddelas.

§. 12.

Utom thet i 5 §. för Judarne stadgade förbud emot minut handels idkande annorlunda, än i öppen Bod, skal them wara betagen all minut försälgning af victualie waror, Win, Bränwin, Dricka och Medicamenter.

§. 13.

Icke eller skal en Jude äga rättighet, at några marknader biwista utom then Stad, hwaresť han är bosatt och sielf Handel eller Fabrique drifwer.

§. 14.

Widare förbiudes them, at idka Skrå handtwerkeri i gemen, wid then pligt som i nästa §. stadgas.

Men wilja Jude barn lära handtwerk äge thertil frihet, och arbete hos Christen mästare för daglön, och måge ej upprätta egne werkstäder, eller sielfwe söka och winna Mästare-bref *).

*) Gesällbref bör icke wägras en utlärd Jude-läring, på det han må äga tillfälle att, om så åstundas, framdeles kunna på utrikes ort mästerskap söka. K. Br. d. 23 Apr. 1818. Jemför widare till denna §. K. Br. d. 9 Jul. 1830, här nedan införd.

§. 15.

Slagteri, Bryggeri, Bröd- och Socker-bagerie, jemte Win försälgning i minut, måge Judarne idka endast för egne och sine Trosförwanters behof, men icke för någon annans. Bryter någon häremot, pligte första gången Tio, andra gången Tiugu Riksdaler, och tredje gången ware han sin Näring och sit Skyds-bref förlustig.

§. 16.

Wid then pligt, som i nästföregående §. utsättes, förbiudes them likaledes, att befatta sig med Guld och Silfwer sledning.

§. 17.

Förfalskar Jude Rikets mynt, thet förderfwar eller försämrar, på hwad sätt thet helst ske må, straffes efter Lag med spöslitning utan alt Konsmål eller undantag, och, ther brottet ej förtienar döds straff, förwises genast Riket.

§. 18.

Til begwämlighet för Judarne i theras Religions öfning, och i synnerhet på thet the inom sin Communauté måge, så i anseende til theras näringar och handel, som enskildte hushållning, kunna räcka hwarandra hjelpsam hand, skola uti förenämnde trenne privilegierade Städer för them utses tjenlige bonings tracter, hwaresť the uti hyrde eller egne köpte hus *) kunna wistas, sine Fabriquer inrätta och underhålla, samt hafwa öpne Handels-Bodar: the Judar, som idka Groshandel, obetagit, at hyra och hålla egne Magazine ehwaresť inom Staden the thet nyttigast finna; äfwen som en sådan i Groß handlande Jude, hwilken har förmögenhet, at köpa sit egit hus, och thet sielf jemte sin betiening bebo, må äga frihet, at et sådant på hwilket ställe i Staden han helst wil, och för thes rörelse tjenligast wara kan, för sig uti sit namn inlösa, samt ther bo och sin rörelse drifwa.

§. 19.

I sina lagliga ärender måge Judarne, försedde med wederbörlige Paß, färdas emellan Rikets Städer, och ther wistas, så länge the angelägenheter, hwarför resan sker, sådant fordra; men ej måge the, wid then pligt, som i 15 §. utsättes, idka minut handel uti någon annan ort, än i then Stad, hwaresť the bo och taxeras.

§. 20.

På Landsbygden måge Judarne icke kringresa och handel eller handtwerk drifwa, wid Femtio Riksdalers wite.

Eho, som thermed beträdes, skal under bewakning genast införas til then Stad, ther han sit rätta hemwist hafwer. För Tjenste Jude betala husbonden, och för Jude-Son hans föräldrar ofwanberörde pligt, jemte skjutslegan och Krono Betientens beswär. Är then brotslige sielf Husbonde, erlägge han these utgifter. Gitter han sådant ej, warde the af Jude-samhället utan inwändning utsökte.

§. 21.

För then handels- och näringsfrihet, hwilken i ofwanberörde mätto Judarne förunnas, skola the af Konungens Befallningshafwande årligen taxeras til afgift åt Kronan och Staden. Och blifwe hwarje husfader eller husbonde answarig för theras Contributioner, som äro uti hans tienst, under hwilken Claß likwäl inga andre eller flere måge räknas och skyddas, än the som husfadren eller husbonden ständigt nyttjar uti sin handel eller näring, samt derjemte bo med honom uti samma hus. Och på thet oordning och misstag wid ofwannämnde taxering må förekommas, skal thet åligga Magistraten uti hwar och en af the til Judarnes etablering uplåtne Städer, at til Konungens Befallningshafwande, genast efter hwarje års mantals skrifning, up-

*) Huruwida Jude må köpa fast egendom, se K. K. d. 3 Oct. 1829 och K:gl. Maj:ts Utslag i ett särskildt mål d. 23 Jan. 1830, införde wid 4 Cap. 1 §. J. B. pag. 99.

upgifwa extract utur längderne öfwer Judarne, samt äfwen thylike extracter utur Tull-Specialerne och Hall-Rätterne, med mera, öfwer theras kundbara rörelse: Ankommande uppå Konungens Befalningshafwande, sedan Jude-Sällskapet öfwer nyssberörde upgifter blifwit hördt, at på theße grunder, sammantagne med hwar och en Judes införde rörelse Capital, samt enligit med hwad af Stadens Borgerskap efter enahanda fundament utgöres, utsätta en wiß Summa til Kongl. Maj:t och Kronan samt Staden; hwilken Jude-Sällskapet sedan äger, at sins emellan repartera, samt specifice til Konungens Befalningshafwande upgifwa; och blifwer Magistraten för upbörden theraf genom Stadens Upbördsmän, answarig.

Hwad Judarnes betiening och tienstefolk beträffar, bör för hwar och en af them i årlig skatt erläggas, för the bättre Tre Riksdaler, för the sämre En Riksdaler och Tjugufyra Skill., samt för the sämste Tjugufyra Skill. Specie.

Och skola Judarne i öfrigit wara frie för alla slags Contributioner, dock therunder icke begrepne Tull och wanlig Accis, the ther warorne åtfölja och af Judarne så wäl som andre Rikets Inwånare utgöras.

§. 22.

Judarne tillåtes, at i hwarje af the för them utsedde Städer, inrätta en Synagoga, samt therwid hålla en Rabbin, med erforderlig betiening: Ankommande på Judarne sielfwe, hwad titul och wärdighet the inom sig wilja lemna then person, som the til Synagogans Föreståndare utwälja.

§. 23.

Judarne måge här i Landet ingå giftermål blott med sina Religionsförwanter, men ej med några andra. Och skal thet par, som ärnar gifta sig, förut erlägga en gåfwa af Sex Riksdaler til thet i Stockholm inrättade Gardes Barnhuset, samt innan äktenskapet tillåtes, hos Magistraten upte behörigt quitto öfwer thenna summas riktiga utbetalande. Hwaremot Judarne komma, at ifrån Wärfnings-Placatet aldeles undantagas.

§. 24.

Ingen af the nu i Riket warande eller hädanefter inkommande Judar, skal äga frihet, at i thes tjenst antaga och nyttja någon Swensk undersåte; Hwaremot the af egen och andra Nationer måge hysa och underhålla så mycken betiening the behaga, med thet uttryckeliga wilkor, at Husbonden skal stå i answar, om någon af thes domestiquer med handel eller på hwad annat sätt som helst, bryter emot thetta Reglemente.

§. 25.

Ej måge Judarne på Sön- och Högtidsdagar öpna theras bodar til handel och köpenskap, eller sig andre göromål företaga, hwaraf förargelse ibland the Christne upwäckas kan, wid then plikt som Allmänna Lagen å Sabbatsbrott stadgar. Icke eller må Jude hindra sine af annan Nation warande tienstehion, at biwista then Gudstjenst, hwartil theße sednare sig bekänna, eller beswära them på Sön- och Högtidsdagar med annat arbete, än thet som Swenskt tjenstefolk tå wanligen plåga förrätta.

§. 26.

När Jude dör, skal sådant hos the Embetsmän, hwilke wårda Stadens police, anmälas, innan liket utföres; Och skal för them uti hwarje af förenämnde trenne Städer utses och anordnas en särskilt begrafnings-plats; hwilken them likwäl åligger at sielfwe inhägna.

§. 27.

Öfwer then dödes qwarlåtenskap, bör under Judarnes Äldstes tilsyn, et ordenteligit Inventarium upråttas, samt wid Tio Riksdalers wite inlemnas, i Stockholm til Förmyndare-Kammaren, och i Göthe-borg samt Norrköping, til ther warande Magistrat, jemte then wid Bo-uptekningar wanlige procentens erläggande.

§. 28.

Förmyndare äga Judarne at sielfwe förordna, som wårda och förwalta then aflednes efterlemnade Egendom, samt hafwa tilsyn öfwer thes barn, så länge the äro omyndige, och inom Jude-Samhället upfostras; Dock hafwa Judarne, så snart Förmyndare tillsatte blifwit, at sådant, jemte the antagne Förmyndarnes namn, hos Magistraten anmäla.

§. 29.

Öfwer Judarnes giftermål, födde och döde, skola theras Äldste hålla, och til Magistraten årligen afgifwa twänne Tabeller, efter thet Formulaire, som Kongl. Commerce-Collegium them til then ändan låter tillställa; Af hwilka Tabeller then ena förblifwer wid Stadens Archivum och then andra til Kongl. Commerce-Collegium insändas bör.

§. 30.

Alle twister, som uti Judarnes arfs-saker upkomma, skola wid theras egen Rabbiner-Rätt, och ej annorstädes uptagas och afgöras.

§. 31.

Upkommer twist emellan Christen och Jude, och kan sanning ej utan Ed utletas, aflägge tå Jude, sedan Domaren, efter föregången laglig pröfning, thertil thes bifall gifwit, thenne Ed uti Synagogan, och i Domarens närwaro, på lika sätt, samt efter enahanda Eds-Formulaire, som i thylikt fall wanligen nyttjas, tå Judar med hwarandra til rätta gå.

Beträdes Jude med falsk Ed, ware sig mot en Christen eller någon af Judarnes egen Nation, skal han utom thet straff Rikets Lag i almänhet för Menedare utsätter, genast förwisas Landet.

§. 32.

Som Judarne äga at njuta all then säkerhet, samt thet beskydd til lif, heder och gods, som Swenske undersåtare tillkommer; Så åligger them theremot, at i alla mått ställa sig Sweriges Lag, och Regeringssätt, samt thetta Reglemente, til efterrättelse: Och warda the för öfrigt strängeligen åtwarnade, att ej på något sätt med ord eller gerning then Christna församlingen förolämpa.

§. 33.

I händelse någon af Judisk Nation, som wore antingen af serdeles stor förmögenhet, eller ock ägde någon förut här obekant kunskap, hwarmed han wille hit inflytta och börja någon ny och förut opåtänkt handels-gren, eller slögde-inrättning, som sinnes lända Riket till en besynnerlig förmon och nytta, skulle sådant hos Kongl. Commerce-Collegium tilkänna gifwa, så wil Kongl. Collegium efter therwid sig företeende anledningar, en sådan hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla til några specielle förmoners och rättigheters åtnjutande utöfwer hwad i thetta Reglemente, som för Judeska Nation i allmänhet är gällande, finnes stadgadt.

Wederbörande åligger at, såsom en följd af hwad uti 19 och 20 §. §. af förestående Reglemente blifwit förordnadt, hålla noga hand deröfwer, at inga andra Judar, än de, som efter särskildte Resolutioner äro berättigade at handla med Nipper och Juweler både i Stad och på Landet, eller sådane personer, som i dess sistnämndes tjenst äro werkeligen antagne och i slik egenskap hos dem mantalsskrifne, samt med behörige Förpaßningar försedde, måge tillåtas at idka handel å någon annan ort, än i den Stad, hwarest de bo och taxeras, eller at på Landsbygden kringresa och Handel drifwa, samt at den Jude, som häremot bryter, må blifwa ansedd med det ansWar, som samma Reglemente i slike fall utsätter, under hwilket Förbud så kallade Italienare äfwen böra inbegripas, med undantag endast af sådane, som äga särskildt tillstånd at drifwa handel på Landsbygden och uti andre Städer än där de erhållit Burskap, samt dylike Privilegierade Idkares arbetare eller Betjente, som i werkelig tjenst äro hos dem antagne. **K. Br. d. 26 Jan. och Com. Coll. Kung. d. 8 Febr. 1802.**

Med Nådigt affeende å Rikets Ständers underdåniga anhållan, har Kongl. Maj:t funnit godt i Nå-

Nåder förordna, att Judar icke få, utom Kongl. Maj:ts särskilta Nådiga tillstånd, till Riket inflytta och sig derstädes bosätta. K. Kung. d. 31 Aug. 1815.

Uti Nådig Skrifwelse den 10 sistlidne Mars har Kongl. Maj:t behagat gifwa Kongl. Commerce-Collegium tillkänna, det Kongl. Maj:t förekommit, att genom 20 §. uti det för Judarne den 27 Maji 1782 utfärdade Reglemente dem wid Femtio Riksdalers böter wäl är förbudit, att på Landsbygden kringresa och handel eller handtwerk drifwa, samt tillika förordnadt, att den, som dermed beträdes, skall under bewakning genast införas till den Stad, der han sitt rätta hemwist har, men att deremot 19 §. i samma Reglemente angående Judarnes resor till Städerne förmår, att Judarne, försedde med wederbörlige Paß, måge i sine laglige ärender färdas emellan Rikets Städer och der wistas, så länge de angelägenheter, hwarföre resan sker, sådant fordra; dock att de wid den plikt, som i 15 §. utsättes, icke måge idka minuthandel uti någon annan ort, än i den Stad, hwaruti de bo och täxeras; Och har Kongl. Maj:t i anledning häraf i Nåder förklarat, att, som flerahanda missbruk af en sådan resefrihet till Städerne skulle kunna uppkomma, om pröfningen, huru länge en Judes angelägenheter fordra deß wistande i annor Stad, får på honom sjelf bero, Kongl. Maj:t, till förekommande deraf, således funnit nödigt i Nåder förordna, att Öfwer-Ståthållare-Embetet i Stockholm och Kongl. Maj:ts Befallningshafwande eller wederbörande Magistrater i Städerne, som förenämnde Paß utfärda och för hwilka Juden bör ändamålet af resan uppgifwa, skall tillhöra att pröfwa, huru länge resan räcka må, samt sådant uti paßet införa, och att med den Jude, som öfwerskrider den i Paßet utsatte tid, hwilken bör räknas ifrån Paßets datum, skall så förfaras, som uti 20 §. af ofwannämnde Reglemente stadgadt är. Com. Coll. Kung. d. 14 April 1807.

I afseende på Judars resor till utrikes orter bör iakttagas, att de Judar, som enligt Kongl. Maj:ts Nådiga tillåtelse åtnjuta Swensk medborgarerätt, måga, enär de erhålla paß till utrikes ort, deruti jemwäl undfå tillåtelse till obehindrad återresa i likhet med hwad för Swenska undersåtare i allmänhet äger rum; och att, hwad angår sådana af Judiska Nationen, som eljest äro i Riket bosatte och njuta skyddsrätt, wederbörande wid meddelande af utrikes paß åt slike Judar, wäl äfwen äga rätt uti paßet meddela dem tillstånd att på samma paß till Riket återkomma, men att det derjemte tillhör dem att pröfwa, huru lång tid för den resande erfordras, för att wara utom Rikets gräns, samt sådant i paßet införa; åligganden Jude som ett sådant paß erhållit, att wid återkomsten till Riket genast uppwisa paßet för närmaste Konungens Befallningshafwande eller Militaire-Befälhafware, hwilka då böra på enahanda sätt pröfwa, huru lång tid som erfordras för den resande att sig åter inställa å den ort, hwaruti han är bosatt och sådant jemwäl då å paßet anteckna. K. Ref. d. 28 Sept. 1818.

Som Judar, hwilke med Handel icke sysselsätta sig, ej mera än de Handlande af denne Nation, måge tillåtas att bosätta sig annorstädes inom Riket, än Städerne Stockholm, Götheborg och Norrköping, så har Kongl. Maj:t, utom hwad redan blifwit stadgadt i anseende til Judarnes wistande i Sverige, och hwilket bör ländа til efterrättelse, i Nåder förklarat, at åfwannämnde Judar, hwilke nu med wederbörandes tillstånd, men utom Kongl. Maj:ts särskildte bifall, kunna finnas hafwa sig nedsatt annorstädes, skola antydas at inom ett år efter erhållen tillsägelse afflytta til någon af förberörde tre Städer. Com. Coll. Kung. d. 13 Jul. 1807, grundad å K. Br. den 1 Jun. samma år.

Kongl. Maj:t har uti Nådig Skrifwelse af den 24 sistlidne November behagat gifwa Kongl. Collegium tillkänna, att wid förekommen fråga om wilkoren för begagnandet af den handelsfrihet, som är härwarande Judar bewiljad, det ej kunnat undfalla K:gl. Maj:ts Nådiga uppmärksamhet, att, likmätigt det af Kongl. Collegium under den 27 Maji 1782, på Nådig befallning, utfärdade Reglemente, en hwar med Skyddsbref försedd Jude hittils warit berättigad utöfwa Groß- eller Minuthandel, utan att dertill hafwa banat sig wäg genom anwände Läro- och Tjenstår, på sätt i allmänhet är påbudet i anseende till dem som ästunda idka handel för egen räkning; Och som Kongl. Maj:t funnit detta stadgande, hwarigenom Judiska Nationen således sätt åtnjuta en förmån, som ej är andra Utländningar eller ens Swenske Män medgifwen, icke kunna förenas med de grundsatser af billighet och rättvisa, som Kongl. Maj:t i Rikets Styrelse Sig föreskrifwit, så har Kongl. Maj:t pröfwat skäligt, att, med ändring af hwad samma Reglemente i denna del innehåller, Nåder förordna, att hädanefter ej någon af Judiska Nationen må inkomma i utöfning af Groß- eller minuthandel annorlunda än efter uthållen Läro- och Tjenstetid i den ordning, som uti Författningarne är föreskrifwen, ställd för hwarje annan sökande. Då någon ingår Handelslära hos Handlande af nämnde Nation, skall inskrifning ske hos Magistraten, om lärotiden skall räknas Lärlingen till gode. För dem af Judiska Nationen, som redan blifwit i tjenst på handel antagne, hwilken de, bewis af så wäl Husbonden, som Nationens Äldste, bestämmas hafwa å handel anwändt; dock skall ej någon af bemälte Nation wara tillåtet, att sig bosätta i andre Städer än dem, som för Judars etablering äro anwisade; Kommande i öfrigt hwad genom Kongl. Kungörelsen af den 31 Augusti 1815 är i afseende på Judiska Nationen stadgadt, att äfwen hädanefter lyda till underdånig efterlefnad. Com. Coll. Kung. d. 6 Dec. 1819.

Judar af god frägd, som antingen förut erhållit skyddsbref i de för deras etablerande utsedde Städer, eller wisa sig äga ett redbart Capital af 2000 Rdr Specie, må, efter wunnet tillstånd af Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i Carlstad, bosätta sig i Arvika Köping, för att der anlägga och drifwa Fabriker och under detta wilkor äfwen få idka sådan handel och mindre handteringar, som efter det för Judiska Nationen utfärdade Reglementet af den 27 Maji 1782 Judar i Städerne Stockholm, Götheborg och Norrköping tillåtne. K. Br. d. 27 Febr. och Com. Coll. Kung. d. 22 Apr. 1811. Warandes alldeles enahanda tillåtelse lemnad de Judar, som wilja nedsätta sig wid Töksmarks Kyrka i Nordmarks Härad i Wermland. K. Br. d. 29 Maji och Com. Coll. Kung. d. 17 Junii 1811, angående anläggning af en Köping å nyssnämnde ställe.

Det i 8 §. af 1782 års Reglemente meddelade stadgande om Skyddsbrefs anskaffande, bör ej tillämpas på sådane Judar, hwilkas Fäder blifwit till Swenske Undersåtare upptagne och med enahanda fri- och rättigheter som andre Swenske medborgare hugnade. K. Br. d. 25 Oct. 1821. Dock skola de Kongl. Resolutioner, hwarigenom Judar redan blifwit eller framdeles blifwa till Swenske Undersåtare upptagne, endast wara gällande personligen för den, som en sådan Resolution erhållit, så framt icke barn och efterkommande äro i sjelfwa Resolutionen nämnde. K. B. d. 8 Julii 1823 och d. 4 Maji 1827, detta sednare förd wid Cap. slut.

I anledning af förd klagan öfwer det twång, hwaraf Judiska Nationen här i Riket skall blifwit försatt, genom stadgandet i 24 §. af det för dem år 1782 utfärdade Reglemente, har Kongl. Maj:t i Nåder förklarat, att här i Riket warande Judar få i deras tjenst antaga sådane personer af Swenska Nationen som dem till kunna finna sig hägade och för dem till Handlare, Bokhållare, Ammor och Tjenstepigor nödwändigt erfordras; dock att Judiska Husbönderne, wid förlust af denna förmon, ej måge lägga något hinder i wägen för en sådan deras Swenska betjening att å de Gyllnas Sön- och Helgedagar ordentligen förrätta och öfwa sin Gudstjenst. K. Br. d. 2 Maji 1792.

Handelsbetjente af Judiska Nationen, som ej med eget skyddsbref försedde, skola wara skyldige det hus som husbonden sjelf beboer, deresf de wilja gå att Stad och Rike förwisas. K. Br. den Oct. 1792.

CARL

CARL JOHAN &c. Till åtlydnad af Nådig remiß hafwen J, sedan wederbörande sig förklarat och Wår Befallningshafwande i Götheborg underdånigt yttrande afgifwit, inkommit med und. utlåtande öfwer en af E. Barach i und. gjord ansökning, det han, som wid skomakarehandtwerket lärt och tjent den tid skråordningen föreskrifwer, måtte, utan hinder af det för Judiska Nationen gällande Reglementes föreskrift, få i Götheborg utöfwa nämnde handtwerk; anförandes J härwid underdånigst, att, ehuru enligt 14 §. i det af Eder för Judiska Nationen här i Riket utfärdade Reglemente af den 27 Maj 1782, wäl wore Judebarn medgifwet att lära handtwerk och hos Christen mästare för daglön arbeta, men deremot ej att upsätta egne werkstäder eller sjelfwe söka och winna mästarebref, likwäl och då det syntes med billighet instämma att den som å ett yrke lärt och tjent, äfwen borde kunna erhålla rättighet att för egen räkning detsamma utöfwa, hwilket äfwen är medlemmar af Judiska Nationen, enligt ofwannämnde Reglemente, i handels och fabriksväg öppet lemnadt, samt deßutom i Eder tanka, de här i Riket bosatte Judar icke böra förmenas, utan snarare uppmuntras att ingå i productiva näringar; Så hafwen J, enär härtill kommer att Skomakare-embetet i Götheborg ej haft något att wid Barachs förening med embetet erinra, ansett Eder böra i underd. hemställa, det sökanden, emot hwars frejd ej något förekommit, måtte i Nåder tillåtas, att sedan han med behörigt skyddsbref blifwit försedd, i Götheborg för egen räkning idka skomakare-handtwerket; och som wi till hwad J sålunda underdånigst anfört och hemställt lemnat Wårt Nådiga bifall, så gifwe Wi Eder sådant till swar samt behörig underd. efterrättelse härmed i Nåder tillkänna. K. Br. till Com. Coll. d. 9 Jul. 1830.

Ehuru Uddewalla ej är bland de städer i Riket, der Judar i allmänhet äga att sig bosätta, likwäl, och deresf fråga är att försälja eller bortarrendera det der anlagde sockerbruk åt någon Jude, som erhållit Swensk medborgarerätt, har Kongl. Maj:t i Nåder funnit något hinder ej möta för bolaget att åt så beskaffad Jude, antingen genom köp eller mot arrende, öfwerlåta sockerbruket. Skulle åter bolaget åstunda att contrahera om sockerbruket med annan i Swerige wistande eller utrikes boende Jude, har Kongl. Maj:t ansett bolaget böra honom till namn, wistelseort och näringsfång uppgifwa, hwarefter Kongl. Maj:t wille i Nåder pröfwa, huruwida några särskildte omständigheter må för honom föranleda till undantag af författningarnes föreskrift om Judars bosättning. K. Br. d. 10 Sept. 1828.

Då afhjelpandet af det skadeliga misbruk att Judar kringwandra Landet för att inwärla Speciemynt, utan att fordra nya förbud, hufwudsakligen beror på ett noggrant iakttagande af de ej mindre i 20 §. af 1782 års Reglemente än i andra till sin fulla kraft gällande Författningar redan lemnade föreskrifter; Så tilkommer det K. M. Befallningshafwande att med forgfällig uppmärksamhet waka öfwer samma författningars obrottsliga efterlefnad. K. Circ. d. 23 Oct. 1811.

Med afseende på den klagan, som blifwit förd deröfwer, att Judarne å landet under resor utprångla och kringspridа i synnerhet luxe-artiklar, har Kongl. Maj:t welat härigenom hafwa Tit. erinrat, att hålla noga hand öfwer efterlefnaden af det stadgande uti 19 och 20 §. §. af Kongl. Reglementet för Judiska Nationen af den 27 Maji 1782, hwarigenom Judar är förbjudet att på landsbygden kringfara och derunder eller å olofliga resor emellan Rikets städer handel drifwa. Circ. utfärdadt på K. M. Befallning den 10 Sept. 1828.

Judar och utländningar, som resa omkring i landet och, efter eller utan medhafwande prof, för egen räkning eller såsom utsickade för andra, utbjuda eller sluta handel om utländska waror, eller eljest drifwa handel, erlägga minst 50 R:dr, som betalas i Gränsorten, der de erhålla första resepaßet.

För att undgå answar såsom för olofflig handel i allmänhet, böra sådane personer alltid wara försedde med wederbörande Swenst myndighets resepaß, som upptager när och hwarest berörde afgift för året är betald.

Judar och Utländningar, som i Städerne drifwa handel och rörelse, anses i mon deraf till alldeles lika afgift med Handlande i samma Städer. Bewilln. Förordn. d. 14 Maji 1835.

Den som ej nöjes med Magistrats Beslut i frågor om Burskap, äger att deröfwer i Commercc-Collegium sig beswära. I Magistratens Utslag, innan det anslås och utgifwes, bör ock underrättelse lemnas den mißnöjde, att han äger inom Åtta dagar anmäla sitt mißnöje hos Magistraten. Sker detta åligger Magistraten widare tekna å Utslaget, att beswär deröfwer skola till bemälte Collegium ingifwas inom den tid, som bestämmes i K. Förordn. d. 2 Junii 1736, anm. i noten till 4 Cap. 2 §. J. B.

I händelse af mißnöje med Com. Coll. Beslut i sådane frågor bör den klagande, wid påföljd eljest af talans förlust, ingifwa sine underdånige beswär till Kongl. Maj:t i Deß Handels- och Finance-Expedition, inom fyra månader i Swerige och sex månader från Gottland, räknade från den dag han beslutet genom den winnande Partens försorg eller eljest bewisligen weta fick, den dagen likwäl oräknad, samt tillika wara skyldig att ställa en af twänne wederhäftige män, en för begge och begge för en, ingången borgen för kostnad och skada, och wid beswären foga löstesstriften, jemte behörigen styrkt bewis, wid hwad tid, han af samma beslut undfått del, så ock deßutom, i fall Collegium gillat ett sådant Magistratens beslut, hwarigenom något blifwit honom ålagdt, fullgöra Utslaget och bewis derom bilägga beswären, innan de till föredragning må emottagas, med mindre så är att beswären blefwe onyttige, om beslutet förut werkställas skulle; äliggande Commerce-Collegium, att så wäl om allt sådant, jemte beswärstiden, som ock om berörde äfwentyr, deresf något deraf underlåtes och försummas, meddela Parten tydlig underrättelse å det skrifteligen utfärdade beslutet. K. Förordn. d. 10 Jan. 1759, 3, 4 och 7 §. §., K. Förordn. d. 9 Oct. 1766 och K. Circ. Br. d. 1 Apr. 1790, jemförde med 14 §. i K. Canzli-Ordn. d. 23 Oct. 1809.

Huruledes deremot öfrige, under förewarande §. afsedde ämnen böra i Rättegångswäg behandlas och ändring i meddelande Beslut sökas, inhämtas wid en fullständig jemförelse af 9 Art. i 1770 års Hallordning, här ofwan intagen: 10 Art. 32 mom. i 1720 års här ofwan intagna Skrå-Ordning; samt K. Förordn. d. 17 Apr. 1828, angående upphörande af Com. Coll. domsrätt i wisse mål, inf. wid 10 Cap. 26 §. R. B. Äfwensom hit hänföres 38 punkten i 1807 års Förklaring om hwad iakttagas bör då någon will i högre Rätt söka ändring uti Under-Rätts dom eller Utslag i brottmål.

Den som i stad winner burskap utom Handtwerk, skall i Städerne af Femte Claßen erlägga 16 sk. till Wadstena Krigsmanshus, som ökes med 8 sk. inom hwarje Claß, så att uti de af den första, betalas En R:dr; då Burskap inom Handtwerk winnes, blifwer afgiften till hälften mindre emot den nyssnämnde, men uti Stockholm och Götheborg dubbel emot den som för första Claßen belöper. K. Kung. d. 23 Jan. 1811, Mom. 8.

Innan Januarii Månads utgång bör Magistraten i Stockholm till Krigs-Collegium insända en bestyrkt förteckning på alla som under föregående året blifwit Borgare, och answara för riktigheten af den afgift som hwar och en bordt betala, och i förteckningen bör wara utsatt. Magistraterne åter i de öfrige Städerne insända, inom samma tid, lika beskaffade under enahanda answar upprättade Förteckningar till Landshöfdingen i Länet. K. Kung. d. 4 Jun. 1811, Mom. 8.

Angående lösen för burbref, se Exp. Taxan, införd wid 24 Cap. 5 §. R. B.

Att hwad Lagen i 3 Cap. 1 §. denna Balk stadgar, angående burskaps-sökandes skyldighet att för sig sälta borgen, har sitt afseende blott på de borgerliga

utskylder, som till staden erläggas, så att borgare, enär han till staden utgjort slike utskylder för hela burskapstiden eller sex år, icke genom samma stadgande är hindrad, att, churu nämnde tid icke tilländalupit, söka flyttning till annan stad, på sätt nämnde Lagens rum i alla dylika burskaps mål blifwit af Commerce-Collegium tillämpadt, wisar K. Br. till bemälte Coll. d. 19 Maj 1806.

Med inställande tills widare af Handels- och Slöjdefiscalstjensten, är förordnadt att tillsynen å Författningarnes efterlefnad i hwad, som rörer handeln, handtwerkerierne och fabrikerne så i Stockholm som öfrige städer, skall åligga wederbörande fiscaler, hwilke wid mäls fullföljd å högre ort, erhålla, genom Justitiæ Canzleren, erforderligt biträde. K. Br. d. 18 Jun. 1813.

Beträffande i öfrigt Handeln och Näringarne i Stockholms Stad, hafwa i affeende derpå, serskilte Reglementen och Ordningar blifwit utfärdade; Hwarom kan ses Danckwardts Sammandrag af Com. Författningar.

Magistraten åligger, wid Tjugufem Riksdalers wite, att årligen inom Februarii månads utgång till Commerce-Collegium insända fullständiga förteckningar ej mindre på alla skråhandtwerkare med deras gesäller och lärogoßar, än äfwen på alla handlande; ägande Magistraten tillhålla hwarje handlande att dessförinnan hwart år till sig inkomma med skriftelig uppgift om och huru han en sådan näring fortsätter, af hwilka uppgifter behörig del bör Magistratens berörde förteckning till Collegium åtfölja. Com. Coll. Circ. d. 21 Aug. 1805.

2. §.

Then, som hafwer sitt hemwist utrikes, må ej winna burskap här i Riket, så länge han står i lydno under annan Öfwerhet.

Hwad iakttages bör i affeende på Utländningar, som wilja i Riket inkomma, se de derom wid 14 §. i 28 Cap. B. B. enteknade Författningar, jemförde med K. Br. d. 12 Dec. 1811, hwari det förklaras wara en följd af de i K. Förordn. d. 19 Febr. 1811 gifna föreskrifter, att icke någon Utländning bör i Städerne burskap lemnas utan Kgl. Majts dertill gifne samtycke; Och kan ytterligare hit hänföras Com. Coll. Kung. d. 20 Junii 1826 och K. Förordn. d. 3 Julii 1816, (intagne wid näst föregående §.) angående Norrska Undersåtare och Utländske Skeppare, som här söka borgarerätt.

3. §.

Ej må några wara Borgare i twänne städer tillika, eller idka både kiöpenskap och handtwärk i en stad. Warder några ther med funnen, böte femtijo daler. Wil några bruka flera handtwärk än ett; söke ther lof til.

Ehe, som i Städerne hafwa Handtwerkshus, måge ther hålla öppna bodar, 4 C. 3 §. H. B.

Landshöfdingarne skola allmänt å Predikstolarne låta publicera, det de utom Städerne boende Borgare och Handtwerkare, undantagandes de Handtwerkare, som Riddarskapet och Adeln, Bruken eller Socknarne, efter Förordningarne och Privilegier bestås, samt de af Allmogen, som med slöjder något tillwerka och förtjena kunna, skola, aldrasist innan ett år och dag, afstå handeln och handtwerkerien, eller inflytta uti Städerne, dereft de, som andra dylika handtwerkare böra så drifwa sitt handtwärk och handtering samt på allt sätt blifwa handhafde och skyddade; Hwaröfwer Landshöfdingarne alfwarsam hand hålla skola. K. Resol. på St. Besw. d. 16 Oct. 1723, 10 §.

Att en del Städer skola tillåta Bruksprakoner eller andra, dem de till borgare antagit, att bo på landet och der drifwa handel och näring, det strider emot lag och 1723 års Resolutions 10 §., hafwandes fördenskull Landshöfdingarne och Magistraterne att utan affeende till någons i så måtto erhållne burskapsfrihet, genom wite eller andre alfwarsamma medel, tillhålla sådane utom staden boende borgare ofördröjeligen till städerne inflytta, eller ock belaga dem all widare borgarerätt. K. Resol. på St. Besw. d. 12 Apr. 1739, §. 46.

Dakadt såwäl uti allmänna Lagen, som Resolutionerne på Städernes allmänna Besswär af åren 1723, §. 10 och 1739, §. 46. stadgadt är, att de, som erhållit burskaps frihet, skola i Städerne, och ej på landet, bo, och att de, till fullgörande häraf, antingen genom utsatte allwarsamma medel, eller all widare borgarerätts betagande, ofördröjeligen tillhållas skulle, skall icke deß mindre detta högst skadeliga sjelfswäld, på sådant sätt, ännu underhållas, att den ena Staden skall tåla, det flere borgare få bo på landet, hwarigenom de icke allenast äga öppet och fritt tillfälle att bruka den skadeligaste landthandel, utan ock, att dymedelst på det aldrakänbaraste sätt förfördela de näst gränsande Städers borgerskap; Hwarföre Borgareståndet i underdånighet anhåller, det kunde ett i så måtto framhärdande skadeligt sjelfswäld hämmadt blifwa. Kongl. Majt anser med misnöje, att werkställigheten af ett så hälsosamt ändamål af wederbörande eftersatt blifwit; Och will fördenskull hafwa Deß Befallningshafwande, wid answar tillgörande, anbefalld, att genast derom underställa, och tillhålla alle sådane på landet, eller utom Stadens staquet boende Borgare, wid förlust af all widare borgarerätt, till Städerne ofördröjeligen inflytta: Börandes emedlertid sådane, som för annat, än Landthandlare ej anses kunna, till salu utbringande Köpmanna-waror, hwarest de anträffas kunna, anhållas och för förwerkade förklaras; Dock will Kongl. Majt ej härmed hafwa förstådt sådane af Städernes Borgerskap, som, enligt wisa Städers rättigheter, hafwa frihet att i Städernes Köpingar bo, eller eljest, efter Privilegier, under contingent, till handels drifwande berättigade äre. K. Resol. på St. Besw. d. 19 Jan. 1757, 2 §. Jemför K. Br. till Com. Coll. d. 24 Maj 1825, infördt wid Cap. slut.

De Bruksprakoner, hwilka uti någon stad förwärfwat sig burskap, böra enligt lag och Städernes Privilegier, såwida de wilja idka förlags- samt stång- och tackjernshandel, sig i sjelfwa staden till hus och hemwist nedsätta och der såsom andre borgare förblifwa. K. Br. d. 30 Jan. 1747.

Med anledning af Rikets Ständers gjorda underdåniga framställning, har Kongl. Majt godtfunnit förordna, att hädanefter hwar och en, som i Stad äger burskap till idkande af borgerlig näring, skall, antingen han i staden wistas eller icke, derstädes för sin person och borgerliga rörelse mantals- och skattskrifwas. K. Kung. d. 3 Oct. 1829.

Hurn Judar måge idka både köpenskap och handtwerk, wisa 5, 6, 7 och 16 §. §. af det för dem den 27 Maji 1782 utfärdade Reglemente, infördt under 1 §. af detta Cap. *).

Det genom K. Resol. d. 21 Sept. 1779 stadgade Förbud, mot handels idkande i Landskrona gamla Stad, skall än widare till kraft och werkan fortfara. K. Br. d. 28 Sept. 1826.

4. §.

Nu wil handtwärkare kiöpman warda; sägte å up för Borgmästare och Råd handtwärk sitt, och tage bref å kiöpenskap.

Lagens rätta förstånd och mening i denna §. kan och bör icke annorlunda anses, än at, när Handtwerkare wil Köpman warda, Borgmästare och Råd då ägge höra Stadens Borgerskap eller den del deraf, som målet egenteligen angår, och sedan, såsom i andre Burskaps-

*) Sedan K. Förbudet emot bruk och nyttjande af öfwerflödigt silfwer d. 2 Aug. 1800, blifwit, genom K. Kung. d. 18 Mars 1818, till all kraft och werkan upphäfwet, och den, genom förenämnde författning tillkomne inskränkning i Guldsmeders arbetsförtjenst således numera upphört, hafwa af sådan orsak K. K. d. 19 Aug. 1801, angående utwidgade näringsfriheter för Guldsmeder, jemte de i sammanhang dermed utkomne Com. Coll. Kung. d. 3 Febr. 1802, och d. 24 Mars 1806 samt Öfwerståthl. Emb. Kung. d. 16 Dec. 1806, här icke blifwit införde.

skapsmål, pröfwa den Sökandes förmögenhet, skicklighet och kunskap i den Handel och Köpenskap, hwartill han sig anmält, samt deröfwer på samma sätt, som Lagen uti detta Capitels 1 §. wid Burskaps winnande i allmänhet stadgar och 1734 års Handels-Ordning samt hwar och en Stads Handels-Reglemente förmär, sitt Utslag meddela. K. Resol. på St. Besw. d. 19 Jan. 1757, §. 12 *).

5. §.

Wil man säga up burskap; giöre thet in för Borgmästare och Råd, sex månader förr, än han sin borgerliga näring afträder, eller ifrån orten flytter, och wise, at han sin Borgareplicht fullgiordt hafwer, som sagdt är. Flytter han utrikes; gifwe ut siette penningen af all sin egendom, Konungen och Staden til twestiftes. Förer han egendomen ut, eller biuder han til at skaffa then bort, förr án afgiften betald är; hafwe tå förwärkadt hälften ther af. Wiker han ock sielf af, innan han i thetta fall rätt för sig giordt; warde för menedare förklarad. Flytter han til annan ort inrikes; ware för afgift fri, ther ej annorlunda särskilt stadgadt är. Flytter han, förr án han burskap upsagdt, och bewis undfådt, at han sin Borgareplicht fullgjordt; böte femtijo daler, och niute theséförrinnan ej burskap i annor stad.

Om siette penningen af arf, som utur riket föres. 15 C. 2 §. Å. B.

Med borgares antagande förhålles efter allmänna lagen; äliggandes Landshöfdingen tillse det Magistraten så lagar, att hwar och en, som will wara borgare och njuta borgarerätt, må ock winlägga sig om redelig och nyttig borgerlig handtering antingen med handel eller med manufactorie och handtwerk. 18 §. i Landsh. Instr. d. 4 Nov. 1734. Börandes ej eller någon i Städerne lidas, som icke antingen är i Kongl. Majts tjenst eller besuten borgare, redelig gäst, nyttig innewånare, tjenstedräng eller piga; och skall årligen om Michaeli och Päst noga ransakning hållas af Borgmästare och Råd öfwer hwars och eus handtering och näring i staden. 20 §. ib.

Enligt K. Br. d. 18 Dec. 1735, tillkommer det Konungens Befallningshafwande, Magistraten och Borgerskapet gemensamt att pröfwa, hwilke borgare äro mindre nödige för Städerne. Och innehåller 3 §. i K. Resol. på St. Besw. d. 12 Apr. 1739, att afsigten wore, icke att ställa samtelige Borgerskapet under mönstring, utan allenast, att de ringare bergare, som icke kunna betala sina utskylder och genom öfwerflödigt krögande eller annan mindre nyttig handtering kunna wara Städerne mera till tyngd än werkelig styrka samt således bland Borgerskapet äro onyttige, mätte under slikt beprösswande komma. Wisande 17 §., 14 Mom. och 18 §. i 1802 års Wärsnings-Stadga, (intagen wid 14 Cap. d. B.) hurusedes af sig kommen borgare är till krigstjenst förfallen.

Warder någor, som innehar burskap på borgerlig näring, för tjufnadsbrott dömd till straff, hafwe han ock förwerkat sine borgerlige rättigheter. K. Br. d. 14 Junii 1820.

Sedan Rikets Ständer i underdånighet anhållit, det wederbörande måtte i Råder förständigas, att, såsom fattigbewis i fråga om burskaps uppsägning, må gälla det intyg deröfwer, som borgerskman eller deß enka företer, utfärdadt och underskrifwet af twänne borgersmän, hwilka idka enahanda näring; som den från rörelsen afgående sig afsäger, eller ock, i händelse sådane inom staden icke skulle finnas, af twänne andre för redlighet wäl kände borgare; så har Kongl. Maj:t, såsom för det härmed åsyftade ändamål lämpligast, funnit godt förordna, det Magistraten i hwarje stad må äliggа att, utan lösen, meddela intyg att burskap af i staden boende borgersman blifwit uppsagdt, så snart denne inför Magistraten företer wederbörande Pastors, i den Församling dit han hörer, jemwäl kostnadsfritt utfärdade bewis öfwer hans fattigdoms tillstånd. K. Kung. d. 21 Nov. 1829.

Angående Utflyttnings-afgift eller så kallad Census emigrationis, se anm. wid 4 Cap. 1 §. J. B. (pag. 101) samt wid 15 C. 7 §. Å. B. (pag. 78).

*) Af enahanda huswudsakeliga innehåll är ock K. Br. d. 30 Apr. 1754 (Juslcen pag. 381).

Transumt af Kongl. Maj:ts Nådiga Reglemente för Eskilstuna Fristad; d. 2 Mars 1833.

3 Art.

Angående rättighet att komma i utöfning af handel, handtwerk, fabriker samt andra stadsmanna näringar, åfwensom angående upplåtelse af obegagnade tomter samt tillwerkningarnes försecnde med stämpel.

12. §. Hwarje wälsrejdad till myndige år kommen, person, som med behörigt betyg styrker sig kunna förswarligen skrifwa och räkna samt föra ordentlig handelsbok, och giort sig känd för stadgadt och pålitligt uppförande, ware berättigad, att i Eskilstuna få komma i utöfning af handel, utan affeende derå, om han wid handel förut anwändt längre eller kortare läro- och tjenstetid.

13. §. Likaledes ware hwarje wälsrejdad, till myndige år kommen, person, som, antingen genom behörigt betyg, eller genom nöjaktiga profs aflägganде, kan styrka sin skicklighet i något handtwerk, berättigad att deraf komma i utöfning, utan affeende derå, om han förut genomgått eller ej den i 1720 års Skrådrdning föreskrifne läro- och tjenstetid.

14 §. I affeende på rättigheten att komma i utöfning af andra stadsmanna-näringar, såsom bryggeri, bageri, slakteri o. s. w., tjena till efterrättelse hwad härom i Rikets öfriga städer i allmänhet stadgadt är.

15 §. Ansökningar om rättighet att idka handtwerk, handel eller andra stadsmanna-näringar ingifwas till Magistraten, som har att, sedan stadens äldste deröfwer blifwit hörde, utan tidsutdrägt sitt beslut fatta och afkunna samt, i öfwerensstämmelse med de för burskapsfrågors fullföljande gällande Författningar, meddela beswärshänwisning i målet.

16 §. Söker utlänning tillstånd att i Eskilstuna komma i utöfning af handel, handtwerk eller annan borgerlig handtering, må hans ansökning ej till pröfning upptagas, innan han styrker sig äga Kongl. Majts nådiga tillåtelse att i Riket bo och wistas.

17 §. Ansökningar om rättighet att idka källare- eller spisqwarterörelse samt att hålla krog, ingifwas till och pröfwas af Magistraten; dock må i Eskilstuna ej finnas flere källare, spisqwarter och krogar, än Konungens Befallningshafwande i Länet kan finna godt fastställa.

18 §. Hwar och en, som i Eskilstuna erhåller tillstånd att idka handel eller handtwerk, ware skyldig att innan han öpnar bod eller werkstad, aflägga huldhets- trohets- samt borgare-ed, åfwensom att ställa af Magistraten godkänd borgen för sex års stads-utskylder.

19 §. Ålundar någon att i Eskilstuna, på grund af manufactur-privilegierne, drifwa fabriksrörelse, göre derom ansökning hos Commercc-Collegium.

22 §. De tillwerkningar, som i Eskilstuna åstadkommas och kunna stämplas, skola förses med idkarens särskilta märke och fristädens allmänna stämpel.

4 Art.

Om handels-lärlingar, lärgossar och gesäller.

23 §. Den, som i tjenst handelslärling antager, äliggе, wid sex Riksdalers 32 sk. wite, att genast anmäla sådant hos Magistraten och senast inom fyra månader derefter med lärlingens målsman i twänne witnens närwaro sluta skriftelig contract om lärotiden, samt inom åtta dagar derefter, wid tre R:dr 16 sk. wite, till Magistraten inlemna behörigen widimerad affskrift af samma contract, för att intagas i den särskilta bok, twilken Magistraten äger att till sådant ändamål inrätta och i sitt archiv förwara.

24 §. Den, som handtwerks- manufactur- och fabrikslärling hos sig i tjenst antager, ware, wid sex R:dr 32 sk. wite, skyldig, att genast derom göra anmälan hos Magistraten, och senast inom fyra månader derefter med lärlingens målsman i twänne witnens närwaro sluta contract om lärlingens underwisning i slöjden och den tid han dermed bör fortfara; stolande behörigen widimerad affskrift af samma contract sedermera inom åtta dager derefter, wid wite af tre R:dr 16 sk. af den, som lärling antagit, till Magistraten inlemnas, för att i den i 23 §. omnämnde bok införas. Femte fullgörande af de i contractet bestämda wilkor rörande underwisningen, äliggo mästaren, att handleda lärling till gudsfruktan, sedlighet, slit och arbetssamhet.

Mästare äge i föräldrars ställe tilldela lärling tjenlig husaga, då han det förtjenar; men behandlar han lärling illa, har Policekammaren att, efter förekommande omständigheter, tillhålla mästaren, att sin husbonderätt ej missbruka.

25 §. Enär den öfwerenskomna lärotiden tilländalupit, äligge Mästare wid tre R:dr 16 sk. wite, att sådant hos Magistraten anmäla, och berjemte förete något af lärlingen, under uppsikt af deß husbonde eller andre trowärdige personer, werksäldt arbete, hwaraf hans ficklighet i det handtwerk, han lärt, kan bedömas. Godkännes prof-wet, utfärde Magistraten gesällbref för lärlingen.

Will mästare för lärling, som ädagalägger synnerlig flit och ficklighet, eftergifwa ett eller flere år af den betingade lärotiden, och pröfwar Magistraten lärling äga erforderlig kännedom af det handtwerk, han lärt, njute lärling sådant tillgodo och erhålle genast gesällbref.

26 §. Ej må mästare i arbete emottaga någon gesäll, som ej från sin förra mästare är försedd med behörigt afsked. Sker sådant det wakadt böte både mästare och gesäll tre R:dr 16 sk. och ware gesäll pligtig att, derest den betingade arbetstiden ej tilländagått eller gesällen hos sin förre mästare häftar för skuld, hos denne, i fall han så åstundar, i arbete sig genast åter inställa.

27 §. Mästare bör med gesäll, som i sådan egenskap hos honom arbetar, senast trenne weckor ifrån den dag, då han antagit honom i tjenst antingen i wittnens närwaro skriftligt contract upprätta om så wäl deß aflöning som arbetskid, eller derom inför Magistraten träffa muntlig öfwerenskommelse, som intages i den uti 23 §. omförmälte bok. Försumma mästare och gesäll hwad sålunda är föreskrifwit, böte hwardera tre R:dr 16 sk. banco. Deßutom äligge mästare, wid wite af ser R:dr 32 sk. banco, att då den med gesäll öfwerenskomna arbetstiden tilländagått genast meddela denne behörigt afskedsbetyg.

28 §. Brister mästare eller gesäll i fullgörandet af det afslutade contractet eller träffade öfwerenskommelser, eller uraktlåter mästare att wid arbetstidens slut meddela den från hans tjenst ledige gesällen behörigt afskedsbetyg, har Police-kammaren att, efter sig företeende omständigheter, tillhålla den felande att sina äligganden fullgöra.

Huruledes handel och handtwerk må utan hinder af Handels-Reglementen och Skrå-Författningar af hwar och en idkas uti de i senare tider anlagde städer Malmköping, Östersund, Arwika och Borgholm äfwensom Waxholm se Danckwardt pag. 55, 156 och följande, hwarest och finnas upptäknade de köpingar och andre handelsplatsar, hwilka intill 1823 blifwit i Riket anlagde; äfwensom der äro upptagne de Kongl. Resolutioner, Bref och Handlingar, hwarå deras rättigheter sig grunda. Efter nämnde tid äro nådige Reglementen utfärdade, ej mindre under den 27 April 1825 för den redan 1820 tillåtne köpingen Mörby Långa på Öland, än ock under den 28 Mars 1829 för köpingen Ljungby i Sunnerbo Härad af Kronobergs Län, till hwars anläggning nådigt tillstånd den 15 October 1828 meddeltes: warandes uti deße Reglementen stadgadt, att hwarje wälfrejdad Swensk man eller utländning, af hwad Christelig trosbekännelse som helst, hwilken med behörig tillåtelse bosatt sig i någondera af berörde köpingar, äger utan twång af corporationer, från och gillen af hwad egenskap de wara må, idka hwarje laglig handtering, handtwerk och handel.

Huruledes handel må drifwas i Slitö, Katthammarswiks, Rone, Kappelhamns och Klinte Landthamnar på Gottland; se Com. Coll. Kung. d. 31 Dec. 1827, införd wid 4 Cap. 3 §. d. B.

Sedan hos Kongl. Maj:t fråga blifwit wäckt om upphäfwande af de serskilte föreskrifter, angående wilkoren för bosättning och burskaps erhållande i Philipstad, hwilka från äldre tider warit gällande och ytterligare blifwit stadfästade genom K. Bref wet af den 3 Maji 1814, som innehåller, att ingen får i Philipstad idka handel eller handtwerk utan att äga så kalladt Nummer eller Skogsrep, och att endast ett bestämdt antal af deßa Nummer eller Skogsrep får innehafwas af handlande samt likaså af handtwerkare m. m.; så har K. Maj:t, medelst Nådig skrifwelse till Commerce-Collegium af d. 13 sistledne Augusti, behagat förordna, att, rörande bosättning och burskaps winnande för Swenska Städerne i allmänhet, gällande föreskrifter skola hädanefter äfwen för Philipstad tjena till efterrättelse; Kommandes nägon rubbning härigenom icke att äga rum uti det å Stadens jord, genom K. Kammar-Collegii upplåtelse och försäljningsbref den 28 November 1757 bewiljade Skatteköp. Com. Coll. Kung. d. 19 Oct. 1835.

Kongl. Maj:t har i Nåder bifallit att en af Stad oberoende Köping må anläggas wid Lysekihl i Götheborgs och Bohus Län, med rättighet för hwarje wälfrejdad Swensk man, eller utländning af kristen trosbekännelse sedan han wunnit Swensk medborgarerätt, att, efter sökt och erhållet tillstånd af Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i Länet, i köpingen sig bosätta, och, utan twång af corporationer, från eller gillen af hwilken beskaffenhet som helst, derstädes idka handel eller handtwerk. Alla slags Fabriker och Manufakturer få, efter hos Commerce-Collegium gjord anmälan och dertill erhållet tillstånd, i köpingen anläggas och drifwas; äfwensom alla landtmanna-producter, som ej äro skämda eller sälinng hwaraf Bränwinsbränning-Förordningens allmänna föreskrifter skola tjena till efterrättelse, i Lysekihl förytträs i så små partier, som helst. Antalet af wärdshus, spisqwarter och krogar i köpingen bestämmes af Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i Länet, som jemwäl till idkande af dylik rörelse meddelar tillstånd. Och äger Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i öfrigt att, till ordningens handhafwande inom köpingen, förordna en särskilt med instruction försedd ordnings-man. Hwarje wälfrejdad till myndiga år kommen person, som dertill hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande sig anmäler, är berättigad att i köpingen idka bryggeri, bageri och slagteri. K. Kung. d. 27 Febr. 1836.

* * *

Sedan Landtullen och Accisen upphört, har wäl blifwit stadgadt, att såsom ersättning derföre en serskild afgift skulle utgå wid afstämpling af inrikes tillwerkadt socker och tobak (se Kam. och Com. Coll. Kung. d. 11 Oct. 1811); äfwensom 3 §. af de wid 1830 års tulltaxa fogade underrättelser, utwisade till hwad belopp slik afgift borde erläggas; Men wid granskning af underrättelserne till 1835 års Taxa, (införde wid slutet af 2 Cap. d. B.) synes omförmälte afgift numera hafwa upphört, och tullstämpling af inrikes tillwerkadt Socker och Tobak således ej widare erfordras: warandes redan genom Gen. Tullst. Circ. d. 12 Mars 1825 förklaradt, att tullstämpling af inrikes tillwerkadt snus icke mä äga rum eller stämpelafgift för denna ware erläggas.

Wi CARL JOHAN m. göre weterligt: att sedan Rikets sist församlade Ständer hos Oß i underdånighet anmält, det de, som för stämplingen af Spelkort funnit en förhöjd Bewillnings-afgift böra äga rum, fastställt densamma i stället för 2 sk. 6 r:st., som den hittills utgjort, till Ser stillingar Banco för hwarje kortlek, i sammanhang hwarmed Rikets Ständer jemwäl ansett en wiß tid böra utsättas, inom hwilken redan stämplade kort skulle, emot erläggande af stillnaden emellan förra stämplings-afgiften och den nu föreslagna, kunna med ny stämpel förses, hwarjemte Rikets Ständer till Oß i underdånighet öfwerlemnat, att genom serskild Nådig Författning förordna om hwad i afseende på stämpling af spelkort är att iakttaga, hafwe Wi, efter det wederbörande hos Oß tillkännagifwit, att de för den ny kortstämplingen erforderlige, så mycket som möjligt ostentaplige Stampar till hädanefter åsättande Bewillnings- och Hallstämplar blifwit genom så kallad konstgravering förfärdigade och nu äro i beredskap att wederbörande tillsändes för att, så snart den nya stämplingen skall taga sin början, anwändas, welat, med upphäfwande af Wår, angående stämpling af spelkort i afseende på Stämpel-Bewillningens erläggande, den 30 December 1812 utfärdade Nådiga Förordning, härigenom stadga som följer:

1:o. Den af Rikets Ständer till Ser stillingar för hwarje kortlek bestämda förhöjda Bewillnings-afgiften för spelkort, skall med nästinstundande års början widtaga.

2:o. Spelkort, ware sig figurerade eller ofigurerade, hwarmed spel kan öfwas, böra förses med Bewillnings- och Hall-stämpel, hwilka stämplar på wanliga spelkort åsättas kortbladet Hjerter-äß, samt, på andra sorter, det kortblad, som har den största blanka eller otryckta åtsida.

3:o. Omstämpling af redan stämplade kort må, emot erläggande af stillnaden emellan förra stämplings-afgiften 2 sk. 6 r:st. och den nu bestämda, få werkställas i Stockholm inom Januarii månads utgång och i Landsorterne inom slutet af Mars månad nästkommande år; men efter nämnde tids förlopp bör, äfwen wid omstämpling af redan med stämpel försedda kort, hela Stämpelbewillningen, utan något afdrag för den förut bekostade stämpeln, erläggas: och må från och med nästa års början inga andra kort få till salu hållas eller utbjudas, än de, hwilka blifwit med ny stämpel försedde, wid ansWar såsom för försäljning af ostämplade kort.

4. Bewillnings- och Hall-stämplarne skola på samma ort åsättas, och bör orteks namn derför finnas i stämplarne anbragt: och må Hallstämpeln aldrig påtryckas, innan Bewillnings-stämpeln förut blifwit kortet åsatt.

5:o. Bewillnings-kortstämplingen werkställes i Hufwudstaden hos Rikets Ständers Riksgälds-Contors Commissarii, och i Landsorterne inför Magistraten i närwaro af ett serskildt Ombud, som Wår Befallningshafwande hwarje gång härtill utser och förordnar, hwaremot Hallstämplingen sökes hos wederbörande Hall-Rätter eller Magistrater.

6:o. Innan stämplingen må kunna företagas, skall afgiften för Bewillnings-stämplingen, beräknad till Ser stillingar, owillkorligen wara betald i Stockholm genom insättning uti Rikets Ständers Bank för Riksgälds-Contorets räkning, samt i Landsorterne genom deposition i Länets Länteri; hwarifrån densamma lewereras directe till Riksgälds-Contoret, som deremot till de Barmhertighets-anstalter, hwilka hittills med Staten delat inkomsten af stämplingen, wederbetalar ett lika belopp, som de förut åtnjutit, nemligen till Stockholms Stads Stora Barnhus för tillwerkningen i Stockholm, samt till Barnhusen eller Fattigwårds-Inrättningar i Landsorterne, för tillwerkning derstädes En stilling; till Frimurare-Barnhuset Tre runstycken och till Seraphimer-Ordens Lazarettet äfwenledes Tre runstycken för hwarje kortlek, som stämplas; börandes, till förekommande deraf, att flera kortlekar ej må hallstämplas, än som blif-wit

wit med Bewillnings-stämpel försedde, wid skeende anmälan till sistnämnde stämpling, attesten öfwer den i Banken eller i Landt-Ränterierne insatta afgiften tillsammas till werderbörande, som Bewillningsstämplingen werkställer, jemte Reversal in dupplo, hwilka upptaga ej mindre afgiftens belopp, än antalet af de kortlekar, för hwilka stämpling åstås; och skall det ena af deßa Reversal, behörigen qwitterad, återställas och wid Hallstämplingen öfwerlemnas till Hallgälds-Contoret insänder ett sammandrag öfwer alla under året inkomne så bestaffade Reversal, jemte Reversalerne sjelfwe, för att tjena till Controll emot derstädes förda Räkenskaper öfwer Bewillnings-stämplingen af spelkort.

7:o. Tillwerkare eller Fabrikant i Landsorten, som will låta stämpla spelkort, åligger att till Wär Befallningshafwande i det Län, der Fabriken är anlagd, jemte Landt-Ränteriets i samma Län meddelda qvitto å Bewillningsafgiften, inlemna requisition in dupplo å antalet af kortlekarne, hwilket hwarje gång ej får wara mindre än Tre hundrade lekar; dock må försäljningsmäns requisitioner till stämpling af sådane kortlekar, hwilka redan äro med äldre Bewillnings-stämpel försedde, utan affeende på antalet emottagas och expedieras, så att det här ofwan såsom det minsta bestämda antal af 300 kortlekar endast gäller om de spelkort, dem tillwerkarne eller fabrikanterne sjelfwe låta afstämpla.

8:o. Genom Remißorial-Ordres, teknade å det ena exemplaret af requisitionerne, förständige Wär Befallningshafwande wederbörande Magistrat om stämplingens werkställande och meddele tillika Magistraten uppgift å den person, som Wär Befallningshafwande utsett, att, i egenskap af deß Ombud, afstämplingen öfwerwara.

9:o. Stampen bör hwarje gång, efter det den blifwit nyttjad, genast förses med Magistratens samt Wär Befallningshafwandes Ombuds Sigiller och derefter i sådant skick af Magistraten till förwarande emottagas.

10:o. Enär Wär Befallningshafwande i det Län, der någon spelkorts-Fabrik ej är inrättad, uppå försäljningsmännens anmälan, skall föranstalta om stämpling af kortlekar, och annan stämplingsort, än Riksgälds-Contoret, härtill wälses, insände Wär Befallningshafwande, hos hwilken en sådan stämpling blifwit åstad, till Wär Befallningshafwande i det Län, der någon kortfabrik är anlagd, försäljningsmannens afgifne requisition in dupplo tillika med den belöpande Bewillnings-afgiften och kortbladen, hwilka skola stämplas, då Wär Befallningshafwande öfwer sistnämnde Län derefter, och sedan Bewillnings-afgiften uti samma Läns Landt-Ränteri blifwit insatt, bör draga förborg om afstämplingen i den här ofwan föreskrifne ordning, samt de stämplade kortbladen till Wär Befallningshafwande, som stämplingen åstat, återsända, för att requirenten tillställas.

11:o. Spelkorts-Bewillningen bör alltid, så wäl uti förslagen som uti öfrige räkenskaper, upptagas och redowisas under serskild titel: Bewillning för stämplade spelkort.

12:o. Wid hwarje års slut författas uti Lands-Contoret ett sammandrag af de under loppet af året expedierade requisitioner till spelkorts stämpling, hwilket upptager stämplings-orten, antalet af kortlekar samt Bewillningsbeloppet: skolandes detta sammandrag inom Januarii månads utgång det näst påföljande året till Commißarierne i Riksgälds-Contoret insändas.

13:o. Wederbörande Hall-Rätter och Magistrater, de der ega befattning med Hallstämplingen af Manufacturerne i Riket, åligge wid eqswar, såsom för fel i tjensten, att tillse, det inga andra spelkort, än de, som förut blifwit med Bewillnings-stämpel utmärkte, må warda hallstämplade, hwilken sednare stämpling hädanefter bör sålunda förrättas, att Hallstämpeln, jemte det den trycker på det med Bewillnings-stämpel försedda kortet, äfwen åsättes omslaget af kortleken, twärs öfwer den pappersrimsa, som innehåller tillwerkarens namn och ej får å omslagen saknas; och länder härwid för öfrigt till iakttagande, att uti de till Wärt och Rikets Commerce-Collegium ingående årsberättelser, antalet af de på hwarje ort under förflutna året hallstämplade kortlekar noggrant uppgifwes: hörande Commerce-Collegium årligen till Riksgälds-Contoret åsemna speciell uppgift på antalet af inom Riket hallstämplade kort.

14:o. Den, som försäljer eller, till salu utbjuder ostämplade spelkort, böte Femtio Riksdaler och hafwe förwerkat waran; äfwensom den, hwilken beträdes med att nyttja ostämplade spelkort, bör derföre böta Fem Riksdaler, allt angifwarens ensak.

15:o. Underslef, förfalskning eller annan grof förbrytelse i affeende på stämpling af spelkort straffas efter allmän Lag.

16:o. Förbrytelser emot hwad i denna Förordning stadgadt är åtalas wid Laga Domstol.

Det alle, m. K. Förordn. d. 14 Nov. 1835.

Allt jern- stål- och metall-manufactursmide eller kram bör innan det härdas eller proberas, stämplas med tillwerkarens namn och derjemte med en sådan stämpel teknas som wisar årtalet, då det blifwit tillwerkadt och numern af dußinet eller styckets tal, samt sedermera hos wederbörande Hall-Rätt uppgifwas, att i stämpel-specialen noga anteknas. K. Br. d. 30 Nov. 1756.

Om jern-effecters stämpling, samt huru för bristande eller oriktig stämpling answaras, se K. Förordn. angående Jernwärkeriet i Riket den 17 Maj 1814, samt K. Kung. d. 29 Jan. 1831, införde wid 1 Cap. 11 §. d. B.

Att barnskor och känger äfwensom sol-fläders-arbeten böra hallstämplas, wisa K. Br. d. 9 Dec. 1790 och Slotts-Canc. Kung. d. 7 April 1764.

Att Sledwatten liksom andra Manufacturwaror bör hållas, inhämtas af K. Br. d. 11 Mars 1754 och Mag. i Stockholm Kung. d. 26 Mars 1756 och d. 21 Aug. 1765.

Ehuru Kongl. Maj:ts under den 12 Febr. 1820 utfärdade förnyade nådiga Förordning till förekommande af lurendrejeri och tullförsmillning, uti 4 Art. 3 §. innehåller, att så kallade huswäfnader, som å landet och i städerne tillwerkas, ej skola underkastas stämpling; har likwäl, enär detta stadgande icke bestämdt hänwisade till upphäfwande af Kongl. Collegii kungörelse af den 31 Mars 1819, angående stämpling af huswäfnader, som till salu utbjudas, Kongl. Maj:t, uppå gjord underdånig framställning af Rikets Ständer, funnit godt i nåder anbefalla Kongl. Collegium, att, genom allmän kungörelse förklara, det Kongl. Collegii förenämnde kungörelse af den 31 Mars 1819, angående stämpling af huswäfnader, är till all kraft och werkan upphäfwen. Com. Coll. Kung. d. 8 Sept. 1823.

Hwruledes likwäl de huswäfnader som af Gårdfarihandlande kringföras, böra stämplas, wisa K. Kung. d. 5 Junii 1822 m. fl. anm. wid slutet af 6 Cap. d. B.

* * *

Kongl. Maj:t har i nåder inhemtat de i underdånighet andragne klagemål öfwer det intrång som skall tillfogas städernes kopparslagare, gördelmakare och meßingsslagare derigenom, att allahanda slags smått koppar- och meßingsarbete skall wid kopparhamrarne och meßingswerken förfärdigas, samt omkring landet föras och försäljas, hwilket i underdånighet anhölles kunde blifwa i nåder hämmadt, jemwäl att nålmakeriet wid Gusums meßingsbruk, som är belägit på landet samt fritt för tull och accis, i anseende till försäljningen af deß tillwerkning, måtte sättas inom behöriga skrankor, så att nålmakare-embetet, hwars ledamöter äro borgare, som till kronan och staden deras utskylder erlägga, måtte kunna bestå: likaledes som skrå-handtwerkare ej så begripas under manufacturer, och plåtslagare med särskilte privilegier äro försedde, brukspatroner alltså måtte förbjudas att wid deras werk inrätta plåtslageri-arbete, emedan det allmänna ej skall wara betjent dermed, att odugligt arbete derwid göres, icke eller Kronan hafwa någon förmon deraf att sådane brukspatroner under namn af manufacturie hwarken betala tull för rudimaterien, eller arbetet, och deßutan äro frie för allt borgerligt beswär. Wid nådigt öfwerwägande häraf finner Kongl. Maj:t i gemen, att Manufacturinrättningar till deße metallers arbetande och förädling bäst trifwas å landet, der tjenlige strömfall gifwas, och i synnerhet der förenämnde werk äro anlagde, hwareft det grofwa ämnet beredes; äfwenwäl att om deße werk skola göras nyttige för Riket, förnämsta affeendet bör wara på utskeppningen, hwilken icke står att winnas, så framt icke waran till det bästa pris, som någonsin möjligt är, warder tillwerkad. Hwarförutan den myckenhet af gro- bleck- och wrakplåtar, hwilka hammarägarne, då de ej idka den sinare manufacturen tillika, med dryg kostnad måste omsmälta, och deraf låta oskadt bleck och plåtar utslå, bäst kan wändas till nytta igenom den sinare manufacturen, så att icke allenast den dryga omsmältningskostnaden, samt kol och onödigt arbete besparas, utan blifwer ock på det sättet tillwerkningspriset lindrigare. Och hwad angår meßingswerken, så äro de, i anledning af gamla privilegier, berättigade att förfärdiga allahanda smått poleradt meßingsarbete; äfwensom ägaren af Gusums bruk är 1742 undfått särskilt privilegium på nålmakeriet derstädes, hwilka så mycket mindre tåla att rubbas, som inrättningen kommit till påsyftad godhet, att årligen ansenliga partier utskickas. För öfrigt är allenast en eller annan kopparhammare privilegierad på kopparslagarearbete, så att städernes kopparslagare, hwars antal ej swarar emot upparbetningen af den utgående kopparen, icke hafwa orsak att klaga. Och häller Kongl. Maj:t för betänkligt, att tillfälle betages dem, som finnas hägade att på tjenlige ställen å landet inrätta djuphamrar, med flere nödige wattuwerk till koppars upparbetande, som eljest utgår i bleck, och torde framdeles, enär ändringar uti kopparhandeln sig yppa, till än större myckenhet oförädlad utskeppas. Sist, emedan åtskillige jernplåthammars-ägare undsätt privilegier att en del af deras tillwerkade plåtar uti hwarjehanda förtent och oförtent smått jernarbete förädla, så will Kongl. Maj:t, i anseende till den nytta det allmänna deraf tillskyter, icke förmena dem den rätt och frihet de således hafwa sig förwärfwat. K. Res. på städ. besw. d. 7 Jul. 1752 §. 16.

* * *

Magistraten i Lund har, i anledning af Gördelmakaren M. H:s anhållan angående inrättande af Gördelmakare-

Embete derstädes, i Resolution den 21 December 1825, förklarat, att, då der i Staden woro Fem Mästare i gördelmakare-handtwerket, Magistraten funnit, på grund af 1 Art. 2 §. i Kongl. Skråordningen af den 27 Junii 1720, skäligt förpligta de i Lund warande gördelmakare, att inrätta sträembete: Och ehuru Commerce-Collegium funnit Magistratens Resolution instämma med den åberopade §. i skråordningen, och att Commerce-Collegium således, wid en i Domare-wäg företagen pröfning af Magistratens Resolution, icke skulle kunnat undgå att densamma fastställa; likwäl och då det hwarken wore billigt eller lämpeligt att twinga idkare af något handtwerk, att, emot deras wilja, upprätta sträembete, hälst sådant är en anstallt, hwarigenom wederbörande Mästares egen fördel ifrån början warit åsyftad, och som det derföre borde få bero på deras eget wal att åsidosätta, i händelse de så finna för godt, har bemälte Collegium underdånigst hemställt, om icke, i likhet med hwad genom Kongl. Bref wet den 26 Sept. 1822 i en dylik fråga förordnades i afseende på Sockerbagarne i Götheborg, gördelmakarne i Lund måtte wara frie från skyldigheten att inrätta eget skrå samt få fortfara att lyda under Malmö Gördelmakare-embete: wid föredragning hwaraf, Kongl. Maj:t funnit godt, att, till omförmälde underdåniga hemställan Sitt Nådiga bifall lemna. K. Br. d. 8 Junii 1826.

Genom det häri åberopade 1822 års K. Br. befriades sockerbagarne i Götheborg från skyldigheten att, mot sin wilja inrätta eget Skrå och bibehölloss wid rättigheten, att få lyda under sockerbagare-societeten i Stockholm: warandes i detta ämne tillförene stadgadt, att i de städer der sockerbagarne ej utgöra eget embete böra de, såwida de lärlingar wilja antaga, i anseende till deras inskrifning såsom gossar och utskrifning såsom gesäller, sig med sockerbagarne i Stockholm förena, samt uti förenings-penningar i ett för allt till deras låda erlägga tio dal. s:mt. Com. Coll. Regl. d. 7 Aug. 1767 §. 10.

Sedan Stads-Mäklarne i Götheborg, N. N. och N. N. med flere, anfört underdåniga beswär deröfwer att Commerce-Collegium, medelst Utslag af den 5 December 1825, fastställt Magistratens i nämnde Stad den 4 Februarii samma är gifne Resolution, hwarigenom, under åberopande af 1 §. i Kongl. Mäklare-Ordningen af den 6 Julii 1720, Stads-Mäklarne är wordet ålagdt, att, efter fullgörande af de skyldigheter författningarne föreskrifwa, sig till burskaps erhållande anmäla och borgare-ed aflägga; har Kongl. Maj:t i Nåder förklarat, att, enär skyldighet att antaga burskap såsom borgare i Götheborg, icke hittills warit de derstädes nu antagne Mäklare ålagd, Kongl. Maj:t funnit skäligt att, med ändring af det öfwerklagade Utslaget, dem derifrån i Nåder befria: Hwaremot Kongl. Maj:t, i anledning af den allmänna frågan om Stadsmäklares frikallande ifrån skyldighet att taga burskap såsom borgare, samt då föreskrifterne om deße tjenstemäns tillsättande och deras åligganden fordra att öfwerses och efter handelns nuwarande förhållanden närmare lämpas, i Nåder anbefallt Commerce-Collegium, att med förslag till förnyad Mäklare-ordning i underdånighet inkomma. K. Br. d. 29 Dec. 1826.

Wi CARL JOHAN ꝛc. Till följe af erhållen nådig remiß, hafwen J, efter wederbörandes hörande, inkommit med underdånigt utlåtande, angående de beswär Handelssocieteten i Sundswall deröfwer i underdånighet anfört, att J, med upphäfwande af Magistratens derstädes under den 11 Mars förlidet år gifna Resolution, genom Utslag d. 26 derpåföljande Maj förklarat Handelsbetjenten N. berättigad att i nämnde stad winna burskap å handel, deruti handelssocieteten i underdånighet sökt ändring, under anförande ibland annat, till stöd för deß klagan, att N. ej blifwit ålagdt, att undergå den i 1734 års K. Handels-Reglemente för burskaps-sökande föreskrifne examen.

Detta beswärsmål hafwe Wi oß föredragas låtit, och då i följd af det i Kongl. Brefwen af den 21 April 1771 och den 15 Julii 1803 meddelte stadgande, att 1734 års Handels-Reglemente ej bör i hela deß widd tillämpas, i fråga om burskap å handel i de städer, der handeln ej är classificerad, det ej kan fordras af burskaps-sökande i nämnde städer, hwarken att hafwa anwändt tolf år i handel eller att de skulle undergå handels-examen, enär några års tjenstetid i förening med stadgad ålder och intyg om flicklighet och god frejd äro de wilkor som blifwit fastställde för att i berörde städer få för egen räkning utöfwa handel, alltså hafwe Wi, i likhet med hwad wid dylika tillfällen tillförene skett pröfwat skäligt att, med afslag å de underdånige beswärens förklara N. berättigad att, utan handels-examens undergående i Sundswall erhålla burskap å handel, hwilket Wi Eder till swar ꝛc. K. Br. d. 15 Jun. 1825.

CARL JOHAN ꝛc. ꝛc. Hos Oß hafwa deputerade för Stockholms großhandels-societet och skepps-rederier i underdånighet anfört beswär deröfwer, att J, i anledning af Handels-bokhållaren af Judiska nationen Adolf D. Lamms ansökning, att utan skyddsbreß anskaffande undfå burskap till idkande af großhandel här i staden, med ändring af stadens magistrats resolution af den 1 Februari förlidet år, medelst utslag af den 6 derpåföljande April förklarat, att som Wårt Nådiga bref af den 25 October 1821 förmår, det stadgan det uti 1782 års Jude-reglemente om skyddsbreß anskaffande, såsom wilkor för medlemmar af Judiska nationen att för egen räkning idka fabriks-rörelse, ej bör tillämpas på sådane Judar, hwilkas fäder blifwit till Sweriges undersåter i Nåder upptagne och med enahanda fri- och rättigheter som andre Swenske medborgare hugnade, alltså och då Handels-bokhållaren Lamms fader, Großhandlaren här i staden David Lamm, den 21 September 1813 blifwit i Nåder upptagen till Swensk undersåte, funnen J, wid detta förhållande och enär bemälde Handels-bokhållare tillika styrkte, att han med godt loford lärt och tjent i großhandel den uti författningarne föreskrifne tid af 12 år, skäligt, att, med tillämpning af hwad i högstberörde Nådiga bref är förordnadt, tillåta Adolf D. Lamm att, utan skyddsbreß anskaffande, erhålla burskap här i staden till idkande af großhandel; deruti förbemälde deputerade nu i underdånighet sökte ändring och hwaröfwer J under den 2 October förlidet år, med underdånigt utlåtande inkommit.

Wid föredragning af detta beswärsmål hafwe Wi för godt funnit, att i öfwerensstämmelse med hwad Wårt Nådiga bref, af den 30 Juli 1823 innehåller, i Nåder förklara, att de Kongl. resolutioner, hwarigenom Judar redan blifwit eller framdeles blifwa till Swenske undersåtare upptagne, äro gällande endast personligen för den, som en sådan resolution erhållit, så framt icke barn och efterkommande äro i sjelfwa resolutionen uttryckligen nämnde, samt på sådan grund Edert öfwerklagade utslag ogillat. Men som handels-betjenten Adolf Lamm tjent i großhandel den i författningarne föreskrifna tid och företett bewis om godt uppförande, så hafwe Wi af gunst och nåd bewiljat burskap för honom å großhandel i Stockholm. Wi befalle ꝛc. K. Br. till Com. Coll. d. 4 Maji 1827.

Med afseende ej blott å den större förmon, hwarmed Fabriker i allmänhet kunna drifwas å landet än i Städerne, utan ock å den nytta för Landsorternes innewånare som uppkommer deraf att tjenlige Manufactur-inrättningar derstädes få idkas, har Kongl. Maj:t i sednare tider en och annan gång tillåtit att äfwen Tobaksfabriker fått på landet anläggas, enär något hinder genom befarad öfwerträdelse af Tullförfattningarna deremot icke förekommit; Hwarföre och då fara för tullförsnillning af den för en dylik tillwerkning nödiga rudimaterien icke syntes böra äga rum å en ort som wore belägen 14 mil från Sjökusten, samt N. N. endast sökt att få tillwerka snus, hwilken wara numera icke wore underkastad tullstämpling, Kongl. Maj:t tillåtit N. N. att å hemmanet T., så framt han deraf wore laglig innehafware, anlägga och drifwa Snusfabrik, med wilkor likwäl att de utländske Tobaksblad som till Fabriken transporteras blifwa underkastade förpaßnings-skyldighet enligt gällande författningar, på det sätt, att alla Förpaßningar å de från andra inrikes orter till Fabriken ämnade rudimaterier ställas på J:s bewaknings Tullkammare, äfwensom att N. N., om han i något hänseende som äger sammanhang med drifwandet af hans Fabrik, skulle beträdas med underslef eller mißbruk, bör, jemte answar efter Lag wara underkastad förlust af rättigheten till Fabrikens widare bedrifwande. K. Br. d. 13 Maji 1825.

Wi CARL JOHAN ꝛc. Hos Oß har bokbindaren N. i underdånighet beswärat sig deröfwer att J, med fastställande af Magistratens i Fahlun Resolution af d. 22 Mars 1824, under åberopande af 2 §. i Kongl. Resolutionen på Städ. beswär den 19 Januarii 1757, medelst Utslag af d. 7 Julii förlidet år, ålagt klaganden, som wore boende på landet, att inom trenne weckor till Fahlun inflytta, wid den påföljd att, i annor händelse förklaras sin borgarerätt förlustig, deruti klaganden på anförde skäl i underdånighet sökt ändring.

Detta beswärsmål, deröfwer J, sedan wederbörande hörde blifwit, med underdånigt utlåtande inkommit, hafwe Wi i nådigt öfwerwägande tagit; och då såwäl ofwanberörde 2 §. af Kongl. Resol. den 19 Jan. 1757, som de i samma Kongl. Resol. omförmälde äldre författningar endast åsyfta att förekomma, det borgare ej må å landet olofligen idka handel och handtwerk; alltså och då emot N., som i Fahlu stad innehar burskap å bokbindare-handtwerket och derstädes, enligt hwad upplyst blifwit, erlagt Krono- och stadsutflyder för nämnde borgerliga rörelse, ej blifwit anmärkt, att han på landet utöfwar bokbindare-handtwerket, och wid ett sådant förhållande det ej bort honom förmenas, att uppehålla sig på en honom tillhörig 1½ mil utom staden belägen egendom, och åt annan person upplåta tillsynen af sin werkstad, hafwe Wi, med ändring af Magistratens och Edert sammanstämmande nu öfwerklagade Utslag, funnit skäligt förklara N. ej kunna för sin person ålaggas, att från landet till Fahlun inflytta. Wi befalle ꝛc. K. Br. till Com. Coll. d. 24 Maj 1825.

Sedan Magistraten i Stockholm genom Resolution den 25 September 1829 förklarat e. o. kammarskrifwaren O. F. icke kunna, mot sitt bestridande, förpligtas, att, för utöfwande af den honom tillagde rättighet, att här i staden bereda sigill-lack och idka korkskärning, antaga burskap samt erlägga de afgifter, som dermed äro förenade, har Commerce-Collegium, medelst Utslag den 15 December nämnde år, förklarat, att som, för rättigheten att skära kork och bereda sigill-lack, icke erfordrades, att jemlikt föreskriften i 5 Art. 2 och

2 och 8 §. §. i 1770 års Hallordning hafwa utstått gesällar och wunnit mästerskap samt dylika idkare följakteligen icke wore att hänföra till så beskaffade manufacturister och mästare, hwilka i följd af nämnde författning, å sitt handtwerk lärt; alltså och då enligt 2, 8 och 9 §. §. i Hallordningens 5 Art. endast sistnämnde manufacturister äro underkastade skyldigheten att taga burskap och bliswa borgare, men en slik skyldighet deremot icke är bestämdt ålagd dem, hwilka enligt 1 §. i nyssnämnde Art. och författning, med wederbörliga privilegier hafwa inrättat manufacturier, borde Magistratens beslut tjena till efterrättelse; hwilket Commerce-Collegii Utslag Kongl. Maj:t i nåder gillat och fastställt. K. Br. d. 11 Dec. 1830.

* * *

Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegii Circulaire till Öfwer-Ståthållare-Embetet i Stockholm och Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i Rikets samtliga Län, angående ett nytt Formulaire för Borgare-eden. Stockholm den 14 Augusti 1826.

Uti Nådig Skrifwelse af den 27 sistlidne Julii, har K:gl. Maj:t gifwit Deß och Rikets Commerce-Collegium tillkänna, att wid granskning af de, enligt Rikets Ständers derom gjorda underdåniga hemställan, af Kongl. Maj:t infordrade underdåniga förslag till förbättrade och efter nuwarande förhållande mera lämpade Eds-formulairer i allmänhet, än de hittills gällande, Kongl. Maj:t i Nåder godtfunnit förordna, att Borgare-eden skall afläggas i öfwerensstämmelse med följande

Formulaire:

"Jag N. N. lofwar och swär, wid Gud och Hans Helliga Evangelium, att jag städse will och skall wara min rätte Konung, den Stormägtigste Furste och Herre, CARL XIV JOHAN, Sweriges, Norriges, Göthes och Wendes Konung, samt det Kongliga Huset huld och trogen, likmätigt den stadgade Successions-Ordningen, såsom den år 1810 den 26 September uti Örebro gjord och widtagen är; så att jag Hans Kongl. Maj:ts gagn och bästa uti alla mått söka och befrämja skall. Jag skall ock med lif och blod förswara det Konungsliga wäldet samt Rikets Ständers fri- och rättigheter, allt efter hwad i den af Kongl. Maj:t och Rikets Ständer den 6 Junii 1809 fastställda Regeringsform, med de sedermera af Konung och Rikets Ständer antagna förändringar, stadgadt bliswit. Jemwäl skall jag upptäcka samt i tid tillkännagifwa, om jag förnimmer något å färde wara till ändring eller upphäfwande af deßa och öfriga Rikets Fundamental-Lagar, dem Rikets Ständer för sig och sina efterkommande till ewärdeliga tider antagit, och dem jag till alla deras punkter will och skall lyda, efterkomma och fullborda.

"Och som jag bliswit till Borgare i N. N. Stad antagen; så will och skall jag ställa mig till noggrann efterrättelse allt hwad, så wäl enligt allmän Lag och gällande Författningar, som särskilta påbud och föreskrifter, mig i {min handel / mitt handtering / mitt handtwerk} i egenskap af Borgare åligger, samt förutom öfrigt mina Borgerliga pligter i alla afseenden willigt och redligen fullgöra. Detta lofwar jag på heder och samwete hålla; så sant mig Gud hjelpe till lif och själ!"

* * *

Följande skrifter och handlingar charteras utan förändring till följande belopp, nemligen:

Borgarebref: I Stockholm och Götheborg: för Großhandlare 20 R:dr: andre Handlande 15 R:dr: Fabrikörer 12: Coopwaerdie-Skeppare, Skråhandtwerkare och Manufacturister 6: andre Borgare som ej höra under Skrå 4 R:dr 24 sk.

I första Claßens Städer: För Großhandlare 12 R:dr: andre Handlande och Fabrikörer 9 R:dr: Coopwaerdie-Skeppare, Skråhandtwerkare och Manufacturister 4: 24, andre Borgare som ej höra under skrå 3 R:dr.

I andra Claßens Städer: För Großhandlare 9 R:dr: andre Handlande och Fabrikörer 6: Coopwaerdie-Skeppare, Skråhandtwerkare och Manufacturister 3: andre Borgare som ej höra under skrå 1 R:dr 24 sk.

I tredje Claßens Städer: För Großhandlare 6 R:dr: andre Handlande och Fabrikörer 4: 24, Coopwaerdie-Skeppare, Skråhandtwerkare och Manufacturister 2: 12, andre Borgare som ej höra under skrå 1: 24.

I fjerde Claßens Städer: För dem som winna Burskap på utrikes handel 4 R:dr 24 sk.: andre Handlande och Fabrikörer 3 R:dr: Coopwaerdie-Skeppare, Skråhandtwerkare och Manufacturister 1: 24, andre Borgare, som ej höra under skrå 1 R:dr.

I femte Claßens Städer: För dem som winna burskap på utrikes handel 3 R:dr: andre Handlande 2: 12, Coopwaerdie-Skeppare, Skråhandtwerkare och Manufacturister 1 R:dr: andre Borgare som ej höra under skrå 36 sk. K. Kung. om stämpelpappers-afgiften d. 16 Maj 1835.

Mästarebref i Skrån och Manufacturier: I Stockholm och i Götheborg samt första Claßens Städer 2 R:dr: andra och tredje Claßens Städer 1 R:dr: fjerde och femte d:o d:o 32 sk. ibid.

Gesällbref 8 sk.

Privilegier eller Tillståndsbref till handels och handaslöjders idkande charteras med 5 R:dr — — till anläggande af Bergwerk, Manufacturier, Sågar, Pappers- och andre Bruk med . . 10: — —

Privilegia Exclusiva (Patenter) med . 15: — —

Fullmakter: För Stadsmäklare:
I Stockholm och Götheborg . . . . . 20: — —
i de öfrige Städerne . . . . . 5: — —

Notarii Publici och Skepps-Clarerare:
I Stockholm och Götheborg . . . . . 16: — —
i de öfrige Städerne . . . . . 4: ibid.

4. Capitlet.

Om groß och krämare handel.

1. §.

Then som handlar i groß, må ej sälja utan hela och halfwa stycken; hela och halfwa låster; hela och halfwa skieppund; hela och halfwa tunnor, eller mindre käril, ther tunnegods kommit i sådana käril til salu in; hela kistor eller packor, wäl, dußin och skäcketals, som wahran år til; skinnwahror hela däcker eller timmer *). Säljer han något i mindre; hafwe thet förbrutit, eller böte så mycket, som thet wärdt är. Ej må ock then, som handlar i groß med win och andra fremmande drycker, sälja i mindre käril, än halft ankar, wid samma bot.

Adelen och andra Wäre betiente (them undantagandes, som Wäre- och Cronones medel upbära, och under händer hafwa) som wilja betiena sig af någon handel, och ther utinnan finna theras fördel, kunna ock til äfwentyrs med större medel och credit, handelen och hwad ther wid dependerar fortsättia än andra, theße måge fast the icke wilja winna burskap, så antingen i gros, för sig sielf eller uti compagnier med borgare handla: Jämwäl ock få handla med Wäxlar, inrätta Manufacturer och bruk, reda uti Skep, låta inkomma och handla i gros med salt, wijn, spetzerij, humbla och spannemåhl, samt andra waror, efter Ridderskapetz och Adelens privilegier. Doch såsom thet för thetta, emot en och annan Stad, uti synnerhet förklarat är, så wilje Wij ock här med i gemeen emot alla Städer uthi Riket, thet hafwa förklarat, at ther någon af Adel, eller andra Ständz personer, och Wära betiente wilja som ofwanbemält är, bruka någon borgerlig näring, så må thet wäl honom icke förwägras, men tå bör then samma undergå några emot thes handtering proportionerlige onera realia, til Stadzens bästa ther handelen drifwes, hwilka Wij skatte och förklare wara sådane, som jämte Wär egen competerade rättighet, anse en afgift til Staden men icke något beswär, som sielfwa personen bör belastas med. Och skal ingen eho, han ock woro, sig här ifrån under något namn och prætext eximera kunna. **K. Handels-Ordinantien, hwarefter alla the, som med handel och wandel umgås, hafwa sig att efterrätta, d. 21 Mars 1673.**

*) Wäl: Certa portio Halecum & quidem 80. Scani Ol hele etiam dicunt. Skocktals, gregatim af Skock, turba, quæ sexaginta comprehendit. Ett decker skin, in veteribus edictis erat numerus decem, vel duodecim potius, Coriorum. Timmer, certus numerus pellium pretiosarum, 40 alii tradunt, alii 50. *Ihr. Glos. Sv.* — Uti Zetterstens allmänna Handelshistoria pag. 219 antages ett Timmer till 4 Däcker à 10 stycken.

Brukar Ridderskapet och Adelen någon Borgerlig Näring och Handel, böra de med en derefter proportionerad afgift till Stadens Contingent anses, och årligen så länge de handla, taxeras, jämwäl och edeligen på samma sätt som Borgerskapet sig förbinda, att ingen understucken handel drifwa. Utom hwad således stadgadt är om inrikes handelen, efterlätes Ridderskapet och Adelen, att handla med Wärlar, inrätta Manufacturier, reda i Skepp samt i Städerne handla i Groß och större partier, som komma utrikes ifrån, men ej i minut; Dock emot en skälig och efter hwars och ens handel proportionerad afgift til Stadens Contingent, som förr är sagt; under hwilken dock ej förstås hwad Adelen til kläder och enskilt husbehof införskrifwer; hwarom se Adel. Privil. d. 16 Oct. 1723, §. §. 12 och 19; Wid hwilket stadgande det aldeles förbliswer, enligt K. Resol. på St. Besw. d. 12 Apr. 1739, §. 43.

Som 1673 års Handels-Ordinantie och deß 5 §. är tydelig och klar, at jämte Adeln andre Ståndspersoner, samt Kongl. Betjente, de där ingen uppbörd hafwa, mäge, fast de icke wilja winna Burskap, få antingen i Groß för sig sjelfwe eller uti Compagnie med Borgare handla, dock at sådane undergå några emot deras handtering proportionerlige onera realia, så kan icke Krono- Militair- och Ståndz-Personer förbjudas att emottaga Commißioner ifrån Jernwerken, Manufactorie- och andre tilwerkningsorter, eller at betjena dem med Commißions-handel, som dem derom anlita, allenast de Ordinantien likmätige, derföre undergå några Onera realia; men om derunder någon oloslig handel skulle föröfwas, eller och några sådane personer uti Commißions-handel sig inlåta, de der icke förut med Magistraten om en wiß emot deras Handel swarande afgift sig förenat, så åligger det Städernes Fiscal:r och Upsyningsmän dem derföre at anklaga, så at den, som häremot bryter, lagligen plikta må. K. Resol. på Städ. Besw. d. 28 Aug. 1727, §. 31. Innehållande K. Resol. på St. Besw. af d. 12 Julii 1731, 6 §., att alla sådane, hwilka efter Förordningar och Privilegier är efterlåtit, att, emot wiß afgift till Staden, handla och drifwa någon borgerlig näring, böra förut och innan de sig med något sådant befatta, wid Tio daler silfwermynts wite första gången, och dubbelt andra gången, förena sig med staden om samma afgift.

Då den handelsfrihet, som uti 1673 års Handels Ordinanties 5 §. samt flere Kongl. Resolutioner, bliswit Ridderskapet och Adeln, och andre Ståndspersoner, och Kongl. Maj:ts Betjente, de der ingen uppbörd om händer hafwa, efterlåten, äfwen torde wilja dragas till enskilta werk och deras betjeningar, har Kongl. Maj:t förklarat, att aldenstund högstberörde Kongl. Resolutioner, hwilka genom 16 §. af Kongl. Resolutionen på Städernes Besw. d. 3 Februarii 1748 än ytterligare fastställde bliswit, så tydeligen utnämna de personer, hwilka, utom Städernes Borgerskap, äga frihet att emot skälig contingent till Staden idka den derutinnan dem tillagde handelsförmonen, att samma Resolutioner icke kunna förtydas, eller dragas till Private eller enskilte Werks Syßlomän och Betjente; Fördenskull böra inga andre, än de af Krono-Militair- och Ståndz-personer, som äro i werklig tjenst, och uppå deras tjenster och syßlor innehafwa Kongl. Maj:ts Nådiga Fullmakter samt ej hafwa uppbörd om händer, af sådan handelsfrihet sig få betjena. K. Resol. på Städernes Besw. d. 7 Julii 1752, 24 §.

Coopvaerdie-Skeppare, som antingen för ålder och aftagande kroppskrafter, eller annat olycksfall ej kunna fortfätta sjöfart och seglation, och hwilka gemenligen under deras sjöresor på in och utländske Orter förwärswat sig någon insigt uti handel, mäge wid görande ansökningar erhålla tillstånd att emot skäliga utskylder få försörja sig med sådan slags handel, som efter omständigheterne kan pröfwas wara dem loslig och anständig. K. Resol. uppå Coopv. Skeppare-Societetens i Stockholm underd. Supplique den 11 Aug. 1756. Jemför K. Br. d. 9 Mars 1827, inf. wid Cap. slut.

Förafskedade eller ur fångenskap hemkomne Officerare, när de sig hos Magistraterne behörigen derom anmäla, lemnas frihet, att sätta sig neder och idka borgerlig näring med sådane wilkor, att de böra wara pligtige antingen strax winna burskap, då de som andre borgare komma att considereras, eller eljest sistlig aflägga Handels-Eden, wid hwilken sednare händelse de årligen præstera till staden en mot deras näring och handtering swarande afgift; åliggandes dock Magistraterne så wid Taxeringarne, som andre borgerliga beswär, låta deße Officerares slåta wilkor och lägenhet komma hos sig i behörig consideration, så att dem derwid all skälig lindring wederfaras må. K. Resol. på Städernes Besw. d. 16 Oct. 1723, 29. §.

Genom Kongl. Bref wet den 14 December 1802 *) har bliswit satt utom all twifwelsmål, att handtwerksarbeten i allmänhet, som inom Riket försärdigas, äro att anse såsom loslige handelswaror, och att följaktligen de personer, som wunnit tillstånd till handels idkande, icke kunna betagas, att slike inhemske tillwerkningar upphandla och åter försälja, utan afseende på den inrikes ort, der de bliswit åstadkomne, enär de äro försedde med sådane behörige stämplar eller märken, som utwisa, att de inom Riket och på wederbörlige Swenska Werkstäder äro försärdigade. K. Br. d. 20 Julii 1804.

I afseende på utländskt lakegods, som till Riket ankommer och till salu hålles, har Kongl. Maj:t jemte uppliswande af hwad förut om saltwarors packning är stadgadt, i nåder förordnat, det blott hela och hälfwa läster få inom Riket utur andra hand försäljas i de kärl, hwaruti waran bliswit hitförd, men deremot mindre partier, såsom tunnor, halftunnor och fjerdingar icke annorlunda till försäljning utbjudas än i Swenska krönta kärl, wid answar af warans confiscation och 100 Rdr

*) Detta Kongl. Maj:ts Bref till Commerce-Collegium är så lydande:

Af Edert d. 12 sistledne Maji afgifne underdåniga utlåtande, angående Hattmakare-Embetets i Götheborg gjorde påstående om answar för Handlande, som skola idka försäljning af Hattar, och anhållan, att i likhet med hwad i anseende till handeln med berörde wara och tillwerkning deraf i Stockholm, skall wara förordnadt, förbud måtte utfärdas för obehörige personer, Handlande och så kallade Fuskare, att med Hattars försäljande och förfärdigande sig befatta, hafwe Wi inhämtat, att här i Staden, hwarest handeln undergått classification, särskilte handlande under namn af Hattstofferare äro antagne, hwilka ensamme äga frihet, att med Hattmakare-Embetet deltaga uti försäljning af Hattar såsom en rörelse, hwilken dem egenteligen tillhörer, samt att Öfwerståthållare-Embetet genom den af Skanderne åberopade kungörelse under d. 10 Junii 1803 förbjudit, att Hattar icke må uti andre bodar, än Hattstofferare-Societetens och Hattmakare-Embetets egne försäljningsställen till salu hållas. — Men af dessa förbud, som således stadgar, af hwilka Personer berörde wara må förbytras, kan eller bör likwäl icke den slutsatts dragas, som skulle det wara förenämnde Societet betaget, att idka handel med sådane tillwerkningar, som af andre Städers Hattmakare förfärdigas, och till Stockholm införas, hwilket wore, såsom I wälgrundadt anmärkt, en anstalt, ledande till hinder emot den inbördes täflan emellan Städernas Handtwerkare, som ej mindre uti denna, än alla andra Borgerliga handteringar är nödig, så framt Hufwudändamålet, som är Allmänhetens betjenande med goda waror emot billigt pris, skall kunna nöjagtigt uppfyllas. På sådan grund, och som handelsrörelsen i Götheborg icke är separerad, och det ej bör förmenas dem, som äro berättigade till idkande af den derstädes öfliga handel, att till salu hålla så wäl hattar, som andre lofsifne tillwerkningar, hwilka bewisligen finnas wara på inrikes werkstäder åstadkomne, sinne Wi Hattmakare-Embetets ansökning, så widt den rörer förbud emot en slik försäljning af Handlande i Götheborg, icke förtjena något afseende; beträffande åter frågan rörande Embetets klagan öfwer det inträng, som af obehörige Personer skall genom hattars förfärdigande och försäljande detsamma tillfogas, pröfwe Wi Embetet wara obetaget, att, i händelse Hattar skulle antingen tillwerkas af den, som å hattmakare-handteringen icke erhållit burskap, eller förbytras af andre, än handlande, sådant i behörig ordning hos wederbörlig Domstol anmäla, för att deruti winna skyldig rättelse, som med Lag och Författningar instämmer.

R:dt 16 sk. böter. K. Br. d. 21 Aug. 1816 och Com. Coll. Kung. d. 16 Sept. s. å. Dock är det sedermera wordet tillåtet: att äfwen utur andra hand styckewis försälja Norrska silltunnor och andra fastager med saltwaror, med skyldighet likwäl för victualie-handlande, att, innan dylika silltunnor och fastager höllos allmänheten till handa, låta å samma kärl inbränna deras wigt, för hwars riktighet säljaren sedermera borde wara köparen ansvarig. K. Br. d. 17 Jan. 1821, åberopadt i Kam. och Com. Coll. Kung. d. 9 Febr. s. å. Warandes derefter förklarad, att den i sistberörde Kung. gifne föreskrift, att Norrska silltunnor och fastager, som utur andra hand styckewis försåldes, låta inbränna wigten, komme att till kraft och werkan förfalla. K. Br. d. 6 Maj och Com. Coll. Kung. d. 1 Jun. 1830.

2. §.

Ej må några annar än Borgare idka handtwärk, hålla öppen bod, eller sälja sina wahror i minut: giör någon ther emot; hafwe förbrutit wahran, och böte fyratijo daler.

Riddarskapet och Adelen må i sitt förswar och tjenst hafwa och hålla allehanda Embetsmän och Handtwerkare till husbehof, men ej flere än de sjelfwe behöfwa; dock utan att låta dem i Städerne, Embetsmän och Handtwerkare til präjudice, något för andra arbeta. Adel. Privil. d. 16 Oct. 1723, §. 30. Jämför K. Resol. på Borgareståndets Besw. d. 28 Apr. 1789, här nedanföre uptagen.

Hwarje husbonde äger att, utan hinder af Skråerne, anwända sine tjenstehjon till de handtwerks- och slöjde-arbeten i allmänhet, hwaruti de kunna wara kunnoge och som för husbondens egna behofwer äro nödige. K. Resol. d. 7 Dec. 1796, jemf. med 10 Art. 19 §. i 1720 års Skrå-Ordning.

De under Bruk antagne handtwerkare få lika litet som Socknehandtwerkare i allmänhet förfärdiga något arbete åt andre än det Bruket och den Socken, hwartill de höra, och detta hwarken för arbetslön eller till salu. K. Resol. på St. Besw. d. 28 Aug. 1727, 2 §., hwarmed bör jemföras ofwannämde 1789 års Resolution.

Kongl. Maj:ts nådiga wilja är, det allmogen oförkränkt bibehålles wid 55 §. af Kongl. Resolutionen på allmogens besw. d. 1 Aug. 1727, så att de, i följe deraf, få för hwarandra, och sine så utom som inom Häradet boende grannar, till sine egne behof bereda skinn, utan att någon må dem derutinnan hindra, eller de af Städernes handtwerkare förr eller senare utwerkade särskilte Resolutioner i wägen ligga; dock må icke allmogen, wid wite och straff, resa omkring landet och uppköpa oberedde skinn, samt dem förarbeta och till salu hålla. K. Res. på Allm. besw. d. 29 Nov. 1756 §. 13.

Kongl. Maj:t anser murmästare på landsbygden för att wara af de oundgängelige handtwerkare, som allmogen äga tillstånd, under namn af socknehandtwerkare, antaga och skydda, och bör dem således äfwen icke betagas att betjena sig af sådane, som detta arbete förstå och på landet äro boende, särdeles som det tillgörande murarbetet ofta kan wara af så ringa wärde, att det icke swarar mot resan till Staden, och de omkostningar, som på en sådan Handtwerkares utskaffande göras måste, och så fort Husbyggnaden af sten på landet tilltager, det så mycket nödigare blifwer att på landsbygden äga tillgång uppå sådane handtwerkare. 12 §. ib.

Kongl. Maj:t finner billigt det landtmannen må få antaga och skydda Socknе- eller Härads-glasmästare i hwad landsort det helst wara må, dock så att de arbeta endast åt de landtmän som dem tillita, hwaremot Städernes glasmästare måge utan inskränkning arbeta i Städer eller på landet, åt hwem det åstundar. K. Resol. på Allm. Besw. d. 9 Dec. 1766, 15 §.

Socknehandtwerkare af skräddare, skomakare och smeder må allmogen få hädanefter som hittills efter förra Författningar till sin betjening å landet bibehålla och nyttja. K. Förskr. d. 23 Febr. 1789, 6. §.

Sedan hos Kongl. Maj:t, fullmägtige wid sista Riksdag för allmogen i Gefleborgs och Wästernorrlands Län, i underdånighet anhållit, att då af 6 §. i Kongl. Maj:ts 1789, utfärdade nådiga försäkran och stadfästelse, angående allmogens fri- och rättigheter, welat dragas den följd, att hwad allmogens gerningsmän beträffade, skräddare, skomakare och smeder endast skulle dertill få antagas, Kongl. Maj:t i nåder täcktes förklara, det allmogen hädanefter som hittills må wara berättigad, att efter Härads-Rättens pröfning af behofwet, få utom nyssnämnde handtwerkare, äfwen antaga murare, snickare, garfware, glasmästare, hjulmakare, trägårdsmästare med flere oumbärlige gerningsmän, enär de hos Konungens Befallningshafwande anmälas till förswarsbrefs undfående, samt till Kongl. Maj:t och Kronan utgöra de wanliga gerningsören; så har Kongl. Maj:t wid öfwerwägande af detta mål, samt i anledning af Kongl. Resolutionen på allmogens besw. af den 9 Dec. 1766, i nåder welat tillåta det glasmästare måge å landet på wanligt sätt få antagas, med förbindelse att endast arbeta åt de landtmän, som dem tillita, hwaremot städernes glasmästare äga, att utan inskränkning arbeta i städerne eller på landet åt hwar och en, som det åstundar, äfwensom Kongl. Maj:t ansett allmogen, enligt Kongl. Resolutionerne af den 1 Aug. 1727 och den 29 Nov. 1756 wara berättigad att på wanligt sätt till gerningsmän antaga murare. Hwad åter angår allmogens underdåniga ansökning, att garfware måtte få räknas ibland socknehandtwerkare; så har Kongl. Maj:t wäl i nåder ansett, det Lädergarfwerier på Engelska sättet*) måge på landet af hwem som helst få drifwas, samt att allmogen enligt nyssnämnde Kongl. Resolutioner, äger, att för hwarannan och sine så inom som utom Häradet boende grannar till sina egna behof bereda skinn, men att deremot idkandet af sådane lädergarfwerier, som höra till de under skrå lydande handtwerk, är en borgerlig rörelse, hwilken ej på andre ställen än i städerne kan få utöfwas; I anledning hwaraf Kongl. Maj:t icke welat tillåta socknegarfwares antagande, så framt icke någon ort sådant redan särskildt i nåder blifwit tillåtit. Likaledes och widkommande snickares och hjulmakares antagande till gerningsmän å landet, har Kongl. Maj:t icke funnit skäl att dertill bifalla, helst allmogen bör uppmuntras att sjelf lära sådana slöjder, dock är det obeskadt dem af allmogen, som kunna förrätta snickare- och hjulmakare-arbete, att dermed betjena andra landtmän. För öfrigt har Kongl. Maj:t i nåder icke welat tillåta flere eller andre handtwerkares antagande på landet, utom de nu nämnde glasmästare och murare jemte de uti 1789 års Kongl. Stadfästelse på Allmogens Fri- och Rättigheter omförmälte skräddare, skomakare och smeder; dock i händelse på något ställe särskilte omständigheter skulle göra det så angeläget, att der hafwa en eller annan handtwerkare af annat skrå, att orten genom saknad deraf skulle werkligen finnas lidande, må det på Konungens Befallningshafwande få ankomma, att sådant till Kongl. Maj:ts nådiga pröfning i underdånighet anmäla. K. Br. d. 23 Jun. 1802 samt Kam. och Com. Coll. derå grundade Kung. angående gerningsmäns antagande på landet d. 14 Dec. s. å. Jemför K. Br. d. 19 Oct. 1826, anm. wid Cap. slut.

Wanliga sättet till Socknе Handtwerkares antagande är, at Socknemämnen höras deröfwer wid Härads-Rätten, som pröfwar om de behöfwas; hwarefter de Gerningsmän, som sålunda antagas, undfå Landshöfdingens Fullmagter; Och få de sedermera icke efter egit behag flytta från den ena Socknen til den andra, utan rigtige Afskedspaß; Warandes uti de Socknar, hwaräst Härads-Rätten så nödigt pröfwar, Handtwerkare tillåtit at hwardera hafwa en Lärodräng fri från wärfning, men som betalar alla Kronoutlagor lika med allmogens drängar. Dock bör ingen lärodräng antagas, som icke förut som läropojke lärt samma handtwerk.

*) Om anläggning af så kallade Engelska Lädergarfwerier, se widare anm. wid 3 Cap. 1 §. d. B.

werk. K. Resol. på Allm. Besw. d. 3 Junii 1719, §. 11, d. 1 Aug. 1727, §. 17, d. 16 Mars 1739, §. 40 och d. 29 Nov. 1756, §. §. 11, 12 och 13 *).

Socknе-Handtwerkare kunna icke ifrån så kallad Fullmagts uttagande befrias innan de få idka Handtwerket; men Kongl. Maj:t drager till sine Befallningshafvande det Nådiga förtroende, att de tillse, det lösen för dеsse Fullmakter icke öfverstiga, hwad rätt och skäligt är. K. Resol. på Allm. Besw. den 20 Nov. 1786, §. 6. Warandes i nu gällande Expeditions-Taxa, Lösen för Gärningsmäns Fullmakt, utsatt till 36 sk. Bco.

Sedan Gärningsören af de så kallade Sokne-Handtwerkare till olika belopp på olika orter utgått, så att denna afgift på wissa orter uppbunits endast af Kronan, på andre af wissa Städer och på somlige af både Kronan och Städerne och således i thy fall blifwit i dubbelt förhållande erlagd; Så har Kongl. Maj:t, sedan Riksens Ständer med underd. Betänkande i ämnet inkommit, efter öfwerwägande af hwad de härem förut utkomna Författningar innehålla, funnit för godt, att, i öfwerensstämmelse med Riksens Ständers fattade beslut, i Nåder förordna, att Gärningsören ingenstädes skola till högre belopp än En Daler Silfwermynt eller Sexton skillingar Banco för hwarje person erläggas, och alldrig dubbelt betalas: Att således, enär Städerne kunna förete behörige Resolutioner, som berättiga dem, att en dylik afgift odelad uppbära, den endast till dem må utgöras: Att på de orter, der afgiften hittintills warit delad emellan Kronan och Städerne, sådant må fortfara, enär rättigheten dertill för Städerne kan på ofwannämde sätt bestyrkas: samt att i alla andra fall afgiften ensamt tillfaller Kongl. Maj:t och Kronan. Widkommande det tillstånd, som Städerne i Wester- och Norrbottens Län, genom 1689 års Resolution, erhållit, att af hwarje Handtwerkare på landet uppbära Twå daler silfwermynt; Så enär denna rättighet uti sednare i detta ämne utkomne allmänna Författningar icke igenfinnes och deße Städer icke mera än andra kunna wara berättigade till understöd, har Kongl. Maj:t, lika med Riksens Ständer, ansett berörde tillstånd icke heller kunna sträckas längre, än till rättigheten, att efter En Daler Silfwermynt, eller Sexton skillingar banco, på personen, Gerningsören uppbära. K. Kung. d. 19 Julii 1815. Wisande K. Br. d. 7 Maji 1828, att då Städerne i Halland icke på sätt K. Resol. af den 22 November 1686 förmår, kunnat styrka, att hwar och en af dem i synnerhet blifwit med Gerningsörena inom Länet benådad, samt enär de under hela den förflutna tiden icke af en sådan förmon warit i åtnjutande; så har Kongl. Maj:t, på sådan grund, gillat Com. Coll. Utslag d. 12 Junii 1826, hwari förklaras att Sokne-handtwerkarnes i Halland Gerningsören borde dådanefter som ditintills Kongl. Maj:t och Kronan tillfalla, samt i förestrifwen ordning indrifwas, lefwereras och redowisas **).

Universiteter och andre i Städerne warande Publike Werk och Inrättningar måge icke med särskilte Handtwerkares antagande eller skyddande under sådane namn, förfördela Städernes Handtwerkare. Och åro wederbörande på det alfwarsammaste befalte at noggant tillsyn hålla och hålla låta, at flere Handtwerkare än Författningarne medgifwa, på Landet ej antagas, och at de Handtwerkare, som Ridderskapet och Adelen, enligt deras Privilegier, äga rättighet för egit behof förswara, äfwen som ock Brukens Gerningsmän, Förswarskarlar och flere obehörige ej arbeta för andra, samt till försalu i Städerne och på Landet, såsom ock åt utkomne Författningar emot de så kallade bönhaserier efterlefwas och werkställas; Wiljandes Kongl. Maj:t ej heller tillåta, att någon af Deß Livree och Betjening wid Deß eller de Furstliga Hofwen Handtwerk idkar. Hwarjemte förordnas: at ej andre Soldater äro till Handtwerks idkande berättigade, än de som stå i wirklig tjenst, permitterade eller opermitterade, samt sådane som lidit skada til kropp eller lem, och derföre eller i anseende til ålder och sjukdom, lång tjenstetid åtminst femton år i samma Regemente och skickeligt uppförande, ärhållit afsked med underhåll: At hwarken i tjenst warande permitterade eller sådane afskedade Soldater, som, enligt hwad ofwan stadgadt är, Handtwerk idka måga, få sätta sig tillsammans och hålla Werkstäder, eller i Entreprenader, Lefweranser och större arbets-beställningar ingå: At i tjenst warande och permitterade Soldater, då de Handtwerk kunna och lära wilja, böra arbeta på Mästares werkstäder, då lägenhet dertil är, eller för Mästares räkning i Soldatternes qwarter: At beting emillan Mästaren och Soldaten om weck- eller dagspenning eller för stycket uppgöres skriftеligen och innefattar alla wilkoren derwid; i någon Compagnie-Officerares närwaro, då Mästaren eller Soldaten sådant til inbördes säkerhet åstundar: At Compagnie Chefen eller den Öfwer- eller Under-Officerare han dertil förordnar, är skyldig hålla noga och alfwarsam hand deröfwer, at Soldaten på sin sida fullgör de wilkor, hwartil han sig, i anseende til Mästaren förbundit, så at han honom, genom uppehåll, owarsamhet, försämring eller förstöring ej skada må, och i hwilka händelser, Officeraren Mästaren til sin rätt förhjelpa bör, åfwensom ock Soldaten är berätti-gad.

*) Såsom en följd deraf, dels att, enligt Com. Coll. Instr. d. 15 Junii 1774 (numera d. 23 Apr. 1831), Handtwerkerierne i allmänhet lyda under Commerce-Collegium, dels att detta Collegium serskilt blifwit anseedt behörigt att tillika med Bergs-Collegium pröfwa beswär om Gerningsmäns antagande i Fahlu Bergslag, har i Danckwardts Sammandrag af Comm. Förf. blifwit anfördt, att beswär öfwer wederbörandes åtgärder wid Gerningsmäns antagande i allmänhet skola anföras i Commerce-Collegium inom den tid, som här ofwan under 3 Cap. d. B. i afseende på Borgerlig näring i Städer sagdt är.

**) Den åberopade Resolutionen af d. 22 Nov. 1686, 13 §., meddelad på Städernes Beswär, lyder: "Hwad det widkommer som Städerne anföra, att Embetsmännerne, som sig på Landsbygden omkring Städerne uppehålla och deras handtwerk idka, intet efterlefwa förrige Resolutioner, utan söndra sig ifrån Städerne och deß Emnes rättigheter förminska och Handtwerkarne som i Städerne äro Borgare, taga tillfälle att flytta ut på Landet, på det de må åtnjuta der större frihet, hwilket wer Kongl. Maj:t ingen widare ändring wara stedd i det som tillförene angående Embetsmännernes inflytande i Städerne har warit resolverадt, än att Allmogen är wordet tillåtet förmedelst en Kongl. Maj:ts Resolution 1680 att allenast hafwa sina Sokne Skräddare och Sokne Skomakare, och att Kongl. Maj:t och Rikets Ständer ock funnit skäligt, att i följd af Riksdags Beslutet år 1602 låta uppbära gerningsören af dem; Och emedan den uppbörden är i Staten till publique nödtorfter anslagen; så kan nu deruti (så wida Kongl. Maj:t icke benådat någon Stad därmed i synnerhet) ingen allmän ändring ske."

De skäl hwarpå Com. Coll. grundade sitt beslut woro: att K. Resol. på Borgare-Ståndets Allmänna Besw. d. 22 Nov. 1686, 13 §., den 12 Julii 1741, 25 §., d. 12 April 1739, 10 §. och d. 19 Jan. 1757, 63 §., åfwensom Kammar-Coll. och Stats-Cont. K. Nådig befallning utfärdade Circ. Br. d. 8 Nov. 1722 och K. Kung. d. 19 Julii 1815, deruti sammanstämmer att icke alla Swenska Städer ägde att disponera ifrågasatte endast för Kronans behof bewiljade och till En Daler Silfwmt eller 16 sk. Banco bestämde Gerningsören, utan att denna inkomst borde tillkomma blott sådane Städer, som i grund af serskilta Nådiga Privilegier och behöriga Resolutioner, nämnde förmon af sådan åtnjutit ifrån wissa dem anslagna districter antingen oafkortadt eller till bestämd del, hwilket sednare förhållande åter ej kunde anses inträffa med Städerne i Halland, enär i Kongl. Resol. d. 10 Nov. 1686, hwars 10 §. tillerkänner Halländske Städerne samma rätt till Gerningsören med Rikets öfrige Städer, som förordnas burumwida alla i Hallands Län wederbörande påförde Gerningsören skulle Kongl. Maj:t och Kronan frångå, och för hwilka delar af landet samma afgift bort de hwarje Stad tillfalla; men deremot ostridigt wore, dels att Gerningsören i nämnde Län ständigt blifwit för Kronans, alldrig för Städernes, räkning uppburen, dels ock att berörda medel finnas på Rikets Stat-Verk inkomsterne upptagne och till erforderlige ändamål anräknade.

gad til promt handräkning emot Mästaren, då denne skulle söka sig undandraga hwad honom åligger fullgöra: At då någon lägenhet icke är til arbetes ärhållen för Mästares räkning, emot skälig och wanlig arbetslön, Soldaterne i sådan händelse, hwar för sig, dock utan sammansättning i Werkstäder eller rättighet at ingå i Entreprenader eller Lefweranser, måge idka det Handtwerk de lärt och wahran inom den Staden, der de förlagde äro, försälja: At Soldater wid de wärfwade Regementerne opåtalt måge tilwerka sådane Monderings-persedlar, som inom Regementet, behöflige äro, men i intet annat fall, än då, som ofwan sagt är, lägenhet för dem til arbete ej finnes på Mästares Werkstäder, eller för Mästares räkning i qwarteren någon slöjd eller wahra til salu utbjuda eller hålla. K. Resol. på Borgareståndets Besw. d. 28 Apr. 1789.

Hurusom Upsala och Lunds Academier blifwit bibehållne wid den, bemälde Academier; genom deras Privilegier och Stater, tillagde förmån at under Academiske Jurisdictionen antaga och nyttja ätskillige Handtwerkare, utwisa K. Br. d. 30 Martii och 13 Sept. 1791. Dock måge dese handtwerkare för ingen annan inom eller utom staden arbeta, eller med sitt arbete, andra Städer till förfång, märknader besöka, med minore de till Staden borgerliga onera betala. K. Resol. på St. Besw. d. 19 Jan. 1757, §. 1. Se, om forum för nämde personer, K. Br. d. 29 Junii 1814 och Sw. Hof-Rätts Circ. d. 21 Julii s. å., anm. wid 10 Cap. 26 §. R. B.

Gewärs-Factorie Arbetare, hwilke like med Wärfwade Soldater från äldre tider ägt rättighet att idka handtwerk, måge wid denna förmån äfwen bibehållas på följande sätt: At de böra arbeta på Mästares Werkstäder, då lägenhet dertil är, eller för Mästares räkning hemma i sine qwarter: at i bägge fallen beting om wecko- eller dagspenning, eller för stycket bör ske, hwarwid Factorie-werkens Ägare åligger at tilse, det Förbindelsen å önse sider fullgöres, samt at, deräst någon stridighet om arbetslönernes beräknande emellan Mästare och förenämnde Handtwerksfolk, som ej lyda under Stads-Mästares Skrå och Gillen, skulle upkomma, och, då godwillig öfwerenskommelse ej träffas kan, det åligger Städernes Magistrater, som äga inseende öfwer Handtwerkerierne, at i närwaro af wederbörande Mästare och Factori-Ägarne eller Handtwerkarnes Ombud, pröfwa och fastställa den Dagspenning, som skäligen bör bestås, efter hwarje arbetes beskaffenhet: Men skulle Stads-Mästarne ej kunna förse Factorie-Handtwerkarne med tilräckeligt arbete, hwarken på Werkstäder eller hemma i deras qwarter, äga de förstnämnde ej fog at klaga öfwer förfång eller intrång, om dese då til sin nödtorftiga bärgning sjelfwe söka förskaffa sig arbete för Städernes eller Landets Innewånare, så wida de endast för egne Personer arbeta, utan at hålla werkstäder eller sätta sig tillsammans, för at huswudsakeligen driwa någon Stads-Mästares handtwerk: Hwarjemte och som Saltpetersjudare, Krutarbetare, Tyghus-, Archlie- och Rustkammar-Betjente, jämte flere wid Kongl. Maj:ts och Kronans Werk och Stater, som wissa tider om året hafwa någon ledighet från sina egentelige göromål, altid ägt frihet, at med lst Handtwerks- och Slöjders utöfwande sig och de sina förförja, så bifalles, at detta Förordnande äfwen må sträcka sig til dese sistnämnde Handtwerkare och Arbetare, hwilkas närmaste Förmän det må åligga, at, ej mindre i afseende på sjelfwa arbets-betingen, än de derom wederbörande emellan upkomne twister, lemna tilsyn och biträde, som i slike fall, om Factoriernes Ägare, i anseende til deras Handtwerkare, ofwanföre stadgadt blifwit. K. Br. d. 14, samt Kr. och Com. Coll. Kung. d. 28 Junii 1790.

Sedan uti ett hos Kongl. Maj:t förekommet mål blifwit anmäldt, det Handtwerkare på Landet eller så kallade gerningsmän förment Dragoner, att af sine handtwerk sig föda, oaktadt de ej skola öfwerskridit hwad Författningarna för Krigsmän i sådant fall stadga, samt att, wid en del domstolar, skräddare och skomakare arbeten ansetts för sådane handtwerk, hwarmed dragoner och ryttare ej finge sig befalta; så har Kongl. Maj:t förklarat, det Kongl. Maj:t funnit någon inskränkning för det indelta manskapet uti den arbetsfrihet, som genom nu gällande allmänna Författningar är wärfwade soldater medgifwen, wara mindre lämplig och ej eller billig, hwad skomakare och skräddare handtwerken widkommer, helst gerningsmän, hwilkas utesluttande från utöfningen af dessa twänne handtwerk, njuta bättre rätt än städernes handtwerkare; I anledning hwaraf Kongl. Maj:t pröfwat skäligt förunna Militien å Landet samma rättighet til Handtwerks idkande som Garnisoner i Städerne redan tillagd blifwit, så at densamma klanderfritt må utöfwa de handtwerk den lärt och således äfwen äga rättighet at med Skomakare- och Skräddare-arbete sig nära; Hwarwid dock Kongl. Resolutionen den 28 April 1789 med flere härom utkomne Författningar böra tjena til efterlefnad; I följe hwaraf, inga andra Soldater äro berättigade til Handtwerks idkande, än de som stå i werklig tjenst, permitterade eller opermitterade samt sådane som lidit skada til kropp och lem, och derföre eller i anseende till ålder och sjukdom, lång tjenstetid af minst femton år i samma Regemente och skickeligt upförande ärhållit afsked med underhåll, och at i öfrigt hwarken i tjenst warande, permitterade eller sådane afskedade Soldater, som enligt hwad ofwan stadgadt är, måge idka Handtwerk, få sätta sig tillsammans och hålla Werkstäder eller ingå i Entreprenader, Lefweranser och större arbetsbeställningar. K. Br. d. 17 Nov. och Com. Coll. derpå grundade Kung. d. 12 Dec. 1804.

Ingen af Militien på Landet må det wara tillåtet, att för handtwerks utöfwande lägga sig i Städerne; ej eller må den Krigsman, som äger eller förskaffar sig någon stufwa, gård eller fast egendom i Staden, endast i följd deraf wara berättigad att driswa handtwerk, annorlunda än på här ofwan upptagne sätt. K. Resol. på St. Besw. d. 19 Jan. 1757, 55 §., 1 och 2 mom.

Under den tid en Utskrifwen af Allmänna Bewärings-Manskapet förrättar werklig krigstjenst, och sedan han blifwit till en sådan tjenst uppbådad, äger han lika rättighet med Kronans öfriga Manskap, att, på sätt Författningarne tillåta, utöfwa det Handtwerk han lärt, och dermed sin bättre utkomst befrämja; under fredstid åter, då den utskrifne icke är till tjenstgöring kallad, åligger det honom att förse sig med laga förswar, eller idka sådan loflig handtering, som dylikt förswar medför. Kan han ej ett sådant förswar erhålla, äger han sådant anmäla hos Konungens Befallningshafwande i Orten, uppå hwars underdåniga Anmälan derom, Kongl. Maj:t will komma till den utskrifnes undsättning, och honom i Dess Wärfwade Troupper intaga. K. Kung. d. 27 Oct. 1812, §. 16.

I anledning af gjord underdånig hemställan har Kongl. Maj:t funnit godt i så måtto förklara, hwad Kongl. Resolutionen af den 28 April 1789 angående soldaters arbetsfrihet innehåller, att Garnizons-soldater, som önska idka handtwerk, må wara frie från skyldigheten att arbeta på mästares werkstad eller för mästares räkning, och således, utan föregången anmälan hos mästare, få utöfwa det handtwerk de lärt: dock under wilkor, att de icke sätta sig tillsammans uti werkstäder, hwartill likwäl ej må hänföras den tillfälliga omständigheten, att soldater, som inom kasern bebo samma rum, hwar för sig idka samma handtwerk, samt att de ej eller ingå entreprenader och lefweranser, med undantag af rättigheten att, äfwen i förening, förfärdiga de inom Regementet behöflige beklädnads- och munderings-persedlar. K. Br. d. 16 Jan. 1828 och Com. Coll. derpå grundade Kung. d. 11 Febr. s. å.

Den frihet att idka handtwerk, som genom serskilde Författningar blifwit, under iakttagande af de förbehåll och föreskrifter, Kongl. Resolutionen å Borgare-Ståndets beswär af d. 28 April 1789 innefattar, förunnad Soldater, jemte flere wid Kongl. Maj:ts och Kronans Werk och Stater anställde Betjente och Arbetare, tillkommer äfwen 1:o de Lands-Staten tillhörande

Landsgewaldiger, Fänggewaldiger, Enspännare, Slottsknechtar och Wachtknechtar wid Kronohäkten, enligt K. Br. d. 17 Jan. och Com. Coll. Kung. d. 19 Febr. 1827; 2:o Wachtmästare wid Arméens Paßevolance-Commissariater, enligt K. Br. d. 19 Sept. och Com. Coll. Kung. d. 8 Oct. s. å.; samt 3:o Wachtbetjeningen wid Postwerket och Postilloner jemte sådane Extra Postilloner, hwilka förrätta Ordinarie tjenst, enligt K. Br. d. 16 Jan. och Com. Coll. Kung. d. 6 Febr. 1828 *).

Beträffande det inträng städernes skärslipare skall ske af främmande, mest Catholiske inkommande skärslipare; så emedan det befinnes, att dese, som endast wisse tider om året i landet inkomma, draga penningar utur Riket och dem sedan i främmande land förtära, utom det att städernes skärslipare, hwilka burskap wunnit och för denna näring borgerliga utskylder betala, ganska mycket härigenom uti deras tillständiga rättigheter skulle komma att lida; Ty finner Kongl. Maj:t i Nåder skäligt att förbjuda alla främmande skärslipares inkommande och kringfarande i Riket, så wida de ej åstunda i någon af Rikets städer, hwarest nödige skärslipare förr ej antagne äro, sig nedsätta och burskap winna, samt andra omständigheter, som göra dem till en sådan förmons åtnjutande oberättigade, icke ligga dem i wägen: åliggandes dock städerna att så laga, det ej någon brist på nödige skärslipare förspord blifwer, hwilkas skyldighet det äfwen wara skall, att wisse tider om året kringresa i orterne och betjena landet. K. Resol. på Städ. Besw. den 19 Jan. 1757, §. 5.

Å Landet måge til Orgelwerks antingen förbättrande eller å nyo upbyggande, utom de eljest privilegierade Orgelbyggare, jämwäl nyttjas andra, som kunna äga wittnesbörd at uti samma Handtwerk hafwa ärhållit tilförlitelig insigt och färdighet, och til så mycket större säkerhet wilja underställa deras arbete wederbörligt prof och underfökning; dock at sådant sker med Landshöfdingens i orten och wederbörande Consistorii minne. K. Resol. på Präst. Besw. d. 7 Julii 1752, §. 2.

Orgelbyggares examina böra hädanefter i någon Privilegierad Orgelbyggares närwaro anställas i Musikaliske Academien, hwilken det tillkommer at pröfwa Orgelbyggares skicklighet, samt behörigt intygande dem meddela. K. Resol. d. 29 Mars 1773.

Hwar och en wid Weterinaire-inrättningarne uteramineråd Djurläkare-Eleve må tillåtas, att i Stad eller på Landet sig bosätta för att obehindradt betjena allmänheten med hästskors och söms förfärdigande samt hästars skoning, enär han i Stad hos Magistraten och å Landet hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i sådant afseende sig anmäler. K. Br. d. 15 Aug. 1822 och Com. Coll. Kung. d. 3 Sept. s. å.

Emedan förut warit brukeligt, att en och annan, särdeles Qwinfolk, som ägt godt namn och rygte och icke haft något annat närings-medel at tilgå, fått Magistratens tillstånd at med hwarjehanda smärre Kramsförsäljande sig försörja; ty warder ock hädanefter sådant tillåtit, dock så, at antalet på dem ej blifwer för stort, utan med deras antagande sparsamt kommer at förfaras. Och måga dese personer äga frihet at til salu hålla följande wahror och inrikes tilwerkade slöjder, nemligen: Regarn, Bomulls- och Sitser-garn, Barnstrumpor, Tråd, hwit och färgad, samt Knappar, Kragar, Spetsar, Fransar och Uddar af Tråd och Silke, tillika med Silkes-fransar, Spetsar, Uddar, Blonder, Kragar, Cheniller och Chantiller, Silkes- och Florettband, Pardubband, Skruffnören, Bennike- och Nopkinsband, Uddgaloner, Snörlifs-Pien, Barn-snörlif, Fallwalkar, Barnskor, sydda Halsdukar, Hufwor, Mössor och Linningar, jemte hwarjehanda gjorda Blomster, Härduk, hwita Handskar, Klippings-Handskar, Hals- och Armband, Örhängen och Knappar af oäkta Perlor och Stenar, Sy- och Knappnålar, med mera sådant, samt jämwäl Cattun; Och komma alla dessa wahror at i öpna Bodar försäljas. K. Reglem. för dem, som i Stockholms Stad wilja drifwa Handel med Inrikes Manufactur-wahror och Utländskt til införsel och försäljning här i Riket tillåtit Kram, d. 27 Oct. 1749, Art. 6, §. 8.

Skeppares och Sjömäns Hustrur äro berättigade at til deras försörjande få idka wissa för dem lämpliga näringar; Och böra til den ändan Magistraterne lämna dem framför andra wilfarighet til sådane näringars idkande, hwarom de sig kunna anmäla, enär det kan ske utan förfång af andras bättre rätt. K. Br. d. 7 Nov. 1777, och Com. Coll. Kung. d. 27 Julii 1778.

De Invalider, som lärt något handtwerk och ännu kunna utöfwa det, skall dertill lemnas tillfälle, äfwensom nödiga werktyg dem tillhandahållas samt särskilte werkstäder, då det behöfwes, dertill upplåtas: kommande winsten af sådant arbete att tillfalla invaliden sjelf. K. Regl. för Invalid-inrättningen å Ulriksdal, d. 30 Sept. 1823, Art. 1, §. 9.

Stockholms Stads Sprutlagare måge derstädes, hwar för sig fritt och obehindradt till sin bärgning idka hwad handtwerk de kunna, utan att likwäl sätta sig tillsammans och hålla werkstäder; Åliggandes det sprutlagarne, när de antagas, att inför Stadens Politie-Collegium uppgifwa hwad handtwerk de lärt och åfwenda utöfwa, hwilket sedan uti antagningsbrefwet bör anmärkas, med wilkor derwid, att den sprutlagare, som sedermera beträdes att hafwa idkat annat handtwerk än det, till hwars utöfwande han således är berättigad, skall anses med det ansWar som i slike fall är förestrifwit. K. Br. den 10 Mars 1803.

Bland Målare och Bildthuggare-Academiens Ledamöter bör ingen wid utöfningen af sin konst twingas under Skrå, eller af Skråembeten kunna förmenas att allmänna werk och enskilte personer betjena; äfwensom alla konstnärer, som äro af Academien, skola wara befriade från alla slags utgifter till Staden och sådane, som endast böra burskap och borgerlig näring åtfölja. K. St. för Mål. och Bildth. Acad. d. 5 Jun. 1773, Art. 19.

Rättigheten att anlägga Boktryckerier, äfwensom att idka bokhandel, är fri, samt hwar och en under wisse wilkor medgifwen; se K. Tryckfrihets-Förordn. d. 16 Julii 1812, 1 §., 5 och 12 mom., inf. wid slutet af 4 Cap. M. B.

Fiske-redskaper och Käril, så wäl som ämnen dertill, ware hwar och en tillåtet till Fiskeriernes behof tillwerka och försälja samt Salteri-Idkare att sådane genom egne Gerningsmän till eget behof förfärdiga låta; Dock att alle Käril inrättas efter det derå fastställda mått och behörigen krönas wid laga plikt för dem, som sådant uraktlåta. 1 Art. 5 §. i K. Regl. för Nordsjö-Fisterierne i Göthebörgs och Bohus Län d. 21 Julii 1774; anm. wid slutet af 18 Cap. B. B.

Allmogen kan icke förmenas, att sig till hjelp och understöd sälja så i Städerne som på landet, hwad de sjelfwe arbeta och förfärdiga kunna; dock må den enskilte bonden ej köpa slike waror af den andre och dem åter till salu hålla. K. Resol. på St. Besw. den 28 Aug. 1727, 2 §., jemförd med 6 §. i K. Kung. d. 9 Jan. 1822, införd wid 6 Cap. 1 §. d. B. Äfwensom Allmogen icke är tillåtet, att i Städerne antaga sådant arbete som Städernes Handtwerkare tillkommer enskilt att förrätta. K. Resol. på St. Besw. d. 12 Dec. 1734, 38 §. Men i öfrigt bifalles, att de af Allmogen, som idka handaslöjder i Jern- och Träredskap, som de kunna afsätta, så wäl i Städerne som hos deras grannar å landet, måge slippa att derföre betala Gerningsören till näste Städer, hälst de ej kunna begripas under Sockne-Handtwerkare. K. Resol. på Allm. Besw. d. 17 Dec. 1734, 8 §.

Wi

*) Att Kongl. Maj:ts och Rikets Hof-Rätter, Collegier och öfrige Publike Werk, Auctoriteter, Inrättningar och Tjenstemän, icke till Extra-Wachtmästare eller andre Betjente få antaga flere personer än som wid hwarje Werk eller inrättning oundgängeligen behöfwas och derför hwarje Werk eller Inrättning äger öfwer werkställighet hålla nöga hand; inhemtas af K. Kung. d. 19 Junii 1830.

Wi CARL JOHAN &c. göre weterligt: att Wi, såsom ledande till industriens förkofran i allmänhet och till förekommande af den skiljaktiga tillämpning nu gällande författningar, angående så wäl Allmogens frihet att förytra sin afwel och sina tillwerkningar, som Städernes handtwerkares rättighet att till salu hålla sina arbeten, hittills warit underkastade, godtfunnit i Nåder förklara:

1:o Att landtmän, till följd af gällande författningar, ej må förmenas hwar helst på landet och i Städerne, äfwen wid tillfällen, då frimarknad ej hålles, förytra deras och grannars afwel och af dem åstadkomne tillwerkningar af hwad slag som helst, mer eller mindre fullendade; dock utan rättighet för landtmän att för egen räkning idka handel med andra inköpta landtmanna-waror och tillwerkningar, än sådane, med hwilka, genom särskilde författningar, fri handel är medgifwen.

2:o Att Städernes handtwerkare jemwäl äga, att i hwad stad som helst, äfwen utom marknader, sina arbeten förytra; och

3:o Att landtmän äfwensom handtwerkare i Städerne, som åstunda att i öppna bodar i Städerne hålla sina tillwerkningar till salu, skola dertill wara berättigade på sätt och i den ordning, som för fabriksidkare genom Wårt och Rikets Commerce-Collegii Kungörelse af d. 3 Augusti 1803 är stadgadt. Det alle, som wederbör, &c. **K. Kung. angående närmare bestämmande af landtmäns och städernes handtwerkares handelsfrihet; d. 28 Aug. 1834.**

WI CARL JOHAN &c. göre wetterligt: Att då WI i Nåder inhämtat, huruſom de, genom Wårt och Rikets Commerce-Collegii Kungörelse af den 31 Maji 1790, gifne stadganden rörande rättigheten för Landtmän, att i Städerna försälja omalen eller malen spannemål, blifwit på olika sätt tillämpade, hafwe WI, enär friheten för Landtmän, att å Städernes Allmänna försäljningsplatser förytra sina producter i så små qwantiteter som helst, bör underlätta tillgången deraf till skäliga pris för de mindre bemedlade af Städernes innewånare, och i allmänhet bidraga till en lifligare waru-omsättning, funnit godt härigenom i Nåder förklara, att i öfwerensstämmelse med hwad genom Com. Collegii ofwanberörde Kungörelse stadgadt är, Landtmän äga rättighet, att uti samtelige Rikets Städer å allmänna försäljningsställen, som för sådant ändamål äro anwisade, äfwensom å farkoster och båtar i Hamn, afyttra omalen spannemål och malt samt mjöl och gryn i så små partier som helst.

I sammanhang härmed och till undanrödjande af allt misförstånd, huruwida, i följd af Wår Nådiga Förordning af den 28 Augusti förledit år, bröd, kött och dricka finge från landet fritt införas till försäljning i alla Städer utan undantag, eller om sådant wore i wissa fall förbjudet, hafwe WI härigenom welat meddela den Nådiga Förklaring: att den i sistnämde Förordning Landtmän medgifna försäljnings-frihet i Städerne af egne och grannars afwel och tillwerkningar icke, så widt frågan är om bröd, kött och dricka, för det närwarande gäller för de Städer, der Salu-accis ännu erlägges och hwarest den inskränkning i försäljningen af berörde waror, som, enligt förut gifne stadganden, ägde rum innan 1834 års Förordning utfärdades, kommer att tills widare fortfara på sätt Wår Nådiga Kungörelse i ämnet af den 22 December 1832 utwisar. **K. Kung. angående rättighet för Landtmän, att på allmänna försäljningsställen uti Städerne i mindre partier afyttra Mjöl, Gryn och Malt m. m. af d. 21 Nov. 1835.**

Den häri åberopade Kungörelse af d. 31 Maji 1790 är, likasom K. Kung. d. 22 Dec. 1832 angående Salu-accisens upphörande i wissa Städer, intagen under 6 Cap. 1 §. d. B. Börandes härmed ytterligare jemföras de Författningar, hwilka, angående en fri victualie- och spannemålshandel m. m., i öfrigt finnas wid berörde 6 Cap. anteknade.

Om answar för inträng i borgares handtwerkerinäring meddelas stadganden i **10 Art. 19 §. af 1720 års Skrå-Ordning** samt i **23 §. 4 punct. af K. Res. på städ. besw. d. 12 Dec. 1734** (anteknade wid 3 Cap. 1 §. d. B.). Innehållande **10 §. 4 mom. i K. Ref. på städ. besw. d. 12 Apr. 1739**, att de af borgerskapet, som betjena sig af bönhasar och fuskare, embeten till præjudice, böra äfwen som sjelfwa fuskaren böta tio daler silfwermynt, när de inför domaren warda öfwertygade. Hwarförutan i **53 §. af** sistberörde 1739 års Ref. förordnas: att om något publikt Werks antagna arbetare eller tillåtelige förswarskarlar skulle uppehålla sig i städerne eller på landet ifrån deras rätta göromål och syslor, och befinnas kladda eller bönhasa med handel och handtwerk, så böra de derföre inför domarne i staden eller på landet, hwarest mißbruket sker, lagsökas och första gången, utom det waran bör wara förbruten till de fattige, med böter af tio daler s:mt beläggas till treskiftes: hwilka böter fördubblas för den, som oftare beträdes med slik förbrytelse: Warandes det wid lika straff förbudit för dylike arbetare och förswarskarlar utfärda sådana frisedlar, att de derpå kunna hafwa anledning med handtwerk eller handel göra städernas borgerskap inträng *).

De böter för inträng i bryggeri-näringen, hwilka enligt förra Författningar woro utsatte till Ett hundra daler s:mt, har Kongl. Maj:t tillåtit i så mätto minskas, att slike förbrytelser hädanefter anses med lika answar, som inträng i andra borgerliga näringar eller tio daler s:mt. **K. Br. d. 7 Apr. 1780 och Com. Coll. Kung. d. 22 Maj s. å.**

Kongl. Maj:t har funnit skäligt i nåder förordna, att den skråembeten genom Författningarna lemnade tillåtelse till så kallad jagnings anställande efter bönhasar och fuskare, skall tills widare till deß kraft och werkan upphöra: warande det nämnde embeten obetaget, att deresr de anse sig i sina näringar förfördelade, sin talan wid behörig domstol i laga ordning utföra. **K. Br. d. 29 Dec. 1820, kungjordt genom Com. Colk. Circ. d. 12 Jan. 1821.**

3. §.

The, som i städerna hafwa handtwärks hus, mäge ther hålla öppna bodar, och sälja i minut, hwad af them tilwärkadt är, och betale therföre til staden sådan afgift, som emot bodhandelen swarar. Samma lag ware för them, eller theras förlagsmän, som å landet hålla handtwärkshus, ther järn, stål, meßing, eller andra inländska rå wahror utarbetas, om the i staden wilja bod hålla.

Sedan hos Kongl. Maj:t blifwit i underdånighet anmäldt, huruledes ett icke ringa hinder för de här i Riket warande Fabriksidkare derigenom skall uppkomma, att de ej sällan genom långwariga Rättegångar utestängas från den förmon, att, emot behörige utskylders erläggande, få hålla öppna Salubodar, deruti deras tillwerkningar kunna afsättas, och Kongl. Maj:t i anledning deraf funnit nödigt, att till undanrödjande af all twetydighet härom en allmän Författning i detta ämne utfärdas; Så har Kongl. Maj:t i sådant afseende förklarat, att, såsom en följd af 1739 års Manufactur-Privilegier, K. Resol. på Städ. Besw. af d. 13 Nov. 1741, K. Regl. d. 27 Oct. 1749 angående handeln med Kramwaror i Stockholm, jemförde med 3 §. 4 Cap. Handels-Balken, Fabriksidkare både i Städer och på Landet må wara obetaget, att, enär de hos wederbörande Magistrat sig anmäla i afseende på den afgift, som för minuteringsrättigheten bör erläggas, få utan hinder och omgång, i hwad Stad som helst inom Riket, såwäl i som utom marknader, hålla Salubodar för att i partie och minut förytra sine egne tillwerkningar, samt äfwen flera Idkare i detta ändamål om en gemensam Salubod sig förena, i fall de det

*) Det i 4 Cap. 2 §. H. B. utsatte ansvar har wanligen tillämpats endast till dem, som höra under Skråerne, och satt sig ner att för egen räkning idka handtwerk innan de blifwit borgare; men till andre sammankallas fuskare har anwändts stadgandet i 1734 och 1739 årens här anmärkte Resolutioner. Ur Danckwardts Sammandrag af Com. Förf.

det åstunda, och att en hwar Fabriksägare, som en sådan sin föresatts hos Magistraten tillkännagifwit, må genast få tillgodonjuta ifrågawarande frihet, utan att beswärs anförande af wederparter derwid må honom i wägen ligga. K. Br. d. 15 Julii 1803 och Com. Coll. Kung. d. 3 Aug. s. å. *). Warandes enahanda rättighet numera tillerkänd ej mindre Landtmän, än Städernes Handtwerkare genom K. Kung. den 28 Aug. 1834, inf. wid 2 §. af detta Cap.

Uti Slitö, Katthammarswiks, Rone, Kappelhamns och Klinte Landthamnar på Gottland, må, tills widare, alla waror, som efter Författningarne äro i allmänhet till införsel lofgifne, ej allenast i öppna bodar till salu hållas, utan ock kunna importeras och förtullas, under wilkor likwäl, att ingen får i berörde Landthamnar idka sådan handel, utan att tillika wara borgare i Wisby; Kommande, såsom en följd häraf, i stället för de i nämde fem Landthamnar anställde Strandbewakning-Uppsyningsmän, Inspectorer att derstädes tillsättas: Hwarjemte Kongl. Maj:t, som särskilt i nåder förordnat angående Gottländska allmogens skyldighet att wid landthamnarna i allmänhet underhålla broar och lastningsbryggor, i nåder behagat förklara, att den wid ifrågawarande fem hamnar inflytande och Wisby Stad tillkommande Tolag bör i första rummet anwändas till anskaffande och underhåll af nödiga Wäginrättningar och Packhus. K. Br. d. 5 och Com. Coll. Kung. d. 31 Dec. 1827. Warande sedermera förordnadt, att de åt ofwannämde Landthamnar, genom högstberörde 1827 års Kongl. Bref förunnade förmoner må, under lika wilkor, utsträckas till Ljugarns å Gottlands Östra kust, emellan Katthammarswik och Rone, belägna Landthamn. K. Br: den 20 Aug. 1828, åberopadt i Com. Coll. Kung. d. 8 Sept. s. å.

Om rättighet för handlande Borgare i Boräs eller Ulricæhamn, att äfwen i alla andra Städer såwäl wid som utom marknader, hafwa öppen bod för egen räkning till försäljning af Ortens tillwerkningar; Se 28 §. i K. K. d. 5 Junii 1822, inf. wid slutet af 6 Cap. d. B.

4. §.

I hwarje stad skal stadskällare wara, en eller flere, ther win och öl säljes.

Hwar stad skall hafwa sin Stadskällare och deß rättighet, och hwar Staden så fattig är, att han den med win och främmande drycker icke förmår uppehålla, eller ock finner det sig skadeligt, då må han den till en eller flere af Borgerskapet arrendera och hwad deraf faller låta komma i den gemensamma caßan. K. Stadgan om Städernas administration den 26 Dec. 1619, §. 19.

Om den gäst, som på öppen Källare förolämpar winskänk, hans hustru, barn eller tjenstefolk, eller någon af hans gäster; Se K. Förordn. d. 27 Nov. 1752, wid 28 Cap. 10 §. B. B.

Att traktörs-näringen icke är underkastad wisa läroår, m. m., se K. Br. d. 3 Junii 1800, wid 3 Cap. 1 §. d. B. Innehållande K. Resol. den 4 Julii 1770, att det bör wara Civil-betjentes Enkor och af sig komne Borgare med flere i lika torftig belägenhet stadde personer obetaget, att, efter gjord Ansökning, winna sin bärgning genom idkande af traktörs-näring.

Landshöfdingen skall ock tillse, det Borgmästare och Råd i Städerne göra ett strängt förbud derpå, att ingen må bruka något tapperi, öhl- eller säljeri, som härtilldags somligom tyckts wara lig näring, utan endast de som Krögare- och Kanare-rätt hafwa; Och skola härtill af dem som och beskedelige äro förordnas så många, som för den och de Resande samt omliggande landet skaffadige, och kunna dem som dit lända, med husrum säng och mat, öhl och andra nödtorfter förse och förja. Landsh. Instr. d. 4 Nov. 1734, §. 18.

Beträffande rättighet till försäljning af bränwin i minut i Städerne, utom Stockholm, hwarom serskildt förordnadt *), äger Konungens Befallningshafwande att, efter Magistratens och Stadens Ådömande, bestämma det antal af wärdshus, källare- och näringsställen, som för hwarje Stad kan finnas obärligt, hwilket antal bör wara så inskränkt, som möjligt är: skolande Magistraten noga tillse, att endast ordentlige, och, enligt Pastors-Embetets betyg, som erfordras, wälfrägdade personer, som antingen ställa borgen för skattens utgörande, eller i förskott erlägga densamma, få uti Städerne bränwin utminutera. Will någon på annan person öfwerlåta innehafwande rättighet, anmäle sådant hos Magistraten, som äger att dermed efter nyssnämde stadgande förfara.

Burskap å krogrörelse må ej bewiljas. K. Förordn. d. 19 Junii 1835, 50 §., wid 6 Cap. §. d. B.

Uppå förekommen anledning har Kongl. Maj:t, som öfwerensstämmande med en på billighet grundad tillämpning af den i 49 §. i 1830 års Bränwins-Förordning medgifna rättighet till Bränwins-försäljning i minut, samt i likhet med hwad rörande minskning af krogarnes antal i Stockholm iakttages, welat i Nåder förklara, att då en, i behörig ordning, på obestämd tid bewiljad rättighet till bränwins-minutering icke lagligen förwerkats, eller då locala förändringar dertill föranleda, indragning af redan befintelige krogar och bränwins-minuteringsställen, ware sig i Städerne eller på landet, må äga rum endast i mån af inträffad afgång bland dem, åt hwilka dylika rättigheter äro förunnade; warandes det likwäl Kongl. Maj:ts Befallningshafwande öppet, att då rättighet till bränwinsminutering meddelas, såsom wilkor för utöfningen deraf fastställa en wiß längre eller kortare tid, som i sådant fall bör lända till efterrättelse. K. Br. till samtl. K. Maj:ts Befallningshafwande den 14 Maji 1832.

Som erfarenheten wisat, det Kaffekokares, Wirskänkares, Traktörers och Spisqwarters-idkares besök af marknader ofta lemna tillfällen till osedlighet, utsväfningar och oordningar, då concurrencen af dylika Näringsidkare utöfwer werkliga behofwet utsträckes, så skall det hädanefter ankomma på Konungens Befallningshafwande, att pröfwa huru många sådane idkare kunna efter omständigheterne på hwart och ett marknadsställe i Länet finnas för rörelsen derstädes erwändige, samt att tillse, det ej flere, än behofwet oomgängeligen kräfwer, och ej andre, än de, som, jemte witnesbörd om god frägd, kunna wisa sin rättighet till någon sådan närings idkande i Stad uti eller utom Länet, mäge der lemnas tillträde; I hwilket afseende det skall åligga de personer, som åstunda att för winhållning eller till dryckers förytrande besöka marknader på Landet, eller i annan Stad, än der de äro fast-

*) Genom K. Br. d. 14 Aug. 1828 tillerkändes Fabriksidkaren af Judiska Nationen J. P. den, i åberopade 1803 års Kungörelse, Swenska Fabrikanter, i allmänhet medgifna förmon att i alla Rikets Städer, wid och utom marknader, hålla öppna bodar, för att i partie och minut försälja sine tillwerkningar; dock med wilkor, att ej någon sick tilldelas paß till marknadsresor för P:s räkning, som ej med säkerhet war känd för godt och pålitligt uppförande, samt att P. i de Städer, der Judar är förbjudet att idka borgerlig näring och sig bosätta, ej ägde, då fråga war om försäljning af hans tillwerkningar wid andra än marknadstillfällen, betjena sig af egne trosförwandter.

*) Uti Stockholm är antalet af Traktörsställen bestämdt till 50, Spisqwarteren likaledes till 50 samt Krogarne till 400, inberäknade de så kallade Bränwinsmagaziner eller Nedérlagsställen, der bränwin i minut eller annan kanna säljes. Till idkande af dessa Näringar må ej någon antagas som icke är känd för ordning samt redbart, stadgadt och godt uppförande, hwadan, då fråga är om tillstånd att få idka någon sådan näring hos Handelscollegium sökes, det skall åligga den sökande, att, utöfwer de öfrige betyg, äfwen owilkorligen wara försedd med Öfwer-Ståthållare-Embetets för Police-Ärender bewis, att ingenting ligger den sökande till last, som gör honom owickelig till en lik närings idkande. K. Br. till Öfwer-St. d. 27 October 1813. Se i öfrigt Dandérydska Sammandrag af Com. Förs. pag. 259.

satte, och för Näringen taxerade, att förut hos Landshöfdingen i det Län, der marknaden hålles, om tillstånd dertill sig anmäla, och tillika uppgifwa antalet af de Personer utaf ena eller andra könet, af hwilkas biträde i rörelsen de wilja sig begagna, samt wederbörande i öfrigt wara skyldige att ej allenast hålla noga hand deröfwer, att inga andra, utom stället bosatte personer, må tillåtas att ifrågawarande näringar på marknader utöfwa, än de, för hwilka slike tillståndsbref blifwit af Kongl. Maj:ts Befallningshafwande utfärdade, utan äfwen tillse, att, derest liderlighet och wanart af hwad namn som helst, utöfwas inom det hus, der sådane rörelser drifwas, eller på annat sätt af Näringsidkaren tillåtas, understödjas eller befrämjas, sådane oordningar må beifras i den ordning redan gifne Författningar föreskrifwa. **K. Br. d. 28 Maji** och **Com. Coll. Kung. d. 29 Junii 1813.**

Kongl. Maj:t har funnit för godt upphäfwa det genom K. Kung. d. 30 Apr. 1817 stadgade förbud emot försäljning och förtäring af tillredt Caffe på Källare, Wärdshus, Spisqwarter, Caffehus, Krogar och andre allmänna ställen, äfwensom wid Marknader och Auctioner i Städer och på landet. **K. Kung. d. 5 Sept. 1822.**

I Städerne, med undantag af Stockholm, ankommer det på Magistraterne att antaga tjenlige personer till idkande af Bränwins-minutering samt Källare- och Wärdshus-rörelse, då den, med Magistratens beslut misnöjde, äger att anföra beswär hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande, och, om han icke eller med deß Beslut ätnöjes, beswära sig hos Kongl. Maj:t inom den för Police-mål i allmänhet föreskrifne tid. **K. Kung. d. 16 Dec. 1818** *). Innehållande **64 §. af Bränw. Förordn. d. 19 Junii 1835**, att beswär öfwer Kongl. Maj:ts Befallningshafwandes beslut i frågor om tillåtelse till bränwins-försäljning i minut, äfwensom angående Krogars omflyttning eller indragning, så wäl i Städerne som på landet, skola anföras hos Kongl. Maj:t genom Deß Handels- och Finance-Expedition inom den tid som för klagan öfwer K. Maj:ts Befallningshafwande beslut i politie-mål stadgad är.

5. §.

Alla wahror, som komma från landet in til salu, skola til stadens torg och hamnar föras, och ej annorstädes säljas. Fördristar sig någor wid tullen, eller å gator och gränder them kiöpa eller sälja; hafwe then, som sålde förbrutit wahran, och kiöparen sine penningar.

Alla ätbara eller Victualie-wahror, som til Staden införas, måge icke wid laga bot annorstädes än wid Stadens Hamnar och Torg eller i ringare partier än Lißpund, Fjerding och Stycketal, efter hwarje wahras särskilta beskaffenhet hållas til salu; dock så, at härunder ej begripas färskt Smör, Ägg och dylike färske wahror, hwilka hädanefter som hittils böra för Stadens innewånares begwämlighet, få föryttras hwar och af hwem som helst, samt til den större eller mindre quantitet som af köparen kan åstundas; Äfwensom härwid undantagas de Norrländske Städernes Handlande, hwilka hädanefter som hittils äga tillstånd, at i gårdar och hyrde Bodar in wid Stadens torg föryttra så wäl Fogel och wildt eller Renkött, som andre medbragte Victualie-wahror, deße sednare likwäl utom torget, icke i ringare partie än fem Lißpund; och åligger wederbörande, at öfwer werkställigheten häraf hålla noga hand, samt förbrytelser häremot wid wederbörlig Domstol beifra. **K. Br. d. 10**, och **Com. Coll. Kung. d. 31 Maji 1790, Mom. 2.**

Likaledes äga Wäster-Norrländske Städernes Handlande icke rättighet at i Stockholm föryttra det Lin de ditföra, i mindre qvantitet än et Fjerdedels Skeppund, eller Fem Lißpund i sänder. **K. Br. d. 20 Nov. 1776**, och **Com. Coll. Kung. d. 27 Febr. 1777.**

Wederbörande, som från andra Städer till affalu i Stockholm införa Lärftskrämarewaror, erinras, att dem icke är tillåtit, att sådane waror sälja och föryttra annorlunda, än hwad lärfter och dräller angår, i groß, eller i hela och halfwa stycken, samt tröjor, strumpor och mößor m. m. dußin- eller halfdußintals, wid det answar och den plikt som 4 Cap. 2 §. H. B. stadgar och förmär. **Öfw. St. Emb. Kung. d. 23 Aug. 1787.**

Sedan Rikens Ständer i underd. anhållit, det Kongl. Maj:t täcktes med upphäfwande af Deß och Rikets Commerce-Collegii Kungörelse den 31 Maj 1790 och Öfwer-Ståthållare-Embetets Kungörelse d. 29 Dec. 1812, i nåder tillåta Norrländska allmogen att i bodar wid allmänna ställen inom Stockholm till lika små partier som på torgen, försälja de af nämnde allmoge införda wäfnader, fogel, wildt och andra victualiewaror: så har K. Maj:t, enligt nådig **skrifwelse den 19 sistl. Maj**, funnit för godt bifalla Rikets Ständers underdåniga anhållan sålunda:

1:o Att Norrländska allmogen hädanefter må tillåtas att i gårdar och bodar wid allmänna ställen inom hufwudstaden under enahanda tillsyn som på torg och i hamnar äger rum sjelf försälja de wäfnader, fogel, wildt och andra victualiewaror, som af denna allmoge hit införas, dock icke i mindre partier än lißpund, fjerding och stycketal efter hwarje waras särskilda beskaffenhet.

2:o Att om någon bland denna allmoge finnes begagna annan person till sitt biträde med försäljningen eller afyttra sina waror i mindre partier än de sålunda tillåtna, skall han derföre böta, enligt 4 Cap. 2 §. Handels-Balken, Tretton R:dr sexton skill. till hwilka böter äfwen den gör sig förfallen, som, emot nyssberörda förbud, med försäljningen biträder: samt

3:o Att på det tillbörlig uppsikt emot mißbruk må kunna befordras, allmogen skall, innan någon försäljning i gårdar eller bodar företages, wid En R:dr trettiotwå skill. wite hos Öfwer-Ståthållare-Embetet i Politi-ärender uppgifwa stället, hwaref det kommer att ske. **Öfwer-Ståth. Emb. Kung. d. 5 Jun. 1824.**

Jemför till deßa Förf. ej mindre **K. Kung. d. 28 Aug. 1834** samt **Kongl. Förkl. deröfwer d. 21 Nov. 1835**, införde wid 2 §. d. Cap., än äfwen de wid 6 Cap. d. B. anmärkte Författningar angående en fri spannmåls- och victualie-handel m. m.

Ägare eller arrendatorer af trädgårdar eller plantager inom hufwudstadens område äga hädanefter hwarje söcknedag i weckan på alla de offenteliga ställen, der grönsaker wanligen i hufwudstaden hållas allmänheten tillhanda, fritt och obehindradt, på enahanda sätt som trädgårdsmästare-embetet förut är medgifwet, dylika waror försälja, emot erläggande af de denna handel åtföljande afgifter. Åliggande det följaktligen dem, som plantera grönsaker och wilja af nämnde försäljningsrättighet sig begagna, att till wederbörlig taxerings undergående sig hos stadens Handels-Collegium anmäla samt om sådan anmälan förse sig med bewis till rättelse för de personer, hwilka upsikten emot mißbruk af denna rättighet tillhörer. **K. Br. d. 3 och Öfwerståth. Emb. Kung. d. 17 Febr. 1819.**

---

*) Jemför noten wid 4 Cap. 2 §. J. B.

CARL JOHAN ꝛc. ꝛc. Hos Oß hafwa Stads-fiscalen i Carlskrona J. Hulst och timmermans-laget derstädes, hwar för sig, i underdånighet anfört beswär deröfwer att, sedan Magistraten i nämnde stad, hwaref Hulst, uppå timmermans-lagets ångifwelse och anfordran, instämt kronowarfs-timmermännen Petter Carlßon och Erik Eriksson, med påstående om laga answar å dem, för det de skola gjort intrång i timmermans-lagets rättigheter derigenom, att de werkställt panelning å Urmakaren Rydberg tillhörigt hus der i staden, medelst utslag den 5 Juli 1824, på upptagne grunder, fällt Carlßon och Eriksson, att hwardera böta, icke allenast 16 R:dr 32 ß. Banco till följe af Wår Befallningshafwandes i länet den 31 Juli 1815 för sådant intrång särskilt stadgade och kungjorde wites-förbud, utan ock 3 R:dr 16 ß. Banco, enligt 23 punkten 4 mom. i Kongl. Resolutionen på städernes beswär den 12 December 1734, J, genom utslag den 8 Mars 1825, Eder utlåtit, och, hwad först angick frågan om behörigheten af Wår Befallningshafwandes åtgärd, att genom ofwanberörde den 31 Juli 1815 utfärdade kungörelse stadga det wite af 16 R:dr 32 ß., hwartill Carlßon och Eriksson blifwit fälde, på anförde skäl, ogil-

ogillat ej mindre ett sådant wite, än jemwäl det, som, efter hwad Magistraten under målets handläggning hos Eder upplyst, förut blifwit den 11 April 1788 i enahanda affeende fastställdt till 10 R:dr, samt således, äfwen med upphäfwande af den tillämpning, som Magistraten af förstnämnde wites-förbud gjordt på Carlßon och Erikßon i detta mål, förordnat, det borde, till följe af föreskriften i slikt fall uti 7 punkten af Kongl. Förklaringen den 23 Mars 1807, Wår Befallningshafwande genast låta utgå kungörelse, hwarigenom omförmälta, åren 1788 och 1815 för inträng i det så kallade timmermanslagets handtering olämpligen stadgade; förstälta witen blefwe till widare kraft och werkan återkallade; samt beträffande dernäst frågan, huruwida Carlßon och Erikßon, i anledning af klagandernes emot dem gjorde yrkande, bordt fällas till det i 23 §. af Kongl. Resolutionen den 12 December 1734 bestämda allmänna bötes-answar å dem, som emot fräordningen och andra författningar tillfoga städernes fräämbeten något förfång, så, emedan timmermans-handteringen, såsom Kongl. Majt i bref den 16 November 1803 i Nåder förklarat, icke kan i allmänhet anses höra under fräa, och det icke kunnat wisas att de i Carlskrona warande stads-timmermän, genom ordentligt fräbref eller annorledes på behörigt sätt särskilt wunnit rättighet, att såsom ett fräembete utöfwa en slik handtering med lika flydd från inträng deri som andra fräembeten i städer tillkomma, helst hwarken timmermännens derförutan inbördes sjelfstagne anstalter med läro-år och mästerstap, eller att de en längre tid fått obehindrat winna burskap å denna handtering, ej eller det emellan dem och stadens snickare-embete tills widare medgifna arbets-förhållande, lagligen kan mot andra personer medföra samma uteslutande arbets-förmåner, som om sådant grundat sig på behörig rättighet dertill, och då timmermännen i Carlskrona således icke warit berättigade att, såsom ett inträng i någon sig tillhörande frähandtering, låta åtala det panelnings-arbete, som Carlßon och Erikßon hos Urmakaren Rydberg werkställt; pröfwaden I rättwist att, med widare ändring i Magistratens utslag, jemwäl befria dem från de 3 R:dr 16 ß. böter, som dem hwardera derigenom blifwit ådömde.

Sedan Warfs-timmermännen Petter Carlßon och Erik Erikßon sig i underdånighet förklarat, samt I med underdånigt utlåtande inkommit, hafwe Wi detta beswärs-mål Oß föredragas låtit, men icke funnit några skäl anföre, hwilka kunna föranleda till ändring i det öfwerklagade utslag; hwilket; såsom wälgrundadt, Wi derföre i Nåder gilat och fastställt. K. Br. till Com. Coll. d. 19 Apr. 1826.

Eburu Garfware icke äro bland de Gerningsmän som, enligt Författningarne få på landet antagas; likwäl och då N. Socken är belägen tio mil från närmaste Stad, och wid detta förhållande innewånarne derstädes synas wara i behof af en Garfware, åt hwilken de kunna lemna hudar och skinn till beredning och således undwika en längwäga transport af deßa waror, har Kongl. Majt i Nåder bifallit, att en Sokne-garfware finge i nämnde Soken antagas och med Gerningsbref af K. Majts Befallningshafwande i Länet förses. K. Br. till Com. Coll. d. 19 Oct. 1826.

På underdånig ansökning af A. B. M. om nådigt tillstånd, att, med egna arbetare så wäl i Städerna, som på Landet uppföra alla slags byggnader, hwilka kunde honom anförtros, har Kongl. Majt, enär i några af Rikets Städer finnas med fräbref försedde Byggmästare-embeten och i fråga warande konst följaktligen icke får i deßa städer utöfwas af andra, än dem, som efter genomgångna läro- och tjenste-år, i behörig ordning derå wunnit burskap, i Nåder funnit förewarande ansökning icke kunna i widsträktare måtto bifallas, än att Sökanden förklarades berättigad att, hwar som helst å landet samt i de städer, der byggmästare-embeten, försedde med fräbref, icke finnas, med byggnads-arbeten betjena dem, som honom derom anlita. K. Br. till Com. Coll. d. 4 Maji 1827.

CARL JOHAN &c. Hos Oß har Coopv. Skepparen M. C. anfört underdånige beswär deröfwer att I, medelst Utslag af den 20 sistl. April låtit bero wid Magistratens i M. d. 28 Dec. 1825 gifne Resolution, hwarigenom honom blifwit wägkadt, att, emot nedläggande af sitt borgerliga yrke, erhålla burbref å all loslig handel: öfwer hwilka beswär wederbörande sig förklarat och I med underdånigt utlåtande inkommit; Och hafwe Wi, enär de underdåniga förklaringarne utwisade det förhållande, att endast sju i berörde stad bosatte handlande i underdånighet anhållit om nådig fastställelse å Edert öfwerklagade Utslag, men deremot ett lika antal handlande derstädes anmält sig icke hafwa något att erinra mot C:s sökte burskap, utan twertom ansett förmonligt för staden om hans åstundan i nåder bifölls, samt då för öfrigt Kongl. Resolutionen på Coopvaerdie-Skeppare Societetens i Stockholm underdåniga bönestrift af den 11 Augusti 1756 tillägger de Coopvaerdie-Skeppare, som uppbehörigt att idka sjöfart, rättighet att i wissa fall, sig med handel för öfrigt förswara, funnit skäligt att, med upphäfwande af Edert öfwerklagade Utslag, i nåder tillåta det Coopvaerdie-Skeppare-Coll. d. 9 Mars 1827.

* * *

Wid minut-försäljning af planerade exemplar af Psalmboken, må ingen, wid wite af Tio R:dr b:o, Kongarens enskr, för slåta läderband, utan titel eller förgyllning, beräkna högre betalning än 28 ß. för Octav:upplagan; och 16 ß. b:o för Duodece:upplagan; äfwensom ingen må, wid enahanda wite, försälja Psalmböcker inbundne i bättre slåta läderband för det nu bestämda pris hälles till salu. K. Br. d. 1 Mars 1820 och Com. Coll. Kung. d. 10 Apr. s. å.

Sedan Kongl. Majt under den 10 Augusti 1819 förordnat, att priset på de små Almanachorne hädanefter må fastställas till fyra skillingar banco för hwarje häftadt och skuret exemplar, hwarwid Kongl. Majt likwäl fästat det uttryckeliga wilkor, att Kongl. Wettenskaps-Academien åligger besörja, det dylika Almanachor, mot detta pris, i alla orter af Riket finnas till salu, samt att, till winnande deraf, endast häftade och skurne Almanachor af Kongl. Academien få försäljas och kringspridas; Så och då till följe häraf, Com. Coll. d. 12 Febr. 1816 utfärdade Kungörelse, i hwad den rörer Exemplars eller inbundne Almanachors försäljande och kringspridande namera kommer att förfaras, har Kongl. Majt, med ändring af hwad uti berörde Kungörelse i sådant affeende är föreskrifwet, funnit nödigt stadga: att innehafwaren af Kongl. Wettenskaps-Academiens uteslutande Privilegium, att trycka Almanachor, bör så wäl i hufwudstaden underhålla ständig tillgång på häftade och skurne Almanachor, till det fastställda priset, fyra skillingar stycket; eller Åtta Riksdaler 16 ß. för Ett hundrade, och det wid ett wite af Ett hundrade R:dr för hwarje gång sådant underlåtes, eller någon förmenes, att köpa slike Almanachor för detta pris, som ock, wid enahanda wite, besörja, att uti de ändra större Städerne, i synnerhet de, der Landshöfdinge-Säten finnas, ej må saknas tillfälle för Bokbindare, att för nyssnämde pris der förse sig med ett ortens behof swarande antal häftade och skurne Almanachor; hwarjemte det, wid lika wite, bör åligga innehafwaren af berörde Privilegium, att ej allenast å Almanachorne påtrycka det fastställda priset, jemte namnen på de af honom i Städerne antagne Commissionairer, hos hwilka Almanachor för hans räkning förytträs; utan ock att genom intimationer i Post- och Inrikes Tidningarne, underrätta Allmänheten om deßa försäljningsmän, samt då ombyte af sådane personer inträffar; Hwarförutan några Almanachor till högre pris ej må af någon, wid wite af Trettiotre R:dr 16 ß., hållas till salu, så framt ej, på samma ställe, häftade och skurne finnas att tillgå för det bestämda priset af fyra skillingar stycket. K. Br. d. 12 Oct. 1819 och Com. Coll. Kung. d. 17 Nov. s. å.

* * *

Kongl. Majt har funnit nödigt förordna, att i Stockholm allenast fem personer, men eljest i hwarje stad endast en eller två, allt som staden är mindre eller större, må tillåtas att försälja krut och det på wissa dertill utsedda och längst affides i Städerne belägne platser, hwilka Kruthandlare såwäl som Platserne, hwareft krutet kommer att upplägges och försäljas, böra i Stockholm af Öfwer-Ståthållaren och Magistraten och i de öfrige Städerne af Landshöfdingen och Magistraten i Orten utsees och tilförordnas: Skolandes, utom sådane i hwar Stad tilsatte Kruthandlare, ingen äga tillstånd dersammastädes med denna wahran någon handel drifwa, ej heller något krut i Städerne på annat ställe hållas til salu, än å de Platzer, som dertil blifwit på förenämdt sätt utsedde. Skulle någon i en eller annan måtto sig häremot förbryta, bör en sådan wara förfallen til Femtije dal. Silfwermynts böter, och derjämte förklaras stelfwa wahran förlustig, hwaraf den ena hälften, utom tertialen af böterne, skal tilfalla angifwaren, och den andra hälften til Brandcassan uti de Städer, der en sådan Cassa är inrättad, men til Stadsens fattige, derest ingen sådan Cassa är: Äfwen som ock den Kruthandlare, hwilken säljer sämre Krut, eller deraf förhöjer priset, skal, så snart han dermed beträdes, miste den förmåhn at widare bruka Kruthandel, och en annan i deß Ställe dertil antagas. K. Förordn. d. 3 Julii 1730.

Krutförsäljningen bör hädanefter icke lemnas till någon annan bosatt Borgare, än den, som Landshöfdingen, sedan Magistraten deröfwer hörd blifwit, utser och förordnar. K. Resol. på Städ. Besw. d. 7 Julii 1752, 51 §.

Den som antingen af egen tillwerkad eller köpt Saltpetter olofligen tillwerkar krut och det försäljer, är förfallen till wite af Fyratio Daler Silfwermynt eller Fängelse, hwilket för andra gången fördubblas; Och om någon utan Privilegium försäljer krut, som han eljest kan hafwa sig lofligen tillhandlat, må det ankomma på deras åtal, som till en slik handel äro Privilegierade. K. Br. till Landsh. angående Saltpetter Sjuderi Werkets befrämjande i Riket af d. 8 Mars 1753.

Krutförsäljningsmän böra, wid wite af Tjugu Riksdaler banco och förlust af widare försäljnings-rättighet, hwarje krutsort försälja efter de tryckta Taxor, Krigs-Collegium derligen utdelar och hwilka taxor skola i försäljningsbodarne finnas anslagne. K. Br. d. 28 Nov. 1815.

* * *

Den

Den garfweri-idkare eller skinnberedare, som wägrar att inköpa eller för arbetslön till beredning emottaga, såsom en mindre anständig handtering hästhudar eller rå skinn af hund eller katt, bör, så ofta han dermed beträdes, af Stads-fiscalen inför Hall-rätten eller Magistraten i de städer hwarest Hall-rätt ej är, tilltalas och fällas till 10 daler silfwermynts plikt, men om det är en förlagsmästare, gesäll eller lärodräng, som wägrar sin förläggare att befatta sig med sjelfwa beredningen, den förre förklaras för owärdig att någonsin bliswa sin egen och de senare förmenas mästare-bref. K. Kung. d. 1 Febr. 1757.

I de städer hwarest sko- och sadelmakare äga gammal häfd till garfwande, der böra ock samme handtwerkare oförändeligen njuta denna friheten, till sine handtwerks så mycket bättre bedrifwande, utan att någons sedermera utwerkadt privilegium må ligga dem derutinnan i wägen. K. Resol. d. 4 Nov. 1743, §. 4.

Borgareståndet anhåller i und. att som Kongl. Maj:ts nådiga försäkran 11 §. och Regerings-formen 14 §., samt flere Kongl. Resolutioner uppå Städernes Beswär och i synnerhet af åren 1734, §. 51, och 1748, §. 46, bibehåller Bokbindare-embetet i Riket wid deras urgamla wälförwärfwade och tid efter annan stadfästade fri- och rättigheter, och i följe deraf förklarar Boktryckeri-Societeten för oberättigad, att med bokbindare-embetet deltaga uti handeln med inbundna böcker, såsom ej mindre stridande emot den goda och uti ett wälbeställt rikes hushållning sig grundande ordning emot näringars och handtwerks blandande eller de så kallade mångnäringar, än ländande till deße embeters, som af ett så talrikt antal för denna deras näring skattskyldige borgare och undersåtare består, så ofrividiga förfång och det så mycket mera, som boktryckeri-idkarne äro såsom konstnärer fria för sådane borgerlige onera, som bokbindare måste erlägga, bokbindare-embeten i riket måste wid sina lagliga rättigheter förwaras, och icke något förfång dem af boktryckeri-societeterne tillfogas. Kongl. Maj:t finner i nåder för godt att till denna Borgare-Ståndets billiga begäran så mycket hellre nådigt bifall lemna, som boktryckerierne icke af någon grund kunna för berättigade anses, att med bokbindare-embeten få deltaga uti handel med inbundne böcker, utan att allenast hålla sig wid sine tryckerier, och sine tryckte exemplar oinbundne försälja. K. Resol. på St. Besw. d. 9 Dec. 1766, §. 23.

Då förenämde 23 §. i 1766 års Resol. innehåller, att Boktryckare, såsom Konstnärer woro fritagne från borgerliga Onera, har Kongl. Maj:t i ett serskilt mål förklarat, att Boktryckaren L. för sin boktryckeri-rörelse icke kunde läggas i öretal och skatt till Staden. K. Br. d. 14 Sept. 1824.

* * *

Antagnings-bref för Gerningsmän på landet charteras med 24 §.

Tillstånds-bref, att hålla Näring och Casse och mera dylikt, hwarmed burskap icke är förbundet, charteras med,

i Stockholm och Götheborg	4: 24. —
i Första och Andra Claßens Städer	3: — —
i de öfriga och på landet	1: 24. —

K. Kung. om stämpl. pappers-afgiften d. 16 Maji 1835.

5. Capitlet.

Huru utländsk man kiöpenskap drifwa må.

1. §.

Utländsk man, som kiöpenskap drifwa wil, skal gifwa sig an hos Borgmästare och Råd, så snart han i staden kommer. Then ware förfallen til tiugu dalers böter, som honom herbärgerar, och ej genast angifwer.

Utländske män må under frimarknader i stapelstäderna handla och wandla, 7 C. 4 §. H. B.; men ej å upstads marknad 5 §. ib.

2. §.

Då han med sina wahror til Stapelstad kommer, skal han ther sälja them i groß, och ej til annan ort här i Riket föra, wid plicht, som i 4 Cap. 1 §. stadgadt är. Hafwer han af någor wahra mindre; sälje then icke utan altsamman.

Stapelstads borgare äga, hwar i sin stad köpslaga med utländske män. 2 C. 1 §. H. B.

3. §.

Utländsk man må matwahror til salu hafwa i skiep och farkost, och andra wahror i the rum, som Borgmästare och Råd ther til nämna, och ej i gästherbärge sitt, eller i öppna gatubodar. Ej eller må han igenom andra them utmängla låta, eller sielf resa ur stad och i stad, eller i bergslagerna, och kiöpenskap ther drifwa, borga ther något ut, eller kräfwa gåld in, wid hundrade dalers bot; hafwe ock i alla theße fall förwärkadt thet han handlade med. Giör han thet annan gång; ligge i tweböte.

Utländsk man må å frimarknad i stapelstad utur bod sälja sitt gods. 7: 4. H. B.

Til Skepps Rederiernes underhjelpande förordnas, at de främmande måge icke med egne eller befraktade Utländske Fartyg, wid Confiscation af Skepp och Gods, hälften til Kronan och hälften til Beslagaren, hitföra andre, än deras egne Lands-Producter; hwarunder begripes alt hwad i hwart och ett Land faller, wärer och tilwerkas, jemwäl ock hwad samma Nationer hämta från deras egne Colonier, Plantager och Handels-platser; dock det så kallade Maji Saltet derunder icke begripit, såsom hwars införsel i Riket i gemen aldeles warder förbudit. **K. Förordn. eller så kallade Product-Placatet d. 10 Nov. 1724.**

Berörde Förordning förklaras således: at de främmande icke allenast är betaget at med deras Farkoster hitföra andre wahror, än deras egne Lands-Producter på sätt deruti förmäles, utan ock at de icke eller måge gå på Frakt med några Swenske Effecter, at intaga i den ena Inrikes orten och föra til en annan; Warandes Kongl. Maj:ts egne trafiquerande Undersåtare icke eller tillåtit, at med främmande Fartyg hitföra andre Producter än de, som i det Landet falla eller wära; hwarest det befraktade Fartyget är hemma, och det alt wid ofwannämnde wite och Confiscation. **K. Förkl. d. 28 Febr. 1726.**

De fartyg allenast, som löpa till Holland samt städerne Dantzig, Königsberg och Lübeck i Österssjön och äro lastade med Swenska producter, måge, till underlättande af frakterne, åter derifrån få taga till nödig underlast ett litet partie salt och det till en tredjepart efter lästetalet, så att, om fartyget är af sextio läster beräknas den tillåtelige saltunderlasten till tjugu läster, men eljest bör icke något salt från nederlagsorter eller ur andra och tredje handen här i Riket införas. **K. Förordn. d. 27 Jul. 1731.**

Till handelns och skeppsfartens desstomera upplifwande, har Kongl. Maj:t förklarat, att det så kallade Product-placatet alltid skall bliswa i sin helgd och till efterrättelse tjena då Riket af krig icke är oroadt, eller då andre särskilte orsaker till deß hwilande ej föranleda, i hwilket fall det likwäl genast, sedan orsaken upphört, i full werkan återställas skall. **K. Maj:ts för Rikets Borg. och städ. utf. Förfakt. d. 23 Febr. 1789, §. 2 *).**

Emedan Kongl. Maj:t i Nåder ansett det uti K. Förordn. d. 10 Nov. 1724 och K. Förkl. deröfwer af d. 28 Febr. 1726 bestämda anfwar af Fartygs och Lasts confiscation, då andra waror uti främmande fartyg hit till Riket medföras, än sådane, som äro producerade uti det Land, till hwilket fartygen höra, wara allt för strängt, i förhållande till den skada, som genom dylika öfwerträdelser kan uppkomma, samt i Nåder

*) Sedan genom K. Kung. d. 12 Apr. 1806 är wordet förordnadt, att Product-Placatet af d. 10 Nov. 1824 jemte Kongl. Förordn. angående Salthandeln af den 27 Julii 1731 skulle, tills widare, till deras kraft och werkan förbliswa hwilande; Så har genom K. Kung. d. 30 Mars 1814, omförmälte Product-Placat åter bliswit upplifwadt, men tillika förklarats, att nyssberörde 1731 års Förordn. än widare, och tills annorlunda förordnades, skulle fortfara att wara hwilande, så, att i följd deraf salt finge med Swenska Fartyg åfwen ifrån andra än productions-orterne införas.

der funnit ett mildradt straff böra äga rum, då förbrytelsen härrört af okunnighet om Författningarnes föreskrift, och de medförda warorne, wid Skepparens ankomst, af honom behörigen angifwas, så att något försök till lurendrägeri eller Tullförsnillning icke finnes wara af honom åsyftadt; Ty här Kongl. Maj:t, med upphäfwande af hwad ofwan åberopade Författningar i berörde affeende innehålla i Nåder stadgat och förordnat: att, om en utländsk till införsel i allmänhet lofgifwen wara, emot särskilda förbudet i Kongl. Förordningen d. 10 Nov. 1724 och Kongl. Förklaringen deröfwer d. 28 Febr. 1726, hit till Riket inkommer i sådant främmande Fartyg, som ej tillhörer det Land, der waran blifwit producerad, en så beskaffad wara skall, då den af Skepparen wid ankomsten wederbörligen angifwes, i beslag tagas och på allmän auction, till inrikes förbrukning, emot ofria tullafgifters erläggande, försäljas, hwarefter hälften af behållningen bör delas till tweskiftes emellan Kronan och åklagaren, och den andra hälften tillställas Godsägaren, men att så wäl Fartyget, som det öfriga af lasten, må ifrån confiscation blifwa befriadt; att, om deremot främmande Skeppare medför waror från hwad utrikes ort som helst, hwilka antingen äro enligt Tullförfattningarne till införsel i allmänhet förbudne, eller ock, ehuru tillåtne, ej blifwit wederbörligen angifne, utan wid ankomsten förtigas och undandöljas, sådan waru-införsel skall såsom lurendrägeri eller tullförsnillning anses, samt efter den, till deße brotts förekommande, gällande Författning behandlas och afdömas; att, i händelse utländsk Skeppare, genom bruk af falska documenter, gör försök att i Riket införa waror, producerade i annat Land, än det hwarest Fartyget har sin hemort, det nu enligt Product-Placatet stadgade answar af Fartygets och Godsets confiscation äfwen hädanefter förblifwer gällande, börandes dock, i detta fall, påföljden af confiscation ej utsträckas till den del af lasten, som är producerad i det Land, dit Fartyget hörer, och genom hwars införande någon olaglighet ej blifwit begången; att det answar medelst förlust af Skepp och Last, som enligt Product-Placatet nu äger rum för främmande Fartygs begagnande till fraktfart med Swenska producter inrikes orter emellan, skall för sådan olaglighet äfwen hädanefter bibehållas; samt att af Fartyg och Gods, som för de i sistberörde 2:ne mom. uptagne förbrytelser dömas förbrutne, Kronan och Beslagaren böra, såsom hittintills warit stadgadt, åtnjuta hälften hwardera. **K. Kung. d. 20 Oct. 1824.**

Då genom särskilta, tid efter annan träffade öfwerenskommelser, rättigheten att till Swerige införa waror med fartyg från andra länder än productionsorten blifwit flere nationer medgifwen *), har Kongl. Maj:t pröfwat skäligt att för framtiden stadga den förändring i de för öfwerträdelsen af Kongl. Förordningarne den 10 November 1724 och den 28 Februarii 1726 genom Kongl. Kungörelsen d. 20 October 1824 stadgade påföljder, att de emot förberörde Författningar införda waror, som äro till införsel i Riket lofgifne, må hädanefter af godsägarne disponeras, emot erläggande af dubbla tullafgifter, hwilka böra Kongl. Maj:t och Kronan ensamt tillkomma; samt att de på enahanda sätt införda waror, hwilka icke äro till förtullning tillåtne, owilkorligen skola, så framt beslagsanspråk å dem ej äger rum, på wederbörande skeppares bekostnad åter utföras. **K. Kung. d. 19 Oct. 1833.**

Med anledning af General-Tullstyrelsens underd. hemställan, rörande de förändrade föreskrifter i affeende på nederlags- och reexport-wilkoren för waror inkomne mot Product-placatet, som kunde blifwa en följd af Kongl. Maj:ts Kungörelse den 19 Oct. 1833, angående mildradt answar för warors införande till Riket med fartyg från andra länder, än productions-orten har K:gl. Maj:t genom nådigt bref af **d. 8 nästlidne Mars**, funnit godt förordna: att utländska tillåtna waror, införda mot det så kallade Product-placatet till Swenskt, med nederlags-frihet försedd hamn, må derstädes få uppläggas på nederlag och jemwäl i samma eller annat fartyg åter utföras, allt mot dubbla recognitionsafgifter, tillfallande ensamt Kongl. Maj:t och Kronan, och under wilkor i öfrigt att, om waran förtullas från nederlaget, hon må behandlas såsom wid omedelbar förtullnings-angifning, samt att förbjudet men behörigen angifwet utländskt gods, som från annan än productionsorten till allmän nederlagsplats införes, må, efter direct omlastning, kunna åter utskeppas i ett annat privilegieradt eller oprivilegieradt fartyg, eller ock loßas och på nederlag, mot dubbel recognition, uppläggas; — men att i de stapelstäder, hwarest allmän nederlagsfrihet ej är bewiljad föreskriften i 27 §. af nu gällande Seglations-Ordning *) härwid bör tjena till efterrättelse. **Gen. Tullst. Circ. d. 17 Maj 1833.**

Ej må någon främmande Makts undersåte i de under Sweriges Krona lydande skärgårdar Sill- eller annat fiske idka, falteri inrätta eller under hwad namn det wara må deruti deltaga, eller uti handel med förska fiskwaror sig inblanda, wid förlust af gods, fartyg och redskap, hwarå wederbörande skola hafwa alfwarsam tillsyn; Men den utlänning, som i Riket inflytta, sig här nedsätta och denna näring idka will, samt till den ända sig hit begifwer, bo, bygger och Kongl. Maj:t samt Riket trohet swär, skall ej allenast med de införde nytiga friheter utan ock i trenne års tid från alla personliga utskylder warda befriad, hwilken förmon äfwen skall sträckas till hustru och barn, om han är gift. **K. Kegl. för Nordsjö-Fiskerierne den 21 Julii 1774 1 Art. 4 §.**

Hwad de utifrån inkommande Köpmän eller Expediter angår, som medföra deras wahror at dermed Handel drifwa, så skal ingen sådan wara tillåtit at här i Riket införa eller för egen räkning införskrifwa, än mindre i commißion antaga och Handel drifwa med andre wahror än sådane, som äro det Landets egne producter, ifrån hwilket han kommen är och hafwer sit rätta hemwist, wid confiscation af wahran och femhundrade Daler Silf:mts böter, Kronan, angifwarne och Stapelstaden till Tryfstes.

Med de således hitbragte loflige wahrors förrättande i den Stapelstad, der bemälte Främmande först anländt, förhålles aldeles efter detta och 7 Cap. i denna Balk; dock må ingen främmande Köpman eller Expedit äga samma frihet til sine wahrors försäljning längre än Sex weckors tid från deß ankomst, utan den, som sedan beträdes drifwa någon Handel, wara förfallen til Ethundrade Daler Silf:mts böter första gången, och så dubbelt hwarje gång; Äfwen som ock den främmande Expedit, som efter fyra månaders tid, utan laga skäl och orsak, som han i god tid bör hos Magistraten tilkänna gifwa, qwarblifwer, skal wara förfallen til Ethundrade Daler Silf:mts böter för hwarje åtta dagar han här wistas.

De främmande Köpmän eller deras härwarande Factorer, Agenter och Commißarier härifrån undantagne, hwars Herrskaper stå med Kongl. Maj:t uti något särskilte Handels-Tractater, med hwilka efter samma Tractat kommer at förhållas. Beträffande åter de främmande Köpmän och Expediter, som i Riket inkomma och medbringa reda penningar och Capitaler, at dermed upköpa och utskeppa Rikets Metaller samt andre wahror, och producter, så skola wäl deße, enär de några utrikes wahror medbringa eller låta inkomma, wara förbundne til samma inskränkning af sådane wahror, som komma ifrån det Landet, hwarest de sitt hemwist hafwa, såsom de sig ock uti alt rätta böra efter hwad Lagen om främmandes Handel föreskrifwer; dock skola icke deße wara förbundne til någon wiß tid, utan mägt här wistas och qwarbliswa så länge deras omständigheter det fordra; Men skulle någon af deße främmande Köpmän och Expediter åstunda att sig här i Riket nedsätta och Burskap winna, så förhålles dermed efter Lag och Handels-Reglementer, då de sedan hafwa at åtnjuta de dem derester tilkommande förmåner. **K. Förordn. d. 22 Oct. 1741.**

Och

*) Se, i detta hänseende, anm. wid Cap. slut.

*) Denna Författning är intagen wid slutet af 2 C. d. B.

Och har Kongl. Majit genom Circulair den 18 November 1800 anbefalt samtelige Deß Befallningshafwande, att med upmärksamhet handhafwa hwad uti denna Förordning i afseende på Utländska Köpmän eller Expediter blifwit stadgadt. K. Br. til Com. Coll. nyssnämnde dag och år.

Utländsk Mans Handel med Upstads Borgare är förbuden, såsom stridande emot Lag och Förordningar; Och böra derföre de wahror eller förordningar, som Utrikes Män til Upstads Borgare creditera, wara förbrutne til Kronan, Stapelstaden, hwareft mißbruket händer och befinnes, samt angifwarne til treskiftes; Dock at Upstads Borgare icke betages den frihet, som Lagen i 2 Cap. 2 §. denna Balk medgifwer. K. Resol. på Städ. Besw. d. 12 Apr. 1739, §. 38.

Den genom 59 §. i Kongl. Resolutionen på Allmogens Beswär den 10 September 1743 Allmogen lämnade tillåtelse, att i närmaste Stapelstäder få utur Fartyg under ligge-dagarne af inhämske tillhandla sig nödig Spannemål, utan att wara förbunden, at af Borgerskapet utur Bodarne den samma upköpa, får ej sträckas til upköp af denna wahra å utländska Fartyg, i andra fall, än detta och 7 Capitlet denna Balk medgifwa. K. Br. d. 7 Aug. 1801.

Ingen enskilt tillåtes, utan Konungens särskildta Nådiga tillstånd, att bygga eller ombygga Fartyg, construerade eller inredde till Armering. Den häremot bryter, har förwerkat Fartyget och pliktar deßutom deß fulla wärde, bägge till lika delning emellan Kronan och Åklagaren. I brist af tillgång förwandlas böterne efter 5 Cap. S. B. K. Förb. d. 25 Febr. 1808.

Hwad som bör iakttagas, då Handels-Fartyg bewäras till eget försware emot Kaperier, förordnas i K. Reglem. d. 11 Mars 1812.

4. §.

Borgare, som emot lag går frenmande köpmän tilhanda med understucken handel, böte femhundrade daler. Giör han thet åter; ware twegildt, och tridie gången miste han sin borgarerätt.

Till förekommande af misförstånd rörande tull- och öfriga umgälders beräkning för waror, hwilka för Swensk mans räkning i utländska fartyg in- eller utföras, och på det okunnighet om werkan af gällande Handels-Tractater och öfwerenskommelser med främmande Magter i detta afseende ej skäligen må kunna förebäras, har Kongl. Maj:t funnit godt förordna att en uppgift angående de främmande nationers fartyg, hwilka i Swenska hamnar äro berättigade till lika behandling med inhemska, skall wid hwarje års början genom Commerce-Collegii försorg allmänheten meddelas. K. Br. till Com. Coll. d. 6 Jul. 1838.

I öfwerensstämmelse med Kongl. Maj:ts, i Nådig skrifwelse af den 6 Julii 1833, Commerce-Collegium gifna befallning, att wid hwarje års början till allmän kännedom meddela en uppgift angående de främmande Nationers fartyg, hwilka äro till lika behandling med inhemska berättigade, har Kongl. Collegium härigenom skolat till wederbörandes kännedom och efterrättelse kungöra, det följande Nationers fartyg i Swensk hamn tillgodonjuta särskilda förmåner, nemligen.

1:o Finska, hwilka, i kraft af en, d. 23 Junii 1834, afslutad och intill den 4 Augusti 1837 gällande Handels-Convention, skola behandlas lika med inhemska i anseende till hamn-, last-, båk-, lots- och dykeri-afgifter, eller hwilken annan afgift som helst, äro deßutom berättigade att från hwad ort som helst införa salt, emot erläggande af samma afgifter och med samma wilkor, som för de inländska föreskrifna äro, samt Ryska producter på samma wilkor, som med Ryska fartyg. Finska producter och tillwerkningar få införas och förtullas efter de särskilda föreskrifter, som Kongl. Kungörelsen af den 19 Julii 1834 derom innehåller.

2:o Ryska fartyg äro, i följd af nyssnämnde Handels-Convention, intill den 4 Augusti 1837 berättigade att, så wid inkommande som utgående, behandlas lika med inhemska i anseende till hamn-, last-, båk-, lots- och dykeri-afgifter, eller hwad annan afgift som helst: att införa alla producter och waror, hwaraf införsel till Swerige är inhemska fartyg tillåten, ware sig Ryßlands eller andra länders alster, utan att wara underkastade högre eller andra afgifter, än om de blifwit med Swenska fartyg införda; samt att med enahanda förmån utföra alla till utförsel med inhemska fartyg lofgifna waror.

3:o Preußiska, hwilka, på grund af Handels-tractat af den 14 April 1827, äga, under 8 år eller längre, i fall uppsägning ej sker, att i Swensk hamn njuta likhet i skeppsumgälder med inhemska, samt att dit införa eller derifrån utföra, från eller till hwad främmande land som helst, alla till införsel eller utförsel lofgifna waror, utan att wara underkastade högre eller andra afgifter, än Swenska fartyg.

4:o Danska. Enligt Tractaten af d. 30 November 1826 äga Danska fartyg och båtar, som med föreskrifna nationalitets-handlingar äro försedda, att i Swensk hamn behandlas lika med inhemska, i anseende till skeppsumgälder af hwad slag som helst, samt dit införa eller derifrån utföra, från eller till hwad främmande land som helst, med undantag af salt, alla lofgifna waror emot erläggande af enahanda afgifter som Swenska fartyg. Detta tillämpas dock ej i afseende på bägge Rikenas Colonier. Danska färjebåtar, som wid Höganäs intaga stenkol och lera, äro från alla afgifter befriade. Kommande denna Tractat att gälla i 10 år eller längre, om uppsägning ej sker.

5:o Fartyg, tillhöriga Staden och Herrskapet Wismar, äro, i kraft af Kongl. Brefwen af den 27 December 1803, 11 Oct. 1804 samt 19 December 1835, berättigade till helfrihet så wäl å alla waror af egen production, som med dem till Swerige införas, som å hwad de härifrån till Wismar utföra, men med tillåtning för waror, som Stadens fartyg från främmande orter hitföra, af 15 proc., samt för hwad de till främmande ort utföra af 20 proc. å helfria tullen, när fartygen äro bygde i Herrskapet Wismar eller något under Sweriges Krona lydande land, och Redaren inder under berörde Herrskap, samt Skepparen i Wismar är borgare; hwaröfwer Bil- och Mätare-bref, samt Certificater, af Magistraten derstädes utfärdade och af Swensk Handels-Agent på stället bestyrkte, böra medhafwas; äfwensom att deßa fartyg, wid direct fart till och ifrån Swerige, i Skeppsumgälder erlägga hwad för Swenska fartyg är bestämdt, samt, när de hitkomma från främmande orter eller härifrån dit afgå, påföras en sjettedel i Skeppsumgälder utöfwer det helfria beloppet enligt gällande Tulltaxa.

6:o Fartyg, tillhöriga inwånarne i Hanseståderna Hamburg och Bremen, äga, i kraft af Kongl. Brefwet af den 7 Februarii sistl. år, wid införsel och utförsel af waror i Swenska hamnar, att, i afseende på tull och öfriga umgälder, tillgodonjuta enahanda förmåner och behandling som inhemska fartyg, under iakttagande för öfrigt af hwad Kongl. Förordningarne af den 10 November 1724 och den 28 Februarii 1726, jemförda med Kongl. Kungörelserna af den 20 October 1824 och den 19 October 1833, innehålla om främmande fartyg, som införa andra än eget lands producter.

7:o Engelska. Till följd af Handels-tractaten af den 6 April 1826 skall under 10 år och derutöfwer, i fall uppsägning ej sker, i Swensk hamn erläggas af Brittiska fartyg, så wäl som för de deruti medförda waror, hwilka lofligen kunna med samma fartyg in- eller utföras, enahanda afgifter som af de inhemska; ägande derjemte Brittiska fartyg rättighet att från hwilken främmande hamn som helst införa alla slags waror af Europeiskt ursprung, hwilkas införsel är lagligen tillåten, med undantag af salt, hampa, lin, oljor af alla slag, spanmål, win, tobak, saltad eller torr fisk, ull och wäfnader af alla slag, hwilka artiklar må införas med Brittiska fartyg endast directe från någon hamn i Stora Britannien eller Irland, hwareft de förut blifwit utlossade, landade och magasinerade.

8:o Nederländska. Genom Kongl. Kungörelserna af den 16 Maji 1827 och 30 Januarii 1828 är, i afseende på Nederländska fartyg, ej allenast Product-Placatet upphäfwet, utan ock tillåtet, att waror, med dem in- eller utförda, ej skola wara underkastade andra eller högre afgifter, än om in- och utförsel deraf skett med Swenska fartyg, äfwensom att Nederländska fartygs skeppsumgälder skola beräknas lika med hwad för inhemska fartyg erlägges; alltsammans så länge de i Nederländska hamnar till förmån för Swenska handelsfarten gifna föreskrifter fortfara att wara gällande.

9:o Belgiska, hwilka fartyg tillika med deruti intagna laddningar, enligt Kongl. Kungörelsen af d. 27 Julii 1833, icke skola wara underkastade andra eller högre afgifter, än Swenska helfria fartyg och laddningar.

10:o Kyrko-Statens. I följd af år 1828 afsäten Nådig förklaring skola fartyg, tillhöriga inwånarne i Kyrko-Staten, då de till Swenska hamnar anlända, derstädes icke wara underkastade högre eller andra afgifter, än Swenska till utrikes handel mytjade fartyg.

11:o Österrikiska. Genom Kongl. Kungörelsen af d. 23 April 1831 tillägges deßa fartyg rättighet att till Swenska hamnar införa och derifrån utföra alla waror och tillwerkningar, hwilkas införsel eller utförsel är lagligen tillåten, emot enahanda afgifter som inhemska, samt med erläggande af enahanda skeppsumgälder, af hwad namn de wara må, och tillgodonjutande af de särskilda förmåner wid in- och utförsel af waror, hwilka nu äro eller framdeles kunna blifwa för Swenska fartyg bewiljade.

12:o Grekiska fartyg äro, genom Kongl. Brefwet af d. 22 November 1834, förklarade berättigade att, i afseende på hamn-afgifter, behandlas lika med Swenska fartyg.

13:o Turkiska. Genom Conventionen af den 25 Augusti 1827 stadgas, att Ottomanniska farmg, som besöka Swerig

skola der njuta alla förmåner och rättigheter, som de mest gynnade nationer äro tillagda.

14:o Nord-Amerikanska Förenta Staterna. I kraft af Handels-tractaten af den 4 Julii 1827 skola deßa Staters fartyg, hwilka från hwad ort som helst till Swerige ankomma, under en tid af 10 år eller derutöfwer, om ej uppsägning mellankommer, behandlas lika med inhemska, från samma ort kommande, i anseende till afgifter af hwad namn som helst, och kunna in- eller utföra, från eller till hwad ort de afgå eller komma, allt hwad med Swenska fartyg lagligen kan införas eller utföras, utan erläggande af andra eller högre afgifter, än om sådant skett med inhemska fartyg; dock tillämpas detta ej på kust- eller frakt-handeln mellan Sweriges hamnar, hwilken är Rikets egna fartyg förbehållen. Äfwen skola all slags nederlagsrätt, premier och tillrestitution, som äro någon wara bewiljade, gälla för de från Förenta Staterna införda eller dit utförda waror.

Utomdeß är, i afseende på Norrska fartyg, genom Kongl. Förordningen af den 24 Maji 1825, i Nåder förordnadt, att när desamma äro i Norrige byggda eller förut der naturaliserade, de böra i Swerige anses lika med inhemska, i afseende på rättigheter och afgifter, likasom att de med dessa de waror utan afseende på hwarifrån eller hwarthän desamma in- eller utföras, ej äro underkastade andra eller högre afgifter än sådana, som med Swenska fartyg in- eller utföras; dock må Norrska fartyg ej segla för frakt emellan Swenska hamnar. Com. Coll. Circ., angående de förmoner som i Sweriges hamnar äro främmande Nationers Fartyg bewiljade, utfärdadt d. 2 Febr. 1836.

6. Capitlet.

Om Landsköp.

1. §.

Ingen må å landet hålla kiöpmanna wahror fahla i sitt hus, eller thermed fara från by och til by at kiöpslaga. Ej må man ock å landet uptiöpa landtwahror, at them ther, eller i kiöpstad sälja; hwar som thet giör, hafwe första gången förbrutit wahran, och tage Konungen theraf en tridiung, annan angifwaren, och then tridie näste fattighus. Warder han oftare thermed funnen; böte ther til tiugu daler.

Der twist warit om landsköp, wädjas från Härads-Rätt till Hof-Rätt. 25 C. 3 §. R. B.

Ridderskapet och Adeln efterlåtes att till Stapelstäderne föra deras egne tillwerkningar af jern ifrån sine Bruk och Frälsegods som hamn äga, med egne Farkoster eller ifrån hwilka Städer de dem kunna få frakta, dock icke löpa med andras Frakter. De måge jemwäl från Upstäderne afhämta deras egit tilwerkade järn, om deße icke sjelfwe i rättan tid genast wid anfordran betjena dem med beqwämlige och tilräckelige Fartyg, hwartil de skola förpligtas, wid förlust för dem af sådant Privilegio samt laga answar för skadeståndet, efter omständigheterne, när deröfwer klagas och sådant bewises, men när de förmå säkert, promt och emot billig Frakt til Stapelstäderne förskeppa de ifrån Bruken dit ankomne tilwerkningar och afwel, skola deras Fartyg framför främmande wara dertil närmast at brukas; Dock aldeles utan Bruks-Patronernes twång, och at de icke bindas til wiße Skeppare eller Fartyg, eller at Städernes Farkoster skola taga last efter nummer, til hinder i Seglationen. **Adel. Priv. d. 16 Oct. 1723, §. 19.** Jemför dock härmed de under detta Cap. intagna Författningar, angående så wäl en fri victualiehandel, som den så kallade landtmanna seglationen.

Allmogen tillåtes hädanefter på enahanda sätt, som hittills dem bewiljadt warit, inom Riket föra och afsätta sin egen och sine grannars afwel och slöjder; men ej må någon bonde, wid answar som lag stadgar, af andra köpa deras afwel och waror för att deraf upplag göra; de händelser dock undantagne, der sådant genom särskilte Författningar är tillåtet. **K. Förf. och Stadf. på Swenska och Finska allmogens fri- och rättigheter d. 23 Febr. 1789, 4 §.** Se widare de i detta ämne under 4 Cap. 2 §. d. B. anteknade Författningar, äfwensom de hwilka här nedan under förewarande §. blifwit anmärkte, rörande fri handel med spannmål, victualie-waror, tran m. m.

Huru fiskwaror få uppköpas samt i Städer och på landet föryttras, och huru landets innewånare få åt andre afsläta salt samt för Strömmingsfisket hafwa Salt-upplag, se **1 Cap. 2 och 16 §. §. af K. Stadgan d. 14 Nov. 1766** och **Com. Coll. Kung. d. 10 Jul. 1809**, anmärkte, den förra wid 18 Cap. d. B. wisande 4 Art. 2 och 3 §. §. i Nordsjö-fiskeri-Stadgan, anm. wid Cap. slut huru sill, fångad i Bohusländska skärgården, der får uppköpas och widare försäljas.

Förbudet emot Landthandel må hädanefter icke på något sätt kunna sträckas till Tranförsäljning, utan försäljningen af denna wahra opåtalt och obehindrad wara Allmogen och hwem som hälst tillåten. **K. Br. d. 2 Nov. 1785.**

Timmerhandeln i Dahl och Wermeland, hwarest wiße städer och sågwerksägare tillförene warit privilegierade, skall, såsom ock uti andra Rikets Provincer wara fri och oinskränkt, så att landtmän obehindradt må äga att försälja sitt timmer till den af Swenska undersåtare, med hwilken derom bäst kan öfwerenskommas; likwäl alla de städer och sågwerks-idkare, hwilke i berörde handel wilja deltaga, måge utan något hinder eller twång af landets innewånare köpa timmer och sågblockar samt dem sedermera till deras hamnar eller sågwerk nedslotta och anwända det bästa de kunna; och ware gränsinnewånarnes timmerförsäljning inom Landet numera icke eller någon taxa underkastad; dock att den längd och tjocklek, som Konungens Befallningshafwande kunna efter pröfning fastställa å desamma innewånares sågblockar, hwilka gå i köp och salu, warder iakttagen, börandes Konungens Befallningshafwande så föranstalta, att alla mindre mättige blockar wid de wanlige hamnar och samlingsställen blifwa anhållne och confiscerade. **K. Br. d. 23 Apr. 1782.**

De rå materier och ämnen, som wid Fabriker tilredas och förarbetas kunna, efterlåtes Manufacturisterne at allestädes å Landet och i Städer obehindradt få uptinga, förskrifwa och inköpa. **K. Manuf. Priv. d. 29 Maji 1739. 13 §.**, jämförde med **K. Br. d. 13 Sept.** och **Com. Coll. Kung. d. 8 Nov. 1779**, samt **d. 5 Martii 1798.**

All handel med Saltpeter skal wara fri och obehindrad, så at hwarje Hemmansägare, sedan han afbördat sig hwad Kongl. Maj:t och Kronan erhålla börs, må kunna transportera och sälja inhemsk Saltpeter, hwarest och til hwilken han behagar; samt köparen på lika sätt dermed handla, som honom nyttigast synes. **K. Förordn. rörande Saltpeter tilwerkningen i Riket d. 26 Oct. 1801, Mom. 5.**

Handeln med spannmål bör wara allmänneligen fri och öppen uti följande-provincer, som utöfwer egne behof wanligen hafwa att af denna wara till andra orter afsläta nemligen, Skåne, Östergöthland, Skaraborgs Län, Södermanland, Westmanland, Upsala Län, Stockholms Län och Gottland, så att enskilte personer desstädes af alla ständ, både i städer och på landet, skall wara tillåtet, att utan afseende på tid och ställe upphandla all slags spannemål, omalen eller malen samt potatoes, och deßa waror till hwad ort de helst för godt finna, fritt och obehindradt transportera och desföryttra eller upplägga, utan att några deremot stridande författningar måge i wägen ligga. **K. Förordn. d. 22 Mars 1775.**

Den genom 1775 års Förordning för wiße Provincer stadgade frihet att obehindradt upphandla, transportera och föryttra, samt upplägga all slags spannemål,

mål, bör hädanefter sträcka sig till alla orter i Riket utan åtskillnad. K. Förord. d. 30 Nov. 1780.

Uppbördsmän måge ej handla med spannmål. K. Br. d. 2 Febr. 1785.

Till misbruks förekommande böra spannemåls-uppköp och upplag samt försäljning i bodar och hus på städernes grund utom stadsporten eller staketet, wara förbudne, utan att likwäl den nådigst förunnade frihet i spannemålshandeln derigenom inskränkes. K. Br. d. 13 Aug. och Com. Coll. Kung. d. 9 Sept. 1795.

Den genom 1780 års nyss åberopade Författning upplåtne allmänna frihet till Spannemålshandels drifwande bör i Städerne ej sträckas til minut försäljning, såsom en rörelse endast tilhörig dem, hwilka derå i laglig ordning wunnit Burskap, hwarföre den Spannemål som i Städerne uplägges ej må ifrån uplagsstället försäljas i ringare quantum än hel Tunna eller 12 Lispund; hwaremot dock de til Staden ankommande Landtmän samt, under Marknaderne, andre Städers Handlande ej måge förmenas, at wid hamnar och på torg, Spannemål och Mjöl, efter förra wanligheten, i större och mindre partier föryttra. K. Br. d. 10 och Com. Coll. Kung. d. 31 Maji 1790, Mom. 1. Warandes i anledning af de häri meddelte stadganden utfärdad K. Förkl. d. 21 Nov. 1835, (intagen wid 4 Cap. 2 §. d. B.) af innehåll att landtmän äga rättighet att uti samtelige Rikets städer å anwisade allmänna försäljningsställen, åfwensom å farkoster och båtar i hamn, afyttra omalen spannemål och malt samt mjöl och gryn i så små partier som hälst.

Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse om en fri Victualie-handel. Gifwen d. 31 Aug. 1815.

Wi CARL &c. Göre wetterligt: Att sedan Wi, i anledning af den, redan wid Riksdagen i Stockholm åren 1809 och 1810, wäckte fråga om en fri Victualie-handel, nu ytterligare, wid sistförflutne Riksmöte, inhämtat Rikets Ständers tankar i samma ämne, och Rikets Ständer, lika med Oss insett den betydliga nytta, som för allmänna Rikshushållningen skulle uppkomma genom en fri Victualie-handel, hwilken skall befordra afsättningen af alla slags Landtmanna-producter, hafwe Wi, till detta ändamåls winnande, med upphäfwande af alla förutgående, häremot stridande Författningar, welat i Nåder stadga och förordna som följer:

1:o Handeln med Kreatur, Victualie-waror och andra inhemska Landtmanna-producter, såsom Smör, Ost, saltadt och torkadt eller rökt Kött och Fläsk, Fogel och annat wildt, saltade och torra Fiskwaror, Sill, Humla, Talg, rå Hudar och Skinn, Korn, Ull, Honing, Wax m. m. dylikt ware hädanefter, lika som handeln med Spannmål, på enahanda grunder, fri och obehindrad.

2:o En hwar, som på Landet bosatt är och, som utan att bero af andra, äger lagligt skydd och försvar (Städernes Innewånare, hwilka med behörigt tillstånd drifwa handel, härifrån icke undantagne), ware berättigade att med sådane waror handel idka, dem från ort till annan transportera, upplägga eller i partie föryttra, både under och emellan Marknader, både i Städerne och på Landet. Utbyte af Landtmanna-producter ware likaledes fritt och obehindradt.

3:o Minuthandel med waror af omförmälde beskaffenhet må på Landet ej af andre än Landtmän idkas och i Städerne endast af dem, som i egenskap af Minuthandlare äga rättighet att dylika waror derstädes föryttra. Då slike Artiklar antingen införas af Landtmän till afsalu i Städerne eller af Handlande till salu hållas i annan Stad än der han sjelf är bosatt, iakttages derwid hwad som igenom Commerce-Collegii, uppå Kongl. Maj:ts Nådiga befallning, utgifne Kungörelse af d. 31 Maji 1790 är stadgadt, att alla ätbara eller Victualie-waror, som till Staden införas, icke må, wid laga bot, annorstädes än wid Stadens Hamnar och Torg, eller i ringare partier än Lispund, Fjerding och stycke-tal, efter hwarje waras serskilda beskaffenhet, hållas till salu; färskt Smör, Ägg och dylika färska waror härunder likwäl ej inbegripne, utan kommer härmed på lika sätt hädanefter som hittills att förhållas. De Norrländske Städernes Handlande blifwe åfwen wid samma handelsfriheter, de hittills åtnjutit, oförbrt bibehållne.

4:o Den Rikets Innewånare i allmänhet, igenom Commerce-Collegii uppå Kongl. Maj:ts Nådiga befallning utgifne Kungörelse af d. 1 Aug. 1803, förunnade frihet, att sjelfwe eller genom Commissionärer i Städerne upphandla sine egna förnödenheter af Victualie-waror, som af Allmogen dit införas, ware oförkränkt bibehållen, likasom det för Städernes och Landets Innewånare i allmänhet skall wara fritt, att hwar som hälst på Landet, så wäl emellan som under Marknaderne, för egne hushåll uppköpa dylika waror och lefwande kreatur.

5:o Hwad allmänna Författningarne till ordnings och allmänna säkerhetens bewarande föreskrifwa, warde åfwen wid sådane uppköp noga iakttagit; och förblifwer en hwar, hwilken på ofwan föreskrefne sätt till sådan handels idkande äger frihet, underkastad det answar, att utom böter efter lag, hafwa förwerkat en slik rättighet, derest den af honom eller hans ombud skulle till olofliga handelsföretag misbrukas.

6:o Under de tider, då utförsel till utrikes orter af Slagt-kreatur och Victualie-waror är i allmänhet tillåten, må en slik export, emot stadgade tull-afgifter, få ifrån Rikets Stapelstadshamnar werkställas af alla dem, hwilka, likmätigt hwad här ofwan stadgadt är, till inrikes handel med dylike producter äro berättigade. Riddarskaper och Adeln ware deras uti Adeliga Privilegierne förwarade rättighet, att sine Egendoms-producter sjelfwe utföra, oförkränkt bibehållen, enär de, wid en sådan utförsels werkställande, hos närmaste Tullkammare denna sin föresats angifwa, på det inlastningen må under behörig tillsyn förrättas och wederbörlig förpassning, till controll för afgifternas erläggande, uttagas. Caär wederbörligt bewis, att afgifterne blifwit erlagde, skulle saknas, ware Farty och Gods den påföljd underkastade, hwilken gällande Författningar för sådan förbrytelse innehålla.

7:o I anseende till importen af ofwan upprälnade waror, kommer att dermed förhållas i enlighet med hwad igenom allmänna Författningar redan är eller framdeles kan blifwa förordnadt. Det alle &c.

Af förekomne anledningar och på grund af K. Kung. d. 31 Aug. 1815 angående en fri handel med victualier och andra inhemska landtmanna-producter, har Kongl. Maj:t funnit godt i Nåder förklara, att handeln med bräder skall wara fri och oinskränkt, så att landtmän äga, när och till hwem som helst de åstunda, på landet och i städerna, föryttra berörde wara. K. Kung. ang. en fri och obehindrad handel med bräder d. 14 Aug. 1828.

Sedan slagtare-embetet i Stockholm, med anledning af det lidande och förfång, embetet skall wara underkastadt derigenom, att den uti gällande författningar deß ledamöter tillerkände rättighet, att, utan intrång af andra, få hålla färskt kött till afsalu, nu mera dagligen i så mätto förnärmas, att ej allenast allmogen, utan åfwen andra personer, på torgen och wid hamn-platserne utbjuda och försälja färskt nötkött, hwilket någon gång endast för tillfället warit beströdt med löst salt, till undwikande af ansWar för öfwerträdelse af förbudet emot en slik handel, hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhållit, att embetet i deß näring måtte nådigst skyddas, antingen af redan utkomne och gällande författningar, eller derigenom att Kongl. Maj:t täcktes i nåder bestämma skillnaden emellan färskt och salt kött, så att stadgandet om en fri victualie-handel icke måtte i Stockholm lämpas till annat kött af får och fäkreatur, än det som finnes ware ordentligen insaltadt och legat i kärl så länge, att köttet hunnit taga sälta och gifwa saltlake, har Kongl. Maj:t, enär skillnaden emellan färskt och salt kött, som till salu hålles, icke wore uti författningarne tillräckligen bestämd, funnit godt i nåder förklara, att med saltadt kött skall förstås sådant, som, inlagdt i kärl, finnes hafwa medelst liggning uti salt insupit sälta och gifwa saltlake, samt att följaktligen så beskaffadt kött, som endast fin-

nes med löst salt påströdt eller för tillfället i saltlake inlagdt, icke kan komma under benämning af saltadt kött. Men då Kongl. Maj:t härwid tillika tagit i nådigt öfwerwägande, å ena sidan, landtmannens fordran att kunna i närmaste stad föryttra det färska kött, till hwars afslagtning han ofta af oförutsedda omständigheter twingas, och å andra sidan, de i hufwudstaden och ötstillige andra städer antagne slagtares anspråk, att icke lida intrång uti deras med bestämda förbindelser till allmänheten och flere borgerliga utskylder förenade rörelse, som deßutom bidrager att förskaffa inwånarne i flere landsorter en säker afsättning på deras slagtkreatur; har Kongl. Maj:t, såsom en skälig medelwäg, funnit godt widare i nåder förklara, att landtmän må hädanefter, så wäl till Stockholm som till andra städer, der slagtare äro antagne, införa och på de ställen, hwilka af wederbörande anwisas, försälja färskt kött i hela, halfwa och fjerdedels kreatur. K. Br. d. 25 Jan. 1826 och Com. Coll. Kung. d. 13 Mars s. å. Jemför härtill K. Förordn. d. 28 Aug. 1834 och K. Förkl. deröfwer den 21 Nov. 1835, införde wid 4 Cap. 2 §. d. B.

Sedan Rikets sist församlade Ständer, med antagande af den allmänna grund för salu-accisens utgörande, att denna i och för försäljning af kött, bröd och dricka i städerna bestämde afgift, om hwars belopp och fördelning städerna emellan blifwit stadgadt genom Kongl. Kungörelsen af den 30 November 1810, icke rättwisligen borde äga rum i de fall, då rättighet att utan afgift till städerna införa och till salu hålla ofwannämnde förnödenhets-articlar wore eller blefwe landtmannen medgifwen, beslutat och hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmält, att derest Kongl. Maj:t på någon stads begäran eller af andra förekommande anledningar, kunde tillerkänna landtmannen full och owilkorlig frihet att till någon stad införa och der till salu hålla färskt kött, bröd och dricka, en sådan stad, året efter det, då en slik införselsfrihet wore medgifwen, borde befrias från erläggande af den för samma stad i 1810 års Kungörelse bestämda afgift, så, och efter det Kongl. Maj:t från samtlige Rikets städer infordrat behörige uppgifter om de rättigheter och skyldigheter, hwilka i omförmälde hänseende för hwarje stad wora gällande, jemte Magistraternes och menige Borgerskapens yttranden, huruwida de ansägo förmonligare, att nuwarande förhållanden i afseende å rättigheten att i städerna tillwerka och försälja bröd och dricka samt i större och mindre partier till salu hålla färskt kött må fortfara, eller att nämnde tillwerknings- och försäljningsrätt lemnades fullkomligt fri, så wäl för städernes innewånare sjelfwe, som för landtmannen, har Kongl. Maj:t på grund af de numera i detta ämne inkomne underdåniga upplysningar och medgifwanden, i nåder welat förklara handeln med ifrågawarande förnödenhets-articlar fri och obehindrad uti följande trettiosju städer, af hwilka de sjutton sist upptäckta redan äro från saluaccis befriade, nemligen: Örebro, Lund, Cimbritshamn, Sölwitsborg, Laholm, Falkenberg, Werjö, Wimmerby, Uddewalla, Strömstad, Kongelf, Ulricehamn, Sundswall, Hudiksswall, Hernösand, Umeå, Piteå, Luleå, Enköping, Sigtuna, Fahlun, Hedemora, Säther, Sahla, Skara, Fahlköping, Hjo, Alingsås, Skanör, Falsterbo, Grenna, Strängnäs, Eskilstuna, Thorshälla, Trosa, Warholm och Östersund: i följd hwaraf färskt kött, bröd och dricka hädanefter må i alla deßa städer, utan hinder af förut meddelade föreskrifter, af så wäl landtmän, som andre personer, å torg och i hamnar eller andra till landtmanna produkters försäljning anwiste ställen, till hwad qwantitet som helst, föryttras, hwaremot rättighet till dylik försäljning i öpna bodar fortfarande blifwer dem förbehållen, som derföre till städerna erlägga särskilt afgift; ifrån och med nästa års början, den i först omförmälde tjugu städer hittills, enligt 1810 års kungörelse, erlagde salu-accis att upphöra, äfwensom nämnde öfwanberörde städer att i ond och god tid förse samma widare äger rum.

Derjemte har Kongl. Maj:t i nåder förordnat, att uti städerna Calmar, Christianstad, Helsingborg, Engelholm, Skenninge, Wadstena, Söderköping, Lidköping, Christinehamn, Philipstad och Nora, hwarest införsel och försäljning af färskt kött hittills warit, elller nu blifwit af berörde städers innewånare landtmän medgifwen, samma frihet skall framgent äga rum: dock kommer salu-accisen för deßa städer icke att upphöra förr, än tillwerknings- och försäljnings-friheten utsträkes äfwen till bröd och dricka. Och har Kongl. Maj:t i öfrigt ansett på främdeles nådig pröfning, efter sig företeende omständigheter böra ankomma, huruwida och i hwad mon ifrågawarande tillwerknings- och försäljnings-frihet må medgifwas i flere af Rikets städer än dem, som här ofwan finnas upptäckte. K. Kung. angående Salu-Accisens upphörande i wisse Städer. d. 22 Dec. 1832.

Försäljning af färskt kött må, under iakttagande af de uti K. Kung. d. 22 Dec. 1832 stadgade wilkor för begagnande af öppen salubod, hädanefter uti Landskrona wara fri både för landtmän och andra personer; börande likwäl den för Landskrona stad bestämda andel i salu-accisen, enligt innehållet af högstberörde nådiga Kungörelse, till oförminskadt belopp utgå, så länge icke enahanda frihet wid försäljning utaf bröd och dricka jemwäl derstädes äger rum. K. Br. d. 1 Mars 1834.

Å allmänna försäljningsplatsar inom Eskilstuna ware alla söcknedagar tillåtet att, i så små partier som helst, till salu hålla alla slags landtmanna-producter, som ej äro skämda eller för helsan skadliga, med undantag af brännwin, wid försäljning hwaraf Brännwinsbränningsförordningens allmänna föreskrifter tjena till efterrättelse. K. Regl. för Eskilstuna Fristad d. 2 Mars 1833, §. 33.

Emedan billigt är att allmogen, wid deras afwels och warors afsättning, må njuta frihet att dem föryttra till sådana priser, som de med köparen komma öfwerens om, utan att på något sätt derutinnan blifwa hindrade, igenom Taxors sättande på någon deras wara, ehwad namn den hafwa må; Ty är Kongl. Maj:ts nådiga wilja, att de Taxor å landtmännens till städerna förande waror, som efter allmogens underdånigt angifwande, i en eller annan stad kunna af Landshöfdingar eller Magistrater wara författade och fastställde, genast warda häfne och för ogilde ansedde, hwarjemte alla försök till slike Taxors införande warda förbudne i synnerhet, som de skulle afhålla allmogen, att i städerna till salu införa sina waror och hindra den emellan stad och land nödiga omsättning och rörelse. K. Ref. på allm. besw. d. 29 Jun. 1752, §. 21.

Öfwer de allmänna priserne i hwarje Stad å landtmanna-waror, skall Magistraten derstädes låta tremne gånger om året upprätta noggranna förteckningar eller så kallade priscouranter så inrättade, att den första innehåller för Februari, Mars, April och Maji månader, den andra för Junii, Julii, Augusti och September, och den tredje för October, November, December och Januarii månader; till hwilka Priscouranters författande, någon af de handlande och en handtwerkare böra utses, för att jemte Stadsfiscalen och tu Handelsmäklare i de större Städer samt någon af Öfwer-Betjeningen wid Tullen i de mindre, der den finnes, wid uppgifterne af warupriserne biträda och deltaga med den Magistratsperson, som dertill förordnas; skolande sedane priscouranter för hwarje af nyssnämde tertialer inom den påföljande månadens slut, wid 25 R:dr wite, af hwarje Stads Magistrat till Commerce-Collegium insändas. Com. Coll. Circ. d. 21 Aug. 1805.

Sedan hos Kongl. Maj:t Rikets nu församlade Ständer i underdånighet anhållit, att handel med Tackjern inom Riket måtte förklaras fullkomligt fri och oberoende, så att, utan hinder af de inskränkningar, som nu föreskrifwas, det må för hwar och en wara öppet lemnadt att köpa och sälja tackjern från och till hwilken inrikes ort och till hwad belopp som helst, så har Kongl. Maj:t, som funnit en fri tackjernshandel inom Riket wara ett ibland de första wilkoren för Swenska jernhandteringens framskridande till en högre utweckling, med Nådigt bifall till hwad Rikets Stån-

der

der sålunda i underdånighet hemställt och med ändring af de deremot hittils gällande föreskrifter, härmed welat i Nåder stadga och förordna, att handel med och förbrukning af tackjern inom Riket hädanefter skall wara fullkomligt fri och oberoende, utan hinder af några genom äldre Författningar eller Bruksprivilegier och Resolutioner deri gjorde inskränkningar; Hwarjemte Kongl. Maj:t, på det att, genom en å flere ställen spridd tillgång på tackjern, ej allenast priserne å detsamma lättare må kunna jemna sig, samt tillfälle ej heller saknas för köpare och förbrukare att företrädeswis kunna förse sig med den tackjerns-sort, som för hwarje serskildt behof finnes wara bäst paßande, funnit godt i Nåder förklara, att hädanefter hwar och en må äga rättighet till upplags hållande af tackjern, åfwen utom wäg, endast med undantag för de Stapelstäder, hwarest tackjernswågar redan äro inrättade. **K. Kung. angående en fri och obehindrad handel med och förbrukning af Tackjern inom Riket d. 16 Maji 1835.**

Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse angående förbud för Glas- och Porcellaines-förare samt Smides-handlare att, i ändamål af dylika warors försäljning, uti Landsorterne kringresa; samt om hwad wid handel med deße waror på landet hädanefter bör iakttagas; Gifwen d. 9 Jan. 1822.

WI CARL JOHAN rc. göre wetterligt: att, sedan Rikets Ständer hos Oß i underdånighet anmält, att den tillåtelse, glas- och porcellainesförare samt smideshandlare äga, att under kringresande i landet försälja dylika waror, är både i moraliskt och oeconomiskt hänseende skadlig och för allmogen betungande, och derföre i underdånighet anhållit om utfärdande af ett owilkorligt förbud emot deßa handelsresor samt tillika hemställt att, till beredande af erforderlig tillgång å berörde waror för allmogen och lättnad afsättning för tillwerkarne, Wåre Befallningshafwande må äga, att, uppå wederbörande tillwerkares begäran, utsätta tjenliga, icke för nära till hwarandra eller till någon stad belägna, ställen, der, under wisa i underdånighet föreslagna wilkor, försäljning finge ske af sådane arbeten, som nu af glas-, porcellaines- och smideshandlande omkring föras, Wi, efter inhämtande af ytterligare upplysningar i detta ämne, och med afseende å flera tid efter annan förda klagomål öfwer de olägenheter, som ofwannämde handlandes kringresande tillfogat Allmogen, funnit skäl att, med bifall till Rikets Ständers underdåniga anhållan och med gillande af hwad de i öfrigt härwid underdånigst hemställt och föreslagit, i Nåder förordna som följer:

§. 1. Den tillåtelse, glas- och porcellaines-förare samt smideshandlare hittills ägt, att under resor i landet ifrån gård till gård försälja dylika tillwerkningar, skall upphöra ifrån den 1 November innewarande år, inom hwilken tid de personer, som nu med berörde handel sig förse, hafwa tillfälle att förskaffa sig annat näringsfång.

§. 2. Wåre Befallningshafwande skola efter ofwannämde tid äga att, när de finna ortens behof det kräfwa eller sådant af wederbörande Manufacturwerksinnehafware begäres, utse tjenliga, af Allmogen wanligen besökta och ej för nära hwarandra eller i grannskap af stad belägna, ställen till försäljning af glas, porcellaine och smiden, samt att till denna handel antaga wälfrägdade och med goda bewis försedde personer, hwilke böra wara bosatte och wistas der de erhållit Wår Befallningshafwandes tillstånd att sin försäljning drifwa.

§. 3. Glas-, porcellaines- och smides-handlande, som i Städerne äro bosatte, skola ej äga rätt att, till försäljning af sådane waror, besöka andra marknader än dem, som serskildt äro anslagne för den stad, der de äro bosatte, och de på landet antagne försäljningsmän må uti intet fall med sine waror till marknader kringresa.

§. 4. Under de resor, som försäljningsmän på landet kunna göra, för att emellan Manufacturwerken och försäljningsorten forsla warorne och wid hwilka de alltid böra med Wår Befallningshafwandes Paß wara försedde, må hustrur och barn icke medfölja eller någon försäljning af warulagret ske.

§. 5. Om en till försäljning af ofwannämde waror på landet antagen person beträdes, att derjemte till salu hålla andra waror, hwarmed enligt gällande Författningar handel ej får på landet idkas, eller om han med sina waror färdas till marknader eller under resor emellan Manufacturwerk och försäljningsorten förnyttrar af sitt warulager, skall han, jemte det han är underkastad det answar, som i öfrigt kan honom efter lag drabba, wara förlustig rättigheten att widare hålla ifrågawarande försäljning.

§. 6. Det nu stadgade förbud för glas- och porcellaines-förare samt smideshandlare att, i ändamål af sådane warors försäljning, uti landsorterne kringresa, skall icke i något fall utsträckas till Allmogen; utan den hädanefter som hittills äga rätt att med sina egna handaslöjder till hwad ort som helst inom Riket sig begifwa och dem försälja.

§. 7. Intilldeß werkställigheten af hwad Wi nu, rörande handeln med glas, porcellaine och smiden på landet, i Nåder förordnat med nästkommande November månad tager sin början, skola Wåre Befallningshafwande och öfrige wederbörande noggrant handhafwa de genom Wärt och Rikets Commerce-Collegii, på Nådig befallning, den 22 Februarii 1802 utfärdade Kungörelse meddelade stadganden i afseende på glas- och porcellaines-förares samt smideshandlares kringresande i landsorterne. Det alle, rc. Jemför **Com. Coll. Kung. angående Estilstuna Fristads Manufactur-idkares och deras Förlags-handlandes, åfwensom glas- och porcellainesbruks- samt Smideswerks-idkares, jemte de i Städerne bosatte Glas-, Porcellaines- och Smides-handlandes rättighet att å Rikets marknader försälja sina waror; d. 5 Maji 1823**, inf. wid 7 Cap. 2 §. d. B.

Angående hwad iakttagas bör i anseende till den allmogen i sju Härader af Elfsborgs Län samt städerna Borås och Ulricahamn bewiljade handelsfriheter, se **K. Kung. d. 5 Jun. 1822** och öfrige i sammanhang dermed wid Cap:s slut anmärkte Författningar.

Om rättighet för Pappersbruks-idkare att låta i Stad och å landet upphandla Lumpor, se **Com. Coll. Kung. d. 9 Febr. 1824**, införd wid 28 Cap. 14 §. B. B. p. 366.

Att ägare af ekbark få sälja densamma till hwilken de helst åstunda inom Riket, wisar **Com. Coll. Kung. d. 5 Jun. 1820**, wid 10 Cap. 1 §. Bi B. p. 228.

Ej må några slags handelswaror i Wästerbotten och Wästernorrlands Län emellan marknaderne till salu hållas, hwarken uti de marknadsbodar, som nästgränsande städers borgare i de så kallade Kyrkostäderne innehafwa, eller i socknoarnes kyrkostufwor, utan böra alla deßa handelsbodar emellan marknadstiderne, och kyrkostufworne emellan de tider då allmogen ditkommer till Gudstjenstens biwistande owilkorligen wara obebodde och tillslutne, wid ansWar af de då till salu hållne warornes förlust, samt tre Riksdaler sexton skillingar böter så wäl för husbonden som för den inhysing, hwilken sig der bosatt. **K. Br. d. 6 Maj 1817.**

Ej måge de mindre Städernes så kallade Häcktmakare eller små Krämare kringfara å Landet med försäljande af något Kram, af hwad namn det wara må, wid straff, som i detta Lagens rum är stadgadt, och twå à tre års arbete i närmaste Spinnhus eller annat allmänt Werk efter omständigheterne; derföre måge och hwarken Magistrater eller andre Embetsmän wid förlust af Embetet, förpaßa slike personer till kringfarande med Kram; Åfwensom den Krono-Betjent bör wara sin tjenst förlustig, hwilken kan öfwertygas hafwa haft kunskap om deße Krämares kringfarande i byarne och dem med deras Gods ej anhållit; Blifwandes deßutom hwar och en fritt lemnadt at upspana och angifwa slike gårdfarande Krämare; Dock begripes ej de Städer härunder, hwilka på Gårdfarihandel äro privilegierade samt andre, som efter särskilte Resolutioner, äga wiße fri-

heter. K. Resol. på Städ. Besw. d. 13 Nov. 1741, §. 18.

De til marknad resande Mänglerskor måge, då de fara utom Marknadsterminerne, ej hafwa det minsta af wahror eller nipper med sig; Åliggandes wederbörande Kronobetjente, at gifwa noga akt på dylike kring landet farande Mänglerskor, det de äro försedde medrigtige Paß, samt at de imellan Marknaderne ej hafwa några waror med sig. K. Förordn. d. 10 Maji 1757.

K. Regl. d. 27 Maj 1782, införd wid 3 Cap. 1 §. d. B. samt det der anmärkta K. Br. den 26 Jan. 1802, wisa att Judar och Italienareæj få drifwa handel på landet eller i andra städer än der de bo och wistas, eller erhållit burskap likwäl med undantag af sådana som härtill erhållit särskilt tillstånd, samt deras arbetare eller betjente, som i werkelig tjenst äro hos dem antagne.

Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning, angående grunderne för bränwins-bränningen och afgifterne derföre, samt om hwad wid försäljning af bränwin och beskattning derå iakttagas bör: Gifwen Stockholms Slott d. 19 Junii 1835 *).

Wi CARL JOHAN ꝛc. göre wetterligt: att sedan Wi, genom Nådig skrifwelse af d. 8 Februarii 1834, gifwit Rikets Ständer tillkänna, det omsorgen för ordning och sedlighet, för samtids och efterkommandes wäl och trefnad, med ett ord, alla bewekelsegrunder af förenad economisk och moralisk beskaffenhet uppmanade Oß, att genom lämpliga åtgärder, såsom inskränkning i tiden för bränwins-bränningens utöfning till endast sex månader af året, bestämdare stadganden emot mißbruk wid bränwins-redskapens form och sammansättning samt förnyade föreskrifter angående Minutförsäljning af bränwin, söka hämma deß öfwerdrifna och skadliga bruk, hwarjemte Wi till Rikets Ständer öfwerlemnade att, i hwad på dem ankomme, medwerka till detta önskwärda ändamål; så hafwa Rikets Ständer, uti anförda underdånig skrifwelse af den 14 Maji innewarande år, anmält, att de i omförmälta Wår Nådiga framställning tacksamt erkänt Wår wisa och faderliga omwårdnad om Swenska Folket och insett wigten deraf, att genom tjenliga beslut äfwen i beskattnings-wäg minska den alltför stora tillgången på bränwin och deraf följande mißbruk, samt tillika till Wår Nådiga pröfning öfwerlemnat ett af dem, med ledning af de åsigter Wi yttrat, upprättadt förslag till författning angående wilkoren för bränwins-bränningens utöfning och afgifterne derför, samt om hwad wid försäljning af bränwin och beskattning derå iakttagas bör: Och hafwe Wi, efter öfwerwägande af Rikets Ständers underdåniga förslag och öfriga härwid förekomna omständigheter, funnit godt att i deßa ämnen utfärda följande förnyade Nådiga Förordning:

*) Angående bränwins-bränningens-rättigheten, war före denna författning gällande K. Förordn. den 25 Jun. 1830; Och anteknas här följande efter nämde tid i ämnet utfärdade författningar: K. Br. d. 7 Febr. 1831, af innehåll att affortning i påförd pannerymds-afgift icke sick äga rum för den del af året, då bränwinsbränning warit genom wädeld å bränneriet förhindrad: K. Kung. d. 31 Apr. 1831, om bränwinsbränningens inställande från d. 1 Junii till den siste Sept. s. å. K. Kung. d. 13 Sept 1831, om bränwinsbränningens inställande från den 1 Januarii 1832 tills widare. K. Kung. d. 10 Mars 1832, om bränwins-bränningens fortsatta inställande till d. 1 Oct. s. å. K. Kung. d. 14 Apr. 1832, angående tillwerkningsbewis för bränwin, som landwägen fördes från en ort till annan: K. Kung. d. 30 Nov. 1832, angående bränwinsbränningens utöfning under loppet af år 1833: K. Kung. d. 30 Nov. 1832, angående ommätning och nyttjande af bränwinspannor utaf särskild beskaffenhet: K. Kung. d. 9 Mars 1833, angående det tillägg till 1832 års sistnämnde Kungörelse, att redskap af särskild sammansättning och beskaffenhet, då den öfwersteg 90 kannor, oberäknadt tre kannors kokrum, ej sick begagnas: K. Kung. d. 7 Febr. 1835, om bränwins-bränningens inställande ifrån och med den 1 April och tills widare: samt K. Circ. d. 21 Mars 1835, med föreskrift, att försegling jemwäl skulle werkställas å den wid ättikefabriker befinteliga bränwinsredskap.

Första Artikeln.

Om bränwins-bränningens rättigheten.

§. 1. Bränwins-bränning, af hwad tjenligt ämne eller wäxt som helst, skall med den pannerymd samt emot de afgifter och öfriga wilkor, här nedan föreskrifwas, wara tillåten under sex månader af året, nemligen Januarii, Februarii, Mars, April, November och December, så framt icke högst wigtiga omständigheter föranleda inställande af denna tillwerkning.

Bränwins-distillering ware under nämnda tid tillåten för dem, som äro till bränwins-bränning berättigade: ankommande det på Wår Nådiga pröfning i hwarje fall, huruwida och på hwad wilkor ombyte ring af rått bränwin må på andra tider och för andra personer, än de till bränwins-bränning berättigade, under serskild controll tillåtas.

§. 2. Rättigheten till bränwins-bränning skall, på landet, åtfölja hemman och hemmansdelar, med åsatt mantal efter Jordeboken, bebyggda, med särskild åbyggnad försedda utjordar och andra lägenheter, hwilka uti ordinarie eller extra ordinarie rotering deltaga, eller rotfrihets- — nu mera vacance- — afgift utgöra, äfwensom icke roterade, men med serskild ränta till Oß och Kronan eller till innehafware af Deß rätt belagda torplägenheter, samt, i Städerne, den till hwarje Stads område hörande jord; dock tillkommer denna rättighet icke den jord, som i taxeringswärde ej uppgår till Ett Hundra Riksdaler B:co, utom i de händelser 6 och 7 §§. upptaga.

§. 3. Den bränwins-pannerymd, hwarmed tillåtes att bränna, skall beräknas och till och med nästa Riksdag bestämmas efter hemmanets, hemmansdelens, lägenhetens eller stadsjordens wärde wid 1834 års taxeringar, under iakttagande, att, såsom grund för bränwins-bränningens-rättigheten, wärdet af åbyggnaden ej får i taxationen ingå till högre belopp, än som motswarar högst en fjerdedel af jordens taxeringswärde.

För hemman, lägenhet eller stadsjord, i wärde från och med 300 R:dr till och med 500 R:dr B:co, må, kokrummet oberäknadt, begagnas en pannerymd af . . . . . 20 kannor.

För ett wärde öfwer	500	till o. med	750	R:d.	25 —
— —	750	—	1000	—	30 —
— —	1000	—	2000	—	35 —
— —	2000	—	3000	—	40 —
— —	3000	—	4000	—	45 —
— —	4000	—	5000	—	50 —
— —	5000	—	6000	—	55 —
— —	6000	—	7000	—	60 —
— —	7000	—	8000	—	65 —
— —	8000	—	9000	—	70 —
— —	9000	—	10,000	—	75 —
— —	10,000	—	11,000	—	78 —
— —	11,000	—	12,000	—	81 —
— —	12,000	—	13,000	—	84 —
— —	13,000	—	14,000	—	87 —
— —	14,000	—	15,000	—	90 —

§. 4. Mer än en bränwinspanna af 90 kannors rymd, eller flera pannor, hwilkas sammanslagna rymd öfwerstiger 90 kannor, kokrummet oberäknadt, må icke i ett werk eller å samma egendom eller hemmansdel nyttjas.

Wid bränneries af annan, än wanlig beskaffenhet, eller så kallade konstbränneries, får sammanräknade kannetalet af alla dit hörande pannor, mäskwärmaren oberäknad, icke öfwerstiga den högsta pannerymd, hwarmed bränwins-bränning med enkla pannor är tillåten.

Såsom kokrum får beräknas två kannor för hwarje bränwins-panna om 40 kannors rymd och derunder, samt tre kannor, då pannerymden öfwerstiger 40 kannor.

Det egare af Ättiks-fabriker hittills, oberoende af innehafwande jord och utan afgift, tillåtna bruk af bränwins-brännings-redskap till åstadkommande af så kallad förbränna, skall hädanefter upphöra.

§. 5. Innehafware eller brukare af twänne eller flera hemman, hemmansdelar eller lägenheter, som till bränwins-bränning berättigade äro och af innehafwarens folk och dragare skötas, ware öppet lemnadt att

såwida hemmanet, hemmansdelen eller lägenheten är förseedd med egen ladugård, der utfordring sker, på hwardera af deßa egendomar idka bränwins-bränning med så stor panna, som emot jordwärdet swarar. Skulle åter innehafware eller brukare af flera till bränwinsbränning berättigade hemman, hemmansdelar eller lägenheter wilja på ett ställe utöfwa bränwins-tillwerkningen för deras sammanslagna wärde, ware sådant tillåtet under wilkor, att ifrågawarande egendomar äro belägna inom en mils afstånd, ifrån åbyggnad till åbyggnad räknadt, ifrån det ställe, der bränwins-bränningen utöfwas, samt att pannerymden i intet fall får öfwerstiga det i 4 §. bestämda maximibelopp.

Bränwins-brännings-rättighet för jord å landet må icke i något fall förenas med bränwins-bränningsrättighet för jord i städerne, eller efter sammanräknadt taxeringswärde på ett ställe utöfwas.

§. 6. På landet ware twenne eller flere åboer å samma hemman eller å serskilda hemmansdelar eller lägenheter inom samma byalag obetaget att, emot samfäldt erläggande af den på gemensamma bränwins-redskapen belöpande bränwins-brännings-afgiften och behörig anmälan wid Mantals- och skattskrifningen, deras bränwins-bränningsrättighet utöfwa med en gemensam panna på en wiß uppgifwen lägenhet inom hemmanets eller byalagets område, hwilken panna dock aldrig må öfwerstiga högsta tillåtna pannerymden.

Åboer å sådane hemman, hemmansdelar eller lägenheter på landet, som icke uppgå till Tre Hundra Riksdaler i taxeringswärde, men i öfrigt hafwa de egenskaper, som, enligt 2 §., erfordras för rättigheten att utöfwa bränwins-bränning, åtnjute äfwen samma förmån med wilkor, att det sammanslagna jordwärdet uppgår till minst Tre Hundra Riksdaler.

Bränwins-brännings-rättighet må ej å annor man öfwerlåtas, utan i sammanhang med jorden.

§. 7. Af de fleste röstegande inwånare i hwarje Stad, der jorden tillhör Staden, må det bero att, i den ordning, som uti hwarje Stad för beslut om Stadens inkomst eller utgift iakttages, bestämma, huruwida den bränwins-bränning, hwartill Staden efter wärdet af de serskilda jordlotterne är berättigad, skall åt deßas innehafware upplåtas, eller för Stadens gemensamma räkning utöfwas, och om bränwins-bränningen skall ske med serskilda pannor efter hwarje jordlotts wärde, eller ock i ett eller flere sammansatta werk efter alla eller flera jordlotters sammanslagna wärde; men i de Städer, der jorden är med egande-rätt fördelad på Stadens inwånare, må det ankomma på det beslut, som ibland dem af pluraliteten, beräknad i mån af jordwärdet, fattas; och i den händelse förhållandet är blandadt, skola enahanda grunder följas; likwäl under förbehåll, att bränwins-bränning i Stad ej må utöfwas med panna af mindre rymd än Tretio kannor, samt att, derest Wi ej, i betraktande af serskilda omständigheter, annorlunda redan förordnat eller framdeles förordne, 4 §. af denna Författning skall tjena till efterrättelse, i afseende på den högsta pannerymd, som af sådana föreningar må begagnas; börande för öfrigt, wid utöfningen af Städernes bränwins-brännings-rättighet, iakttagas, att de brännerier, som hädanefter anläggas, warda utom stadens stakett, på lämpligt afstånd från andra byggnader uppförda.

§. 8. Wid de årliga Mantalsskrifningarne uppgifwes så wäl stället hwarest, som ock det eller de hemman, hemmansdelar eller lägenheter, för hwilka bränwins-bränningen skall utöfwas, äfwensom pannerymden, enligt hela det af Justeraren åsatte kannetal, med utsättande af den claß, hwartill pannan hänföres; och ware det en och hwar, till bränwins-bränning berättigad, obetaget, att anmäla sig till bränwins-bränningens utöfwande, antingen för hela eller hälften af den tillåtna tiden; skolande i senare fallet bestämdt uppgifwas, hwilkendera termin, antingen Januarii, Februarii och Mars eller April, November och December dertill begagnas; och kommer afgiften för bränwins-bränningen att i förhållande derefter beräknas. Ej ware skattskyldig förbunden, att wid Mantalsskrifningen uppwisa stämplings-attest, icke eller mätningsbetyg, undantagande å ostämplade tackjerns-paanor; och ege han deßutom rätt att hänwisa till den, förra året uppgifna, pannerymden, med åliggande att för uppgiftens riktighet answara; dock bör i den skattskyldiges bebetsedel för hwarje år af wederbörande införas, så wäl beloppet af den pannerymd, hwartill han sig anmält, som ock det fastighetswärde, hwarefter bränwins-bränning får ega rum, till upplysning om den pannerymd, som i grund deraf får begagnas.

Den mantalsskrifningen förrättar, ware skyldig att, med afdrag, enligt 4 §. af kokrummet, afgiften i behörig ordning påföra, ehwad pannorna äro inmurade eller lösa, med uteslutande af bråk i beräkningen.

§. 9. Alla de pannor, som af någon till bränwins-bränning berättigad begagnas, ware sig å en tomt eller i en byggnad, eller under samma tak eller å samma egendom, hemmansdel eller lägenhet, skola wäl, för nödig säkerhets winnande, till rymden serskildt uppgifwas; men wid debiteringen bör deras rymd owilkorligen sammanslås, och denna grund jemwäl följas wid redogörelsen, i afseende på pannerymden, så wäl ifrån Taxerings-Committérne och Wäre Befallningshafwande, som ifrån Wärt och Rikets Stats-Contoir; dock må den sålunda sammanslagna pannerymden aldrig öfwerstiga det i 4 §. bestämda maximibelopp.

§. 10. Mantals- och Skattskrifware åligge det, att inom Januarii månads utgång, enligt Mantals- och skattskrifningshandlingarne, socknewis upprätta förteckningar på de till bränwins-bränning berättigade personer, som antingen afsagt sig utöfningen af denna rätt eller någon pannerymd till afgifts beräknande wid Mantalsskrifningen icke uppgifwit eller ock uppgifwit en mindre pannerymd, än den, hwaraf de ega rättighet att sig begagna, äfwensom å dem, hwilka anmält sig till bränwins-bränning endast under hälften af den tillåtna tiden, med utsättande af hwilken termin dertill anwändes; börande å deßa förteckningar upptagas de hemman, hemmansdelar eller lägenheter, å hwilka antingen ingen eller en inskränktare bränwins-bränning öfwas. Deßa förteckningar insändas till Wäre Befallningshafwande, som ega att deraf lemna wederbörande del för controll och eftersyn. Mantals- och Skattskrifware ware deßutom skyldige, att, inom ofwan utsatte tid, till wederbörande Kronobetjent insända socknewis upprättade förteckningar å alla dem, som inom Socknen sig till bränwins-bränning anmält; börande sistnämnde förteckningar, som i Församlingens Sockenstuga eller å annat lämpligt ställe skola anslås, upptaga så wäl pannerymd, som den claß, hwartill redskapen hörer, och äfwen den tid, hwartill hwar och en sig anmält.

§. 11. Den som, berättigad till bränwins-bränning, sig dertill wid Mantalsskrifningen antingen icke angifwit, eller ock anmält sig till mindre pannerymd, än hwartill han egt rätt, må, om han sedermera åstundar bränwins-bränning för en del eller hela wärdet utöfwa, antingen under hela den tillåtna tiden, eller under någon af de i 8 §. omförmälde terminer, anmäla sig derom hos Wär Befallningshafwande, som eger att det sökta tillståndet meddela, såwida sökanden styrker sig hafwa behörigen till Krono-Uppbördsmannen erlagt belöpande pannerymds-afgift, beräknad i förhållande efter ofwannämnde tid *).

An-

*) Af förekomne anledningar och för att bespara kostnad och omgång för mindre jordbrukare, särdeles bland allmogen, har Kongl. Maj:t funnit godt förklara, att stadgandet i 11 §. af sednast utfärdade Bränwins-bränningss-Förordning, rörande skyldighet för dem som önska begagna annan bränwinsredskap eller pannerymd än de wid mantalsskrifningen uppgifwit, att derom hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande göra anmälan, ej må tillämpas i de fall, då wid ommätning af bränwins-redskap, tillökning i förut uppgifwen pannerymd, i följd af förändrad grund för mätningssättet, uppstår, utan att innehafware af dylik bränwins-redskap, så wida den i öfrigt är med Förordningens föreskrifter öfwerensstämmande, må till undgående af answar för begagnande af större pannerymd än wid mantalsskrifningen uppgifwits, äga rätt, med företrände af wederbörande Justerares bewis öfwer redskapens omstämpling, anmäla förhållandet hos Härads-skrifwaren, som det åligger att,

Andra Artikeln.

Om bränwins-brännings-redskapen.

§. 12. För att undanröja alla anledningar till twister om bränwins-pannors beskaffenhet, och ej motwerka en loflig industri, som, genom förbättringar i redskapens sammansättning, söker besparing af bränsle, tid eller arbetskostnad, skola hädanefter pannor eller kittlar och öfriga för bränwins-bränning nödiga redskap wara tillåtne af hwad metall, eller annat tjenligt ämne som helst, under lika wilkor för alla, att pannerymden bestämmes endast efter jordwärdet.

§. 13. Bränwins-brännings-redskapen indelas i sju Claßer:

Första Claßen:

Enkel Redskap.

Härtill räknas panna, som drifwes omedelbart af eld, af hwad form som helst, med fast eller löst bröst, der sådant finnes, hatt eller stängsel-skifwa och ång-rör samt afkylnings-redskap.

Hatten, som endast får innesluta ett tomt rum, och hwartill räknas ett fastsittande ång-rör, hwaraf sex tum närmast hatten ingå i uppmätningen, i sammanhang med densamma, må ej innehålla mer än twå tredjedelar af pannans rymd.

Intet ång-rör, som till bränwins-brännings-redskap begagnas: får i diameter hålla öfwer åtta tum.

Andra Claßen:

Enkel redskap med Mäskwärmare.

Mäskwärmare ware tillåten af hwad form eller ämne, som helst, men får ej innehålla mer än en femtedel utöfwer pannans rymd och anwändas endast för tillmäskningens uppwärmande genom den från pannan utgående ånga.

Tredje Claßen:

Enkel redskap med enkel rectificator.

Enkel rectificator eller klarkula eller klarblåsa, hwarhelst den till redskapen appliceras, är en sådan apparat, som innehåller blott ett enda tomt rum, och hwari ångorna omkokas, för att derifrån utgå såsom sprit eller bränwin, utan att denna apparat widröres af eld eller ånga.

Fjerde Claßen:

Enkel redskap med dubbel rectificator.

Med dubbel rectificator förstås en sådan apparat, hwarhelst den till redskapen appliceras, hwari ångorna uti flera rum omkokas, för att derifrån utgå såsom sprit eller bränwin, utan att apparaten widröres af eld eller ånga.

Femte Claßen:

Enkel redskap med mäskwärmare och enkel rectificator.

Sjette Claßen:

Enkel redskap med mäskwärmare och dubbel rectificator.

Sjunde Claßen:

Den så kallade dubbla Pistoriska apparaten,

hwarmed förstås twänne pannor, så förenade, att ånga går ur den ena i den andra, och till hwilka äro applicerade dubbel eller enkel rectificator och mäskwärmare.

Lösa halsar må icke till någon redskap begagnas och i följd deraf icke eller oförseglade innehafwas.

§. 14. Då bränwins-brännings-redskap förfärdigas på Bruk, i Stad, Köping eller på landet, ware den, som redskapen tillwerkat, wid bot af Tretiotre Riksdaler 16 Skillingar Banco, skyldig, innan han bränwins-redskapen ifrån sig lemnar, ej mindre att förse panna och hatt, äfwensom, då löst bröst, rectificator eller mäskwärmare tillhöra redskapen, deße sistnämnde apparater med stämpel af sitt namn, hemwist och årtal, let, då den förfärdigats, än ock att befrija, det de warda uppmätta och stämplade af dertill förordnade Landtmätare eller Justerare.

Då förändring af bränwins-bränningS-redskap, genom nya bottnars eller aflappnings-rörs insättande, hattens ändring till form eller rymd, anbringande af mäskwärmare eller rectificator, eller annorledes widtages, skall redskapen å nyo af Justeraren mätas och, om rymden undergått förändring, å nyo stämplas, och den förra stämpeln utplånas, samt nytt mätnings- och stämplingsbewis uttagas; Och ware den, som ändringen werkställt, skyldig att, på sätt och wid ansWar, som i 1 mom. stadgas, om uppmätningen och stämplingen föranstalta.

Å bränwinspannor af tackjern, som hädanefter gjutas, bör pannerymden och bruksstämpeln jemte årtalet utsättas i pannans öfre kant, wid ansWar för bruksegaren, som ofwan städgadt är.

§. 15. Till uppmätning och stämpling af nya eller förändrade eller förut ej uppmätta och stämplade bränwins-brännings-redskap, förordne Wåre Befallningshafwande ett behöfligt antal af Landtmätare eller Justerare i Länen och Städerne, och tilldele dem wissa district, lämpade efter hwars och ens hemwist; och ware för denna förrättning Landtmätare eller Justerare lika ansWarig, som för målkärils justering i allmänhet.

Uti de Städer, hwarest eller i hwilkas granskap någon Landtmätare icke är boende, må till Justerare för bränwins-brännings-redskapens mätning och stämpling en Magistrats-person kunna antagas.

§. 16. Bränwinspannor skola wid mätningen wara försedda med löst bröst, då sådant finnes, och med hatt eller stängselskifwa och rör samt öfrige tillhör, som, enligt nästföljande §., äro underkastade stämpling. Pannans hela cubik-innehåll mätes med watten eller annat flytande ämne till öfwersta kant eller läckande brädd. Om hatten är försedd med en eller flera luckor eller någon annan öppning än ång-röret, skall den wid mätningen påsättas, och redskapen uppmätas till öfwersta luckans eller öppningens nedre kant, till sin stor höjd, som mäsk deri kan inrymmas.

Hatten, med fastsittande ång-rör, skall äfwen till hela sitt cubik-innehåll uppmätas, och, om den innehåller mer än twå tredjedelar af pannans rymd, öfwerskottet ingå i pannerymds-beräkningen.

Likaså uppmätes mäskwärmare, der sådan finnes, till hela sin rymd, med afdrag af derigenom gående rör.

Då pannan, som är försedd med aftappnings-rör, uppmätes, skall tappen eller wridhanen isättas, och intet afdrag för rörets innehåll ega rum.

§. 17. Med undantag af tackjerns-pannor, skall på alla andra pannor och dertill hörande hatt eller stängselskifwa, lösa pannebröst, rectificatorer och mäskwärmare, ehwad deße sednare äro af metall eller trä, Landtmätaren eller Justeraren å hwarje af deßa delar med stämplar utmärka initial-bokstäfwerna af sitt namn och årtalet, då uppmätningen skett, samt derjemte å pannan, redskapens uträknade pannerymd. Stämpeln på panna sättes å halsen eller deß öfwersta del; på de öfrige ofwan-uppräknade delarne, å de ställen, der den blir wäl synlig, utan att skada redskapen.

I den händelse Landtmätaren eller Justeraren finner, att redskapen ej hörer till någon af de i 13 §. nämnde Claßer, ware han skyldig, att derom genast inlemna skriftlig anmälan hos Wår Befallningshafwande, som eger att föranstalta en lika undersökning och widare förfara, som uti 29 §. föreskrifwes.

§. 18. Landtmätare eller Justerare, hwilka, för att mäta och stämpla bränwins-brännings-redskap, kallas från sitt hemwist af enskild man, åtnjute derför af denne sistnämnde resekostnads-ersättning och arfode, såsom för andra embetsförrättningar. Kallas han åter till uppmätning och stämpling af flere redskap på ett och samma ställe eller till en by eller socken, der flere red-

---

emot en afgift af 4 ß. för hwarje bränwinspanna, omedelbarligen, genom rättelse i skattskrifnings-längden, påföra den bränwins-brännings-afgift, hwartill den sednast uppgifna pannerymden föranleder; börande Häradswande införda serskilt uppgift på de sålunda efter Mantalsskrifningen till ökad beskattning anmälta bränwinspannor samt de derföre belöpande afgifter, och derom wederbörligen underrätta Kronofogden i orten. K. Circ. till K. Majtts Befallningeb. d. 5 Maji 1836.

redskap wid ett och samma tillfälle af honom kunna mätas och stämplas, tillkommer honom resekostnadsersättning och arfwode, endast såsom för en resa, jemte den serskilda betalning, som han bör erhålla, då mätning och stämpling sker i hans hemwist. Sker mätningen och justeringen å det ställe, der Landtmätare eller Justerare bor och wistas, uppbäre han ser runstycken för hwarje kanna, som den mätna och stämplade redskapen innehåller. Erforderligt handtlangare-biträde wid förrättningen må Landtmätare eller Justerare kunna af panne-egaren äska; men med behörigen justerade och krönta målkäril bör han sig sjelf förse.

Utan serskild betalning skall Justerare meddela skriftligt betyg, enligt bifogadt Formulaire, så wäl öfwer mätning som stämpling; skolande betyget upptaga en noggrann beskrifning på redskapens beståndsdelar och deras dimensioner, med utsättande af den Claß, hwartill redskapen hörer; och skall han jemwäl af hwarje sådant betyg månadtligen lemna Wår Befallningshafwande fullständig del.

§. 19. Ej må, under något wilkor, annan del af bränwins-bränningS-redskapen än panna inmuras, hwarwid iakttages, att stämplingen alltid skall wara synlig, ej heller må panna och hatt med hwarandra sammanfogas genom nagling eller löbning.

§. 20. Innehafware af bränwins-bränningS-redskap ware ifrån allt åtal, i afseende på deß beskaffenhet, fri, derest den finnes i oförändrad enlighet med Justerarens betyg och i sådant skick icke öfwerstiger den pannerymd, till hwars begagnande innehafwaren är berättigad och sig wederbörligen anmält.

Enär kannerymden i bränwins-bränningS-redskap befinnes större, än den uppgifwits, men öfwerskottet ej öfwerstiger en femtondedel af den rymd, hwartill pannan är anmäld och stämplad, och detta med skäl kan anses hafwa tillkommit genom pannans nyttjande eller eldens werkan, ware redskapen ej derföre underkastad beslag, utan må, wid derom yppad fråga, egaren debiteras för det löpande året med den högre skatt, hwartill pannans ökade rymd föranleder, och redskapen genom egarens försorg å nyo mätas och stämplas innan påföljande år, på sätt och under det ansWar, som uti 14 §. af denna Art. utstakas.

§. 21. Beträdes Justerare att hafwa orätt stämplat bränwins-panna, skall han, utom det ansWar, som, följande på ett behörigen werkställdt beslag, bordt drabba egaren, om denne låtit förändra eller omgöra redan stämplad bränwins-bränningS-redskap, utan att iakttaga hwad 14 §. i sådan händelse föreskrifwer, dömas tjensten förlustig eller på längre eller kortare tid ifrån utöfningen deraf skiljas, allt efter Domarens prÖfning, hurumwida förseelsen härrört af uppsåt eller af större eller mindre wårdslöshet.

Den, som tillwerkar bränwins-bränningS-redskap af större rymd, än den nu tillåtna, utan att kunna styrka, det redskapen är ämnad till export eller beställd till inhemskt bruk, på grund af Wårt serskildt gifna nådiga tillstånd, böte första gången Tretiotre Riksdaler 16 Skillingar, andra gången Sextioser Riksdaler 32 Skillingar och tredje gången Ett Hundra Riksdaler, allt B:co.

§. 22. Distillerings-pannor, som af Apothekare få för pharmaceutiska behof begagnas, böra angifwas och uppteckNas wid Mantals- och skattskrifning, samt mätas och stämplas, i likhet med hwad om bränwins-pannor i allmänhet stadgadt är och under enahanda ansWar.

§. 23. Ifrån och med den 1 Maji till och med den 31 October hwarje år, äfwensom då bränwinsbränning af någon utöfwas endast under hälften af den tillåtna tiden, wid hwarje termins slut, nemligen wid Mars och December månaders utgång, samt under den eller de öfrige månader af året, då tillåfwentyrs Wi i nåder skulle finna för godt att bränwins-bränning inställa eller förbjuda, skall all bränwins-bränningS-redskap antingen inleMnas å allmänna förwaringsrum, eller, om den befinnes i enskildt förwar, förseglas.

§. 24. Äfwen under den för bränwins-bränning lofgifne tid, må icke egare af bränwins-bränningS-redskap, som till bränwins-bränning sig icke anmält, eller icke wederbörligt tillstånd erhållit, på sätt 11 §. omförmäler, innehafwa oförseglad bränwins-bränningsredskap, utan anmäle hos wederbörande Krono-Betjent sådan redskap till förseglings å första Söcknedag, som hans rättighet att densamma begagna upphörer.

Stadgandet i denna och näststöregående §. må dock ej tillämpas på ny redskap, som är i tillwerkarens wård, eller på gammal redskap, som är under arbete på Kopparslagares werkstad.

§. 25. Den, som förskaffar sig flere, större eller annorlunda beskaffade bränwins-bränningS-redskap, än dem, till hwars begagnande han berättigad är eller sig anmält, ware skyldig att, inom åtta dagar i Stad och fjorton dagar på landet, efter det han egare deraf blifwit, sådant hos Magistraten i Stad eller hos närmaste Kronobetjent på landet anmäla, och deßa redskap antingen förSegla låta, eller ock till förwar å allmänt ställe afsemna.

Åstundar någon att, i stället för den redskap, som han innehar och är berättigad att bruka, få begagna annan redskap, som han sig förskaffat, ware detta tillåtet, såwida hans uppgift till Mantalsskrifning berättigar honom, att sådan redskap få begagna, eller han hos Wår Befallningshafwande dertill erhållit tillstånd; åliggande honom dock, innan han får begagna den sednare redskapen, att låta förSegla eller under allmänt förwar ställa den redskap, som han förut innehaft, eller också inför Magistraten eller Kronobetjeningen styrka, att densamma blifwit till bränwins-bränning obrukbar gjord, eller till annan person öfwerlåten.

Då någon tillhandlat sig nya, eller förut brukade, bränwins-bränningS-redskap, och dem afhemtar eller afhemta låter, bör han, för att icke, genom innehafwandet af sådane redskap, åtal och ansWar underkastas, derå taga forsedel af säljaren, samt, när bränwinsbränningen är förbjuden, tillika under transporten hafwa berörde bränwins-bränningS-redskap behörigen förseglade.

§. 26. FörSegling skall sålunda werkställas, att allenast pannor med fast bröst, hattar, lösa pannebröst, slang eller andra afkylnings-redskap sättas ur stånd att nyttjas, så att egaren må kunna begagna de pannor, hwilka ej hafwa fast bröst, till andra hushålls-förnödenheter. De i smärre brännerier, till ångornas afkylning begagnade, pipor, ware från förSegling fria.

Om förseglingen å landet ege Wåre Befallningshafwande att antyda wederbörande Kronobetjente, som bestämma tid och ställe dertill inom hwarje församling i förut utfärdade kungörelser, likwäl så, att förSegling af inmurade pannor med bröst och dithörande redskap alltid för sig går på hwarje ställe, der de äro uppgifne att finnas. I Städerne, hwareft nyssnämnde redskap, med undantag af inmurade pannor, böra i allmänt förwaringsrum insättas, ware detta allt Magistratens åliggande.

FörSeglingen skall ske med meßingstråd, på det sätt, att densamma trädes uti borrade eller stampade fina hål, och sedan hopknytes genom en linne- eller blångarnslapp, samt förseglas på båda ändarne med deras sigill, hwilka det blifwit anbefaldt att denna förrättning werkställa.

Den till förseglingen åtgående kostnad kommer att af Kronans medel från Landt-Ränterien förskjutas, och ersättning derför att i wanlig ordning af Wårt och Rikets Stats-Contoir meddelas emot behörig redo och räkning i Lands-boken; dock må wid deßa tillfällen rese- och tractaments-penningar af Kronobetjeningen icke beräknas.

§. 27. De personer, som, enligt 6 Art. 56 §., ega att, i afseende på bränwins-bränning, visitationer och beslag göra, ware berättigade, enär de, för Wår och Kronans rätt och till controll emot underslef, anse sådant nödigt, att i Stad eller på landet låta å nyo uppmäta förut uppmätt och stämplad bränwinspanna. Finnes derwid annat innehåll, än stämpel och betyg utmärka, ansWare Justerarен, såsom ofwan i 15 och 21 §.§. sagdt är, och ware egaren saklös, så framt han icke i underslefwet bewisligen deltagit.

Tredje Artikeln.

Om Bewillnings-afgifterne.

§. 28. Beskattningen för bränwins-bränningen kommer att utgå endast efter pannerymden, i enlighet med nedanstående Tarif, som bestämmer den afgift, hwilken för sex månaders bränningstid skall erläggas för hwarje serskild Claß af bränwins-bränningS-redskap.

Tarif på pannerymds-afgiften.

Pannerymd.	Afgift för 1:sta Classens bränwins-bränningsredskap.			Afgift för 2:dra Classens bränwins-bränningsredskap.			Afgift för 3:dje Classens bränwins-bränningsredskap.			Afgift för 4:de Classens bränwins-bränningsredskap.			Afgift för 5:te Classens bränwins-bränningsredskap.			Afgift för 6:te Classens bränwins-bränningsredskap.			Afgift för 7:de Classens bränwins-bränningsredskap.		
K:r	R:dr	sk.	r.	R:dr	sk.	r.	R:dr	sk.	r.	R:dr	sk.	r.	R:dr	sk.	r.	R:dr	sk.	r.	R:dr	sk.	r.
10	1	12	—	1	42	—															
11	1	18	—	2	3	—															
12	1	24	—	2	12	—															
13	1	30	—	2	21	—															
14	1	36	—	2	30	—															
15	1	42	—	2	39	—															
16	2	—	—	3	—	—															
17	2	24	—	3	36	—															
18	3	—	—	4	24	—															
19	3	24	—	5	12	—															
20	4	—	—	6	—	—	26	24	—	34	—	—	56	24	—	64	—	—	154	—	—
21	4	24	—	6	36	—	28	6	—	36	—	—	59	30	—	67	24	—	162	—	—
22	5	—	—	7	24	—	29	36	—	38	—	—	62	36	—	71	—	—	170	—	—
23	5	24	—	8	12	—	31	18	—	40	—	—	65	42	—	74	24	—	178	—	—
24	6	—	—	9	—	—	33	—	—	42	—	—	69	—	—	78	—	—	186	—	—
25	6	12	—	9	18	—	34	18	—	43	36	—	71	42	—	81	12	—	193	36	—
26	6	43	—	10	16	—	36	7	—	45	43	—	75	7	—	84	43	—	201	43	—
27	7	28	—	11	18	—	37	46	—	48	4	—	78	22	—	88	28	—	210	4	—
28	8	15	—	12	22	—	39	39	—	50	15	—	81	39	—	92	15	—	218	15	—
29	9	3	—	13	28	—	41	33	—	52	27	—	85	9	—	96	3	—	226	27	—
30	9	40	—	14	36	—	43	28	—	54	40	—	88	28	—	99	40	—	234	40	—
31	10	31	—	15	46	—	45	25	—	57	7	—	92	1	—	103	31	—	243	7	—
32	11	24	—	17	12	—	47	24	—	59	24	—	95	24	—	107	24	—	251	24	—
33	12	18	—	18	27	—	49	24	—	61	42	—	99	—	—	111	18	—	259	42	—
34	13	13	—	19	43	—	51	25	—	64	13	—	102	25	—	115	13	—	268	13	—
35	14	10	—	21	15	—	53	28	—	66	34	—	106	4	—	119	10	—	276	34	—
36	15	9	—	22	37	—	55	33	—	69	9	—	109	33	—	123	9	—	285	9	—
37	16	9	—	24	13	—	57	39	—	71	33	—	113	15	—	127	9	—	293	33	—
38	17	10	—	25	39	—	59	46	—	74	10	—	116	46	—	131	10	—	302	10	—
39	18	13	—	27	19	—	62	7	—	76	37	—	120	31	—	135	13	—	310	37	—
40	19	18	—	29	3	—	64	18	—	79	18	—	124	18	—	139	18	—	319	18	—
41	20	24	—	30	36	—	66	30	—	82	—	—	128	6	—	143	24	—	328	—	—
42	21	31	—	32	22	—	68	43	—	84	31	—	131	43	—	147	31	—	336	31	—
43	22	40	—	34	12	—	71	10	—	87	16	—	135	34	—	151	40	—	345	16	—
44	24	3	—	36	3	—	73	27	—	90	3	—	139	27	—	156	3	—	354	3	—
45	25	15	—	37	46	—	75	45	—	92	39	—	143	31	—	160	15	—	362	39	—
46	26	40	—	40	12	—	78	28	—	95	40	—	147	28	—	164	40	—	371	40	—
47	28	19	—	42	28	—	81	13	—	98	43	—	151	37	—	169	19	—	380	43	—
48	30	—	—	45	—	—	84	—	—	102	—	—	156	—	—	174	—	—	390	—	—
49	31	31	—	47	22	—	86	37	—	105	7	—	160	13	—	178	31	—	399	7	—
50	33	16	—	50	—	—	89	28	—	108	16	—	164	28	—	183	16	—	408	16	—
51	35	3	—	52	28	—	92	21	—	111	27	—	168	45	—	188	3	—	417	3	—
52	36	40	—	55	12	—	95	16	—	114	40	—	173	16	—	192	40	—	426	40	—
53	38	31	—	57	46	—	98	13	—	118	7	—	177	37	—	197	31	—	436	7	—
54	40	24	—	60	36	—	101	12	—	121	24	—	182	12	—	202	24	—	445	24	—
55	42	19	—	63	28	—	104	13	—	124	43	—	186	37	—	207	19	—	454	43	—
56	44	16	—	66	24	—	107	16	—	128	16	—	191	16	—	212	16	—	464	16	—
57	46	15	—	69	22	—	110	21	—	131	39	—	195	45	—	217	15	—	473	39	—
58	48	16	—	72	24	—	113	28	—	135	16	—	200	28	—	222	16	—	483	16	—
59	50	19	—	75	28	—	116	37	—	138	43	—	205	13	—	227	19	—	492	43	—
60	52	24	—	78	36	—	120	—	—	142	24	—	210	—	—	232	24	—	502	24	—
61	54	31	—	81	46	—	123	13	—	146	7	—	214	37	—	237	31	—	512	7	—
62	56	40	—	85	12	—	126	28	—	149	40	—	219	28	—	242	40	—	521	40	—
63	59	3	—	88	28	—	129	45	—	153	27	—	224	21	—	248	3	—	531	27	—
64	61	16	—	92	—	—	133	—	—	157	16	—	229	16	—	253	16	—	541	16	—
65	63	31	—	95	22	—	136	37	—	161	7	—	234	13	—	258	31	—	551	7	—
66	66	—	—	99	—	—	140	12	—	165	—	—	239	12	—	264	—	—	561	—	—
67	68	19	—	102	28	—	143	37	—	168	43	—	244	13	—	269	19	—	570	43	—
68	70	40	—	106	12	—	147	16	—	172	40	—	249	16	—	274	40	—	580	40	—
69	73	15	—	109	46	—	150	45	—	176	39	—	254	21	—	280	15	—	590	39	—
70	75	40	—	113	36	—	154	28	—	180	40	—	259	28	—	285	40	—	600	40	—
71	78	19	—	117	28	—	158	13	—	184	43	—	264	37	—	291	19	—	610	43	—
72	81	—	—	121	24	—	162	—	—	189	—	—	270	—	—	297	—	—	621	—	—
73	83	31	—	125	22	—	165	37	—	193	7	—	275	13	—	302	31	—	631	7	—
74	86	16	—	129	24	—	169	28	—	197	16	—	280	28	—	308	16	—	641	16	—
75	89	3	—	133	28	—	173	21	—	201	27	—	285	45	—	314	3	—	651	27	—
76	91	40	—	137	36	—	177	16	—	205	40	—	291	16	—	319	40	—	661	40	—
77	94	31	—	141	46	—	181	13	—	210	7	—	296	37	—	325	31	—	672	7	—
78	97	24	—	146	12	—	185	12	—	214	24	—	302	12	—	331	24	—	682	24	—
79	100	19	—	150	28	—	189	13	—	218	43	—	307	37	—	337	19	—	692	43	—
80	103	16	—	155	—	—	193	16	—	223	16	—	313	16	—	343	16	—	703	16	—
81	106	15	—	159	22	—	197	21	—	227	39	—	318	45	—	349	15	—	713	39	—
82	109	16	—	164	—	—	201	28	—	232	16	—	324	28	—	355	16	—	724	16	—
83	112	19	—	168	28	—	205	37	—	236	43	—	330	13	—	361	19	—	734	43	—
84	115	24	—	173	12	—	210	—	—	241	24	—	336	—	—	367	24	—	745	24	—
85	118	31	—	177	46	—	214	13	—	246	7	—	341	37	—	373	31	—	756	7	—
86	121	40	—	182	36	—	218	28	—	250	40	—	347	28	—	379	40	—	766	40	—
87	125	3	—	187	28	—	222	45	—	255	27	—	353	21	—	386	3	—	777	27	—
88	128	16	—	192	24	—	227	16	—	260	16	—	359	16	—	392	16	—	788	16	—
89	131	31	—	197	22	—	231	37	—	265	7	—	365	13	—	398	31	—	799	7	—
90	135	—	—	202	24	—	236	12	—	270	—	—	371	12	—	405	—	—	810	—	—

för

För pannor under tio kannor skattas äfwen efter sex skillingar kannerummet.

För dem, som anmäla sig att endast under trenne månader utöfwa bränwins-bränning, blifwer den i Tarifen utförda afgift till hälften förminskad.

§. 29. Will någon begagna sig af annorlunda beskaffad bränwins-brännings-redskap, än som bestämdt kan hänföras till de i 13 §. beskrifne Claßer, såsom t. ex. redskap, hwilka drifwas med ånga, eller åsyfta oafbruten afwerkning o. s. w., upprätte han en fullständig ritning å redskapen och anmäle sig hos Wår Befallningshafwande, som äger att, så fort ske kan, på egarens bekostnad, inhemta noggrann upplysning om redskapens sammansättning, deß enlighet med den inlemnade ritningen, deß rymd, m. m., och, om så nödigt pröfwas, låta werkställa en prof-bränning, wid hwilken egaren, samt twänne af honom tillkallade wittnen må närwara och jemwäl underteckna Protocollet.

Efter sålunda inhemtad kännedom om den nya redskapen, ege Wår Befallningshafwande, att, med afseende å redskapens afwerknings-förmåga, i förhållande till de i Tarifen upptagne bränwins-bränning-redskap, föreslå beskattningen med twå skillingar för hwarje kanna, som med densamma kan tillwerkas under sex månader af året, och derefter till Oß insända så wäl alla till målet hörande handlingar, som deß eget beskattningsförslag; beroende sedermera på Wår nådiga pröfning till hwad storlek och emot hwilka afgifter bruket deraf må wara tillåtet, dock att deßa icke understiga den för Pistoriska pannor af samma rymd bestämda afgift.

De af detta slag redan befintlige redskap böra, på ofwan föreskrifne sätt, undersökas och beskattas. Med så wäl deße, som de redskap, hwilka hädanefter anmälas, må likwäl, sedan undersökningen blifwit werkställd, bränwins-bränning utöfwas, under afwaktan på Wårt Nådiga utlåtande, emot det att afgiften beräknas från början af den termin, under hwilken bränwins-bränningen widtog.

§. 30. Skulle Wi, med anledning af stadgandet i 7:de §. af denna Författning, för en eller flere Städer tillåta större pannerymd, än 90 kannor, förhålles med beskattning af en sådan bränwins-brännings-redskap, såsom i ofwanstående §. stadgadt är.

§. 31. Den, till bränwins-bränning berättigade, som ej åstundar utöfwa den i 1 Art. 3 §. bestämda rättighet med så stor pannerymd, Tarifen efter egendomswärdet tillåter, betale panne-afgift endast i mån af den pannerymd, han nyttjar.

§. 32. Will någon uti flere smärre pannor inom samma werk, ehwad de brukas till drankning eller klarning, fördela den på det hela belöpande pannerymden, ware sådant oförwägradt, dock utan förändring i den fastställde, efter pannornes sammanräknade rymd utgående, afgiften; och hwarwid iakttages, att tillökning för mäskwärmare eller rectificator, eller anbringandet af båda delarne, beräknas endast för den panna, hwartill dylika apparater begagnas; dock må denna medgifna rättighet ingalunda tydas till förwerling med de i 7:de Claßen affedda redskap.

§. 33. I de händelser, då Wi i Nåder finne nödigt, att för längre eller kortare tid påbjuda bränwins-bränningens inställande, skall pannerymds-afgiften förminskas med en sjettedel för hwarje månad, ett slikt förbud warar.

§. 34. Distillerings-pannor af högst sex kannors rymd, kokrummet inbegripet, må utan serskild afgift och beräkning nyttjas på de wilkor och för den tid, som 1 §. omförmäler. Apothekare i Riket tillåtes att, utan serskild afgift, betjena sig af distillerings-pannor till högst tjugo kannors rymd, och der Apotheks-rörelsen gör bruket af flere pannor af nöden, må likwäl ej öfwer twå sådane nyttjas, nemligen en på tjugo, och en på 12 kannor, utan allt afdrag för kokrummet.

§. 35. För salu af bränwin komma Gästgifwerier att, utom den wanliga Bewillningen, erlägga ifrån Sex till och med Femtio R:dr B:co, samt tillåtna Krogar och Wärdshus, med flera ställen, der bränwin eller andra spirituösa drycker af hwad slag som helst utminuteras, ifrån och med Tjugo till och med Ett Hundra Riksdaler samma mynt, efter deras mer och mindre förmånliga rörelse, enligt pröfning af Taxeringsmännen, hwilka icke allenast må, utan äfwen böra, bestämma en högre afgift, än den här i allmänhet stadgade, då affättningen anses wara af den utmärkta betydenhet, att den, jemförelsewis med andra Krogar och Wärdshus, skäligen fordrar en sådan förhöjning.

De Gästgifwerier, hwilka anses endast såsom skjutsombytningsställen och, på sådan grund, äro ifrån Bewillning efter 2 Art. i Bewillnings-Stadgan fria, erlägga minst Tre Riksdaler, med rättighet för Taxeringsmännen, att denna afgift förhöja.

Den, som wid marknader, Regiments-möten, auctioner och andra sammankomster utöfwar bränwinsminutering med wederbörligt tillstånd, äfwensom Marketentare i Garnisons-orter, bör wid Beredning- och Taxerings-Committéerne åläggas lämplig Bewillningsafgift i mån af sin rörelse; och skola, till upplysning i berörde afseende, de Auctoriteter, som lemnat tillståndet, meddela wederbörande skattskrifware underrättelse om de personer, som erhållit tillåtelse att rörelse af ifrågawarande beskaffenhet utöfwa.

§. 36. En procent af den summa, som genom bränwins-bewillningen inflyter, skall innehållas och till Wårt och Rikets Stats-Contoir ingå, för att, enligt hwad af Oß, efter Pröfnings-Committéens underdåniga förslag, för hwarje Län fastställes, anwändas till ersättning för det ökade beswär och de kostnader, hwilka med debiteringen och redowisandet af denna Bewillning äro förenade *).

Fjerde Artikeln.

Om answaret för öfwerträdelse af hwad rörande bränwinsbränningen förordnats.

§. 37. Om någon, till bränwins-bränning berättigad, bränner, distillerar eller bränwin med större eller annorlunda beskaffad redskap, än hwartill han eger rätt och stämplingsbewiset innehåller, eller under tillwerkningen, genom hwad medel som helst, anbringar mäfning i redskapen utöfwer det kannetal, hwartill den är stämplad och anmäld, eller begagnar andra utwägar till bränwins-bränning, än han wederbörligen uppgifwit, böte han, ehwad redskapen är hans egen eller andras, hwarje gång trefaldt det belopp, hwartill afgiften för den derwid olofligen brukade bränwins-redskap efter behörig mätning skolat uppgå, om den lofligen warit nyttjad; dock, när, efter sådan beräkning, böterne icke stiga till Tretiotre Riksdaler 16 skillingar B:co, pliktfälles förbrytaren till detta minsta belopp.

Beträdes någon, som till bränwins-bränning ej är berättigad, eller icke behörigen dertill sig anmält, att hafwa tillwerkning eller distillering af bränwin anställt eller anställa låtit, böte han såsom här ofwan är stadgadt; men om efter sådan beräkning, böterne icke uppgå till Femtio Riksdaler, pliktfälles förbrytaren till detta sistnämnde belopp. Befinnes någon nyttja en eller flere bränwins-pannor, som hwardera eller gemensamt innehålla öfwer den högsta tillåtna pannerymd, beräknas böterne till tre gånger afgiften för den högsta pannerymden, på sätt förut är stadgadt, och deßutom till Femton Riksdaler för hwarje öfwerskjutande kanne-rum.

Då, enligt 3 Art. 34 §., distillerings-pannor af högst sex kannors rymd få af de till bränwins-bränning berättigade obehindradt brukas ifrån den 1 Januarii till påföljande April månads slut, samt widare från den 1 November till årets slut, må icke, äfwen om bränwins-bränningen inställes, distillering under den elfest lofsfina tiden med sådana pannor anses olofslig eller leda

*) I anledning af förekommen fråga om rese- och tractamentspenningar för Kronobetjening wid 1829 års werkställd försegling af bränwins-bränningens-redskap, har K. Maj:t, som i nåder funnit sådan ersättning icke kunna bewiljas, täckts, i nådig Skrifwelse d. 5 derpåföljde December, förordna att wid fördelningen af wera bränwins-bewillningen anslagne procent, Länsmännen, hwilka ej såsom den öfriga Kronobetjeningen åtnjuta resepenningar, må hädanefter, för förseglig af bränwinsredskap, tilläggas en mot deras kostnader swarande ersättning. Stats-Cont. Br. d. 14 Jan. 1830.

leda till ansvar: äfvensom distillering må obehindrad utöfvas i de fall, då serskildt nådigt tillstånd dertill enligt 1 §. erhållits.

§. 38. Werkställes bränwins-bränning, då den förbjuden är, af någon, ehwad han dertill eljest wore berättigad eller icke, böte han fem gånger beloppet af den afgift, som för den derwid nyttjade bränwins-bränningsredskap, om den lofligen warit brukad, skolat erläggas, efter samma beräkningsgrund, som i näst föregående §. säges, likwäl så, att böterne ej må understiga Femtio Riksdaler B:co. Begår han sådan förbrytelse tredje resan, blifwe han deßutom för twå år förlustig rättigheten att bränwin tillwerka.

Nyttjar någon till bränwins-bränning, när den inställd är, redskap af större rymd, än den högst tillåtne, straffes han serskildt derför, såsom i 37 §. sägs.

Beträdes någon, till bränwins-bränning berättigad och antecknad, att densamma utöfwa med ostämplad bränwins-brännings-redskap, böte han derför Tjugo Riksdaler B:co.

Uti alla i denna och näst föregående §. omförmälda fall, ware de wid förseelsen nyttjade redskap och det i bränneriet wid beslags-tillfället befintlige bränwinet, jemte de kärl, hwaruti det förwaras, förbrutne; den händelse undantagen, i affeende på redskapen, att egaren gitter bewisa, att de blifwit från honom stulne.

§. 39. Skulle den Hemmans-egare eller brukare, hwilken, jemlikt 1 Art. 5 §. är berättigad att, på ett enda ställe, utöfwa bränwins-tillwerkning för flere, nära hwarandra belägne, honom tillhörande hemman och lägenheter, beträdas att tillwerka bränwin på annat ställe, än det af honom bestämdt uppgifna, böte han lika med den, som, utan lof och rättighet, bränwins-bränning idkar.

§. 40. I alla de fall, då olofflig bränwins-tillwerkning på Sön- och Helgedagar föröfwas, plikte den brottslige jemwäl för Sabbatsbrott.

§. 41. Beträdes egare af Ättiks-Fabrik, att hafwa, inom de byggnader, som för Ättiksberedningen äro inrättade, eller med de pannor, som dertill begagnas, tillwerkat bränwin eller afyttrat förbränna, eller så kallad lank, skall han icke allenast wara underkastad här ofwan stadgadt answar för olofflig bränwins-bränning, hwarwid bötes-beloppet derutöfwer trebubblas, utan ock förlora rättigheten att Ättiksberedningen såsom fabriksnäring bedrifwa.

Apothekare, som nyttjar distillerings-pannor till större rymd eller antal, än tillåtet är, eller för andra än pharmaceutiska behof, skall wara sitt privilegium förlustig, och för hwarje olofligen nyttjad panna böta såsom för olofflig bränwins-bränning.

§. 42. Den innehafware af bränwins-bränningsredskap, som öfwerträder hwad i 13 och 19 §§. är föreskrifwet med undantag, på grund af 16 §., af hwad om hattens rymd bestämmes, böte, hwarje gång han dermed beträdes, Serton Riksdaler 32 skillingar B:co. Lag samma ware för öfwerträdelse af hwad i 24 §. stadgadt är; men sker sistnämnde förbrytelse under den tid af året, då bränwins-bränningen förbjuden eller inställd är, böte dubbelt. Ware ock i alla ofwanberörde fall bränwins-brännings-redskapen förbruten.

§. 43. När åtal sker för olofligt innehafwande af bränwins-brännings-redskap, eller för olofflig bränwins-tillwerkning eller försäljning, answare mannen för hustruns åtgärd, änskönt hon förebära skulle, att förbrytelsen utan hans wilja och wetskap tillkommit; husbonde ware ock answarig för förbrytelser emot denna Författning, med undantag af förseglings brytande å bränwins-brännings-redskap eller olofflig bränwins-försäljning, så wida wisas kan, att sådant skett å den tid, då han wistats å annan ort, och utan hans derom gifna befallning. Är i slikt fall husbonde oskyldig, behåller han den honom tillhöriga redskap, hwars wärde förbrytaren betala bör *).

*) Denna §. är till hufwudsakliga innehållet lika med 9 §. i 4 Art. af K. Kung. d. 19 Maji 1824 och 48 §. i K. Förordn. d. 25 Junii 1830; Och blef öfwer berörlad. den Förklaring: Att om man och hustru beträdes, att, antingen hwar för sig, eller på en gång, olofligen försälja bränwin i samma hus, äfwensom i händelse deras tjenstehjon sådan försäljning i husbondens hemwist förehafwer; utan att wid yppad fråga styrkas kan, att tjenstehjonet, sådant för deß egen eller främmande persons räkning werkställt, answaret för öfwerträdelsen bör husbonden drabba och således i thy fall blott en bot äga rum.

Femte Artikeln.

Om bränwins-försäljning.

§. 44. Försäljning af bränwin å landet i allmänhet icke lofgifwen under En Kannas belopp, dra ställen, än Gästgifwaregårdarne, och, om Gästgiwerihållningen är emellan flere åboer fördelad, hos den åbo, hwilken efter tour densamma beSkogbrukare må dock obehindradt kunna till underhawande och sådane personer, som hos dem förrätta bete, försälja ett ringare qvantum, men icke under fjerdedels kanna åt en hwar.

Wäre Befallningshafwande ega deßutom, att samt och efter noga ompröfwande, sedan Pastor Socknemän blifwit hörde, tillåta försäljning af bränwin i minut, antingen för ett år eller på obestämd å ett eller annat ställe wid segel-led samt wid sommar- och winterwägar, som, utan att wara landswägar, männt begagnas, äfwen ock, der behofwet för forslande det synnerligen fordrar, wid allmänna lands- och sjöwägar, samt jemwäl, wid förutwarande innehafwares afgång, eller då krograttighet af dem förwerkas, efter omständigheterna omflytta eller indraga öfwerflödiga krogar. Pastor på landet ware pligtig, att hwarje år wid Walborgmäßa Sockenstämma inhemta Socknemännens yttrande, huruwida någon krog inom Socknen bör indragas och anmälan derom ske hos Wär Befallningshafwande.

Wid Kyrkor på landet och inom en fjerdedels mil deromkring, må krogar ej få anläggas, så wida ej serskilde omständigheter föranleda Wäre Befallningshafwande, att, efter Pastors och Socknemännens hörande, från detta stadgande göra undantag.

Så wäl i Stockholm, som Rikets öfrige Städer, må icke å andra än lagligen tillåtna minuterings-ställen försäljas distilleradt bränwin under En kanna, samt rått och odistilleradt bränwin i mindre partier än Sju och en half kannor, med undantag af det bränwin, som af allmogen införes och, utan att uppläggas, förytträs, hwilket må i qwantiteter af minst En kanna försäljas, under iakttagande af hwad här nedan i 46 §. stadgas; Och hwad Stockholm beträffar, utan rubbning af den försäljnings-rätt, Distillerings-bolaget enligt kontract tillkommer *).

§. 45.

*) Enligt Contract, afslutadt den 31 Augusti 1825, har Stockholms Stads Drätsel-Commission, åt ett Bolag mot en årlig arrendesumma af 16,666 R:dr 32 sk. Bco, upplåtit Bränwins-Distilleringsrättigheten der i Staden. Åliggande Bolaget, att under arrendetiden för Kongl. Hofwen och Hufwudstadens Innewånare, tillhandahålla godt och wälsmakligt distilleradt bränwin; Landtmannens rätt, att till Staden införa och der försälja Bränwin, efter gällande författningar, likwäl oförkränkt. Beträdes någon af Bolaget med olofflig Bränwinsbränning, kommer han derföre att anses efter Lag och Författningar, och är i sådant affeende Bolaget underkastadt all den Controll Hfwer-Stadhållare-Embetet kan finna nödigt widtaga. Bolagets interesenter äga deremot rättighet att sälja distilleradt Bränwin i större och mindre partier, dock ej under en fjerdedels kanna; Dock må ingen utom Bolaget, under arrendetiden, inom Stockholm och deß Staket tillwerka distilleradt bränwin, eller sådant försälja annorlunda än i enlighet med hwad gällande Författningar tillåta. Widare inhämtas af detta Contract samt de Bolagsreglor hwilka blifwit under d. 16 April 1831 antagna, att Bolaget äger begagna Femtiotwå Distillerings-Pannor, hwardera om 20 kannors rymd, fördelade mellan lika många Ledamöter; att deße 52 Ledamöter wid årlig Bolags-Stämma äga utwälja sig emellan en Hufwudman och twå deputerade, hwilke det åligger att bewaka Bolagets rätt och bästa, att, på Bolaget ensamt beror, inwälja nya Ledamöter i de afgångnes ställe: Att distillerings-rättigheten är och förbliswer personell, så att ingen tillåtes transportera eller under hwad sken det wara må, öfwerlåta sin

§. 45. Den, som i minut försäljer bränwin, utan att dertill wara berättigad, böte första gången Tio Riksdaler B:co. Beträdes han under den tid, han är under tilltal för olofslig bränwins-försäljning, med fortsättning af denna förbrytelse, skall han för hwarje gång plikta ofwannämnde belopp. Sker sådan förbrytelse å nyo, sedan anfwaret för förra öfwerträdelsen är undergånget, skall han för hwarje gång plikta Tjugo Riksdaler B:co. Är olofslig bränwins-minutering af art och beskaffenhet, att kunna hänföras till Krogrörelse, böte som sagdt är, och ware det å försäljningsstället befintliga bränwin, jemte de käril, hwaruti det finnes förwaradt, beslag underkastadt och förwerkadt, till enahanda fördelning med böterne, på sätt häreffter skiljs.

Då öfwerträdelse af 46, 47, 48 och 49 §. §. eger rum, skall anfwaret efter enahanda grunder bestämmas.

§. 46. All försäljning af bränwin på öppna farwägar ware förbjuden, och må utdelning eller mätning deraf icke ske på torg, i hamn eller å öppen gata inom Stad, icke heller under marknad å landet, wid det ställe, der ständ eller bodar för sjelfwa marknaden äro uppsatte, utan bör säljaren föra bränwinet i stad, till köparens hemwist, eller eljest inom hus och gård, samt, wid marknader i Stad och på Landet, på serskildt dertill af Kronobetjeningen anwisadt ställe för att till köparen uppmäta hwad han till minst en kanna åstundar. Den häremot bryter, böte som i nästföregående §. stadgadt är, och blifwe derjemte, wid hwarje slik händelse, förlustig det bränwin, han å sådant olofligt ställe medfört.

§. 47. Källare- och Wärdshus-idkare, Marketentare och de, som i Städerna hålla egentliga Näringsställen, hwareft spisning gifwes, ware, dereft de sälja bränwin i minut wid andra tillfällen än måltider, förfallne till Tio Riksdalers böter första gången och till Tjugo den andra, samt tredje gången, jemte erläggande af sistberörde böter, näringsrätten för alltid förlustige, eller, om de såsom arrendatorer den utöfwa, icke widare berättigade, att slik näring innehafwa eller föreslå.

Uti öppna salubodar, bodkamrar eller på Apothek må icke bränwin, med eller utan droguer eller andra tillsatser, emot eller utan betalning, i minut utdelas eller annorlunda tillhandahållas, wid anfwar, som för olofslig bränwinsminutering i 45 §. stadgas; Och ware Borgare, då han för tredje gången med sådan minutering beträdes, deßutom sitt Burskap förlustig.

Den, som wid bruk och herregårdar, efter serskildt aftal med egaren, lemnar spisning åt hans husfolk eller åt resande och deras betjening, böte Tjugo Riksdaler B:co, om han wid andra tillfällen än under måltiderne, eller till andre personer, än ofwannämnde utminuterar bränwin. Förbryter han sig oftare, böte Fyratio Riksdaler B:co, och hafwe icke widare frihet, änskönt han derom med gårdsegaren öfwerenskommit; att mat och dricka till förtäring på stället afyttra.

Om wid grufwor, större bruk och Manufacturier, Wärdshus för resande erfordras, skall tillstånd för inrättandet deraf sökas hos Wår Befallningshafwande, som, efter Pastors och Socknemäns hörande, derom förordnar; och böra sådane Wärdshus beskaffas, på sätt i 85 §. stadgas.

§. 48. Under Sön- och Helgedagar må på landet bränwin ej försäljas, hwarken i parti, af hwem det wara må, eller i minut på Gästgifwaregårdar och andra minuterings-ställen, utom wid måltider till resande och wägfarande. Bryter någon häremot, plikte första gången Tjugo Riksdaler B:co; sker sådan förbrytelse andra gången eller oftare, böte förbrytaren Fyratio Riksdaler B:co hwarje gång; och ware, med undantag af Gästgifware, hwar och en annan, som tredje gången återkommer, näringsrättigheten för alltid förlustig.

Wid enahanda anfwar, ware i Städerne all bränwins-försäljning i parti å Sön- och Helgedagar, samt utminutering under Gudstjensten förbjuden.

§. 49. Försäljer någon, utan wederbörligt tillstånd, bränwin i minut till en eller flere personer af den menighet, som å landet är samlad wid Ting, upphördsstämmor, mantalsskrifning, mönstringar, husförhör, auctioner, Kronoskjutsningar, skallgångar och andra sådana, till större sammankomster ledande, förrättningar och anstalter, böte han första gången Tjugo Riksdaler Banco, och sedan dubbelt. Wid enahanda anfwar må ej heller, under marknader, bränwin i minut försäljas hos andra, än dem, som antingen äga rättighet att på stället bränwin utminutera, eller ock fått Wår Befallningshafwandes serskildta tillståndsbref att der, under marknader, Spisqwarters-näring idka, och hwilkas antal alltid bör blifwa så inskränkt, som behofwet möjligen medgifwer.

§. 50. Beträffande rättighet till försäljning af bränwin i minut i Städerne, utom Stockholm, hwarom är serskildt förordnadt, ege Wår Befallningshafwande att, efter Magistratens och Stadens Äldstes hörande, bestämma det antal af Wärdshus, Källare och Näringsställen, som för hwarje Stad kan finnas oumbärligt, hwilket antal bör wara så inskränkt, som möjligt är; skolande Magistraten noga tillse, att endast ordentlige och, enligt Pastors-Embetets betyg, som bör infordras, wälfrejdade personer, som antingen ställa borgen för skattens utgörande eller i förskott erlägga densamma, få uti Städerne bränwin utminutera. Will någon på annan person öfwerlåta innehafwande Krogrättighet, anmäle sådant hos Magistraten, som eger att dermed efter nyßberörde stadgande förfara.

Burskap å Krog-rörelse må ej bewiljas.

§. 51. Å alla Näringsställen i Städerne skall, då utminutering af bränwin der är tillåten, dörren icke wara läst; och må, wid anfwar, som för olofslig bränwins-försäljning, utminuteringen icke annorstädes än i krog-rummet företagas.

§. 52. Den, som bewisligen försäljer bränwin till en person, hwilken redan är synbarligen öfwerlastad, böte serskildt derför, såsom för olofslig bränwins-minutering.

§. 53. Ingen, som utminuterar bränwin, ege rätt till utbekommande af fordringar för det bränwin, han utlemnat på räkning eller credit.

§. 54. Hwad till förekommande af olofslig bränwins-försäljning är förordnadt må icke lämpas på den, som, under påstående tåg, med wederbörande Befallningshafwares eller Kronobetjeningens wetskap och tillåtelse utgifwer i minut bränwin [illegible] lapet, hwilka blifwit hos honom inqwarterade.

§. 55. Ej må köpare till wittne åberopas eller för ojäfwig antagas i fråga om försäljning af det bränwin, han sjelf sig tillhandlat; hwaremot köpare, dereft han i öfrigt finnes ojäfwig, må wittna derom, att bränwin blifwit till andre personer wid samma tillfälle förfäldt.

§. 56. Till förekommande af utländsk bränwins insmygande, bör å bränwin, då det sändes ifrån Stad med fartyg, som paßerat saltsjö, tagas förpaßning, hwilken icke skall kunna af Tullkammaren utfärdas, innan försändaren aflemnat tillwerkarens, under edlig förpligtelse utgifne, tillwerknings-bewis; äfwensom, när bränwin föres ifrån Skärgård sjöledes, slikt tillwerkningsbewis bör waran åtfölja. Äfwen bör, då bränwin föres landwägen, till större parti än 60 kannor, detsamma åtföljas af ett lika beskaffadt tillwerkningsbewis *).

Ur-

---

ställerings- eller försäljnings-rättighet, wid owilkorlig förlust af samma rättighet: och att dereft någon af Bolagets Ledamöter skulle komma på obestånd, hans distillerings-rättighet icke får af hans Borgenärer begagnas. Innehållande K. Br. till Riks-Marskalks-Embetet af d. 4 Maji 1827, att till Hof-Distillatörer böra endast sådane personer antagas, som uti Bränwinsdistillerings-Bolaget i Stockholm äro delaktige.

*) Såsom tillägg till 59 §. i 1830 års Förordn. om Bränwins-bränningen stadgades genom K. Kung. d. 14 April 1832, att, äfwen då bränwin forslades landwägen till större myckenhet på en gång än 60 kannor, skulle tillwerkningsbewis waran åtfölja. Och gäller berörde stadg-

Urakt läter någon hwad sålunda föreskrifwet är, hwarunder dock Skeppsbesättningens förråd, räknadt till 4 kannor per man, ej inbegripes, ware det utan bewis förda bränwinet förbrutet, dereft egaren ej gitter med tillwerknings-bewis eller annorledes tillförlitligen styrka, att delsamma är af inhemsk tillwerkning. Finnes delsamma wara å utländsk ort tillwerkadt, straffes förbrytaren såsom för olofflig införsel.

§. 57. Allt hwad i denna författning finnes stadgadt, om utminutering af bränwin, gälle äfwen för andra spirituösa drycker, som i mindre qwantitet än en fjerdedels kanna försäljas; dock må, med undantag ifrån stadgandet i 1 mom. 47 §., sistnämnde drycker äfwen wid andra tillfällen än måltider utminuteras.

Sjette Artikeln.

Föreskrifter i afseende på Författningens werkställighet.

§. 58. Wåre Befallningshafwande böra, öfwer efterlefnaden af allt hwad i denna Författning stadgadt blifwit, hålla allwarlig hand; och skall det owilkorligen åligga Krono- Stads- och Police-Betjente samt andre wederbörligen förordnade personer, att förbrytelser deremot på det allwarsammaste beifra; egande derförutan alle och en hwar rättighet, att förbrytelser emot denna Författning angifwa och åtala, undantagande barn emot föräldrar, samt tjenstehjon, under den tid, de i tjensten äro, emot husbondefolk; men rättighet, att, så i städerne som på landet, anställa wisitation och göra beslag, tillkomme endast Kronofogdar, Lands- och Stads-Fiscaler, Länsmän, samt andre af Wår Justitie-Canzler eller Wåre Befallningshafwande förordnade personer, äfwensom Police- och Stadsbetjente inom Städerne, hwar och en inom sitt district, så wida ej, hwad Kronofogdar och Länsmän beträffar, deße genom Wåre Befallningshafwande, efter hos Oß föregången underdånig anmälan, blifwit auctoriserade att anställa wisitation äfwen utom deras districter.

Då beslag göres, skall det ske i twå tillkallade wittnens närwaro och efter det bränwins-brännings-redskapens egare eller, i dennes frånwaro, hans på stället warande ombud eller någon af hans husfolk blifwit tillsagd; åliggande det nämnde publike betjente att, enär förbrytelser hos dem af andra angifwas, målen lagligen instämma och utföra; dock på angifwarens äfwentyr och answar, om angifwelsen saknar grund eller anledning, eller diktad är.

De fall undantagne, då bränwins-brännings-redskap finnas antingen ostämplade eller stämplade till större innehåll, än egaren får dem bruka, och hwartill han sig anmält, eller mera än en femtondedel större än stämpeln utwisar, må, wid skeende beslag hos någon till bränwins-bränning berättigad och i behörig ordning antecknad, hwarken pannan utbrytas och jemte tillhörande redskap egaren frántagas, eller rättigheten till bränwins-tillwerkning honom förmenas, innan, efter föregånget laga åtal, förste Domstol i målet förklarat redskapen förbruten; utan ege åklagaren blott, wid af honom gjordt beslag, att, till förekommande af förblandning eller förbytning, märka sådeskaffad panna och öfriga redskap, medelst påslående af en tjenlig stämpel.

§. 59. Undersökning eller wisitation i afseende på öfwerträdelser af det, som i denna Författning är stadgadt, så wäl om bränwins-tillwerkning, som om bränwinsredskapens innehafwande och förseglig, må alla tider på dygnet anställas uti brännerier, kök, brygg- och bageri-stugor, samt andra rum eller byggnader, hwilka för bränwins-bränning eller ombistillering af bränwin kunna begagnas. Beslagarne, så framt de wilja tillgodonjuta det beskydd, dem lagligen tillkommer, böra, wid dylika tillfällen, synbart på sig bära deras brickor eller andra för dem påbjudne tecken, eller, i brist deraf, deras fullmagter eller förordnanden, hwilka alltid, innan wisitation eller beslag göres, skola på stället uppwisas; ware likwäl ordinarie, i orten kände och boende, Krono- och Stads-Betjente frikallade ifrån skyldigheten, att deras behörighet till sådana förrättningar styrka.

Ingen må, wid Tretiotre R:dr 16 sk. B:co böter, wägra beslagare, att på ofwanberörde ställen wisitation företaga; deße ware icke heller något answar för samma underkastade, oansedt någon förbrytelse ej upptäckes, så wida icke wisitationen företages emellan Tio om aftonen och Fyra om morgonen, då, i händelse någon förbrytelse icke skulle finnas wara begången, beslagaren böte Tretiotre R:dr 16 sk. B:co, egarens enskilda

Wäldföras, wid deße och dylika tillfällen, Krono- eller Stads-Betjente, eller andra tillförordnade beslagare, eller sker wåld i anledning af redan gjordt beslag, eller föröfwa beslagare sjelfwe wåld i oträngdt mål, gänge dermed såsom allmänna Lagen i 18 Cap. 8 och 9 §§. Miſsgernings-Balken, jemförde med Kongl. Förordningen den 20 Januarii 1779, för slika fall stadgar.

Skulle, under den tid bränwins-bränning är tillåten, beslagare wilja anställa undersökning om pannans rymden, ware han skyldig, om pannan nyttjas, när han sig i detta ändamål infinner, att afbida tiden, då den afrunnit, så att undersökningen icke må för pannegaren medföra olägenhet eller skada.

§. 60. Om någon af de betjente, som böra wara öfwer efterlefnaden af denna Författning, sjelf bryter deremot, förmedelst olofligt innehafwande af bränwins-brännings-redskap, bränwins-tillwerkning eller försäljning, ware han förfallen till dubbla böter, och miste tjensten.

§. 61. Beträdas de i 58 §. omförmälde betjente, eller de, som förordnas, att bränwins-brännings-redskap under försegling ställa, med wårdslöshet och försummelse i deras skyldigheter och i den tillsyn, dem åligger öfwer hörsammandet af hwad här föreskrifwes, må de, efter omständigheterne, alldeles eller på wiss tid af wederbörande ifrån tjensten skiljas, eller ock wara belagde med det i 1 Cap. 7 §. Utsöknings-Balken utsatta answar.

§. 62. Alla i denna Förordning utsatta böter fördelas sålunda, att Kronan tillfaller en tredjedel och målseganden, der han saken wid Domstol sjelf utför, twå tredjedelar. Warda förbrytelserne hos Fiscaler eller Krono-Betjente eller andra, för tillsynen behörigen tillförordnade, personer angifne, samt målen af dem, på sätt 58 §. innehåller, instämda och utförda, då ske målseganden-rätten, eller twå tredjedelar af böterna, till hälften emellan angifwaren och åklagaren fördelas.

Bränwins-brännings-redskap eller bränwin, som, jemte de käril, deruti bränwinet förwaras, förbrukats, skall fördelas på enahanda sätt; börande så wäl redskapen, som bränwinet och kärilen på offentlig auction försäljas, och beloppet i Sakörds-längden redowisas, hwadan ock wigten af kopparen eller den metall, hwaraf annars redskapen består, skall med auctions-protocoll bestyrkas.

Till redskap, som förbrutna anses, räknas bränwinspanna eller kittel, pannebröst, hatt, pipor, slang och annan afkylnings-redskap, mäskwärmare och rectificator, samt hwad konstredskap som helst, dock ej till större del, än som olofligen nyttjas eller innehafwas.

§. 63. Böter skola gäldas af den pliktfälldes egendom i löst och fast, så långt den räcker, med förwandling endast af bristen; börande Wår och Kronans rätt icke förr utgå, än målseganden sin andel njutit.

Wid böters förwandling, som skall ske till fängelse, sware emot böter af till och med 10 R:dr B:co 1 wecka,

ifrån 10 till och med 25 R:dr	. . .	2 weckor,
— 25 —	50 R:dr	. . .	3 weckor,
— 50 —	100 R:dr	. . .	1 månad.

Gå de öfwer 100 R:dr, ökes straffet med en månads fängelse för det öfwerskjutande beloppet till och med nästa hundradetal, så att twå månaders fängelse swarar mot böter från 100 till och med 200 R:dr, tre månaders fängelse emot böter från 200 till och med

gande för forsling af sådane partier bränwin å alla farwägar i det inre af landet och således jemwäl på inpaßeras. K. Br. d. 14 Nov. och Gen. Tull-St. Circ. d. 9 Dec. 1835.

med 300 R:dr o. s. w. Ej må dock någon för bristande bötes-tillgång mer än ett år i fängelse hållas, ehwad belopp böterne må utgöra.

Under fängelsetiden bör fången till arbete hållas.

§. 64. Beswär, rörande debitering och taxering af de för tillwerkning eller försäljning af bränwin bestämda afgifter, fullföljas i den ordning, som för behandling af frågor om debitering eller taxering af allmänna Bewillningen är föreskrifwen.

Beswär öfwer Wäre Befallningshafwandes beslut i frågor om tillåtelse till bränwins-försäljning i minut äfwensom angående Krogars omflyttning eller indragning, så wäl i Städerne som på landet, anföras hos Oß genom Wår Handels- och Finance-Expedition inom den tid, som för beswär öfwer Wäre Befallningshafwandes beslut i politie-mål stadgad är.

Förbrytelser emot denna Förordning böra, så i Stad som å landet, wid allmänna Domstolarne åtalas och afdömas, med undantag af frågor om olofflig bränwins-försäljning i de Städer, der Police-inrättning finnes och i hwilka dylika frågor uti hittills wanlig ordning behandlas. Då den tillåtande skriftligen anmäler sitt erkännande af förbrytelsen, må personlig inställelse undwikas. Åklagare, som beswärar med oskäligt åtal, ware skyldig gälda kostnad och skada.

§. 65. Af denna Förordning bör alltid ett exemplar finnas å hwarje minuteringsställe, i försäljningsrummet uppspikadt, wid bot Tio Riksdaler B:co.

Hwad Wi sålunda i Nåder förordnat skall tjena till allmän underdånig efterlefnad ifrån och med början af nästinstundande år 1836, ifrån hwilken tid hittills gällande föreskrifter i ämnet komma att till kraft och werkan upphöra.

Det alle, som wederbör, ꝛc.

Formulaire

till

Mätnings- och Stämplings-bewis å bränwins-brännings-redskapen m:o

	Ämnet, hwaraf redskapen är förfärdigad.	Mynningens diameter. fot	tum	Bottnens diameter. fot	tum	Höjd ifrån midten af bottnen till mynningen. fot	tum	Rucker och öppningar på hatten.	Tillwerkarens namn och hemwist.	Mesterread. år	Tillwerkad. år	Koppar-slagarens stämpel.	Tubb-innehåll.	Glas.
Enkel / Dubbel } panna { med fast / med löst / utan } bröst	koppar	00	00	00	00	—	—							
Conisk / Cylindrisk } hatt med 00 tums ång-rör								1 st. oval af 6 t. diam. / 1 st. rund af 1 t. diam.						
Enkel / Dubbel } rectificator fästad wid hatten att fattas emellan pannan och afkylnings-redskapen														
Mäskwärmare														

Redskapens pannerymd är stämplad å pannans { hals / öfwersta del } — 00.

På panna, hatt, mäskwärmare och rectificator åsatt min namnstämpel S. S. 183-
N. N. den — — — 183-

(Justerarens namn.)

I anledning af hwad som förekommit uti ett ferskilt mål har Kongl. Maj:t funnit godt anbefalla Deß Befallningshafwande, att uti de Kungörelser, som angående Mantals- och skattskrifningarne årligen utfärdas, erinra wederbörande, hwad angående tiden för husbehofs Bränwins-bränningens utöfning och redskapens förwaring och försegling, är stadgadt, äfwensom att, wid Mantals- och skattskrifningarne, Kongl. Maj:ts Befallningshafwande, eller de, som, å deras wägnar, dem bewista, skola wederbörande än widare om deras skyldighet härutinnan påminna, så att icke någon okunnighet härom må äga rum. K. Circ. till K. Maj:ts Befallningsh. d. 12 Mars 1817.

Se widare Öfw. St. Emb. Kung. d. 16 Juli 1831, med öfrige till detta ämne hörande Författningar, intagne wid Cap. slut.

Med bifall till Rikets nu församlade Ständers, i öfwerensstämmelse med Ridderskapets och Adelns lemnade samtycke, enhälligt fattade beslut, har Kongl. Maj:t funnit godt, med upphäfwande af sista mom. i 14 §. af bemälte Riks-Ständs Privilegier af den 16 Oct. 1723, i Nåder förklara: att den derpå grundade rättighet, att, å frälsejord anlägga Krogar, skall, i hwars hand jorden än finnes, upphöra. K. Kung. d. 28 Aug. 1834.

2. §.

Samma lag ware om them, som å landet hafwa något nederlag: Doch ware ej förbudit, att lägga sin egen afwel och afrad up, och then sälja hwar han wil.

Huruledes numera upplag i wissa fall må äga rum, se de wid föregående §. anmärkte Författningar.

Sedan, wid förekommen fråga om medel och utwägar till Strömmingsfiskets befrämjande, hos Kongl. Maj:t blifwit i underdånighet anmäldt, att de af Rikets innewånare, som med nämde handtering sig sysselsätta, skola ej sällan sakna den wiga och säkra tillgång

på salt, utom hwilken de, serdeles wid mera ymniga Fisken, icke kunna af denna Näring hämta den fördel, som omständigheterne eljest medgifwa; har Kongl. Maj:t, till afhjelpande af denna olägenhet, funnit godt förklara, att Borgare i Städerne och besutne Landtmän må tills widare wara tillåtit, att uti alla Rikets skärgårdar, der strömming fångas, få på hwad afstånd som helst ifrån närmaste stad hålla upplag af salt, för att dermed betjena dem, som åstunda att med denna wara sig förse, och hwarwid kommer att iakttagas, att den som är hugad att ingå i utöfning af en slik handel, bör wara förbunden, att derom förut hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i Länet sig anmäla och, jemte bewis om god frägd, uppgifwa stället, der han ämnar sitt salt-upplag inrätta, hwilket likwäl, till förekommande af olaga lösning och dermed åtföljande Tullförsnillning, får tillåtas endast å fasta landet, men ej å Holmar i skärgården, äfwensom hwar och en ägare af ett sådant Salt-upplag å landet åligger, att, enär så påfordras, för wederbörande Krono-Betjent eller Lands-Fiscal styrka, det waran blifwit i Stad upphandlad, samt för öfrigt det wilkor wara härmed förenadt, att den, som beträdes att utsträcka en slik honom tillåten salthandel till försäljning af andre sådane Handelswaror på landet, som endast i Städerne få förytträs, bör jemte answar efter lag och Författningar, tillika hafwa förwerkat rättigheten att hålla ett slikt Salt-upplag; warandes dem, hwilka således hålla strömmingsfiskare salt tillhanda, i Nåder tillåtit att strömming sig tillbyta eller upphandla. **K. Br. d. 2 Junii 1809 och Com. Coll. Kung. d. 10 Juli s. å.**

Sedan hos Kongl. Maj:t åtskillige inom Majorna eller Carl Johans Församling boende Ledamöter af Götheborgs Höker-societet anhållit om Nådig bekräftelse å den, under en lång följd af år, dem opåtaldt lemnade frihet att idka höker-rörelse uti nämde, på landets grund inom Säfwedahls Härad belägna trakt; så har Kongl. Maj:t med afseende å angelägenheten för den mängd arbetare och sjöfolk, som äro bosatte inom berörde församling, att på nära håll äga tillgång på erforderlige lifsförnödenheter, samt i likhet med hwad genom K. Br. d. 26 Febr. 1817 blifwit i afseende på handelsfriheten i Götheborgs Förstäder, Haga och Masthugget, förordnadt, funnit godt i nåder tillåta, att victualiehandel må, emot behöriga afgifters erläggande, i Majorna uti öppna bodar utöfwas af dem, som i Götheborg i behörig ordning banat sig wäg till burskap af sådan handel; dock med willkor, att i händelse någon Victualie-handlande beträdes med någon annan waruhandels idkande, han för alltid må blifwa sin handelsrättighet förlustig. **K. Br. d. 22 Nov. 1834.**

Allmogen bibehålles wid friheten att få til hwilken Inrikes Stad de wilja och de af ålder warit wane at besöka, antingen landwägen, eller på sine wid sjökanten boende medbröders båtar til försäljning afföra den afwel och wahror, deras Hemman af sig kasta; dock åligger wederbörande att noga tilse, at ingen Landthandel härigenom må föröfwas. **K. Resol. på Allm. Besw. d. 29 Junii 1752, §. 52.**

Landtmannen bör äga rätt och frihet til seglations idkande på alla orter inom Riket, at der få affätta sine wahror och Landtbruks afkastningar på hwad ort och ställe honom lägligast faller, utan at denna frihet må wara inskränkt inom någon wiß tid på året. **K. Kung. d. 20 Nov. 1766,** hwartil jemföres **K. Förskrån å Allm. fri- och rättigheter d. 23 Febr. 1789,** anm. wid föregående §. i d. C.

Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning, rörande den så kallade Landtmanna-seglationen: gifwen Stockholms Slott d. 11 Febr. 1832.

Wi CARL JOHAN ꝛc. ꝛc. göre weterligt: att då en utwidgad kustfart wäsendtligen widrager till bildande af sjöfolk både för den aflägsnare handelssjöfarten och för örlogsflottan, samt billigheten fordrar, att åt Allmogen wid Rikets kuster och insjöar i allmänhet medgifwa samma frihet till sjöfarts idkande, som af ålder warit innewånarne i wisa landskap, äfwensom Säteriägarne, förunnad; alltså och enär Wi derjemte funnit de tid efter annan utkomne stadgånder rörande den så kallade Landtmanna-seglationen, dels obestämda, dels innefatta hinder för den transport af waror sjöwägen, som, till särdeles fördel för inre rörelsen, Rikets läge erbjuder, hafwe Wi pröfwat godt att, med upphäfwande af de härom förut utfärdade allmänna Författningar samt för wisa Län meddelte särskilte Resolutioner, härmed i Nåder förordna:

1 §. Hwar och en på landet bosatt ware häda efter fritt och obetaget:

1:o att ej allenast för transport inrikes orter emellan af egna och andra tillhöriga Landtmanna-waror samt tillwerkningar, begagna däckade och odäckade fartyg och båtar, af hwad lästetal som helst, utan att med samma fartyg idka fraktfart på alla orter i Riket, under iakttagande likwäl i ena och andra fallet af hwad rörande tullcontrollen i allmänhet finnes föreskrifwet.

2:o Att till Norrige, Finland och Danska Staterne jemwäl i egna däckade eller odäckade fartyg och båtar, af hwad lästetal, som helst, utföra Rikets till utförsel lofgifne producter och tillwerkningar, samt derifrån hämta samma länders till införsel i Riket lofgifne producter och tillwerkningar; äfwensom att emot frakt, åtaga sig för handlandes räkning i Stapelstäderne transport till och ifrån nämnde länder af till utoch införsel lofgifne waror, utan afseende derå, hwarest warorne blifwit producerade eller tillwerkade; skolande i afseende på tullumgälder och controller wid utrikes fart, härom gällande allmänna föreskrifter tjena till efterrättelse.

2 §. Hwad nu blifwit i allmänhet stadgadt, kommer, i afseende på transporten af bruks-effecter från Städerne kring Mälaren och Hjelmaren till Stockholm ej att tillämpas, förr än efter 1841 års utgång inför hwilken tid föreskriften härom i Wårt Nådiga Bref af den 23 Jan. 1827 (kung. genom Com. Coll. Kung. d. 5 Mars s. å.) fortfar att blifwa gällande *).

3 §.

*) Genom högstberörde Nådiga Bref är stadgadt och förordnadt:

1:o Att den hittills utöfwade uteslutande rättighet af fartygsägare i wisa städer wid Sjöarne Mälaren och Hjelmaren att derifrån till Stockholm transportera bruks-effecter och andra waror, bör upphöra, emot upphörande på samma gång af städernes skyldighet, att till fraktfart efter bestämd taxa anskaffa ett wisst antal fartyg, hwarwid likwäl med afseende å de egendoms förhållanden, som berörde, en längre tid åtnjutna rättighet grundlagt, och för att emot förluster skydda nuwarande fartygsägare, fraktandet af bruks-effecter till Stockholm skall under ytterligare femton år, räknade ifrån och med början af innewarande år till och med slutet af år 1841, uteslutande af städernes fartyg werkställas, så framt städerne under tiden, likasom hittills, emot bestämda taxor tillhandahålla erforderligt antal goda fartyg.

2:o Att, oaktadt denna fortfarande transporträttighet af bruks-effecter, Bruksägare må genast tillåtas, att, hwar för sig eller flere gemensamt, i likhet med hwad af dem, som innehafwa lastage-platser wid Mälaren eller Hjelmaren, redan utöfwas, med egna fartyg till Stockholm föra sina tillwerkningar, samt de för Brukens drift erforderliga råämnen och materialier, såsom tackjern, malm m. m., som i någon af ofwannämnde städer blifwit upplagde, men utan rättighet att gå för frakt med andra bruks-effecter: börande derwid för öfrigt iakttagas, att de särskilta öfwerenskommelser, angående transport af effecter, som emellan Bruksägare och Redare i någon af städerne kunna wara träffade, i behörig ordning tjena till efterrättelse, och att för de fartyg, som af Bruksägare sjelfwe till transport af deras tillwerkningar begagnas, enahanda hamnumgälder och andre afgifter erläggas, som för hwarje stads egna fartyg äga rum.

3:o Att hwad särskilt beträffar bruks-effecter, som nedkomma på Strömsholms kanal och till hwilkas widare transporterande ifrån Strömsholms wäg städerne Westerås och Köping hittills utöfwat en på ingen uttrycklig författning grundad uteslutande rättighet, så dane effecter hädanefter må med samma fartyg, som å kanalen begagnats, föras directe till Westerås, eller hwilken uppstads- eller stapelstads-wäg som helst, utan att behöfwa wid Strömsholms wäg omlastas, och utan att wara underkastade andra, än behörige kanal- och sluß-afgifter, utom i de fall, då ägarne sjelfwe åfwen-

3 §. Fartyg, hwarmed Landtman idkar sjöfart, må af honom hwar som helst på landet byggas, utrustas och repareras. Nybyggnad af fartyg eller reparation deraf för andras räkning må deremot ej werkställas, utan wid sådant skeppswarf, till hwars anläggning tillstånd i föreskrifwen ordning blifwit lemnad.

4 §. Landtman åligger wid wite af 3 R:dr 16 sk. Banco, att senast inom Mars månads utgång hwarje år till Kronofogden i orten uppgifwa de honom tillhörige fartyg och båtar af 5 läster och derutöfwer. Deßa fartyg och båtar skola sedan till antal och lästetal uptagas i de årliga berättelserna om näringarne i hwarje Fögderi, hwilka från Wäre Befallningshafwande böra till Wärt och Rikets Commerce-Collegium ingå.

5 §. I afseende på afgifter till Staten för den sjöfart, som idkas af innewånare på landet, tjenar gällande Bewillnings-Förordning till efterrättelse; och skall Allmoge, då den med sina farkoster besöker städer eller desamma underlydande orter för att derstädes loßa eller lasta, widkännas de i och för en sådan seglation stadgade afgifter till städerne. Det alle ꝛc. ——— *).

Wi CARL JOHAN ꝛc. göre wetterligt: att som Wi i Nåder inhemtat, att hittills utfärdade stadganden, rörande uttagandet af folkpaß wid inrikes sjöresor blifwit olika tillämpade, samt att den skyldighet, som i wiße orter ansetts äga rum äfwen för landtmän, att för dem tillhöriga fartyg och båtar, som till inrikes sjöfart begagnas, förse sig med paß från Wäre Befallningshafwande eller Städernes Magistrater, medfört olägenhet och föranledt till onödiga utgifter wid Landtmanna-seglationen, Wi alltså funnit godt, att, med ändring och upphäfwande af nu gällande föreskrifter om Folkpaß wid sjöresor inrikes orter emellan, till efterrättelse från och med nästa års början, Nådigst förordna:

1:o Att de, som föra fartyg eller båtar, tillhöriga Landtmän eller innewånare i Köpingar, fiskelägen och lastageplatser, skola wid resor inrikes orter emellan, i alla de fall, då, enligt gällande Förpaßnings-stadga, förpaßning bör för fartyget eller båten uttagas, wara försedde med namnlista å besättningen eller så kallad folkpaß:

2:o Att nämde paß, hwilka gälla endast för det år, hwarunder de blifwit uttagne, skola utfärdas af den tulltjensteman, som å fartyget eller båten första gången hwarje år meddelar förpaßning, sedan likwäl för honom blifwit företedde behöriga intyg att hwar och en af besättningen äger god frägd; börande Skepparen eller den, som förer fartyget eller båten, wid hwarje anloppsort, der tullbewakning finnes, uppwisa folkpaßet till päteckning af wederbörande tulltjensteman, hwilken jemwäl i händelse besättningen undergått förändring, åligger att sådant å paßet anmärka:

3:o Att i de fall åter, då fartyg eller båtar, tillhöriga Landtmän eller innewånare i Köpingar, fiskelägen eller lastageplatser, icke äro underkastade förpaßning, men afgå till aflägsna, utom länet belägna orter, hwilka af dem icke wanligen besökas, åligger Skepparen eller den, som förer fartyget eller båten, att medhafwa wederbörande Kronobetjents eller Prästerskaps betyg om besättningens frägd och hemwist; hwaremot dylika betyg ej erfordras för resor, som med berörde fartyg eller båtar werkställas inom Länet eller derintill belägna orter, hwilka af dem wanligen besökas:

4:o Att å fartyg och båtar, tillhöriga Städernes innewånare, de der begagnas för resor inrikes orter emellan, alltid skall finnas folkpaß, hwilket, wid fartygets eller båtens första resa hwarje år, Magistraten åligger att utfärda, sedan besättningen inför Stadens Sjömanshus, i händelse sådant finnes, men i annat fall inför Magistraten, blifwit behörigen påmönstrad:

5:o Att deßa folkpaß, i likhet med hwad om enahanda paß å fartyg och båtar på landet är stadgadt, gälla endast det år, hwarunder de blifwit meddeldta, samt likaledes böra, wid hwarje anloppsort, der tullbewakning finnes, uppwisas till päteckning af wederbörande tulltjensteman, som, i händelse besättningen undergått förändring, äfwen tillhör att sådant å paßet anmärka: åliggande deßutom Skeppare å städerne tillhörige fartyg och båtar, att wid slutad sjöfart hwarje år inför Sjömanshuset i Stad, der sådant finnes, och i annan händelse inför Magistraten afmönstra besättningen och folkpaßet aflemna; och

6:o Att om folkpaß ej medhafwes eller företes i de fall, då sådant här ofwan är föreskrifwit, Skepparen eller den, som förer fartyget eller båten, skall böta Sex Riksdaler 32 sk.: den som försummar iakttaga stadgandet i 1:sta punkten af förberörde 3 moment, skall plikta Tre Riksdaler 16 ß.; samt att Skeppare i Stad, som underlåter att inmönstra och afmönstra besättningen samt wid sista resan om året återställa folkpaßet, skall derföre böta Sex Riksdaler 32 sk. Banco. **K. Förordn. angående Folkpaß wid sjöresor inrikes orter emellan d. 26 Oct. 1833.**

Sist intagna Författning må ej i afseende på Ångfartyg winna tillämpning. **Gen. Tull-St. Circ. d. 21 Maji 1834.**

Efter inhämtande af underdånigt förslag å beloppet af den afgift hwilken bör tillkomma Tulltjensteman såsom lösen för de folkpaß, hwilka enligt 2 mom. af K. Förordn. d. 26 October 1833 för sjöresor inrikes orter emellan med fartyg och båtar, tillhöriga landtmän eller inwånare af Köpingar, Fiskelägen och lastageplatser, skola utfärdas, att gälla för det år, hwarunder de uttagits, har Kongl. Maj:t i Nådigt bref d. 27 Dec. sistlidne år, bestämt nämda lösen åt tulltjenstemännen för hwarje sådant folkpaß till tjugufyra (24) skillingar Banco, oberoende af fartygets storlek eller besättningens antal. **Gen. Tull-St. Circ. den 1 Febr. 1834.**

3. §.

Byter Landtmannen, til bärgning och nödtorft sin, wahra i wahra, eller kiöper för reda penningar, hwad annar af sin afwel låta kan; thet må ej landskiöp heta.

Gästgifware hafwe wälд att det, som å landet finnes, till sin nödtorft upköpa. 28: 4. B: B.

4. §.

The, som kiöpslaga med hästar, måge fara omkring i landet, och them kiöpa och sälja. Stadens kiöttmänglare och fiskare måge ock å landet kiöpa slachteboskap och färsk fisk, til stadens behof.

Angående handel med färska fiskewaror, se 1 Cap. 2, 3 och

att dem på Strömsholms wäg upplägga, samt att Bruksägare, äfwen i sådan händelse, skola äga rätt att ifrån Strömsholm till Stockholm låta med egna fartyg föra sina egna tillwerkningar, på sätt andra punkten innehåller.

4:o Att frakfart på sjöarne Mälaren och Hjelmaren med alla andra waror än bruks-effecter skall, under iakttagande af hwad författningarne om rättighet till inrikes sjöfart i allmänhet stadga, wara fullkomligen fri och oinskränkt, icke allenast ifrån städerne Westerås, Köping, Arboga, Thorshälla och Örebro till hwilken inrikes hamn som helst, utan ock ifrån alla inrikes hamnar till nämnde städer, och

5:o Att äfwen brukseffecter och råämnen för bruksbandteringen af alla slag må, under iakttagande af författningarnes föreskrifter, ifrån ofstanämnde städer fritt och obehindradt transporteras till alla inrikes hamnar, ware sig wid Mälaren eller Hjelmaren eller utom deßa sjöar, med undantag endast af Stockholm.

*) Före utfärdandet af ofwanstående K. Förordning, funnos angående landtmäns och allmogens seglationsfrihet stadganden meddelte, dels uti de här ofwan framför nämnde Förordning, anmärkte Författningar, dels ock uti K. Res. på Allm. besw. d. 17 Sept. 1723 §. 76, K. Res. på Städ. besw. d. 10 Oct. s. å. §. 22, K. Br. d. 5 Oct. 1786, (angående allmogens i Wästerbotten rätt att begagna däckade fartyg), K. Br. d. 28 Aug. 1794, (att Wästernorrländska allmogen icke ägde frihet betjena sig af dylika fartyg,) Com. Coll. Kung. d. 3 Jun. 1805, (innehållande förbud för åboer på de Skånska Fiskelägen att nyttja däckade fartyg,) K. Br. d. 26 Oct. 1804, d. 31 Mars 1819, och d. 2 Mars 1825, (angående Blekingska Allmogens seglationsfrihet:) samt Com. Coll. Kung. d. 9 Apr. 1811, (i enlighet hwarmed allmogen i Hallands samt Göthe-borgs och Bohus Län wore berättigade till fart å utrikes orter med däckade fartyg under 15 lästers drägt).

och 4 §. §. af Fiskeri-Stadgan d. 14 Nov. 1766 wid 18 Cap. B. B. pag. 253.

Hästhandlare, eller sådane som resa att sälja och byta hästar, erlägga, utan åtskillnad på hufwudman eller följesägare, hwarje person, som sig med sådan handlering befattar 25 R:dr; Och skall med wederbörande uppbördsmäns qwittence styrkas, att Bewillningsafgiften för löpande året blifwit riktigt erlagd, eller säkerhet derföre ställd, innan Konungens Befallningshafwande eller wederbörande Magistrat meddelar dem pass, hwilket pass bör uttryckeligen innehålla att de till en sådan handel äro berättigade.

Under sådan hästhandel begripes icke den försäljning af hästar som en Landtegendoms-innehafware i och för sin egendom idkar. **Bewilln. Förordn. d. 14 Maji 1835.**

Kongl. Majests Nådiga Kungörelse, angående hwad iakttagas bör i anseende till den Allmogen i Sju Härader af Elfsborgs Län samt Städerne Borås och Ulricehamn bewiljade handelsfrihet; Gifwen d. 5 Junii 1822.

Wi CARL JOHAN &c., göre weterligt: Att, sedan Oss Rikets Ständer i underdånighet anhållit om åtskilliga ändringar och rättelser uti nu gällande Författningar om den Allmogen i Sju Härader af Elfsborgs Län samt Städerne Borås och Ulricehamn bewiljade handelsfrihet, Wi, efter öfwerwägande af så wäl Rikets Ständers underdåniga hemställanden, som hwad härwid i öfrigt förekommit, i Nåder funnit skäl, att i detta ämne stadga och förordna som följer:

1 §. Allmogen uti Ås, Wedens, Kinds, Marks, Bollebygds, Gäseneds och Redewägs Härader af Elfsborgs Län ware tillåtit, att, under iakttagande af de föreskrifter, som i denna Författning stadgas, få idka Gårdfarihandel, för att i de städer och orter inom Riket, hwilka den åstundar besöka, så wäl wid, som utom, marknader, till salu hålla waror af deß afwel och tillwerkning, och att upköpa sina förnödenheter af andra waror.

2 §. Gårdfarihandelsresa får ej företagas af flere än en person från hwarje skattlagd och besuten hemmansdel: och bör den, som till sådan resas anställande skall anses berättigad, sjelf innehafwa hemmansbruk, hafwa fyllt tjugutwå år, samt wara känd för god frägd.

Den Hemmansägare eller Åbo, som af ålder, sjuklighet eller annat giltigt skäl är hindrad att resan sjelf förrätta, äfwensom Enka å besuten hemmansdel, må afsända sina slöjder och tillwerkningar med en af deras Söner eller Dränger, så framt densamme i öfrigt upfyller hwad till erhållande af Pass på gårdfarihandel för Hemmansägare eller Åbo, enligt denna Förordning, erfordras.

3 §. Innan Gårdfarihandelsresa utom Elfsborgs Län får af någon anställas på längre eller kortare afstånd från hemorten, skall han dertill hafwa sig försett med Pass af Wår Befallningshafwande i nämnde Län, och skola sådane Pass antingen af Wår Befallningshafwande eller af den, som han i sitt ställe dertill förordnar, utfärdas i Borås eller Ulricehamn eller på någon annan inom förenämnde Härader belägen lämplig ort, der de, som åstunda företaga slika handelsresor, böra personligen sig inställa, för att sin rättighet dertill styrka.

Är någon hindrad, att derwid sjelf wara tillstädes och låter genom annan till erhållande af Pass sig anmäla; ankomme det på pröfning af Wår Befallningshafwande eller den som deß ställe företräder, huruwida förhållandet ejest kan så tillförlitligen utrönas, att Pass må en sådan person, oaktadt hans utebliswande, meddelas.

4 §. Till erhållande af Resepass å gårdfarihandel erfordras, att sökanden skall förete följande handlingar:

Bewis om sin ålder och sin frägd;

Bewis, att han sjelf innehafwer hemmansbruk i den Socken, der han är bosatt;

Behörigt Läkare-betyg, att sökanden icke är med smittosam sjukdom behäftad; Samt

fullständig förteckning på de waror af ortens alster och tillwerkning, som han ämnar till försäljning medföra. I händelse Pass begäres af Son eller Dräng; bör, jemte bewis om hans ålder, frägd och hälso-tillstånd, samt warusförteckning, såsom ofwan sagdt är, äfwen företes betyg öfwer Hemmansägarens eller Åbons förfall eller enke-tillstånd.

5 §. För utfärdandet af ifrågawarande Pass ware årligen 2:ne terminer, som taga sin början den ena i Januarii och den andra i September månad; men ej må någon i gårdfarihandels afsigt förpassas från och med April till och med Augusti månad, under hwilken tid, såsom för Landtförbliswa mannen mäst angelägen, Allmogen bör wid hemmansbruket

Wår Befallningshafwande äligger, att korrt före hwarje af berörde pass-terminer kungöra, att de, som åstunda Pass, sedde med de bewis och handlingar, som enligt nästföregående §. böra i sådant afseende företes, wid äfwentyr för fråga warande passsökande att möjligtwis icke erhålla Pass, på sätt i 3 §. säges.

6 §. Pass för resor inom Marieslads, Jönköpings, Halmstads samt Götheborgs och Bohus Län skola, då de utgifwas för den rese-termin, som börjas i Januarii månad, bliswa gällande till den 1 Mars, och de som meddelas i September eller för höstresan, gälla till den 1 November.

De som åstunda Pass till andre orter i Riket, må kunna af dem sig begagna för winterresan till den 15 April och för höstresan till den 15 December.

7 §. I Resepassen utsättas de orter, som innehafwaren äger tillstånd besöka, samt tiden inom hwilken han bör wara till orten återkommen. Den afgifne och af Landshöfdingen granskade warusförteckningen skall, sedan den på stället bliswit af Lands-Secreteraren påtecknad, widhäftas Passet, hwilket för öfrigt, i enlighet med föreskriften uti 5 §. af Kongl. Påbudet den 14 Augusti 1812, bör innehålla uppgift på den förpassades ålder, jemte beskrifning om de hufwuddrag i hans utseende, som göra honom igenkännelig.

8 §. Ej må något Pass ställas på flere än en person eller utfärdas förr än det gamla, i fall sökanden något sådant förut innehaft, bliswit till Lands-Cantoret återställdt.

9 §. Så länge omständigheterna fordra att bibehålla inrikes Tullbewakning på några orter af Riket, skall det åligga innehafwaren af ett behörigen utfärdadt Pass på gårdfarihandel, att hos Tullkammaren i Borås eller Ulricehamn före afresan från orten förete så wäl samma Pass, som de waror han ämnar medföra. Befinnes wid anställd undersökning, att han werkeligen innehafwer de waror, som på den af Wår Befallningshafwande granskade och Passet widhäftade förteckningen bliswit upgifne, och att deßa äro af Allmogen i orten alstrade eller tillwerkade; skola de i en af Tullkammaren för detta ändamål inrättad Special anteckenas och de bland dem, som äro stämpelbare, med undantag af blaggarn, säckwäf, wäsnader af kreaturs hår, linne- och yllebånd, grofwa ullstrumpor samt yllemöfior och wanter, förses med stämpel utwisande Stadens namn, der stämplingen skett; och meddele Tullkammaren bewis derom genom påskrift å Passet, hwarwid utsättes den nummer, hwarunder anteckningen i Specialen är gjord, äfwensom dagen, då densamma bliswit werkställd.

Förr än sådant föregått, må Resepasset ej anses gällande.

10 §. Om wid den undersökning, som, enligt nästföregående §. af Tullkammaren anställes, befinnes, att det förtedda warusförrådet ej öfwerensstämmer med den afgifna förteckningen; skall resan inställas och sådant af Tullkammaren anmärkas på Resepasset, hwilket Tullkammaren genast derefter bör till Wår Befallningshafwande insända.

På enahanda sätt förfares, om de förtedda warorna, churu till benämning och myckenhet med förteckningen öfwerensstämmande, finnas wara utländska förbudna eller lofgifna, eller ock inhemska tillwerkningar, som ögonskenligen ej äro af Allmogen i orten försärdigade, med hwilket gods, äfwensom med innehafwaren, i öfrigt förhålles på sätt uti 17 §. stadgas.

Beträdes Tullkammaren med wårdslöshet eller försummelse wid sådana undersökningars werkställande, eller att hafwa med stämpel försett waror, som ej äro af Allmogens i orten egna tillwerkningar; ware densamma underkastad answar, enligt 1 Art. 9 §. af Förordningen emot Lurendrägeri och Tullförsnillning af den 12 Februarii 1820.

Om Tullkammaren inställt gårdfarihandlandes resa, under påstående, att de af honom förtedde waror, churu inhemska, icke äro af Allmogens i orten tillwerkning; skall det åligga Tullkammaren, då så påfordras, att sitt påstående inför Domstol behörigen bewisa samt att, der sådant ej kan åstadkommas, ersätta all kostnad och förlust, som genom resans inställande bliswit innehafwaren af warorna tillskyndad och deßutom böta Etthundra Riksdaler.

11 §. Till Tullstyrelsen bör af Wår Befallningshafwande genast insändas förteckning på de för hwarje resetour utfärdade Pass, äfwensom han äger att skyndsamt låta komma till wederbörande Krono-betjentes kunskap, hwilka af Allmogen bliswit med Resepass å gårdfarihandel försedde. Samma Betjente skall åligga att, en hwar i sitt district, inhemta underrättelse, huruwida Hemmansbrukare, som Pass undsatt, werkligen afrest, eller den, som sådant ej erhållit, på resa sig begifwit, och i fall mißbruk i ett eller annat afseende upptäckes, derom oförd röjeligen hos Wår Befallningshafwande göra anmälan, samt, då någon med answar i denna Författning belagd förbrytelse anses wara begången, den anklagade wid närmaste Tull-Rätt tilltala, så framt ej målet redan bliswit anhängigt gjordt wid Domstol i den ort, der förbrytelsen sig yppat.

12 §. Den Gårdfarihandlande, som på gårdfarihandelsresa med sig tager någon oförpassad äldre eller yngre person, ware förfallen till Tjugufem Riksdalers böter.

13 §. Idkar någon utom Elfsborgs Län gårdfarihandel utan behörigt, i slikt ändamål honom meddelad, Pass eller med ett sådant, som ej bliswit, till följd af 9 §. hos wederbörande Tullkammare förelagt, och med deß påskrift försedt, eller ock med Pass, som sinnes wara för en annan utfärdad, bö-

böte Femtio Riksdaler, och skall det gods, som han medför, anses förwerkadt.

Till enahanda böter ware den förfallen, som det på honom ställde Paßet till annan person öfwerlemnat.

14 §. Utom Elfsborgs och Skaraborgs Län må Gårdfarihandlande ej resa eller taga qwarter flere i ett sällskap än högst sex personer. Färdas eller uppehålla sig flere tillsammans; böte hwar och en af dem Sex Riksdaler Tretiotwå Skillingar och hafwe förwerkat alla de waror, som af dem medföras.

15 §. Gårdfarihandlande skall äligga, att hos Borgmästaren i hwarje Stad, som af honom besökes, eller der Landshöfdinge-residence är, å Lands-Cantzliet förete det för honom utfärdade Paß, hwarom bewis, som utan lösen meddelas, skall Paßet åtecknas. Underlåter han att sådant fullgöra; böte Sexton Riksdaler Tretiotwå Skillingar.

16 §. Jemte det att Gårdfarihandlande skall wara pligtig, att, då han af Krono- eller Tullbetjent anträffas, upwisa sitt Paß och låta besigtiga det gods, som han medför, bör det äfwen ofelbart äligga den Krono- eller Tullbetjent, som en sådan besigtning förrättar, att å Paßet anmärka, huruwida allt befunnits enligt med Paßets innehåll.

Enahanda förhållande iakttages, då Gårdfarihandlande anländer med waror till Stad, der Tullbewakning hålles, i hwilket fall Paßet bör i Tullen upwisas och warorne der visiteras.

17 §. Innehafwer den, som på gårdfarihandelsresa stadd är, inhemska waror, som behörigen finnas ej wara af Allmogen inom orten tillwerkade; skall han för ett sådant missbruk af sin handelsrättighet böta en tredjedel af deßa warors wärde.

Medförer han utländska till införsel tillåtna och förtullade waror; ware desamma förwerkade och han för altid förlustig rättigheten att gårdfarihandel widare idka. Dock undantagas ifrån stadgandet i detta och föregående moment, sådane mindre partier af i allmänhet lofsinna handelswaror, hwilka, såsom påtagligen ämnade för hans eget eller hans hushålls behof, blifwit af honom under resan uphandlade.

Är något af det medförda godset utländskt till införsel förbudet, eller ock tillåtet men tullförsnilladt; ware äfwen detsamma förbrutet, och innehafwaren, jemte förlust af sin gårdfarihandelsrättighet, underkastad den påföljd, som Förordningen emot lurendrägeri och tullförsnillning stadgar.

Om arsenik eller något annat slags gift af Gårdfarihandlande medföres; skall han böta Etthundra Riksdaler och förlora sin handelsrättighet; börande Son eller Dräng, som på gårdfarihandelsresa blifwit utsänd, och derunder beträdes med försäljning af arsenik eller annat gift, utom förberörde böter wara underkastad den påföljd, att icke widare kunna hwarken till sådan resa för annan nyttjas eller, i fall han sjelf erhåller Hemmansbruk, gårdfarihandel utöfwa.

18 §. Anträffas Gårdfarihandlande med sådant gods, som, enligt nästföregående §., ej får af honom medföras; bör detsamma, likmätigt 5 Art. 11 och 12 §. §. af Förordningen emot lurendrägeri och tullförsnillning, anhållas, behörigen uptecknas och besigtigas, samt den anklagade wid närmaste Tull-Rätt till answar ställas.

På enahanda sätt förfares i de fall, som uti 13 och 14 §. §. här ofwan omförmälas.

19 §. Allmogen uti ofwannämnde Sju Härader skall wid Twåhundra Riksdalers böter wara förbudet, att i handelsafsigt sjöledes eller landwägen resa till utrikes ort.

Skeppare eller Båtförare, som på sådane resor medtager någon af nämnde Allmoge, böte Femtio Riksdaler.

Det hittills gällande förbud för Gårdfarihandlande Allmogen, att med sina alster och tillwerkningar besöka Norrige, skall uphöra, och må Paß, gällande för Ser månader, på gårdfarihandelsresor till Norrige hädanefter meddelas hwar och en till sådan handel i öfrigt berättigad person, wid samma tillfällen, då Paß på gårdfarihandel inom Swerige utgifwas.

20 §. Då någon Gårdfarihandlande blifwer dömd sin rese-rättighet förlustig; äligger det wederbörande Tull-Domstol, att en afskrift af Utslaget i sådane mål genast insända till Wär Befallningshafwande i Elfsborgs Län, som, sedan samma Utslag wunnit laga kraft, bör föranstalta, att det offentligen kungöres i det Härad, der förbrytaren har sitt hemwist.

21 §. Inom åtta dagar efter återkomsten till hemorten skall Gårdfarihandlande, wid Sexton Riksdaler Tretiotwå Skillingars wite, aflemna Paßet antingen å Lands-Cantzliet i Wenersborg, eller till närmaste Kronobetjent, eller till Tullkamrarne i Boräs eller Ulricehamn; äliggande det Kronobetjente och nämnde Tullkamrar att Paßen, efter deräs gjord anteckning om aflemningsdagen, till Wär Befallningshafwande insända.

Till det i denna §. stadgade answar skall äfwen den wara förfallen, som utöfwer den i Paßet utsatta tid sin resa fortsätter. Kunna i ena eller andra händelsen laga förfall uppgifwas; bör sådant inom 14 dagar efter hemkomsten hos Landshöfdingen anmälas och behörigen styrkas, och ware den förpaßade i slikt fall ifrån answar befriad.

22 §. Sedan Paßet blifwit till Lands-Cantzliet återlemnadt, bör Wär Befallningshafwande noga tillse, huruwida innehafwaren fullgjordt hwad honom likmätigt 9, 15 och 21 §. §. ålegat, samt om annorlunda befinnes, öfwerlemna målet till wederbörande Kronoåklagare, som äger att detsamma till laga åtal wid närmaste Tull-Rätt anmäla.

Widtages någon sådan åtgärd af Wär Befallningshafwande; bör sådant å Paßet anmärkas, och skola de till Lands-Cantzliet återlemnade Paßen altid insändas till Tullstyrelsen, för att derstädes jemföras med de från Tullkamrarne inkomne Specialerna.

23 §. Den ifrån äldre tider Staden Boräs och sedermera äfwen Staden Ulricehamn medgifna rättighet till gårdfarihandels idkande, hwaraf Borgare i nämnde Städer, dels sjelfwe; dels genom dertill antagna Handelsdrängar, sig begagnat, skall för dem fortfara, med waror tillwerkade i deßa Städer eller af Allmogen i angränsande Landtbygd, under de härefter stadgade inskränkningar, som Wi i Nåder funnit nödiga till förekommande af öfwerklagade missbruk wid berörde handelsrättighets utöfning.

24 §. Ingen skall äga rätt att ifrån nämnde Städer, sjelf eller genom antagne Handelsdrängar drifwa gårdfarihandel, med mindre att han der wunnit burskap, och är bosatt, samt wid den årliga Mantals- och Skattskrifningen sig till sådan handel anmält. De Handelsdrängar, en Borgare will på gårdfarihandel utsända, böra, enligt af honom wid Mantalsskrifningen meddelad uppgift om deras namn och antal, wara hos honom skattskrifne och i hans bröd; och den Handlande, som låtit hos sig skrifwa någon Handelsdräng, den han icke ensam för sin rörelse begagnar, skall för altid förlora sin rätt till gårdfarihandels idkande.

Förteckning på de personer, som hwarje år blifwit till idkande af gårdfarihandel ifrån Boräs eller Ulricehamn upgifne, skall genast efter slutad Mantalsskrifning till Wär Befallningshafwande insändas.

25 §. Paß på gårdfarihandelsresa för Borgare eller Handelsdräng i Boräs och Ulricehamn må af Magistraterna derstädes utfärdas för de personer, som wid mantalsskrifningen blifwit dertill anmälde, och för öfrigt, i likhet med hwad för Gårdfarihandlande af Allmogen är stadgadt, behörigen styrka, att de upnått 22 års ålder, äga god frägd och icke äro med smittosam sjukdom behäftade, samt förete specificerad förteckning å de waror, som de ämna medföra. Wid utfärdandet af deßa Paß, som hwarje gång ställas på Fyra månader, för resor inom Swerige, och på Ser månader för resor till Norrige, skola Magistraterne iakttaga hwad här ofwan uti 7 och 8 §. §. i afseende på Paß, som af Wär Befallningshafwande meddelas, föreskrifwet är. Upgift om de personer, som uttagit Paß, och orterne, hwartill de blifwit förpaßade, bör af Magistraterna ofördröjligen insändas till Wär Befallningshafwande, som lemnar Wär General-Tull-Direction del deraf.

I fall, i följd af särskilde omständigheter, Paß på gårdfarihandel skulle sökas för någon, som wid Mantalsskrifningen ej blifwit dertill upgifwen; skall Magistraten anmäla förhållandet hos Wär Befallningshafwande, på hwars pröfning må bero, huruwida giltiga anledningar till bewiljande af undantag härutinnan förekomma.

26 §. Wid gårdfarihandels utöfning af Handlande eller Handelsdräng ifrån Boräs och Ulricehamn skola de här ofwan för Gårdfarihandlande af Allmogen, uti 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17 och 18 §. §., meddelade föreskrifter i allt wara gällande, med det tillägg wid 10 och 17 §. §., att de waror som af Städernas Gårdfarihandlande medföras, må, enligt 23 §., wara tillwerkade antingen i Boräs och Ulricehamn, eller af Allmogen i orten. Städernas Gårdfarihandlande skola genast efter återkomsten till hemorten aflemna deras Paß till Magistraten, wid det i 21 §. påbudna wite af Sexton Riksdaler Tretiotwå Skillingar, som äfwen äger rum, i händelse något Paß blifwit, utan laga förfall, utöfwer deri bestämd tid begagnadt.

De återlemnade Paßen tillsändas Wär Befallningshafwande, som dermed förfar på sätt 22 §. innehåller.

27 §. Nuwarande Borgare i Boräs och Ulricehamn, som åstunda att, sjelfwe eller genom Handelsdrängar, idka gårdfarihandel, och som, enligt 17 §. af denna Förordning, icke få medföra eller medföra låta utländska waror eller andra inhemska, än dem, hwilka i deßa Städer eller af Allmogen i orten äro förfärdigade, må ej eller, wid warors afsändande till Marknader eller andra Städer, under wägen föryttra eller föryttra låta något deraf, wid påföljd af de medförda warornas och handelsrättighetens förlust, jemte böter efter Lag.

Hädanefter skall den skillnad i borgarerätt uti Städerna Boräs och Ulricehamn äga rum, att hwar och en, som önskar derstädes winna burskap, bör upgifwa, antingen han ämnar idka wanlig handel i Staden och å Marknader med tillåtna utländska och inhemska köpmannawaror, eller ock utöfwa gårdfarihandel med deßa Städers samt Allmogens i orten alster och tillwerkningar; och skall den, som å den ena af deßa handelsgrenar erhållit burskap och likwäl befattar sig med den andra, straffas med förlust så wäl af sin handelsrättighet, som af de waror, han olofligen innehafwer. De förre benämnas handlande Borgare, och de senare Gårdfarihandlande Borgare.

28 §. Handlande Borgare i Boräs eller Ulricehamn skall, jemte tillgodonjutande af den med burskapet åtföljan-

de frihet att, under wilkor, som i denna Författning föreskrifwas, idka handel med lofgifna waror å alla marknader i Riket, anses hädanefter, som hittils, berättigad, att äfwen uti alla andra Städer, så wäl wid, som utom, marknader, hafwa öppen bod för egen räkning till försäljning af waror och tillwerkningar, som i Boräs och Ulricehamn eller af Allmogen i orten deromkring äro bewisligen förfärdigade, i hwilket afseende de bland deßa waror, som äro stämpelbare, böra i någondera af sistnämnde Städer hafwa undergått sådan stämpling, som här ofwan i 9 §. är påbuden.

Har han i deße bodar andra waror; skall han derföre anses såsom för annan olaga handel.

29 §. Då handlande Borgare i någon af förenämnde Städer, antingen sielf eller genom antagen Handelsdräng, will idka handel å marknader utom Länet; bör Paß för resan begäras hos Stadens Magistrat, som, sedan paß-sökanden personligen sig inställt och befunnits wara till resans anställande behörig, äger att honom förse med wederbörligt Paß, innehållande tiden, hwarunder detsamma får gälla, och hwilken må kunna bestämmas till högst Fyra månader. Är sökanden Handelsdräng; bör, innan Paß för honom utfärdas, jemwäl styrkas, att han med smittosam sjukdom ej är beswärad, samt i Paßet äfwen införas uppgift om hans ålder och utseende.

För behörigheten af slika Paß, hwilka ej få någon medelas, förr än det gamla, i sall han sådant förut innehaft, bliswit återställdt, ware Magistraterna answarige; och skall det dem åligga, att hwarje halft år till Wår Befallningshafwande i Länet insända förteckningar på de Borgare och Handelsdrängar, som i förenämnde ändamål bliswit under näst förflutne Sex månader af dem förpaßade, på det att Wår Befallningshafwande må kunna bliswa i tillfälle, att, i anledning deraf, widtaga de åtgärder, som efter omständigheterna kunna finnas nödige.

30 §. Medföres under slike marknadsresor sådane waror, som enligt särskilde stadganden böra wid transporter inom Landet i allmänhet wara underkastade förpaßning; skola äfwen deße, wid det i samma författningar föreskrifne answar, med wederbörande Tullkammares Paß förses.

31 §. Finnes Borgare eller Handelsdräng ifrån Boräs eller Ulricehamn idka försäljning å marknader utan dertill meddeladt behörigt Resepaß; hafwe han förwerkat det handelsgods, som han då innehafwer, ehwad det eljest till mer eller mindre del bliswit förpaßadt eller ej.

32 §. Borgare eller Handelsdräng från förrberörde Städer skall, då han på marknadsresa stadd är, wara förbudit, att färdas tillsammans med någon af Allmogen, som innehar Paß på gårdfarihandel. Sker det likwäl; ware allt det gods förwerkadt, som af honom då medföres.

33 §. De uti denna Förordning gifne förbud för Gårdfarihandlande, att under handelsresor medföra andra waror, än dem, som i hans hemort äro tillwerkade, åsyfta icke någon inskränkning i handeln med spannmål, kreatur och victualier samt andra Landtmanna-waror, hwilken Gårdfarihandlande, likasom andre, må fritt och obehindradt utöfwa, på sätt uti särskilde derom widtagne Författningar föreskrifwes.

34 §. Af de böter, som i följd af denna Författning ådömas, njuter Kongl. Maj:t och Kronan hälften samt angifwaren eller beslagaren den andra hälften, och förhålles på lika sätt med de förbrutne warornas wärde efter föregången försäljning, hwarwid i afseende på sådant utländskt gods, som är till införsel förbudit, för öfrigt iakttages hwad Förordningen emot lurendrägeri och tullförsnillning derom innehåller.

35 §. Förenämnde böter skola af den brottsliges egendom utsökas, så långt den räcker, samt beslagaren framför Kronan njuta sin andel fullt ut af hwad i penningar kan utgå.

Med det bötesbelopp, till hwars gäldande all tillgång saknas, förfares sålunda, att böter under Femtio Riksdaler förwandlas i fängelse efter den i 8 punkten af Kongl. Förklaringen d. 23 Mars 1807 i allmänhet lagde grund, hwaremot böter från och med Femtio Riksdaler och deröfwer afstjenas med allmänt arbete på det sätt, att från och med Femtio Riksdaler till Etthundra Riksdalers böter swara emot Tre månaders arbete, från och med Etthundra till Twåhundra Riksdaler emot Fem månader, samt från och med Twåhundra Riksdalers böter och derutöfwer emot Sex månader.

Då någon för särskilde förbrytelser bliswer dömd till böter, som böra förwandlas, dels i allmänt arbete, dels blott i fängelse; skola böterne af sistnämnde slag, i sådant fall, jemwäl afstjenas med allmänt arbete.

36 §. Denna Författning skall ifrån den 1 näst kommande September tjena till allmän efterlefnad; kommande då, att förfaras i enlighet med de i dylike mål hittills gällande Författningar.

Det alle, som wederbör, ꝛc.

Wi CARL JOHAN ꝛc., göre weterligt: att, som hos Oß bliswit i underdånighet anmäldt, det ätskilliga misbruk wid utöfningen af den städerne Boräs och Ulricehamn samt wisse Härader i Elfsborgs Län förunnade särskilda handelsfrihet ägt rum, åfwensom att swårigheter mött wid utskiljandet, att de waror, som af Gårdfarihandlande medföras, äro i orten tillwerkade, Wi; så wäl till förekommande af de öfwerklagade misbruken, som ock för att betrygga nämnde handlande emot obehöriga anmärkningar och åtal wid stämplingen af deras waror, welat, såsom tillägg till Wår Nådiga Kungörelse af den 5 Junii 1822 rörande gårdfarihandeln, i Nåder förordna, som följer:

1:o. Att ingen må såsom handlande Borgare i Boräs eller Ulricehamn anses och i sådan egenskap äga rättighet att i andra städer, äfwen utom marknader samt i öppna bodar till salu hålla waror och tillwerkningar, förfärdigade i förstnämnde twänne städer eller i orten deromkring, som idkaren efter i laga ordning wunnet burskap, i staden, der han är bosatt, driswer werklig handel i öppen bod;

2:o. Att den som i Boräs eller Ulricehamn will idka gårdfarihandel, skall med sitt hushåll der wara boende;

3:o. Att det antal handelsdrängar, hwarje till gårdfarihandeln berättigad Borgare i Boräs eller Ulricehamn på sådan handel utsända, skall årligen, på sätt Wår Befallningshafwande äger serskildt i underdånighet föreslå, fastställas i förhållande till den bewillning, hwartill hwarje en för sin handelsrörelse under det näst föregående året bisatt taxerad;

4:o. Att paß som jemlikt 25 §. af nämnde Nådiga Kungörelse af Magistraterne utfärdas på gårdfarihandelsresor för Borgare och Handelsdräng i Boräs eller Ulricehamn, hädanefter icke må anses gällande att till sådan resa begagna, förr än detsamma hos Wår Befallningshafwande i Länet undergått granskning och bliswit försedt med dess skriftliga godkännande, hwarwid någon särskild afgift ej må fordras; börande denna åtgärd wanligen äga rum twänne gånger om året på de terminer, som i 5 §. af högstberörde Nådiga Kungörelse utsättes för paß-skrifning till Allmogen; men i händelse deremellan nytt gårdfarihandels-paß för någon af städernes Borgare eller Handelsdrängar i behörig ordning begäres samt af Magistraten utfärdas, skall detsamma antingen af innehafwaren upwisas å Lands-Canelliet i Wenersborg, eller genom Magistratens försorg dissändas för att af Wår Befallningshafwande granskas och godkännas innan det för resa utom Länet begagnas;

5:o. Att deremot paß till de i 28 §. af samma Kungörelse omnämnde handlande Borgare och deras Handelsdrängar för resor till marknader och andra platser inom Riket wäl må, på sätt som hittills, utan föregående granskning af Magistraterne utgifwas, men författade efter ett af Wår Befallningshafwande fastställdt formulaire, som utwisar widden af den resande personens handelsberättigtighet; och att, då handelsdräng till dylik resa sig anmäler, bewis om hans frejd bör, jemte det föreskrifna Läkarebetyget, hos Magistraten företes;

6:o. Att innan paß för gårdfarihandel af Wår Befallningshafwande eller Magistraten i Boräs och Ulricehamn utfärdas, den paß-sökande, då han ämnar medföra sådana wäfnader, som enligt 9 §. af förenämnde Kungörelse skola wid Tullkamrarne i nyssnämnde städer afstämplas, bör förete wederbörande Presterskaps eller Kronobetjents eller af Magistrats intyg, att wäfnaderne äro tillwerkade inom den till gårdfarihandel privilegierade ort, hwilka bewis, generaldragna, jemte paßet, med Wår Befallningshafwandes sigill, böra af Tullkammaren med warorna jemföras och riktigheten controlleras innan afstämpling werkställes; samt

7:o. Att, om wid denna granskning det till stämpling afsemnade gods skulle af åsatta märken eller wäfnadens beskaffenhet synbart finnas wara af utländsk tillwerkning eller bewisen i öfrigt oriktiga, målet bör till laga handläggning wid Domstolen i den stad der stämplingen sker, genast anmälas; warande Tullkammare i enlighet med ofwanberörde Kongl. Kungörelse af den 5 Junii 1822 underkastade ersättning, och böter i det fall, då Domstolen pröfwar dem Gårdfarihandlande hafwa bliswit, utan skälig anledning till åtal, uppehållen och förlust, genom wägrad afstämpling honom tillstyndad. K. Kung. d. 29 Nov. 1826.

Wi CARL JOHAN ꝛc. göre weterligt: att, uppwäckta frågor och underdåniga hemställanden om sådan ändring eller förklaring af 15 §. i Wår Nådiga Kungörelse om Gårdfarihandeln den 5 Junii 1822, hwarigenom målet ej allenast lemnas rättighet åt andra publike Tjenstemän, än Borgmästarne, att påteckna Gårdfarihandlandes paß, utan ock tydligen bestämmas inom hwilka Läns städer paßen böra uppwisas, Wi, till undanrödjande af twifler och misstag i deßa delar, godtfunnit i Nåder förordna, att ofwannämnde §. skall erhålla följande ordalydelse:

Gårdfarihandlande skall, wid resor utom Elfsborgs Län, ålagga, att hos Borgmästaren i hwarje stad, som af honom besökes, eller der Landshöfdinge-Residence är, å Lands-Canelliet, förete det för honom utfärdade paß, hwarom bewis, som utan lösen meddelas, bör paßet åtecknas: ägandes, i Borgmästarens frånwaro, Magistrats-Secreteraren, och, om ej heller denne anträffas, Tullkamare-föreståndaren att sådan påteckning befrya. Underlåter Gårdfarihandlande att fullgöra hwad här föreskrifwes; böte Sexton Riksdaler, Etttiotwå Skillingar. K. Kung. d. 29 Aug. 1827.

Wi

Wi CARL JOHAN rc. göre wetterligt: att, i anledning ej mindre af Borås Stads handlande Borgares, på dåningt gjorda ansökning om åtskilliga till en widsträcktare handna stadganden rörande gårdfarihandeln, än ock af Ulricehamns handlande Borgerskaps i sammanhang härmed framställde underdåniga anhållan om tillgodonjutande af enahanda förmoner, som kunde blifwa Borås stad i nåder förunnade, Wi, såsom tillägg och förklaring af ofwannämnde Wåre nådiga Författningar, funnit skäligt i nåder förordna som följer:

1:o. Att för resor till Gottland, Gefleborgs Län och längre norr ut belägna Provincer, pass för Gårdfarihandlande såwäl i Borås som i Ulricehamn, hädanefter må meddelas på sex månader; hwaremot det förut gällande stadgandet om tiden för resor till öfriga orter af Riket kommer att oförändradt fortfara.

2:o. Att, då det i 25 §. af 1822 års nådiga Kungörelse gifna stadgande att pass ej må meddelas den som ej fyllt 22 år, har afseende endast på de personer, som för gårdfarihandels idkande begagnas af gårdfarihandlande Borgare, men icke på dem, som af handlande Borgare till marknadsresor utsändas, detta stadgande, såsom ledande till ordning och sedlighet, må fortfara att äfwen hädanefter wara gällande.

3:o. Att gårdfarihandlande Borgare i Borås och Ulricehamn må äga att sjelfwe, eller genom behörige Handelsbräng, under resor till marknader eller städer i de orter, hwarpå passet lyder, fritt förytra waror, tillwerkade i Borås eller Ulricehamn eller af Allmogen i orten.

4:o. Att det i 32 §. af 1822 års Förordning stadgade förbud för Borgare eller Handelsbräng, att, under marknadsresor, färdas tillsammans med gårdfarihandlande af Allmogen, endast äfyftar de fall, då Borgare eller Handelsbräng ifrån hemorten, eller för längre wäg, uppgjort reseställskap med Gårdfaribonde, eller då de föra sina waror sammanblandade, eller ock för deras personer och gods begagna gemensamt åkdon.

5:o. Att, i anseende till den staden Borås öfwergångna eldswåda, handlande Borgare derstädes skola, under en tid af sex år, warda befriade från den, i första punkten af Wår nådiga Kungörelse den 29 November 1826, dem föreskrifne skyldighet att i staden drifwa handel i öppen bod; hwaremot de, som enahanda skäl icke förekommer för handlande Borgare i Ulricehamn, berörde skyldighet skall dem fortfarande åläggа, dock så att de Borgare, såwäl i Borås som i Ulricehamn, hwilka endast till gårdfarihandels idkande äro berättigade, ej må wara förpligtade att i staden, der de med sina hushåll böra wara boende, hålla öppen bod; samt

6:o. Att det i sjette punkten af 1826 års nådiga Kungörelse meddelte stadgande, att för wäfnader, som böra stämplas, wederbörande Prästerskaps, Kronobetjents eller Magistrats intyg, det wäfnaderne äro tillwerkade inom den till gårdfarihandel privilegierade ort, skola företes, hädanefter kommer att upphöra, helst warorna i hwarje fall, innan handelsresan anträdes, å wederbörande Tullkammare undergå besigtning och stämpling. K. Kung. d. 7 Julii 1828.

Wi CARL JOHAN rc., göre wetterligt: att då Wi funnit det i 7 mom. af Wår Nådiga Kungörelse den 29 November 1826 gifna stadgande angående stämpling af sådane wäfnader, som de hos Wår Befallningshafwande i Elfsborgs Län samt Magistraterne i Borås och Ulricehamn paßsökande Gårdfarihandlande anmäla sig wilja medföra, icke fullkomligen leda till det af Oß i Nåder åsyftade ändamål, hafwe Wi, med utsträckning af hwad berörde stadgande innefattar, härigenom welat i Nåder förordna:

1:o. Att om Tullkammare i Borås eller Ulricehamn finner en till stämpling angifwen wäfnad wara utländsk, eller hyser skäligt twifwelsmål om hennes tillwerkning i orten, Tullkammaren då bör qwarhålla wäfnaden.

2:o. Att, sedan Tullkammaren och godsägaren, en hwar för sig utsett en besigtningsman, Stadens Magistrat genast må förordna en tredje besigtningsman, samt de sålunda walde besigtningsmännen oförd röjligen sammanträda för att om warans beskaffenhet, under edlig förpligtelse, afgemna skriftligt bewis, hwilket af dem Tullkammaren tillställes: börande härwid iakttagas, att enär godsägaren är i staden boende, Tullkammaren skall till sitt ombud wid besigtningen tillkalla någon å landet bosatt i wäfnadsslöjd kunnig person, och att, då godsägaren bor å landet, nämnde besigtningsman bör ibland stadens inwånare utses.

3:o. Att om besigtningsmännen samfälldt eller twänne bland dem förklarat wäfnaden wara af ortens tillwerkning, Tullkammaren answarsfritt må stämplingen förrätta och bewiset, för nödig säkerhet, specialen bifogas; samt

4:o. Att om de deremot samfällt, eller med pluralitet, förklarat wäfnaden utländsk, eller sådan, att de icke tillfro sig att bestämma, huruwida hon är af ortens tillwerkning eller ej, godset i sådan händelse må under beslag anhållas, och saken, genom Tullkammaren, hänskjutas till domstolens urskiljande, då, om än åtalet skulle warda underkändt, besigtningsmännens yttrande skall anses förutsätta sådan skälig anledning, som jemlikt ofwanberörde 7 moment, bör medföra åklagarens frikallande från ersättnings-answare kommandes, hwad sålunda bliswit i Nåder förordnadt, att från och med den första nästinstundande September winna tillämpning. K. Kung. d. 6 Maji 1830.

Kongl. Maj:t har förordnat, att af de wäfnader, hwilka gårdsfarihandlande Allmogen i sju Härader af Elfsborgs Län samt Borgare i Borås och Ulricehamn, jemlikt Författningarne, astemna till stämpling wid tullkamrarne i beda 2:ne Städer, alla halfsiden och bomullswäfnader, bomullsdukar samt bomulls- och yll-wäfstyg, skola, på hufwudsakeligen lika sätt som i Stapelstäderne iakttages med införtullade utländska wäfnader, förses med widhäftade, af twänne Tullkammare-Föreståndare underteckнade, placatsedlar, hwartill hwitstämplade blanketter warda bemälte tullkamrar mot stadgad redowisnings-skyldighet, tillställde; kommande dettа stämplingssätt för nyttberörde wäfnads artiklar att widtaga med näst kommande Augusti månads början; hwaremot för sådane i gårdfarihandeln förekommande egentliga hufwäfnader, hwilka med utländska tillwerkningar ej äfwentyra någon förblandning, såsom wadmal, bolsterwar och i allmänhet linnewäfnader, den hittills brukliga lack- och swartstämplingen kommer att framgent fortfara. K. Reskr. d. 6 Maji 1830 och General-tullstyrelsens derpå grundade Circ. d. 12 Junii s. å.

Genom Nådig skrifwelse till Collegium den 26 sistlidne November har Kongl. Maj:t behagat förklara, att, utan rubbning af de föreskrifter, som äro gällande i afseende på skyldigheten att uttaga förpaßning å de waror, hwarmed gårdfarihandel idkas, stämpling af tillwerkningar, som inom Wästergöthland åstadkommas, må, när som helst godsägaren åstundar och utan afseende derå, om wid stämplingstillfället förpaßning uttages eller icke, eller om hwad wäfnader beträffar, de samma äro färgade och appreterade eller icke, erhållas hos Tullkamrarne i Borås och Ulricehamn; kommande likwäl, i sådant fall, följande att iakttagas, nemligen:

1:o. Att öfwer den stämpling som förrättas å waror, för hwilka ej förpaßning wid samma tillfälle uttages, Tullkamrarne äro pligtige att föra särskild journal;

2:o. Att, då fråga är om hylik af förpaßning oberoende stämpling, waruägaren bör afgifwa dubbla förteckningar å godset, hwaraf den ena skall qwarstanna wid Tullkammaren och den andra, med annoterad stämpelafgift och lösen för stämplingsbewiset, till waruägaren återlemnas;

3:o. Att då förpaßning å redan stämplad wara begäres, förpaßningsinlagan särskilt skall utwisa, hwad gods som redan är stämpladt och hwad för tillfället erfordrar stämpling. Com. Coll. Kung. d. 12 Dec. 1831.

* * *

Fiskare eller werklig sillnotsägare må äga frihet att den af honom fångade sillen sjelf kringföra och till salteri-idkare försälja, samt salteri-idkaren att med eget folk låta föra den sill han af fiskaren till eget behof direcre upphandlar; men på det fiskaren icke må hindras från fisket, och fisken, så skyndsamt som möjligt är må tagas ur noten, samt till saltning och rökning blifwa salteri-idkaren tillförd, tillåtes att de så kallade silluppköpare äfwen hädanefter måge så antagas och nyttjas. Dock som ibland dem sådana personer utan urwal och granskning, hittills sig infunnit, som sig sjelfwe lemnade, dels kunnat utöfwa hwarjehanda oskick, lurendrägerier, wäldsamheter och bedrägerier, dels ock, i händelse de förblifwit wid jordbruket och andra dem egentligen tillkommande näringar, hwar på sitt sätt kunnat i deras handtering göra samfundet större nytta än wid silluppköperiet; ty skola hädanefter inga andra till silluppköpare så antagas eller dermed i någor mätto sysselsättas än följande personer nemligen:

1:o. Krono-båtsmän, som icke äro commenderade på flottan, eller till annat arbete, enär de dertill undså sina rotehållares tillstånd.

2:o. Kronans Enrollerings-manskap, då det ej behöfwes i Rikets tjenst, och erhållit behörig permission.

3:o. De som wilja låta sig i Kongl. Maj:ts och Kronans tjenst enrollera och dertill af officerarne bliswit antagne.

4:o. Borgare i Götheborgs och Bohusländska städerne.

5:o. Alla de, utan skillnad af stånd, wilkor eller näring, som låta bruka sig wid storsisket; hwarjemte

6:o. Alla strandsittare i Götheborgs och Bohus Läns skärgård kunna till denna förmons åtnjutande göra sig berättigade, då de derföre erlägga fyra daler silfwermynt, hwilka medel komma att anwändas till omkostnader wid sill- och storsisket.

Och på det ingen obehörig må under de twänne sista classerne kunna sig insmyga, så skola för de i 5 mom. omförde personer, inga andra attester gälla, än de som utfärdas af Magistraterne i de städer, der fiskefartygen om höften ifrån storsisket anlända, samt sina fiskewaror till prämiers erhållande låta pröfwa och besigtiga, till hwilken ända manskapet på hwarje fartyg bör, efter skepparens eller hufwudmannens uppgifne namnrulla, mönstras af Magistraten, som, efter befunnen riktighet, utan den minsta betalning, tilldelar hwar och en ett kort bewis deröfwer, men sjelfwa

förteckningen behörigen verificerad till Landshöfdingen insänder, genom hwars försorg den sedermera tillställes Officeren på förenämnde fartyg, till rättelse och jemförande emot utlefverne wid uppköpares antagande.

De åter som efter 6 mom. kunna göra sig till uppköpare-friheter berättigade, skola hos Kronofogden i orten erlägga förenämnde fyra daler silfwermynt, emot qwittence samt bewis att de i mantalslängden äro såsom strandsittare antecknade, hwilka qwittencer böra numereras i den ordning de utgifwas, och utan någon lösen meddelas wid Ett Hundra Daler Silfwermynts plikt för den som deremot bryter. Se widare K. Stad. och Regl. för Nordsjö-fiskerierne samt Saltcierne i Göthebörgs och Bohus Län, den 24 Jul. 1772. Art. 4, §. 2.

Som ändamålet med sillupköpares antagande deruti består, att salterierne warda med en färsk och oft imd wara fyndesammeligen försedde, men ingalunda att, som härtills skett, att utprångla en mycknehet osta gammal och förskämd sill till allmogen; alltså blifwer det sillupköpare härmedelst, wid Ett Hundra Daler Smts wite, förbudet, att på andra ställen än i städerne och de der, eller utom städerne i skärgårdarne inrättade salterier försälja sin färska sill, hwarunder jemwäl begripes all handel dermed under resan, upköpare emellan, på det att sillen genom skofande ur den ena båten i den andra ej må förskämmas, eller köparen bedragas dermedelst, att skämd sill blifwer med en färskare öfwertäckt. 3 §. ib.

* * *

Kongl. Maj:t har till winnande af nödig säkerhet och controll i afseende å beskaffenheten af det bränwin, som i hufwudstaden förnyttras och hålles allmänheten tillhanda, i nåder funnit godt förordna genom Bref af den 22 sistl. Junii förordna:

1:o. Att wid lämplig påföljd, som Öfwerståthållare-Embetet ägde bestämma, bränwin icke må på stadens näringsställen utminuteras, som i gradtal håller mindre än fyra grader på gamla prosweren.

2:o. Att en för ändamålet tillsatt färskild tjensteman med erforderlig kunskap i ämnet, skall äga att hålla närmare tillsyn öfwer efterlefnaden af nyssberörda nådiga stadgande, äfwensom beröfwer att bränwin, innehållande något för helsan skadligt ämne, icke må å näringsställen försäljas, samt

3:o. Att nämnde tjensteman äfwen skall åligga att, på anmodan af säljare och köpare af bränwin, eller då twist om warans beskaffenhet uppstår behörigen undersöka bränwinet till styrka och renhet samt beröfwer meddela betyg, för hwars riktighet han blifwer ansvarig, så länge warans oförändrade egenskap är obestridlig och bewislig; — och bör wid dylika tillfällen för hwarje kanna erläggas en afgift af åtta runstycken Banco, tillfallande stadens Cassa; skolandes werkställigheten af hwad Kongl. Maj:t sålunda i nåder förordnat, taga sin början den 1 nästkommande October.

Jemte det Kongl. Maj:ts ofwanstående nådiga föreskrifter härmedelst warda till allmänhetens kännedom och underd. efterrättelse kungjorde, har Öfwerståthållare-Embetet ock pröfwat skäligt, att answaret för öfwerträdelse af stadgandet i första puncten mot utminutering af bränwin under 4 graders styrka, sålunda bestämma: att den, som dermed beträdes, skall första gången böta 3 R:dr 16 sk. och andra gången dubbelt, samt tredje gången warda näringsrättigheten förlustig. Öfwerståth. Kmb. Kung. d. 16 Jul. 1831.

Då, enligt förordn. d. 19 Maji 1824, rättigheten till bränwinsbränning så wäl på landet som i städerne åtföljde jorden, och afgiften derföre sålunda wore att anse mera såsom reel än personel, samt betydlig förlust skulle kunna K:gl. Maj:t och Kronan tillskyndas derigenom, att hemmansägare, af hwarjehanda orsaker, öfwerlåte sin bränwinsbränningsrättighet på personer, som till afgifternes erläggande saknade all tillgång; har Kongl. Maj:t, i ett serskilt mål, med ändring af Kammar-Rättens Utslag, förklarat Ägaren af Säteriet N. N. skyldig utgifwa den Pannerymds-afgift, som warit påförd Arrendatorn af nämde Säterie, men, i anseende till bristande tillgång, icke kunnat hos honom uttagas. K. Br. till Kammar-Rätten d. 4 Julii 1829.

Sedan Bryggaren S. genom ett år 1822, med wederbörande ägare, behörigen afslutadt Contract, fått på sig untigheten till bränwinsbränning jemte brännerihuset samt åtskillige plattser och lägenheter, hwarå S. för byggnader och andre anläggningar anwändt betydelige kostnader; men, gebränwinsbränningsrättigheten ej må öfwerlåtas annorledes än i sammanhang med den jord, hwartill rättigheten hörer; gjorde anhållan, att, enkadt sistnämde föreskrift, warda wid funnit S. böra, utan hinder af nämde föreskrift i 6 §. af 1835 års omförmälte Förordning, bibehållas wid den honom genom behörigt och wid Domstol inteknadt arrende-aftal, S. likwäl alltid skulle förblifwa underkastad de allmänna föreskrifter, som Kongl. Maj:t, på grund af inträffande misswärter eller andre förekommande omständigheter kunna finna nödige, i afseende på bränwins-bränningens inskränkning eller inställande. K. Br. till Landsh. i Stockholms Län d. 4 Nov. 1835.

Om Bränwinsprofware och deß justering m. m., se anm. wid slutet af 8 Cap. d. B.

Wid pröfning af skeende Ansökningar om Liqueur-kommares inrättande till försäljning af liqueurer, i de Städer, hwarest Gymnasier och större skolor finnas, böra Kongl. Maj:ts Befallningshafwande, med behörigt afseende å Hofwet, tillika fästa uppmärksamhet på de tillfällen sådane försäljningsställen kunna lemna åt den studerande ungdomen till skadliga förströelser och onyttiga penningeutgifter. K. Br. d. 29 Jan. 1831.

Öfwer-Ståthållare-Embetet har under den 4 Julii 1812 utfärdat förnyad Kungörelse om Ordningen på alla de ställen i hufwudstaden der mat och drycker försäljes till åtsetsolk och deras wederlikar. Och anmärkas i sammanhang härmed, dels K. Br. d. 4 April och Öfw. St. Kmb. Bref. d. 15 Maji 1819, innehållande, att i hufwudstaden warande näringsställen måge, utom de förut till Gästers emottagning tillåtne tider, äfwen en hel timma på eftermiddagen hwarje Söknedag, nemligen emellan kl. 4 och 5 hållas för gäster af arbetsclaßen tillgängliga, dels och K. Br. d. 27 Julii 1814, hwari förklaras, att åtskillige af de förskrifter hwilka blifwit meddelade till efterrättelse för de näringsidkare, hwilka sälja mat och förtäring åt tjenstfolk, Handtwerks-Gesäller, Gemenskapen af krigsmagten och de flere personer, som höra till den arbetande claßen af Stadens innewånare, icke kunna lämpas till de Tractörer, hwilka med en dylik försäljning sig icke befatta, utan, enligt deras skyldighet, hålla ordentlig spisning i bättre rum och för bättre folk. Wisande K. Br. d. 18 Febr. 1824, att handlämän ej eller måge, å andre än tillåtne tider, wistas å Stadens Näringsställen.

Krögare, Krögerskor samt de, som hålla Likörskamer, Spisqwarters- och Wärdshus-Idkare samt Tracteurer, ebruknad Bewillning för bränwins-minutering, då den tillkes: I Stockholm och Göthebörg, minst 15 R:dr, i öfriga Städer minst 10 R:dr. Och som detta är en afgift, hwilken icke får afkortas, så åligger det den, som meddelar tillståndsbref, att genom antagande borgen försäkra Kronan om afgiftens utgörande. En sådan säkerhet bör årligen förnyas, wid påföljd af tillståndets förlust. De redan antagne näringsidkare af denna Claß, ware sig Borgare eller andre, åligger enahanda skyldighet i afseende på borgens ställande och deß årliga förnyande, så wida rättigheten will bibehållas. Den, som will undgå borgens ställande för året, ware skyldig att förskottswis betala afgiften så snart Taxering för sig gått.

Alla de, hwilka hafwa en bättre och förmonligare rörelse, än de minst taxerade Krögare, skola taxeras till Fem för Hundra af den inkomst, de anses hafwa af Rörelsen. Denna afgift erlägges äfwen af hwar och en annan, som, med behörigt tillstånd, i minut försäljer bränwin; Och taxeras sådane personer serskilt, oansedt de utgöra bewillning för borgerlig rörelse. i 17 §. Bewilln. Förordn. d. 14 Maji 1835.

* * *

Angående Stångjerns-smidet och Jern-manufacturen i riket är ännu-gällande Kongl. Maj:ts i ämnet utfärdade Förordn. d. 15 Junii 1803. Öfwer 17 §. i denna Förordn. utkom Kongl. Maj:ts Förkl. d. 9 Dec. 1817; äfwenså berörde Förordnings 13 §. erhöll en förändrad lydelse genom K. Maj:ts Kung. d. 11 Febr. 1832; men beträffande omförmälte Förklaring af d. 9 Dec. 1817, förordnades i K. Kung. d. 8 Mars 1834, att samma Förklaring skulle till all kraft och werkan upphöra. Warande, till förekommande af olofligt öfwersmide, utfärdad K. Maj:ts Förordn. d. 19 Dec. 1807, hwars 5 och 9 §§. f. likwäl sedermera förändrades genom K. Kung. d. 17 Dec. 1831.

Kongl. Maj:t har förordnat, att det intill 1835 års slut, må wara Brukságare eller innehafware af Stångjerns- och Ämnesjerns-werk tillåtet, att, utan hinder af gällande Smidesförfattningar, antaga och försöka ej mindre det under namn af Engelska eller Lancashir-smidesmethoden här i Riket kände smides-sätt, än ock hwilket annat nytt förbättradt smides-sätt som de åstunda, dock med willkor, bland annat, att smidestillwerkningen och wägföringsrätten wid de Bruk, der ny smidesmethod införes, under den ofwan bestämda tiden icke får, utan Kongl. Maj:ts dertill lemnade Nådiga tillstånd, drifwas oinskränkt eller till högre belopp än som, genom Brukens Privilegier förut är tillåtet. K. Br. d. 9 och Berge-Coll. Kung. d. 21 Mars 1833. Innehållande K. Br. d. 13 Mars, åberopadt i Berge-Coll. Kung. d. 7 Apr. 1835, att de smidesförändringar, som, i öfwerensstämmelse med bemälte Collegii Kungörelse af den 21 Mars 1833, redan äro tillåtne att gagnas till 1835 års slut, äfwensom de förändringar i Smideswerksfäderne, hwilka hädanefter till bewiljande kunna ifråga komma, så för wederbörande Brukságare blifwa gällande och tillgodonjutas tills widare, eller intill deß annorlunda, genom en utkommande allmän ny Smides-förordning, warder stadgadt.

7. Cap.

7. Capitlet.

Om marknader.

1. §.

Marknader skola åhrliga hållas, å then ort och tid, som ther til föreskrifwen är.

Kommer twist i handel emellan Köparen och Säljaren i Staden, då marknad är, eller eljest, och klagas thet genast, 10 C. 5 §. R. B.

Inga sådane Marknader, som allenast en dag påstå, måge begynnas hwarken dagen före eller näst efter någon Sön- eller stor Helgedag; dock härunder icke begripne de så kallade Torgdagar, då Allmogen efter förra wanligheten, sine wahror om Lördagen föryttra. K. Resol. på Prest. Besw. d. 12 Jan. 1757, §. 1.

Til befordrande af en fördelaktigare Marknadsreglering fastställes följande allmänna grunder, nemligen: 1:o Alla enskilde Marknader, såsom hinderlige för en större samling af folk och wahror, samt gynnande handels-speculationer och et på billighet grundadt jemt warupris böra afskaffas, och inge andre tillåtas än de så kallade Fri-Marknader, til hwilka säljare och köpare i hela Riket utan minsta skilnad äga ett fritt och obehindradt tillträde. 2:o Böra dessе Marknader hållas i Städerne, emedan, utom det at sådane öfwerensstämmer med ändamålet af Städernes inrättning, både säljare och köpare derstädes finna mera beqwämlighet och utrymme, samt under Magistratens tilsyn fullkomligare säkerhet och trygghet, och Staden på flere sätt en skälig winst genom en talrikare samling af folk och större Bodhyror, Ståndpenningar med mera; hwarwid likwäl undantag må göras för de orter, som på långt afstånd äro belägne, så at Landt-Marknader måge bibehållas, då aflägsenheten kan räknas til sex mil och derutöfwer ifrån Städerne, och äfwen understundom på närmare afstånd, efter som omständigheterna sig förete, samt 3:o At terminerne Marknaderne emellan så jämnas och indelas, at Handlanden och Slöjde-Idkaren kan med maklighet och utan afbrytning i sin rörelse bewista den ena Marknaden efter den andra, samt at härwid äfwen hafwes afseende på Landtmannens beqwämlighet; men hwad beträffar tillämpningen af dessе grunder, i afseende på inrikes rörelsen och näringarne, deras olika förhållanden och förändringar, samt orternas skiljaktiga läge, industrie och naturliga förmoner, är hela denna anstalt öfwerlemnad til Commerce-Collegii besörjande. K. Br. d. 11 Junii 1788. Jemf. med 2 §. i Instr. för Com. Coll. d. 23 April 1831.

CARL JOHAN ꝛc. ꝛc. Wår ynnest ꝛc. Uti skrifwelse af den 7 Augusti 1823 hafwa Rikets då församlade Ständer, som ansett det mot marknaders hållande näst före eller efter söndag eller helgdag utfärdade förbud icke upfylla sitt ändamål, så länge detsamma wore inskränkt till marknader som räckte blott en dag, och de, hwilka påstodo flere dagar, utsattes i synnerhet på måndagar, men deremot denna olikhet i stadganden lätt åstadkomme misstag och förwillelser, af sådan anledning i underdånighet anhållit, att, till afhjelpande af dessa olägenheter och winnande af likstämmighet i föreskrifter, Oss måtte täckas förordna, att ingen marknad, ehwad den räckte en eller flere dagar, finge utsättas och taga sin början på måndag eller näst efter helgdag och att den marknad som warade endast en dag, icke borde hållas på lördag eller näst före helgdag; hwarjemte Rikets Ständer i underdånighet hemställt, att, i händelse af Nådigt bifall härtill, Wi måtten förständigas, att med nödig skyndsamhet å nyo reglera marknads-terminerne, och sedan dessamma blifwit för Wår Wetenskaps-Academie upgifne, oaflåtligen tillse att de hädanefter med större noggranhet, än hittills skedt, af wederbörande i Almanackorna infördes.

Wid pröfning häraf hafwe Wi, med gillande af hwad Wi uti underdånigt utlåtande af den 27 i förre månaden anfört och hemställt, funnit godt i Nåder föreskrifwa:

1:o Att ingen marknad, ehwad den påstår en eller flere dagar, må utsättas att börja på måndag eller näst efter helgdag, samt att den marknad, som påstår endast en dag, ej skall hållas på lördag eller näst före helgdag;

2:o Att den förteckning å Rikets marknader, som genom Wår Wetenskaps-Academies försorg skall tryckas i Almanackorna, bör hädanefter af Eder upgöras och tillställas Wetenskaps-Academien i början af det år, som föregår det, för hwilket Almanackorne utgifwas;

3:o Att Wetenskaps-Academiens astronom har att årligen upprätta och till Eder inom erfordelig tid aflemna ett så kalladt Calendarium, som noggrant utwisar söndagar och andra helgdagar under det år, för hwilket det är upprättadt, samt

4:o att I, innan den årliga marknads regleringen af Eder werkställes och den förteckning, som kommer att i Almanackorne införas, i enlighet dermed upgöres, altid skolen höra Wåre Befallningshafwande angående den förändring af marknads-terminerne, hwilka i anseende till de under året infallande helgdagar, kan blifwa nödig, och derjemte anmoda Wåre Befallningshafwande att, i händelse ny reglering erfordras, föreslå de dagar, på hwilka de marknader, hwilkas terminer behöfwa förändras, lämpligast kunna utsättas. K. Br. till Com. Coll. d. 23 Febr. 1825.

Underrättelse om de marknader, som hållas uti Swenska gränsorterne, bör införas uti de Norrska Almanachorne, äfwensom upplysning om marknader i Norriges gränsorter meddelas i de Swenska Almanachorne, på det allmänheten måtte å ömse sidor komma i tillfälle att mer allmänt, än nu sker bewiska dessе marknader och deraf draga fördel till afsättning och inköp af waror samt derigenom öka communicationen och närmare knyta föreningsbandet mellan de båda Nationerne. K. Br. d. 4 Apr. 1829.

Inga andre än behörigen taxerade, må wid Landtmarknaderne sälja öl, dricka och matwaror. K. Br. d. 3 Junii 1789.

Om hwad som bör iakttagas med sådane Kaffekokares, Winskänkares, Tracteurers och Spisqwartersidkares förpaßande, som besöka Marknader, samt att de af Konungens Befallningshafwande till sådane resor skola erhålla tillstånd, m. m., stadgas särskilt uti K. Br. d. 28 Maji 1813, och Com. Coll. Circ. d. 29 Junii s. å., inf. wid 4 Cap. 4 §. d. B., hwarest jemwäl finnes anm. K. Kung. d. 5 Sept. 1822, som wisar att förbudet mot försäljning af tillredt Caffe wid marknader är wordet upphäfwet.

Huru Krögare, Tracteurer och Spisqwarters-idkare taxeras; se anm. wid slutet af 6 Cap. d. B.

Att marknader ej må hållas å platser, belägne nära kyrkorne, wisar K. Br. d. 6 Mars 1829, inf. wid 24 Cap. 1 §. B. B. pag. 287.

Huru marknad, för yppad boskapssjuka, bör omlysas, inhämtas af 8 §. i K. Förordn. d. 23 Jan. 1828, wid 22 Cap. B. B. pag. 276. Och innehåller 36 §. i K. Kung. den 12 Nov. 1831 om hwad i hänseende till farsoten Colera iakttagas bör, att Kongl. Maj:ts Befallningshafwande pröfwar om och när Krono- och Uppbördsstämmor, Marknader, Auctioner, Skådespel eller andra dylika större Folksamlingar skola inställas, eller till andra orter utsättas.

2. §.

Ej må marknadsgods säljas förr än marknad lyst, eller sedan then afslyst är; utan wara köpet ogildt, och böte köparen och säljaren hwarthera tijo daler.

Som stadgandet i 7 Capitlet 2 §. Handels-Balken om böter för den både Säljare och Köpare, som wid de årliga allmänna Marknader inlåter sig i handel, förr än Marknad är lyst, föranleder till hinder, kostnad och tidspillan, i synnerhet för allmogen, som icke så noga har sig detta stadgande bekant och således lätt deremot begår förbrytelse, samt, då numera stickligheten i egne warors tillwerkning betydligen ökat sig, och tilloppet af Säljare och Köpare blifwit större, tiden att sälja och köpa, särdeles wid de Marknader, som wara blott en dag i den mörkare årstiden, är ganska kort och inskränkt; Altså har Kongl. Maj:t, uppå Rikets Ständers underdåniga hemställan, funnit godt förordna, att all handel wid Marknad i den Stad eller å det ställe af landet, der den är tillåten, bör fritt få börjas så snart Marknadsdagen inträdt, utan afbidan af deß kungörande eller utlysning, som dock för Marknadsfridens skull bör bibehållas, både wid deß början och wid deß slut; Och komma, i likstämmighet med denna således antagna lagförändring, 2 och 6 §. §. i ofwannämde 7 Capitlet af Handels-Balken, att hädanefter erhålla följande lydelse:

2. §.

"Å dag, då Marknad börjas, ware Marknads-"frid tidigt på morgonen offenteligen lyst; Stände "dock en hwar fritt att sälja och köpa, ifrån det "dagen ingått, ändå att lysning ej skedt. Wid "Marknadens slut, skall friden afslysas."

6. §.

"Sker buller, &c. (se här nedan). K. Förordn. d. 13 Julii 1818.

De omkring Mälaren belägne Upstäders Borgare och Handtwerkare tillåtes, at hädanefter och framgent obehindrade med sine handtwerks-wahror bewista Stockholms fria Höstmarknad, ifrån början til des slut, med lika rättigheter, som Stadens eget Borgerskap densamma nyttjar. K. Br. d. 8 Dec. 1773.

Sedan hos Kongl. Maj:t blifwit i underdånighet anmäldt, att, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse af den 9 Januarii 1822, angående förbud för Glas- och Porcellaines-förare samt Smideshandlande att, i ändamål af dylika warors försäljning, uti landsorterne kringresa, det af Kongl. Maj:ts Befallningshafwande blifwit de, med behöriga Paß af Eskilstuna Fristads Manufactur-idkare eller deras förlagshandlande utsände personer, ömsom tillåtit och ömsom nekadt, att å marknader försälja deras tillwerkningar; så har Kongl. Maj:t, som genom högstberörde Nådiga Kungörelse icke åsyftat den ifrågastälde inskränkningen i afsättnings-tillfällena för Manufactur-idkarnes i Eskilstuna tillwerkningar, med afseende å det serskilta förhållande, som för Fristaden äger rum, i Nåder tillåtit bemälte idkare och deras Förlagshandlande, att äfwen hädanefter, sjelfwe eller genom wälfrägdade, hos dem skattskrifne Ombud, försedde med wederbörliga Paß, besöka Rikets marknader och nämde tillwerkningar der förytttra: warande det likwäl, i öfwerensstämmelse med ofwanåberopade Nådiga Kungörelse, att anse såsom förbudet för försäljningsmännen, att idka dylik försäljning under resor till och från marknader, samt att å sådane resor medföra hustrur och barn; äfwensom Kongl. Maj:t funnit godt att, till förekommande af allt misförstånd wid tillämpningen af högstberörde Kungörelse, hwilken i öfwerensstämmelse med Rikets Ständers i ämnet gjorde underdåniga hemställan blifwit utfärdad, ytterligare i Nåder förklara, såwäl att Glas- och Porcellainesbruks- samt Smideswerks-idkare, hädanefter som hittills, må sjelfwe, eller genom personer i deras tjenst och hos dem behörigen mantalsskrifne, sina tillverkningar på marknaderne i Riket försälja, som ock att de i Städerne bosatte Glas- Porcellaines- och Smides-handlande i allmänhet böra, utan hinder af hwad i 3 §. af ifrågawarande Nådiga Kungörelse är stadgadt, äga att, under iakttagande af de i Författningen undantag. Com. Coll. Kung. d. 5 Maji 1823, grundad på K. Br. d. 27 Febr. och d. 16 Apr. s. å.

Angående handlande Borgares i Borås och Ulricehamn samt Gårdfarihandlande Allmogens rättighet att besöka Marknader, se 1, 28 och följ. §. §. i K. Kung. d. 5 Junii 1822, inf. wid slutet af 6 Cap. d. B. Åfwensom huruwida Judar få bewista och driwa handel på Marknader; kan ses 13 §. i 1782 års Reglemente, införd wid 3 Cap. 1 §. d. B., jemf. med K. Br. d. 14 Aug. 1828, anm. i Note till 3 Cap. 3 §. s. B.

3. §.

Alle inrikes boende måge, å frimarknad, dingen ur skiep och farthyg, eller å torg, eller å andra platsar, som ther til förordnade äro, sälja eller skifta sina wahror; men ej må Upstads borgare förytttra sitt gods til någon utländsk man, eller med honom byta wahra i wahra, wid wahrans förlust, och tiugu dalers bot; utan ware thet Stapelstadsborgare allena tillåtit.

Emedan Kongl. Maj:t i Nåder funnit, det hwarken Allmänna Lagen i Handels-Balken, eller hwad eljest i serskilte Förordningar om marknader stadgas, tillstädjer någon ifrån Städerne, att antingen hemma, eller å andre orter, i marknadstider, idka annan slags handel, än den, hwartill han deßemellan är berättigad; mindre att den, som aldeles icke äger lof dertill, eller med lagligt tillstånd drifwer någon Fabrik och handaslögd, igenom Marknaderne winner något skydd till handels idkande; en sådan sjelfstagen frihet icke eller skaffar det allmänna någon nytta, utan fordrar, twärtom en god ordning, att, såwäl då, som deßemellan, hwar och en må hålla sig wid den näringsgrörelse, som honom egenteligen tillkommer; Ty pröfwar K:gl. Maj:t i Nåder skäligt, att förordna: det böra alla de inwånare i Städerne, som wilja bruka Marknader, och der göra försäljning, wara försedde med wederbörande Magistrats bewis, på hwad sätt de blifwit eller äro berättigade, att idka borgerlig näring, och marknader nyttja: och ware den Stadsbo, som, utan ett sådant bewis, fördristar sig, att bruka frimarknad, och der öfwa någon försäljning, förfallen till den plikt, och watans förlust, som uti 7 Cap. 3 §. Handels-Balken står utsatt. K. Resol. på Städ. Besw. den 7 Julii 1752. 39 §.

Detta stadgande är förnyadt genom K. Br. d. 4 Nov. 1768; Dock har, till undwikande af onödigt hinder och kostnad för Borgerskapet i Städerne, Kongl. Maj:t funnit skäligt bifalla, att ett bewis för hwar och en handlande eller andre näringsidkare i Städerne, som marknader bewista, må för hela året wara gällande; wederbörande likwäl skyldige att iakttaga hwad Kongl. Resolutionen på Städernes Allmänna Beswär af den 9 December 1766 föreskrifwer, angående utfärdande af serskilte Resepaß wid slike tillfällen. K. Resol. på Städ. Besw. d. 2 Apr. 1770, §. 2.

Då Kongl. Maj:t funnit Contrôllerne å den handel som på Marknader idkas, böra för de trafikerande göras så litet beswärlige och kostsamme som möjligt, samt answarspåföljden för obehörig warufförsäljning jemwäl böra lämpas efter felets mer eller mindre swåra beskaffenhet; har Kongl. Maj:t, med upphäfwande af hwad i deßa hänseenden nu är förordnadt, pröfwat skäligt derom meddela följande förändrade föreskrifter, nemligen:

1:o Att uti det Resepaß, hwarmed den marknadsfarande bör wara försedd skall, när han sådant åstundar, införas intyg om hwilka slags waror, den marknads-besökande till salu medhafwer och om hans behörighet att deßa waror förytttra; hwaremot i denne händelse den marknadsfarande frikallas från skyldigheten att medhafwa det genom 39 §. af Kongl. Resolutionen på städernes beswär den 7 Juli 1752 föreskrifne Magistrats-betyg om deß borgerliga näring och rättighet till warufförsäljning.

2:o Att deremot, enär wid besök å marknader inom det Län, der den trafikerande är bosatt, Resepaß icke kommer i fråga, skyldigheten för den marknadsresande att medhafwa Magistrats-betyg om sin handels-, handtwerks- eller fabriks-rörelse skall, jemlikt Kongl.

Kongl. Resolutionerne på städernes besvär den 7 Juli 1752 §. 39 och den 2 April 1770 §. 2 fortfara; dock att sådant betyg ej må erfordras för den, som är boende i den stad, hwarest Marknaden hålles.

3:o Att den af städernes innewånare, som wid Marknad föryttrar waror, dem han i följd af sin med behörigt tillstånd idkade handels-, handtwerks- eller fabriks-rörelse icke är berättigad att försälja, skall, på sätt genom förberörde Författningar stadgadt är, jemte förlust af de waror, dem han till salu utbjuder, böta Tjugu Daler silfwermynt med Sex Riksdaler 32 sk. Banco; men att deremot den af städernes inwånare, som utan att wara försedd med wederbörandes intyg om hans handelsrättighet, sjelf eller genom ombud wid Marknader å landet eller i en annan stad, än der han bosatt är, idkar handel med sådana waror, dem han är behörig att föryttra, skall böta Sex Riksdaler 32 sk. Banco, men hans waror endast beläggas med qwarstad intill deß han anskaffat wederbörligt betyg om sin rättighet att samma waror försälja. K. Kung. d. 7 Dec. 1833.

Alla Handlande, som med gods och kram besöka Städernes Fri-Marknader, skola wara förbundne, at, efter hwar och en orts beskaffenhet och af Magistraten och Borgerskapets Äldste inrättad Taxa, erlägga och betala skälige Ständpenningar, de måge hålla sit gods til salu uti upsatte bodar på torgen eller hemma uti husen, där de wistas, på det Städerne således måge erhålla denna genom förundte Privilegier dem til Publicos usus anslagne rättighet och inkomst. Sammaledes skola och Städerne njuta och upbära Ständpenningar af alla de Ständ, som på gatorne wid privatorum hus och gårdar upsättas, på det ej Ständen måge dragas ifrån torgen och de publique platserne, samt Städerne miste en sådan dem tilständig ingäld. K. Resol. på Städ. Besw. d. 16 Oct. 1723, §. 18.

Små Städerne förbjudes at fordra Ständpenningar af Allmogen, som med sine wahror til Marknaderne ditfara. K. Resol. på Allm. Besw. d. 1 Aug. 1727, §. 44.

4. §.

Fremmande, som utrikes ifrån med gods inkomma, måge thet, under frimarknad, i Stapelstäderna sälja til alla, både inrikes och utrikes boende, ur skiep eller bodar, i stort eller smått, för reda penningar, eller ock thet utborga. Ej åga the gods emot gods byta, eller af Upstadsbo och landtman något kiöpa eller borga. Af them, som äro borgare i samma Stapelstad, ther marknad hålles, måge the saklöst kiöpa och byta.

5. §.

Utländske män måge ej å Upstads marknad handla eller wandla. Hwar som thet giör; hafwe förbrutit wahran, och böte ther til hundrade daler.

6. §.

Sker buller, owäsende och slagsmål, sedan offentelig marknad lyst är; plichte then thet giör, efter lag, och böte tijo daler för fridsbrottet.

Huru böter för slagsmål eller buller, å wäg eller gata, 21 C. 7 och 8 §§. M. B.; Om slag och såramål 34. och 35 Cap. J. B.; Laga Domstol i beßa fall, 10 Cap. 21 §. R. B.; Ther ej finnes utsatt, hwilken böterne njuta skall, gången de till tresiftes, 32 C. 1 §. R. B.

Denna §. har erhållit följande lydelse:

"Sker buller, owäsende och slagsmål, sedan Marknadsfrid offentligen lyst är, plikte den det gör, efter Lag, och böte Tio Daler för Fredsbrottet." K. Förordn. d. 13 Julii 1818, här ofwan wid 2 §. införd.

8. Capitlet.

Om mått och wigt.

1. §.

Enahanda mått och wigt skal wara i hela Riket, gillad med Kronones märke. Ej må några, som kiöpenskap drifwer, hafwa annat mått och wigt, utan warde thet honom afhändt och sönderslagit, böte ock thertil tijo daler.

Kongl. Maj:ts förnyade Förordning, angående Mått, Mähl och Wigt. Gifwen Stockholm i Råd-Cammaren then 29 Maji 1739.

FRIEDRICH &c. göre wetterligt: att Wi-uppå samtelige Rikens Ständers wid denna Riksdag hos Oß gjorda underdåniga föreställningar, besynnerligen mätningssättet angående, funnit nödigt att låta öfwerse Wåra förr utfärdade Förordningar om mått, mål och wigt; Och, så i anledning af fordna Riksdags-Beslutet, som gamla och nyare stadgar, Kongl. Bref och Resolutioner, deröfwer Wi ej wilja i upbörd och afgift låta beswära Wår och Rikets Allmoge i deras utlagors lefwerering, antingen till Oß och Kronan eller den som Wår rätt innehafwa; jemwäl till att få en deremot swarande likhet i köp och salu, så i Städer och på landet, som på skepp och fartyg, ej mindre än en riktighet i gemen, och enahanda mått, mål och wigt, till god ordnings styrkande i Riket och hwarjehanda egennyttigheters afskaffande, hafwe Wi welat, till allmän efterlefnad, stadga och förordna som följer:

§. 1. I hela Kongl. Maj:ts Rike och underliggande Länder, Pommern undantagandes, skal wara enahanda Aln, mål och wigt, af sådan beskaffenhet, som härefter förmäles.

§. 2. Alnen, therefter all Längde, Quadrat och Cubisk mätning bör ske, ach hwilken jemwäl til rättelse i handel och wandel, samt wid byggnad och Handtwerk, tjena bör, skal wara inrättad efter Stockholms Aln, och bestå af twå Swenska fot. Efter then Geometriska fördelningen håller foten tio decimal tum, hwar tum tio linier, och så widare, som Tabellen, hwilken thenna Förordning efterföljer, utwisar. Efter längdemåttet bör en Swensk mil hålla trettie sex tusende fot, eller adertontusende alnar, äfwen som et tunneland bör hålla i quadrat femtiesextusende quadrat fot, eller fiortontusende quadrat alnar; Men Målkiärilen bliswa efter samma fot och theß Geometriske fördelning til sit innehåll och then storlek, som the hitintils haft; så at en kanna begriper uti sig hundra Cubiske tum och tio kannor gå på en Cubisk fot. Hisarefter en Måltunna af femtio sex kannor håller fem Cubiska fot och sexhundra Cubiska tum, hwilket af then theröfwer upräddade och Förordningen jemwäl bifogade Tabell närmare kan intagas. Til bruk wid byggnad och Handtwerk delas foten i tu quarter, quarteret i sex werktum, och tummen i halfwa, fierdedelar och ottondedelar, hwarefter alnen håller fyra quarter eller tiugufyra werktum. Ehetta förestrefne alne måttet skola alla Landtmätare och Städernes Ingenieürer wara pligtige at hafwa til grund och rättesnöre, samt therefter all Jord, Skog, Åker, Land, Tomt samt alt annat, som mätes, refwa och stångfälla: icke fördristande sig at hafwa någon stång, kied, mättstock eller scala, som icke efter then Swenska eller Stockholms foten är inrättad. Beträdes några af them bruka annan aln, ware thes arbete ogilt, och straffes efter Lag, som en Mätt och Wigts förfalskare.

§. 3. Alla större och mindre Målkiäril, för wåta och torra wahror, böra til et wist kannetal inrättas, och bör kannan i thes Cubic eller lika fyrkantiga form, å alla inre sidor hafwa then widd och djuplek, som så wäl i Tabellen, som ock å then therefter gjorde Mätstocken utsatt är. Samma kanna fördelas i tu stop, stopet i tu halfstop, halfstopet i tu qwarter, och qwarteret

teret i fyra ort *). Efter theße i Tabellen föreskrefne små målkiärils Cubiska innehåld, skola alla the wid Styl och Wins samt flere wåtwahrors försälgning, brukelige runda kannor, stop, halfstop, qwarter och ort noga justeras, och therwid förses med Pel **) inuti, som utwisa rätta innehållet, och spillrummet ofwanföre.

§. 4. Tunnan för wåta waror skal innehålla, så hädanefter som för thetta, fyratio otta kannor, och fördelas i twå half tunnor, och tjugu fyra kannor, halftunnan i twå fierdingar och tolf kannor, och fierdingen i twå ottingar af sex kannor. Jemwäl tillåtes at bruka fat eller åhm, samt ankar, och skal en åhm eller fat hålla sextio, en half åhm trettio, en fjerdedels åhm, eller et ankar femton och et halft ankar, siu och en half kanna.

§. 5. Af lika innehåld nemligen fyratio otta kannor, bör ock spiltrås tunnan wara, theri salt och miöl packas, såsom ock the tunnor, theri man saltar kiött och allehanda fisk til salu, och fördelas tunnan i halftunnor, fierdingar och ottingar, såsom i 4:de §. sagt är. Af mindre eller större kannetal må en sådan tunna här i Riket icke giöras och i kiöp och salu brukas: undantagandes Ostron-tunnor, som komma at delas uti trediungar, och hwar trediung af sexton kannor. Beck- och Tiäru-tunnorne måge dock wara et stop drygare, men ej under fyratio otta kannor.

§. 6. Men tunnan hwarmed spannemål i all upbörd, lefwerering, kiöp och salu, jemwäl andra torra wahror, mätas skola, bör utgiöra femtie sex kannor, eller tretio twå kappar, såsom thenna tunnan ifrån långlig tid tilbaka warit til thes rätta innehåll. En sådan tunna fördelas i twå spän: En span eller halftunna i twå halfspän: En halfspan i twå fierdingar: En fierding i fyra kappar, och en kappe giör en och tre fierdedels kanna. Thenna tunnan och the mindre ther til hörige målkiärilen böra wara fyrkantige, på thet hwar och en, särdeles allmogen, må så mycket lättare med mättstocken kunna finna theras riktighet, och thet förfalskande förekommas, som med runda målkäril ske kan, och skola hålla thet mått, som then theröfwer inrättade Tabellen föreskrifwer, och elsest på en särskilt mättstock är utsatt. I upbörd och utgift, eller kiöp och salu, skal numera emot thenne Kongl. Förordning icke brukas några runda spanmåls målkiäril, icke eller the i wisse Landsorter hit tils ännu brukelige, men för thetta förbudne skieppor, eller andre mål-käril, widare än häreftерåt tillåtes; utan i thet stället endast sådane fyrkantige målkiäril, som i Tabellen äro beskrefne, öfwer hela Swerige och Finland brukas: Hafwandes Kongl. Maj:t, hwad skieppomålet angår, redan stält til Kongl. Maj:ts och Rikens Cammar-Collegium then befalning, at såsom Kongl. Maj:ts och Cronones räntor uti åtskillige Landsorter äro efter kannetalet til skieppor, efter hwarie Provinces brukelige sätt och sedwana uträknade och uti Jordeböckerne upförde, så skola the samma med sit rätta kannetal blifwa reducerade til thetta målet, så at allmogen öfwer thes wanliga utskylder ey thet ringaste therigenom må betungas. Afwensså skola the tilförene i Finland brukelige krönte kappar blifwa reducerade til nya målet, at alle wederbörande få sit förra och tilbörliga quantum och tunnetal. Men wid Salt och Spannemåls samt andre torre wahrors mätning, som skier på skiepp och hwarjehanda fartyg, ehwad the komma ifrån inländska eller utländska orter, tillåter Kongl. Maj:t, at runda måltunnor brukas måge, för Saltets tyngd och fuchtighets samt flere orsakers skull; dock måste ther när mätningen skier, wara en fyrkantig tunna til hands, emot hwilken then runda, som i mätningen brukas, kan jemföras, när Kiöparen om then rundas riktighet twiflar, och sådant begiär, jemwäl thesutan hwarannan månad, medan Seglationen påstår, the runda Målkärilen öfwerses och justeras. Til Stenkohls och bränkohls samt kalkstens, kritas och obränt gips mätande, så wäl på skieppen, som therutom, tillåter Kongl. Maj:t också i Näder, at runda tunnan brukas må, men elieft icke.

§. 7. Såsom then härtils försporde och i långliga tider öfwerklagade oredan, icke allenast härrört af sjelfwa målkiärilen, utan också af ett skiftaktigt mälnings sätt, i thet en del mätt löst, en del skakat, en del konstigt skyffat, en del strukit, andra rågat, ther likwäl 1638 års Riksdags beslut, så wäl som 1665 års Förordning om mått och wigt, utom mängfaldiga andre Kongl. Resolutioner och Förordningar, klarligen utwisa, at utan skakning, stopning eller swikelig skyffling, mätas bör; Altså pröfwar Kongl. Maj:t skäligt, at all Afrads, Tionde och rättighets spannemål, i upbörd och lefwerering, bör antingen sakta hällas ur säcken i tunnan, om Säljaren eller Lefweranten thet åstundar, eller mätas på sådant sätt löst, att mätaren eller then som mätningen förrättar, står wid tunnan, samt med en skofwel, hwilken med bägge händerne föres, öfwer ändan af skofwelbladet säden in i tunnan, på en gång så mycket, som på skofwelen är, tätt öfwer tunnbrädden, icke med någon konst, kastning, skofwelens högre uplyftande, eller att tunnan med foten eller skofwelen stötes; Och när tunnan således är full, strykes hon jemt af med ett rätt strykbräde, som icke bör wara hwasskantigt under, utan något rundadt, och ej bredare på undra sidan än twå tum. Med the mindre mål förfares på lika sätt. Här wid tages doch i akt, at i stället för rågan och skakning, som förbudne äro, skal mätas til hwar tunna Råg, Korn, Hafra, Hwete och Ärter, fyra kappar, til en span twå kappar, til en halfspan en kappe, och så hwart efter annat alt löst och strukit, som giör på otta tunnor en tunna för kapparne; Af de fyra kappar på hwarje tunna Cronotionde tilkommer Kongl. Maj:t och Cronan twenne kappar efter wanligheten, och the öfrige twenne Indelningshafwaren eller Tionde tagaren; På Maltet bör gifwas sex kappar til tunnan, och therefter på the mindre målkärilen. Hwad mätningen angår i handel och wandel, samt kiöp och salu, så emedan Sweriges Lag förmår, at öfwer hela Riket enahanda mål wara bör; ty pröfwar Kongl. Maj:t ock skäligt, at mätnings sättet äfwen bör wara ther wid enahanda och lika med Afrads målet; Och förordnar förthenskul, samt biuder och befaller, at ey eller i kiöp och salu något annat, utan aldeles lika mätnings sätt, med lika många kappar å hwarje tunna, som nu här förut om Afrads mål stadgadt är, brukas skal, både i Städer och å Landet, så wäl som på Skiepp och Fartyg, ehwad the komma ifrån in- eller utrikes orter. Skulle Lefweranten eller Säljaren tycka, at honom skier förnär emot thetta föreskrefne mätnings sätt, stånde honom fritt sjelf mätningen på berörde sätt at förrätta, dock at han mätarepenningarne, ther mätare inrättade äro, erlägger. Salt, som kiöpes och säljes med måltunna, så ock bränd kalk, skal likaledes mätas, såsom härtils brukeligit warit, med löst mål, och twå kappar thesutan på hwarje tunna. Men på Stenkohl, Bränkohl, obrändt Gips, Kalksten, Krita och flere sådane grofwa wahror, som ey tillåta tunnans jemna affstrykning, bestås inga kappar, utan mätes tunnan med råga, som härtils wanligit warit. I Bergslagen och wid Bruken förhålles med Kohlmätningen, som särskilt therom stadgadt är. Wid then Spannemåls mätning, som säljes ifrån Landet uti Städerne och Bergslagen, eller i Afrad, Tionde och andra rättigheter lefwereras, skal tunnan ey sättjes uti någon binge, utan på golfwet eller bottnen, och ett hwad som spilles skal upsopas, samt komma Säljaren eller Lefweranten til godo, utan at Kiöparen, Räntetagaren, Upbördsmannen eller Mätaren thet ringaste theraf, under hwad skien thet ock wara må, sig får tilägna, wid Ett hundra Daler Silfwermynts plitt. Wid lika bot och wahrans Confiscation thesutan, ware ock förbudit, at sluta kiöp och handel om något annat mål eller mätnings sätt, än här stadgadt är *). Ju-

gen

*) I dagligt tal fyra jungfrur.

**) Pel apud Scanos notat signum, quo cyathus interius aqvæ partes dividitur ut compotantibus pro mensura sit. *Ihre. Gl. Sv.*

*) Rotebönderne N. B. med flere, hwilke, för det de i Contract med sin Soldat förbundit sig att, i stället för beklädnad, efter trindt eller rundt mål, till honom ut-

gen fördriste sig eller, någon Spannmåls post, eller annan wahra, med mindre målkjäril mäta, än som tunna, ey eller thet, som under en tunna i minut säljes, med större mål, än thertil fordras. Ey må eller någon Mölnare, wid straff at anses som en Mått och Wigts förfalskare, wid mäldelönens upbörd någon tullkappa bruka, som större är än en rätt kappe wara bör. Uti the Städer, hwarest mätarepenningarne Stadsens Stat til aflöning, likmätigt Kongl. Resolutioner, anslagne äro, böra mätarepenningarne efter wanligheten betalas; Men i the öfrige Städerne ankommer thet på then at betala mätarepenningar, som mätning hafwa wil.

§. 8. Hufwudwigten öfwer hela Riket, är then som Victualie Wigt kallas. Then bör wara så inrättad, at tiugu skålpund giöra ett Lispund, och tiugu Lispund ett Skieppund, hwarefter ett Skieppund Victualie Wigt håller fyrahundra skålpund, ett skålpund trettie twå Lod, och ett Lod fyra quintin, ett quintin 69 och ett ottondedels Äß, som giör på ett skålpund 8848 Äß. Med thenna Wigt böra wägas och förhandlas alla Victualier, Specerier och allehanda Kramwahror, samt förarbetade Metaller af Guld, Silfwer, Koppar och flera, som icke efter särskilta Förordningar böra med Metall-Wigt wägas. Men med the Metaller, som uti Städernas Wågar in- och utwägas, förhålles efter nästföljande Punct.

§. 9. Metall- Koppar- och Jernwigten skal wara inrättad i så mätto, at tiugu Mark Metall och Jernwigt, giöra sexton skålpund Victualie wigt, och tiugu Mark Metall wigt giöra et Markpund, samt sådane tiugu Markpund räknas uppå ett Skieppund Jern- och Kopparwigt: Och komma förthenskul uppå ett Skieppunds Metall wigt fyrahundra Mark, hwilka giöra trehundra tjugu skålpund Victualie wigt; Hwaremot ett Lispund Victualie wigt bör hålla tiugu skålpund, och ett Skieppund tjugu sådane Lispund, så at uppå ett Skieppund kommer fyrahundra skålpund eller femhundra Mark att räknas: Giörandes således fyra Skieppund Victualie wigt, fem Skieppund Metall wigt. Men som Jernets swåra försel behöfwer ifrån Bergwärken och Upstäderne sin proportionerade öfwerwigt, för bättre utkomst i frakt och kostnad; Så skal, så hädanefter som härtils, Jernet i Bergslagen och Upstäderne behålla sin wanliga öfwerwigt, och blifwer således ett Skieppund Jern i Bergs- och Hammarwigt tiugu twå, och i Upstads wigt tjugu ett Markpund: Äfwen Räkopparen, för afbränningens skull, tjugu twå Markpund på Skieppundet. Ett Skieppund Tackjerns wigt giör tjugu sex pund Bergswigt. Nu på thet at theße wigter-mätte blifwa kiänbare til sin form, och thesto säkrare kunna skiljas ifrån hwarandra, til undwikande af all irring; Så skola alla Wigter, efter thenna Kongl. Maj:ts Förordnings innehåll, blifwa märkte och åtskilde: Nemligen til Victualie wigten böra wara runda lödjer och lod, och til Metall wigten sex kantige, och bör Metall wigten i Stapelstäderne stämplas med runda stämplar, Metall wigten i Upstäderne med fyrkantige, och Bergs- eller Hammar-wigten med trekantige stämplar. Malmen wäges efter Tackjerns pund, och förblifwer thermed som wanligit warit, och i fall någon oreda therwid skulle förspörjas, eller klagomål upkomma, så äliger Kongl. Maj:ts och Rikens Cammar- och Bergs-Collegier sådant att rätta. Myntewigten förblifwer efter then i Ränte-Cammaren befindtelige likare wigten. Then wanlige Medicinal wigten bruka Apothekarne i Medicamenters afwägande, men i all annan theras handel, måste the sig af Victualie skålpunds wigten betjena.

§. 10. Alla Pyndare, så i Städerne som på Landsbygden och i Bergslagen, äro igenom 1638 års Riksdags Beslut, ofwannämde Stadga af år 1665 och flere Förordningar, såsom oriktige redan förbudne. Förthenskul biuder och befaller Kongl. Maj:t härmed, at ingen på Landsbygden och i Städerne någon Pyndare uti kiöp och salu bruka må: kommandes således härunder ey at förstås then Malm eller Tackjerns wägning, som skier utom kiöp. Samma Lag ware ock för Bruks-Patroner och Factorer i Bergslagen. Men wid the Bergsmans hyttor, theri många delaktige äro, och wågbalkar ey nu kunna, utan theras flera kast förskaffas, måge Pyndare til Tackjerns wägande nyttias och brukas, til thes Cammar- och Bergs-Collegierne framdeles finna utwäg til Wågbalkars inrättande äfwen therstädes. Och ehuruwäl Betsmän redan uti 1665 års Förordning om Mått och Wigt äro förbudne uti öpet kiöp och salu at brukas, af the handlande i Städerne uti theras bodar och hus; Så tillåter Kongl. Maj:t dock, at the wid färsk fisks kiöpande och säljande, jemwäl eljest til egit hushålds behof nyttjas måge. Likaledes må Landtmannen, när han förer sina wahror til Torgs i Städerne, och wid Marknads och Handels platserne samt wid punde räntors afbördande, af rätt justerade Betsmän sig få betjena, så wäl som the handlande, enär the med pundwahror komma til Marknader, hwilka Betsmän dock icke högre så inrättas, än til twå Lispunds tyngd Victualie wigt. Eljest böra i stället för Betsmän fat och skålwigter, med tilhörige och krönte lödjer och lod, i Städerne, eller i ständ och bodar å Marknads platser, brukas; och fördriste sig ingen therstädes, at handla i sitt hus eller bod med annan wigt, än skålpunds eller Victualie wigt, wid laga bot: Lände ock aldrig til befrielse för förbrytaren then ursäkt, at kiöparen och säljaren annorledes kommit öfwerens, emedan ett sådant åsämjande emot Kongl. Maj:ts förbud ey får giälla.

§. 11. På thet Mått, Mål och Wigt måtte nu och framgent hållas i tilbörlig riktighet, låter Kongl. Maj:t til Likare förwara uti Kongl. Maj:ts och Rikens Archivo, Cammar- Bergs- och Commerce-Collegier, Ränte-Cammaren, Landtmäteri-Contoiret, och på Stockholms Rådstufwa, för Aln-mättet en rätt justerad Aln af Stål eller Mäßing: för Tunnemålet samt the mindre målkiärilen en mättstock äfwen af Stål eller Mässing, och för wigterne rätt justerade Löbjor och Lod. Thesutan skal en sådan Aln- och Mättstock af Stål eller Mäßing wara i förwar wid hwarje Landtränterie och Landtmätare Contoir i Länen, jemwäl wid alla Sochne Kyrkior i Riket, så ock på Rådstufworne i Städerne. Så skola ock Löbjorne och Äßen til Likare för mynte wigten i Riks-Archivo och Ränte-Cammaren ligga i förwar, jemte en Mäßingsplåt, hwarpå the Taheller äro utstuckne, som thenne Förordningen efterfölja, hwilka egenteligen utwisa, huru Mått, Mål och Wigt stå i jemföring med hwarannan, samt hwad sammanhang är emellan Victualie och Metall-wigterne; Men för Medicinal wigten skal i Ränte-Cammaren och Landtmäterie Contoiret, samt Collegio Medico behörig likare förwaras.

§. 12. Emedan Landtmätarne i Länen tillkommer, efter then för thetta them gifne Instruction, at justera Mått, Mål och Wigt i Riket, samt rätta the oriktige och andra inrätta, jemwäl them med Cronomärke at stämpla och tekna; Så har Kongl. Maj:t under Cammar-Collegii wårdnad welat ombetro Landtmäteri Contoiret i Stockholm, at hafwa på them, så wäl som then här i Staden förordnade Justeraren, et noga inseende, at the thenna syslan med all flit och warsamhet förrätta, emot betalning efter Taxa. Til then ända skola the i Landtmäterie Contoiret icke allenast taga befallning och underrättelse om allt, hwad som fordras wid Justeringen, utan ock giöra redo för thenna sin förrättning. Thesutan måge the öfrige Stapelstäderne hafwa sine egne Edswurne Justerare, som the frelswe lösa; dock, at sådane Personer i Landtmäteri Contoiret först böra examineras och godkännas, samt sedan

gifwa ett wisst spannemåls-belopp, blifwit af N. Härads-Rätt, under åberopande af 6 och 7 §. §. i Förordn. d. 29 Maji 1739, fälde till 33 R:dr 16 sk. böter, sökte att af Råd warda från böterne förskonte; Och som det genom nyßberörde 7 §. meddelte förbud emot allt nyttjande af rundt mål uttryckeligen anginge endast köp och handel, och således icke kordt lämpas på ifrågawarande mellan enskilde personer slutne aftal, hwarigenom någon affikt att tillsynda Soldaten förlust så mycket mindre ägt rum som det åtalade rundmålet, efter Sökandernes obestridd lemnade uppgift, wore brygare än det wanliga; Alltså blef den sökta Påden i allt bewiljad. K. Maj:ts Utslag d. 8 Sept. 1820.

äfwen, som Landtmätarne, för justeringen ansvarige bliswa.

§. 13. Then fyrkantige Tunnan och ther til hörige mindre mälkiäril af samma form, kunna efter thet mätt, som på Tabellen och Mättstäcken utsatt är, fäkraft få sin rätta storlek och rymd, och behöfwa förthenskul nu mera icke at med watn justeras. Men the runda Tunnorne, som äro wattutäte, böra justeras med watn, och spilträdes Tunnan, samt the öfrige som ey äro wattutäte med Ärter, Hwete eller Linfrö, och hälst med thetta senare slaget.

Til en sådan justering brukas the af Landtmäterie-Contoiret til then ändan inrättade och justerade Coniske kannor, warandes wida nedan, och smala ofwantil, hwilka med Cronones märke och Landtmäteri Contoirets stämpel böra wara utmärkte. Och på thet intet bedrägeri i Tjäru och Beckhandeln förelöpa må, medelst Tunnornes förminskande med tiocka bottnar, kimmar och förbyggningar, eller på annat sätt, så åligger wederbörande Landshöfdingar, at uti the Sochnar, hwarest Tiära brännes eller Beck kokas, förordna två bofaste Män, eller så många, som ther til efter Sochnens widlöftighet kunne nödige wara, hwilka emot then wedergiällning för hwar Tunna, som Landshöfdingen skiälig finner och utsätter, dock ey öfwer fyra öre Koppermynt, men wäl therunder, böra wara pliktige alla Beck- och Tiärutunnor, sedan the efter behörig Mättstock giorde äro, med watn at mäta, och tå the riktige til innehåld, som 5 §. förmäler, äro befundne, them med Cronones, samt sitt egit märke at bränna och tekna. Fyller någor til salu Beck eller Tiära uti en tunna, som icke således förut justerad och krönt är, then samma plikte efter Lag och ware sielfwa wahran, eho then innehafwa kan, Confiscation underkastad. Men sinnes tunnan, sedan then är krönt och bränd, wara oriktig, stånde tå then til laga answar, som henne hafwer krönt, samt ersätte all therigenom förordsakad skada. Till större säkerhet wid Tiäru- och Beckhandelen, måste ock alla slika tunnor, när the til Städerne eller Lastage-platserne ankomma, mätas och wräkas. Och ehuruwäl Borgaren ey är betagit at kiöpa af Bonden slika felaktige Beck- eller Tjärutunnor, så bör dock han icke förytra eller sälja them utur sin hand, wid laga bot och warans Confiscation, utan låte wahran komma i rätt justerad tunna, innan han then säljer. Ther Tunnebindare Embetet i Städerne förfärdiga tunnor för Allmogen til theras Beck- och Tiäru tilwerkningar, som på Gottland och annorstädes skier, bör Magistraten, så framt Landtmätaren icke i Staden bor, eller Stadsens Justerare med justeringen ey hinna kan, förordna twänne skickelige och tilförlåtelige Personer, som slike Beck- och Tiäru tunnor justera. Likaledes kommer Strömmings kiärilens justerande och krönande uti Westernorland så wäl som uti alle öfrige Fiskehamnar och Fiskelägen i Riket, at förrättas wid hwarje hamn af twänne bofaste Män af Borgerskapet, som ther öfwer Sommaren ligga, undantagandes the orter, hwarest förut Justerare wid Fiskelägen äro tilsatte, ther thet efter wanligheten förbliswer. Sammalunda böra the tunnor, som på Gottland af Tunnbindare Embetet förfärdigas, och til osläckt kalks utskieppning nyttias, utaf twenne af Magistraten tilförordnade skickelige och besiedelige Män justeras och krönas. I the Socknar, hwarifrån insaltad Fisk och Kiött til salu föres, skal med tunnornes justerande och märkande på lika sätt förfaras, som om Beck- och Tiärutunnorne förordnadt är; dock at the ey innehålla mer eller mindre än fyratio otta kannor. Öfwer alla theßa, som en slik justering förrätta, åligger Landtmätarne, hwar i sin ort, at hafwa et noga inseende, och them underrätta, huru the sig therwid skola förhålla *).

*) Denna §. om Beck- och Tjärukärils krönande hos Allmogen, är ytterligare satt i sin fulla kraft och werkan, genom Kongl. Förordningen den 30 April 1770, införd här nedan.

§. 14. The som förfärdiga Spannmåls mälkiärlen, böra noga tilse, at the ther til intet annat werke bruka, än thet, som wäl och fullkommeligen tort är, efter som i fall wid Wisitationen eller eljest något mål finnes af ey full tort wercke wara gjordt, Handtwerksmannen som thet af godt och tort werke bordt förfärdiga, skal giöra för sin åtniutne betalning ett annat i stället, och bestå sielf ther til justerare lönen.

§. 15. Finnes någor å Landet eller i Städerne, antingen i Marknader eller i sitt egit hus, i köp och salu, upbörder och utgifter, bruka annan Alin, Mål eller Wigt, än then som i thenna Kongl. Förordning stadgat är, och krönt bliswit, then samma skal plikta efter Lag, äfwen som ock alla the förbrytelser, som emot thenna Kongl. Förordning skie, å hwilka icke nogot särskilt straff therutinnan utsatt är, böra efter allmänna Lagen anses, såsom ock böterne therefter fördelas.

§. 16. Sibst är Kongl. Maj:ts Nådige wilje, at här i Stockholm och the större Städerne åtlige, men i the mindre och wid Marknads platser, tå Marknad hålles, therefter ransakas skal, om någon oriktighet eller mißbruk emot thenne Förordning förelöper; och skola äfwen ther emellan Crono- och Bergs Betiente, Fiscalerne och Upsyningsmännen på Landet och i Städerne, hwar å sin ort, flitigt efterspana, och hos Domaren angifwa the förbrytelser, som emot thenna Förordning skie, och saken emot then brotsliga utföra; hwilket om någon upsåteligen försummar eller nedtyster, bör then wara sin tjenst förlustig. För öfrigit är Kongl. Maj:ts Nådiga befallning, at Öfwerståthållaren i Stockholm, Landshöfdingarne i Länen, samt Magistraterne i Städerne, hålla öfwer thenne Kongl. Maj:ts Förordning til thes skyldiga efterlefnad, en allwarsam hand, och i allt thet, som til fullgiörande theraf länder, meddela them, som kunna hafwa them at anlita, all erfordrad Embetes bistånd och handräkning, låtandes thenna Förordning en gång om året emellan All Helgona dag och Thomasmäßo å Predikstolarne, så i Städerne som på Landet, upläsas och kundgiöras. Thet all, som wederbör, &c.

Tabell öfwer Swenska Mättstockens Geometriska fördelning.

Längdemått.

1 Stång håller 10^{I} eller Fot.
1 Fot = 10^{II} = Tum.
1 Tum = 10^{III} = Linier.
1 Linea = 10^{IV} = Gran.
1 Gran = 10^{V} = Scrupel.
1 Scrupel &c. = 10^{VI} = Scrup. sec.

Quadratmätt.

1 Stång håller 100_{I} eller Quadrat Fot.
1 Fot = 100^{II} = = Tum.
1 Tum = 100^{III} = = Linier.
1 Linea = 100^{IV} = = Gran.
1 Gran = 100^{V} = = Scrupel.
1 Scrupel = 100^{VI} = = &c.

Cubiskt Mätt.

1 Stång håller 1000^{I} eller Cubik Fot.
1 Fot = 1000^{II} = = Tum.
1 Tum = 1000^{III} = = Linier.
1 Linea = 1000^{IV} = = Gran.
1 Gran = 1000^{V} = = Scrup.
1 Scrup. = 1000^{VI} = = &c.

Ta-

Tabell öfwer Målkärilens fördelning och rymd.

	Innehåller kannor.	Innehåller ort.	Innehållet i fot, tum, rc.	Cubens sida i fot, tum, rc.	Då höjd och diameter äro lika.
			I II III	I II III IV V	I II III IV V
1 Tunna	56	1792	5.600.000	1.7.7.5.9	1.9.2.5.1
1 Span	28	896	2.800.000	1.4.0.9.5	1.5.2.8.0
1 Halfspan	14	448	1.400.000	1.1.1.8.7	1.2.1.2.7
1 Fjerding	7	224	700.000	8.8.8.0	9.6.2.6
1 Half-fjerding	3½	112	350.000	7.0.4.8	7.6.4.0
1 Kappe	1¾	56	175.000	5.5.9.4	6.0.6.4
1 Kanna	1	32	100.000	4.6.4.2	5.0.3.2
1 Stop	—	16	50.000	3.6.8.5	3.9.9.4
1 Halfstop	—	8	25.000	2.9.2.5	3.1.7.0
1 Qwarter	—	4	12.500	2.3.2.1	2.5.1.6
1 Half-qwarter	—	2	6.250	1.8.4.3	1.9.9.7
1 Ort	—	1	3.125	1.4.6.3	1.5.8.5
1 Half-kappe	—	——	87.500	4.4.4.0	
1 Fjerded. kappe	—	——	43.750	3.5.2.4	

Tabell öfwer Victualie-Wigtens Fördelning och sammanhang med Metall-Wigterne.

	Aß och Bråk.		Gör i Victualie-wigt och deß fördelningar.					
Victualie-Wigten.	Hela aß.	$\frac{1}{1000}$ aß.	Lis	℔.	lod.	$\frac{1}{32}$ lod.	aß.	$\frac{1}{1000}$-dels aß.
1 Skålpund	8848	—	—	—	32			
1 Lispund	176960	—	—	20				
1 Skeppund	3539200	—	20					
1 Lod, eller 4 Qvintin, eller 16 Sextondelar	276	50	—	—	—	—	276	50000
½ Lod	——	—	—	—	—	—	138	25000
¼ Lod	——	—	—	—	—	—	69	12500
⅛ Lod	——	—	—	—	—	—	34	56250
1/32 Lod	——	—	—	—	—	—	17	28125
Stapelstads Wigt.								
1 Mark	7078	40	—	—	25	9	10	36875
1 Märkpund à 20 Mark	141568	—	—	16				
1 Skeppund à 20 Pund	2831360	—	16					
Upstads Wigt.								
1 Mark	7432	32	—	—	26	14	1	38250
1 Pund à 20 Mark	148646	40	—	16	25	9	10	36875
1 Skeppund à 20 Pund	2972928	—	16	16				
Berge Wigt.								
1 Mark	7786	24	—	—	28	2	9	67750
1 Pund à 20 Mark	155724	80	—	17	19	3	3	45625
1 Skeppund à 20 Pund	3114496	—	17	12				

Kongl. Majits Nådige Förklaring, öfwer 1739 års Kongl. Förordning om Mått, Mål och Wigt; den 30 November 1756.

ADOLPH FRIEDRICH rc. Göre witterligt, thet Wi kommit i erfarenhet huruſom hwad uti 1739 års Kongl. Förordning om mått, mål och wigt är stadgadt om målkjärils förfärdigande och bruk efter thet therutinnan föreskrefne måttet, icke warit nog tillräckeligit att hindra hwarjehanda underslef theremot, utan att sådant i-en och annan Landsört skall blifwit föröfwadt, särdeles med mindermättige Beck- och Tjärutunnor, som Allmogen till Städer och Köpingar infördt: Hwarwid, ehuruwäl Wi för detta, medelst Bref till wederbörande af den 8 April 1754, till Förklaring öfwer ofwannämde Förordning stadgat, det borde Allmogen, när then med slike oriktige Beck- och Tjärutunnor till berörde platser ankommer, tå först therföre stå till Laga answar, och ej allenast then så beskaffade wara, i hwars hand then finnes, under confiscation warda anſedd, utan ock ägaren therhos wara förfallen att plikta så mycket, som wärdet för waran sig bestiger, samt theräst kjärilens felaktighet skulle härröra af Krönarens wårdslöshet, ägaren tå öppet stå, att wid behörig Domstol tilltala Krönaren, och af honom skadestånd njuta, med mera, skall dock thetta förordnande af Fiscalerne i så mätto misbrukas, att the, när Allmogen med thenna wahra till Kjöpingarne inkommer, underlåta att göra beslag på the oriktige tunnor, them the sedan icke förr än wid utskeppningar, eller när the behaga, uti Kjöpmännernes Magasiner låta uppslå, ösa och mäta, samt tå, i fall någon funnits oriktig, Kjöpmannen therföre till answar fordra; hwaröfwer såsom förordsakande Kjöpmännen ett oskyldigt lidande föranbras brott, så wida the, i anseende till thet påsatta Cronomärket, sig samma förfalskade Tunnor på god tro tillhandlat, klagomål, jemte anhållan om nödig rättelse, i underdånighet blifwit anförde. Wi hafwe förthenskuld blifwit föranlåtne att wara omtänkte på nä-

någon ytterligare tjenlig författning härutinnan, samt derwid godt funnit, att på thet hwar och en, som umgås antingen med målkjärils förfärdigande eller med handel af sådane waror, som theruti säljes, mäge med så mycket mera lätthet ej allenast kunna förfärdiga riktiga käril, utan ock göra sig om kjärilens riktiga innehåll försäkrad, böra hädanefter till allmänt bruk antagas och nyttjas wisse thertill inrättade mättstockar, så wäl för runda och jämntjocka, som för runda och bukiga käril, hwilka mättstockar komma här i Stockholm att förfärdigas, och af Inspectoren öfwer mått, mål och wigt justeras, samt emot en ringa penning till Städerne och Allmogen fördelas; och skola alla the, som målkjäril förfärdiga, så wäl som Packare, Wräkare och Besökare, wara förpliktade att noga rätta sig efter theße mättstockar, och jämwäl Wräkare och Besökare wara försedde med sådane af jern, att thermed försöka och utröna kjärilens rätta innehåll på följande sätt, att, när kjärilet ej är tomt eller innehåller sådan wara, att man ej får föra in mättstocken theruti, tå mätes utanpå, med stadigt och waxadt snöre kärilets omkrets, af hwars tredjedel kimmarnes tjocklek afdrages och jemföres med mättstockens märke för diametrerne, äfwensom den inre längden finnes när bottnarnes tjocklek och laggarnes bredd drages ifrån hela den yttra kjärilets längd, men tjockleken af kimmar och bottnar utrönes, tå the genombärras på åtskillige ställen, och nafwarhålen mätas med en liten Jernhake, hwarefter hålen tätt igenpinnas, utan warans spillning eller skada. Och allthenstund ofwanförmälte oriktigheter warda föröfwade i synnerhet af them, som tunnor förfärdiga, samt att icke allenast Tunnemärkarne, innan the sina märken på tunnorne, såsom bewis om theras riktighet, påsätta, utan ock Wräkarne, som Tjäran till sin gödhet utröna, och hwilke uti hwar Stad böra wara edswurne, kunna och böra sådant finna och rätta, hwarefter kjöparne uppå theßas åtgärd med all säkerhet måste sig förlita, och utan allt twifwelsmål betalning för waran erlägga; Förthenskuld och i anseende thertill, att theße, ej mindre än andre Ämbetsmän och Betjente, böra stå i answar för sine förrättningar, och ther oriktighet wid tunnorne sedermera skulle befinnas, af wederbörande Fiscaler till plikt befordras, pröfwe Wi i Nåder med billighet och rättwisa enligt, thet bör köparen ej på något sätt oroas eller then af honom således på god tro köpte waran under beslag tagas, utan allt answar och plikt ankomma på then, som tunnorne förfärdigat eller justerat, eller ock waran packat och wräkt, hwilka owägerligen skola wara förpliktade att sätta sina namn och märken på tunnorne; Dock på thet Beck och Tjära uti oriktige tunnor icke må till utrikes orter, Swenska Beck och Tjäru-handelen till skada, bliswa utskeppade, bör waran, innan then warder klar gjord till utrikes utskeppning, omsättas uti riktige och mätthaltige tunnor på theras kostnad, som wid laga Domstol för oriktigheten och brottet bliswa sakfälte: och ware siste säljaren skyldig, att för en sådan utgift gå i förskott; hwarföre han af Wräkaren hafwer att njuta sin ersättning, såsom förmält är: kommandes therhos, i grund af föregående så wäl som flera skjäl, kjärilens krönande hos allmogen, såsom både opåliteligit och onödigt, hädanefter alldeles att inställas och upphöra.

För öfrigt är hos Oß i underdånighet föreställdt, huruſom 1739 års taxa för justeringen af mått, mål och wigt är icke allenast otillräckelig, utan ock ganska ojämn, så att hon dels är för dryg, dels alltför knapp, hwaraf händer, att the, som umgås med mått och wigt, låta sällan eller alldrig justera hwad som är för högt taxerat: Hwaremot Justerarne antingen undandraga sig att justera thet, som är taxerat för ringa, eller förrätta the justeringen för nöd skull med sådan brådska, att behörig granlagenhet ej therwid kan winnas; I anseende till hwilka oredor, med flere förekomne skjäl, Wi funnit nödigt att härmed gilla och fastställa en sådan efter billigheten jämnkad Taxa, som härhos följer, och hwarefter all justering af mått och wigt hädanefter betalas bör.

Det alle, rc.

Taxa för justeringen af Mått och Wigt.

	Kmt dal.	Kmt öre.
1:o Om Rymdemål.		
1 Fyrkantig Mätare Tunna		
1 dito Spann	2	—
1 dito Halfspann	1	16
1 dito Fjerding	1	8
1 dito Kappa	1	—
1 dito Halfkappa	—	16
1 Rund Mätare tunna tillika med afskärnings omkostnaden	—	12
1 dito Spann	8	—
1 dito Halfspann	2	8
1 dito Fjerding	1	24
1 Kanna af Tenn, Bleck, Koppar eller Trä	1	8
1 Stop, Halfstop, Qwarter, halft Qwarter och Ort af hwad ämne det wara må	—	12
1 Transat, Åm och Fat à 60 kannors rymd	—	3
1 Tunna à 48 kannor	—	18
1 Halfåm eller Halfsat à 30 kannor	—	15
1 Ankare à 15 kannor	—	12
1 Halfankare à 7½ kanna	—	9
1 Kalksä à 28 kannor	—	6
	1	—
2:o Längde-Mått.		
1 Aln af jern, mäßing eller trä med mässings naglar	—	24
1 Aln af trä utan mäßings naglar	—	12
1 Stång af trä, à 8 alnar	—	24
3:o Wigter.		
1 Beßman, tå Ägaren ej tillägger Bly	3	—
1 Beßman med tillagt Bly af ägaren	2	—
1 Insats Wigt à ½, ¼, rc. 1 skålp.	2	—
1 dito à 2 eller 4 skålp.	3	—
1 Metall Klumpwigt à 1 skålp.	—	24
1 dito à ½, ¼ eller ⅛ skålp.	—	12
1 dito à ½, ¼, ⅛, 1 och 2 lod	—	6
1 Lödja af Tackjern à 1 skålp. till och med en 19 skålpunds Lödja	—	24
1 dito dito à 1 Lisp. till med och 4 Lisp. Lödja	2	—
1 dito dito à 5 till 10 eller 12 Lisp. Lödja	4	—

Wi ADOLPH FRIEDRICH rc. Göre witterligit, thet hos Oß Rikſens Ständer, wid sist ofwerstående Riksdag, i underdånighet andragit, huruledes wid then Handel, som i Riket idkas af Beck och Tjära, mycken klagan förspörjes öfwer mindremättige Beck- och Tjäru-Käril; hwarwid Wi äfwen inhämtat, at ehuru the fläste Tjäru- och Beck-Käril, som hit til Staden ankommit, warit behörigen krönte, skola dock en del theraf, som ifrån Österbottn anländt, icke med någon Stämpel wanligen warit försedde.

Wår Förnyade Nådiga Förordning om Mått, Mål och Wigt, dat. then 29 Maji 1739, påbjuder i gemen, at alla Mål-Käril i Riket, hwart i sitt slag, sins imellan böra wara likhaltige, och 13 §. i samma Förordning innehåller i synnerhet, huru Beck- och Tjäru-Tunnor, sedan the efter behörig Mått-Stäck äro gjorde, böra mätas, samt med Kronones egit märke brännas och teknas; Hwaremot, uti Wår öfwer themma Förordning utfärdade Nådiga Förklaring af then 30 November 1756, et sådant Kärilens krönande hos Allmogen är wordet uphäfwit, i anledning af flere Köpares tå instämmande klagomål, at änskönt the af them köpte Tjäru- och Beck-Käril warit behörigen krönte, the dock icke innehållit sitt riktiga mått, utan bliswit i Köparens hand confiscerade, och thenne therigenom underkastad et oskyldigt lidande; i betraktande hwaraf Wi wäl i Nåder ansedt et sådant Kärilens krönande hos Allmogen, såsom både opåliteligt och onödigt, samt förthenskull fastställt, at, til utrönande af Kärilens rätta innehåll af Wräkare och Besökare, wisse thertil inrättade Mått-Stäckar thädanefter borde nyttjas; men erfarenheten har wisat, at thenne Författning ej medförde

fördt then thermed påsyftade goda werkan, emedan sedermera giswits flere exempel, än förut, at Tjära och Beck bliswit til Städerne införde i mindremåttiga Käril, besynnerligen ifrån the Orter, hwarest wederbörande Allmoge, som idkar Handel med thenna Wara, i stöd af nysberörde Wår Nådiga Förklaring, ansedt sig frikallad från Kärilens krönande, hwilket missbruk och undersleef, igenom thet wid Wahrans wräkande och besigtigande anbefaldte bruk af wisse Mått-Stäckar, så mycket mindre kunnat förekommas, som samma til Köparens wisshet om Kärilens riktiga Mått egenteligen inrättade Controll befinnes i så måtto wara ofullkomligare, än Kröningen, at när then, som begådt undersleefwet, eller brukat en ringhaltig Tunna, i senare fallet lätteligen kan igensinnas, i anledning af then åsatte Krono-Stämpelen och thet inbrände enskildte Märket, är theremot Köparen i förra fallet utställd för mera äfwentyr och owisshet, at kunna få skadan ersatt, då han, wid felande Stämpel och Märke, saknar tillika then lätta utwäg at igensinna then, som skade-ståndet egenteligen giswa bör.

I anseende härtil, och på thet then säkerhet må kunna winnas, som, Köpare och Säljare imellan, i all Handel är högst nödig, haswe Wi numera, uppå Riksens Ständers tillika gjorde underdåniga tillstyrkande, i Nåder godt funnit, at then, igenom ofwanbemälte Wår Nådiga Förklaring öfwer 1739 Års Förordning, Allmogen lämnade frihet ifrån Beck- och Tjäru-Kärilens Krönande må inskränkas, och sistnämnde Förordning i then delen åter i full werkan sättas; dock at thenna Författning icke må sträcka sig til the Beck- och Tjäru-Tunnor, som antingen redan äro i Städerne, theras Hamnar och Nederlags-Rum, eller än i År thit inkomma, icke eller til then tilwerkning, som sker uti innewarande År, så wida then af Oss nu gjorde ändring, i anseende til Mätares och Krönares tilförordnande i hwarje Landsort, icke hinner blisswa werkställd, innan Tjäru-Bränningarne äro gjorde: Kommandes altså thenna Wår Nådiga Förordning icke förr, än nästa År, at i akt tagas och efterlefwas. Thet alle &c. **K. Förordn. till förekommande af föröswadt missbruk med mindermåttige beck- och tjärutunnor, d. 30 Apr. 1770.**

Till afhjelpande af den olägenhet, som skall tillskyndas sillsiskarne wid den färska sillens förryttrande till salterierne, medelst de till rymden allt för stora och äfwen mot hwarannan olika mätare-tunnor, hwilka derwid skola nyttjas, samt att åstadkomma en nödig likhet uti det mått, hwarefter en tunna färsk sill, till behörig säkerhet både för köpare och säljare bör beräknas, har Kongl. Maj:t pröswat godt fastställa, det den Mätaretunna, som wid färsk sills förfäljande hädanefter skall brukas, och hwilken tunna säljaren sjelf bör föra med sig, skall hålla 63 kannors rymd *) samt wara till formen cylindrisk, dock upp till widare än de wanlige spannemåls-tunnor; åliggandes det wid answar wederbörande Landtmätare eller Stads-Justerare, at til rymdens desto säkrare utrönande icke blott efter längdemåttet justera dese Mätare-tunnor, utan i det stället förrätta justeringen deraf med watten samt tillika, medelst bränning utanpå kärilet, utmärka hwad kannetal det innehåller; Och på det missbruk och undersleef, såsom ibland annat med krönte stäfwers insättande i falska måltunnor måtte förekommas, böra Kronomärket, årtalet och Justerarens namn brännas öfwer hwarandra på hwar sin skarf, der kimmarne äro sammanfogade, twärt öfwer kärilet samt ofwanpå brädden en helt liten Krona och initial-bokstäfwerne af ortens namn, der kärilet är krönt, hwarjemte meranämnde mätaretunna bör wara beslagen med järnband och twenne af dese, som sitta midt på och på öfwersta laggbandet, fästas med trenne nitnaglar gent emot hwarandra; dock ej det öfwersta förr än kärilet blisswit i det nogaste justeradt med watten; Börandes i öfrigt bottnen likaledes förses med twenne i kors öfwer hwarandra gående järn, som med nitnagel i korset fästas och hwilka järn böra wara af lika tjocklek med banden. Såsom widragande til mera lätthet wid ifrågawarande mätkärils förfärdigande samt til större säkerhet om de sammas behöriga rymd, böra de för både runda och jämntjocka samt runda och bukiga käril inrättade måttstockar, i jämlikhet med hwad genom Förklaringen den 30 November 1756 öfwer 1739 års Kongl. Förordning om Mått, Mål och Wigt är stadgadt, til almänt bruk antagas och nyttjas och nysberörde stadgande således komma til werkställighet; hwarföre en sådan måttstock, likasom förut med de cubiska måttstockarne skett, bör inköpas af hwarje Stad och Moderkyrka i de orter, der Sill och annan fisk inpackas, at wid förefallande behof tjena Tunnbindare och andre til rättelse. Och skall den, som til mätning af färsk Sill och Fiskwahror brukar andre käril än de i ofwanberörde måtto fastställde mätaretunnor, anses med lika straff, som å bruk af falskt mått är utsatt. **K. Br. d. 18, samt Kam. och Com. Coll. Kung. d. 31 Aug. 1773.**

Wi **GUSTAF** &c. göre wetterligt, att churuwäl genom K. Förordn. af år 1739, angående mått, mål och wigt, ibland annat tydeligen är wordet stadgadt, huruledes å de ställen, hwarifrån salt kött och fisk, med mera, till salu föres, med tunnornes justerande och märkande förhållas bör, haswe Wi likwäl tid efter annan måst förnimma, hurusom med werkställigheten häraf nog lamt tillgått; hwadan ock händt, att en myckenhet af de nu i höst ifrån Finland, Norrland och Åland, ankomne lax- och strömming- samt kött-tunnor, wid wräkningen befunnits, churu krönte, likwäl innehålla flere kannors mindre mått än wara bordt; Och alldenstund Wi ansett angelägenheten fordra, att ett sådant missbruk för framtiden behörigen må rättas och förekommas; Fördenskull wele Wi härmed å nyo allwarligen haswa kungjort och warnat en hwar af Wåre trogne undersåtare, som med slika waror idka någon handel, det de icke måge understå sig, att derwid nyttja andra, än rätteligen justerade, krönta och fullmåttiga tunnor och käril, wid laga bot och warans confiscation, på sätt, som nysnämde Kongl. Förordning förmår och innehåller: åliggandes samtelige Wåre Befallningshafwande i Landsorterne, enligt meranämde Förordning, och Wårt till dem under den 5 November sistlidet år afgångna Nådiga Circulair-Bref, att antingen sjelfwe eller genom Häradshöfdingen i hwarje ort, Socken eller Fiskehamn, tillsätta sådane Krönare, som äro bofaste, pålitelige och edswurne män, samt att derjemte foga den anstalt, det bewakningen och tillsynen wid mjölk- lax- strömmings- och kött- såwäl som beck- och tjärutunnors, samt andra kärils mätande och krönande måtte blisswa så allwarsam och kraftig, som till ändamålets winnande fordras. Och skall denna Wår Nådiga Kungörelse och warning årligen så tidigt, innan seglationen börjas, på Predikstolarne uppläsas, och äfwen af wederbörande Domhafwande för Allmogen afkunnas å första Tingsdagen, att ingen okunnighet derom förebäras må, eller tjena till ursägt för den eller dem, som deremot i någor måtto sig skulle förbryta. **K. Kung. d. 11 Oct. 1773.**

I detta ämne är widare stadgadt: 1:o Att alla slags större och mindre runda-bukige och runda-jämntjocka käril eller kött- tjäru- fisk- och mjöltunnor, böra så noga förfärdigas efter de i Kongl. Breswet d. 13 Augusti 1773 påbudne Måttstockar, som ärfordras til åthållande af kärilens föreskrifne inre längd och diameter. Och på det kärilet ej måtte kunna förfalskas genom insättande af alt för breda eller in åt kärilet alt för tjocka och ojämna stäfwer; så bör wid hwarje kärils justering deß inre rundhet undersökas och på det sättet utrönas, at då deß Diameter-mått deruti insättes, det i nogaste bör åtfölja kärilets rundhet. Likaledes bör, wid utrönande af kärilets längd iagttagas, at et rundt bukigt kärils inre längd räknas emellan kärilets bägge krösar eller inskärning för bottnarne, men et rundt och jämntjockt kärils deremot emellan bägge bottnarne inuti kärilet; Åfwensom det länder til underrättelse för Allmänheten, at enär deße slags käril skola undersökas med ofwannämnde måttstockar, bör ett och hwarjes inre längd och diameter-mått altid räknas ifrån ändenag-

*) Numera 80 kannors rymd, enligt K. Resc. d. 27 Oct. 1786, här nedanföre anmärkt.

lens inslagne punct på mättstocken til de andre naglarnes puncter på en och samma linea för hwart käril efter den påskrift hwarje linea på mättstocken äger. 2:o Skal Justeraren eller Krönaren wid answar ålägga, sedan kärilet befunnits efter mättstocken äga sin rigtiga form, och kannetalet genom wattumätning blifwit närmare utrönt å de til wätwahror ämnade käril, at icke allenast sätta et litet kronomärke tätt wid öfra och nedra krösarne, innan på laggen, der stafändarne äro afskurne, utan ock de förr wanlige Kronomärken twärt öfwer kärilet, der twenne stäfwer äro sammanfogade, men icke som förr skiedt, på en kim allena, på det sämedelst måtte hindras så wäl krönta stäfwers insättande i wanmättige käril, som kärilens förfalskande, genom krösens nedslytande. 3:o Den Justerare eller Krönare, som kröner något wanmättigt käril, pligte efter Lag och de derom utkomne Författningar. Likaledes ware den Tunnbindare i Städerne skyldig, som förfärdigat och icke inrättat et sådant käril efter de här ofwannämnde Mättstockar, men likwäl anmäler det til kröning, at til Justeraren eller Krönaren för sitt beswär wid kärilets undersökande utbetala hälften af det wanliga arfwodet, ehuru kärilet blifwer ogilladt; Dock på det intet oskjäl derwid må hafwa rum, bör Tunnbindaren til nödig arbetsmän lämnas på en tunna af fyratioåtta kannor et stop öfwer detta kannetal, på en half tunna et halfstop, och på en fjerdedels tunna et qwarter; alt öfwer och icke under kärilets wanliga kannetal. 4:o Krönarens arfwode för Justeringen af Allmogens runda jämntjocka Tjäru- Kött- Fisk- och Mjöltunnor ankommer på Kongungens Befallningshafwande at utsätta; hwarwid berörde arfwode bör så inrättas, at Krönaren dermed kan wara belåten och at han för bristande belöning ej må wärdslösa et nog angelägit göromål. Warandes detta stadgande kungiordt genom **Kam. och Com. Coll. Kung. den 14 Martii 1775.**

Som det hittills på mätare-tunnan för färsk sill antagna mått af 63 kannor emot en tunna saltad sill numera icke skall äga sin rätta proportion; har Kongl. Maj:t förordnat, att berörde mätare-tunna, sillkärra eller flaka, skall, ifrån deß hittills hafde innehåll af 63 kannor, förhöjas till 80 kannors rymd, såsom närmare swarande emot en insaltad och behörigen conditionerad tunna sills rätta innehåll *).

Likaledes och på det någon skiljaktighet uti måttet för färsk Sill genom olika construction eller dimension ej måtte kunna upkomma, förordnas, at det, då dertil brukas tunna af 80 kannor, efter före detta fastställd cylindrisk form, bör til sin dimension hafwa en
I. II. III. IV.
diameter af 2. 1. 6. 8. det är 2 geometriska fot, 1 tum 6 linier och 8 gran, och halftunnan, af 40 kannor i
I. II. III. IV.
proportion derefter af 1. 7. 2. 1. alt inwändigt räknadt och hwartil behörig mättstock är förfärdigad, samt då dertil nyttjas Sillkärra eller Flaka des högd utgöra en fot, bredden twå fot och längden fyra fot, eller om Flakan med des dimensioner skulle wara något för bred, at sätta på en wanlig dragkärra, må det alternativ antagas, at högden utgör en fot och fem tum, bredden en fot åtta tum och längden twå fot nio tum sex linier och tre gran. Skolandes wederbörande wid Tretiotre Riksdaler Sexton Skill. wite wara förbundne, at deße och inga andre mätekäril til färska Sillen nyttja; Och på det de runda mätten ej måge kunna göras större genom bredare eller flere stäfwers insättande, böra de med et tunnt järnband omkring öfra kanten blifwa försedde, hwarå Salterisiskarens namn jemte justeringen skal wara inhuggen; likaledes bör å Sillkärran eller Flakan, til Fiskarens säkerhet, kärlets dimensioner jemte Salterisiskarens namn wara utsatte.

*) General-Tullstyrelsens Circulaire af den 8 Junii 1825 till Sjötullskamrarne, angående tullberäkningen för sill, inkommande i Norrska tunnor, upplyser, att, enligt från Kammar- och Commerce-Collegierne lemnad underrättelse, skillnaden emellan Norrska och Swenska tunnan förhåller sig som 12 till 13.

K. Com. Coll. Kung. d. 9 Nov. 1786, i följd af K. Rescr. d. 27 Oct. s. å.

Genom **Kam. och Com. Coll. Circ. Bref d. 10 Maji 1803**, äro Landshöfdingarne ytterligare erinrade att hålla noga och allwarsam hand öfwer efterlefnaden af de angående mått, mål och wigt utfärdade Författningar, så att ej allenast mjöl- lax- strömmings- och kött- såwäl som beck- och tjärtunnor jemte andra käril äga sin tillbörliga rymd samt blifwa rigtigt justerade och krönte, utan äfwen Krönarne, för deras beswär, resor och tidsspillan samt till inköp af mättstockar, m. m. äga i arfwode uppbära, hwad dem, enligt 4 §. i Collegiernes kungörelse af den 14 Mars 1776, tillkommer och i sådant afseende blifwit af Konungens Befallningshafwande bestämdt.

Som Författningarne tydeligen föreskrifwa, huru Pack-kärl eller Kött- Tjäru- Fisk- och Mjöl-tunnor, som ifrån Rikets landsorter till Stockholm ankomma, böra wara beskaffade, men detta oaktadt från flere Orter dagligen införes till försäljning kött, fisk och andre landtmanna-waror, uti tunnor, hwilka dels icke äro märkte och krönte å sogningen af kimmarne, på sätt Öfwer-Directeurens wid Landtmäteriet den 1 Junii 1799 *) Circulaire-Bref till samtelige i Riket warande Justerare innehåller, dels förfärdigade efter gamla Tunneformen, undermälige, och till deras öfrige egenskap af mindre widd, men större höjd, än de efter längdemättstockarne böra äga, och hwilket medför den olägenhet, att, enär sådane långa och smala kött-tunnor skola packas, Packarne icke kunna räcka till botten eller med Packhammaren åtkomma waran, förr än Tunnan åtminstone till hälften blifwit uppfyld, hwarigenom Köpare icke för sina penningar erhålla fullt så mycket, som Tunnan och Kärlet rätteligen bör innehålla, hwilken oordning sig deraf härleder, att så beskaffade Mättstockar, hwilka i afseende på nyssnämde ändamål eller att erhålla enahanda form och storlek i allmänhet på Målkärl, och följakteligen en säkrare controll på deras rymd, icke i alla orter äro att tillgå; Så har Kongl. Maj:t uti Nådigt **Bref af den 29 November förlidet år**, täckts anbefalla Kongl. Kammar- och Commerce-Collegierne att härigenom ytterligare erinra och förständiga wederbörande: 1:o Om angelägenheten att fullgöra hwad angående Kött-, Tjäru-, Fisk- och Mjöltunnors förfärdigande samt märkande och krönande innan de til försäljning af Landtmanna-wahror nyttjas förut är föreskrifwit, så at wid de Socknе-Kyrkor på Landet och Rådstufwu-Rätter i Städerne, hwarest de, til erhållande af enahanda form och storlek, i allmänhet på målkäril påbudne mättstockar icke redan finnas, de ofördröjeligen warda af Inspectoren öfwer Mått, Mål och Wigt i Stockholm inköpte. 2:o Att Justerare hafwa noga inseende derå, at wid sådane kärils tillwerkning, icke nyttjas annat än torrt wirke och at Kimmarne innantil göras wäl jämna och släta. 3:o Att som anledning förekommit, at justeringen och krönandet icke altid och på alla orter med wederbörlig noggrannhet blifwit werkställd, enär, enligt 13 §. af 1739 års Förordning, utom Landtmätare och andre behörigen examinerade Justerare, den äfwen får bestridas af personer, af hwilka dertil erforderlige insigter egenteligen icke äro att förwänta; så böra, til winnande af nödig säkerhet och pålitlighet wid justeringen, hädanefter de personer, som til ifrågawarande förrättnings befordrande tillförordnas, innan de dermed få taga någon befattning, först hos närmaste boende examinerad Justerare eller Landtmätare i orten, inhämta kunskap om det, som til kärilens nödwändiga prösning hörer, om mättstockens bruk, hwad noggrannhet som wid justeringen fordras m. m. och bewis öfwer således erhållen underwisning hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande förrete; hwarjemte och för at widare befordra ändamålet i afseende på justeringens pålitlighet, Krono-Betjeningen i orten, der sådane wid Landtmäteri-Contoiret icke examinerade personer blifwit tilsatte at slik förrättning werkställa, skal ålägga att gemensamt och i samråd med när-

*) Detta Circulaire finnes införd wid Capitlets slut.

närmast warande examinerad Justerare eller Landtmätare som ofstast efterse hurn bemälte särskilt tilsatte Justerare sine pligter upfylla, om kärilens krönande werkställes efter de derom gifne grunder och föreskrifter och om Krönarens namnstämplar äro i det stick och tilstånd, at erforderlig upplysning altid må kunna winnas om den person, som för justeringen bör stå i ansvar; om hwilket alt Landtmätare och Krono-Betjeningen böra wid hwarje års slut, til Konungens Befallningshafwande afgifwa berättelse; och emedan den uti förenämde 13 §. af 1739 års Förordning Allmogen på Landet och Borgare i Städerne lämnade tillåtelse at Målkärils justering förrätta egenteligen icke har afseende på annat än nödfall eller sådane tillfällen, då icke Landtmätare eller behörigen i ämnet examinerade personer äro at tilgå; Ty skal intet förordnande för någon af Allmogen eller Borgerskapet i Städerne at bestrida sådan förrättning meddelas på de ställen, som i sine granskap hafwa någon Landtmätare, utan endast på aflägse och en slik tillgång saknande orter, såsom Fisselägen, Tjärubränneries m. m. 4:o Då i wisse landsorter det misbruk uppkommit, att de af Allmogen eller andre icke examinerade justerare, hwilka fått förtroende att förrätta krönande af dylike Kärl och Tunnor, ofta emot en lindrig afgift på god tro utlåna sine Brännjern till aflägse boende Socknemän, hwilka tillwerka slike Tunnor och Kärl, dem de sjelfwe således, fastän de kunna wara origtige och wanmättige, hafwa tillfälle, att Kronomärket eller Brännjärnen påslå; Så skall det åligga Krono-Betjeningen hålla noga hand deröfwer, at examinerade Justerare icke utlåna sine brännjärn til någon, som tilwerkar slike tunnor och käril, dem de således, fast origtige och wanmättige, hafwa tillfälle Kronomärket eller brännjärnet påslå; Och blifwer den Justerare, som på sådant sätt utlånar sine brännjärn, i och med detsamma förlustig sit förtroende och sin rättighet til widare justerings förrättande, utom det, i händelse hans namnstämpel, fast han icke sjelf utan den til hwilken brännjärnen blifwit utlämnade densamma påslagit, skulle finnas på et antingen til formen eller storleken origtigt käril, han då tillika gör sig förfallen til den pligt, som för den Justerare, hwilken krönet wanmättige käril, stadgad är. 5:o Den, ware sig af Tunnbindare eller andre, som tilwärkar och försäljer eller til krönande upgifwer sådane packtunnor och käril, hwilka sedermera befinnas antingen icke fullmättige, eller, om de också det skulle wara, men icke til formen så inrättade, som i detta afseende förordnadt är, bör af wederbörande ställas under tiltal och ansvar, och böta Tre Riksdaler Sexton Skill. och deßutom til Justeraren betala det uti Kongl. Brefwet til Kammar- och Commerce-Collegierne den 1 Martii samt deras derpå grundade Kungörelse d. 14 i samma månad 1775 omförmälte justerings-arfwode; hwaremot Justerare, som beträdas med at kröna falskt mått, kommer at undergå hwad Lag och Författningar i thy fall stadga. Och är, til anskaffande af tunnor och käril efter nya formen, lämnadt en tid af et år ifrån den 14 Februarii 1806, efter hwilken tids förlopp den, som til salu förfärdigar, så wäl som den Justerare, hwilken krönet annorlunda beskaffade packtunnor och käril än som efter nya formen äro inrättade, blifwer derföre förfallen till den plikt och det straff, som förberördt är. **K. Br. til Kam. och Com. Coll. d. 29 Nov. 1805, och deße Collegiers i anledning deraf utfärdade Kung. d. 14 Febr. 1806.**

Inseendet öfwer Justeringswerket tillhör Öfwer-Directeuren wid General-Landtmäteri-Contoret, som, till justerare af mått, mål och wigt, äger Constituera de Landtmätare, som uti allt hwad till justeringswerket hörer, äga fullständig kännedom; Och böra de, inom de dem tilldelte districter, emot betalning efter gällande Taxa, werkställa krönings och justering af mått, mål och wigt; dock äga alla Stapelstäder att, likasom Stockholm, erhålla egna justerare, m. m. läs widare 2 och 27 §. §. i 1827 års Instr. för Gen. Landtm. Cont. wid 1 Cap. B. B. p. 180. Att 1756 års här ofwan införda Tara för justerare jemwäl länder till efterrättelse i fråga om ersättning för justering af Kronans målkärl och wigter, inhemtas af K. Br. d. 5 Aug. 1830, anmärkt wid Cap. slut.

Wid krönandet skola alla slags wigter ej mindre med Swenska än Romerska Ziffror teknas. **K. Resol. på Allm. Besw. d. 4 Martii 1774, §. 55.**

Bergs-allmogen beswärar sig deröfwer i underdånighet, att ehuru Kongl. Förordningen af år 1739 om mått, mål och wigt förbjuder, att, wid inwägningar i handel, bruka okrönta och andra än de beskrefne wigter, skola dock bruks-idkare och handlande, då de köpa tackjern, nyttja, jemte de krönte wigterne, okrönte tyngder af marker och lispund att jemna med; hwarföre Bergs-allmogen i underdånighet anhåller om stränga förbud emot nyttjande af andre wigter wid tackjernshandelen, än sådane, som äro krönte, samt att jemnwigt eller twå tio lispunds och ett sex lispunds lod må brukas till hwart skeppund tackjerns wägande; Och, som allmänna säkerheten fordrar, det i all handel och rörelse må ske hwar och en rätt efter det mått, mål och wigt som åberopade Förordning föreskrifwer; Så finner Kongl. Maj:t högst nödigt, att samma Författning äfwen i tackjernshandelen på det noggaste iakttages, så att, wid tackjerns-wägningar, andre än krönte och ordentligen inrättade wigter måge för oloflige och olaglige anses och alldeles afskaffas; Wörandes till tackjernets wägande så wid bruken som i städerne icke andre lödjor än till wisse jemne och obrutne tal, wid lika answar och wite, som för okrönte lödjor, hädanefter tillåtas eller brukas. **K. Resol. på Allm. Besw. d. 17 Aug. 1762, §. 7.**

Beträffande Metall-wigten är förordnadt: att för wigternes slitande bör tilläggas hwart upstads-skeppund en mark och hwart bergs-skeppund twå marker; skolandes således ett skeppund upstadswigt bliswa 21 lispund eller ett skeppund ett lispund Stockholmisk, (stapelstads), med förbättringen för afslitandet bestående uti en mark, samt bergswigten bliswa 22 lispund eller ett skeppund twå lispund Stockholmisk, med förbättringen för afslitandet twå marker. **K. Kef. d. 6 Nov. 1668.**

Sedan Kongl. Maj:t uti nådigt Rescript den 7 Julii 1782 förordnat, att de, genom Författningen af den 6 Nov. 1668, för bergs- och upstads-wigterne utsatte så kallade slitningsmarker borde tilläggas sjelfwa wigterne, har Kongl. Maj:t sedermera förklarat att, jemte det bergs- upstads- och stapelstads-wigtberäkningarne måge utan förändring bibehållas och förblifwa wid deras förhållande till hwarandra, som Resolutionen af 1668 samt de i jemliket dermed sedermera utkomne Författningar utstaka, i följe hwaraf 1 skeppund bergswigt utgör 1 skeppund 2 lispund stapelstadswigt och 1 skeppund upstadswigt swarar emot 1 skeppund 1 lispund stapelstadswigt, böra äfwen de till jemkning, i afseende på wigternes nötning, tillåtne så kallade slitningsmärker, utan att sammanläggas till den egentliga wigten, bibehållas nu som tillförene på lika och enahanda sätt, som med förrberörde Författningar och den derwid hela den förflutna tiden iakttagne praxis instämmer. **K. Br. d. 3 Dec. 1782.**

Som i anledning af Allmogens Fullmägtiges från gamla Norbergs Bergslags Härad, wid sista Riksdag gjorde underdåniga anmälan, att, ehuru genom flere Författningar bruket af betsman eller så kallade pyndare, öfwer hela Riket, utom till eget hushehof, wore förbudet, Bergsfogdarne och Brukspatronerne i den orten måtte tillhålla, att i detta afseende ställa sig Författningarne till behörig och noga efterrättelse; Kongl. Maj:t uti Nådigt Bref till deß och Rikets Kammar- och Bergs-Collegier af den 13 sistlidne Augusti funnit det wara af högsta wigt, att deß nådiga Förordning af den 29 Maj 1739 på det noggaste efterlefwes; och af sådan anledning i Nåder utfatt ett wite af tre Riksdaler 16 Skillingar och warans förlust för dem eller dem som emot samma Författning bryta: Och Kongl. Maj:t, hwad Bergsmans hyttorne angår, hwareft, enligt högstberörde. Nådiga Förordning, Betsman eller Pyndare blifwit tills widare tillåtne, i Nåder jemwäl stadgat, att Pyndare sist inom tmänne år böra äfwen derstädes afskaffas, och i deras ställe justerade Wåg-

Balancer samt krönte lödjor wid wägning af jern till affalu endast wara tillåtne; Så hafwa Kongl. Collegierne detta Kongl. Maj:ts Nådiga förordnande sålat, på Nådig befallning, allmänneligen kungöra till wederbörandes underdåniga efterrättelse, samt att till följe deraf, Betsman eller Pyndare wid Bergsmanshyttorne till 1803 års slut böra wara afskaffade, och justerade Wäg-Balancer samt krönte lödjor wid wägning i deras ställe antagne. **Kam. och Bergs-Coll. Kung. d. 15 Oct. 1801.**

De i Stockholms Stads så kallade lilla Jernwåg, wid Stångjerns-försäljningen i minut, hitintills brukade fyrkantiga eller Utskeppnings-wigter böra borttagas och i deras ställe Victualie-wigter anskaffas; Och måge alla de som minutera stångjern, icke af någon annan wigt sig betjena, så framt de eljest wilja undwika det derpå följande answar och laga tilltal. Åliggande det Stadens Fiscaler hafwa noga uppsigt derpå, att hwad i så måtto förordnadt är, icke på något sätt öfwerträdes af dem, som Stångjern i minut försälja. **K. Br. d. 11 Febr. 1746** och **Öfw. St. Emb. Kung. d. 2 Maji s. å.**

Genom Kungörelser af d. 25 Jan. 1783, d. 2 Jan. 1795, d. 8 Febr. 1796 och d. 13 Dec. 1797, har Öfwer-Ståthållare-Embetet erinrat Handels- och Handtwerks-Societeterne i Stockholm om deras skyldighet att årligen låta justera deras förslitne mått, mål och wigter, samt stadgat, att den, hwilken i handel och wandel ej brukar riktigt justeradt krönt mått, mål och wigt, wore förfallen till Tre Riksdaler 16 sk. böter, jemte det att sjelfwa måttet, målet och wigten samt wahran som dermed warder mätt och wägen, för förbruten förklaras. Och är i detta ämne **förnyad Kungörelse utfärdad den 21 December 1798.**

Att några andre än behörigen justerade wigter och wågbalancer icke på Apothek få nyttjas; wisar **K. Medicinal-Taxan d. 25 Aug. 1819.** Kunnandes till hwad 9 §. af 1739 års här ofwan införda Förordning bjuder om wigter på Apotheken, jemföras **Medicinal-Ordningen d. 30 October 1688**, 29 §., som förmår, att alla Recepter skola afwägas och dispenseras med medicinsk wigt, hwaraf ett skålpund afdelas i tjugufyra lod eller tolf uns, hwar uns uti åtta qwintin, ett qwintin uti tre scrupel, hwar scrupel uti tjugu gran; Och skall denna wigten wara gjord af mäsing eller slik hård metall.

Alla Guld- och Silfwer-arbetare samt Tenngjutare åligger att wara försedde med riktige och qwicka Wägbalancer samt wäl afpaßade och justerade wigter, för Köparens derpå beroende säkerhet, hwarpå Öfwer-Directeuren, så wäl som flere wederbörande, efter förre Förordningar, komma att hafwa ett allwarsamt och noga inseende. **K. Contr. Stadgan den 7 Dec. 1752, 10 §.** *).

Som all god ordning fordrar, det wißt mål och wigt uti de till salu hållande waror iakttages, på det all flärd i handel förekommas må; Så kan Kongl. Maj:t ej samtycka, det till Kakelugns och Stafrums **) wed må försäljas någon kortare wed än af tre och en half alns längd. **K. Resol. på Allm. Besw. d. 17 Aug. 1762, §. 85.**

Sedan hos Kongl. Maj:t fråga förekommit, om den ändring, som af nuwarande omständigheter kan påkallas, uti Kongl. Förordningen den 16 Januarii 1726, hwarigenom blifwit stadgadt, att wed, som till salu införes i städerna, skall i alla städer mätas i upslagna famnar, hållande fyra alnar i längden och tre alnar i höjden, samt att kast-weden bör wara fem qwarter lång och brygg-weden sex qwarter lång, wid confiscation af waran och fyratio mark silfwermynts böter, af hwilka två tredjedelar tillfalla de fattige och en tredjedel wederbörande angifware, hwarförutan de så kallade strand-famnarne genom högstberörde Förordning blifwit aldeles förbjudne; så har Kongl. Maj:t med upphäfwande af hwad högstberörde Kongl. Förordning städer angående wedhandel i städerne, funnit godt förklara, att wed af hwad längd som helst må till Rikets städer införas och försäljas, samt att det på köparens och säljares ömsesidiga öfwerenskommelse må stå beroende huruwida weden skall i famn upmätas.

Hwad åter sjelfwa famn-måttet beträffar, så ehuru i Hufwudstaden, der wed allmännast och i största qwantiteter inom Riket famnwis försäljes, famnmåttet från längre tid tillbaka, på grund af högstberörde Kongl. Förordning, blifwit beräknadt till tre alnar i höjden, fyra alnar i längden och sex qwarter i bredden, hafwa Wi funnit att derwid må förblifwa och att, wid försäljwerering af wed, betingad famnwis, utan att famnens höjd och längd samt sjelfwa wedens dimension äro genom serskildt aftal bestämde, säljaren skall wara pligtig att lemna köparen famn af ofwannämnde beskaffenhet: kommande deremot, i afseende på ränteweds utgörande, att iakttagas hwad derom i hwarje ort hittills warit öfligt. **K. Kung. d. 25 Apr. 1827.**

Genom Kongl. Maj:ts Rescript till Bergs-Collegium af **den 5 April 1770**, är stadgadt, att en tunna Kol skall wara lika dryg med hwad en tunna spannemål, jemte den wanliga rågan af fyra kappar, i cubik-innehållet innefattar, eller af tillsammans trettio sex kappar *). Dock har Kongl. Maj:t i Resolution **d. 3 Aug. 1779** för Stora Kopparbergs Bergslag **serskilt** tillåtit och fastställt deß förr brukliga Kolmått af tolf tunnor på en stig och aderton tunnor på en skrinda, hwarje tunna till 32 kappar beräknad att dock brukas och iakttagas, så länge Kolräntan är Bergslaget anslagen.

Nyßnämde, tills widare för en serskildt Bergslag gjorde Författning kan ej sträcka sig till Bergslagen i allmänhet, då kolmåttet i Fahlun för dem ej är stadgadt till rättelse. Till följe hwaraf och som både Kronan i anseende till ränte-kol och jemwäl Indelningshafware, hwilka deraf hafwa tilldelning, skulle på ett mindre Kolmått blifwa lidande, ej mindre än Bergsbruken i allmänhet, och de enskilte jordägare, hwilka ingått contracter med sine landtboer om wiß Kolränta efter det brukeliga måttet; så pröfwar Kongl. Maj:t Nåder bäst att låta härutinnan förblifwa enligt meranämde 1770 års K. Bref. **K. Resol. på Allm. Besw. d. 20 Nov. 1786, 18 §.**

Alla

*) Just. Canzl. Emb. Circ. af d. 15 Jan. 1759, (anm. wid slutet af 1 Cap. d. B.) innehåller jemwäl, att Stads-Fiscalerne skola efterse Guldsmedernes wigter och balancer. Åliggande i öfrigt hwarje Stads-Fiscal, när Öfwer-Directeuren eller någon af Controlleurerne wid Controll-werket kommer till orten, gå dem tillhanda i det de å Embetets och tjenstens wägnar kunna wara föranlåtne att fordra.

**) Stafrum betyder allmänt en uppstapplad wedhop uti cubikt form tätt sammanlagd; och har ett stafrum Kol wed af ålder räknats att böra wara 3 alnar högt och bredt, af 3½ alns lång wed, då deraf skall kunna winnas 18 tunnor kol. Rinmans Bergwerks-Lexicon, 2 Del. pag. 704.

Stafrum, est certa mensura ligni, quantum scilicet semel fornaci minori inditur. Probabile est, vetes-Gl. Sv. res stafrugn, pronunciasse, ab ugn, furnus. Ihr.

*) Enligt 1739 års här ofwan införda Förordning om mått, mål och wigt, innehåller således koltunnan, beräknad till 36 kappar, 6300 cubik decimal-tum; Koltunnans skapnad skall wara en rätt cylinder, hwars diameter i botten har en längd af $20\frac{1}{100}$:dels geometriska tum eller 1 aln och $\frac{4}{100}$:dels werktum; äfwensom att cylindrens höjd är enahanda.

Härförutan lemnar berörde Bergs-Collegii Bref åtskillige föreskrifter beträffande skapnaden och dimensionerne på Kolstigarne och Kolskrindorne i Kopparbergs Län (se nämde Bref i Bergs-Ordn. 3 Tom. p. 702, jemwäl anmärkt i Robsons Sammandrag af Bergs-Författningar pag. 151). Och upptages äfwen i dessa Sammandrag, pag. 153 och 161, ej mindre huruledes för Westmanland serskilte föreskrifter blifwit gifne angående kolmåttet derstädes, än äfwen att, beträffande öfrige Län och Orter i Riket, Bergs-Collegium skall enligt Kongl. Maj:ts Bref den 17 Dec. 1806 gifwa närmare bestämmelser om sjelfwa skapnaden och dimensionerne på kolmått, stigar och skrindor.

Alla Koltunnor och Kolskrindor böra wara behörigen justerade och krönte; Och skall sådant, hwad Koltunnorne angår, werkställas af Landtmätare, såsom wamål, hwarwid deßutom fordras mera grannlagenhet än i allmänhet kan förmodas af Kolmätare eller Hammarsmeds-ältermän, för hwilka det kan wara nog att de, efter förra wanligheten justera och krona Kolskrindor. K. Br. d. 6 Oct. 1762 och Bergs-Coll. Kung. d. 4 Febr. 1763.

Kronomärket bör inbrännas i hörnen af kolskrindorne så ofwan som nedan. Bergs-Coll. Br. d. 7 Mars 1745; Äfwensom, å de, till förekommande af kolskrindors och stigars utwidgande under brukningen, midt öfwer korgen fästade twärträd. K. Resol. på Allm. Besw. d. 30 Nov. 1786, 18 §.

Hurusom Hammarsmeds-ältermannen, i den ort, der tillsyn öfwer kolmåttet ej någon annan ålagd är, tillhör, att, efter från Bruksägare, Bruksbetjent eller Smed föregången kallelse, tillse, det rigtigt kolmått brukas, eller i annat fall förhållandet hos Bergsfogden angifwa, wisar 4 §. i K. Maj:ts förnyade Hammarsmeds-Ordning d. 26 Aug. 1823.

Uti wederbörandes närwaro såwäl på Bruks-Patronernes som Allmogens sida, skola kolmåtten och mätaretunnan en gång om året behörigen justeras. Bergs-Coll. Br. d. 27 Nov. 1682 och d. 13 Mars 1739.

Till kolkörslor och kol-lefwereringar måge inga okrönte kolmått nyttjas wid Tio Daler Smts wite samt förlust af kolmåttet. Bergs-Coll. Bref d. 16 Oct. 1767.

Ther något kolmått finnes orätt märkt wara och icke hålla så mycket som det bör efter föreskriften ordning; tå skall den, som märkt hafwer, böta 80 mark, (Sex Riksdaler 32 sk. Banco), twå delarne till Hospitalet och tredingen then, som sådant beträder och upenbarar. K. Maj:ts Kol-Mandat d. 6 Julii 1649, §. 6.

Wid 100 Daler Silfwerts wite måge ej, till säds eller andra persedlars mätande, brukas de måltunner, som till kolmätning nyttjas. K. Br. d. 17 Jan. 1735.

2. §.

Brukar någor i handel, upbörd eller utgift, falskt mått eller wigt; straffes som för tiufnad.

Förfalskar man något gods, gånge derom som om annan tjufnad. 1: 9. H. B. Om falskt mynt. 7: M. B. Tager någor swikeligå högre tull eller skatt ut, än bewiljadt är, stånde dubbel tjufrätt. 44: 1. f. B.

Den som begår stöld eller står tjufrätt, skall och ståndа uppenbar kyrkoplikt, se 7 mom. i 43 punkten af K. Förkl. d. 23 Mars 1807, införd wid 1 Cap. 1 §. M. B.

Huru den straffas, som till mätning af färst sill eller Fiskewahror brukar andre än fastställde mätaretunnor, wisa Författningarne under 1 §. af detta Cap.

3. §.

Falskar then mått eller wigt, som är förordnad at them rätta och märka; miste lifwet. Warder annar man tilwunnen at hafwa satt Kronones märke å mått eller wigt; miste åran, och böte hundrade daler. Ändrar någor krönt mått eller wigt, och thet således falskar; warde ock ärelös, och böte femtijo daler.

Falskar den mynt, som myntning förtrodd är. 7 Cap. 1 §. M. B.

Att Landtmätare, då han i jordmätning m. m. brukar annan än tillåten aln, straffas såsom mått och wigts förfalskare, äfwensom Mölnare, när han nyttjar oriktig tullkappe; inhämtas af 2 och 7 §. §. af 1739 års Förordn. införd wid 1 §. af d. Cap.

Detta Lagens rum är icke lämpeligt till de brott, som medelst oriktiga tunnors krönande föröswas, i synnerhet om förseelsen af wårdslöshet och owarsamhet härrört; hwarföre de, som i thy mål sig försett, skola för hwarje sådan tunna böta så mycket, som wahrans wärde sig bestiger och det till delning emellan Kronan och beslagaren, på sätt Lagen och ofwanberörde 1739 års Förordning innehålla; äfwen då wederbörande förmena någon wahra, i stöd af Författningarne, wara förbruten, böra de hälst hålla sig till sjelfwa wahran och taga den under beslag, emedan egenteliga beskaffenheten dymedelst säkrast kan utrönas. K. Br. d. 19 Sept. 1751.

4. §.

Gifwer någor i mätande eller wägande orätt, äntå at han rätt krönt mått eller wigt ther wid brukar; böte tijo daler, och åter skadan. Bryter Kronones Upbördsman här emot; miste embetet och böte dubbelt.

Säljer man wara med wetskap att deri finnes fel. 1 C. 4 §. H. B.

I anseende till befunnet underslef wid mätningar stadgas, at den mätare, som emot Förordningen med origtigt mål och mätning beträdes, skal stå för en påle uti halsjern med en skofwel i handen en tima at skämmas och för samma påle slita tretio par spö samt arbeta twå eller tre år wid Kronans Fästning. K. Förordn. d. 1 Oct. 1752.

Landshöfdingen bör anthyda wederbörande, at lämna Fiscalen fritt tilträde uti Magasinerne och andre publike ställen, hwareft Spannemål af Inwånarne eller Allmogen lefwereras, på det han, efter sin Embetspligt, må kunna tilse, det Förordningarne angående Spännemålsmätningen äfwen derstädes warda behörigen efterlefwade. K. Br. d. 22 Febr. 1754.

Ändrager Allmogen, att, wid ränteperfedlarnes utgörande samt gärder och andra lefwerantser till Kronan, skall i somlige orter beräknas 25 marker på lispundet af de perfedlar, som wägas, såsom hö, smör och kött med flere; Och som allmogen igenom en sådan förhöjning i wigten skall warа ställd i lidande och deßutom förmenas icke wara enlig med Kongl. Förordningar; Så anhålles om rättelse härutinnan, samt att ej mera än 20 marker på lispundet fordras eller räknas må.

Kongl. Maj:t har häröfwer inhemtat wederbörandes underdåniga utlåtande, och hwad Bohus, Ulcåborgs och Wästerbottens Läner samt wisse Fögderier i Wästernorrlands Höfdingedöme beträffar; Så pröfwar K:gl. Maj:t rättwist, det böra alla till Kongl. Maj:t och Kronan der utgående ränteperfedlar, efter förra wanligheten och derom utgående stadgar, erläggas, emedan Kronan uti deß rätt och inkomster, i annor händelse, ansenligen skulle komma att lida; Men widkommande allmogens i allmänhet anförde klagan, att de wid gärders och andre lefwerantsers utgörande i somliga orter blifwa öfwer skyldigheten beswärade; Så anser Kongl. Maj:t skäligt, att hwar och en, wid sådane lefwerantsers och gärders utgörande, skyddas och bibehålles wid Kongl. Förordningens om mått, mål och wigt af den 29 Maj 1739 tydeliga stadgande, och att Landshöfdingarna densamma noga handhafwa, samt, då någon till stälig klagan härutinnan föranlåtas skulle, sådane klagomål, utan uppehåll, rätta och afhjelpa. K. Res. på Allm. Besw. d. 17 Aug. 1762, §. 55.

GUSTAF &c. Som Wi icke utan misnöje inhemtat, att på flere ställen i Riket Kongl. Förordningen af 1739, angående Mått, Mål och Wigt icke tillbörligen handhafwes, utan den skattdragande på flerahanda sätt derwid förfördelas, än genom för breda och tjocka laggar, som innehålla en allt för dryg råga, än genom kärilens skakning under mätningen och hwarjehanda andre olofliga sätt; Så äre wi föranlåtne Eder härmed allwarligen anbefalla, att hålla noga hand deröfwer, det Författningarne i detta ämne alltid blifwa iakttagne och att I åtminstone en gång hwarje år besöken Magasinerne, för att tillse huru berörde Författningar efterlefwas, samt i öfrigt alltid så föranstalten, att ej mera allmoge i sänder till hwarje lefwerering uppbådas, än om dagen bequämligen kan expedieras, till undwikande af kostnad och tidspillan för landtmannen. K. Br. till samtl. Landsh. d. 21 Sept. 1779.

Sedan Förslag till ny Stadga om Rikets mått, mål och wigt blifwit, år 1823, till Rikets Ständer öf-

öfwerlemnadt, samt derefter med samtelige Rikes-Ständens bifall beledsagadt hos Kongl. Maj:t till afgörande förekommit; har Kongl. Maj:t, som funnit godt att uppskjuta utfärdandet af författningarne angående det nya systemet för Rikets mått, mål och wigt, i Nåder befallt, att: på det allmänheten emedlertid må blifwa i tillfälle att erhålla en fullständig kännedom af detsamma i alla deß delar, de till berörda Författningar uppgjorda underdånige Förslag skulle af trycket utgifwas och på lämpligt sätt kringdelas. Se, **Bihang till N:o 46 af Swensk Förf. Saml. för år 1826, pag. 764**, der Förslagen jemwäl finnas införde.

För winnande af ordning och säkerhet wid justeringswerket är till ofelbar iakttagande af wederbörande justerare förordnadt:

1:o Att på hwarjehanda slags tunnekärl ej mindre för wåta än torra waror, som hädanefter komma att krönas, skola justeringsstämplarna så inbrännas, att de komma midt på trenne sogningar af stäfwerne eller kimmarne, på sätt nedanstående ritning utwisar, och det wid 24 skillingars wite för hwarje kärl som annorlunda finnes justeradt:

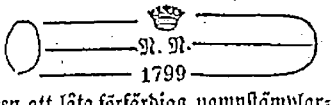

2:o Åligger justeraren att låta försärdiga namnstämplarna tillräckligt stora och fullkomligt tydliga och deraf wid hwarje års början samt deßemellan, så ofta nya förfärdigas, till Landtmäteri-Contoiret insända aftryck, på det i händelse några felaktigt justerade käril skulle upptäckas, intet twifwelsmål om justeraren må äga rum, utan densamme till laga answar kunna befordras.

3:o Skall wid all justering justerarens namn ofelbart inbrännas eller med stämpel instås; och deref någon justerare skulle sådant försumma, så att han derigenom söker sig dölja och sätta i owißhet hwilken justeringen förrättat, skall han enär sådant upptäckes och bewises, utom laga answar äfwen wara justerings-rättigheten förlustig.

4:o Som en rättskaffens justering hufwudsakligen beror af de redskaper dertill nyttjas, och deraf jemwäl säkrast kan dömas hwad trowärdighet justeraren förtjenar, och om han wid den honom uppdragna justerings-commißion widare bör bibehållas eller ej: så skall hwarje justerare inom nästkommande Augusti månads slut och sedermera inom medium af Martii månad hwart tredje år, författa och till Landtmäteri-Contoiret insända en noga och omständlig förtekning på alla af honom innehafwande justerings-redskaper, såsom mättstockar, likare-wigter och mål, balancer och öfriga tillhörigheter, jemte annotation enär de af inspectoren öfwer mätt, mål och wigt i Stockholm senast blifwit öfwersedde och justerade, hwilken förtekning af en i orten warande skicklig Landtmätare och en annan ojäfwig person bör till sin riktighet bestyrkas.

5:o Som en del justerare försummat att till Landtmäteri-Contoiret insända årliga justerings-journaler: så anbefalles en hwar justerare att inom medium Martii hwarje år till Landtmäteri-Contoiret insända journaler och förtekningar på allt hwad af honom eller för hans räkning det förflutna året hwarje månad blifwit justeradt, så att säker och fullständig underrättelse derom må wara att tillgå.

Detta allt åligger justerare att noga iakttaga och efterkomma, och skall den justerare, som försummar något af hwad så i föregående som andra och fjerde puncterne är föreskrifwet, böta tre R:dr 16 sk. och deref sådant icke har någon werkan, genom ännu allwarsammare utwägar till sin skyldighets fullgörande förpliktas. Landtm. Cont. Circ. d. 1 Jun. 1799.

CARL JOHAN &c. Hos Oß har Commißions-Landtmätaren N. på anförde skäl klagat deröfwer, att wid granskning af hans afgifne räkning å arfwode för justering af mål-kärl och wigter hörande till Christianstads och Torsebro Kronomagaziner, äfwensom å skjuts och tractamente för samma förrättning sistl. år, arfwodet blifwit nedsatt till det belopp 1756 års Justerings-Taxa bestämmer, samt skjuts och tractaments-ersättningen icke kunnat honom tillerkännas med anledning af stadgandet i Landtmäteri-Contoirets Circulair-Bref den 26 Januarii 1795, hwadan af det utaf N. förordrade beloppet 24 R:dr 13 sk. 10 r:st. endast 4 R:dr 12 sk. 8 r:st. kunnat till betalning godkännas.

Sedan J, efter det Öfwer-Directeurs-Embetet wid Landtmäteriet blifwit hördt, med und. utlåtande inkommit, hafwe Wi låtit Oß detta mål föredragas, och, med gillande för ifrågawarande på grund af särskildt förordnande werk-Krono-magaziner, jemte arfwode till det i 1756 års Justerings-Taxa utsatta belopp, tillgodonjuta skjuts och tractaments-penningar efter rese-reglementet, hwarjemte Wi i nåder förordnat, det wederbörande skola genom Öfwer-Directeurs-Embetet för Landtmäteriet förständigas derom, att justerares arfwode för justering och kröning af mälkärl och wigter, tillhörande Kronans magaziner, alltid skall utgå i enlighet med 1756 års justerings-taxa, samt att skjuts- och reseskadegar werkställas under wanliga justeringsmöten, utan endast i sådana fall, då justeraren erhåller befallning och uppdrag af behörig autoritet, att wid andra tillfällen sig wid Kronans magazin, för så beskaffadt ändamål infinna. K. Br. till Stats-Cont. d. 5 Aug. 1830.

Då det tillhör Öfwer-Directeuren för Landtmäteriet att tillförordna de personer, hwilka justera mått, mål och wigt i Riket, samt att derjemte hafwa inseendet öfwer de i detta afseende gifne föreskrifters behöriga efterlefnad, skall det äfwen äligga Öfwer-Directeuren att hafwa uppsigt öfwer justeringen af bränwins-profware och thermometrar samt waka deröfwer att skicklige personer utses och förordnas att häröfwer efter samma justering bestrida, med det answar, som K. Förordn. d. 29 Maj 1739 rörande justerande af mått, mål och wigt, stadgar, och emot det arfwode som Öfwer-Directeuren, efter inhemtad tillförlitligare kännedom om den tid och beswär som fordras för berörde justering äger i underd. föreslå. K. Br. till Öfwer-Dir. wid Landtm. d. 22 Nov. 1826. Innehållande tillika att Kongl. Maj:t ansett den af Öfwer-Stäthållare-Embetet föreslagne åtgärd, att Bränwinsprofware skulle, i likhet med hwad för mått, mål och wigt sker, årligen undergå besiktning, hwarken wara behöflig ller lämplig, enär förstnämde instrumenter icke äro underkastade någon synnerlig slitning eller nötning såsom wigterna, eller hoptorkning och utswällning, i likhet med mälkärlen.

CARL JOHAN &c. Sedan Wi icke allenast medelst nådigt Bref af den 22 Nov. förl. år förordnat, det J äfwen skolen hafwa uppsikt öfwer justeringen af bränwinsprofware-instrumenter, med dertill hörande thermometrar samt waka öfwer att skicklige personer utses och förordnas till samma justerings bestridande med det answar, som Kongl. Förordningen d. 29 Maj 1739 rörande justeringen af mått, mål och wigt stadgar, och emot det arfwode Wi anbefallt Eder, att, efter inhämtad kännedom om den tid och det beswär, som fordras för berörde justering, i underdånighet föreslå, utan ock sedermera, genom Nådigt bref af den 27 sistlidne Juni förständigat Eder, det Wi i Nåder för godt funnit gilla det af Wår Wetenskaps-Academi uppgifna förslag till förbättrad bränwinsprofware och de åtgärder Academien för anwändandet af nämnde profware widtagit, så hafwen J, till följd häraf, nu inkommit med underdånigt förslag till instruction för Justerarne af bränwinsprofware med dertill hörande Thermometrar; wid föredragningen hwaraf Wi i Nåder inhämtat, bland annat, det J, rörande arfwoden till wederbörande, i underdånighet föreslagit, att för justering och kröning af hwarje profware, å hwilkas scalan icke går under 34 procent eller 0 grad och icke öfwer 75 procent eller 13½ grad, eller så kallade egentliga bränwinsprofware, Justeraren må åtnjuta ett arfwode af tolf skillingar Banco; att då, enligt förslaget, wid justering af de till bränwinsprofwarne hörande Thermometrar, hwilka skola wara construerade i likhet med den 100 gradiga Swenska, men å hwilka scalan endast erfordras uppsiucken från 0° till + 30°, det tillkomme Justeraren, att undersöka Thermometer-rörets och scalans öfwerensstämmelse, samt, enär de befunnits riktiga, å scalan, allt efter deß beskaffenhet, genom påslagning, etsning eller skrifning, utsätta Thermometer-rörets wigt till samma noggrannhet, som för bränwinsprofwaren är föreskrifwet, äfwensom kronomärket, årtalet då justeringen sker, samt Justerarens namn, Justeraren skall för justering och kröning af hwarje sådan Thermometer äga uppbära ett arfwode af tjugu skillingar Banco; — Att Justeraren må för de bränwinsprofware, hwilka han undersöker, men, i anseende till förekomne felaktigheter, icke kunnat justera och krona, uppbära Sex skillingar, och för dylika Thermometrar tolf skillingar Banco i arfwode, då de caßerade instrumenterne återlemnas; — samt ändteligen, att jemte det Justeraren, i händelse någon åstundar bränwinsprofware eller Thermometrar justerade af antingen större noggrannhet, eller upptagande flere grader, än de i förslaget utsatte, icke må wägra att sådant werkställa, skall, i förra händelsen noggranheten å scalan utsättas, samt Justeraren i båda fallen efter öfwerenskommelse njuta ersättning för sitt beswär, dock icke öfwer dubbelt af hwad för wanliga instrument är stadgadt.

Detta, med hwad mera det härhos återföljande förslag innehåller, hafwe Wi i Nådigt öfwerwägande tagit, och jemte det Wi för godt funnit fastställa de för ifrågawarande justeringar föreslagna arfwoden och äfwen i öfrigt gilla Instructionens innehåll, wilje Wi, i följd deraf, hafwa Eder i Nåder anbefallt, att besörja, det denna instruction wederbörande till efterrättelse meddelas. Wi befalle &c. K. Br. till Öfwer-Direct. wid Landtm. Cont. d. 19 Dec. 1827.

Som Kongl. Maj:t under den 12 Junii 1827, dels gillat ett af K. Wetenskaps Academien gemensamt med Öfwer-Directeuren för Landtmäteriet på nådig befallning upprät-

rättadt förslag till en ny förbättrad bränwinsprofware jemte tillhörande Thermometrar, dels förordnat att denna profwit, genom bemälte Akademies försorg, förfärdigade, skulle ifrån 1828 års början, wid uppkommande twister om felaktigt justerade profware-instrumenter, tjena till allmän efterrättelse, i hwilket affeende ett exemplar deraf, jemte tryckt beskrifning om deß bruk, finnes att tillgå i Wetenskaps-Akademien, ett i Landtmäteri-Contoiret och ett å Rådhuset här i hufwudstaden; alltså warder detta till allmänhetens kunnedom och wederbörandes underd. efterrättelse härmedelst kungjordt. Öfwerståth. Lmb. Kung. d. 27 Febr. 1829.

Sedan Kongl. Maj:t, under den 12 Junii 1827, gillat ett af Wetenskaps-Akademien gemensamt med Öfwer-Directeuren för Landtmäteriet, på nådig befallning, upprättadt förslag till en ny förbättrad bränwins-profware, jemte tillhörande thermometrar, samt föreskrifwit att denna profware skulle för hufwudstaden ifrån 1828 års början tjena till allmän efterrättelse wid uppkommande twister om felaktigt justerade bränwins-profware, så har Kongl. Maj:t förordnat, att för den öfriga delen af Riket, de nya bränwins-profware-instrumenterne skola ifrån den 1 Januarii 1831 begagnas wid afgörande af alla frågor och twister af omförmälte beskaffenhet, hwilka komma under allmänna Auctoriteters pröfning. K. Kung. d. 27 Jun. 1829.

* * *

CARL JOHAN m. m. Med tillkännagifwande huruſom t. f. Öfwer-Directeuren wid Controll-werket, hos Eder anmält att flere swårigheter skola möta för guldsmederne wid anwändandet af det nu i allmänhet gällande beräknings-sätt af karat och grän samt lod, qwintin och aß, då fråga är om de ädla metallernes eller gulds och silfwers probering, lojering, rening och wärdesberäkning, hwilka swårigheter t. f. Öfwer-Directeuren ansett kunna häfwas, i fall guldsmederne ägde tillgång till begagnande af wigter, grundade på en sådan stålpunds indelning i hundra-delar samt tiotusen-delar, som allt sedan år 1830 med mycken fördel anwändts å Kongl. Myntet, wid de ädla metallernas der förekommande probering, lojering och wärdering, hafwen I, delande den af t. f. Öfwer-Directeuren yttrade öfwertygelse om nyttan af en förändrad wigt-indelning till begagnande för nu ifrågawarande ändamål, hwarigenom controllen af lojeringens behörighet skulle för guldsmederna underlättas och answarspåföljd för ouppsåtliga fel wid controll-proberingen undwikas, uti skrifwelse den 8 fistl. Dec. i underd. hemställt, om icke den nådiga föreskrift kunde meddelas, att wederbörande justerare af mått, mål och wigt må äga att hädanefter kröna, eller till riktigheten undersöka och godkänna, sådana wigter, som innehålla stålpundets fördelning i hundra-delar och tiotusen-delar, till likhet med dem, som nu wid Kongl. Myntet anwändas, för att kunna begagnas af wederbörande guldsmeder, hwilka sådant åstunda, till ledning wid de beräkningar, som förefalla wid de ädla metallernas probering, rening och lojering till den halt, som för controllstämplings erhållande äro i författningarne för hwarje särskilt metall fastställde; Och som Wi funnit godt att till denna Eder underd. hemställan lemna bifall, så gifwe Wi Eder det härmed, till swar och efterrättelse, i nåder tillkänna: Iståndes Wi nu äfwen nådig skrifwelse i ämnet till Öfwer-Directeuren för Landtmäteriet i Riket afgå, med förståndigande att för werkställigheten af Wårt sålunda fattade nådiga beslut meddela wederbörande justerare nödige föreskrifter. K. Br. till Berg-Coll. d. 7 Febr. 1835. Hwarefter bemälte Öfwer-Directeur meddelat nyssberörde Föreskrifter i utfärdadt Circulair-Bref till samtelige Landtmätare och Justerare i Riket af d. 11 Sept. 1835. (Se N:o 53 i s. å. Författn. Saml.)

9. Capitlet.

Om förstreckningar i penningar eller wahror, och ränta theraf*).

1. §.

Förstrecker man annan reda penningar, eller hwad thet wara må; giöre thet i twänne witnens närwaro, eller tage bref ther å.

Tu wittnen äro fullt bewis, men finnes blott ett wittne, som är halft bewis; då bör den, som käres till med ed sig wärja. 17 C. 29 §. R. B. Företer några skrifteliga bewis. 17 C. 1 §. s. B.

Alla Skuldebref samt Löftesskrifter böra, om de för gälande skola antagas, antingen egenhändigt skrifwas och underteknas af den sådane utgifwer eller af endera, då flere skrifwa dem under, eller ock bestyrkas af twenne Wittnen, hwilka på en gång warit tilstädes och af hwilka den ena skal hafwa Skuldebrefwet eller Löftesskriften skrifwit; härifrån dock undantagit hwad i affeende på Banken och de Allmänna Discontwerken, såsom af annor beskaffenhet, genom Reglementer och Författningar särskildt kan wara förordnadt och antagit wid de reversaler eller förbindelser der utgifwas. K. Förordn. d. 28 Jun. 1798, §. 1, införd hel och hållen wid Cap:s slut.

Det i denna Författning för Banken och de Allmänna Discontwerken gjorde undantag bör äfwen lämpas och sträckas til Riksgälds-Contoiret. K. Br. d. 5 Sept. 1798.

Om beskaffenheten af Skuldsedel för Lån till Accord wid Militairen, se Anmärkn. wid 10 Cap. 1 §. denna Balk.

Om räknings afgifwande och godkännande för borgade waror med mera, se 2 §. af K. Förordn. d. 28 Jun. 1798, intagen wid Cap:s slut.

Att handskrifwen inwisning, för att såsom gällande anses, bör i enlighet med hwad om skuldebref stadgadt är, utgifwas; wisar K. Kung. d. 20 Maj 1835, införd wid 4 Cap. 6 §. U. B.

Angående förstreckningar till ynglingar, som äro i sine Föräldrars hus eller lefwa på deras bekostnad, se K. Förordn. d. 7 Jun. 1749, wid 19 Cap. Ä. B. pag. 88.

2. §.

Thet som förstreckt är, skal å dag förelagdan, til borgenären, eller hans ombudsman, eller til then hans rätt innehafwer, i samma slag, jämngodt, och til fullo återgäldas.

Ingen söke annars mans skuldfordran ut. 4 C. 11 §. U. B. För klart och ostridigt skuldebref, njutes genast utmätning. 4 C. 2 §. s. B. Är ej wiß dag till betalning förelagd. 9 C. 4 §. H. B. 4 C. 9 §. U. B.

3. §.

Kan ej then, som gälda bör, skaffa samma slags mynt, eller wahror, som utlåntes; stånde til honom, som förstreckte, hwad han helre wänta wil, eller taga fyllnad i annat slag, efter thy, som thet utlänte wid förfalldagen högst gäller.

Skall wiß wara utmätas och sinnes den ej. 5 C. 1 §. U. B.

Om accepterad wäxel, ställd att betalas i främmande mynt, men på förfallodagen icke företedd, eller sådan som med protest tillbakakommer, se 17 och 18 §§. §. i K. Förordn. d. 12 Jun. 1816, införd wid 4 Cap. 6 §. U. B.

4. §.

Nu är ej wiß dag til betalning förelagd; söke tå then, som utgaf, sitt åter, når han wil.

Huruledes uppsköf med betalning kan lemnas. 2 C. 4 §. U. B.; Är i Förskrifning wiß dag ej till betalning utsatt, 4 C. 9 §. U. B.

Att Skuldebref, ställde till Innehafwaren eller wiß Man och Ordres, äro löpande, fastän wiß betalningstid ej deri är utsatt, ses af K. Förordn. d. 31 Jul. 1815, anmärkt wid 4 Cap. 4 §. U. B.

5. §.

Hafwer någor af samma man fått flera lån, än ett, och förbundit sig, at för thet ena gifwa större ränta, och för thet andra mindre, eller ingen; ther må Skuldenär afräkna thet, som betalas, å hwilketthera lån han helst wil; doch ej förr, än för-

*) Förskräckning (mutuum) kallas det contract, hwarigenom någon af annan erhåller penningar eller andra förtärliga ting att anwända och förbruka, såsom sin egendom, med förbindelse att återställa dem i samma slag, myckenhet och godhet. Motiv. till Civil-Lag f.-rslag. 5 Cap. 5. B.

förfalldagen inne är. Ej må något på hufwudstolen afräknas, förr än räntan gulden är.

6. §.

Ingen tage, eller låte förskrifwa sig större ränta, än sex för hundrade om året; hwar som thet gjör, eller tager ränta på ränta, hafwe förbrutit hela räntan, och böte tijonde delen af hufwudstolen til the fattiga.

Ränta ware så gild som hufwudstol. 17 C. 15 §. H. B.; Lösig ränta har wid utmätning lika rätt med hufwudstolen. 4 C. 13 §. U. B.; Arfwinge, som betalar skuld, den der wid skifte icke war känd, ware ej pligtig att betala ränta på ränta. 10 C. 3 §. Ä. B.

Wi CARL &c. göre wetterligt: Att som Wi kommit i erfarenhet, att wid penningförsträckningar, Borgenär låtit Låntagare, utom wanlig ränta, förskrifwa sig till färskilta betydlige witen, dereft icke lånet å utsatt dag återbetales, hwaraf händt, att Gäldenär, som icke å bestämd dag kunnat betala sin skuld, blifwit, wid anställd Lagsökning, i utmätningswäg ålagd, att jemwäl utgifwa witet eller bysättning så för lånebeloppet som för witet undergå; men Allmänna Lagen, genom stadgandet att i ränta ej må tagas mer än sex för Hundrade om året, haft för afsikt att förekomma det en Borgenär må beredas för stor winst, så wäl af det behof, hwari Gäldenären, wid försträckningens erhållande, sig befinner, som af den, genom ätskillige oförutsedde händelser, förordsakade swårighet som kunde möta för återbetalningen på bestämd tid; Altså hafwe Wi med Rikets Ständer, funnit godt att göra ett med ofwannämde grund öfwerensstämmande tillägg i 9 Cap. 6 §. Handels-Balken; I föld hwaraf denna §. hädanefter kommer att erhålla följande lydelse:

"Ingen tage eller låte förskrifwa sig större ränta "än Sex för Hundrade om året. Hwar som thet "gör, eller tager ränta på ränta, hafwe förbrutit "hela räntan, och böte Tionde delen af hufwudsto-"len åt de fattiga. Är wid försträckning af pen-"ningar wißt wite utfäst, ther Gäldenären med be-"talningen öfwer förfallodagen skulle fördröja, ware "thet ogildt." K. Förordn. d. 11 Aug. 1815.

Allahanda wad om sjöresor med flere dylika äfwentyrliga påfund ware alldeles förbudne. Försäkr. och Hafweri-Stadgan d. 2 Oct. 1750 Art. 3, mom. 7.

Huru för Bodmeri-Lån högre ränta tingas må, samt om i sådant fall wite tillika utsättes; se 1 och 6 Cap. af Bodmeri-Balken i Sjö-Lagen d. 12 Jun. 1667, inf. wid slutet af 17 Cap. d. B.

Om ränta å det förskott, som redare gör för medredare till skepps utredning m. m. se 2 Cap. Redare Bl. Sjöl. anm. wid 15 Cap. d. B.

Huruledes ränta beräknas å lån som erhållas från Rikets Ständers Bank och Discontwerk, äfwensom angående räntas beräknande å förlagslån samt lån af Manufactur-discont och Ull-discont-fonderne, se de wid slutet af detta Cap. anm. Författningar.

Om enskilta Bankers eller Disconters rättighet att wid försträcknings meddelande afdraga räntan, äfwensom att efter förfallotiden uppbära öfwerränta, se K. Kung. d. 14 Jan. 1824, införd wid 15 Cap. d. B.

Widkommande afgifter för lån som erhållas af Pant-Låne-inrättningen i Stockholm; se hwad derom, wid Cap:s slut, är wordet anmärkt.

Som Låntagaren endast förskottswis erlägger den bewillning, hwilken för utlånta medel belöper, ware det hans owilkorliga rätt, att detta förskott af långifwaren återfå med fem procent af räntan för alla utlånta capitaler, utan afseende derpå, om de äro inteknade eller icke, så framt nemligen räntan är till mer än fem procent bestämd. Låntagaren åtnjute detta afdrag wid hwarje räntebetalning och gifwe han derå qvitto. Gifter ej Långifwaren med sådant qvitto eller annat laga bewis styrka, att bewillningsafdrag wid hwarje ränteliqvid låntagaren werkligen tillgodokommit, äge då den senare wid slutliga liqviden för lånet, föra honom det till last för alla de år, det icke förut fått åtnjutas; ware ock låntagaren i detta fall berättigad till laga ränta för beloppet af hwarje års afdrag, från den tid, då det rätteligen bort honom tillgodoräknas. Domare och Executorer åligger att, då rättegång eller lagsökning upstå, ställa sig stadgandet härom till noga efterrättelse och må dom eller Utslag icke utfärdas förr, än säker upplysning om werkställigheten af föregående stadgande blifwit inhemtad.

Utsökes åter-fordran i concurs, åligge det borgenär att behörigen styrka det bewillnings-afdragen af gäldenären fulleligen fått åtnjutas.

Wägrar långifwaren detta afdrag, eller blir beträdd med sådane undersleef eller tillställningar, som åsyfta gäldenärens betungande i detta afseende, warde han då, enligt 9 Cap. 6 §. Handels-Balken, anseedd lika med den, som tager högre ränta, än lag bjuder; i följd hwaraf hela intresset och tionde delen af hufwudstolen de fattige tillfalla. Bewilln. Förordn. d. 14 Maj 1835, §. 36*).

Ofwanberörde stadgande gäller ock för alla Caßor, hwilka njuta mer än fem för hundra af deras utlånte medel, så att enahanda afdrag å räntan, i anseende till dem ofelbart skall äga rum; dock undantages härifrån sparbankerne, äfwensom Disconterne, hwarest lån gifwas på kortare tid, och der räntan wid lånets afstannande uppbäres. 36 §. ib.

7. §.

Nu warder skuldebref med begges samtycke förnyadt, och räntan lagd til hufwudstolen; thet skall ej för ocker räknas.

8. §.

Borgar man gods, och utfäster at betala til wiß dag, och gjör thet ej; gifwe tå ränta til sex för hundrade om året, ifrån förfalldagen. Är ej wiß tid betingad; tå räknas fem för hundrade, ifrån then dag, han hos Konungens Befallningshafwande eller Domaren sökt warder.

Ränta å inwisning, som ej betalas, gäldes till 6 för 100 af den, som inwisningen gaf. 4 C. 6 §. U. B.; Ränta å nedsatt bördestilling erlägges till 5 för 100. 5 C. 11 §. J. B.; Tappar den, som fått utmätning eller qwarstad, gälde åter med räntan och umgäld. 3 C. 5 §. U. B.

9. §.

Ej må then winst för ocker räknas, som kommer af loflig handel, eller thet köp, som lagliga slutit är. Samma lag ware, ther jord för penningelån förskrifwen är, och afrad, på winst och förlust, i stället för räntan af thet lån, ehwad afraden warder mer eller mindre.

Sätter man jord, hus eller tomt i pant och gifwer genast werkelig införsel theri, 9 C. 7 §. J. B.

10. §.

Hafwer man lånt penningar på wiß tid, och ej ränta för them utfäst; ware tå ej skyldig then at gifwa. Betalar han ej å föreskrifwen tid, gälde sedan ränta sex för hundrade om året. Är ingen tid nämnd; gänge therom, som i 8 §. stadgadt är.

Huru ränta räknas å lån efter löpande förskrifning, se K. Förordn. d. 19 Maj 1756 wid 4 Cap. 4. §. U. B.

11 §.

Fordrar någor then gäld, han wet gulden wara; böte hälften af thet han fordrat, målsägandens ensak.

Nekar skuldenär sin hand och förskrifning och warder funnen med osanning, skjutes brottet under domaren. 4 C. 2 §.

*) Med afseende å det, om tillgodonjutande af Bewillnings afdrag, i 2 Art. 6 §. af 1815 års Bewillnings-Förordning, lemnade stadgande, skedde, en dereefter lämpad förändring i Edsformulairet för bestyrkande af fordringar i Concurser; dock wore det således fastställda tillägget i förra Edsformulairet ej lämpligt i andra fögor, än som anginge liqvid af räntor, upplupne efter den 1 Jan. 1816, då nyssberopade Bewilln. Förordning först blefwe till efterlefnad gällande. K. Kung. d. 6 Aug. 1815.

2 §. U. B. Nekar man till lån och finnes det sedan inehafwa, böte hälften af wärdet. 11 C. 2 §. H. B. Nekar man, mot bättre wetande till inlagsså. 12 C. 9 §. s. B.

Förewarande §. har erhållit följande förändrade lydelse:

"Fordrar någon den gäld, han wet gulden "wara, eller nekar skuldenär sin hand och förskrif- "ning och warder funnen med osanning; böte hälf- "ten af det han fordrat, eller wägrat att gälda, "målsägandens ensak." **K. Förordn. ang. ändring uti åtskillige Lagens rum d. 30 Maj 1835.**

12. §.

Hafwer man fordran hos annan, i gods, penningar, eller hwad thet är, och kräfwer then ej skrifteliga, eller munteliga, eller gifwer then ej an för Rätta, eller hos Konungens Befalningshafwande, inom tiugu åhr; äge sedan ej någon talan ther å.

Försummar inländsk arfwinge att inom 20 år utkräfwa honom tillfallet arf. 15 C. 5 §. Ä. B.

Sedan Kongl. Maj:t under loppet af de Regeringsärender, som tillhöra lagskipningen, ofta erfarit huruledes den långa tid af tjugu år, hwilken enligt Lagens stadgande uti 12 §. af 9 Cap. Handels-Balken kan framskrida, utan att en under sådan tid alldeles förtegad således icke kraft eller anmäld, fordran något af deß gällande och betalningsgilda kraft förlorar, gifwit anledning till långwariga Rättegångar, stundom beredt tillfällen för mindre samwetsöma borgenärer, att framkomma med twätydiga, om icke oriktiga fordringar, samt blottställt gäldenärer för obilliga anspråk; Och härwid äfwen i betraktande kommit, hwilka omskiften en tjugu-åra tidelängd är underkastad, de förändringar, som genom personers död, flyttning och andra händelser uppkomma, huru minne och kännedom af hwad under denna tid kan hafwa uti ärender emellan enskilte sig tilldragit, lätteligen förloras, att efter timade dödsfall, i synnerhet arfwingar och sterbhus-delägare måste ofta sakna upplysning om en död mans åtgerder, och att den nogaste wård om handlingar, böcker, eller räkenskaper under en sådan tidslängd icke sällan kan wara förgäfwes anwänd; Så har Kongl. Maj:t till styrkande och befordrande af det enskilta förtroendet, samt att, så widt möjligt är, tillsluta wägen för obilliga twister, ansett lika med Rikens Ständer, att hwad Lagen stadgar om en tjugu-åra præscriptionstid, i afseende på okände och oanmälde fordringar man och man emellan fordrar rättelse och ändring; Och har derföre, uppå Rikens Ständers underdåniga tillstyrkande stadgat och förordnat, att den, som hafwer fordran hos annan i gods, penningar eller ehwad det är, och kräfwer ej den skrifteligen eller munteligen, eller gifwer den ej an för Rätta eller hos Konungens Befallningshafwande inom tio år, må derå sedan icke någon talan äga *). Hwarjemte och till förekommande af oriktigt begrep i anseende till äldre skuldfordringar, samt till förwarande af utrikes borgenärers rätt Kongl. Maj:t föreskrifwit, att den, som inom Riket wistades och hos annan hade oanmäld fordran i gods, penningar eller hwad det wore, som war nio år gammal eller derutöfwer, och ej kräfde eller angaf densamma inom natt och år efter denna Lagförändrings kungörande, derå sedan icke ägde någon talan; äfwensom att utländsk man eller utrikes wistande Swensk underfåte, i anseende till alla de fordringar, som woro äldre än den tid, då denna Förordning kungjordes, ägde ställa sig till efterrättelse den Lag, som gällande war, då utlåningen skedde; men i anseende till de efter ofwannämnde kungörelsetid tillkomne fordringar, skulle de rätta sig efter hwad härigenom föreskrifwit är, och det wid den härutinnan förut af talans förlust stadgade påföljd. **K. Förordn. om förkortande af den uti 9 Cap. 12 §. H. B. utsatte tid, inom hwilken fordringar emellan enskilte kunna blifwa gällande, gifwen d. 13 Junii 1800.**

Hwad i Kongl. Förordningen den 13 Junii 1800 stadgas derom, att den som hafwer fordran hos annan i gods, penningar eller hwad det är, men ej kräfwer den, skrifteligen eller munteligen, och ej eller gifwer den an inför Rätta eller hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande, inom Tio år, derå sedan icke äger någon talan, bör äfwen tillämpas å sådane fordringar, som genom Dom eller Utslag blifwit fastställde; Hwarom, på grund af Rikens Ständers gjorda hemställan, utfärdades **K. Kung. d. 21 Mars 1835.**

Sedan den i 9 Cap. 12 §. Handels-Balken utsatta tid, inom hwilken fordringar enskilte personer emellan böra wara gällande, genom K. Förordn. d. 13 Junii 1800, blifwit till hälften förkortad; Så har hos Kongl. Maj:t under öfwerwägande kommit, om icke någon wiß præscriptionstid äfwen må sträcka sig till Kongl. Maj:ts och Kronans hos enskilde Personer, och deras twärtom hos Kongl. Maj:t och Kronan ägande fordringar, som grunda sig på Contracter, särskilta beting, öfwerenskommelser och förbindelser, inom hwilken de böra kräfwas och till betalning uppgifwas; Och emedan derwid hos Kongl. Maj:t i Nåder förekommit, att till befästande af Kongl. Maj:ts och Kronans, ej mindre än enskildes säkerhet hörer, at i den delen någon lämplig Författning må widtagas; Ty har Kongl. Maj:t funnit godt stadga och förordna, att de fordringar, som med anledning af Contracter, serskilte beting, öfwerenskommelser och förbindelser, kunna hädanefter uppkomma, antingen för Kronan hos enskilte, eller för enskilte hos Kronan, undankagande all uppbördsmannabefattning och redogörelse-answar, böra, wid förlust af all rätt till betalning, kräfwas och å wederbörligt ställe till utbekommande anmälas, inom Tio år ifrån den dag sjelfwa fordringen kunnat och bordt göras gällande; men för kraf och utsökande af de fordringar af enahanda uphof, som redan eller under den förflutna tiden tillkommit, må prescriptions-tiden, så wäl för Kronan, som för enskildte, wid lika äfwentyr, beräknas til Tjugu år från kungörandet häraf; härifrån dock, så för den förflutna tiden, som hädanefter, undantagne alla upbörds redogörelser och bytesmål, samt de ärender för hwilka, enligt särskildte Författningar, wiß tid redan är utsatt, såsom ock Riksgälds-Contoiret, hwil-

*) Prescription består i förlusten af en rättighet, som man icke inom föreskrifwen tid utöfwat.

Deß grund är den wigt, Staten måste fästa derwid, att all talan i civila saker inom wiß tid anställes. Under en obestämd tidrymd kunna wittnen dö, skriftlige handlingar gå förlorade, och de omständigheter, hwaraf sakernäs utredning beror, falla i glömska. En till tid obegränsad rättighet till talan skulle göra lagskipningen osäker och försätta enskilda i ett wådligt tillstånd af owißhet om egendom och rättigheter.

Man har, efter de olika åsigter, hwarutur prescriptionen, i afseende på sina werkningar, blifwit betraktad, indelat densamma i twänne arter: den ena, af sådan beskaffenhet, att man förwärfwar ett ting eller en rättighet, hwaraf man är i besittning, och den andra bestående deruti, att en rättighet, som någon äger emot en annan, går förlorad, och att denne senare således ifrån sin förbindelse befrias. Juristerne gifwa wanligen åt prescriptionen, i förra fallet, benämning af adquisitiva, och i det senare af extinctiva.

— — — — — — — —

Som den art af häfd, hwarigenom man förwärfwar egendom, alltid förutsätter en sådan titulus possidendi, som medförer ägande rätt, och således den, som besitter annans egendom såsom pant, lån, depositum eller för lega, icke kan, genom häfd, densamma sig tillegna, emedan ingen af deßa besittningstitlar är så beskaffad att ägande rätt derå må grundas, och he ej eller genom blotta tiden kunna förwandlas; så har Committéen, i enlighet med den godkända regeln: contra titulum possidendi nemo potest præscribere, föreslagit det stadgande, att då man innehafwer gods, som hörer annan till, häfd icke gäller emot ägarens rätt att taga det åter. Men ehuru, i följd häraf, ägaren till utsatt pant anses berättigad, att, efter den tid, som för prescription blifwit stadgad, återfordra panten, bör likwäl pantinnehafwaren ej förpligtas att afstå sin sakrätt i panten förr, än ägaren fullgjort sin förbindelse att gälda den skuld, hwarför panten wärit lemnad. Han kan således, i detta fall, ej nyttja till godo præscriptio extinctiva, utan så widt gälden öfwerstiger pantens wärde. Ur motiverna till 12 Cap. S. B. af Förslag till allmän Civil Lag.

hwilket har att rätta sig efter det samma meddelte föreskrifter; åliggandes fördenskull wederbörande Embetsmän, att hwar inom sin embets-krets tillse, det ej något må blifwa efterlåtit och försummadt af hwad härutinnan å Kronans wägnar bör iakttagas. **K. Kung. angående den tid, inom hwilken Kronans fordringar hos enskilde, och enskildes hos Kronan böra kräfwas och till betalning uppgifwas, d. 19 Aug. 1802.**

Deponerade penningar, som för oslitna twisters skuld komma at stå under allmänt förwar, kunna efter längre eller kortare tid återtagas, sedan twistemålen upphört. **K. Br. d. 10 Aug. 1763.**

Till winnande af nödig ordning i afseende på de för enskiltes räkning i Landtränterierne gjorde depositioner är förordnadt.

1:o Att de depositioner som uti Landtränterierne redan stått i fulla tio år och deröfwer, eller som hädanefter blifwa öfwer tio år gamla, skola upsägas till återlyftning:

2:o Att i sådant afseende Konungens Befallningshafwande, efter erhållen del af detta beslut, böra å sådana depositioner låta upprätta specificerad förteckning hwar i sitt Län, och i enlighet dermed genom kungörelse i post- och inrikes-tidningarne samt från predikstolarne i Länet antyda wederbörande, att inom natt och år från kungörelsens datum sig hos Konungens Befallningshafwande anmäla och derwid ej mindre förete de utfärdade depositions-bewisen, än med domar och utslag m. m. styrka sin ägande rätt till de nedsatte medlen för att, efter fordrings-anspråkens pröfning och godkännande emot depositions-attesternes återställande, undfå anordning å beloppen: och

3:o Att de af ifrågawarande depositioner, til hwilkas uttagande någon, i behörig ordning sig icke anmält, skola efter den föreskrifna tidens förlopp, insändas till Stats-Contoiret och af Stats-Contoiret på särskilt räkning i Riksens Ständers Bank insättas, hwarefter den eller de, som af gällande orsaker öfwerskridit den utsatta terminen, må hos Stats-Contoiret sig anmäla och behörigen styrka sin rätt till de depositionsmedel, han önskar återfå, hwilka, då anspråket finnes grundadt, af Stats-Contoiret till honom anordnas.

För öfrigt åligger det Stats-Contoiret, att inkomma med underdånig anmälan om beloppet af de depositions-medel, som, i följd af detta beslut blifwa till Stats-Contoiret insände; och will Kongl. Maj:t framdeles till nådig pröfning upptaga frågan om depositionernes omsättande till Statsmedel. **K. Br. till St. Cont. d. 2 Oct. 1828.**

Sedan Riksens Ständer, wid den i Stockholm åren 1809 och 1810 hållne Riksdag, uti underd. skrifwelse den 17 Mars sistnämde år, anhållit, att alla de byten som äro gjorde ifrån år 1680 till och med 1723, men icke redan blifwit genom slutelige utslag hos Kongl. Maj:t afgjorde, måtte utan undantag afskrifwas och såsom fastställde anses, samt att, i händelse sednare skedde byten ännu skulle wara oafslutade, deßa måtte utredas och behörigen afgöras innan nästa Lagtima Riksdag, men att, om några då återstå, desamma alldeles och för alla tider borde afskrifwas och förfalla; hwarmed Bytes-Contoret skulle komma att helt och hållit upphöra; hwaremot åtskillige personer, uti sedermera ingifna underd. ansökningar yrkat, att de dem tillkommande Bytesfordringar hos Kronan måtte blifwa godtgjorde; Så har Kongl. Maj:t, sedan Wederbörande hörde blifwit, detta mål i öfwerwägande tagit; Och som enligt Förordn. d. 19 Aug. 1802, någon wiß tid för anmälandet af fordringar uti Bytesmål hittutils icke ägt rum; har Kongl. Maj:t funnit det icke instämma med Lag eller kunna förenas med den helgd och säkerhet, uti hwilken hwarje enskilts äganstulle förswinna, då någon tid för deras bewakande ej blifwit försummad. Kongl. Maj:t har derföre medelst Nådiga skrifwelser till Kam. Coll. d. 27 April 1812 och 17 Junii 1813 förklarat, huruledes utredningen af de till mer eller mindre del ännu oafslutne byten, sedan år 1680, bör fortsara; Och då Kongl. Maj:t derjemte funnit det både för Kongl. Maj:t och Kronan samt Allmänheten wara angeläget, att bytesmålen blifwa till snart slut bragte; Så har Kongl. Maj:t härmed i Nåder welat utsätta en tid af tio år, räknadt från denna dag, inom hwilken Kronans kraf hos wederbörande hemmans-innehafware för bytesbrister bör wara anhängigt gjordt, efter hwilken tid något nytt åtal å Kronans sida för bytesfordringar, uppkomne uti byten till innewarande tid, icke må äga rum; I likhet hwarmed och på det Krönan äfwen måtte inom någon wiß tid wara befriad från wederbörandes anspråk å fordringar uti bytesmål, Kongl. Maj:t i Nåder welat stadga, att alle de, som ännu icke till pröfning anmält deras förmenta fordringar uti bytes- samt reductions- och ersättnings-mål, uppkomne intill närwarande tid, böra, wid förlust af all widare rätt och talan, deras påstående derom i behörig ordning hos Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Collegium, äfwen inom tio år härefter, uppgifwa, efter hwilken tid alla nya dylika anspråk, och hwilka förut uti några till närwarande tid ingångne byten icke blifwit yppade, böra anses förfallna och till pröfning icke upptagas. **K. Kung. d. 18 Nov. 1813.** Hwarefter en ytterligare tid af natt och år utsattes i **Kam. Coll. Kung. den 25 Maj 1827**, införd wid slutet af 3 Cap. J. B. pag. 98.

I alla slags frågor angående orätt upburne i Stats-Casan influtne medel, Tullwerket undantagit, bör, wid förlust af widare talan, utgiften inom treane år efter betalnings-dagen återsökas hos Konungens Befallningshafwande eller annan behörig Embetsman, som likwäl alt efter räntans eller afgiftens beskaffenhet bör därom göra hemställan til Kammar-Collegium eller det Werk, hwarunder han i det fallet lyder. Se **K. Br. d. 19 Jan. 1793** och **Kam. Coll. Kung. d. 14 Mars s. å.** införd wid 17 Cap. 3 §. J. B. pag. 166. Warandes det, genom **K. Br. d. 29 Nov. 1821** förklaradt, att berörde præscriptionstid af tre år från betalningsdagen, icke kan lämpas till de händelser, då något genom misstag blifwit till Kronan dubbelt betalt.

Genom **K. Kung. den 9 December 1812** stadgades: att alla Embets- och Tjenstemän eller enskilte personer, hwilke hade något att fordra af Stats-Werket, borde, inom den 1 Julii hwarje år, om liquid för hwad de för det föregående året kunde hafwa att fordra, hos Stats-Contoiret sig anmäla, wid påföljd för uraktlåtandet häraf, att all fråga om betalning anfägs förfallen, intill deß Riksens Ständer sammankommo och, efter inhämtad upplysning om fordringens beskaffenhet, fått pröfwa huruwida till deß godtgörande något serskilt anslag kunde bewiljas. Och skulle de enskilte personer, hwilke ej ägde att omedelbarligen wända sig till Stats-Contoret för liquidationen af deras fordringar, utan borde dem hoß serskilte Werk och Embetsmän uppgifwa och bestyrka, sådant, wid den här ofwan stadgade påföljd, inom den 15 Maji året efter det hwarunder fordringen tillkommit, iakttaga. Men till ändring i de sålunda meddeldte föreskrifter, har utkommit nästföljande Författning.

Wi **CARL JOHAN** &c. göre weterligt: att som Rikets Ständer i underdånighet anhållit, att den genom Kongl. Kungörelsen d. 9 December 1812 stadgade præscriptionstid för utbekommande af fordringar hos Stats-Werket måtte närmare lämpas efter de grunder, hwilka nu mera gälla för afslutande af Stats-Werkets Räkenskaper, samt Wi funnit godt att, då erfarenheten ådagalagt behofwet af en längre præscriptionstid för dylike fordringars anmälan, än den nu föreskrifna, härtill bifalla; Altså hafwe Wi welat, med upphäfwande af förberörde Kongl. Kungörelse af den 9 December 1812, i Nåder stadga och förordna, att alla de, ware sig Embets- och Tjenstemän, eller enskilde personer, som efter Stat för aflöningar och underhåll, eller kostnads-ersättningar eller provisioner m. m. kunna hafwa något att fordra af Stats-Werket, skola oeftbart om liquid hos Stats-Contoiret sig anmäla inom slutet af December månad året efter det, hwarunder fordringen tillkommit, wid den påföljd för uraktlåtenhet häraf,

af, att all fråga om betalningen owilkorligen kommer att förfalla.

De enskilde personer, hwilka ej äga att omedelbarligen wända sig till Stats-Contoiret för liqvidationen af deras fordringar, utan böra dem hos serskilta Werk och Embetsmän uppgifwa och bestyrka, skola, wid den här ofwan stadgade påföljd, sådant inom den 1 November året efter det, till hwilket fordringen hörer, iakttaga; Och bibehålle de, under detta wilkor, rättigheten att för wederbörligen godkända fordringssummor af Stats-Werket erhålla betalning; hwaremot de Werk eller Embetsmän, som åsidosatt den dem härwid åliggande anmälnings-skyldighet, må owägerligen till answar ställas för dymedelst begånget tjenstefel, och tillika kunna, efter omständigheterna, förpligtas till ersättning af derigenom förorsakade förluster.

Hwad åter angår sådane fordringar hos Staten, hwilka grunda sig på contracter, serskilde beting, öfwerenskommelser och förbindelser, så kommer, i afseende å præscriptionstiden för anmälandet deraf, Kongl. Kungörelsen af den 19 Augusti 1802 att lända till framgen efterrättelse.

Denna Wår Nådiga Kungörelse bör en gång hwarje år i behörig ordning ifrån Predikstolarne upläsas. Det alle ꝛc. K. Kung. d. 8 Sept. 1824.

Sedan Rikets Ständer hos Kongl. Maj:t i underd. anhållit, att enahanda præscriptionstid, som genom K. Kung. d. 8 Sept. 1824 blifwit bestämd för fordringars anmälande hos Stats-Werket, äfwen måtte i nåder fastställas för uttagande af medel, hwilka af Stats-Contoret blifwit anordnade, har Kongl. Maj:t, med bifall härtill, funnit godt i nåder förordna, att medel, som hädanefter i Stats-Contoiret anordnas, owilkorligen böra inom året efter det, då anordning derå finnes utfärdad, medelst Räntkammar-Assignationens uttagande lyftas, wid påföljd, i annat fall, att all fråga om betalning af samma medel förfaller; kommandes enahanda påföljd att äga rum i afseende på redan anordnade medel, hwilka sedan speciel uppgift derå blifwit genom Stats-Contorets försorg i allmänna tidningarna införd, icke inom nästa års slut i Räntkammaren uttagas och qwitteras. K. Kung. d. 23 Sept. 1834.

Ej må någon uppbördsman, efter tre års förlopp, ifrån det årets slut, för hwilket räntan eller uppbörden beräknas, påtala eller utfordra någon restantie, emedan slikt desförinnan antingen bör wara betalt eller med verificationer afkortadt, utan sware den försummelige uppbördsmannen i annor händelse derföre sjelf. Se widare de härom under 17 Cap. 3 §. J. B. pag. 166, anteknade Författningar.

Då hos Kongl. Maj:t fråga förekommit huruwida skillnad bör göras emellan uppbördsmän som för deras uppbörds förwaltning äro redo skyldige och andre private personer de der för några af Kronan emottagne medel, som till ett eller annat behof skolat anwändas, Räkningar afgifwa, samt till hwad ansWar Revisorerne i Kammar-Revisionen böra bindas, enär deras revision finnes felaktig, har Kongl. Maj:t funnit skäligt att i nåder förordna: det uppbördsmän och redogörare böra i tio år, sedan deras räkningar blifwit i Kammar-Revisionen reviderade, wara ansWarige för de mißräkningar derwid kunna ertappas; men efter berörde tids förlopp för allt tilltal och efterräkningar njuta befrielse, hwaremot Revisorerne, enligt lag, böra plikta för de fel wid revisionen kunna finnas begångne.

Private Redogörare åter måge ifrån allt tilltal och efterräkning för sina räkenskaper warda befriade, enär de undergått revision och blifwit gillade; skolande Revisorn, i händelse fel sedermera wid dessa räkenskaper blifwa upptäckte, med laga plikt för sin efterlåtenhet anses. K. Br. d. 18 Jan. 1781, samt Kam. Coll., Stats-Cont. och Kam. Rev. Circ. d. 3 Oct. 1782.

Hos. Kongl. Maj:t hafwa Rikets wid 1809 års Riksdag församlade Ständer, uti underdånig skrifwelse af den 28 April förledet år, anmält, huruledes hos dem blifwit yrkadt, att den uti Kongl. Brefwet den 18 Jan. 1781, för ansWar utsatte præscriptionstid af tio år, sedan Kronans Uppbördsmäns och Redogörares räkningar blifwit hos Kammar-Rätten granskade, måtte i så måtto förändras, att samma præscriptionstid härefter finge beräknas till tio år från den dag Räkenskaperne blifwa ingifne, antingen de då förr eller senare eller aldrig warda reviderade, hwaremot det uti ofwannämnde Kongl. Författning för felaktig revision stadgade ansWar borde utsträckas, jemwäl till revision, som utan laga orsak underlåtes: att widare beträffande private redogörare, som uti 1781 års Kongl. Bref äro befriade från allt tilltal och efterräkning för sine räkenskaper, enär de undergått revision och blifwit gillade, likasom Redogörare för Kronans extra utgifts eller enskilte Werks medel, äfwen deßas ansWarighet måtte få en gräns hwilken, wid jemförelse af deras förhållande till Kronan blifwit föreslagen till tre år från den dag deras räkningar blifwit till Kammar-Collegium eller Kammar-Rätten ingifne, utan afseende derpå om de förr eller senare, eller aldrig revideras, dock med ansWar för den, som försummar revisions-skyldigheten, och slutligen att en wiß termin af tio år måtte bestämmas, inom hwilken anmärkningar må göras eller utfärdas wid sådane ännu oreviderade räkenskaper, som icke tillhöra Kammar-Rättens ordinarie Revisionsarbete, men hwarefter Uppbördsmän och Redogörare eller andre Personer blifwa från widare tilltal och efterräkning i och för deße räkenskaper frie; anhållande Rikets Ständer i underdånighet, att en sådan præscriptionstid i detta hänseende måtte föreskrifwas, som Kongl. Maj:t i nåder kunde finna mest förenlig, ej mindre med Stats-Werkets än de redowisandes säkerhet.

Öfwer hwad sålunda blifwit i underdånighet anmält och begärdt, har Kongl. Maj:t, enligt ankommen nådig skrifwelse af den 17 nästl. December, förordnat, att hwad angår de i ofwanberörde måtto förstnämnde Kronans Uppbördsmän och Redogörares räkenskaper; så bör för tydlighetens skull tilläggas, att härmed förstås sådane Räkenskaper, som enligt Författningarne böra wanligen hos Kammar-Rätten reviderasz och hwad beträffar den för samma Räkenskaps revision nu gällande præscription af tio år från det Räkenskapen blifwit reviderad, så har Kongl. Maj:t ansett berörde tid lämpligast böra utstakas ifrån den dag Räkenskapen till Kammar-Collegium inkommit, emedan det sedermera beror på wederbörande revisions-departement, att Räkenskapen afhemta, så att Uppbördsmän och Redogörare ej må lända till förfång om dermed dröjes: hwarwid Kongl. Maj:t jemwäl till undwikande af all förwillelse, i nåder förklarat, att, oaktadt berörde præscription för ytterligare anmärkningar och nya upptäckter, är likwäl icke någon ändring gjord i Kongl. Brefwet den 30 April 1799, hwarigenom stadgas, att ordinarie revision bör wara fullbordad inom ett år och en månad ifrån det Räkenskapen till Kammar-Collegium inkommit, wid förlust af den derföre bestädde anmärknings-procenten.

I afseende åter på de personer, af hwilken claß som helst, de der för tillfället anförtros några Kronans medel, att till något wißt extra behof anwändas, emot särskilte redogörelsers afgifwande, hwilka Kongl. Maj:t efter omständigheterne tillåtit granskas, dels af Kammar-Rätten, dels af enskilte committerade, har Kongl. Maj:t i begge fallen ansett wara billigt, att en præscriptionstid af tre år stadgas, inom hwilken berörde Redogörelser böra wara reviderade, räknad från den dag notification från Kammar-Collegium till Kammar-Rätten ankommit, att slik redogörelse blifwit afgifwen, eller ifrån den dag redogörelsen till Kammar-Rätten inlemnas, i fall det sker dit directe, eller i händelse revision skall besörjas af särskilte Committerade, från den dag de, efter Nådigt Förordnande, Räkenskapen emottagit. Hwad sedan angår Redogörare för enskilte Werks medel; så har Kongl. Maj:t funnit det wara billigt, att för berörde medels räkningar, till så widt de i afseende på Kronans derunder för Uppbörd och Bewillningar m. m. beroende rätt, komma att framdeles aflemnas, för att reviderasz en lika præscription utstakas, som här förut, i anseende till extra Redogö-

relserne blifwit i nåder stadgad, räknad åfwenledes ifrån den dag, som uti ofwanomförmälte särskilte fall blifwit utmärkt.

Beträffande widare de ännu oreviderade Räkenskaper, bestående i sådane som dels wid Kammar-Rättens organisation blifwit efterliggande, af orsak, att då i nåder befalltes det Revisionen skulle börjas med ett wisst års Räkenskaper, dels i brist på tillräcklig betjening under sista krig, då en stor del deraf wid Commissariaterne förordnades, icke hunnit att revideras; så har Kongl. Maj:t i nåder förklarat, att för alla äldre åren till och med 1800, Revisions-præscriptionen må bestämmas för Lands- och Hufwudböcker eller andra Upphördsmanna-Redogörelser till fem år, samt för extra utgifts Redogörelser och Räkningar för enskilte Werks medel till twänne år, men ifrån och med 1801, för förstnämnde slags Räkenskaper till tio år, samt för de sistnämnde till trenne år, allt räknadt från den dag Kungörelse härom blifwer utfärdad. Slutligen och jemte det Kongl. Maj:t till alla delar i nåder bifallit hwad angående Redogörares answarsfrihet efter præscriptionstidens förlopp, så wäl som angående påföljden af uraktlåten revision blifwit hemställdt, har Kongl. Maj:t, till förekommande af misstag, i nåder förklarat, det med præscriptionstidens bewakande förstås, att inom deß förlopp icke allenast revisionen skall wara werkställd, utan ock anmärkningarne å wederbörlig ort ingifne och wederbörande Redogörare communicerade, men att i de fall, då kortare præscriptionstid blifwit särskilt utstakad, såsom uti nästlidne års Bewillings-Förordnings 4 Art. 3 §. 3 mom.*), skola omförmälte längre præscriptioner icke äga rum, samt att, då fråga är om brott, efter allmän Lag kommer att förhållas. **Kam. Coll. och Kam. Rätt. Kung. d. 18 Febr. 1811.**

Genom Nådig skrifwelse den 8 Augusti innewarande år, har Kongl. Maj:t behagat gifwa Deß och Rikets Kammar-Collegium och Kammar-Rätt tillkänna, det Riksens Ständer, wid då pågående Ordinarie Riksdag, hos Kongl. Maj:t uti afgifwen underdånig skrifwelse anmält, huruledes hos Riksens Ständer framställning blifwit gjord rörande de olika meningar, som wid tillämpningen af Kongl. Maj:ts den 17 December 1810 utfärdade Nådiga Bref, samt Kongl. Kammar-Collegii och Kongl. Kammar-Rättens i följd deraf den 18 Februarii 1811 samfäldt utfärdade Kungörelse, i så måtto kunna deraf uppstå, att då uti nämde Kungörelse Præscriptionstiden för Revision af Krono-upphördsmäns och Redogörares Räkenskaper är utstakad till Tio år, men deremot denna Præscriptionstid är inskränkt till Tre år, i afseende på de Personer, af hwilken Claß som hälst, de der för tillfället anförtros några Kronans medel, att till något wisst Extra behof anwändas, emot särskilde redogörelsers afgifwande, det icke wore nog tydligen bestämdt, huruwida sistberörde kortare Præscriptionstid bör äga rum i afseende på de Redogörelser, som för Krigskostnader afgifwas; hwarjemte blifwit anmärkt ej mindre swårigheten och stundom omöjligheten, att inom så kort tid werkställa en fullständig Revision af berörde Redogörelser, än åfwen den förlust Kongl. Maj:t och Kronan deraf tillskyndas, om Redogörarne undgå answarighet för sådane behörige anmärkningar, som wid deras aflemnade Räkenskaper af nämnde orsak icke hinna upptäckas; Warandes af Riksens Ständer deßutom i underdånighet förmäldt, det dem härwid förekommit den widlyftighet, som åtföljer Krigs-Räkenskaperne, den längre tids utdrägt Revisionen deraf medför, om den med behörig noggranhet skall werkställas, den swårighet som måste uppstå, att efter ett slutadt krig, då de särskilde derunder antagne Redogörares befattningar upphört, och de blifwit spridde på åtskillige, kanske ofta okände wistelseorter, både inom och utom Riket, kunna få de anmärkningar, som wid deras Räkenskaper göras, dem tillställde, om än samma anmärkningar hinna att, inom den kortare Præscriptionstiden, af Tre år, författas, men hwilket tillställande inom besagde tid bör ske, så wida anmärkningen skall emot Redogöraren äga någon werkan; Åfwensom Riksens Ständer härwid erinrat det Krigs-Administrationerne och Redogörarne icke kunde från annan synpunct betraktas, än i likhet med andre Kronans Uppbördsmän, och att de således icke borde njuta någon annan kortare Præscriptionstid, inom hwilken anmärkningar å deras Räkenskaper kunna falla dem till last, än för de senare är utsatt; eller Tio år, hwilken answarstid Riksens Ständer åfwen ansett wara förenlig, med hwad angående fordringar emellan enskilda personer, så wida de wid deras gällande kraft skola bibehållas, är i Lagen stadgadt; I anledning hwaraf, och då Riksens Ständer funnit, att ifrågastälde Författning i ofwanomförmäldte omständighet icke äger så tydliga och bestämda uttryck, att de juridna lämna tillfälle till skiljaktigt bedömmande af deras rätta mening och ordaförstånd, Riksens Ständer i underdånighet hemstält, om icke en sådan Förklaring af ofwannämnde kungörelse wore nödwändig, att Præscriptionstiden för Revision af Krigs-Räkenskaper må wara, på lika sätt, som angående andra Kronans Upphördsmäns Redogörelser, blifwit stadgadt, till Tio år bestämd; och har Kongl. Maj:t wid pröfning häraf, med hwad Kammar-Rätten i underdånig skrifwelse af den 22 sistledne Februarii, uti enahanda ämne andragit och hemstält, funnit godt, att till den af Riksens Ständer i ofwanberörde mått begärde förklaring af Kongl. Maj:ts den 17 December 1810 utfärdade Nådiga Bref samt Kongl. Kammar-Collegii och Kongl. Kammar-Rättens i följd deraf den 18 Februarii 1811 utfärdade Kungörelse lämna Nådigt bifall, så att Præscriptionstiden för Revision af Krigs-Räkenskaper warder bestämd till Tio år, på lika sätt, som angående andra Kronans Upphördsmäns Redogörelser är stadgadt. **Kam. Coll. och Kam. Rätt. Kung. d. 9 Oct. 1815.**

I anseende till angelägenheten deraf att hwarken Kronan eller wederbörande Taxeringsmän och Kronobetjente måge stanna i lidande genom det hinder, som ofta inträffar för anmärkningars afgörande inom præscriptionstiden, har Kongl. Maj:t funnit godt i nåder förordna, det Kronobetjente och Taxeringsmän måge äga rättighet, samt dem åfwen, wid answar att ersätta Kronans förlust, åligger, att enär någon anmärkning från Kammar-Rätten blifwer dem till förklaring meddeld inom præscriptionstiden, derom besörja, att inom samma tids förlopp, reservationskraf hos de skattskyldige anställas för de anmärkte summorne, utan att likwäl penningarne utsökas, innan anmärkningsfrågorne blifwit slutligen pröfwade och afgjorde, då för de anmärkningar som förklaras förfalla, omförmälte kraf komma att upphöra, samt endast för de fastställde anmärknings-summorne blifwa gällande. **K. Br. d. 3 och Kam. Rätt. Kung. d. 14 Dec. 1808.**

På det den uti Författningarna bestämda tid till Krono-utskylders utkräfwande icke må försummas, bör Kammar-Rätten wid communicerandet af anmärkningarna, låta förständiga redogöraren, att, wid åfwentyr af eget answar för Kronans möjligen inträffande förlust, inom behörig tid och i den ordning Kammar-Collegii och Kammar-Rättens Kungörelse den 6 Augusti 1817 föreskrifwer, för de anmärkte beloppen anställa reservationskraf hos de skattskyldige, utan att dock utsöka betalning förr, än utslag derom fallit och wunnit laga kraft. Ett lika reservationskraf bör åfwen anställas i afseende å de anmärkningar, angående Krono-utskylder, hwilka på sätt ofwannämndt är, wärda ex incommunicato afslagne, enär öfwer ett sådant Kammar-Rättens beslut misnöje blifwer inom stadgad tid anmäldt.

Ingifwes till Kammar-Rätten någon sådan anmärkning, som angår hela menigheter, och finner Kammar-Rätten densamma wara så grundad, att den kan till förklarande utgå, bör dock communication deraf icke ske eller reservationskraf anställas förr, än en sådan anmärkning blifwit hos Kongl. Maj:t anmäld och Deß nådiga tillstånd till communicationen erhållits. **In-**

*) Att denna särskilta præscription för redogörelse för Bewillningen numera upphört att wara gällande, inhemtas af 170 §. i Bewilln. Förordn. d. 14 Maji 1835.

Instr. för Kammar-Rätten, d. 15 Oct. 1831, 3 Art. 18 §.

Uppå alla de Öfwer-Revisions-Departementets anmärkningar, hwarföre reservationskraf blifwit anställde, skola Kammar-Rättens Utslag inom twänne år efter reservationskrafwen wara meddelte, emedan der sådant ej sker, all werkan af samma kraf emot de skattskyldige förfaller. 24 §. ib.

Angående sättet att anställa reservationskraf hos skattskyldige i följd af de uti Kammar-Rättens Revisions-Contoir författade anmärkningar wid Krono-räkenskaperne m. m., se Kammar-Coll. och Kam. Rätt. Kung. d. 6 Aug. 1817, införd wid Cap. slut.

På det en allmän præscriptionstid måtte blifwa stadgad och utsatt, inom hwilken ersättningar för de under Fälttåg eller Commenderingar m. m. förlorade persedlar skola af wederbörande Regementer och Corpser behörigen styrkte, anmälas, har Kongl. Maj:t för slike ersättningsfrågor fastställt en tid af sist sex månader ifrån trouppernas hemkomst till deras wanlige stationer efter slutadt fälttåg eller commendering, inom hwilken dylika ersättningsfrågor af Regementer och Corpser böra uppgifwas. Skolandes det likwäl enligt Författningarne åligga wederbörande, att tidigare och under påstående fälttåg eller commendering, om sådant sig göra låter, densamma å wederbörlig ort requirera, så att all för Regementernes tjenstbarhet skadlig tidsutdrägt i detta fall, så mycket möjligt är, förekommes, samt behörig ordning i räkenskaperne och nödig controll öfwer afgången likaledes må kunna winnas. K. Br. d. 4 Aug. 1812 och Krigs-Coll. Kung. d. 4 Sept. s. å.

Då ett hufwudsakligt ändamål med General-Mönstringar är, att åt Regementernas manskap bereda tillfälle till anmälan af de klagomål, hwartill detsamma skäligen kan anse sig äga anledning, samt derjemte wederbörande redogörares och deras arfwingars säkerhet fordrar, att en præscriptionstid, inom hwilken ersättningsanspråk böra af manskapet göras gällande, warder för framtiden bestämd, har Kongl. Maj:t, så wäl med afseende härå, som till förekommande af förluster för det allmänna; i nåder welat bestämma en sådan præscriptionstermin till tiden från den ena Generalmönstringen till den näst påföljande. K. Circ. till samtl. Reg. och Corps-Chefer d. 20 Julii 1833.

Tiden till återsökande och restitution af för högt beräknad eller öfwerbetald Tull wid Sjö- och Landt-Tull Werket räknas lika eller till natt och år från Förtullnings-dagen, det må grunda sig på räkenskapernes revision å samma tid eller den särskildte anmärkning, hwartill godsägaren derigenom tror sig berättigad. K. Br. d. 15 Aug. 1793 och Kam. Coll. Kung. d. 16 Sept. s. å.

Då anmärkning öfwer för ringa beräkning af tull eller öfrige i journalerne debiterade afgifter blifwit till förklaring utställd, skall det åligga redogörare, så wida han will förwara sin rätt till ersättning för anmärkningsbeloppet, i följd af hwad 49 §. i Kongl. Resolutionen på städernes allmänna beswär af den 19 Januari 1757 derom förmår, att, efter erhållen del af samma anmärkning, deraf tillställa godsägaren en bewittnad afskrift emot bewis, som redogöraren till sin säkerhet behåller.

Då godsägaren på förenämnde sätt erhållit bewislig del af utfärdade anmärkningar och sådant skett inom den i Författningarne stadgade præscriptionstid, skall redogörare anses hafwa anställt behörigt reservationskraf och wara berättigad att af godsägare njuta ersättning för de anmärkningsposter, som den förre blifwit ålagd att Oß och Kronan godtgöra; kommande likwäl redogörare, utan afseende om sådan ersättning af godsägare utgår eller ej, att för anmärkningsmedlens redowisande answara. K. Regl. hwarefter de wid tullkamrarne och tull-inspectionerne i Riket anställde tjenstemän och derunder lydande betjening i sina sysslor hafwa sig att rätta, d. 1 Oct. 1831, 180 §.

Berörde 49 §. i 1757 års Resolution är af följande innehåll:

Som det skall hända, att behörige observationer wäl warda författade öfwer hwad Tullbetjente för ringa kunna hafwa beräknat uti deras specialer, men icke öfwer det, som, antingen af förseende, eller igenom befunnen brist i wigt och mål, eller af andre tillfällen och orsaker, för mycket kan wara påförd, hwilket förra skall ankomma på förklaring och betalning flere år efter; alltså hafwa wederbörande att hålla noga hand deröfwer, det slike öfwerbetalningar måge behörigen observerade och genast ersatte blifwa. Beträffande åter de observationer, som härröra af oberäknad eller för ringa upburen Tull för tullbare waror; så pröfwar Kongl. Maj:t i nåder skäligt, det må Tullbetjeningen tillåtas, att, inom tre år efter upbördsårets förlopp, af wederbörande utfordra och indrifwa sådane uteståande och observerade medel, efter hwilken tid ej någon må hafwa magt att sådant påtala eller utfordra, utan sware Tullbetjenten sielf för ett slikt förseende.

Enligt Rikets Ständers uti Skrifwelse den 30 sistl. Aug. gjorda underdåniga anhållan, har Kongl. Maj:t funnit godt att till allmän efterrättelse kungöra följande af dem widtagne beslut rörande en wiß præscriptionstid för uppwisande i Banken af utelöpande inwisningar och insättningsbewis, som i Bankens räkenskaper balanceras, nemligen:

Att Wexel- och Låne-Banco Caßörers insättningsbewis (Caßa-attester) Wexel- eller Låne-Bankens inwisningar på Caßorne (Caßa-sedlar), Wexel-Bankens bewis (attester) öfwer skedda insättningar för Låne-Bankens räkning samt Låne-Bankens inwisningar (assignationer) på Wexel-Banken, hwilka äro utgifne före år 1826, utaf Banken emottagas och infrias till och med 1835 års utgång, men dereſter icke utaf Banken till liqwid erkännas.

Att alla insättningsbewis och inwisningar af omförmälda beskaffenhet, hwilka efter år 1826 äro utgifne, och framdeles komma att utgifwas, icke äga gällande kraft utöfwer tio år från den dag, desamma äro utgifne, samt alltså inom denna tiden böra uppwisas och aflemnas, insättnings-bewisen uti det Bankens Contor eller Departement, för hwars räkning medlen blifwit insatte, samt inwisningarna uti den Caßa eller det Contor, hwarå de äro ställde, så wida de skola af Banken godtgöras eller inlösas; samt

Att jemwäl de af Riksgälds-Contoiret från och med år 1803 till och med år 1810, för realisationen af Contorets Credit-sedlar, på Banken ställde inwisningar, hwilka ännu icke äro infriade, skolå hos Banken företes och aflemnas före utgången af år 1835, wid påföljd att de, i annat fall, icke till inlösen antagas. K. Kung. d. 23 Sept. 1834.

I anledning af Rikets sist församlade Ständers, genom fullmägtige i Rikets Ständers Bank, hos Kongl. Maj:t i underd. anmälda beslut, och uppå fullmägtiges derom gjorda underd. anhållan, har Kongl. Maj:t welat härigenom i nåder bestämma en præscriptionstid af fem (5) år, under hwilken Bankens alla på Daler kopparmynt utgifne sedlar må kunna uti Kronans uppbörd emottagas, samt likaledes en præscriptionstid af tio (10) år, från nedanstående dag räknad, efter hwars förlopp ofwanomförmälde sedlar å daler kopparmynt icke widare af Banken inlösas; börandes denna nådiga kungörelse, intill præscriptionstidens förlopp, twänne (2:ne) gånger hwarje år från prädikstolarne i Riket upläsas, samt under samma tid årligen genom Bancofullmägtiges försorg införas i allmänna tidningarna. K. K. d. 6 Maj 1830.

Med gillande af Rikets Ständers hos Kongl. Maj:t anmälda beslut om bestämmande af en wiß tid, efter hwars förlopp innehafware af Riksgälds-Contorets credit-sedlar eller de allmänneligen så kallade Riksgälds-sedlarne borde, sedan all tillwerkning af dylike sedlar med den 30 September förlidet år upphört, anses oberättigade att få dem i uppbörd för Statens räkning emottagne eller i Riksgälds-Contoiret inlöste, har Kongl. Maj:t welat härmed, till allmän efterrättelse i nåder kungöra, att Riksgälds-Contoirets credit-sedlar icke få i uppbörd af allmänna medel emottagas längre än till och med år 1842, och icke i Riksgälds-Con-

toret längre än till och med år 1845, samt att för de sedlar, hwilka efter sistnämnde (1845) års utgång i Riksgälds-Contoret företes, all rätt till betalning förlorats: börande denna nådiga kungörelse intill den fastställda sista præscriptionstidens förlopp minst en gång hwarje år från predikstolarna i Riket uppläsas, samt deßutom, genom Wetenskaps-Akademiens försorg, införas uti de små almanachorne för de twänne år, som näst föregå den tid, då Riksgälds-sedlarne emottagande i uppbörden skall upphöra, och således för åren 1841 och 1842, äfwensom för åren 1844 och 1845 eller de twänne sista åren af den för Riksgälds-sedlarnas inlösen i Riksgälds-Contoret bestämda tid. **K. Kung. d. 14 Febr. 1835.**

I öfwerensstämmelse med K. Förordn. af d. 19 Augusti 1802 skola icke några indelningshafwares wid indelta armeen ersättningsanspråk af Kronan för uppkomne förluster genom Militiæ-boställens utarrenderande kunna upptagas, som äro öfwer tio år gamla, så wida de ej förut inom denna tid bliswit anhängige gjorde. **K. Circ. till samtel. Reg. och Corps Chefer d. 3 Mars 1832.**

Med bifall till Rikets Ständers derom gjorde hemställan är förordnadt, att den som af Stats-medlen undfår förskott, är skyldig att derföre afgifwa redowisning inom slutet af påföljande året efter det då förskottet bliswit anordnadt, wid äfwentyr att i annat fall förskottets hela belopp warder utkräfwt, utan allt afseende på hwad deraf kan hafwa bliswit anwändt. Börande dock härom i förskotts-anordningen underrättelse meddelas. **K. Br. till Stats-Cont. den 7 Apr. 1830.**

Sedan hos Kongl. Maj:t i underdånighet bliswit anmäldt, huruwida uti Södertelje Canal-Werks räkenskaper i flere år balanserats och ännu fortfar at balanceras outtagne utdelningar å Canal-actierna för den förflutna tiden, och, wid framdeles bliswande utdelningar, ett lika förhållande sannolikt kommer att inträffa, har Kongl. Maj:t, till undwikande af en sådan widlyftighet och till redighets winnande i räkenskaperne, funnit skäligt att, uppå Canal-Bolagets derom underdånigst gjorda hemställan, i anseende till de hittills outtagne utdelningar, bestämma en tid af tio år från denna dag, och för de hädanefter skeende utdelningar fastställa en lika tid af tio år, räknadt från den dag, då kungörelsen om utdelningen första gången införes i allmänna tidningarne, inom hwilken tid utdelningarne böra uttagas, wid den påföljd att i annat fall, all rätt till berörde utdelningar är förlorad, och hwarefter beloppet deraf kommer att till Canalwerket hemfalla. **K. Kung. d. 20 Oct. 1832.**

Den Actieägare i Götha-Canal-Bolag, hwilken icke under tio års tid uttager den utdelning, som på deß actier belöper, har gjort sig förlustig af hwarje sådan utdelning, efter förloppet af tio år från det år, då enligt allmänt kungörande, utdelningen kunnat lyftas. **Förnyade Regl. för Götha-Canal-Bolag d. 16 Mars 1833. Art. 1. §. 6.**

Den som under loppet af fem år, sin pension hos Civilstatens pensions-inrättning ej uttagit, bliswe från Pensions-Staten afförd. Anmäler han sig sedermera å nyo; äge, att, i den ordning han sig sålunda anmält, komma i åtnjutande af den förut innehafde pensionsrätten; dock utan rättighet, att för den förflutna tiden någon pension åtnjuta. **K. Regl. för Civil-statens Pensions-inrättning d. 30 Jun. 1832. §. 33.** Underlåta sterbhusdelägare att inom fem år efter pensionstagares död till begrafningshjelps utbekommande sig anmäla; hafwe de allt anspråk deråförwerkat. **35 §. ib.**

På enahanda sätt finnes uti **Regl. för pensioneringen, å allmänna medel, af Tulltjenstemäns i fattigdom efterlemnade Enkor och barn,** 19 §. (af Kongl. Maj:t gillad den 16 Febr. 1833) föreskrifwet, att den som under loppet af fem år sin Pension ej uttagit, bliswer från Pensions-Staten afförd. Dock kan Pension sedermera för framtiden åter tillträdas i den ordning Reglementet utsätter.

Den som under loppet af fem år sin pension från Arméens Pensions-caßa icke uttagit, bliswe från pensions-staten afförd. Härifrån undantagas likwäl de, hwilka råkat i fångenskap; och åligge deremot dem att, wid enahanda påföljd, inom ett år efter återkomsten ur fångenskapen pensionen uttaga. Om den, som i följd af detta stadgande, är worden ifrån pensions-staten utesluten, sedermera skulle å nyo anmäla sig till pension, äge han åter komma i åtnjutande af den förut innehafda pensionsrätten; dock utan rättighet att för den förflutna tiden någon pension erhålla. **K. Regl. angående styrelsen och förwaltningen af Arméens Pensions-Caßa, d. 24 Aug. 1833, §. 72.** Innehållande 76 §. af detta Regl., jemte föreskrifter om sättet för utbekommande af begrafningshjelp, att samma föreskrifter måste iakttagas inom fem år efter pensionärens afgång, emedan efter denna tid rätt till begrafningshjelp är förfuten.

Skulle pensionär i Arméens Enke- och Pupill-Caßa försumma att under loppet af fem år sin pension uttaga, bliswe pensionären från pensions-staten afförd; anmäler pensionär sig sedermera ånyo, äge att komma i åtnjutande af den förut innehafda pensionsrätten, dock utan rättighet att för den förflutna tiden någon pension åtnjuta. **K. Regl. för Arméens Enke- och Pupill-Caßa d. 24 Aug. 1833, §. 17.**

Pensionär, som för tre år sin pension icke uttagit, bliswe från pensions-staten afförd, men äge att, på ansökning derom, å nyo komma i åtnjutande af pensionen i mon af ledighet och efter tour, dock utan ersättning för den förflutna tiden. **K. Pensions-Regl. för Embets- och Tjenstemäns samt Under-Officerares med wederlikars wid Arméen och f. d. Arméens Flotta efterlemnade enkor och barn, d. 21 Sept. 1833, §. 12.**

Will försäkringstagare eller deß rätts innehafware söka ersättning hos försäkringsgifwaren eller deß anwingar för den skada, som han i försäkrings- och hafweri-mål lidit; då skall han det wederbörligen göra efter ortens längre eller kortare aflägsenhet, der skadan timat, nemligen inom sex månader, i fall skadan uti Östersjön och de deromkring belägne hamnar, innanatt och år i fall skadan uti Medelhafwet och de deromkring belägne hamnar Archipelagus, Levanten, Barbariske stränder, Canarie-öarne och Madera, samt inom tre år utom Europa, i fall skadan sig der tillträgit. Men der den för hwarje ofwannämnde händelse utsatte tid, utan laga förfall, som domaren äger pröfwa, försittes, så att ersättningsmålet antingen för gode män eller inför Rätta ej angifwit bliswit; då äge försäkringstagaren eller deß rätts innehafware ej widare talan deråt. **K. Försäkrings- och Hafweri-Stadgan d. 2 Oct. 1750, 3 Art. 1 §.**

Sökes ersättning i följe af försäkringsbrefwet för den skada som å friskt watten inom Riket händer så förhålles dermed som i näst föregående §. stadgas; dock att sådant inom tre månader bör ske. **2 §. ib.**

Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning, angående wisse omständigheter uti Lagföknings- och utmätnings-mål, som hädanefter komma att iakttagas. Gifwen Stockholms Slott den 28 Junii 1798.

Wi **GUSTAF ADOLPH** &c. Göre weterligt: att under det upriktiga bemödande Wi anwände till uppfyllande af Wårt Konungsliga kall, har Oß icke undfalla kunnat, af hwad wigt och angelägenhet det är, att äfwen den del af allmänna Lagskipningen, hwilken omfattar Lagfökning- och utmätningswerket, med den drift handhafwes och utöfwas, som deße ärenders beskaffenhet och inflytande på tingdel och penninge-rörelse fordrar.

Till detta ändamåls befrämjande är oumgängeligt, att alla omgångar, hwilke åstadkomma hinder och tids utdrägt uti en styndsam laglig handläggning, warda undanrödde, samt att de anledningar till obilliga undanflygter och stadigt uppehåll, som emot Lagens mening och afsigt meddelagnas, genom en närmare förklaring bliswa borttagne och förhwinna; Och ehuru Wi funnit uti Utsökning-Balken de grunder wara lagde, och den gång för Utmätningsärenderne utstakad, som, enär tillämpningen deraf rätteligen iakttages, nära uppfyller hwad härutinnan nödigt är; Likwäl, emedan tidernes ombytta stick kräfwer dereft afwapade föreskrifter, och uppdagade misbruk böra så wida möjligt förekommas och afskaffas, på det att, genom befästande af allmänt förtroende och enskilt säkerhet, åtnjutandet af den med-

medborgerliga sällhet, Wi alltid wele Wåre trogne undersåtare bereda, må blifwa än mer wid magt hållen och stadgad; Ty hafwe Wi, efter inhemtad kunskap af hwad Wår högstsalig Herr Fader Konung Gustaf den tredje, Glorwördig i åminnelse af lika omsorg redan wid Riksdagen år 1779 Rikets då församlade Ständer, deße ämnen rörande, föreställt, och hwaröfwer Högstsalig Konungen behagat Rikets Ständers underdåniga råd infordra, jemte hwad Rikets Ständer i anledning deraf sig yttrat, i Nåder för godt funnit, uti det som Lagsöknings- och utmätnings-werket angår, sålunda förklara och förordna som härefter följer:

§. 1. Till följe af Lagens föreskrift uti 1 §. af 9 Cap. Handels-Balken, bör all Förstäckning till annan i Penningar, göras i twänne wittnens närwaro eller bref derå tagas, och 1 §. 10 Cap. samma Balk bjuder, att Pantsättning af guld, silfwer eller hwad helst det är af lösören, bör ske med twänne wittnen, eller handskrift derå tagas af honom som panten om händer får. På denna grund, och då Lagen med bref och handskrift utmärker sådan förbindelse, som af utgifwaren egenhändigt skrifwen och underteknad är, wele Wi till förekommande af den osäkerhet, hwartill misbruket af andras namn, genom lättheten att det samma efterapa, ofta föranledt, härmed förordna, att alla Skuldbref samt löftesskrifter böra, om de för gällande skola antagas, antingen egenhändigt skrifwas och underteknas af den sådane utgifwer, eller af endera, då flere skrifwa dem under, eller ock bestyrkas af twänne wittnen, hwilka på en gång warit tillstädes, och af hwilka den ena skall hafwa Skuldbrefwet eller löftesskriften skrifwit: häristån dock undantagit hwad i affeende på Banquen och de allmänna Discontwerken, såsom af annor beskaffenhet, genom Reglementer och Författningar serskilt kan wara förordnadt och antagit wid de Reversaler eller förbindelser der utgifwas.

§. 2. I betraktande deraf, att de fordringar, som härröra af borgade waror och efter Räkning godtgöras, icke sällan blifwa stridigheter underkastade, hwilket i synnerhet inträffar, enär sådane fordringar, såsom beroende på bewisning efter Bok, längre tid stå obetalte; Så hafwe Wi, till befrämjande af både Borgenärens och Gäldenärens förmon och rätt, förordna welat, att räkning på borgade waror bör åtminstone hwarje år utskrifwas och Gäldenären emot bewis tillställas, samt denne sednare wara skyldig genom påskrift den godkänna, om han deremot icke hafwer något att påminna, hwarefter räkningen anses lika utmätningsgild, som annat förfallit Skuldbref. Lag samma ware, om Gäldenär icke något godkännande af räkningen meddelar, men ej eller inom ser månader, efter deraf bewisligen erhållen del, den samma genom laga rättegång klandrar.

Den som tillhandlar sig waror partiewis och derwid betingar sig trenne eller flere månaders anstånd med betalningen, är pliktig genast derå sitt Skuldebref till Säljaren utgifwa, som deremot bör tillställa Köparen quitterad räkning öfwer beloppet, lika som wore det contant betalt.

§. 3. Som förskrifningar till Innehafwaren blifwit tillåtne och bibehålne, i afsigt att befordra lättheten i handel och rörelse, hwarföre äfwen sådane Skuldebref, jemte de, hwilka på wiß man eller Ordres ställas, en strängare executionskraft tillagd är: Utgifwaren af dylik förskrifning, deßutom är skyldig, hafwa penningar till hands för deß inlösen, om han wil undwika den påföljd, underlåtandet häraf medför: men detta honom till märkelig last faller, och således ändamålet som åsyftadt warit, förloras, derest ingen wiß tid för Skuldsedelns infriande är deruti bestämd; alltså skola alla Förskrifningar, som utgifwas till Innehafwaren eller till wiß man och Ordres, innehålla wiß betalningstid, som ej får wara utöfwer tolf månader från förskrifningens dag.

Fordras ej betalning för sådant Skuldebref, eller anställes icke lagsökning emot Utgifwaren inom ser månader efter förfallodagen, hafwe Sökanden ej annan rätt än för andre Skuldebref.

§. 4. Emedan Löftesmäns answarighet bör mätas efter de wilkor, under hwilka borgen ingången blifwit, samt, enär den är gifwen på wiß tid, det icke beror på Borgenärens godtycke, om han för eller sednare uppfyllandet deraf utkräfja will; Ty förordne Wi härmed, att om någon går i borgen för betalningen af annors Skuldebref, såsom för egen skuld, å den förfallodag Skuldebrefwet innehåller, eller ock å wiß annan tid, men blifwer ej derföre lagsökt, inom tolf månader efter förfallodagen, eller efter den utsatta tidens förlopp, då skall Löftesmannen för en sådan borgen wara fri.

§. 5. Uti 5 §. af 8 Cap. Utsöknings-Balken stadgas, att gäldbunden Mans hustru ej må bysättas, men wäl Enka der hon gälden sjelf gjort hafwer: och som de händelser föresalla, att Hustru i affeende på köpenskap eller annan lostig näring, den hon efter serskildt tillstånd idka får, skulder utan mannens deltagande sig åsamkar; så finne Wi, att i slikt fall Hustru lagsökas må och med henne förhållas bör, såsom om Enka i ofwannämnde Lagens rum förordnadt är.

§. 6. För att uti det, som till Rättegången wid Utmätningsmål hörer, med iakttagande af den allmänna rätt att ingen blifwer ohördan dömd, förekomma, det icke motwillige Gäldenärer misbruka denna rätt till de sökandes lidande, samt på det Wåre Befallningshafwande och Hofrätter måge, utan hinder af treskande parter, kunna med kyndsamhet afhjelpa Utmätnings- och Lagsöknings-ärender, hafwe Wi i Nåder förklara welat, att likmätigt ändamålet och rätta förståndet uti Kongl. Förordningen den 9 Maji 1756, angående Skuldsedlar till Innehafwaren, bör den, hwilken härföre eller för förskrifning till wiß man eller Ordres, lagsökt warder, ehwad det är hos Wår Befallningshafwande i Stockholm eller annorstädes, på kallelse genast sig inställa, eller med swar möta, samt om Gäldenär detta, utan bewist laga förfall, försummar, Borgenären wara berättigad, utan den förres widare kallande eller något uppehåll, till sin rätt blifwa förhulpen, på sätt ofwannämnde Kongl. Förordning närmare utstakar, och må Wåre Befallningshafwande i deße och andre mål, som klara och tydeliga sinnas, der Parterne när äro, gemast meddela utlag munteliga, hwilket likwäl, innan nästa dag derefter tillandagått, bör till Parterne utgifwas. I lika mätto förordne Wi, att då beswär öfwer Wåre Befallningshafwandes Utslag i Lagsöknings- och Utmätningsmål anföras, och deße bestoär efter hwad 1 §. 9 Cap. Utsöknings-Balken föreskrifwer, i rättan tid i Hof-Rätten inkommit, och Hof-Rätten pröfwar beswären wara sådane, att andre Parten höras bör, förr än Hof-Rätten sitt utslag meddelar, då bör denne Part, jemte det honom wiß dag förelägges att sig förklara, tillika kungöras, att han ej widare hörd warder, om han sådan tid försitter: kommer han ej med swar, gifwe den sökande afskrift in af beswären med bifogade handlingar, och saken warde derpå företagen och efter deß beskaffenhet afgjord. Sökanden skal ock wara skyldig, att sådane beswär, om de till andra Partens hörande utsäldte blefwo, genast uttaga och sin wederpart tillställa, samt bewis deröfwer, inom den tid Hof-Rätten finner nödigt förelägga, ingifwa; men försummar han det, hafwe sin talan mot Wår Befallningshafwandes utslag förloret, hwilket i sådant fall för laga kraftwunnet anses bör, och måge i mål af den beskaffenhet, hwarom denne Wår Nådiga stadga handlar, munteliga förhör i Hof-Rätten icke tillåtas.

Gäldenär, hwilken hos Wår Befallningshafwande lagsökt, der begärt uppskof med betalning, men fått kortare betalningstid sig förelagd, än han åstundat, är ej tillåtet beswär häröfwer anföra, och förthy bör ej eller sådan klagan af Hof-Rätten upptagas.

§. 7. Det Utslag, hwarigenom Gäldenär, för bristande betalning af sitt till Innehafwaren eller ock till wiß Man eller Ordres utgifne Skuldebref, blifwit ålagd bysättning, bör, utan hinder af de beswär deremot kunna anföras blifwa, eller någon annan förewändning, till werkställighet genast befordras: men derest, i deße eller andre utsöknings-mål, jäf emot fordringen göres, och Wår Befallningshafwande, likmätigt 5 §. 2 Cap. Utsöknings-Balken, finner jäfwet sådant, att saken derigenom twistig blifwer, och den under Domaren skjuter, äge Wår Befallningshafwande, der så skäl är, tillika sätta så mycket af Gäldenärs egendom, som emot det fordrade swara kan, under qwarstad att ej skingras, och då i deße händelser den sökande är pligtig, att inom natt och år derefter taga stämning å sin wederpart, eller wara all talan i thy mål qwitt, så bör ock samma tid, wid lika påföljd af Gäldenär iakttagas, i det fall att han kännes skyldig utmätning undergå, men Wår Befallningshafwande lemnar honom fritt att hos Domaren söka sitt igen.

§. 8. Då det är Parters rätt, att med minsta möjeliga kostnad och beswär erhålla werkställighet af Domar och Utslag, som wunnit laga kraft, men det hittils warit Borgmästare och Råd i städerne samt Kronofogde å landet förbudit, att utan erhållen serskild befallning företaga sådan werkställighet, enär wärdet öfwerstigit Femtio Daler Silfwermynt; så wele Wi i Nåder tillåta dem meddela werkställighet å laga kraft wunnne Domar och Utslag, enär de angå penningar till bestämd summa, eller lösören till wißt utsatt antal och beskaffenhet, och emedan det i anseende till denne ofwannämnde Under-Executorer på sådant sätt tillagde widsträcktare åtgärd, hwilken utan Wår Befallningshafwandes särskilte anmodan får äga rum, nödigt blifwer, att Wåre Befallningshafwande kunna oftare, än hwad förre författningar medgifwa, erhålla underrättelser och eftersee, om Under-Executorerne med den drift och aktsamhet utmätnings-ärenderne bestyra, att Parters rätt och säkerhet warder iakttagen; ty hafwe Wi i Nåder för godt funnit förordna, att jemte det Borgmästare och Råd i städerne, samt Kronofogdar å landet owillkorligen och wid answar ålägga skall, öfwer alla utmätningsmål, ehwad de efter Wår Befallningshafwandes anmodan och remiß, eller genom Parterne sjelfwe, i grund af laga kraft wunne Domar och Utslag, som ofwan sagdt är, till dem inkomma, hålla ordentelige Dagböcker eller Diarier, hwilka utmärka så wäl dagen, då utmätnings-befallningen eller Domen emottagen blifwit, och summan, hwilken utmätas skall, som en motswarande antekning, hwilka de deßutom hwar tredje månad, inom sådant wållat, böra de deßutom hwar tredje månad, inom Tolfte dagen derefter, wid En Riksdalers wite för hwarje

öfwerskridande dag, till Wär Befallningshafwande insända utdrag af deße Dagböcker eller Diarier för den förflutne tiden, samt deruti äfwen intaga alla sådane äldre mål, som ännu hos Under-Executorerne kunna oafslutade wara, med orsakerne till dröjsmålet eller det tillkomne uppskof; af hwilka Dagböcker eller Diarier enskildte Parterne, för hwad dem rörer, böra genast del erhålla, när de det begära; Ägandes Wäre Befallningshafwande att wid wite tillhålla wederbörande denne skyldighet fullgöra, enär klagan föres, att dessådant underlåtit.

§. 9. Då Lagen i 4 §. af 3 Cap. Utsöknings-Balken stadgat, att änskönt den, som tappat hafwer och utmätning undergå bör, wisar, att han å högre ort klagat öfwer dom willo eller annan felaktighet, Domen ändå bör till fullbordan gå, dock så, att den som wunnit ställer borgen för det han efter Domen lyfta eller tillträda får, eller warde det satt i qwarstad, der förbud emot utmätningen icke kommer; har det icke tydeligen beständt bliswit, om lyftning emot borgen eller qwarstad, hwarom Lagen talar, på prösning bör ankomma; och som Wi sinne med Lagens rätta mening öfwerensstämma, att det är dens rätt, som wunnit, lyftning erhålla, om han det åstar, så förklare Wi härmed, att qwarstad icke äger rum i annat fall, än då den winnande lyftning icke påstår, eller icke gitter laga borgen ställa.

§. 10. Genom Kongl. Förordningarne d. 17 Februarii 1748 och 4 Martii 1752 är redan förordnadt, huru med gäldbunden fast egendoms försäljande utmätningswis förhållas skall, och som Borgenär, hwilken fordran hos annan hafwer, ehwad den är intecknad eller icke, och hwarken åstundar införsel i den fasta egendom som i mät gå skall eller will efter 9 Cap. Jorda-Balken, genom lagfart pantewis, ägande rätten dertill förwärfwa, icke kan betagas att, i den ordning ofwan omförmälte Författningar bjuda, så den pantförskrifne eller intecknade, eller i mät anskrifne fasta egendom, utan föregången lagfart, till deß förnöjande offentligen försåld; Alltså sinne Wi, att i sådan händelse de flere wärderingar, hwilka likmätigt 6 Cap. Utsöknings-Balken wid fast egendoms lagfarande pante-wis äro tillåtne, icke äga rum, såsom utan ändamål, enär lösen derester icke kan ske, samt förklare fördenskul, att då fast egendom utmätningswis säljes, är en wärdering tillräckelig, hwaröfwer ej klagas må, eller flere sökas: dock skall det wid sådan försäljning af fast egendom, derest andre Borgenärer derutinteckning wunnit, äligga den Borgenär, som utmätningen söker att om försäljningen de förre tidigt underrätta, antingen genom serskilte bewislige kungörelser, så wida deras wistande kunnogt är, eller i annat fall genom kungörelse i allmänna Tidningar, som trenne gånger och sista gången minst Fjorton dagar före Auctionen införas bör.

§. 11. I anseende till det olika förstånd, som uppkommit, om Lagens rätta mening uti 1 §. af 10 Cap. Utsöknings-Balken, angående Böters förwandling, hwartill några fälles för ohemul klagan öfwer Domare eller Wäre Befallningshafwande, eller för otjenligt tal och skriftwande, eller då någon bliswit förfallen till wites-bot och orkar ej betala, enär summan, hwilken förwandlas skall, öfwerstiger Etthundra Femtio Daler Silfwermynt, hwaremot efter Lagen swarar en Månads fängelse, wele Wi härmed förklara, att till följe af den i ofwannämde Lagens rum antagne grund och fastställde beräkningssätt, böra Fem weckor swara emot Twåhundra till Twåhundra Femtio Daler, Sex weckor emot Trehundra till Trehundra Femtio Daler, Sju weckor emot Fyrahundra till Fyrahundra Femtio Daler samt emot Två månader, Femhundra Daler Silfwermynt och derutöfwer, helst i deßa mål ej några längre tid får i häkte hållas *).

§. 12. Jemte det Wi till noga efterlefnad och iakttagande hädanefter anbefalle både hwad således förordnadt bliswit, såsom ock werkställigheten af hwad serskildt, angående lagsöknings- och utmätnings-mål föreskrifwit är, och genom denna Wår Nådiga Förordning icke ändradt sinnes, samt af Wäre Befallningshafwande förwänta, att de med owäldughet, och utan dröjsmål de härutinnan förekommande ärender handtera och till slut befordra, såsom hwar med de uppfylla det Nådiga förtroende Wi dem i denna del lemnat, skall det äligga Wäre Befallningshafwande hålla allwarsam hand öfwer ällydnaden af hwad angående Magistraternes och Kronofogdarnes skyldighet och ansswar i utmätnings-mål förut stadgadt är, samt att deße Under-Executorer utan all inwändning och så kärt dem är hårdt tillstal undwika, meddela skrifteliga bewis, när utmätningsinstrumentet af dem emottagit bliswit, och att då klagomål öfwer underlåtandet af denna owilkorliga skyldighet anmälas, Wäre Befallningshafwende förhjelpa den klagande till rätt, och den felaktige till laga ansswar befordra. Det alle ꝛc.

* * *

Sedan hos Kongl. Maj:t fråga bliswit wäckt om förändring i sättet till reservations-krafs anställande hos de Skattskyldige i följd af anmärkningar, som af Kongl. Kammar-Rättens Revisions-Contoir wid Krono-räkenskaperne göras; så har Kongl. Maj:t genom nådigt Bref af den 11 nästlidne Junii gifwit Deß och Rikets Kammar-Collegium och Kammar-Rätt tillkänna, det Kongl. Maj:t, wid pröfningen af nyß omförmälte fråga, funnit med rättwisa och billighet öfwerensstämmande, att skattskyldige, hos hwilka reservations-kraf anställas i anledning af Revisions-Contoirens anmärkningar, och som hittills bliswit underrättade endast om den anmärkte summans belopp, undså fullständig del af anmärkningarne och erhålla tillfälle så wäl att derstädes öfwer sig förklara, som att hos Kongl. Maj:t sig i underdånighet beswära öfwer Kongl. Kammar-Rättens dem rörande beslut.

I afseende på sättet att med de skattskyldige communicera anmärkningar och Utslag, har Kongl. Maj:t funnit ett olika förhållande böra iakttagas, då de röra en eller annan wiß person eller lägenhet, och då de angå menigheter eller särskilta folk-claßer, samt derföre i nåder förordnat:

1:o Att anmärkningar, som uppkaga någon namngifwen person eller lägenhet, skola genast efter det de i wederbörlig ordning kommit redogöraren till förklaring tillhanda, genom af honom tagne bestyrkte transumter, emot bewis tillställas de skattskyldige med en derå gjord så lydande anteckning:

"För innehållet af denna anmärkning warder reser"tionskraf anställdt hos N. N. som äger inom den
"i nästkommande, (hwilken tid bör utsättas minst åtta dygar förr än den redogöraren förelagde förklaringstid inträffar) "uti en till underteckned inlemnad och till Kongl. Kam"mar-Rätten ställd skrift andraga, hwad till anmärknin"gens wederläggande anses nödigt. Om sådant försummas, "hindras deraf icke anmärknings-målets fortgång och afgö"rande, dock komma de bewakade medlen icke att uttagas i "annan händelse, än att anmärkningen genom laga kraft"wunnet Utslag warder till större eller mindre del gillad. "De fallande beslutен och i följd deraf särskild contribu"tionssedel skola i sådant fall de skattskyldige tillställas.
"N. N. Upbörds-Contoir den
N. N."

2:o Att när anmärkningar röra hela menigheter eller flere personer af wiß uppgifwen egenskap, redogörarne skola genast efter erhållen del deraf, föranstalta, att reservationskraf för deras innehåll, sker genom Kungörelse i Kyrkorne, med kort, men tydligt utsättande af anmärknings-ämnet jemte skälen derför och deßutom med föreskrift och underrättelse för de skattskyldige i afseende på förklarings afgifwande och anmärkningsmedlens uttagande af alldeles lika innehåll med förberörde anteckning.

3:o Att Kammar-Rättens Utslag i anmärkningsmål böra, genast efter det de kommit redogöraren tillhanda, på lika sätt, som här ofwan rörande anmärkningarne är stadgadt, genom transsumter eller Kungörelse i Kyrkorne, att efter som Utslagen angå wiße personer, lägenheter, eller menigheter eller särskilta folk-claßer, communiceras de skattskyldige, hwilka äga inom den i Utslaget föreskrifna tid och på sätt der i öfrigt förordnas, sig deröfwer hos Kongl. Maj:t i underdånighet beswära. Debetsedlar skola då till de skattskyldige utgifwas, men anmärkningsmedlen icke slutligen hos dem indrifwas förr än Kongl. Kammar-Rättens Utslag wunnit laga kraft eller Kongl. Maj:ts nådiga beslut följer, dock utan att någon förändring härigenom åstadkommes uti den förut stadgade skyldighet för wederbörande att, wid underd. beswärs anförande fullgöra Kongl. Kammar-Rättens Utslag.

För öfrigt böra redogörarne, ehwad de skattskyldige inkomma med något andragande eller icke, inom föreskriwen tid afgifwa fullständige förklaringar öfwer anmärkningarne, i enlighet med deras öfwertygelse om sakens beskaffenhet och Författningarnas innehåll och jemte sina förklaringar insända de ifrån en eller annan skattskyldig inkomne andragande: skolande redogörarne, i följd häraf, icke erkänna andra anmärkningar, än dem de anse grundade, utan obehindrade af anmärknings-författarens mening och de skattskyldiges anföranden, inlåta sig i det yttrande, som de finna lämpligt att till Kongl. Kammar-Rättens beprösvande och slutliga afgörande öfwerlemna. Kam. Coll. och Kam. Rätt. Kung. angående sättet att anställa reservations-kraf hos skattskyldige, i följd af de i Kam. Rättens Revisions Contoirs författade anmärkningar wid Kronoräkenskaperne, d. 6 Aug. 1817.

* * *

Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning om Förlag wid Berg- och Bruks-handtering, d. 24 Febr. 1748.

Wi FRIEDRICH ꝛc. göre weterligit, at emedan hos Oß, tid efter annan, och jemwäl wid sist öfwerståndna Riksdag, beswär inkommit, öfwer åtskillige wid Förlagen Handelen inritade mißbruk, hwarutinnan the förr utgångne Kongl. Förordningar och Resolutioner icke warit så aldeles tydelige och tilräckelige; Ty hafwe Wi, efter samråd med Rikens Ständer, funnit godt, at så wäl til Förläggares, som Förlagtagares efterrättelse, låta författa en ny och allmän Förordning, angående allehanda slags Förlag til Berg- och

*) Jemför 1807 års Förklaring, 8 mom., införd wid 10 Cap. U. B.

och Brukshandteringen, samt til then ändan i Näder welat stadga och förordna, som följer:

1 §. Under thet ordet Förlag wele Wi hafwa förstått sådant Lån, antingen i Penningar eller waror, som gifwes förut på Metaller eller Mineralier, af hwad namn the äro, och til alla the rå ämnen, som fordras til sielfwa tilwärkningen och theß utförsel.

Hwar och en, som deltar i någon Bergs- och Bruks-Näring, äger frihet at söka, men ingen annan at gifwa Förlag uti Bergsmans-Ståndets handtering, än Borgare och Handlande i Städerne, så ock Brukságare eller Idkare å Landet, dock theße senare allenast på sådane waror och så mycket, som theras egen bruksrörelse, enligit Privilegierne, kräfwer.

Hwilken Brukságare eller Idkare häremot bryter, niute ingen Förlags rätt på thet han således utgifwit, och böte såsom för lands köp.

Gifwer och någon annan Förlag, än nu sagt är, ware Lag samma.

Then som eljest utlemnar, eller lånar penningar till bergsmän eller Bruks-Idkare, bewake och fordre them tilbaka, såsom annat lån.

Och efter thet altid blifwer en skilnad uti beskaffenheten af thet Förlag, som gifwes i bergslagerne til bergsmännen på Tack- eller Stångjern, med the ämnen, som fordras thertil, och thet som lämnas til Ståndspersoner på theras tilwärkningar; Altså hafwa Wi funnit nödigt, at särskilt öfwer hwarthera slags Förlaget, efter theruti warande skiljaktige omständigheter, i Näder stadga således, som följer:

2 §. Hwad thet Förlag angår, som Bergsmännen i Jern-bergslagerne behöfwa at taga til theras bergsbruk, anten på Tack- eller Stångjern, tillika eller särskilt; Så förordne Wi härmed i Näder, at när någon åtager sig, at förlägga en bergsman, bör sådant them emellan skrifteligen författas, och sedan wid nästa Bergsting, eller, om thet samma ej så snart skulle infalla, hos Bergmästaren imedlertid angifwas, och therpå i Bergs-Tings Dombok anteknas, hwilket Bergmästaren äligger, at, igenom hyttefogden, på hyttebacken kundgöra låta, på thet then ena förläggaren med then andra, altid må få underrättelse om hwars och ens förlagtagare, och thermed undwikas, at then ena ej blandar sig i then andras förlag.

Ingen må gifwa förlag til en annars inteknade förlagtagare, så länge skulden är ogulden, med mindre thet sker efter laga upsägning, eller med förra förläggarens samtycke; Gör thet någor, böte Femtijo Daler Silfwermynt, och niute then inteknade förläggaren företräde til förlagtagarens tilwärkning, så wäl som rede, dragare och körredskap.

3 §. Förlaget bör, om förlagtagaren så åstundar, bestå til hälften i gängbart mynt, och thet öfriga i oförfalskade goda waror.

Brukar förläggaren swek therwid, straffes efter allmän lag.

Förhåller han förlagtagaren hwad han til bergsbruket behöfwer, eller gifwer thet ej ut i rättan tid, så at han theraf tager skada, ersätte then samma, och plikte ifrån Fem til Femtijo Daler Silfwermynt, efter Bergs-Tings Rättens bepröswande.

Och på thet intet ocker må föröfwas, utan förläggaren samt förlagtagaren, å ömse sidor, hafwa theras utkomst; Så wele Wi, at Bergmästaren i orten, til hwarje års Bergs-Ting, uti utlysningarne, inkallar samtelige förläggare och förlagtagare, och, uti theras, eller fullmäktiges närwaro, tå utsätter Markgången både på förläggarens och förlagtagarens waror, alt efter som the samma kunnat gälla mer eller mindre på wisse tider af året, nemligen först ifrån Nyårs-tiden til Midsommaren, och sedan ifrån sistnämde tid til årets slut *).

Skulle et, eller annat Bergs-Ting ej infalla i så lägelig tid, at Markgången kan sättas för bägge Terminerne, tå må Bergmästaren utse och sätta någon annan tienlig Termin thertil.

Grunden til thenna Markgång, bör, i anseende til förläggarnes waror, tagas af thet pris, hwartil sådane waror, wid utborgnings-tiden, blifwit af nästa Köp-Stads Borgare, emot reda penningar, försålde, samt then förlön och tull, som ther uppå ifrån Köp-Staden til nederlags platsen kunnat upgå. Och hwad Bergsmännens lefwererade jern angår; Så bör therwid efterses, huru mycket samma jern wid lefwererings-tiden, emot reda betalning, wid Hammaren eller Hyttan gullit, af hwilket pris på hwarje Skeppund Stångjern afdrages Tre Daler, och på Tackjern En Daler och Sexton öre Kopparmynt, som blifwer förläggarens winst.

Kan Förlagtagaren ej ärligen betala theß undfångne förlag, utan sätter sig i skuld, niute förläggaren theßutan Fem för Hundrade i Ränta, ifrån then dag hans fordran blifwer Domfäst *).

Skulle förläggare eller förlagtagare ej nöjas åt then giorde Markgången, söke tå then mißnöjde, inom Fyratijonde dagen, ändring theruti hos Wärt Bergs-Collegium, som, sedan wederbörande blifwit hörde, har at fynda samt utlåta sig theröfwer; imedlertid måge räkningarne likasult föras efter then utsatte Markgången, och sedan theruti under Novo Conto uptagas, om och hwad ändring theruti kunde ske, efter Wärt Bergs-Collegii utslag.

4 §. Förläggare böra, wid sin Förlags handtering, ej betiena sig af sådane Ombudsmän, som i Bergslagerne äro boende, thet ware sig Bergsmän, Gruffskrifware, Cronobetiente, eller andra Ståndspersoner. Sker sådant, böte så förläggaren, som Ombudsmannen Ethundrade Daler Silfwermynt hwarthera: Har thenne senare under slikt sken, för egen räkning drifwit handel, plikte theßutan, såsom för landsköp.

Theremot må förläggaren til sin rätts bewakande, samt förlagernes utdelning och indrifwande, antingen sielf, under blåsningarne och eljest, insinna sig i bergslagerne, eller och thertil upsicka någon theß egen betient, doch at hwarken then före, eller senare wid ofwannämde böter, må ther ständigt bo och wistas eller hafwa något hushåll, icke eller på the wanlige weckomarknader, eller Torgedagar, hwilka så hädan efter, som här tils, enligit Wäre therom gifne Nådige Resolutioner och Förordningar, blifwa bibehållne, göra bergsmännerne något förköp, eller några thit ankommande waror upköpa, innan bergsmannen först nöjaktigen fått förse sig med theß tarfwor, wid straff efter 6 Cap. Handels Balk.

Alla olaga bihandlare, ifrån hwad ort the äro, som med förlagerne ej hafwa at beställa, warda och aldeles förbudne, at fara omkring wid Hyttorne til upköpte warors utprånglande, utan måge the, efter förra Resolutioner, hålla theras kram falt i Bergs-Städer och på Marknadsplatserne. Bryter någor häremot, böte såsom för landsköp, och om tillika något af tilwärkningen undan rättet förläggare förskingras, gänge thermed, som följande §. i thenne Förordning förmär.

5 §. Ej må förlagtagaren understå sig, att anwända förlaget wårdslöst, ej eller stingra theß tillwärkning til förläggarens skada; Sker sådant, plikte Bergsmannen therföre, första gången, Femton Daler Silfwermynt; giör han thet andra gången, affraßas med tijo par sjö, och tredie gången med Femton par, förwises tå jemwäl Bergslaget och Hemmanet, så wida thet ej är Skatte, och egendomen lemnas til någon annan drifwande Bergsman, hälst innom börden och hyttelaget, som kan betala gälden. Hwad egendomen sedan, efter Auctions pris finnes wara mera wärd, hemfalle thet then afträdande. Ingen annan, än rätter förläggare, må inlåta sig i handel om jern med en inteknad förlagtagare; bristar sig någor thertil, och låter hemligen eller uppenbarligen bortsnilla något af tilwärkningen; böte han första gången Femtijo Daler Silfwermynt, andra gången dubbelt, och straffes tredie gången såsom för tiufnad: Uterställe och altid förläggaren then bortsnillade waran eller theß wärde. Men så snart förlagtagaren betalt theß skuld, hafwe han tå makt at sälja sit öfriga jern til hwem han häist wil.

6 §. Förläggaren ware skyldig at föra riktig räkning med förlagtagaren, och gifwa honom Motbok, hwaruti theß uttags- och afbetalning, i stort eller smått, uptages. Sluträkningen them emellan, bör han hafwa färdig aldrasidst inom tre Månader, sedan Bergs-Tings Markgång utfallit: Och må emellan förlags-gifwaren och tagaren Liquideras, så ofta enthera thet åstundar.

Ej må någon förlags-fordran med Dom fastställas, innan sådan Liquidation föregått.

Til räkningarnes utredande, förordne Bergmästaren, anten wid, eller utom Domstolen, skickelige och owälduge Liquidatorer eller utrednings-män, af hwilka förläggaren och förlagtagaren, hwar å sin sida, hafwe at sielfwe utnämna en hwarthera. Förefaller någon twist therwid, som Liquidatorerne ej kunna slita, afgjöre Bergs-Tings Rätten sådant lagligen.

Försummar förläggaren, at gifwa förlagtagaren Motbok, eller at sluta räkning, som sagt är, böte Tiugu Daler Silfwermynt.

Omkostnaden på Liquidationen, gälde förläggaren och förlagtagaren, hälften hwarthera.

Och äligge thet Bergmästaren och Bergs-Tings Rätten, at noga tilse thet Liquidations-Männen ej sätta för högt wärde på sit arfwode, och at the styra Liquidationerne ther hän, at så wäl förlagtagare, som förläggare, må ske rätt, efter hwad här nu förut stadgat är.

7 §.

*) Uti sistnämnde stadgande är den ändring meddelad, att förra terminen skall beräknas från årets början till Larsmäßan och den senare terminen från Larsmäßan till årets slut. K. Resol. på Städ. besw. d. 19 Jan. 1757, §. 14.

*) Angående de widare föreskrifter, som i afseende ej mindre på räntans belopp än tiden, hwarifrån dett senare må beräknas, blifwit tid efter annan meddelte, se K. Resol. på Allm. besw. d. 29 Nov. 1756, §. 44. Resol. på Städ. besw. d. 19 Jan. 1757, §. 56, samt K. Reser. d. 3 Apr. 1759, här nedan intagne.

7 §. Alt thet förlag, som är hit intills gifwit, ännu oliquiderat och ej med Dom fastställdt, bör sättas snarliga på samma fot och i then ordning, som här framman före är stadgat.

Bergmästarne skola tyndsamt befordra sådane förlager til utredning, efter thy, som i 3:dje §. är förordnat, och döme öfwer hwad stridigt är.

Ej må Härads-Rätt upptaga eller afdöma sådane mål, som thenne Förordning innehåller, utan i the fall, som i 9:de och 14:de §. §. sägs; Sker annorlunda, ware ogilt. Ware ock alle förskrifningar, som härröra af här omtalte förlag, ogilde, i hwad Rätt the framwisas, utan bör öfwer skulden likasult behörigen Liquideras, och wid Bergs-Tings Rätten dömmas.

Gifwes förskräckning utan intekning, niute sådant ingen förlags rätt, och stånde borgenären theß egen fara, huru han thet utfär.

Kommer twist om sådan handel, skärskåde äntå Bergs-Tings Rätten räkningen, efter 3:dje §., och gifwe Dom therupp å.

8 §. Upsäger then ene then andra förlaget, giöre sådant inför Bergs-Tings Rätten, som har at hielpa förlagtagaren til ny förläggare.

Återstår något på gamla förlags skulden, niute then förre förläggaren en fierdedel af tilwärkningen årligen, til theß hela hans fordran i hufwudstol och ränta betalt bliswit.

Äro flere äldre förläggare, tage then sin betalning på förenämde sätt först ut, som äldsta fordringen hafwer; The öfriga tre fierde delar tilkomma then nya förläggaren med hwars kostnad bruket underhålles, så framt the ej åsämjas annorlunda therom.

9 §. Hafwer förlagtagaren samkat så mycken gäld på sig, at theß reda och lösa egendom ej räcker til betalningen, tå må theß fasta egendom anwändas, så långt then förslår.

Äro flere borgenärer, än förläggaren, äge han, om med förlaget är så försarit, som i thenne Förordning föreskriswes, förmons rätt til betalning, framför them, som sine fordringar å Härads-Ting icke intekna lålit.

Hafwa flere, hwarefter annan gifwit förlag och hafwa therpå at fordra; niute the alle, i thetta fall, lika rätt, med mindre någorthera särskilt, genom intekning, som sagt är, bewakat sin fordran.

Öfwer sådane förmons twister, bör dömmas af Härads-Rätten.

10 §. Ej må Bergsmans fasta egendom dragas utur Ståndet annorlunda, än här nedanföre sagt warder *).

Är bergsman eller förlagtagare wärdslös i theß hushållning och ökar thermed skulden, är ifrån är, så at fara är om then fasta egendomens försättiande eller förderswande, gifwe förläggaren sådant Bergs-Tings Rätten lagligen tilkänna. Är thet hopp om bergsmannens rådbande, och pröswes hans fasta egendom tilräckelig emot skulden låte Bergs-Tings Rätten honom så et eller tu prösår, at arbeta sig ut: Wiser han, under samma tid, ingen bättring, ware en sådan bergsman förlustig theß besittnings-rätt **).

Häröfwer skal Bergmästaren gifwa bewis utur Bergs-Tings Dombok, och må förläggaren thermed wända sig til Wärt Bergs-Collegium, som utan uppehåll, sedan gäldenären hörd bliswit och saken så förewetter, skal låta sätta en sådan odugse bergsman ifrån hemmanet samt hytte- eller hammardelen, sedan han sit wid upsägnings-tiden ägande rede upbrukat, och efter lag niutit fardag, i anseende til gårdsbruket. Under hwilken tid honom dock icke tillåtes, at til annat, än nödigt gärdsle och wedefång, nyttia then bergsbruket tillhörige skogen.

Wid alla tilfällen, hwar bergsmans fasta egendom måste för gäld gå i mät, bör then först lagligen upskattas och wärderas af Bergsfogden i orten, jämte andre owälduge och, uti bergshanteringen, förståndige män, them Bergmästaren må utnämna.

Hwar som med then wärdering ej nöjes, söke, inom en Månad ny wärdering hos Wärt Bergs-Collegium, som har at thertil nämna andre förståndige män. Tredje wärdering må inom lika tid och på lika sätt begäras, men ej flere. Sedan skal egendomen, efter offentelig Ser weckor förut, medd pålysning, genom utrop försäljas til then mästbiudandemens åsatte wärde, och bördemannen theß rätt altid förbehållen.

Stiger egendomen öfwer gälden; niute gäldenär thet til godo.

Wil ingen inom bergsmans ståndet bjuda therpå så mycket, som wärderings-Summan, när then ej är högre än gälden; tå må borgenären, eller någon annan utom ståndet egendomen inropa, dock at bergsbruket icke nederlägges, eller skogen annorlunda än til blåsning wid samma hytta anwändes. Skulle ock uti hittils öfwad förlags handel, gälden wara så mycket ökad, at then öfwerstiger egendomens wärde, samt hemmans- och hytte-skogen befinnas så förhugd och utbrukad, at ingen af bergsmans ståndet wil eller kan then inlösa, ware lag samma; Och bör skogen, tå then blifwer tilwärt, endast til egen blåsning anwändas, emedan ändmålet therigenom likasullt erhålles, som är, att bergsmans skogarne för blåsningarne conserveras.

För öfrigit skola Bergmästarne, som hafwa tilfälle, at se Lequidationerne emellan förläggare och förlagtagare, besynnerligen wärda, thet förlags-skulderne hädanefter ej måge löpa så högt up, at the öfwerstiga egendomens wärde, hwilket äfwen förläggarne åligger noga at i akt taga, eller som thet eljest på theras egit äfwentyr ankommer, huru the öfwerskåttet kunna utfå.

Wi hälle thet fast mera enligit med bergsmännens Privilegier och wälfärd, at en wärdslös förlagtagare i tåtan tid, thet är, innan han satt fasta egendomen i gäld öfwer wärdet, warder afsatt, och en annan i stället antagen, som wil och kan föreslå hemmans- och bergsbruket på bergswis, samt förmår at infria hemmanet ifrån gälden. Til hwilken ända, och på thet Bergs-Tings-Rätterne måge så mycket bättre kunna weta hwar och en bergsmans tillstånd; Så åligger Häradshöfdingen i orten, at, wid hwarje års slut, tilsända Bergmästaren utdrag af Domboken öfwer alla the intekningar, som thet året på fordringar hos bergsmän, bliswit bewiljade, såsom ock, när någon bergsman wist sig bosatta theß intekade skuld betalt.

11 §. Beträffande thet förlag, som bruksägare och idkare gifwa på malm, kol, wed och andre nödige råämnen, så ock på dagswärken och förslor, theras, anten egne torpare, kolare och bruks-hemmans åboer, eller ock til andra sådane hemmans åboer, hwilkas skogar genom särskilte Privilegier äro lagde til nyttiande under sielfwa wärket; Ej må bruks-ägaren eller idkaren, om han så sielf wil, likwid Bergs-Tinget intekna förlagtagaren, och bör then senare få mot-bok eller karfstock, samt räkning slutas med honom, åtminstone en gång om året *).

Hos egne torpare och bruks-hemmans åboer äge bruksägaren eller idkaren förmons rätt til theras dragare och kör-redskap, fram för andre borgenärer.

Dristar sig en slik torpare eller landbo, at undan bruksägaren försnilla och förfälja några kol, som på bruks-ägarens tilhörige skogar bliswit kolade, plikte tå torparen, eller landbonden, första gången, Femtio Daler Silfwermynt; Beträdes han thermed andra gången, stånde tiufs-rätt och förwisas ifrån hemmanet, utan fardag.

Then som tilhandlar sig sådane kol, plikte, första gången Ethundrade Daler Silfwermynt, och sedan Tuhundrade Daler samma mynt, hwarje gång han thermed befinnes, återställe ock altid waran.

I öfrigit förhålles med bruksfolks och arbetares löpande förlags-räkningar, som Förordningen om Hammarsmeder och bruksfolk, af then 27 Decembris år 1703 innehåller **).

12 §. Hwad eljest angår kol förlagerne wid stora Kopparberget och Salberget; therwid förhålles, som Wäre therom särskilt gifne Förordningar förmå, eller framdeles therom kan bliswa stadgat.

13 §. Uti thet förlag, som gifwes af handlande och andre til Ståndspersonernes jern- och andre bruk, så ock til ädlare wärk och gruswor, hafwe Wi, af ätkilliga tilfällen, förstått någon okunnighet wara, huru slikt lån emot annat bör anses och betalas, såsom ock, huru långt then så kallade utarbetning för förlag, sig sträcka bör. Hwarföre och som Wi på then ena sidan äro öme therom, at befordra Credit och rörelse för sådane med then allmänna nyttan förknippade handteringar, och på then andra, at themne Wåre Nådige omsorg icke må misbrukas til andras förfång, som på god tro, under annan loslig titul, lämna theras goda i bruks-ägdares och idkares händer; Altså förklare Wi härmed, at afhandlingar om förlag til stångjerns och mäßings-bruk, samt koppar-hamrar, äfwen böra, emellan förläggaren och förlagtagaren, skriftteligen författas, och theruti tydeligen införas the wilkor, som å båda sidor kunna wara betingade, samt theribland, huru stor förlags-winst, förläggaren må bestås, hwilken hädanefter ej bör tagas öfwer, men wäl under, ätta för hundrade om året, utom then wanliga Provision, emedan hwad som theröfwer stiger, ej annorlunda, än för et oskäligt ocker, kan anses. Finnes något på förlaget wid årlige räknings-slutet wara obetalt; niute förläggaren therpå sedan ränta till Sex för hundrade om året.

14 §. En förläggare til jern och mäßings-bruk samt koppar-hamrar, som wil niuta förlags-rätt, må för sin förkerhet, om han så wil, låta förlags-afhandlingen uti Wärt och Rikens Bergs-Collegio, sedan förlagtagaren hörd bliswit, behörigen intekna; och gälle intekningen ifrån then dag han therom anförkning gjordt.

Gifs.

*) Att bondeståndet numera upplåtit den exclusiva besittningsrätten af bergsmans-hemman, wisar K. Kung. d. 6 Apr. 1810, införd wid 28 Cap. B. B., pag. 357.

**) Huruledes ändringar i detta och efterföljande till och med 6:te mom. bliswit meddelte, se K. Förkl. d. 10 Dec. 1750, K. Förordn. d. 5 Oct. 1772, samt K. Förkl. d. 30 Jun. 1762, här nedan intagne.

*) Jemför härtill K. Res. på Allm. besw. d. 9 Dec. 1766, §. 57, här nedan anmärkt.

**) Jemför K. Majts förnyade Hammarsmeds-Ordn. d. 26 Aug. 1823, införd wid 14 Cap. d. B.

Gifwer förläggaren försträck till annat behof, än brukets drift och förbättring, eller upsäger han förlaget, och hafwer therpå något at fordra, men låter sådant hos förstol, hwarunder gäldenärens fasta egendom lyder.

Wil förläggare ej wänta med betalningen, tå bruket icke är med annan intekning beswärat, niute ej utarbetning, utan ägarens samtycke, ej eller med andra wilkor, än hwarom han med förlagtagaren kan åsämjas *).

Kommer bruks-ägaren af sig, och egendom hans måste i mät gånga; niute förläggaren betalning för förlaget utur brukets Inventarior och effecter, så långt the räcka. Hafwa flere tillika gifwit honom förlag; äge then förmon, som sitt förlag först intekna lätit.

Är förlags gälden större, än then på sådant sätt kan betalas, och wilja the andre borgenärerne ej lösa förläggaren ut, tå må han för återstoden få tillträda wärket, och efter öpna böcker söka arbeta sig ut, dock ej längre, än i tu år.

Wid tillträdet, bör egendomen med underlydande skog besigtigas och inventeras, igenom Bergmästaren i orten, som therwid har at taga the mått och utwägar, at egendomen med andra åbygnader, än the, som til wärkets i gång- och wid makthållande äro oumgängelige, ej må belastas, och skogen i synnerhet ej starkare angripas och nyttias, än som med theß tilräckelighet i längden ske kan.

Finnes, wid inventeringen, tå bruket afträdes, at förläggaren giordt theremot; niute ingen ersättning för slik onödig byggnad, och fylle allan skada, i anseende til then för strängt ålitte skogen.

Är wärket gravérat med något lån i Banquen, så åligger förläggaren, at, i rättan tid, efter Banco-Ordningen, räntan therföre erlägga.

Förläggaren, som sitter uti utarbetning, ware ock skyldig, at, inom Sex månader efter Nyåret, tillställa bruksägaren och the öfrige borgenärerne affrifter utaf tilwärknings och försäljnings räkningarne, tillika med hufwudräkningen öfwer brukets afkomst, för thet förflutne året, med edelig förpliktelse, at the hafwa sin riktighet, och hafwe icke theßmindre så bruks-ägare, som borgenärerne, fritt tillträde til bruks-böckerne, enär the sådant åstunda: försummar eller wägrar utarbetaren sådant; böte första gången Femhundrade Daler Silfwermynt; Andra gången dubbelt, som Konungens Befallningshafwande må strax låta utsöka, utan at utarbetaren, igenom beswär hos Wär-Hofrätt theremot, må hindra utmätningen af slike böter; och ware tredie gången theß fordran förlustig.

Hinner förläggaren ej inom förberörde tu år, efter hwilkas förlopp, han strax, utan någon inwändning, bör afträda bruket, af theß afkomster och inventarier få sin fulla betalning, så för theß fordran, som thet under utarbetnings tiden influtne förlag, med therå betingad förlags winst; äge för thet, som brister, ej annan rätt, än efter allmän lag; Och ther twist emellan borgenärerne, om hwartheras förmon til egendomen, upkommer, döme theröfwer Hofrätten, så framt gäldenären är frälseman; Men eljest Härads-rätten i then ort, ther egendomen är belägen.

Twistas emellan bruks-ägare och förläggare, afgiöres saken af Bergs-Tingsrätten.

The som redan sitta uti utarbetning af något bruk, böra efter hand årligen tillställa ägarne af wärket, eller theras arfwingar, ofwannämnde underrättelser och uträkningar, om brukets drift och afkomster, för hwart år, ifrån thet bruket lämnades til utarbetning, samt med lika förbindelse, om theras sanfärdighet, som ofwanförmält är; hwilket så snarligen bör ske, at ägaren theraf, sidst inom tre år, eller til slutet af år 1750, therom kan hafwa slutelig underrättelse. Och, i fall på bruks-gården skulle wara anlagde några åbygnader, som icke warit oumgängelige, så böra the, uti sådane räkningar, icke uptagas.

Bruks-ägaren eller theß arfwingar, äge ock imedlertid obehindrad tilgång til bruksböckerne, på thet han må weta, huru långt med utarbetningen är kommit. Försummar, eller nekar utarbetaren något af thetta; böte, som förut i thenna §. om utarbetare i slike fall, sagt är.

Wil bruks-ägaren, eller bördemannen, lösa utarbetaren ut, insätte hos Konungens Befallningshafwande i orten, eller i taka händer, then obetalte återstoden på theß fordran, then utarbetaren, emot säker borgen, må lyfta, och afträde utarbetaren til honom egendomen strax, utan ringaste gensäjelse.

Påstår utarbetaren mera, antingen för åbygnader, eller annat; söke therföre bruks-ägaren, eller bördemannen wid then Rätt, hwarunder egendomen lyder.

Tillträder bördeman bruket under utarbetning; ware, på lika sätt, och med samma wilkor, skyldig, at göra redo för utarbetningen, som förr stadgat är.

15 §. För förlag wid wärk, som drifwes af Arrendatorer, eller andre förpaktare, så ock them, som innehafwa wärket, under så kallat fidei commiss, får förläggaren icke hålla sig til wärket, utan allenast til innehafwaren, samt theß effecter och enskylta egendom.

16 §. Med koppar förlag wid stora och nya Kopparberget, förhålles på thet sättet, att förläggaren, så framt han therföre wil niuta förlags-rätt, bör låta, i gruswe-rätts dombok, inskrifwa hwem som är hans förlagtagare.

Blandar sig sedan någor annor i hans förlag; böte, som i 2:dra §. sagt är.

Wid gamla Kopparberget *), hwarest slike försträck endast ske i reda penningar, må therå tagas i förlags winst En Daler Kopparmynt af hundrade för hwarje månad, och ej theröfwer; Men wid nya Kopparberget, bör förlaget, om förlagtagaren så åsundar, til hälften utgifwas i penningar, och then andra hälften i waror, beräknade efter then markgång, som 3:die §. stadgar, och niute förläggaren sin winst på altsammans, efter åtta för hundrade om året. Theremot bör kopparen altid godtgiöras förlagtagaren efter gängbart pris.

Gitter han ej inom året med koppar betala hela förlaget, niute förläggaren på thet, som brister, Sex för hundrade i ränta, och ware altid nästa årets tilwärkning först afräknad på thet förlag, som thertil gifwit är, så framt then ej räcker emot hela skulden.

Förstår ej förlagtagaren, at sielf hålla bok och räkning; gifwe förläggaren honom motbok, enligit 6 §. i thenne Förordning, och ther twist om räkningarne upkommer, förfares med theras utredande, som ther är föreskrifwit, så framt åtal therå, inom tre år, efter räkningens afslutande, giordt blifwit: i annor händelse stände förläggarens bok fast.

Anwänder förlagtagaren illa och wärdslöst thet undfångne förlaget, eller skingrar tilwärkningen til förläggarens skada, böte, första gången, Femtio Daler Silfwermynt, och andra gången dubbelt: giör han thet oftare, gänge theß bergsbruk och egendom i mät til skuldens betalning: plikte ock then som tilwärkningen, eller någon del theraf, således undersnillat efter 5 §.

Upsäges förlaget å någonthera sidan, hwilket in för gruswe-rätten bör ske, tå må förlagtagaren skaffa sig ny förläggare.

Återstår något på förra förläggarens fordran, sedan sista tilwärkningen, som med hans förlag giord är, blifwit therpå afräknad; niute then rätt, som 8:de §. innehåller, om han med then senare förläggaren ej annorlunda therom åsämjas kan, eller ock hälldre wil af annan gäldenärens egendom sin betalning på en gång utsöka.

Hafwer förlagtagaren andre borgenärer; äge altid förläggaren företräde til hans koppar, nasgods, trotsten, malm, kol och wed, som af bruket härrörer; Sammaledes ock til hans hytte- och gruswe-del, sedan först alla gruswe-utsyldter, magasins gäld och Cronoskatte kol, tillika med afrad, äro guldne, så framt ingen therpå wid behörig domstol erhållit äldre intekning.

I annor gäldenärens egendom, niute hwar borgenär sin rätt, efter allmän Lag.

17 §. Alla andra gruswor af ädlare metaller, samt mineralier, och therpå bygde wärk, sinne wi wara af then beskaffenhet, at the, i anseende til theras åfwenlyriga förhållande uti anledningar och försök, fordra större och mindre förlag, innan the bliswa lönande, ja ock aldeles, efter mycken kostnad, torde förlora sig.

Wi wele förthenskul hafwa i Nåder försäkrat alla them, som äro eller warda förläggare til sådane wärk, och låtit sig therföre intekna wid Bergs-Tings-rätten, thet hwar och en skall, för theß förlag, så stort thet bewisligen sinnes, hafwa, framför all annan gäld, förmons rätt til betalning, uti sielfwa grufwan, med theß åbygnad och effecter.

Lyda under wärket några hemman eller jordlägenheter, som ej kunna utan wärkets undergång, eller märkeliga skada, skiljas therifrån; niute borgenärerne förmon til betalning therutur, alt efter som hwarthera sin rätt bewakat; dock så, att ägaren til wärket må hafwa frihet samma hemmans lägenheter, efter laga wärdering, at inlösa, innan laga stånd åkommer.

Will förläggaren icke fortfara med widare förlag til arbetet, och kan förlagtagaren ej eller skaffa sig någon ny förläggare, som wil och kan hans förlags skuld betala, tå bör wärket, igenom offenteligit uprop, til then mästbjudande försäljas, och niute förläggaren af köpe-skillingen theß betalning.

18 §. Af alla the böter, som i thenne Förordning, men ej i allmänna Lagen, utsatte äro, tage måls-ägaren Twå delar, och Bergslagens fattige en treding.

Orkar then brotslige ej böta, eller är han så gäldbunden, at böterne icke, utan borgenärens förfång, kunna af egendom hans gäldas, plikte i thet stället med kroppen, som Straff-balken förmår.

Hwad Wi sålunda i Nåder härigenom stadgat om förlag, thet wele Wi, at Wärk och Rikets Bergs Collegium ställer så i wärket, att ändamålet therwid winnes, som är, at gifwa allom them tilbörlig säkerhet, hwilka förkro sina me-

*) Att de fleste af de i denna §. meddelte föreskrifter till sin werkan förfallit, inhemtas af K. Förkl. d. 30 Jun. 1762.

*) Jemför härtill K. Förordn. d. 30 Jun. 1762, här nedan anmärkt.

medel i bergwärks handtering, på thet en för Riket så nyttig rörelse må förkofras, och bergslagernes, samt bergwärkens trefnad befordras, både i gemen och i synnerhet.

Wi wele wäl i Nåder, at Wårt Bergs Collegium hafwer inseende theröfwer och tilhåller Bergmästarne i Riket, thet the, med all sorgfällighet, i akttaga alt hwad härutinnan på theras omsorg ankommer, både i och utom domstolen.

Och på thet alle wederbörande, til theras efterrättelse, måge wara kunnige härom; så kommer thenne Wår Nådige Förordning, at i bergslagsorterne först allmänneligen af Prediktstolarne kundgiöras, och sedan en gång om året, wid Bergs- Gruswe- och Hammar-Tingen, upläsas.

Til mera wiss, rc.

Kongl. Maj:t sinner i nåder godt och billigt, å ena sidan att det stång- och tackjern, som bergsmän till sine förläggare lewerera, i afräkning å domfälte förlagsskulder, warder dem godtgjordt, icke efter markegången, utan efter gängbart pris i orten, och å den andra, att räntan för samma skuld, bliswer i stället för fem, beräknad till sex för hundrade om året. K. Res. på allm. besw. d. 29 Nov. 1756, §. 44.

På det en förläggare må äga mera säkerhet, och att en förlagtagare, som illa anwändt sitt förlag eller ock skingrat sin tillwerkning och satt sig i skuld, ej må kunna ytterligare skada honom med det, att han skall låta sin fordran stå fruktlös, intill deß han efter många inwänningar och undanflygter, hwilka kunna draga så mycket längre tid, som bergs-ting ej mer än en gång om året hälles, hinner få slut wid domstolen och fordran med dom fastställd; alltså pröswar Kongl. Maj:t i nåder för skäligt bifalla Borgare-Ståndets underdåniga ansökning att en förläggare hädanefter må lemnas rättighet att, ifrån den dag liquidation hälles, godtgöra sig behörig ränta för så stor summa, som af bergs-tings-rätten warder sedermera för ostridig förklarad. K. Res. på Ståd. besw. d. 19 Jan. 1757, §. 56.

Den borgenär, som wunnit bergs-tings-rättens Utslag att låta afsätta någon gäldbunden bergsman och icke inom Maj månads slut året derefter, låtit wederbörligen utbjuda egendomen, skall icke wara berättigad ifrån nyssnämnde tids förlopp få beräkna någon ränta på sin hos bergsmannen ägande fordran. K. Reser. d. 3 Apr. 1759.

Kongl. Maj:t har i nådigt öfwerwägande tagit bergsallmogens underdåniga ansökning att wid markegångs-tarans upprättande öfwer spannmål och andra waror, som kolare och bruksarbetare i förlag af bruksidkare uttaga, äfwen wisse priser måtte utsättas på arbetslöner för kolningar, körslor och dagswerken, efter det i hwarje ort gängbart är; och emedan denna ansökning endast är lemplig för dem, som i bergslagerne äro bibehållne wid sina egne besittningar, men i anledning af särskilte Resolutioner äro förbundne, att med kolning, körslor och dagswerken gå wisse werk tillhanda, ty höra ock bergstingsrätterne inom bergslagerne, som hittills alltid låtit widräkningar hållas öfwer deßa arbetares räkningar, när någondera parten det åstundar, hädanefter till liquidations-männernes efterrättelse utsätta, huru deras förtjenster böra räknas i jemförelse emot de nödwändigaste warornes pris för hwart år, hwarigenom den åstundade billigheten säkrast winnes. K. Res. på Allm. Besw. d. 9 Dec. 1766, 57 §.

10 §. i Förlagsordningen den 24 Febr. 1748 är i så måtto ändrad och förklarad: det bör en förläggare, så snart deß fordran är efter Förlagsordningen behörigen liquiderad, samt af Bergstingsrätten för ostridig förklarad, äga rättighet att efter laga stämning, för densamma fordra sin betalning, antingen skulden är större eller mindre, samt Bergstingsrätten tillåta honom att sådan betalning, i brist af lös och redbar egendom utur bergsmannens fastighet genast utsöka. Och förordne Bergmästaren, medan han är qwar på Tingsstaden, dem, hwilka wärdering öfwer hemmanet förrätta skola, på sätt som 10 §. uti 1748 års Förlagsordning föreskrifwer: hwilken wärdering skall werkställas utan uppehåll, oaktadt Öfwerrätt sökes emot Bergstingsrättens utslag; Kommandes detta utslag äfwen att gälla för laga uppsägning, i stället för uppsägelse, som näst påföljande Thomas-meßo tid eljest ske borde. Dock bör gäldenären få sitta qwar wid hemmanet och gårdsbruket hela det året, så ock det påföljande samt till Midsastan året derpå och sedan han afbrukat det rede han skaffat sig i beredskap till den bläsning, hwilken börjas näst efter det Bergstingsrättens dom utföll, hafwe sedermera ej rättighet till widare bläsning, eller att nyttja skogen till annat än nödigt wedefång och gärdsle.

Kan gäldenär afbörda sig skulden och borgenären förnöja, ståndе honom öppet att egendomen sjelf infria till och med den sista Mars året efter Bergstingsrättens dom; men i annor händelse bör Bergmästaren wid första anmälan låta pålysa, det egendomen två månader efter utlysningen kommer igenom offenteligt utrop att försäljas till den mestbjudande, inom Bergsmanaståndet, och oansedt gäldenären skulle sedermera kunna förnöja borgenären bör auction icke desto-mindre förrättas, på det deras omsorg, som i anledning af utlysningen skaffat sig penningar till att kunna köpa egendomen wid auctionen, ej måtte wara förgäfwes och bergsmännen derigenom afwänjas att wid slika tillfällen sig inställa; warandes gäldenär dock skadeslös, emedan han wid auctionen kan göra öfwerbud och egendomen på det sättet infria, om han det förmår och gitter.

Wägrar bergmästaren att genast meddela utlysning till auction eller dröjer dermed, warde derföre suspenderad ifrån tjensten på tre månader eller längre, och ersätte deßutom borgenären all igenom tidens utdrägt förorsakad skada; Men är bergmästaren sjuk eller frånwarande, utfärde bergsfogden i deß ställe förberörde utlysning. På dag och ställe som i utlysningen kommer att tillkännagifwas, bör auction af bergmästaren eller bergsfogden förrättas, då egendomen insättes för skuldsumman, om den är mindre än wärderingssumman, eller ock för sistnämnde summa om den är mindre än skulden och tillfälle egendomen den mestbjudande inom Bergsmans-Ståndet. Will ej någon af dem bjuda den summan, för hwilken egendomen är insatt, då bör insättningssumman så mycket minskas, att egendomen inom Ståndet må kunna förwärfwas, och skylle borgenär sig sjelf beredt hålet skulden stiga högre än egendomen inom Ståndet kan försäljas till, sedan han numera äger rättighet att utföra sin fordran, när han åstundar; Men i den händelse egendomen skulle wid auction stiga högre än gälden, så bör sedan borgenären för sin fordran af köpeskillingen bliswit försnöjd, öfwerskottet tillfalla den afträdande; Och kommer sålunda, enär en bergsmans egendom bör för gäld hos någon ståndsperson gå i mät, den alltid hel och hållen igenom offenteligt utrop och ej annorledes att förwärfwas; I anseende härtill och emedan egendomen ej får gå utur Bergsmansståndet, utan borgenär måste låta sig nöja med hwad någon inom Ståndet i det högsta för egendomen gifwa will, tillåtes wid sådana tillfällen ej mera än en wärdering deraf, till besparande af den kostnad, som eljest stannar på den afträdande och gör skulden större, samt undwikande af onödig widlöftighet och beswär. Skulle Bergstingsrätten finna det borgenären icke kan för andra orsaker tillstädjas att ur fastigheten söka sin betalning, och denne förmenar honom derwid wara för när skett, söke då ändring deruti igenom beswär hos Bergs-Collegium inom den tid, som till wad är föreskrifwen, hwilka beswär, sedan wederparten hörd bliswit, böra af Collegium skyndsammeligen afgöras, samt noga tillses att borgenären ej warder lidande eller i sin rätt uppehållen *).

I lika måtto åligger gäldenären, deresl wederparten fått lof att få, på förr omtalte sätt, anwända egendomen till sin betalning, att inom lika lång tid inlemna beswär öfwer Bergstingsrättens utslag, om han sinner sig dertill besogad, samt deße beswär twåfallt ingifwa, så att det ena kan bliswa wid Bergs-Collegium qwarliggande, och det andra medelst Collegii föranstaltande genom bergmästaren i orten borgenären tillställdt, hwars qwitto, eller ock dess intygande som beswären afleswererat, bergmästaren återtill Collegium insänder; Och i fall borgenären ej i rättan samt af Collegium föreskrifwen tid med förklaringen inkommer, ware han förfallen till det förelagde witet, och Collegium hafwe magt att, på de af gäldenären anförde skäl, saken afgöra, hwilket följakteligen kan och bör ske inom nästa Octobris månads slut, sedan Bergstingsrättens dom wid lagtima bergstinget i orten utföll.

Skulle dermed längre utdragas och intill deß utlysning till egendomens försäljande bliswit utfärdad, gånge auction icke desto mindre för sig på det borgenären, hwilken har fått wäl en underrätts dom för sig, hwarpå utmätning efter lag följa bör, oaktadt wad deremot erlägges, som ock en liquiderad och bepröswad fordran, ej må genom onödig tidsutdrägt samt annors förseende i sin rätt uppehållas, utan må han för sin ostridiga fordran af köpeskillingen göra sig betald, och den behålle egendomen, som honom på auction inropat, dock bördemannen wid alla slika tillfällen deß rätt efter lag förbehållen.

Bliswer gäldenär utan laga förfall ute, när borgenär till sin fordrans utbekommande honom till Bergstinget inkallar, och denne sistnämnde wisar sig äga en tillförene med dom fastställd fordran, afgöre då Rätten saken genom trefkodom, på sätt som lag förmår och tillåte äfwen att fordran må utur fastigheten utsökas, hwilket utlag käranden sedan har att inom en månad efter deß dato sin wederpart tillställa, samt derpå taga behörigt bewis; Och hafwer gäldenär uti detta utslag ej annan återwinning, än att han inom en månad, sedan det med honom bliswit lagligen communiceradt, bör derefter, på förr omförmälte sätt, besörde uti Bergs-Collegio andraga. När tiden derpå infaller, att utlysning till egendomens försäljande bör ske, och borgenären då wisar att han i rättan tid lemnat gäldenären del af utslaget, men denne deremot icke kan förete antingen qwitto för skulden eller Bergs-Collegii utslag, hwarmedelst trefsteget domen är worden ändrad, låte Bergmästaren med egendomen så förfara, som här ofwantill anfördt är.

Wore åter skulden förut ej liquiderad och domsäst, så må

*) Att frågor om förlag wid bergs- och bruksbandteringar numera sullföljas i Swea Hof-Rätt, wisar K. Kungl. d. 17 Apr. 1828, införd wid 10 Cap. R. B.

må wäl Bergstingsrätten saken icke destomindre afgöra, samt tillägga borgenären rättighet att utur fastigheten göra sig den förr utsatte tiden fått del af utslaget, äga rättighet att söka återwinning wid nästa års Bergsting. Sker det ej, gänge sedan utslaget, som då wunnit laga kraft till fullbordan. Söker borgenären urtima Bergsting till sådant måls afgörande, eller dömes dertill af Rätten och detsamma så tidigt hålles, att saken inom den sista Junii kan wara afgjord, så bör werkställigheten så tidigt derpå följa, som nu sagt är.

Hålles urtima Tinget senare, äge borgenär ej rättighet att låta det förr i werket ställas, än om utslaget wid nästa lagtima Bergsting fallit, på det gäldenären ej må förlora något af det rådrum, som han eljest till penningars anskaffande och egendomens infriande kunnat äga. K. Förkl. öfwer 10 §. i 1748 års Förlagsordn. d. 10 Dec. 1756.

Denna 1756 års Förklaring är således ändrad att den, som icke med första wärderingen åtnöjes, bör tillgodonjuta den förmon, som allmänna Lagen honom i thy fall förunnar; hwarjemte är förordnat att, i fall wid första auctionen ingen kan och will bjuda insättningssumman, får den summan icke emot förläggarens wilja och till hans förfördelande nedsättas under hwad förut är förordnadt, utan skall efter föregående pålysning, ny auction wid tre månaders förlopp anställas. Skulle icke eller wid den auction någon anmäla sig och egendomen inlösa, då warder wid samma auction egendomen upplåten till förläggaren, om han will den emot insättningssumman behålla eller eljest till den mestbjudande. K. Förordn. d. 5 Oct. 1772.

Kongl. Majts Förklaring öfwer 6 och 14 §. §. af 1748 års Förlags-ordning, d. 30 Jun. 1762.

Wi ADOLF FREDRIK &c. göre weterligt, att ehuruwäl 1748 års Förlagsordning tydeligen utmärker den skillnad, som bör göras emellan förlag till bergsmän eller arbetare och det som utaf handlande och andra gifwes till brukspatroner; om hwilket förra 6 §. föreskriwer sättet, huru emellan bergsmannen och hans förläggare bör liquideras och sedan wid bergsdomstolen om de dem emellan förefallande stridigheter dömas, så hafwe Wi dock utaf Städernes allmänna beswär wid denna Riksdag inhemtat, huruledes af denna §. anledning stundom skall tagas, att äfwen ställa förlagsräkningar emellan brukspatroner och deras förlagsmän under twist och laga bepröfwande wid domstolen, oansedt sådana räkningar kunna wara förut af förlagtagaren sjelf erkände och med underskrift bestyrkte, jemwäl ock, intekning undertiden, i grund deraf, utan någon gäldenärs påminnelse, då han deröfwer hörd blifwit, bewiljad; Och alldenstund en sådan tillämpning af denna §. är stridande ej mindre emot sjelfwa Förlags-ordningen, än allmänna Lagen, dereft hwarken uti intekknings- eller utsökningsmål någon skillnad göres emellan godkände räkningar och andra klara skuldebref, hwilka böra med hwarannan lika werkan och anseende äga; Fördenskull och till förekommande af det mehn och obestånd allmänna crediten, samt förlagshandeln i synnerhet derigenom tillstyndas skulle, om sådane af fullmyndige personer sig emellan afslutne och erkände räkningar, skulle å nyo, under hwarjehanda förewänningar få göras osäkre och under rättegång dragas; helst förlagtagaren icke förnekas tillräckelig tid och räderum att förläggarens räkning pröfwa, och emot sina egna antekningar jemföra, innan han den underskrifwer, hafwe Wi, uppå Riksens Ständers underdåniga tillstyrkande, i nåder för godt funnit härigenom ytterligare förklara, det böra erkände och utan förbehåll underskrifne förlagsräkningar emellan brukspatroner och deras förläggare i alla mått äga lika kraftigt bestånd och werkan, som andre klare förskrifningar, så att förlagtagaren icke må hafwa frihet att widare ställa de deruti upptagna af- och påförningsposter under twist och Domarens bepröfwande, så framt han icke på sätt och inom den tid lagen uti 4 Cap. 3 §. Utsöknings-Balken föreskriwer, hos Domaren eller Wår Befallningshafwande emot sin underskrift protesterat.

Widare hafwe Wi ock i nåder erfarit att den Författning som för detta blifwit gjord, och uti 14 §. af Förlagsordningen omförmäles, att förläggaren uti wiß der föreskriwen händelse, må för sin fordran njuta utarbetningsrätt uti twänne års tid i sjelfwa brukswerket, har, i anseende till ätskilliga sig derwid gemenligen yppade swårigheter, icke kunnat åstadkomma den dermed till både förläggarens och förlagtagarens inbördes förmon påsyftade nytta, utan twertom ofta gifwit anledning till rättegångar och förlagsskuldens ökande, i stället för att den genom brukets afkastning skulle förminskas: Wi äro fördenskull, på Riksens Ständers derom hos Oß gjorde underdåniga föreställning i nåder föranlåtne att härigenom således ändra och förklara 14 §. af merberörde Förlagsordning, att den deruti nämnde utarbetning i werket hädanefter icke må äga rum, utan der en brukspatron hos sin förläggare stannar i förlagsskuld, och denne ej will hafwa fördrag med betalningen, må han, så snart den i förlagscontractet öfwerenskomne tid tilländagått, eller ock, om förläggaren förut skulle se sin säkerhet fordra, att icke på förlagtagaren wåga något mer förlag, efter uppsägning ett år förr än smidesåret å nyo börjar, först hålla sig till brukets effecter och materialier, samt deruti njuta promt utmätning, och, hwar de ej räcka till, då förhjelpas till sin betalning af annan lös och redbar egendom, men, i brist deraf, utan uppehåll njuta laga utmätning i sjelfwa den fasta egendomen, och der twist om bättre rätt flere borgenärer emellan sig yppar, kommer dermed i lika mått efter lag att förfaras, så att hwar njuter den rätt och förmon till godo, som han sig genom intekning eller eljest lagligen förwärfwat. Det alle &c.

Emedan i anseende till ett olika beräknande af förlagswinsten på de förlager, hwilka wid stora Kopparberget på koppar utgifwas, stundom widlöftige rättegångar uppkommit af de ätskillige förtydningar, som blifwit gjorde öfwer 16 §. uti förlagsordn. d. 24 Febr. 1748, hwilken utsätter för förlagsgifware derstädes en daler kopparmynt af hundrade i månaden uti förlagswinst för sådant förlag, som inom året med koppar betalas; men åter, att förläggaren för det som brister, icke må beräknas mer i ränta än sex procent; alltså och på det en större redighet må winnas wid de liquidationer, hwilka ske emellan förläggare och förlagtagare, har Kongl. Maj:t, uppå Riksens Ständers underdåniga tillstyrkan, härigenom welat i nåder förordna: att förlagswinsten i samma bergslag hädanefter får beräknas till nio procent eller tre fjerdedels daler kopparmynt i månaden, utan ätskillnad af nytt eller ganimalt förlag. K. Förordn. d. 30 Jun. 1762.

Bergs-Städerne anhålla i underd., att såsom medelst 37 §. af 1747 års Resolution på St. Besw. det blifwit förordnadt, att ingen efter tre år bör tillkalas för Landsköp med Tackjern, samma Fatalier och tid måtte så wäl för Förläggare som för Förlagtagare, utsättas, hwarefter ingendera i sluten förlagshandel, må äga frihet att söka widare liquidation. Och som wiß tid till klander bör, så i detta som andre mål, föreskriwas, på det hwarken Köpare eller Säljare måtte kunna; som hitintill torde hafwa händt, efter flere års förlopp, bindas till redogörande för en handel, som ej allenast de, utan ock deras Förfäder idkat; Alltså sinner Kongl. Maj:t skäligt, att bifalla denna Städernes underd. begäran. K. Resol. på Städ. Besw. d. 19 Jan. 1757, 25 §.

Den, som åt tillwerkare af hittills så kallade fristads-arbeten meddelar förlag af werkyg, rudimaterier, födoämnen eller penningar, ware förbunden att med tillwerkare upprätta skriftligt contract, som utwisar ej allenast förlagets beskaffenhet, utan ock de arbeten, som tillwerkaren skall, till gobtgörande af förlaget, förfärdiga och till förläggaren lewerera, tiden för leverancens fullgörande, det för arbetet betingade pris, de wärden, hwartill de af förläggaren lemnade waror och effecter böra i förlagsräkningen upptagas, tiden för contractets giltighet äfwensom andra omständigheter, hwilka tillwerkare och förläggare anse ledande till ömsesidig fördel och säkerhet. K. Regl. för Estlelunna fristad d. 2 Mars 1833, Art. 5, §. 29.

Förläggare och tillwerkare böra jemwäl med hwarandra hålla motböcker, som å ena sidan upptaga det lemnade förlaget, tiden när sådant skett, och, i händelse det består i waror, wärdet deraf i penningar, samt å andra sidan upptäga de till förlagets godtgörande lewererade waror, tiden när sådant skett, och det pris, hwartill de af förläggare blifwit i förlagsräkningen upptagne. 30 §. ib.

Förläggare, som wilja tillgodonjuta de förmoner, hwarom förläggare af så kallade fristads-manufacturister, genom 1787 års Reglemente för fristaden samt Kongl. Breswet den 3 Nov. 1819 *) äro försäkrade, böra, jemte iakttagande af hwad så wäl i afseende på läns erhållande i Manufactur-Disconten särskildt är föreskriwet, som de i nästföregående twänne §. §. intagne stadganden, inom åtta dagar sedan förlags-contract blifwit afslutadt, deraf ingifwa en afskrift till Magistraten, för att intagas i den uti 23 §. (anm. wid slutet af 3 Cap. B. B.) omnämnde bok. Utfinder förläggare jemwäl njuta säkerhet i Manufactur-werkstadens effecter, ställe sig till efterrättelse. hwad Hall-Ordningen af den 2 April 1770 (införd wid 3 Cap. 1 §. d. B.) i sådant afseende föreskriwer. 31 §. ib.

Förläggare för borgare, som idkar jern- stål- eller metall-tillwerkeningar åtnjute enahanda försäljningsfrihet af de till förlagets godtgörande emottagne arbeten som tillwerkaren sjelf åtnjuter. 32 §. ib.

* * *

Angående dels Bankens låneröresse, hwarom Kongl. Maj:t under den 17 Dec. 1835 utfärdat Nådig Kungörelse, dels ock den, till Bruksägares förmon inrättade Hypotheks-Casa, för hwilken ett förnyadt Reglemente utkommit under den 16 Maji 1835, äfwensom angående Reglemente för en beslutad Hypotheks-Förening emellan Skånska jordägare, fastställdt genom K. Maj:ts Kung. d. 20 Febr. 1836; se anm. wid 9 Cap. J. B. uti ett blifwande supplement.

Kongl.

*) Dessa Författningar äro anmärkte i Danckwardts Sammandrag af Com. Förf. pag. 154 och 884.

Kongl. Majts förnyade Nådiga Reglemente angående den under Commerce-Collegii förvaltning ställde Manufactur-Discont-Fond. d. 12 Febr. 1817.

Wi CARL &c. göre weterligt: att som Wi i anledning af åtskilliga till Wår nådiga pröfning i underdånighet anmälte frågor, rörande den under Wårt och Rikets Commerce-Collegii förvaltning ställde Manufactur-Discontfond*), funnit det angående berörde Discontwerk under d. 22 April 1779 utfärdade Reglemente i wissa delar fordra rättelser och förändringar, enlige med flere tid efter annan redan meddelte särskilte stadganden och föreskrifter i detta ämne, och tempade efter det ändamål, som med denna nyttiga och för de inhemska manufacturerne angelägna inrättning åsyftas; Så hafwe Wi derom welat, till allmän efterrättelse i nåder förordna som följer:

§. 1. Alle fabriksidkare och manufacturister, som tillwerka wäfnader af ull, silke, bomull, lin, hampa och kamelhär samt pölerade äggiern- och andra sina manufactursmiden, bliswa härefter som hittills berättigade till Discontlån, och komma jemwäl de manufacturwerk, slöjder och inrättningar att njuta enahanda förmon, som antingen redan erhållit särskildt nådigt tillstånd dertill, eller Wi härefter i nåder pröfwe skäligt att disconträtt tillägga **).

§. 2. Som, till befrämjande af Swenska manufacturwarors afsättning genom en underlättad handels-gemenskap emellan fabriksidkare och köpmän, föremålet af denna discont-inrättning är, att de förre, i förhållande till beloppet af sine tillwerkningar, må för hwad de deraf föryttra på tid, kunna i mon af fondens tillgångar, begagna sig af säkre personers förskrifningar till åtnjutande af lån; Så skall föregående årets tillwerkningswärde alltid utgöra grunden för länrättighetens bestämmande i anseende till alla de slöjder, hwarom Wi för särskilte skäl ej annorlunda i nåder förordnat. I följd häraf skall det åligga en hwar fabriksidkare och manufacturist, som discontlån åstundar, att inom den 10 Januarii hwarje år anmäla sådant i Hallrätten, eller, om Hallrätt i staden ej finnes, hos Magistraten, som med den på andra postdagen efter berörde dag afgående post, wid ansvar och pligt af en Riksdaler för hwarje dag, som öfwerskjuter, derom underrättar Commerce-Collegium, samt tillika då inländer wederbörligen syrkt förteckning öfwer sammanräknade tillwerknings-wärdet för hwarje idkare; Warande Hallrätten i Stockholm wid enahanda ansvar förbunden, att sist inom den 20 Januarii dylika uppgifter och förteckningar till Commerce-Collegium afsenda. Försummar fabriksidkare eller manufacturist, att, på förenämnde sätt, i rätt tid sig anmäla, bliswer han för det året från delaktighet i discont-lån utesluten; Och på det att discont-sökande må kunna wara i tillfälle, att sin härunder bevorade fördel sjelfwe bewaka och derigenom undgå att, utan eget förwållande, bliswa sin läningsrätt förlustige; Så warda wederbörande idkare härigenom erinrade, att, i händelse Hallrätten eller Magistraten skulle underlåta, att sin skyldighet i denna del inom föreskrifwen tid fullgöra, discont-sökanden i sådant fall äger, att, så framt han will af läningsrättigheten sig begagna, sjelf hos Hallrätten eller Magistraten uttaga behörigt bewis öfwer totala wärdet af hans tillwerkningar under det föregående året, och detsamma till Commerce-Collegium så tidigt insända, att det inom den 25 Januarii må inkomma; Börande alltid, då fråga är om ostämpelbara tillwerkningar, idkarnes uppgift angående warornes quantum och gross-prisen deräs till sin riktighet med ed styrkas, innan den till bemälte Collegium inkemnas ***).

§. 3. Sedan Collegium fått författa sammandrag öfwer alla behöriga tillwerknings-uppgifter, och den länsumma, som bör hwarje idkare tillkomma, bliswit i följd af nu efter fastställde grunder upprättad fördelning beräknad, så skall en hwar af dem äga frihet, att på hwad tid inom året, som han finner för sig tjenligast, nyttja sin andel i större eller mindre poster, emot pantsättning af reverser eller accepterade inwisningar; Men ej är någon tillåtit, att för hwad han af en sådan sin andel under samma år lemnar öbegagnadt det följande året njuta discounterings-förmon.

Ej må lån tilldelas andre, än sådane fabriksidkare, som likmätigt detta Reglemente, eller Wårt särskilte nådiga förordnande, äro dertill berättigade, åfwensom ej någon bör medgifwas lån utöfwer den summa honom, enligt hwad förberört är, tillkommer, så framt icke sådant, utan andras förfördelande eller minskning i den för dem påräknade tillgång, skulle kunna äga rum.

§. 4. De reverser eller accepterade inwisningar, som anmälas till discontering, skola wara utgifne för Swenska manufacturwaror, ställde på wiss man och ordres eller till sedelhafwaren, samt minst på en och högst på nio månaders tid *).

§. 5. Wid läns bewiljande bör, så wibt möjligt är, tillses, att ej andre personers namn och förbindelser antagas till säkerhet, än sådanes, som äro kände såsom förmögne eller för god credit, och må, i händelse twifwelsmål yppas i anseende till både låntagaren, sedelutgifwaren eller acceptanten, Collegium efter omständigheterna äska särskild borgen, eller ock låta den länsökande, om han kan, åstemma annat hypothek till fyllnad i säkerheten.

En hwar utom Stockholm bosatt fabriksidkare, som åstundar lån, bör wid påfordran förse sig med Hallrättens eller Magistratens intygande, rörande, så wäl hans egen, som reversutgifwarens, acceptantens eller löftesmannens wederhäftighet, och skola wederbörande i sådane fall göra sig noga underrättade om samma persons förmögenhet och wilkor, samt meddela så tillförlitliga bewis deröfwer, att de kunna wara derföre answarige. I öfrigt och på det att Collegium, wid frågor om nya lån till personer, som redan häfta för större eller mindre summor, ej må saka underrättelser huru de förut uppfyllt sina förbindelser, och om de warit tröge betalare, eller undrr lagsökning; Så böra wid Discont-föredragningen de i Contoiret förda annotationsböcker alltid företes, samt så wäl Kammereraren och Controllören, som Advocat-fiscalen wara tillstädes, för att med alla i förenämnde delar erforderlige upplysningar gå Collegium till hända.

§. 6. Sedan discontsondens säkerhet och wederbörandes rätt på föreskrifne sätt bliswit pröfwade och godkände, warder lånet assignerad och utlemnadt, hwarförinnan deckläntagaren för detsamma skall afgifwa sin egen förbindelse af följande innehåll:

Till Kongl. Majts och Rikets Commerce-Collegium eller ordres betalar undertecknad på de terminer hwar och en af å andra sidan specificerade och pantsatte inwisningar eller reverser förfalla, genom insättning för bemälte Kongl. Collegii räkning N:o 5 i Riksens Ständers Bank, sorn attestens utlemnande till Kongl. Collegii Discont-Contoir, den summa hwar och en af dem innehåller, med fem sjettedels procents ränta månadtligen i Bancomynt, för den id betalningen öfwer förfallodagen utebliswer, valuta bekommit, som reverseras. — — — — den — — — —.

A tergo specificeras reverserne och inwisningarne till deras utgifware, datum, förfallotid och summa.

§. 7. För alla discont-lån erlägges ränta efter fyra procent om året eller en tredjedels procent i månaden, hwarje månad till trettio dagar räknad, hwilken ränta afdrages wid lånets utasignerande. Om lån ej infrias åtta dagar efter förfallodagen, under hwilken tid en tredjedels procent beräknas, kommer räntan för så stor del af capitalet, som på åttonde dagen finnes obetald, att erläggas med fem sjettedels procent i månaden från förfallodagen.

§. 8. Fjorton dagar för förfallodagen böra låntagare, reversutgifware eller acceptanter, genom anmaningsbref af Commerce-Collegii Advocat-fiscals-embete, underrättas om tiden, då lånen bliswa till betalning förfallne, och skola deße på det sätt godtgöras, att låntagaren, reversutgifwaren eller acceptanten alltid och owilkorligen åligger att för Commerce-Collegii räkning N:o 5 i Riksens Ständers Bank, capitalets belopp sjelf insätta och depositions-attesten deröfter, emot reversernes återfående, insemna till Discont-Contoirets Kamrerare, som, i händelse insättningen ej skett inom

*) Manufactur-Disconten består dels af Fondens egna besparda medel på utlåningar från äldre tider, och dels af Crediliver på Banken, hwilka Rikets Ständer under bestämda wilkor tid efter annan meddelt för K. Com. Coll. räkning.

**) Bland inrättningar, som uppå underd. Ansökningar tid efter annan bliswit genom Nådiga Resolutioner för hwarje serskilt fall hugnade med denna Länerätt besinnas Postlins-Bruk, Mechaniska Werkstäder och Gjuterier för Jern- och Metall-förädling: Porterbruggerier: Warfjusfabriker när ined dem warit förenade Warfblekerier, samt Garfwerier för beredning af Läder på Engelsk sätt.

***) En hwar länsökande idkare, som förfärdigar stämpelbar wara bör jemwäl, inom den för insändande af Hallrättens uppgifter bestämda tid, till Hallrätten ingifwa förteckning på de wid hans fabrik tillwerkade waror, som det föregående året warit hallstämplade, hwilken förteckning det åligger Hallrätten eller Magistraten, att, jemte deß egen ofwannämnde uppgift, inom behörig tid insända till Commerce-Collegium, som dereffter äger, wid uppkommande anledning till misstanke om riktigheten att, så wida annan upplysning om rätta förhållandet icke står att winna, ålägga och föreskrifwa den länsökande fabriksidkaren, att innan det begärda lånet erhålles, sin tillwerknings-upgift med lisiig ed fästa, wid det åfwentyr, att i fall han uti någon del åt eden bristfer, wara hela sin disconträttighet för året förlustig; och skall i öfrigt hwar och en fabriksidkare och manufacturist, som will begagna sig af länrätt i manufactur-disconten, wara förbunden, icke blott att hålla, samt om, och när så af Commerce-Collegium påfordras, uppwisa särskilta anteckningar, hwilka specifikt upplysa antalet, beskaffenheten och wärdet af stämpelbar eller ostämpelbar wara, utan ock att, när så åskas, en sådan tillwerkningsbok med lisiig ed styrka. K. Br. d. 9 Dec. 1818 och Com. Coll. Circ. d. 31 Dec. s. å.

*) Jemför till denna §. K. Kung. d. 7 Nov. 1829, härnedan införd.

om föreskriften tid, äger att den efter förfallodagen upplupne räntan beräkna och för Discontwerkets räkning uppbära; kommande ingen annan betalning att blifwa gällande, än den, som på berörde sätt är fullgjord.

§. 9. Så framt lån ej en månad efter förfallotidens förlopp, godwilligt betalas, bör af Collegii Advocat-fiscal eller ombud lagsökning anställas, antingen emot sedelutgifwaren, acceptanten, pantsättaren eller någonderas cautionista, eller ock emot en hwar, allt som omständigheterne kunforligen answarig, ej blott för capitalets inbetalning, utan ock för de efter förfallotiden upplupne räntors gäldande. pröfwa oundgängligen nödigt, att genast efter förfallodagen göra Discontwerkets rätt gällande genom lagsökning, må den i sådan händelse, utan afbidande af förenämnde anständstid, företagas; Och bör, i fall anmaningsbref till pantsättaren, sedelutgifwaren eller acceptanten skulle för en eller annan orsak kunna utebliswa, sådant ej tjena den lagsökte till inwänning emot betalningskraf; Uliggande Wäre Befallningshafwande wid answar, att, utan uppehåll, meddela Collegii Advocat-fiscal eller ombud erforderlig laga handräckning, och att efter skuldens indriswande, medlen genast till Commerce-Collegium insända: Wörandes uti sådane utsökningsmål, som härröra från Discontfondens utlåningar, Utslag utan lösen utfärdas.

§. 10. Anmälanden till erhållande af Discont-lån förredragas som hittills på wiß dag i hwarje wecka, undantagande i Päst- och Pingstweckorne samt Julhelgen; äfwensom hwarje år lån ej meddelas, innan, wid slutet af Januarii eller början af Februarii månad, så wäl räkningarne med Banken hunnit afslutas och collationeras som de från Hallrätter och Magistrater inkommande tillwerknings-uppgifter bliswit insamlade och granskade, samt erforderlige sammandrag och calculer författade. De, som åstunda lån böra twänne dagar före disconteringsdagen sine reverser och bewis till Contoiret aflemna, på det att Contoiret må äga rådrum, att eftersе förhållandet af hwarje lånsökandes räkning och rätt, med hwad mera, som till upplysning wid föredragningen bör uppgifwas; Och skall den lånsökande, sedelutgifware, acceptant eller cautionist, hwars handskrift och namnteckning ej äro tillräckligen kände, och hwars förbindelse första gången uppwises, inlemna sin firma, wederbörligen bestyrkt.

§. 11. Discont-contoret bör alla söknedagar wara öppet, och åligger deß tjenstemän, att uti allt hwad på dem i tjensten ankommer, bemöta en hwar med beredwillighet och skyndsamt biträde; Och som inrättningens säkerhet och bestånd deraf wäsendtligen beror, att alla disconterade reverser och inwisningar tillbörligen förwaras, de inflytande medlen i rätt tid i Banken insättas, samt att räkenskaper m. m. föras i behörig och anbefalld ordning, eller att hwar och en, som med discont-werket i någor måtto äger befattning, sin skyldighet i alla delar wederbörligen uppfyller; Alltså bör Commerce-Collegium icke allenast för egen del ställa sig de derom widtagne författningar till efterrättelse, utan ock noga waka deröfwer, att de för öfwerbetjeningen wid Werket utfärdade och af Oß i nåder fastställde instructioner ofelbart efterlefwas; Äfwensom Wi i nåder sinne angeläget att hädanefter som hittills en särskild ledamot af Collegium, hwilken i räkenskapsärenderne och discont-werket äger all erforderlig insigt, alltid bör hafwa närmaste wärden derom samt öfwer werksställigheten af det ena och andra noga tillsyn hålla.

Slutligen och som det är enligt med Wår nådiga afsigt, att någon rubbning ej må medgifwas uti de allmänna grunder i afseende på förwaltningen af manufactur-disconten, som till detta nyttiga werks befrämjande, waraktighet och sjelfbestånd bliswit wid deß första inrättning fastställde; Alltså förklare Wi härmed i nåder, att den låntagare, sedelutgifware eller acceptant, som icke destomindre nu eller i framtiden wågar söka någon i denna Författning icke uttryckeligen föreskriswen förmon wid afbetalandet af sin discontskuld eller räntan derföre, skall anses sin disconträtt alldeles förlustig, och derutöfwer plikta Ett hundrade Riksdaler specie, utan att afseende i någor måtto å hans ansökning göras må. Det alle m. Jemför, hwad angår ändring i 11 §., K. Kung. d. 10 Apr. 1828, här nedan införd.

Såsom tillägg wid 4 §. af föreståndе 1817 års Reglemente är förordnadt, att lån ur manufactur-disconten må wederbörande fabriksidkare, i mon af tillwerkningswärdet, bewiljas äfwen emot godkänd borgen, eller andra godkända skuldsedels-hypothek, än förskrisningar för upphandlade Swenska manufactur-waror. K. Kung. d. 7 Nov. 1829. Jemför härtill K. Br. d. 14 Aug. 1828, angående rättighet för manufacturister i Eskilstuna fristad, att wid lån ur manufactur-discont-fonden, jemte egna reversaler, få ställa borgen af twå wederhäftige män, införd i 1828 års Förf. Saml. S. B. pag. 124. Kunnandes, i afseende på den länerätt i Manufactur-disconten, som är worden Fristadsinrättningen i Eskilstuna medgifwen, widare upplysningar inhämtas af K. Br. d. 3 Nov. 1819, anmärkt i Danckwardts sammandrag af Commerce-Författningar, pag. 154, samt K. Br. d. 23 Mars 1826, uti samma års Författn. Saml. S. B. p. 43.

Kongl. Maj:t har funnit godt att till kraft och werkan uppehåfwa föreskriften uti 11 §. af Reglementet för Manufactur-disconten den 12 Febr. 1817, att den Låntagare, Sedelutgifware eller Acceptant, som söker någon i samma Reglemente icke uttryckeligen bewiljad förmon wid afbetalningen af sin Discont-skuld eller räntan derför, skall anses sin Disconträttighet förlustig och derutöfwer plikta Ett Hundrade Riksdaler. K. Kung. d. 10 Apr. 1828.

Glasbruksägare skola njuta förmonen af lån i manufactur-disconten, af en särskilt för sådant behof bestämd summa, i mohn af tillwerkningarnes wärde, samt i öfrigt under de wilkor och i den ordning som föreskriswes i K. Br. d. 9 Dec. 1818 och Com. Coll. derå grundade Circ. d. 31 Dec. s. å.

De, som förskaffa sig och i gång sätta mechaniska spinnmachiner, hwilka hafwa för ändamål att, genom förbättrade arbetssätt, befordra en lättare tillgång af ylle- och bomullsgarn för fabrikernes behof, äga jemwäl rätt till lån ur Manufactur-disconten. K. Br. d. 10 Apr. och Com. Coll. Kung. d. 20 Maji 1709. Och då Kongl. Maj:t i Nåder ansett tillwerkningswärdet utgöra rätta grunden för bestämmandet af en hwar fabriksägares rätt till omförmälte lån; har Kongl. Maj:t i Nådigt Bref till Com. Coll. d. 20 April 1827, förklarat, att ej mindre bomullsspinneri-idkare, än äfwen innehafware af yllespinnerier må, i förhållande till wärdet af deras tillwerkningar, upptagas i den allmänna fördelningen af manufactur-discont-fonden, hwarwid då spinneri och wäfnad äro i samma fabrik förenad, wärdet och disconträttigheten för gärn afräknas på wärdet och disconträttigheten för den färdiga wäfnaden.

För Cattuns-tryckerierne, som från äldre tider ägt länerätt hos Manuf. Disc. Fonden, är den ännu bibehållen, men med wilkor enligt Com. Coll. Protocoll d. 18 Januarii 1833, att afdrag bör äga rum för Tygets förut ägande wärde, så att endast tryckningskostnaden och förädlingen å waran tages wid länerätten i beräkning.

Huruledes och under hwad wilkor ägare af alun-werk jemwäl tillgodonjuta länerätt uti Manufactur-disconten, wisar K. Br. d. 20 Apr. 1824, kungjordt genom Com. Coll. Circ. d. 6 Maj s. å.

För Pappersbruksidkares räkning bör wid den årliga fördelningen en wiß summa afsättas, deraf nämde idkare äga undså lån på sätt och i den ordning 1817 års oswanberörde Reglemente föreskriswer. K. Br. d. 19 Julii 1815, och d. 4 Dec. 1822.

Ägare af Oljeslageri mäga hädanefter wara berättigade till lån af Manufactur-disconten i förhållande till wärdet af den tillwärkning, som den lånesökande i föreskriswen ordning kan styrka sig hafwa det föregående året åstadkommit. K. Br. d. 5 Mars 1828 och Com. Coll. Circ. d. 24 i s. m.

Af Creditivet för Fonden på Banken är till följd af K. Br. d. 9 Dec. 1818 assatt en summa af 200,000 R:dr Bánco till Förlagslån, som, efter derom gjorde underd. ansökningar, Kongl. Maj:t i Nåder bifaller på 6 à 8 år för nya här i Riket förut okända anläggningar, med skyldighet för Låntagaren att under tiden bringa anläggningen till fullbordan och drift.

Commerce-Collegii Advocat-fiscal äger såsom Ombudsman för K. Collegii Fonder, att undså för alla de Discontfordringar han lagligen indriswer twå procent af den incaßerade eller till Lagsökning anmälte summan, hwilka procent böra komma den tröge Betalaren till last och anses lika exécutiva med husbyndsten eller räntan. K. Br. d. 20 Julii 1773 och d. 20 Junii 1791.

I anledning af wäckt fråga huruwida de, i afseende på läns erhållande i Manufactur-disconten, till K:gl. Maj:ts Befallningshafwande, Domstolar i orterne, Magistrater och Hall-Rätter inlemnade och derefter till Com. Coll. insända uppgifter å de under föregående året wid Fabriker, Manufacturwerk och andre inrättningar i Riket åstadkomne tillwerkningar, som äro till lån i berörde fond berättigade, skola wara förseddе med stämplad papper; har Kongl. Maj:t, enär Författningen om stämplade pappersafgiften, utan att stadga någon dylik afgift för så kallade tillwerknings-uppgifter, twärtom från chartering undantager wederhäftighetsbetyg, närmast dermed jemförliga, samt berörde tillwerknings-uppgifter äfwenledes wore att såsom en offentelig handling anse, i Nåder förklarat, att någon Chartæ Sigillatæ afgift för meranämda uppgifter icke skall äga rum. K. Br. d. 16 Maji 1835.

Sedermera har utkommit:

Com. Coll. Circ. till Kongl. Maj:ts Befallningshafwande, Hall-Rätterne samt Magistraterne i de Städer, dest Hall-Rätter icke finnas; dat. d. 4 Aug. 1836.

Sedan Kongl. Maj:t, wid öfwerwägande af Rikets Ständers förslag, att länprocenten i Manufactur-Discont-Fonden borde i förhållande till Manufacturernes olika art och behof af förlags-biträde bestämmas, ansett otwifwelaktigt, att den fabrication, som ända ifrån räkmuets beredning, intilldeß densamma såsom färdig handelswara wore

assättlig, måste undergå mångfaldiga wigtiga operationer, erfordrade, icke blott för uppförandet af fabrikshus, maskiner och andra dyrbara inrättningar, utan äfwen, i anseende till den längre tid, som åtginge innan waran blefwe färdig, större förlag än sådana fabriker, hwilkas tillwerkningar wore af den egenskap, att de efter deras första enkla sammansättning och beredning genast kunde begagnas och afsyttras; så har Kongl. Maj:t, efter det wederbörande Fabriksidkare och Hall-Rätter blifwit hörde samt Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium med anbefaldt underdånigt förslag och utlåtande i ämnet inkommit, genom Nådig skrifwelse af den 18 sistlidne Maj behagat i Nåder förordna:

Att samtlige i Manufactur-Discont-Fonden länberättigade näringar hädanefter böra indelas i tre klaßer, hwaraf den första skall upptaga dem, som på ofwanuppgifna grunder borde erhålla högsta länprocenten; den andra dem, hwilkas tillwerkningar icke kräfde så stort förlagsbiträde, som de i första klaßen, och sålunda behöfde mindre länprocent, samt den tredje dem, hwilkas fabrikater hastigt och utan omgång kunde förfärdigas och afsättas samt följaktligen borde tillägnas lägsta länprocenten;

Att, med tillämpning häraf, komme att upptagas

i Första Klaasen:

Klädesfabrikernas tillwerkningar;
Sidenfabrikernas tillwerkningar;
Bandfabrikernas tillwerkningar af Sidenband;
Stoftsfabrikernas tillwerkningar af i sjelfwa wäfnadssättet façonerade och blommerade mattwäfnader;
Glasbrukens tillwerkningar:
Sulläders-tillwerkningen wid de garfweri-fabriker, hwilka särskildt erhållit länrätt;
Saffians-fabricationen wid de saffians-fabriker, hwilka länrätt blifwit i Nåder tillagd;
Porterlaines-brukens tillwerkningar;
Tillwerkningarne af machinerier och redskap för näringarna wid de mechaniska jerngjuterier samt jern- och metallfabriker, hwilka särskildt blifwit till län berättigade;
Fabricationen af polerade eggjern och andra fina manufactur-smiden, såsom Chirurgiska instrumenter m. m.; härifrån likwäl undantagne Eskilstuna Fristads tillwerkningar samt de i och för dessamma lemnade förlager, hwilka wid den särskildt dem tillagde högre länprocent tills widare böra bibehållas;
Porter och andra utländska dlsorters tillwerkning wid Porter-fabriken utmed Götheborg;

i Andra klaasen:

Linne- och Bomulls-fabrikernas tillwerkningar af couleurta wäfnader, äfwensom af Damast-wäfnad;
Stoftsfabrikernas tillwerkningar af andra wäfnader än de i första klaßen upptagne blommerade och façonerade mattwäfnader;
Cattuns-fabrikernas tillwerkningar, då både wäfnad och tryckning blifwit wid fabriken åstadkommen och den fullfärdiga waran till hela deß wärde till beläning uppgifwes;
Pappersbrukens tillwerkningar;
Tillwerkningarne wid de Olje-slagerier, hwilka länrätt blifwit i Nåder tillagd;
Alunwerkens tillwerkningar;
Warnisse-fabricationen wid särskildt länberättigade fabriker;
Chemiska preparater;
Fabricationen af Compositions- och Messings-arbeten wid en länberättigad fabrik i Nyköping;
Tillwerkningarne wid ett Stålgjuteri i Stockholm, hwilket särskildt undfått länrätt; samt

i Tredje klaasen:

Bandfabrikernas tillwerkningar af Bomulls-, Linne- och Ylleband;
Linne- och Bomulls-fabrikernas tillwerkningar af hwita, ofärgade wäfnader med undantag af Damast;
Segel- och Täldoks-fabrikernas tillwerkningar:
Strumpfabricationen;
Tillwerkningen wid så beskaffade Cattuns-tryckerier, hwarest tryckning werkställes å annorstädes tillwerkade wäfnader och endast tryckningskostnaden således kan komma i fråga att belånas, samt
Fabricationen wid mechaniska bomulls-, ylle- och linnegarns Spinneri-fabrikerne;

Att, med ledning af uppgjorda beräkningar, länrätten i Manufactur-Discont-Fonden bör i allmänhet fastställas:
för länberättigade i första klaßen till Tjugu procent;
för fabrikanter i andra klaßen till Femton procent
och för idkare af handteringar, upptagne i tredje klaßen, till Tio procent;

Att, då låntagare i första klaßen, med undantag af Glasbruks-ägare, genom denna beräkning skulle erhålla högre länprocent, än de innewarande äro åtnjutit, men låntagarne i andra klaßen och särdeles de i den tredje klaßen deremot widlännas nedsättning i den länprocent de detta år erhållit, hwarigenom, i händelse den förändrade procent-beräkningen genast tillämpades, menlig werkan möjligen kunde för deßa sistnämnde och deras näringar uppkomma, Kongl. Commerce-Collegium bör, wid nästa och följande årens repartitioner af Manufactur-Discont-Fonden, så fördela fonden emellan klaßerna, att fabrikanter, hwilka efter nu stadgad klassificering blifwit tillagd högre länprocent, än de hittills åtnjutit, få till en början widkännas någon minskning i förhöjningen, hwaremot de idkare, för hwilka länprocenten efter den nya regleringen blifwit betydligare nedsatt, erhålla deras länprocent så förhöjd, att den ifrågasatta minskningen för dem endast småningom och efter hand tillwägabringes; kommande sistnämnde förhöjning i den bestämda länprocenten icke att äga rum för de fabrikanter, hwilka för närwarande ej äga länrätt i Manufactur-Discont-Fonden, men hädanefter kunna få sig sådan rätt i Nåder tillagd; samt

Att, till befrämjande af Ull-culturen i Riket, hwarje klädes-fabrikant må för den klädes- och ylle-wäfnad, som han inför Kongl. Commerce-Collegium, innan repartition af Manufactur-Discont-Fonden wid hwarje års början uppgifwes, kan med bewis, hwars giltighet Kongl. Collegium äger att pröfwa, styrka sig hafwa af inhemsk ull det föregående året tillwerkat, få sin länrätt ökad med en tredjedel af det belopp, som han för sin klädestillwerkning i allmänhet äger att i länewäg uti nämnde Discont-fond hwarje år tillgodonjuta. Och har Kongl. Maj:t derjemte täckts i Nåder stadga:

1:o att följande tillwerkare, som hädanefter blifwa deltagande i Manufactur-Discont-Fonden, skola förlora länrätt derstädes, så wida, efter fem års förlopp, sedan de till läns erhållande sig först anmält, wärdet af deras tillwerkningar, efter bestämda grunder, icke uppnått nedannämnde minimi-summor, nemligen: för innehafware af Klädes, Segeldoks- och Siden-fabriker, Glas-bruk, Cattunstryckerier, Mechaniska Spinnerier och alla sådana inrättningar, hwilka icke utan Kongl. Maj:ts särskildta Nådiga tillstånd komma i åtnjutande af länrätt i Manufactur-Discontten, minst Åtta Tusen Riksdaler Banco; för innehafware af Stofts-, Bomulls- och Linnefabriker samt Pappers- och Alunbruk, minst Fem Tusen Riksdalers wärde, samt för Strump- och Bandfabrikerna, femte tillwerkare af sina polerade eggjernssmiden annorstädes än i Eskilstuna, der wid nu gällande föreskrifter om läne-rörelsen tills widare må förbliswa, minst Tre Tusen Riksdaler, och

2:o att, om någon af bemälde tillwerkare, efter att hafwa förlorat länrätt i Manufactur-Discont-Fonden på grund deraf, att tillwerkningswärdet understigit här ofwan fastställde minimi-summor, en sådan idkare må återfå sin länrätt, när hans årliga tillwerkning uppstiger till minimiwärdet.

Hwilket Kongl. Collegium, på Nådig befallning, härigenom skolat till Sit. kännedom samt egen och wederbörandes underdåniga efterrättelse meddela.

Kongl. Maj:ts förnyade Nådiga Reglemente för Ull-Disconten; gifwet Stockholms Slott d. 19 December 1835.

Wi CARL JOHAN &c. göre weterligt: att Wi, med ledning af den erfarenhet, som wunnits wid tillämpningen af Wårt under den 19 Mars 1831 i Nåder utfärdade Reglemente, angående den fond, som är anslagen till Discont för beläning af Ull, funnit godt, att, med upphäfwande af hwad hittills derom warit stadgadt, i Nåder förordna följande, att ifrån nästa års början och tills widare tjena till underdånig efterrättelse:

§. 1. Producent af inhemsk Ull, eller den, som genom köp blifwit ägare deraf, kan beläna densamma, emot ränta efter Fem för hundrade om året, uti den i sådant afseende under Wårt och Rikets Commerce-Collegii förwaltning stående fond, enär Ullen blifwit inlemnad till Ull-Contoret i Norrköping, såsom underpant, och derwid iakttagits hwad derom är särskildt stadgadt uti Wår Nådiga Kungörelse af denna dag, angående Ull-Contoret i Norrköping *).

§. 2. Disconten öppnas till län den 1 Julii hwarje år och tillslutes den 1 påföljande November, hwarefter lån för det året ej mera erhållas.

§. 3. Lån får bewiljas till högst Sjuttiosem procent af det wärde, hwartill Ullen blifwit uppskattad wid Ull-Contoiret. På Commerce-Collegium ankommer likwäl, att, då Ullpriserne i allmänhet äro wacklande, eller andra omständigheter dertill föranleda, i hwarje särskildt fall nedsätta Länprocenten. Länet bör alltid utgöra fulla Tiotal i Riksdaler Banco.

§. 4. Lån kunna bewiljas på minst Twänne och högst Elfwa månader, och skall tiden för länets begagnande så bestämmas, att detsamma är till betalning förfallet senast inom den 1 påföljande Junii. Upplöpande ränta, beräknad för jemna månader à 30 dagar, innehålles af det utgående länet.

§. 5. Producent, som åstundar lån, skall anmäla sig dertill i Commerce-Collegii Manufactur-Discont-Contoir, och derwid ingifwa:

1:o Anmälnings-sedel enligt det wid detta Reglemente fogade formulairet N:o 1.

2:o Ett af Kamereraren och Sorterings-föreståndaren underskrifwet betyg, författadt enligt formulairet N:o 2, samt

3:o Skuldsedel, lydande, som formulairet N:o 3 utwisar.

*) Denna Kungörelse är införd wid slutet af 12 Cap. b. B. §. 6

§. 6. Will den, som köpt inhemsk Ull, ware sig till förbrukning eller i affigt att dermed drifwa handel, bekräfta densamma, afgifwe sin anmälnings-sedel, enligt formulairet N:o 4 och bifoge sitt Skuldebref, enligt formulairet N:o 3, ett af Producenten utgifwet betyg, enligt formulairet N:o 5, samt wärderings-bewis, enligt formulairet N:o 6; Commerce-Collegium dock alltid förbehållet, att bedömma det afseende, som wid uppgiften rätteligen fästas bör.

§. 7. Producent af Ull, eller låneſökande, som genom köp af inhemsk Producent, blifwit ägare af Ull, stå i answar efter Lag för riktigheten och sannfärdigheten af deras betyg och anmälnings-sedlar.

§. 8. För erhållande af lån i Ull-Disconten, böra lånehandlingarne till Discont-Contoret wara inlemnade senast å Måndagen i den wecka, då sökanden will länet undfå.

§. 9. Den, som erhållit lån, mot underpant af Ull, kan, innan länet är betaldt, få från Ull-Contoiret uttaga Ullen, om han för nämnde lån ställer annan säkerhet, ware sig uti borgen eller hypothek af skuldsedlar eller andra säkerhetshandlingar, allt som Commerce-Collegium, efter anmälan af låntagaren och pröfning af den erbjudne säkerheten, finner ware antagligt.

§. 10. Ull, belånt i Disconten, kan af låntagaren jemwäl öfwerlåtas och försäljas till annan man, och denne, efter anmälan i Commerce-Collegium och sedan Collegium, efter pröfning af den erbjudna säkerheten, lemnat bifall till handeln, sålunda inträda i första låntagarens förbindelser och rättigheter, hwarigenom den sistnämnde warder från saken skiljd, och tjene i detta afseende formulairen N:o 7 och 8 till efterrättelse.

§. 11. Betalning för lån å Ull werkställes på det sätt, att låntagaren insätter capitalets belopp för Commerce-Collegii räkning N:o 7 i Rikets Ständers Bank och aſlemnar attesten deröfwer till Discont-Contorets Kamererare, hwilken, i fall att insättningen ej skett inom föreskrifwen tid, äger att beräkna Fem procents upplupen ränta efter förfallodagen och densamma uppbära. Annorledes skedd betalning, än nu nämnd är, godkännes icke.

§. 12. Efter fullgjord betalning skall låntagaren återbekomma sin Skuldsedel och derjemte erhålla ett utaf Föredraganden i Collegium af Discont-ärenden samt Kamereraren och Controlleuren gemensamt underteckndt och med Ull-Discont-Contorets Sigill försedt betyg, att något hinder ej är för den i Ull-Contoret såsom pant insatte Ullens uttagande, mot erläggande af de Contoret tillfallande afgifter, enligt Taxan.

§. 13. I allmänhet gäller, att Ull, hwilken en gång blifwit inlemnad till Ull-Contoret såsom underpant för lån, hwaröfwer bewis från Contoret erhållits, ej får derifrån utlemnas, med mindre ägaren styrker med betyg, som Commerce-Collegium låter utfärda, antingen att lån ej utfallit, eller, på sätt ofwannämndt är, blifwit betaldt, eller ock, att annan nöjaktig säkerhet derföre blifwit i Collegium ställd.

§. 14. Försummar låntagaren att sist å förfallodagen betala sin skuld, äger Commerce-Collegium, om Ullen ännu är såsom pant för länet i Ullmagasinet qwarliggande, Fjorton dagar derefter, föranstalta, att den pantsatte Ullen warder försåld wid Ull-Contoret å offentlig auction, af förrättningsmän, som Commerce-Collegium dertill utser och förordnar, och, om åter Ullen fått utur magasinet uttagas, genast genom Collegii Advocat-Fiscal låta lagsöka wederbörande, som äro i answar för lånets inbetalning.

§. 15. Af den wid försäljning af pantsatt Ull inflytande auctions-summa, bör först gäldas auctions-kostnaden och afgiften till Ull-Contoret och sedan lånecapitalet jemte upplupen ränta till dagen, då insättning kan ske i Banken. Öfwerskottet skall hållas ägaren tillhanda. Men räcker ej auctions-summan till full liqvid af hwad nämndt är, skall bristen, jemte upplöpande ränta, tills full betalning sker, af gäldenären fyllas. Saknas tillgång hos honom och finnes det, att skillnaden emellan auctionspriset och wärderingssumman har sin grund uti wårdslöshet, försummelse, åsidosatt uppmärksamhet eller mannamohn hos Kamereraren wid Ull-Contoret och Sorterings-föreståndaren; ware deße, en för bägge och bägge för en, skyldige att ersätta den sålunda uppkomne bristen i full betalning.

§. 16. Wäre Befallningshafwande ålägge wid answar, att utan uppehåll meddela Commerce-Collegii Advocat-Fiscal eller Ombud erforderlig laga handräckning wid lagsökningar för Ull-Discontens räkning och att, efter skuldens indrifwande, medlen genast till Commerce-Collegium insända; Börande uti sådana utsökningsmål, som härröra från Ull-Discont-fondens utlåningar, utslag utan lösen utfärdas.

Det alle, rc.

Formulairet N:o 1.

Jag underteckndad anmäler mig till erhållande af lån å Ull, inlemnad till Ull-Contoiret i Norrköping, samt der wärderad enligt bifogade bewis af Contorets tjenstemän. Att ullen är fallen wid mitt ägande Schäferi å N. egendom, bekräftas af mig under edspligt. Datum.

Namn.
(Sigill.)

Formulairet N:o 2.

Att N. N. inlemnat till Ull-Contoret den (dag, månad och år) ett partie Ull, fallen wid deß Schäferi å N. egendom, utgörande netto wigt 00 ℔, och att denna Ull, af beskaffenhet att kunna hänföras till (finare, medelsina, ordinaira) Claſsen, och med fästad uppmärksamhet å härwarande Ullpris i allmänhet, blifwit af Dß skäligen uppskattad i wärde till 00 R:dr sk. per ℔, eller 000 R:dr sk. sammanräknadt, warder af Dß intygadt. N. N. den (dag, månad och år).

N. N. N. N.
(Contorets Sigill.)

Formulairet N:o 3.

Till Kongl. Majts och Rikets Commerce-Collegium, eller ordres, betalar undertecknad 00 månader à dato, genom insättning för bemäldte Kongl. Collegii Räkning N:o 7 i Rikets Ständers Bank, samt Attestens aſlemnande till Kongl. Collegii Discont-Contor, en summa af 00 R:dr Banco; för hwilket lån ett af mig till N. N. Ull-Contor aſlemnadt partie Ull, stort (Lit. ℔) netto wigt och wärderadt till 000 R:dr Banco, kommer att tjena till pant; ägande Commerce-Collegium att, derest länet ej senast åtta dagar efter förfallodagen, under hwilken tid räntan deraf beräknas efter Fem tolftedels procent i månaden, infrias, gå i författning om försäljning af nämnde partie Ull och af auctionssumman innehålla auctionskostnaden, afgiften till Ull-Contoiret samt den förfallna lånesumman, jemte räntan deraf från förfallodagen till deß penningarne kommit Kongl. Collegium tillhanda; och utfäster jag mig att, derest auctionssumman ej förslår till afgifternas godtgörande och lånets infriande, genast wid Utmätnings-påföljd bristen ersätta och derföre erlägga fem procents årlig ränta till deß betalning följer. Waluta bekommit, som reverseras. N. N. den

Namn.
(Sigill.)

Formulairet N:o 4.

Jag underteckndad anmäler mig till lån å Ull, af mig köpt af N. N., enligt deß utgifne wittnesbörd, och inlemnad till Ull-Contoret i Norrköping, hwareft Ullen blifwit wärderad af wederbörande tjenstemän, på sätt deras utgifne och härwid fogade betyg utwisar. Att denna Ull är densamma, som jag mig tillhandlat af N. N., warder under edspligt bekräftadt. Datum

N. N.
(Sigill.)

Formulairet N:o 5.

Att jag underteckndad försålt till N. N. 00 ℔ Ull, fallen wid mitt Schäferi å N. egendom, N. Socken uti N. Län, warder af mig under edspligt bekräftadt. Datum.

N. N.
(Sigill.)

Formulairet N:o 6.

Att N. N. inlemnat till Ull-Contoret den ett parti Ull, netto wigt 00 ℔, köpt af N. N. och fallen wid hans Schäferi å N. egendom, samt att denna Ull, af beskaffenhet att kunna hänföras till (finare, medelsina, ordinaira) Claſsen, och med fästad uppmärksamhet å närwarande Ull-priser i allmänhet, blifwit af Dß skäligen uppskattad till 00 R:dr per ℔, eller 000 R:dr tillsammans, warder härmedelst intygadt af Ull-Contoiret i Norrköping den

N. N. N. N.
(Contorets Sigill.)

Formulairet N:o 7.

Som jag underteckndad till N. N. försålt det af mig till Ull-Contoret inlemnade och med 000 R:dr belånte Ullpartie, stort 00 ℔, med wilkor, att han answarar för inbetalningen af nämnde lån; alltså äger han, att Ullen efter godtfinnanden disponera, hwilket härmed till bewis meddelas.

N. N.
Datum.
(Sigill.)

Formulairet N:o 8.

Som jag, enligt bifogade bewis, köpt det Ullpartie, stort 00 ℔, hwilket N. N. inlemnat till Ull-Contoret; såsom underpant för lån i Ull-Disconten af 000 R:dr, så ikläder jag mig all answarighet för betalningsskyldigheten af omförmäldte lån, mot rättigheten att anses såsom ägare af nämnde Ull; Anhållande jag, att Kongl. Commerce-Collegium wille härtill bifalla och derjemte tillåta, att N. N:s för länet utgifne förbindelse må anses wara till all kraft och werkan förfallen, samt till utgifwaren återställas. Datum.

N. N.
(Sigill.)

Som Kongl. Maj:t under dessa dag bewilljat Commerce-Råderne J. P. Hemberg och G. Berghman, samt Hand-

Handlanden G. Hagerman privilegium för 10 års tid på en enskild Bank-inrättning i Ystad, under namn af Skånska Privat-Banken, samt i nåder gillat och fastställt de i sådant afseende upprättade Bolags-reglor och Utlånings-reglemente, dem Kongl. Maj:t funnit öfverensstämmande med de för dylika Banker i Kongl. Kungörelsen den 14 Januarii 1824 (införd wid 15 Cap. d. B.) lagde grunder; så kommer, i följd häraf, Bolaget för Skånska Privat-Banken att tillgodonjuta de i samma nådiga Kungörelse enskilda Bank-inrättningar förunnade förmoner och rättigheter. R. Kung. d. 14 Oct. 1830.

Stadfästelse-resolution å bolags-reglor och utlånings-reglemente för Skånska privat-banken i Ystad.

Kongl. Maj:ts nådiga resolution uppå en af Commerce-rådet Gustaf Berghman, Handlanden Gustaf Hagerman och Commerce-rådet Jöns Peter Hemberg gjord underdånig ansökning, deruti de, med underdånig anmälan, att hafwa ingått bolag för inrättande af en privat-bank uti staden Ystad, under namn af Skånska privat-banken, i underdånighet anhållit om nådigt privilegium för en sådan privat-bank, att under tio års tid fortsara, samt nådig stadfästelse å de i sådant afseende upprättade bolags-reglor och utlånings-reglemente. Gifwen Stockholms Slott den 14 October 1830.

Kongl. Maj:t har i nåder låtit denna underdåniga ansökning Sig föredragas och derwid funnit de upprättade bolags-reglorna och utlånings-reglementet af följande innehåll:

Bolags-reglor
för Skånska privat-banken i staden Ystad.

I följd af Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse af den 14 Januari 1824, angående inrättande af enskilta banker eller disconter, samt 6 §. uti lagen för Rikets Ständers bank af den 1 Mars 1830, hafwa undertecknade, till befordran af åkerbruk, boskapsstötsel, näringar och handel uti provinsen Skåne, ingått bolag för en privat-bank uti staden Ystad, under namn af bolaget för Skånska privat-banken, och derwid öfverenskommit om följande bolags-reglor:

§. 1. Skånska privat-bankens stiftelsefond skall bestå af twåhundrade sextioser tusende sexhundrade sextioser (266,666) Riksdaler, trettiotwå skilling banco transportsedlar, eller ethundrade tusende (100,000) Riksdaler specie, efter 128 skilling banco per Riksdaler, enligt nu gällande myntbestämning. Denna fond ökes i mån af förekommande behof, antingen genom upplåning eller actieteckning.

§. 2. Så många procent af stiftelsefonden, som anses nödige i och för privat-bankens öppnande, insättas wid påfordran contant af hwarje bolags-ledamot, och i förhållande till deß andel i bolags-capitalet, uti privat-bankens caßa, antingen uti banco transportsedlar eller Riksdaler specie, efter 128 skilling per Riksdaler. För återstående delen af bolagets fond deponeras i privat-banken, och före deß öppnande, erkänd och antaglig säkerhet. Denna säkerhet skall bestå: antingen i controlleradt guld och silfwer, uppskattadt efter det wärde hwartill Rikßens Ständers bank samma inlöser, eller uti godkände actie-bref, inteckningar uti fast egendom, då de ej öfwerstiga åsatta bewillningswärdet, samt i reverser med godkänd borgen. Tiden för contant inbetalning af hypothicerade bolags-capitalet samt huru stor andel deraf, bestämmes i mån af förekommande behof.

§. 3. Alla i privat-banken för tecknad andel i bolagets fond deponerade hypothek pröfwas till säkerhet och egenskap af bolaget gemensamt.

§. 4. Skånska privat-bankens discontrörelse bedrifwes på sätt Kongl. Kungörelsen af den 14 Januari 1824, samt privat-bankens utlånings-reglemente derom förordna.

§. 5. Bolaget medgifwer upp- och afskrifnings-räkning samt depositrörelse i privat-banken, allt i likhet med reglementets föreskrift.

§. 6. Alla utlåningar ske antingen på säkra namn eller hypothek. Spannmål och bränwin kunna äfwen belånas i likhet med hwad utlånings-reglementet derom stadgar.

§. 7. Med den 31 December hwarje år skola alla privat-bankens böcker och räfenskaper wara afslutade. Revision förrättas af bolaget gemensamt hwar sjette månad.

§. 8. Hwarje ledamot af detta bolag answarar i och för Skånska privat-bankens förbindelser, en för alla och alla för en, i likhet med Kongl. Kungörelsen af den 14 Januari 1824.

§. 9. Bolaget för Skånska privat-banken ingås för en tid af tio (10) år, räknadt från den dag bolaget wid behörig domstol anmält sine privilegier, samt i Rikets tidningar kungjort om privat-bankens öppnande. Will bolaget ytterligare fortsätta denna privat-banks rörelse, skall derom i underdånighet hos Kongl. Maj:t anmälas minst aderton (18) månader innan närwarande octroy-tid tilländagått. I öfrigt gäller om detta bolag allt hwad 15 Cap. Handels-Balken samt Kongl. Förordningen af den 26 Juni 1798 om bolag i allmänhet förordnar.

Utlånings-reglemente
för Skånska privat-banken i staden Ystad.

§. 1. För alla utlåningar, ware sig nya lån eller omsättningar, samt i discont-wäg af privat-banken bewiljas, skall ränta beräknas och innehållas efter fem för hundrade om året för hela låningstiden, hwilken ej får öfwerstiga sex månader. Samma ränteberäkning gäller äfwen efter förfallodagen för lån som inom fjorton dagar derefter liquideras; men för alla lån, som ej inom fjorton dagar efter förfallodagen liquideras, erlägges twåtredjedels procent för hwarje månad, räknadt ifrån förfallodagen intilldeß lånet warder till fullo inbetaldt; dock med åliggande för privat-banken att, så snart twå månader efter förfallodagen förlupit, utan uppsköf anställa lagsökning mot låntagaren.

§. 2. Enär upp- och afskrifnings-räkning bewiljas, skall summan bestämmas, och får ej understiga femhundrade Riksdaler banco transportsedlar. Privat-banken debiterar ett procent för alla penningar som uttagas, och crediterar tre procent för alla summor, som insättas på denna räkning. Alla helgfria dagar, då privat-banken är öppen, är så wäl insättning som uttagning på sådan räkning tillåten; dock skall summan i båda fallen minst utgöra ethundrade Riksdaler banco.

§. 3. Då contanta penningar deponeras i privat-banken, skall det ske med ömsesidig bestämd uppsägelsetid, när summan öfwerstiger femhundrade Riksdaler banco. Privat-banken erlägger årlig ränta med tre för hwarje deponerade hundrade Riksdaler banco transportsedlar; men för contanta depositioner under tjugo Riksdaler banco erlägger privat-banken ingen ränta. Bewis öfwer alla contanta depositioner utställas antingen till bestämd man, eller till innehafware.

§. 4. När utlåning på spannmål eller bränwin bewiljas, skall waran besigtigas och på bestämdt ställe förwaras. Ställe låntagaren tillika wederhäftig borgen för all skada som kan wederfaras panten, för all kostnad och förlust derwid, samt för bliswande undermål.

§. 5. För alla sådana hypothicerade effecter, som privat-banken erkänner länbara, ställer låntagaren tillika wederhäftig borgen för all den förlust, kostnad och skada, som i och för panten kan uppkomma.

§. 6. Alla lån bewiljas på högst sex månader, hwaraf räntan genast afdrages och innehålles. Då omsättningar af lån bewiljas, skall minst en tiondedel af primitiva lånesumman inbetalas, så att hela lånet är inom fem år liquideradt.

§. 7. Antagliga och erkända betyg öfwer så wäl låntagarens som cautionisters wederhäftighet stola owillkorligen åtföljа alla låneansökningar.

§. 8. Den högsta summa, för hwilken så wäl låntagare som cautionist får till privat-banken häfta, kommer att bero på privat-bankens bepröfwande.

§. 9. Alla bewiljade lån utgå antingen uti privat-bankens assignationer på Rikßens Ständers bank, eller uti privat-bankens förskrifningar enligt laga författningar.

§. 10. Alla låneansökningar ställas till Skånska privat-bankens låne-contoir i Ystad, som, utan arfwode och blott med afdrag af postporto, besörjer expeditionen.

Kongl. Maj:t, som med nådigt wälbehag inhämtat denna bank-inrättning, hwilken bör bidraga till större lifligket i penningerörelsen inom Skåne, will i nåder meddela bolaget det sökta privilegium å denna inrättning, under en tid af tio år, räknade ifrån den dag inrättningen till utlåning öppnas, samt tillika i nåder gilla och fastställa de bolagsreglor och det utlånings-reglemente, som delägarne upprättat och Kongl. Maj:t funnit öfwerensstämmande med de uti Kongl. Kungörelsen af den 14 Januari 1824 för inrättandet af enskilda banker, lagde grunder: kommande bolaget i följd häraf att tillgodonjuta de genom samma nådiga Kungörelse enskilda bank-inrättningar förunnade förmåner och rättigheter. Hwilket till underdånig efterrättelse länder.

Som Kongl. Maj:t på sätt Deß under denna dag utfärdade och i Författnings-Samlingen införda N. Resolution utwisar, bewiljat ett bolag privilegium för tio år på en enskild Bank under namn af Wermlands Provincial-Bank, samt gillat och fastställt de i sådant afseende upprättade Bolags-Reglor och Utlånings-Reglemente; så kommer, i följd deraf, nämnde Provincial-Bank att tillgodonjuta de i Kongl. Kungörelsen den 14 Januarii 1824, (införd wid 15 Cap. d. B.) enskilda Banker eller Disconter förunnade förmoner och rättigheter. R. Kung. d. 17 Nov. 1832.

Stadfästelse-resolution å bolags-reglor och utlånings-reglemente för Wermlands provincial-bank.

Kongl. Maj:ts Nådiga Resolution uppå en af Biskopen och Commendeuren af Deß Nordstjerne-Orden, Doctor J. A. Hedrén, Häradshöfdingen, Grefwe D. Frölich och Kammereraren C. G. Nyström, å egna och öfriga deltagandes i actieteckning till stiftande af en Provincial-bank i Wermland wägnar, i underdånighet gjord ansökning om octroj för samma bank-inrättning på 10 år och om nådig stadfästelse af de emellan delägarne öfwerenskomna bolags-reglor och utlånings-reglemente: gifwen Stockholms Slott den 17 November 1832.

Kongl. Maj:t har i nåder låtit denna underdåniga ansökning Sig föredragas: och derwid funnit de upprättade bolags-reglorna och utlånings-reglementet af följande lydelse:

Bo-

Bolags-reglor.

§. 1. Bankens stiftelse-fond skall bestå af minst 500,000 Riksdaler banco, fördelade i 5000 lotter à 100 Riksdaler hwardera.

Med ytterligare teckning förhålles på sätt särskilte preliminär-artiklar föreskrifwa.

§. 2. Stiftelse-fonden kan frambeles ökas, om bolaget så för godt finner, genom tillåtelse för lottägarne att öka sin teckning pro rata parte.

Den som icke will begagna, för tillfället, beslutet om ökad teckning i bredd med öfrige lottägare, har rättighet att, med eller utan wilkor upplåta sin rätt till annan lottägare, enligt särskilt aftal, som emellan kontrahenterne blir till efterrättelse gällande.

§. 3. Stiftelse-fonden kan äfwen ökas genom intagande af så kallade Kommandit-delägare, hwilka äro sådane, som, utan answarighet och utan att omedelbarligen eller medelbarligen deltaga i bankens styrelse eller bolagets beslut, blott njuta twå-tredjedelar af den afkomst och utdelning, som belöper å deras inbetalde kapitaler.

§. 4. En reserv-fond skall bildas, bestående dels utaf den en-tredjedel i årliga winsten, som kommandit-delägarne icke tillgodokommer, dels af sådan öfwerskjutande procent-utdelning, hwilken lottägarne wid bolagsstämma anslå till denna fond, som blir dem ensam tillhörig.

§. 5. Af stiftelse-fonden skall en-femtedel, efter bolagets beslut, och i den mon rörelsen så fordrar, inom 3:ne månader efter bankens öppnande kunna infordras, men sedermera kan högst en-femtondedel af hela fonden i sender, med en mellantid af 4 månader, efter 3 månaders uppsägning, indrifwas, till deß en-tredjedel af teckningssumman är inbetalb. — För de öfrige twå-tredjedelarne anslemna lottägarne wid allmänna sammankomsten näst före bankens öppnande, fine till banken eller ordres ställde förskrifningar, att betalas högst efter 6 månaders uppsägning, hwilka förskrifningar skola åtföljas af säkre inteckningar uti fast egendom, goda actier eller andre wärde ägande papper och handlingar. — Och sedan bolaget, wid deß första allmänna sammankomst före bankens öppnande, pröfwat och godkänt säkerheten deraf, skola alla stiftelse-fonden tillhörande reverser och hypotheks-handlingar, deponeras uti Carlstads läns ränteri i särskild dertill inrättad kassa-kista med 2:ne lås, hwartill en nyckel förwaras af bankens direction och den andra af räntemästaren.

En fullständig förteckning öfwer nyssnämde handlingar skall jemwäl till Konungens Befallningshafwande i Carlstad öfwerlemnas.

I händelse att lottägare icke kan eller will anslemna inteckning eller andre wärde ägande papper, skall det wara honom tillåtet att erlägga contanter för sin teckningssumma, hwilka contanter Central-directionen bör till twå-tredjedelar anwända till lån emot inteckningar eller actier, hwilka läggas till grundfonden. Den å sådan utlåning upplöpande ränta redowisas till lottägaren enligt instructionen för Central-directionen.

§. 6. I den mon contanta penningar eller säkerheter anslemnas, utfärdar bankens Central-direction deremot swarande lottbref.

§. 7. Den lottägare, som icke inom den tid Central-directionen utsätter, inbetalar sine tillskott, skall derå erläggа 8 procents ränta från förfallodagen, intill deß betalning sker, och taxeras utan uppehåll.

§. 8. All winst och inbördes ansvarighet beräknas lottägarne emellan i mon af deras andelar i stiftelse-fonden, samt all förlust för så wäl lottägare som kommandit-delägarne beräknas efter deras teckningsbelopp.

§. 9. Ingen lottägare hafwe rätt öfwerlåta sin lott utan särskilt tillstånd, det Central-directionen, på sätt instructionen föreskrifwer, kan lemna. Anmälan göres derom till Central-directionen, och äger bolaget i hwarje fall förmansrätt att till sig lösa den eller de lotter, någon lottägare sinner sig hugad afsätta.

§. 10. För de förskrifningar, inwisningar, depositionsbewis eller sedlar, af hwad namn de wara må, som af provincial-banken utfärdas, träda lottägarne i laga ansvarighet, en för alla och alla för en.

§. 11. I den högst osannolika händelse att banken skulle sinnas hafwa gjort förluster till en-tiondedel af deß capital, skall deß rörelse genast upphöra och bolaget, efter gjord utredning, upplösas, då en hwar i mon af sin delaktighet ersätter hwad som brista kan.

§. 12. För att wara gällande och för banken förbindande, måste minst 3:ne af bankens Directörer jemte Kamereraren hafwa underskrifwit alla förskrifningar, inwisningar, depositions-attester eller sedlar, som af banken utgifwas.

§. 13. Banken förwaltas af en Central-direction i Carlstad, som har rättighet utgifwa sådane förbindelser, hwarföre bolaget answarar, och hos hwilken skyldigheten, att dem mot landets allmänna mynt inlösa, ensamt hwilar.

Denna direction skall bestå af nio bland lottägarne af dem ärligen walde ledamöter, deraf minst tre skola wara i Carlstad ständigt boende, och af minst fyra landtmän, brukseidkare, eller inwånare i provinsens öfrige städer.

Minst 3:ne ledamöter böra wara närwarande wid directionens sammankomster, om beslut skall kunna fattas.

§. 14. Deßutom och i den händelse lämpligt sinnes att inrätta bank-afdelningar i de inom provincen warande städer eller andre ställen, der sådant pröfwas görligt, skall för hwarje sådan afdelning en särskild direction bland lottägarne wäljas, bestående af fem ledamöter, deraf minst twå skola bo på stället och minst twå wara landtmän eller brukseidkare, boende i trakten deromkring.

Afdelnings-directionerne äga att ombestyra utlåningar och incasseringar samt att hålla räkningar med enskilda personer, på sätt reglementet och instructionen widare föreskrifwa; men må ej utfärda andre förbindelser, än inwisningar på Central-directionen i Carlstad och ware ej heller skyldige med landets allmänna mynt inwexla eller inlösa bankens förbindelser.

§. 15. Så snart en bank-afdelning beslutas, skall ett särskilt distrikt för deß rörelse bestämmas.

§. 16. På stället waranде directions-ledamöter ware skyldige, der icke laga förfall inträffa, att sammanträda minst en gång hwarje wecka, och de öfrige minst hwar tredje månad.

Wid hwarje ordinaire eller efter utfärdad kallelse utsatt extra sammankomst skall anteckning göras, hwilka som med eller utan förfall utebliswit, och de tillstädeskomne utse sins emellan en ordförande för tillfället, som, i händelse af paria vota, har votum decisivum.

Wid qwartals-sammankomsterne bör minst en ledamot af Central-directionen insinna sig såsom inspector hos hwarje bank-afdelning, äfwensom, i lika egenskap en ledamot från hwarje afdelnings-direction, wid centralbanken. Wörandes tiden för deße sammankomster så regleras, att de icke någorstädes inträffa närmare intill hwarandra än 3:ne dygn.

Hwarje directions-ledamot äger att till extra directionssammankomster kalla den direction, hwari han är ledamot.

§. 17. Genom enstämmigt beslut af de öfrige ledamöterne i hwarje direction kan ledamot, på grund af förfallolöst uteblifwande eller annan orsak, uteslutas utur directionen. En ny ledamot inwäljes i sådant fall genast intill nästa bolagsstämma. — På samma sätt förhålles, der ledamot, sedan bolagsstämma är slutad, dör eller afsäger sig sin befattning.

§. 18. Central-directionen äger att gifwa afdelningsdirectionerne föreskrifter i afseende på så wäl rörelsen som den ständiga mellan-räkning och controll, hwilken mellan densamma och bank-afdelningarne är nödig. Den ensam har att, genom deß ombudsman eller secreterare, tala och swara i alla mål, som för bankens räkning eller mot den samma drifwas. Den afslutar hufwudräkningen öfwer bankens hela rörelse. Den äger jemwäl, intill nästa bolagsstämma, föreskrifwa sådane nya reglor för det hela, som af omständigheterne finnas påkallade, och som icke strida mot hwad här blifwit stadgadt.

§. 19. Directionerne äga hwar för sig till- och afsätta bankens tjenstemän, men deras arfwoden bestämmas af bolaget.

§. 20. Wid hwarje Central-directionens qwartals-sammankomst bör en tablå öfwer bankens ställning uppgöras och granskas. Denna tablå bör sedermera wara å hufwudcontoret tillgänglig för en hwar lottägare; men något widare tillträde till bankens böcker, än wid allmän bolagsstämma, ware ej tillåtet andre, än ledamöterne af samtlige directionerne och revisorerne.

§. 21. Hyser lottägare misstankar emot det uppgifne förhållandet, eller har anmärkningar mot förwaltningen att göra, rörande omständigheter, som förmenas innefatta wåda för bankens säkerhet, må han sådant skriftligen anmäla hos Central-directionen, som det åligger att ofördröjligen afgifwa nödige upplysningar. Det beror sedan på hans eget godtsinnande huru wida han will påyrka allmän extra bolagsstämma, den directionen i sådant fall, inom 8 dagar efter derom gjord skriftelig requisition, skall uti Carlstads tidning utlysa, att hållas 14 dagar derefter.

Wid sådan requisition ware dock fogad en deposition af twåhundrade Riksdaler banco, hwilken anmärkaren förwerkar, i händelse hans anmärkningar eller påyrkande af extra bolagsstämma pröfwas obehörige.

§. 22. Central-directionen kan ensam sammankalla bolaget till extra bolagsstämma; men hwarje afdelnings-direction äger samtfält samma rätt att hos Central-directionen påyrka bolagets sammankallande, som enligt föregående 21 §. är tillagd enskild lottägare. Någon sådan deposition, som är tillagd enskild lottägare, erfordras icke i detta 2 mom. af sistnämnde §. omnämnes, erfordras icke i detta fall.

§. 23. Ordinarie bolagsstämma skall hållas hwarje år i Carlstad den 18 Februari, eller, om helgedag då inträffar, dagen derefter. Helgfria dagen näst förut skrifwes anteckningen hos secreteraren, enligt ägande lotter eller fullmäktiger, och de tillstädeskomne anställa wid sammanträdet genast wal af ordförande, hwilken åter utser en protokolls-förande.

De närwarandes pluralitet äger att besluta äfwen för de frånwarande.

Wid ordinarie bolagsstämma wäljes tre revisorer och twå suppleanter till granskning af löpande årets förwaltning.

§. 24. Innehafvaren af 5 lotter (men icke mindre) är berättigad till en röst, af 20 till 2:ne röster, och sedan för hwarje ytterligare 20 lotter till en röst, intill antalet af 15 röster, som är det högsta någon lottägare får gagna.

§. 25. Rösträttighet ägande person må för sig ställa fullmäktig, utsedd bland öfrige lottägare.

Äfwen må de, som icke äro lottägare i banken, men som i egenskap af executorer, förmyndare eller syssloman enligt lag förwalta röstberättigades talan, deltaga i bolagets öfverläggningar och omröstningar i och för sådan förwaltning.

§. 26. Den 1 Februari hwarje år sammanträda i Carlstad de af föregående ordinarie bolagsstämma walde revisorer, hwilka, efter att hafwa granskat förwaltningen och bankens tillstånd i hela dess widd, derom afgifwa berättelse, hwilken, ställd till bolagsstämman, afgifwes till Centraldirectionen, minst åtta dagar före bolagsstämman.

§. 27. Bankens rörelse drifwes i enlighet med bifogadt reglemente och hwad derom är eller blifwer lagligen stadgadt.

§. 28. Bolaget ingås för en tid af tio år, räknade från den dag bolaget, efter erhållen octroj och i tidningarne derom utfärdad kungörelse, sammanträdt till första bolagsstämman.

Will bolaget ytterligare fortsätta denna banks-rörelse, skall ny octroj dertill sökas minst 18 månader innan den första tilländagått. Intill deß gälle, utan någon ändring annorlunda än i hwarje fall föreskrifwet är, deße bolagsreglor och reglementet, samt allt hwad 15 Capitlet Handels-Balken och Kongl. Förordningen d. 27 Juli 1798 om bolag i allmänhet stadga.

Utlånings-reglemente.

§. 1. Reverser, werlar, waror och andre hypotheker, som innefatta tillräcklig säkerhet för provincial-banken, kunna utan bestämd maximi-summa, disconteras.

§. 2. För alla utlåningar, som i discontwäg af provincial-banken bewiljas, skall ränta beräknas och innehållas efter högst sem för hundrade om året för hela låningstiden, hwilken i allmänhet ej får öfwerstiga sex månader. Samma ränteberäkning gäller äfwen efter förfallodagen för lån, som inom åtta dagar derefter liquideras; men för alla lån, som ej inom åtta dagar efter förfallotiden betalas, erlägges twå-tredjedels procent för hwarje månad, räknadt från förfallodagen intill deß lånet warder till fullo inbetalbt: dock med åliggande för bank-directionen att, så snart twå månader efter förfallodagen förlupit, utan uppskof anställa lagsökning emot låntagaren och borgesmännen.

Om efter det bank-rörelsen ett års tid warit i gång och den erfarenhet wunnits, att fonderne äro tillräcklige att kunna meddela omsättningar af utgifne lån, så kunna lottägarne wid allmän bolagsstämma göra den förändring i ofwanstående moment, att omsättningar af lån på då stadgade grunder må kunna bewiljas.

§. 3. Enär upp- och afskrifnings-räkning bewiljas och deponenten nebsatt en aßignerings-sond af minst 500 Riksdaler banco, äger han derefter rättighet att wid anfordran, så längt depositionen räcker, benämna åter uttaga eller efter aßignation uttaga låta, alla helgfria dagar i weckan, då banken är öppen, äfwensom nya insättningar åter må göras, deröfwer allt banken håller noga räkning.

För sådane innestående deposit-medel betalar banken 3 procents ränta. Dock få å sådan räkning insättningar icke ske i mindre summor än 100 Riksdaler, ej heller uttagning i mindre än 20 Riksdaler eller i andra än jemna tiotal, utom wid liquider halfärswis, då räkning afslutas.

§. 4. Då, utan öppnande af upp- och afskrifnings-räkning, contanta penningar såsom deposition emottagas i provincial-banken, skall det ske med ömsesidig bestämd uppsägelsetid. Provincial-banken erlägger årlig ränta med 3 procent för hwarje deponerade 100 Riksdaler; men för kontanta depositioner under 100 Riksdaler erlägger banken ingen ränta.

§. 5. Caßa-crediter emot ställd säkerhet, utan föregående deposition, kunna efter särskilt aftal och emot sex procents ränta bewiljas de näringsidkare, som under en jemn rörelse göra täta omsättningar med uttagningar och åter-insättningar af instytande medel.

§. 6. Enär waror eller effekter belånas, så förbehålles banken rättigheten att, då lån derå wid förfallotiden icke inbetalas, utan gäldenärens widare hörande, låta efter å rådhuset ägangne 3:ne uppbud offentligen försälja de pantsatte warorne eller effekterne till den mästbjudande, med skyldighet för banken att, efter afdrag af lånebeloppet, ränta och omkostnader, redowisa och genast utbetala möjligen blifwande öfwerskott.

§. 7. Den högsta summa, för hwilken så wäl låntagare som cautionist får till provincial-banken häfta, kommer att bero på Directörernes bepröfwande; och deße sednare följa wid pröfningen de närmare föreskrifter, som bolaget wid allmän sammankomst kan meddela till efterrättelse.

§. 8. Alla bewiljade lån utgå antingen uti provincial-bankens aßignationer på Riksens Ständers bank, eller provincialbankens förskrifningar enligt laga författningar.

§. 9. Alla låne-ansökningar aflemnas eller insändas till Wermländska provincial-bankens låne-contor, som uträfwode, under öppen recommendation på låntagarens risk, med posten aßänder penningarne till låntagaren. — Låntagaren ware derföre skyldig att wid låne-reversalets insändande bifoga postporto.

Kongl. Maj:t har med nådigt wälbehag ansett ifrågawarande enstilda bank-inrättning, som bör bidraga till större lisighet i penninge-rörelsen bland Wermlands idoga innebinare: och som Kongl. Maj:t funnit hufwudgrunderne för samma inrättning öfwerensstämmande med dem, Kongl. Kungörelsen af den 14 Januarii 1824 för enskilta banker eller disconter föreskrifwer; alltså, och med tillämpning af högstberörde Kungörelse samt 6 §. i lagen om Rikets Ständers bank af den 1 Mars 1830, will Kongl. Maj:t härmed i nåder meddela det sökta privilegium för en bank-inrättning under namn och firma af Wermlands Provincial-Bank, under tio år, räknade ifrån den dag bolaget, efter derom i allmänna tidningarne utfärdad kungörelse, sammanträdt till första bolagsstämman, samt tillika i nåder gilla och fastställa ofwanstående bolags-reglor och utlånings-reglemente, detta allt likwäl med följande wilkor och förbehåll:

1:o Att bolaget skall åligga, att, inom åtta dagar efter hållen och slutad första bolagsstämma, till Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i Carlstad uppgifwa, äfwensom i allmänna tidningarne kungöra hwilka personer blifwit till ledamöter af Directionen utsedde och hwilke deribland, som erhållit uppdrag att underteckna de förskrifningar, inwisningar och depositions-bewis, som i provincial-bankens namn utfärdas: börande sådane uppgifter och kungörelser förnyas, så ofta en eller flere af Directionens ledamöter ombytas.

2:o Att den årliga, i 26 §. af bolags-reglorna omförmälda, revisions-berättelsen skall, genast efter ordinarie bolagsstämmans slut, till Kongl. Maj:t i underdånighet insändas och, på Directionens föranstaltande, genom trycket till allmänhetens kännedom befordras.

3:o Att actier uti Wermlands provincial-bank icke skola derstädes såsom säkerhet för lån emottagas.

4:o Att högsta utlånings-tiden ej må öfwerstiga nio månader.

5:o Att, wid försäljning af belånta waror och effekter, 2 §. 10 Cap. Handels-Balken skall tjena till efterrättelse; och

6:o Att provincial-banken aldrig må påräkna något understöd af allmänna medel för deß upprätthållande eller återredning.

I följd af Kongl. Maj:ts nu, under förberörde wilkor och förbehåll, meddelade nådiga privilegium och stadfästelse å bolags-reglorna och utlånings-reglementet, kommer Wermlands provincial-bank att tillgodonjuta de genom Kongl. Kungörelsen af den 14 Januari 1824, enskilta banker eller disconter förunnade förmåner och rättigheter. Kongl. Maj:t will derjemte, enligt derom å nu warande delägares wäl gjord underdånig framställning, i nåder förklara bolaget wara obehindradt, att, om det wid första allmänna bolagsstämman så åstundar, öppna provincialbanken med det redan tecknade actie-capitalet, uppgående till 347,800 Rdr. Hwilket till underdånig efterrättelse länder.

Som Kongl. Maj:t på sätt Deß under denna dag utfärdade och i Författnings-Samlingen införda öppna nådige Bref utwisar, bewiljat Octroj på tio års tid från och med 1836 års början räknadt, för en Bank-Inrättning under namn och firma Stora Kopparbergs Läns och Bergslags enskilda Bank, samt tillika gillat och fastställt de Bolagsreglor och det Utlånings-reglemente, som i sådant afseende blifwit upprättade och Kongl. Maj:ts stadfästelse underställde; så kommer, i följd deraf, nämnde enskilda Bank att tillgodonjuta de i Kongl. Kungörelsen den 14 Januarii 1824 enstilda Banker eller Disconter förunnade förmoner och rättigheter. R. Kung. d. 14 Nov. 1835.

Öppet Bref uppå Octroj för en Bank-inrättning under namn af: Stora Kopparbergs Läns och Bergslags enskilda Bank.

Wi CARL JOHAN m. m. göre weterligt: Att sedan Stora Kopparbergs Bergslag jemte ett större antal Bruks- och Näringsidkare i Länet ingått Bolag till stiftande af en enskild Bank, hwars ändamål bleswe att bereda lättnad för Bergshandteringen och öfrige näringar i orten, och tecknats af Actier till bildande af erforderlig grundfond för sådan Bank-inrättning jemwäl ägt rum, så hafwa Bergshauptmannen G. S. Tham, Landskamreraren P. G. Lindbom, Geschwornern H. P. Eggertz, Brukspägaren H. Gahn och Rådmannen P. Linderholm, enligt uppdrag af Bolaget, att en till Oß ställd, samt af Wår Befallningshafwande i Fädrelandets Län insänd och med deß tillstyrkande beledsagad skrift, underdånigst anhållit om Octroj för samma Bank-inrättning på Tio år, räknade från nästkommande års början, under namn och firma af Stora Kopparbergs Läns och Bergslags enskilda Bank, samt om Nådig stadfästelse å de Bolagsreglor och det Utlåningsreglemente Bolaget upprättat, och hwilka i sådant ändamål till Oß nu i underdånighet öfwerlemnats.

Wid föredragning af handlingarne i detta mål, hafwer Wi funnit förenämnde Bolags-reglor och Utlånings-reglemente wara af följande lydelse: De-

Bolags-reglor och Utlånings-reglemente för Stora Kopparbergs Läns och Bergslags enskilda Bank, gillade och antagne wid allmän Bolagsstämma den 2 October 1835.

Bolags-Reglor.

§. 1. Stiftelse-Fonden för Stora Kopparbergs Läns och Bergslags enskilda Bank skall utgöra minst Twåhundra Tusen (200,000) R:dr Specie eller 533,333⅓ R:dr Banco, fördelade på 1600 Lotter, à 125 R:dr Specie eller 333⅓ R:dr Banco hwardera.

§. 2. Stiftelse-Fonden kan framdeles ökas, om Bolaget så för godt finner, genom tillåtelse för Lottägarne, att öka deras teckning pro rata parte.

Den af dem, som icke will begagna ett af Bolaget fattadt beslut om ökad teckning, äger att sin rätt till annan Lott-ägare öfwerlåta, enligt särskildt aftal, som hos Directionen anmäles och af Bolaget pröfwes.

§. 3. En Reserv-Fond skall bildas genom afsättande af 5 procent utaf Bankens årliga winst, jemte den del af winstmedlen, som icke i jemna procent kan till Lott-ägarne utdelas.

§. 4. Af Stiftelse-Fonden skall, i mohn af behofwet, 40 procent kunna infordras, på det sätt, att 10 procent inbetalas wid Bankens öppnande och 10 procent inom en månad derefter, samt widare 20 procent, hälften hwarje gång, med en mellantid af minst fyra månader ifrån den näst föregående inbetalningen, samt efter 3 Månaders uppsägning; och skall å deßa, wid Bankens öppnande ännu icke erlagde 30 procent, förskrifning med borgen tills widare lemnas.

För återstående 60 procent äslemna Lottägarne, wid allmän Bolagsstämma näst före Bankens öppnande, sine till Banken eller Ordres ställde förskrifningar, att betalas efter högst sex månaders uppsägning, och åtföljde af säkra hypotheker, såsom inteckningar i fast egendom, goda actier eller andra wärde-ägande handlingar, hwaribland dock icke Actier i denna eller andre enskilde Banker må antagas. Deßa förskrifningar och hypotheker pröfwas wid nämnde Bolagsstämma, och, sedan de godkände blifwit, deponeras i Stora Kopparbergs Läns Länteri, uti dertill inrättad caßakista, med twenne läs, hwartill en nyckel förwaras af Bankens Direction, och den andre af Räntmästaren.

En fullständig förteckning öfwer nyßnämnde handlingar skall jemwäl till Konungens Befallningshafwande i Länet ingifwas.

Will Lott-ägare deponera hela sin teckningssumma i penningar, anwände Bankens Direction 60 procent deraf till lån mot inteckningar eller annan säkerhet, som skall bland förenämnde handlingar förwaras; och kommer årlig ränta à 5 för hundrade, att å samma 60 procent Lott-ägaren godtgöras.

§. 5. Då Lott-ägare fullgjort hwad föregående 4 §. innehåller, kommer Lottbref att af Directionen utfärdas och honom tillhandahållas.

§. 6. Den Lott-ägare, som icke inom rätt tid efter 4 §. inbetalar sina tillskott, skall derå erlägga 8 procents årlig ränta ifrån förfallodagen, och lagsökas utan uppehåll.

§. 7. Will Delägare på annan person sin lott öfwerlåta, anmäle han sådant wid allmän Bolagsstämma, då, efter pröfning af den säkerhet, som denne sednare erbjuder, Bolaget beslutar om öfwerlåtelsen må medgifwas.

§. 8. För de creditsedlar, inwisningar och förbindelser, af hwad namn de wara må, som af Banken utfärdas, answare Bank-Bolaget efter allmän lag och Kongl. Kungörelsen den 14 Januari 1824; och ware samtlige delägare i all winst och förlust inbördes delaktige, i mohn af deras andelar i Stiftelse-Fonden.

§. 9. I den osannolika händelse, att Banken skulle sinnas hafwa gjort förluster till en tiondedel af deß teckningsfond, skall deß rörelse genast upphöra, och Bolaget, efter utredning, upplösas.

§. 10. Banken förwaltas af en Direction i Fahlun, bestående af Sex ibland Delägarne årligen walde Ledamöter.

Denna Direction allena har rätt att, å Bankens wägnar, utfärda förbindelser, och skyldighet att med landets allmänna mynt dem inlösa.

Derjemte har ock Directionen ensam att genom deß Ombudsman tala och swara i alla mål, som för Bankens räkning, eller mot densamma, komma att utföras.

Utom förenämnde sex Directeurer böra trenne ifrån spridda orter af Provinsen inwalde delägare wara tillstädes wid de i 14 §. omförmälde tabläers upprättande, och deßutom, på Directionens kallelse, deltaga i wigtigare förwaltnings-ärenden, på sätt särskild instruction för Directionen, närmare bestämmer.

§. 11. Directionens Ledamöter sammanträda en gång hwarje wecka, och deremellan så ofta de sielfwe finna det nödigt. Ej må beslut fattas, der ej minst tre Ledamöter äro i Directionen tillstädes.

§. 12. Alla i 8 §. nämnde förbindelser skola, för att giltige anses, wara af minst twänne Directions-Ledamöter, jemte Kamreraren, underskrifne.

§. 13. Wid hwarje sammanträde wälje tillstädeskomne Ledamöter sig emellan en Ordförande för tillfället, hwilken leder öfwerläggningarne och, i händelse af paria wota har wotum decisivum.

§. 14. För hwarje qwartal, nemligen wid Mars, Juni, September och December månaders utgång, skall af Directionen upprättas och af deß samtlige Ledamöter underskrifwas en Tablå, som utwisar Bankens ställning och förhållanden, och hwilken Tablå sedermera bör wara för Bankens delägare tillgänglig. Något annat tillträde för dem till Bankens böcker ware ej tillåtet, utom wid de allmänna Bolagsstämmorna.

§. 15. Genom enstämmigt beslut af de öfrige Ledamöterne i Directionen, kan Ledamot, på grund af förfallolöst uteblifwande från sammankomsterne, eller för annan orsak, från Directionen uteslutas. Så wäl då, som efter dödsfall och afsägelse, inwäljes intill nästa Bolagsstämma ny Ledamot genom omröstning af Directionens alla Ledamöter.

§. 16. Directionen samfäldt äger att, utan Bolagets hörande, genom omröstning till- och afsätta Bankens tjenstemän, men deras arfwoden bestämmas af Bolaget.

§. 17. Ordinarie Bolagsstämma skall hållas hwarje år i Fahlun den 8 Mars, eller, om helgdag då inträffar, dagen derefter. Helgfria dagen näst förut börjar anteckning hos Secreteraren af tillståndskomne, och wid sammankomstens början anställes wal af Ordförande, hwilken utför Protocolls-förande.

Extra Bolagsstämma kan, emellan de ordinarie stämmorna, af Directionen utsättas, efter kungörelse derom sjorton dagar förut i Stora Kopparbergs Läns Tidning.

Hwad de närwarandes pluralitet beslutar, gäller för Bolagets samtelige delägare.

§. 18. Delägare i Banken hafwa wid Bolagsstämmorna rösträttighet, hwar och en i förhållande till deß andel i Banken.

Röstberättigad får lemna fullmakt å annan delägare; dock må ingen, utom egna röster, föra talan för mer än 50 lotter, så framt de icke tillhöra en och samma person.

§. 19. Wid ordinarie Bolagsstämma wäljes bland delägarne twå Revisorer och twå Suppleanter, till granskning af det löpande årets förwaltning. Deße Revisorer, hwilka, när de åstunda, äga tillträde till Bankens böcker, sammanträda 3:ne weckor före nästa Bolagsstämma, och granske Bankens ställning och förwaltning i hela deß widd, samt uppsätte deröfwer skriftlig berättelse. Denna berättelse bör wara färdig åtta dagar före stämmans början och delgifwas Directionen, som har att densamma, jemte eget utlåtande öfwer deruti anmärkte förhållanden, till Bolagsstämman öfwerlemna.

§. 20. Utom den rätt Revisorerne, enligt föregående §. är lemnad, äge ock, till än mera betryggande af allmän och enskild säkerhet, Konungens Befallningshafwande i Länet att, om och när så för godt sinnes, taga kännedom om Bankens ställning och förhållanden.

§. 21. Bankens rörelse drifwes i enlighet med nedanstående Utlånings-Reglemente, och hwad i öfrigt derom är, eller framdeles blifwer lagligen stadgadt.

§. 22. Bankinrättningen fortsar en tid af 10 år, räknade från den dag Banken, efter erhållen octroj, och i tidningarne derom utfärdad kungörelse, öppnas.

Will Bolaget ytterligare fortsätta Bank-rörelsen, skall ny octroj dertill sökas minst 18 månader innan den första tillämbagått. Intill deß gälle deßa Bolags-Reglor och Reglementet, jemte hwad Lag och författningar om Bolag i allmänhet stadga.

Utlånings-Reglemente.

§. 1. Reverser, werlar, waror och andra hypotheker, som innefatta tillräcklig säkerhet, kunna wid Stora Kopparbergs Läns och Bergslags enskilda Bank, utan bestämd maximi-summa, disponeras.

§. 2. För alla utlåningar, ware sig nya lån eller omsättningar, som i Discontwäg af Banken bewiljas, skall ränta beräknas och innehållas efter högst fem för hundrade om året, för hela låningstiden, hwilken ej får öfwerstiga sex månader. För lån, som icke å utsatt tid inbetalas, erlägges ½ procent i månaden från förfallodagen, till den dag betalningsskyldigheten fullgöres; åliggande det dock Bankdirectionen att, så snart 2:ne månader efter förfallodagen förflutit, utan uppehåll indrifwa lånet genom lagsökning.

§. 3. Då upp- och afskrifnings-räkning bewiljas, skall summan bestämmas och får ej understiga 500 R:dr Banco. Sedan Afsigneringsfond blifwit nedsatt, äger deponenten att, alla helgfria dagar i weckan, då Banken är öppen, uttaga, eller efter afsignation uttaga låta, summor på jemna hundrade Riksdaler, så längt fonden medgifwer, äfwensom att åter insätta summor på dylika jemna belopp.

För sådane innestående medel betalar Banken tre procent ränta.

§. 4. Då, utan öppnande af upp- och afskrifnings-räkning, contanta penningar såsom deposition emottagas i Banken, skall det ske med ömsesidig bestämd uppsägningstid. Banken erlägger årlig ränta med tre procent för hwarje deponerade 100 R:dr; men för depositioner under detta belopp erlägges ingen ränta.

§. 5. Caßa-Creditiver emot ställd säkerhet, utan föregående deposition, kunna, efter särskildt aftal, och helst på kortare tid, bewilljas idkare af bergsbruk, handel och näringar. Creditiv-tagaren erlägger en procent årlig ränta på Creditivets hela belopp, och sederinera 5 procent på de summor, som derpå uttagas. — Ut-aßigneringar och insättningar få endast i summor på jemna 100:de Riksdaler.

§. 6. Den högsta summa, för hwilken så wäl låntagare som löfte̊sman får hos Banken hästa, beror på Directionens bepröfwande. Directionen följer likwäl wid denna pröfning de närmare föreskrifter, som af Bolaget kunna bliſwa meddelade.

§. 7. Läne-ansökningar aſſemnas eller insändas till den enſkilda Bankens Läne-Contoir, som, utan arſwode, under öppen recommendation på låntagarens risk, med posten till honom aſſänder den bewiljade lånesumman, jemte underrättelse om dagen då länet förfaller. Låntagaren ware derföre ſkyldig att, wid läne-reverſalets insändande, biſoga poſtporto.

Då Wi anſett, att en wäl ordnad enſkild Bankrörelſe, med förgfällighet wårdad och med ſträng förſigtighet handhafd, bör giſwa en förökad kraft och liſtighet åt näringarne i den ort, inom hwilken deß werkningar ſträcka, och de ſtadganden, hwilka, i aſſeende på iſrågawarande Bankrörelſes bedrifwande, äro intagne uti det öfwerenskomna Reglementet för Bank-Bolaget, ſynas ändamålsenlige, alltſå, och med tillämpning af Wår Nådiga Kungörelſe af d. 14 Januari 1824 angående enſkilda Banker och 6 §. i Lagen om Rikets Ständers Bank af den 1 Mars 1830, haſwe Wi welat härmed i Nåder meddela den ſökta Octrojen på Tio års tid, från och med 1836 års början räknadt, för en Bank-inrättning under namn och firma af Stora Kopparbergs-Läns- och Bergslags enſkilda Bank, ſamt tillika i Nåder gilla och faſtſtälla oſwanſtående Bolags-reglor och Utlänings-reglemente, med tillägg af följande wilkor till iakttagande, nemligen:

1) Wärt Nådiga Privilegium för Bolaget, åſwenſom Bolagsreglorna, ſkola intagas i Fahlu Stads Rådſtuſwu-Rätts Protocoll.

2) Bolaget ſkall, före den enſkilda Bankens öppnande, icke allenaſt till Wår Befallningshafwande i Länet meddela uppgift om de perſoner, hwilka komma att underteckna Bolagets förbindelſer, utan ock låta införa kungörelſe derom i Stats-Tidningen: hwarande beſtämma iakttagas, då, genom ombyte af perſoner, någon förändring med underſkrifterne inträffar.

3) Utom inwisningar på Rikets Ständers Bank, må den enſkilda Banken ej utgifwa andra tryckta eller graverade förbindelſer, än ſedlar, ſtälde till innehafwaren att wid anfordran af den enſkilda Banken inlöſas, hwilka ſedlar ej få lyda på mindre belopp, än Twå Riksdaler Banco.

4) Den enſkilda Banken må ej utgifwa inwisningar å Rikets Ständers Bank eller ſedlar till ſtörre ſammanlagdt belopp, än ſom, utan beräkning af Bankens egna lånehandlingar, motſwaras af

a) behållningen i deß egna caſſor af Rikets gångbara mynt i ſilfwer eller ſedlar;

b) återſtoden af deposition på räkning i Rikets Ständers Bank, och

c) Bolagets odiſponerade tillgångar i ſådane hypotheker, ſom, enligt 4 §. af Bolagsreglorna, tillhöra ſtiftelſe-fonden.

5) Bolagets upp-låningar, under hwad form ſom hälſt, må ej öfwerſtiga hälften af enſkilda ſtiftelſe-fonden i contanta penningar eller ſäkerheter, och förbindelſer ej utgifwas annorlunda, än på beſtämd återbetalnings-tid eller efter wiß uppſägning, och icke å mindre belopp, än Etthundrade Riksdaler Banco.

6) Derest den enſkilda Banken icke wid anfordran inlöſer ſina tryckta eller graverade ſedlar med Rikets metallimynt eller Rikets Ständers Banks Sedlar, åtnjute innehafwaren af Bolaget, jemte betalning i laga ordning, ränta efter ſex för hundrade om året från den dag inlöſen förwerkadt.

7) Bolagets egna Actier må icke i deß Bank-inrättning belånas.

8) Bewiljade Caſſa-creditiver böra afſlutas en gång om året.

9) Berättelſen om den årliga reviſionen af Bankens förwaltning bör till Oß inſändas och genom Directionens förſorg i Stats-Tidningen införas.

10) Innan åtta dagar efter hwarje månads ſlut ſkall Directionen till Oß genom Wår Handels- och Finance-Expedition inſända en öfwerſigt af Bankens ſtällning wid månadens ſlut.

Under noggrannt iakttagande af deßa wilkor och förbehåll, åtnjuter Stora Kopparbergs Läns och Bergslags enſkilda Bank de förmåner, Wår Nådiga Kungörelſe af den 14 Januari 1824 innehåller. Den enſkilda Banken ſkall derſöd af allmänna medel; åſwenſom Staten icke under någon förewändning må bliſwa inblandad i deß företag eller på något ſätt komma att bidraga till deß upprätth eller utredning.

Det alle, ꝛc.

Städernes allmänna brandſtods-bolags medel, ſom Styrelſen inkomma, ſkola i Rikets Ständers Bank tas; och böra minſt trettio tuſen R:dr i Banken inne ſom fond till förefallande utgifters beſtridande.

Den återſtående tillgången bör, dereſt den ej kan minſt tre procents ränta, i något Rikets Ständers gewerk göras fruktbar, utlånas på högſt ſex månaders mot löpande förſkrifning och med wilkor af återbetal inom en månad efter uppſägning; och ſkall för hwad lånas, full ſäkerhet i hypothek eller borgen ſtällas.

Såſom hypothek må antagas:

1:o För lån till högſt tio tuſen Riksdaler, mot 4 cents ränta och utan borgen;

a) förſkrifningar och obligationer af Rikets Ständer Bank och Rikſgälds-Contoir, med Rikets Ständers garantie utgifne eller accepterade,

b) af Stats-Contoret eller andre Kronans Werk, Rikets Ständers bifall, utfärdade obligationer.

2:o För lån till högſt ſem tuſen Riksdaler, mot 4 cents ränta, med eller utan borgen, efter omſtändigheterna bewis öfwer metalliſke effecter, ſom under allmän wårdſa äro och af bewisens innehafware diſponeras kunna.

3:o För lån till högſt ſem tuſen Riksdaler, mot ſe procents ränta och med borgen: Nederlagswaror, ſom der allmänt förwar finnas och i wäl kändt Förſäkringsco aßurerade äro, eller i brandfria hwalf ligga.

4:o För lån till högſt twå tuſen Riksdaler, mot ſe procents ränta och med borgen: Actier uti publike bolag och inrättningar eller dylika werks obligationer, i den mon äga allmänt förtroende.

På blotta namn må utlåning göras till högſt twå tuſen och minſt ſem hundra Riksdaler, mot ſem procents ränta och borgen af twänne wederhäftige män, de der borga för begge och begge för en ſåſom för egen ſkuld. Till borgesman må ej någon antagas för mera än twå tuſen Riksdaler. Har borgesman lån på eget namn i Caſſan; ware hans borgen ej gällande för mer, än hwad det lån understiger ſagde belopp.

All ränta afdrages förſkottswis, men återſtälles för den tid lånet ej begagnas, då uppſägningen inom förfallotiden ſker. K. Regl. för Städ. gillm. Brandſtods-Bolag d. 10 Jun. 1828, Cap. 3, §. 49.

Ej må, af Bolagets Caſſa, lån på intekning bewiljas. Ej heller må Styrelſe-ledamot eller Werkets tjenſteman i Caſſan lån taga eller för lån borga. 50 §. ib.

General Aßiſtance-Contoret och deß läne-rörelſe härerligt Riksdagsbeſlutet den 19 Mars 1830, wid ſlutet af 1832 upphört. I ſtället är, ſedan Rikets Ständer, för ſdant ändamål, anſlagit 100,000 R:dr Banco att räntefritt begagna under loppet af 10 år, en ſärſkild läne-anſtalt inrättad, der den fattigare claſſen af huſwudſtadens innewånare betjenas med lån emot länbar pant, beſtående af guld, ſilfwer, juweler, koppar, tenn, meſſing, jernwaror, ſängegäng- och linneläder, jemte mindre husgeråd, waror och lösegendom af den beſkaffenhet att panten under lånetiden ej är underkaſtad förſtämning, och icke är ſwår, förenligt owig att flytta och inrymma. En hwar är, mot ſådant pant, berättigad erhålla penningelån till det belopp ſom pantens beſkaffenhet och wärde i Länewäg ſamt Inrättningens ſäkerhet medgifwa, dock ej under En Riksdaler och ſällan ej på waror de der icke anſes uppgå till denna ſumma. Hwarje Lån meddelas och ſtälles på ett års tid, och förfaller ſåledes till betalning jemt ett år ifrån beläningsdagen, dock äger låntagaren rättighet att deßförinnan lånet inbetala och panten återfå: warandes det medgifwet att lån, wid förfallotiden, få genom ſå kallad renovation eller ſtämpling prolongeras eller förlängas på ytterligare tre månader, räknade från förra förfallodagen, dock blott en gång. K. Majeſts Regl. för en Pant-läne-inrättning i Stockholm d. 2 Julii 1832.

För hwarje lån ſom bliſwit bewiljadt eller prolongerad erlägger Låntagaren och tillgodonjuter entrepreneuren ränta en half procent och proviſion twå tredjedels procent, eller tillſammans en och en ſjettedels procent för hwarje månad, hwilka afgifter ej innehållas eller betalas förſkottswis, utan erläggas förſt wid panternas löſning eller prolongerande, i förra fallet för den förſlutna lånetiden, räknad ſåſom för fulla månader, och i ſednare fallet för det förſlutna läneåret eller jemt tolf månader; ägandes entrepreneuren rättighet att räkna ſig till godo och uppbära deße afgifter för minſt tre månader, äfwen om pant inom kortare tid utlöſes. Afgifternes belopp för månader bliſwer i pantſedlarne, då de utfärdas, införde, till rättelſe för låntagarne. 8 Art. 9 §. ib.

För panter ſom ej löſas eller prolongeras inom rätta förfallodagen, ware låntagarne deſutom ſkyldige att erlägga, och entrepreneuren berättigad, att tillgodonjuta en ſärſkild afgift eller ſtraffprocent, utgörande twå och en tredjedels procent af lånesumman, eller jemnt dubbelt mot räntans och proviſionens belopp för en månad, hwilket äfwen i Pantſedlarne, då de utfärdas, införes. 10 §. ib.

Hu-

Hurusledes lån kunna erhållas uti Stockholms stads sparbank ej mindre emot pant af Bankens, Riksgälds-Contoretts eller Stockholms stads Drättsel-Commissions obligationer, på Stockholms wägar liggande jern, koppar eller andre metaller, än äfwen emot inteckning i brandförsäkrade egendomar och i jordegendom i Stockholms stad samt i fast egendom på landet; inhemtas af det för nämde Spar-bank uppräftade och af K. Maj:t d. 17 Aug. 1833 fastställde Regl. infördt i samma års Förf. Saml. pag. 450.

* * *

Kongl. Maj:ts dom uti den till Kongl. Maj:ts öfwerseende, ifrån Deß och Rikets Åbo Hof-Rätt genom Ordentligt Sökande, utan afgift, inkomne Sak, emellan Krono-Inspectoren A. F. Boije å ena, samt Großhandlanden Anders Rosendahl, såsom tillförordnad Curator uti förre Handelshuset Petter Hagbergs & Comp. i Stockholm gäldbundna Bo, å andra sidan, angående denne sednares hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i Åbo Län yrkade påstående, att Sökanden måtte förpligtas infria en af honom, d. 24 September 1794, till då warande Öfwerste Lieutenanten, nu mera Krigs-Rådet ädle och wälbördige Fredric von Knorring utgifwen och på bemälte Handelshus öfwerlåten Skuldsedel, stor 1,550 R:dr R:gs, jemte ränta efter 6 för 100:de till betalningsdagen; hwaröfwer K:gl. Maj:ts Befallningshafwande under d. 3 October 1805 sig utlåtit, att som Großhandlanden Rosendahl, utom det han icke förr än den 3 October 1803 som dock rätteligen bör wara 1804, gjort sitt påstående om Krono-Inspectoren Boijes förpligtande, att infria deß omförmälte Skuldsedel, uti Öfwerståthållare-Embetets Cantlie i Stockholm gällande, hwilken Lagsökning ej heller blifwit anställd wid domstol å den ort der gäldenären bott, eller någon tid sig uppehållit, således icke iakttagit hwad Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning om förkortande af den i 9 Cap. Handels-Balken utsatte tid, inom hwilken fordringar emellan enskilte kunna blifwa gällande, under den 13 Junii 1800 stadgar, och inom den deri förestrifne tid yrkat utbekommande af i fråga warande fordran; Altså kunde å Rosendahls nu gjorde kraf, såsom sentida, ej något afseende haswas, utan bleswe Boije derifrån befriad. Hwarefter Hof-Rätten medelst deß den 8 Julii sistlidit år 1806 fälde Utslag, förklarat, att alldenstund förberörde skuld, enligt öfwerenskommelse då den gjordes, icke warit förfallen till betalning förrän 9 år derefter, och den samma inom nyßnämnde tid, således icke fått utsökas, hwarefter icke mer än något öfwer ett år förlidit intill deß Großhandlanden Rosendahl hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande börjat Rättegång, om utfående af den förstrifne Summan; Fördenskull, och då dertill komme, att Inspectoren icke gittat bestrida, det han af Handlanden i Björneborg Johan Ascholin å Handelshuset Hagbergs & Comp:s wägnar, för Räntan å denna skuld, ännu den 19 Junii 1799 blifwit fordrad och den samma då betalt, hwaraf skulle följa att denna skuld icke kunde anses wara bland sådane glömde eller förtegade fordringar, om hwilka ofwan åberopade Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning stadgar; Förpligtades Krono-Inspectoren Boije, att, emot Original-Skuldebrefwets återsände, till Großhandlanden Rosendahl utbetala deri förstrifne 1,550 R:dr R:gs, jemte ränta 6 för 100:de från den 24 September 1798 intill deß betalning följde. Deruti ändring i underdånighet är worden sökt och hwarom twistat warit. Med Kongl. Maj:ts Högste Domstol Beslutit. Gifwen Stockholms Slott den 19 Mars 1807.

Kongl. Maj:t har i Nåder låtit Sig föredragas de i detta mål inkomne handlingar, jemte hwad parterne widare, hwar emot annan, i underdånighet andragit och påmint; och som, efter hwad förberört är, ränta å i fråga warande skuld inom kortare än 10 år, af Sökanden, ej mindre till Knorring än Hagbergske Boet blifwit liquiderad och godtgjord; hwilket otwifwelaktigt förutsätter erkännande af skulden, i synnerhet som Inspectoren Boije, icke ens påstått att Ränte-betalningarne icke skett af honom eller å hans wägnar, utan hans wettskap och wilja, och wid sådant förhållande nu omtwistade fordran icke kan anses af den egenskap, att wara utan kraf i 10 år lemnad, derom Kongl. Förordningen d. 13 Junii 1800 stadgar; Altså, och då Sökanden, ehuru han anmärkt, att han i Sakens närwarande stick, ej haft tillfälle att yttra sig om von Knorrings behörighet, att Sedeln såsom Valuta ifrån sig lemna, icke uppgifwit, mindre styrkt, det han hos Knorring å Capitalet gjort afbetalning eller ägt genfordran, hwarföre han till qwittering wore berättigad; Pröfwar Kongl. Maj:t rättwist, att Hof-Rättens Domslut, hwarigenom betalning af Capital och upplupen ränta blifwit Sökanden ålagd, härmed i nåder gilla och fastställa. Det ꝛc.

Uti ett annat mål yttrade Kongl. Maj:t i Dom den 3 Dec. 1828, att som, på sätt ett hos Hof-Rätten företedt och till riktigheten icke bestridt Utdrag af Com. Rådet S:s förde Handels-Böcker utwisade, han allt intill sin år 1817 inträffade död erlagt ränta å den skuld, som inom tio år derefter, eller den 17 September och 17 October 1825 blifwit hos hans Sterbhusdelägare till betalning uppsagd och sedermera utsökt; Altså och då de af Com. Rådet S. werkställde räntebetalningar wore att anse såsom medgifwanden af honom, det fordringen, hwar gång ränta guldits, blifwit kraftlös, kunde den i 1800 års Förordn. bestämda tid att å fordran tala, icke anses wara förluten *).

Kongl. Maj:ts Dom uti den till Kongl. Maj:ts öfwerseende från deß och Rikets Swea Hof-Rätt genom ordentligt sökande inkomne sak emellan handelsbolaget i Umeå under firma Åberg, Grahn & Comp. sökande, samt Protocolls-sekreteraren och Riddaren E. Sylvan, swarande, angående bolagets till Stockholms stads Kämnärs-Rätt instämde påstående, att på grund af den skriftliga borgen swaranden tillika med F. L. Dawel, L. W. Berger och Chr. Hoffberg, under d. 8 Jan. 1813 ingått, innehållande att, som bemälte bolag anförtrott afsidne Öfwercommissarien Bergmans enka L. C. Ström, försäljningen af en del utaf Strömbecks glasbruks tillwerkning, skulle löftesmännen en för alla och alla för en, såsom för egen skuld, answara för hwad af nämnde glasbruks-tillwerkning kunde bliswa henne betrodt, och således utan inwänning ersätta den skada, som på ett eller annat sätt kunde uppkomma, swaranden måtte ålaggas utbetala det skuldebelopp 3,189 R:dr 44 fk. 2 r:st. R:gs, enkan Bergman skall i och för glasförsäljningen sig åsamkat, tillika med ränta derå från lagsökningsdagen och ersättning för rättegångskostnaden; hwaröfwer Kämnärs-Rätten genom Dom den 2 Nov. 1825 sig utlåtit, att ehuru werkligheten af enkan Bergmans ifrågawarande skuld icke bliswit af swaranden under rättegången bestridd, dock som upplyst wore, att enkan Bergman ädragit sig omförmälde skuld efter Maj månad 1824, och att hon till samma tid nöjaktigt och till fullo redowist för den åt henne anförtrodde försäljning af glasbrukets tillwerkning, men swaranden redan den 8 Junii 1813 ingått ofwanberörde borgensförbindelse, så att mer än tio år förflutit ifrån förbindelsens utgifwande och till deß enkan Bergmans skuld till bolaget uppkommet, samt i förordningen den 13 Junii 1800 uttryckeligen stadgades att den, som hos annan äger fordran i gods, penningar eller hwad det är och sådant icke inom tio år utkräfwer, eller hos Domaren eller Kontungens Befallningshafwande angifwer, må sedermera derå ej hafwa någon talan, och ifrågawarande borgensförbindelse, utan att förnyas, icke kunde anses hafwa uköfwer den sålunda stadgade præscriptionstiden af tio år, warit emot Protocolls-sekreteraren Sylvan gällande, ansåge Kämnärs-Rätten swaranden icke eller kunna, på grund af samma borgensförbindelse, någon betalningsskyldighet åläggas, utan blef han från käromålet frikänd; hwarefter Stockholms Rådstufwu-Rätt, der parterne å ömse sidor uti berörde beslut sökt ändring, swaranden likwäl endast i afseende på det i Kämnärs-Rättens dom förekommande uttryck, att han icke skall bestridt werkligheten af enkan Bergmans skuld, genom dom den 29 Nov. 1826 förklarat det Rådstufwu-Rätten, utan afseende derå om swaranden bestridt eller medgifwit, att enkan Bergman häftade i den uppgifna skulden, funne skäligt uppå öfrige af Kämnärs-Rätten anförde skäl, Protocolls-sekreteraren Sylvan från wederparternes käromål befria; — — — och har Hof-Rättens medelst dom den 30 April 1827 gillat det slut, hwaruti Underrätterne stannat; — — — deruti ändring i underd. är worden sökt och hwarom — — twistadt warit, med K. Maj:ts högsta Domstol besluten; gifwen Stockholms Slott den 23 Mars 1829.

Kongl. Maj:t har i nåder låtit sig föredragas de i denna sak inkomne handlingar, tillika med hwad parterne inför K. Maj:ts nedre Justitiæ-revision i underdånighet andragit och påmint; och som sökanderne genom swarandens den 8 Junii 1813 gifne ofwanomförmälte förbindelse hos swaranden erhållit en fordran af answarighet, för den del af Strömbecks glasbruks-tillwerkningar, som bleswe enkan Bergman till försäljning anförtrodd samt af ersättningsskyldighet för skada och förlust, som på ett eller annat sätt genom enkan Bergmans förwållande, i följd af det henne lemnade förtroende kunde upstå; alltså och emedan någon tid ej bliswit i förbindelsen för deß fullgörande bestämd samt förordningen den 13 Junii 1800 förmår, att enskilte emellan fordran ej allenast i gods och penningar, utan äfwen i hwad det är, som ej kräfwes skrifteligen eller munteligen ej eller gifwes an för rätta eller hos Konungens Befallningshafwande inom tio år derefter ej kan göras gällande; ty och enär sökanderne ej wisat att de inom tio år ifrån uppkomsten af deras ofwanberörde fordran hos swaranden på nägotdera af nu nämnde sätt sökt göra den gällande, samt det i förbindelsen nyttjade uttryck att den förlust, enkan orsakade, skulle "utan inwänning" ersättas, ej innefattat afsägelse af rättigheten att undandraga sig widare påföljd af berörde löftesskrift, än med lag i allmänhet öfwerensstämmer, pröfwar, då den af sökanderne åberopade kungörelsen af den 19 Aug.

*) 3 §. i 17 Cap. G. B. af Förslaget till allmän Civil Lag, lyder: "Afbetalning å huswudstol eller räntebetalning, som af Gäldenär, eller med hans wettskap, gjord är, så ock inteknings förnyelse, gälle som bewis, att fordran bewakad blifwit."

Aug. 1802, såsom endast innehållande särskilte stadganden om förhållandet med wissa kronans fordringar och skulder, icke är i förewarande mål tillämplig, Kongl. Maj:t rättwist att Hof-Rättens dom fastställa; — — — —

* * *

Skuldebref af alla slag, godkände räkningar, godkände eller protesterade wexlar och enskilda assignationer, de må innehafwas af enskilde personer eller publike werk, böra, då de för Domare och Exsecutorer uppwisas, förses med stämpladt papper i följande progression, dock beräknadt endast efter det capitalbelopp, i afseende hwarå uppwisandet äger rum:

Från och med 25 till och med 50 R:dr . . . — 6. —
Derutöfwer för hwarje fulla 25 R:dr . . . . — 3. —

Härifrån undantagas likwäl Skuldebref under 25 Rdr, som äro från stämpladt papper fria; och

Oswan anförde Förskrifningar, löpande Sedlar m. m. som, när de i Concurser upptes, ej böra beswäras med större stämpladt papper, än för wanliga Bilagor.

Andre Räkningar, som ej äro accepterade, tillika med enskilde personers bref i handel och wandel samt undfångne quittencer öfwer erlagd betalning, förses med Charta, då de till Exsecutorer och Domstolar ingifwas såsom Bilagor efter hwad derom oswan stadgadt är. K. Kung. om stämplade pappers-afgiften d. 16 Maji 1835.

10. Capitlet.

Om pant och borgen.

1. §.

Sätter man i pant gull, silfwer, eller hwad thet helst är i lösören; göre thet med twänne witnen, eller tage ther å handskrift af honom, som panten i händer får.

Att pruntsatt gods mä ur gäldbundet bo uttagas, 17 C. 2 §. H. B.; Hafwer någon lös pant, njute han derur betalning framför alla andra, 3 §. ib.; Hwar som sielf pantar något till sig böte och rätte upp skadan, 1 C. 4 §. U. B.

Sedan, på sätt **Kongl. Maj:ts Förordn. och Reglemente af d. 30 Junii 1793** innehåller, K:gl. Maj:t i Nåder tillåtit fortfarandet af de inom Arméen uppkomne tjenstesköp, samt ej allenast förklarat afgående eller befordrade Officerare berättigade, att af deras efterträdare Accord åtnjuta, utan ock derwid tillika för hwarje beställning stadgat och föreskrifwit Accordssummornes belopp; så har derefter ej mindre blifwit utfärdad **Kongl. Maj:ts Nådiga Förordn. angående förmonsrätt för försträckta penningar till Officerares tjenstesköp, uti de dem wid afgående det ur tjensten tillfallande Accorder af den 13 Febr. 1795**, än ock åtskillige widare föreskrifter i ämnet wordne meddelade genom **K. Kung. d. 14 Oct. 1795, samt K. Br. d. 7 Mars 1798** *). Äfwensom derefter, på sätt **Kr. Coll. Circ. d. 25 Jan. 1832 utwisar**, Kongl. Maj:t i Nåder förordnat, att Krigs-Collegii dittils hafde befattning med bewiljande och dödande af intekningar i Officerares Accords-summor skulle upphöra och deremot öfwerflyttas till handläggning af Kongl. Maj:ts Krigs-Hof-Rätt.

Hurudes likwäl sedermera, i sammanhang med en ny löne-reglering för Arméen, ej mindre fråga förewarit om en ny Accords-reglering, än ock Beslut blifwit fattadt samt af Kongl. Maj:t gilladt, angående Accordernes amortering under loppet af 40 år så wäl wid wärfwade som indeldta Arméens inhämtas af Kongl. Maj:ts derom utfärdade Nådiga **Bref under den 2 Febr. och d. 17 Aug. 1833**; uti hwilket senare, bland annat, förekommer, att ansökning om Accords ersättning skall, genom wederbörande Regements- eller Corps-Chef insändas till Directionen, som derefter öfwersänder den sökta Accords-ersättningen till Regements- eller Corps-Chefen. Denne öfwerlemnar Accords-beloppet till Regementets Accords- eller Königs-Direction, hwilken, efter med den Accords-berättigade uppgjord liqwid i afseende på de i Accordet möjligtwis warande intekningar, Accords-beloppet honom tillställer; hwaremot den Accords-tagande afgifwer icke allenast qwitto derå jemte skriftelig försäkran att, wid stående afgång, icke, under hwad namn och beskaffenhet det wara må, gifwa eller emottaga större eller mindre accords-summa, utan äfwen anwisning att, så länge han då innehafwande lön åtnjuter, årligen deraf till fonden erlägga sex procents ränta å det erhållna accords-beloppet; Och bör denna anwisning påteknas af Regements-Chefen och accepteras af Regementsskrifwaren eller Regementsbokhållaren, som derefter skall af lönen årligen innehålla förenämde sex procent och desamme, under titel "**Accords-räntor**" redowisa.

Om Pant af ocontrollerade Guld- och Silfwerarbeten, se **Com. Coll. Kung. d. 6 Maji 1790**, wid 1 Cap. 4 §. d. B.

2. §.

Nu är dag ute, och lösen ej panten åter; hafwe tå panthafwaren wåld, at then å Häradstinget en gång, och i Staden å tre måndagar, upbiuda, och sedan lagliga wärdera och måta låta. Wil tå ägaren lösa panten åter; göre thet, i staden inom fiorton dagar, och å landet inom en månad, sedan thet honom kungiordt war, och gälde thertil then ränta, som han utfäst hafwer. Wil eller gitter han ej; stände honom fritt, hwad han helre wil låta panten under offenteligit utrop til salu gå, eller låta borgenären then behålla efter wärderingen. Warder panten högre wärderad, eller försäld, än gälden är; niute tå gäldenären thet öfwer är: är panten mindre; fylle han bristen.

Huru lösören i mål tagas och wärderas, 5 C. 3 §. U. B.

Alla panter som icke inom bestämd tid, senast en månad efter förfallodagen, blifwit utlöste eller prolongerade, äge Pant-Läne-Inrättningen i Stockholm derefter, så fort ske kan, låta försälja wid offentelig, förut kungjord auction, som på stället och sist inom fyra weckor förrättas. **K. Regl. för nämde inrättning d. 2 Jul. 1832, Art. 4, 11 §.**

Af försäljningssumman för hwarje pant innehålles och godtgöres Läne-inrättningen ej allenast låneswmman och dertill hörande afgifter, beräknade till och med den månad, då försäljningen sker, utan ock auctionskostnaderne, bestämde till tre procent af inropsbeloppet, jemte wanlig slagafgift, tre skillingar. Blifwer derefter något öfrigt, är pantsedels-innehafwaren berättigad till godonjuta och emot pantsedelns aflemnande uppbära detta öfwerskott, om han inom natt och år ifrån auctionsdagen sig derom anmäler och beloppet uttager; men

*) Skuldsedel, hwilken, uppå Regements-Chefens eller Kongl. Maj:ts tjenstgörande General-Adjutants Läntagaren meddelte tillåtelse Bref, utgifwes, för lån til Militair Accord, får ej innehålla annan eller högre lånesumma än den, som enligt Reglementet bör erläggas för den grad i tjensten, hwartil en Officerare då befordras, och skal deruti tydeligen utsättas, at lånet sker för samma befordran, och at låntagaren pantsätter och upplåter långifwaren den rätt honom sielf frambeles tilfaller medelst Accords ersättning, för samma grad i tjensten.

Denna Skuldsedel, om den elsest skal medföra någon förmonsrätt för lånet, bör altid wara åtföljd af omnämnde Tillstånds-Bref, samt i Kongl. Maj:ts och Rikets Krigs-Collegio upwisas, enligt K. Kung. d. 14 Oct. 1795, sist inom fyra månader efter befordran och der i Protocollet inteknas; hwarefter någon annan intekning i samma grads accords ersättning icke må tillåtas. K. Förordn. d. 13 Febr. 1795, §. §. 1, 2, 3.

Så wida säkerhet för den försträckta Accords-summan genom intekning, enligt oswannämnde Författning, wil erhållas, bör Läntagare och Långifware, icke i samma ändamål utgifwa, eller emottaga andre Förskrifningar än sådane, som äro ställde antingen endast på wiss man eller på wiss man och deß Ordres, såsom ock transport af en slik inteknad Skuldsedel ej eller annorledes må wara tillåten. K. Br. d. 7 Martii 1798.

men i annat fall hemfaller det till läne-inrättningen och deß entrepreneur. 12 §. ib.

3. §.

Pant bör wäl giömas och wärdas, och ej utan ägarens lof och minne brukas, eller utlånas, wid fyra dalers bot, och skadan åter.

Författer eller förskingrar man pant, förr än den wärderad och lagständen är, 7 §. d. C.; Den annars mans gods i pant hafwer, må det ej förwärra. 9 C. 8 §. J. B.; Förtrodt gods bör man wärda som sitt eget, 12 C. 2 §. H. B.; Läger man bort annars gods, utan ägarens wetskap, 13 C. 3 §. f. B.

4. §.

Kommer skada å pant, förthy, at then, som panten hade, then ej rätteliga wärdadt; gälde han fullt åter. Sker thet af wåda, och ej af wangiömo; ware skadan ägarens, och gälde ej thes mindre, hwad panten stod före.

Mißfores eller förkommer inlagsså af wangömo, wälland eller wåda, 12 C. 2 §. H. B.; Ej må lån mißfaras, 11 C. 2 §. f. B.

5. §.

Sätter man ut falsk pant med wilja; gälde åter skadan, och plichte för bedrägeriet tridiung af thet han lånt, eller begiärt at låna.

Pantsätter någor det han lånt hafwer, 11 C. 4 §. H. B.; Tager någor i pant det han wet stulet wara, 49 C. 1 §. M. B.

6. §.

Wil någor sätta ut til annan then pant, som han i händer hafwer; säge tå först ägaren therom til, eller, ther han ej när är, gifwe thet Rätten eller Konungens Befalningshafwande tilkänna, och sätte panten ej högre ut, eller med andra wilkor, än then hos honom häftar före, eller böte en siette del af pantens wärde, och skadan åter. Nekar någor emot bättre wetande, til then pant han emottagit hafwer; böte hälften af thet panten wärd är.

Will någor afstå sin panträttighet, kungöre det först pantägaren, 9 C. 6 §. J. B.; Fordrar någor den gäld, han wet gulden wara, 9 C. 11 §. H. B.; Nekar skuldenär sin hand och förstrisning, 4 C. 2 §. U. B.; Nekar man till lån, 11 C. 2 §. H. B.; Nekar man mot bättre wetande till inlagsså, 12 C. 9. §. f. B.

7. §.

Författer eller förskingrar man pant; förr än then wärderad och lagständen är; böte fierdung af pantens wärde, och gälde skadan åter.

Förskingrar någor förtrodt gods, 12 C. 4 §. H. B., eller det han lånt hafwer, 11 C. 4 §. f. B.

8. §.

Går någor i löfte för annars mans gäld; betale han thet gäldenär sielf ej gälda gitter. Häller gäldenär sig undan, når tiden til betalningen inne är, eller är han utrikes faren, och finnes ej gods hans; lägge tå Konungens Befalningshafwande löftesmannen dag före, at skulden betala.

Om beskaffenheten af löftesskrifter; se **1 §. i K. Förordn. d. 28 Junii 1798**, införd wid slutet af 9 Cap. d. B.

9. §.

Nu hafwer löftesman sig åtagit annars mans gäld, som sin egen, och utfäst betalning å wiß tid, eller ort, eller ock sig lika med gäldenären ther til förbundit; söke tå borgenär hwilkenthera han helst wil.

Hafwa två eller flera skriftwit skuldebref under, 4 C. 12 §. U. B., samt 10 C. 6 §. R. B.

Att löftesmans ansvarighet bör mätas efter de wilkor, under hwilka borgen ingången blifwit, samt att, om någon går i proprie borgen för annors skuld, men blifwer ej derföre lagsökt inom tolf månader efter förfallodagen, Löftesmannen för en sådan borgen skall wara fri; derom se widare 4 §. i **K. Förordn. d. 28 Junii 1798**, införd wid slutet af 9 Cap. d. B.

Sedan genom 4 §. i Kongl. Förordningen d. 28 Junii 1798, blifwit stadgadt, att om någon går i borgen för betalningen af annors skuldebref, såsom för egen skuld, å den förfallodag skuldebrefwet innehåller, eller ock å wiß annan tid, men blifwer ej derföre lagsökt, inom Tolf månader efter förfallodagen, eller efter den utsatte tidens förlopp, då skall Löftesmannen för en sådan borgen wara fri, har Kongl. Maj:t af förekomne mål funnit, hurusom olika meningar hos Executorer och de Domstolar, hwilka pröfwat Executorernes åtgärder, tid efter annan sig yppat, om rätta förståndet af berörde paragraph, i så mätto, att stadgandet derstädes stundom warit på det sätt tillämpadt, att en borgenär blifwit dömd förlustig sin talan mot Löftesmannen, för det denne sednare icke inom samma tid, som för lagsökningens anställande är utsatt, undfått del af borgenärens ansökning med Executorens derå gifne Communications Resolution; och som, efter det ansökning om en skuldfordrans utbekommande, hos K:gl. Maj:ts Befallningshafwande är ingifwen, tiden inom hwilken Gäldenären derom kan blifwa behörigen underrättad, egenteligen beror af den mer eller mindre skyndsamma handläggning, en dylik ansökning hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande meddelas, samt följaktteligen icke enfamt af sökanden, i anseende till Communicationen; Alltså will Kongl. Maj:t, till winnande af säkerhet och enhet i denne del af lagskipningen, härigenom i Nåder förklara, att den fordringsägare, som för öfrigt iakttagit, hwad honom till sin rätts bewakande jemlikt lag ålegat, bör anses hafwa fullgjort innehållet af ofwan åberopade 4 §. i 1798 års Kongl. Förordning, när han inom tolf månader efter förfallodagen eller efter den utsatte tidens förlopp, hwarje månad enligt 42 puncten i Kongl. Förklaringen den 23 Mars 1807 räknad till trettio dagar, hos wederbörande Befallningshafwande, mot Löftesmannen sökt laglig handräckning till sin fordrans utbekommande, ehuru löftesmannen icke inom samma tid erhållit del af lagsökningen. **K. Förkl. öfwer rätta förståndet af 4 §. i K. Förordn. d. 28 Jun. 1798 angående lagsökning mot löftesman, d. 28 Nov. 1811.**

Sedan Kongl. Maj:t, i anseende till förekomna omständigheter, funnit nödigt, under den 28 November sistledit år, låta utfärda en sådan förklaring öfwer rätta förståndet af 4 §. i Kongl. Förordningen den 28 Junii 1798, angående lagsökning mot Löftesmän, att den fordringsägare, som för öfrigt iakttagit hwad honom till sin rätts bewakande jemlikt Lag ålegat, borde anses hafwa fullgjort innehållet af sistnämnde förordning och §., när han inom tolf månader efter förfallodagen eller efter den utsatta tidens förlopp, hwarje månad räknad till Trettio dagar, hos wederbörande Befallningshafwande sökt laglig handräckning till sin fordrans utbekommande, ehuru Löftesmannen icke inom samma tid erhållit del af lagsökningen; Så har Kongl. Maj:t, till närmare bestämmande och förtydligande af Fordringsägarens rättigheter och skyldigheter i detta hänseende, då han will hos Domaren göra sin talan emot löftesmannen anhängig, uppå Rikets Ständers underdäniga tillstyrkande, härmedelst welat göra ett sådant tillägg till förstnämnde Kongl. Maj:ts Nådiga Förklaring, som äfwen innefattar detta ämne och således öfwer 4 §. af Förordningen den 28 Junii 1798 meddela följande förklaring: Att den fordringsägare, som för öfrigt iakttagit hwad honom till sin rätts bewakande jemlikt Lag ålegat, bör anses hafwa fullgjort innehållet af nyssnämnde förordning och §., när han inom Tolf månader efter förfallodagen eller efter den utsatta tidens förlopp, hwarje månad, enligt K:gl. Förklaringen den 23 Mars 1807, räknad till Trettio dagar, hos wederbörande Befallningshafwande eller Domare i orten, sökt laglig handräckning till sin fordrans utbekommande, ehuru Löftesmannen icke inom samma tid erhållit del af Lagsökningen; Warande likwäl i händelse målet hos Domaren anhängigt göres, Fordringsägaren derjemte förpligtad, att detsamma, å Landet wid nästa Ting, och i Staden, å den dag som i Stämningen är utsatt, fullfölja, wid förlust af widare talan. **K. Förkl. d. 29 Jul. 1812.**

Med bifall till Rikets Ständers underdäniga hem-

ställan om ytterligare förklaring öfwer 4 §. i Kongl. Förordningen den 28 Junii 1798, angående wisa omständigheter uti lagsökningsmål samt den öfwer samma §. gifna Kongl. Förklaringen af den 29 Julii 1812, har Kongl. Maj:t i Nåder stadgat, att fordringsägare, som hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande lagsöker löftesman, hwilken borgat såsom för egen skuld, bör ej allenast derwid iakttaga den i nämnde Författningar stadgade tid, utan äfwen sednast inom sex månader ifrån samma tids utgång, af lagsökningen gifwa löftesmannen behörig del, så wida fordringsägarens talan skall anses genom den lagsökningen förwarad. K. Kung. d. 9 Maj 1835.

10. §.

Dör gäldenär; sware tå thes arfwingar, så långt gods hans räcker, och gälde löftesman thet som brister. Dör löftesman, medan han under borgen står; ware tå borgenär skyldig, at strax fordra ny borgen af gäldenären: gitter han then skaffa; ware then förra löftesmannens arfwingar frie; gitter han ej; söke borgenär betalningen genast ut af gäldenären, och bristen af löftesmannens gods.

Ingen hafwe wäld sista arf, förr än gäld gulden är, 10 C. 1 §. Ä. B.

11 §.

Hafwa twå, eller flere, i borgen gått, och sig en för alla, och alle för en, til anfwar bundit; ther må man för fulla gälden söka hwilkenthera man helst wil. Är ej borgen sålunda utfäst; sware hwar för sin del.

Hafwa förmyndare barnagods under samnad hand, swaren de då lika för förwaltningen, 23 C. 5 §. Ä. B.; Bolagsmän swara en för alla och alla för en till den handel, som för bolaget slutes, 15 C. 2 §. H. B.; Hafwa twå eller flere skriftwit skuldebref under att betala en för alla och alla för en, 4 C. 12 §. U. B.; Laga domstol, då borgenär, för sådant skuldebref will söka betalning, 10 C. 6 §. R. B.

12. §.

Nu hafwer man borgadt för sielfwa personen, och ej för hans gäld; skaffe honom fram, och ware saklös. Kommer ej personen fram; betale tå löftesman gälden.

Den som för sygt misstänkt är, må lösgifwas, der han borgen för sig ställer, 8 C. 4 §. U. B.

13. §.

Ej må omyndig i borgen gå; och ej hustru, utan mannens ja och samtycke. Enka hafwe macht, at gå med sitt gods i borgen.

Enka råde sig och gods sitt sielf, 19 C. 3 §. Ä. B.; Hon må bysättas för gäld, den hon sielf gjort hafwer, 8 C. 5 §. U. B.

Allmogen får ej träda i borgen för uppbördsmän, eller en sådan borgen antagas. K. Br. d. 20 Maj 1685.

Som medelst K. Brefwet den 20 Maj 1685 blifwit förordnadt, det allmogens borgen för uppbördsmän ej får antagas, men Kongl. Maj:t icke deßmindre af ett Deß nådiga prösning underställdt mål inhemtat, huru allmoge i sådan borgen för uppbördsmän blifwit inledd; alltså och till förekommande deraf för framtiden, samt på det dylika löftesskrifter för uppbördsmän, hädanefter af wederbörande, hwilka enligt författningarna den ingångne borgen skola pröfwa, icke måge antagas, will Kongl. Maj:t till ytterligare wedermäle af Deß wanliga nådiga omtanka för allmogens wäl och säkerhet, i nåder hafwa befallt, att wid prösning af borgen för uppbördsmän K. Brefwet af den 20 Maj 1685 noga följas och efterlefwas må. K. Kung. d. 22 Mars 1785.

Hwar och en som hädanefter till Kronofogde befordras och antages, bör wara skyldig att ställa Kronan fullgod och beständig borgen för Ett Tusen Fem Hundra Riksdaler Banco. Kam. Coll. Circ. till samtl. K. Majts Befallningshafwande, angående uppbördswerket d. 2 Apr. 1794.

Genom Circulaire-Bref af den 31 Julii 1797 har Kammar-Collegium tillsändt samtl. Konungens Befallningshafwande formulair till den borgen, som Kronofogdar böra ställa för Krono-uppbörden, hwilket sålunda lyder:

"För en summa af ett tusende femhundrade Riksdaler "af den uppbörd N. N. såsom Kronofogde uti N. N. fögderi af N. N. Län, kan anförtros, träda undertecknade, i "händelse af balance eller bristande redogörelse, uti fullkomlig laga borgen, såsom för egen skuld, som försäkras. Ort "och ställe 17 ::

"N. N. N. N."
(L. S.) (L. S.)

"Att löftesmännen N. N. och N. N. äro wederhäftige för "den summa, hwarföre de i föregående mätto borgat, det "warder härmedelst till bewis meddeldt. Ort och ställe 17 ::

N. N.

Domhafwande."

Genom ytterligare Circulair af den 12 Maj 1806 har ock Collegium erinrat:

1:o Att wid hwarje ansökning till en ledig Kronofogdetjenst bör, jemte meritförteckning, bifogas en sådan borgen för den bestämda andelen af Krono-uppbörden, som är enlig med föreskrifwet formulair, samt att den sålunda bör-af twänne personer wara ingången och underteckned, med deras derå satte wanliga signeten:

2:o Att å denna med behörigt stämpladt papper försedde löftesskrift, särskilt intygande af trowärdige män bör wara meddeldt, att löftesmännen egenhändigt underskrifwit sina namn:

3:o Att deße sistnämndes wederhäftighet för hwad de borgat genom anteckning å löftesskriften af Konungens Befallningshafwande bör bestyrkas på sätt 26 Cap. 8 §. R. B. föreskrifwer:

4:o Att till följe af K. Br. d. 20 Maj 1685 och Kungörelsen af den 22 Mars 1785, allmogens borgen för uppbördsmän icke antagas:

5:o Att då en Kronofogde föreslås såsom transportsskande till ett annat fögderi, anmälan bör göras, huruwida han för uppbörden under den förflutna tiden wisat behörig redo, på samma sätt som ske bör, då en sådan till afsked anmäles, och

6:o att en sökande, som icke anskaffar och åstadkommer en i alla delar så fullständig borgen, som förutnämnd är, ej bör å förslaget uppföras, men han, jemte alla öfrige sökande, ehuru de icke kunna få rum å förslaget, likwäl hos Collegium anmälas, samt deras ansökningsskrifter med bilagor hit insändas.

Och som likwäl sedermera ofta händt, dels att de insände löftesskrifter ej warit så inrättade, som det meddelte formulairet utstakar, dels att än en, än en annan och än flere af de öfriga förberörde föreskrifter blifwit urakklåtne, hwaraf omgång och tidsutdrägt med sysslornas förgifwande uppkommit; så har Collegium funnit nödigt, att med upptagande af alla förenämnde föreskrifter å nyo erinra om deras behöriga iakttagande wid förslags upprättande och insändande till lediga Kronofogde-beställningar; hwarwid Collegium dock skolat anmärka, att då domhafwanden, som werificerat löftesmännens wederhäftighet, tillika intygat, att de egenhändigt underskrifwit sina namn, andre mäns intygande om underskriften är öfwerflödig, äfwensom att då wederhäftigheten af wederbörande domhafwande eller domstol är bestyrkt Konungens Befallningshafwande å löftesskriften endast anteckna, huruwida något derwid är att påminna eller ej; och bör Konungens Befallningshafwande underrätta wederbörande om hwad i följe af förestående förordnanden bör wid ansökningar till Kronofogde-sysslor iakttagas. Kam. Coll. Circ. till samtl. Landsh. d. 14 Mars 1810.

Såsom ytterligare tillägg till hwad Författningarna stadga om de löftesskrifter, hwilka till Kongl. Maj:ts och Kronans säkerhet, böra af uppbördsmän anskaffas, innan sådan tjenstebefattning kan dem anförtros, har Kongl. Maj:t i nåder funnit godt förordna, att sökanden bör förete ett af Konungens Befallningshafwande eller någon Domstol genom Protocolls-utdrag meddeladt intygande, att antingen begge löftesmännen, eller de twänne trowärdige män, hwilka såsom wittnen undertecknat löftesskriften, inför Konungens Befallningshafwande eller Domstolen sig personligen inställt och munteligen erkänt sina egenhändiga underskrifter. K. Br. d. 31 Jan. och Kam. Coll. Kung. d. 16 Febr. 1821.

När Magazins-förwaltare hädanefter antagas, böra de enhwar ställa wederhäftig borgen för ett tusen Riksdaler, i afseende på den dem anförtrodda uppbörd. K. Br. d. 1 och Magaz. Direct. Circ. d. 23 Maj 1799. Och bör, enligt K. Circ. d. 6 Aug. s. å. wid förslags upprättande af Landshöfdingen till magazinsförwaltare eller proviantmästare-tjenstlas återbesättande, förhållas på enahanda sätt som wid förslags afgifwande till Kammar-Collegium wid Kronofogdars och andra uppbördsmäns tillsättande.

Med lediga bergsfogde-tjensters återbesättande bör förfaras på enahanda sätt som i anseende till kronofogde-sysslors återbesättande föreskrifwet är. K. Br. den 4 Febr. 1811, kungjordt genom Bergs-Coll. Kung. den 16 Maj 1816, som, i afseende på borgens bifogande wid ansökning om ledig bergsfogde-tjenst samt beloppet och beskaffenheten af samma borgen m. m., innehåller föreskrifter i allo öfwerensstämmande med hwad rörande borgen för Kronofogde uti Kam. Coll. här ofwan intagne Circ. d. 14 Mars 1810 sinnes förordnadt.

Sökande till landtmäteri-tjenster böra ställa enahanda borgen, som för kronofogdar är stadgad, och således en

en lika föreskrift iakttagas, som blifwit gifwen i Kam. Coll. Circ. br. d. 31 Jul. 1797, d. 12 Maj 1806, d. 14 Mars 1810, och Kung. d. 16 Febr. 1821. K. Br. d. 4 Aug. samt Kam. Coll. och Stats-Cont. Circ. br. d. 22 Sept. 1824.

Hädanefter skall det åligga dem, som till Sekreterare wid Öfwerståthållare-embetet, samt till Sekreterare och Kamrerare wid Öfwerståthållare-embetet i Krono-uppbördsärenden, äfwensom till Landssekreterare- och Landskamrerare-tjenster söka befordran, att på enahanda sätt, som för Kronofogdar är föreskrifwet, ställa borgen, hwilken till wederhäftigheten behörigen styrkt, bör ansökningarna om tjensterne bifogas. K. Br. d. 31 Aug. och Kam. Coll. Kung. d. 8 Oct. 1824.

Med förwarandet och förnyandet af borgensskrifter, som enligt sednare författningar böra af Landssekreterare och Landskamrerare prästeras, skall förfaras på lika sätt som med borgensskrifter för Landträntmästare och Kronofogdar i denna del iakttages. Kam. Coll. Circ. d. 27 Apr. 1827.

De för uppbördsmän ställde borgensförbindelser skola af Stats-Contoiret pröfwas och i Räntekammaren förwaras. K. Förordn. d. 10 Apr. 1828, §. 7. Innehållande K. Br. till Kam. Coll. d. 10 Dec. 1828, att borgensskrifter af sådana uppbördsmän, som Kammar-Collegium föreslår eller tillsätter, böra, sedan de i hittills wanlig ordning, blifwit af Kammar-Collegium granskade och godkände, öfwerlemnas till Stats-Contoiret, som äger att desamma i Räntekammaren förwara, och i behörig ordning låta tillse, att Kronans säkerhet icke genom inträffade förändringar i Cautionisters wilkor eller andra omständigheter förminskas eller upphör.

Hwarest borgensskrift för arrende af Kongsgård, boställe eller annat Kronans hemman bör förwaras; wisar Kr. och Kam. Coll. Circ. d. 4 Apr. 1827, wid 10 Cap. 1 §. J. B. pag. 148.

Kongl. Kammar-Collegium har wäl genom Circulaire-Bref till samtelige Kongl. Maj:ts Befallningshafwande af den 18 Martii 1686, den 15 October 1688 och den 19 November 1710, ibland annat föreskrifwit, huruledes, till förekommande deraf, att de medel, som blifwa Kronans Uppbördsmän anförtrodde, icke måga af dem obehörigen förskingras, förhållas bör i anseende till dem, hwilka ställt borgen för uppbörden; men som senare tiders erfarenhet wisat att sådant på många ställen nu icke iakttages; så har Collegium sett sig föranlåtit, att med upplifwande af förra Författningar härigenom stadga och förordna som följer:

1:o Som det icke är tillräckligt till en framtida säkerhet för Kongl. Maj:t och Kronan, att en Uppbördsman ställer fullgiltig borgen för sin uppbörd, om icke derjemte tillses, att Kronans säkerhet måtte blifwa bewarad, äfwen wid de tillfällen, då någon förändring timar med de en gång antagne Löftesmän; Altså och emedan wid Lands-Contoiret bör förwaras affskrifter af alla derunder hörande Cautionsskrifter, hwaraf Kongl. Maj:ts Befallningshafwande kan hafwa kunskap om de personer, som gått i borgen för någon Uppbördsman: Ty bör Konungens Befallningshafwande ej allenast tid efter annan, och åtminstone en gång om året, särdeles wid deß utgång, låta noga undersöka om Cautionisternes wilkor och förmögenhet, utan ock skyndsamt gifwa Collegio wid handen, när någon sådan Löftesman antingen med döden afgår, eller förnimmes wara så af sig kommen, att Kronan äfwentyrar sin säkerhet hos honom, på det i tid måtte kunna sogas anstalt om någon annan Löftesmans anskaffande i stället.

2:o Skulle någon af de Löftesmän, som gått i borgen för någon Uppbördsman, icke wara boende uti Länet, så äger Konungens Befallningshafwande derstädes, att ifrån wederbörande Kongl. Maj:ts Befallningshafwande begära de i förenämnde afseende nödige underrättelser:

3:o Då någon Cautionist med döden afgår eller uppsäger sin borgen, så är det högst angeläget, att med Uppbördsmannen, för hwilken han gått i borgen, genast blir liquiderad och efterstt, huruwida han häftar för någon balance hos Kongl. Maj:t och Kronan, som då i tid kan utsökas, antingen hos honom sjelf eller hos Löftesmännen, medan de ännu kunna wara solwendo; hwarföre Konungens Befallningshafwande bör tillhålla Landskamereraren, att wid slika tillfällen noga iakttaga hwad på honom kan ankomma, samt tillse, att Kongl. Maj:t och Kronan genom tidens utdrägt härwid icke blifwer lidande.

4:o Lika angeläget är det ock, att sådan liquidation företages wid de tillfällen, då någon Cautionist kommer på obestånd. Och bör Konungens Befallningshafwande förbenämnd, då sådan händelse inträffar, genast foga den anstalt, att Kronans rätt blifwer behörigen bewakad, och ny borgen af Uppbördsmannen fordrad.

5:o I öfrigt och som en och annan gång händt, att de hit infände Cautionsskrifter hwarken warit så ställde och wederiscrade, som det genom Collegii Circulaire-Bref af den 31 Julii 1797 till orterne afsände Formulaire utwisar, ej eller med sådant Charta-Sigillata-papper förseddе, som Collegii Circulaire-Bref af den 30 Julii 1804 föreskrifwer, så föranlåtes Collegium erinra Konungens Befallningshafwande om widtagande af den anstalt, att hwad Collegium genom berörde Circulaire-Bref förordnat måtte blifwa behörigen iakttagit. Kam. Coll. Circ. d. 16 Apr. 1805.

Alla Collecteurer wid K. Numer-lotteriet böra ställa caution för sig, till sådana summor som directionen föreskrifwer och försäljningen kan befiaga till, på det lotteriet må äga säkerhet för deß inkomster, samt att de insatte medlen måge kunna, enär directionen det åstundar, af Collecteurerne infordras. K. Kung. d. 16 Apr. 1771, Art. 18.

Sysloman wid hospital och barnhus bör ställa borgen för uppbörden. K. Instr. för Seraph. Ord. Gillet d. 28 Apr. 1791, 8 §.

Att sysloman wid Domkyrkorne böra i deras egenskap af uppbördsmän ställa borgen; inhemtas af K. Br. d. 1 Jun. 1791, anm. wid 45 Cap. 1 §. M. B.

De borgensskrifter, som uppbörds-commissarierne wid Krono-uppbördswerket i Stockholm för den dem anförtrodde uppbörd böra anskaffa, och hwarförutan icke någon må till sådan tjenst befordras, förblifwa under Handels-collegii wård, och answarar bemälte Collegium om deße aflemnade löftesskrifter icke innehålla den egenskap och fullständighet, som med lag och författningar instämma. K. Kegl. för Krono-uppbördswerket i Stockholms stad, d. 16 Nov. 1814, 4 Art. 4 §.

CARL JOHAN m. m. Med åberopande af 7 §. i Wårt nådiga Bref och Kungörelse af den 10 Apr. 1828, angående gränsorna emellan Eder, Stats-Contorets och Kammar-Rättens befattningar rörande uppbördswerket, som bland annat stadgar, att de för uppbördsmän ställde borgensförbindelser skola af Stats-Contoret pröfwas och i Räntekammaren förwaras, och då i denna föreskrift genom Wårt nådiga Bref d. 10 Dec. sistl. år, ingen annan förändring blifwit gjord, än att borgensskrifter af sådana uppbördsmän, som J föreslån eller tillsätten böra, innan de till förwar i Ränte-kammaren aflemnas, i wanlig ordning af Eder granskas och godkännas, hafwen J, som till följd af Eder öfwer uppbörds-werket innehafda, men nu, dels på Stats-Contoret, dels på Kammar-Rätten öfwerflyttade tillsyn, hittills emottagit, pröfwat och i Eder wård haft äfwen alla sådana borgensförbindelser, som Post-inspectorer, Postmästare och andre wid post-werket anställde uppbördsmän bort aflemna, ehuru J icke haft någon befattning med deße uppbördsmäns tillsättande, och som alltså ansett af den allmänna föreskriften i ofwanberörde nådiga Kungörelse den 10 Apr. sistl. år följa, att äfwen deßa i Eder wård warande borgensförbindelser skola till Stats-Contoret aflemnas, för att i Räntekammaren förwaras, uti skrifwelse den 15 sistl. Maj i underd. hemställt, om icke på enahanda sätt må förfaras med de borgensskrifter, som hädanefter ställas af uppbördsmän wid post-werket, hwilka på Öfwer-post-directeurens underdäniga förslag af Oß i nåder tillförordnas, och de underdäniga förslagen medföljа, på det att Stats-Contoret må komma i tillfälle, att om sådana förbindelsers förnyande, enär borges-männen antingen med döden afgå eller komma på obestånd, foga nödige anstalter, samt Kronans rätt och säkerhet i öfrigt låta iakttaga.

I anledning häraf hafwe Wi godt funnit förordna, det skall Wår Öfwer-post-directeur tillhöra att förwara alla sådana borgensförbindelser som af Post-inspectorer, Postmästare och andre wid postwerket anställde uppbördsmän böra aflemnas, samt tillse att genom werkets kammar-contors försorg, samma förbindelser warda behörigen förnyade, enär borgesmännen antingen med döden afgå eller komma på obestånd, äfwensom att Kronans rätt och säkerhet i öfrigt warder iakttagen; hwarom m. m. K. Br. till Kam. Coll. d. 18 Jul. 1829.

Postförwaltarne i Riket, utom Stockholm, skola, antingen genom Caution, eller revers, eller ock genom prænumeration för hela årets inkomst, ställa för sig en fullkomlig säkerhet. Postm. Instr. d. 16 Febr. 1707, 1 §. Waranде någon wiß summa, hwarföre borgen anskaffas bör, icke föreskrifwen, utan afgifwes Revers och borgen enligt följande Formulair *):

Som jag underteckнad blifwit i Nåder constituerad och förordnad att föreстå och bestrida Postförwaltare-tjensten i
så förpligter jag mig härmed på
det kraftigaste, att jag samma tjenst så skall förwalta, som inför Kongl. Maj:t och Deß Öfwer-Post-Direction jag det tryggeligen will och kan answara; förlande jag ställa mig till noggrann efterlefnad mitt å berörde tjenst erhållna Con-

fi-

*) Postmästaren wid Stockholms Post-Contors afdelning för afgående Poster, hwilken tillika är General-Cassеur för hela Postwerket, ställer uppbördsborgen för en wiß summa, som genom Kammar-Coll. Skrifw. d. 15 April 1825, är fastställd till 14,000 R:dr Banco; äfwensom af Postmästaren wid samma Contors afdelning för ankommande Poster borgen blifwit ställd för 5000 R:dr s. m. Innehållande K. Br. till Öfw. Post-Dir. Embf. m. Innehållande K. Br. till Swenska Post-Commissarierne i Greifswald och Hamburg skola ställa borgen för en summa som motswarar deras uppbörd under 2:ne tertial, i medeltal för året räknadt.

stitutorial samt gällande Instruction och de flere redan utfärdade eller härefter utkommande Förordningar och befallningar, som denna befattning kunna angå och dertill böra lämpas; och på det Kongl. Maj:t och Deß Öfwer-Post-Direction så mycket mera må wara försäkrade, det Kongl. Maj:t och Kronan icke skall bliswa lidande på de medel och den uppbörd, som mig uti merberörde Beställning om händer gifwas och anförtros, gå undertecknade en för alla och alla för en, för honom

i borgen, att bliswa Kongl. Maj:t och Kronan fullkomligen answarige för allt det han emot förmodan skulle komma till korta; utlofwande wi derjemte i fall någon af oß denna borgen skulle wilja uppsäga, att sådant Tre månader förut, hos Kongl. Öfwer-Post-Directionen anmäla, men emedlertid för uppbörden answara. Till yttermera wißo hafwe wi detta egenhändigt undertecknat och med wåra Sigill bekräftat.

Datum.

Postförwaltarens namn.
Sigill.

Cautionistens namn. Cautionistens namn.
Caracter. Caracter.
Sigill. Sigill.

(Wederbörande Kongl. Maj:ts Befallningshafwandes eller Magistrats intyg öfwer Löftesmännens wederhäftighet.)

Hwad Kam. Coll. Kung. d. 16 Febr. 1821 (här ofwan införd), innehåller, i afseende på de löftesskrifter, hwilke till Kongl. Maj:ts och Kronans säkerhet, böra af Uppbördsmän anskaffas, innan sådan tjenstebefattning kan dem anförtros, bör äfwen tjena till efterrättelse och noga iakttagas då af Postförwaltare Borgensskrifter anskaffas och insändas. Öfw. Post-Dir. Circ. d. 24 Mars 1824. Och som Kam. Coll. begärt, att behörig anstalt måtte fogas, det wid hwarje års slut warder undersökt om dens wilkor och förmögenhet, som gått i borgen för någon Postförwaltares uppbörd samt, enär någon sådan Löftesman antingen med döden afgår eller befinnes wara så af sig kommen, att Kronan äfwentyrar sin säkerhet hos honom; annan wederhäftig Löftesman då i stället anskaffas; äro wederbörande Postförwaltare anbefallde, att, wid hwarje års slut, insända i sådant hänseende, nödige betyg. Öfw. P. Dir. Circ. d. 31 Jul. 1824.

Hwar och en som på credit emottager stämpladt papper till försäljning, bör för det sålunda undfångna chattebeloppet ställa behörigen pröfwad och godkänd borgen, af en eller flere såsom för egen skuld, hwaraf bestyrkt afskrift till Stats-Contoret insändes. K. Kung. ang. stämplade papprers-afgiften samt hwad wid controllen och uppbörden deraf bör iakttagas, d. 16 Maj 1835, 17 §.

Uti till Kam. Coll. d. 17 Dec. nästl. år aflåten skrifwelse, har Kongl. Maj:t täckts bland annat i nåder förordna, att, wid borgens ställande af personer, som på credit emottaga stämpladt papper till försäljning, wederbörande skola, under eget betalnings-åtwentyr tillse, det löftesmännen äro wederhäftige samt att borgen är ingången såsom för egen skuld, åtwensom att, i händelse af flere löftesmän, desamma borga en för alla och alla för en. Kam. Coll. Circ. d. 22 Jan. 1824.

Wid hwarje indelt Regemente eller Corps skall anställas en Regements-Commißarius, dock äger Krigs-Collegium, att, om så lämpligt pröfwas, uppdraga åt en Commißarie befattningen för 2 Regementer. En sålunda utsedd Regements-Commißarius åligger till Regements-Chefen aflemna, för deß bliswande uppbörd, en af wederbörande Konungens Befallningshafwande, Magistrat eller Domaren i orten till wederhäftigheten godkänd borgen för hans tjenstetid, till ett belopp af 3000 R:dr, då han är Redogörare för ett eller 2:ne regementer, och 1,500 R:dr B:co såsom redogörare för Bataillon eller Corps, hwilken borgen förwaras af Regementsskrifwaren, som åligger, att i fall någon af borgesmännen dör eller kommer på obestånd, sådant genast anmäla hos Regements-Befälhafwaren, hwilken affordrar Commißarien ny borgen. Ställer icke Regements-Commißarien, inom förelagd tid af tre månader, ny laga borgen för deß uppbörd, warde skiljd från befattningen, och afgifwe Regements-Befälhafwaren till Krigs-Collegium förslag å annan dertill skicklig person, som borgen för sig ställt. 2 Art. 14 §. 1 och 7 mom. i Kongl. Maj:ts Nådiga Reglemente, angående befordrandet af indelta arméens underhåll under Mönstringar m. m. d. 20 Jan. 1832.

* * *

Enkan W., Bagaren B. och Öfwerste-Lieutenanten K. ingingo, en för alla och alla för en, borgen såsom för egen skuld för Twå Tusen Riksdaler Banco, dem Magasinsförwaltaren D. låntagit af Tullförwaltaren L., emot skuldebref af den 16 Febr. 1821, och på grund deraf den 19 i samma månad meddelad inteckning uti D:s då ägde Fastighet. Sedan D. härefter afträdt sin egendom, och L. bewakat fin fordran, men denne, i anseende till anmärkt ofullständighet i bewakningen, bliswit af Concurs-Domaren ogillad, yrkade L., efter uttagen stämning, att utbekomma samma fordran af Löftesmännen. Kämners-Rätten utlät sig: att då medgifwet wore, det L. genom laga kraftwunnen Dom bliswit fråndömd deß fordran i D:s gäldbundna bo, och Löftesmännen, hwilke, i afseende på fordringens utbekommande, icke skäligen kunnat widtaga en bewakningsåtgerd, den L., som då icke af Löftesmännen fordrat någon godtgörelse för deras borgensförbindelse, således sjelf sig åtagit, behörigen bewakad, densamma kunnat fullt utgå; bleswe, enär L. genom sin felaktiga bewakningsåtgerd, ej allenast gått miste om betalning af D:s Maßa, utan äfwen för Löftesmännerne förwerkat rättigheten, att deresf de fullgjorde borgens-förbindelsen, träda i fordringsägarens ställe och rätt. Käromålet ogilladt. Detta Beslut gillades af Rådstufwu-Rätten; Men Hof-Rätten utlät sig: att emedan, wid det förhållande, att ifrågastälda borgen bliswit ingången såsom för egen skuld och fordringsägaren således jemlikt 10 C. 9 §. H. B. ägt, att för betalningen hålla sig till Löftesmännen, ehwad Gäldenären warit sökt eller icke, den omständighet att fordringen uti Gäldenären D:s Concours icke bliswit behörigen bewakad, på intet sätt förringade Borgenärens lagliga anspråk emot Löftesmännen; men härwid dock förekom, att efter ena Löftesmännen Öfwerste-Lieutenanten K:s död, hwarken Gäldenären bliswit affordrad ny borgen enligt föreskriften i 10 Cap. 10 §. H. B. eller aflidne Löftesmannens Sterbhus-belägare för borgen lagsökts inom den i 4 §. af K. Förordn. d. 28 Junii 1798 stadgade tid; I följd hwaraf Käromålet, hwad angick K:s Sterbhus-belägare icke kunde bifallas, och följakteligen tillämpning af den answarighet en för alla och alla för en, som borgensförbindelserne innehölle, icke eller ägde rum, förklarade Hof-Rätten med fastställelse af Rådstufwu-Rättens Dom hwad rörde K:s Sterbusbelägare, men med ändring deraf så widt denssamma afsåge Enkan W. och Bagaren B, deßa twå fullmäktige pliktiga, till hälften hwardera utbetala twå tredjedelar af omstämda fordringen med 1,333 R:dr 16 ß. B:co jemte ränta; Hwilket Hof-Rättens Beslut fastställdes genom K. Maj:ts Dom d. 28 Dec. 1832.

Enke-Friherrinnan C. och Öfwerste-Lieutenanten T. bade teknat proprie borgen, en för bägge och bägge för en, å ett af Majoren C. utgifwet skuldebref på 6,932 R:dr Banco. Friherrinnan C., som, på grund af sin borgen, måste inlösa skuldebrefwet, sökte derefter hos Konungens Befallningshafwande att andre Löftesmannen T. måtte förpliktas till henne utgifwa hälften af berörde summa, hwilket denne sednare åter bestred, enär hon för sin borgen ej bliswit kraddinom 12 månader från förfallodagen. Med afseende på denna inwändning, och då ådagalagt bliswit, att Friherrinnan C. icke gjort några afbetalningar förr än nära twå år efter det skuldsedlen warit till inriande förfallen, förklarade sä wäl K. Maj:ts Befallningshafwande som Hof-Rätten målet twistigt; Men, då Friherrinnan C. bliswit lagsökt inom 12 månader från förfallodagen och, i följd af Kon. Befallningshafwandes Utslag derefter infriat skuldebrefwet, samt stadgandet i 4 §. af K. Förordn. d. 28 Junii 1798 endast angår wiß för borgenär utstakad tid till talans anställande emot löftesman och således icke är tillämpligt i mål, der fråga är emellan löftesmän om gemensamt infriande af gemensamt ingången borgen, blef Öfwerste-Lieutenanten T. jemlikt 4 C. 12 §. U. B. ålagd utgifwa hälften af skuldens ofwanberörde hela belopp genom K. Maj:ts Dom d. 31 Julii 1823.

Att Löftesman, som gjort afbetalning på inteknad skuld, icke är för denna afbetalning berättigad till sådan förmonsrätt uti panten, att fordringsägarens betalnings- och företrädes-rätt derigenom kan inskränkas; inhemtas af K. M:ts Dom d. 24 Maji 1825, inf. wid slutet af 17 Cap. d. B.

Att Borgensförbindelse, ingången för enskilt person utan bestämd tid för deß fullgörande, icke medförer answarsskyldighet för längre än 10 år; se K. Maj:ts Dom den 28 Mars 1829, inf. wid slutet af 9 Cap. d. B.

Sedan Lieutenanten H., på grund af teknad proprie borgen å en af Tygwaktaren L. till Riks-Disont-Werket eller Order utgifwen skuldsedel å Sex Hundra Riksdaler, hwarå likwäl endast 400 R:dr såsom lån erhållits, bliswit af Kämners-Rätten i N. Stad ålagd utgifwa sistnämda summa med en procents ränta derå i månaden från förfallodagen; Så har, efter det Rådstufwu-Rätten i nämde Stad tillika med N. Hof-Rätt, af anförde skäl, befriat H. från kraftwet, Kongl. Maj:t wäl, med ändring af sistnämde Domstolars Beslut, fastställt Kämners-Rättens Utslag, för så widt bemälte Lieutenant derigenom är worden ålagd till Disont-Werket betala det fordrade Läne-Capitalet 400 R:dr Banco; Men då i Lieutenanten H:s borgens-påskrift ränta icke bliswit nämd, fann Kongl. Maj:t denssamma icke kunna beräknas annorlunda än efter Fem för Hundrade om året från Lagsökningsdagen, tills betalning följde. K. M:ts Dom d. 20 Febr. 1822. Hwarmed ock öfwerensstämmer Kongl. Maj:ts, i en annan twist, gifne Dom af d. 2 Nov. 1826, hwari stadgades, att som Löftesmannen K. genom sin då omtwistade borgen iklädt sig answarighet för assisne Handlanden K:s utur Disconten erhållne Lån å 3000 R:dr Banco och hwad deruti genom förut erhållen säkerhet kunde bristа, och denna hans förbindelse den der icke fick utöfwer-

ordalydelsen sträckas, således icke innefattade åtaget betalningsansvar för räntan; altså kann Kongl. Maj:t med ändå beskaffadt betalningsansvar icke eller kunde K. åläggas.

Kongl. Maj:ts Dom uti den till Kongl. Maj:ts öfverseende, ifrån deß och Rikets R. Hof-Rätt, genom ordentligt fökande inkomne sak, emellan Handlanden J. B. K., å ena, samt Kronofogden C. L. å andra sidan, angående den sistnämndes, till Kämners-Rätten i M. instämde påstående, att som Handlanden K. af L. emottagit åtskillige waror, med willkor att derföre, efter skedd försäljning, lemna contant betalning; men deremot lätit tillställa honom en af förre Handlanden L. P. H., den 30 Augusti 1810 utgifwen löpande förskrifning å 2,560 R:dr B:co och ½ procents månadtlig ränta tills betalning skedde, med påteknad borgen såsom för egen skuld af Handlanden K. och förre Handlanden A. J. M., att en för bägge och bägge för en answara för berörde Summa, Handlanden K. alltså, ej mindre i grund af sin skyldighet att skaffa betalning för de emottagne warorne, än i följd af löstes-answaret, måtte förpligtas ensam infria förenämnde skuldebref med ränta och kostnader, efter afdrag af 110 R:dr B:co, hwilka H. godtgjort; uti hwilken sak Kämners-Rätten genom utslag d. 28 Maji 1811, sig utlåtit, och af anförde skäl samt i förmågo af 17 Capitlet 31 och 34 §. §. Rättegångs-Balken förelagt sökanden att med sjelf sins Ed fylla och intygа, att han hwarken losswat Kronofogden L., eller å ifrågawarande förskrifning tecknat sitt namn i den akt och mening, att hålla L. skadeslös för hwad som kunde bristа hos Handlanden H. uti skuldsedelns fulla betalande, utan derföre gått i borgen endast i afsigt att skaffa H:ska förskrifningen Credit i Disconten, samt sämedelst förhjelpa L. utur sitt föregifne penningebehof; hwilket utlåtande Rådstuswu-Rätten i nämnde stad uti Dom den 25 April 1812, gillat och fastställt; hwaremot Hof-Rätten genom Dom den 30 April sistledit år sig yttrat, att emedan sökanden erkänt den af honom tecknade borgen å förre Handlanden H:s, den 30 Augusti 1810 utgifne skuldsedel, och han derföre inom rätter tid blifwit lagsökt, samt i öfrigt några sådane omständigheter ej förekomma, som kunde förringa werkan af berörde förbindelse, för hwilken han således, efter 10 Capitlet 8 och 9 §. §. Handels-Balken borde answara; ty funne Hof-Rätten i grund häraf rättwist, att med ogillande af Under-Rätternas Domar, ålägga sökanden, att, så wida han wille undgå utmätning, genast till Kronofogden L. betala meranämnde skuldsedels belopp 2,660 R:dr B:co med förskrifwen ränta derå efter en half procent i månaden tills betalning skedde; dock ägde sökanden att derwid asräkna hwad enligt qwitto eller L:s medgifwande redan wore å skulden godtgjort; Warandes rättegångs-utgifterne Parterne emellan qwitterade; Derutinnan ändring i underdånighet är worden sökt, och hwarom twistadt warit, med Kongl. Maj:ts Högsta Domstol beslaten; gifwen Stockholms Slott den 20 Jan. 1814.

Kongl. Maj:t har i Nåder låtit sig föredragas de i denne sak inkomne handlingar med hwad Parterne hwar emot annan anfört; Och ehuruwäl en af twänne eller flera ingången borgen med förbindelse att en för alla och alla för en answara för länesumman, jemlikt 10 Capitlet 11 §. Handels-Balken, berättigar Längifwaren att för fulla gäldet söka hwilkendera han hälst will; Likwäl och då lika ostridigt är, att den löstesman, som i grund häraf löstesförbindelsen uppfyllt, äger en motswarande rättighet antingen att wända sig emot Läntagaren eller ock mot sine medlöstesmän för deras andelar i den utbetalta länesumman, hwartill åter erfordras, att skuldsedeln och löstesskriften återställas i det oförändrade stick, att en sådan rättighet må kunna begagnas, hwilket uti nu förewarande mål ej inträffat, enär å den af twenne löstesmän utom sökanden underteckнade löstesskriften, ena löstesmannens Namn redan före lagsökningen mot sökanden funnits öfwerstruket, hwarigenom således denne löstesmans answarighet förswunnit; alltså och då de i öfrigt af sökanden anförde omständigheter lika litet förringa werkan af deß ingångna löstesförbindelse, som den å swarande sidan anförda omständighet angående det öfwerstrukna namnet å löstesskriften, att nemligen denne löstesmans namn tillkommit efter det borgen blifwit af endast de nu återstående twänne löstesmän, med förbindelse att en för bägge och bägge för en för länesumman answare, undertecknad, samt att sökanden, som sjelf anskaffat en sådan ytterligare borgen för att kunna begagna skuldsedeln till betäning, ansett sig äga rättighet att densamma till intet göra, kan förtjena asseende, enär löstesförbindelsen sådan den wid lagsökningen befinnes, måste bestämma löstesmännens rättigheter och skyldigheter; pröfwar Kongl. Maj:t i Nåder rättwist i så måtto ändra och rätta Hof-Rättens öfwerklagade dom, att, sedan från den förbrade länesumman afgått de 136 R:dr B:co, swaranden erkänt wara i afbetalning af Sedelutgifwaren lemnade sökanden wid ofwan upptagne förhållande icke kan åläggas betalningsskyldighet till högre belopp än twå tredjedelar af återstående Capitalsumma Twå tusende fyra hundrade Tretiofyra Riksdaler Banco, jemte förskrifwen ränta å deßa twå tredjedelar efter en half procent i månaden tills betalning sker; wid hwilken utgång af målet rättegångskostnaden äfwen här hos Kongl. Maj:t warder parterne emellan qwittad. Det wederbörande ꝛc.

11 Capitlet.

Om Lån *).

1. §.

Lånar man något af annan, dödt eller qwickt; gifwe åter så godt, som han thet tog. Ej må lån miſsfaras.

Kommer skada å pant och sker det af wåda, ware skadan ägarens, 10 C. 4 §. H. B.; Miſsfares eller förkommer inlagsså af wåda, 12 C. 2 §. f. B.; det som förstäckt är bör återgäldas i samma slag, jemngodt och till fullo, 9 C. 2 och 3 §. §. ib.; Lånt gods bör ur gäldbundit bo först uttagas, 17 C. 2 §. H. B.

2. §.

Nu nekar man till lånet, och finnes sedan, at han thet witterliga innehafwer; gifwe thet ut, och gälde skadan åter, böte ock thertil hälften af wärdet.

Nekar skuldenär sin hand och förskrifning, 4 C. 2 §. U. B., Nekar man mot bättre wetande till inlagsså, 12 C. 9 §. H. B.; eller till den pant, man emottagit hafwer, 10 C. 6 §. f. B.

3. §.

Ingen må, för egen, eller annars skuldfordran, hålla thet inne, som han till låns fått, utan han theri panträtt hafwer, eller med ägarens wilja nödig kostnad ther å gjordt. Sker thet; böte tijo daler, och gifwe thet lånta åter.

Ingen må sjelf panta något till sig wid tjugu dalers böter, 1 C. 4 §. U. B.; Nödig kostnad så ock hyra för förtrodt gods, skall af ägaren betalas, 12 C. 8 §. H. B.

4. §.

Säljer, pantsätter, eller bortgifwer någor, utan ägarens ja och samtycke, thet han lånt hafwer; betale han thet fullt til then, som lånet gaf, och böte hälften af thes wärde. Äge ock längifwaren macht, at lösa thet åter. Finnes swek hos then, som köpte, i pant tog, eller gåfwan fick; gifwe thet åter til ägaren utan lösn, och böte ther til, som nu sagdt är. Samma lag ware, ther något tager lån i annars namn, och gitter ej sedan wisa, at thet med hans lof och minne skedt är.

Säljer man förtrodt gods, pantsätter eller förskingrar, 12 C. 4 §. H. B.; Försätter eller förskingrar man pant, 10 C. 7 §. f. B.; Leger man bort annars mans gods, 13 C. 3 §. f. B.; Köper man af den, som misstänkt är, gifwe åter det han köpte, om godset stulet är, 49 C. 1 §. M. B.; hafwer han witne att han ther redeliga köpt, 2 §. ib.

*) Lån (commodatum) är ett contract, hwarigenom man lemnar något till annan, att utan wedergällning nyttjas, med förbindelse för denne, att efter nyttjandet, detsamma återställa.

Detta contract skiljer sig således från lego- och hyres-aftal derigenom, att man i det senare utfäster wedergällning för bruket af annans tillhörighet och ifrån förträckning i den wäsendtliga omständigheten, att läntagaren ej blifwer ägare till det lånta, utan är skyldig återställa det in specie, då deremot gäldenären får disponera det förträckta och i deß ställe gifwa åter annat, af samma slag, som i mått, wigt eller antal och godhet går upp emot det, som warit förträckt. Motiv till Civil-Lag-förs. 9 Cap. B. B.

Kongl. Maj:ts dom uti den till K. Maj:ts öfwerseende ifrån Deß och Rikets N. Hofrätt genom ordentligt sökande inkomne sak emellan bonden A. K. sökande, och drängen S. O. utebliswen swarande, angående den senares till M. Häradsrätt instämde påstående, att sökanden, som för sin fordran hos S. O:s moder J. Å. år 1829 tillegnat sig sedermera wägrat återställa ett par S. O. tillhörige af honom på auction d. 27 Oct. 1826, efter hans aflidne fader O. B. för 7 R:dr 40 ß. R:gs inropade stutar, mätte förpligtas dem återlemna, och med 12 ß. Banco godtgöra S. O. för hwarje dag han af dem warit i miſtning, samt sökandens i sammanhang härmed uttagne genstämning om berörde käromåls ogillande wäsendteligen på den grund att de ifrågawarande orarna icke skola tillhört swaranden, utan hans oswannämnde moder J. Å.; deröfwer Härabsrätten i utslag d. 6 Nov. 1830 sig utlåtit, att som swaranden behörigen styrkt, det han å auction den 26 och 27 Oct. 1826 inropat de två röda orar sökanden erkänt sig innehafwa, utan att denne gittat i bewis leda hwarken uppgiften att deßa orar J. Å. tillhört eller att han annorledes lagligen warit berättigad sätta sig i besittning af denna swarandens egendom; alltså bleſwe sökanden wid 16 R:dr 32 ß. wite ålagdt att genast till swaranden återställa ifrågawarande orar och deßutom till honom utgifwa 8 ß. Banco i ersättning för hwarje dag han af orarna warit i saknad, sökanden likwäl obetaget att i ersättningswäg hålla sig till J. Å., i händelse han dertill funne sig befogad; = = hwilket beslut N. Lagmansrätt genom utslag d. 13 Nov. 1831 fastställt; = = hwarefter Hof-Rätten medelst Dom den 26 Oct. 1832, wäl gillat det slut, deruti Underrätterne stannat rörande äganderätten till ifrågawarande orar, och hwarigenom sökanden bliſwit ålagdt att desamma återställa; men i öfrigt funnit skäligt, med ogillande af hwad Underrätterne utan wisad grund stadgat i afseende på sökandens ersättningsskyldighet, förklara att sökanden för det han innehaft orarne borde till swaranden utgifwa det belopp, hwarmed, efter bestämmande af mätismän, deraf parterne ägde utse en hwardera och de sålunda walde tillkalla den tredje, förbelen af kreaturens begagnande kunde anses hafwa öfwerstigit kostnaden å deras wård och underhåll från den tid de af sökanden emottogos tills han dem aflemnar, hwilket belopp likwäl icke finge uttagas högre än den af under-rätterne bestämda ersättning = = deruti ändring i underd. är worden sökt = = med Kongl. Majzts Högsta domstol beſluten; gifwen Stockholms Slott den 30 Aug. 1803.

Kongl. Maj:t har i Nåder låtit sig föredragas de i denna sak inkomne handlingar, tillika med hwad sökanden i underd. andragit; Och churu swaranden S. O. styrkt, att han år 1826, wid en då i sterbhuset efter hans aflidne fader hållen auction, inropat ett par mindre orar, hwilka enligt sökandens medgifwande äro desamme, hwarom nu twistas; likwäl och emedan af Härads-Rättens protocoll inhemtas, att, efter det sökanden uppgifwit hwad han äfwen med företedde handlingar sökt styrka, att nämnde orar i Aug. månad år 1828 utmätte för enkan J. Å:s skuld, den sökanden derpå inbetalt, sedermera bliſwit af bemälta enka hos sökanden pantsatta och af denna anledning till honom öfwerlemnade, S. O. icke ställt i fråga, det ju en sådan pantsättning werkligen ägt rum, utan endast erinrat att hans moder J. Å. skall till en sådan åtgerd warit obehörig, hwarefter S. O. icke ens anmält än mindre wisat, att wid pantsättningen swek hos sökanden föresunnits; ty och då wid nyßberörde förhållande det, enligt grunderna för lagens stadgande i 11 Cap. 4 §. H. B. och 49 Cap. 2 §. M. B., hwarken ålegat sökanden att styrka, huruledes J. Å. åtkommit ifrågawarande orar, ej eller kunnat, äfwen om, hwad sistwäl nu ej är händelsen, S. O. ådagalagt, att han ännu den tid pantsättningen skett, warit agare af nämnde orar, förminska sökandens på god tro wunne panträtt, med hwilken åter alldeles icke står att förena S. O:s påstående att, ej mindre utan lösen återbekomma oswanberörde orar, än ock derutöfwer ersättning för den tid han af dem warit i miſtning; alltså pröfwar Kongl. Maj:t rättwist att, med upphäfwande af motwädjade beſluten ogilla det af swaranden sålunda wäckta käromål.

I anseende till Pigan E. L. N., som genom N. Hof-Rätts utslag d. 13 Dec. 1793, bliſwit, jemte annat straff, under åberopande af 16 Cap. 4 §. H. B., dömd, att stöllas i 2:ne timmar för en påle att skämmas, för det hon i sin husbondes namn till sig bedragit 10 bouteiller win och 5 bout. arrac, förklarades wäl icke 16 Cap. 4 §. H. B. utan 11 Cap. 4 §. s. B. om lån i annors namn hafwa warit lämpeligt, men som utslaget wunnit laga kraft, kunde på hennes böneskrift ingen annan mildring wederfaras, än att hon från Pålstraffet befriades, hwartill Kongl. Maj:t fann Sig äga beſtomera anledning, som 8 Cap. 3 §. M. B. för wida större brott, eller att förändra andras namn och insegel m. m. icke stadgar det straff, att i halsjern ställas wid påle. S. D:s Prot. d. 27 Jan. 1794.

12 Capitlet.

Om inlagsfä, eller nedsatt och förtrodt gods.

1. §.

Lägger man in hos annan i förwar gull, silfwer, penningar, eller annat löst gods; lägge in med witnen, eller tage bref ther å.

Nedsatt och förtrodt gods bör i gäldbundit bo först utagas, 17 C. 2 §. H. B.

2. §.

Inlagsfä, och förtrodt gods, bör man wärda som sitt egit. Mißfares, eller förkommer thet, af hans wangiömo, eller wållande; gälde fullt åter. Sker thet af wåda; ware saklös.

Pant bör wäl gömas och wärdas, 10 C. 3 §. H. B.; Kommer skada deraf, förthy att den ej rätteliga wårdad är, 4 §. ib.; Ej må lån mißfaras, 11 C. 1 §. s. B.

3. §.

Sätter man under annars förwar tilslutna eller förseglada kistor, skåp eller packor, och wet ej then, som anammade, hwad ther i är; eller är thet honom ej, stycke från stycke, til wigt, mått eller antal, i händer gifwit; påstår sedan then, som inlade, mera under förwar gifwit wara, än han åter fick; ware then, som emottog, fri, ther han alt obrutit och oskadt utgifwer, som han thet anammade. Finnes thet wara brutit, och saknar ägaren något; fullthge tå med witnen, eller ed sin, huru mycket han inlagdt hafwer. Gitter han thet; ware then godset under sin wård hade, för allan skada, eller wise med goda skiäl, eller swärje, at thet af hans wangiömo och wållande ej skedt är, eller at han ej theraf kunskap och nytto haft. Warder han öfwerthygad, at han med wilja thet försnilladt; stände tiufs rått.

Gäsgifware wärde allt det som gästen i hans gömo antwardar, eller gälde skadan, 28 C. 3 §. B. B.; Sjöll skeppare, forman eller deras folk det dem gifwet är att föra och förwara, 42 C. 3 §. M. B.; Om målsägandes ed, då stöld har skett, 17 C. 35 §. R. B.

4. §.

Nöter man förtrodt gods, eller sig til nytto thet brukar, utan ägarens samtycke; böte tijo daler, och skadan åter. Säljer man thet, förpantar, eller förstingrar; gänge thermed, som i 11 Cap. 4 §. om lån sagdt är.

Pant må ej utan ägarens lof och minne brukas, 10 C. 3 §. H. B.

5. §.

Hafwa flere satt gods under annars wård, ther i the alle del äga; thet må ej å-entheras begiäran gifwas åter, utan han allas fullmacht ther å wiser. Gifwer then godset i wård hade thet annorlunda ut; sware han hwarthera för thes del, och söke sin man.

Ingen söke annor mans skuldfordran, utan ägaren genom sin rätt skrifteliga lemnat, 4 C. 11 §. U. B.

6. §.

Nu wil ej then, som godset emottog, hafwa thet längre i förwar; säge tå honom til, som insatte, at han må hemta thet åter, och tage bewis ther å. Tager ägaren thet ej åter; stände sielf allan fahra.

7. §.

7. §.

Dör then, som inlagsfä om händer hade; tå böra hans arfwingar ther swara före, och gifwa fullt åter.

Gäld bör betalas innan arf skiftas, 10 C. 1 §. Ä. B.; Finnes i gälbbunden mans bo inlagsfä, det skall först uttagas, 17 C. 2 §. H. B.

8. §.

Hafwer man å nedsatt gods nödig kostnad giordt, eller betaldt hyra för thet rum, ther i godset förwaras; tå bör ägaren thet gälda, förr än godset återgifwes.

Göres med ägarens wilja kostnad å lånt gods, 11 C. 3 §. H. B.

9. §.

Nekar man, emot bättre wetande, til inlagsfä, eller förtrodt gods; plichte, som i thet 11 Cap. och 2 §. om lån sagdt är.

10. §.

Förtror man åt annan sitt gods at wärda, tå thet ur eld, sjö, eller ifrån fienda frälsadt är; nekar han thertil, som emottog, och warder öfwertygad, at han thet swikeliga dölgdt; straffes med tredubbla böter, som för tiufnad.

Huru för tjufnad skall bötas, 40 C. 1 §. M. B.

11. §.

Dömes gods under tridie mans förwar, thet bör wärdas, som annat inlagsfä, och ej gifwas ut; förr än Domaren eller Befalningshafwanden thet tillåter.

Gifwer någon ut, mot förbud, annars mans gods, som han inne hos sig hafwer, 8 C. 7 §. U. B.

12. §.

Säljer, eller förpantar handtwärkare, thet honom til gierning för wiß lön i händer sättes; gälde skadan åter, och böte så han, som then witterliga annars gods kiöpte, hwartera tiugu daler.

Kongl. Majts Nådiga Kungörelse, angående Ull-Contoret i Norrköping, d. 19 Dec. 1835.

Wi CARL JOHAN &c. göre weterligt: Att, sedan Wi, genom Nådig Kungörelse den 19 Mars 1831, meddelt Wårt Nådiga förordnande om inrättande af ett Ull-Contor i Norrköping och hwad i afseende på deß styrelse och förwaltning borde tills widare iakttagas, Wi, med ledning af wunnen närmare erfarenhet om hwad, som kan anses bidraga till ernående af det med omförmälde inrättning åsyftade ändamål, funnit i Nåder godt att, med upphäfwande af hwad hittills i detta ämne warit stadgadt, förordna följande, att ifrån nästa års början och tills widare tjena till underdånig efterrättelse:

§. 1. Inrättningen af Ull-Contoret och dertill hörande Ull-magazin står i nära gemenskap med de flere till Ull-Culturens befrämjande widtagne anstalter. Dermed åsyftas beredande af tillfälle för inhemsk Ull-producent, eller för köpare af inhemsk ull, att der kunna inlemna ull, ware sig till förwaring, eller försäljning, eller belåning, mot underpant af ullen, eller ock till sortering efter konstens anwisning, för att utgöra en tjenlig handelswara eller kunna med större fördel anwändas wid deß förbrukning.

§. 2. Ull-Contoret står under Wårt och Rikets Commerce-Collegii styrelse och inseende. Det förwaltas i första rummet af en Kamererare med biträde af en Controlleur, som af Commerce-Collegium dertill förordnas. Öfrige Betjente, såwäl som Ull-sorterare, och deribland en Föreståndare för sorteringen, antagas jemwäl af Commerce-Collegium. Antalet af deßa lämpas efter behofwet för göromålens tillbörliga bestridande. Aflöningen för hwardera wilje Wi i Nåder bestämma, på underdånig anmälan af Commer-Collegium. I öfrigt åligger Commerce-Collegium tillse och hålla hand deröfwer, att allt tillgår wid Ull-Contoret ordentligen och tillbörligen; hwarföre ock Collegium äger att för Contorets Tjenstemän och Betjente utfärda nödige instructioner, innehållande hwad en hwar af dem har att iakttaga.

§. 3. Då behof göres af tillfällige biträden, ware sig wid sorterings-werket eller i afseende på andra förefallande göromål och arbeten wid Contoret, äger Commerce-Collegium förordna om antagandet af nödig ökad personal, och besluta huru den må aflönas för tillfället, antingen med arfwode eller med dagspenning. Detsamma gäller, då wid Ullmarknads-tillfällen fråga blifwer om utgifters bestridande i och för marknaden.

§. 4. Som en särskild byggnad är uppförd i Norrköping, för att anwändas till Ull-Contor och Magazin, och kostnaderne dertill äro bestridde dels med allmänna medel, dels ock med bidrag af Fabriks-Societeten i nämnde stad; så åligger det Commerce-Collegium ombesörja, att nämnde byggnad wårdas och underhålles för sitt ändamål, så till deß yttre, som deß inredning, samt att de wilkor blifwa uppfyllde, som äro öfwerenskomne och betingade uti det med Fabriks-Societeten derom afslutade särskilda Contract.

§. 5. Den inkomst, som kan tillfalla Ull-Contoret uti afgifter, enligt särskild af Oß fastställd och denna Kungörelse bifogad Taxa, för ull, som der blifwit inlemnad, samt hwad för sådane lägenheter i Magazins-huset, som kunna uthyras, inflyter, skall, sedan Fabriks-Societeten fått tillgodonjuta hwad den tillkommer, enligt ofwannämnda Contract, anwändas till underhållande af Magazins-egendomen samt till Contorets Tjenstemäns aflöning och hwad eljest kan lända till Inrättningens fördel och gagn.

§. 6. Producent af inhemsk ull, eller köpare deraf, äger att alla tider af året inlemna waran till Contoret i ändamål, som i 1 §. omförmäles. — Likwäl kunna lån emot pant af ull ej erhållas å andra tider, än som äro bestämda uti det för Ull-Disconten gällande Reglemente.

§. 7. Den, som i omförmälde ändamål inlemnar ull, skall tillika afgifwa en af ägaren eller deß befullmäktigade ombud underskrifwen anmälnings-sedel, innehållande uppgift om ullens belopp, stället der den inom landet är saklen, eller af hwilken inhemsk producent den blifwit inköpt, samt ändamålet hwarföre den inlemnas, hwilken anmälnings-sedel genast bör i Contorets böcker antecknas. För hwardera af deßa fall inrättas anmälnings-sedlarne efter de formulair, under N:is 1 och 2, som denna Kungörelse åtföljа. Öfwer den inlemnade ullen meddelas bewis, hwarför lösen ej får uppbäras. Anmälnings-sedeln qwarblifwer bland Contorets handlingar.

§. 8. Ull, antingen otwättad, eller wät, eller fuktig, eller af mal angripen, eller unket luktande, eller förmultnad, eller så kallad sjuk, får i Magazinet ej emottagas. Ej eller får ull inlemnas i ringare partie än minst Femtio skålpund.

§. 9. Då sortering af ull begäres, skall sådant ske i så många uti ullhandeln förekommande sorter eller claßer, som ägaren det åstundar och ullens beskaffenhet medgifwer. I fall den, som är antagen till Föreståndare för sorteringen, finner ullen wara otjenlig dertill, skall han genast skriftligen anmäla förhållandet hos Kamereraren, hwilken skyndsamt derom underrättar ägaren.

§. 10. Efter werkställd sortering, skall Föreståndaren för sorteringen aflemna till ägaren, utan lösen, en uppsats, som utwisar sorterings-utslaget, samt om och hwilka fel warit att anmärka wid ullens beskaffenhet eller behandling, eller om den funnits äga något utmärkande företräde framför annan ull.

§. 11. Ull, inlemnad i afsigt att belånas i Ull-Disconten, skall till wärde uppskattas gemensamt af Sorterings-föreståndaren och Kamereraren. Grunden dertill bör sökas uti gängbara priset inom landet, jemförd med det å ull af lika claß wid sednast hållne Ullmarknader i Norra Tyskland, eller å de förnämsta affättings-orterne i Tyskland och England. Pris-couranter skola alltid finnas wid Contoret. Commerce-Collegium förser Contoret dermed och förständigar Contoret om de förändringar, hwilka tid efter annan, enligt inlupne underrättelser, kunna förefalla, ware sig i priserne eller i ullhandeln i allmänhet.

§. 12. I hwad fall Kammererare och Sorterings-föreståndare äro ansvar underkastade, i händelse ull, som utmätningswis försäljes, ej uppgår till det belopp, hwartill den i Ull-Disconten blifwit belånt, inhemtas af 15 §. i det för berörde Disconto utfärdade Reglemente.

§. 13. Öfwer den skedda wärderingen af ull, som till Ull-Contoret inkommit i afsigt att belånas, erhåller inlemnaren ett af Kamereraren och Sorterings-föreståndaren gemensamt undertecknadt bewis, utan lösen.

§. 14. Då wärdering af ull endast afser belåning i Ull-Disconten, men icke sker till ledning för omdömet om ullens wärde köpare och säljare emellan, så må i sistnämnde afseende ej någon wärdering af Contoret åstås eller medelas.

§. 15. Då producent af ull inlemnar sådan wara till Contoret, med åstundan, att den må försäljas, wäre Kamereraren obetaget att om slik försäljning under iakttagande af de utaf ägaren föreskrifne wilkor, på eget ansvar gå i författning.

§. 16. Contoret står i ansvar, att ull, som der emottages, behörigen förwaras, ej af obehörig person uttages, eller på något sätt wanwärdas, samt att olika Uppartier ej sammanblandas; Men Contoret answarar icke för den förlust, som kan uppkomma genom intorkning eller afdamning, eller genom någon olyckshändelse, som det ej berodt af Contoret att afböja eller förekomma.

§. 17. Ull, som i hwad ändamål som helst inlemnas till

till Contoret, får ej qwarbliſwa der längre tid än högſt Tolf månader. Om ej ägaren föranſtaltar, att ullen efter denna tids förlopp uttages, ſkall den inom en månad derefter ſäljas å öppen auction wid Contoret. Afgifterna godtgöras Contoret af inſlytande förſäljnings-wärdet och öfwerſkottet hålles ägaren tillhanda.

§. 18. De afgifter, hwilka för inlemnad ull komma att utgå i hwarje fall, beſtämmas efter den Taxa, ſom i ſådant afſeende är faſtſtäld, och uppbäras af Kamereraren wid ullens utlemnande enligt afgifwande räkning. Ullen är alltid i underpant för afgifterna.

§. 19. Anledningar till klagomål öfwer ordentlighet eller förſumlighet, af hwad beſkaffenhet ſom helſt wid Contoret, anmälas hos Commerce-Collegium, ſom det tillkommer att ſkyndſamt rätta felaktigheterne och i öfrigt widtaga ſådane åtgärder, hwilka leda till det ändamål, ſom med inrättningen af Ull-Contoret är åſyftadt.

§. 20. Som tjenſtemännen och Betjente wid Contoret anſes innehafwa förtroende-befattningar, ſå beror det af Commerce-Collegium att dem till- och affätta, på grund af det förtroende, Collegium finner ſig hafwa ſkäl att för dem hyſa.

§. 21. Contorets Tjenſtemän och Betjente ſtå i anſwar efter Lag för hwad dem anförtros och de hafwa om händer, lika med Uppbördsmän i allmänhet. De ſkola ock wid utöfningen af deras befattningar njuta enahanda hägn, ſom andre i Wår och Kronans tjenſt warande Tjenſtemän och Betjente tillkommer.

Det alle, ꝛc.

Taxa

å afgifter wid Ull-Contoret i Norrköping.

1:o För in- och utwägning ſamt förwaring af ull, ſom till allmänna Ull-Magazinet i Norrköpings Stad inlemnas ſamt, inom fjorton dagar derefter, derifrån uttages, erlägges i ett för allt Twå ſtillingar Banco för Liſpundet.

2:o Bliſwer ullen qwarliggande utöfwer nämnde tid, ſkall ſedermera för hwarje öfwerſkjutande månad, räknad till Trettio dagar, betalas En ſtilling Sex runſtycken Banco för Liſpundet; hwarwid iakttages att, om den tid, ullen warit å Magazinet förwarad, med en eller flere dagar öfwerſkjuter jemn månad, afgifterna för den öfwerſkjutande tiden erläggas ſåſom för hel månad.

3:o För wärdering af ull, ſom är ämnad att belånas i Ull-Disconten, erlägges ſärſkildt Åtta runſtycken Banco för ſkålpundet.

4:o För ſortering af ull erlägges ſärſkildt Åtta runſtycken Banco för ſkålpundet, då ullen ſorteras endaſt i fyra ſortimenter, men deremot En ſtilling ſamma mynt för ſkålpundet, då ullen, enligt ägarens åſtundan, ſorteras i flere ſortimenter.

5:o För Ull-Contorets bewis öfwer emottagen ull eller wärdering eller ſortering deraf erlägges ej någon afgift.

Formulairet N:o 1.

Underteckned åſtundar att inlemna till Ull-Contoret deß ägande ull, fallen wid deß Schäferi å Egendomen N. i N. Län och N. Socken, i ändamål att belånas —, att ſorteras i claſſer —, att förſäljas —, att i Ull-magazinet förwaras tills widare; hwaröfwer, ſå wäl ſom angående beloppet af ullen, efter ſkedd inwägning, wederbörligt bewis begäres. Datum.

N. N.
(Sigill.)

Formulairet N:o 2.

Underteckned, ſom köpt af N. N. inhemſk ull, fallen wid N:s egendom N. i N. Län och N. Socken, åſtundar att inlemna den till Ull-Contoret i ändamål att ſorteras i claſſer —, att belånas —, att förwaras tills widare —, eller att förſäljas; hwaröfwer, ſå wäl ſom angående beloppet af ullen, efter ſkedd inwägning, wederbörligt bewis begäres. Datum.

N. N.
(Sigill.)

* * *

Transumt af Reglemente för förwaltningen af Sweriges Rikes Ständers Bank, utfärdadt wid Riksdagen 1834 och 1835.

Artikel 5. Afdelning 2.

Bankens Depoſitions-rörelſe.

§. 154.

Banken må emottaga och i räkning föra: a) Swenſkt Silfwermynt, eller Bankens ſedlar, under förbindelſe att wid giord, en dermed lika ſtor ſumma, ſom det ſtår honom fritt att efter behag uttaga, antingen i Silfwermynt eller i Bankens ſedlar.

b) Swenſka och Holländſka ducater, under förbindelſe för Banken, att åt räkningshafwaren tillhandahålla ett lika ſtort antal, ſom inſatt bliſwit, men med rättighet, att efter egen läglighet lemna antingen Swenſka eller Holländſka utan åſkilnad dem emellan.

§. 155.

Depoſitioner å ſå kallad löpande räkning må ſortfarande utan afgift, hwarken wid inſättning eller uttagning, äga rum för det ſlags räkningshafware ſom icke någonſin utſtälle inwisningar till större belopp än deras hos Banken, inom behörig tid, inſatta behållning utgör; och räknas till depoſitenter af denna Claſſ:

alla Kongl Maj:t och Kronan eller Rikets Ständer underlydande Allmänna Werk och Caſſor: de under Stockholms Stads Styrelſe hörande Embets-Werk och Caſſor, ſamt för öfrigt ſådane Allmänne inrättningar, Wälgörenhets-Anſtalter m. fl., om hwilka med tillförſigt kan förutſättas, att ingen öfwerasſignering kommer i fråga;

§. 156.

Privata aſſigneringsrättigheten i Banken må tillſwidare förfara emot en afgift af (4) fyra R:dr Banco för hwarje folium i Debet om fyratio rader af den löpande räkningen: med förbehåll tillika, att den minſta afgiften, ſom för hwarje år beräknas, bliſwer Tjugu R:dr Bancо, motſwarande fem (5) folier.

§. 157.

Ej mindre de Private Aſſignanter, ſom hafwa räkning i Banken före den dag, ifrån och med hwilken, enligt utfärdande Kungörelſe, beräkningen af berörde afgift kommer att widtaga, men deſſförinnan hos Bankens Under-Styrelſe ſkriftligen anmäla, att de ämna upphöra med ſin aſſignering på Banken, än äfwen de, ſom efter den dag, då folioafgiften widtager, fortſätta deras Aſſigneringsräkningar i Banken eller der låta öppna ſådane, men framdeles wilja dermed upphöra; och derom göra anmälan före utgången af det år, då de ſin Aſſignering på Banken inſtälla, warda ifrån omförmälde afgift befriade, deref de, wid anmälandet af aſſigneringens upphörande, tillika uppgifwa beloppet af ſine utewarande aſſignationer och då, ſå widt det icke förut ſkett, ſamma belopp, eller ſtillnaden derutı, på deras räkningar i Werel-Banken inſätta, hwaremot bemälde aſſignanter, om de ſedermera, af hwilken orſak och hwad ändamål ſom helſt, inſätta eller låta inſätta penninger på deſſa räkningar, böra betala den faſtſtälde folio-afgiften för det år, ſådan inſättning ägt rum.

§. 158.

Företes uti Banken inwisning å någon räkning, der motſwarande behållning ej öfwer en natt inneſtått, ſtall ſådan inwisning till inlemnaren återſtällas med påteckning, att den, i anſeende till ſaknad behållning, då icke kunnat till inlöſen antagas.

Räkningshafwaren ware i ſlik händelſe, genaſt förfallen att böta tre för hundra af hwad utöfwer behållningen från föregående dag anwiſadt bliſwit.

Af deſſe böter tillfalla twå tredjedelar den tjenſteman, ſom felet anmärkt och en tredjedel Banken, att ingå på räkningen "bötesmedel till depoſition åt de fattige."

Inträffar med någons inwisningar detta förhållande tre ſärſkilde gånger, ſålunda, att emellan hwarje gång räkningen kunnat genom penninge-inſättning förſtärkas, ſamt följaktligen å 3 ſärſkilde dagar, ware enligt Kongl. Maj:ts Nådige Kungörelſe d. 19 Auguſti 1789, Inwisningshafwaren, utom bötesanſwaret, underkaſtad den påföljd, att hans inwisningar icke widare hos Banken gälla; ägande han ock i dylikt fall, att på en gång anwiſa och utbekomma, hwad å hans räkning wid tillfället, efter afdrag af bötesbeloppet, kan finnas i behåll.

Och hafwer han tillika för all framtid förwerkat rättigheten till räknings öppnande under annan titel, enſamt eller ſamfäldt med andre.

Åliggande det Banken, att, till underrättelſe och warning för Allmänheten, ett ſådant förhållande i Officiela Kungörelſerne tillkännagifwa.

§. 159.

Banken må, ſå widt läglight är, och utrymme dertill inom Banken gifwes, under förſegling af inlemnaren, till förwar emottaga Paquetter eller annan flyttbar egendom, utan att om innehållet undfå uppgift och utan anſwarighet å Bankens ſida för oförwållad ſkada eller tillfällig olycka, ſkolande, wid det ſålunda nedſatta godſets återlagande, till Banken erläggas följande, i förhållande till deſſamma rymd och den tid det i Bankens förwar inneſtått, beſtämde afgift, nemligen, efter månad räknadt:

För depoſitum af 1½ Cubikfot eller derunder 16 ß. B:co. För depoſitum derutöfwer till och med 4 à 4½ Cubikfot:

Första Cubikfoten	16 ß. B:co.
Hwardera af de öfrige	8

För

För depositum derutöfwer till och med 8 å 8½
Första 4 Cubikfot . . . . . 32 ß. B:co.
Hwardera af de öfrige . . . . . 6 : :
För depositum derutöfwer till hwad storlek som helst:
Första 8 Cubikfot . . . . . 1 R:dr — —
Hwardera af de öfrige . . . . . 4 ß. — —

Denna afgift utgår för minst en hel månad och halfwa månader upptagas icke, men, hwad derutöfwer är, anses för hel månad.

Ej eller upptagas halfwa Cubikfot, men hwad som öfwerstiger half räknas som hel Cubikfot.

Uppmätning af hwarje depositum sker wid deß inlemnande till Banken, då äfwen afgiften, till sitt månadtliga belopp uträknad och wederbörligen controllerad, införes i depositions-bewiset; kommande afgifternes belopp att redowisas på särskild Conto i Bankens Hufwudbok.

Skulle någon inlemnare ej åtnöjas med den afgift, som i Depositions-bewiset blifwit bestämd, utan wäcka twist om Cubik-innehållet och hwad afgiften på grund deraf rättelligen utgöra bör, återställes genast hans Depositum.

* * *

De bref, som för deras synnerliga angelägenhets skull, recommenderas, måste Postmästaren, emot en särskilt wederbörlig recognition, skrifwa det ordet, "recommenderas," både uti Protocollet och på Chartan, jemwäl ock uti derhos följande Advisbrefwet, antingen på ryggen af Chartan, eller eljest. Om hwilkets riktighet och beställning Postmästaren å den andra orten måste sig särdeles wårda, och sådant med första sitt Advisbref den förre Postmästaren tillkännagifwa, och ej utlefwererandes det utan Qwittence af wederbörande, emot billig wedergällning för sitt omak. K. Cansli-Coll. Instr. för samtl. Postmästarne i gemen den 16 Febr. 1707, 11 §. 8 mom. samt 12 §. 2 mom.

Enär någon på Posten inlemnadt något bref med penningar eller andre waror af penningewärde uti och detsamma skulle förkomma sedan recommendation derå är tagen, bör den deri liggande summan eller wärdet af Postmedlen ersättas ägaren, och Post-Directionen sedermera af den Postförwaltare, der brefwet bortkommit, widare njuter ersättning. K. Br. till Cantzlie-Coll. d. 27 Nov. 1772, 13 mom. Innehållande Canzl. Rättens Utlåg d. 30 Maji 1793, hwilket Kongl. Maj:t i Dom d. 16 Dec. s. å. fastställt, att stadgandet i 1772 års Bref wore owillkorligt, ehwad fel å Postwerkets sida blifwit begängit eller icke, enär Kongl. Maj:t och Kronan så i ena som andra fallet warit den, i hwars wård bresägaren sin egendom förtrodt och således derföre anfwara borde.

Kongl. Maj:t har uti Nådigt rescript af d. 30 April nästledit och d. 19 Junii innewarande år, i Nåder behagat förordna, att för Kronans säkerhet till winnande af ersättning för de penningar, hwilka i recommenderade bref med Posten affändas och genom hwarjehanda händelser förloras, det skall bresaffändaren åligga, jemte iakttagande af de författningar, som rörande recommenderade bref affändande med Posten redan äro utfärdade, att å de affickade Banco eller Riksgäldssedlar, Stats-Contorets obligationer och skuldsedlar, författa en noga förteckning, innehållande Sedlarnes storlek, nummer och data, hwilken förteckning bresaffändaren bör hos sig förwara, samt riktigheten deraf, enär brefwet icke till behörig ort framkommit, edeligen fästa. Detta gäller dock endast om Sedlar och Obligationer, som öfwerstiga Fem Rikdalers wärde. Hwad åter angår de sedlar som äro under Fem R:drs wärde; så har Kongl. Maj:t till undwikande af widlyftighet och tidsutdrägt i Nåder stadgat, att de blott till antal och beloppet af summan för hwarje slag på förenämde förteckning skola uppföras. Cantz. Coll. Kung. d. 28 Julii 1794.

Att bref, hwilka ingifwas å ett Post-Contor för att aflemnas på ett under wägen till annat Post-Contor belägget ställe, icke få till recommendation emottagas, samt att af sådan orsak ersättning ej eller kan af Post-Werket medgifwas för penningar; innesluttne i så beskaffade bref, då de under transporten förkomma; wisar K. Br. till Cantzlie-St. d. 27 Jul. 1833, pag. 388 s. å. F.f.S.

Angelägne bref kunna in specie recommenderas och erhålles derå genast bewis. Lösen för ett sådant bewis erläggés med Åtta skillingar, då det recommenderade brefwet aflemnas förseglad, men med Tolf skillingar Banco då, för ytterligare säkerhet, brefwet inlemnas öppet samt bewiset innehåller uppgift på hwad i brefwet finnes innesluted. Wörandes för ankommande recommenderade bref, uttagaren erlägga en afgift af fyra skillingar Banco. K. Cansl. Coll. Kung. rörande afgiften för recommenderade bref af d. 6 Maji 1795, grundadt på K. Br. d. 26 Mars s. å., samt Öfw. Post-Dir. Kung. d. 29 April 1823, utfärdad i anledning af K. Br. d. 16 i s. m.

Som Kongl. Maj:t förnümmit, det icke alltid blifwit den försiktighet iakttagen, som nödig är wid bresaffändande med posten ifrån Kongl. Maj:ts och Kronans samt andre publike Werk, deruti penningar eller andre angelägenheter bordt wara innesluted, hwaraf händt, att brefwen förkommit och penningarne icke anländt till deras destinerade ort, utan att någon kunnat derföre till ansfwar laglingen bindas; alltså och till säkerhetens befrämjande wid slike tillfällen, har Kongl. Maj:t funnit nödigt härigenom i nåder förklara och stadga, det skola alla wederbörande, hwilka wid Kronans eller andre publike werk hafwa att befordra om afgående bresaffändande med posten, hwilka innehålla penninge-remisser eller andra angelägna handlingar, åligga att förse sig med laga bewis ifrån Post-contoret om brefwets werkeliga inlemnande, samt att den penninge-summan, eller hwad annan angelägenhet det wara må, som remitteras bör, werkeligen är deruti innesluten: skolandes i annor händelse, och deref. ett sådant bref, utan detta förfarande på någon wiß person ledas, den, som sådant försummar, utan inwänning icke allenast wara skyldig att genast ersätta Kongl. Maj:ts och Kronans eller det publika Werkets skada och förlust, utan ock straffas såsom för begånget embetsbrott; med hwilket straff den betjent jemwäl utan konsmål anses skall, som har fribrefs-postboken under wård, i fall den förkommer eller så riswes eller skadas, att densamma icke tjenar till upplysning om det afgående brefwets expedierande: blifwandes wid lika ansfwar postbetjeningen i allmänhet ålagdt, att wid slika bresaffändande emottagande på Postcontoren, icke wägra utan betalning utgifwa de bewis, som i sådant afseende begäras. K. Kung. d. 16 Jul. 1788.

* * *

Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse angående de willkor, hwarunder bref må med ångfartyg, seglande fartyg och diligencer forstaffas; d. 7 Mars 1835.

Wi CARL JOHAN &c. göre weterligt: Som Wi funnit angeläget, att genom lämpliga föreskrifter söka förekomma den minskning i Post-werkets, dels för denna allmänna Inrättnings uppehållande och utwidgning, dels för Statens behof, beräknade inkomster, som kan uppstå genom affändande af förseglade bref med ång-fartyg, seglande fartyg eller diligencer; alltså hafwe Wi pröfwat skäligt i detta hänseende meddela följande stadganden, hwilka från och med den 1 näskommande Julii skola tillämpas:

1:o Befälhafware på ång-fartyg eller seglande fartyg, som går emellan inrikes orter, der Post-Contor finnas, äfwensom Forman å enskild diligence må medföra bref, för hwilka antingen postporto enligt gällande taxa utaf bresaffändaren erlagts, eller som äro ämnade att af bres-emottagaren lösas; men ware i begge fallen pligtige, att å fartygets paß, eller, då paß ej behöfwer uttagas, å medföljande fragtlista eller å diligencens forsedel anteckna alla medhafwande förseglade bref under åtta lods wigt äfwensom paketer öfwer åtta lods wigt, hwilka innehålla sammanslagna förseglade bref; hwarwid iakttages, att för bref och paketer, för hwilka postporto uppburits, anteckna både sycketal och wigt, men för obetaldta bref och paketer endast sycketalet.

2:o Befälhafware å fartyg eller Forman å diligence åligge, att genast, wid framkomsten till den stad eller ort, dit sådana lösa bref eller brefpaketer äro adreßerade och der Post-contor finnes, emot qwitto till Post-contoret aflemna så wäl de lösa breswen och de sammanslagna bres-paketerna, som det postporto-belopp, Skeppare eller Forman utaf bresaffändaren emottagit.

3:o För underlåtenhet i ett eller annat hänseende af föreskrifterne i 1 och 2 punkterne, plikte Befälhafware å fartyg eller Forman å diligence:

1:sta gången . . . . . Trettiotre R:dr 16 ß.
2:dra gången . . . . . Sextioser — 32 —
3:dje gången eller oftare . . Ettthundra —

samt erlägge deßutom till Postwerket belöpande porto för hwart bref, som icke blifwit behörigen antecknadt och aflemnadt; hwarjemte, wid öfwerträdelse tredje gången, alla de serskilda förmåner eller lättnader förwerkas, som blifwit fartyget eller diligence-inrättningen af Staten bewiljade.

4:o Enahanda föreskrifter, som i 1, 2 och 3:dje punkterna, gälle för ångfartyg och seglande fartyg, Swenska eller främmande, som wid ankomst till Swensk hamn från utrikes ort medhafwa förseglade bref under 8 lods wigt eller paketer, innehållande sammanslagna bres börande Tull-Kamaren å inlopps-ort eller, der sådan ej finnes, den Tullbetjent, som först begifwer sig om bord, för Befälhafwaren å fartyget förete ett tryckt exemplar af denna författning.

5:o Fartyg, som från Swensk hamn afgår till utrikes ort, må ej, utan serskildt nådigt tillstånd, wid samma följd som i 3:dje punkten säges, medtaga andra förseglade bref eller sammanslagna bres-paketer, än sådana ifrån fartygets redare eller affastare, som för resan äro af nöden.

6:o Personer, hörande till beställning på ångfartyg eller seglande fartyg, må ej medföra förseglade bref wid Sex R:dr 32 ß. wite, hwarje gång, och erläggande derjemte till Postwerket af belöpande porto för medhafda bref.

7:o För bref, som med skeppslägenhet eller diligence ankommit och till Post-contoret blifwit aflemnade, uppbäre Postwerket, i de fall då porto ej blifwit utaf bres-affändare

re erlagdt, af bref-emottagare det porto, som enligt gällande taxa är bestämdt till den stad eller ort, hwarifrån skepps-lägenhet eller diligence blifwit begagnad. Hälften af allt det porto, som inflyter för bref, hwilka, med eller utan betalnings erläggande wid afsändningen, blifwit med skepps-lägenhet eller diligence fortskaffade, utbetalas till wederbörande Befälhafware å fartyg eller Ombud för diligence-inrättning för beswäret med transporten; och äligge Post-contoret att derom qwartaliter upprätta liqwid med fullständig anteckning om de obetaldta bref, som ej blifwit utlösta.

8:o Å hwarje ång-fartyg eller seglande fartyg, som gör reguliera resor med paßagerare emellan bestämda orter, skall finnas om bord en läst låda, så inrättad, att lösa bref kunna dit insläppas, men ej utan lådans öppnande åter uttagas. Nycklar till denna låda förwaras hos wederbörande Post-contor. Befälhafwaren å fartyget answare för breflådans wård om bord, underrättе paßagerare, att de, till säkert befordrande wid framkomsten, kunna i denna låda inlägga till äfwentyrs medhafwande förseglade bref, samt afemne wid ankomsten bref-lådan till Post-contoret, wid enahanda ansWar, som i 3:dje punkten stadgadt är. Bref-lådan warde i Befälhafwarens närwaro å Post-contoret öppnad och brefwen till antal och wigt antecknade, med tillgodonjutande af samma andel uti inflytande postporto, som i 7:de punkten är bestämd.

9:o Ett tryckt exemplar af denna författning bör, wid Tre R:dr 16 ßk. wite, alltid wara anslaget:

i sallon å ångfartyg eller seglande fartyg, som göra reguliera resor med paßagerare; samt

å diligence-inrättningarnes Contor.

10:o De enligt denna författning utgående witen tillfalla angifwaren.

11:o Öfwer-Post-Directeurs-Embetet äger, att med ägare af ångbåt, som gör reguliera resor inrikes orter emellan, afsluta contract om postwäskas medtagande emot betalning, icke öfwerskjutande halfwa postporto-beloppet: hörande bref, som på sådant sätt skola fortskaffas, i wanlig ordning till Post-contoret inlemnas å dag och timma, hwilka i hwarje fall warda bestämda. Det alle, rc.

Sedan Kongl. Maj:t, uti Nådig Skrifwelse af den 7 sistlidne Martii anbefallt Deß Öfwer-Post-Directeurs-Embete, att meddela de särskilda föreskrifter, som, i följd af hwad Kongl. Maj:ts Nådiga Författning af samma dag, angående de wilkor, hwarunder bref må med Ångfartyg, seglande Fartyg och Diligencer fortskaffas, i allmänhet stadgar, kunna för ändamålet wara å Post-Werkets sida erforderlige, så har Kongl. Öfwer-Post-Directeurs-Embetet härmed welat i sådant afseende förordna, som följer:

§. 1. Å de bref, som directe aflemnas till fartyg eller diligence skall afsändare, ofwanföre adreßen, teckna Stadens eller Post-Contorets namn, derifrån afsändningen sker, äfwensom ordet betaldt, i fall Portobeloppet till Fartygs-Befälhafwaren eller Formannen blifwit erlagdt. Underlåtes sådant, ege Post-Contoret, till hwilket brefwet aflemnas, att beräkna Porto för detsamma, efter hwad Taxan bestämmer för den stad eller ort, hwarifrån fartygets eller diligencens resa börjat.

§. 2. Uti de bref-lådor, som genom Post-Werkets anstaltande, då anmälan derom göres, komma att finnas på ångfartyg, hwilka emellan bestämda inrikes orter reguliera resor, må ej andra än obetaldte bref inläggas.

§. 3. Bref, som med fartyg eller diligence blifwit befordrade, skola, innan de ifrån Post-Contoret utlemnas, förses med Post-Contorets namnstämpel, som jemwäl skall utwisa datum, då brefwet anländt; och ware det äfwen tillåtet för Fartygs-Befälhafware eller Forman, att med fartygets eller diligencens namnstämpel förse sådane bref. I händelse han anser det såsom conträle, å sin sida, [illegible] och till Post-Contor aflemnade, äligger det Post-Contoret med bredragare, som derföre är berättigad att af [illegible] garen åtnjuta wanlig wedergällning, eller en skilling [illegible] för hwarje bref, skyndsammeligen befordra desamma till [illegible] ägare, i fall adreßerne å brefwen finnas utsatte, eller ägarnes boställer äro kände, men i annor händelse böra desamma upptagas å en serskild förteckning, som uthänges wid [illegible] luckan eller i Postförstufwan.

§. 5. Wägrar någon att utlösa ett till honom ställdt bref, bör han sådant å brefwet anteckna och med sin underskrift bestyrka.

§. 6. Då Fartygs-Befälhafware eller Forman till [illegible] Contor aflemnar medhafwande bref, skall han tillika [illegible] ställa Contoret en öfwer desamma in dupplo upprättad [illegible] teckning, författad, enligt bilagde Formulaire. Å dessa [illegible] exemplaret deraf meddelar Post-Contoret honom qwitto [illegible] de aflemnade brefwen. Det andra exemplaret behåller [illegible] Contoret, såsom verification för Porto-uppbörden. Wid [illegible] ende liquid emellan Post-Contoret och Fartygs-Befäl[illegible] ren eller Formannen skola deßa förteckningar tjena till [illegible] terrättelse, och bör å desamma då anmärkas, hwilka [illegible] ej blifwit utlöste; äliggande det Postförwaltare att [illegible] outlösta bref wid samma tillfälle uppwisa.

§. 7. För bref emellan inrikes orter, äfwensom från Norrige, Dannemark, Finland och alla Ryska hamnar wid Östersjön tillämpas Porto-Taxan af den 6 December 1834. För bref från andra utländska hamnar wid Östersjön tillämpas det, i 7 §:n af utrikes Porto-Taxan den 6 December 1834 fastställda, Porto för bref ifrån Greifswald. För bref från England, Skottland och Irland det i 15 §. af samma Taxa stadgade Porto, samt för bref från alla andra kuster utom Sundet det i 1 §. af meranämnde Taxa bestämda Porto.

§. 8. Diligence-Inrättningar och Befälhafware på Ångfartyg eller seglande Fartyg kunna, uppå derom skeende anmälan hos Kongl. Öfwer-Post-Directeurs-Embetet, erhålla nödige exemplar af Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse d. 7 sistlidne Martii, denna Kongl. Öfwer-Post-Directeurs-Embetets Kungörelse samt Bref-Porto-Taxor för de orter emellan hwilka communication underhålles, äfwensom Befälhafware på Ångfartyg eller seglande Fartyg, som göra reguliera resor emellan bestämda orter, kunna efter uppgift om deras resetourer på enahanda sätt bekomma med Läs förseglade lådor, hwaruti obetaldte bref af Paßagerare må inläggas, såsom i 2 §. finnes stadgadt. Öfwer-Post-Direct. Kongl. d. 11 Jun. 1835.

(Formulaire).

Förteckning öfwer bref med N. N. Fartyg (Diligence) till N. N. Stad från N. N. Städer (datum).

Stycken Bref.					Spetsiff. Banko.
		Betalte Bref.			
8	Från Arboga	2 st. à 1 lod à 5 ßk.		— 10. —	
		3 = à 2 = à 10 =		— 30. —	
		3 = à 7 = à 35 =			
6	= Westerås	2 = à 1 = à 5 =		2: 9. —	
		4 = à 5 = à 25 =		— 10. —	
4	= Strengnäs	4 = à 1 = à 4 =		2: 4. —	
				— 16. —	
	Postwerkets andel häraf bifogas med		Summa	5: 31. —	2 39
		Obetalte Bref.			
6	Från Thorshälla	2 st. à 1 lod à 5 ßk.			
		4 = à 3 = à 15 =		— 10. —	
7	= Nyköping	5 = à 1 = à 5 =		1: 12. —	
		2 = à 6 = à 30 =		— 25. —	
				1: 12. —	
Summa 31			Summa	3: 11. —	

(För de obetalte brefwen utsättes wigt och porto af Postförwaltaren).

N. N Stad den

N. N.
(Skeppare). (Forman).

Postförwaltaren lemnar följande.

Förestående 31 st. bref, äfwensom 2 R:dr 39 ßk. 6 r:ßt. quitteras
N. N. Post-Contor den

N. N.
Postförwaltare.

Afgår porto för 2:ne outlöste bref	— 10. —	
Deraf Postwerkets andel gör	återstår 3: 1. —	1 24
	Summa	4 16

Min andel för de obetalte brefwen har jag med 1 R:dr 24 ßk. 6 r:ßt. bekommit, som qwitteras N. N. (datum).

N. N.
(Skeppare). (Forman).

13. Capitlet.

Om lego och hyro.

1. §.

Leger man til annan hus, gård, tomt, hwad thet är, för hyro i penningar eller wahror, med wißa wilkor, eller utan; thet bör fast ståndа, ehwad fästepenning ther å gifwen är, eller ej.

Legas gods och gårdar med wilkor ut, rätte sig å bäda sidor efter det som aftaldt är, 16 C. 6 §. J. B.; alla twister om flyttning i och ur hus skola dömas wid Rådstufwu-Rätt, 6 C. 1 §. R. B.

2. §.

Leger man twem ett; behälle then, som först hyrde, ehwad then senare mera utlofwadt hafwer, eller ej; och böte then, som utlegde, tijo daler, och skadan äter. Samma lag ware om then, som hyrer thet han wiste til annan uthyrdt wara.

Städjer man hemman å landet eller leger hus och gård i staden till twänne, 16 C. 16 §. J. B.; Säljer man jord, hus eller tomt, den han förr till annan sålt, 4 C. 4 §. J. B.; Säljer man twem ett, 1 C. 5 §. H. B.; Förpantar man fast egendom till flere än en, 9 C. 5 §. J. B.

3. §.

Leger man bort annars mans gods, utan ägarens wetskap och wilja; gälde legan och allan skada, och böte sex daler.

Pant må ej brukas eller utlånas wid sex dalers bot, 10 C. 3 §. H. B.; Wänder syßloman sig till nytto hans gods, som fullmagt gaf, 18 C. 3 §. J. B.; Legdt gods bör i gäldbundit bo först uttagas, 17 C. 2 §. ib.

4. §.

Huru gods å landet, så ock hus, gårdar, och tomter i staden, legas och hyras måge, urskils i Jorda Balken. Om hästars, wagnars, och bätars lego af gästgifware, och hwad lag är, tå the spillas och mißfaras, är stadgadt i Bygninga Balken.

Om städsel, lego och fardåg, 16 C. J. B.; Om gästgifware, 28 C. B. B.

Skip-Lego-Balk.

1 Cap. Om afhandlingar wid Skiplego.

Öfwer alla skipsfrakter, som slutas, af en eller flere, skola wißa skrifter emellan skipparen och befracktaren upprättas. Theße Skrifter nämnes Certepartier, och innehålla alla the wilkor, hwaruppå befracktningen sluten är. Så skal ock skipparen för hwar och en, som något gods i hans skip lastar, underteckna trenne wederkännelse-skrifter, som Cognoscementer kallas, alla tree af lijka innehåld, så att när then ene fullgjöres, tå bliswa the andre utan wärde. Nu försummar skipparen, befracktaren, eller then elseſt gods inlastar, sådane skrifter att upprätta och kommer sedan deelo Partena emellan, then ther af hänger, böte tå hwarthera Parten Femton Daler, Rättens Ensak; Och gänge ingen anten upskofs eller äntelig Dom i the Mähl, förr än samme böter erlagde äro; sker thet, wari Domen kraftlös och ogill.

2 Cap. Om hyrt Skip at borthyra.

Ey må then ett Skip på wiß tijd legdt och fracktat hafwer, sällia eller förpanta thet någrom til Egarens skada; Doch skal honom stå fritt thet åt androm förhyra på så lång tijd, som han thet ſielf hyrt hafwer. §. 1. Ingen Befracktare hafwe macht Skipare och skipsfolck å ett Skip förandra, utan Redarnes willia; Gör thet någor, wari ogilt, och ståndе then all skada ther af tima kan.

3 Cap. Om Sommar hyra.

Nu hafwer man Skip legdt öfwer en heel Sommar, och lefwererar thet åter i then Hamn, som aftalt war, wid Mårtensmäßa, wari tå frij för all tiltal; Men warder någor nödtwungen thet länger at bruka, gifwe tå billig Frackt för then tijd öfwer war, til thes thet i rätt Hamn ankommer.

4 Cap. Om Gods tager skada i Skip wid In- och Uthlastning.

När Gods inskippas, skole Tåg och Tackel prößwas om the starcke och dugelige äro. Skipsfolcket är skyldigt at wißa them åt Skipparen eller Styrmannen; Gilla the them, och händer sedan skada, ligge til theras Answar; Men försummas thet af skipsfolcket, wari skadan theras egen. Ey må Gods i Skip hißas, förr än Köpmännerne, the som Godset äga, hafwa låg skådat. Skeer thet ey, och ther timar doch skada af, sylle then Skipparen med skipsfolcket efter som hwar och ens hafwande skuld, samt tingade Löhn är stoor eller lijten til. Nu gilla Köpmännerna Lågen, och fånga doch skada ther af, drage then samme tilhopa, så många them gillat hafwa. §. 1. All Gods i Skip lastas, skal ther ſtuſwas och ſtöbias, och med stålningar så förwaras, förr än Skip til segels går, at ingen skada ther af komma må. Sammaledes måste ſielfwa Skippet på öfwerloppet och alt omkring tätt wara drifwit och kahlsatat, jämwäl med Tackel, Tyg och all Tilrustning wäl försedt, förr, än något Gods ther i lastat bliſwer; Och må Skipparen thet til sitt Förswar af några förståndige syna låta. Skeer thet ey, uthan at skada händer ther af, wari tå Skipparen skyldig at stå thersöre. Nu deela Köpmannen och Skipparen ther om, annor säger Skippet wäl tilredt, och Godset wäl stöbiat, ſtuſwat och stält wara, ståndе thet til Skipparens Witsordom, än han hafwer syra witnen ther til af sitt Skipsfolck, the som Köpmannen wälja wil, och sitt Witnesbörd med Eed fulltyga. Orkar han ey them wittnom, fylle åter skadan, han och Skippsfolcket, efter som skuld theras är til, och thet efter sådant wärde, som Godset hade kunnat gälla å tid och ställe, som uthlastningen ſkee borde; Doch emot full Frackt. §. 2. All skada, ther i Skipparen ey skuld hafwer, ther äger han ey heller swara til. Doch är han och Skipsfolcket skyldige när Fahra åkommer, then at förekomma och Godset rätta, så mycket möijeligit är, och thet utan Löhn, så wijda icke någon synnerlig Kostnat eller Arbete ther på anwänd bliſwer, som Godsets ägare förnöija måste. §. 3. Jäfwar någon Godset wara skadt, hafwi tå makt klappa på Faaten, twå eller tree gånger för än the hißas up uhr Skippet; Och betale så Skipparen hans fulla Frackt, eller öfwerläte Godset åt Skipparen i ställe therför, som han bäst sinner.

5 Cap. Om fracktat Skipp ey lastas.

Leges eller fracktas ett heelt Skipp, stoort eller litet til så många läster som thet bära kan, tå skall befracktaren, ehuru han thet ock lastar litet, mycket eller intet, ey thess mindre wara skyldig at betala then Frackt eller Lego som han tilsagt hafwer. Men tingar han så, at han icke mehr Frackt än efter Lastetalet, som han inskipar til, betala skal, wari tå ey skyldig mehr at uthgifwa, än som på hwar Last tingat war. §. 1. Nu tingar någor Skipsrum på wiße Läster och dröyer sedan medh Ladningen öfwer then tijd, som satt war, är tå Skipparen elliest klar och får gott Wäder och Wind, wari ey skyldig sin Reesa thersöre at försumma eller uppehälla, uthan hafwe äntå sin fulla Frackt at fordra; tå han Reesan lyckeligen afslagt hafwer, så framt i medler tijd thet hyrde Skipsrummet ledigt och öppet hållet är. §. 2. Om ock en Skippare fracktas til en wiß ort, at ther få sin fulla Ladning, seglar tijt, och får ey mehr än en dehl lastat, hafwe ey theß mindre sin fulla Frackt at upbära, när Skip återkommer, ther han genom sin giorde Protest wijsa kan, fehlet på Fracktarens sijda warit hafwa. §. 3. Nu kan thet hända, at han å samma ort thijt han tingat war, aldeles ingen Last få kan, protestere tå som förmält är, och hafwe sedan låf at sökia annor Frackt annorstädes, som han bäst gitter, hwilcken skal kortas af then Frackt, som then förre Befracktaren tilsagt hade. §. 4. Förgås Skip för än thet återkommer, wari tå Befracktaren frij at uthläggia Frackten.

6 Cap. Om Förteckning på hwar Skipslast.

Alle Skippare antingen the segla in eller uth, skole wara skyldige, ſielfwe eller genom theras Styrmän eller någon annan Skipsbetiente, at hålla ricktig Förteckning på theras hele Skipslast, med hwar och ens namn, thens som Godset lastar, och thens thet emottaga skal, så ock Taal och Merkie af alla Tunnor, Kistor och Packor, med hwad ther uthi är, eftersom Godset kan inlastas til. Thenne Förteckning skole the sedan lefwerera til Tullnärerne å the orter tijt the ankomma, eller tådan the uthsegla, och hafwe ingen af the Tullbetiente macht at uthfärda någon Uthräkning på Tullpenningarne, mycket mindre något Skip at affärda eller uthlasta låta, för än samma Förteckning them handfängen är. Göra the ther emot, misse förste gången tree Månaders Löhn; skeer thet flere reſor, bliſwe aldeles affatte, och komme ey mehra til samma Tjenst igen, som Stadgelsens Ordningen widare förmår.

7 Cap. Om Ligge-Dagar.

Kan en Befracktare icke lasta Skippet til then dag, som han med Skipparen slutet hafwer, är them emellan afhandlat,

lat, huru i slijk händelse hållas skal, wari thet gilt å både sijdor. Nu är sådant ey aftalt, wari tå Skipparen skyldig bijda femton dagar öfwer then dag som til Inlastningens fullbordan satt war, doch så, at Befracktaren honom thersöre särskilt förnöyer, eftersom them åsämjes, eller gode Män som thet förstå, säya billigt wara. Lastar äntå Befracktaren icke Skipet i the femton dagar, som öfwergåswes, så at skulden pröswas stå hoos honom, wari tå Skipparen frij från samma Befrachtning, än han wil, och Befracktaren ther emot skyldig betala honom full Frackt, jämte the dagar han öfwer slutet töfwat haswer. The dagar kallas Ligge-dagar. Alt thet för them gifwes i Wäntepenningar, eller skadestånd, ther af niute Skipparen och Redarne tre Fierdedelar til twestiftes, och skipsfolcket dele then öfrige Fierdedelen sin emellan som the äga Löhn til.

8 Cap. Om Spannemåhls Last.

Tager en Skippare in Spannemåhls Last Skip at öfwerföra, ware skyldig then at omkasta låta, så ofta nödigt är och owäder ey hindrar, och niute therför twå öre hwar gång, honom och skipsfolcket, efter hwaries Löhn, til deelnings. Försuminas thetta, och späden ther af brinner tilhopa eller ornar, sware Skipparen til allan then skada.

9 Cap. Om Hinder i Skipslego, the af högre Hand komma.

Nu är Frackt inrijkes sluten, och Certepartie giordt, kommer sedan Feigde och Ohrlig up, eller Skip tages i Cronans Tienst, eller hästas elliest med Beslag för Cronones skull, eller något annat fehl händer, ther af Resan åtras, Skipparens och Befracktarens wällande förutan, ware tå the både skilde ifrån hwar annan, allenast then ene hielper then andre draga helfften af then kostnadt som i tolikit fall giordt är. §. 1. Nu är Skip fracktat å en Ort och wil lasta å en annan, timar ther någon sådan händelse Köpmannens wällande förutan, thet wari sig förr eller sedan Godset lastat är, haswi tå Skipparen helften af then Frackt han tjngat hade. §. 2. Nu fracktas Skip uthrijkes til någon Ort under Sweriges Crono, och å then samme fremmande Ort sedan förbindes at föra uth sådane Wahror, tå är fierdedelen af Fracken förtient. §. 3. Nu tages samma Skip i tienst hoos Öfwerheten af then fremmande Orten för wiß Löhn, wari tå Befracktaren frij ifrån hela Fracken, och gifwe intet ther af ut.

10 Cap. Om uthseglande til Siös.

Enär Skip är lastat och klart giort, måste Skipparen icke försumma någon god Wind at segla, antingen af Penningemangel eller annat Förfall, med mindre han wil swara Köpmännen til all skada, hinder och försummelse. Doch skal ey heller någon Skippare gå uhr Hamn och til Siös, förr än han theröfwer med sitt Skipsfolck haswer rådslagit, och the fleste ther til samtyckie. Giör han annorlunda och händer skada af, på Skip eller Gods, sylle thet åter som han bäst kan och gitter.

11. Cap. Om Frackt, när Skipparen sätter Gods uhr thet lagde Skipet i ett annat.

Får något Skip skada uthi sion, bliswer driswit til at inlöpa i någon annan Hamn, eller elliest af hwariehanda fall så misslyckas, at thet sin antagne Resa icke kan fullföllia, gitter Skipparen med Styrmannen och twenne af sina Skipsfolck Ed gånga, sådant af oundwijkelig Nöd, och ey thera wällande timat wara, tå skal Skipparen, så framt han sitt eget Skip icke sogeligen kan bota, wara skyldig at lasta sitt innehaswande Gods öfwer i någon annan bequemlig Fahrkost, som bäst och fortast ske kan, och thet tilsattan ort föra låta; och niute sedan sin tingade Frackt, eftersom Godset lefwerers til. Orkar Skipparen ey then Ed som sagt är, och Godset, som i annor Fahrkost lastas, bliswer skadt eller förgås i wägen, wari tå han skyldig swara ther til; med mindre också hans egit Skip, ther Godset först war i lastat, utan någon försåtelig skuld i lijka mått förginge; ty at ingen må otwungen lego bryta eller förändra.

12 Cap. Om Frackt när Skip lijder Siönöd.

Nu skeer Olycka til sios, och Skip och Gods förgås i the samma, antingen å fram- eller återresa, haswi tå Skipparen ingen macht någon frackt at fordra, ey heller äger Fracktaren then at utgifwa, uthan Skipparen wari äntå skyldig at återgifwa, ther han å Fracken något förr hade upburit. §. 1. Bergas något af thy Godze, niute tå af Fracken så mycket, som efter mått af Godset och sielfwa Resan skäligen kan pröswas wara förtient. §. 2. Går ey Skip under, utan Godset allena, doch uthan Skipparens eller hans Folcks wällande, kommer på skada, och Fracktaren rådes at samma Gods ey mehr sin tingade Frackt ärr, tå må han thet, som thet är, til Skipparen öfwerlåta, och wari så för Fracken frij. §. 3. Kan ock Fracktaren så på Skipparen något åtahl, ther hans Gods i nödfall såldt woro, eller annat tolikt, och Skipparen afstår Skippet til honom, tå haswe ey eller han macht at sökia Skipparen eller theß Redare om mera. §. 4. Ty at ey böre, Fracktare och Skipare widare til hwar andra wara förbundne, än then enes Gods och then andras Skip räckia, med mindre annat them emellan uthtryckeligen woro slutet, eller ock någontheras Brott ther til kommer.

13 Cap. Om Frackt för Boskap.

Intager någon Skippare Boskap för Frackt at öfwergå föra; thet wari sig at Fracken antingen är styckewijs tingat för hwart Creatur, eller ock hopetals för hela Fahrkosten, och något ther af kommer at döö under wägen, sker sådant uthan Skipparens eller hans Folcks wällande, och thet bewijses, haswe tå han icke theß mindre sin fulla Frackt som tingat war, at oppbära; Utan så är at them emellan särskilt slutet woro, thet Skipparen skulle niuta Fracken allenast för så mycket han lefwandes ifrån sig lefwererade.

14 Cap. Om Skips Loßande.

Nu kommer Skip til then Ort thet loßa skal, är Resan inom Öster-sjön, wari tå pliktig innan otta dagar utlasta, och Folck sitt betala; Men är Resan ther uthom, i fram- eller återfärd, haswe tå sworton dagars tijd, med mindre att annat i Certepartie slutet woro, eller Godset ther igenom sättes i Fahra at förgås eller förderswas, eller ock något annat hände som giorde thet omöyeligit. §. 1. Går Skippet diupare än Fahrwatnet, och man för then eller annor orsak skuld måste bruka Liktare, at föra Godset uhr Skip, the samma skola innan fem söknedagar, sedan the framkomma, uthlastas. §. 2. Håller Fracktaren up Skipparen öfwer företalde tijder, någon skälig orsak förutan, wari pliktig at upfylla til Skipparen all then skada han ther af taga kan. §. 3. När nu Skipparen uthlasta wil, måste han förüth och i tijd tilsäya them som Godset äga eller antaga skole, at the måge haswa någon ther hoos, hwillkom Godset i händer räknas kan; äre the tilsagde, och försumma sig sielfwe, låte tå Skipparen icke theß mindre sättia Godset uthom Skipsbord, och Styrmannen hälle ther å längd i then frånwarandes ställe, hwilken sig ther med måste nöya låta uthan wijdare tilräkning eller lefwerering. §. 4. Doch skal ingen Skippare wara skyldig at låta någon affölia theß-inskipade Gods förr än han både för Frackt och all annor Omkostnadt, som Godset draga bör, och bewijsligen förskjutit är, förnögd bliswer, med mindre han med godo wil; Och ther Köpmannen honom ey annars tilsrids ställer, haswi tå mackt at taga af innehaswande Gods så mycket, som efter marckgången på fracken löpa kan, och gifwe så ut thet öfwer är.

15 Cap. Om Skippares Answar för anförtrodt Gods.

Ehwad thet är som man antingen till Skipparen sielf, eller någon af hans skipsfolk som thertill af Skipparen kan wara satt och förordnat, öfwerlefwererar, i Skippet inlastar eller å bryggia och orten ther Skippet lastas, nederlägger til at anfagas, öfwerföras och beställas, sådant allt är Skipparen skyldig, wid wäl öfwerståndden Resa, åt sin rätta man oskadt och färdigt at tilställa låta, med mindre någon skada genom storm eller annan olycka, uthan Skipparens eller hans Folcks wällande åkommen wore. Giör Skipparen thetta intet, wari tå förbunden til at betala alt efter fulla wärde; doch må man för sådant först låta angripa Skipparen sielf, och al hans egendom, men ther thet ey tilräckte, tå söke thet ut af sielfwa Skippet och thes Redskap.

16 Cap. Om Redarnes. Answar för Skipparen.

Alt thet en Skippare sluter, giör eller handlar i the ting, som efter hans Embete honom förtrodde äro, eller wara böre, therigenom förbinder han icke allenast sig utan ock sine Redare och bägge theras Arfwingar, så at the i kraft af samma Förbindning, icke allenast bliswa pliktige at swara til al käro, som them i så måtto möta kan, utan ock så macht och tilstånd at sökia them, som the förmena sig med skäl kunna tiltala, bägge til thes alt lagligen både dömt och utsökt bliswer. Doch ther Redarne wilja afträda Skippet och thes Redskap, tå äro the frij från wijdare åtal, och må man theras öfrige Egendom icke angripa, med mindre the sig uthtryckeligen thertil förbundet hade. Så skal ey heller någon så sökia Skipparen och Redarne särskilt för een saak i et mål, utan wari pliktig uthföra med then, som man först tiltalat haswer, til hwilken the andre sig foga, och honom så godt the kunna, understödja måge: Hwad ock i saken för enom afdömt är, thet bör wara afdömt för allom; och hwad omkostnadt eller utgifft en i tolikit fall giör, thet måste alle draga och wedergiöra, doch hwar efter sin andeel. Sjö-Lagen d. 12 Jun. 1667.

Af den anledning, att twist emellan befraktare och skeppare om öfwer- och undermål å laddningar, som förts sjöledes mellan inrikes orter, stundom yppats, i det skeppare, hwilka på sina jagtet i Mälaren fört spannemål eller andra waror, som antingen på wägen rånat eller swållt, eller genom rundeligare mätnings-sätt ökts, under åberopande af gammal plägsed och gjorde författningar, för sig yrkat rättighet till ett slikt öfwermål; förklarade Kongl. Majst. att som det stridde emot billighet och Skepps-lego-balken, Sjö-lagen, att skeppare utom sin betingade frakt, skulle wid wäl öfwerståndden resa, samt sedan han oskadt och färdigt från sig lemnat allt hwad han eller hans skeppsfolk emot-ta-

tagit, draga af befraktarens sålunda förökte vara någon ytterligare winst och bätnad; det äfven bliswit utrönt, att uti befraktarnes frivilliga begifwande, brukligt, att skepparne fått räkna sig till godo det wid utlastningen befunne sig öfwermål, antingen helt och hållet eller ock hälften deraf, har det likwäl befunnits att i alla öfriga omkring Mälaren belägna städer, skepparne alltid warit förbundne att asslemna allt hwad de under befraktning emottagit, utan afseende på yppadt öfwermål; alltså och emedan den eftergift af skyldigheter, hwilka efter beskrifwen lag och all billighet skepparne ålåg, som i förenämnde mätto å några få ställen skett, snart kunde för enfaldiga och mindre kunnige personer winna anseende af urgammal häfd och werklig författning, hwilkas efterföljd ej widare borde sättas i fråga; ty hade Kongl. Maj:t i Nåder godt funnit förordna, det skeppare, som föra inrikes orter emellan, borde wara pligtige, att asslemna allt hwad de under befraktningen inlastat, utan att under namn af öfwermål något deraf sig tillegna, samt att i händelse ägaren, i anseende till så wäl otrefligen tillgrifwit öfwermål, som då wid framkomsten något i waran skulle brista emot fraktsedelns innehåll, skulle tro sig wara för nära skedt, det måtte stå honom öppet, att derföre af skepparen fordra laglig ersättning. K. Br. den 31 Jan. 1777 och Com. Coll. Kung. d. 17 Febr. s. å.

14. Capitlet.

Om legohion.

1. §.

Legohion må man ej städja, utan emellan Larsmesso och Michelsmesso dag; ei eller förr, än man wiss är, att thet sin förra tienst upsagt. Giör thet någor; böte tijo daler. Samma bot ware för tienstehion, som sig förr bortlofwar, eller städja låter.

2. §.

Rätta legostemna skal wara från Michelsmessodag til samma tid åhret therefter, så i staden, som å landet.

Sedan Rikets wid sista urtima Riksdag församlade Ständer hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmält, huruſom Rikets Ständer, med fästadt afseende å de sterfaldige olägenheter, hwilka wid den nu gällande wid Michaelis-tiden inträffande flyttning för tjenstehjon skola särdeles landtmannen förorsakas, ansett omtankan för jordbrukets bestånd påkalla fastställandet af en annan flyttningstid för tjenstehjon, än den 14 Cap. 2 §. Handels-Balken bestämmer, och af sådan anledning samt med stöd af den wid flere Riksmöten i denna del yttrade önskan i underd. föreslagit, att flyttningstiden hädanefter måtte utsättas till den 24 October; Så har Kongl. Maj:t, som funnit Rikets Ständers ofwanberörde underd. förslag på goda skäl grundadt, i nåder welat med bifall dertill härmed i nåder stadga och förordna: Att flyttningstiden för tjenstehjon, i stället för den, hwilken i 14 Cap. 2 §. Handels-Balken är bestämd och hittills warit gällande, skall för landet samt städerne, med undantag af Stockholm, bliswa den 24 October och för Stockholms stad, der enligt särskilte Författningar twänne flyttningstider om året äga rum, den 24 April och den 24 October; I följd hwaraf 2 §. af förenämnde Capitel och Balk skall hädanefter lyda sålunda:

"Rätta legostemma skall wara från den 24 "October till samma tid året derefter, så å landet "som i staden, med undantag af Stockholm, der "twänne legostämmor äga rum, nemligen den 24 "April och den 24 October. K. Kung. den 22 Apr. 1819.

3. §.

Städjer någor sig til twänne husbönder; bliswe når then, som först stadde, och gälde ett åhrs lön til then, som lider. Kommer twist för Rätta, hwilkenthera först stadde; gånge legohion genast i tienst hos then, som saken ther winner, åntå at emot domen wädjas. Warder then dom sedan wid högre Rätt ändrad; niute then ther winner alt skadestånd åter.

Hurudes Bewäringskarl, som tager ytterligare lego, derföre skall anses; inhämtas af K. Förkl. d. 13 Mars 1816, inf. här nedan wid Cap:s slut.

4. §.

Siu dagar efter Michelsmesso dag skal lagstadt legohion å landet i tienst gånga, och i staden tre eller högst fyra dagar. Sker thet ej, och wil husbonden legohionet behålla; lite tå Befalningshafwanden i orten til, som genast låter thet i tiensten ställa. Wil husbonden thet ej behålla; böte legohionet ett åhrs lön. Orkar thet ej böta; arbete så länge, at thet sig thermed lösa må.

Denna §. har erhållit följande förändrade lydelse:

"Sju dagar efter den fastställda flyttningstiden skall lagstadt tjenstehjon å landet i tjenst gånga, och i staden tre eller högst fyra dagar; sker "thet ej och will husbonden legohjonet behålla, lite "då befallningshafwanden i orten till, som genast "låter thet i tjensten ställa. Will husbonden thet "ej behålla, böte legohjonet ett års lön. Orkar thet "ej böta, arbete så länge att thet sig thermed lösa "må. K. Kung. d. 22 Apr. 1819.

5. §.

Nu hafwer legohion i tiensten gått; giöre tå med flit och trohet the syslor, som husbonde thy skiäliga föresätter. Är någon försummelig och gensträfwig; then skal först rättas med godo, och sedan med mättelig husaga. Wil han äntå ej bättra sig; warde ur tiensten wräkter utan paß och afsked, och miste lön sin. Ej må dräng eller piga hafwa sin kista annorstädes, än ther the tiena.

Umgås legohjon owarsamt med eld, 24 C. 3 §. B. B.; Legohjon är skyldigt draga hud af boskap, eller nedgräfwa det af farsot dör, 22 C. 5 §. s. B.; Om dråp, hugg och slag å husbonde, samt oqwädins ord mot honom, 15 C. M. B.; Stjäl eller snattar legohjon från husbonde, 42 C. 1 §. s. B.; Slår husbonde legohjon lamt eller lytt, 36 C. 2 §. ib.

6. §.

Löper tienstehion utan afsked bort, förr än stemnodag ute är; hafwe tå husbonde wäld hemta thet åter, som i Jorda Balken Cap. XVI §. 7 om landbo sagdt är, och blifwe legohion i tiensten til rättan stemnodag utan lön. Wil husbonde thet ej behålla; gifwe tienstehionet honom städjepenning åter, och thertil så mycket, som thy i lön tilsagdt war, husbondans ensak.

7. §.

Hwar som lockar legohion ifrån annan; böte så han, som then sig thertil bruka låter, tijo daler hwarthera.

8. §.

Hafwe ingen wäld at wräka legohion utan sak. Giör thet någor; gälde skadan, och gifwe ut fulla lönen, och gånge sedan legohion i annan tienst.

9. §.

Kan legohion sjukt warda; tå äger husbonden thet wårda och skiöta. Hwad å läkare och läkedom kostas, må han å lönen afräkna, om han wil.

10. §.

Wil legohion skiljas wid husbonda sin; säge up tiensten emellan Olofsmesso och Larsmesso dag. Sker thet ej; tiene ytterm[illegible] til nästa stemdag. Sker thet ej; tiene ytterm[illegible] til nästa stemdag. Sker thet ej; tiene ytterm[illegible] til nästa stemd

thes tienst ej längre åstundar, eller tarfwar. Giör han thet ej; behålle thet til annan stemnotid, och gifwe thy så stor lön, som tilförene.

11. §.

Hindrar husbonde legohion, at träda ur tiensten, sedan thet så upsagdt hafwer, eller wägrar hwad han thy utfäst hade, äntå, at thet förswarliga tient hafwer; gifwe ut lönen, och böte ther til hälften, legohionets enfak. Hafwer husbonde å egen kostnad låtit någon lära handtwärk, räknekonst, eller annat slikt, then må ej skiljas wid husbondan, förr än han honom skäliga förnögdt hafwer.

12. §.

Husbonde hafwe ej wäld, at utan sak wägra laga afsked, wid tijo dalers bot. Ej eller må han gifwa annat afskedspass, än legohion förtient hafwer: giör han thet; böte tiugu daler.

13. §.

Hwad eljest emellan husbonda och tienstehion i acht tagas bör, thermed förhålles, som särskilt stadgadt är.

Legohjons lön utgår med förmonsrätt, 17 C. 4 §. H. B.; Tjenstehjon lyda under den Rätt, ther the sin tjenst hafwa, 10 C. 1 §. R. B.

Kongl. Maj:ts Förnyade Nådiga Legosstadga för Husbönder och Tjenstehjon; Gifwen Stockholms Slott d. 23 Nov. 1833 *).

Wi CARL JOHAN, &c. göre weterligt: Att sedan Wi under den 29 sistlidne Junii låtit utgifwa en ny Förordning, huru med försvarslöse personer förhållas bör; Så hafwe Wi, med anledning häraf och hwad Rikets Ständer wid sista Riksdag i underdånighet föreslagit, funnit godt utfärda en förnyad Lego-Stadga för Husbönder och Tjenstehjon, hwilken Lego-Stadga, med uphäfwande af hwad i ämnet förut warit föreskrifwit och icke redan genom nämnde Nådiga Förordning blifwit ändradt, skall från och med den 1 Maji nästa år gälla till efterlefnad, så lydande:

1 Art.

Om skyldighet att laga försvar, såsom Tjenstehjon, sig förskaffa.

1 §. Hwar och en, som icke har laga försvar, skall, för att ej ligga Samhället till last, sådant sig förskaffa. Den har laga försvar, som ingått i Wär och Kronans eller annan allmän tjenst, eller idkar med behörigt tillstånd fria konster, studier, handel, fabriksrörelse, handtwerk, sjöfart eller annat lagligt näringsfång, eller jord- eller bergsbruk antingen såsom ägare, arrendator eller brukare, eller bewisligen af föräldrar, anhörige eller andre personer underhålles, eller, enligt Församlingens i Socknestämma yttrade omdöme, är känd såsom den der antingen genom egna medel eller genom arbete eller annan loflig sysselsättning ärligen sig försörjer, eller af allmän barmhertighetsanstalt wård och understöd njuter. Hwar och en annan skall, för att äga laga försvar, förskaffa sig årstjenst hos Husbonde å Landet eller i Städerne, eller i Stockholms Stad halfårstjenst, och i den Husbondes tjenst anwändas, som honom mantalsskrifwa låtit; eljest ware han underkastad den skyldighet och den påföljd, som i Wär Nådiga Förordning af den 29 sistlidne Junii, huru med försvarslöse personer förhållas bör, stadgadt finnes. Den, som af en eller annan orsak blifwit från tjenst ledig, må dock kunna på kortare tid, än nu sagdt är, tjenst antaga med förbindelse, att till nästpåföljande flyttningstid deri förbliswa.

Under Wär och Kronans tjenst begripes icke inskrifning i Allmänna Bewäringsmanskapet; Och thy skall den, som i samma manskap är inskrifwen, åligga, att under fredstid wara med laga försvar försedd.

2 §. Den, som försvarslös person hos sig hyser, åligge wid Sex R:dr 32 sk. böter, angifwarens enfak, att samma person upgifwa, i Stockholms Stad, innan nästa dag tillständalöper, hos Wärt Öfwer-Ståthållare-Embete i Politie-ärender, och utom Stockholm, så snart ske kan, i Städerne hos Magistrat, men hos Policekammare der den finnes, och å Landet hos werderbörande Kronofogde eller Länsman. Är den försvarslöse weterligen wanartad, efter hwad i 2 §. af Wär ofwanåberopade Nådiga Förordning den 29 sistlidne Junii sägs, bör sådant tillika anmärkas.

2. Art.

Om Husbonde.

3 §. Den är som Husbonde behörig att Tjenstehjon förswara, som ej sjelf tarfwar försvar och som Tjenstehjons arbete behöfwer, det lönar och deß tjenst bragar, samt om deß underhåll drager försorg. Hwar som oberättigad antager Tjenstehjon, böte Sex R:dr 32 sk.; miste ock städjepenning samt utbetale lönen för den tid, han Tjenstehjons tjenst nyttjat; Och ware Tjenstehjon skyldigt, att annat laga försvar sig förskaffa, efter hwad i 1 §. sägs.

4 §. Husbonde må antaga så många Tjenstehjon, han kan sysselsätta; dock får han, wid Tre R:dr 16 sk. böter, ej låta hos sig skattskrifwa Tjenstehjon, som icke i hans tjenst begagnas och underhåll och lön af honom njuter, med skyldighet jemwäl för den, som sålunda obehörigen skattskrifwes, att laga försvar sig förskaffa, efter hwad i 6 §. af Wär ofwannämnde Nådiga Förordning den 29 sistlidne Junii sagdt är.

5 §. Husbonde äger Tjenstehjon om deß sysslors behöriga förrättande underwisa samt det till skäligt arbete hålla; Och bör han med wälwilja och foglighet eller allwarsamhet och sträng het, allt efter som Tjenstehjon mer eller mindre troget och wäl sin tjenst förrättar, det bemöta och i öfrigt med goda och tjenliga efterdömen det föregå. Felar Tjenstehjon af lättja, wårdslöshet eller olydnad i tjensten, eller eljest förer ett oordenteligt eller straffbart lefnadssätt; äge Husbonde med allwarsamma föreställningar och, då de icke hjelpa, med mättlig husaga söka sådant rätta. Bättrar sig icke deraf Tjenstehjon, eller befinnes det okunnigt eller eljest odugligt i tjensten, eller deri wisar otrohet eller uppstudsighet, och will Husbonde det derföre ifrån sig skilja; anmäle då målet med sine omständigheter, i Stockholms Stad hos Wärt Öfwer-Ståthållare-Embete i Politie-ärender, i öfrige Städer hos Magistrat, men hos Policekammare, der den finnes, och å Landet hos Kronofogde eller Länsman, som, då sådant fel finnes med Tjenstehjon, som nämndt är, och Husbonde ej will det tillgifwa, tillsäger Tjenstehjon att genast ur tjensten träda; Tjenstehjon dock obetaget, att, om det tror sig härwid wara förnärmadt, sin rätt wid Domstol utföra. Wräker Husbonde Tjenstehjon ur tjenst annorlunda, än här sägs, och Tjenstehjon derå talar, eller finnes Tjenstehjon wräkt utan skäl; gälde Husbonde sådan, gifwe ut fulla lönen och utfärde sådan Orlofsedel, Tjenstehjon förtjent.

6 §. Husbonde åligge Tjenstehjon med försvarligt underhåll och tjenligt husrum förse. Brister Husbonde häri, äge Tjenstehjon sin rätt i twänne Goda Mäns närwaro af honom begära och, om det ej hjelper, sin klagan anmäla, i Stockholms Stad hos Wärt Öfwer-Ståthållare-Embete i Politie-ärender, i öfrige Städer hos Magistrat, men hos Policekammare, der den finnes, och å Landet hos Kronofogde eller Länsman, då, om sådan klagan skälig finnes, Husbonde warnas och tillsäges, att sin skyldighet härutinnan uppfylla. Liber ändå Tjenstehjon i sin rätt och will derföre från tjensten skiljas; äge nämnde wederbörande att Tjenstehjon derifrån entledige. Will Tjenstehjon widare sin talan utföra och derwid wisar, att Husbonde af owilja nekat Tjenstehjon sin rätt; förnöje han Tjenstehjon med lön och skadestånd, som i nästföregående §. sägs. Har fattigdom eller annan dylik orsak wäl-

*) Förra Lego-Stadgan för Husbönder och Tjenstehjon war utfärdad den 15 Maji 1805. Enligt K. Kung. d. 22 Apr. 1819, blef samma Stadga, nämde år, serskilt af åberopade Lagrum och Författningar, så wäl af de deri berörde Stadga, sedan deß utgifwande, skedde ändringar och tillägg.

wällat, att Husbonde ej mot Tjenstehjon sin skyldighet härutinnan uppfyllt, jemte Domaren dem emellan efter omständigheterne. Sjuknar Tjenstehjon, bör Husbonde låta det sköta och wårda; hafwe dock rätt, om han will, att å lönen afräkna, hwad han till Läkare eller läkemedel utgifwit.

7 §. Husbonde må ej förskjuta det Tjenstehjon, som oafbrutet hos honom troget och wäl tjent ifrån sitt trettionde år och tilldeß det för ålderdom kommit i den belägenhet, att ingen med deß tjenst kan wara belåten, utan drage Husbonde försorg, att sådant berömwärdt Tjenstehjon till sin död har skälig utkomst och skötsel, mot den betjening, det kan uträtta. Förmår Husbonde ej Tjenstehjonet försörja, njute det af Församlingen det underhåll och den wård, hwaraf det finnes wara i behof.

8 §. Husbonde äge tillsätta annan person i sitt ställe; och tillkomme denne samma hörsamhet, Husbonde äger af Tjenstehjon fordra, wid den påföljd, för olydnad mot Husbonde i 10 §. sägs.

9 §. Husbonde må wid Tjenstehjons bestraffning, enligt hwad i 5 §. sägs, icke strängare förfara, än 36 Cap. 2 §. Mißgernings-Balken innehåller, wid den påföljd, der stadgas och ersättning för skadan, såsom 39 Cap. 4 §. samma Balk förmår; ägande wederbörande, då annorlunda sker, att Tjenstehjon, på deß begäran, från tjensten entlediga, såsom i 6 §. sägs. Der den, i Husbondes ställe satt är, sig sålunda förbryter, utgifwe Husbonde skadeersättningen och söke sitt åter, bäst han gitter.

3. Art.

Om Tjenstehjon.

10 §. Tjenstehjon skall i sitt förhållande wara gudfruktigt, troget, flitigt, lydigt, nyckert och sedigt samt icke undandraga sig det arbete och de syßlor, Husbonde skäligen föresätter. Ådrager sig Tjenstehjon föreställning eller husaga för wisad försummelse, tredska, opålitlighet, olydnad, fylleri eller annat oskick; emottage sådan warning och rättelse med undergifwenhet och låte den lända sig till förbättring. Framhärdar ändock Tjenstehjon i sitt felagtiga förhållande, eller wisar sig otroget, okunnigt eller elljest odugligt i tjensten; warde, på Husbondes begäran, derur wräkt, på sätt i 5 §. sägs, med förlust af hela lönen, samt erhålle sådant betyg, det förtjenar. Will Husbonde hos Domaren tilltala Tjenstehjon för fel eller förbrytelse, som förut genom warning eller husaga icke blifwit försonad; då skall Tjenstehjon, som dertill finnes saker, återgifwa städjepenningen, mista hela lönen och af deß egendom ersätta skadan. I begge deßa fall, skasse sig Tjenstehjon annat laga förswar, såsom i 4 §. sägs.

11 §. Hwar som uppsätter sig mot Husbonde, Matmoder eller den i deras ställe satt är, med ord eller gerning; straffes, som Lagen i 15 Cap. Mißgernings-Balken samt serskildte Författningar derom förmå.

12 §. Tjenstehjon, som på ett eller annat sätt owarsamt med eld umgås, straffes som i 24 Cap. Byggninga-Balken sägs.

13 §. Stjäl, snattar eller uppsåteligen förfar eller undandöljer Tjenstehjon något af Husbondes egendom, ligge det i tweböte mot annat snatteri och tjufnad efter 42 Cap. 1 §. Mißgernings-Balken.

14 §. Är Tjenstehjon wårdslöst och försumligt att fullgöra, hwad det föresättes och efter deß tjenst åligger, låte Husbonde sådant af annan werkställas, och afkorte kostnaden å Tjenstehjons lön. Förfar Tjenstehjon af wårdslöshet Husbondes egendom, äge äfwen derför afkortning å lönen rum. Räcker ej lönen att ersätta skadan, gälde Tjenstehjon med annan deß tillhörighet.

15 §. Wisar Tjenstehjon sig oförnöjdt med husmanskost, eller på hwarjehanda annat sätt förklenar Husbonde eller Matmoder; warnes derför, och förhålles i öfrigt dermed, som 10 §. widare förmår.

16 §. Med Tjenstehjon, som under förbuden tid anträffas å krogar, källare eller näringsställen, eller som, utan Husbondes lof, begifwer sig ur deß hus, eller utöfwer erhållet tillstånd sin hemkomst förtröster, eller öfwer natten är borta, förfares såsom i 10 §. sagdt är.

17 §. Ej må Tjenstehjon, utan Husbondes lof, förwara sin kista med kläder eller annat, som det till dagligt bruk behöfwer, å annat ställe, än der det tjenar. Sker annorlunda, plikte Tjenstehjon halfwa lönen, och den, som kistan eller godset hyst, Sex R:dr 32 sk.

18 §. Den, som wistas i föräldrars hus och ej uppnått tjuguett års ålder, får, då fader eller moder till är och deß tjenst åstundar, icke annan tjenst antaga. Hafwa föräldrar ej behof af deß tjenst, äge de eller förmyndare, att för honom utse första tjensten samt om wilkoren derwid afsluta, hwilken tjenst han, så länge han ej fyllt tjuguett år, utan föräldrars eller förmyndares tillstånd, icke får upsäga.

19 §. Uptager någon fattigt fader- och moderlöst barn och om deß föda, kläder och uppfostran drager behörig försorg, tillkomme honom deröfwer samma tillsyn och rätt, som näst föregående §. omförmäler. Till förmån för dylike barn samt ytterligare upmuntran för dem, som till deras upfostrande äga tillfälle, äro sådane barn, då de i fosterföräldrarnes hus och tjenst förblifwa, befriade från Bewillningsafgifter sålunda, att om barnet, då det uptogs, war under trenne år, njutes sådan befrielse tilldeß det fyllt tjugufyra år; om det war emellan trenne och åtta år, tilldeß det fyllt tjuguett år, och om det war emellan åtta och tolf år, tilldeß det fyllt aderton år. Dö fosterföräldrar innan barnet uphunnit tjuguett år, qwarstadne det då hos den arfwinge, som mot samma wård och enahanda wilkor, här ofwan sagdt är, will det behålla, eller, i fall af flere sådane arfwingar, hos den, barnet sjelf utwäljer. I afseende på mottagne Barnhusbarn förhålles, såsom derom serskildt är förordnadt *).

20 §. Emottager någon barn af fattiga föräldrar till upfostran, födande och klädande emot wisse års tjenst, upprätte aftal derom skrifteligen i wittnens närwaro, och inträde den, som barn sålunda emottager, i föräldrars rätt. Äro föräldrarne genom långwarig sjukdom eller bräcklighet ur stånd, att sig och barnet försörja; då äga för sådant barn enahanda förmoner under deß tjenstetid rum, som för fader- och moderlöst barn i näst föregående §. stadgadt är.

4. Art.

Om Orlofsedel, Afskedsbetyg och Städjobewis.

21 §. Orlofssedel, som Tjenstehjon af Husbonde enligt 41 §. undfår, skall innehålla: 1:o Tjenstehjons namn, samt ort och ställe, der det tjent. 2:o Huru länge det warit i Husbondens tjenst. 3:o Tjenstehjons fräjd, hwarwid om deß nyckterhet serskildt yttrande bör afgifwas. 4:o Huru det sin tjenst bestridt. 5:o Hwad slöjd eller annat arbete det deßutom kan förrätta; och 6:o Intygande om deß ledighet att annan tjenst antaga.

22 §. Afskedsbetyg, som Tjenstehjon enligt 54 §. tillställes, skall uptaga Tjenstehjons fräjd och förhållande i tjensten, efter hwad i 3 och 4 punkterne i näst föregående §. sägs, från den tid Orlofssedel gafs och till flyttningsdagen.

23 §.

*) Till emottagande af barnhusbarn från Stockholms och Gefle barnhus, äfwensom från Frimurare-barnhuset, bör Prästerskapet uppmuntra allmogen. Och befrias sådane uptagne barn från contribution, gossarne till deß de äro 25 år gamla och flickorne till 24 års ålder, enär de ej bortflytta från fosterföräldrarne. K. Br. d. 10 Apr. 1804.

För de af Sällskapet pro Patria wid deß barnhusinrättning underhållna barn, bewisas enahanda förlängda frihet ifrån Krono-utskylder. K. Br. d. 20 Nov. 1811. Kongl. Maj:t will hafwa wederbörande förständigade och anbefallde att behörigen iakttaga hwad förut blifwit stadgadt, rörande befrielse till en wiß ålder ifrån allmänna utskylder för barn, som ifrån allmänna barnhusen blifwit uttagne, samt att enahanda friheter och eftergifter förunnas de barn, som i stål alla andra i Riket antingen i stad eller på landet warande och wederbörligen auktoriserade barnhus-inrättningar, till uppfostran på landet utlemnas. K. Br. d. 11 och Kam. Coll. Kung. d. 29 Aug. 1815. Jemför härmed 162 §., 3 mom. af Dew. Förordn. d. 14 Maji 1835.

23 §. Orlofssedel och Afskedsbetyg skola wara af Husbonde egenhändigt underskrifne, med anteckning af Husbondes hemwist, yrke eller tjenst. Kan ej husbonde skrifwa, blifwe de med hans bomärke samt twänne wittnen bestyrkte. Försummas något häraf, böte Husbonde Tre R:dr 16 sk., då nästa Husbonde derå klagar; men har Husbonde Orlofssedel eller Afskedsbetyg icke sjelf skrifwit, ware då den, sådant werkställt, till berörde answar förfallen.

24 §. Husbonde ware pligtig, att wid utfärdandet af Orlofssedel och Afskedsbetyg noga följa sanning och rättwisa, under anförande af de förtjenster eller fel, Tjenstehjon äger. Den, som utgifwer annan Orlofssedel eller annat Afskedsbetyg, än Tjenstehjon förtjent, eller Orlofssedel eller Afskedsbetyg, icke innefattande de upgifter, 21 och 22 §. §. derom föreskrifwa, böte Sex R:dr 32 sk. Begär Tjenstehjon återfå Orlofssedel eller Afskedsbetyg, hwarpå det redan tjent, må sådant icke nekas; dock skall Husbonde, wid Tre R:dr 16 sk. böter, åligga, att, innan desamma Tjenstehjon återlemnas, å fränsidan deraf teckna, det han Orlofssedel eller Afskedsbetyg för den sednare tjenstetiden utfärdat.

25 §. Förmenar Tjenstehjon, att Husbonde gifwit det annan Orlofssedel eller annat Afskedsbetyg, än det förtjent, äge Tjenstehjon wid Domstol derom utföra; stämme dock å Landet till nästa Ting och i Staden inom fjorton dagar efter det Orlofssedel eller Afskedsbetyg utgifwits. Befinnes Tjenstehjons klagan grundad, anses Husbonde efter näst föregående §. såsom den der oförtjent Orlofssedel eller Afskedsbetyg utgifwit; i motsatt fall ware Tjenstehjon till lika påföljd skyldigt. Klandrar elljest Tjenstehjon Orlofssedel eller Afskedsbetyg med ohöfwiska ord och åthäfwor, böte En R:dr 32 sk.

26 §. Städjobewis, som Husbonde, efter hwad i 35 §. sägs, till Tjenstehjon aflemnar, skall innehålla intyg, att Tjenstehjons Orlofssedel af Husbonde mottagen blifwit, och upgift å den lön och öfrige förmåner, hwarom Husbonde med Tjenstehjon öfwerenskommit. Rörande undertecknande af Städjobewis gälle, hwad i 23 §. om Orlofssedel och Afskedsbetyg sagdt är.

27 §. Wägras Orlofssedel, sedan lagligen upsagdt är, eller Städjobewis, sedan Husbonde Orlofssedel emottagit, eller Afskedsbetyg, när Tjenstehjon sin tjenstetid uttjent och redo för sig gjort, böte Husbonde Sex R:dr 32 sk. och ersätte han Tjenstehjon den skada, deraf timat.

28 §. Då Husbonde orätt wägrar Orlofssedel, eller ock om Husbonde, utan att hafwa satt annan person i sitt ställe, är bortowistande under den i 39 §. stadgade upsägningstiden, tage då Tjenstehjon bewis af twänne inom Församlingen boende trowärdige Män, hwilket bewis, utgifwet under enahanda answar, som för Husbonde om Orlofssedel sagdt är, skall innehålla, jemte intyg, på sätt i 40 §. stadgas, att Tjenstehjon i behörig tid tjensten upsagt, orsaken hwarföre Orlofssedel icke kunnat af Husbonde erhållas, äfwensom de upgifter om Tjenstehjons fräjd och andre omständigheter, som böra i Orlofssedel intagas och för nämnde personer kunnige äro; Och äge detta bewis lika kraft, som Orlofssedel, så att Tjenstehjon må på detsamma kunna tjenst söka och städsel taga. Husbonde ersätte Tjenstehjon den kostnad, han genom sin frånwaro det i thy fall förorsakat; Och den, som Tjenstehjon med förenämnde bewis i oträngdt mål tillhandagår, böte Sex R:dr 32 sk. På sätt, nu sagdt är, må i afseende på Afskedsbetyg förfaras, i fall Husbonde orätt wägrar sådant betyg, eller Husbonde eller deß ombud icke wid flyttningstiden är tillstädes.

29 §. Har någon icke förut warit i tjenst och förthy Orlofssedel icke kunnat erhålla, tage i stället bewis af twänne inom Församlingen boende trowärdige Män om sin person och sin fräjd.

30 §. Skrifwer Tjenstehjon eller låter skrifwa falsk Orlofssedel eller falskt bewis af den beskaffenhet, hwarom i 28 och 29 §. §. handlas, eller förändrar eller förändra låter den härtill hulpit eller råd gifwit, som i 8 Cap. 3 §. Mißgärningsbalken stadgas; fylle ock den skada, deraf timat. Tager Tjenstehjon städsel hos twänne Husbönder, tjene hos den, som först lagligen stadde, och böte hälften af lönen, den andre utfäst, samt ersätte skadan. Städjer sig Tjenstehjon på äldre Orlofssedel med fördöljande af den sist erhållne, böte en tredjedel af lönen och upprätte skadan.

5 Art.

Om Tjenstehjons lön.

31 §. På Husbondes och Tjenstehjons öfwerenskommelse och aftal wid städjandet ankommer, hurumycket och hwad må Tjenstehjon i lön bestås.

32 §. Uppstår twist om beloppet af Tjenstehjons lönewilkor, och är ej Städjobewis taget, eller innehåller det ej, hwad härom är öfwerenskommit, eller kan det ej annorlunda styrkas; utsätte då Domaren Tjenstehjons lönewilkor, efter hwad åt sådant Tjenstehjon, som är i fråga, i orten wanligen gifwes.

33 §. Tjenstehjon äge ej rätt, utan Husbonde så will, något af lönen utbekomma, innan det sin tid uttjent och redo för sig gjort. Wägrar Husbonde, hwad han till Tjenstehjon utfäst, då det förswarligen tjent; gifwe ut hwad han nekat, och böte deßutom hälften deraf, Tjenstehjons ensak, samt ersätte all skada.

34 §. Husbonde answare för Tjenstehjons personella Krono-utskylder; dock må de å lönen afdragas, der ej annorlunda wid städjandet öfwerenskommits.

6 Art.

Om Städsel.

35 §. När Tjenstehjon från deß sednaste tjenst företer behörig Orlofssedel eller sådant bewis, 28 §. omförmäler, äge annan Husbonde det till sin tjenst städja och, sedan derwid om löne- och öfriga wilkor öfwerenskommits, städjepenning, efter som då jemwäl bestämmes, derå gifwa. Husbonde skall ock då Orlofssedel till sin säkerhet af Tjenstehjon emottaga, och gifwe han Tjenstehjon, om det sådant begär, Städjobewis. När så stadt är, gånge det ej åter utan gemensamt samtycke.

36 §. Husbonde äge när som helst öfwerenskomma med sitt Tjenstehjon om widare tjenst och då städjepenning derå gifwa; men har han redan meddelat Tjenstehjon Orlofssedel, bör den först återtagas. Den, som förut ej warit i tjenst, må ock när som helst städjas; och ware skyldig sådant bewis förete, som i 29 §. sägs. Sådan städsel, som nu sagdt är, får icke heller utan gemensamt samtycke återgå.

37 §. Städjer någon Tjenstehjon annorlunda, än nu föreskrifwit är, ware städsel ogild och böte Husbonde Sex R:dr 32 sk. samt Tjenstehjon, jemte städjepenningen, Tre R:dr 16 sk.

38 §. Uppstår Husbönder emellan twist om bättre rätt till Tjenstehjon eller om werkan af skedd städsel; gånge förste Domstols utslag i werkställighet, ändå att ändring deri sökes, och upprätte den slutligen tappande all skada.

7 Art.

Om Upsägning.

39 §. Will Husbonde skiljas wid Tjenstehjon eller Tjenstehjon wid Husbonde, äge Husbonde Tjenstehjon upsäga, och Tjenstehjon tjenst sin, ifrån och med den 26 Julii till och med den 24 Augusti, och i Stockholms Stad, för flyttning i April månad, ifrån och med den 24 Januarii till och med den 22 Februarii. Sker ej upsägning å nu föreskrifwen tid, fortfare Tjenstehjon i tjensten till nästa flyttningsdag mot lika städja och lön, som förut.

40 §. Är Husbonde, utan att hafwa satt annan person i sitt ställe, bortowistande under den i näst föregående §. stadgade upsägningstiden, ware upsägning lika giltig, när den inför det öfriga hushållet sker i twänne inom Församlingen boende trowärdige Mäns närwaro, och deras bewis derå tages. Är Tjenstehjon under upsägningstiden i Husbondes ärender borta, äge det då upsäga tjensten inom ett dygn efter sin hemkomst. Är

är Husbonde bortowarande och will han Tjenstehjon upsäga, besörje att sådant genom annan person warder i rätter tid werkställdt.

41 §. Då Husbonde Tjenstehjon upsäger, skall han Orlofssedel på samma gång Tjenstehjon tillställa, eljest ware upsägning ogild. Har tjenstehjon upsagt tjensten, åligge Husbonde, sist inom åtta dagar derefter, Orlofssedel utgifwa, wid den påföljd i 27 §. sägs.

42 §. Lockar Husbonde annans Tjenstehjon att tjenst upsäga, böte Sex R:dr 32 sk. För den sig härtill bruka låter ware Lag samma.

8 Art.

Om flyttning till och från tjenst, och om Tjenstehjon afwiker ur tjensten.

43 §. Husbonde låte hemta Tjenstehjon med deß kista och kläder, eller betale, hwad hemtningen skäligen kostar.

44 §. Flyttningsdag för Tjenstehjon, så å Landet som i Städerne, är den 24 October, med undantag för Stockholms Stad, der twänne flyttningsdagar årligen äga rum, nämligen den 24 April och den 24 October.

45 §. Tjenstehjon inställe sig i tjenst, å Landet sist å sjunde dagen efter flyttningsdag, och i Staden sist å fjerde dagen efter samma dag, dereft ej annorlunda wid städjandet wederbörande emellan öfwerenskommits. Försummar Tjenstehjon, utan laga förfall, att å behörig tid sig i tjensten inställa, och will Husbonde Tjenstehjon behålla; lite då i Stockholm Wårt Öfwer-Ståthållare-Embete i Politie-ärender, i öfrige Städer Magistrat, men Policekammare der den finnes, och å Landet Kronofogde eller Länsman till, som, då Husbondes rätt till Tjenstehjon med behörig Orlofssedel eller sådant bewis, som i 28 §. sägs, eller då Tjenstehjon förut ej tjent, med det i 29 §. omförmälde bewis styrkes, det utan uppskof låter hemta och i tjensten inställa; och tjene det med förlust af en fjerdedel af lönen och ersätte skadan. Will ej Husbonde Tjenstehjon behålla, skall det återgifwa städjepenning, böta en sjettedel af lönen och ersätta skadan; skaffe det sig ock annat laga förswar efter hwad i 4 §. sägs.

46 §. Tjenstehjon, som flyttar från en till annan Församling, åligge, att för Kyrkoherden i den Församling, derifrån flyttning sker, förete sitt erhållne Afskedsbetyg, i brist hwaraf Kyrkoherde Prestbewis icke meddela må. Wid ankomsten i tjensten upwise Tjenstehjon för Husbonde det Prestbewis, Tjenstehjon erhållit; Och bör detta bewis, wid En R:dr 32 sk. böter, äfwen för Kyrkoherden i Församlingen inom fjorton dagar företes. Hwarje Tjenstehjon, som förut tjent, ware wid Tre R:dr 16 sk. böter pligtigt, att, så snart det i tjensten ankommit, till Husbonde aflemna det Afskedsbetyg, Tjenstehjon af förre Husbonden undfått.

47 §. Dör Husbonde, tjene Tjenstehjon ut den bestämda tjenstetiden, om arfwingarne det fordra. Förafskedas Tjenstehjon, gifwe arfwingarne Orlofssedel, hwaruti då äfwen bör intagas orsaken, hwarföre flyttningen skett tidigare, än stadgadt är; och njute Tjenstehjon lön och kostpenningar till nästa flyttningsdag, om det ej annan tjenst deßförinnan sig förskaffat, eller sådan tjenst warder det anwist, hwarmed det finner sig belåtet.

48 §. Skiljes Husbonde från fast egendom och derföre ej widare Tjenstehjon behöfwer, answare han för Tjenstehjons lön och kost till flyttningsdag, der ej nya ägaren will det i tjensten behålla, då Tjenstehjon skall deri till samma tid förblifwa, på de wilkor, med förra Husbonden öfwerenskomne warit. Afstår Husbonde fast egendom till Borgenärers förnöjande, ware lag samma.

49 §. Flyttar Husbonde från orten till annat ställe inom Riket, ware Tjenstehjon skyldigt Husbonde att följa och tjenstetiden uttjena, om Husbonde så fordrar; dock skall han på sin bekostnad Tjenstehjon åter till orten förskaffa, der ej annorlunda åsämjes.

50 §. Tjenstehjon af mankönet, som tagit wärfning, tjene i fredstid sin tjenstetid till slut, om Husbonde will det i tjenst behålla; men i krigstid upphöre tjenst genast wid skedd anwärfning, enligt 10 och 11 §§. i Wår Nådiga Stadga om wärfning och manskaps legande till krigstjenst af den 7 April 1802, deri och föreskrifwes, huru i sådane fall med Orlofssedel, Afskedspaß och lön förhållas bör, hwarefter både Husbonde, Wärfware och den anwärfde hafwa sig att rätta.

51 §. Tjenstehjon af allmänna Bewäringsmanskapet skall, utan hinder af Husbonde, åtlyda den tillsägelse, det erhåller, att till tjenstgöring eller wapenöfning sig inställa; men får Tjenstehjon tillstånd, att, innan tjenstetiden ute är, till sin hemort återwända, bör det hos Husbonden sig anmäla och sin förra förbindelse fullgöra; ankommande dock på Husbonden, om han will det i sin tjenst återtaga; i motsatt fall bör det, sist till nästa flyttningsdag, ware med annat laga förswar försedt, såsom i 1 §. sägs. Har tjenstgöringen eller wapenöfningen endast warat högst en månad, ware Tjenstehjon berättigadt att i sin förra tjenst återgå, hwilket Husbonden ej får wägra.

52 §. Afwiker Tjenstehjon ur tjenst förr, än tjenstetid ute är, eller det redo för sig gjort, hafwe Husbonde wäld att hemta det åter, som i 16 Cap. 7 §. Jorda-Balken om Landbo sägs och blifwe Tjenstehjon i tjensten till flyttningsdag, samt miste halfwa lönen och gälde skadan. Will Husbonde icke Tjenstehjon behålla, återgifwe Tjenstehjon honom städjepenning, samt hwad det kan af lönen hafwa uppburit, och böte hälften af hwad i lön utsatt war, samt fylle skadan; skaffe sig derjemte annat laga förswar, efter hwad i 4 §. sagdt är. Husbonde göre i detta fall, så fort sig göra låter, härom anmälan, på sätt i 3 §. af Wår Nådiga Förordning den 29 sistlidne Junii huru med förswarslöse personer förhållas bör, finnes stadgadt.

53 §. Innan Tjenstehjon sin tjenst afflyttar, räkne det ifrån sig, hwad det om händer haft. Brister något deraf, eller har Tjenstehjon något af Husbondes egendom af wårdslöshet förfarit, answare som i 14 §. sagdt är, och hafwe Husbonde rätt qwarhålla Tjenstehjons tillhörighet, till deß han förnöjd blifwit. Har Husbonde på egen kostnad låtit lära Tjenstehjon handtwerk, skrif- eller räknekonst eller annat dylikt; då må ej Tjenstehjon skiljas wid Husbonde förr, än det Husbonde derföre skäligen förnöjt, der han så fordrar.

54 §. Då Tjenstehjon sin tjenstetid uttjent och redo för sig gjort, må det ur tjensten sig begifwa, och sin kista och persedlar med sig taga; gifwe ock då Husbonde Tjenstehjon Afskedsbetyg. Husbonde, som Tjenstehjon deruti hindrar eller uppehåller, answare som i 27 §. sägs.

9 Art.

Om hwad i öfrigt i afseende på denna Stadga iakttagas bör.

55 §. Under arbet Skada, som efter denna Stadga gäldas skall, innefattas Husbondes eller Tjenstehjons lidande, så i afseende på försummadt arbete eller förlorad lön och kost, som ock tidspillan, rättegångs-, rese- och andra nödige kostnader.

56. Af de i denna Stadga bestämde böter, som ej äro Målsäganden ensamt tillerkände, tillfalle hälften Angifwaren och andra hälften Församlingens Fattige. Förmår ej Tjenstehjon böterne gälda af innestående lön eller andra tillgångar, warde de med fängelse, efter i Lag stadgade grunder, aftjente. Lag samma ware ock om de böter, Husbonde ej förmår gälda.

Med sådane böter, hwartill någon efter de i denna Stadga åberopade Lagrum eller förskildte Författningar dömes, förhålles, på sätt Lag derom bjuder.

57 §. Denna Stadga skall twänne gånger om året, nemligen i Mars och September månader, från Predikstolarne i Rikets Kyrkor kungöras; Och på det alla wederbörande må äga så mycket bättre tillfälle att innehållet af samma Stadga inhemta, kommer nyssnämnde Lagrum och Författningar, förskildt tryckas och Allmänheten, så Husbönder som Tjenstehjon, till kännedom, å Exemplaren utsatt pris tillhanda hållas. Börande jämwäl Presterskapet, hwar inom sin Församling, uppmana

na Husbönder och Tjenstehjon, att med Exemplar deraf sig förse.

Slutteligen anbefallas Wåre Embetsmän och Betjente, åt hwilka werkställighet af laga beslut anförtrodd är, att, på anklan, skriftelig eller mundtelig, af Husbönder eller Tjenstehjon, skyndsam laga handräckning lemna och, i öfrigt, i hwad på dem ankommer, i allmänhet tillse, att denna Stadga warder efterlefd och iagttagen. Det alle, rc.

Angående Judarnes tjenstehjon, se 1782 års Regl. och de i sammanhang dermed antecknade Förf. wid 8 C. 1 §. d. B.

Kongl. Maj:ts förnyade 1748diga Hammarsmeds-Ordning; Gifwen Stockholms Slott d. 26 Aug. 1823.

Wi CARL JOHAN rc. göre weterligt: Att som Wi, med anledning af derom hos Oß gjord underdånig anhållan, i Nåder godt funnit utfärda en efter närwarande tid lämpad Hammarsmeds-Ordning; Alltså hafwe Wi, med uphäfwande af hwad hittills i detta ämne warit stadgadt, derutinnan i Nåder welat förordna, som följer:

§. 1. De för Hammarsmeds-yrkets utöfning bruklige personer benämnas, i följd af hwarderas hittills antagne särskildta göromål, för Ålderman, Mästare, Mästerswen och Smedsdräng.

§. 2. Inom hwarje Bruks district skall en Ålderman wara. Ordinarie Bergs-Domhafwanden antage dertill en skicklig Hammarsmedsmästare, meddele honom fullmagt och låte honom inför Bergs-Tings-Rätten, deruti han Bisittare är, Domare- och Ältermanseds aflägga.

§. 3. Smed må ej mot deß wilja kunna anställas till Ålderman. Är han i årstjenst antagen, tillträde ej Ältermanstjenst förr än, efter i laga tid föregången upsägning, stämmodag ute är, deresi ej Husbonden dertill lof gifwer. Ålderman må wäl i öfrigt kunna årstjenst innehafwa, dock under uttryckeligt wilkor, så för honom som hans Husbonde, att derigenom något hinder icke må upstå för en oklanderlig utöfning af alt hwad Ältermans-befattningen tillhörer.

§. 4. Ältermans skyldigheter äro: Att, efter skedd anmodan, öfwerwara Mästares och Mästerswens prof, samt förhör med dem anställa och Bref meddela: Att, om Bruksägare eller deß Bruksbetjent sådan åstar, wid Bergs-Tinget till laga rättelse anmäla Smeds felaktiga förhållande: Att, på Bruksägares eller Smeds kallelse, utöfwa sådan befattning, som enligt 12 §. Ålderman åligger: Att i den ort, der tillsyn öfwer kolmåttet ej någon annan ålagd är, efter från Bruksägare, Bruksbetjent eller Smed föregången kallelse, tillse, att riktigt kolmått brukas, eller i annat fall förhållandet hos Bergsfogden angifwa: Att, på kallelse af Bruksägare, Bruksbetjent eller Smed, sig wid Bruket insinna, samt med råd och handläggning biträda i de delar, som smidet röra: Att skyndsammeligen werkställa Bergs-Domhafwandens befallningar i hwad som till Ältermansbefattningen hörer.

§. 5. Bergs-Tings-Rätt bestämme district för Ålderman; förordne ock med Bruksägares minne och samtycke om Ältermans lön af hwarje i gång warande Stångjernswerk, samt hwad han i skjutslega och dagtractamente undfå bör, när han, påkallad eller anmodad, biträder.

§. 6. Bruksägare och Bergsmän stånde fritt, att i tjenst antaga Smeder, efter thy de för driften af deras werk nödigt och nyttigt sinna.

§. 7. Bruksägare eller deß Bruksbetjent, äfwensom Smedjefogde wid Bergsmanshammare ware skyldige, att å första Rättegångsdag wid näst efter stämmodag infallande ordinarie Bergs-Ting inlemna twefald förteckning på wid Bruket anställde Smeder. Den det försummar böte Twå R:dr. Domhafwanden åligge, att innehållet af nämnde förteckningar i Protocollet införa; teckne ock sitt namn å det ena exemplaret deraf och återställe det ingifwaren.

§. 8. Will Smedsdräng hafwa Mästerswens Bref till bewis, att han kan hwad Mästerswen tillhörer; anmäle sig hos Ältermannen, som förhörer honom i Bruksägarens eller deß Bruksbetjents närwaro, huruwida han förstår smältning och räckning med tillbörlig besparing af tackjern och kol, med hwad mera han känna bör; göre ock Mästerswens prof, som skall bestå i ett weckosmide på Ältermannens eller Mästarens ställning, samt i förfärdigande af en hölst; tage deröfwer Ältermans bewis, försedt med Bruksägarens eller deß Bruksbetjents påskrift. Ålderman meddele Mästerswens-bref, som af Bergs-Domhafwanden påtecknas; erlägge ock den brefwet sätt En R:dr Sexton Skill.

§. 9. På lika sätt anmäle sig Mästerswen, hwilken bewis som Mästare erhålla will, och warde, såsom ofwan stadgadt är, genom förhör utröndt, huruwida han förstår rätt ställning i härden, afpassad efter tackjernssorters skiljaktiga beskaffenhet, huru med deras färstning och smältning rätteligen tillgå bör, att hålla byggnad och redskap wid magt och i ordning, att sparsamligen anwända kolen och att smidet skall bestå i ett weckosmide på egen ställning, eller förfärdigande af en felfri stångjernshammare, så wida sådan af smidt jern wid Bruket nyttjas, eller Bruksägaren eller betjente det åstar; tage deröfwer sådant bewis, som i föregående §. sagdt är; hwarefter Ålderman utfärdar Mästarebref, som af Domhafwanden påtecknas, och den brefwet sätt erlägge Twå R:dr Trettiotwå Skill.

§. 10. Bruksägare, äfwensom delägare i Bergsmanshammare ware pligtige, att wid städslandet med Smed upplar lager, om: 1:o huru mycket tackjern och kol för tillwerkning af 1 skepp:d stångjern Smed bestås: 2:o arbetsförtjenst och öfrige lönewilkor: 3:o betalning af öfwerjern och öfwerkol, hwarmed förstås det stångjern och de kol, som Smed bespar af hwad till smidet bestås: 4:o ersättning för bortsmidt tackjern och kol öfwer det belopp deraf, som honom enligt öfwerenskommelse bestås.

§. 11. Finnes ej sådant aftal, som uti föregående §. påbudet är, rörande något i denna 11 §. uptaget fall, och upkommer i anledning deraf twist emellan Bruksägare och Smed, ware lag derutinnan som följer:

Mom. 1. Af 26 lisp:d tackjern bergswigt och 24 tunnor kol, tunnan beräknad till 36 kappar struket mål, ware Smed skyldig att lefwerera 20 lisp:d stångjern bergswigt.

Mom. 2. Arbetslön för 1 skepp:d stångjern bergswigt af ordinarie sorter, eller gröfre stampluner samt ej öfwer 8 alnars längd, godtgöres med en tolftedel af 1 tunna spannmåls-wärde, bestående altid, när den i denna Författning nämnes, af hälften råg och hälften korn om 36 strukne kappar på tunnan, wärdet beräknadt efter ortens markegångspris för det löpande året. För extra fina sorter godtgöres en tiondedel af spanmålstunnans nyssnämnde wärde.

Mom. 3. Hwad Smed, sedan han, af på räkning emottagne 26 lisp:d tackjern bergswigt och 24 tunnor kol, lefwererat 20 lisp:d stång- eller ämneslern bergswigt, derutöfwer lemnar i stångjern och besparat af kolen, kallas öfwerjern och öfwerkol. För till och med 5 procent öfwerjern på hela stångjerns-tillwerkningen om året förhärd, ware betalningen hälften af Kronans för löpande året stadgade hammarskattspris för stångjern af Brukets stämpel. För hwad derutöfwer lefwereras, godtgöres twå tredjedelar af nämnde pris. Öfwerkol betalas med hälften af markegångspriset å köpekol i orten, men efter Bergs-Tings-Rättens bestämmande, der ej köpekol eller marknadsgångspris derå finnes.

Mom. 4. Lemnar ej Smed det belopp stångjern, som efter 1 mom. i denna §. af emottagit tackjern och kol lefwerera bör, ersätte han tackjernet efter i orten gängbart pris, och kolen efter de grunder, som i föregående 3 mom. stadgas.

Mom. 5. Af den förtjenst, som Smeder tillkommer, i kraft af stadganderne i föregående 2 och 3 mom., tage Mästare, då han wid härd lika med Mästerswen arbetar, fem tolftedelar, Mästerswen fyra tolftedelar och Smedsdräng tre tolftedelar. Njuter Smedsdräng kost och lön, tage hans andel i arbetsförtjensten den honom kost och lön gifwer.

Mom. 6. Föreslår en Mästare hammare med tränne härdar, eller ock flere hamrar med flere härdar wid samma werk, njute han för den härd, der han lika med Mästerswen arbetar, såsom i 5 mom. sagdt är. För de öfriga härdarne, der Mästerswenner och Smedsdrängar utan Mästares arbetsbiträde smidet förrätta, njute hwardera af dem, såsom ofwan stadgadt är, och tage Mästare endast en tolftedel af arbetsförtjensten wid hwarje härd. Har Bruksägare annorlunda emellan Smeder arbete och answar fördelt, njute de ock förtjenst i enahanda förhållande; warde dock ofwan utstakade grunder derwid följde.

Mom. 7. Håller ej Mästare alla de små byggnader, som här nedan uti 17 §. nämnde äro, tage den det göa hälften af den tolftedel, som Mästaren eljest tillfalla skulle.

Mom. 8. Mästare tilldelas utfodring för twänne kor och för dem nödigt sommarbete; Mästerswen och Smedsdräng hwardera hälften emot Mästare. Njuter Smedsdräng kost och lön, tage den sådant gifwer, hans andel i foder och bete. Beloppet af foder för ko, äfwensom sommarbetet bestämmes af Bergs-Tings-Rätt, efter hwad å hwarje ort allmänneligast är antagit.

Mom. 9. Hus bestås, för Mästare: stuga och kammare, matbod eller wind, fähus för 3 kor, stulle eller fodderrum. För Mästerswen: stuga, matbod eller wind, fähus för 1 ko och foderrum. För Smedsdräng: lika med nästföregående, derest han ej kost och lön njuter.

Mom. 10. Till ny stångjernshammares förfärdigande af 52-lisp:ds tyngd bergswigt tillsläppe Bruksägaren 3 skepp:d tackjern om 26 lisp:d bergswigt på skepp:det samt 8 tolftunne-läster kol och betale lika stor arbetslön, som för utsmidning af 10 skepp:d ordinarie stångjern; dock bör hammaren uthärda 600 skepp:d stångjerns utsmidning; i annat händelse erfätte Smed af arbetslönen i förhållande till hwad med hammaren mindre smidt är. För hammare af mindre wigt än 52 lisp:d, ware arbetslön lika stor, men tackjern och kol i förhållande till hammarens wigt. Af arbetslön för hammare tage Mästare hälften, och den återstående hälften delas emellan de andre arbetarne, i mon som hwar och en derwid biträdt.

Hälft

Hölst räknas under stångjernssmidet, så wäl i afseende på tackjerns- som kolåtgång. Arbetslön derföre ware en fjerdedel af hwad belöper för stångjernshammare af 52 lisp:ds wigt och fördelas såsom för densamma sagdt är.

Mom. 11. Derest så händer, att hammaren någon tid af året kommer att stå, i brist af materialier, af wattuflöde, wattubrist, eller hwarjehanda olyckshändelser, då skall Husbonde förse Smed med annat arbete, som wid Bruket kan förefalla, hwarföre han njuter betalning efter Länets markegångspris för drängedagswerke. Wägrar Smed att förrätta det arbete, Bruksägare honom skäligen bjuder, ware han all rätt till betalning förlustig. Tryter sådant arbete, då skall under namn af fyrpenningar Smed bestås tre fjerdedelar af hwad markegångstaxan för drängedagswerke utsätter, så wida han ej på annat ställe arbete antager.

Mom. 12. Timar Smed olycka af wåda under arbetet, så att han det ej förrätta kan, njute han af Husbonde till understöd och stöttsel utan räkning 4 kappar spannmål i weckan, intill tjenstårets slut. Blifwer han beswärad af synbar eller bewislig sjukdom, som längre än trenne weckor påstår, njute han, räknadt från deßas förlopp och till deß han arbete förrätta kan, 3 kappar spannmål i weckan utan räkning och derjemte En R:dr i penningar af Hammarsmedscaßan, enär tillgång finnes. Träffar Smed olycka, som honom wanför gör, njute han understöd af nämnde Caßa eller på annat i orten antaget sätt.

§. 12. Bruksägare äligge att förse Smed med godt och förswarligt tackjern. Är det oartadt eller fordrar det blandning, för att lemna godt och försvarligt stångjern, tillsäge Smed derom Bruksägare eller deß Bruksbetjent och ware för answar fri, om dugligt eller till blandning tjenligt tackjern ej anskaffas. Åsämjas de ej, tillkalle Bruksägare eller Smed, hwilkendera det will, Alderman, eller inom Wallon-distrietet skicklig Mästare från nära beläget Wallon-bruk, som ware skyldig att prossmida. Finner han tackjernet mer eller mindre otjenligt, söke då att bemedla de wilkor, hwarpå Smed bör kunna godt och försvarligt stångjern tillwerka. Bruksägare ersätte till Alderman resekostnad och till Smed liden skada. Befinnes tackjernet swarsgodt, men Smed deraf tillwerkat wrakwärdigt stångjern, ersätte han Alderman resekostnad, upprätte all skada, samt hörsamme Aldermans föreskrifter för jernets behandling.

Finner Alderman att Smed af owilja eller wanart swarsgodt tackjern ratat, och ledes sådant i bewis, fälles Smed af Bergs-Tings-Rätt att böta Tre R:dr Sexton Skill.

§. 13. Ej må Smed wägra att till stångjern förarbeta små- eller stampjern, härdwerke, timplar, stångjernshamrar och städ, eller andre för werksträderne wid Bruket tillkomne smidde eller gjutne stycken; dock bör för tillwerkning af 1 skepp:d stångjern honom beräknas af små- eller stampjern 30 lisp:d, af smidda hamrar och städ samt dylikt 24 lispund, samt af gjutna städ, härdwerke och alt annat gjutet tackjernsgods, då stycket ej går öfwer 3 skepp:ds wigt, 26 lisp:d, allt bergswigt.

Smed äligge äfwen, att till upsmidning efter wanlig tackjernswigt emottaga grösre blockar öfwer 3 skepp:ds tyngd, derest de kunna i härden införas, samt innehålla rent tackjern; dock bestås honom arbetsbiträde för in- och utförandet samt en fjerdedel tillökning i kol utöfwer hwad för wanligt smide erfordras.

Ej heller må Smed wägra att till stångjern förarbeta klotar, ehuru merendels med mera eller mindre sten inblandade; ankomme dock alltid på frimillig öfwerenskommelse bestämmandet af wigt, kolåtgång, arbetslön och arbetsbiträde.

§. 14. Smed ware alltid fri från answar för fel, som härröra af tackjernets oartade beskaffenhet. Deremot answare han, intilldeß stångjernet blifwit från Bruket afsändt, för alla fel, tillkomne af wårdslöshet, såsom om det är illa werkadt och arbetadt, om det finnes härdt eller rätt, om stången är illa wälld eller bränd i wällen, om brakor i stången finnas eller grofwa slagor, om stämpeln ej är påslagen, eller räändarne icke afhuggne, om stången är ojemn i bredd eller tjocklek, icke hållande ett med tolken med mera dylikt; i hwilka fall Smed äligger att rätta felen eller ersätta skadan.

§. 15. Smed ware skyldig att tackjernet efter deß olika art i härden wäl arbeta, smälta och färska och således ej wårdslöshet derwid öfwa, hwaröfwer Alderman, der den finnes, på kallelse äge att noga tillsyn hålla. Beträdes Smed att bruka olofligt och häremot stridande jern-beredningssätt, såsom med räjulor, luppor eller dylikt, warde han af Bergsdomhafwanden utom Domstolen första gången plikfälld till Tre R:dr Sexton Skill. böter; andra gången lagföres han wid Bergs-Ting och plikte dubbelt; sker det tredje eller flere gånger, plikte hwarje gång Tretton R:dr Sexton Skill.

§. 16. Smed äligge, att under arbetet sorgfälligt wårda elden. Sker skada af upsåt eller wangömo, straffas den skyldige efter Lag. Ej må flaggen het ulkastas, ej eller bloß eller bart ljus utom smedjan nyttjas. Bryter Smed häremot, antingen wid kolhuset, eller på bruksbacken, eller wanwårdar han elset elden, böte En R:dr Tretiotwå Skill., ändå att ingen skada sker.

Husbonde skall förse Smeder wid hwarje härd med lyckta för ljus eller för lampa, samt årligen med ett halft lisp:d talg eller 3 stop olja.

§. 17. Mästare äligge, att, med Husbondes minne och bifall, Smedsdräng antaga, städja, föda och kläda Honom, eller den, som härden föreståt, äligge ock, att hålla alla små byggnader, såsom hammarskaft, lyftarmar der de af träd brukas, bruskar, alla slags kilar, kolsat, skoslar, bälgträdar der ej bläsmachin är, stäfwor och smörja till hjulnålar. Han skall ock utan särskild betalning med stålsättning och pålägging underhålla hammare, hölst och städ, der det af smidt jern brukas; widmagthålle äfwen all slags handredskap, såsom tånger, spett, slaggor, huggjern och andre för arbetet nödige werktyg, hwartill under namn af byggningsjern i ett för alt af Bruksägaren bestås för hwarje utsmidde 100 skepp:d stångjern 10 lisp:d tackjern och 14 tunnor kol.

§. 18. Smedjefogde wid Bergsmans-hammare ware pligtig att hålla karfstock eller förteckning öfwer hwarje Smedjelagares idkade smide och den wid flyttningstid till Bergsfogden i orten aflemna.

§. 19. Wid bot af Tio R:dr skall Bruksägare eller Bruksbetjent med Smed wid Bruket räkning föra och honom mot-bok gifwa, som begge likstämmigt uptaga uttag och förtjenst af hwad namn de wara må, och derjemte med den, det åstundar, karfstock hälla.

Räkning skall med Smed afslutas twänne gånger om året, nemligen näst före upsägnings- och afflyttningstiderne. Räkning, som wid sistnämnde tid honom gifwes, skall i wittnens närwaro för honom upläsas; gifwe ock Smed till Bruksägare eller deß Bruksbetjent bewis, antingen egenhändigt underteknadt, eller med deß namnteckning försedt, att så förfarit är. Åtnöjes ej Smed med sådan räkning, anmäle han klander deremot hos Bergsdomhafwanden, Bergsfogden eller närmast boende Kronobetjent inom tre månader efter räknings slut, hwarje månad räknad till tretio dagar, tage bewis deröfwer och fullföljе genom laga stämning sin talan wid nästinfallande ordinarie Bergs-Ting. Sådant klander ware endast gällande för det förflutna året, eller för så lång tid tillbaka, som räkning ej afslutad och till Smed lemnad blifwit. Försummar Smed att iakttaga hwad nu för klanders fullföljande föreskrifwit är, hafwe han för den förflutna tiden all talan förlorat.

Mot-bok ware wid förefallande twist grund för utredning emellan Bruksägare och Smed, och äge den förre ingen rätt att fordra något, som i mot-bok ej finnes påförd.

§. 20. Har Smed enligt mot-bok fordran hos Bruksägare, som sin egendom till Borgenärers förnöjande afstått, njute han företrädesrätt för samma fordran af hwad han under sista året förtjent, lika med tjenstehjon för lön.

§. 21. Laga upsägningstid med Smed ware sist den 24 April. Då skall Orlofs-sedel gifwas, wid Bruk af ägaren eller deß Bruksbetjent egenhändigt underteknad samt med sigill försedd; wid Bergsmanshammare af Smedje-fogde skrifwen och underskrifwen, eller, om han ej skrifwa kan, försedd med hans namnteckning och med twänne wittnen bestyrkt. Uti Orlofs-sedel bör wara införd t om Smeds frägd, huru länge han wid Werket tjent, hans förhållande, så wäl under tjenstetöfningen, som ock i öfrigt, samt, wid bot af Tio R:dr, beloppet af deß skuld eller fordran wid Werket.

Gifwes Smed i Orlofs-sedel bättre intyg i anseende till dugglighet och upförande, än han förtjent, plikte Husbonde likaledes Tio R:dr och ersätte den skada, annan Husbonde deraf lider. Wägrar Husbonde eller Bruksbetjent att i laga tid Smed Orlofs-sedel meddela, eller tillägger han honom deri fel oförtjent, böte såsom nyss sagdt är och ersätte skadan.

§. 22. Enär Smed upwisar Orlofs-sedel, kan han lagligen städjas och honom städelpenning gifwas, hwars belopp af öfwerenskommelse beror. Annorlunda gifwen städja ware ogild, och böte Husbonde Tio R:dr samt Smed, jemte den utgifne städelpenningen, Fem R:dr.

Husbonde äge dock rätt, att med hos sig tjenande, eller utan tjenst warande Smed aftal göra och honom städja, hwad tid af året som hälst.

Aftal och städja för längre tid än ett år ware ogild, och hindre ej någon, att å laga tid ifrån tjenst upsäga.

Städjer Smed sig twänne eller flere Husbönder, blifwe hos den, som honom först stadde; gälde ock till den andre all skada.

§. 23. Laga flyttningstid för Smed ware d. 24 October. Bruksägare, Bruksbetjente eller Smedjefogde gifwe då Smed afskedsbetyg, så beskaffadt som i 21 §. om Orlofs-sedel stadgadt är, så att deraf synes Smeds förhållande sedan Orlofs-sedel gafs, och beloppet af deß skuld eller fordran wid afflyttningstid. Wägrar någon att sådant betyg gifwa, eller hindrar han afflyttning å laga tid, böte såsom i samma §. sägs och ersätte all skada. Flyttningshjelp ware ej någon laglig rättighet.

Begifwer sig Smed olofligen utur tjensten innan stämmotid ute är, plikte han Tio R:dr och Husbonde äge rätt att genom Bergsfogden eller närmast boende Kronobetjent så honom i tjensten inställd. Smed gälde och den kostnad och skada häraf förorsakas.

§. 24. Lagligen stadd Smed skall i tjensten träda sist stunde dagen efter den 24 October. Försummar han det utan

utan laga förfall, anlite Husbonde Bergsfogden eller Kronobetjent om hans inställande, och förhälles med ersättning för kostnad och skada enligt föregående §. Will Husbonde ej honom behålla, återgifwe Smed städselpenning och ersätte skadan.

§. 26. Nu hafwer Smed i tjensten trädt, göre då med sitt och trohet de arbeten honom tillhöra. Är han försumlig eller genträfwig och låter sig ej med godo rätta, äge Husbonde, att med honom enligt Tjenstehjons-stadgan förfara.

§. 26. I enlighet med hwad 25 och 26 §. §. i den hittils gällande Hammarsmeds-Ordningen innehålla, stadgas följande:

Stjäl, undanböljer eller försäljer Smed af deß om händer hafwande tackjern, stångjern eller kol, till ett wärde af Twå R:dr, stände tjufsrätt och uppenbar kyrkoplikt samt straffas efter 42 Cap. Mißgernings-Balken. Låg samma ware om all annan stöld af materialier, inventarier och effecter, eller hwad det wara må, som wid Bruket föröfwas af Smeder eller under Bruket lydande arbetare.

Tager Smed sådane effecter af mindre wärde än Twå R:dr, straffes första gången såsom för snatteri och undergånge hemlig skrift, men andra gången såsom för tjufnad. Låg samma ware om stöld och snatteri, som Smeder mot hwarannan om jern föröfwa. Begås sådan stöld och snatteri wid Bruket af andre, straffas efter allmän Lag. I alla fall hörer detta till Bergs-Tings-Rätts rannsakande och asdömande.

Tillhandlar sig någon af Smed tackjern, stångjern, kol, inventarier, materialier, eller andre bruks-effecter, plikte första gången det tillhandlades trefubbla wärde, undergånge hemlig skrift och gälde all skada. Beträdes han dermed oftare, stände tjufsrätt och straffas lika med den som stulit.

Wärdet af det tillgripna beräknas för stång- och ämnesjern efter derå sist stadgadt hammarskattspris och för tackjern, manufactureradt jern och kol m. m. efter gängbart pris i orten, eller af Bergs-Tings-Rätt skäligen åsatt wärde.

§. 27. Wisar Smed upstudsighet emot Bruksägaren, eller emot den hans ställe företräder, eller emot hans Bruksbetjent, eller stickar sig så Mäster-swen eller Smedsdräng emot Mästare, eller Smed emot Ålderman, straffes såsom i 15 Cap. Mißgernings-Balken stadgadt är.

§. 28. I hwarje Bergs-Tingslag skall Hammarsmedscaßa wara. Till henne hemfalla:

1:o. Böter efter hwad i 29 §. sägs.

2:o. De afgifter Smedsdräng och Mäster-swen efter 8 och 9 §. §. böra erläggas, enär de Mäster-swens och Mästare-bref erhålla.

3:o. Årliga afgifter: af Bruksägare för hwarje i gång warande härd En R:dr Sexton Skill.; af Mästare Tretjotwå Skill.; af Mäster-swen Tjugusyra Skill. och af Smedsdräng Åtta Skill.

Bruksägare eller deß Bruksbetjent äligge wid bot af Tre R:dr Sexton Skill., att å första Rättegångsdag wid ordinarie Bergs-Ting inlemna så wäl årsafgiften för Bruket, som ock förskottswis den Smeder enligt föregående 3 mom. böra erlägga, med rättighet, att hwar och en i räkning derföre påföra.

Caßan förwaltas och redowises under Bergs-Tingsrättens inseende, af twänne hwarje år dertill utsedde Hammarwerksägare, och ställ deras räkning åfwenledes hwarje år afgifwas och i Tings-Rättens protocoll intagas.

Af Caßan må lemnas:

1:o. Sådant understöd, som i 11 §. 12 mom. omförmäles.

2:o. Underhåll till gamle eller förlamade Smeder, samt sådanes enkor, alt efter hwars och ens genom företedt Prästbetyg eller eljest styrkta behof, goda frägd och caßans tillgångar.

3:o. Upmuntrings-medel till flickelige Lärlingar.

Caßans behöriga anwändande bewakas af Bruksägarne.

§. 29. Alla, med anledning af denna Författning, ådömde böter tillfalla Hammarsmeds-caßan, med undantag af dem efter 16, 26 och 27 §. §. samt inom Wallon-distrjctet, med hwilka böter, i detta afseende, efter Lag förhälles.

Böter efter denna Författning, utom dem, som efter förenämnde 16, 26 och 27 §. §. ådömas, och hwilka förwandlas på sätt Lag bjuder, böra, wid saknad tillgång hos den brottslige, förwandlas på sätt om witesböter förordnadt är.

§. 30. För Wallonsmidet gälle hwad genom denna Förordning i deß 11 §. 10, 11 och 12 mom. samt 12, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27 och 29 §. §. stadgas, med den skillnad, att årliga räkningsslutet med Wallonsmeder sker blott en gång om året, eller före flyttningstiden. Beträffande de öfrige delar af hushållningen wid Wallonsmidet, till hwilka denna Författning icke är lämpelig, kommer alt förblifwa wid den ordning och bruk, som wid sådane Werk tillförene wanligt warit.

§. 31. Denna Wår Nådiga Förordning kommer att blifwa gällande efter den 24 October innewarande år. Det alle, ic.

* * *

Kongl. Maj:ts Nådiga Stadga om Wärfning och Manskaps legande till Krigstjenst. Gifwen Stockholms Slott d. 7 Apr. 1802.

Wi GUSTAF ADOLPH ic. göre weterligt: Att sedan, wid fastställandet af Wåre Krigs-Articlar under d. 31 Mars 1798, Wi funnit lempligt att derifrån utesluta det, som i de föregående influtit angående huru med wärfning skulle förhållas, och att derom särskild författning utfärdas borde, hafwe Wi i sådant ändamål låtit samla och öfwerse de tid efter annan i detta ämne utkomne påbud, och welat nu, med upphäfwande af allt hwad i allmänhet rörande wärfning warit förut stadgadt, härutinnan förordna som följer:

§. 1. Då behörig man, genom öfwerenskommelse med behörig Wärfware, frimilligt samtycker at såsom Krigsman tjena Kongl. Maj:t och Kronan, har wärfning til krigstjenst lagligen skett.

§. 2. Wid wärfwade Armeen bliswe hwar och en inom Garnisonen förlagd Krigsman berättigad at derstädes, för det Regemente hwarunder han hörer, wärfning förrätta.

§. 3. Utom Garnisonen skal Wärfwaren wara försedd med wederbörande Regements-Befälhafwares öpne Patent och Paß at Manskap anwärfwa; och må Befälhafwaren upbraga denna förrättning åt hwarje wäl känd Man i Samhället, som sinnes dertil hugad.

§. 4. Då Regements-Befälhafwaren utfärdar Wärfnings-Paß eller Patent; bör det ställas til wiß Landsort: och underrätte han genast derom Kongl. Maj:ts Befallningshafwande, som äger at, der wärfning anställas skal, låta Wärfwarens ärende å Predikstolarne kungöras. Wärfwaren ware skyldig, at, wid framkomsten til Landshöfdinge-Sätet, hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande upwisa sit Paß: och njute af hwar och en som wederbör sfyndsam och laga handräckning. Wärfning som sker innan Regements-Befälhafwaren lemnat Kongl. Maj:ts Befallningshafwande den här stadgade underrättelse, ware ogill om deröfwer föres klagan.

§. 5. Wid indelta Armeen och Båtsmanshållet äge Rust- och Rotehållare at, til ersättande af ledige numer, sjelfwe eller genom andre Folk lega.

§. 6. Behörig at taga wärfning är hwar och en fullmyndig och sig sjelf rådande mansperson, hwars ålder ej öfwerstiger fyratio år, som häller fastställdt mått, och ej är behäftad med sådan sjukdom eller så beskaffadt kroppsfel, hwarigenom han wore til krigstjenst oduglig. Har omyndig fyllt sjutton år; må ock han på högst sex års tjenstetid wärfwas, med bifall af Föräldrar, Förmyndare, eller den som honom försörjer, eller om hans upfostran sig wårdar. Saknar han sådan omwårdnad; ankomme på honom sjelf at i krigstjenst ingå. Til Spelet kunna, under enahanda wilkor, jemwäl yngre antagas.

§. 7. Til krigstjenst får ej wärfwas:

1:o Bruksfolk och Arbetare wid Bergsmans-rörelsen, som werkelig Bruks- eller Bergslagstjenst förrätta och derföre skrifne äro.

2:o Boktryckeriernes samt Manufacturiernes och Fabrikernes nödige Arbetare, så wida de efter profidens förlopp wederbörligen inskrifne blifwit.

3:o Gesäller och Lärogoßar wid Kongl. Maj:ts och Kronans Gewärs-Factorier.

4:o Handtwerkares Lärgoßar, tils de utgått sina föreskrifne läroår; men skulle längre tids unterwisning för dem erfordras; bör sådant, innan den bestämda lärotiden til ända lupit, hos Embetet eller Skrået anmälas och de anteknas, emedan endast slikt bewis gäller wid deras återfordrande från skedd anwärfning.

5:o Reserv-karlar, Lotsar, Lots-Drängar och Lärlingar.

6:o Ost- och West-Indista Compagniernes Sjöfolk, samt å Sjömanshusen inskrifne eller å större och mindre Swenske Handelsskepp tjenstgörande Sjöfarande och Lärlingar.

7:o Föreståndare samt skattskrifne och i werklig tjenst warande Betjente, Handtwerkare och Arbetskarlar wid Sjösaltenerierne och Trankokerierne i Göteborgs och Bohus Län, samt de af Innewånare i berörde Län, som med wederbörligt lof idka sill- och torfskfisket jemte dess Folk och Arbetare; likasom ock andre privilegierade Saltsjö- och Insjöfiskare, med det Folk som för dem i deras handtering kan wara nödigt.

8:o Erforderlige Arbetare å de med särskildte Privilegier försedde Skepps-Warf.

9:o Städernes Brandwaktskarlar.

Låter någon af alla deßa sig anwärfwas; bliswe, genom Kongl. Maj:ts Befallningshafwandes handräckning, genast återhemtad, i händelse wederbörande Husbonde eller Förman, inom sex weckor efter bewisligen erhållen underrättelse om Wärfningen, honom återfordrar. Wisse Wärfwaren at den anwärfde innehade sådan befattning, som gjorde honom til antagande af krigstjenst oberättigad; böte sex Riksdaler tretiotwå skillingar, och sware desutom för hans gäld hos Husbonden, så framt Arbetaren wore genom Wärfwarens åtgärd sedan anwärfningen undankommen, utan att kunna återskaffas. Här Arbetaren sit yrke förtegat, samt således bedrägligen wärfnings-förbindelse ingått; plikte, om han fordras tilbaka, första gången tre Riksdaler 16 skill., och andra gången dubbelt. Kommer han tredje resan åter; hälles et

är

är til allmänt arbete. Gälde ock hwarje gång til Wärfwaren all genom wärfningen ordsakad kostnad. Beträdes Bruks- eller Fabriques-Idkare, Mästare eller Husbonde, at med Wärfwaren hafwa öfwerenskommit, at försätligen ställa nästgon Arbetare i krigstjenst; böte sex Riksdaler tretiotwå skillingar, och blifwe Arbetaren fri ifrån tjenst och den skuld han desförinnan hos Husbonden sig ådragit: ware ock wärfningen ogill.

§. 8. Weterlig tjuf eller til ärerört brott förwunnen och sålunda wanfrägdad, ware owärdig at til krigstjenst tagas.

§. 9. Så beskaffad arrestant, som ej förwerkat rättigheten at i egenskap af Krigsman tjena Kongl. Maj:t och Kronan, eller för sådant brott anklagad är; må wäl under arrest-tiden låta sig till krigstjenst wärfwas, samt derom öfwerenskommelse träffa, dock ej med någon som wakt och wärd om honom har.

§. 10. I frebdig tid förbliswe anwärfd eller till krigstjenst eljest förfallen Handtwerks-Gesäll i Mästarens arbete tils den innan wärfningen bewisligen öfwerenskomne arbetstiden gått til ända, eller han sin skuld hos Mästaren betalt, dock ej til högre belopp än sem Riksdaler *) och wärfwad lagstadd Dräng eller annan Betjent tjene til slut sin legostämma, om Husbonden wil honom i tjensten behålla. Wärfwaren kungöre Mästaren eller Husbonden at wärfning skett, samt tage deröfwer bewis: hwaremot husbonden strax gifwe Karlens orlofssedel och betyg om hans frägd åt Wärfwaren. Försummar Wärfwaren denne föreskrift, och låter den anwärfde sig städsla til ny tjenst: gwarbliswe deri til nästa legostämma, men plikte för swikligt förhållande hälften af betingad lön. När arbetstiden eller årstjensten upphörer; erhålle Gesällen eller Drängen sit afskedspaß, hwarutti han anmanas at wid Regementet, der han anwärfd är, sig ofördröjligen inställa. Gifwer Mästaren eller Husbonden annat afskedspaß, böte sex Riksdaler tretiotwå skillingar, samt ersätte Wärfwaren all dymedelst ordsakad kostnad och skada. Afwiker eller undandicker sig wärfwad Gesäll eller Dräng under fortfarande tjenstetid: anmäle sådant Mästaren eller Husbonden så fort sig göra låter hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande, eller närmaste Magistrat eller Kronobetjent. Försummar han det, eller har han hulpit at den anwärfde ur wägen skaffa, eller afwetat dennes föresatts och sådant icke uppenbarat; böte tre R:dr ferton skillingar, och sätte karl i stället, eller betale til wederbörande dubbelt emot hwad Kongl. Maj:t til wärfning af recrut efter paßevolance fastställt.

§. 11. I krigstid upphöre genast wid skedd anwärfning, för Handtwerks-Gesäll arbetet, samt för Dräng årstjensten, och med det samma deras betingade lön. Wore lön eller dagspenning förskottswis erlagd; njute Mästaren eller Husbonden sin ersättning af wärfningspenningarne, dem Wärfwaren äger at emot bewis utbetala. Räcka de ej fylleſt til; tages bristen af den wärfwades gods.

§. 12. Skulle någon, som förut i Kongl. Maj:ts och Kronans eller annan publique tjenst stadd är, låta sig til krigstjenst anwärfwas; må likwäl icke, hwarken i freds- eller krigstid, Capitulations-sedel för honom utfärdas, än mindre han i Rullan införas, eller Krigsmanna-eden aflägga, eller tjenstgöring tillträda, innan han ifrån sin förra tjenst eller befattning entledigad-bliswit och wederbörligt afsked undfått. Lag samma ware om Kongl. Maj:ts och det Kongl. Husets tjenstgörande Livrée- och öfrige Hof-Betjening.

§. 13. All wärfning bör ske utan twång eller list, genom ömsesides emellan Wärfwaren och den som anwärfwes träffad godwillig öfwerenskommelse, innefattande förbindelse ej mindre å den senares sida, at såsom Krigsman wid wißt Regemente tjena Kongl. Maj:t och Kronan, inom indelta Armeen på obestämd, och wid wärfwadt Regemente på utsatt tid, hwilken ej må wara under tre men wäl til och med tolf år, än ock å Wärfwarens, hwad wärfningspenningar eller lega den anwärfde äger at undfå, samt huru och inom hwad tid de utbetalas skola; hwaröfwer, om så fordras, Wärfwaren gifwe den anwärfde skriftelig bewis, i öfwerensstämmelse med bifogade utkast dertil. Antager någon wärfning til wärfwadt Regemente, men har icke derwid uttryckeligen sig förbehållit om wilkoren; tjene sex års capitulation, och erhålle hwad af Kongl. Maj:t och Kronan til wärfning af karl bestås.

§. 14. Warder någon anwärfd til krigstjenst, då han bewisligen är af starka drycker öfwerlastad; gänge slik wärfning åter, deresf ej den anwärfde, sedan han bliswit nykter, wärfningen godkänner. Lofwar Wärfware åt karl som anwärfwes större förmoner i tjensten, än Författningarne medgifwa, och i så måtto genom oriktig upgift förleder honom til wärfning: blifwe ock den ogill ansedd, och Wärfwaren straffes för swikligt förhållande, som här framdeles urskiljes.

§. 15. Hwar och en medlem i Samhället är pliktig at gagna det allmänna med nyttig werksamhet: och skal ingen lösdrifware, landstrykare eller tåtting lidas, ware sig i Stad eller på Landet. Den som icke antingen ingått i allmän tjenst, eller idkar annat lofligt werke, eller innehafwer landtbruk, årstjenst eller wißt tillåtit näringsfång, eller af egne tilgångar eller genom andras wärdnad sin bergning och ständigt uppehälle njuter, eller å Landet är gift samt å wißt ställe mantalsskrifwen och boende, der han sig ärligen försörjer; warde för lösdrifware ansedd, likasom den, hwilken bliswit i mantal antecknad för Husbondes räkning, utan at hos honom, emot erhållande kost och lön, tjenst förrätta: Dock äro ifrån wärfnings-anspråk befriade ej mindre Under-Officerare och andre Betjente, som från Kongl. Maj:ts och Rikets eller annan publique tjenst offsked undfått, så wida de befinnas mantalsskrifne och sig lofligen nära kunna, ärt äfwen de af Allmogen, som med sina Husbönders samtycke, enligt tillåtelse i särskildta Författningar, wißa tider om året låta lega sig til arbete wid sillsalterierne och trankokerierne i Göteborgs och Bohus-Läns skärgård, eller ock efter hwad wanligt är, begifwa sig til Skåne ifrån dertil angränsande Län, at med sädes-tröskning biträda *).

§. 16. Lösdrifware ware förfallen til krigstjenst wid det Regemente, Compagnie eller Rusthåll, eller den Esquadrone eller Rote, som hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande eller ock Magistrat eller Kronobetjent om karlens erhållande sig först anmält. Wid wärfwadt Regemente bliswe honom ålagdt at tjena Kongl. Maj:t och Kronan på sex år, men wid indeldt på obestämd tid.

§. 17. På enahanda sätt föregående §. innehåller ware äfwen til krigstjenst förfallne.

1:o Betjent eller Dräng, som efter laga rannsakning bliswit ansedd förwunnen til sådan slöhnad, tredska, wårdslöshet och utswäfwande lefnad, at Husbonden förthy må honom ur tjensten wräka.

2:o Betjent eller Dräng som icke, sedan Husbonde utan föregången laga undersökning honom från tjensten driswit, inom åtta dagar i Staden och en månad å Landet antagit annat gällande förswar, eller sig anmält hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande, eller Magistrat, som äger at, efter sig företeende omständigheter, wiß tid dertil, wid ofwannämde påföljd, honom föreskrifwa.

3:o Behörigen upsagd och wid stämmodag från årstjenst skilgd Betjent eller Dräng, som icke inom åtta dagar derefter förskaffat sig ny tjenst eller laga förswar.

4:o Torpare, Betjent eller Dräng, som är sullmyndig, eller ock wid sjutton års ålder i den ställning at enligt 6 §. ensamt på honom ankommer at i krigstjenst ingå, men, genom oriktig upgift af sin ålder, eller på annat sätt, wållat at han för löpande året ej bliswit i mantal skriswen.

5:o Soldat, som icke, inom sex weckor efter utfient capitulation och erhållit afsked, antagit annan tjenst eller laga näringsfång.

6:o Utländsk Handtwerks-Gesäll, som försummar at, inom tolf dagar efter ankomsten til Stad här i Riket, anmäla sig hos wederbörande Ålderman, samt at, om arbete honom anwises, antingen det samma genast emottaga, eller ock inom åtta dagar derefter åter afresa: then Ålderman, som icke bewisligen derom underrättar Gesällen, enär denne sig hos honom anmält; böte sex Riksdaler tretiotwå skillingar: och ware Gesällen i sådant fall saklös.

7:o Swensk Handtwerks-Gesäll, som, danfört han ej har laga förfall eller bewisligt hinder, dock icke, inom fjorton dagar efter ankomsten til Stad inställer sig i arbete hos Mästare.

8:o Betjent eller Dräng, som under förbuden tid uppehåller sig och af Wärfwaren träffas å Krog, Näringsställe eller Källare i Staden, der han ej wanligen syslar eller sin mat hemtar, samt i Landsorten på Krog eller Gästgifwaregård, hwarest han ej tjenar, eller som stjutsande eller resande eller i andra laga ärender dröjer, utan at dertil hafwa ägt särskild tillståndjelse, eller ock at han genom Wärfwarens tillställning ditkommit.

9:o Handtwerks-Gesäll, som trebje resan i ofwanberörde mätto sig förbryter.

10:o Handtwerks-Gesäll, Dräng eller Betjent, som tredje gången för fylleri dömd och straffad bliswit.

11:o Utrikes ifrån inkommande Öfwerlöpare, som icke inom tolf dagar antager tjenst eller lofslig näring: men är öfwerenskommelse med det Rike, hwarifrån han anländer, om slike personers utleswerandе; förfares med honom efter den föreskrift thy förmår.

12:o Extraordinarie Waktbetjente wid allmänna eller Stadens Werk samt lika beskaffade Betjente och Beslagskarlar wid Tullar, Wägar med flere dylike ställen, som nägot annat lofligt näringsfång icke hafwa, men under loppet af sex weckor sig ifrån tjenstgöring utan laga förfall undanhållit.

13:o De til försäljning af Glas, Stenkäril, Porcelaine, eller Manufactur-smiden utsände karlar, som, förrdas utom det Län, der Bruket är belägit, utan at wara försedde med Kongl. Maj:ts Befallningshafwandes Pass, eller ock derwid nyttja redan til ända lupne eller för annan per-

*) Hemför K. Förordn. d. 3 Apr. 1810, här nedan anm.

*) Hänwisades denna tillika med efterföljande 16, 17, 18, 19, 46 och 50 §§. i denna Stadga till deras werkan upphört, se K. Br. d. 13 Oct. 1824, här nedan anm.

person utfärdade Förpaßningar, äfwensom de hwilka deras i sådant ändamål erhållne Paß til begagnande åt någon annan borttemna; och

14:o Sådane Borgare eller Handtwerkare, hwilka, såsom oförmögne at kunna utgöra laglige utskylder, samt til lättja, slöseri och et oskickligt lefwerne begifne, blifwit, med Kongl. Maj:ts Befallningshafwandes wetskap och minne, af Magistraten och Borgerskapets Äldste ifrån åtnjutande af borgerliga rättigheter utestutne.

§. 18. De personer, hwilka enligt 15 §. samt 17 §. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 11, 12 och 14 Mom. warit till krigstjenst förfallne, men skaffat sig laga försvar innan wärfningsanspråk å dem göres; blifwe ifrån krigstjenst frie. Lag samma ware ock, om de som nämnas i 10 och 13 Mom. af 17 §. ej warda i krigstjenst insatte eller dertil upgifne inom et halft år efter det de blifwit med der utsatte förbrytelser beträdde, samt derest ej Wärfwaren å förbudne tider och ställen sjelf anträffar och genast derefter angifwer dem, hwilka emot 8 och 9 Mom. i samma §. sig förgå.

§. 19. Befullmägtigad Wärfware, äfwensom hwar och en Krono- eller Stadsbetjent, äge at efterspana och angifwa til krigstjenst förfallne personer. Anlitas Krono- eller Stadsbetjent eller Mantals-Commißarie af Rust- eller Rotehållare, Wärfware eller behörig Chef at upgifwa sådane personer; må et slikt biträde icke förwägras. Har Krono- eller Stadsbetjent eller ock Rust- eller Rotehållare sjelfmant och af egen drift hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande anmält någon til krigstjenst förfallen person, at wid wärfwade Armeen insättas; betale det närmast förlagde wärfwade Regemente, hwilket undsår karlen, til wederbörande Tjenstеman, Rust- eller Rotehållare en belöning af tio riksdaler för hwarje så beskaffad karl, som, i följd af et slikt angifwande, derstädes gillad och antagen blifwer; til utbekommande hwaraf Kongl. Maj:ts Befallningshafwande äger at laga åtgärd lemna. Öfwertygas deremot Krono- eller Stadsbetjent, at hafwa umgåtts med flärd, och upsåtligen förtegat någon, som borde krigstjenst åläggas; böte sex Riksdaler tretiotwå skillingar, angifwarens ensak. Timar genom hans försummelse at någon undankommer, som, efter ordentligen gjord anfordran, skolat til wärfnings förhör gripas; kasse karl i den afwekнes ställe, eller, om han det icke åstadkomma kan, gälde åt wederbörande, til annan karls anwärfning, dubbelt emot hwad af Kongl. Maj:t och Kronan i wärfning bestås, jemte kostnads ersättning.

§. 20. Utan Kongl. Maj:ts Befallningshafwandes minne och wetskap samt des eller Magistrats eller Kronobetjents Förpaßning, må ej från orten afföras någon anwärfd karl, och skal denne jemwäl altid wara försedd med Preslbewis eller annat giltigt betyg öfwer sin ålder och frägd, at wid framkomsten til Regementet upwisas.

§. 21. Til Regementets och den wärfwade Krigsmannens ömsesides rättelse bör altid tryckt Capitulations-sedel, i likställighet med efterföljande formulaire, twefalt utfärdas samt wärfningssumman, då den är betingad, äfwensom utfäste tjenstetiden med skrifna bokstäfwer der anteknas. Det ena exemplaret, försedt med tjenstgörande Regements-Majorens och Compagnie-Befälhafwarens underskrifter, aflemnas til Soldaten: denne tekne, i närwaro af twenne witnen, hwilka rikligheten deraf intyga, sit namn eller bomärke å det andra, som wid Compagniet kommer at förwaras. Härå qwittere karlen, äfwen i witnens närwaro, wärfningspenningarne när de til honom erläggas. Ifrån den dag sådan Capitulations-sedel utwexlad blifwit, beräknas den anwärfdes tjenstetid: och hafwe Compagnie-Chef ej rätt at karlen desförinnan til tjenstgöring insätta.

§. 22. Ej må anwärfd eller til krigstjenst wid wärfwade Armeen dömd karl i Rulla införas eller til tjensten trädа, med mindre at Regements-Befälhafwaren, efter föregången besigtning af Regements-Fältskären, honom gillat och godkänt.

§. 23. Wid indelta Armeen wises karlen strax för Compagnie-Befälhafwaren. Blir han wid nästa Recruteringsmötet, såsom dugelig befunnen, jemwäl godkänd; afräknas vacance-afgiften Rust- eller Rotehållaren til godo ifrån den dag recruten Compagnie-Befälhafwaren föreställdes.

§. 24. Likaledes upphöre Rotens skyldighet at betala vacance-afgift så snart til Båtsman legd eller dömd och af Fältskär besigtigad karl, som å Recruterings-möte antaglig finnes, blifwit antingen Kongl. Maj:ts Befallningshafwande föreställd, eller ock, i händelse Landshöfdinge-Sätet wore aflägse, wisad för närmaste Kronofogde eller Länsman; hwarföre bewis genast skal insändas til K:gl. Maj:ts Befallningshafwande: och äge han att låta fullständige Förteckningar på de sålunda antagne och inskrifne Båtsmän aflemnas til de årliga Båtsmans-möten. Roten framhafwe ock derwid karlen, jemte wederbörandes meddelde bewis.

§. 25. På sätt Tjenstgörings-Reglementet stadgar, swärje karlen, sedan han godkänd och antagen blifwit, lydnad och trohet åt Konungen och Riket med den i Krigs-Armeen bör wid Regements-Compagnie-Recruterings- eller Båtsmans-möten aflägga.

§. 26. Gör någon, som til krigstjenst legd, wärfd eller dömd är, upsåtligen sig dertil oduglig genom stympande af lem eller eljest; straffes med tretio par spö, och ersätte lega eller wärfningspenningar: men saknas hos honom tillgång, aftjene sådant, jemlikt wanlig beräknings-grund, med dagsarbete å Fästning eller hos målsägaren, om denne det yrkar *).

§. 27. Rymmer til krigstjenst anwärfd, legd eller dömd karl, som Krigsmanna-eden ej swurit, eller wägrar han at sådan eb aflägga, eller öfwerblifwer han utan laga förfall bewisligen erhållen permision; straffes i krigstid med stam, och i fredlig tid med twå hwarf gatulopp. Kommer Recrut sjelfmant och godwilligt inom åtta dagars tid, efter det han bordt sig wid Regementet insinna; må han af Befälhafwaren extrajudicialiter anses.

§. 28. Tager den, som til krigstjenst wärfd, legd eller dömd är, men Krigsmans-eden ännu ej aflagt, wärfning eller lega wid annat Regemente, Compagnie eller Esquadron, innan han från sin förra krigstjenst afskedsfattes, straffes såsom oswan för rymmande stadgas, och förblifwe bestämd tid der han först wärfning eller lega tagit eller blifwit ålagd at tjena.

§. 29. Är Soldat wid wärfwadt Regemente med sit samtycke befordrad til Corporal, Constapel eller des wederlike; tjene tre år utöfwer sin ingångna capitulation, om än så händer, at han under tiden åter blifwer dömd at til sin förra tjenstgöring nerflyttas.

§. 30. Går Krigsmans capitulation til ända under wanliga Exercice-månaderne, då icke några vacancer tillåtas; tjene dock qwar så länge Exercice-tiden räcker. Likasom i krigstid, då en rättskaffens Krigsmans ofelbara plikt fordrar, at han ej undandrager sig Fäderneslandets försvar, icke någon af Manskapet får afskedas för annan orsak än sjukdom eller ålderdoms bräcklighet: och skal ej eller den wärfwades capitulationstid derunder beräknas eller upphöra; utan njute karlen af Kongl. Maj:t och Kronan en Riksdaler tretiotwå skillingar såsom särskild betalning, för hwarje krigsår, samt uttjene sin återstående capitulation då fred blifwer.

§. 31. Med iakttagande af den ordning 13 §. föreskriwer, äge karl at recapitulera på längre eller kortare tid, men blifwe ej dertil satt i minsta twång. Har någon under tjenstetiden bewisligen tagit förskott på wärfningspenningar til recapitulation eller fortfarande tjenstgöring, och är den ej til wisса år bestämd; afstjene wid Regementet hwad han sålunda upburit, då tiden dertil beräknas efter hwad Kongl. Majestät och Kronan på sex år i wärfning för Recrut består.

§. 32. Den af Manskapet, som något nesligt brott icke föröswat, men likwäl til fästningsarbete på behagelig eller wiss tid sig saker gjort, skal, efter slutadt arbete, til krigstjensten och Compagniet återgå samt sin capitulation fullgöra.

§. 33. Enär karl uttjent sin capitulation, och den ej blifwit på oswannämde sätt eller eljest lagligen förlängd, är han berättigad at undså sit afsked; hwilket, jemte bewis om hans förhållande under tjenstetiden, bör, uppå det wid Compagniet förwarade exemplar af karlens Capitulations-sedel, honom genast meddelas. Den sådant wägrar; straffes efter Krigs-Articlarne.

§. 34. Til Manskapets bästo bättre utkomst ständе Krigsman fritt, at, så widt Författningarne medgifwa, i allenast under tjenstetiden utan ock efter erhållit afsked, idka det handtwerk eller den handtlögd han lärt: äfwensom afskedad Capitulant och annan Krigsman äger at, då han, jemlikt hwad särskildt stadgadt är, dertil berättigad finnes, undså underhåll af Krigsmans-Cassorne, samt deßutom werda efter sig företeende omständigheter til annan paßande sysla antagen. De af Manskapet, som tjent åtminstone år, skola och enär de uppnå femtio års ålder, så wäl som de, hwilka efter tolf års tjenstetid wid femtio års ålder taga afsked, wara frie från mantalspenningar, då de undfått afsked med hedrande bewis om deras upförande.

§. 35. När mannen går i fält; erhålle hans hemmawarande hustru och oförsörgde barn halfwa brödkornet, äfwensom hela ingwarteringen så ofta han commenderas ifrån sin tjenstgörings-ort.

§. 36. Djerfwes någon bära hugg och slag å Officer eller annan Konungens Embetsman, den der med Kongl. Maj:ts Fullmagt försedd eller med honom i lika wärdighet är, då han i wärfnings-ärender stadd finnes, eller hämnas derföre å honom; hafwe förwerkat lif sit. Dräper han honom; miste ock förut högra handen. Höter eller undsäger någon honom, eller gifwer honom smädeliga ord; böte sexton Riksdaler tretiotwå skillingar, eller mera til tretiotre Riks-

*) Denne liksom åtskillige af efterföljande §. §., stå i öfwerensstämmelse med de föreskrifter som finnas meddelde i 10 Cap. af 1798 års Krigs-Articlar. I fråga om Domstol, då fel och förbrytelser föröswas af den som till krigstjenst wärfd, legd, eller antagen är, ehwad han Krigsmanna-eden swurit eller ej; se 14 Cap. 18 §. af nämde Krigs-Articlar. Och wisa Kongl. Majts Circulairer af d. 26 Nov. 1812, de förändringar, hwilke Krigs-Articlarne i wisse fall undergått. Warande så wäl Krigs-Art. som berörde Circ. införde uti ett serskilt tillägg wid slutet af M. B.

Riksdaler sexton skillingar, som brottet är til, och göre afbön. Gå de ord å heder och ärd; plikte dubbelt och miste äran. Böterne gänge til trefaldes.

§. 37. Hwar som i, för eller under wärfning med hugg och slag öfwerfaller Under-Officer, någon af Manskapet eller annan Wärfware, som ej med Kongl. Maj:ts Fullmagt försedd är; böte för wåldet sextiosex Riksdaler tretiotwå skillingar til trefaldes, samt desutom för sår- och lyte, blånad och blodwite, dubbelt emot hwad allmänna Lagen eljest stadgar.

§. 38. War Wärfwaren under sin förrättning ej klädd i Uniform, eller gjorde han sig icke af de närwarande behörigen känd genom framwisande af sit erhållne Wärfnings-Patent, eller har Wärfwaren sjelf wåldsamt eller otidigt sig förhållit, och derigenom gifwit anledning til sit ofredande; äge då ej annat skydd, än Lagen i allmänhet åt hwar och en förunnar.

§. 39. Twingas någon med wåld til krigstjenst eller ock at recapitulera; ware karlen derifrån fri, och förbrytaren böte tretiotre Riksdaler sexton skillingar til trefaldes, samt hålles et år i fängelse å Fästning med eller utan arbete, efter omständigheterne. Orkar han ej böta; bliswe sådant fängelse med fyra månader ökadt. Är han Officer eller Under-Officer; haswe tillika förwerkat tjensten. Griper eller häktar Wärfware sjelf någon karl; straffes som sagdt är. Förmås någon wåldsamligen at swärja Krigsmanna-eden, då han wärfningens laglighet bestridt och undersökning begärt, eller hindras den anwärfde at öfwer wärfningen klagan föra, eller handlar Wärfwaren emot den anwärfde swikligen; warde Officer eller Under-Officer degraderad, första gången på tre månader och andra gången på sex månader, men tredje resan miste han tjensten aldeles. Förbryter sig Corporal eller Soldat i deßa delar; straffes första gången med tjugu, andra gången med tretiotwå och tredje gången med spitsrotis par spö. Föröfwar annan än Krigsman slikt brott; plikte alt efter thy Lag förmår. I alla såramål, gälde förbrytaren läkarelön, hinder, all kostnad och skada, samt dertil för sweda och wärk *).

§. 40. Förser sig Wärfware under förrättningen med ord eller gerning i annan måtto än nästföregående §. omförmäler; ligge sådant i tweböte emot det, som eljest i thy mål stadgadt är.

§. 41. Wärfware må ej lösgifwa, bortbyta, eller på någon annan öfwerlåta til krigstjenst wärfd eller dömd karl. Gör det Officer eller Under-Officer; warde degraderad på tre månader: och den af Manskapet straffes med tre hwarf gatulopp. Krigsman som weterligen en sådan til dubbel wärfnings ingående tubbar, eller honom til krigstjenst antager; stånde ock samma straff. Wärfwer Krigsman för annat Regemente eller Compagnie, än hwartil han blifwit beordrad och med Paß försedd; straffes efter omständigheterne af Regements-Befälhafwaren, som äger at i laglig ordning återfordra det til orätt Compagnie aflemnade Manskap. Har wärfningen skett til annat Regemente; förfalle den såsom ogill. Förbryter sig på sätt ofwanberördt är någon annan; böte sex Riksdaler tretiotwå skillingar, och ersätte all kostnad och skada. Wärfwer någon som dertil ej rättighet äger; förfalle wärfningen, om den klandrad blifwer.

§. 42. Försummar Wärfware at hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande anmäla dem til namn och wistelse-ort, hwilka anwärfde blifwit, eller at skaffa sig lof samt behörig Förpaßning till deras affärande utur Länet, eller underlåter han något, som til bibehållande af ordning och stick ibland det anwärfde och tågande Manskap; på honom ankommer; warde, om han är Krigsman, anseed efter Krigs-Articlarne, men eljest efter allmän Lag och hwarje måls särskildta beskaffenhet.

§. 43. Ej må någon här i Riket wärfwa för Utländsk räkning, eller, utan att hafwa förskaffat sig behörigt tillstånd, träda i främmande krigstjenst, wid answar som Författningarne derom särskildt stadga.

§. 44. Öfwer-Ståthållaren i Stockholm och Kongl. Maj:ts öfrige Befallningshafwande i Landsorterne tillkomme at uptaga, pröfwa och afgöra, ej mindre alla frågor om wärfnings laglighet och lösbriswares eller andre här ofwan i 17 §. omförmälde personers förpliktande til krigstjenst, än ock twister twänne eller flere Regementer emellan angående bättre rätt til anwärfd, legd eller till krigstjenst förfallen karl, samt klagomål af Wärfware öfwer nekad eller saknad handräckning, så ock at dömma til de böter och ersättningar som dermed äga sammanhang.

§. 45. Påstår Wärfware at någon blifwit anwärfd, men denne dertil nekar och wärfningen bestrider; åligge det Wärfwaren att med twänne witnen, eller ock med skriftelig samt af den anwärfde bewisligen underteknad afhandling, sin angifwelse styrka. Har anwärfd karl inför K:gl. Maj:ts Befallningshafwande eller Magistrat, eller i witnens närwaro hos närmaste Kronobetjent, erkänt wärfningens laglighet; äge sedan ej rätt at klagan derå föra. Men säger någon at han blifwit twungen, trugad, eller förledd at gifwa skriftelig förbindelse til krigstjenst; och förmenar sig haswa skäl at, på sådan grund wärfningen klandra; anmäle det hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande inom sex weckor derefter. Försummar han denna tid utan laga förfall; haswe sin talan förlutit.

§. 46. Wil Rust- eller Rotehållare, Esquadrons- eller Compagnie-Chef eller Wärfware haswa någon til krigstjenst dömd; begäre handräckning hos Magistrat eller Kronobetjent til karlens framskaffande och wederbörliga inställande, eller anmäle sig derom, med företeende af sina skäl, hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande. Han utsätte då genast dag til förhör, kungöre det sökanden, och anbyde wederbörande Magistrat eller Kronobetjent, at den angifne karlen til samma dag inställa at förhör undergå.

§. 47. Pröfwar Kongl. Maj:ts Befallningshafwande någon, emot hwilken wärfnings-anspråk gjordt är, böra i häkte träda; njute då han derunder Soldats lön och bröd: hwilket underhåll, på Wärfwarens ansökning hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande, af Landt-Ränteriet förskotts-wis anordnas bör, emot undfående ersättning, genom wederbörande Regements-Befälhafwares åtgärd, så snart räkning deröfwer aflemnas.

§. 48. Wore anwärfd karl eller lösbrisware uppå fri fot, men förfallolöst uteblifwer å förelagd dag; warde hemtad. Kommer ej Wärfwaren eller sökanden efter kallelse tillstädes, eller wisar ej laga förfall; företage icke desto mindre Kongl. Maj:ts Befallningshafwande målet til åtgärd som wederbör.

§. 49. Åberopas witnen, och anses deras hörande nödigt; förwise Kongl. Maj:ts Befallningshafwande til wederbörande Domare, at witnes-förhöret ofördröjligen werkställa i Stad wid Rådstufwu- eller Kämners-Rätt, samt i Landsorten wid Härads-Rätt, eller ock wid Ultima Ting, i händelse någondera parten det yrkar: och åligge Domaren, at, inom åtta dagar efter den dag förhöret war fulländadt, wid en Riksdalers wite för hwarje öfwerskjutande dag, Protocollet deröfwer afsända til Kongl. Maj:ts Befallningshafwande, som derefter äger med målet widare laglikmätigt försara. Angående witnens hörande uti sådane mål inför Öfwer-Ståthållare-Embetet i Stockholm, förbliswe wid hwad derom särskildt stadgadt finnes.

§. 50. Föregifwer lösbrisware eller til krigstjenst enligt 17 §. förfallen karl sig wara dertil oduglig; föranstalte Kongl. Maj:ts Befallningshafwande om hans besigtigande af wederbörlig Läkare eller Fältskär, hwars Embets-betyg med wanlig eds-förpliktelse underskrifwas bör, samt pröfwe derefter om han sinnes til Soldat antaglig.

§. 51. Rymmer karl, som borgen för sig ställt, under det twisten ännu är oafgjord; låte Kongl. Maj:ts, Befallningshafwande icke desto mindre om wärfningen wederbörligen undersöka: och pröfwas den behörig; skaffe löftesman karl i den afweknes ställe, eller betale i skadestånd til wederbörande dubbelt emot hwad af Kronan til wärfning af karl bestås, samt gälde Wärfwarens rättegångs-kostnad.

§. 52. Förekommer i wärfnings-twist at wåld eller annat brott blifwit wid eller under wärfningen föröfwadt; bör Kongl. Maj:ts Befallningshafwande, efter sig företeende omständigheter, antingen innan wärfnings-frågan afgöres, eller ock sedermera, öfwerlemna brottmåls-ärendet til den Domstols åtgärd, hwarunder det, enligt allmän Lag, Krigs-Articlär eller andre Författningar, rätteligen hörer.

§. 53. Klagar anwärfd karl utan anledning öfwer skedd wärfning; warde för honom, i anseende til obefogad rättegång, den öfwerenskomne capitulations-tiden med et år förlängd; ersätte ock alltid hwad Wärfwaren skäligen å saken kostat. Förklaras deremot wärfningen ogill; bliswe karlen tillagd ersättning för lidande, skada och kostnad efter omständigheterne.

§. 54. Göres anspråk emot någon, som skäligen icke bordt dermed beswäras; njute han upprättelse och kostnads ersättning, efter Kongl. Maj:ts Befallningshafwandes bepröswande, som personen och saken är tit.

§. 55. Wärfnings-twister skola med all skyndsamhet undersökas och afgöras. Uppkjuter Kongl. Maj:ts Befallningshafwande utan laga orsak med sin handläggning wid anhängigt giordt wärfningsmål, eller åsidosätter någon som til skyndsamhet derwid å hans åtgärd ankommer; må wederbörande, jemlikt den för Justitiæ-Cantzlers-Embetet utfärdade Instruction, sådant til rättelse hos bemälte Embete anmäla.

§. 56. Alla Skrifter och Utslag i wärfnings-mål ware ifrån stämpladt papper frie; äfwensom Utslags-lösen Wärfwaren icke affordras må.

§. 57. Ätnöjes någon ej med Utslag, som K:gl. Maj:ts Befallningshafwande i hufwudsaken fält; äge at deröfwer hos Kongl. Maj:t anföra underdåniga beswär, hwilka uti Krigs-Expeditionen *) böra ingifwas: ifrån Stockholms Stad inom femtonde dagen: ifrån Upsala, Stockholms, Swartsjö, Westerås, Södermanlands, Gripsholms, Örebro och Örebro Län på tjugonde dagen: ifrån Östergötlands, Kopparbergs och Wester-Norrlands Län på tjugusemte dagen: ifrån Jönköpings, Kronobergs, Calmare, Wexiö, Christi-

*) Jemför 6 Cap. 16 §. Kr. Art.

*) Numera Justitiæ-Expeditionen enligt K. Br. den 22 Nov. 1809, här nedan anm.

stianstads, Malmöhus, Hallands, Götheborgs och Bohus, Elfsborgs, Skaraborgs, Carlstads, samt Westerbottens Län på tretionde; och ifrån Finland och Gottland på den fyrationdefemte dagen, altid före klockan tolf på dagen och den dag uträknad då parten af Utslaget bewislig del undfått. Ägandes dock de på Gottland boende, i likhet med hwad förut stadgadt blifwit, at sina beswär uti sådane mål inom hälften af den utsatte tiden aflemna hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande derstädes, som dem sedermera til K:gl. Maj:t öfwersänder. Inträffar tid å söndag, eller annan helgedag; ingifwas beswären å nästa söknedag. Är klaganden ålagd penninge-böter, skadestånd eller ersättning, men ej häktad; fåtte sådant neder hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande eller uti annat almänt förwarings-ställe eller uti taka händer. Förmår han det icke, hwilket dock tillika wederbörligen styrkas skall; ställe derföre twänne löftesmän, som borga en för bägge och bägge för en, och hwilkas underskrift och wederhäftighet bör styrkt wara. Är han ock dertil oförmögen; skaffe borgen för sin person. Men kan han ej eller det; träde i häkte, om wederparten det äfkar: Om hwilket alt part i anwisningen underrättas bör. Är beswäranden dömd til krigstjenst, men ej bosatt eller i tjenst stadd; bör han för sig ställa wederhäftig löftesman, eller ock i fängsligt förwar hållas til des K:gl. Maj:ts Nådiga Utslag faller.

§. 58. De böter hwartil någon efter denna Stadga fälld blifwer; gänge, der ej annorledes förordnadt sinnes, til tweskiftes emellan angifwaren och Krigsmans-Caßorne: och den ej orkar böta; plikte med kroppen, på sätt i Straff-Balken af allmänna Lagen säges.

§. 59. Om i krigstid eller eljest för Kongl. Maj:ts och Kronans egen räkning wärfwes; rätte sig ej mindre Wärfware än öfrige wederbörande efter denna Stadga samt hwad då widare förordnas.

§. 60. I Pomern förhålles med wärfning och twister derom, efter hwad särskildt stadgadt är, eller framdeles föreskrifwas kan.

§. 61. Utfärdad Wärfware erhålle altid til sin och wederbörandes rättelse et exemplar af denna Stadga, hwilken hwarje år upläsas skal ej mindre å Predikstolarne första Söndagen i Augusti-månad, än ock för wärfwade Troupperne wid Paraderne; Och kommer hwad sålunda förordnadt är at gälla från den nästinstundande 1 Julii. Det wederbörande ꝛc.

Wärfnings-Bewis.

Underteknad, wederbörligen förordnad Wärfware, intygar härmed, att innehafwaren af detta Bewis, N., som är född år den i N. Stad, N. Sokn, N. Härad och N. Län, låtit frimilligt och utan twång wärfwa sig, at såsom Soldat, (m. m.) wid N. Regemente och N. Compagnie uti (tiden med bokstäfwer utsatt) års tid redeligen tjena Kongl. Maj:t och Kronan, och at i sådan affigt (tiden när) inställa sig wid Regementet, som nu är förlagdt i N. Stad; hwaremot han kommer at af Compagni-Chefen i wärfningspenningar undfå (summan med bokstäfwer): i afräkning hwaräfan han nu erhållit (summan med bokstäfwer); Hwilket härmed försäkras. (ort och tid.)

N.

(Wärfwarens Namn och Tjenst.)

Formulaire til Capitulations-Sedel.

N. Regementes Capitulation.

Underskrifne af N. Regemente intyga härmed, at innehafwaren af detta Bewis, N., född den år i N. Stad, N. Sokn, N. Härad, N. Län, låtit frimilligt och utan twång wärfwa sig, och blifwit antagen at såsom Soldat (m. m.) wid N. Compagnie uti (tiden med bokstäfwer utsatt) års tid redeligen tjena Kongl. Maj:t och Kronan; efter hwilken tjenstetid han skal, på sätt och i den ordning Kongl. Maj:ts Krigs-Artiklar och Wärfnings-Stadga föreskrifwa, warda entledigad: Och kommer han at i wärfningspenningar (tiden när) undfå (summan med bokstäfwer); Hwilket med Regementets Sigill och wåra namns underskrift bekräftas. (ort och tid.)

N. N.

(L. S.) Tjenstg. Major. Comp. Chef.

Karlens Afskeds-Bewis.

Ofwanstund Soldaten (m. m.) N. nu mera utfjent sin capitulations-tid, och derföre om afsked anhållit; fördenskull warder han härigenom ifrån Regementet och krigstjensten entledigad, med det witnesbörd, at han, under (tiden) års tjenstetid, (intygande om karlens frägd och upförande); Och äger han N. således at, jemlikt Författningarne, ingå i annan tjenst, eller idka annat lofligt näringsfång. (ort och tid.)

N.

(L. S.) Regements-Befälhafware.

Hos Kongl. Maj:t hafwa Rikets Ständer uti underd. Skrifwelse anmält, att då den allmänna föreskrift, som innefattas uti 10 §. af K. Stadgan om wärfning och manskaps legande till krigstjenst den 7 April 1802: det handtwerksgesäll, som i fredlig tid blifwer anwärfd eller eljest til krigstjenst förfallen, icke kan twingas att betala sin skuld hos husbonden till högre belopp än fem Riksdaler, numera synes mindre afpassad för ändamålet, enär priset på hwarjehanda förnödenhetswaror blifwit ansenligen stegrade sedan år 1802, då Wärfnings-Stadgan utgafs och i följd deraf det i samma §. bestämda belopp, hwaröfwer anwärfd eller eljest till krigstjenst förfallen gesäll ej kunnat twingas att betala skuld hos husbonden, nu äger ett minskadt wärde i jemförelse med warupriserna, Rikets Ständer i betraktande häraf ansett sig böra i underd. anhålla om den ändring uti 10 §. af förrberörde Kongl. Stadga, att det derstädes förelagde belopp af fem Riksdaler måtte höjas till tio Riksdaler Banco. Och som Kongl. Maj:t uppå de af Rikets Ständer således andragne skäl funnit godt att oswannämnde föreslagne ändring i 10 §. af Kongl. Wärfnings-Stadgen gilla och antaga, allså warder sådant till allmän efterrättelse härigenom kungjordt. K. Förordn. d. 3 Apr. 1810.

Som Kongl. Maj:t ansett oförenligt med den andra hwaraf Krigsmannen bör lifwas, det någon må dömas till krigstjenst såsom straff, har Kongl. Maj:t förordnat, att hwad Krigs-Articlarne i 10 Cap. 20, 21 och 23 §. §. innehålla, angående tillökning i Capitulationstiden för krigsman, som beträdes med rymning eller monderingsperseblarde förstingring, hädanefter icke må tillämpas. K. Br. den 8 och K. Hof-Rättens Circ. d. 29 Sept. 1824. Och innehåller K. Br. d. 13 Oct s. å. att, i enlighet med föreskrifwande Nådiga Bref af d. 8 Sept. ej någon dådanefter och tills widare må, på den grund att han saknar laga förswar, dömas till krigstjenst, samt att således werkan af 15, 16, 17, 18, 19, 46 och 50 §. §. i Wärfnings-Stadgan af d. 7 April 1802 kommer att upphöra.

I anledning af wäckt fråga så wäl huruwida Under-Officerare, då de hafwa oafgjorde rättegångar, angående tjenstefel anhängige wid Krigs-Domstolarne, må under tiden äga rätt att på derom skeende anmälan erhålla afsked, som ock huru i detta afseende förhålles bör med dem af wärfwade manskapet, som wid Capitulationstidens utgång finnas inför Krigs-Domstol för brott eller tjenstefel tilltalade, har Kongl. Maj:t i Nåder förordnat, att det må ankomma på wederbörande, som med Under-Officerares antagande och endtledigande hafwa befattning, att, med tillämpning af hwad i afseende på under tilltal ställde Officerares anmälan till afsked i K. Br. d. 19 Aug. 1817 föreskrifwes, och med iakttagande af hwad gällande författningar städja, den gjorda Afskeds-ansökningen pröfwa; samt att, hwad beträffar wärfwadt manskap, som på bestämd tid och under wisa betingade willkor till krigstjenst sig förbundit, dessamma icke kan eller bör förwägras att, med undantag endast af de i 30 §. af Wärfnings-Stadgan d. 7 April 1802 utsatte händelser, wid utljent Capitulation genast undfå endtledigande från krigstjensten. K. Br. d. 9 Maji 1826.

Då fråga om answar för af wärfware gjorde obefogade wärfningsanspråk upstår, bör, i händelse wärfwaren sjelf icke äger tillgång, det Regemente eller den Compagnie-chef, som anförtrott wärfwaren att sin talan utföra, answara för all den ersättning wärfwaren i och för wärfningsanspråket kan ådömd blifwa. K. Br. d. 18 Apr. 1804.

Genom skrifwelse den 30 sistl. Nov. har Kongl. Maj:t uppå gjord underdånig förfrågan, huruwida sådana personer, hwilka låtit anwärfwa sig till krigstjenst men underlåta att insinna sig till tjenstgöring, böra på Statens bekostnad afsändas med fängskjuts till tjenstgörings-stationen, i likhet med förrymde soldater, eller om kostnaden dertill skall af wederbörande Compagnie-chefs ersättas, behagat i Nåder medgifwa, att enär 26 §. af 10 Cap. uti Krigs-Articlarna den 31 Mars 1798 stadgar, att den belöning, hwilken tillkommer den som rymmare från de wärfwade regementerne gifwer, skall i fredlig tid ersättas af Compagnie-chefen, samt 47 §. af Kongl. Maj:ts nådiga Wärfnings-Stadga den 7 April 1802 innehåller, att då någon, emot hwilken wärfnings-anspråk wäckes, inmanas i förwar, skola medel till sådan persons underhåll af Landt-ränteriet förskjutas emot ersättning genom wederbörande Regements-befälhafwares ansökerd, Kongl. Maj:t alltså ansett häraf följa, att kostnaden för transporterande till wederbörlig ort af sådane personer, som låtit anwärfwa sig till krigstjenst, men sedermera underlåta att till tjenstgöring sig inställa och hwarwid icke fängsel utan kronoskjuts bör begagnas, skall efter räkning ersättas af de wederbörande, hwilka karlens hemtning åstat, dem likwäl obetaget, att genom innehållning af karlens betingade capitulationssumma eller städja, till så stort belopp som motswarar transport-kostnaden derföre göra sig betald. Krigs-Coll. Circ. d. 20 Dec. 1833.

Wärfningsmål, hwilka hittills blifwit anmälde af Krigs-Expeditionen, skola hädanefter uti Justitiæ Revisions-Expeditionen uti Högsta Domstolen föredragas. K. Br. d. 22 Nov. 1809, jemf. med K. Förordn. om upphörande af Styrelse-werkens domerätt i wissa mål d. 17 Apr. 1828, enligt hwilken jemwäl twister, huruwida indelte Rytttare, Soldater eller Båtsmän äro rätteligen städslade, eller icke, böra på enahanda sätt fullföljas.

* * *

Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse om utskrifningsstället och inrättningen af Allmänna Bewäringsmanskapet, den 27 October 1812.

Wi CARL ꝛc. Göre weterligt: att sedan Wi, af Wår Konungsliga pligt påkallade att betrygga Fäderneslandets lugn

lugn och sjelfständighet, under den 30 April innewarande år
för Rikens då församlade Ständer framstält nödwändighe-
ten af några jemkningar och förändringar i utskrifningssättet
af det redan fastställda Förstärkningsmanskapet; Så hafwe Wi
genom det, i följe deraf af Rikens Ständer fattade enhäl-
liga beslut, rörande allmänna Bewäringsmanskapet, wunnit
en ny och tillfredsställande öfwertygelse om det patriotiska
nit, som lifwar Swenska Folket, och om deß allwarliga för-
resats att willigt underkasta sig hwarje uppoffring, hwari-
genom deß frihet och urgamla ära bewaras. Ej utan den
lifligaste erkänsla hafwe Wi emottagit detta offentliga we-
dermäle af Rikens Ständers tänkesätt emot Oß och Riket:
Wi hafwe deruti igenkänt en wärdig efterföljd af den oswik-
liga Fosterlandets kärlek, som under sekternas längd och ofta
under hårda misöden alltid utgjort en borgen för Sweriges
bestånd och stundom, på branten af deß fall, beredt nya och
owäntade medel till deß räddning. Det är således med än
mer för framtiden befästade förhoppningar, som Wi, med
anledning af Rikens Ständers underdåniga skrifwelser af
den 23 Maji och 3 Julii innewarande år, samt med fästadt
affeende så wäl på Rikens Ständers beslut i detta wigtiga
ämne, som på deras anförda underdåniga önskningar, så
widt omständigheterne medgifwit att dem uppfylla, i Nå-
der welat stadga och förordna, som följer:

1 §. Skyldigheten, att till Rikets förswar ingå i all-
männa Bewäringen, skall för hwarje Swensk man widtaga
med fyllda Tjugu och fortfara till fyllda Tjugufem år.

2 §. Åldren för hwar och en beräknas från slutet af
det år, inom hwilket han är född, så att till första Claßen
af Bewäringsmanskapet för år 1813 höra de, som äro födde
under loppet af år 1792 och således år 1812 fyllt Tjugu
år, till andra Claßen de, som äro födde år 1791, och så
widare, på sätt bilagde Tabell utwisar.

3 §. Wid det årets slut, hwaruti Tjugufem år fyllas,
upphör pligten att i allmänna bewäringen deltaga. För
dem således, som äro födde år 1792, förswinner denna skyl-
dighet med den 31 December 1817, för de år 1791 födda,
med den 31 December 1816, och så widare, som af före-
nämde Tabell är att inhämta.

4 §. Ifrån skyldigheten att deltaga i Bewäringsman-
skapet må inom Claßåldrarne inge andre undantagas, än
de, som redan äro i krigstjenst; de, som genom lyten eller
sjuklighet äro till krigstjenst oförmögne; de, som tjent wid
det nu mera upplöste Landtwärnet, så wida de ej sjelfwe
wilja såsom Bewäringsmanskap blifwa anteknade; Lotsar,
Lotsdrängar och Lotsskärlingar på stat; Postförare, som med
så kallade Beställningsbref äro försedde; Postilloner, när de
blifwit i laga ordning antagne, samt sluteligen Kronans,
Städers och af Oß erkände allmänna Inrättningars nu
warande Ordinarie Embets- och Tjenstemän. Om för öf-
rigt wid tillämpningen häraf några särskilte eller ömmande
omständigheter skulle sig förete, i anseende till sådane per-
soner, som till krigstjenst böra utskrifwas, wilje Wi, på
wederbörandes underdåniga anmälan uti hwarje särskilt fall
Wårt Nådiga beslut derom taga; dock skall ingen befrielse
bewiljas den utskrifningsskyldige, som äger förmögenhet att
annan i sitt ställe lega.

5 §. Bewis om oförmögenhet till krigstjenst genom
lyten eller sjuklighet, hwilket bewis under edelig förpligtelse
af någon Medicinæ Doctor eller Chirurgiæ Magister bör
wara utgifwit, åligger det den, som är inom utskrifnings-
åldern, att sjelf anskaffa; Ware han likwäl skyldig att un-
dergå den widare besigtning, som i anledning af 27 §. kom-
mer att anställas. Beträdes Läkare eller Fältskär att haf-
wa oriktigt bewis utgifwit, skall han, utom answar efter
Lag, mista tjensten och, der han icke i tjenst är, jemte la-
ga ansvar, böta Ett hundra Riksdaler, hälften till Kro-
nan och hälften till Wadstena Krigsmanshus; och hafwe den
utskrifning underkastade, hwilken genom sådant oriktigt för-
regifwande sökt undandraga sig allmänna Bewäringsskyl-
digheten, sin rätt förwerkat att annan i sitt ställe lega.

6 §. Skulle några af de utskrifne hafwa undergått wan-
hederliga straff, eller wara för wanskröjd och liderlighet kän-
de, må sådant ej ställas i led med de öfrige utskrifne Fä-
derneslandets förswarare, utan skola af slike utskrifne, sär-
skilte Compagnier med särskild Uniform upprättas, att till
sådane arbeten anwändas, som Wi i Nåder förordne.

7 §. Will en ägare af indelt Båtsmans, Ryttare eller
ständigt Knekthåll, som är inom utskrifningsåldern, sjelf
utgå för en ledig Rote, hwari han deltager, samt hat sig
dertill anmält och bewisligen antagen blifwit, ware honom
owillkorligen förbehållet att nyttja Bewäringsmanskapets rätt,
att wid det årets slut, hwari Tjugufem år fyllas, afgå från
krigstjensten, om ej annorlunda med delägarne i Roten är
öfwerenskommit.

8 §. Den som till utskrifning förbunden är, äger rät-
tighet att i sitt ställe sätta annan duglig karl, den han sjelf
anskaffar och hos wederbörande Landshöfding inställer, för
att, i händelse han godkännes, warda anteknad. En sådan
ersättningskarl, som ej får legas utom Länet och bör wara
af god frägd, hwarom, så wäl Pastors i Församlingen,
som Kronofogdens, men i Stad, Borgmästarens Bewis
skall upptes, må icke tagas inom de för allmänna Bewä-
ringen bestämda åldrar, utan endast bland de medborgare,
som äro emellan Tjugufem och Tretiosju års ålder samt åt-
minstone emellan Tretiosju och Fyratio år, så framt deße sed-
wärdwad öfning.

9 §. Den sålunda legde och behörigen godkände karlen
ikläder sig alla de förbindelser, som åligga den, af hwilken
han blifwit legd, samt åtnjuter enahanda förmåner och rät-
tigheter med den sistnämnde. Rymmer den legde, bör den,
som legt, inom Rikets dagar, hwarunder den rymde getwis
Wår Befallningshafwande eftersyfas skall, anskaffa en an-
nan i hans ställe, så beskaffad, som i 8 §. säges, eller ock
själf träda i tjensten. Lag samma ware om den legde be-
går brott af den påföljd, att han ej längre såsom krigsman
tjena får. Men dör den legde sedan han i tjenst ingått,
eller warder han derunder genom sjukdom, skador eller bles-
syrer till widare krigstjenst oduglig, är den, som legt, fri
från annan karls anskaffande.

10 §. Ifrån denna Författnings kungörande må ingen,
som då ej fyllt Tjugu år, eller är emellan Tjugu och Tju-
gufem års ålder, till Grefwerligt, Friherrligt eller Adeligt
stånd upphöjas, eller Riddare-wärdighet tilldelas, eller till
något Statens, eller af Oß erkända Allmänna Inrättnin-
gars Ordinarie Embete eller Tjenst befordras, eller erhålla
Burskap eller Borgarerätt, eller i något Handtwerkeri till
Mästare antagas, utan att wara intill fyllda Tjugufem års
ålder inskriswen i allmänna Bewäringen och på ett dera sät-
tet hafwa fullgjort alla dermed förenade skyldigheter, eller
och enligt denna stadga behörigen blifwit derifrån undantagen.

11 §. Då Wi anse nödigt, att större eller mindre del
af Bewäringsmanskapet till tjenstgöring eller wapenöfning
uppbåda, skall den ordning iakttagas, att de, som höra till
Första Claß-åldern, emellan Tjugu och Tjugutett år, först
utgå, och derefter de öfrige Claßer, efter åldern, de yngre
Claßer framför de äldre, tills det antal är fyldt, som be-
höfwet fordrar.

12 §. Som, till ordning och rättelse wid utskrifnin-
garna fullständiga Listor måste wara att tillgå på alla un-
der utskrifning begripne personer, och de till deße Listors
författande erforderliga uppgifter, wederbörligen granskade,
böra erhållas af de Förtekningar, som hwarje Pastor, en-
ligt 2 mom. 3 §. i Wår den 30 sistledne September utfär-
dade Nådiga Författning om Mantals- och Skattskrifningen,
är skyldig att, jemlikt Husförhörs-Längderne, upprätta och
wid Mantals- och Skattskrifningen (som alltid förrättas i
November och December månader, det föregående för det
påföljande året) till upplysning och närmare granskning af-
lemna; Alltså skall det åligga Mantals- och Skattskrifwaren
att genast efter mantalsskrifningarnes slut ur berörde För-
tekningar och Mantalslängder författa fullständiga, i sem
columner eller Claßer, efter åldern fördelade, nämnlistor på
alla inom hwarje Stad och Socken till hwar och en Skatt-
skrifwares District hörande inom utskrifningsåldern warande
och, efter denna Wår Nådiga Författning, utskrifning un-
derkastade personer, hwilken förtekning, transporterad och
summerad, skall den 20 Januarii årligen, wid Två Riks-
dalers wite, för hwar öfwerskjutande dag, wara lefwererad
till Wår Befallningshafwande, som utan uppehåll låter öf-
wer deßa Listors hufwudsummor af Lands-Contoret författa
ett Summariskt Sammandrag för hela Länet, hwilket sför-
dröjeligen och inom den första derpåföljande Februarii till
Oß i underdånighet insändes.

13 §. De i nästföregående §. omförmälte Listor böra,
för Städerne, wara anteknade och bekräftade af hwarje
Stads Magistrat, och på Landet, af Häradshöfdingen och Hä-
radsskrifwaren, eller den, som Mantals- och Skattskrifnin-
gen förrättat, om annan person än Häradsskrifwaren till
denna förrättning warit nyttjad. För Stockholms Stad upp-
rättas Listor på dem, som äro utskrifning underkastade på
sätt särskilt i Nåder förordnas.

14 §. Skulle wid Mantalslängdernes upplåsning i
Sockenstugorne, på sätt 8 §. af Wår ofwannämnde förord-
ning om Mantalsskrifningarnes förrättande, stadgar, någon
person upptäckas, som ej blifwit Mantals- och Skattskrif-
wen, och en sådan tillika är underkastad utskrifning; så skall
det wid answar åligga Pastor, eller den hans Embete för-
rättar, att, jemte anteckning deraf, såsom i berörde förord-
ning är föreskrifwit, genast insända det härom i Socken-
stämman hållne Protocoll till Wår Befallningshafwande,
som skyndsammeligen till Oß i underdånighet rapporterar
förhållandet.

15 §. Då Bewäringsmanskapet till werklig tjenstgö-
ring uppbådas, skall det samma af Oß med erforderlig be-
klädnad, beväring och annan utrustning förses, samt så
wäl under sådan tjenstgöring, som då det till öfnings win-
nande blifwer sammandraget, deß underhåll besörjas, i lik-
het med hwad den öfriga Armeen består.

16 §. Under den tid en utskriswen förrättar werklig
krigstjenst och sedan han blifwit till en sådan tjenst uppbå-
dad, äger han lika rättighet med Wårt och Kronans öfriga
Manskap att, på sätt Författningarne tillåta, utöfwa det
Handtwerk han lärt och dermed sin bättre utkomst befrämja;
under fredstid åter, då den utskrifne icke är till tjenstgöring
kallad, åligger det honom att förse sig med laga förswar,
eller idka sådan lofflig handtering, som dylikt förswar med-

för. Kan han ej ett sådant försvar erhålla, anmäle det hos Wär Befallningshafvande i orten, uppå hwars underdåniga anmälan derom, Wi wilje komma till den utskrifnes undsättning och honom i Wåre wärfwade Trupper intaga.

17 §. Sedan den utskrifne, på sätt ofwan är förordnadt, fullgjort sin förbindelse att tjena till Rikets försvar, och upphört att deltaga i allmänna Bewäringen, är han pligtig att till nästa Legostämma laga försvar sig förskaffa, så framt han ej redan idkar sådan handtering, som detta försvar innebär. I annat fall kommer han att såsom lösdrifware anses, och med honom efter Wärfningsstadgan och Tjenstehjons-ordningen att förfaras. Lag samma ware, om en utskrifwen under tjenstetiden, af hwad orsak som helst, blifwer från tjensten skild och entledigad, och ej laga försvar sig förskaffar.

18 §. Bewäringsmanskapet skall, sedan det till tjenst blifwit uppbådadt, wara underkastadt samma lydnad och skyldigheter, som äligga Wär öfriga krigsmagt enligt Författningar och Krigsartiklarne, efter hwilka äfwen förbrytelser deremot komma att straffas; och äre Wi sinnade att, i anseende till de i nämnde artiklar hittills fastställda bestraffningar, med första widtaga de ändringar och jemkningar, som med tidehwarfwets lynne och en nödig Krigsdisciplins äro förenlige.

19 §. Bewäringsmanskapet skall antingen införlifwas med indelta Armeen eller med Båtsmanshåll, eller ock utgöra särskilte Corpser under särskildt Befäl; dock wilje Wi i de orter, der Båtsmanshåll är indeldt eller roteradt, och manskapet har lust att hällre tjena wid Landt-armeen, än till sjös, söka uppfylla deras önskan, så widt omständigheterne medgifwa. På samma sätt förhålles, i anseende till Sjöstaten, i de trakter der endast Cavallerie eller Infanterie är indeldt.

20 §. Wid utbrottet af ett krig bör indelta Armeen, enligt gällande Författningar, completteras; men Rust- och Rotehållares recruteringsskyldighet upphör under den tid kriget påstår och widtager deremot, efter återställd fred, Tre månader sedan Trupperne återkommit till sin hemort, så framt Wi ej, af särskilta omständigheter, skulle i Nåder finna godt att en längre vacance-tid tillåta.

21 §. Den stående Armeens rättighet att wärfwa inom Aderton och Tretioser års ålder fortfar, och anses den yngling emellan Tjugu och Tjugusju år, som frifwilligt ingår för Nummer i den stående Armeen, derigenom hafwa fullkomligen uppfyllt sin bewäringsplikt; börande dock härwid noga iakttagas, att, sedan en Claß af Bewäringsmanskapet blifwit uppbådad, ingen derifrån för Armeen till Lands eller Sjöss får anwärfwas.

22 §. Bewäringsmanskapet skall under deß tjenstgöring wara befriadt från alla arbetskommenderingar af hwad beskaffenhet som hälst, sådane arbeten likwäl undantagne, som under tjenstgöring i fält förefalla och till fältarbeten wanligen räknas.

23 §. Bewäringsmanskapet befrias i krigstid från erläggande af Bewillning och Mantalspenningar för det år, hwarunder det gör minst Tre månaders Garnisons- eller Fälttjenst; äfwensom detta Manskap skall äga lika rätt till Gratialer och Pensioner, som Ordinarie Soldater och Sjömän i lika belägenhet. Och wilje Wi för öfrigt, i anledning af Rikets Ständers underdåniga önskan, härmed hafwa uppmuntrat Rikets Inwånare, att genom frifwilliga sammanskott samla Invalid-Cassor, hälst inom små Districter, till ytterligare understöd för blessérade af Bewäringsmanskapet, eller de i krig stupades Enkor och Barn. Lika med Rikets Ständer, twifle Wi icke, att när Swenska Nationen engång i detta Bewäringsmanskap skall igenkänna tappra Medborgare, som styddat deß sjelfständighet, ett ringa, men frifwilligt offer, skall åtfölja de styddades aktning och tacksamhet för deras förswarare.

24 §. Den i kraft af Wår Nådiga Kungörelse af den 23 April 1811 redan uppbådade del af Förstärkningsmanskapet kommer, enligt afslutade Contract och ingångne förbindelser att i tjenstgöring fortfara. I händelse af fred och detta Manskaps deraf följande upplösning, inträda de personer, som då ännu kunna wara inom bewäringsåldern, i alla de styldigheter, som för sådane i denna lag stadgade äro.

25 §. Den någon, som är styldig att förstärka Armeen, i afsigt att sig derifrån undandraga, antingen rymmer eller afstympar sig någon lem, skall han med wanära anses och deßutom straffas enligt Krigs-Lagarne; och bör tillika, i fall han äger förmögenhet, så stor del deraf, som nödig blifwer, anwändas till legande af en duglig ersättningskarl i hans ställe.

26 §. Den som till deltagande i allmänna Bewäringen är utskrifwen, eller dertill legd, och godkänd blifwit, skall utan hinder af Husbonde, eller Mästare, om han i lära är antagen, ältyda den tillsägelse han erhåller, att till tjenstgöring eller wapenöfning sig inställa; men blifwer han icke i werklig krigstjenst nyttjad, utan får tillstånd att till sin hemort återwända, bör han hos Husbonden eller Mästaren sig anmäla, att sin förra förbindelse fullgöra: ankommande dock på Husbonden eller Mästaren, om han will den utskrifne i sin tjenst återtaga. I motsatt fall bör den senare förse sig med annat laga försvar, på sätt redan stadgadt är, eller gälle i afseende på honom hwad i 16 §. förordnadt är. Har den utskrifne endast blifwit kallad till wapenöfning på kortare tid af högst en månad, ware han berättigad, att i sin förra tjenst återgå, hwilket Husbonden eller Mästaren icke får wägra.

27 §. I afseende på de besigtningar, som till utrönande af en utskrifwens duglighet till krigstjenst komma att anställas, wilje Wi meddela wederbörande sådane föreskrifter, som skola förekomma allt oriktigt förfarande och de underfleef, hwilka kunna försökas till befrielse för dem, som rätteligen böra och kunna till Rikets försvar sig nyttja låta; äfwensom Wi, rörande den mönstring, Bewäringsmanskapet skall undergå och det mera, som blifwer nödigt att iakttaga wid deß uppbådande, skole särskilt i Nåder förordna, när de omständigheter inträffa, som deße åtgärder nödwändige göra.

28 §. Den på Gotland antagna och upprättade allmänna Bewäring kommer att i deß nu warande stick fortfara, utan anledning till förändring deri af hwad denna Stadga för det öfriga af Riket innehåller.

29 §. Slutligen förklare Wi att Bewäringsmanskapet skall njuta den sorgfälligaste omwårdnad till bibehållande af helsa och krafter, och att de, som genom mannamod, ordentlig lefnad och god wandel under tjenstgöringen sig utmärka, skola af Oß med särdeles Nåd blifwa omfattade, antingen till befordran inom Krigsståndet, eller till sådane förmoners erhållande, som efter hwars och ens omständigheter kunna wara aspaßade. Det alle ꝛc.

Tabell

som under fastställda Fem Claßer utwisar i Första Columnen deras Födelse-år; som wid 1813 års början åro underkastade utskrifning, och i sednare Columnen det årtal, med hwars utgång de åro owillkorligen berättigade att från allmänna Bewäringen entledigas.

	Födde inom nr:	Entledigade nr:
Wid 1813 års början underkastade utskrifning till National-bewäringen:		
Första Claßen, ynglingar af fyllda 20 år .	1792	1817
Andra Claßen, efter fyllda 21 år . . .	1791	1816
Tredje Claßen, af dem som fyllt 22 år .	1790	1815
Fjerde Claßen, efter fyllda 23 år . . .	1789	1814
Femte Claßen, af 24 års ålder	1788	1813
Wid 1814 års början, då de, som höra till näst föregående årets Femte Claß entledigas från Bewäringen, förändras Claßerne på sätt som följer:		
Första Claßen, ynglingar af 20 år . .	1793	1818
Andra Claßen, — af 21 år . .	1792	1817
Tredje Claßen, — af 22 år . .	1791	1816
Fjerde Claßen, — af 23 år . .	1790	1815
Femte Claßen, — af 24 år . .	1789	1814
och så widare år efter annat.		

Hwarje yngling inom den för bewäringsskyldigheten föreskrifne åldern, och som ej genom de i 1812 års författning bewiljade undantag, är derifrån befriad, bör i de öfwer bewäringsmanskapet upprättade rullor owägerligen uppföras, hwarjemte Kongl. Maj:t förklarat sig icke kunna till omedelbar pröfning upptaga några underdåniga ansökningar om befrielse från bewäringsskyldigheten. Skulle likwäl någon tro sig äga grundade skäl, att söka befrielse derifrån, har en sådan att wända sig till wederbörande Konungens Befallningshafwande, som efter nogaste pröfning af skäl och omständigheter, i fall han ej finner ansökningen tillräckeligen befogad, äger att afslagsresolution derå meddela, med föreskrift till underdåniga beswärs anförande hos Kgl. Maj:t i Deß Krigs-Expedition.

I händelse Konungens Befallningshafwande åter finner den sökande hafwa anfört fullkomligen talande skäl till den sökta befrielsen, får derom hos Kongl. Maj:t underd. anmälan göras; börandes likwäl Konungens Befallningshafwande ganska sparsamt och endast wid de mest wigtiga omständigheter en sådan ansökning understödja, och wid sådana tillfällen, då den sökande uppgifwes såsom nödwändig wid något af de werk eller förrättningar, hwilkas föremål hafwa sammanhang med de till krigs-wäsendet hörande ämnen, noga låta undersöka, huruwida sökanden, för werkets drift befinnes oundgängligen nödwändig, om han der i wederlig lego-tid blifwit antagen, och om han der beständigt är arbetande.

Sedan Kongl. Maj:t sålunda om rätta förhållandet blifwit fullkomligen upplyst, will Kongl. Maj:t, der särdeles ömmande och betydande skäl sig förete, efter omständigheterna bewilja sökanden längre eller kortare permission från tjenstgöring wid bewäringsmanskapet. Befälhafware för de indelte regimenter och corpser äligger, att, i afseende på ansökningar om tjenstledighet för bewäringsmanskapet, sedan detsamma blifwit uppsatt och med reguliera krigsmagten införlifwadt, iakttaga en lika ordning, som för Konungens

gens Befallningshafwande nu föreskrifwen blifwit. K. Circ. d. 12 Jan. 1813.

Krutbruken äro, i afseende på deras ändamål, att anse såsom Kronans werk, och då deras tillbörliga widmagthållande med så wäl nödigt antal arbetare som materialier, så wäl de wanlige wid bruket boende och antagne bruksarbetare, som de wid särskilta tillfällen, för en fortskyndad kruttillwerkning i nåder tillåtne extra antagne krutarbetare, frie från wärfning till all slags krigstjenst, så länge de wid bruket arbeta, äfwensom under samma tid från deltagande i bewäringsmanskapet; dock ej på annat sätt, än att de i rullorna öfwer sistnämnde manskap upptagas såsom för K:gl. Maj:ts och Kronans räkning commenderade till krutarbetets bedrifwande.

Konungens Befallningshafwande bör deröfwer waka, att det i Nåder fastställde antal arbetare icke öfverskrides, samt i händelse någon af dem från krutbruket skiljes, innan han fyllt 25 år, en sådan genast ikläder sig de såsom bewäringskarl honom åliggande skyldigheter. K. Br. d. 11 Aug. 1812.

De i swafwel-beredningen inlärde och wid bruket skattskrifne drängar, som befinnas inom bewäringsåldern, skola anses lika med arbetare wid gewärsfactorierne och andra med förswarswerket gemenskap ägande werk, och således från utskrifning till krigstjenst befrias, så länge de wid swafwel-tillwerkningen nyttjas, dock icke på en gång öfwer fem man. K. Br. d. 5 Sept. 1815.

Som Kongl. Maj:t, af ett hos Kongl. Maj:t förekommet mål, rörande en person, tilltalad för det han låtit lega sig af twänne till Bewäringstjenst, funnit, wid granskning af nämnde förbrytelses egenskap och den tillämpning af Lag, som derpå följt, angelägenheten fordra en förklaring, till närmare rättesnöre för Domare uti slika förekommande frågor; Så har Kongl. Maj:t, med antagande deraf, att jemlikt de grunder, som för Bewäringsmanskapets utgörande blifwit fastställda, samma Manskap bör, förutom de redan i Kongl. Kungörelsen af den 27 October 1812, bestämda fall, i öfrigt förbliswa under allmänna Lagens, äfwensom under de wanliga Domstolarnes bedömande, welat, i anseende till bestraffningen för dubbel Legotagning härmed i Nåder förklara och stadga: att då legd Bewäringskarl tager ytterligare lega, för att bland Bewärings-manskapet ingå, hwilke förhållande lämpligast kan hänföras till hwad Lagen i 14 Cap. 3 §. Handels-Balken stadgar om tjenstehjon som låter städja sig till twänne husbönder, den på förenämnde sätt brottslige skall, utom ersättning och skyldighet att återgälda legan, som han sist uppburit, eller, i händelse han af flere låtit sig lega, hwad han utaf dessе emottagit, jemwäl böta så mycket som swarar emot den utfästade legan och öfriga förmåner för ett års tid, hwilka böter till treskiftes emellan Kronan, Häradet eller Staden samt Målsäganden böra fördelas, och i händelse den skyldige ej äger tillgång till böter, förwandlas efter 5 Cap. Straff-Balken till fängelse wid watten och bröd. K. Förkl. d. 13 Martii 1816.

Bewäringsmanskapets mönstringar skola werkställas af Konungens Befallningshafwande i hwarje Län, utan att någon särskild mönsterherre derwid erfordras, hwaremot en Regements-officer af det inom Länet indelta regemente skall wid förrättningen tillstädes wara. K. Br. d. 8 Mars 1814.

Konungens Befallningshafwande äga att werkställa mönstringarna med bewäringsmanskapet wid de tider och på de orter, som de lämpligast pröfwa; dock så att de bewäringsskyldige icke med långa fram- och åter-marcher bliswa beswärade. Och will Kongl. Maj:t i händelse någon af Konungens Befallningshafwande, genom sjukdom, kort tid förut eller under mönstringarna, blifwer hindrad, att dem sjelf werkställa, i nåder tillåta honom förordna annan person att mönstringen förrätta, hwarom underd. rapport till K. Maj:t insändas bör. K. Br. d. 24 Febr. 1818. Jemför 41 §. i 1832 års Regl., strax här nedan anm.

Utan laga förfall, som i sådan händelse hos K. Maj:t i underd. anmäles, äga Landshöfdingarna icke tillstånd, att uppdraga werkställigheten af bewäringsmönstringarna åt Landshöfdinge-embetet på sina wägnar, utan böra personligen tillstädeskomma, på det K. Maj:t med så mycket större trygghet må kunna sig tillförse, att allt härwid med den ordning och noggrannhet fullgöres, som sakens wigt kräfwer: böranде Landssekreteraren eller, derest han är hindrad, den Konungens Befallningshafwande i hans ställe utser, i egenskap af Mönster-Commissarie tillhandagå. K. Br. den 30 Mars 1813.

Utgifterne för Bewäringsmanskapets mönstringar och öfningsmöten bekostas af det dertill bestående statsanslag. Detta utbetalas af Stats-Contoret uppå Krigs-Collegii requisition, hwarester erforderlige medel öfwersändas till K. Maj:s Befallningshafwande i de Län, der öfningsplatserne äro belägne, och deponeras i ränterierne, hwarifrån medlen bisponeras, samt särskilt och utan all sammanblandning med paßevolance-medlen redowisas, på sätt och i den ordning för indelta armeens mötes-paßevolance-medel stadgadt är. 6 Art. 39 §. i K. Regl. d. 20 Jan. 1832, angående besörjandet af indelta Armeens underhåll under Möten och Mönstringar m. m.

Bewäringsmanskapets mönstring werkställes af Landshöfdingen i Länet och Regements-Chefen, eller, i den nämdes ställe, af en dertill commenderad Officer af Regementet, med biträde af Provincial-Läkaren. 40 §. ib.

Är Landshöfding af sjukdom eller annat laga förfall hindrad Bewäringsmönstringarne sjelf förrätta, bör Landshöfdingen derom hos Kongl. Maj:t göra underdånig anmälan, då Kongl. Maj:t will förordna den person, som i Landshöfdingens ställe skall mönstringarne werkställa, hwilken person, under resan och förrättningsdagarne, åtnjuter skjuts och tractamente efter 4 Claßen af Rese-Reglementet d. 5 Julii 1827. 41 §. ib.

Skulle wid Bewärings-mönstring en Major eller Capitaine i Regementet wara commenderad att företräda Regements-Chefens ställe, må han derunder äga sig till godo beräkna skjuts och tractamente till enahanda belopp, som Rese-Reglementet den 5 Julii 1827 för Öfwerste-Lieutenants grad i 5 Claßen utsätter. 42 §. ib.

Om Provincial-Läkaren af sjukdom eller annat laga förfall är hindrad Bewäringsmönstringarne bewista, må Landshöfdingen i deß ställe kalla och förordna någon Stabs- eller annan erfaren Läkare, hwilken under resan och förrättningsdagarne åtnjuter skjuts och tractamente efter Rese-Reglementet d. 5 Jul. 1827, till lika belopp, som deruti för Provincial-Läkare stadgadt är. 43 §. ib.

Den Mönstrings-Commissarie, som, wid Lands-Secreterarens laga förfall, blifwer förordnad att biträda wid Bewärings-mönstringarne, får åtnjuta skjuts och tractamente efter 8:de Claßen i 1827 års Rese-Reglemente. 44 §. ib.

Cheferne för Flottans indelte och roterade Båtsmans-Compagnier, som bewista förefallande mönstringar med Sjö-Bewärings-manskapet, erhålla skjuts- och tractamente efter 7 Claßen i 1827 års Rese-Reglemente såsom Capitainer utan afseende å den grad Compagnie-Chefen inom Flottan innehar. 45 §. ib.

Under Marchen från Sockenkyrkorne, eller den samlingsplats Landshöfdingen finner lämpeligt bestämma, till öfningsplatsen och derifrån till Sockenkyrkorne, eller samlingsplatsen i hemorten, njuter Manskapet underhåll antingen in natura eller i contant, jemte 1 sk. 6 r:st. contant om dagen i portionspenningar på sätt om indelte Soldaters underhåll under marche i 16 §. stadgadt är. 46 §. ib.

Bewäringsskyldige, som wid mönstring å samlingsställena i hemorten caßeras eller ställas på tillwärt, erhålla icke någon aflöning under marchen fram och tillbaka; men wid de tillfällen, då de bewäringsskyldige mönstras å samma tid och ort, som manskapet till wapenöfning sammankommer, åtnjuta äfwen de caßerade och på tillwärt ställde aflöning under fram- och återmarchen. 47 §. ib.

Det Befäl af Officerare, Under-Officerare och Corporaler samt Spel, som commenderas att afhämta eller emottaga Bewäringsmanskapet wid Sockenkyrkorne eller samlingsplatsen i hemorten, äfwensom de, hwilka efter öfningsmötets slut, sedan manskapet till Socknekyrkorne eller samlingsplatsen i hemorten återkommit, återwända till Regements-mötesplatsen, erhåller tills widare, under resan fram och tillbaka, skjuts och tractamente efter 1827 års Rese-Reglemente; men under marche med Bewäringsmanskapet fram och tillbaka endast tractamente efter sistnämde Nådiga Reglemente. 48 §. ib.

Sjuknar någon af Bewäringsmanskapet under marchen till eller ifrån mötesplatsen, iakttages hwad rörande den indelte Soldaten i sådant fall är stadgadt. 49 §. ib.

Under wapenöfningen erhåller Bewäringsmanskapet, äfwensom de till deß exercerande commenderade Corporaler, Soldater och Spel proviant in natura, jemte 1 ß. 6 r:st. contant om dagen i portionspenningar, samt lägerhalm och kokwed i enlighet med hwad för indelte Infanteri-Regementernes Regementsmöten stadgadt är, 50 §. ib.

Med Stockholms stads bewäringsmanskap äger Öfwerståthållaren i Stockholm att i egenskap af Konungens Befallningshafwande och Mönsterherre anställa besigtnings- och approbations-mönstringar, samt i öfrigt widtaga de åtgärder, som K. Maj:t för deßa förrättningar föreskrifwit Deß Befallningshafwande i Landsorterne. K. Br. d. 30 April 1813.

Genom tidiga kungörelser kallas de bewäringsskyldige, att på utsatta dagar wid tjenligt wite tillstädeskomma: derwid de manspersoner äfwen äga att sig insinna, som med bewäringsskyldigt manskap i första claßen öfwerenskommit, att i deras ställen för lega utgå, på de wilkor, som 8 och 9 §§. i Kongl. Kung. d. 27 Oct. 1812 sådant medgifwer; hwilken författning äfwen skall wid hwarje förrättning, innan utskrifningen börjar, för de tillstädeskomne upplåsas. K. Br. d. 30 Mars 1813 mom. 7.

Konungens Befallningshafwande åligger det wid answar, att noga undersöka alla wid mönstring förekommande frågor om undantag från bewäringsskyldigheten. 9 mom. ib.

Konungens Befallningshafwande böra underlåtet af deßa förrättningar, så widt tillfälle och omständigheter det för någon del medgifwa, jemföra förteckningarna å uppskrifwit manskap, med Länets folkmängd, och i öfrigt söka utröna, om anledning wore att förmoda, det någon wårdhörigen sökt sig undandraga bewäringsskyldigheten, samt rättelsen med-

meddela, der oordning kan hafwa förelupit; hwarwid om befinnas skulle, att en tjensteman något af sin tjenstepligt i detta affeende underlåtit, densamme till laga answar syndesammeligen och utan skonsmål befordras bör. 10 mom. ib.

Kongl. Maj:t har i Nåder funnit för godt i allmänhet förordna, att allt det bewäringsmanskap, som hädaneftersker wäljer att tjenstgöra till sjöss, skall årligen från och med nästkommande år, för att få tillfälle till öfning i maneuvre och sjötjenst exerceras på canon-slupar eller mindre fartyg wid flottans stationer, hwadan Konungens Befallningshafwande äligger att, wid bewärings-mönstringarne, derom de bewäringsskyldige underrätta, på det att säkerhet sålunda må winnas om werklig böjelse för sjötjenst hos dem, hwilka dertill sig anmäla. K. Circ. till K. Befallningsh. d. 1 Jul. 1830.

Kongl. Maj:t har i Nåder förordnat, att, wid hädaneftersker inträffande Bewärings-mönstringar, tiden, då bewäringsskyldig, som blifwer på tillwärt eller förbättring ställd, å nyo bör till mönstrings undergående sig insinna, må af Mönsterherren, efter sig företeende omständigheter, på det sätt inom bewäringsåldren bestämmas, att högst twå års anstånd på en gång en sådan bewäringsskyldig meddelas. K. Maj:ts Circ. d. 7 Febr. 1835.

Af förekommen anledning har Kongl. Maj:t funnit godt i Nåder förordna, dels att inmönstrade och i tjenstgöring inträdde bewäringsskyldige, äfwen i affeende på permittering, hädaneftersker må ställas i samma kategori som öfrige krigsmän, så att det får ankomma på wederbörande Befälhafware att, med sträng iakttagande af hwad Författningarna emot mißbruk i sådant affeende stadga, i fredstid bewilja permission åt bewäringskarl, när bewisas kan, att hans wälfärd genom permissionens wägrande, äfwentyras, dels ock att Kongl. Maj:ts Befallningshafwande må äga att, då tiden ej medgifwer afwaktandet af Kongl. Maj:ts Nådiga Resolution och särdeles wigtiga omständigheter dertill föranleda, från tjenstgörings-skyldighet på kortare tid permittera inmönstrade, men till Befälet ännu icke öfwerlemnade bewäringsynglingar, med åliggande likwäl, att icke allenast derom lemna wederbörande Chefs-embeten nödig underrättelse, utan ock derom till Kongl. Maj:t genom General-Adjutanten för Armeen insända underdånig rapport, deruti stälen till den bewiljade tjenstledigheten böra uppgifwas. K. Circ. till samtl. General-Befälhafware och K. Maj:ts Befallningshafwande d. 13 Dec. 1834.

* * *

Skipmanna Balker *).

(Sjö-Lagen d. 12 Jan. 1667).

1 Cap. Om Skipparens Antagning och Skipsfolcks Städiande.

Redare äga tinga sig Skippare, och med honom om wiß Lön sluta, hwarie gång som någon Siöresa på nytt anställas skal. Är samma Resa af honom förr giord, och ingen ny Lön sedan tingat, segle tå andre gången för samma Löhn, som then förre. §. 1. Ingen Skippare hafwe mackt antaga något Skipsfolck, förr än han sielf rätt tingat är, wider Boot Sex Daler. Och om Redare thet förr efterlåta, böte ock the, så många ther til samtyckt hafwa, Trettijo Daler tilhopa. §. 2. Skipsfolcks Hyra äger Skipparen tinga, som han bäst och nogast gitter; Han äger ock wid antagande gifwa hwariom och enom Stedsle-Penning på Handen, åthminstone en Marck, såsom ock granneligen antekna hwars och ens Namn, Wedernamn, Boostelle och Herberge, af them han städier.

2 Cap. Om Skipsfolcks gående om Bord.

Alle Siömän äre plicktige låta sig finna inom Skipsbord, ett dygn ther efter, sedan the således stadde äro, at hielpa lasta, bahrlasta och uthreda Skipet til segels. Hwilken af them samma tijd försitter, är han Officerare böte Sex Daler, men är han Gemeen halft mindre, til twestiptes, åkaranden och the fattige Siöfarande; Och stände sedan til Skipparens frija wahl, om han samma Siöman i Tiensten behålla, eller ock en annan i hans stelle taga wil. Doch skal Skipparen wara plicktig samma försummelige Siöman strax å orten wid Rätta at angifwa, wider Boot Nije Daler til trestiptes, the Fattige, åkaranden, och then som Skipparens fehl i the måhl röyer och uppenbarar.

3 Cap. Om Skipsfolcks förblifwande i Skip.

Nu äro Skipsfolck stadde och om bord komne, hafwe sedan ingen mackt at gå eller fara af Skippet; mycket minsom i hans ställe för Skip råder, låf och samtyckie, serdeles när Skippet å redd ligger; Doch så länge thet ligger i förwarat, måge the understundom gå af och til, lijkwäl ey mer än twenne tillijka, och taga med sig en rätt Skipskost med Bröd, uthan Dricka til en Mähltijd; allenast at the snart begifwa sig om Bord igen. Bryter någon här emot, böte En Daler, och om han blifwer uthe om Natten, dubbelt mehra; wari ock thes uthan skyldig at bota och bättra all then skada, som i medlertijd på Skip och Godz, igenom hans Frånwarelse, hända kan; Giörs ock imedlertijd något skipzarbete, hwar wid någon af Skipsfolcket som tilstädes är, räkade illa fara, tå skal then frånwarande hielpa at hela och läkia then skade, efter som Skipparen med Styrmannen och thet andra Skipsfolcket thet skäligt och billigt pröfwa måge.

4 Cap. Om Skipsfolcks förblifwande i Tiensten.

Så skole ock alle Skipsbetiente, som rätteligen stadde äro, antingen månadtligen eller för hela Resan, wara skyldige at fullföllia samma Resa, för hwars skull the hyrde äro. Giör någor ther emot, utan sann laga Förfall, gifwe åter alt thet han undfått hafwer af Skipparen til then dagen han återas, och böte theß utan halfparten af then Hyra, som han för sig tingat hade, få framt han för wiß Hyra antagen war; eller ock twå Månaders Lego, ther han Månadethals sig förhyra låtit, til twestiptes, Redarne och Skipparen; Hafwe ock ingen mackt som sig i Skipstienst hafwer städia låtit, at låta hyra sig åt någon annan, förr än then före Tiensten uphör, och han ther ifrån ledig är; Giör någon annorlunda, wari hans senare antagne Tienst ogill, och then Lön som han i sin första Tienst tingat hafwer, blifwe kortat til fierdedeelen; men är han Månadethals tingat, miste tå en half Månadshyra. §. 1. Doch får någon Skipsbetiente sielf Skip at wara Skippare på, eller ock han giftet sig, blifwe tå frij och ledig uhr sin antagne Tienst, allenast han gifwer Skipparen igen, thet han af honom uphurit hafwer.

5 Cap. Om Skipsfolcks wräkiande i förtijd.

Ingen Skippare hafwe mackt at wräkia thet Siöfolck, som han städt och i tienst tagit hafwer, uthan theras samtyckio och goda willia, eller ock lagliga skähl, them han äger för en Rätt at bewijsa, med mindre än han betalar til then samme halfwe Lönen, som uthfäst war, eller ock twå Månaders hyra, ther han Månadethals tingat är, så framt the än i then förste Hamnen qwar äro, men äre the uhr Hamn och til segels gångne, gifwe tå uth hela Löhnen, eller ock fyra Månaders Hyra, förulhan the Månader allaredo förtiente äro; Och hafwe then af Skipsfolcket, som således ifrån Skipparen skild blifwer, ingen wijdare åtalan. §. 1. Doch är någon af Skipsfolcket, som sinnes i någon orten och smittosam Siukdom, eller också trest och uproriss emot sin Skippare, eller olydig och trätosam med sine Medbetiente, at man af honom och hans förhållande något Mord, Uppror, eller annan olycka til Skips, Gods eller the siöfarandes skada hade at fruckta före, tå hafwe Skipparen mackt med sine Skips-Officerares Ja och samtyckie, at sättia en sådan i första Land, ther Christet Folck åbor, uthan at betala honom någon wijdare Löhn, än then förtient är til then dagen; Och wari alt Skipsfolcket plicktigt at hielpa Skipparen i slijkt fall, wid förwärckiande af theras hela Löhn, samt annat straff, som brått theras äre til. §. 2. Wärre ock någon Skippare fahra för Krig eller Siörösware, eller blifwer Skip, Gods eller Folck satt för honom i qwarstad, så at han sin Reesa skäligen icke kan fullföllia; ståndе tå honom fritt at wräka sitt Skipsfolck, allenast han betaler hwarthera een fierdedeel af theras tingade Löhn, förutan thet the allaredo kunna förtient hafwa; och hafwe ingen mackt mehr at fordra, eller hoos sig behålla, ther han mehr sängit hafwer.

6 Cap. Om Styrmåns och annor Skipsfolcks odugelighet.

Hafwer någon Styrman, Högbåtsman eller annor Skipsbetiente och Båtsman låtit städia sig, men sinnes sedan icke kunna föreså eller fullgiöra then tienst, hwar til han sig tinga låtit, och sådant med twå eller tre siöfarne Mäns witnesbörd, inom Skipsbord, honom fulltygas kan; tå hafwe en sådan förwärkat alt thet han af Skipparen uphurit hafwer, jemte sin halfwe Löhn, eller ock en Månads Hyra, ther han Månadethals städd war. §. 1. Doch om en Skippare tago sig annan Resa före, än then han först ärnat, och sin Styrman til tingat hade, och samme Styrman woro om then nya Fahrten okunnig, tå må Styrman icke theß mindre blifwa inom Skipsbord, och niuta Högbåtsmans Löhn, hwilken han, förutan then förtiente Styrmans Löhnen, som then öfrige Resan kan wara längre til, skal hafwa at åthniuta. Men wil Styrman then öfrige okunnige Resan icke fullföllia, tå är Skipparen skyldig at gifwa honom sin halfwa Löhn, ther han under Resan til then förestte Orten, eller ock innan Skip afstas, ther om tilsagd blifwer; men sägeis han icke til, förr än efter bruten eller intagen Last, hafwe tå sin fulla Löhn at fordra och uppbära. Doch skal en Styrman på slijk händelse wara plicktig fanfärdeligen at förklara, om han på then senare Leden och Fahrwattnet kunnig är, eller ey; Och sins han therutinnan annars hafwa berättat, än

*) Hwad ur Sjö-Lagen här sinnes infördt bör noga jemföras så wäl med Coopv Kegl. d 30 Mars 1748 Författningar.

än sant är, wari tå wilkorligit straff underkastat, efter Rättens ompröswande.

7 Cap. Om Skipsfolcks plickt wid Godz lastande eller annor Skipparens bud.

Båtsmännerne och Skipsfolcket äro plicktige, när Kiöpmans Godz i Skip lastas, jämkas, stufwas och ställes, sålunda ther med omgå, som Skipparen, eller then han i sitt ställe satt hafwer, thet wijsa och godt sinna. Är också, at Skiparen wid eller efter Inlastningen wil taga något Godz uth, och annat i theß ställe in igen, skole alle Skipsbetiente theruthinnan låta bruka sig efter Skiparens behag, doch så at han them särdeles för samma arbete förnöyer, efter som theni åsämies, eller ock Rätten å then Ort under Sweriges Crona och anhörige Länder, tijt the först anlända, them emellan uhrskillier. Sätter sig någon af Skipsfolcket egenwilligt här emot, böte halfwe Lön sin, eller en Månadz Hyra til treskiptes, åkäranden, Angifwaren och them fattige siöfarande. §. 1. All Skipsfolck högt eller lägt, antingen the för wiß Hyra eller en deel af Skipslegone segla, äga wara Skipparen hörige och lydige, och Bud hans stända emot alt wåld, ehwad ärende han bjuda må, utan tredsko och motwillia, wider straff å Agendom, Kropp eller Lijf thera, som sak är til; doch för anhörigom Rätt.

8 Cap. Om Skipsfolcks Lön och Plickt, när Skip är segelfärdigt.

Nu är Skip segelfärdigt, och Skippare wil resa sin hörja, wari tå skyldig at gifwa sitt Skipsfolck, them han i tienst hafwer, en tredie deel af then Lön, som them är tilsagd, eller ock twå Månaders Hyra föruth; när thet skedt är, skal samma Skipsfolck innan ett dygn, ther Resan är innan Östersiön, men äth Westersiön innan tu dygn, wara plicktige at foga sig om Skipsbord, och ther Skipparens bud afwänta at gå til segels. Och hafwe ingen Skippare låf at gifwa någrom något mera än sagt är, til theß Resan är ändat, utan han til allan then skada, ther af tima kan, swara wil. Förstitter någon af Skipsfolcket then tijden; uthan Skipparens låf och minne, hafwe förgiordt en fierdedeel af sin löhn, eller en Månadz Hyra til twesktiptes, åkäranden och them siöfarande Fattigom. §. 1. Rymmer någon uhr tienst sin med samma upburne Lön, gifwe tå Skipparen, förr än han afreser, then samma Rättenom tilkänna, at ther wijdare efterslås och sökias; Giör Skipparen thet icke, wari förfallin til Trettio Daler böter, til treskiptes, åkäranden, them Fattige siöfarande, och then Skipparens försummelse röyer och uppenbarar. Men fångas then rymde igen, och bliswer lagligen med witne och fullom skiälom tilwunnen, hafwe förwärkat sitt Lijf.

9 Cap. Om Skipsfolcks Frijhet i Gäldsaker.

Ingen hafwe mackt at anhålla eller bijsättia låta någon Skipsbetiente, högre eller lägre, uhr något segelfärdigt Skip för Gäldsak skul; utan Godz hans, thet han innan eller utan Bord hafwer, må man lagligen antasta, ther skulden richtig är. Och gånge sedan ther med, som med all annor Gäld, utan samme Skipsbetientes eller Skips uppehäld och hinder ifrån theras Resa, som ärnat war.

10 Cap. Om Skipsfolcks Förning.

Ey må någor Skippare, Styrman, Båtsman, eller annor Skipsbetiente, Karl eller Poike, under namn af frij Förning inskipa något Gods eller Kiöpmanna Wahror i the Skip the segla på. Giöra the thet, wari samma Godz, och dubbelt så mycket thet wärdt är, förbrutit. Doch skal i ställe för frij Förning, efter thet wärde som Skipparen för hwar Last tingat hafwer, Skipparen sielf niuta Lego för een Last. Styrmannen för twå trediedeels Last, the andre Officerarne hwarthera för een half Last, Båtsmännerne hwarthera för een trediedeels Last, och Skipspoikerne hwarthera för een siettedeels Last; med mindre at Skips Fracktaren sitt särdeles samtyckio ther til gifwa wil, tå Tullen theraf årläggias, och berörde samtyckio skriftteligen åt Skipparen wijsas skal. Men ett Faat friskt watn, på fram- och åter Resan, må hwar och en af Skipsfolcket til sin nödtorfft med sig föra.

11 Cap. Om Skipsfolcks Maaltredning.

En Skippare är skyldig låta tre gångor om Dagen maatreda för sitt Folck, Morgon, Middag och Afton, med sådan Maat och Skipsdricka som skäligt wara kan; Wil någon mehr hafwa, må han sådendes wid Tappen niuta en törstedryck, och med thet Bröd sig nöya låta som i Korgen finnas kan, och thermed foga sig til sitt arbete; Och hafwe ingen mackt mehr at fordra eller ther emot knorra, wid böter, förste gången twå Marck, och sedan halfft mehra, så ofta han ther emot bryter; utan så är at Skippet bliswer läkt, eller Skipsfolcket wid in- och afslastande eller annat Arbete dag och natt tilsättia; tå them Maat och Dricka gifwas skal, eftersom slijkt arbete skäligen fordra må.

12 Cap. Om Skipsfolcks Siukdom och Död.

Nu kan någon af Skipsfolcket siukna så illa, at han ey förmår bliswa inpm Skipsbord, wari tå Skipparen skyldig, ther Skip i Hamn ligger, at föra then siuka å Land i något Härberge, honom sedan med Wed och Lius, Maat och Dricka, sådant som han om Bord nöt, försköta, och igenom ett tilordnat Hion skiöta låta. Doch skal en Skippare sin Resa för then siukas skull icke försittia, utan om thetta händer strax i samma hamn, ther then siuka antagen är, tå låta honom behålla thet han upburit hafwer; Men händer thet wid åter-resan, tå betale honom sin fulla Löön, eller ock så många Månaders Hyra, then sidste med inräcknat, som han tient hafwer, ther han Månatals hyrd är; och wari the ther med åthskilde. §. 1. Nu döör någon siuk på Resan, är thet fram-Resa, hafwe tå ärfwa hans halfwa, men wid åter-resan hela Lönen af Skipparen at fordra och uppbära, så wijda then Döde icke sielf sådant undfått hafwer, eller å Jordfärd hans kostat är, then Skipparen på Landet skal beställa låta, ther han så nära är. §. 2. Bliswer then siuke i skippet, niute sin Lego lijka som han frisk woro.

13 Cap. Om Skippares Plickt när Dödsmåhl händer.

Så ofta Dödzfall af siöfarande Män händer, på Skip eller å Lande, skal Skipparen som them i skip tagit hafwer, antingen the i tienst äro, eller ey, uti närwaru twenne andre, helst them som thens Dödas kände eller sfylde äro, låta göra een richtig Anteckning af alle thens Dödes saker och Egendom, ehwad ther är, och thet i sin wärio taga, til theß han kommer i then Stad ther han uthseglat, eller then Döda antaget hafwer, eller ther hans Arfwingar sig sinna låta; tå han efter samma Antekning, Godset ifrån sig och uthi Rätten lefwerera skal, at ther sedan tillställas then som bästa Rätt ther til hafwa kan. Doch ther något förderfweligit Godz under är, skal Skipparen hafwa mackt thet wid Masten at uthsällia, åt then mäst gifwa wil, i reda Penningar eller emot Löhnens affortning, och göre Skipparen ther redo före. Försummar någon Skippare thetta, som sagt är, hafwe hwarie gång förgiort Trettio Daler til treskiptes, åkäranden, them Fattige siöfarande, och then hans feel röyer; Och wari icke theß mindre skyldig at swara thens Dödes Arfwa, til alt thet som the med rätta mäge hafwa at fordra.

14 Cap. Om Skipsfolcks Sargande och Bolande.

Får något af Skipsfolcket Blodhwijte, sår eller annan skada uti the ärenders förrättande, som han efter Skipparens bud går eller gör, wari tå Skipparen skyldig, at låta hela honom på Skips kosinadt, samt at gifwa honom sin fulla Löhn för hela Resan; ändoch han icke förmådde sin tienst fullföllia. Men får någor skada af eget wållande, druckenhet, öfwerdåd eller annor tholiken händelse, stände sin egen fahra, och hafwe Skipparen mackt tienst hans upsäga, och en annan antaga, ther han så wil. Och om sådant sker förän Resan börjat är, skal then samme återgifwa til Skipparen, alt hwad han af honom upburit hafwer, och ther hoos upfylla hwad Skipparen åt then antagne mehr i Löhn gifwa måste.

15 Cap. Om Skips Barberare.

En Barberare, then å Skip tienar, skal wara plicktig at tiena alle och hwar och en af Skipsfolcket uthi sin tienst med klippande och rakande och bohande af skador och siukdomar, uthan at niuta therföre något mehr än sin rätta Löhn. Hafwer han ock något af någrom tagit, gifwe thet fult åter, om icke annars, tå af sin Löhn, och wari alle Löften med ord eller skrifter, som honom i så måtto göras, ogille och af intet wärde. Doch är någon med elack och smittosam siukdom behäftat, eller ock uthom skips-ärande skadat, niute tå en billig Löhn, som them både åsemies, eller tree owälde skips-Officerare säga rätt wara.

16 Cap. Om Skipsfolcks dobbel.

Ingen aff Skipsfolcket högh eller lågh, wari läffgifwit at dobbla, inom Skip eller uthom, emädan Reesan pågår, thet Penninga eller Penninga wärde gäller. Gjör någon ther emoot hafwe förbrutit så mycket å Speel upsatt, eller och wunnit är, til the Fattige siöfarande, och böte thes uthan för dobbel hwar thera tree Marck til Treesktiptes, Skiparenom och the oskyldige Skipsfolckena, så then som tappade som then som wan. Och hafwi Skiparen mackt thetta antingen strax uthkreswia, eller aff Lön thera korta, när Reesan gjord är. Doblar någon til borgans wari Lagh samma; hafwer och någor Handskrift å annor om sådan Gäld, wari Skiparen plicktigh then sönderriswa; annars wari och sådane Gäld Breeff heel ogille, i Rätt eller uthom, så at kräfwia som uphära, och stände aldrigh Dom som å tolikin Breff gången är.

17 Cap. Om Skipsfolcks Ackisamheet i Skip.

Hwilken aff Skipsfolcket dricker sigh drucken inom Skipsbord; eller försofwer och miſsgår sin Wacht; eller ock med Ljus, Eld, eller hwario bahrt Eldwercke gånger under öfwerlopp, särdeles i häål Skip, Maat- eller Krut-Cammar, eller intager någon Kofwa och Sofwesälle i Skip utan Skiparens låff och minne; eller ock hafwer ther något löst Höö eller Halm, wari fallen till tre Marcks Böther. Bry-

ter Skiparen, Styrman, eller några aff them i Cajutan äta, i samma måhl, böte sex marck. Theße böther komma the Fattige siöfarande til.

18 Cap. Om Skiparens Plickt wid bewärde Skip.

Alle the Skipare som medh wäpnade Skip segla, skole sielfwa gifwa gran acht uppå, sampt tillhälla sine Byßestytare och andra Betiente, at Krutet bliswer alle siorton dagar wendt och omrördt, och när wacker dag är, och Elden wäl släckt, på Öfwerloppet wädrat och torkat, synnerligen när thet til Landh med bättre beqwemligheet skee kan. The skole ock laga, at Styckerne på Skipet medh sina Lod, hwart slagh för sigh, och annan tilhörigh Redskap, hälles altid färdige och i godh ordning: Göra the thet icke, så at något aff Wandskötsel förderfwas, eller elliest någon skada igenom theras försummelse Skip och Godz öfwergår, wari tå plicktige at swara therföre, efter som bråt theras skådat bliswer. §. 1. Ingen aff Skipsfolcket hafwe mackt at skiuta inom Skipsbord, uthan Skiparen thet bjuder eller tilstädjer; Gjör någon thet elliest, ligge under Skiparens näpst, och betale Kruth och Lood dubbelt som förskutet är.

19 Cap. Om Skipsbåth och annor Redskap.

Låßar några aff Skipsfolcket Skipsbåten eller Eßpingen, uthan Skiparens wilja och wetskap, böte Sex marck. Tager ock några fremmande en Skipsbåth och brukar honom uthan loff, böthe lijka så Sex marck, och betale ägaren therföre billig lön, sampt uprätte honom all skada, som ther igenom kan timat wara. Förderfwar några eller wräker affskides något Redskap, som Skipet eller någon thes Skips-Betiente tilhörigt är, böte Tree marck och skadan åter.

20 Cap. Om förbudh aff Skipsfolcks döpning.

Seglar några Skippare här efter förbij Kollen, eller annat Nääs och Udd, ther man hafwer warit wahn at döpa them som samma Fahrt icke förr fahrit hafwa, tå skal efter thenna dag sådan Döpning hwarken tålas eller tillåtas. Utan Skipparen gifwe för hwarthera Båtsman som ther tilförende ey seglat hafwer, en Kanna Wijn til hwart Matlag af sitt skipsfolk, så at hwar får en dryck ther af. Men andre siöfarande skole aldeles frije wara, med mindre the af egen god willia något för sig gifwa wele til skipsfolckets bästa. Giör någon här emot med twång eller annat, bliswe therföre straffat efter Domarens godtyckio.

21 Cap. Om Skipsfolcks Tråtor och Slagsmåhl.

Talar några af skipsfolcket ohöfwiskt til then andra, säger, tu ljuger, eller annat tolikit, böte sex öre. Kallar några annan owädins ord å Skip eller Land, emedan Resan påstår, böte tree Marck then som först bryter, men then som kallat bliswer och swarar, halft mindre. Bryter någon sålunda emot Skipparen eller then i hans ställe står, tå ökes sak hans halft mehre. Bryter ock skipparen i thesse måhl, böte som annor. §. 1. Slår någon then andra med blotta Händerne, böte sex Marck för hwart slag, och om then slagne å första gärning slår lijka så igen mehr än ett slag, wari boot hans halft mindre. §. 2. Näkar en Skippare näpsa någon af sitt skipsfolck med Hand eller Käpp til ett slag, wari saklös; sker thet mehre, hafwe tå then näpste mackt at wäria sig skäligen; Slår någor af skipsfolcket sin Skippare, miste allan Lego, eller ock Hand sina.

22 Cap. Om Skippare Rätt och Böters uthsökiande.

Allehanda Eeder, Banskap, ohöfwiske ord och andre orimligheter, som skipsfolcket emellan hända, emedan Resan påstår, och här intet wist straff tillagt är, skal Skipparen hafwa mackt at straffa och böter ther å läggia, efter godtyckio sino, dock ey högre än til sex Marck. Ock må Skipparen ther något thålikit eller annat brut på Resan timar, med sine Skips-Officerare och the witrigste Båtsmän som owälde äro, the måhl optaga, skärskåda, och til Böter fälla, som i thenna Siö-Lag, hwart om sig, stadgat är. Men äre Brut större, än at Skipparen på thet sätt them slita må, wari tå förplicktat then Bråtsliga i gömo taga, och sak hans för Rätta angifwa, tå han hemkommer; ther til thet andre skipsfolcket, om så tarfwas, hjelpa skole, eller i widrigt fall sielf tåla then andras förtiente straff. §. 1. Alle Böter som således på Resan falla, må Skipparen af then bråtsliga strar uthsökia, eller ock af Legone korta, när Resan ändat är; Och skal han för then skull öfwer alt sådant farande tilkomma, til theras Föreståndare lefwerera, och sig ther på qwitta låta; Försummar han thetta, läggie tå sielf uth dubbelt mehra. Kommer sedan delo therom Skipparen och Båtsfolcket emellan, hafwi Skipparen wihord sig at wärja, med the Räkning och Qwittobref, som sagt är. Sätter sig någon af skipsfolcket yttermehra ther emot, och wil ey korta låta, liggie til Rättens uthslag, huru straff hans ökas må.

23 Cap. Om Skippares ombyte på Resan.

Bliswer Skippare assatt, sinknar eller dör, emedan Resan påstår, och ny åter antages, tå skal alt skipsfolcket then nys antagne, lijka som then förre tiena, föllia och lydige wara. Men sällier en Skippare sitt Skip, eller på hwariehanda sätt til en annan öfwerlåter, tå äro Skipsfolcket til then nya Skipparen icke förbundne, widare än then Resan warar, ther til the först hyrde woro. Wil then nya Skipparen til samma Resas fullgiörande icke bruka thet gamla Skipsfolcket, tå skal theras förra Skippare betala them theras fulla Löhn, och än tå på sin egen kostnadt skaffa them fritt til then ort, tådan han med Skippet först uthseglat hafwer.

24 Cap. Om Skipsfolcks afslöhning och Skips låßande.

Enär någon Resa gjord och ändat är, inom eller uthom Rijkes, tå skal en Skippare sitt Skipsfolcks Löhn och Hyra, efter aftal erläggia och betala, wid Boot femton Daler, Skipsfolcket til skiptes; doch wari skipsfolcket skyldige Skippet först at uthlasta, åter bahrlasta och taga Seglen undan Rää, jämwäl om Skipparen så wil, hielpa til at upläggia thet, så framt thet ther å orten eller i negden skeer, och Skipsfolcket ther igenom icke uppehållas öfwer siorton Sönnedagar sedan the anländat hafwa, ther thet möyeligit är, eller som Rätten thet döma kan. Betalar icke Skipparen åt skipsfolcket Löhnen innan ett dygn, sedan the Skippet således ifrån sig lagat hafwa; tå böte Skipparen hwar dags drögsmål, til hwar Officerare, med 8 marck, och til hwar Wähman med 5 marck, så länge och til theß at löhnen af honom betalt bliswer. §. 1. Nu kan thet hända at Skipparen å framreesan nödgas af hwarsehanda händelse inlöpa i någon annan Hamn, än tijt han sig först ärnat, och skipsfolcket hyrt hafwer, wil han låßa ther en deel af sin Ladning, tå skal skipsfolcket hielpa honom ther uthinnan wid förwärckande af sin halfwa Löhn, eller twå Månaders Hyra; doch så at the therföre uthom sin Löhn, ninta ett paar nya skoor eller theß wärde. Men låßar han ther hela Lasten, och antingen ny Last, eller ock Wahrlast igen intager, tå skal alt skipsfolcketz Löhn, så räknas förtient, lijka som thet på then ort, tijt resan war anstält, skedt woro. Och wari skipsfolcket icke theß mindre sedan skyldige, at föllia Skipparen bort eller hem äth, som han wil, wider boot som sagt är. Händer thet ock wid återresan, at Skipparen på någon affsides ort sin Ladning låßar, tå skal skipsfolckes Löhn therföre heel förtient räknas, likasom hela återresan fulländat woro; Dock skal skipsfolcket töfwa i Skipparens tienst til thes han kommer hem, tådan han uthseglat war. §. 2. Wil ock Skipparen antingen af mangel på Frackt, eller annan orsak aldeles segla på en annan Ort, än tijt skipsfolcket först tingat war, tå wari alt skipsfolcket icke thes mindre skyldigt, så Officerare som Gemene, antingen the för hela Resan eller Månadetals, eller ock för en deel af Fracten tingade äro, at wara Skipparen hörsamme och lydige i alt, så wijda han icke til ofrie och förbudne Orter sara wil, allenast at theras Löhn therigenom så mycket then andra Resan längre är, förbättrat, men ther hon kortare är, icke förwerrat bliswer: Sämjes icke Skipparen och skipsfolcket om samma Förbättring, ligge tå til Rättens uthslag å then Ort under Sweriges Crono, tådan Skippet uthseglat är. §. 3. Ey må bahrlast uthkastas å the Orter som thet förbudit är, wider thet straff som hwarie Stad ther å satt hafwer.

25 Cap. Om Delo Skippare och Skipsfolck emellan.

Yppas någon Twist, emedan Resan påstår, til Siö eller Lands, Skippare och skipsfolcket, eller ock them alleno, en eller flere, sins emellan, och then är af större wärde än at hon uthan för en Rätt slitas kon, tå hafwe ingenthera mackt at stämma eller lagsökia then andra å någon främmande Ort, then under annan Öfwerhet belägen är, utan wari skyldige med alt Käromåhl at innehålla, til thes the komma någorstädes under Sweriges Crono eller ty tilhörige Länder. Giör någon annorlunda, böte hela sin återstående Lego, Redarne, Anklagaren af skipsfolcket, och them fattigt siöfarande til treskiptes; Och wari ther hoos ogilt och uthan kraft, alt thet å fremmande Ort sökt eller dömt bliswer.

26 Cap. Om Skippares Eed.

Alle Skippare, som med Swenske skip fara, skole wara skyldige, förän the få segla, at afläggia in för Rätten sin Eed, at the efter yttersta förmågo skole hålla, och hålla låta, alle the Capitlen som i thenna Siö-Lag författade äro, och them och theras skipsfolck i någon måtto angå kunna, och at the inga Böter, som them siöfarande fattigom tilfalla, wandöllia eller förtiga skole, så sant them Gud hielpe til Lijf och siäl.

27 Cap. Om Skips Frijd.

Allan then Frijd och Rätt man äger i sinom Gårde, then bör man ock hafwa så mycken och godan i sitt Skip. Ther efter skola alle skildnader, sårremål, bråp eller hwarie handa annor mål, the ther hända, dömmas och rättas, efterthy Gärningen är och Lag säger.

Kongl.

Kongl. Majts Nådiga Reglemente, hwarefter Coopvaerdie-Skeppare och Skeppsfolk hafwa sig att rätta, den 30 Maro 1748.

Art. I.

Om Skeppsfolk i gemen.

1 §. Hwar och en af Swenske Undersåtare född, som är sinnad at antaga tienst uppå Swenska Coopvaerdie-Skepp, bör, så wida han ärnådt theß tilbörliga år och ålder, innan han theß första siöresa anträder, här i Stockholm uti Stadsens Handels-Collegio, och i the öfrige Stapel-städerne, in för Magistraten, med hand å bok aflägga lisslig Ed, at han wil och skal wara Oß, Wäre Efterträdare uppå then Kongl. Swenska Thronen, samt Sweriges Crono, en huld, trogen och redelig undersåte, samt, i synnerhet, ställa sig, uti alla mål, til hörsam och underdånig efterlefnad, Sweriges Rikes Siölag, jemte thetta för Swenska Coopvaerdie-Siöfolket författade Reglemente, och hwad eljest widare framdeles, Swenska Siöfarten angående, kan bliswa stadgat och förordnat: Til hwilken ända, och innan föregående Ed aflägges, Magistraten eller Handels Collegium ålligger, at låta omförmälte Reglemente för wederbörande tydeligen upläsa, samt therjemte föreställa Edens wigt och beskaffenhet, med tillagd förmaning, at icke upsåteligen sig theremot förbryta; börande likaledes läro-gåßar, och the, som, wid theras första siö-resa, icke äro komne til the år, at Eden af them kan fordras, så snart the ernå laga ålder, ofwanförmälte Trohets Ed behörigen aflägga *).

2 §. Alle the, som, på förenämde sätt, theras Trohets och undersåteliga Ed hafwa aflagt, så wäl som läro-gåßar, hwilka, i anseende til theras ungdom, ännu icke kommit at aflägga samma Ed, skola och böra, såsom Wäre wärkelige undersåtare, anses, och til alla delar hafwa at hugna sig af Wärt Kongl. Hägn och Beskydd, samt sullkomligen och oförkränkt til godo niuta alla the rättigheter, förmoner och friheter, som, så wäl Sweriges allmänna Lag, som i synnerhet thetta Wärt Nådiga Reglemente, the Swenska Siö-farande förunnar, och hwad Wi än widare framdeles, til theras nytta och bästa, i Nåder warda tilstådjande.

3 §. Och på thet, wid alla förefallande händelser, med så mycket större wißhet, må wara att sinna, så wäl antalet af Swenska Siöfarande, som ock, huru hwar och en af them, igenom resor och siöfart, söker at göra sig stickelig och förtient af Wärt Kongl. Hägn, och the af Oß i Nåder förunnade friheter och förmoner, samt theßutan the sielfwe äfwen wara så mycket mera förwißade om bemälte förmoners och friheters wärkeliga åtniutande; Åligger Handels Collegium här i Stockholm, samt Magistraterne i the öfrige Stapelstäderne i Riket, at hwar tredie månad om året, medan Siö-farten påstår, insända til Wärt och Rikßens Commerce-Collegium en noga och tilräckelig förteckning och underrättelse på alt Swenskt Coopvaerdie-Siöfolk, som, under the förflutne månader, ifrån Stockholm eller the andre Stapelstäderne, med Skepp och Fartyg, til utrikes orter afseglat, börandes samma förteckning och underrättelse innehålla hwars och ens namn, ålder, födelse-ort och hemwist, samt om han är gift eller ogift, jemte, med hwad Skepp och Fartyg han afseglat, til hwad ort, och för hwad hyra, antingen för resa, eller månads penningar.

I lika mått bör ock, wid samma tilfälle, af Handels Collegio här i staden, och Magistraterne i the öfrige Stapel-städerne insändas til Wärt och Rikßens Commerce-Collegium en förteckning och underrättelse, på alla, under samma förflutne tre månader, ifrån utrikes Orter til Stockholm eller the andre Stapel-städerne, hemkomne Swenske Skepp och Fartyg, med theras Skeppsfolk och Besättningar, alldeles så inrättad, som then här ofwan omrörde förteckningen på the utgående, och theße omförmälte förteckningar böra sedermera af Wärt och Rikßens Commerce-Collegio tilställas thet här i staden warande Coopvaerdie Siömans hus, hwarom här nedanföre uti then 6 Articuln kommer at förmälas *).

Art. II.

Om Läro-gåßar eller så kallade Prentices.

1 §. Alle Swenske Coopvaerdie-Skeppare, som föra Swenska Coopvaerdie-Skepp och Fartyg til utrikes Segelation, skal wara tillåtit, at uti lära och til Skeppstienst antaga läro-gåßar af Swensk ungdom, och sådant, antingen til en fierdedel besättning för hwarje Skepp, eller ock så mycket, som Redarne med Skepparen för nödigt anse.

2 §. Sådane läro-gåßar böra, wid antagandet i Stockholm, hos Waterschouten uti thes Contoir wederbörligen inskriswas, och uti the andre Stapelstäder, hos Magistraterne anteknas, som hafwa at lemna Siömanshuset therom underrättelse *): Börande samma läro-gåßar sedan wara förbundne at tiena til siös hos then Skepparen, som them antagit, eller ock, theräst bemälte Skeppare theßförinnan, antingen med döden afgår, eller ock wänder igen at fara til siös, hos någon annan Skeppare, uti Siu år, med mindre, i anseende til naturlig qwickhet, eller förut förwärfwad trohet, tiden kunde förkortas, under hwilken rid slike läro-gåßar icke komma at åtniuta någon lön eller månadshyra, utan allenaft af theras Husbönder eller Skeppare, kläder och föda, samt then öfning, hwarmedelst the kunna bliswa skickelige, at, efter tjenstetiden, brukas til Styrmän eller Skeppare.

3 §. Ingen, ehu then wara må, skal fördrista sig, at bortlocka eller lubba sådane läro-gåßar utur theras laga tienst, wid Ett hundrade dal. Silfwerm:ts wite, hälften Husbonden och hälften til Siömans huset.

4 §. Utom thet, at theße läro-gåßar skola wara frie, så i freds, som krigstider, för all wärfning och präßning, böra the äfwen, wid förefallande tilfällen, til godo niuta, alla the öfrige friheter och förmoner, som Skeppsfolket i gemen, uti thetta Reglemente, i Nåder bliswit förundte.

Art. III.

Om Skeppsfolkets plikt och skyldighet.

1 §. Hwar och en, som af Coopvaerdie-Skeppare wärder antagen, til at tiena uppå något Swenskt Coopvaerdie-Skepp och Fartyg, at thermed göra resa til siös utomlands, och sig städja lätit, ware pligtig och skyldig, at uti alt thet, som angår Skepp och Gods, thet ware sig, antingen at loßa, slufwa och utloßa Skeppet, eller ock at kiölhala och skrapa thet samma, innan och utan, at föra godset med lotsbåtar, skepsbåten eller andre fartyg, ifrån thet ena eller andra landet, samt til och ifrån Skeppet, at föra eller bärga, wid siendteligit anfall af töfware eller fiender; aswärja skada och förswara Skepp, Folk och Gods; willeligen och utan all genstråfwoghet åtlyda sin Skepparés eller thens, som uti hans ställe skulle komma at commenders, så wäl som hans Officerares, befallning och ordres, thet ware sig til watn eller lands, och uti en sådan tilbörlig hörsamhet framhärda, så länge han uti samma Skepparés tienst werkeligen bör förbliswa, wider bot, som Siö-Lagen och Wäre Siö-Articlar i thy mål utsättja.

2 §. Alle Siömän äro pliktige at låta sig finna inom Skeppsbord, et dygn therefter, sedan the af Skepparen bliswit antagne och sadde: Ehu, som samma tid försitter, eller ock, sedan han om bord kommit, går eller far af Skeppet, utan Skepparens, eller thens, som, i hans ställe, för Skepp räder, läf och tilstånd, ware förfallen, en Officerare til Sex dal. Silfwermynts böter, och en gemen til hälften mindre, och stånde sedan til Skepparens fria wal, om han samma Siöman i tiensten behålla, eller en annan i theß ställe taga wil; dock skal Skepparen wara förpliktad samma försummelige och genstråfwoge Siöman, här i Stockholm hos Waterschouten, och, uti the andre Städerne, hos wederbörande Domare, genast at angiswa, wider bot Nijo dal. Silfwmt.

3 §. Then, som hos någon Coopvaerdie-Skeppare antagit tienst och sig städja lätit, men sedermera, innan skepp och fartyg ifrån hamnen afsegla, sig åtrar, och icke godwilligt förbliswer uti tienften, skal återbetala alt thet, han af Skepparen, til then dagen han ifrån Skeppet bortgick, undfått, och böte theßutom halfparten af then hyra, som han för sig tingat hade, så framt han för wiß hyra antagen war, eller ock twå månaders lega, ther han månadstals sig förhyra låtit, och ware icke thestо mindre pliktig at qwarbliswa i tienften hos samma Skeppare, så framt Skepparen honom will behålla.

I lika-mått skal ock then, som til skepps-tienst hos någon Skeppare sig städja låtit; men sedermera låter hyra sig til någon annan, förr än then förra tienften upphörer, och han therifrån ledig är, hafwa förwärkat fierdedelen af then lön, som han i sin förra tienst tingat hafwer; men är han månadtals tingad, miste tå En half månads hyra, och ware tillika then sednare tienften ogill, samt han skyldig at qwarbliswa hos then Skeppare, som honom först tingat och städjat; men then Siöman, som under påstående resa utomlands wägrar at förbliswa uti sin antagne tienst, och thymedelst hindrar Skepparen ifrån fraktslut, utrikes Orter emellan, samt således i förtid, och emot Rederiets wilja och nytta forcerar Skepparen att gå hem, skal icke allenaft mista sin återstående hyra eller månads-penningar, utan och, wid hemkomsten, therföre ställas til answar, upfylla skadan, och straffas med spö eller watn och bröd, efter omständigheterne; Doch, om någon skepps-betiente får sielf skepp at wara Skeppare på, eller ock han gifter sig, bliswe tå fri och ledig ur sin antagne tienst, allenaft han giswer Skepparen then

*) Jemför härtill K. Förkl. d. 12 Aug. 1752, §. 3, här nedan införd.

**) Angående de här omförmälte förteckningars upprättande och insändande; se widare K. Res. på städ. besw. d. 19 Jan. 1757, §. 7, och Com. Coll. Circ. d. 12 Maye 1788, här nedan införde.

*) Angående wilkoren för inskrifning wid siömanshuset samt om controler i afseende på de å coopvaerdie-fartyg förhyrde siömän; jemför K. Förkl. d. 12 Aug. 1752, §. §. 1 och 2, Com. Coll. Bung. d. 27 Apr. 1803 och K. Bung. d. 7 Febr. 1885, här nedan införde.

therom tidig underrättelse, och återställer, hwad han af honom upburit hafwer.

4 §. Then, Siöman, som uppå Coopvaerdie-Skepp sig låtit städja, och sedermera bortrymmer, sker thet här hemma i landet, warde allmänneligen efterslagen, och, i fall han ertappas, återbäre alt, hwad han i städja, så wäl som lego eller hyra af Skepparen bekommit, samt plikte med spö, watn och bröd, efter omständigheterne; Men om en sådan bortrymmer utomlands, eller ock, emot Skeppares låf och tilstånd, antager tienst hos främmande, och således borta blifwer, anses han såsom en menedare emot Oß och Sweriges Crona, och hafwe förwärkat alla theß underlydeliga rättigs- och friheter uti Wärt Rike och theß underliggande Herradömen; börandes alt, hwad en sådan rymmare här i Riket uti arf skulle kunna tilfalla, wara förbrutit til Coopvaerdie Siömanshuset utan at någon af rymmarens, antingen samarfwa, eller närmaste arfwingar therpå något åtal skal kunna göra; men i fall han, efter förrymmandet, eller sedan han blifwit qwitt och ledig then tienst, han hos främmande antagit, sitt brott ångrar, och godwilligt, samt inom natt och år, antingen på någon utrikes ort, åter antager tienst på Swenskt Skepp, eller ock hos någon therstädes warande Swensk Minister, Agent, Consul eller Commissarie sig anmäler, til at erhålla Wår Nådige Pardon, och at åter få komma til Fäderneslandet, samt framdeles tiena uppå Swenska Coopvaerdie-Skepp, eller ock sielf sig här i Riket åter inställer; Så wilja Wi i Nåder bepröswa hwarje måls färskilte beskaffenhet, samt huru wida en sådan förrymd Siöman, som sit begångne brott ångrat, må undgå thet straff, som han förtjent hafwer, och Oß i Nåder theröfwer utlåta *).

5 §. Ingen af Skeppsfolket, Officerare eller gemena ware låfgifwit, at dobbla inom Skepp eller utom, under påstående resa, äfwen som icke eller någon bör inom skeppsbord dricka sig drucken, försoswa, försumma eller missgå sin wakt, eller ock med ljus, eld eller wärjobardt eld-wärke gå under öfwerlopp, särdeles i hål-skepp, mat- eller krutkammare, eller intaga någon käfwa eller sofställe i Skepp, utan Skepparens låf och minne, eller ock hafwa ther något löst hö eller halm, icke eller, at utom Skepparens wilja och wetskap, loßa skeppsbåt eller esping, icke tala ohöfwiskt til hwarannan, icke bruka eder och swordomar, ej eller utgjuta owädis ord å Skepp eller land, medan resan påstår; likaledes bör ingen af skeppsfolket slå eller sarga then andra, och thetta alt wider bot och straff, som Siölagen föreskriswer; Dock om Skepparen warder föranlåten at skäligen näpsa någon af sit Skeppsfolk för theß otidighet, owett eller annan förseelse, ware saklös; men om någon af Skeppsfolket här händer å Skeppare eller then han i sit ställe förordnat hafwer, och then samma slår eller sargar, hafwe tå then, som sådant giör, förwärkat hela sin lego, och ställes sedan inför Rätta, samt dömes til straff efter Lag, 15 Cap. Mißg. Balk. Som icke eller then Skeppare, hwilken osskäligen handterar sit Skeppsfolk eller underhafwande betiente, skal undgå lagligit tiltal och wederbörligit straff.

6 §. Uppas någon twist medan resan påstår, til siös eller lands, Skeppare och Skeppsfolket, eller ock them allena emellan, och then är af sådant wärde, at then för Rätta stitas måste, hafwe tå ingenthera makt at stämma eller lagsöka then andra, å någon främmande ort, then under annan Öfwerhet belägen är, utan ware skyldig med alt käromål at innehålla til theß the komma någorstädes under Sweriges Crona och theß tilhörige Länder; Giör någor annorlunda, böte hela sin återstående lego, och ware therhos ogilt och utan kraft alt thet, å främmande ort, sökt eller dömt blifwit; Dock ware Skeppare icke förment, at, på utrikes örter, söka wederbörande Öfwerhets och Befallningshafwandes Embetes handräckning, til at bringa them af besättningen, som ohörsamma och genstråfwoge äro, til lydna och hörsamhet, i fall annorlunda ej ske kan.

7 §. Ingen Coopvaerdie siöman, ware sig högre eller lägre, hafwe makt och frihet, antingen hemma i landet, eller på utrikes orter, at ombyta sit namn: Ehu, som thermed beträdes, ware förfallen til tiugu dal. Silfwermynts böter til Coopvaerdie Siömanshuset, men om skada theraf händer, bör han, utom nu besagde böter, straffas som för stärd och fals, efter allmänna Lagen, samt ersätta skadan.

Articlen IV.

Om Skeppare och Styrmän.

1 §. Alla the, som wilja föra Swenska Skepp och fartyg, såsom Skeppare, och thermed segla til utrikes orter, antingen the sielfwe äro ägare til mindre eller större del af Skepp antagas, böra uti någon af Wärt Rikes Stapel-städer Burskap winna, och theras Borgare- och Trohets-Ed afläggas, innan them tilstädjes någon resa at anträda.

2 §. Hwar och en Skeppare, hwilkom något Skepp och fartyg bliswit anförtrodt, bör, med all tilbörlig förstighet, slit, omsorg, trohet och upriktighet, sköta och wärda thet honom anförtrodde Skepp, folk och gods, samt komma och fullgöra, hwad honom af theß Redare ställigen kan bliswa anbefalt, så att icke igenom försummelse, wårdslöshet och eftersättande af theß åliggande skyldighet, någon skada, på ett eller annat sätt, timma må, wider answar, bot och straff, som Lag i thy mål innehåller. I synnerhet åligger en Skeppare, at icke allenast sielf ställa sig til underdånig efterlefnad, hwad Siölagen, och the öfrige Sweriges Rikes Siöfart angående, utgångne Wåre Nådige Påbud och Förordningar, jemte thetta Reglemente föreskriswa, och således föregå sina underhafwande med et godt efterdöme, utan ock, på alt görligit och tienligit sätt tilhålla sit Skeppsfolk och besättning, at hwar för sig åtlyda, efterlefwa och fullgöra, hwad efter merbemälte Lag, Påbud, Förordningar och Reglemente, hwars och ens plikt och skyldighet wara mände.

3 §. Alla Swenska Skeppare, enär the äro färdige at segla ifrån någon Swensk hamn til utrikes orter, med the them anförtrodde Skepp och Fartyg, skola här i Stockholm uti Stadsens Handels-Collegio, och i the öfrige Stapelstäderne, inför Magistraten, jemte theras Skeppsfolk, sig inställa, och therstädes noga antekna låta hwars och ens namn, ålder, födelse-ort och hemwist, samt om the äro gifte eller ogifte, jemwäl hwad hwar och en af them, antingen månadteligen eller för hela resan uti hyra undfår, hwilket alt uppå thet bewis, som Skepparen tå meddelas, skal upfördt warda; börandes här i Stockholm Skepparen förut hos Waterschouten, som uti 7 Art. 3 §. af thetta Reglemente förmäles, sig med besältningen inställa, och med hwar och en om theß hyra och lego sluta.

4 §. Under warande resa, bör Skepparen, utom thet öfriga theß åliggande, äfwen låta hålla bön hwarje morgon och afton, samt noga tilse, at hwar och en af Skepps-besättningen i rättan tid och med Gudelig andakt, wid Gudstienstens hållande sig infinner; I lika mått, at Skeppsfolket, efter tilbörligheten, undfår theß förswarliga spis och dryck, samt at the siuka behörigen och med all Christelig omsorg och ömhet wårdas och skötas.

5 §. Så snart Skepparen med sit anförtrodde skepp och fartyg, til någon utrikes ort ankommer, bör han strax och utan drögsmål hos then ther warande Swenska Ministern, Agenten, Consulen eller ock Commissarien, samt om ingen sådan person på bemälte ort finnes, hos Redarens eller befraktarens Correspondent eller Commissionaire, med samtelige siöfolket och besättningen sig inställa, samt upwisa theß medhafwande förtekning och Paß uppå merförmälte besättning, och tå äfwen wid handen gifwa, om någon af besättningen under resan bortrymt, eller död bliswit, samt hwad tid och dag sådant skedt, likaledes bör ock Skepparen, på händelse någon af besättningen, under then tid skepp och fartyg, på en sådan omförmält ort ligger, bortrymmer, eller oläfwandes går ifrån skeppet, genast hos merförmälte Minister, Agent, Consul, Commissarie, Correspondent eller Commissionaire sådant angifwa, och söka biträde til then förrymdas och bortgångnas återstaffande: Och åligger för öfrigit Skepparen, at wid afseglandet ifrån en sådan ort, låta ofta omrörde theß besättning öfwerses, och förtekningen påskriswas, med bewittnande om theß upwisning och besättningens beskaffenhet, för hwilket alt, någon särskilt betalning af Skepparen icke fordras och tagas skal; Försummar eller underlåter Skepparen, at göra, hwad således honom åligger, ware han förfallen til tiugu dal. Silfwermts straff, om ock ingen skada, genom en sådan theß försummelse och underlåtenhet, sig tilbraga skulle: Men om skada händer, så att en eller flere af besättningen bortrymma och borta bliswa, så bör Skepparen, som sådant icke behörigen anmält, eller til theß igenkände brukat all möjelig och tilbörlig försiktighet och slit, utom the här ofwan omrörde tiugu dal. Silfwmt, äfwen plikta tiugu dal. dito mynt, för hwar och en af besättningen, som borta bliswer, och skal af alla sådane böter hälften tilfalla angifwaren, och then andra hälften Coopvaerdie Siömanshuset *).

6 §. Enär Skeppen, efter fulländade reser, hemkomma, skola Skepparne, efter theras återkomst och innan lossningen sker, wid straff, som uti nästföregående §. är utsatt, med samtelige Skeppsfolket, sig åter här i Stockholm uti Stadsens Handels-Collegio, och uti the andre Stapel-städerne, hos Magistraten infinna, tå folket, efter then medhafwande Man-listan, skal examineras och upropas, och i fall en eller annan skulle felas, åligger thet Skepparen, at strax göra besked, hwar then samme tagit wägen, och så framt någon utom lands oläsligen eller på annat sätt skulle hafwa gått ifrån skeppet, bör Skepparen med fullgiltiga bewis intyga, så wäl sin oskuld til samma förtrymmande och bortgång, som ock,

*) Jemför till denna §. K. Br. d. 20 Dec. 1754, K. Förordn. d. 26 Nov. 1761, K. Consuls-Stadg. d. 9 Apr. 1830, Art. 3, §. 10, K. Förkl. d. 12 Aug. 1752, §. 3., K. Förordn. d. 18 Febr. 1768, K. Br. d. 21 Apr. 1774, och Com. Coll. Kung. d. 27 Jul. 1778, här nedan anmärkte.

*) Hvarutedes de i denna §. utsatta böter bliswit förhöjde till 20 R:dr Banko; se Com. Coll. Kung. d. 27 Julii 1778, här nedan införd.

och, at han, til then förrymdas och bortgångnas igenfående och återtagande, gjordt hwad honom ålegat, i widrig händelse blifwer hemälte Skeppare fakfälld til plikt, som ofwan förmält är: Åliggandes äfwen Skepparen, at wid samma tilfälle hos Waterschouten här i Stockholm och hos Magistraten i the öfrige Stapel-städerne angifwa, om någon af Skeppsbesättningen, under warande resa, i en eller annan måtto, emot thetta Reglemente, sig förbrutit, ehuru ock samma brott under resan kunde af Skepparen wara eftergifwit: Hafwandes Besättningen tå jemwäl frihet, at ankan hafwa begådt.

Hwilken Skeppare annorlunda giör, ware förfallen til tiugu dal. Silfwmts plikt, hälften angifwaren och hälften til Coopvaerdie Siömanshuset.

7 §. Ingen Skeppare hafwe makt at wräka thet Siöfolk, som han stadt och i tienst tagit hafwer, utan theras samtycke och goda wilja, eller ock lagliga skäl, them han äger in för Domaren at bewisa; Giör han annorlunda, betale til then han wräkt, theß halfwa lön, som utfäst war, eller ock twå månaders hyra, ther han månadstals warit tingad, så framt the än i then första hamnen qwarc äro; men äro the utur hamn och til segels gångne, gifwe tå ut hela lönen, eller fyra månaders hyra, förutan the månader, som allaredan förtiente äro, och sware theßutan til all then skada Skepp och Gods kymedelst skulle kunna åkomma, dock i the fall, som Siö-Lagens 5 Cap. Skeppmanna Balk utsätter, förblifwe wid thet, som therstädes stadgas.

Articlen V.

Om Siöfolkets friheter och förmoner.

1 §. Alle the, som antaga tienst och låta bruka sig til siö-resor uppå Swenska Coopvaerdie Skepp, såsom Under-Styrmän, Båtsmän, Kockar, Constaplar, Kypare, Timmermän, Matroser, Cajutwaktare, Kockpoikar och Lärogåssar skola och böra ifrån all personel Contribution, utskylder och pålager til Cronan, af hwad namn the wara måge, så wida the ingen annan näring idka, hädanefter och alt framgent, aldeles blifwa och wara befriade, så wäl som theras hustrur och barn, så länge theße sidstnämde äro under föräldrarnes wård, och hos them ninta föda och uppehälle*).

2 §. I lika måtto, skola ock alle förenämde Siöfarande, så i freds- som krigstider, wara frie för all wärfning och präßning til krigstienst; Och om någon Wärfware eller Officerare wärfwer eller antager en sådan person, åligger Wäre Befallningshafwande, wederbörande Magistrat, eller ock Cronobetiente, at, uppå skedd anmälning, genast then samma återtaga och uppå fri fot ställa**): Men theräst, wid förefallande krig och Örlig, til Rikets förswar och säkerhet, Rikens Flotta oumgängeligen skulle betarfwa något understöd af befarit Coopvaerdie Siömanskap; Så wilje Wi tå i Näder wara omtänkte på sådant underhåll, förplägning och förmoner för them af Coopvaerdie Siöfolk, som til samma Wär och Rikets tienst wilja låta bruka sig, och Coopvaerdie Siöfarten, wid slike tillfällen, utan skada och afsaknad skulle kunna umbära, at the, som wid förenämde händelser, uppå Cronones Örlogsflotta, sig friwilligt begifwa eller blifwa antagne, til alla delar kunna wara thermed belåtne.

3 §. Alt Siöfolk, som uppå Coopvaerdie Skepp och Fartyg tienst antager, sig bruka låter, och under warande tienst sig tilbörligen skickar och förhåller, bör oafkortat utbekomma och ninta til godo then hyra, som Skepparen med hwar och en betingat, i så måtto, at af then hyra, som för resa är sluten, betales til Siöfolket en trediedel, enär Skeppet eller Fartyget är til utgående segelfärdigt, och the andra twå trediedelarne af samma hyra, enär berörde skepp och fartyg återkommer; Dock ware Skeppsfolket skyldigt, Skeppet först at utlasta och taga seglen undan rå, jemwäl, om Skepparen så wil, hielpa til at uplägga thet, så framt thet therå orten eller i neigden sker, och Skeppsfolket therigenom icke uppehälles öfwer siorton beqwäma liggedagar, sedan the anländt hafwa, ther thet möjeligit är, eller som Rätten döma kan: Warandes Skepparen pliktig, at, under then tid, han Besättningen således behåller, låta hwar och en theraf undfå theß kost; Men om Skepparen å fram- eller återresan nödgas af hwarjehanda händelser inlöra i någon annan hamn, än thit han sig först ämnat, och Skeppsfolket hyrt hafwer, therstädes loßar, anlingen en del af then laddning, eller ock hela lasten; Så förhålles med Skeppsfolkets hyror, som för resa betingat blifwit, och theras utbetalande efter 1667 års Siö-Lag 24 Cap. Siömanna Balk. Then hyra åter, som för månad blifwit tingad, bör Skeppsfolket på följande sätt utbekomma, neml., enär Skepp och fartyg är til utgående segelfärdigt, och Skepparen wil theß resa börja, betalar han här hemma til hwar och en af theß antagne besättning en månadspenning, och om Skepparen alenast giör en enkel resa, directe ut och hem, eller ock, enär then utgående laddningen på en ort lefwereras, och barlast åter intages, til at försegla på annan ort, at antaga last tilbakars til Swerige, som också räknas för enkel resa, hafwe Skeppsfolket ingen rättighet at af Skepparen fordra någon hyra förr, än Skepp och fartyg til Swerige återkommit, utan stände tå til Skepparens egit behag och godtfinnande, huruwida han utomlands wil låta Skeppsfolket, en eller flere, efter theras förhållande, undfå en månads hyra til sin förnödenhet.

Men om Skepparen giör flere, än en resa utomlands, bör han på hwarje utrikes ort, theröfwer loßning sker och frakt är förtient, utbetala til theß Skeppsfolk och besättning en månads hyra: Hwarjemte Skepparen åligger, at på hwarje sådan utrikes ort, uti then Swenska Ministerns eller Agentens, Consulens, Commissariens, eller ock, therest inge sådane personer sinnas, uti Rederiets Correspondents eller Commissionairers närwaro, med Skeppsfolket behörigen liquidera öfwer hwad, hwar och en til then tiden wärkeligen förtient och åtniutit, samt såsom behåldning af then betingade hyran hafwer at fordra, hwilken liquidation af wederbörande underskrefwen, samt af Miniztern, Agenten, Consulen, Commissarien, Correspondenten eller Commissionairen verificerad, Skepparen genast, och innan han ifrån orten afreser, til sin Huswud-Redare bör öfwersända, samt, utom theß tillställa hwar och en af besättningen et skrifteligit bewis och Försäkrings-sedel uppå theß hafwande fordran; Skolandes Rederiet för en sådan behållning, jemte hwad besättningen än widare förtjenandes warder, wara wederbörande answarigt, och thet samma owägerligen utbetala, så snart Skeppet och besättningen återkommer, eller ock, therest någon af bemälte besättning under warande resa med döden afgår, och theß Enka eller Årswingar sig til betalnings erhållande anmäla; men om någon, under warande resa bortrymmer, eller ock, emot Skepparens låf och tillstånd, går ifrån Skeppet, eller ock antager tienst uppå främmande Skepp; Så, utom thet straff, en sådan, i fall han ertappas, kommer att undergå, hafwe han förwärkat alt, hwad af the förtiente hyror och månads penningar inneståt, äfwen som ock, theß hustru eller arfwingar ingen rätt äga thet samma widare at fordra.

4 §. Wi wele ock af Näder förunna alle Coopvaerdie Siöfarande, som segla med Swenske Coopvaerdie Skepp och Fartyg, hel eller halfferie, at, wid Skeppens eller fartygens återkomst ifrån utrikes orter, ninta theras fria förning, på följande sätt, nemligen, af them, som segla ut Österßön och til någon af Wärt Rikes hamnar och Stapelstäder ankomma, skal en Skeppare ninta en Riksdal. 16 §., en Styrman 28 §., och alle the öfrige af Besättningen, så wäl som gåßar, hwar för sig 21 §. The, som utur Nordßön samt ifrån the i Canalen belägne orter, Holland, England, Frankrike, Portugal och Spanien ankomma, böra ninta, en Skeppare sin R:dr 9 §, en Styrman tre R:dr 28 §. och the öfrige af Skeppsfolket hwarthera 2 R:dr 42 §.; men the, som komma ifrån Medelhafwet och Levanten, en Skeppare Nio R:dr, en Styrman fyra R:dr 24 §. och af then öfrige Besättningen, hwar och en tre R:dr 28 §., hwilken förning, wid Tullens clarerande godtgiöres Skepparen uppå the waror, han för sig angifwer, till full summa för Skeppare och besättning.

Och på thet hwar och en af Skepps-besättningarne må wara, om et wärkeligit åtniutande af thenna omförmälte förnings förmon och frihet, så mycket mera försäkrad, samt sielfwe altid kunna weta, til hwad summa then sig bestiger, samt således af Skepparen erhålla, hwad som wederbör; Så bör, enär Skepparen med besättningen, in för Handels Collegium här i Stockholm, och Magistraten i the öfrige Rikets Stapel-städer, sig inställer, Manlisten therstädes at uttaga, tydeligen blifwa hwar och en föreskrifwen, hwad, och huru mycket förning, then samma wid återkomsten har at åtniuta.

I lika måtto skal hwar och en Skeppare wara förpliktad, enär han theß resa fullbragt, och til någon af Swerriges Stapel-städer återkommer, at inför wederbörande Handels-Collegium eller Magistraten med Skeppsfolkets tgit, antingen munteliga eller skrifteliga widgående och intygande bewisa, thet hwar och en af besättningen theß tillständiga förning wärkeligen samt til fullo erhållit och åtniutit, och sådant alt, innan Skepparen erhållit Paß til någon ny resa*). 5 §.

*) Huruledes Skeppare och Siöfolk numera äro skyldige att betala så wäl personlig Skyddsafgift, som afgift af lön, egendom, rörelse m. m. inhemtas af 1 och 2 Art. Berw. Förordn. d. 14 Maj 1835; innehållande 5 Art. 157 §. i samma Förordn. föreskrift för siömanshusens föreståndare att för det wid siömanshusen skattskrifne och i deras rullor intagne siöfolk debitera och uppbära hela beloppet af wederbörande åswensom öfriga personela Krono-utskylder.

Angående de afgifter som böra utgå ej mindre af Skeppare och siöfolk till fattigwårds-anstalterna, än af in- och utländska fartyg till siömanshusen; se K. Förordn. d. 3 Jul. 1811 och K. Kung. d. 7 Aug. 1828; anmärkte här nedan.

**) Jemför härtill 7 § 6 mom. Wärfnings-Stadgan d. 7 Apr. 1802, här ofwan införd.

*) Om den förning Skeppare och siöfolk böra tillgodonjuta;

5 §. Ingen hafwe makt at anhälla eller bysättia låta någon Coopvaerdie skepps betient, högre eller lägre, utur någon segelfärdigt skepp för giäld-sak skul, utan gods hans, thet han inom eller utom bord häfwer, må man lagligen antasta, ther skulden riktig är: Och gänge sedan thermed, som med all annan giäld, utom samme skepps betients eller skepps uppehäll ifrån theras resa, som ärnad war: icke eller bör någon skepps betient, högre eller lägre, för mindre brott uti häkte sättas och qwarhällas, när theß Skeppare eller Redare för honom i borgen går.

6 §. Och på thet the Coopvaerdie siöfarande, som antingen under theras resor, igenom siönöd förlorat eller bortmist theras medhafwande egendom och skada lidit, eller ock, på et och annat sätt, under och uti theras tienst, blifwit skadade til hälsa och lemmar, eller ock, för ålderdom och bräckligheter skul, icke widare kunna giöra tienst til siös, och i så mätto förwärfwa sig och the sina födan, måge, wid slike förefallande händelser och tilfällen, hafwa at hugna sig af hielp, understöd, omwärdnad och underhäll; Så hafwe Wi i Nåder förordnat, at om slike nödlidande personer besinna sig utom Wärt Rike, uti något sådant olyckeligit och beträngt tillstånd, skola Wåre på samma utrikes orter wistände Ministrer, Agenter, Consuler eller Commissarier wara förpliktade, at, af the thertil anslagne medel, låta merförmälte nödlidande, efter omständigheterne, niuta all möjelig hielp och understöd, samt theßutom så föranstalta, at the, som ännu kunna giöra tienst, måge antingen blifwa antagne på the ther å orterne, eller annorstädes liggande Swenske Skepp, eller ock, wid någon lägenhet, öfwerföras til Fäderneslandet, alt som thet bequämligast och til the nödlidandes bästa sig göra låter: Men om slike nödlidande icke äro i stånd at widare giöra tienst til siös; så böra the hem til Swerige förskaffas, at så wäl, som alle andre Coopvaerdie Siömän, hwilka, som ofwanförmält är, antingen under och uti theras tienst, blifwit skadade til hälsa och lemmar, eller ock, för ålderdom och bräckligheter skull, icke widare kunna tiena, under hela theras återstående lefnads tid, niuta, wid Coopvaerdie Siömanshuset, hwarom uti then följande 6 Articuln förmäles, theras årliga underhäll *).

Articlen VI.

Om Siömanshuset.

1 §. Til upprättan- och underhållande af et Coopvaerdie Siömanshus här uti Wärt Rike, hwaresi the af Coopvaerdie Siöfolk, som antingen under och uti tienst på Swenske Coopvaerdie-Skepp, lidit någon skada til hälsa och lemmar, eller ock uti förbemälte tienst tilbragt theras år, och för ålderdom samt bräckligheter skull, icke widare tienst kunna giöra, måge, uppå theras återstående lefnadstid, niuta et wist årligit underhäll; Hafwe Wi i Nåder welat förordna, at, för hwarje resa, som Swenske Coopvaerdie Skepp och Fartyg giöra ifrån Swerige, Pommern och Finland til utrikes Orter, så wäl som ock för the resor, Swenske Skiepp giöra på frakt ifrån then ena utrikes Orten till then andra, skal, wid Skeppens och Fartygens återkomst til några af Wärt Rikes Hamnar och Städer, hwar och en Skeppare af theß förtiente hyra, eller månadspenning, betala til Siömanshuset Fyra öre, en Styrman try öre, och alle the öfrige af besättningen Tu öre Kopparmynt för hwarje plät, räknad til Sex daler dito mynt; Hwilken afgift Skepparen för sig och besättningen bör här i Stockholm uti Stabsens Handels-Collegio, och uti the andre Stapelstäderne hos Magistraten, asleswerera, enär han, efter föregående 3 Art. 6 §. sig med besättningen på förenämde Ort inställer **).

2 §. Äfwen skola ock ägare eller Redare af alla Swenska Coopvaerdie Skepp och Fartyg, som segla på utrikes orter, hwarje gång, som Skeppen och Fartygen ifrån utrikes resor hemkomma, betala Siömanshus afgift, med 12 öre Kopparmynt för hwarje läst, som theras Skepp och Fartyg hålla.

3 §. I lika mätto bör ock then andel af alle the böter, hwilka wid förefallande Siö-twister, eller emot Siö-lagen och thetta Reglemente begångne förseelser them sakfallom pålägges, som the fattige tilhörer, af wederbörande Domare och Befallningshafwande, thetta område Coopvaerdie Siömanshus tilställas, och sådant, wid hwarie års slut, utan försummelse eller uppehäll. Siömanshus-Cassan bör ock tilflyta alle the Penningar och böter, som om Skeppsbord uti fattigbyßorne inflyta, hwilka Skepparne, wid hwart års slut, eller wid hemkomsten ifrån längre resor, asleswerera böra. Börande fattigbyßorne wara försedde med rigtige lås, och nycklarne förwaras af Directionen här i Stockholm, men af Magistraten i the öfrige Städerne. Sammaledes böra alla the Hyror eller Månadspenningar Siömanshuset tilfalla, hwilka, efter thetta Reglemente, blifwa förklarade, såsom förwärkade.

4 §. Wi wilje ock i Nåder tilstädja, at en Collect om året, öfwer hela Wärt Rike och alle theß underliggande Provincer, må uti Kyrkorne samlas för thetta område Coopvaerdie Siömanshus.

5 §. Likaledes skola ock Siömanshuset tilfalla alle the friwillige afgifter til the fattige, som wid förlikningar eller Compromisser uti Siö-saker wid Skepps och Skeps-parters försäljande, igenom eller utom Auction, samt andra thylika tilfällen, wederbörande pläga utgifwa.

6 §. Thetta Siömanshus bör ständigt hållas här uti Wärt Kongl. Residence Stockholm, samt förwaltas och föreståas af sem Köpmän, som reda uti Skepp, och twenne Coopvaerdie Skeppare, som ther til tid och lägenhet hafwa, hwarandes ingen af förenämde Directeurer af Siömanshus-Cassan begära eller taga någon lön och arfwode, för theß wid thenna syssla och förrättning hafwande beswär.

7 §. The uti föregående §. omförmälte Directeurer utwäljas på thet sättet, at thet Handlande Borgerskapet af Skepps Rederierne här i Stockholm in för Magistraten, igenom slutne Voterings-Sedlar, wäljer och utnämner the sem af theras medel, som til Directeurer komma at förordnas, och samtelige härwarande Coopvaerdie Skeppare, som förrätta utrikes Seglation, utwälja på lika sätt twenne besarne och förståndige Coopvaerdie Skeppare, som härstädes äro Borgare, och sit hemwist hafwa: Börande the af förenämde, som wid walet erhålla mästa rösterne, sedermera af Wärt och Rikens Commerce-Collegio med behörige Constitutorialer, til thenna område syslas förwaltande, blifwa förordne.

8 §. Theße Siömanshus Directeurer böra i så mätto framdeles ombytas, at, wid hwarje twenne års förlopp, uti Decembris Månad, låter Magistraten här i Staden uppå Rådstufwan sammankalla samtelige thenna Stadens handlande Borgerskap af Skepps Rederierne, så wäl som the tå för tiden hemmawarande Coopvaerdie Skeppare, af hwilka, sedan första gången af tå warande Directeurer twenne handlande och en Skeppare, igenom lottning afgådt, men sedermera altid the äldste afgå, thet förra, på sätt, som i näst föregående 7 §. föreskrifwes, utwäljer then ena gången twå, och then andra gången tre af theras medel, som för the tillkommande 2:ne åren böra tillika med them, som wid Directionen qwarblifwa, antaga sig Directeurs syslan wid Siömanshuset, och the sednare åter utwälja, på lika sätt, en Coopvaerdie Skeppare uti thens ställe, som wid samma tilfälle äfwen kommer at afgå.

9 §. Betieningen wid thetta Siömanshus, så wäl som ock, at giöra Waterschouten uti theß sysla och förrättning, hwarom uti följande 7 Articuln förmäles, behörigt biträde, bör bestå af en Contoirs Skrifware och twenne betiente, hwilke af Directeurerne sielfwe komma at til- och afsättas, samt af them med tienlige Instructioner förses, och åtniuta then lön, som Directeurerne pröfwa, at the förtiena, och werket täla kan: Blifwande therjemte så wäl Waterschouten, som ofwanberörde betiente tagne uti Kongl. Maj:ts Nådige hägn och Beskydd, enligit Protectorial-Placatet för Tull-Betiente.

10 §. En gång i hwarje Månad, böra theße omförmälte Directeurer, uti thet rum, hwaresi Waterschouts Contoiret kommer at hållas, sammanträda, och tå, ej allenast igenomse Siömanshusets Böcker och Räkenskaper, med hwad ther til hörer, utan ock företaga och giöra, hwad, til Directionens förrättning och giöromål, efter förefallande omständigheter, höra mände: Men om sådane mål och angelägenheter skulle fordra Directionens tidigare och oftare sammanträde, än här ofwanföre utsatt blifwit, böra the äfwen sådant giöra, så at icke något må blifwa försummat, hwad, til Siömanshusets bästa och angelägenheters befordrande, lända kan.

11 §. Utom theße nu omrörde sammankomster, böra Directeurerne, til at utdela underhäll för them, som wid Siömanshus Cassan thet samma åtniuta, i början af hwarje quartal eller fierdedels år, träda tilsammans, och tå låta tildela hwar och en af Pensionairerne, hwad honom för thet tå instundande quartalet, blifwit uti underhäll tillagt, hwilket ock, uti Directeurernes egen närwaro, wederbörande eller

---

se widare 24 §. i underrättelserne wid Tull-taxan d. 30 Jun. 1835, införd wid slutet af 2 Cap. d. B.

*) Angående å utrikes ort wistande nödställde siömäns hemförskaffande; se K. Br. d. 12 Maj 1813 och Com. Coll. Circ. d. 27 Oct. 1819, anmärkte wid slutet af 2 Cap. d. B.

Att Coopv. skeppare i wissa fall böra erhålla tillåtelse att försörja sig med sådan handel, som kan pröfwas wara dem lostig och anständig; wisar K. Res. på Coopv. Skepp. Societ. supplik d. 11 Aug. 1756, anm. wid 4 Cap. 1 §. d. B.; äfwensom att skeppares och siömäns hustrur äro berättigade att idka wissa för dem lämplige näringar, inhemtas af Com. Coll. Kung. d. 27 Jul. 1778, anm. wid 2 §. ib.

Om de förmoner, som i öfrigt böra skeppare och siöfolk tillgodokomma så wäl i afseende på understöd wa, som för deras enkor och barn, som ock wid tillsättande af wissa för dem lämpliga tjenster m. m.; se Danckwardts Sammandr. af Com. Författn. pag. 411.

**) 1 och 2 §. §. af denna Art. böra jemföras med K. Kung. d. 27 Aug. 1828, här nedan införd.

eller theras laga fullmäktige, bör tillställas och til them utbetalas.

12 §. Directeurerne åligger wid förenämde underhålls determinerande, at, utom then stäliga åtskillnad, som giö- och sysla, äfwenwäl noga undersöka en och hwars tienstetid, upförande under Siötienſten, förwärfwade fickelighet uti Siömans wäsendet, beskaffenheten af theß ålder eller siukdom, jemte thes närwarande tillstånd och wilkor, så wäl som andre flere nödige omständigheter; hwarefter sedan Directeurerne hafwa at inrätta underhället för hwar och en, så at wederbörande måge kunna hafwa theras tilbörliga och nöproportionerade til en wiß summa, för Skeppare, ifrån Tu hundrade femtijo til Twåhundrade daler: och för the gemeler Koppmt årligen. The fattige och nödlidande siöfaranderifrån farit til siös på Coopvaerdie Skepp; böra, med wederbörande Magistraters bewis, intyga om theras tillstånd och wilkor, och åligger Magistraterne i bemälte bewis at tydeligen införa, huru länge hwar och en tient, om theß upförande, förwärfwade fickelighet, ålder, siukdom eller bräckelighet, med mera, hwarefter them underhället, på sätt, som förbemält är, af Directeurerne tildelas.

13 §. För hwarje år, böra Siömanshus böckerne särskilt slutas, och sådant inom then första Februarii uti thet näſtföljande året oſelbart wara skedt och fullbordat.

Articlen VII.

Om *Waterschouten* eller Skepps Ombudsmän.

1 §. En Waterschout, bör wara en förståndig, och uti Seglationen försaren och beprößwad Man, inföd Swensk, samt af the är och then sirka, at han thetta sit embete, med all erfordérlig flit, wakſamhet och eſtertryck förwalta kan.

2 §. Thenne omförmälte Waterschout bör således utwäljas, at samtelige hemmawarande Coopvaerdie Skeppare under sig utwälja trenne til thenne syslan fickelige Män, som äga the, uti förenämnde 1 §. uprepade egensképer, af hwilka trenne i så mått föreslagne, Directionen wid Siömanshuſet äger at wälja och antaga then, som til Waterschout kommer at förordnas.

3 §. Waterschouten tilkommer, at wid förefallande tilfällen, och enär antingen någon Coopvaerdie Skeppare antager siöfolk och besättning uppå theß Skepp och Fartyg til utrikes Seglation, eller ock, då någon af Coopvaerdie Siöfolk sig hos Waterschouten anmäler, til at erhålla tienſt på Coopvaerdie Skepp, noga pröfwa hwars och ens insikt, fickelighet och erfarenhet uti the stycker, som til Siömans wäſendet höra, på thet hwar och en må blifwa brukad och befordrad til then tienſt och syssla, som han kan wara tienlig och fickelig til, och således å ena sidan Redare, Befraktare och Skeppare hafwa all tilförlätelig säkerhet om Siöfolkets och besättningarnes werkeliga beskaffenhet, samt, å andra sidan, hwar och en Coopvaerdie Siöman, wara förwißad om then tienſt och hyra, som honom rätteligen bör updragas och tildelas.

4 §. Til then ändan skal hos Waterschouten, uppå theß Contoir, hwar och en Coopvaerdie-Skeppare, som til utrikes orter är sinnad at segla, innan han, på sätt, som föregående IV Art. 3 §. förmäler, uti Handels Collegio här i Stockholm theß Man-lista ingifwer, sig inställa, med hela sin antagne eller hafwande besättning, och hos bemälte Waterschout anmäla; hwartil hwar och en blifwit antagen; samt tå, med besättningen sluta om wiß hyra, antingen för reſa, eller månadswis: Börandes Waterschouten sedan lemna Skepparen then Man-lista uppå besättningen, som, jemte Waterschouten, Skepparen underskrifwer, och hwilken uti Handels Collegio kommer at ingifwas.

5 §. Likaledes böra och alla the, som äro sinnade at antaga tienſt uppå Coopvaerdie Skepp och fartyg til utrikes Seglation, sig hos Waterschouten, uppå theß Contoir, angifwa; therstädes låta theras namn antekna, och theras ägande fickelighet beprößwa, på thet, wid förefallande tilfällen, och enär Skeppare åstunda folk och besättning, Waterschouten må wara i stånd, at thermed kunna gå wederbörande tilhanda.

6 §. Waterschouten åligger, at, uti sit Contoir, tillika med then wid Siömanshuſet antagne Contoirs Skrifwaren, och twenne betiente, dageligen wara tillstädes, för middagarne ifrån kl. 8 til 12 och efter middagarne ifrån kl. 2 til 6 på the tider om året, som siöfarten påstår, men, på then öfriga tiden, böra bemälte personer allenaſt för middagarne uti Contoiret sig inſinna, och tilkommer them, at med all slit och wakſamhet beſörja, at noga och tilförlätelig antekning hålles öfwer alt Coopvaerdie siöfolk, som sig therstädes anmäler; I lika mått, at the förteckningar, som ifrån wederbörande Magistrater och Handels Collegium, til Wärt och Rikſens Commerce Collegium, uppå utgående och hemkommande Coopvaerdie siöfolk, hwar tredje månad, insändas, måge behörigen affordras och uti Contoiret registrerade warda.

7 §. Wid förefallande händelser, at en eller flere af någon Besättning, som af Coopvaerdie-Skeppare blifwit antagen, och med hwilken Skepparen uti Waterschoutens närwaro om wiß hyra slutit, skulle antingen wisa någon motwilja och genstráfwoghet, eller ock hemligen sig undandrar, eller ock aldeles bortrymmer, åligger Waterschouten, at, på alt möjeligit sätt, göra Skepparen biträde, til at bringa then ohörsamma til lydna, genom the tilförordnade betienterne, låta upspana them, som sig undanhålla, och för öfrigit efterslå the förrymda: Och på thet Waterschoutenhärutinnan må, med så mycket mera eftertryck, kunna bispringa them, som honom i slike fall anlitande warda, åligger thet Wäre Befallnings- och Dom-hafwande, så wäl som the publique wakterne, at, uppå stedd anmälan, lemna bemälte Waterschout all willig och skyndesam handräckning, uti hwad förberört är, äfwen som ock wederbörande Domare och Executorer skola wara förpliktade, at genast, samt utan all widlyftighet eller uppehåll, afgiöra the mål, som Waterschouten emot the brottslige anmälandes warder.

8 §. Alla mindre mål, twister och irringar, som emellan Skepparen och skeppsfolket, eller ock theße sidstnämde emellan, kunna hända och förefalla, hwilkas laga utrönande, wid Domstolarne, kunde hindra then ene eller then andre uti theß tienſt och syssla, bör Waterschouten, tå slike mål hos honom warda anmälte, på thet högſta låta sig wara angelägit, at bilägga, therwid tilseendes, at ingen, oskyldigt wis, må förolämpas, samt at hwar och en wederbörligen må tillhållas at giöra, hwad honom åligger och tilkommer, samt att för öfrigt, god enighet och samdräktighet, så wäl emellan Skeppare och besättning, som thenna sidstnämde emellan, må stiftas, underhållas och befästas.

9 §. Theßutom bör Waterschouten, wid tid och tilfälle, och enär Siömanshus-Direction sådant för nödigt anser, gå bemälte Direction tilhanda, uti thet, som antingen til Directionens underrättelse af bemälte Waterschout kan åstundas, eller ock, uppå något åtgiörande af theß Embete ankommer: Hafwandes han för thetta, så wäl som thet öfriga af theß syssla och förrättning, at niuta then lön årligen som Siömanshus Directionen pröfwar inrättningen kunna tåla, och Waterschouten skäligen förtienar, samt utom theß, at, wid meromrörde syssla bibehållas, så länge Directionen finner, at han sit Embete wäl och förswarligen förestår, och ofabemälte Direction til honom hafwer förtroende: i annor händelse, warde han ifrån theß syssla och beställning entledigad, och wederbörande äge frihet, på sätt och wis, som i thenna Articuls 2 §. föreskrifwes, at utwälja en annan i theß ställe. Thet alle, &c.

Emedan den för siömännen uti 1748 års Reglemente föreskrifne ed icke innehåller någon förbindelse för karlen, att utomlands ej gå ur sin antagna, samt wid utmönstringen anteknade tienſt, och blifwa borta ur riket; fördenskull bör sådant nödwändigt uti samma ed införas, och hwarje karl derigenom förpligtas, att wara deß skeppare och fartyg följaktig tillbaka i riket, der icke omständigheterne wid något besynnerligt tillfälle kunde fordra, att den ene Swenske skepparen i öppna sjön, eller wid någon utrikes hamn, lemnade en annan inhemſk skeppare en eller flere af deß besättning, i hwilken händelse en sådan karl, i stöd af sin ed, likaledes bör wara den senare skepparen följaktig, och den förre som honom afstält, wid återkomſten underrätta Waterschouten derom, att det i rullan anteknas kan. K. Förkl. d. 12 Aug. 1752, §. 3.

Hwad stapelstädernes underdånige ansökning widkommer, att blifwa förſtonte för de dem, igenom Reglementet för Coopv. Skeppare och siöfolk d. 30 Mars 1748 1 Art. 3 §. samt Förkl. deröfwer d. 12 Aug. 1752 ålagde qwartals-förslagers insändande till Commerce-Collegium, öfwer alt till och ifrån utrikes orter utgående och ankommande Swenſkt siöfolk; Så will Kongl. Maj:t i Nåder hafwa tillåtit att stapelstädernes Magistrater, eller sjömanshusen i de städer, der sådana inrättade äro, i stället för de hittintill påbudne qwartals-förteckningar måge, wid hwart års slut, eller aldraſiſt inom Januarii månads utgång det följande året och det wid anſwar, till förbemälte Collegium insända en noga och tillräckelig förtekning och underrättelse på alt det siöfolk som det året werkeligen warit uti fart på den stadens fartyg, samt uti orten sig befinner, så wäl som det, hwilket på utewarande fartyg sinnes wara förhyrt. K. Resk. d. 19 Jan. 1757, §. 7. Warandes genom Com. Coll. Circ. d. 12 Mars 1783 i detta ämne ytterligare stadgadt, att sjömanshusen och i de städer der sådana icke äro Magistraterne, skola wid början af hwarje år upprätta ej allenaſt fullständigt förslag öfwer hwarje stads, wid föregående December månads slut, å utrikes-sjöresor stadde fartyg, jemte deräwarande siöfolk, utan ock särskilt noggrann förteckning å de fartyg, hwilka det förflutna året blifwit försålde, förolyckade eller wid årets slut warit hemma, tillika med det siöfolk, som under samma tid omkommit, dödt, rymt och ej blifwit hemförskaffadt m. m., hwilka förslag och förteckningar, upprättade enligt föreskrifwet formulair (aftryckt i Danckwardts sammandrag af Com. Författn. pag. 421) och deräwarande anmärkningar, Magistraterne böra till Commerce-Collegium insända från de städer, der sjömanshus finnas

nas, med nästa post efter den 1 Febr. hwarförinnan sjömanshuset skall hafwa dem till samma Magistrat aflemnat, samt i andra städer der Magistrat sådana handlingar sjelf upprättat inom sistberörde dag och det wid wite af åtta skillingar för hwar öfwerskjutande dag, som wederbörande slik skyldighet försummar.

Uti sjömans-contoiret bör eller får ingen antagas, som med wederbörande Konungens Befallningshafwandes eller Magistrats intyg, icke kan wisa sig hafwa tillstånd och frihet att gå utur Länet eller staden och sig wid sjömanshuset anmäla samt der taga tjenst och tillika kan uppte behörigt och godt witnesbörd af deß sockne- eller stads-prest om sin förda lefnad och ägande frägd, hwilka witnesbörder wid karlens antagande, böra aflemnas till Waterschouten, och wid contoret förwaras och registreras, antingen wid sjelfwa enrolleringe-rullan eller uti särskilt band. Anmäler sig någon utan sådana bewis, bör han återwisas och genom wederbörandes försorg föras till den ort och ställe, hwarifrån han utan tillstånd kommen är. K. Förkl. d. 12 Aug. 1752 §. 1.

En sådan karl skall, jemte namn, födelseort och ålder, samt om han är gift eller ogift, wid inskrifningen på det nogaste i rullan beskrifwas till alla yttre delar af deß kropp såsom till ansikte, ögon, hår, längd, tjocklek och så widare, samt om han på någon ledamot har något särskilt och synnerligt tecken eller märke, på det han sedermera må kunna efterlysas och uppsökas, i fall han ändå skulle hålla sig undan eller rymma; Och hwad i anseende till karlarne sålunda är stadgadt, bör äfwen iakttagas, hwad goßarne angår. 2 §. ib.

Genom nådig skrifwelse den 5 i denna månad har K:gl. Maj:t gifwit Commerce-Collegium tillkänna det K:gl. Maj:t i nåder funnit godt förordna, att hwar och en som will idka utrikes sjöfart, bör, när han wid sjömanshuset förhyres, der förete bewis öfwer sin lefnad och frägd ifrån wederbörande presterskap i den församling, hwartill han hörer, hwilket bewis, i stället för att, såsom hittills wid sjömanshuset förwaras, bör der påskrifwas och till den förhyrda återställas, för att wid inträffande behof på utrikes orter wara att tillgå; men att då det händer att sjöfarande wid återkomsten anlända till andra ställen än bemorter och genast derifrån låta sig förhyra, Kongl. Maj:t funnit skyldigheten att wid hwarje resa anskaffa nya prestbewis, äga rum endast för de sjömän, som öfwer wintern uppehållit sig hemma och wid derefter skeende utresa förhyras; och bör, till winnande af nödig upplysning wid frägor om sjöfolks giftermål utomlands, i prestbewisen utsättas, om de personer, som dermed förses, äro gifte eller till ägtenskap ledige, i likhet med hwad sjömanshus-contoiren angående denna omständighets anteckning i rullorne är i 2 §. af K. Förordn. d. 12 Aug. 1752 föreskrifwet. Com. Coll. Kung. d. 27 Apr. 1808.

Wi CARL JOHAN m. göre weterligt: att sedan fråga uppstått huruwida sjöman, som är wid Sjömanshus enrollerad, må, efter det han blifwit afmönstrad från det Coopvaerdie-fartyg, hwarå han warit förhyrd, äga att, utan föregången anmälan hos samma Sjömanshus, åtaga sig annan enskild tjenst, samt derwid blifwit i underdånighet upplyst, att något beständt stadgande icke wore meddeladt huru förhållas bör, då Swensk Sjöman antager tjenst hos enskild person eller låter förhyra sig i någon annan stad än den, wid hwars Sjömanhus han blifwit inskrifwen; Wi, för att dels sätta Sjömanshusen i tillfälle att hålla ordning och reda på sjöfolks-personalen, dels ock undanröja all owißhet och deraf föranledda twister, så wäl i fråga om sjömäns rättighet att emottaga städja till annan tjenst, som angående de wilkor, hwarunder sjöfolk må i sådan egenskap njuta laga förswar, funnit godt i deßa hänseenden i Nåder meddela följande allmänna föreskrifter, hwilka ifrån och med nästa år böra tjena till efterrättelse, nemligen:

1:o Att Sjöman, som i sådan egenskap åstundar laga förswar, skall, innan han antager förhyrning, hos Sjömanshuset eller, der sådant ej finnes, hos Magistraten i samma stad inskrifwa sig i den förteckning eller så kallade rulla, som öfwer derstädes antagne sjömän bör föras, samt, då han å landet antager sjötjenst och ej förut är inskrifwen i någon Swensk stads sjömansrulla, uppgifwa sig såsom sjöman wid den mantalsskrifning, som infaller näst före eller efter den dag, förhyrningen sker.

2:o Att sjöman, inskrifwen hos Sjömanshus eller Magistrat, skall förses med ett antagningsbewis, hwari bör utsättas, att sjömannen ej äger att, utan föregången anmälan hos samma Sjömanshus eller Magistrat och derifrån erhållit afsked, låta wid annat Sjömanshus eller annan Magistrat sig till sjötjenst enrollera eller antaga krigstjenst eller emottaga städja hos enskild person; sjöman deck, hädanefter som hittills, obetaget att, under de tider som han ej idkar sjöfart, genom arbete hos andra söka sin bergning: böranде Sjömanshusen och Magistraterne, då sjöman i annan stad, än der han är enrollerad, förhyres, alltid tillhålla sjömannen att förete antagnings-bewis från det Sjömanshus eller den Magistrat, der han är såsom sjöman inskrifwen.

3:o Att öfwer alla de sjömän, som förhyra sig i annan stad än den, hwaräst de såsom sjömän låtit inskrifwa sig, skall Sjömanshuset eller, der sådant ej finnes, Magistraten föra serskild förteckning för året, hwaraf utdrag bör genom Magistratens försorg i den stad, der förhyrningen ägt rum, wid början af hwarje år meddelas Magistraterne i de städer, i hwilkas rullor sjömännen äro inskrifne: skolande derefter Magistraterne i de städer, der Sjömanshus finnas, samma utdrag öfwerlemna till Sjömanshusen för anteckning i sjömansrullorna.

4:o Att i Riket warande sjömän, som utan bewisligt sjukdomsförfall eller i följd af ålderdom, som gör honom till widare sjötjenst oduglig, längre tid än twänne år afhåller sig från sådan tjenst, ej är berättigad att i egenskap af sjöman njuta laga förswar: skolande i sådant fall sjöman, om han är i stad inskrifwen, utur sjömansrullan afföras, och, om han å landet är mantalsskrifwen, icke tillåtas att ytterligare såsom sjöman warda wid mantalsskrifningen anteckнad, innan han wisar sig å nyo hafwa å fartyg antagit förhyrning.

5:o Att om sjöman, som afseglat till utrikes ort, ej låter på trenne år afhöra sig wid det Sjömanshus eller hos den Magistrat, der han är å sjötjenst inskrifwen, Sjömanshuset eller Magistraten då genast skall söka från Rederiet af det fartyg, hwarmed sjömannen sednast afseglat, förskaffa sig upplysning, huruwida samma fartyg ännu uppehåller sig på utrikes ort, om sjömannen fortfar att derå tjenstgöra, eller om sjömannen rymt eller afsidit, i hwilka bägge fall, äfwensom då, oaktadt wederbörliga efterspaningar och förfrågningar, inga underrättelser på trenne års tid kunnat om sjöman erhållas, denne bör utur sjömansrullan afföras.

6:o Att, då Coopvaerdie sjöman antingen i följd af egen anmälan eller dödsfall, eller rymning, eller upphörande med sjötjenst, afföres utur sjömansrullan, Sjömanshus-Directionen eller, der Sjömanshus ej finnes, Magistraten åligger att, så widt ske kan, infordra det betyg om inskrifningen i nämnda rulla, som för sådan sjöman blifwit utfärdadt. K. Kung. angående särskilta controller i afseende på de å coopverdie-fartyg förhyrde sjömän, d. 7 Febr. 1835.

ADOLPH FRIEDRICH, m. Wi hafwe i nåder låtit Oß föredragas Eder underd. skrifwelse af den 29 sistl. Maré, derutinnan Ni, i anledning af ett förekommit mål rörande Matrosen N., som ifrån ett Swenskt skepp skall förlidet år från Lißabon bortrymt, och utom på bemälte skepp qwarlemnade kläder, hast innestående lyra till 41 dal. 8 öre kopparmynt samt eljest några fordringar hos en del af besättningen, Eder i underd. förfrågen om rätta förståndet af 3 Art. 4 §. samt 6 Art. 3 §. uti Wårt d. 30 Mars 1748 utfärdade reglemente, hwarefter Coopvaerdie-skeppare och skeppsfolk hafwa sig att rätta. Och förmälen Ni, att som hwad innestående lyror angår, 5 Art. 3 §. i berörde reglemente stadgar, att en förrymd sjöman, utom det han, efter 3 Art. 4 §. förlorar rättigheten till arfstagande här i riket, hwilken sjömanshuset tillfaller, jemwäl förwerkat alla förtjenta och innestående lyror, så att deß hustru och arfwingar dertill ej någon rätt äga; så synes sjömanshuset till samma förbrutna lyror, ej mindre än till det en sådan sjöman tillfallande arf, wara berättigadt; men widkommande sedan all annan den förrymdas egendom, så emedan en sådan sjömans brott ej synes wara af så swår beskaffenhet, att, utom förlusten af förwäntedt arf och innestående lyror, han ock skulle förwerkat all annan sin egendom; ty hemställen Ni underdånigst, om icke Oß skulle täckas förklara, det bör, undantagande innestående lyror och månadspenningar allt annat en ifrån fartyget förrymd sjömans gods och egendom, icke sjömanshuset, utan hans hustru och arfwingar, som dertill efter lag äro berättigade, tillfalla, men att slik egendom, i händelse af dana-arf, borde komma sjömanshuset till godo.

Häruppå länder Eder till nådigt swar, det Wi förbe rörde Ebert underdåniga hemställande angående rätta förståndet af 3 Art. 4 §. och 6 Art. 3 §. af mer högstberörde reglemente i nåder bifalle. K. Br. till Com. Coll. d. 20 Dec. 1754.

Hos K. M. har i nådigt öfwerwägande kommit, att, som uti 3 Art. 4 §. i K. Regl. d. 30 Mars 1748, wäl är wordet förordnadt, huru de sjömän böra anses, som uppå Coopvaerdie-skepp sig låtit städja, men härifrån rymma utomlands, der antaga främmande tjenst och antingen alldeles blifwa borta, eller ock ångra deras brott och sig godwilligt i Riket åter inställa; men icke något uttryckeligen blifwit stadgadt om dem, hwilke, efter antagen tjenst uppå något skepp, utan någon liden brist af underhåll, derifrån utomlands rymma, och, efter tagen flygt, gripne, samt i Riket åter införde warda; så har K. M. i nåder funnit godt att derom, till allmän efterrättelse förordna:

Och alldenstund 4 §. uti 3 Art. af förenämnde K. Regl. tydligen förmår, att de sjömän, som hemma i landet afwika, skola, då de fasttagne blifwit, återbära den städja och hyra de bekommit, samt plikta med spö eller watten och bröd, efter omständigheterna, och det ej kan anses för mindre, utan fast mera af swårare beskaffenhet, och föra med sig större skada och olägenheter för rederier och sjöfart, enär rymmandet sker utomlands, än då sådant inom Riket sig tillbrager, och följaktligen den brottslige derigenom gjort sig skyldig, om ej till swårare, åtminstone till lika straff, som

som för rymmande hemma i landet stadgadt är; Fördenskull will K. M. härmedelst förklara, att de, som utomlands rymma från det skepp, deruppå de förhyrde warit, utan liäter införde warda, icke allenast återbära allt, hwad de i sådja, så wäl som lego och hyra, af Skepparen bekommit, efter omständigheterne, hwilket domaren wid slike förekommande mål åligger, efter brottets swårare eller lindrigare beskaffenhet, att pröfwa. K. Förordn. d. 26 Nov. 1761.

Ersår Consul att förrymd sjöman uppehåller sig å utrikes ort, skall han, i fall sjömannen är Swensk, underrätta honom om hwad i K. Regl. d. 30 Mars 1748 är stadgadt angående rymmare, samt, i händelse sjömannen åstundar att erhålla pardon, anmäla sådant i Commerce-Collegium tillika med de omständigheter, som Consuln anser förenliga till bifall dertill. K. Consuls-Stadg. d. 9 Apr. 1830, Art. 3, §. 19, införd wid 2 Cap. H. B.

Den Skeppare, som hemkommer med mindre besättning än han hade ut, bör på det nogaste examineras om orsaken dertill, samt hwarest och huru han förlorat den eller dem, som fattas, och följaktligen bör icke heller någon Skeppare äga frihet att, före afmönstringen, mindre på främmande orter, driswa ifrån sig en eller flere af besättningen, såsom det finnes hitintills flere gånger wara skedt, utan skall hwar och en wara förbunden, att föra sitt folk tillbaka, och det under arrest, om ej annorlunda ske kan. K. Förkl. d. 12 Aug. 1752, §. 3.

Alla Swenske Skeppare, så the äro färdige att segla ifrån inrikes hamn till utrikes ort med theras Skepp, skola i Stockholm uti Handels-Collegio och i the öfrige städerne inför Magistraterne inställa sig jemte theras Skeppsfolk, och ther noga låta antekna hwars och ens namn, hemwist och födelseort, samt om the äro gifte eller ogifte, jemwäl hwad hwar och en af them antingen månadteligen eller för hela resan uti hyra undfår, hwilket allt uppå thet bewis, som Skepparen tå meddelas, skall wara uppfördt. Skepparen åligger att hafwa med sig tillbaka thet Swenske Skeppsfolket, som han bortförde, wid Ethundra Dal. Silfwmts plikt för hwar och en, som borto bliswer, så framt Skepparen icke kan bewisa, at then samme rymt och olofwande gått ifrån Skeppet, på hwilken händelse Skepparen, om han är stadd på sådan ort, ther Swensk Agent, Consul eller Commissarius är, hafwer af them at söka biträde om then rymdes återställande. Så snart Skeppare til sådan ort ankomma, böra the wid förenämde wite med samtelige sjöfolket insinna sig hos Agenten, Consulen eller Commissarien och upwisa förteckning på Besättningen, samt likaledes wid afseglandet therifrån låta manskapet therefter öfwerses och förteckningen påskrifwas, med bewittnande om theß upwisande och manskapets beskaffenhet, för hwilket alt någon särskild betalning af Skepparen icke fordras eller tagas skal. Enär Skeppen efter fulländade resor hemkomma, skola Skepparne strax, wid öfwan utsatte plikt, med samtelige skeppsfolket, åter på förberörde ställen sig insinna, tå folket efter then medhafwande manlistan skola upropas och förhöras, och, ther en eller annan skulle felas, bör Skepparen göra bestå, hwar then samma tagit wägen, och så framt någon utomlands olofligen eller på annat sätt skulle hafwa gått ifrån Skeppet, therpå laga bewis upte, men i annor händelse plikta, som förr bemält är. Skeppare, som nyttia hyrde Krono-Båtsmän, skola under resorne hafwa tilbörlig omwårdnad om them och theras skötsel under sjukdomar, samt alt giörligit inseende, at the i land ej få tilfälle at rymma, eller begifwa sig i främmande tienst; men om någon Båtsman rymmer, och afwiker ifrån thet fartyg, hwarpå han låtit sig förhyra, then anses, när han ertappas, med lika straff, som hade han rymt ifrån Cronans tienst och commendering. Siömän som på Coopvaerdie Skepp låtit sig sådja, och sedermera bortrymma, skola, om thet sker hemma i landet, warda allmänneligen efterslagne; och, i fall the ertappas, böra theße så wäl som the, hwilka, utan liden brist af underhåll, utomlands rymma ifrån thet skepp, hwaruppå the förhyrde warit, tå the fasttagne och i Riket åter införde warda, icke allenast återbära alt hwad the i sådja, så wäl som lego och hyra, af Skepparen bekommit, utan ock plikta med spö eller fängelse wid watn och bröd efter omständigheterne, hwilket Domaren wid slike förekommande mål åligger, efter brottets swårare eller lindrigare beskaffenhet, at pröfwa. Skulle åter en sådan utomlands bortrymd, emot Skepparens lof och tillstånd, ther antaga tienst, och aldeles bliswa borto, så anses han såsom menedare mot Oß och Sweriges Krono, och at hafwa förwärkat alla theß undersåteliga rättigheter och friheter här uti Riket och underliggande Herradömen: Börande alt, hwad en sådan Rymmare här uti arf skulle kunna tilfalla, wara förbrutit til Coopvaerdie Siömanshuset, utan at någon af rymmarens antingen samarswa eller närmaste arfwinge theruppå något åtal skal kunna göra; Men i fall han efter rymmandet, eller sedan han bliswit qwitt och ledig thes hos främmande antagne tienst, sit brott ångrar, och godwilligt, samt inom natt och år, antingen på någon utrikes ort antager tienst på Swenskt skepp, eller ock hos någon derstädes warande Swensk Minister, Agent, Consul eller Commissarius sig anmäler, til at erhålla pardon, och åter få komma til Fädreneslandet, samt främdeles så tiena på Swenskt Coopvaerdie Skepp, eller ock sielf här i Riket beskaffenhet, samt huruwida en sådan förrymd Siöman, som sit begångna brott ångrar, må undgå thet straff, som han förtient, och Oß i Nåder theröfwer utlåta*) Inrikes Siöfarande äga frihet at afsegla på Sö:Tulls:kammarens paß, i städer, ther sådan är inrättad; Dock böra Magistraterne, innan afresan sker, undersöka om fartygens besättning. K. Förordn. ang. dem, som olofligen och hemligen begifwa sig ur Riket d. 18 Febr. 1768, 2 mom.

Till förekommande af then allmänt öfwerklagade Folkbristen, samt Sjöfarandes utflyttningar utur Riket, de det hemligen skola anställas, har Kongl. Maj:t funnit angeläget, att Reglementet för Coopvaerdie Skeppare och Skeppsfolk dat. d. 30 Martii 1748 må i kraftigaste mätto warda efterlefwadt; i hwilket afseende Kongl. Maj:t och härmed i Nåder welat hafwa anbefalt Deß Befallningshafwande att hålla noga och allwarsam hand deröfwer, det alle så in- som utrikes gående Skeppare hos wederbörande Magistrat sig inställa, för att låta sina besättningar in- och afmönstra: att icke någon Sjöman må få antaga tjenst uppå Swenskt Coopvaerdie Skepp, ej eller uti Skepparens paß eller bewis upptagas, innan han behörigen bestyrkt, det han Tro och Huldhets-eden aflagt: att Inrikes, i synnerhet till Gränse-örterne gående Skeppare, tillhålles, att antingen återföra sitt folk med sig till den ort, hwarifrån de utgått, eller, om Skepparen, wid återkomsten, icke hafwer samma besättning tillbaka, då uppgifwa samt med behöriga bewis styrka de skäl och orsaker, för hwilka en eller annan af besättningen ej kunnat eller wägrat att återkomma, och huruwida densamme i orten någon tid sig uppehåller eller alldeles qwarbliswer: och ändteligen att den Skeppare, som från utrikes orter återkommer, må warda försedd med påskrift å sitt paß öfwer samtelige Sjöfolket och besättningen, och jemwäl wisaredo för allt det manskap han med sig bortfört, samt i annor händelse, utan skonsmål, befordras till den uti förberörde Reglemente utfatte plikt, äfwen i det fall, då någon Sjöman werkeligen rymt, men Skepparen ej gitter wisa, att han till deß ertappande widtagit de anstalter som honom efter Reglementet åligga. Hwarjemte och som uti 3 Art. 4 §. af samma Reglemente är stadgadt, att then både hemma antagne sjöman, som utomlands bortrymmer eller tager tjenst hos fremmande och borta bliswer, skall anses som en menedare mot Kongl. Maj:t och Kronan, och hafwa förwerkat alla undersåtliga frih- och rättigheter, samt förbrutit thet arf honom här i Riket skall kunna tillfalla. Så har Kongl. Maj:t och pröfwat angeläget, thet wederbörande af Konungens Befallningshafwande förständigas om ofelbart och noga iakttagande theraf, att wid Inventeringar och arfskiften icke något en Sjöman tillfallet arf må utgifwas, enär han wistas utom Riket, innan förut undersökt bliswit, huruwida han i någor mätto kan hafwa sitt arf förwerkat, eller med hwad tillstånd och rättighet han utrikes sig uppehåller. Äfwensom Kongl. Maj:t och funnit nödigt, thet wederbörande likaledes antydas om sträugaste tillsyn therå, att inge andre måge med Skepp och fartyg utgå, än the som finnas behörigen förpasade, samt att alle andre qwarhållas och återsändas. K. Br. d. 21 Apr. 1774.

Uti nådigt Reskript den 7 Nov. förlidet år, har K. M. gifwit Commerce-Collegium tillkänna, det K. M. för godt funnit att fastställa, det de tjugu daler silfwermynts böter, hwilka uti K. Regl. af d. 30 Mars 1748, 4 Art. 5 §. bliswit utsatte för en Skeppare, som, i anseende till bristande tillsyn, lemnar en matros tillfälle att rymma, böra förhöjas till tjugu Riksdaler specie. Com. Coll. Kung. d. 27 Jul. 1778.

Angående Consuls skyldighet, att på Skepparés begäran genom sin embets-åtgerd söka återskaffa förrymde eller prässade sjömän; se 3 Art. 16 §. Consuls-Stadgan, wid 2 Cap. H. B.

Alla till utrikes sjöfart berättigade Swenske Skeppare äfwen då de segla på inrikes ort i saltsjön och derwid komma att paßera främmande kust, skola wara förbundne att såsom för utrikes fart är föreskrifwet låta sitt folk i behörig ordning både ut- och afmönstras och för detsamma wara answarig. Com. Coll. Circ. d. 29 Jul. 1795.

Sjöm

*) När så beskaffad anmälan från Consul inkommit till Com. Collegium, och derifrån bliswit, jemte Collegii underd. hemställan i ämnet, till Justitiæ Revisions-Expeditionen öfwerlemnad: ankommer på Kongl. Maj:ts Nådiga swar, som wanligen genom bref till bemälte Collegium expedieras, huruwida frågan om answar för rymningsbrottet må förfalla. Skulle förrymd sjöman, utan att sådan anmälan af Consul skett, till Riket återkomma, och ward för rymningsbrottet under tillfället ställd, plägar äfwen i detta fall anmälan hos Kongl. Maj:t göras, sålunda, att underdomstolen efter inhemtande af de omständigheter, hwilka må hafwa föranledt rymningen, inberättar förhållandet hos sist-Öfwer-Rätt, hwilken åter i anledning deraf till Kongl. Maj:t inkommer med underd. hemställan.

Som all erforderlig controll derå, att utländsk skeppare ej, utan att fullgöra hwad författningarne föreskrifwa, må i Swensk hamn förhyra Swenskt sjöfolk, kan winnas, om endast wid fartygets afsegling besättningen inmönstras, har Kongl. Maj:t, med ändring af föreskriften i Commerce-Collegii Kungörelse af den 11 Augusti 1788, funnit främmande skeppare böra wid ankomsten till Swensk hamn frikallas från skyldigheten att låta afmönstra besättningen samt endast wara förbunden att före afseglingen iakttaga föreskriften om besättningarnes inmönstring. K. Kung. d. 27 Aug. 1828.

Utländsk skeppare, som hädanefter inom Riket förhyrer någon Swensk coopwaerdie sjöman till främmande fartygs utförande, bör wara förbunden att i det sjömanshus der inskrifningen sker deponera Ett hundra Riksdaler specie för hwar och en insödd sjöman, som han utur Riket med sig tager och bör samma deposition utan all inwändning tillfalla berörde sjömanshus för hwar sjöman, som skepparen inom föreskriswen tid till Riket icke bewisligen återskaffar, det enda fall undantaget, om sjömannen, under påstående resa, anstingen af sjukdom eller olyckshändelse förgås, och skepparen med fullgiltiga skäl kan bestyrka, att han dertill hwarken genom wanskötsel eller otidig hårdhet warit wållande. K. Br. d. 11 Sept. 1777.

Till förekommande af Swenskt sjöfolks utpractisering utur Riket är stadgadt, som följer:

§. 1. Främmande skeppare må ej i Swensk hamn, under hwad föregifwande som helst, få till skeppstjenst antaga någon Swensk man, innan han i wederbörande sjömanshus sanfärdeligen wisat sin förlägenhet och brist af eget manskap, uppgifwit then ort, dit han sig med sitt förande fartyg ärnar, samt i Siömanshuset werkeligen nedsatt the i Kongl. Maj:ts förra Författning påbudne Ett Hundra Riksdaler Specie för hwar Man, såsom borgen för theras snara återställande til Riket.

§. 2. Samma skyldigheter skola äfwen åligga fremmande Skeppare, hwarest the i Rikets hamnar wilja i sin skeppstjenst antaga Swenska caracteriserade Under-Officerare af Kongl. Maj:ts Örlogs-Flottor, som therstädes ej stå i werklig tienst och therföre niuta Ordinarie Lön å Staten, och må i thetta fall, ingen skilnad göras, antingen the äro försedde med permission til Utrikes resors anställande, eller ej.

§. 3. Wil sådan blott caracteriserad Under-Officerare, efter erhållen wederbörlig permission til anställande af utrikes resor, för at everturera sig i tienst, gå ifrån Swensk hamn, såsom Passagerare, med Utländsk Skeppare, ware thet honom ej tillåtit förr, än han, til borgen för sin ofelbara återkomst, i wederbörande Siömanshus nedsatt the i §. 1 påbudne Ett Hundra Riksdaler Specie: Ifrån hwilken deposition dock the med ordinarie syssla och lön försedde werkeligt Under-Officerare warda undantagne, emedan theras innehafwande tienster, hopp om widare befordran i Kongl. Maj:ts och Rikets tienst, samt theras ägande löner för en säker återkomst nogsamt borga: Och må, i anseende härtill, thet göra tillfyllest för theße sidstnämde, at the i wederbörande Siömanshus, hwarest alle Besättningar och Passagerare skola utmönstras, tilkänna gifwa, med hwad Fartyg och Skeppare the ärna afresa, samt wid Rikets yttersta Fästningar och Tull-Kamare, them the komma at passera, upwisa sin permission och låta antekna sina Rese-Paß.

— — — — — — — — — —

§. 5. Som i Kongl. Maj:ts förra Nådiga Författningar något straff ej blifwit utsatt för fremmande Skeppare, eller andre, som tubba och locka Swenskt, serdeles Siöfolk til Utrikes Siötienst; Så har Kongl. Maj:t härmedelst welat stadga, at eho, som med et sådant företagande warder beträdd, skal therföre plikta Ett Hundra Femtio Riksdaler Specie för hwar person, som thymedelst warder practiserad ur Riket: Likaledes skal then, som warit Föröraren behielpelig, eller i en så olaglig gerning eljest deltagit, sin medbrotslighet umgälla med Sjuttiofem Riksdaler Specie: Äfwen som til samma plikt then Skeppare skal wara förfallen, som uppå sit förande Fartyg i Swensk hamn emottager och döljer, eller til fremmande ort öfwerför någon osörpaßad, eller med behörigt tilstånd ej försedd Swensk Man. I lika måtto skola alle the förstotter eller wärsningspenningar, som Utländske Skeppare kunna gifwit ofwannämde tubbade Personer, wara förbrutne, och af hwilka, jemte the i thetta Förbud utsatte böter, then ena hälften bör tilkomma wederbörande Siömanshus, och then andra hälften Angifwaren.

§. 6. Slutligen skall det åligga Commerce-Collegium, Öfwer-Ståthållare-Embetet i Stockholm, samt Konungens Befallningshafwande i Landsorterne med flere wederbörande, att om en ofelbar werkställighet af allt detta noga inseende hafwa. K. Maj:ts Kung. och Förbud emot Swenske Siöfolks utpractisering utur Riket, d. 30 Maji 1781.

Siömans-husen eller de, som utfärda folkpaßen, böra tillses, att icke Swenska sjömän af främmande skeppare obehörigen antagas och utpractiseras, och till den ändan uti folkpaßen besättningarne noga specificera, och deras ut- eller inrikes börd antekna, samt anmärka i senare händelsen om skepparen den fastställde borgen nedsatt. Com. Coll. Kung. d. 11 Aug. 1788. Wårande Swensk sjöman som, wid skedande mönstring, obehörigen finnes bland utländsk skeppsbesättning, genast uttagas, och, dereft den utländske skepparen derwid skulle finnas hafwa öfwerskridit eller brutit emot hwad Författningarne påbjuda, han likaledes wid behörigt Domstol derföre till laga answar anmälas. Com. Coll. Circ. d. 20 Maj 1794.

Kboer på de Skånska fiskelägen förbjudas, wid tre Riksdaler sexton skill. specie wite, hälften till Kongl. Majst och Kronan samt andra hälften till beslagaren, att öfwer nätterne hysa eller herbergera främmande personer eller resande, hwilka, då de till fiskelägen i ärender eller på besök ankomma, böra af kboen, hos den på stället warande tullbetjenten genast anmälas; och må ingen fiskare, wid bötens confiscation understå sig, att hwarken wid utgåendet från fiskeläget taga om bord några andra personer, än som med sitsket hafwa att skaffa, eller wid återkomsten återföra någon främmande, undantagandes i den händelse, då wid yppad sjönöd någon kan wara bergad och ombord tagen. 4 mom. af K. Br. d. 21 Maj samt Kam. och Com. Coll. Kung. d. 3 Jun. 1805, om hwad som till hämmande af Lurendrägerier och obehörige personers afflyttande utur eller hädanefter wid de Skånske Fiskelägen efterlefwas och iakttagas bör.

Angående ömsesidigt återfordrande och utleswerering af Swenske och Nederländske förrymde Sjömän; se K. Kung. d. 27 Junii 1827, p. 1,010 f. å. F:f. S. Warandes äfwen, i afseende på rymmare från Örlogs- eller Handelsfartyg, serskilte aftal träffade i 14 Art. af dem mellan Swerige samt Förente Staterne i Norra America under d. 4 Julii 1827 slutne wänskaps- och Handels-tractat, pag. 1,495.

Sedan Kongl. Maj:t uti Deß till Rikets Ständer wid Riksdagen i Örebro aflåtne Nådiga proposition, angående skyldigheten för alla att i wärden och understöd för de sattige deltaga, jemwäl uppå af wederbörande gjord underd. anhållan framstält, huruwida icke alla sjömän, hwilka wid Göteborgs Sjömanshus inmönstras, borde af ansörde skäl åläggas, att betala wisse afgifter till de wid nämnde stad belägne Amiralitets-Warfs- och Örgryte församlingars fattigwårds-inrättning, som i brist af tillräckeligt understöd hotades med obestånd; Och Rikets Ständer medgifwit, att nedannämnde afgifter måge hädanefter och tills widare erläggas ej allenast af allt sjöfolk, som förhyres i Göteborg, utan ock i Rikets öfrige städer, hwarifrån sjöfart idkas och der fattigwårds-anstalter redan finnas, eller då de framdeles kunna blifwa inrättade, så har Kongl. Maj:t med gillande och bifall till hwad af Rikets Ständer härwid i underd. blifwit beslutadt, i nåder funnit godt förordna, att fattigwårdsafgifterne af sjömän hädanefter och tills widare, i mon af en hwars olika wilkor och inkomster i tjensten, komma att fördelas i fyra claßer; neml. i första Claßen för skeppare 1 Riksd. B:co årligen; i andra dito för styrmän af alla claßer, constaplar och timmermän 24 sk.; i tredje dito för båtsmän, matroser, lätta matroser och jungmän 12 sk.; och i fjerde claßen för kockar, kocksmater och gossar samt andre, hwilka jemte kost om bord njuta någon aflöning, 4 sk. om året; Och har Kongl. Maj:t derjemte, till winnande af de föreskrifne afgifters allmänna och säkra utgående, lika med Rikets Ständer funnit lämpligt, att dessa afgifter skola erläggas wid förhyrningen och icke wid inskrifningen, samt att wid detta tillfälle sjömanshusen i de städer, der sådane finnas och i de öfrige Magistraterne, böra med redowisningsskyldighet för fattigwårds-inrättningarnes räkning låta uppbära berörde afgifter och öfwer deras erläggande meddela betyg, hwilka för wederbörande tjenstemän, wid folkpaßens utfärdande komma att företes; skolandes bewis, att nämnde afgifter för det löpande året i någon Swensk hamn blifwit erlagde, befria från widare kraf det året. K. Förordn. d. 3 Jul. 1811.

Kongl. Maj:t har af förekommen anledning i Nåder för godt funnit förordna:

1:o Att så wäl den i 2 mom. af 6 Art. i Kongl. Reglementet för Coopwaerdie Skeppare och Skeppsfolk af den 30 Mars 1748, wid fartygs hemkomst fastställde afgift till Sjömanshuset af En Skilling per läst, som den afgift, hwilken enligt Kongl. Brefwet af den 22 December 1749 bör af besättningen å Swenskt fartyg till Sjömanshuset erläggas, skall upphöra; men att deremot hädanefter, wid Swenskt fartygs utgående ifrån Swensk hamn till utrikes ort, fartygets Redare skall till Sjömanshuset i staden, der resan börjas, utgöra en afgift af Twå Skillingar Banco för hwarje läst, fartyget häller.

2:o Att enahanda afgift skall betalas af utländska skepp, som i Swensk hamn loßat eller lastat, samt tillhöra en nation, i hwars hamnar Swenska fartyg behandlas såsom samma Nations egna fartyg; men att deremot fartyg, tillhöriga främmande makter, hwilka ej tillerkänna Swenska fartyg enahanda rättigheter, som deras egna, skola, enär de i Swensk hamn loßa eller intaga last, wid utgåendet erlägga Tre Skillingar för hwarje läst.

3:o Att då Swenskt fartyg från utrikes ort hemkommer och slutat sin resa, bör till det Sjömanshus, hwarunder fartyget lyder, af besättningen erläggas den i 1 mom. 6 art.

6 art. af 1748 års Kongl. Reglemente fastställda afgift: samt

4:o Att utom dessa allmänna afgifter, Sjömanshus-Directionerna ej må, utan Kongl. Maj:ts Nådiga tillstånd, af Swenska eller främmande fartyg och besättningar uppbära, wid fartygs afresa eller ankomst, någon särskild afgift, af hwad namn och beskaffenhet som hälst. D. 27 Aug 1828.

15. Capitlet.

Huru bolag skal läggas, hållas, och brytas.

1. §.

Wil man med annan bolag lägga, och drifwa handel samman; tå skal afhandling ther om skrifteliga ske, och alle the wilkor tydeliga nämnas, som betingade warda.

Åsämjer det arfwingar, att lefwa i bo oskifto samman, tå skall afhandling therom skrifteliga ske, 11 C. 1 §. Ä. B.

Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning, angående hwad Bolag iakttaga böra, som under så kallad Firma, eller serskild antagen Handtekning, wilja Handels- och Fabriques rörelse idka. Gifwen Stockholms Slott d. 28 Jun. 1798.

Som Kongl. Maj:t funnit, huruledes det bruk, hwilket i andre Länder från äldre tider warit öfligt, at wid handels idkande i Bolag nyttja dels redan afledne personers namn, och dels en så kallad Firma, eller antagen särskild Handtekning, som icke egenteligen utmärker de personer, hwilka i bolaget taga del, äfwen i Des Rike börjat mer och mer efterföljas och widtagas; Och Kongl. Maj:t betänkeligt anser, et sådant allmänt handelsbruk för Sine trogne Undersåtare uphäfwa eller förbjuda: Men Lagen uti 15 Cap. Handels Balken, enär den i öfrigt föreskrifwer, huru Bolag skal läggas, hållas och brytas, icke stadgar, hwad i afseende på sådant förhållande, som ofwan nämdt är, bör iakttagas; Altså har Kongl. Maj:t, till förekommande af den osäkerhet och oreda deraf upstå kan, at de rätte personerne uti et bolag, eller antagen så kallad Firma, icke kände äro, i synnerhet enär fråga om betalnings-answar af bolaget eller den nyttjade Firma, sig yppar, härigenom förordna welat, at hwart och et enskildt bolag, det ware sig i Handels- eller Fabriques-rörelse, som antingen består af flere eller andre i lifwet warande personer, än de, hwilka i bolagets antagne Firma, eller Handtekning, tydeligen namngifne äro, eller wil nyttja redan afledne personers namn och handtekning, bör inom trenne (3) månader, efter det bolaget öfwerenskommit och slutadt blifwit, wid wite af trehundrade Riksdaler Specie, angifwarens enfak, hos Magistraten i Staden och Härads-Rätten å Landet i den ort, hwarest bolags-rörelsen idkas, skrifteligen uppgifwa rätta namnen på de personer, som uti bolaget taga del och för Firman äro answarige, hwilken anmälan uti Rättens Intekenings-Protocoll bör intagas, och hwar och en, som deraf del begär, sådant genast meddelas; Äfwensom, wid lika answar, och den förut stadgade tid, detta bör iakttagas, då antingen någon person ifrån bolaget skiljes, eller då någon deruti intages, som förut icke anmäld warit: Åliggandes det de redan slutade bolag af ofwan omförmälte egenskap, at inom trenne (3) månader, efter denna Kongl. Maj:ts Nådiga Förordnings kungörande, hwad nu föreskrifwit blifwit, wid samma wite fullgöra; Hwarjemte Kongl. Maj:t äfwen för godt funnit stadga, at då bolagsmän uti sådane bolag, antingen wilja skiljas åt, och bolaget bryta, eller åstunda göra någon ändring uti den Firma eller Handtekning, hwarunder de kände warit, böra de, genom bref, alle då warande sine In- och Utrikes Correspondenter derom underrätta, samt genom Kungörelser i Post-tidningarne, trenne (3) gånger efter hwarannan, låta sådant till allmänhetens kännedom komma.

Härförutan och i anseende til det gemensamma answar, som efter Lag, äfwen sedan bolaget, eller den gemensamma rörelsen upphört, widhäftar samtelige bolagsmän för den gäld bolaget gjort, samt de olägenheter, både för det allmänna och enskildta, et sådant på längre tid stäldt answar åtföljer, wil Kongl. Maj:t i Nåder tillåta, at då bolagsmän i allmänhet åstunda bolag häfwa och bryta, måge de, sedan underrättelser härom, på sätt ofwanföre sagdt är, alle deras då warande In- och Utrikes Correspondenter meddelade blifwit, samt alle weterlige Borgenärer förnöjelse erhållit, hos wederbörlig Domstol i den Ort, der bolagsrörelsen drifwen warit, anmäla sig om offentelig stämning och kallelse på alla dem, som ändå förmena sig hos bolaget fordran äga, at på wiß dag, inom natt och år efter stämningen, wid förlust af all rätt och widare talan emot bolaget, hos Rätten sine fordringar upgifwa, med hwilken stämning och des kungörande, Domaren åligger förfara, som uti mål, angående borgenärers sammankallande efter död man, uti Kongl. Maj:ts förnyade Nådiga Stadga, rörande afträdes och urarfwa twister *) förordnadt är; Ware dock ingen bolagets borgenär betagit, at under anslags-tiden, och utan hinder af den offenteliga stämningen, söka och njuta handräckning til des fordrans utbekommande, eller at i annor mätto göra sin förmente rätt emot bolaget lagligen gällande. Det alle, som wederbör, &c.

Angående inrättande af enskilte Banker eller Disconter är förordnadt.

1:o. Att Bolag, hwilka hafwa till föremål, att till enskilde personer utlåna penningar, måga, då sådant, uppå skeende underdåniga ansökningar, af Oß i Nåder tillåtes, äga att, wid Penninge-förskräckningars meddelande, den högsta lagliga ränta afdraga, dock icke för längre tid, än högst ett år; äfwensom att efter förfallotiden uppbära samma öfwerränta, som för Banco-Disconten är stadgad; Hwarwid dock, wid äfwentyr af den meddelade tillåtelsens upphörande, Bolaget förpligtas, att, i enlighet med hwad i afseende på Banco-Discontens Administration är föreskrifwet, föranstalta, det Lagsökning, till fordringarnes skyndsamma indrifwande, så snart Twå månader efter förfallotiden förlupit, warder anställd, och, utan sådane uppskof, som i dylika mål endast af den sökande bero, med all drift fortsatt.

2:o. Att sådane Inrättningar må, till sine fordringars utsökande och indrifwande, njuta enahanda handräckning, som Banco-Disconten.

3:o. Att de personer, som önska att i ofwannämnde ändamål upprätta Bolag, må äga att sig hos Oß i underdånighet anmäla, samt sine Bolags-Reglor och Utlånings-Reglemente förete; hwarefter Wi wilje, deröst dessa finnas af den beskaffenhet och Bolagets Fond af den betydlighet, att det åsyftade ändamålet, lättade lånetillgångar af enskilde medel, till förlag för Handel, Näringar och Jordbruk, derigenom winnes, i Nåder förunna Bolaget rättighet, att begagna ofwannämnde förmåner, dock under en Octroytid af högst Tio år, wid hwilken tids förlopp Bolaget om nytt tillstånd må sig anmäla.

4:o. För öfrigt skall allt hwad för Handels-Bolag stadgadt är eller blifwer, rörande wederbörligt anmälande, intagande uti Rättens-Inteknings-Protocoll och kungörande i Allmänna Tidningarne om Bolagets ingående, ändamål och dermed skeende förändringar samt Bolagsmännens ansvarighet, en för alla och alle för en, tillika med hwad som särskildt, i afseende på Inwisningars utställande af enskilde eller Bolag är eller warder föreskrifwet, äfwen för Discont-Bolagen lända till

*) Huruledes årsstämning må utfärdas att bolag upplöses, se Concurs-Lagen d. 12 Mars 1830 Cap. 9 §. 136, wid 16 Cap. d. B.

till efterrättelse; kommandes likwäl wid hwarje särskildt tillstånd till inrättande af enskilde Disconter, den uttryckliga förklaring att fogas, att samma Inrättningar hwarken nu eller någonsin framdeles skola kunna påräkna något understöd af Allmänna medel, samt att, under ingen förewändning, Staten må kunna blifwa, mera i deras, än i andra enskildta företag, inblandad eller på något sätt komma att bidraga till deras upprätthållande och utredning. **K. Kung. d. 14 Jan. 1824.**

Privilegium för tio års tid på enskild Bank-inrättning är utfärdadt för **Skånska Privat-Banken d. 14 Oct. 1830**, för **Wermlands Provincial-Bank d. 17 Nov. 1832**, samt för **Stora Kopparbergs Län och Bergslags enskilda Bank d. 14 Nov. 1835**; se **K. Kung. af nämnde dagar** jemte Låne-Reglementerne, införde wid slutet af 9 Cap. H. B.

Angående bildandet af ett nytt bolag för dykeri och bergnings-anstalternes befrämjande i Riket; se **K. Kung. d. 23 Sept. 1830**, anm. wid slutet af 2 Cap. d. B.

2. §.

Bolagsmän äga swara alle för en, och en för alla, til then handel, som för bolaget slutes. Niuta bolagsmän förstreckning af andra i penningar eller gods, och reser enthera bort; söke tå borgenären sitt åter af them, som qwar sitta.

Hafwa twå eller flere, en för alla och alla för en, gått i borgen, 10 C. 11 §. H. B.; Hafwa med sådan förbindelse twå eller flere underskrifwit skuldebref, 4 C. 12 §. U. B.; Bolagsmän sökes, ther Bolaget är, 10 C. 6 §. R. B.

3. §.

Hafwer man förtrodt til bolaget penningar eller annat, som ej guldit är, tå bolag brytes, och warder någor bolagsman fattig och oförmögen, eller wiker undan; waren åntå the andre skyldige at gälda alt, hwad bolaget häftar före.

4. §.

Bolagsman, som med bedrägeri, och för sin egen nytto, giör then andra mehn och skada, warde skild wid sin bolagsrätt; åntå at bolagsstemna ej ute är: och tage then andre af hans lott och egendom så mycket, som gode män, eller Rätten, pröfwa skadan wara; Plichte ock för bedrägeri, som saken är til.

Undansnillas nedsatt eller förtrodt gods, 12 C. 3 och 10 §. §. H. B.; Föröfwas bedrägeri igenom falsk pantsättning, 10 C. 5 §. ib.; Nu nekar man till länet, men sinnes sedan thet witterligt innehafwa, 11 C. 2 §. ib.; Om then som förfalskar och misbrukar annars namn och skrifter, 8 C. M. B.; Handlar Syssloman oredliga, 18 C. 3 §. H. B.; Laga Domsöl i brottmål, 10 C. 21 §. R. B.; Dräga the från hwarannan som i Bolag äro, 51 C. M. B.

5. §.

Får bolagsgods och handel skada af någors theras särskilta försummelse eller wårdslöshet; rätte han tå up skadan. Sker thet af rätt wåda, som man ej kan förese eller wachta, förr än skada händer; tå hafwa the alle lika del ther i.

Om Inlagsså misfares eller förkommer af wangiömo eller wållande, 12 C. 2 §. H. B.; Sker skada af wåda, ware saklös, ib.; 24 C. 2 §. B. B. och 10 C. 4 §. H. B.

6. §.

Nu wil bolagsman annan i sitt ställe sätta, och sielf träda af: samthycka the andre; hafwe han ther lof til. Ej må någor emot theras wilja tränga sig i bolaget in. Samma lag ware, ther bolagsman wil taga någon annan med sig i then del, han sielf i bolaget äger.

Uti Manufactur-Werk eller Fabriker, som bestå af Bolager och af flere Interessenter äro tilsammans komne, tillåtes ingen utbrytning för någon Delägare i synnerhet, utan bör Werket oskändradt och odelt drifwas för allas deras gemensamma räkning; Dock ware ingen förment, at bortsälja sin andel i Werket til hwilken han hälst will, sedan den blifwit hembuden de öfrige Interessenterne, och de densamma icke inlösa welat. Jörn. **Allm. Manufactur- och Handtwerkeri-Privilegierne d. 29 Maj 1739, §. 24.** Och **26 §.** af samma Författning stadgar, at enär antingen de förordnade Directeurerne, eller ock de fleste af Interessenterne finna wara nödwändigt, at til Werkets fortsättande något sammanskott til en wiss summa af Interessenterne göras bör; men en eller flere af dem, sig inom den utsatte tiden dermed, efter des i Werket tilhörige Lotter, icke insinner; så bör, enär derom bewisligt kungörelse skedd är, en sådan Interessent warå aldeles förlustig des andel i Werket samt förut deruti instuckne medel, hwilka i en sådan händelse tilfalla det öfriga Interessentskapet, som med Werkets upprätthållande oförtrutit fortfara, så framt han sig ej annorledes med dem i godo förena gitter.

Angående Fiskeri-Bolag se **1 Cap. 14 §. af K. Förordn. d. 14 Nov. 1766**, införd wid 18 Cap. 1 §. B. B.

7. §.

Wil någor å sattan stemnodag wid bolag skiljas, eller nytt aftal giöra; kungiöre thet med witnen, tre månader förut.

8. §.

Nu är bolagsstemna ute, och wilja bolagsmän skiljas åt; tå skola the noga uptekna bolagets penningar och gods, gäld theras, och hwad andre them skyldige äro: och sedan gäld gulden är; skifte och tage hwar sin del, så i ledt som ljuft.

Jemför härtill **K. Förordn. d. 28 Jul. 1798**, wid 1 §. detta Cap.

9. §.

Tränger Bolagsman at för gäld låta alt sitt gods i betalning gå, eller hafwer han thet förwärkadt; stände åntå bolag til thes stemnodag ute är, och träde målsägande i hans stad och rätt, ther the andre bolagsmän hans del ej lösa wilja.

10. §.

Dör bolagsman förr än stemnodag ute är; tå mäge ej hans enka och arfwingar bolag rifwa.

11. §.

Nu dör then, som mera för thes snille och slögder, än för inlagda penningar, i bolaget intagen är; ther mäge ej enka eller arfwingar i hans ställe och rätt träda, utan så är, at hela bolaget thertil samthycker. Sker thet ej; ware bolag them emellan skildt, och tagen arfwingar lott hans i liuft och ledt, efter thy, som förr är sagdt.

12. §.

Om bo och samlagshandel i skiepsrederi, skils i stolagen.

Redare-Balk.

1 Cap. Om Skips Timbring.

Nu sättia sig några samman, och willia Skip timbra, the skola först fatta wist Mått och Bestick på thes Anseende och storlek, huru långt i Köhlen, huru bredt mitt på, huru högt öfwer Balkarna, och huru diupt Bundet thet blifwa skal, så wäl samtelige Redarne sielfwe, som Skipparenom, them timbringen förtroos, til efterrättelse. Händer sedan genom Skipparens wållande, at Skipet blifwer annorlunda bygt än Mättet war opsatt, böte för hwar Last som thes mindre eller större wardt, Tre Daler, Stadenom ther Skipet timbrat är, så framt then ligger inrikes, eller ock ther mäste Redarne boo, och them sattige söfarande ther samme städes til tweskiptes. §. 1. Wari ock Redarne skyldige at skaffa Skipparenom, antingen i reda Penningar eller i goda Werlar, så mycket och ofta som til Timbringen fullelygen tarfwas, efter then deel som hwarthera i Skippet ägatänckes, och köpe så Skipparen samt beställa alt för reda Penningar, som bäst och troligast skee kan.

2 Cap. Om Redares Förstått och skyldighet ther til.

Uthi allo thy, til ett Skips timbring, förbättring, uthredning, eller annor nödtorft behöfwes, böre thess ägande, alle och hwar och'en, som the hafwa Lott til, förskiuta och

på

påkosta. Nu blifwer någor owillig, sätter sig emot och wil ey förskaffa til sin Andeel, ehwad hälst hans Med-Redare pröfwa godt och nyttigt, tå skal Skipparen med the andre Redarne stå fritt, antingen sielfwe at försträckia eller af anlest giör, och wari then owillige skyldig sådant Förstätt tillika med theß Ränta, en af hwar hundrade Penning om Månaden at betala, innan fyra Månaders tijd sedan han richtig Räkning ther å undfått hafwer. Giör han thet äntå intet, tagi Dom som wederbör, både å Ränta och Hufwudgälden, och söke them både ut som han bäst wil, antingen af Skipslotten efter ser gode Mäns mäthning, eller ock annor then skyldigas Egendom. Och wari Skipslotten imedlertijd then til säker Underpant som förskutet hafwer, hwilken ock skal hafwa mackt honom at behålla efter berörde fyra Månaders Förlopp, ther han wil, förfarandes ther med, som med annor förstånden Pant efter Lag tilbör.

3 Cap. Om Skipparens Räkenskap.

Så ofta Redarne fordra, är en Skippare plichtig, antingen han äger någon Lott sielf i Skippet eller intet, at giöra them redo och Räkenskap, för alt thet honom hafwer warit ombetrodt, så wäl til Skips byggning och uthredning, som theß Frackt, och all annor handel och wandel. Och skal han sin Räkning icke allenast med fulle skäl, bewijs och Qwittobref stadfästa, utan ock ther Redarne thet begiära, wara wederreda them med sin Eed at bekräfta. Hwad wid Räkningens slut, sedan all skälig Omkostnadt och annor uthgift är afdragen, blifwer öfrigt, thet skal han Redarenom, hwar efter sin Lott, strax tilbela, eller sig med them annars förlijka. Giör Skipparen thetta intet, ehuru han af Redarne eller theras Ombudsman kan wara maant och fordrat, böte hundra Daler Redarnes eensaak, så ofta han theremot bryter, och fylle sådan theß uthan. Finnes han ock hafwa dält något undan af Frackten, öfwerskättet, eller annat tolikit, som i Räkning komma bör, eller ock eliest pröfwes otroligen handlat, plickte therföre som för annor Tiufnad.

§. 1. Nu wil Skipparen Räkning giöra, tå skole samtlige Redare, på wiß tijd och ort, som them emellan åsämjes, tilhopa komma, och then Förfall hafwer, ställe någon annan, hwem han wil, i sitt stelle, eller böte förste gången han sig försummar, tre Daler, them fattige siöfarande och Med-Redarne, som tilstädes woro, til twe skiptes; men blifwer han andra Resan kallat, och lijka så försitter, wari tå nögd med hwad som the tilstädes warande giort och slutet hafwa, och hafwi ther å ingen wijdare talan.

4 Cap. Om Redare Rådslag och Slut.

Uthi alle Rådslag them Redare sin emellan hålla, och theras skip angår, huru thet byggias, nyttias och brukas må; skal thet gilt wara, som mästa rösterne stämmd uppå, utan så är at the samma hafwa mindre Delar i Skippet än the öfrige, tå thet gälla skal som the falla på, hwilke mäst i Skippet äga. Och hafwe ingen mackt at sättia sig emot thet således slutet blifwer, utan warde i wärcket ställt som sig tilhör.

5 Cap. Om Skipslots Sälning och Lößning.

Wil någor Redare sälja sin Skipslott, han äger then först sine Med-Redare tilbiuda, och wari the närmast then at kiöpa för så mycket en annan gifwa wil, elliest sälje äth hwem han hälst kan. Säljes någon Skipslott Med-Redarenom ohembuden, hafwe tå the samtlige, eller hwo af them lyster, wäld then at återlösa innan bygn, sedan the thet wetta singo, med mindre sälningen förmedels laga uthsökning eller uthroop skedd är. Säljer ock någon sin Skipslott hemligen, och thet til mycket högre prijs än then wärd är, sine Med-Redare til träta och förtreet, tå hafwe the wäld then icke allenast att återlösa, utan ock för så högt wärde, som owälde gode Män säija stäligt wara.

6 Cap. Om Godo som Redare eller Skippare lasta i theras egne Skip.

Wil någor lega thet Skip, heelt eller til en deel, ther han äger sielf Lott uthi, hafwe theß wäld, och wari thet slut han och Skiparen ther öfwer giöra och ingå, så gilt och kraftigt, som han ingen Redare woro. Lastar ock en Redare eller Skippare något Gods in i thet Skip, ther han är Med-Redare uthi eller Skippare uppå, utan föregående aftal, gifwe icke theßmindre lego mitt emellan, som andre Fremmande högst och lägst then gängen gifwa stole. Brukar någon Skippare skonsmähl eller underslef i tolikit fall med sig eller någon sin Redare, döljer eller förminskar Legone wid Räkning, hafwe sörgiort thet inskippade Godset til sine Redare, eller theß rätta wärde, tå thet sädes; Bryter ock någon af Redarne i tolikit fall eller häller med Skipparen, ware fallen til lijka straff.

7 Cap. Om then Lego som Skippare allena tillkommer.

Tager någon Skippare emot Gull, Sölfwer, Penningar, Edle stenar, eller annat slijkt kostbart, at hafwa i gömo inom sitt eget Lääs, och för en wiß Penning öfwerföra, och förbinder likwäl Skippet och theß Redskap ägarenom til Underpant, njute tå han en Fjerdedeel af Legone för sitt omak, och tagi Redarne thet öfwer är. Men sätter han Skipet ey til Underpant, behåller allan lego ensam.

8 Cap. Om Skipparens answar för Skip och thera Redskap.

Ingen Skippare hafwe lof sälja thet Skip honom förtrodt är, uthan theß ägande willia och samtyckio. Om Skipredskap, Täg eller annat, wari lag samma, utan thet sker i stort nödfall och med hans Skipsfolks inråd, antingen at han til behof af sin resa eller sitt Skip, Penningar widertorf, eller ock någon annor thermed räddas kan till Lijf, Skip, eller Gods; dock så at han sitt eget Skip icke blottar och förgör, hwaröfwer han sinom Redarom till answars stånda skal.

9 Cap. Om Skippare Til- och Afsättning.

Redare hafwa mackt sättja Skippare til och från, som the bäst pröfwa; äre the alle eense therom, gifwe tå ingen redo ifrån sig at Skipparen eller Androm. Nu deela the sin emellan, the fleste till taal eller Skipslott willia honom afsättja, the andre med Skipparen willia ey wijka, stände tå till Dommarens ransakan och utslag, hwilken thera bäste stålen hafwa kan. Äger Skipparen sielf deel i Skippet, och blifwer äntå afsatt, wari hans Med-Redare pliktige honom utlösa, ther han wil, som tre owälde gode Män säija then dyraft wara. *Siö-Lagen d. 12 Jun. 1667.*

16. Capitlet.

Huru gäldenär må gods sitt till thes borgenärer på en gång afstå; så ock om them som för gäld rymma.

1. §.

Är några så af sig kommen, at han ej mächtar betala all sin gäld; gifwe borgenärerna sitt tilstånd tilkänna, ther han åstundar upskof och tid til betalning. Wilja the ej alle ther til samtycka, eller wil han på en gång til them afstå alt sitt gods; söke tå Domaren, och gifwe strax förtekning in på alt thet han äger, och hafwer at fordra, i löst och fast, så ock gäld sin, böcker och skrifter som boet angå; skrifwe ock then under, med then förplichtelse, som i Urfda Balken om uptekning sagdt är, och sätte Rätten alt thet i säkerhet och qwarstad. Sedan kalle Rätten alla borgenärer, genom offenteligit anslag, och the witterliga äntå, genom särskilt kungiörelse, til wiß tid in, at sig förklara öfwer then befrielse, som gäldenären söker, och the skiäl han tå inlägger, så ock at tillika wisa sina fordringar, och then rätt, som then ene fram för then andra äga kan; och döme Domaren på en gång theröfwer.

Will gäldbunden sin egendom på en gång till Borgenärerne afstå, 6 C. 2 §., 8 C. 2 §. 8 mom. och 10 C. 2 §. R. B.; Huru Boförtekning skall underskrifwas, 9 C. 1 §. R. B.; Sker stämning genom offenteligt anslag, tå skall ses månaders dag förelägges, 11 C. 4 §. R. B. I Afrådes- och Boskillnadsmål, ware fjorton dagar mellan hwart upprop, 25 C. 14 §. R. B.

Concurs-Lag; gifwen Stockholms Slott å Riksalen d. 12 Mars 1830 *).

Wi CARL JOHAN ꝛc. göre weterligt: att sedan Wi funnit godt antaga åtskillige af Rikets nu församlade Ständer till Oß i underdånighet öfwerlemnade förslag till ändring och förklaring af den hittills gällande Concurs-Lagen af den 18 Julii 1818; så hafwe

*) Före denna war gällande Concurs-Lagen den 18 Julii 1818, hwilken upphäfde K. Förordn. om Afrådes- och Förmons- samt Boskillnads- och Uraffwa-mål af d. 28 Junii 1798, med de flere i berörde Lagen utfärdade Författningar, så widt de ej särskilt undantogos i berörde Concurs-Lags 5 Cap. 23 och 43 §. §.

we. Wi, i anledning deraf och med bifall till hwad Rikets Ständer derjemte i underdånighet anhållit, welat härigenom i Nåder stadga och förordna, att, med upphäfwande af nyssnämnde Lag och de flere i samma ämne utfärdade Författningar, hwilka ej här nedan i 80 och 100 §. §. särskildt äro undantagne, följande Concurs-Lag kommer att lända till rättelse och efterföljd:

1 Cap.

Huru Gäldenärs egendom till Borgenärer afträdas må, och om början af Concurs.

1 §. Will Gäldenär afträda all sin egendom; gifwe twefald ansökning derom in till Rådstufwu- eller Härads-Rätt i den Stad eller Ort, der han i mantal skrifwen är, eller, om han Borgare är, der han burskap hafwer. Har Borgare burskap uppsagt; äge ändå ej förr, än Ett år efter det uppsägelsen skett, som i 3 Cap. 5 §. Handels-Balken sägs, Afträdes-ansökning till annan Rätt ingifwa, än den, hwarunder han såsom Borgare lydt. Frälseman gifwe sådan ansökning till Hof-Rätt in. Will Bolag, deri Frälseman del äger, sin egendom afträda; ware Lag samma.

2 §. Emellan de tider, då Härads-Ting hålles, må Afträdes-ansökning till Domhafwanden ingifwas.

3 §. Gäldenär skall wid Afträdes-ansökning foga twefald uppteckning af allt det han äger, i löst och fast, af alla fordringar, af all gäld, så ock af alla böcker, handlingar och skrifter, som Boet röra; och ware den Bouppteckning af honom med eds förpligtelse underskrifwen.

4 §. Der Gäldenär wid sin ansökning ej fogat Bouppteckning, så underskrifwen, som i 3 §. sägs; warde ansökningen ej upptagen, utan skrifwe Rätten eller Domhafwanden afslag derå.

5 §. Har Gäldenär idkat handel eller annan rörelse, hwaröfwer bok hållas bör; låte Rätten eller Domhafwanden, enär Afträdes-ansökningen upptagen är, genom Rättens eller Kronobetjente, genast uppteckna och försegla Gäldenärs böcker och andre handlingar, som hans handelsrörelse angå.

6 §. Är utmätning å Gäldenärs egendom af en eller flere Borgenärer sökt, och befara de eller andre, som klara och förfallna fordringar hafwa, att, efter försäljning af den egendom, full tillgång till deras förnöjande ej finnes; stånde dem fritt, att hos Rätten söka, det Gäldenärs egendom afträdas må: Är all Gäldenärs kända egendom under utmätning, eller har han warit i twå månader eller i längre tid för gäld bysatt; ägen Borgenärer den rätt nu sagd är, ändå att deras fordringar ej förfallne äro: Gitter ej, i dessa fall, Gäldenär, då han hörd warder, som i 60 §. sägs, genast wisa, att han Borgenärerne förnöja kan, eller ställer han ej borgen eller annan säkerhet för deras fordringar; beslute Rätten, att hans egendom afträdas skall.

7 §. Har Gäldenär rymt eller hållit sig undan, och ställer han sig ej in, inom twå månader ifrån det han rymde, eller höll sig undan, efter thy i 16 Cap. 6 och 7 §. §. Handels-Balken sägs; då skall hans egendom afträdas, der någon Borgenär det hos Rätten söker.

8 §. Concurs skall anses börjad, när Gäldenärs Afträdes-ansökning upptagen är, eller, om Borgenärerne sjelfwe sökt, att hans egendom afträdas må, å den dag, då Rätten dertill bifall gifwit.

9 §. Sedan Concurs börjad är, må ej Utsökningsmål emot Gäldenär uptagas: är sådant mål wid Concursens början hos Konungens Befallningshafwande anhängigt, upphöre deß befattning dermed.

10 §. Om offentlig Stämning å Borgenärer och anslagstid derföre, så ock huru med Rättegång i Concursmål i öfrigt förfares, skiljs i 5 Cap.

2 Cap.

Om afträdd egendoms förwaltning.

11 §. Borgenärer, som tillstädeskommit, efter de kallelser af Rätten eller Domhafwanden, som i 58, 59 och 60 §. §. sägs, skola genast inför Rätten utse eller sig emellan wälja och för Rätten nämna twänne eller flere Gode Män, hälst bosatte och dem, som sjelfwe sakägare äro, att den afträdda egendomen till förwaltning emottaga. Är boet af ringa beskaffenhet och wilja Borgenärer förwaltningen deraf åt en God Man anförtro; ware det tillåtet, där Rätten pröfwar att det ske må. Borgenärer ägen ock att meddela Gode Män föreskrift om förwaltningen, der sådant nödigt anses. Förordnande för Gode Män skall af Rätten utfärdas.

12 §. Äro Borgenärer, som tillstädes kommit, få, och äga de ringa fordringar, eller kan ej Boets förwaltning dem med säkerhet betros; ligge då till Rätten, att utse annan skicklig och wederhäftig Man, eller flere, att med närwarande Borgenärer, eller de af dem walde Gode Män, i förwaltningen deltaga.

13 §. Gode Män skola genast taga Gäldenärs egendom om händer, göra sig noga underrättade om Boets tillstånd, upptecknа hwad förut ej upptecknadt är, bewaka Boets Rättegångar och angelägenheter, indrifwa fordringar, så ock draga försorg om försäljning af waror och af andre lösören, som ej till fastighets-bruk och drift nödiga äro. Wisa Gode Män motwilja eller försummelse, eller wägra de att meddela de upplysningar om Boet och deß förwaltning, som någon af Borgenärerne äskar; då äge Rätten att genom witen tillälla Gode Männen, att, inom kort tid, deras skyldighet fullgöra: Låta de sig deraf ej rätta, skilje Rätten dem från förwaltningen och wäljen Borgenärerne andre Gode Män.

14 §. Finnes i Gäldenärs Bo gods, som uppgifwes höra annan till; sätten Gode Männen det i förwar och gifwen det till ägaren ut, då hans rätt ostridig är: wägra de det, lite ägaren till Konungens Befallningshafwande, eller stämme derom till laga Domstol.

15 §. Har någon till Gäldenären sålt waror, men betalning derföre ej njutit, och äro ej wororne, före Concursens början, till Gäldenären, eller till annan Man för hans räkning, lefwererade; ware då säljaren ej skyldig aflemna wororne, där ej Borgenärerne dem betala. Nu twistas om wororne äro lefwererade eller icke; då skola Borgenärerne, inom twänne månader från Concursens början, taga stämning på säljaren till laga Domstol, eller waren de all talan qwitte.

16 §. Under anslagstiden låten Gode Män fast egendom lagligen wärderas. Ej må dock sådan egendom förr, än inställelsedagen framflutit, säljas, utan så är, att den före Concursens början blifwit, efter Dom eller Utslag, som wunnit laga kraft, för någon inteckningshafwares fordran utmätt, och dag till deß försäljning genom offentligt utrop jemwäl deßförinnan utsatt warit.

17 §. Penningar, som för såld egendom eller för fordringar inflyta och till Boets förwaltning ej nödige äro, skola af Gode Män i Rikets Ständers Bank eller i Landträntériet insättas, der ej Borgenärerne wid sammankomst, som i 18 §. sägs, besluta, att de intill inställelsedagen mot säkerhet förräntas må. För sådane medel får ej remißlage fordras, då de ur Ränteriet tagas.

18 §. Anse Gode Män nödigt, att höra Borgenärerne öfwer något ämne, som Boet och deß förwaltning rörer, kallen dem genom kungörelse, som i allmänna Tidningar tre gånger införas bör, till sammankomst å utsatt tid och ort.

19 §. Sedan Borgenärerne å inställelsedagen bewakat sine fordringar, som i 5 Cap. sägs, wäljen de sig emellan, utom Rätten, Syßlomän, så många som de, efter Boets beskaffenhet, nödige finna, och gifwen det Rätten tillkänna: Derefter utfärde Rätten förordnande för de Syßlomän.

20 §. Ej må den, som till God Man eller Syßloman wald är, den befattning sig undandraga, utan han wiser laga förfall.

21 §. Borgenärerne ägen, att å inställelsedagen, eller sedan, gifwa Syßlomännen föreskrift, hwarefter de uti förwaltningen sig rätta skola; stånde ock Borgenärerne fritt, att ibland sig utwälja twänne eller flere, att hwar tredje månad, eller oftare, låta Syßlomännen för sig wisa redo.

22 §. Då Syßlomän nämnde äro och förordnande af Rätten undfått, skola de strax fordra redo af Gode Män.

Män för boets tillstånd och deras förwaltning, taga egendomen i sin wård och besörja alla de ärenden, som Borgenärernes gemensamma rätt och bästa röra: Tredskas Gode Män, att sådan redo göra, äge Rätten, att dem genom witen dertill hålla. När den, som till Syßloman nämnes, förut warit God Man, göre ock han för Borgenärerne den redo, som nu sagd är.

23 §. Syßlomän skola, så fort ske kan, genom kungörelse, som i 18 §. sägs, kalla Borgenärerne till sammankomst och dem om Boets tillstånd då underrätta; waren ock pligtige, att eljest sammankalla Borgenärerne, der någon angelägenhet det kräfwer. Kungörelse i Tidningar ware ej nödig, der alla Borgenärer annorledes om sammankomst så tidigt underrättas, att de sjelfwe eller genom ombud sig infinna kunna.

24 §. Insinner sig wid andra tillfällen Borgenär och begär underrättelse af Syßlomännen, eller tillgång till boets böcker och handlingar; waren Syßlomännen skyldige, att honom tillhandagå: uppgifwer han något ärende, hwaröfwer han äskar samtelige Borgenärernes hörande; fogen Syßlomännen anstalt om deras sammankallande, der de anse det nödigt wara: afslå Syßlomän Borgenärs begäran; äge han hos Rätten det anmäla, och pröfwe Rätten, sedan Syßlomännen hörde blifwit, om skäl till den begäran är.

25 §. Om motwillige eller försumlige Syßloman, ware lag, som om Gode Män i 13 §. stadgadt är.

26 §. Wid wal till Gode Män eller Syßloman, så ock uti alla andra mål, som röra förwaltning af Gäldenärs bo, gänge det beslut i werkställighet, hwarom, bland närwarande Borgenärer, de sig förena, hwilkas fordringar sammanräknade utgöra största beloppet. Ej må Rätten med deßa mål annan befattning taga, än förr sagdt är, utan så händer, att någon Borgenär, i Stad inom fjorton dagar och å Landet inom en månad, eller, der Ting då ej hålles, å nästa Ting, wisar, att Borgenärerne ej lagligen till sammankomst kallade warit, eller att rösterne ej rätteligen beräknade blifwit: I deßa fall äge Rätten, att beslutet häfwa och ärendet till afgörande å ny sammankomst förwisa.

27 §. Der Borgenärer något besluta om en Borgenärs betalningsrätt, honom eller andre till förfång, som ej i beslutet deltagit, eller om andre ämnen, som af Rätten pröfwas skola och till Boets förwaltning ej höra; ware det ogildt. Har skada timat, fyllen den de Borgenärer, som beslutet fattat, på sätt i 29 §. sägs.

28 §. Ej må egendom annorledes än genom offentligt utrop säljas, der ej alle wid sammankomsten närwarande Borgenärer, så ock Gäldenären, dertill bifalla. Ej eller må, emot någons wilja, som äger inteckning i fast egendom, försäljning deraf, efter inskrifwelsedagen, uppskjutas längre tid, än som till kungörelse derom nödig är.

29 §. Penningar, som till Boet höra, må ej af Syßloman till enskildta utlemnas, ware sig till förwar eller såsom förskräckning, utan att borgen af twänne weterligen wederhäftige män, eller annan fullgiltig säkerhet, derföre ställes. Har, genom något häremot stridande beslut, Boet blifwit skadadt, då skola de Borgenärer, som i beslutet deltagit, hwar efter sin fordrans storlek, fylla den skada, som de andre Borgenärerne deraf hafwa, och pröfwe den Rätt, som Concurssaken upptagit, Borgenärers twist härom.

30 §. Under anslagstiden må betalning lyftas för de fordringar, som, efter 3, 4 och 5 §§ i 17 Cap. Handels-Balken, med förmånsrätt utgå böra; så ock för Gäldenärs utskylder till Kronan sista året. Har, för någon Borgenärs fordran, lös egendom blifwit, efter Utslag, som wunnit laga kraft, i mät tagen, och satt i allmänt förwar, eller under utmätningsmäns förseglingj njute ock han rätt till betalning utur den utmätte egendomen, ändå att den ej före Concursens början hunnit säljas, eller ur gäldenärs bo uttagas. Har, under anslagstiden, fast egendom blifwit såld, efter thy i 16 §. sägs; hafwe ock inteckningsägare rätt, att sin fordran lyfta *).

*) Jemför 159 §. i 1835 års Bew. Förordn., äfwensom K. Kung. d. 9 Maji 1835, bägge här nedan införde.

31 §. Ej må någon af de Borgenärer, som i 30 §. nämnde äro, betalning lyfta, utan han förut hafwer sin fordran med Borgenärsed fästat och sine bewakningshandlingar till Rätten ingifwit. Ställe ock borgen för hwad han lyfter, der ej Borgenärerne, wid sammankomst, lyftning utan borgen medgifwa; dock må, för utskylder till Kronan, borgen ej fordras *).

32 §. Will Borgenär, som hafwer lös pant i händer, eller för hwars fordran lösören äro så utmätte och i förwar eller under försegling ställde, som i 30 §. sägs, om pantens försäljning genom offentligt utrop sjelf besörja, eller låta de utmätte lösören af utmätningsmännen säljas; hafwe lof dertill, der Gode Män eller Syßloman panten eller de utmätte lösören ej lösa wilja; låte dock Gode Män eller Syßloman förut weta, när försäljningen ske skall. Ej må pant få säljas, innan panthafwaren sin fordran så bewakat och borgen ställt, som i 31 §. sägs: Ej eller må betalning af köpeskilling för utmätte lösören hos utmätningsmän lyftas, förr än fordran bewakad är, och utan att borgen ställes, der ej wises, det Borgenärerne lyftning utan borgen medgifwit.

33 §. Då inställelsedagen förbi är, ägen andre Borgenärer, som förmonsrätt för sine bewakade fordringar hafwa, att betalning ur tillgångarne lyfta, innan Dom i Concurssaken gifwen är; ställen dock borgen för det de lyfta, der ej Borgenärerne lyftning utan borgen medgifwa.

34 §. Wägra Gode Män eller Syßloman Borgenärs begäran om lyftning; äge han, att sig derom hos Rätten anmäla; och gifwe Rätten deröfwer Utslag.

35 §. Äska Gode Män eller Syßloman belöning, då skola Borgenärerne arfwode åt dem utsätta, antingen till wiß af hundrade eller efter annan grund; dock må ej Syßlomäns arfwode efter tid räknas. Arfwode, som för fast egendom belöper, så ock kostnaden för deß wård och försäljning, skola af egendomens afgäld och köpeskilling utgå, och njuten sedan inteckningshafware betalning, hwar i sin ordning. Kunna Gode Män eller Syßloman ej med Borgenärerne om arfwode sämjas, pröfwe Rätten hwad de skäligen förtjent hafwa. Ej må Gode Män eller Syßloman arfwode njuta, förr än de slutlig redo för sig gjort.

36 §. Wid Borgenärernes sammankomster utom Rätten, skall minnesbok öfwer deras beslut hållas, uppläsas och af några ibland dem sedan underskrifwas; och warde den af Gode Män eller Syßloman förwarad, att wid påfordran Borgenärerne tillhanda hållas.

37 §. Gäldenär ware skyldig gifwa Borgenärer, deras Gode Män eller Syßloman, de underrättelser om Boets tillstånd, som af dem äskas; tredskas Gäldenär, att det fullgöra; äge Rätten förelägga honom wite af fängelse, ifrån åtta dagar till två månader: låter han sig deraf ej rätta, warde, enär öfwer honom dömes, fälld till det answar, som för wårdslös Gäldenär i 42 §. stadgadt är.

38 §. Har Rätten gifwit särskildt Utslag i något af de mål, som i detta Capitel nämnde äro; äge den dermed mißnöjd är, att beswär deremot anföra, men Utslaget gånge ej deß mindre i werkställighet.

3 Cap.

Om Gäldenärs afträdes-förmån, eller answar.

39 §. Wiser Gäldenär, att han, genom wådliga händelser, såsom sjö- och brandskada, fiendens härjande, eller annat sådant olycksfall, utan något sitt wållande, kommit i obestånd; njute afträdes-förmån för wärdet af den skada han af de händelser eller olycksfall haft. Har Gäldenär, sedan olycka timat, fortsatt sin rörelse, eller åsamkat sig ny gäld; då må olyckan honom ej till godo räknas.

40 §. Afträdes-förmån är Gäldenärs frihet för sin person. Gäldenär sware för bristen i den afträde-

*) Att en af utländsk Man ingången borgen ej må, i nu omförmälte lyftningsfall, antagas, se K. Br. d. 15 Junii 1768, wid 26 Cap. 8 §. H. B.

de egendomen, med hwad han framdeles ärfwa eller förwärfwa kan, ändå att han den förmån winner; dock må, i thy fall, Borgenärerne för den del af gälden, derföre Gäldenär afträdes-förmån wunnit, ej af hans framtida tillgångar utsöka hwad till hans eget, hustrus och oförsörjda barns underhåll nödigt är.

41 §. Har Gäldenär någon förläning; gånge den såsom alla hans öfriga tillgångar, till gäldens betalning; men å sådane pensioner eller benådningar, som äro gifne med wilkor, att ej få för innehafwarens gäld tillgripas, ägen Borgenärerne icke att anspråk göra.

42 §. Finnes gäldenärs oförmögenhet hafwa tillkommit af slöseri, dobbel, lättja, eller annan uppenbar wanwård, eller har Gäldenär, under fördöljande af sitt obestånd, genom wingleri, wäre sig i wärel-rörelse, eller dymedelst att han begagnat andras skuldebref, dem han för motförbindelser sig förskaffat, eller på annat sätt, underhållit förtroende till sin wederhäftighet, eller har Gäldenär, som idkat handel, eller annan rörelse, deröfwer bok hållas bör, icke fört ordentliga böcker, eller har Gäldenär, inom de sista trettio dagarne förr än han sin egendom afträdde, eller, der egendomens afträde twungen är, sedan Borgenärernes ansökning derom honom kungjord blifwit, upplånt penningar eller waror, och ej kan för dem riktig redo wisa; i hwartdera af deßa fall, skall Gäldenär, för sin wårdslöshet, straffas med fängelse, i Sex månader till Tu år, efter omständigheterne, hwarunder Gäldenären, så widt något för honom tjenligt arbete är att tillgå, bör dertill hållas.

43 §. Har Gäldenär bedrägligen förmått sine Borgenärer att förtro honom deras egendom, eller eljest emot dem brukat swek och list, såsom att han dragit wärel å diktadt namn, eller narrat sig till penningar eller annat wärde, för wärel, som han utgifwit, med kännedom att den ej betalas skulle, eller undanstuckit något af sin egendom, eller, under lånadt namn, köpt fast eller lös egendom och den ibland tillgångarne ej uppgifwit, eller, under falskt sken af köp, gåfwa eller annan afhandling, egendom sig afhändt, eller i hemligt förstånd med någon föregifwen Borgenär, uppgifwit falska skulder, eller fört falska böcker, eller uppsåtligen sina böcker förstört, eller ock de sista trettio dagarne förr än han sin egendom afträdde, gynnat någon Borgenär med betalning, pant eller annan säkerhet för skuld, som ej förfallen warit, och han i thy fall ej gitter wisa, att derefter inträffat trängande omständigheter, som förmått honom att sin egendom afträda, eller, der egendoms-afträdet twungit är, sådan åtgärd till Borgenärernes förfång widtagit, sedan deras ansökning om egendomens afträdande honom kungjord war; eller har Gäldenär, sedan han sjelf begärt få sin egendom afträda, eller dertill twungen blifwit, något af egendomen, Borgenärerne till förfång, pantsatt, förfält, eller annorledes förskingrat, eller har Gäldenär rymt och kommer ej tillbaka inom sex månader från det han rymde, eller, der han erhållit Konungens lejd, inom den tid honom förelagd warit: En sådan Gäldenär skall, såsom bedragare, dömas att ställas för en påle i halsjern, på torg eller allmän tingsstad, att skämmas, i twå timmar, och dertill straffas med arbete wid någon Kronans fästning i Tu till Fem år, efter brottets beskaffenhet.

44 §. Är Gäldenär, som för bedrägeri dömes, rymd; då skall hans namn, brott och straff på en tafla å påle utsättas. Kommer han åter; gånge domen å honom i werkställighet.

45 §. Wårdslös eller bedräglig Gäldenär njute ej afträdes-förmån för den skada han af olyckor haft, som i 39 §. sägs. Sådan Gäldenär må ej eller sedan i allmän tjenst eller förrättning nyttjas, eller taga del i wal, som medborgerligt förtroende utmärka, eller derwid sjelf komma under omröstning, eller på Börsen sig wisa. Styrker wårdslös Gäldenär inför Rätten, att han sine Borgenärer till fullo förnöjt; ware han ifrån allt widare answar fri: Sker det sedan han fängelsestraffet undergått, warde han dock i medborgerligt anseende återställd.

46 §. Warder någon öfwertygad, att han i hemligt förstånd med Gäldenären, antingen hulpit honom att dölja eller undansticka fast eller löst gods, eller ock bewakat och beswurit falsk fordran, straffes som om bedräglig Gäldenär stadgadt är, och återbäre hwad han således sökt undansnilla, eller gälde fulla wärdet.

4 Cap.

Om säkerhet å Gäldenärs person, och om hans underhåll, medan rättegången warar.

47 §. Då Gäldenär sökt att sin egendom afträda, hålle han sig inom sitt hus, intill deß första dom i saken utgifwen är, och äge ej rättighet att derutom wistas wid andra tillfällen, än då han å helgedag biwistar Gudstjenst, eller af Rätten eller ock af Gode Män eller Syßlomän till upplysningars meddelande kallad warder. Medgifwa Borgenärerne, sedan skriftwärling wid första Domstol slutad är, att Gäldenären må wid andra tillfällen, än nu sagdt är, utom sitt hus wistas; ware det tillåtet, der Domaren pröfwar att det ske må. Dock äge han ej att utom den Stad eller det Härad, der han sitt hemwist hafwer, sig begifwa, innan första Domen utfärdad blifwit, wid åtwentyr som i 49 §. sägs.

48 §. Påstår någon af Borgenärerne, sedan de hörde blifwit, större säkerhet å Gäldenärens person; förordne Rätten, att han i sitt hus bewakas må, på dens kostnad, som det påstått.

49 §. Finnes Gäldenär utom sitt hus wid andra tillfällen, än som i 47 §. sägs; warde genast bysatt, och äge en hwar af Borgenärerne, att handräckning dertill söka.

50 §. Är Gäldenär wid Concursens början bysatt; sitte i bysättnings-häktet qwar, der ej Borgenär, som honom bysätta låtit, bifaller, att han lösgifwas må, eller ock sådan bewisning af Gäldenär föreledd warder, som i 54 §. sägs.

51 §. Förekomma emot Gäldenär bindande omständigheter och liknelser till wårdslöst eller bedrägligt förhållande; då skall han i allmänt häkte insättas.

52 §. I de fall, då Gäldenärs egendom genom laga twång afträdes, ställe han sig till efterrättelse hwad i 47 §. föreskrifwes, så snart Rättens beslut om egendomens afträdande honom kunnigt warder, eller ware förfallen till det answar, som i 49 §. stadgas; ware ock i öfrigt Lag om hans förwarande, som i 48 och 51 §. §. skiljs.

53 §. Har Gäldenär, som rymt, blifwit häktad och återhämtad, eller kommit sjelfmant tillbaka: Är det efter ser månader ifrån det han rymde, eller efter den tid honom i lejdebref förelagd warit; då skall han i allmänt häkte förwaras, intill sakens slut: Är det inom ser månader från rymningstiden, och har han ej Konungens lejd; warde ock i häkte insatt och förwarad, till deß Rätten, sedan Borgenärerne blifwit hörde, hans förhållande pröfwat och deraf funnit, att han lindrigare bewakas, eller ock lösgifwas må.

54 §. Gitter Gäldenär genast wisa, att hans obestånd tillkommit endast af olyckor; då må Rätten tillåta honom att wara å fri fot. Bewilja samtlige Borgenärer Gäldenären sådan frihet; ware Lag samma, der Rätten ej finner bindande omständigheter och liknelser till wårdslöst eller bedrägligt förhållande hafwa emot honom förekommit.

55 §. Gäldenär njute, till deß första Dom i Concurssaken fallit, för sig, hustru och oförsörjde barn, underhåll af Boet; och warde det bestämdt i förhållande till Gäldenärs behof och med affeende å hans redlighet, så ock å den större eller mindre förlust, som Borgenärerne drabba kan: Kommer twist upp om underhållets belopp, pröfwe Rätten hwad Gäldenär bestå må.

Erhåller Gäldenär, efter Borgenärernes medgifwande, Domarens tillstånd att, sedan skriftwärlingen wid första Domstolen slutad är och innan första Dom fallit, på fri fot wistas, såsom i 47 §. sägs, ware han ej berättigad att för sig, hustru eller barn, njuta underhåll längre än till den dag, då det tillstånd honom meddelas.

56 §.

56 §. Hafwer Gäldenär tjenst i Riket, då må han, intill deß Dom öfwer honom fallit och wunnit laga kraft, tjensten ej förrätta. Den tjensten i hans ställe föreslår, njute halfwa lönen; dock äge den Myndigheet, under hwilken Gäldenären i och för tjensten lyder, uppå anmälan af Gode Männen eller Syßlomännen, pröfwa och bestämma huruwida den, som til tjenstens förwaltande förordnad är, må med mindre än halfwa lönen åtnöjas, och huru stort belopp han, i sådant fall, får uppbära. Af den andra hälften warde Gäldenär så mycket tillagdt, som till hans eget, hans hustrus och oförsörjda barns underhåll tarfwas. Hwad öfrigt är, tagen Borgenärerne.

57 §. I de mål, som i detta Cap. nämnde äro, må särskildte beswär öfwer Rättens Utslag anföras, men Utslaget gånge ej deß mindre i werkställighet.

5 Cap.

Om Rättegång i Concursmål.

58 §. Då Gäldenärs ansökning upptagen är, låte Rätten kalla honom, hans hustru och alle i orten wistande, eller närmast boende Borgenärer, att höras, i Staden sist inom fjorton dagar, och å Landet inom tre weckor; warde ock allmän åklagare kallad, att wid förhöret närwara och i saken talan föra, der han sinner anledning till wårdslöst eller bedrägligt förhållande emot Gäldenären förekomma.

59 §. Har afträdes-ansökning så sent å Ting inkommit, att Borgenärer ej då höras kunna, eller är den emellan Ting till Domhafwanden ingifwen, och infaller ej laga Ting inom Tre weckor derefter; fätte Domhafwanden ut Urtima Ting, och utfärde dertill kallelser, som i 58 §. sägs: är Domhafwanden jäfwig, eller af Laga förfall hindrad; förfare ändå som nu sagdt är, och gifwe det Hof-Rätten tillkänna, att annan Domare förordnas må.

60 §. Hafwa Borgenärer sjelfwe sökt, att Gäldenärs Egendom afträdas må; då skola ock Gäldenären, hans hustru, Borgenärerne och allmän Åklagare till förhör kallas, som i 58 och 59 §. §. sagdt är: kommer ej Gäldenären, pröfwe ändå Rätten sökandernes skäl.

61 §. Borgenärer, som tillträdeskomma, skola uppgifwa beloppet eller beskaffenheten af sine fordringar, och, så widt ske kan, förete de handlingar hwarå fordringarne sig grunda; och warde det alle i Rättens protocoll anteknadt.

62 §. Göres inwändning emot Rättens behörighet, eller sinner Rätten sjelf, att saken till deß upptagande ej hörer; gifwe Rätten genast deröfwer Utslag, och äge den dermed mißnöjd är, att ändring deri söka, som i Rättegångs-Balken sägs. Ej må sådan inwändning sedan göras.

63 §. Har Rätten förklarat sig behörig, att upptaga saken, fortfare dermed, ändå att beswär öfwer Utslaget anföras, och pröfwe Öfwer-Rätt ofördröjeligen de beswär. Finnes saken till annan Rätt höra; gifwe Öfwer-Rätten det genast den Rätt tillkänna, som saken upptagit: Denna Rätt förekalle då Gäldenären och Borgenärerne, och gifwe dem besked om Öfwer-Rättens beslut: Sände ock till den Rätt, der saken förekomma skall, alla ingifne handlingar och det protocoll, som i saken fördt är.

64 §. Will Gäldenär i det fall, som i 60 §. sägs, söka ändring i beslut om egendoms afträdande; hafwe lof dertill; men beslutet gånge ej deß mindre i werkställighet.

65 §. Har Gäldenär ej genast kunnat fullständig uppteckning författa; gifwe wid förhöret upp hwad mera till Boet hörer, och skall Gäldenären då, eller, om han af sjukdom är hindrad, genast derefter, der han wistas, med ed fästa Bouppteckningens riktighet, och att ej något är af honom sjelf eller genom andra, honom weterligen, undantaget, och att han ej eller, efter fattadt beslut att egendomen afträda, någon åtgärd widtagit eller widtaga låtit, som till en eller annan Borgenärs förfång leda kan. Gäldenär, hwars egendom genom laga twång afträdd är, skall ock, enär Boet hunnit upptecknas, denna ed göra, och dertill lägga, att han, sedan Borgenärernes ansökning om egendomens afträdande honom kungjord blef, ej gjort Borgenärerne förfång, som förr sagdt är. Gäldenärs hustru gånge samma ed, som gäldenär, der någon af Borgenärerne det påstår. Andre, som om Boets tillstånd kunskap äga, waren ock pligtige, att det uppgifwa, efter thy som i 16 Cap. 6 §. Handels-Balken sägs.

66 §. Sedan Borgenärerne hörde äro, utfärde Rådstufwu-Rätt och Hof-Rätt offentlig stämning genom anslag å deß dörr, på alla Borgenärer, att, före klockan 12, å utsatt dag näst efter sex månader sig hos Rätten inställa och sine fordringar så förete och bewaka, som i denna Lag stadgadt är, och låte deßutom det skedde anslaget i allmänna Tidningar tre gånger kungöras, första gången sist fyra månader före inställelsedagen, och tredje gången en månad före sagde dag. Är inwändning emot Rättens behörighet gjord och mißnöje emot Utslaget anmäldt; warde ock det i kungörelsen tillkännagifwet.

67 §. Är saken hos Härads-Rätt anhängig; då skola Borgenärerne genom anslag och kungörelser så stämmas, som i 66 §. sägs, att sig inställa inom rättegångstimmans slut klockan sju på aftonen, å andra rättegångsdagen af det Ting, som näst efter sex månader infaller: Äska de sleste Borgenärerne Urtima Ting; warde det utsatt att genast efter sex månaders förlopp hållas.

68 §. Kronans Ombudsman i orten och alla samtelige Borgenärer skola om stämningen särskildt underrättas. Warde ock stämningen så kungjord dem, som hafwa inteckning uti Gäldenärs fasta egendom; och åligge förthy Rätten att inteckningsbewis infordra. Kallelserne skola så tidigt utfärdas, att samtelige Borgenärerne må kunna deraf få del, minst en månad före inställelsedagen. I händelse Rikets Ständers Bank äger inteckning uti den afstådde egendomen, bör kallelsen till nämnde Werk innehålla, jemte uppgift om inteckningens primitiva belopp, underrättelse om den intecknade fastighetens namn, Länet, Häradet och Socknen, der densamma är belägen.

69 §. Offentlig stämning må ej uppehållas, ändå att Gäldenär eller Borgenär anstånd dermed söka; och hafwe Gäldenär ej wäld att deß afträdes-ansökning återkalla, sedan beslut om stämnings utfärdande fattadt är.

70 §. Hörer målet till Rådstufwu-Rätt, eller till Hof-Rätt, såsom förste Domstol; warde lottning deraf werkställd, så snart stämning bewiljad är.

71 §. Är stämning utfärdad och warder saken af Öfwer-Rätt till annan Rätt förwist, då skall förra stämningen nedtagas och annan stämning af den Rätt, som wederbör, anslås till redan utsatt dag, der så lång tid står åter, att första kungörelsen derom kan i Tidningarne införas fyra månader före inställelsedagen: Kan det ej ske, warde tiden till inställelsen så förlängd, att derom kungjordt warder, som nu sagdt är; åligge ock Rätten, att om stämningen gifwa särskildte underrättelser, som i 68 §. sägs.

72 §. På inställelsedagen, skall Gäldenär sig i egen person insinna, och, der han menar sig till afträdes-förmon berättigad wara, efter skedt upprop, skriftligen gifwa upp skälen dertill, der det ej förut skett. Sedan låte Rätten offentligen upplåsas Gäldenärs skrifter och, der egendoms-afträdet twunget är, beslutet derom, så ock öfrige handlingar, deraf Borgenärerne om saken nödig kunskap få kunna. Derefter uppgifwe hwar Borgenär skriftligen sin fordran, med den rätt han påstår: Bifoge ock de handlingar, hwarå han sin fordran grundar, eller afskrifter deraf, med åteckнadt betyg af Rättens betjente, eller af twänne andre trowärdige män, att de med huswudskrifterne lika äro. Hwr Borgenär under anslagstiden, eller å inställelsedagen före upproret, ingifwit sine handlingar till den, som å Rättens wägnar dem emottaga bör; warde det wid upproret tillkännagifwet.

73 §. Allmöge, så ock Parter, samt kunna förskrifwa, hafwen lof, att muntligen anmäla sina fordringar, i grund af Förskrifningar, Utslag, Domar och andra klara handlingar; gifwen dock in deßa handlingar, eller afskrifter deraf, så styrkte, som i 72 §. sägs.

74 §. Borgenär, som ej sjelf, eller genom laga Ombud, sig å inställelsedagen insinner, wid Rådstufwu-Rätt eller Hof-Rätt före klockan 12, och wid Härads-Rätt före rättegångstimmans slut, att sin fordran bewaka, och ej eller den förr bewakat; hafwe all widare talan i saken förlorat, utan i de fall, som i 88 §. sägas; och warde resning ej tillåten, utan så är, att Borgenär förmår wisa, det han icke weta kunnat, att Concurssaken honom eller hans rätt rörde, eller att något hastigt ofall, som icke föreses eller afwärjas kunnat, honom hindrat, att å inställelsedagen sig insinna; föke dock Borgenär i det fall, som sist nämndt är, resning inom en månad efter inställelsedagen.

75 §. Sedan alla inlagor ingifne blifwit, skola de tillstädeswarande Borgenärer med hand å bok den ed swärja, som särskildt föreskrifwen är.

76 §. Dör Borgenär förr än hans fordran är med Borgenärs ed besannad, då skall den, som i hans rätt träder, eden aflägga: Kan det ej ske på inställelsedagen, eller begär han tid, att sig betänka; lägge Rätten honom annan dag före.

77 §. Will ej Borgenär till edens afläggande å inställelsedagen sig insinna; stände honom fritt, att inför Rätten, der Concurssaken anhängig är, eller inför annan Domstol, eden förut aflägga; gifwe dock, i sednare fallet, bewis öfwer edgången, till Rätten in. Borgenär, hwilken, till bewakande af sin fordran i Concurs, låter, genom annan tjenlig person, till Rätten, der Concurssaken är anhängig, inom laga tid, inlemna sin inlaga, jemte edgångsbewis och öfrige erforderlige handlingar, skall, om inlagan är af Borgenären egenhändigt underskrifwen, anses hafwa rätteligen förwarat sin talan, ändå att fullmagt till inlagans ingifwande ej företes eller bifogas.

78 §. Warder Borgenär af förfall hindrad, att sig å inställelsedagen till edens afläggande insinna; låte sitt förfall då anmäla och styrka: Pröfwas det lagligt; sätte Rätten ut annan dag, då Borgenär eden aflägga skall.

79 §. Borgenär, som å inställelsedagen, eller å annan af Rätten förelagd dag, eden ej gå gitter, eller den ej förr aflagt, och, enär det wid annan Domstol skett, bewis derom ej ingifwer, då de andre Borgenärerne till edens afläggande påropas, eller det förut ej ingifwit; ware sin fordran qwitt. Har någon Borgenär skriftligen eller muntligen bewakat större fordran, än han under eden begripa kan; äge att, wid edens afläggande, rättelse i den bewakning göra.

80 §. Är någon Borgenär af sådan lära, att han ej gitter eden på föreskrifne sätt aflägga; förfare Rätten efter thy om sådane händelser särskildt stadgadt är. Kan edgång, för annan laglig orsak, honom ej tillåtas; pröfwe Rätten ej desmindre Borgenärs fordran, efter Lag och företedde bewis.

81 §. I Rådstufwu-Rätt eller i Hof-Rätt, skall andra uppropet ske tre weckor efter inställelsedagen: derwid ägen, Gäldenären att swara å det Borgenärerne reban påstått, och deße, att så wäl mot Gäldenären ytterligare anföra, som ock hwar emot annans uppgifne fordran anmärka hwad de nödigt akta.

82 §. Fjorton dagar efter andra uppropet, gånge åter upprop i saken. Då må en hwar af Parterne sin rätt och talan slutligen utföra och styrka.

83 §. Begära Borgenärer, att andra eller tredje uppropet må uppskjutas, och är saken så widlyftig, att längre rådrum tarfwas; då äge Rätten att uppropstiderne förlänga.

84 §. När tredje uppropet för sig gått; ware skriftwäxlingen slutad. Ej eller må muntligt förhör sedan ske, utan i de fall, att någon Borgenär begärt att höra wittnen, eller fått anstånd till företeende af bewis, som ej förr ingifwas kunnat, eller wid tredje uppropet nya bewis företedde blifwit, derom Borgenärer eller Gäldenär höras böra, eller någon åstat, att hufwudskrifter till ingifne handlingar måtte wid Rätten uppwisas och granskas, eller anmärkning emot deras riktighet gjort, eller ock Rätten sjelf pröfwar eljest nödigt att Parter höra.

85 §. Då skriftwäxling i Rådstufwu-Rätt eller i Hof-Rätt slutad är; warde saken, så fort ske kan, föredragen, så att den må ofördröjeligen till afgörande förekomma.

86 §. Wid Härads-Rätt skola Borgenärerne å det Ting, då inställelsedagen infaller, anföra allt hwad de emot Gäldenären, eller emot hwarandra, i Rättegång eller hufwudsak, hafwa att anmärka, och Gäldenären swara å de påståenden, som emot honom göras, så att saken må kunna då afslutas. Kan det ej ske; warde saken uppskjuten till nästa laga Ting då Dom gifwas skall. Äska Borgenärer, att Urtima Ting förr hållas må; sätte Rätten det ut.

87 §. Allt hwad af Gäldenär och Borgenärer i Concurssak skriftligen anföres, med dertill hörande bewis, skall twefallt ingifwas, och låte Rätten sammanhäfta afskrifterne och hålla dem parterne tillhanda, att wid Rätten läsas.

88 §. Nu warder under sakens lopp yppadt, att någon Inteckningsägare ej erhållit särskildt underrättelse om den offentliga stämningen, som i 68 §. föreskrifwet är; låte då Rätten honom till förhör i Borgenärernes eller deras Syslomäns närwaro kallas, att sin rätt uppgifwa, styrka och edeligen fästa. Sker ej det; hafwe ändock Inteckningsägaren sin rätt förwarad, der han ej försutit tiden till Inteckningens förnyande. Har Gäldenär förtegat annan weterlig Borgenär, och denne icke undfått särskildt kallelse; då skall Borgenären, ändå att han å inställelsedagen utebliswer, njuta sin rätt näst efter de Borgenärer, som sine fordringar lagligen bewakat. För skuldebref, ställde till innehafwaren, eller till wiß man eller ordres, njute ej Borgenär den rätt nu sagd är.

89 §. Kan frågan om Gäldenärs afträdes-förmån eller answar skiljas ifrån Borgenärernes twist sig emellan; äge Rätten, att deröfwer förut särskildt döma. Allmän åklagare äge, att emot Gäldenär föra talan, ändå att Borgenärer sin rätt eftergifwa; men om wårdslös Gäldenär wisar sig hafwa sine Borgenärer förnöjt, upphör för Allmän åklagare all widare befattning med målet. Är Gäldenär rymd; gånge ändå Dom öfwer honom. Dom, derigenom Gäldenär, för wårdslöshet eller bedrägeri, till answar fälld är, warde i allmänna Tidningarne kungjord, sedan den laga kraft wunnit. Är sådan Gäldenär Embets- eller Tjensteman, skall ock Domen insändas till det Embetswerk, hwarunder han för Embetet eller Tjensten lyder, innan den werkställas må *).

90 §. Angifwes emot Gäldenär broit, som ej hafwer gemenskap med Concurs-saken, och ej eller till Concurs-Domstolens upptagande eljest hörer; warde det genast till Laga Domstol förwist.

91 §. Har Borgenär ej under skriftwexlingen medgifwit Gäldenärs ansökning om afträdesförmån; då anses han hafwa den bestridt.

92 §. Utan hinder af den ed, som Borgenärerne gått, äge Rätten att pröfwa gilltigheten af hwarje fordran, deremot jäf af Gäldenär eller någon af Borgenärerne gjordt warit. Pröfwar Rätten någon fordran, i grund af en Borgenärs jäf, antingen hel och hållen eller till någon del, förswinna; då gälle det till förmån för öfrige Borgenärer, ändå att de ej i jäfwet deltagit. Ordningen och företrädet Borgenärerne emellan, bestämme Rätten, efter Lag och fordringarnes beskaffenhet, ändå att jäf emot sökt förmånsrätt ej gjordt är.

93 §. Komme de sleste Borgenärers rätt att blifwa längre tid uppehållen, genom anmärkning emot någon fordran, deröfwer parter eller witnen höras skola; böre Rätten först öfwer de andres fordringar, om det af dem äskas. Ej må eller saken uppehållas förthy, att någon Borgenärs anspråk beror på annan Rätts pröfning, utan fastställe Rätten hans betalningsrätt för det belopp, som genom Dom i den särskildte rättegången bestämt warder.

94 §. Då Urtima Ting efter detta Capitel werkställ-

*) Jemf. Sw. Hof-Rätts Circ. d. 30 Sept. 1811, wid 4 §. d. C.

ställes, gånge kostnaden dertill af gäldbundna Boet, der Urtima Tinget, till Borgenärernes hörande, efter frivillig afträdes-ansökning hålles; så ock i fall det efter denna ansökan bifallen warder. Afslås ansökningen; stånde den Borgenär, som sökt, kostnaden till Urtima Tinget. I andra fall, då de fleste Borgenärerne Urtima Ting söka, warde ock kostnaden dertill af Boet gulden: Äska en eller några Borgenärer, som mindre fordringar hafwa, Urtima Ting, då de andre det bestrida, ståndeu de sjelfwe kostnaden.

95 §. Dom i Concurssak skall skyndsamt utgifwas, och warde dagen till deß utgifwande hos Rådstufwu-Rätt, eller hos Hof-Rätt, när den såsom första Domstol saken upptagit, minst tre weckor förut, i allmänna Tidningarne kungjord.

96 §. Wädjar någon emot Rådstufwu-Rätts eller Härads-Rätts Dom; åligger Rätten eller Domhafwanden, att alla handlingar, som saken röra, till Hof-Rätten insända tre weckor förr, än parterne skola sig der inställa.

97 §. Ej må i högre Rätt andre bewis i Concursmål gälla, än de som wid första Domstol, i laga tid, företedde warit, der ej den högre Rätt pröfwar, att Borgenärs begäran om anstånd utan skäl afslagen blifwit, eller att han ej fått tillräckligt rådrum, att bewis anskaffa: Är dom grundad å skäl, som af Gäldenär eller Borgenär under skriftwäxlingen ej anförde warit; då äge ock den mißnöjd är, att, till bestyrkande af sin rätt, nya bewis förete.

98 §. Söker någon Borgenär ändring i Rättens Dom; det gälle ej för dem, som ändring icke sökt.

99 §. När Concurssak genom wad till Hof-Rätten inkommit; warde den genast efter inställelsedagen lottad. Om rättegången derstädes, så ock då i sådan sak Konungen emot Hof-Rättens Dom sökes, gälle hwad i allmänna Lagen stadgadt är.

100 §. Hwad om pröfning af Rikets Ständers Banks eller andre allmänna Werks fordringar i Concurser, så ock om förfarandet i de Concurser, der Borgenärer i Swerige äga fordringar å Ön S:t Barthelemy, eller Borgenärer å berörde Ö hafwa fordringar i Swerige, särskildt stadgadt är, lände i deßa fall till efterrättelse *).

6 Cap.

Om Syßlomäns redowisning och om utdelning.

101 §. Sedan Dom i Concurssak gifwen är, skola Syßlomän genast kalla Borgenärerne, så ock Gäldenären till sammankomst, och till deras granskning då förete skriftlig redo för egendomens förwaltning. Will Borgenär den redowisning klandra; anmäle sitt klander inom sex månader derefter hos Rätten, som i saken dömt, och warde redowisnings-twisten der pröfwad, ändå att Concurssaken i högre Rätt fullföljd är: Gäldenär äge ock lika tid att redowisning klandra: Gitter han wisa, att Boet genom olaglig förwaltning tagit skada; warde den skada honom godtgjord.

102 §. Syßlomän skola, ehwad deras redowisning blifwit godkänd eller klandrad, genast till Borgenärerne utdela den behållne tillgången i mån af hwarderas fastställde fordran och rätt.

103 §. Borgenär må lyfta den fordran, som honom genom Dom i Concurssaken tillagd är, ändå att Domen ej wunnit laga kraft; ställe dock, i thy fall, borgen för hwad han lyfter. Lag samma ware om werkställighet af Dom i redowisnings-twist emellan Borgenär och Syßlomän.

104 §. Är någon Borgenärs fordran genom Dom till större eller mindre del ogillad; warde ändock andelen, för hwad han bewakat, assatt, till deß sig wisat, om han ändring i Domen sökt och wunnit. Beror någon fordran på särskildt pröfning, som i 93 §. sägs; ware lag samma.

105 §. Pantägare njute utur pant ränta intill lyfsnings- eller utredningsdagen, der ränta förskrifwen warit, eller eljest efter Lag ägt rum. Samma rätt njute ock inteckningshafware utur inteckned egendom; dock gälle förmånsrätten till ränta, som före Concursen upplupen är, ej för längre tid än tre år. För barnagods hos förmyndare njutes full ränta till deß det utgifwes.

7 Cap.

Om Boskillnad.

106 §. Will endera makan undanskifta enskildt egendom, eller sin giftorätt i Boet för gäld, hwarföre den förmenar andra makan ensam böra i answar stå, efter thy i 11 Capitlet Giftermåls-Balken stadgas, söke Boskillnad skriftligen hos den Rätt, derunder mannen lyder, eller der han död är, wid dödsfallet lydt. Wilja död makas arfwingar, för sådan orsak, undanskifta deß enskildte egendom eller giftorätt; ware Lag samma.

107 §. Har mannen sin egendom frimilligt afstått, eller är den genom twång afträdd; förordne Rätten God Man för hustrun, att henne biträda, der hon Boskillnad söka will. Hustruns ansökning om Boskillnad skall ingifwas sist å den inställelsedag, som för bewakning af Borgenärernes fordringar utsatt är.

108 §. Söker endera makan Boskillnad, enär den andra makans Egendom ej afträdd är, höre då Rätten så wäl sökanden och den andra makan, som weterlige och när wistande Borgenärer, och förordne att Boets tillgångar och gäld å wiß dag upptecknas. Sedan skall Bouppteckningen af mannen och hustrun, i Borgenärernes närwaro, inför Rätten edeligen fästas. Finnes deraf, att tillgångarne, der sökanden Boskillnad winner, ej förslå till gäldens betalning, warde offentlig stämning till mannens, hustruns och samtelige Borgenärernes inställande utfärdad, som i 66 och 67 §. §. sägs. Är det hustru, som Boskillnad söker, och undandrager sig mannen att Boets tillgångar och gäld till upptecknig angifwa, eller att Bouppteckning, då den gjord blifwit, beediga, ware Lag samma. När offentlig stämning utfärdas, som nu sagdt är, ware mannen för lagsökning ej fri, der han ej sin egendom till Borgenärerne afträder.

109 §. Wilja efterlefwande maka eller arfwingar undanskifta både giftorätt och enskild egendom, der sådan finnes; söken Boskillnad inom en månad sedan Bouppteckning hållen war, och gifwen Bouppteckningen till Rätten in. Rätten kalle sökanden, de andre Sterbhusdelägare, och weterlige Borgenärer, att öfwer ansökningen höras; och warde offentlig stämning å Boets samtlige Borgenärer utfärdad. Hafwa Sterbhusdelägare å andra sidan egendom ej afträdt, waren för lagsökning ej frie.

110 §. Afträda efterlefwande maka eller arfwingar giftorätt, men wilja enskildt egendom undanskifta; gifwen det ock tillkänna, då giftorätten afträdes, efter thy i 8 Cap. sägs.

111 §. Hafwa arfwingar efter död maka sig ur arfwa gjort, som i 8 Cap. sägs, och will efterlefwande maka Boskillnad söka; hafwe tid dertill, som i 107 §. stadgadt är. Lag samma ware, der arfwingar wilja Boskillnad söka, då efterlefwande maka egendom afträdt.

112 §. Yppas, sedan Bouppteckning hållen war, ny gäld, och wilja arfwingar eller efterlefwande maka Boskillnad söka; hafwen tid dertill en månad sedan de gälden weta fingo, och swärjen, att de om den gäld ej kunskap haft.

113 §. I Boskillnadsmål warde den egendom, som sökanden påstår sig tillhöra, ifrån Boet afskild och under förwar och qwarstad satt, till deß dömdt warder; dock må sökanden det afskiljde lyfta eller tillträda, der borgen för egendomen och för Borgenärernes skada ställes.

114 §. Är endera makans egendom till Borgenärerne afträdd; då skall andra makans giftorätt till Borgenärernes förwaltning genast öfwerlemnas, ändå att Boskillnad sökt är; äge dock sökanden, att, när samfäld egendom såld warder, sin lott i köpeskillingen emot borgen lyfta.

115 §. Äger Hustru fordran för penningar eller löören, som henne enskildt tillhört, men förwandlade äro; bewake och fäste den fordran edeligen i Concurs såsom annan Borgenär, men hafwe ej för sådan fordran förmånsrätt.

*) Det åberopade stadgandet, angående fordringars bewarkande å ön S:t Barthelemy m. m. igenfinnes uti K. Förordn. d. 7 Sept. 1791, jemförd med K. Kung. d. 15 Maro 1834, här nedan införde. Angående åter de särskilte föreskrifterne i afseende på Banken och Rikets-Gälds-Contoret; se de wid Cap. slut härom anm. Författningar.

116 §. Emot Borgenärer, njuten ej endera makan eller deß arfwingar wederlag för såld odaljord, eller rätt till ersättning för hwad, till gäldande af andra makans enskildte gäld, ur samfäldte Boet gått.

117 §. I Boskillnadsmål, skall hustruns enskildte egendom eller giftorätt, som hon efter 113 och 114 §. §. lyfta eller tillträda får, af hennes Gode man förwaltas. Will hon ej, sedan Dom fallit, låta mannen tillträda förwaltningen af hwad henne tilldömdt är; fortfare Gode Männen dermed.

118 §. Har, sedan Boskillnaden sökтes, någon egendom, genom arf, testamente, gåfwa eller annorledes, fallit hustrun till, ware hon ej skyldig, att med den del af samma egendom, hwari mannen ej äger giftorätt, eller med sin giftorätt i den öfriga, answara för den gäld, som under äktenskapet, innan Boskillnadsansökningen till Rätten ingafs, gjord är, ändå att hon för den gäld i borgen gått, eller, lika med mannen, till betalning sig förbundit, utan så är, att hon sjelf gälden gjort hafwer i och för köpenskap eller annan näring, som hon, efter särskildt tillstånd, idkat. Om förwaltning af den egendom, som hustrun så tillfallen är, ware Lag, som i 117 §. om undanskiftad egendom sägs.

119 §. Hafwa efterlefwande maka eller den dödes arfwingar Boskillnad sökt; njuten för gälden lika befrielse, som hade de Boet afträdt, efter thy i 8 Cap. sägs: afträden dock sedan till Borgenären all den egendom, till hwars undanskiftande de genom Dom pröfwas ej berättigade wara.

8 Cap.

Om Urarfwagörelse och afträde af makas egendom i Bo.

120 §. Wilja Arfwingar sig urarfwa göra, för att winna befrielse ifrån gäld; anmälen skriftligen, som om Boskillnad i 7 Capitlet sägs, att de den dödes egendom afträda. War gälden känd, när Boet upptecknades; ägen tid till Urarfwagörelse En månad ifrån den dag, då Bouppteckningen hållen är: yppas ny gäld; hafwen lika tid ifrån det de sådan gäld weta fingo.

121 §. Har en arfwinge sökt urarfwa förmån, men annan ej, och bestrider denne egendomens afträde; hafwe rätt att den sjelf emottaga; ställe dock för gäldens betalning full borgen.

122 §. Will efterlefwande maka afträda sin egendom eller giftorätt; för att winna befrielse ifrån gäld; hafwe tid dertill som i 120 §. sägs.

123 §. Sökes urarfwa förmån eller afträdes efterlefwande makas egendom för gäld, som efter Bouppteckningen sig yppat; då skola Sterbhusdelägare swärja, att de om den gäld ej förr kunskap haft; bären ock, der egendom skiftad är, allt åter, efter thy som i 10 Cap. Ärfda-Balken skiljs.

124 §. Arfwinge, som sig rätteligen urarfwa gjort, ware fri från allt answar för den dödes gäld.

125 §. Efterlefwande maka, som egendomen rätteligen afträdt, ware fri från all gäld, hwarföre den andra makan ensam swara bordt. Har enka afträdt äfwen sin lott i Boet och enskildt egendom, så långt de förslå, till betalning af den del i gälden, som å henne belupit, efter thy i 11 Cap. Giftermåls-Balken skiljs, njute ock hon för framtiden befrielse från all gäld, som under äktenskapet tillkommit, ändå att hon och mannen, en för bägge och bägge för en, sig till gäldens betalning förskriftwit hafwa, eller hon för den gäld i borgen gått. Har hon åsamkat sig gäld i och för köpenskap eller annan näring, den hon, efter särskildt tillstånd, idkat, ware Lag, som i 118 §. om hustru sägs. Hwad om enka nu är sagdt, gälle äfwen för hustru, som från mannen i äktenskapet blifwit lagligen skiljd, i afseende på egendom, hwilken kan henne tillfalla, sedan äktenskapsskillnad wunnen är.

126 §. Warder den dödes egendom till Borgenärer afträdd, efter urarfwagörelse, af någon bland arfwingarne, eller efterlefwande makas afsägelse af sin egendom eller giftorätt, det gälle, enär urarfwagörelsen eller afsägelsen i laga tid skett, till förmån äfwen för de andre, der de ej tid till egendoms afträdande deßförinnan försummat.

127 §. Arfwingar, som försummat laga tid, att sig urarfwa göra och ej eller Boskillnad sökt, som i 7 Capitlet sägs, swaren en för alla och alla för en, till den gäld, som wederlig war. Har efterlefwande maka försummat, att sin egendom afträda, och ej eller sökt Boskillnad; stände ock han eller hon med arfwingarne i lika answar.

128 §. Försummar förmyndare, att omyndigs rätt till befrielse ifrån Boets gäld bewaka; sware sjelf för den gäld, som ej utgå kan af hwad den omyndige i Boet äger.

129 §. Har arfwinge eller efterlefwande maka försummat laga tid till Bouppteckningens hållande; sware för all Boets gäld.

130 §. Arfwinge eller efterlefwande maka, som förskingrar eller försätter något af Boets egendom, sware för all gäld, som förut wederlig war, der ej den, som Boskillnad sökt, sådan förmån winner, och det skingrade eller försatte till den egendom hört, som undanskiftas får.

131 §. Arfwinge, som tagit egendom emot, då annan arfwinge sig urarfwa gjort, ware ej pligtig, att för den egendom göra medarfwingar redo: Yppas efter urarfwagörelsen någon förut okänd tillgång; deri njuten alla laga rätt.

132 §. Då arfwingar sig urarfwa göra, eller efterlefwande maka sin egendom eller giftorätt afträder; warden Borgenärerne kallade att höras, och om den afträdde egendomens förwaltning besörja, så ock offentlig stämning utfärdad, och med målet widare förfaret, som i denna Lag om annan Concurs stadgadt är. Har en arfwinge sig urarfwa gjort, men annan tillträdt egendomen, efter thy i 121 §. sägs; då skall ock offentlig stämning utfärdas, men den, som egendomen tillträdt, ware för lagsökning ej fri.

9 Cap.

Om Årsstämning å Borgenärer.

133 §. Nu weta icke efterlefwande maka eller arfwingar annat, sedan laga Bouppteckning skett, än att Boet till gäldenär fulla betalning förslår, men wilja säkre ware, att icke okände fordringar sig yppa; ägen då att hos Rätten, hwarunder Boet hörer, begära kallelse å deß samtlige Borgenärer; och gifwen in förteckning, med edsförpligtelse underskrifwen, på alla dem, som wederlige äro.

134 §. Enär kallelse på Borgenärer så sökt är, som i 133 §. sägs; utfärde Rätten å dem offentlig stämning, att på wiß dag, näst efter nått och år, giftwa sina fordringar skriftligen eller muntligen an; och låte den stämning å deß dörr anslås och i allmänna Tidningarne tre gånger kungöras, tredje gången sist fyra månader före inställelsedagen. Kronans Ombudsman, Inteckningsägare och wederlige Borgenärer skola om stämningen särskildt underrättas, som i 68 §. föreskrifwet är.

135 §. Warda makar i äktenskapet skiljde, eller upplöses Bolag, som, enligt hwad särskildt stadgadt är, allmänt kungjordt warit, eller warder myndig person under förmyndare ställd: I deße fall må ock kallelse å Borgenärer så sökas och bewiljas, som i 133 och 134 §. §. sägs.

136 §. Borgenär, som sin fordran ej å den utsatte dagen hos Rätten angifwer, eller den ej förut anmält, hafwe sin rätt förlorat, utan så är, att han af sökanden känd, men ej i deß förteckning uppgifwen, eller om stämningen särskildt underrättad warit.

137 §. Utan hinder af årsstämning, må Borgenär under anslagstiden sin fordran utsöka.

138 §. Yppas på inställelsedagen förut okänd gäld, som större är, än att den med tillgångarne gäldas kan, ägen efterlefwande maka eller arfwingar, att egendomen afträda, eller sig urarfwa göra, som i 8 Cap. sägs, och lägge Rätten de Borgenärer, som sina fordringar bewakat, wiß dag före, att dem med ed fästa och ytterligare styrka; warde ock i öfrigt med målet så förfaret, som i denna Lag stadgadt finnes.

139 §. Warder egendom före inställelsedagen afträdd;

trädd; då skall ny stämning utfärdas, efter thy i 5 Capitlet sägs, och deri nämnas, att årsstämningen förfallen är.

Denna Lag kommer att genast efter kungörandet blifwa gällande i alla mål, som derefter behörigen anmälde warda. Det alle, rc.

Kongl. Maj:t har i Nåder, med Rikets Ständer, funnit godt att, i afseende på rättighet till betalning utur egendom, som, före början af concurs, blifwit från gäldenärs bo utmätt, meddela ändring uti 30 §. af Concurs-Lagen den 12 Mars 1830, så att samma §. numera erhållit följande lydelse:

"Under anslagstiden må betalning lyftas för de "fordringar, som, efter 3, 4 och 5 §§. i 17 Cap. "Handels-Balken, med förmonsrätt utgå böra, så ock "för gäldenärs utskylder till Kronan sista året. Har "för någon borgenärs fordran lös egendom blifwit i "laga ordning i mät tagen och satt i allmänt förwar, "eller under utmätningsmäns försegling; njute ock han "rätt till betalning utur den utmätta egendomen, ändå "att den ej före Concursens början hunnit sålas, eller "ur gäldenärs bo uttagas. Har under anslagstiden fast "egendom blifwit såld, efter thy i 16 §. sägs, hafwe "ock inteckningsägare rätt att sin fordran lyfta." K. Kung. ang. ändring i 30 §. af Concurs-Lagen d. 12 Mars 1830; gifwen d. 9 Maj 1835.

Har skattskyldig efter mantalsskrifningen uppgifwit sin egendom till borgenärer eller dör han efter uppbördsårets början, skall bewillning gäldas af Concursmassan eller sterbhuset, utan att bewakande, utredning eller slut behöfwer afwaktas. Bewilln. Förordn. d. 14 Maj 1835, 5 Art. 159 §.

Af Borgenärer i Concurser bör ett så lydande Edsformulaire följas:

"Jag N. N. swär wid Gud och Hans Heliga "Evangelium, att den af mig, uti N. N. Concurs "wid N. N. Domstol (å Kongl. Maj:ts och Kronans) "(å N. N. Directions) (å N. N. Caßas) wägnar (i "egenskap af Förmyndare, Curator för N. N.) (i egen"skap af lagligen tillförordnad Syßloman (God Man) "i N. N. Gäldbundna Bo m. m. d.) anmälte fordran, "hwaraf jag, (Kongl. Maj:t och Kronan) (rc.), inne"hafware warit, förr än Gäldenärens Ansökning att få "sin Egendom afstå (mig) kunnig blef, (mig) (Kongl. "Maj:t och Kronan) (rc.) sannfärdeligen och ingen an"nan tillhör, och på sätt de ingifne Handlingar utwi"sa, riktig är: Att denna fordran således, hwarken ef"ter utgifwit recipiße eller annat qwitto, är af (mig) "(Kongl. Maj:t och Kronan) (rc.) åtkommen, utan (af "mig) fulla Penningar eller deras fulla wärde derföre "redeligen utgifne, och utan swek beräknade (blifwit red"ligen beräknade): Att samma fordran således hwarken "till tredje mans förfång diktad är, eller blifwit (mig), "under hwad namn det wara må, (mig wetterligen) "godtgjord eller betald: Att (jag icke mer än laglig "Ränta, under något sken uppburit, beräknat, eller i "den fordrade Summan inbegripit) (icke mer än laglig "Ränta under något sken blifwit beräknad, eller i for"dran inbegripen), äfwensom att N. N., (så widt mig "kunnigt är), å berörde Ränta fulleligen fått tillgodo"njuta de af honom qwitterade föreskrifne Bewillnings"afdrag; Och detta är wisst, så sannt mig Gud hjelpe "till Lif och Själ."

Dock bör det här utsatte tillägg, angående Bewillnings-afdragets behöriga tillgodonjutande, icke äga rum för dem, som bewaka fordringar för Werk och Inrättningar, hwilka i Bewillningsstadgan äro från afdrag befriade; äfwensom det ej heller är lämpligt i andra frågor, än som angå liquid af räntor, upplupne efter den 1 Januarii 1816. K. Förordn. den 22 Oct. 1818.

Om Judars edgång, se 31 §. i Regl. den 27 Maj 1782, införd wid slutet af 3 Cap. d. B.

Enär fast egendom i Stockholm bland tillgångarne i Concurs uppgifwes, skall det åligga Domaren att derom underrätta Directionen öfwer Stockholms städs Brandförsäkrings-Contor, som, i händelse bewakning af så kalladt Premie-lån underlåtes, ej må anses förlustigt af sin rätt och talan i Concursen, med mindre wis sas kan att Directionen, till iakttagande deraf, blifwit behörigen kallad, hwilken föreskrift äfwen tillämpas i de fall, då årsstämning är af någon domstol bewiljad. K. Br. d. 24 Apr. 1816, och Swea Hof-Rätts Univ. d. 6 Maj s. å.

Lagens föreskrifter om fordringars bewakande i concurs och efter årsstämning må icke lempas till sådane från Rikets Ständers Bank emot pant utgifne af särskild beskaffenhet warande lån, för hwilka gäldenär icke allenast någon förbindelse, utan deremot sjelf af Banken erhåller ett bewis eller så kallad pantsedel. K. Förkl. d. 7 Jan. 1830.

Angående de åtgärder, hwilka, då hos Domstol uppstår års Proclama eller Concurs, böra af Kammar-Rättens Advocat-Fiscal widtagas, äfwensom att, i händelse frågan om rätta beloppet af någon Kronans fordran beror på Kammar-Rättens pröfning, samma fråga derstädes bör afgöras, utan afseende på Concursmålets behandling wid allmän Domstol; se Kam. Rätt. Instr. d. 15 Oct. 1831, införd wid 8 Cap. R. B.

Då frälsemän med Cessions-ansökning inkommit och deröfwer blifwit till Proclama resolweradt, bör Hof-Rätten derom genast underrätta Riddarhus-Directionen. K. Br. d. 6 Aug. 1818. Wisandes K. Br. d. 7 Apr. och 12 Maji 1805, anmärkte wid 8 Cap. R. B., att Swenska Academiens Ledamöter, uti Nåtegångar i anseende till Domstol, njuta lika förmon med Riddarskapet och Adeln.

När Apothek för gäld i mät går, och för borgenärers räkning försäljes eller af boets Curator skall förwaltas, bör dertill en examinerad Provisor förskaffas, dereft borgenärerne icke hafwa förtroende till förre ägaren, eller annan examinerad Apothekare, som sig tillsyn och answar derföre will åtaga; hörande behörigt Contract upprättas och i bewittnad afskrift till Sundhets-Collegium insändas. K. Regl. för Apoth. d. 11 Aug. 1819, §. 11.

Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning, angående tiden så wäl för Borgenärer å Ön S:t Barthelemy att bewaka deras fordringar uti de inom Sweriges Rike sig yppande Concurstwister, som ock för Borgenärer här inom Riket at likaledes deras rätt iakttaga uti dylika å berörde Ö förefallande mål. Gifwen Drottningholms Slott d. 7 Sept. 1791.

§. 1. Då Concurs-mål här inom Riket angå någon uppgifwen wetterlig Borgenär å Ön S:t Barthelemy, åligger det Domstolen i Staden eller Domaren å Landet, hos hwilken Concurs-målet är anhängigt, at i likhet med hwad, rörande Utrikes Borgenärer uti Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse af den 12 September 1780 är föreskrifwit, till Kongl. Maj:ts och Rikets Cantzli Collegium insända en kort Kungörelse om Gäldenärens ansökning och at offentelig kallelse på hans Borgenärer blifwit honom bewiljad, hwilken Kungörelse genom Cantzli-Collegii försorg öfwersändes til Gouverneuren eller i hans ställe tillförordnade Befälhafwaren å Ön S:t Barthelemy, och af Gouverneuren eller Befälhafwaren tillställes Borgenären med påteknadt bewis, när han af densamma del undfått; Hwarefter Borgenären har, så kärt honom är, at af sin fordran icke blifwa förlustig, at sist inom Klockan Tolf å Trettionde dagen derefter, den dagen oräknad, då han således härom blifwit bewisligen underrättad, anmäla sig hos Gouverneuren eller Kongl. Maj:ts derstädes tillförordnade Conseille, til afläggande af Borgenärs-eden och tillika ingifwa sin egenhändigt eller genom laga Fullmägtig underskrifne Inlaga med de bewis, hwarpå hans fordran sig grundar; Hwilka handlingar, sedan å Inlagan blifwit teknad dagen, då den är worden ingifwen, och en lika lydande douplette eller afskrift af handlingarne, med bifogad öfwersättning på Swenska språket, i händelse de äro på utländskt språk författade, blifwit inlemnad, Gouverneuren eller Befälhafwaren äger jemte behörigt bewis öfwer den inför Consseillen aflagde Borgenärs-eden, at med första lägenhet öfwersända til

Cantzli-Collegium, som låter deßa handlingar Concurs-Domstolen tilhanda komma. Dock är det emedlertid icke de öfriga Borgenärer betaget, at efter inställelsedagen beſörja om Gäldenärens afstådde fasta Egendoms försäljning: Ånskönt de på Ön S:t Barthelemy wistande wetterlige Borgenärers Inlagor ännu icke inkommit; Ätwensom deras uteblifwande icke eller bör föranleda til upskof med sakens afgörande, så wida, ehuru Dom i saken fallit, Domstolen lika fullt är obetagit at utan hinder deraf om den ifrån S:t Barthelemy sedermera tilkomne Borgenärens rätt emot Gäldenären och de öfrige Borgenärerne serskilt laga utlåtande efter Målets beskaffenhet meddela, så framt icke saken redan blifwit til högre Rätts pröfning dragen, i hwilket fall den efterät anmälte Borgenärens Inlaga och dertil hörande handlingar böra af Concurs-Domstolen insändas til den Rätt, dit saken blifwit fullföld, at öfwer hans fordran, sedan de öfrige Parter deröfwer blifwit hörde, derstädes dömas. Men på det en sådan Borgenär genom Concurs-maßans efter föregången Dom skedde utdelning, icke må blifwa lidande; ware det uti slike Concurs-mål icke tillåtet för Borgenärer at annorledes, än emot Laggild Borgen, emedlertid de dem tillagde medel lyfta.

§. 2. På det andre Inwånare å Ön S:t Barthelemy, som äfwen kunna hafwa fordringar uti här inom Riket föreſallande Concurs-mål, men såsom icke wetterlige ej fått serskildte kallelser, icke måtte i brist af kunskap om Concursen, gå miste om deras rätt, så åligger det Direction wid Westindiske Compagniet at hwarje gång deras Skepp til berörde Ö afgå, öfwersända til Gouverneuren derstädes de emedlertid utkomne Swenska Post-Tidningar; om hwilkas ankomst Gouverneuren äger at utfärda Kungörelse med tilkännagifwande, at hwar och en til deras genomseende äger fritt tilträde; Och har sedan den, som förmenar sig äga någon fordran uti någon här inom Riket yppad Concurs, at sist innan Klockan Tolf å Trettionde dagen, efter det en sådan Kungörelse blifwit publicerad, den dagen oräknad, då Publication skedde, at på sätt uti 1 §. är stadgadt, hos Gouverneuren eller Conseillen sig anmäla til Borgenärs-Edens afläggande och sin Inlaga ingifwa; Ställe sig ock Gouverneuren eller den i hans ställe tilförordnade Befälhafwaren samt Concurs-Domstolen til efterrättelse, hwad samma §. innehåller angående Handlingarnes öfwersändande och serskildt laga utlåtande, i händelse Dom innan deras ankomst, angående de öfrige Borgenärerne redan fallit.

§. 3. Enär Concurs-twißer å S:t Barthelemy sig yppa, så åligger det Conseillen, at genom Gouverneuren ej allenaſt til Cantzli-Collegium, så fort sig göra låter, öfwersända Stämningar eller Kungörelser til de här inom Riket wetterlige Borgenärer, utan ock ånskönt någon Borgenär här inom Riket icke wore upgifwen, Concurs-målet i alt fall til Cantzli-Collegium inberätta, som låter derom uti Post-Tidningarne kungöra, och för öfrigt genom wederbörande Kongl. Maj:ts Befallningshafwande drager förſorg om Stämningarnes fortſtällande til de wetterlige Borgenärer, hwilka äga, at inom Klockan Tolf å Trettionde dagen, ifrån den dagen räknad, då de af Stämningen del erhållit, hos Konungens Befallningshafwande i orten ingifwa Inlaga med dertil hörande handlingar och bewis, at de inför någon Domstol deras fordringar med Ed fästat. För andre Borgenärer, som icke erhållit serskildte stämningar, ware samma Lag och Fatalier, räknade ifrån den dag Post-Tidningen, som innehållit Kungörelse om Concurs-målet, til det Post-Contoir, som är närmaſt Borgenärens hemwist, ankommit; hwarom bewis tillika Konungens Befallningshafwande bör företes. Handlingar til Cantzli-Collegium öfwersända, som beröra om deras fortſtällande til Conseillen på S:t Barthelemy. Och rätte sig för öfrigt uti sådane Concurs-twister, deri någon här inom Riket boende Borgenär hlifwit såsom wetterlig upgifwen, så wäl Conseillen i anseende til sakens afdömande, som de öfrige Borgenärerne, hwad angår Concurs-medlens lyftning, efter hwad uti sådane wid Swenska Domstolar anhängige Mål uti 1 §. är föreskrifwit.

§. 4. Til förekommande deraf, at Borgenärerne ej måge onödigt wis beswäras med den här ofwan stadgade borgen uti sådane mål, deri weterlige Borgenärer blifwit upgifne, eller länge wara i osäkerhet om de medel de lyftat, så bör Conseillen å S:t Barthelemy i den händelse någon weterlig Borgenär icke inom laga tid, efter det han Kungörelsen erhållit, sig anmäler, sådant med näst derefter afgående Skepp til Cantzli-Collegium inberätta, som deraf genom Concurs-Domstolen lemnar Borgenärerne del.

I lika måtto åligger det wederbörande Kongl. Maj:ts Befallningshafwande, at derest de här inom Riket warande weterlige Borgenärer förſumma, at sig hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande inställa inom den föreskrifne tiden ifrån erhållen del af de ifrån Conseillen å S:t Barthelemy utfärdade Stämningar eller Kungörelser, sådant anmäla hos Cantzli-Collegium, som derom gifwer Conseillen tilkänna, til deß och Borgenärernes underrättelse. Det alle, som wederbör, &c.

Sedan, enligt K. Kung. d. 30 Nov. 1833, Cancellie-Styrelsen med samma år upphört, så kommer hwad uti K. Förordn. af den 7 Sept. 1791 angående tiden så wäl för Borgenärer å Ön S:t Barthelemy att bewaka deras fordringar uti de inom Sweriges Rike sig yppande Concurstwister, som ock för Borgenärerne här inom Riket att likaledes deras rätt iakttaga uti dylika å berörde Ö förefallande mål, i 1, 3 och 4 §§. sinnes stadgadt för f. d. Cancellie-Collegium och sedermera tillhört Cancellie-Styrelsens beſattning, att hädanefter gälla för Colonial-ärendernes Departement af Kongl. Maj:ts Cancellie. K. Kung. d. 15 Mars 1834.

All postporto wid den breſwäxling, hwarigenom alla weterlige Borgenärer sammankallas, at höras öfwer Gäldenärs Cessions-anſökning, bör af Postmedlen wederbörande Domstolar, som ej förut hafwa fribrefs rättighet, ersättas; men kostnaden för den öfriga breſwäxlingen, som under Cessionstwistens handterande kan pröfwas nödig, äfwensom betalningen för Kungörelsers införande om sådane mål i allmänna Tidningarne kommer at af Concurs-Maßan gäldas. K. Br. d. 27 Apr. 1787.

Genom K. Br. till samtelige Hof-Rätterne d. 12 Sept. 1780, förordnades wäl, att Domstolen, då en där anhängig gjord Concurs, angick utrikes boende Borgenärer, skulle författa och till Cantzli-Collegium insända en kort kungörelse om Gäldenärens Anſökning och inställelsedagen, för att sedan genom wederbörande utrikes wistande Sändebud warda i Hamburger Correspondent och Utrechts Gazetterne införd; äfwensom derefter i K. Br. d. 26 Julii 1790 stadgades, att slik Kungörelse endaſt borde i Hamburger Correspondenten införas, dock, enligt K. Br. d. 9 Julii 1801, med rättighet för den, som sådant åstundade, att så Kungörelsen äfwen införd i andra utländska Tidningar; Men då en lika uppmärksamhet i afseende på Swenska Undersåtares fordringar i Utländske Concurser icke blifwit af andre Regeringar iakttagen, och hinder för werkställighet af berörde anstalt ofta mött; så skulle den Domstolarne ålagde skyldighet att i Concursmål utfärda stämningar till å utrikes Ort wistande Borgenärer och Kungörelser till införande i utländske Tidningar alldeles upphöra. K. Br. d. 27 Apr. och Sw. Hof-Rätts Univ. d. 26 Maji 1814.

Genom Nådig skrifwelse den 10 i denne månad, har Kongl. Maj:t gifwit Hof-Rätten tillkänna, det Kongl. Maj:t i anledning af wäckt fråga huruwida Kronobetjente woro berättigade till kostnadsersättning och betalning för Kallelsers tillställande uti Concurser, i nåder funnit, att då Concursmål icke kunde hänföras till de i Lagen så kallade Kronones eller andra allmänna Ärender, utan ostridigt woro af en alldeles enskild beskaffenhet, samt det, på sådan grund, enligt Författningarne, åläge Concurs-Maßan, att widkännas kostnaden för de åtgerder i deße mål, som af Domare i allmänhet meddelades, Kronobetjeningen icke eller wore pliktig, att, utan wedergällning, handräckning i dylika mål

mål meddela, hälst en sådan handräckning för dem wore förenad, med både kostnad och tidsspillan; i följd hwaraf betjente berättigade, att för communication af Concurs 5 Cap. 1 §. Concurs-Stadgan, de i orten wistande eller närmast boende borgenärer första gången kallades, att öfwer Cessions-ansökningen höras, åtnjuta enahanda betalning, som Expeditionstaxan d. 15 Maji 1821 tillade deße betjente för utmätnings-förrättningar i prinungens Befallningshafwande på samma gång med bewisen öfwer Concurs-Kallelsernes kungörande till Concurs-Domaren insändas, för att tillställas Concursmaßans Syßlomän, hwilka det sedermera åligger, att till Konungens Befallningshafwande i det Län, der Concursmaßan borde gäldas, ofördröjeligen erlägga, wid påföljd att Maßan i annat fall komme att utmätning derföre undergå. Sw. Hof-Rätts Circ. d. 26 Sept. 1828.

Hos Kongl. Maj:t har fråga blifwit wäckt om rättighet för exsecutions-betjenterne wid Öfwer-Stäthållare-Embetets Canzli samt Stadsbetjente i Rikets Städer att för Concurs-kallelsers communicerande med borgenärer erhålla betalning till lika belopp, som för parters inkallande i skuldfordringsmål är stadgadt; Och då, enligt hwad Kongl. Maj:t redan uti Nådigt bref till Swea Hof-Rätt d. 10 Sept. sistledit år förklarat, concursmål icke kunna hänföras till de i lagen så kallade Kronones och andre allmänna ärenden, utan äro af en alldeles enskilt beskaffenhet, samt det på sådan grund enligt Författningarne åligger Concursmaßa, att widkännas kostnaden för de åtgerder i deßa mål som af Domare i allmänhet meddelas, hwadan ock genom berörde Nådiga bref, Kronobetjente blifwit bewiljad rättighet att för kallelser i Concursmål åtnjuta lika betalning, som Expeditions-Taxan d. 15 Maji 1821 tillägger deße Betjente i private mål, har Kongl. Maj:t funnit exsecutions-betjenterne wid ofwanberörde Canzli samt stadsbetjente i Städerne utom Stockholm, på enahanda grund böra ersättning för deßa kallelser åtnjuta; Och har Kongl. Maj:t således welat i Nåder förklara nämde betjente berättigade, att för Communication af Concurs-kallelser, med undantag likwäl för det fall, då, enligt 5 C. 1 §. Concurs-Stadgan, de i orten wistande eller närmast boende borgenärer första gången kallas att öfwer Cessions-ansökningen höras, uppbära betalning såsom för muntelig stämning till Rådstufwu-Rätt i sak af ringare wärde i ofwannämde Expeditions-Taxa är utsatt; börande räkning å denna betalning på samma gång med bewisen öfwer Concurs-kallelsernes kungörande, till Concurs-Domaren insändas, för att tillställas Concurs-maßans Syßlomän, hwilka det sedermera åligger att till Öfwer-Stäthållaren eller K. M. Befallningshafwande samma betalning, som af Concursmaßan bör gäldas, ofördröjeligen erlägga, wid påföljd att Maßan i annat fall kommer att utmätning derföre undergå. K. Circ. till Öfwer-St. och samtl. Kon. Befallningshafwande den 6 Mars 1829.

Sedan Öfwer-Stäthållare-Embetet, i anledning af Stockholms Magistrats derom gjorde anhållan, hos K:gl. Maj:t i underd. hemställt, huruwida icke Stockholms Magistrats stadstjenare, hwilka dittills icke erhållit något arfwode för tillställandet af de från Magistraterne i Rikets öfrige Städer hitsände Concurs-kallelser, till förbättring i deras ringa löneinkomster äfwen kunde, i likhet med hwad stadsbetjente i andra Rikets Städer är wordet förunnadt, i Nåder tilläggas rättighet att åtnjuta betalning för de kallelser, som till bemälte Magistrat insändas och af dem beförjas; Så har Kongl. Maj:t, på enahanda grunder, som stadsbetjente i Rikets städer utom Stockholm erhållit rättighet till betalning för kallelser i Concursmål, funnit godt förklara Stockholms Magistrats stadstjenare berättigade att för Communication af Concurs-kallelser, med undantag för det fall, då, enligt 5 Cap. 1 §. Concurs-Stadgan, de i orten wistande eller närmast boende borgenärer första gången kallas att öfwer Cessions-ansökningen höras, uppbära betalning såsom för muntelig stämning till Rådstufwu-Rätt i sak af ringare wärde i 1821 års Expeditions-Taxa är utsatt; börande räkning å denna betalning af Magistraten på samma gång med bewisen öfwer Concurs-kallelsernes kungörande, till Concurs-Domaren insändas för att tillställas Concurs-maßans Syßlomän, hwilka det sedermera åligger att till Magistraten samma betalning, som af Concurs-maßan bör gäldas, ofördröjeligen erlägga, wid påföljd, att Maßan i annat fall kommer att utmätning derföre undergå. K. Br. till Öfw. St. d. 31 Oct. 1829.

2. §.

Gitter gäldenär wisa, at fattigdom hans är tilkommen af siöskada, fiendens infall, eldswåda, eller annan olycko, thertil han ej wållande warit, och finnes ej swek therunder, eller at han förledt sina borgenärer, at förstrecka sig gods eller penningar; pröfwe thet Domaren, och ware gäldenär tå fri för theras tiltal, ändoch hans wilkor genom arf, gåfwo, tienst eller slögder sedan bättras; och niute borgenärer af then egendom, som gäldenären afstådt, betalning, efter hwartheras rätt, som i 17 Cap. stils.

3. §.

Finnes gäldenärens fattigdom wara kommen af slöseri, dobbel, lättja, eller wärdslöshet; sware tå til hela gälden, och aftiene then med arbete, eller sitte i hächte, ther borgenärerne ej annorledes sig nöja låta: och warde tå afräknadt på gälden tiugu fyra öre för hwar dag; doch niute han af borgenärerna födo sin, som annar fånge, ther han med arbete sig ej nära gitter. Faller honom under then tid gods eller penningar til; gänge ock the til gäldens betalning.

Ej må then som för gäld bysättes i nesligt fängelse hållas, 8 C. 13 §. U. B.

Sedan Kongl. Maj:t med misnöje måst erfara, icke allenast huru de emot otillbörligt spel och dobbel tid efter annan utkomne flere förbud, warda så wäl på Casse-hus och näringsställen, som annorstädes öfwerträdde, utan äfwen att det tillstånd, hwilket till en tid och på försök warit bewiljadt för det så kallade La Belle och andre Hasardspel, icke eller, oaktadt all möjelig tillsyn kunnat, enligt affsigten, undanröjda de hwarjehanda oordningar och olägenheter, för hwilka ynglingar och hederlige mäns barn, så wäl som betjenter och tjenstefolk, ej sällan blifwit blottställde; Så är Kongl. Maj:t förankåten att wiötaga ytterligare mått och steg emot de mångfaldiga utswäfningar, så wäl som tidens onyttiga misbruk, hwartill denna olyckeliga böjelse förleder ungdomen och den obetänksamme.

Kongl. Maj:t will derföre härmed allwarligen bjuda och befalla, att både ofwannämnde spel La Belle, som ock Biribi, Pharao och alla äfwentyrliga spel med kort eller tärning, af hwad särskilte namn de wara måge, böra alldeles upphöra och ingenstädes widare tilåtas.

Öfwertygad att alle upplyste och rättsinte trogne undersåtare icke kunna misstaga sig om Kongl. Maj:ts wälmente affsigter härutinnan, är Kongl. Maj:t jemwäl försäkrad, att de både för att Kongl. Maj:t derutinnan biträda och jemwäl af deras egen omtanka, icke lära uti deras enskilte hus tilåta, hwad Kongl. Maj:t så högeligen önskar att alldeles kunna afskaffa; Och Kongl. Maj:t förklarar härmed, det Kongl. Maj:t med ytterste onåd och misnöje skall anse den eller dem, som emot förmodan denna Kongl. Maj:ts wälmenta och helsosamma författning skulle wåga öfwerträda; skolande deßutom för förbrytelse härutinnan, så wäl wärden som de spelande wara förfallne hwardera till tiugufem Rikesdalers böter jemte confiscation af alla de penningar, som på slika spel wågas och utsättas; hwilka böter fördubblas hwarje gång någon dermed ytterligare beträdes.

Wid lika answar och plikt blifwa jemwäl utom det särskildt tilåtne Billard-spelet, alle spel, ehwad namn de hafwa måge, med kort eller tärning, mindre

eller större, alldeles förbudne på Källare och Caffe-hus: och må äfwen på Krogar och Spisqwarter icke eller någon understå sig, wid Tre Riksdaler sexton-skillingars böter, så wäl för wärden som de spelande, hålla eller tillåta något slags spel med kort eller tärning, änskönt också förebäras skulle, att spelet ej angått penningar, utan blott warit ämnadt till nöje och tidsfördrif.

De i denna författning utskakade böter delas emellan angifwaren och stora barnhuset i Stockholm till tweskiftes.

Kongl. Maj:t anbefaller härmed så wäl Deß Öfwer-Ståthållare i Stockholm, som Deß Befallningshafwande i orterne, att genom wederbörande embetsmän och fiscaler noga handhafwa detta Påbud, hwarigenom Kongl. Maj:t af kärlek för sine trogne undersåtare welat förekomma sedernas ytterligare förderf och derpåföljande utbrott af laster och odygder. K. Förb. d. 2 Aug. 1792.

Som Kongl. Maj:t med mißnöje förnummit, det äfwentyrliga spel, churu genom K. Förordn. d. 2 Aug. 1792 uttryckeligen förbudne, likwäl tid efter annan i synnerhet i Hufwudstaden åter skola sig inrotat; Och Kongl. Maj:t på det sorgfälligaste är angelägen, att förekomma de wådliga följder deßa Spel på sederna i allmänhet samt för den uppwäxande ungdomen i synnerhet medföra; Alltså har Kongl. Maj:t i Nåder welat warna sine trogne Undersåtare, att för sådane spel sig noga tillwarataga, och med upplifwande af Högstberörde K. Förordn., strängeligen förbjuda hwar och en, att på Källare och Caffe-hus eller annorstädes spela det så kallade Biribi och Pharao eller andre äfwentyrlige spel af hwad namn och beskaffenhet de wara må, med kort eller tärning, wid Ejugufem Riksdalers böter, så wäl för wärden, som hwar och en af de spelande; hwarförutan de penningar, som på sådane spel wågas och utsättas, böra confisceras samt tillfalla Angifwaren, och skola böterne, hwilka fördelas till tweskiftes emellan Angifwaren och Stora Barnhuset i Stockholm, fördubblas hwarje gång någon härmed ytterligare beträdes. Åliggande det Öfwer-Ståthållaren i Stockholm samt K. M:s Befallningshafwande i orterne, att genom wederbörande Embetsmän och Fiscaler hafwa allwarsam tillsyn å efterlefnaden af detta Nådiga förbud. K. Maj:ts Warning emot äfwentyrliga Spel den 24 Maji 1810.

Som till Kongl. Maj:ts kunskap kommit, att öfwerträdelsen af Kongl. Förbudet emot spel och dobbel af d. 2 Augusti 1792 samt af den under den 24 Maji 1810 meddelade Nådiga Warning för äfwentyrliga spel, skola allt mer och mer tilltaga, samt särdeles under större marknader i städerne och på landet föröfwas, hwarwid äfwen ungdom bland allmogen skall i sådan ösedlighet inledas; Alltså och i anseende till deßa förbrytelsers äfwentyrlige följder, har Kongl. Maj:t ansett nödigt anbefalla Öfwer-Ståthållaren i Stockholm och Kongl. Maj:ts Befallningshafwande att hålla allwarsam hand öfwer ofwanåberopade Förbuds- och Warnings noga efterlefnad, samt strängeligen antyda underlydande Kronobetjente och Fiscaler, att den dem derwid åliggande uppsikt ofelbart iakttaga. Och skulle K. M:s Befallningshafwande i de dem anförtrodde Län, allmän Kungörelse härom utfärda. K. Circ. till Öfw. Ståth. och K. M:s samtel. Befallningshafwande, den 21 Dec. 1833.

Om Förbud för Skeppsfolk, att dobbla inom Skepp eller utom; se 16 Cap. Skipman. B. Sjölagen, inf. wid slutet af 14 Cap. d. B.

4. §.

Hafwer gäldenär bedrägeliga förmådt sina borgenärer, at förtro honom theras egendom i händer, och han then förslöst och undanstuckit, eller finnes han, på hwarjehanda sätt, hafwa brukadt swek och list emot sina borgenärer; tå skal en sådan bedragare ställas för en påla, på torg, eller almän Tingsstod, at skämmas twå timar, och ther til straffas med fängelse wid watn och bröd, eller arbete wid någon Konungens Fästning; och gänge åntå med honom sedan, som i then 3 §. sagdt är.

Som uti ett hos Kongl. Maj:t förekommet Gods-mål, Kongl. Maj:t inhämtat, huruledes ett wid Under-Domstol fattadt och laga kraftwunnit Utslag, hwarigenom, det, om en för bedrägeri dömd Part brist-wit bland annat förordnadt, att hans namn borde anslås å en för bedragare utsatt påle, sedermera icke wore behörigen werkställdt, af den anledning att wederbörande sakägare ej hos Exsecutoren gjort ansökning derom; så har Kongl. Maj:t i Nåder funnit godt stadga, att, när uti civilt mål någon warder dömd till annat än swar än böter och afbön, Domen eller Utslaget oförd-röjeligen bör ifrån Domstolen tillsändas wederbörande Exsecutor, för att, sedan Beslutet wunnit laga kraft, låta bestraffningen werkställas. K. Br. d. 30 Aug. 1811, kungj. genom Sw. Hof-Rätts Circ. d. 30 Sept. s. å.

5. §.

Rymmer gäldenär för gäld; tå skal strax efter honom lysas. Kommer han undan utur Riket, och wil söka leid hos Konungen; göre thet inom en månad, ifrån then tid han utländes kom. Får han leidebref, och wil thet niuta til godo; tå skal han inom åtta dagar, ifrån thet han hemkom, gifwa sig an hos Konungens Befalningshafwande, eller hos Borgmästare och Råd i närmasta Stad, ther Konungens Befalningshafwande ej å then ort är. Söker han ej leid, eller inom ett åhr gifwet laga förfall tillkänna: niute aldrig frid inom Rikets gränsor, och warde tå dömd frånwarande såsom en bedragare, och thes namn slagit på en påla, som för bedragare upsatt är i hwarje handels Stad.

Häller lagsökt Gäldenär sig undan och huru efter honom lysas må, 2 C. 3 §. och 8 C. 14 §. U. B.

Genom 1 Art. 3 §. af 1774 års K. Regl. för Nordsjö-Fiskerierne, förunnades wäl frihet åt dem som ur Riket rymt för brott, hwilka ej gingo å lif och ära, att i Riket återkomma, med willkor, att sig i Göthe-borgska Skärgården nedsätta till hafsfiskes idkande; Men denna §. har till deß kraft och werkan förfallit enligt Com. Coll. Kung. d. 27 Febr. 1787. Äfwenledes har det i 9 §. af K. Förordn. d. 15 Aug. 1775 lemnade skydd åt gäldbundne personer, hwilke togo sin tillflykt till Marstrand, sedermera upphört, till följd af K. Kung. angående Porto-Franco-Inrättningens upphörande i Staden Marstrand den 15 Maji 1794.

6. §.

Når gäldenär wikit undan; må gods hans, löst och fast, genast i qwarstad sättas, och sedan uptekning ther å författas, som i then 1 §. sagdt är. Låte ock borgenärer thes böcker och räkningar utredas. Åska borgenärer, at then uptekning må med ed styrkas af then afwikna hustru, myndiga barn, eller tienstefolk, som kunskap om boet hafwa; waren the ther skyldige til, och stände borgenärerna åntå fritt, at fordra ed af gäldenären sielf, tå han hemkommer. Borgenärer hafwe ock wäld, at å alla orter, ther the mena honom någon egendom eller fordringar hafwa, genom Konungens Befalningshafwande, låta ther efter offenteliga lysa. Döljer någor undan thet han wet sig wara honom skyldig, eller hafwa af thes gods hos sig inne, och gifwer thet ej up, inom then tid honom förelagd warder; gälde thet dubbelt.

7. §.

Ställer gäldenär sig ej in inom twå månader, ifrån thet han rymde, eller hölt sig undan; tå mage borgenärer thes egendom sälja låta, antingen genom offenteligit utrop, eller på hwad sätt the, til egen och hans nytto, thet bäst finna. Är ther gods, som ej tol så länge ligga; warde thet i penningar wändt, sedan thet upteknadt och wärderadt är.

8. §.

Alle the penningar, som för gäldenärens gods inflyta, skola fruchtbare göras, til thes om hwars och

och ens rätt dömdt är. Kunna the ej med säkerhet på ränta sättas; tå stånde under almänt förstörsta fordringar äga, thet tryggast finna.

9. §.

Nu är gäldenär på leid hemkommen, och hafwer han sig angifwit, som förr sagdt är; ware han in för Domaren sig förklara, om han söka wil, at få all sin egendom til borgenärerna på en gång afstå, och sedan ifrån them fri wara. Försitter han then tid; niute hwarken then förmon eller leidet til godo; och döme Domaren i saken, som förr sagdt är.

Jemför i öfrigt förewarande Capitel med de föreskrifter, hwilke innefattas uti 1830 års Concurs-Lag, inf. wid 1 §. d. C.

Uti Nådig skrifwelse af den 26 sistledne April har K:gl. Maj:t Hof-Rätten förståndigat, det, i anledning af gjord underdånig förfrågan, huruwida Riksens Ständers Bank måtte warda underkastad hwad på ett och annat ställe uti K. Förordn. af d. 26 Aug. 1773, angående hwad wid afträdes- och förmonstwister bör iakttagas, i allmänhet är stadgadt, Kongl. Maj:t har till förekommande af allt twiswelsmål härom, i nåder welat förordna: att det, som berörde Förordning innehåller i 2 mom. 3 §. angående afträdd egendoms försäljande under anslagstiden: i 3 mom. berörde §., angående förwaltningen af de afträdde egendomars afkomst: i 4 mom. samma §., angående betalning under anslagstiden: i 1 mom. 4 §., angående den händelse, att borgenär pantsätter eller försäljer något af sin afträdda egendom: och i 4 mom. 7 §., hwad rörer Domstolen, der en på inställelsedagen utelefwen borgenär må dömas sin talan förlustig, icke får, så widt det i några mätto ej skulle instämma med de Banken före detta nådigst förundte Privilegier och rättigheter, till Banken lämpas; äfwensom Kongl. Maj:t till wederbörandes underd. efterrättelse i Nåder för godt funnit förordna: att då Banken, innan afträdes- och förmonstwist hunnit blifwa afgjord, kommit, medelst pantens försäljning genom offentligt utrop eller annars, till sin betalning, och sådant ännu, behöfwer frågan om Bankens fordran icke till Swea Hof-Rätt öfwerlemnas, så framt icke twist om bättre rätt till betalning sig yppat, eller något mera till Bankens förnöjande återstår, hwarom med andra borgenärer kan wara fråga. Göta Hof-Rätts Bref angående tillämpning af Författningarne uti afträdes- och förmons-twister i afseende på Riksens Ständers Bank den 17 Jun. 1776.

Nyssnämde K. M:s Bref af d. 26 April 1776, hwarigenom Banken i wisse fall frikallas från tillämpning af 1773 års Concurs-Stadga, är icke upphäfwet eller ändradt genom 1798 års Concurs-Stadga, utan fortfar att wara gällande. K. Br. till Hof-Rätterne d. 20 Febr. 1799. Och innehåller 43 §. i 5 Cap. af 1818 års Concurs-Stadga, enahanda undantag i afseende på Bankens fordringar i Concurser, som innefattas uti 100 §. af nu gällande 1830 års Concurs-Lag.

Transsumpt af Swerikes Rijkes Ständers Beslut, angående Banco twister, at the uthan åtskildnad af Hof-Rätten i Stockholm, såsom sitt egentelige foro, immediate skola uptagas och afdömmas. Stockholm den 22 Sept. 1668.

Och emedan thet i lijka mätto til Bankens upkomst mycket länder, thet han med en snar och förderlig Rättegång må blifwa hulpen, så ofta ther wid någon twist upkomma kunde, och Hans Kongl. Maj:t hafwer på then händelsen efter wår samtliges begäran nådigst bewiljat, at Banken, antingen han kärer til annan, eller någon annan kärer til honom, altid må hafwa sitt forum uthi Hofrätten här i Stockholm, ther både at tala och swara, och uti bägge fall Dom och utslag afwänta, så at Hans Kongl. Maj:t och til then ända hafwer lofwat, ther någon sak emellan Sessionerne sig yppa skulle, at tå wilja jemte the residerande Assessorerne förordna så många andra, som en Rätt bekläda och slijka Banke-twister, efter hwars och ens beskaffenhet, lagligen afhielpa kunde; Så tacke wij hörsamligast Hans Kongl. Maj:t för en så hälsosam Förordning, och gille samt wedertage then samme här med fullkomligen, at Banken här efter intet annat foro må wara undergifwen än berörde Hofrätt allena, och thet utan åtskildnad af swarande eller kärande; Eller hwad sak thet wara kan, större eller mindre, och antep genom Dom eller Resolution slutas må; Dock at hwilkenthera Parten sam funno sig af Hof-rättens Dom beswärat, må sedan hafwa fritt at sökia beneficium revisionis under Hans Kongl. Maj:t, aldeles som Rättegångs-processen thet förmår och innehåller.

FRIEDRICH rc. Genom underdånig skrifwelse af den 16 April nästledit år hafwen J Oss tillkännagifwit, att sedan J efter utfärdadt offentligt anslag och förskilta Kungörelser, utsatt tiden för A. och samteliga hans Creditorer, uti förmåns-twisten mellan hans borgenärer, hafwe Commissarierne uti Riksens Ständers Bank, genom skrifwelse Eder berättat, thet Banken skall hos A. hafwa att fordra 5000 Daler Kmt med ränta och rättegångskostnader, emigt deß förskrifning till Sedelhafwaren samt Slotts-Cancellists Utslag, hwaraf Banken skall blifwit innehafwate, efter förd detta deß Caßeur B. till afräkning på hans skuld; Och som Banco-Commissarierne therjemte hos Eder gjort then inwändning och anförkning, att wid sakens afslutande emellan bemälte A. och hans borgenärer, Banken måtte blifwa förd sin fordran deß talan öppen lemnad, till lagligt utförande och afgörande uti Wär och Rikets Swea Hof-Rätt, likmätigt Bankens Privilegier; så emedan J funnit Eder icke kunna förklara eller urskilja, hwad emellan twänne Hof-Rätter, om rättigheten att döma öfwer Bankens rätt, härwid kan inlöpa; ty hafwen J hemställt detta Ärende till Wårt Eget Nådigsta omprösfwande. Hwaruppå Eder till Nådigt swar länder, att alldenstund uti 1658 års Riksdags-Beslut och 4 §. blifwit förordnadt, thet Banken, antingen then kärer till annan, eller någon annan kärer till Banken, alltid må hafwa sitt forum uti Hof-Rätten här i Stockholm, och thet utan åtskillnad i hwad sak thet wore, större eller mindre, och sådane Bankens undfångne Privilegier sedermera blifwit tid efter annan gillade och stadfäste, samt Banken i anledning deraf i alla mål både kärat och swarat uti Swea Hof-Rätt, och ej för någon annan Domstol, så att ehurumål Lagen i allmänhet stadgar, thet om borgenärs rätt och företräde till gäldenärs egendom, skall dömas af den Domstol, hwarunder gäldenär lyder, är dock uti Wär utfärdade stadfästelse öfwer Lagen, undantagit, hwad genom serskilta privilegier är fastställdt; äfwensom ock i 8 Cap. 2 §. R. B. förordnadt är, att Hof-Rätten äger döma öfwer de mål, som till Hof-Rätterne, eller någendera af dem i synnerhet efter särskilte Stadgar höra; hwartill kommer, att thet skulle förorsaka Banken mycken skada och olägenhet, om theras rättegångs-mål dragas till andra långt ifrån Stockholm aflägsne Orter, helst nu; då Bankens utlåningar på Brukt och annan fast egendom, efter Wåre utgångne Förordningar, och de wid Riksdagarne gjorde Författningar, öfwer hela riket märkeligen tilltaga; hwarigenom många slike förmonstwister kunna uppkomma, theruti Bankens rätt skulle bewakas, ej allenast uti Hof-Rätterne, utan ock wid Rådstufwu- och Härads-Rätter; Kunnandes Wårt utaf Eder åberopade bref af d. 29 Nov. 1738 till Amiralitets-Öfwer-Rätten i Carlskrona, så mycket mindre till detta mål lämpas, som det angår, huruwida en gäldenär, hwilken i anseende till sin tjenst, hörer under ett privilegieradt Forum, och söker att på en gång få afstå all sin egendom till sina borgenärer, skulle thet göra uti then Rätt, hwarunder han, i anseende till sin tjenst lyder, eller ock för den Domstol, therunder han sitt hemwist hafwer, och Wi tå förklarat wara med Lagen enligt, att sådane Cessions- och Concurs-mål skulle upptagas och afgöras af the ordinarie Domstolar, hwarom uti denna Concurs-saken icke är någon fråga, ej eller kan A. påstå sig höra, i anseende till sin tjenst, under något privilegieradt Forum; Fördenskull, och på det härutinnan icke någon rubbning må ske i Bankens privilegier, pröfwe Wi i Nåder skäligt, att sedan hos Eder blifwit dömdt om förmon och bättre rätt till den afträdda egendomen mellan de öfrige A:s borgenärer, må Banken öppet stå, att uti sitt Föro, som är Swea Hof-Rätt, wisa sin fordrans beskaffenhet, hwarefter bemälte Hof-Rätt kommer att sitt Utslag medbela, hwad rum Banken för sin fordran ibland de andre creditorerne äga bör. Hwilket J hafwen Eder wid thetta och slika förekommande mål till underdånig efterrättelse att ställa. K. Br. till Göta Hof-Rätt angående Forum för Banken uti Concursmål d. 17 Febr. 1742.

Som Riksens Ständers till Riksgäldens förwaltning förordnade Contoir, i anseende till arbetets drift, betjeningens embetssysslors grannlaga beskaffenhet, och det derwid förknippade answar, äger ganska nära likhet med den i deßa delar i Riksens Ständers Bank warande inrättning; Altså och uppå Riksens Ständers Fullmäktiges wid detta Contoir derom gjorde underd. hemställan, har Kongl. Maj:t härigenom welat i Nåder förordna, att enahanda Rättegångsordning, somt angående Banken är stadgad, för räfwen till mål, rörande Riksgälds-Contoret, sträckas och lämpas, samt att i följe deraf Swea Hof-Rätt skall uti sådane mål wara förste Domstol; dock att på lika sätt, som de rörande Banken utfärdade Författningar innehålla, i fall Betjeningen tillwites något af dem i deras embetssysslor begångit grösre brott, som å heder och ära går, eller att de förty böra misista tjensten, så skall uti slike fall, som ock uti mål, rörande swek emot Riksgälds-Contoret, undersökning wid Domstolen i orten, der gärningen gjord är, förut hållas, om brottet är af den beskaffenhet eller på så aflägse ställe begånget, att en sådan ransakning finnes wara nödig. K. Bref. d. 13 Aug. 1790, 1 mom.

Genom Kongl. Maj:ts Utslag den 26 Apr. 1776 uppå Föreståndarnes wid Civil-Statens, Präste-Ståndets samt Militie-Statens i Stockholm inrättade Enke- och Pupill-Cassor, i underd. gjorde ansökning om förklaring öfwer några delar i 1778 års Concurs-Stadga, förklarades, bland an-

annat, att Kongl. Maj:t ej fann skäl bifalla Sökandernes anhållan, att oswanmämde Cassor kunde frikallas ifrån den uti Concurs-Stadgan anbefallte edgång till befästande af fordringars riktighet i Concurser, utan skulle berörde ed wid förefallande tillfällen aflägga af de wid dessa Werk antagne Kamrerare som fört eller föra böckerne och hafwa räkenskaperne om händer. Wisandes K. Brefwen d. 26 April 1776, det ena, till Banco-Fullmäktige, att Bankens fordringar jemwäl böra i Concurser bevakas, hwilket kan ske af Banco-Kamreraren, samt det andra, till Com. Collegium, att, i anledning af underd. hemställan om icke Manufactur-Discont-Fonden kunde frikallas från styldigheten att i Concurser med ed fästa Discontens fordringar, Kongl. Maj:t förklarat Sig ej finna skäl att Allmänna Werk mägemera än enskilte Borgenärer wara frie från det som Förordningen i berörde del utan undantag påbudit, hwilket lätteligen och utan mycken tidsspillan kunde ske af de wid dessa Werk antagne Kamrerare, som fört eller föra böckren och hafwa räkenskaperne om händer; Och om de ej skulle kunna å inställelsedagen wara tillstädes och denna ed aflägga, hafwa de tillfälle enligt meranämde Förordning att göra det förut wid närmaste Domstol, och bewis derom ingifwa till den Domstol der Concursen är anhängig; Följandes det af sig sielf, att Domstolarne, som ock redan skedt, jemka edsformulairet efter hwarje fordrans särskilta beskaffenhet, eller Borgenärs omständighet.

Som 1773 års Concurs-Stadga uti dess 8 §., utan undantag förordnar, att Borgenärer böra före, eller å inställelsedagen sina fordringar hos gäldbunden man beswärja, men Kongl. Maj:t erfarit, att Kronans Ombud samt Domstolarne ej sällan om detta stadgande fattat det oriktiga begrepp, att detsamma ej wore till Kongl. Maj:ts och Kronans fordringar lämpeligt, hwarigenom händt, att då målet kommit till högre pröfning, sådane fordringar blifwit af all betalningsrätt förlustige; Alltså har Kongl. Maj:t, till förekommande af widare misstag härom, i Nåder förklarat, att hwad Concurs-Stadgan om edgång och påföljden af dess försummelse förmår, bör i anseende till alla och således äfwen Kongl. Maj:t och Kronans fordringar iakttagas, såsom ock, att den eller de, som genom underlåten bewakning och edgång, wälla att Kongl. Maj:ts och Kronans fordringar gå förlorade, skola skadan ersätta. K. Br. till samtl. Hofrätterne d. 12 Dec. 1791.

Huruledes, utan undantag, hwarje borgenär, som ej med ed sin fordran fäst, är densamma qwitt, inhämtas af 79 §. i 1830 års Concurs-Lag, införd wid 1 §. af förew. Cap.

Som de uti Lag och Förordningar gifne föreskrifter icke kunna anses medföra någon rubbning af hwad serskilte medelst privilegier, för wissa fall, stadga; Och Rikets Ständers Bank medelst 4 §. i Riksdags-Beslutet den 22 September 1668, undsätt det privilegium, att hafwa sitt forum i Hof-Rätten i Stockholm, och att, i afseende på sine rättegångar, ej wara någon annan Domstol undergifwen, ehwad Banken wore Kärande eller Swarande, och af hwilket privilegium den förklaring är worden genom Kongl. Brefwet d. 17 Febr. 1742 meddeld, att Banken skulle äga rättighet, uti alla Concurser der Banken hade fordran att endast uti sitt forum, som wore Swea Hof-Rätt, behöfwa wisa fordringens beskaffenhet; ty finner Kongl. Maj:t Banken på grund af de af Hof-Rätten åberopade författningar 9 §. 2 mom. i 1798 och 2 mom. i 1806 års Förordningar, dessförinnan böra betagas, att bewisen för sin fordran först hos Hof-Rätten förete, som, hwad nyssnämnde författningar stadga angående styldighet för borgenärer i allmänhet, att sine fordringar hos förste Domstolen i concursen styrka, icke wore i afseende på de concurs-mål, som till annan domstol än Swea Hof-Rätt instämdes, lämpligt till Banken, enär Hof-Rätten alltid wore Bankens förste domstol; i följd hwaraf med ändring af Hof-Rättens dom Bankens Advocat-Fiscal berättigades att, på sätt han sig förbehållit å Bankens wägnar, i Hof-Rätten i laglig ordning förete alla de skäl och bewis, hwarmed han wille Bankens fordran bestryka, och hwarester Hof-Rätten ägde att med målet widare laglikmätigt försara; dock äläge det Bankens ombud att, såwida denna rättegångsförmon wille begagnas, inom sjuttondagar efter delfändet af Kongl. Maj:ts Utslag sig uti Hof-Rätten anmäla och dess widare förordnande afwakta. K. M:ts Utslag d. 2 Mars 1819.

17. Capitlet.

Om borgenärers rätt och företräde för hwarannan til gäldbunden egendom.

1. §.

Räcker ej gäldenärs egendom til fulla gälden, och kunna borgenärer ej åsämjas, hwilkenthera fram för annan förmon äga må; skilje them Domaren åt.

2. §.

Hwad i gäldenärs bo finnes, som hörer annan til, thet skal först uttagas, såsom: inlagsfä; eller thet, som satt är under bolag, eller til salu; stulit, röfwad, lånt eller legdt gods; pantsatt gods, tå lösn therföre gifwes; saddergåfwa; hemgift, och annat thylikt. Är thetta förwandladt, och ej i behåll; gänge thermed, som i 16 §. skils. Sedan niute borgenärer betalning af bvet, efter thy, som nu sägs *).

Jemför härtill 2 Cap. 14 §. Conc. Lag. d. 12 Mars 1830 wid 16 Cap. 1 §. d. B.

Att den, som wid Landtmäteri-förrättnings slut innehar jorden, alltid är skyldig att, utan afseende å ägande kätts-, bördes- eller Concurs-twister, Landtmäteriarfwode gälda, wisar 23 §. i Landtm. taxan d. 18 Oct. 1834, wid 1 Cap. B. B. i ett-blifwande Supplement till My Lagsamling.

3. §.

Hafwer några lös pant i händer; niute han therutur betalning fram för alla andra. Samma rätt hafwe ock handtwärkare för arfwode å thet gods, som hos honom qwart är.

Om borgenärs rätt som innehar lösörepant, eller för hwars räkning utmätte lösören blifwit satte under allmänt förwar eller utmätningsmäns försegling, se 30 och 31 §§. Conc. Lag., wid 16 Cap. 1 §. d. B. Om ränta å fordran hwarföre Pant är lemnad; se de här nedan wid 15 §. anm. Författningar.

Att intekning i Officerares accord då den blifwit bewiljad i öfwerensstämmelse med K. Förordn. d. 18 Febr. 1795 medför enahanda förmonsrätt, som Lagen i denna §. tillägger innehafware af lös pant, se nyssåberopade Förordning och öfriga wid 10 C. 1 §. d. B. anm. Författningar.

4. §.

Är gäldbunden man död, och hafwer några förstreckt penningar, eller wahror, til hans begrafning; thet skal först gäldas, sedan thet gods afskildt är, som förr är sagdt. Thernäst then kostnad, som å egendomens uptekning skäliga giord är, så ock the fattigas del, fyra öre af hwarje hundrade daler, efter egendomens wärde; sedan läkarelön, läkedom och föda under then dödas sista sjukdom, theras arfwode, som honom theri skött hafwa, så ock betjenters och tienstehjons lön för sista åhret.

Jemför till denna §. 30 och 31 §§. Conc. Lagen, wid 16 Cap. 1 §. d. B.

Har Smed enligt motbok fordran hos Bruksägare som sin egendom till borgenärers förnöjande afstått, njute han företrädesrätt för samma fordran af hwad han under sista året förtjent, lika med tjenstehjon för lön. K. Hammar-Smeds-Ordn. d. 26 Aug. 1828 §. 20, införd wid slutet af 14 Cap. d. B.

*) Då fordringsägare ej kunna hafwa rätt till annan egendom, än den, som tillhörer Gäldenären, följer af sig sjelft, att fråga om företräde emellan dem och annan man, som, i grund af ägande rätt, återtager sitt i Gäldenärens bo, ej kan uppstå. Den sednare är ej Borgenär, i ordets egenteliga bemärkelse, som innebär, att man har fordran hos annan och sämedelst rätt till hans gods. Att en hwar har rätt till sin egendom, är lika naturligt, som att någon ej kan blifwa sin egen borgenär. Comitéen har således i föregående Capitel infört det stadgande om rättigheten att ur Concursmassa uttaga egendom, som hörer annan till, hwilket förut förekommit i Capitlet om förmonsrätt, der förhållandet endast borgenärerne emellan bör afhandlas. Ur Mo. Civ. till 22 Cap. af Förslag till Allm. Civ. Lag

5. §.

Thernäst äge huswärd rätt til huslego för sidsta åhret, och för sidsta tre månaders kost, af thet gods, som i huset är. Hafwer huswärd ej något af hans gods inne; niute ej bättre rätt, än andre borgenärer, therom i 16 §. sägs. Af gods i skiep tages först siöfolks lön, sedan fracht och skiepslega.

Att de i denna §. nämnde fordringar få lyftas under anslagstiden, wisar **30 och 31 §. §. Conc. Lag**, wid 16 Cap. 1 §. d. B.

Sedan Hafweri-räkning blifwit öfwer skepp och gods behörigen uträknad och författad, bör hwar och en försäkringsgifware deß deruti utsatte andel i ersättningen godwilligt sig afbörda. I annor händelse äge skepparen magt att hålla godset qwar till deß ägaren deraf rätt gör eller ställer derföre full borgen. **K. Försäkr. och Hafweri-Stadg. d. 2 Oct. 1750 Art. 5 Afdel. 2 nom. 5.**

Ingen skipare skall wara skyldig at låta någon affölja theß inskipade gods förr än han både för frackt och all annor omkostnadt, som godset draga bör och bewisligen förskutit är förnögd blifwer, medh mindre han medh godo will; Och ther köpmannen honom annars ey tilfridsställer, hafwi thå mackt att taga så myckет, som efter marckgången på frackten löpa kan, och gifwe så uth thet öfwer är. **Sjö-L. d. 12 Jun. 1667 Skipsl. Bl. 14 Cap. 4 §.**

6. §.

För afrad, tijonde, och all annan afgäld af fast egendom, hafwe ock then förträde til samma jord, som then ränta äger, ther then ej längre stått inne, än i 17 Cap. Jorda Balken stadgadt är. Är gäldenär sielf ej jordägare; niute then, som afgäldet äger, samma förmon i lösören. Häftar landbo för husröto, ehwad thet är för flera eller färra åhr; ware lag samma. I byggnad å annars grund i staden eller på landet, hafwe jordägare förträde til åbygnaden. Stå både Kronans och jordägarens räntor inne; hafwe Kronan förträde.

Att bewillning skall gäldas af Concurs-maßa eller sterbhus utan att bewakande, utredning eller slut behöfwer afwaktas; inhemtas af **159 §. i 1835 års Bew. Förordn.** anm. wid 16 Cap. 1 §. d. B. Beträffande gäldenärs öfrige utskylder till Kronan sista året, så måge ock deßa, utan borgen, under anslagstiden lyftas, dock ej förr än Kronans fordran blifwit med ed fästad, samt bewakningshandlingarna till Rätten ingifne; se **30 och 31 §. i 1830 års Concurs-Lag**, wid 16 Cap. 1 §. d. B.

K. Br. d. 21 Jun. 1792, angående frälsemäns utpantnings- och förmonsrätt hos deras Bönder och betjente, är införd wid 17 Cap. 3 §. J. B. Se ock **K. Förordn. d. 6 Apr. 1810**, wid 1 C. 4 §. U. B.

Alla till Civilstatens Pensions-Inrättning anslagne afgifter af delägarne äro executiva och äge Inrättningen i afseende på dem förmonsrätt näst efter utskylder till Kronan. **K. Regl. d. 30 Jun. 1832 Art. 1 §. 6.**

Om den Uppbördz-Contoret i Stockholm tillkommande förhöjning af 3 sk. Rikesdalern för hwad af Kronoutskylder icke inom rätter tid erlägges; se **K. Br. d. 28 Junii 1793**, wid 16 §. d. C.

7. §.

Hafwer någor sådant bilbref, som i siölagen beskrifwit är; äge han förmon i skieppet, så ock i godset, tå skiepsfolk betaldt är, som i 5 §. är sagdt. Thernäst gänge thet lån ut, som skieppare på bodmeri tagit; hafwe ock thet yngre bil eller bodmeribref förträde för thet äldre. Gifwer någor förlag, at thermed drifwa bergsbruk, eller andra sådana wärk; niute förlagsman förmon til thet, som thermed tilwärkadt är *).

*) **Bil** vel **Bila**, securis, proprie usurpatur de fabrilibus instrumentis majoribus, qvalibus utuntur fabri lignarii ad lœvigandas trabes. *Ihre Gloss. Sv. Goth.*

Förlagsman är den, som förskjuter til Manufacturer, Fabriker och Handtwerkerierne, rudimaterier, victualie-wahror eller penningar, at derföre njuta och taga deß ersättning uti tilwerkade wahror; skolandes så wäl Manufacturister som Förläggare hägnas och skyddas wid det som i detta Lagens rum om förlager i allmänhet stadgadt är; men med de lån och försträckningar af penningar eller wahror, hwilka eljest göras, förhålles efter allmänna Lagen. **Manufactur- och Handtwerkeri-Priv. d. 29 Maji 1739, §. 23.**

Förlägger någon ordenteligen inrättade Manufactur-Werk och Fabriker, njute säkerhet i Werkets effecter, om förlaget wid Hallrätten lagligen inteknadt är. **K. Hall-Ordn. d. 2 Apr. 1770, Art. 5, §. 5**, införd wid 3 Cap. d. B.

Den som lemnat Nordsjö-Fiskare i Göthеborgs och Bohus Län förlag i penningar eller wahror, och det samma hos wederbörande Magistrat eller Härads-Rätt lagligen låtit intekna, njuter förmonsrätt i Fiskarens fiskefångst, fartyg och fiskeredskap till sin fulla förnöjelse, på samma sätt som Förläggare til Bergs-Bruk och Manufactur-Werk en sådan säkerhet och förmon åtnjuta. **K. Stadg. d. 21 Jun. 1774, Art. 3, §. 1.**

Huruledes förlagsgifware wid bergs- och bruksbandteringar äger förmonsrätt i förlagstagarens egendom, se **K. Förl. Ordn. d. 24 Febr. 1748**, med de, i sammanhang dermed, wid slutet af 9 Cap. d. B. anmärkte författningar.

Att skeppslott är underpant för det förskott en Redare gör för medinteressenters räkning till skeppets timring och utredning m. m. inhemtas af **2 Cap. Red. Bl. Sjö-L.** införd wid slutet af 15 Cap. d. B.

Om Bodmeri-lån och hwad i denna §. med bilbref förstås, se Bodmeri-Balken i 1667 års Sjö-Lag, införd wid Cap. slut.

Angående Förlag som gifwes åt tillwerkare af så kallade Fristads-arbeten; se **K. Regl. för Estilstuna Fristad d. 2 Mars 1833, 31 §.** inf. wid slutet af 9 Cap. d. B.

8. §.

Sedan tages barnaarf ut hos föräldrar eller förmyndare, och Kyrkiors och fattighus fordringar hos theras föreståndare, så ock skuld til Kronan, eller Frälseman, för upbörd. Hos Upbördsman, som sedan blifwit förmyndare eller föreståndare, äge Kronan eller frälseman, förmon til thet, som å upbörden för alla åhren brister. War han förmyndare eller föreståndare, förr än han Upbördsman blef; hafwe barnagods, Kyrkiors och Fattighus medel, förträde. Hafwer någor intekning å hans fasta gods, innan han förmyndare, föreståndare, eller upbördsman blef; niute tå sin intekning til godo.

Som Städernas Magistrater, jemte det för K:gl. Maj:ts och Kronans uppbörd dem åliggande answar, äro skyldige att tillse det städernes enskilte inkomster warda indrifne och anwände till de behof, hwartill samma medel äro anslagne, men Magistraterne icke kunna sjelfwe derwid taga all den befattning som dertill erfordras, utan måste förordna flere särskilte personer, som i egenskap af uppbördsmän skola derwid lägga hand och derföre redogöra; Alltså och emedan sådana Städernes uppbördsmän, likmätigt Författningarna äro underkastade samma ansvar och bestraffning för skingrandet eller tillgrepet af Städernas inkomster, som uppbördsmän af Kongl. Maj:ts och Kronans räntor; Ty har Kongl. Maj:t funnit skäligt, att i nåder stadga, det skola Städerne hos de personer, hwilka på sätt, som Förordningarne bjuda; blifwit till Städernes uppbördsmän och cassörer antagne och förordnade, ägamed lika och enahanda wilkor, som 17 Cap. 8 §. Hamb. Bal-

Bilbref: autographum pro credita in constructionem navis pecunia. *König bod. Leg. Svec. fat. vers.*

Bodmeri: foenus nauticum, creditum maritimum, usura nautica, pecunia trajectitia. Bodmeri af botten eller kölen, som är i pand hos Creditoren. Königs Lärdoms-Ofn. 2 del. p. 277.

Balken innehåller förmonsrätt till betalning för det, som å uppbörden brister; dock så att Kongl. Maj:t och Kronan derwid äger företräde framför Städerne, och att Magistraterne derigenom ej äro befriade från det answar, dem wid uppbörden och förwaltningen åligger. **K. Förordn. d. 22 Nov. 1791.**

Rikens Ständers Contor, Stats-Contoret och Krigsmanshuset, böra äga lika rätt i fallide uppbördsmäns tillgångsposter. **K. Br. d. 24 Nov. 1738.**

Krigsmanshuset bör njuta samma företrädesrätt för andra Creditorer, som Hospitaler och Pupiller, samt i sådant afseende undfå sin fulla betalning utan ringaste afkortning. **K. Br. d. 24 Jan. 1735.**

I enlighet med Rikets Ständers derom i underd. gjorda hemställan, har Kongl. Maj:t i Nåder stadgat och förordnat, det Rikets Ständers Bank äger, i afseende på dem af sine Embets- och Tjenstemän, som Bankens medel under uppbörd hafwa, att, wid inträffande uppbördsbrist, för densamma njuta uti uppbördsmannens tillgångar enahanda förmonsrätt, som Kronan i allmänhet hos deß uppbördsmän är eller kan blifwa tillagd. **K. Förordn. d. 18 Dec. 1823.**

Till ersättning för enskilte personers af uppbördsman, enligt tjenstepligt emottagne, men derefter förskingrade medel, komma wederbörande att, närmast efter Staten, i fall af allmänna medels förskingring och framför andra fordringsägare, äga förmonsrätt till uppbördsmans tillgångar. **K. Förordn. d. 18 Dec. 1823, 3 mom.,** införd wid 3 Cap. 3 §. Utf. B.

Med bifall till hwad Rikets Ständer, i anledning af hos dem wäckt fråga om Statens answarighet för enskildes af Publike Embets- och tjenstemän förskingrade medel, uti und. skrifwelse af d. 17 Nov. sistledit år hemställt, har Kongl. Maj:t funnit godt i Nåder förordna, att den summa, för hwilken uppbördsman wid tjenstens tillträdande bör ställa borgen, skall hädanefter anses lemna säkerhet äfwen för de enskildte medel, som i tjenstewäg uppbäras, närmast efter de allmänna medel, uppbördsman om händer får. **K. Kung. d. 12 Maji 1824.**

För medel som Consistorii Notarie, i eller för sin tjenst, till förwarande, förwaltning eller redowisning emottagit, äge wederbörande Dom-Capitel i denna tjenstemans egendom enahanda förmonsrätt, som den, hwilken, efter lag, tillkommer uppbördsmans skuld till Kronan samt Kyrkors och Fattig-inrättningars fordringar hos deras föreståndare, så framt ej Dom-Capitlet brustit i den tillsyn, eller efterlåtit det lagliga förfarande, som Kongl. Bref wet den 1 Junii 1791 *) Dom-Capitlet ålägger.

En lika förmonsrätt tillkommer ock Akademierne i Upsala och Lund hos deras uppbördsmän och redogörare, för medel som deße, i och för sina tjenster, om händer fått. **K. Förordn. d. 12 Mars 1830.**

Civil-Statens Pensions-inrättnings Direction äger, genom särskilt antagne redogörare låta indrifwa de Inrättningen tillkommande afgifter; och äge Pensions-inrättningen för fordringar hos dem, enahanda förmonsrätt, som Kronan hos deß uppbördsmän. **K. Regl. för Civ. Stat. Pensions-inrättn. den 30 Jun. 1832, §. 44.**

Arméens Pensions-Caßa, såsom warande en from stiftelse bibehåller de wid första grundläggningen henne förunnade förmoner och rättigheter i likhet med andre inrättningar ad pios usus. **K. Regl. för Arm. Pensions-Inrättn. d. 24 Aug. 1833, §. 84.** Innehållande 99 §. ib., att alla till Arméens Pensions-Caßa bestämda afgifter, af hwad namn de wara må, äro executiva och af förmonsrätt näst efter Kronans medel.

Militiæ Statens Enke- och Pupill-Caßa må njuta lika rätt och förmoner med andre till fattiges hjelp anslagne medel. **K. Priv. för samma Caßa den 30 Jun. 1747, 1 punct. i Stadfästelsen.**

Att Nummer-Lotteriet, för fordringar hos sine Collecteurer, äger förmonsrätt enligt detta Lagens rum; se **K. Maj:ts Dom d. 24 Febr. 1785,** inf. wid Cap:s slut.

*) Detta K. Bref är införd wid 45 Cap. M. B.

För uppbördss tillgrepp och balance straffas Tullbrytelser i allmänhet äro gällande; se 169 §. i 1881 års Instr. för Tulltjenstemännen, inf. wid 45 Cap. M. B.

9. §.

Efter theßa komma the, som hafwa klara skuldebref och pantförskrifningar i then skyldigas fastagods, eller hus i staden, och them å Härads Ting, eller Rådstufwu, offenteliga intekna låtit, å then ort, Härad eller Stad, ther egendomen ligger; och tage hwar betalning utur sin pant. Är en pant til flera förskrifwen, och räcker then ej til för alla; hafwe then förträde, som äldsta intekning wiser.

Kongl. Maj:ts Förordning angående förmonsrätt för the lån, som af Brand- och Försäkrings-Contoiret till husens försäkrande i Stockholm undfås; gifwen d. 1 Jun. 1748.

Wi FRIEDRICH &c. Giöre witterligit, at hos Oß hafwer thet här i Wår Residence Stad inrättade Brand- och Försäkrings-Contoiret, jemte Deputerade af the til allmänne styrelsen wid samma wärk af Stadsens Inwånare utwalde Fullmäktige, underdånigst wid handen gifwit, huru åtskillige Husägare, och ibland them, the som innehaft hus och egendom af större wärde, hafwa i Contoiret anmält sig, at få försäkra sådane theras fastigheter, som efter Wårt utfärdade Reglemente kunnat försäkras, och therhos för brist på penningar begärt, at få emot interesse låna præmium eller then summan, som i försäkring på et eller flere år skulle betalas, hwilken theras åstundan Directeurerne jemwäl welat, såsom enlig med Reglementets 2 Art. 5 §., willfara; Men som thet befunnits, at samma egendomar tilförene warit beswärade med inteckningar til sådane summor, som til större delen swarat emot theras wärde, har Directionen ej dristat så beskaffade Fastigheter til försäkring antaga, hwarigenom händt, at slike husägare emot sin wilja mäst umbära nyttan af Contoirets inrättning, och Contoiret å andra sidan sakna thet, som med tiden skal sätta thet samma i full styrka: Hwarjemte ock anmäles, huru flere husägare här i Staden wore hugade at låta sine hus försäkra, tå the uti Contoiret emot interesse fingo låna the penningar, som therföre efter Reglementet i Assecurance betalas, men wilja ej på then händelsen tillåta, at en så ringa summa uti theras egendom skal blifwa inteckad, hwarutom Directeurerne dock ej fördristat sig något lån anslåta, at således många husägare, i brist af Contante penningar, hälldre låte sine hus stå oförsäkrade.

Theße hinder at afböja, hafwa bemälte Deputerade och Directeurer i underdånighet hemstält, om icke præmien eller försäkringsskillingen, som på et försäkrat hus, af Brand- och Försäkrings-Contoiret här i Staden, blifwer husägaren til låns gifwit, må jemte interesset, fram för alla inteckningar i samma hus äga förträde, och Contoiret intet wara förpliktat at låta samma lån inteckna. Och som Wi, wid öfwerwägande af the härwid förekomne omständigheter befunnit, at et hus, när thet på sådant sätt försäkrat warder, som Wårt Nådige Reglemente och Stadfästelse för Brand- och Försäkrings-Contoiret af then 18 Martii 1746 innehåller, i anseende til then förmon och säkerhet, som huset tå winner wid timande olycka af eld och brand, wärkeligen ökes therigenom uti wärdet, åtminstone til så stor summa, som förenämde præmium eller försäkringsskilling kan belöpa til, och the borgenärer således, hwilka uti samma hus förwärfwat sig Inteckningar, samt i följe theraf kunde påstå sig hafwa bättre rätt, än et sednare giordt lån åstadkommer, icke kunna anses therigenom stadna i någon mistning, at Försäkringsafgiften blifwer tillagt förträde framför inteknade fordringar, efter som theremot icke allenast then tilökning, som huset i theß wärde medelst försäkringen winner, och åtminstone emot omnämde afgift swarar, wärkeligen kommer alla them, som i huset äga inteckningar, eller annan rättighet, til gobo, utan och borgenärerne warda thymedelst säkre för then fara och åfwen-

wentyr the eljest, wid timande eldswåda, kunde befrukta, at på en gång förlora både hufwudstol och ränta; Förthenskul hafwe Wi, så i anseende härtil, som af Nådig omwårdnad för thetta nyttige wärcks upkomst och widmakthållande, i Nåder godt funnit härmed förordna, at tå Brand- och Försäkrings-Contoiret här i Staden til någon husägare, som sit hus låtit försäkra och sin ägande rätt thertil bewist, försträcker och til låns gifwer præmien eller försäkringsskillingen, och han på then således til husets försäkrande låntagne summan, gifwit til Contoiret behörigt Skuldebref, samt then på Försäkringsbrefwet blifwit anteknad, at the, som på samma egendom sedermera wilja gifwa något lån, kunna theraf få se, til huru mycket huset för sådan försäkran är beswärat; skal Brand- och Försäkrings-Contoiret äga förträde at framför alla inteknade fordringar niuta sin betalning för then på förenämde sätt til husets försäkrande lånte hufwudstol med et års ränta therå; men ränta för flere år, om then skulle innestå, må icke under thenna förmonsrätt begripas; Och skal Försäkrings-Contoiret ej wara förbundit, at låta the på förenämde sätt gifne och på Försäkringsbrefwen anteknade Lån wid Domstolen inteknas. Thet alle, ꝛc.

Den husägare, som på en gång will erlägga afgiften för de första tolf åren, må, om han det åstundar, få samma afgift jemte 1759 års Bewillning, såsom lån af contoret, emot ränta efter fyra för hundrade behålla. Enär han på den således till husets försäkrande låntagna summan gifwit contoret behörigt skuldebref, samt den på försäkringsbrefwet blifwit anteknad, att de, som på samma egendom sedermera wilja gifwa något lån, kunna deraf få se, till huru mycket huset för sådan försäkran är beswäradt; skall contoret äga företräde framför alla inteknade fordringar, att njuta sin betalning för den på förenämnde sätt lånte försäkringsskilling med trenne års ränta deraf; men räntan för flere år, om den skulle innestå, må icke under denna förmonsrätt begripas; Och skall contoret ej wara förbundet, att låta de sålunda gifne och på försäkringsbrefwen anteknade lån wid Domstolen inteknas. **K. Kegl. för Stockholms stads Brandförsäkrings-Contor d. 19 Dec. 1807, §. 6.**

10. §.

Hafwer någor sitt skuldebref eller annan fordran, som godkänd, eller lagliga fastställd är, inteckna låtit i then Rätt, therunder gäldenärens fasta egendom ligger, äntå at then ej är til pant förskrifwen; niute ej thes mindre förmon, efter thes inteckning, fram för andra, som theras fordringar, eller pantförskrifningar, sedan intekna låtit.

11. §.

Hafwa flere inteckning fått å ett och samma Härads Ting; äge lika rätt, äntå at then ene förr, och then andre senare, sin rätt bewakadt. Om inteckningar å en Rådstufwudag ware lag samma.

12. §.

Ej gifwer inteckning förmonsrätt, utan i fast egendom, then gäldenär ägde, tå inteckningen skedde; ej eller then, som sker sedan gäldenär död, eller theß fattigdom almänt kunnig är.

13. §.

Sitter borgenär i fast pant; niute han betalning therutur näst them, som förr nämnde äro.

14. §.

Wärlare äge thernäst rätt hos then, som wäxel gifwit, tå wäxelbref ej godkännes af honom, som wärlen betala skulle, och wäxelgifwaren imedlertid af sig kommit. Är wäxel godkänd, och mächtar wäxelbetalaren then sedan ej inlösa; niute ock wärlaren hos honom samma rätt, ther thet i acht är tagit, som särskilt om wäxel stadgadt är.

Till befordran af Rikets Handelsrörelse, såsom ock till att i möjeligaste mätto häfwa de swårigheter hwilke för detta tryckt den allmänna Crediten, har Kongl. Maj:t funnit nödigt härmed förordna: att, ehuruwäl för detta uti twister om Borgenärers rätt och företräde till gäldbunden egendom, en Borgenär särskilt förmonsrätt förlänt och tillagd warit, så wäl för wärlar efter 17 C. 14 §. H. B. som för de uti Förordningen d. 17 Januarii 1746 omförmälte Skuldsedlar, och de fordringar, hwilka wederbörande Ägare af Manufacturier, Sockerbruken och Tobakspinnerierne kunna, såsom prioriterade, ägä i förmågo af 1739 års Manufactur-Privilegiers 22 §. och 20 §. i Resol. på St. Besw. d. 7 Julii 1752; så bör dock, till förekommande af swek, andre rättmätige borgenärer till förfång, all förmonsrätt wid Concurs-twister, så wäl för Wärlar, som berörde Skuldsedlar och Manufacturie- samt Sockerbruks- och Tobakspinneri fordringar hädanefter alldeles upphöra, och deße fordringar wid sådane Rättegångar icke blifwa ansedde för bättre rättägande än blotta Reverser eller Bokskulder. **K. Maj:ts Förordn. att Wärlar, de så kallade Skuldsedlar och andre wiße fordringar icke böra hädanefter tilläggas förmonsrätt uti gäldbunden egendom af d. 15 Dec. 1756 *).**

15. §.

Räcker then skyldigas egendom för theßa borgenärer ej til; fällen tå the slikt af marck som af marck, som lika rätt med hwarannan hafwa, och ware ränta så gild som hufwudstol: Men ej må ränta i theßa fall borgenärer emellan längre räknas, än til then tid, tå gäldenärens egendom i qwarstad sattes.

Wid öfwerwägande af den säkerhet Rikens Ständers Bank bör äga, för deß till nog ansenlige summor utgående penningelån, förekomma i synnerhet twänne omständigheter, hwilke nödwändigt fordra någon ändring uti det, som i slika fall förut stadgadt är. Den förra består deruti, att, enligt 17 C. 15 §. H. B. ränta må för gäldbunden mans skuld, deß borgenärer emellan, icke längre räknas, än till den tid, då Gäldenärs egendom i qwarstad sattes: Och den sednare: att Borgenär, som försummar inom tio år låta förnya sin inteckning uti Gäldenärens egendom, kan, likmätigt 7 C. 2 §. R. B. ändå njuta sin förmonsrätt till gods, der han wisar laga förfall. Och alldenstund ej allenast Bankens medborgenärer kunna häraf taga sig anledning, att göra Banken stridig deß rätt till räntans åtnjutande för sine utlånte penningar till betalningsdagen, utan ock Banken warda alldeles försatt i osäkerhet om de bewis, som ifrån Domstolarne erhållas, huruwida de till underpant uppgifne Fastigheter äro med Intekningar förut beswärade eller ej; Fördenskull har Kongl. Maj:t, uppå Rikens Ständers underd. tillstyrkande, i Nåder förordnat, att den Borgenär, som har antingen i händer lös pant, eller ock inteckning i Gäldenärs fasta egendom, må framför alle andre, som icke äga lika rättighet, derutur njuta sin betalning för Capital och ränta, icke till qwarstadsdagen allenast, utan om Panten eller det inteknade godset med deraf under qwarstads-tiden fallande afgäld, så hinner till, jemwäl för fulla räntan, till deß förmonstwisten blifwer sluten, eller utdelning kommer att ske; såsom ock, att om inteckning icke inom tio år förnyas, skall den wara kraftlös, oaktadt hwad laga förfall åberopas. **K. Förordn. den 10 Dec. 1756.**

Att

*) De häri åberopade Författningar stadgade: K. Förordn. om skuldsedlars bruk och rättighet wid Rudimaterie- och Manufactur-wahrors köpande och säljande, d. 17 Januarii 1746, 2 §., att så beskaffade skuldsedlar ägde förmonsrätt och säkerhet i alla delar, lika med wärlar: 22 §. i Manufactur- och Handtwerkeri-Privilegierne af d. 29 Maji 1739, att Manufacturerne och Fabriqueurerne för deras fordringar, efter liquiderade räkningar och klara obligationer, tillkom förmonsrätt och preference för alla Creditorer som icke ägde i Allmänna Lagen privilegierade fordringar, eller med laga inteckningar sig förwarat uti debitoris egendom: och 20 §. i 1752 års Resol. på St. Besw., att deß förmonsrätt i skuldfordringsmål som Tobaks-spinnerie- och Sockerbruks-ägare, lika med andre Manufacturidkare, efter 22 §. i 1739 års Manuf. Priv. och särskilt förordnande ware tillerkänd, blef af Kongl. Maj:t ytterligare stadfästade.

Att pantägare njuter utur panten ränta till lyftningsdagen, men inteckningshafware utur inteknad egendom förmonsrätt till ränta, som för Concursen upplupen är, ej för längre tid än tre år; se 105 §. i 1830 års Concurs-Lag, (wid 16 Cap. 1. §. d. B.), hwarest jemwäl stadgas, att för barnagods hos förmyndare njutes full ränta till deß det utgifwes.

16. §.

Är gods at tilgå, sedan then gäld är gulden, therom nu sagdt är; niuten alle the öfrige borgenärer lika rätt, och brister theslikes för them så af marck som af marck. Böter äga minsta rätt.

At den som försummar at ofördröjeligen inlefwerera i Banken de inwisningar, som han i händer har; skal i händelse inwisningen ogillad går tillbaka, och inwisnings-gifwaren warder oförmögen at til fullo förnöja sine Borgenärer, för samma inwisnings innehåll ej njuta bättre rätt, än uti denna §. tillägges böter, ses af K. Förordn. d. 12 Martii 1750, wid 8 Cap. 2 §. M. B.

Hos de Fabrikörer, som undfått Publikt lån eller understöd, har Kronan eller Manufactur-Contoiret ej annan förmonsrätt, än denna §. hwarjom och enom tillägger. K. Ref. på Städ. Besw. d. 7 Jul. 1752, §. 29.

Kongl. Maj:t har i Nåder låtit sig föredraga R. Hof-Rätts underdäniga skrifwelse af den 6 Febr. 1793, derutinnan förmäles, det Rådstufwu-Rätten i N. Stad hos Hof-Rätten sig förfrågat huruwida, då uti afträdes och förmonstwister Kronouppbörds-Commissarier, jemte bewakandet af Kongl. Maj:ts och Kronans rätt till betalning för utskylder, äfwen fordra den wanliga förhöjningen af try skill. Riksdalern för hwad inom laga tid icke blifwit erlagdt, samma förhöjning, med den förmonsrätt Lagen i 17 Cap. 6 §. Handels-Balken stadgar för Kronans hos gäldbunden man innestående utskylder utgå bör eller icke; hwarwid Hof-Rätten yttrat sig hafwa inhemtat, det den förhöjning af tu öre smt på hwarje daler samma mynt blifwit enligt tid efter annan utkomne Författningar, ålagd dem som af tredska och försummelse ej inom den föreskrifne tid, sine utskylder å Uppbörds-Contoiret betalt, samt att densamma är worden anslagen i synnerhet till betalning för det Militaire-Manskap, som uppbördsmännen, wid utmätningen af de innestående utskylderne, biträda skulle; I anseende hwartill Hof-Rätten förmenat berörde förhöjning, hwilken icke lika med Kronans utskylder i deß caßa inflyter, hwarken kunna äga enahanda förmonsrätt med dem, ej eller såsom egentligen ämnad till Militär-manskapets biträde wid executionen, kunna för uppbördsmannens enskilta fordran anses, och få rätt bland dem, för hwilka af gäldenärs gods brister så af mark som af mark; utan böra anses såsom ålagd, för tredska och försummelse hos dem, hwilka sine Kronoutskylder i rättan tid icke gälda, wara af lika beskaffenhet med böter, som i afträdes- och förmonstwister äga minsta rätt; och har Kongl. Maj:t till detta Hof-Rättens underdäniga hemställande Sitt Nådiga bifall lemnat. K. Br. d. 28 Jun. 1793.

Som Kongl. Maj:t erfarit, att Domstolarne fattat olika begrepp derom, huruwida ådömde böter, emär den pliktfälde söker att på en gång få afstå all sin egendom till sine borgenärer, bör lika med andre fordringar å inställelsedagen i afträdestwisten anmälas och bewakas, eller i annat fall Gäldenären njuta den förmon till godo som Lagen i anseende till oswanmälte skulder honom tillägger; Alltså har Kongl. Maj:t funnit nödigt, såsom med Lagens rätta mening instämmande, i Nåder förklara, att uti alla mål, hwaruti den brottslige med penningar plikta får, bör i den händelse han söker afträdesförmon, han, ehuru böterna ej blifwit å inställelsedagen i afträdestwisten anmälte och bewakade, icke deståmindre i brist af böter ståndа kroppsmålsägaren på sätt K. Br. d. 9 Dec. 1748 innegår förlikning om sin rätt, den brottslige, hwilken i sådan händelse åtkna dömes skyldig att erlägga de återstående twå tredjedelarne af böterne, försona dem med twå tredjedelar af den kroppsplikt som Lagen för fulla böterne utsätter. K. Br. till sämtl. Hof-Rätterne d. 21 Dec. 1789, åberopadt i Sw. Hof-Rätts Univ. d. 27 Januarii 1790. Hwartill jemföres K. Br. d. 27 October 1820, kungj. genom Sw. Hof-Rätts Univ. d. 8 Jan. 1821, wid 5 Cap. S. B.

---

1 Cap. Om Bodmeri-Fahra på Skip och gods.

Ehwad några lähnar eller förskjuter Penningar eller thera wärde, och tager therföre i pant Skip och Gods the i Skipet inlastade äro, ståendes then Fahra, som samma Skip eller Gods på sön underkastat är, så at Lähnet och Panken löpa lika Fahra, then må tinga sig igen så stoor Winst öfwer annor brukelig Ränta, som han i anseende af Resans och Fahrtens längd och Fahrlighet, bäst kan och förmår. Tolkit Lähn kallas Bodmeri: och börjas theß Fahra at räknas ifrån then dag Afhandlingen war giord, eller när Skipet går, eller hade kunnat gå til segels ifrån then ort thet läg tå Lähnet giordes. All annor Lähn, ehuruwäl the öfwer siö och sand, ther sådan Fahra ey i kommer, the äro icke Bodmeri, och må ey eller någon niuta therföre högre Winst, än som elliest losligt är at gifwa uthi gemeen Penningaränta; tager några mehra, gifwe thet åter.

2 Cap. Om the Fall, när Bodmeri och annor Beswär på Skip och Gods enom Skippare tillåtes.

Så länge en Skippare är sine Redare så när, at han kan tala med them, må han intet uptaga något på Bodmeri, fast thet stedde med thera wetskap; utan thet steer på hans egen Skipslott, ther han någon äger. Gör han annorlunda, wari egilt så wijda thet Redarne angår, och ståndе han sielf therföre. §. 1. Nu är han frånwarande, genom hwariehanda olycka af siö, fiender eller annan händelse råkat i hög Nöd och Trångmåhl, och wet ingen uthwäg at hielpa sig med, hafwe tå wäld oplåbma så mycket på Bodmeri som fierdedelen af Skipet wärd är, utan nöden är theß större, tå han ock ther öfwer låna må; Doch wari plichtig all sådan nöd nöyaktteligen at bewijsa, ther thet fordras. §. 2. Nu kan en Skippare i slijkt tilfälle icke få något på Bodmeri, tå må han af thet Gods han förer, så mycket taga och försälja til sin Nödtorft, som til Skippes fierdedel stiga kan, och betale thet sedan han öfwerkommer, så dyrt som thet hade kunnat å sin Loßuingsort förytträs; doch emot full Frackt. §. 3. Handler några Skippare här emot, är sielf i skuld til then nöd som åkommer, eller säger nöd wara, och kan ey sulltyga, eller ock motwilligt wijs säljer eller försätter Skip eller Gods med allo; then wari icke allenaft skyldig at upfylla til Redarne och Fracktarene all theras hinder och skadа, utan plichte theßutan för brått sin, eftersom thet af Domaren skärskådat blifwer. §. 4. Är någor Redare owillig at förstiuta thet til Skippets behof nödigt finnes, och af Med-Redarne samtyckt är, theß Skipslott må säkloss uthsättias på Bodmeri, om ingen annor råd sins, för så mycket han wärd är, och betale thet sedan Eganden först af uthheelningen och sedan af annan sin medel, ther han them lösa wil.

3 Cap. Om Bodmeri stiger öfwer Skipswärde.

Lähnar några Skippare mehra uppå Bodmeri än Skip med theß Redskap och Frackt täla kan, ståndе han sielfwer för alt thet öfwer thera rätte wärde är, och betale thet, fast än Skippet förgånget woro, fult uth: Men Redarne wari therföre frij.

4 Cap. Om Resan ändras sedan Bodmeri är giordt.

Nu sluter några Bodmeri och säger sig willia göra een wiß Resa, men ändrar then sedan, utan theß samtycke som Bodmeri utsäst, seglar å fahrligare watn och Ort, och mister Skip eller Gods the med Bodmeri beswärade woro, af hwariehanda tilfälle, wari icke theß mindre skyldig at betala thet lähnt war, både til Ränta och Hufwudgiälden; Ty at thet är swek annat säya och annat göra. §. 1. Gifwer ock någor Skippare orsak genom Tullens och annor Landsens Rättigheters försnillande, eller något Lurendrägerij och förbudne Wahrors förande, at Skip och Gods, the för Bodmeri hafstade, förwärckas, wari Lag samma.

5 Cap. Om Bodmeri betalning.

Hwar Bodmeri är, ther wari then gäldbundne plichtig thet at betala inom fiorton dagar, sedan han med thet pantsatte Skip eller Gods är öfwerkommen å sagdan Ort, både Hufwudgiäld och Räntor, eller träde af Skip eller Gods, the med Bodmeri beswärade woro, om the qwar äro, eller theß Afkomst om the äro sålde; Och wari ther med frij och löös ifrån then Gäld. Gör han thetta intebera, så at hwarken betalar, eller Panten afstår, hafwi få them Företskättet giorde mackt at hålla sig til then skyldige, hans Egendom och Arfwingar, och giöre sig så betalt, icke allenaft Hufwudgiälden medh theß belingade Winst, uthan ock en billig Ränta ifrån then dag Betalningen ske borde.

6 Cap.

6 Cap. Om Wijte i fall Bodmeri ey betalas.

Nu lähnar man Penningar på Bodmeri och icke allenast utfäster en wiß Winst af Hufwudstolen, utan sätter ock Wijte för sig, i fall then samme med theß betingade Winst at fela, eller fördröjas, med hans egen skuld som betalanes thet wara then andras wällande som Betalningen ägde nögd med sine utlänte Penningar och theß afgäld.

7 Cap. Om Pantens förlorande och öfwerskatt af annat Goda.

Nu förgås thet pantsatte Skip eller Gods, wid samme tijd och resa som Bodmeri war tingat på, wari tå then Gäldsskyldige frij för alt wijdare åtaal och betalning; Hafwer ock then Penningarne utlähnte, låtit pantsättia sig något öfwerskätt af mehra Gods, som förr åt androm förbodmat woro, hafwe doch til sådant öfwerskätt ingen rätt, så framt then andre Panten, som förgången är, och Bodmeri-Fahran egenteligen lydde uppå, hade för hela Lähnet kunnat giöra tilfyllest. Men kommer thet Skippet som Fahran angår, wäl öfwer, och icke räcker til full betalning, eller ock förgår, sedan Bodmeri-Fahran förbij woro, i the fall må man sökia öfwerskättet thet bästa man kan.

8 Cap. Om Bodmeri Breffs förmån.

Bodmeri Bref, the ther ricktige äro, eller til större Wißhet med Witnen bekräftade, skole wara gille fram för all löpande gäld, doch intet wijdare än til thet i Underpant satt är. §. 1. Nu är flere Bodmeri Bref gifne på en Pant, gånge tå thet yngre är fram för thet äldre. Doch äro Breffwen alle på en ort gifne, och ätskilnaden emellan theras ålder intet öfwer ätta eller tijo dagar, wari tå af lijka wärde, och gänge theras ägande jemt och lijka med liwar andra til Pant och Betalning. §. 2. Nu betalar then skyldige, sedan Skip öfwerkommet är, intet sin Bodmeri Gäld, bliffwe tå Skip och eller Gods, som pantsatt war, ändoch thet försåldt eller i andras händer woro, ähr och bag ther efter förbundet til then som Bodmeri rättighet ther i äger, at han sitt theraf utfökia må, utan något Rättegångs beswär.

9 Cap. Om Bijlbref och thera förmån.

Lähnar man Penningar åt någrom at ther med byggia eller uplaga Skip, eller betala och underhålla Skipsfolcket, eller ock at befrija sig af the gälder, som för berörde orsaker skull tilförende kunna wara giorde, tager ther Bref å med twennes af Rätten eller ock Stadsskriwarens witne och underskrifft, så at thet utan skärd är, the Bref kallas Bijlbref, och böre hafwa förmån för all annor gäld, ja för sielfwe Bodmeri Breffwen, antingen the äldre eller yngre äro än theße; Doch skole sielfwe Bijlbrefwen sins emellan thet yngre gälla för thet äldre. Bodm. Bl. Sjö:L. d. 12 Jun. 1667.

Kongl. Maj:ts Dom uti den till Kongl. Maj:ts öfwerseende från Deß och Rikets Swea Hof-Rätt, genom ordentligt sökande inkomne sak, emellan vice Notarien C. E. M., å ena sidan sökande, samt Coopv. Skepparen J. A. Appelgren, jemte ägarne till det å hans fartyg, Skonerten Triton kallad, inlastade gods å den andra, utebliffne swarande, angående den förstnämndes hos Öfwer-Stäthållare-Embetets Canzli gjorde ansökning, att Appelgren som under sjöresa från Rouen hit till staden med den af honom förde Skonerten Triton, å samma fartyg med deß redskap och frakt, samt last bestående af styckegods, upptagit lån i Rouen hos handelshuset Matthieus & söner 2,688 francs, i London hos Geo Covie 189 pound 3 shilling 3 pence, i Sandefjord hos Consuln i Helsingör Mure 3,364 species 39 ß. i silfwer och hos Swenska handlanderne Flygarßon och Scheve 575 Norrska speciedaler, samt i Helsingör hos Holms enka & Comp. 578 Riksbanksdaler 3 ß., bodmeri-premierne i deße summor inbegripne, måtte förpliktas att till sökanden såsom innehafware af berörde bodmeri-bref, deras belopp jemte ränta deräfter efter gällande curs utgifwa, eller, der Appelgren sådant ej förmådde, skeppet Triton med deß last tagas i dant ej förmådde, skeppet Triton med deß last tagas i mät och å auction till lånens godtgörande försäljas, samt dertill äfwen den skepparen tillkommande frakt anwändas; uti hwilket mål Öfwer-Stäh. Embetets Canzli, efter det ägarne till den pantsatte lasten ansetts höra, jemte skepparen af berörde ansökning erhålla del och i sådant ändamål kallelser blifwit utfärdade å dem, hwilka såsom godsägare äro wordne uppgifne, samt en del af deße tillika med Appelgren sig inställt och blifwit hörde, uti Utlag den 3 Nov. sistl. år, jemte förklarande det skepparen Appelgren äläge, att omförmälde bodmeri-lån genast betala, antingen i föreskrifne myntsorter eller i Swenskt banco, la, antingen i föreskrifne myntsorter eller i Swenskt banco, efter den curs, som med wexel-controlleurens betyg styrktes wara gällande då betalning skedde och ersätta lagisöktes wara gällande då betalning skedde och ersätta lagisöktes wära gällande då betalning skedde och ersätta lagisökningskostnaden med 72 R:dr 24 ß., wid påföljd att, derningskostnaden med 72 R:dr 24 ß., wid påföljd att, derningskostnaden med 72 R:dr 24 ß., wid påföljd att, dernäst sådant icke frimilligt godtgjordes, ej mindre den förlastsen betingade frakt komme att till gäldande deraf anwändas, än äfwen skonerten Triton med deß inventarier och tillbehör, efter det laglig upptekning och wärdering genom twänne exekutionsbetjenters försorg skett i mät gå och å offentelig auction i laga ordning försäljas, i hwilket fall den derföre inflytande köpeskillingen borde i Wantas, på det öfwer lyftningen deraf, sedan wederbörande hörde blifwit, yttrande mätte kunna meddelas; hwarjemte bemälte exekutionsbetjente, så framt den sökanden tillerkände frakt icke godwilligt erlades, ägde att för det deremot swarande belopp, af den tredstände godsägarens i fartyget qwarbliffwande waror laglig utmätning anställa; angående sökandens påstående om obehindrad försäljning äfwen af den pantförskrifne lasten sig utlätit; att enär godsägarne, af hwilka några förment skepparen Appelgren hafwa warit oberättigad att pantförskrifwa godset, wägrat ingå i någon betalning af bodmeri-skulden för, än deras skyldighet efter lagligen uppgjord dispache eller utredning blifwit bestämd, i mon af hwars och ens ändel i godset och deß wärde; fann Öfwer-Stäth. Embetets Canzli med anledning af 2 och 3 Cap. Bodmeri-Balken, sig icke tillhöra att i prövning af den emellan sökanden och godsägarne sålunda uppstådde twist ingå, utan hänwisades sökanden att wid wederbörlig domstol sin talan emot godsägarne i laga ordning anmäla och utföra, samt tilläka af anförde orsaker, förklarat, det Öfwer-Stäth. Embetets Canzli anser en del godsägare handelshuset T. & U. med flere, hwilka samtligen förbundit sig answara för hwad efter skeende utredning dem såsom godsägare kunde åläggas att af bodmeri-skulden hwar för sig godtgöra, och för sådan förbindelse jemwäl ställt wederhäftig borgen, äga rättighet att emot samma löftes-skrifter loßa och emottaga de å connoissementerne upptagne waror, så wida andre laglige hinder än den deräbewiljade qwarstaden deremot icke mötte, och der wärdet af hwad som loßades, enligt inköpsräkningar eller andra tillförlitliga bewis, icke öfwerstege det belopp, hwarderas löftesskrift innehölle, dock att, innan sådan loßning finge ske, ej mindre den betingade frakten än äfwen Öresundska tullen borde wara betald till skeppclarerarern F., hwilken det åläge att redowisa tullmedlen och hålla frakten bodmeribrefs-innehafwaren tillhanda; äfwensom Öfwer-Stäth. Embetets Canzli uppå sedermera gjord ansökning utaf flera andra godsägare Kejserliga Ryske Ministern v. S. med fl. medelst Utslag den 15 i berörde månad, af samma orsaker och på enahanda wilkor, som i fråga om loßningen af fraktgodset, bemälte Canzlis ofwanberörde Utslag innehölle, lemnat sistnämnde godsägare tillstånd, att deras waror, emot de af dem lemnade löftesförbindelser uttaga; och har Swea Hof-Rätt, hwarest sökanden öfwer båda deßa beslut sig beswärat, uti Utslag d. 30 Jan. innew. år, pröfwat deßa begge mål i ett sammanhang och bland annat, beträffande sökandens gjorde erinran derwid, att godsägarne bliffwit i målet hörde, sig utlätit, att enär sökandens påstående att få anwända deras egendom till betalning, af de å honom öfwerlåtne bodmeri-bref, i hufwudsaklig måtto rörde bemälte gods-ägares rätt, ansåg Hof-Rätten sökanden till sin anmärkning i denna del hafwa saknat anledning, samt widkommande åter sökandens klagan deröfwer, att frågan om hans förmenta rättighet att af det i ofwanberörde fartyg inlastade fraktgods erhålla betalning för ifrågawarande bodmeri-lån blifwit af Öfwer-Stäth. Embetets Canzli förklarad twistig och till utförande wid wederbörlig domstol hänwist, wäl på upptagne grunder och med åberopande af 5 Cap. Bodmeri-Balken, med ändring af Öfwer-Stäth. Embetets Canzli's utslag, ansett sökanden berättigad att för de bodmeribref, deruti lasten funnes pantförskriwen, erhålla betalning af samma last; nemligen för bodmeribreffwen af den 17 Sept 1828 — — — — — — —; dock skulle på sätt Öfwer-Stäth. Embetets Canzli stadgat, först fartyget med deß inventarier och den för lasten betingade frakten, för alla ifrågawarande bodmeri-breffs täkning, anwändas, godsägarne obetaget, att emot Appelgren föra den talan, hwartill de kunde sinna sig äga fog; men som, hwad anginge en del godsägares ansökning, att emot ställd borgen få uttaga deras waror, det särskilta förhållande i detta mål sig företedde, att hwarje godsägares andel i bodmeri-skulden ej kunde bestämmas utan föregången utredning, hwilken skulle komma att äga rum jemwäl om lasten till gäldande af samma skuld blefwe försåld, samt det ingalunda kunde wara med billighet öfwerensstämmande, att de, som kunna och wilja deras skulder godwilligt betala, skulle, blott i saknad af kännedom om beloppet, betagas rättigheten, att dem liquidera och genom en af nödwändigheten icke påkallad exekutiv försäljning af deras egendom densamma förlora; fann Hof-Rätten, då en del godsägare för den betalningsskyldighet, som för deras waror skulle komma att sig belöpa, ställt borgen, den Öfwer-Stäth. Embetets Canzli godkänt, skäligt bemälte Canzlis utslag, hwarigenom dem tillåtits att emot samma borgen deras waror loßa och uttaga, att gilla och fastställa, hemti ändring i underd. är worden fört; med K. Maj:ts Högsta Domstol bresluten; gifwen Stockholms Slott d. 14 Oct. 1829. Kongl.

Kongl. Maj:t har i Nåder låtit sig föredragas de i denna sak inkomne handlingar; och som af Sjö-Lagens stadgande i Bodmeri-Balken, owederhäftigt följer, att skeppare i nödfall äger upptaga bodmeri-lån, icke allenast på skepp och frakt, utan äfwen på det gods han inlastat; alltså och emedan skepparen Appelgren uti fyra af de ifrågawarande utaf honom utgifne bodmeri-bref, nemligen till Holms enka & C. i Helsingör, till Flygarsson och Scheve här i staden, till Consuln Mure i Helsingör samt till Georg Covie i London, och hwilka bodmeri-bref, emot hwars riktighet ingen anmärkning blifwit gjord, finnas wara med wittnens underskrifter styrkte, till de af nämnde personer gifne bodmeri-läns gäldande, pantförskrifwit, utom skonerten Triton och dertill hörande inventarier och frakt, äfwen den i samma fartyg befintliga last, samt Bodmeri-Balken i 5 och 8 Cap. derförutan stadgar, dels, att hwar bodmeri är, den gäldbundne är pligtig, att betala senast inom sjorton dagar, sedan han med det pantsatte skepp och gods är öfwerkommen å sagda ort, både hufwudgäld och ränta eller träda af både skepp och gods de med bodmeri beswärade äro, dels ock att bodmeri-bref af sådan beskaffenhet som ifrågaställde, framför all löpande gäld, äro gilde till betalning af det som i underpant satt är, och hwilket; äfwen om det kommit i andras händer, ändock under wiss tid är förbundet till den som bodmeri-rättighet deruti äger, så att han sitt deraf utsöka må, utan något rättegångs-beswär: ty, enär möjligen uppkommande stridigheter emellan redare och befraktare samt skeppare, rörande det denne senare i oträngt mål skall upptagit bodmeri-lån, icke kan förringa eller uppehålla den rätt till och öfwer det pantförskrifna, hwilken skepparen i egenskap af redares och befraktares, i detta hänseende af fjelfwa lagen anwiste och utmärkta, ombud åt längifwaren upplåtit, finner K. Maj:t sökanden hafwa ägt rätt att för oftaberörde bodmeri-lån, wid bristande godtgörelse af skepparen Appelgren, genast erhålla derföre utmätning af det skepp med frakt och gods, som med bodmeriet war beswärdt; hwadan K. Maj:t med ändring af Hof-Rättens öfwerklagade Utslag, pröfwar rättwist förklara, att hwarken en sådan sökanden tillkommande utmätningsrätt bort för godsägarnes hörande uppehållas, ej eller deße tillåtas, att emot borgen uttaga deras i skeppet inlastade waror; — —

— — — — — — —

* * *

Kongl. Maj:ts Dom uti den till Kongl. Maj:ts öfwerseende ifrån Deß och Riket N. Hof-Rätt, genom ordentligt sökande, inkomne sak emellan Brukspatronen J. F. af U:s hustru, R. M. B., genom deß tillförordnade Gode man, Häradshöfdingen D. M. L., å ena, samt Bergsrådet R. F. P., Commerce-Rådet O. E., Medicinæ Doctorn E. M. L., aflidne Capitainen H:s efterlemnade Enka M. C. af U. och Regementsskrifwaren D. R., å så wäl egne, som efter särskildt uppdrag, Brukspatronen af U:s och hans hustrus öfrige Borgenärers wägnar, å andra sidan, hwar emot annan Sökande och Swarande, angående den af hustru af U., efter det hennes Man hos bemälte Hof-Rätt begärt att få afstå all sin egendom till sine Borgenärers förnöjande, och i följd deraf Concurs uppstått, gjorde ansökning om Boskillnad samt åtnjutande af wederlag för henne tillhörig under äktenskapet förswärd egendom; Uti hwilken sak Hof-Rätten, genom Dom den 27 Julii 1830, sig utlåtit, och hwad angick den sökta boskillnaden förklarat, att då det wore styrkt dels med ett af Häradsskrifwaren J. E. E. den 6 October 1828 utgifwit skriftligt intyg, att hustru af U. warit för åren 1827 och 1828, jemte Brukspatronen af U., wid hans inom N. Tingslag belägna egendom Ö. mantals- och skattskrifwen, dels med ett af Kyrkoherden i N.. Socken Prosten P. B. N. undertecknadt bewis af den 23 i samma månad, att hustru af U., under det hon år 1827 wistats på Ö., den 8 Julii samma år i nämnde församling begått Herrans Heliga Nattward; och deraf följde, att bemälte Makar haft deras bo och hemwist inom förenämnde Tingslag och sedan de, den 28 Maji 1826 blifwit i W. sammanwigde, åtminstone den 8 Julii 1827 warit till boningsorten ankomne; men det af hustru af U. till stöd för hennes ansökning om boskillnad, åberopade äktenskaps förord, efter hwad ett den 30 September 1828 af dåwarande tillförordnade Domhafwanden i berörde Tingslag, utfärdadt skrifteligt intygande utwisade, icke i något af de från och med år 1826 till sistnämnde dag hållne Lagtima Ting och fälebes ej inom den i Förordningen den 13 Julii 1818 föreskrifne tid blifwit till Tings-Rätten ingifwet; funne Hof-Rätten, i enlighet med hwad Regementsskrifwaren R. yrkat, jämlikt nyss åberopade Förordning, det omförmälte äktenskaps förord i detta mål icke ägde någon kraft och werkan; Men som Hustru af U. under äktenskapet med Brukspatronen af U. för det mästa lefwat skild från mannen och uppehållit sig i W., der hon haft sine angelägenheter sjelf om händer utan sammanblanning med mannens eller hans deltagande i förwaltningen, samt wid sålet sig åsamkat, icke annat kunde än lika med den gäld Brukspatronen förut gjort, anses wara af hans enskilta wällande och förgörelse tillkommen, deraf hustrun ingen nytta eller del haft; Alltså berättigades hustru af U., jämlikt 11 Cap. 2 och 4 §. §. Giftermåls-Balken, ifrån Boet undanskifta ej allenast sitt fasta gods å landet belägne gården N:o 106 samt en tredjedel i alla Brukspatronen af U:s och hustruns Bo tillhörige lösören; hwaremot, widkommande Hustru af U:s påstående, att två åttondedels mantal W., som henne tillhört, men skall blifwit, under äktenskapet med Brukspatronen af U., försålder för 666 R:dr 32 ß. B:co, njuta wederlag, Hof-Rätten förklarade sådant, om än den uppgifne försäljningen antages hafwa ägt rum, icke kunna, emot 7 Cap. 11 §. Concurslagen, hustru af U. tillerkännas; Deruti ändring i underdånighet sökes och hwarom twistadt warit; Med Kongl. Maj:ts Högste Domstol beslutet: Gifwen Stockholms Slott d. 27 Julii 1832.

Kongl. Maj:t har i Nåder låtit sig föredragas de i denna sak inkomne handlingar, tillika med hwad parterne å ömse sidor i underdånighet andragit och påmint; Och hwad först angår hustru af U:s i underdånighet fullföljde påstående, att i enlighet med det emellan henne och mannen Brukspatronen af U. den 28 Maji 1825 afslutade äktenskaps förord, få, under boskilnadsrätt ensam behålla den henne före äktenskapet tillhörige i W. stad belägna fasta egendom; så ehuru hustru af U., med åtskillige wid underdånige deduktionen fogade bewis sökt styrka, att hon, som är 1825 inflyttat till W., ej sedermera derifrån utbegärt eller uttagit prestbewis, samt att hon ej eller efter den tiden upplöst sitt bo och hushåll i nämnde stad, fastän hon någon gång om sommaren bortrest, utan alltjemt fortfarit att äga sitt hemwist i W. hwarest hon ock för hwartdera af åren 1827 och 1828 haft twå pigor mantalsskrifne; Likwäl och som, enligt 5 Cap. 40 §. i 1818 års Concurs-lag, andre bewis i Concurs-mål ej må i Högre Rätt gälla än de, som wid förste Domstolen i laga tid företedde warit, samt af de till Hof-Rätten ingifne handlingar inhemtas, att hustru af U., ehuruwäl hon jämte mannen för åren 1827 och 1828 warit inom N. Tingslag skattskrifne, äfwensom hon der under loppet af förstnämnde år någon tid sig uppehållit, likwäl försummat, att sedan hon till nämnde boningsort ankommit, inom den i Kongl. Förordningen den 13 Julii 1818 bestämda tid, förberörde äktenskaps förord wid Domstolen der i Orten förete, i anseende hwartill samma äktenskaps förord numera och förlorat all gällande kraft; Alltså enligt nyssnämde Kongl. Förordning samt 10 Cap. 5 §. och 11 Cap. 2 §. Giftermåls-Balken, pröfwar Kongl. Maj:t rättwist med fastställande af Hof-Rättens Dom i denna del af målet, Hustru af U:s förberörde påstående i Nåder att ogilla.

Widkommande härefter Hustru af U:s underdåniga yrkande, att för sin under äktenskapet bortsålde Odalsjord ½dels mantal W. njuta wederlag med uppgifne köpeskillings-beloppet 666 R:dr 32 ß. Banco, samt hennes, i afseende derpå i underdåniga Deductionen gjorde andragande, att omförmälte fordringsanspråk, såsom af någon Borgenär icke bestridt, bordt af Hof-Rätten enligt 5 Cap. 35 §. i oftanämnde Concurs-lag, till betalning fastställas; så enär, i anledning af Hustru af U:s i Boskilnads-ansökningen wädtade påstående om nyssberörde wederlag, ene Borgenären, Sysslomannen i Maßan Regementsskrifwaren R. bestridt samma wederlags-anspråk, under anmärkning, att hustru af U., hwad ock handlingarne utwisa, en sådan fordran icke lagligen bewakat och beedigat, finner Kongl. Maj:t ej skäl till ändring af det Domslut hwari Hof-Rätten i denna fråga stadnat.

Beträffande slutligen Borgenärernes i underdånighet framställde påstående, att hustru af U. må anses oberättigad, att någon boskilnadsförmån i detta mål tillgodonjuta, samt Borgenärernes betalningsrätt för deras bewakade fordringar deremot få utgå äfwen af den egendom som, enligt Hof-Rättens Dom, skulle till henne undanskiftas, så förekommer wäl, wid jämförelse af 2 och 3 §. §. i 11 Cap. Giftermåls-Balken, att hustru af U. icke är skyldig att med sin enskilta egendom eller rättighet i boet betala den gäld Mannen före äktenskapet sig ådragit; Men emedan, hwad angår mannens, Brukspatronen af U:s under äktenskapet gjorde skulder, den omständighet, att hustrun för det mesta lefwat skild från mannen och, boende i W., der haft sine angelägenheter sjelf om händer utan sammanblandning med mannens, icke utsluter möjligheten deraf, att hon af mannens skuldsättningar haft nytta och fördel, samt deßutom, då ej wisadt är, att Brukspatronen af U. för andre ändamål än wården och bedriswandet af Boets angelägenheter åsamkat sig nyssnämnde under äktenskapet tillkomne gäld, Hustru af U., emot uttryckliga stadgandet i 11 Cap. 3 §. oftanäberopade Balken kan undgå att jemwäl till betalning af samma gäld bidraga; Ty pröfwar Kongl. Maj:t rättwist, med ändring af Hof-Rättens Dom i denna del, i Nåder förklara, att dereft, sedan enligt Hof-Rättens af Brukspatronen af U. icke öfwerklagade Dom, till betalning af de i förewarande afträdes-twist bewakade och fastställde fordringar, bemälte Brukspatrons enskilta egendom samt rättighet i Boet blifwit anwände, brist uppstår, Hustru af U. då skall, i hänsigt till den gäld, som un-

under mannens äktenskap med henne tillkommit, för samma brist ansvara, ej mindre med sin giftorätt i Boets lösskören samt andel i stadsfastigheten, än ock, der så erfordras, med en tredjedel af sin Odalsfasta på landet.

Kongl. Maj:ts Dom uti den till K. Maj:ts öfwerseende kande inkomne sak, emellan Rikets Ständers Läne-Contoir i Malmö, genom Contoirets ombudsman N. sökande, å ena, samt öfrige borgenärer uti f. d. Kronoskogwaktaren B:s och hans hustrus gäldbundna bo, uteblifne å den andra sidan, angående, ej mindre Läne-Contorets å inställelsedagen i B:s och hans hustrus concursmål wid B. Härads-Rätt, jemte bewakning af Contorets på B. och hans hustrus d. 21 Sept. 1825 uthändigade förbindelse, samt K. Maj:ts Befallningshafwande i N. Län den 14 näst derpåföljde October meddelte Utslag grundade fordran af 1,381 R:dr 37 ß. 8 r:st. B:co, med 8 procents ränta å 1000 R:dr, ifrån d. 4 Apr. berörde år, och å 381 R:dr 37 ß. 8 r:st., från d. 18 Maj 1826, samt 24 R:dr 16 ß. fastställd kostnadsersättning, giorde påstående om förmonsrätt för samma fordran uti de, efter executiv försäljning d. 26 Aug. sistnämnde år af B:s ägde fastighet ½:dels mantal Kronoskatte N:o 113 Thararp, af köpesumman 2,500 R:dr B:co odisponerade och i Landträteriet nedsatte 946 R:dr 4 ß., än äfwen Läne-Contorets, medelst stämning till Härads-Rätten, förde talan, att, sedan omförmälde fastighet blifwit för contorets förutnämnde fordran utmätt, och executiv försäljning deraf utlyst, men åtskillige borgenärer wid de sedermera inträffade auctionerne äfwen wäckt anspråk på betalning af köpeskillingen för deras då uppgifne fordringar, i anledning hwaraf K. Maj:ts Befallningshafwande, genom Utslag d. 6 Febr. 1827, med åberopande af 7 Cap. 3 §. U. B., hänwist de om förmonsrätt till återstående köpesumman twistande, att söka Domarens pröfning, i hwad ordning densamma borde utgå, sistbemälte borgenärer måtte lagligen wisa den rätt, i grund hwaraf de bestridt Läne-Contoret odeladt anwändande af förfagde köpesumma, samt, derest de sådant icke förmådde; tillåta Läne-Contoret att ensamt få köpeskillingen disponera, hwaröfwer i ett sammanhang Härads-Rätten, medelst dom i concursmålet d. 30 Apr. 1828 sig yttrat, att enär den rätt till betalning utur utmätt egendom, som 2 Cap. 20 §. Concurs-Lagen tillägger borgenär, endast hade afseende på löst gods, hwilket efter utslag, som wunnit laga kraft, blifwit i mät taget och satt i allmänt förwar eller under utmätningsmäns förseglíng och således icke kunde tempas till försäld fastighet, Läne-Contorets fordran, derföre inteckning hwarken blifwit sökt eller bewiljad, icke kunde annorlunda anses, än lika med andre oprioriterade borgenärers anspråk, de der icke ägde företräde till betalning, hwadan Läne-Contorets efter stämning särskilt wäckte käromål icke eller kunde i widsträcktare mon bifallas, än Härads Rätten i afseende på Contorets fordran sålunda stadgat; hwarefter Hof-Rätten i Dom d. 24 Oct. 1828, lika med Härads-Rätten ansett 2 Cap. 20 §. Concurs-Lagen icke wara till förewarande händelse lämplig, hwarföre och emedan wid concursens början ännu på domstols pröfning berott företrädet borgenärerne emellan till ifrågawarande köpeskillings öfwerskott 946 R:dr 4 ß. B:co samt Läne-Contoret genom blotta utmätnings- och försäljnings-åtgerden lagligen icke beredt sig rätt att uteslutande eller företrädeswis af fastigheten eller köpeskillingen för densamma erhålla betalning framför boets andre borgenärer, Hof-Rätten funne skäligt Härads-Rättens utlåtande gilla; deruti ändring i underd. blifwit sökt; med K. Maj:ts Högsta Domstol beslutet, gifwen Stockholms Slott d. 5 Apr. 1830.

Kongl. Maj:t har i Nåder låtit sig föredragas de i målet inkomne handlingar tillika med hwad sökanden i underd. andragit; och ehuru, på sätt Domstolarna yttrat, föreskriften i 2 Cap. 20 §. Concurs-Lagen, rörande förmonsrätt i utmätt lös egendom icke är tillämplig i förewarande fråga, finnes dock i afseende å utmätning i fast egendom stadgadt uti 5 Cap. 5 §. U. B. att fordringsägare är berättigad deruti njuta införsel och i den ordning 9 Cap. J. B. utstakar dermed lagfara såsom med pant, hwilken äter, i händelse den icke inom utsatt tid löses ifrån innehafwaren, efter föregången wärdering tillfaller honom till full ägo, och uti 10 §. af Förordn. d. 28 Jun. 1798, att borgenär, som hwarken åstundar införsel i fast egendom, hwilken skall i mät gå, eller will genom lagfart pantewis, ägande rätt dertill förwärfwa, icke kan betagas att få den i mät anskrifne fasta egendomen; utan föregången lagfart, offenteligen försåld till sitt förnöjande, hwarföruton 9 §. 5 Cap. U. B. wid all utmätning fäster det wilkor, att den bör ske utan förfång af den rätt, som annan till gäldenärs gods äger.

I följd af deßa stadganden och som skogwaktaren B:s och hans hustrus fasta egendom ½:dels mantal Tharary blifwit enligt K. Maj:ts Befallningshafwandes utslag till gälwit enligt K. Maj:ts Befallningshafwandes utslag till gäldande af länc-contorets fordran i mät tagen den 28 Octobr 1825, samt försåld å utmätningsauction d. 3 Maj 1826, hwarwid, sedan utmätnings- och försäljningsomkostnader, Krono-utskylder samt inteknade fordringar, hwilkas företrädesrätt till betalning ej är worden bestridd, blifwit godtgjorde af köpeskillingen, densamma lemnat ett öfwerskott af 946 R:dr 4 ß. B:co; alltså och fastän, dels wid de särskilta egendomens föryttrande hållne auctioner, dels wid likwidationen om köpeskillingen, dels ock sedermera uti den concurs, som uppstått, då B. Härads-Rätt, genom beslut d. 12 Jul. 1827, förordnat att all B:s egendom borde afträdas till hans borgenärers förnöjande, flere bland deße anmält och fortsatt påstående om delaktighet uti oswannämnde köpeskillings-öfwerskott; likwäl och enär utom förre bonden N. J. och enkan K. O., hwilka af Härads-Rätten fått sig tillerkänd förmonsrätt, enligt 17 Cap. 6 §. H. B., för af dem bewakade undantagsförmoner af hemmanet, för den före beräknade till 272 R:dr 32 ß. och för den sistnämnda till det belopp, som, enligt företedt contract för åren 1824 och 1825; af de gode män bestämmes, öfwer hwilka fordringars fast-ställande, talan icke blifwit hos K. Maj:t fullföljd, och derom pröfning således icke äger rum, de öfrige fordringsägare hos B. icke wisat, det de äga någon i lag grundad eller, genom af dem widtagne åtgerder, förwarad rätt, som kan leda till inskränkning i Läne-Contorets anspråk på betalning utur öfwerskottet af köpeskillingen för den till deß förnöjande lagligen utmätte och försålde fastigheten; pröfwar K:gl. Maj:t i Nåder rättwist, att, med ändring af Hof-Rättens dom förklara Läne-Contoret berättigadt, att, sedan N. J:s och K. O:s nyssnämnde fordringar för undantag utgått i den af Härads-Rätten fastställde ordning, uteslutande erhålla hwad som återstår af omtwistade köpeskillings öfwerskott, i afräkning å Läne-Contorets till högre belopp fastställde fordran. Det weberbörande ꝛc.

Kongl. Maj:ts Dom uti den till Kongl. Maj:ts öfwerseende, ifrån Deß och Rikets Götha Hof-Rätt, genom ordentligt sökande, inkomne sak, emellan Handlanden i Borås A. M. Salmenius Sökande, samt Anders Larßon i Lilla Snärebro och Lars Olßon i Willeberg, såsom Förmyndare för aflidne Gästgifwaren Anders Olßons i Strebräga omyndige barn, utebliefne Swarande, angående sistnämde Parters efter stämning till Kinds Härads-Rätt wäckte påstående, att då Andreas Söderberg i Stora Swärsbo, hwilken, jemte Jonas Östberg i Klockaregården och förbemälte Anders Olßon, warit Förmyndare för aflidne Jonas Anderßons i Blåshult omyndige barn, genom Märks Härads-Rätts den 27 Mars 1830, meddelde lagakraftwundne Utslag, blifwit ålagdt, att till efterträdande Förmyndarne utbetala 1,050 R:dr R:gs tillika med laga ränta deraf samt 8 R:dr 16 ß. i ersättning för Rättegångskostnaden; men Söderberg till gäldande häraf, saknade all annan tillgång än Gården N:o 37 af Södra Qwarteret i Ulricehamn med Skogslott samt de så kallade Herrelyckorne, hwilka blifwit för Sökandens hos Söderberg ägande fordran 1,060 R:dr R:gs jemte ränta och lagsökningskostnad, i laga ordning utmätte; den sistnämde måtte ålägges sine tillgångar till samtelige borgenärernes förnöjande afstå; Hwarförutan Swaranderne yrkat, att, i händelse den utmätta egendomen blefwe å utlyst auction försåld, Köpeskillingen finge med qwarstad beläggas, intilldeß Dom uti Concursen hunne meddelas, äfwensom att deras myndlingar måtte utur Köpeskillings-beloppet erhålla förmonsrätt till betalning; öfwer hwilken sednare fråga, efter det Härads-Rätten förordnat om egendomens afträdande och sättande under qwarstad, samt ej mindre Swaranderne, å Inställelsedagen uti Concursen fordrat utbekommande af ofwanberörde arfwemedel, än ock Sökanden, som wid utmätnings-auctionen d. 7 Junii 1830, inropat Herrelyckorne för 866 R:dr 32 ß. B:co, hwaraf han mot borgen innehållit så stor del som motswarade hans fordringsbelopp, yrkat fastställelse å den uti afslutad Köpeskillings-likwid af honom upptagne Qwittningsrätt för sin med borgenärs ed fästade fordran 1,094 R:dr 24 ß. R:gs, Härads-Rätten, medelst Dom den 13 Junii 1831, sig utlåtit, att de i Söderbergs Concurs bewakade, Jonas Anderßons Omyndige barn tillhörige 1,050 R:dr R:gs jemte laga ränta deraf och hwad Gäldenären berutöfwer kunde, efter afgifwande redogörelse, som af Marks Härads-Rätt blifwit föreskrifwen, anses flydig att af de omyndiges arfwemedel erlägga, skulle utan affortning gäldas af de afträdde tillgångarne, om de funnos tillräckelige, hwarefter aflidne Johannes Jonßons i Billeberg omyndige barn, för hwilka Sökanden wore Förmyndare, borde af Maßäns tillgångar likaledes njuta betalning för deras arfwemedel till den del Söderberg derföre gemensamt med sine Med-förmyndare funnes flydig answara, samt att Sökanden wore berättigad att såsom sin enskilta tillhörighet behålla och efter godtfinnande anwända hwad han af Köpeskillingen för Herrelyckorne innehållit med 1,024 R:dr 24 ß. R:gs; Hwaremot Hof-Rätten i Dom den 27 Julii 1832 sig yttrat: att ehuru, wid granskning af det påstående Sökanden utfört och fullföljt om Wederparternes utestående från rätt framför honom till betalning af Köpeskillingen för Herrelyckorne, hwilket påstående han sökt härleda derifrån, att hans inköp af desamma skett innan Concursen började, det mål förekomme, att Härads-Rätten, sedan utmätnings-auctionen å Herrelyckorne werkställdes, icke

ännu bifallit Ansökningen om Gäldenärens författande i Concurs-tillstånd, hwadan, enligt 1 C. 8 §. i 1818 års Concurs-Lag, Concursen ej kunde anses hafwa, wid auctionstillfället warit börjad; dock som Swaranderne före utropet anmält deras mynd lingars anspråk på betalning ur den Köpeskilling som för Herrelyckorne erbjödes, hwilket anspråk, såsom stridigt med inteckningshafwarens och utmätningssökandens yrkade rätt, likmätigt 7 Capitlet 3 §. Utf. B:n tillhört wederbörlig Domstols afgörande, hwad Gäldenärens tillgångar warit eller blifwit till Concurs, frimilligt eller efter laga twång upplåtne eller icke; Alltså och enär bemälte Förmyndare icke hast behof, att för pröfnings erhållande af deras omförmälta anspråk, öfwerklaga hwarken auctions-åtgjerden eller, annorledes än medelst bewakningen i Concursen, den för Köpeskillingen upprättade liqvid; förklarades Sökanden oberättigad att, på grund af inropet och i följd af hans egenskap såsom Köpare, för sin utmätta och inteknade fordran qwittningswis framsör Jonas Anderßons Omyndige barn njuta företrädesrätt till betalning ur den Köpeskilling, han wid auctionen utfäst sig att för Herrelyckorne erlägga; Och hwad dereſter beträffade Sökandens betalningsrätt, såsom inteckningshafware och på grund af den för hans återstående domfälte fordran werkställde utmätning; så alldenstund wisadt wore, att gäldenären Söderberg den 5 Oct. 1819 blifwit förordnad till förmyndare för Jonas Anderßons omyndige barn, men att den inteckning för Sökandens fordran, som han i Herrelyckorne sökt d. 29 Sept. 1828, blifwit bewiljad den 16 Mars 1829 och att desamma sedermera blifwit till gäldande af berörde fordran utmätte den 29 Dec. sistnämnde år, wid hwilket förhållande sökandens betalnings-anspråk måste wika för de omyndiges i 17 Cap. 8 och 9 §. §. Handels-Balken stadgade bättre rätt, dereſt andre tillgångar för deßa arfsmedels gäldande skulle i Söderbergs bo saknas än ifrågastälde köpeskilling; Fördenskull funne Hof-Rätten skäligt, med ogillande så widt Jonas Anderßons omyndige barn angick, af Härads-Rättens domslut rörande den sökanden tillagde rättighet att behålla och anwända hwad han för sin fordran af köpeskillingen innehållit, stadga, att sedan af lösören och fordringar eller i brist deraf andre boets tillgångar blifwit fullt godtgjordt hwad Härads-Rätten förestrifwit böra med högsta förmonsrätt utgå till concurs- och förwaltningskostnader, allmänna utskylder och pigan Maja Bengtsdotters tjenstehjons-lön, derom hos Hof-Rätten kärande parterne någon talan icke fullföljt, komme med iakttagande af Rikets Ständers Banks på äldre inteckning grundade, rätt, och då alla öfriga inteckningar funnos wara meddelade senare än förmynderskapet för Jonas Anderßons barn Söderberg anförtroddes, ej mindre de 1,050 R:dr R:gs med ränta, som Söderberg genom laga kraft wunnet utslag blifwit ålagdt till sine efterträdare uti förmyndare-befattningen genast utgifwa, än äfwen derutöfwer, hwad som, efter den i samma utslag widare förestrifne redogörelse kunde af de omyndigas medel finnas i gäldenärens bo innestående, utgå och gäldas sålunda, att dertill anwändes först möjliga öfwerskottet af lösören och instutne eller indrisne fordringar, samt dereſter wärdet af de boets fastigheter, hwilka blifwit till borgenärernes förnöjande upplåtne, men om brist i förmyndare-medlens fulla gäldande ändock skulle uppstå, kommer sådan brist att godtgöras af den del utaf köpeskillingen för Herrelyckorne, som sökanden för sin fordran innehållit; Och skulle den laga kraft, som emot aflidne Johannes Jönßons i Willeberg omyndige barns förmyndare, så wäl som emot Söderbergs i Hof-Rätten uteblifne öfrige borgenärer åkommit Härads-Rättens dom, lända sökanden till gobo, hwaraf följde, att sökanden, i fall hwad han af berörde köpeskilling, emot ställd borgen, innehållit, ej utginge för gäldandet af Johannes Anderßons omyndige barns fordran ägde, efter hwad Härads-Rätten stadgat, behålla öfwerskottet i afräkning på sin fordran, hwilken, då någon anmärkning icke förekommit mot deß ständighet och edeligen fästade belopp, med rättelse af Härads-Rättens utlåtande fastställdes till 1,094 R:dr 24 ß. R:gs; Deruti ändring i underd. är worden sökt; med K. Maj:ts Högsta Domstol beslutet; gifwen Stockholms Slott d. 21 Dec. 1835.

Kongl. Maj:t har i Nåder låtit sig föredragas handlingarna i detta mål; Och då sökanden icke wid Härads-Rätten bestridt Anders Olßons i Serbrega sterbhus-delägares behörighet att föra talan angående Jonas Anderßons i Bläshult omyndige barns fordran; i följd hwaraf sökanden jemlikt Concurs-Lagen förlorat rättigheten att derom wäcka fråga, och han icke heller hos Hof-Rätten anmärkning i detta afseende framstält, finner K. Maj:t den af sökanden först i underd. påminnelserne härom gjorda inwänning icke förtjena afseende.

Beträffande sjelfwa saken, pröfwar K. Maj:t rättwist Hof-Rättens dom att fastställa.

Transumt af Kongl. Maj:ts Dom i Handlanden Munters Concurs; Gifwen d. 18 Januarii 1836.

Beträffande dernäst Commerce-Rådet Suells klagan deröfwer, att Hof-Rätten lika med Rådstufwu-Rätten afslagit hans yrkande, att, i anledning af den borgen han såsom för egen skuld teknat å 2:ne af Munter till R. Brandt för förfäld fastighet utgifne Förskrifningar på tillsammans 4000 R:dr Banco med förmonsrätt såsom för innestående Köpeskilling utbekomma nämde summa med ränta derå, sedan Suell mäst berörde sin borgen infria; så alldenstund den säkerhet för återstående obetalda Köpeskilling, som Lagen i 11 Cap. 2 §. J. B. tillägger en Säljare af fastighet, uti hwad fäldt är intill deß laga ständ åkommer, icke kan förswinna derigenom, att Köparen, innan laga ståndstiden till ända lupit, ingifwit Ansökning om egendomens öfwerlåtande till sine borgenärer, oaktadt Säljaren före en sådan Cessionsansökning icke låtit sin fordran i den försålda fastigheten innen samma rättighet emot läntagaren, som långifwaren förut ägde, hwaraf följer, att om Löftesmannen för en skuldsedel å återstående Köpeskilling nödsakas antingen före eller efter Cessions-ansökningen infria sin borgen, han äfwen så wäl som den, hwilken genom transport af ett sådant skuldebref blifwit innehafware, äger att tillgodonjuta samma rätt som förste innehafwaren af skuldsedlen, enär fordringsanspråket hos Concurs-Domaren i laga ordning blifwit bewakadt; Förty denskull och som Gäldenärens öfrige borgenärers rätt härigenom icke förnärmas, enär en försäld, men icke till fullo betald fastighet, hwarå laga ständ ej kommit, icke tillhörer borgenärerne widare, än hwad samma egendom kan i wärde öfwerstiga den obetalda Köpeskillingen; Alltså och då Suell wisat sig hafwa under Concursens lopp warit förlåten, att fullgöra den honom i egenskap af Löftesman åliggande skyldighet; att berörde Köpeskillings-reverser infria; pröfwar Kongl. Maj:t i Nåder rättwist, att, med ändring af Domstolarnes beslut, förklara Commerce-Rådet Suell berättigad, att för ofwannämde skuldebref af honom behörigen bewakade belopp 4000 R:dr B:co jemte deräförskrifwen fer procents årlig ränta ifrån sedlarnes datum den 16 Mars 1811 till deß utdelning sker, åtnjuta enahanda rätt till betalning utur den försålda Fastigheten, som Säljaren hade när köpet afslutades; Dock att, dereſt full tillgång i Fastigheten skulle saknas, Suell för bristen ej erhåller bättre rätt än andre oprioriterade Borgenärer.

Kongl. Maj:ts Dom, uti den, till Kongl. Maj:ts öfwerseende, ifrån Deß och Rikets Götha Hof-Rätt, genom ordenteligt sökande, inkomne Sak, emellan Enkan D. E. Santeßon Sökande, å ena, samt öfrige Fordringsägare uti Handlanden Jonas Jungqwists gäldbundna bo, utbleſne, å andra sidan, angående Enkan Santeßons, å Inställelsedagen den 3 October 1818, uti Jungqwists wid Rådstufwu-Rätten i Götheborg anhängige Concurs-mål, gjorde påstående, att, i grund af ett emellan henne och Jungqwist den 9 Mars 1815 upprättadt Contract, hwarigenom hon på Femtio år, räknade ifrån den 25 i nyßnämnde månad till samma tid år 1865, under Arrende till Jungqwist upplåtit Lägenheterne Öfwerås- och Tannåsängarne, tillsammans Tjugu Tunneland 15 k:pd, emot betingad årlig afgift 88 Tunnor tio kappar Korn, efter markegångspris, Sökanden mätte förklaras berättigad icke allenast att med förmonsrätt utbekomma för år 1816 återstående Arrende 246 R:dr 24 ß. 6 r:st. och hela 1817 års Arrende-afgift 544 R:dr 28 ß. 6 r:st. enligt upprättad räkning, samt för år 1818, Attatio åtta tunnor 10 kappar Korn, efter det årets Markegångspris och på lika sätt för de flere år, som Maßan innehade och begagnade ofwannämde Lägenheter, utan ock, att för hela återstående Arrende-tiden, till den 25 Mars 1865, tillgodonjuta ett lika årligt Arrendebelopp; i afseende hwarå Sökanden widare yrkat, att Arrendet borde genom anställande Auction för Concursmaßans räkning öfwerlåtas till den mäſtbjudande och Sökanden äga, att i afräkning å det af Jungqwist till henne utfäste Arrende oakkortadt löpta den afgift, som wid Auctionen kunde bestämmas, så widt den icke öfwersteg 88 tunnor 10 kappar Korn, efter Markegångspris, men deremot, om wid Auctionen afgiften icke uppginge till nyßnämnda belopp, Sökanden tillerkännas andel uti Jungqwists Concursmaßa för så stor Summa, som swarade emot stillnaden under alla återstående Arrende-åren, för bestämmande hwaraf Sökanden ansett ett medelpris efter de senast förflutne Tio årens Markegångs-Taxor för Götheborgs och Bohus Län böra tagas till grund; Och för den andel, som efter sådan beräkning kunde Sökanden i Concursen tillkomma, yrkade hon att få hålla sig till Maßans tillgångar gemensamt med öfrige Borgenärerne, samt för bristen till det som Jungqwist framdeles kunde årswa och förwärswa; deremot öfrige Borgenärerne i Concursen, med förklarande att Contractet icke blifwit å Jungqwists sida egenwilligt brutet, samt att de icke eller ställt sine tillgångar i Maßan till Pant och säkerhet för Sökanden, bestridt Arrende-Contractets werkan längre tid, än till Wårfrudagen år 1818 och under den tiden endast i afseende å den contanta afkastning, som jorden, efter af Borgenärerne föranstaltad utarrendering gäfwe; hwaröfwer Rådstufwu-Rätten genom sin i Concurs-twisten meddelde dom, den 30 December 1820 sig yttrat, att ifråga-wa-

warande jord borde å offentlig Auction utbjudas till Arrende för den uti Contractet återstående tid, och, så wida talas skulle understiga förenämde årliga Arrende-belopp, i en summa Sökanden genast godtgöras efter 16 §. 17 Cap. Handels-Balken eller med Markebrist, sedan likwäl först hwarje års arrende komme jordägaren till godo tidigare än den samma ingått, i händelse det med Jungqwist afslutade Contract till alla delar ägt bestånd; hwarjemte Sökanden förklarades berättigad att bekomma ej mindre de till Wårfrudagen 1818 förfallne Arrende-medel 791 R:dr 5 ß. Banco, än årliga Arrendet 88 Tunnor 10 kappar stridt korn, efter Markegångspris, intill deß nytt Arrende å jorden, jemlikt Rådstufwu-Rättens ofwanupptagne stadgande började, med förmonsrätt efter 6 §. nyssnämnde Capitel och Balk till jordens afkastning, men wid brist i full betalning deraf, återstoden efter 16 §.; Hwarefter hos Hof-Rätten, dels Enkan Santeßon, under förmälan, att hon af Rådstufwu-Rätten begärt förklaring öfwer domen; så wäl i fråga om förmånsrätten för de redan förslutna årens Arrende, som angående beräkningsgrunden för den henne tillerkände fordringsrätt för återstående Arrende-årens afgift, påstått ej mindre att 1816 års resterande Arrende 246 R:dr 24 ß. 6 r:st., hela Arrende-afgiften för år 1817, Femhundra fyratiosyra R:dr 28 ß. 6 r:st. och 1818 års enahanda afgift 706 R:dr 24 ß., oafkortadt mätte henne tilläggas att med förmånsrätt utbekomma, än äfwen att i öfrigt Rådstufwu-Rättens dom måtte så förtydligas, att uppskattningen af Afgiften för de Arrendeår, som efter Contractet ännu återstode, måtte bestämmas till ett medelpris af de nästförsutne tio årens markegångswärde; dels åtskillige ibland öfrige Fordringsägare i Concursen yrkat, att förmånsrätt icke måtte Enkan Santeßon tillerkännas för de beståmt bewakade 791 R:dr 5 ß. för 1816 och 1817 årens Arrende, då tillgång fakna des i lösören, och att icke eller andel i Maßan borde henne tilläggas, hwarken för skillnaden emellan hwad Jungqwist utsått och under Cessions-tiden i Arrende erhållits, eller för hwad ett framdeles Arrende kunde gifwa mindre, i fall Sökanden icke wille lägga den ifrågawarande jorden under eget bruk; dels Enkan Santeßon sedermera fört särskilt klagan deröfwer, att Rådstufwu-Rätten, genom Utslag den 7 Maji 1821, i anseende dertill att denna sak då ännu berodde på Hof-Rättens pröfning, yttrat sig icke kunna meddela af henne sökt förklaring öfwer Rådstufwu-Rättens Dom; Och har Hof-Rätten medelst Dom d. 20 Maj 1822 sig utlåtit, att enär Sökanden icke gitat wisa, det hon icke förr kunnat utbekomma det från Wårfrudagen 1816 till samma dag år 1817 upplupne Arrende funne Hof-Rätten, med ändring af Rådstufwu-Rättens Dom härutinnan, Sökanden endast böra efter 16 §. 17 Cap. Handels-Balken, det samma af Maßans tillgångar utbekomma; hwaremot enligt 6 §. samma Capitel och Balk, jemförd med 3 §. 17 Cap. Jorda-Balken, förmånsrätt Sökanden tillerkändes för sista årets arrende, räknadt ifrån Wårfrudagen 1817 till samma tid år 1818 och det uti afstädde Boets Lösören, likwäl med iakttagande af andras bättre rätt till de samma; Äfwensom wid det förhållande, att Jungqwists öfrige Borgenärer, hwilka efter eget widgående icke uppsagt det ifrågawarande Contractet förr än Wårfrudagen 1819, utan tagit besattning med och bortarrenderat de deri nämnde lägenheter, Hof-Rätten anså Borgenärerne stå i den answarsskyldighet, att de antingen in natura eller med penningar efter 1818 års Markegångspris borde oafkortadt utgifwa det i Contractet betingade Arrende till sistnämnde tid; Men då deßa Borgenärer, emot deras bestridande icke kunde lagligen tillförbindas, att uppfylla det emellan Sökanden och Jungqwist ingångne Contract, eller wara skyldiga, att med de dem i Maßan tillkommande andelar, hålla Sökanden skadeslös för den förlust, som genom Contractets brytande möjligen kunde henne drabba, och Sökanden, då Borgenärerne ej längre welat med lägenheterna hafwa besattning, bordt wid Wårfrutiden år 1819 de samma under sin disposition återtaga, bleswe, med upphäfwande af Rådstufwu-Rättens dom i denna del, Sökanden förklarad obestridd, att utur Maßans tillgångar njuta någon ersättning för hwad hon under sistnämnde tid redan hade eller framdeles kunde komma att förlora å samma lägenheter, hwilken ersättning hon endast ägde söka af Gäldenären i händelse han kunde något ärfwa eller förwärfwa; dock åläge det Syssloman nen i Concursen; att till Sökanden, som, enligt hwad af handlingarne wore att inhemta, åtminstone icke i början af år 1821, under sin besattning tagit ofwannämnde lägenheter, fullt redowisa, hwad de tilläfwentyrs kunnat, sedan Wårfrutiden 1819 hafwa för samma lägenheter i Arrende uppburit; Och komme, hwad Hof-Rätten i förberörde hänseenden stadgat att hafwa instiftande endast på de Borgenärers rätt hwilka, emot Rådstufwu-Rättens dom, i hwad den rörde Sökandens fordrings-anspråk hos Hof-Rätten fullföljt talan; Hwarjemte Hof-Rätten slutligen förklarat något yttrande icke erfordras, i anledning af Sökandens särskilte klagan öfwer Rådstufwu-Rättens, i fråga om förklaring af deß dom, uti ändring i underd. är worden sökt; Med K:gl. Maj:ts Högste Domstol besluten; gifwen Stockholms Slott d. 24 Martii 1823.

Kongl. Maj:t har i Nåder låtit sig föredragas de i denna Sak inkomne handlingar, med hwad Sökanden till ändrings-winnande i underd. andragit; Och hwad först angår det af Sökanden bewakade, innestående Arrende för åren 1816 till belopp 246 R:dr 24 ß. 6 r:st., derföre Hof-Rätten, då Sökanden icke wisat att hon ej kunnat utbekomma samma Arrende förr än Jungqwists obestånd yppades, förklarat henne icke böra åtnjuta bättre rätt än efter 16 §. 17 Cap. Handels-Balken, i afseende hwarå Sökanden, jemte fullföljdt påstående om företräde, erindrat, att öfrige Fordringsägarne icke giort någon så beskaffad anmärkning, eller wisat det hon icke sökt sin rätt förr utbekomma, så enär den förmånsrätt Sökanden för sin fordran i allmänhet yrkat, Syßlomännen å Maßans wägnar bestridt och Rådstufwu-Rätten sökanden tillerkänt blifwit hos Hof-Rätten öfwerklagad, finner Kongl. Maj:t det hafwa tillhört Hof-Rätten öfwerwägande i hwad ordning Sökandens fordran för 1816 års innestående Arrende bordt utgå; Och då 17 Cap. 3 §. Jorda-Balken innehåller, att om, i gäldbundet Bo, fordran för afrad, som för längre tid än det löpande året innestår, skall äga bättre rätt än annan gäld, det tillkommer den, som afraden hafwa bör, att wisa det han den samma ej förr kunnat få, men Enkan Santeßon icke förebragt någon bewisning derom, att hon icke kunnat utbekomma 1816 års Arrende hwilket, enligt Contractet bordt erläggas wid slutet af December månad samma år, innan Jungqwist d. 18 Februarii 1818 sin Cessions-ansökning ingaf; pröfwar K:gl. Maj:t i Nåder rättwist Hof-Rättens utlåtande i denna del att gilla.

Widkommande dernäst 1817 års Arrende, som Hof-Rätten fastställt att utgå med förmånsrätt efter 17 Cap. 6 §. Handels-Balken af Boets lösören, med iakttagande af andras bättre rätt till de samma; men Sökanden i underdånighet påstått böra framför alla andra fordringar utaf Boets samtlige tillgångar oafkortadt gäldas, hwarförutan Sökanden i underdånighet anmärkt, att åtminstone det bordt beståmt utsättas, hwilka fordringsägare, som till betalning före henne woro berättigade; så emedan, enligt den i 17 Cap. Handels-Balken utstakade ordning, fordran för afrad icke kan åtnjuta bättre rätt än efter 6 §. och af Rådstufwu-Rättens dom i denna Sak det befinnes, att en del Fordringsägare fått sig tillagd rätt till betalning efter 3, 4 och 5 §. §. samt att Rådstufwu-Rätten förklarat det åtskillige till betalning fastställde afgifter till Kongl. Maj:t och Kronan samt Göteborgs Stad, borde utgå med förmånsrätt efter 6 §. i samma Capitel; ty och då Sökanden hos Hof-Rätten icke fullföljt talan emot den förmånsrätt, som, i omförmälde mätto blifwit åtskillige andre Borgenärer tillagd; i följd hwaraf icke allenast de fordringar, hwilka fått betalningsrätt efter 3, 4 och 5 §. §. utan ock jemlikt stadgandet i 6 §., Afgifterne till Kronan och staden, owillkorligen böra före den af Sökanden fordrade afrad utgå; så att något misstag om rätta förståndet af Hof-Rättens ifrågawarande yttrande icke synes kunna äga rum; warder jemwäl samma yttrande i Nåder fastställdt.

Widare och hwad rörer Arrendet för år 1818, derföre Hof-Rätten ansett öfrige Borgenärerne, hwilka icke uppsagt Arrende-Contractet förr än till Wårfrudagen 1819, utan tagit besattning med och bortarrenderat de deri nämnde lägenheter, stå i sådan answarsskyldighet, att de antingen in natura, eller med penningar efter 1818 års Markegångspris, borde oafkortadt det samma utgifwa; så enär Contractet utfryckligen innehåller, att det fastställde årliga Arrendet, 88 Tunnor 10 kappar Korn, borde med penningar efter hwarje års Markegångspris utgöras; warder Hof-Rättens omförmälde utlåtande ändradt sålunda, att, i enlighet med hwad Sökanden yrkat, hon förklaras berättigad att af Maßans tillgångar oafkortadt utbekomma 1818 års Arrende i penningar efter samma års Markgångspris.

I fråga åter om Sökandens fullföljde påstående att, jemwäl för återstående Arrende-tiden, till d. 25 Mars 1865, Jungqwist Concursmaßan måtte answara för det Arrende Jungqwist åtagit sig att till Sökanden gälda; pröfwar K:gl. Maj:t i Nåder rättwist, med ändring af Hof-Rättens dom, att gilla Rådstufwu-Rättens härutinnan meddelde utlåtande; i följd hwaraf Öfwerås-ängen och Tannäs-ängen böra å offentlig Auction utbjudas till Arrende för den ten efter Contractet återstående tid; hwarefter Sökanden, som äger ensam tilläggas njuta ej mindre hwad af omförmälde lägenheter till Maßan influtit ifrån 1819 års Wårfrutid och till deß nya Arrendet widtager, än äfwen den lega som wid Auctionen kommer att beståmmas; så widt det icke öfwerstiger beloppet af den Arrende-afgift Jungqwist till henne utfäst, är berättigad att för skillnaden emellan nyssnämnde Arrende-belopp och den mindre inkomst, som af ifrågawarande lägenheter i ofwanmätte kan Sökanden tillfalla; denna skillnad sammanräknad i en Summa för alla åren med afdrag af lagaränta i den mån hwarje års Arrende-afgift kommer Sökanden

den till godo tidigare än den efter Arrende-Contractet bordt ingå, njuta ersättning af Jungqwists tillgångar med lika rätt som öfrige förmånsrätt icke ägande Borgenärer.

Beträffande slutligen Sökandens klagan deröfwer, att hon icke erhållit den af henne sökte Förklaring öfwer Rådstufwu-Rättens dom; så enär Rådstufwu-Rätten icke yttrat sig om grunden efter hwilken den i Contractet bestämda afrads Spannemål för återstående Arrende-åren bör beräknas; Och denna fråga ej kan blifwa föremål för Kongl. Maj:ts omedelbara pröfning; finner K. Maj:t det tillkomma Rådstufwu-Rätten att uppå Sökandens anmälan och efter öfrige Borgenärernes hörande i denna omständighet laglikmätigt utlåtande meddela.

Den 20 Sept. 1817 arrenderade Bonden J. O. Chefs Bohemmanet N:o 3 Ramdala för 200 R:dr B:co i penningar samt 7 Tunnor 19¾ k:r spannemål hälften råg och hälften korn årligen. Sedan J. O., aderton år före Legostämmans slut, afträdt sin egendom, och ny Arrende-Auction blifwit hållen, upprigg nya Arrendet endast till 101 R:dr i penningar samt 10 T:r 5 k:r spannemål af nyssnämde beskaffenhet. Den sålunda uppkomna förlusten bewakades å Kronans wägnar i J. O:s Concurs, men fordrings-anspråket blef så wäl af Härads-Rätten som Hof-Rätten ogilladt. Deremot yttrade Kongl. Maj:t: "Som J. O., förr än han sin egendom till borgenärernes förnöjande afstod, ingått i det ifrågawarande Arrende-Contractet, finner Kongl. Maj:t på grund af denna J. O:s förbindelse att answara för fulla afgälden till legotidens slut, Kongl. Maj:t och Kronan äga, för det fordringsbelopp, som af sådan orsak lagligen kan fastställas, anspråt på den afträdda egendomen, ej mindre än andre borgenärer för deras gällande om ock icke till betalning förfallne fordringar; i följd hwaraf och emedan utredt är, att det af J. O. utfästa årliga Arrendet bestigit sig till 200 R:dr B:co i penningar och 7 Tunnor 19¾ kappar spannemål, hälften råg och hälften korn, men att Kongl. Maj:t och Kronan, i följd af den utaf J. O:s obestånd föranledda nya Arrende-Auctionen, endast undfår 101 R:dr jemte Tio Tunnor 5 kappar dylik spannemål, för hwardera af de återstående Arrende-åren till Midsastan 1845, Kongl. Maj:t pröfwar rättwist, med ändring i denna del af Härads-Rättens och Hof-Rättens Domar, til betalning i J. O:s Concurs fastställa det belopp som finnes utgöra Kongl. Maj:ts och Kronans fordran för skillnaden i Arrendet, då från de för 18 år med 99 R:dr om året bristande 1,782 R:dr B:co afdragas, ej mindre wärdet af den tillökade spannemåls-afgälden för hwarje år 2 T:r 17¾ k:r, beräknadt i penningar efter ett medelpris af de tio sist förflutne årens markegång för Blekinge Län, än ock ränta efter sex för hundra om året, i den mån ersättning af Concursmassan kommer Kongl. Maj:t och Kronan tidigare till godo, än Arrendet bordt efter J. O:s Contract ingå. Kunnande för så beskaffad fordran någon bättre rätt till betalning af Concursmassans tillgångar, än som tillkommer andre till företräde icke berättigade Borgenärer, Kongl. Maj:t och Kronan ej tillerkännas. K. Maj:ts Dom d. 28 Nov. 1831.

Commissions-Landtmätaren F. som, under Arrende på Tio års tid, mottagit twå hemman Frälse Eggeby, öfwerlåt i April månad 1812 denna Arrende-rättighet på Ryttmästaren W., hwilken, några år derefter blef föranlåten afträda sin egendom till sine borgenärer, derwid han, för osullgjorde Arrende-wilkor war skyldig F. 670 R:dr samt för befintelig husröta wid Eggeby Ett Tusen Åttatiosyra R:dr. Deßa båda summor yrkade F. att med förmonsrätt, enligt 17 C. 3 §. J. B. samt 17 C. 6 §. H. B. utbekomma; men då F., så widt handlingarne föranledde, utan rätter ränteägares bifall på eget äfwentyr upplåtit Eggeby arrende åt Ryttmästaren W., funne Hof-Rätten F. icke wara enligt sistnämde Lagrum berättigad till åtnjutande af förmonsrätt för ofwanberörde summor, utan skulle deße utgå af Maßan i bredd med de minst berättigade. Hwaremot Kongl. Maj:t, dit saken fullföljdes, sig utlät: att emedan Ryttmästaren W. under Arrende innehaft berörde hemman, annor person arrenderat den sedermera till W. upplåtna Fastigheten, för afgälden hwaraf F. således warit sin man answarig, ej kunde förringa den rättighet till förmonsrätt, Lagen uti 17 C. 6 §. H. B. tillägger den, som äger afgäld af fast egendom och har rättighet att fordra ersättning för derwid befintelig husröta; ty pröfwar Kongl. Maj:t rättwist, att med ändring af Hof-Rättens derom meddelbte beslut, förklara F. berättigad, att med den förmonsrätt berörde Lagens rum utsätter, utbekomma deß förenämde, för återstående afgäld och husröte-ersättning, ägande fordran. K. Maj:ts Dom d. 18 Sept. 1819.

Transumt af Kongl. Maj:ts Dom i afsedne Öfwerste-Lieutenanten Ingelotz's Concurs; Gifwen d. 31 Aug. 1835.

Kongl. Maj:t har i Nåder låtit Sig föredragas rc.; Och hwad angår frågan om förmonsrätt för de uppå Hofhemman fastställde fordringsbelopp 433 R:dr 24 ß. Banco; så emedan förmonsrätt till betalning af fordran hos Landt-H. B. jemförd med stadgandene i 6 §. samma Cap. och Balk samt 7 §. i 16 Cap. J. B., äger rum, i annan Gäldenärs egendom än det lösöregods, som honom tillhörigt befinnes å den fastighet derå husrötan tillkommit; men upplyst och medgifwet är, att Öfwerste Lieutenanten Ingelotz, som den 14 Mars 1828 afträdt Arrendet af Gollsta hemman icke derstädes haft någon lös egendom qwar wid hans den 3 October 1830 inträffade död och Boets derpå följde öfwerlemnande till Borgenärerne; finner Kongl. Maj:t, med ändring af Hof-Rättens Dom i den delen, att, emot de Borgenärer, som ändring i samma Dom sökt, förmonsrätt för omförmälte husrötefordran 433 R:dr 24 ß. B:co, icke äger rum.

I anledning af Lagens stadgande i 17 C. 6 §. Handels-Balken, har man äfwen ansett Gäldenärs Utstyldet till Staden böra utgå med förmonsrätt. Wisande K. Maj:ts Dom d. 27 Nov. 1823, att, sedan Stads-Cassörerne C. och A., i D:s Concurs bewakat sammanskotts-, ingwarterings- och fattigförsörjnings-medel 13 R:dr 36 ß. Banco; så hafwa deße Stads-utstyldet blifwit fastställde till betalning med förmonsrätt enligt berörde Lagens rum.

Kongl. Maj:ts-Dom uti den till K. Maj:ts öfwerseende från Deß och Rikets R. Hof-Rätt, genom ordentligt fösanke inkomne sak, emellan Handelshuset T. & A. å ena, samt Kammarherren C. H:s öfrige borgenärer, genom syßlomannen uti H:s gäldbundna bo Öfwer-Commißarien J. E. S. å andra sidan, angående T. & A:s i Hof-Rätten såsom förste domstol wäckte och hos K. Maj:t sullföljde påstående, att uti H:s andel af Gammelbo bruks effecter och inventarier, jemte rydimaterier och fordringar med förmonsrätt utbekomma en enligt räkning, contract och qwittencer uppgifwen och bewakad förlagsfordran stor 16,617 R:dr 43 ß. B:co jemte upplupne och widare löpande ränta; hwaröfwer Hof-Rätten i dom d. 15 Jun. sist. år sig utlåtit, att emedan 7 §. i K. Förordn. d. 24 Febr. 1748 innehölle, att om förstäckning gåfwes utan inteckning, njute sådant ingen förlagsrätt och stände borgenären deß egen fara huru han det återsinge samt 9 §. i berörde K. Förordn. icke eller gåfwe förläggaren någon förmonsrätt till betalning, om ej med förlaget på nyssberörde sätt wore försaret, äfwensom 14 §. i fråga om förläggares betalning utur brukets inventarier och effecter tillade dem förmon, som sitt förlag låtit först inteckna; i likhet hwarmed K. Regl. d. 27 Oct. 1749 stadgade att alla de, hwilka träda i förlagshandel, borde uppwisa och låta inteckna sina förlagscontracter, så framt de skulle medföra den förmonsrätt 17 C. 7 §. H. B. förlagsmannen tillerkände; Fördenskull och wid öfwerwägande deraf att något annat förlagscontract emellan H. och förbemälte handelshus icke blifwit hos Hof-Rätten uppwist, än det af H. d. 20 Nov. 1809 och således några weckor innan hans cessionsansökning inlemnades, underteckade contract om stångjerns lefwererande emot framtida förlag, anså Hof-Rätten att handelshuset T. & A. för ofwannämnde bewakade fordran icke borde tilläggas annan eller bättre rätt, än oprioriterade borgenärer efter 17 Cap. 16 §. H. B. tillkomme; deruti ändring i underd. är worden sökt och hwarom twistadt warit; med K. Maj:ts Högsta Domstol beslutet; gifwen Stockholms Slott d. 8 Mars 1813.

Kongl. Maj:t har i Nåder låtit sig föredragas de i detta mål inkomne handlingar tillika med hwad Parterne så wäl skrifteligen, som wid muntligt förhör inför Nedre Revisionen i underd. andragit och påmint; Och alldenstund K. Förordn. d. 24 Febr. 1748 om förlag wid bergs- och bruksmanteringar i allmänhet, en wäsendtlig skillnad uti föreskrifterne om förläggares och förlagtagares rättigheter och skyldigheter förekommer emellan förlag till bergsmän eller arbetare och det, som af handlande eller andre lemnas till Brukspatroner, hwartill jemwäl hörer att enär enligt 7 §. förstäckningar till bergsmän icke utan inteckning medföra förlagsrätt, förordnas deremot uti 14 §., hwilken jemte den föregående 13 §. egenteligen angår det förlag, som gifwes af handlande och andre till ståndspersoners jern- och andre bruk, att förläggaren må för sin säkerhet, om han så will, låta förlagsafhandlingen uti Bergs-Collegio, sedan förlagtagaren hörd blifwit behörigen inteckna; wid jemförelse hwaraf jemte hwad uti 14 §. widare förekommer, nemligen att om flere gifwit förlag till ståndspersoner, den äger förmon, som sitt förlag först inteckna låtit, den slutsats uppkommer, att inteckningstagande för deßa senare slags förlag icke wid äfwentyr af förlagsrättens förlust är påbjuden, utan endast att ett inteckndt förlags-contract gäller för ett ointeckndt och att i händelse af flera inteckningar, den första är gällande; Fördenskull och emedan det af Hof-Rätten åberopade K:gl. Regl. af d. 27 Oct. 1749, såsom endast angående dem, som i Stockholms stad wilja drifwa handel med inrikes manufacturwaror, och till manufacturierne, fabrikerne och handwerkerierne gifwa förlag, icke hit är lämpeligt eller utöfwer författningens föremål får utsträckas; Alltså och då borgenärerne, som endast på den grund att förlags-contractet icke blifwit i Bergs-Collegio inteckndt den yrkade förmonsrätten bestridt, hwarken i Hof-Rätten eller hos K. Maj:t framgastält, att handelshuset T. och A:s fordran ifrån gifwet förlag till Kammarherren H:s andel i Gammelbo bruk, här-

tyter, — en omständighet, som sökanderne, utom hwad contractet härutinnan innehåller, nu hos K. Maj:t ytterligare styrkt, pröfwar K. Maj:t i Nåder rättwist att, med ändring af Hof-Rättens i denna del öfwerklagade Dom, förklara sökanderne berättigade, att i grund af det den 20 Nov. 1809 upprättade förlags-contract, framför hwilket något annat inteckndt här icke sinnes, hwarutaf detta kan förlora sin gällande kraft, för nu ifrågawarande bewakade förlags-fordran i Capital 16,517 R:dr 43 ß. Banco jemte den i 4:de punct af förlags-contractet bestämde ränta intill cessionsdagen, på sätt och i den ordning 17 Cap. 7 §. H. B. förmår, njuta förmonsrätt till betalning utur H:s andel i Gammelbo bruks inventarier och effecter, hwarunder likwäl gripas; — — — —

Att Kongl. Maj:t och Kronan icke kan tillåggas förmonsrätt i Concurs hos Chartæ-Sigillatæ-försäljningsman för oredowisadt belopp af honom anförtrodt stämpladt papper: äfwensom att endast de anmärkningar, hwilka wid första Domstolen framställas, sedermera komma under pröfning; inhämtas af K. Maj:ts Dom d. 21 Nov. 1831, så lydande: "Kongl. Maj:t har i Nåder låtit sig föredragas de denna sak rörande handlingar; Och då Sökanderne först hos Hof-Rätten ställt ifråga, huruwida M., i behörig ordning, warit till Chartæ Sigillatæ-försäljningsman antagen, finner Kongl. Maj:t, wid jemförelse af 15, 24 och 25 §§. *) i 5 Cap. af 1818 års Concurs-Lag, Hof-Rättens i denna del meddeldta yttrande böra lända till efterrättelse; äfwensom att, ehwad M. för det honom anförtrodde stämplade papper, borgen aflemnat eller icke, sådant ej förändrar egenskapen af hans nu ifrågastälde redowisnings- och answarsskyldighet; Men emedan, enligt 16 och 19 §§. i Kungörelsen om stämplade papperts-afgiften d. 8 Januarii 1824, M. såsom antagen försäljningsman och med rättighet att på credit från Lands-Contoret hämta stämpladt papper, deremot icke haft andre åligganden, än att, dels ställa pröfwad och godkänd borgen för det Chartæbelopp han sick emottaga, dels ock i den ordning. Författningen utstakat, antingen såsom oförsåldt redowisa, eller med penningar betala, hwad han sålunda bekommit; Fördenskull och enär denna M:s befattning, inskränkt, på sätt nämdt är; endast dertill, att från Lands-Contoiret uttaga stämpladt papper och sedermera dit inbetala hwad han deraf på credit erhållit, ingalunda är hänförlig till de uppbördsmanna-tjenster, i anledning af hwilka, såsom warande af helt annan art och beskaffenhet, förmonsrätt är worden Kongl. Maj:t och Kronan i 17 Cap. 8 §. H. B. förbehållen; ty pröfwar Kongl. Maj:t rättwist meddela den rättelse uti Hof-Rättens, endast af Sökanderne, öfwerklagade Dom, att den, för omförmälta fordran, medgifna förmonsrätten, så widt Sökandernes rätt derunder är beroende, ogillas och förklaras emot dem icke wara gällande."

Transumt af Kongl. Maj:ts Dom uti saken emellan N. såsom Ombudsman wid Numer-Lotteri-Directionen, å ena, och N. å andra sidan, angående den förres å bemälte Directions wägnar gjorde påstående, att uti åtskilde Lotteri-Collecteuren M:s Concurs tillgodonjuta förmonsrätt för 127 R:dr Banco; Hwilket påstående Rådstufwu-Rätten och Hof-Rätten afslagit; Sitwet den 24 Febr. 1785.

Alldenstund Kongl. Maj:t genom Nådig skrifwelse den 4 Mars 1776 i Nåder förordnat, det Numer-Lotteri-Collecteurerne i tjensten böra anses lika med hwad Allmänna Lagen uti 45 C. 2 §. M. B. utsätter, och då Kongl. Maj:t ålagt Collecteurerne lika answar med deß öfrige Uppbördsmän, den följd deraf är ofelbar, att Kongl. Maj:t äfwen ansett deras om händer hafwande uppbörd, både i anseende till beskaffenhet och säkerhet enahanda; Fördenskull pröfwar Kongl. Maj:t rättwist att upphäfwa Hof-Rättens Dom, samt Numer-Lotteri-Directionen för oswanberörde deß fordran en sådan rättighet tillägga, som Lagen i 17 Cap. 8 §. H. B. utsätter.

Enär, så wäl Nöbhjelps-Caßan, som ock Kniperska inrättningen, stiftade, den förra, enligt Kongl. Maj:ts Nådiga Resolution den 7 Junii 1768, till hjelp för sådane fattige, som hwarken njuta något publikt eller privat understöd, och den sednare jemlikt Carin Knipers i lifstiden upprättade Testamentariska Förordnande, datcradt den 20 Mars 1780 och ytterligare stadfästadt den 16 December 1796 för fattiga och till åren komna ogifta Flickor, wore såsom allmänt nyttige Fattig-inrättningar att anse, har Rådstufwu-Rätten i N. Stad, wid pröfning af Großhandlaren E:s Concurs-twist, i stöd af 17 Cap. 8 §. H. B., förklarat förberörde Inrättningar hwar för sig, i förhållande till den mer eller mindre widsträckta befattning E. såsom Föreståndare, haft med förwaltningen af hwarderas Caßa, berättigade, att för deras bewakade fordringar njuta förmonsrätt till betalning utur E:s uppgifne tillgångar; Men som, hwad angingo Kniperska fonden, utredt blifwit, att E., som, enligt Directionens protocoll år 1808 blifwit wald till Ledamot deraf, endast gemensamt med Directionens twenne öfrige Ledamöter, Inrättningens Caßa-förwaltning delat, och han således blott uti enkel egenskap af med-Directeur, med Styrelsens bifall, mottagit de i Mars månad 1816 contant influtne, af Directionen i Concursen återfordrade medel, att desamma för Caßans räkning, emot lofwad inteknings säkerhet, utlåna; Alltså och då åtkomsten af deße medel, uti E:s hand, warit en följd icke af någon honom upprdragen eller eljest åliggande uppbördsbefattning, utan endast Directionens honom, såsom enskild förtroende, lemnade Syssloman-skap, samt wid frånstörde, Inrättningen tillhörande medel, E. måste betraktas, dels såsom en af Directeurerne öfwer denna inrättning, dels ock såsom enskild Syssloman, och således i denna dubbla egenskap anses skyldig, att för deße medel answara; bleiwe Kniperska inrättningen förklarad berättigad, att, jemlikt 17 C. 8 §. H. B. erhålla betalning med förmonsrätt utur E:s tillgångar för så mycket af inrättningens bewakade fordran, som, efter riktig fördelning deraf till lika lotter, grundad på Ledamöternes antal, kunde belöpa sig på E. såsom med-Ledamot af Inrättningen, med laga ränta derå, men att för återstoden åtnöjas med lika betalningsrätt, som oprioriterade Fordringsägare; Hwaremot R. Hof-Rätt i Dom d. 21 Junii 1821, wäl funnit att Nödhjelps-Caßan och Kniperska inrättningen icke kunde till sin grund och beskaffenhet betraktas annorlunda, än såsom allmänt nyttiga Fattig-inrättningar, de der ofriwilligt hos sine Styresmän borde tillgodonjuta enahanda rätt, som enligt 17 C. 8 §. H. B. tillkomne Fattighus-Föreståndare, hwadan Hof-Rätten fastställt hwad Rådstufwu-Rätten härom sig yttrat: dock emedan Lagens stadgande uti nyssåberopade §. icke föranledde till en sådan tolkning, att den för Fattighus fastställde förmonsrätt borde beräknas endast i förhållande till antalet af hwarje så beskaffad Inrättnings Föreståndare, utan så wida alla Föreståndarne till gemensam answarighet sig förbundit, eller att en Fattigförsörjnings-anstalt, hwars styrelse och förwaltning blifwit åt flere personer öfwerlemnad, bland hwilka en, utan de öfriges medwerkan eller förwållande förstingrat något af Inrättningens medel, för deß derigenom uppkommande fordran, skulle hos den, som medlen förstört, icke njuta förmonsrätt till högre belopp, än som swarade emot dennes andel, i förhållande till det större eller mindre antalet af samtelige Föreståndare; ty och som upplyst wore, att Großhandlaren E. warit i behörig ordning antagen och förordnad till Föreståndare eller Ledamot i Directionen för så wäl Kniperska inrättningen som Nödhjelps-Caßan, och han jemwäl i sådan egenskap emottagit de af deße Inrättningars Directioner i hans Concurs nu återfordrade af honom förstingrade medel; ty och jemte det Hof-Rätten fastställte Rådstufwu-Rättens Dom i hwad densamma angick Nödhjelps-Caßans fordran och den derföre stadgade förmonsrätt, pröfwade Hof-Rätten rättwist, att, med ändring af samma Dom, i fråga om Kniperska Inrättningens fordran, förklara sistberörde fordran likaledes böra till hela deß belopp utaf E:s oftnämda tillgångar gäldas med den förmonsrätt, som Rådstufwu-Rätten blott för en del af samma fordran fastställt. Hwilket Hof-Rättens Beslut gillades i Kongl. Maj:ts Dom d. 19 Mars 1822.

Lagen bestämmer icke i 17 Cap. 8 §. H. B. någon ordning till företräde emellan serskilte omyndiges medel, ehwad Förmyndaren den ena eller andra dylika befattningen förr eller sednare börjat utöfwa, utan skola, der fråga allenast dem emellan uppstår, utgå med enahanda förmonsrätt. K. Maj:ts Dom d. 28 Jan. 1830.

Großhandlaren D. hade i flere år warit G. Stads Domkyrkas föreståndare och häftade wid sin död med en balance till samma Kyrka af 34,000 R:dr R:gd. Denna summa bewakades i D:s Concurs samt fastställdes af Rådstufwu-Rätten att utgå med förmonsrätt, ej mindre till Capital än ock ränta, denna sednare beräknad tills liquid stedde. Hof-Rätten, dit twisten sullföljdes, gillade wäl Beslutet hwad angick förmonsrätten, men beträffande räntan, fann Hof-Rätten, wid jemförelse af 15 §. i 17 Cap. H. B. och 6 Cap. 5 §. i 1818 års Concurs-Lag, skäligt så wida rätta motwädjade Domen, att räntan för Capitalet icke finge Borgenärerne emellan längre beräknas än till qwarstads- eller afträdesdagen. Häröfwer fördes, å Kyrko-Caßans wägnar, klagan hos Kongl. Maj:t, som, genom Dom af d:n 11 Febr. 1835, gillade Hof-Rättens nyssnämde beslut.

Kongl. Maj:ts Dom uti den till Kongl. Maj:ts öfwerseende, ifrån Deß och Rikets Swea Hof-Rätt, genom wederbörligen inkomne sak, emellan Stads-Majoren Carl Röhls enka, Charlotta Hedenbadl, Sökande, och Sejlare-Aldermannen Johan Fredrik Liebert Swarande, angående den sistnämndes, å inställelse-dagen uti Wagaren Johan Röhls wid Stockholms Rådstufwu-Rätt anhängig gjorda concurs-twist, wäckte påstående, bland annat, att hon, som å en af Wagaren Röhl och hans hustru, Catharina Röhl, den 24 Maji 1820 till Stads-Majoren Röhlin eller Ordres utgifwen förskrifning på återstående köpeskil-

*) Deßa §§. igensinnas oförändrade i 1830 års Concurs-Lag.

ling för fastigheten N:o 19 å Norrmalm i qwarteret Bocken och tomten N:o 3 å samma malm i qwarteret Sparfwen, 21,000 R:dr B:co, att, jemte ränta å bestämda tider till stadgadt belopp gäldas, med tillåtelse att derföre söka inteckning, i nämnde fastigheter, berörde dag tecknat borgen såsom för egen skuld, att de tre första afbetalningö-posterna, utgörande tillhopa 3000 R:dr, jemte ränta derå skulle blifwa erlagde, hwarefter den medgifne inteckningen den 7 derpåföljde Augusti är worden bewiljad, måtte för 2000 R:dr B:co med derå uplupen ränta, som Swaranden, i grund af sin borgen den 24 Maji 1823 till Sökanden utgifwit, njuta betalning med den förmånsrätt inteckningshafwaren tillkommit, derest medlen icke warit af Swaranden utbetalte, i anledning hwaraf Rådstufwu-Rätten genom deß i concursmålet den 3 Maji sistlidet år meddelte Dom, af anförde skäl förklarat, det någon annan betalningsrätt för omförmälte fordran ej kunde Swaranden i concursen tillkomma, än att han af tillgångarne finge dela mark om mark med de borgenärer, som ej hade förmånsrätt, så wäl för capitalet 2000 R:dr Banco, som för den utbetalte räntan; hwaremot Hof-Rätten, medelst Dom den 16 derpåföljde November sig utlåtit, att fastän inteckning för innehållet af Bagaren Röhls och hans hustrus ofwanberörde skuldebref icke war bewiljad, när Swaranden derå tecknade sin borgen, dock som inteckningen, till hwars sökande gäldenärerne i skuldebrefwet lemnat bifall, war af Rådstufwu-Rätten fastställd, innan någondera af de afbetalningar skulle ske eller skedde, för hwilkas fullgörande Swaranden gått i borgen, och den säkerhet för deße poster, som genom samma inteckning tillförsyndades fordringsägaren, oförlagt borde gälla äfwen för löftesmannen, hwilken, för hwad han deraf till fordringsägaren utbetalte, förwärfwade sig, och hade att tillgodonjuta dennes rätt hos gäldenärerne, utan att särskilt säkerhet derför af löftesmannen behöft sökas, ägde Swaranden, att för de 2000 R:dr B:co, jemte ränta, hwilka han i följd af omförmälte borgen till Sökanden utgifwit, erhålla betalning med den förmonsrätt hennе jemlikt förberörde inteckning tillkommit, i händelse penningarne icke blifwit af Swaranden erlagde; deruti ändring i underdånighet är worden sökt, och hwarom, jemte af Swaranden yrkad ersättning för de genom inställelsen hos K:gl. Maj:t honom tillskyndade kostnader twistadt warit; med Kongl. Maj:ts Högsta Domstol beslutен; Gifwen Stockholms Slott d. 24 Maji 1825.

Kongl. Maj:t har i Nåder låtit Sig föredragas de i denna sak inkomne handlingar, tillika med hwad parterne hwar emot annan, så wäl skrifteligen, som wid munteligt förhör inför Kongl. Maj:ts Nedre Justitiæ-Revision i underdånighet anfört; och som å den af Bagaren Röhl och hans hustru till Stads-Majoren Röhl i lifstiden den 24 Maji 1820 för återstående köpeskilling utgifne skuldsedel på 21,000 R:dr B:co, Swaranden samma dag, utan allt förbehåll tecknat sin borgen, att såsom för egen skuld answara för betalningen af 3000 R:dr B:co jemte ränta, hwilka, under loppet af de 3:ne nästderpåföljde åren borde å denna skuld wid bestämda tider erläggas, och den åtgärd säljaren sedermera widtagit, att innan någon afbetalning skett, för hela beloppet af berörde skuldebref taga inteckning i de försålda fastigheterna, oförridigt måste betrygga hans egen dermed åsyftade större säkerhet, hwilken ej kan mera förminskas deraf, att löftesmannen på gälden gjort afbetalning, än derest gäldenärerne sjelfwe sådant werkställt; Alltså pröfwar Kongl. Maj:t i Nåder rättwist, att med ändring af Hof-Rättens Dom, förklara Swaranden för de 2000 R:dr jemte ränta, som han, i följd af sin förberörde borgen mäst utbetala, icke wara berättigad till någon förmånsrätt uti ofwannämnde fastigheter, ledande till inskränkning i Sökandens rätt, att för sin i concursen bewakade återstående köpeskillings fordran med ränta utur panten erhålla betalning; men i händelse öfwerskott finnes, sedan Sökandens nyssnämnde fordran blifwit godtgjord, äger Swaranden, att af ett sådant öfwerskott för sin omförmälte fordran, i enlighet med Hof-Rättens Dom njuta betalning; wid hwilken utgång af saken rättegångs-kostnaden parterne emellan qwittas.

Sedan Lands-Kamreraren H. genom K. Maj:ts Utslag den 4 Febr. 1831, blifwit ålagd betala 6,532 R:dr 12 ß. Banco såsom ersättning å aflidne förre Landt-Räntmästaren G. E:s ogillda uppbörds-balance; så har Kongl. Maj:t och Kronan i H:s Concurs yrkat förmonsrätt för denna summa; Derföwer Wahsbo Härads-Rätt i Utslag den 1 Aug. 1831 sig utlåtit: att någon laglig grund för påståendet om förmonsrätt för omförmälte fordran icke förefunnes, helst H., fastän Controllen å Räntemästarens tjenstbefattning och derå förenad ersättnings-skyldighet honom ålegat; wid hwilket förhållande och då en utsträckning af förmonsrätt öfwer rade Borgenärer, skulle för allmänna säkerheten blifwa wådligt, Kongl. Maj:t och Kronan icke kunde för den bewakade i 16 §. af 17 Cap. H. B.; Hwilket Beslut Götha Hof-Rätt i Dom den 6 Sept. 1833 fastställt; Och har Kongl. Maj:t i Dom den 1 Julii 1836, yttrat: Att som Kongl. Maj:ts och Kronans ifrågawarande fordran uti förre Lands-Kamreraren Kammar-Rätts-Rådet H:s Concurs, icke härledde sig från någon H:s uppbörd, gillades det slut, hwari Hof-Rätten stadnat.

Uti Concursmålet efter Länsmannen L. yrkade Kronofogden L. att med förmonsrätt utbekomma en anmäld fordran af 841 R:dr B:co, utgörande Kronoräntor, bötesmedel och enskilte personers fordringar, på grund af utslag, som blifwit till werkställighet och indrifwande åt L. i lifstiden öfwerlemnade; Men som Länsmannen L. icke innehaft så benämnd tjenstebefattning, derwid uppbörd och uppbördsmansanswar enligt Lag warit förenade, utan den befattning som åt L. blifwit uppdragen i afseende på uttagande af böter och allmänna medel eller werkställighet af Utslag i twistemål, berott af det enskilta förtroende L. för honom ägt, samt wid ett sådant förhållande, hwarken K:gl. Maj:t och Kronan eller Kronofogden kunde i L:s gäldbundna Bo undfå bättre rätt till betalning, än andre borgenärerne; Alltså och då sådan rätt ej eller på grund af wunnen qwarstad lagligen ägde rum, har S. Hof-Rätt, lika med N. Härads-Rätt, ogillat det wäckte anspråket på förmonsrätt. Hwilket Hof-Rättens beslut fastställtes af Kongl. Maj:t i Dom den 4 November 1836.

Sedan uti M. B:s Concurs W. Stads Rådstufwu-Rätt, i anledning af derom framställd anmärkning, ogillat Engelske Handlanden Barnards fordrings-anspråk, på den grund att detsamma ej blifwit med Ed fästadt, utlät sig G. Hof-Rätt i Dom den 30 Maji 1820: "Att emedan af det skrifteliga betyg wid Rådstufwu-Rätten är företedt, det bestyrkes, att Barnard i sådane ordalag Concurs-Stadgan innehåller inför Lord Majorn M. Wood i London den 26 Dec. 1816, högtideligen bekräftat werkligheten af sin, äfwen då till enahanda belopp som deß sedermera i Concursen utsökte, uppgifne fordran, hwartill kommer, att enligt ett samma dag af K. Swenska och Norrska General-Consulen i London å Embetets wägnar lemnadt bewis, är intygadt, att nämde M. Wood, då war Lord-Major och såsom sådan Högsta Magistratsperson i Staden, att till alla de af honom i sådan egenskap undertecknade documenter all trowärdighet alltid gifwes och bör gifwas så inför som utom Domstol, att Barnard såsom Qwäkare ej kan, enligt deß religions grundsattser, aflägga någon ed, samt att deß ofwanupptagne förklaring, hwars sanning är af honom bekräftad, jemlikt der wid alla Domstolar antaget bruk, är i alla och ett hwart afseende lika giltig och laglig, som hade han den med lisig ed bestyrkt; Ty och då i öfrigt icke är att anmärka wid bewakningssättet af detta fordrings-anspråk, pröfwar, i förmågo af 8 §. 5 mom. i åberopade Concurs-Stadga, Hof-Rätten rättwist, att med ändring af R. R:s Dom i denna del, förklara Handlanden Barnards-omförmälte försäkran giltig och således medförande enahanda kraft och werkan med wanlig borgenärs ed; Dock som R. R:n, wid det slut frågan der sätt, icke warit i behof att fordringens i öfrigt mer eller mindre betalningsgilbhet utskilja; återförwisties frågan i denna del till förnyad handläggning af R. R:n obehindradt af förra Beslutet. Gäldenären B. yrkade härefter hos Kongl. Maj:t att med ändring af Hof-Rättens, Rådstufwu-Rättens Dom måtte fastställas; Men Hof-Rättens öfwerklagade beslut gillades genom K. Maj:ts Dom d. 23 Febr. 1821.

Uti ett skuldfordringsmål mellan Handels-Bolaget Lehman & Comp. samt Handlanden H. J. Strömberg, anmärkte de förstnämde, att Strömberg, som i afgifwen räkning fört sig till godo åtskillige genfordringar, borde förklaras desamme förlustig, enär han icke bewakat någon fordran i Lehman & Comp. Concurs; Men emedan, så wäl Bolagets som Strömbergs räkningar, ehuru i afseende på Af- och Påföringar olika i åtskilliga delar, likwäl bägge slutade sig på Saldo Lehman & Comp. till godo, hwaraf följde, att Strömberg sjelf ansett sig, och blifwit af Lehman & Comp. ansedd såsom deras Gäldenär, hwilken sin egenskap i förhållande till Lehman & Comp., han icke eller kunnat förändra genom anmälan i Concursen; ty blef, med ogillande af ofwannämnde anmärkning, Strömberg förklarad berättigad, att få sig till godo beräkna hwad han lagligen kunde styrka sig hafwa för Bolaget utbetalt, eller eljest hos det äga att fordra. K. Maj:ts Dom d. 19 Julii 1821.

Kongl. Maj:ts Dom uti den till Kongl. Maj:ts öfwerseende, ifrån Deß och Rikets Swea Hof-Rätt, genom ordentligt sökande, utan afgift, inkomne sak, emellan Christina Bergman, å ena sidan, sökande, samt Aßeßoren Nathanael Sandström och hans förmyndare, Profeßoren, Riddaren af K:gl. Maj:ts Nordstjerne-Orden och K:gl. Maj:ts Wasa-Orden, ädel och wälbördig Carl Trafwenfeldt, å den andra, utebliſne; angående Sandströms hos Rådstufwu-rätten i Stockholm wäckte påstående, att sedan en del af borgenärerne uti hans gäldbundna bo, wid sammanträde den 13 December 1823 fattat det beslut, att den honom, i följd af Kongl. Maj:ts Nådiga Bref den 12 Nov. 1816 tillkommande årliga pension af Statswerket, borde till maßan ingå, emot det att Sandström af borgenärerne i månatligt underhåll åtnjöt tjugu rikßdaler ban-

banco, borgenärernes berörde beslut mätte ogillas samt Aßeßoren förklaras berättigad att pensionen uppbära och till sitt uppehälle anwända; deröfwer, sedan Profeßoren Trafwenfeldt, i egenskap af Aßeßoren Sandströms förmyndare, uti samma påstående instämt, Rådstufwu-rätten genom utslag den 13 Martii 1824 sig utlåtit, att enär 3 Cap. 3 §. Concurs-lagen af den 13 Juli 1818 innehölle, att pensioner eller benådningar icke skulle af borgenärernes förnöjande anwändas, utan ägde Sandström Aßeßoren Sandström tillagde, pension icke kunna till bordensamma uppbära, då han å ort och ställe, som wederborde, sig derom anmälte; och har Hof-rätten, medelst utslag den 21 derpåföljde Maj, Rådstufwu-rättens beslut fastställt; deruti ändring i underdånighet är worden sökt; med Kongl. Maj:ts Högste Domstol beslutet. Gifwen Stockholms Slott den 3 Martii 1825.

Kongl. Maj:t har i nåder låtit sig föredragas de i denna sak inkomne handlingar, med hwad sökanden till wingnande af ändring i Hof-rättens beslut i underdånighet andragit; och då 3 Cap. 3 §. Concurs-Lagen ifrån fordrings-ägares anspråk fredar endast de pensioner och benådningar, som med särskilte privilegier eller förbehåll gifne äro; men något sådant förbehåll icke äger rum i afseende å den pension, Aßeßoren Sandström af Stats-werket å allmänna indragnings-staten innehar, i följd hwaraf den, lika som Aßeßorens öfriga tillgångar, bör till betalning af hans gäld anwändas; så, enär sökanden är den enda af borgenärerne, som, efter det frågan härom blifwit wäckt och domarens pröfning underkastad, densamma genom förd klagan öfwer domstolarnes beslut fullföljt; hwarföre ock fördelen af den tillgång hon medelst sitt ändrings sökande beredt, bör odelad henne tillfalla; pröfwar Kongl. Maj:t i nåder rättwist på det sätt ändra Hof-rättens dom, att, derest sökanden sin fordran i Aßeßoren Sandströms concours laglygen bewakat och densamma fastställd blifwer, hon af Sandströms pension, med särskilte privilegier eller förbehåll gifne äro; men något sådant förbehåll icke äger rum i afseende å den pension, Aßeßoren Sandström af Stats-werket å allmänna-indragnings-staten innehar, i följd hwaraf den, lika som Aßeßorens öfriga tillgångar, bör till betalning af hans gäld anwändas; så, enär sökanden är den enda af borgenärerne, som, efter det frågan härom blifwit wäckt och domarens pröfning underkastad, densamma genom förd klagan öfwer domstolarnes beslut fullföljt; hwarföre ock fördelen af den tillgång hon medelst sitt ändrings sökande beredt, bör odelad henne tillfalla; pröfwar Kongl. Maj:t i nåder rättwist på det sätt ändra Hof-rättens dom, att, derest sökanden sin fordran i Aßeßoren Sandströms concours laglygen bewakat och densamma fastställd blifwer, hon af Sandströms pension, den syßlomännen äga att lyfta och qwittera, bör för fordringsbeloppet njuta betalning; dock med afdrag af de tjugu riksdaler banco i månaden, borgenärerne bewiljat gäldenären; warande sökanden berättigad, att jemwäl under concoursens lopp öfwerskottet emot borgen lyfta; äfwensom Aßeßoren Sandström, derest han anser sig berättigad till större underhåll, än hans borgenärer för honom bestämt, må äga att underkasta frågan derom pröfning af concours-domaren, som, efter de i 4 Cap. 9 §. Concurs-lagen stadgade grunder, har att deröfwer utlåtande meddela. Det ꝛc.

Secreteraren A. ägde en fordran stor 249 R:dr hos Profeßoren N. och hwilken fordran bemälte Secreterare jemte sin öfriga egendom afträdde till sine borgenärer. Kort efter ingaf ock Profeßoren N. sin Cessions-ansökning, i anledning hwaraf Secreteraren A. å inställelsedagen i N. Concurs bewakade omförmälte fordran, angående hwilken Rådstufwu-Rätten och Hof-Rätten derpå meddelade sine Beslut, hwarmed Wärterne ömsesidigt funno sig miſsnöjde och drogo saken under Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning. Sedan Profeßoren N. hos Kongl. Maj:t inwändt, att Secreteraren A. fåsom den der sielf afstått sin egendom, och deribland ifrågawarande fordran, till sine borgenärers förnöjelse, mätte, sedan deßa hans rätts innehafware hwarken sjelfwe fullföljt miſsnöje emot Hof-Rättens Dom, ej eller dertill genom Fullmakt honom förtroende uppdragit, till all talan emot samma Dom anses obehörig; så yttrade Kongl. Maj:t att emedan, ehuru Secreteraren N. är under Concurs stadd och skiljd från rättigheten att sin förra egendom gagna, innan hans borgenärer betalning utfått, hans rätt och nytta likwäl therunder beror, att de tillgångar han uppgifwit warda behörigen wärdade och iakttagne, samt således, ehwad hans borgenärer samtyckt eller icke, för ingen del betagit är att med uppmärksamhet följa och åtala i de händelser ther fråga är om hans tillgångars förökande eller fordringars utdrifwande; Ty och då Secreteraren A. i öfrigt, medelst iakttagande af laglig föreskrift beredt sig wäg att få målet hos Konungen granskadt; pröfwar Kongl. Maj:t rättwist ogilla förberörde inwändning och Secreteraren A. för behörig sakförare anse. K. Maj:ts Dom d. 4 Febr. 1793.

Transumt af Kongl. Maj:ts Dom d. 6 Apr. 1821.

Kongl. Maj:t har ꝛc.; Och som af stadgandet i 1 Cap. 1 §.*) i Concurs-Lagen af d. 13 Julii 1818, följer, att frågor om Concurs för Bolag deri Frälseman äger del, tillhöra Hof-Rätts omedelbara upptagande och pröfning; Alltså och då Öfwersten Friherre A. är med Enkan F. delägare i Sockerbruks-Bolaget i Calmar, finner Kongl. Maj:t det Rådstufwu-Rätten icke tillkommit, att, på sätt som skedt, upptaga och pröfwa, hwarken det derstädes gjorda påstående om Enkan F:s skyldighet, att i egenskap af Bolagsman i berörde Sockerbruk anmäla sig om Cession, eller hwad förberörde Sockerbruk anmäla sig om Cession, eller hwad federmera i anledning deraf emot bemälte Öfwerste är worden yrkadt; Och pröfwar derföre rättwist, att Rådstufwudet yrkadt; Och pröfwar derföre rättwist, att Rådstufwu-Rättens i båda deßa delar och Hof-Rättens i förstnämde omständighet gifne Utslag upphäfwa; wederbörande öppet lemnadt, att, derest talan i ämnet will fullföljas, derom anmäla sig å ort och ställe som wederbör.

Transumt af Kongl. Maj:ts Dom uti saken, emellan aflidne Großhandlaren J. H:s Enka C. B. jemte hennes omyndige barns Förmyndare J. D. Sökander, samt Syßlomännen i aflidne Handlanden C. G. Lundgrens gäldbundna bo, Handlanderne L. och H.; Gifwen d. 13 Apr. 1821.

— — — — — — — — — — — —

Angående åter Sökandernes i underdånighet gjorda anmärkning, att då Syßlomännen i Lundgrens bo, Handlanderne H. och L., utan att förete fullmakt af öfrige borgenärer, fökt ändring i Rådstufwu-Rättens beslut, hwarigenom den fordran Sökande Enkans man bewakat blifwit förklarad böra utgå med förmonsrätt, Hof-Rätten, (som ändrat detta Beslut) icke bordt utsträcka werkan af sitt utlåtande till förmon för alla Lundgrens borgenärer; så enär Syßlomän i Concurser icke genom något laga stadgande äro berättigade att, utan särskildt uppdrag eller fullmakt af öfrige borgenärer, föka ändring i Domstolars beslut, hwaraf följer, att hwad af dem i sådant afseende tillgöres icke kan werka på andre än deras egne i Concursmaßan ägande fordringar, finner Kongl. Maj:t, med rättelse i Hof-Rättens Dom, Rådstufwu-Rättens beslut, rörande den Großhandlaren J. H. tillerkända förmonsrätt, hafwa wunnit laga kraft emot alla andre borgenärer än Syßlomännen H. och L. för sine Bolag samt Hustru C. hwilken uti sin till Hof-Rätten ingifna wade-inlaga, sig i denna del med Syßlomännen förenat.

— — — — — — — — — — — —

Transumt af Kongl. Maj:ts Dom i Revisions-saken mellan Kryddkramhandlaren F. A. S. och hans Borgenärer; Gifwen d. 15 Mars 1818.

— — — — — — — — Hwad först angår Curatorernes ändringssökande i afseende på den Handelshuset E. tillagde förmonsrätt, samt i sammanhang härmed, den nu af bemälte Handelshus framställde anmärkning emot Curatorernes behörighet, att hos Kongl. Maj:t föra talan för andre fordringsägare i Maßan, än dem som Curatorernes fullmakt underskrifwit; så ehuru i sednare afseendet det förekommer, att wid ordenteligen kungjordt sammanträde, de tillstädes komne borgenärerne anmodat Curatorerne att hos Kongl. Maj:t söka ändring i hwad Hof-Rättens Dom gått Concursmaßan emot, och de wid slike sammankomster närwarandes beslut i ämnen, som röra förwaltning af Concursmaßans tillhörigheter, måste äfwen för frånwarande fordringsägare gälla. Dock som egenskapen af Syßlomanna-befattning i Concurser lika litet medgifwer, att, utan uppdrag fullföljа fordringsägares talan, som att deras anspråk ej ettergifwa; Alltså finner Kongl. Maj:t skäligt E:s ifrågawarande anmärkning sålunda att gilla; som Curatorernes klagan blott warder pröfwad för deras egen del och för de fordringsägare, hwilke, wid sammanträdet tillstädes, lemnat Curatorerne uppdrag till målets fullföljande. Och komma enahanda grund i afseende på Curatorernes klagan i alla öfriga delar af målet, att antagas och följas. — — — — — —

Hwad först angår hustru T:s i Contra-Deductionen gjorde påstående dels att, då Curatorerne i hennes mans Concurs, Handlanderne Sjöbeck och Silow, utan att sjelfwe wara fordringsägare i concursmaßan, och utan att hafwa wisat fullmagt af någon bland borgenärerne, anmält och fullföljt talan emot Hof-Rättens dom, något afseende icke borde fästas å hwad de till ändrings winnande anfört, dels ock att i följd häraf, enkan Malmstedt och Riben, hwilka för egen del icke nedsatt någon revisions-ställing mätte anses hafwa warit oberättigade att söka ändring i Hof-Rättens dom, med begagnande af samma præstanda som öfwannämnde förmente obehörige personer anskaffat; Så enär i en högre Rätt af syßlomännen, utan fullmagt af öfrige borgenärer fullföljd talan, icke kan, då anmärkning deremot göres, pröfwas widsträcktare, än så widt den rörer hwarje syßlomans rätt såsom enskild borgenär, finner Kongl. Maj:t Silow, hwilken icke bewakat någon fordran i Thomßons maßa och således deruti icke äger någon enskild rätt, böra ifrån saken skiljas, samt Sjöbecks talan, hwilken icke eller för egen räkning blifwit förd, endast komma under pröfning i mon af den fordran, han, såsom syßloman i afl. Handlanden Hammars gäldbundna bo, i Thomßons concurs bewakat, hwaremot och då syßlomännen, hwilka i Hof-Rätten utfört borgenärernes gemensamma talan, ägt, att, enligt 15 Cap. 7 §. R. B. genom nedsatt revisions-ställing sine husmyndäns rätt förwara, den af hustru Thomßon gjorda anmärkning emot Riwara, den af hustru Thomßon gjorda anmärkning emot Ribens och Malmstedts rättighet att saken fullföljа, lemnas utan afseende. Kongl. Maj:ts Dom d. 12 Apr. 1820.

Transumt af Kongl. Maj:ts Dom i Bergs-Rådet N. A:s Concurs; gifwen d. 28 Mars 1818.

— — — — — — — — Widkommande slutligen frågan, efter hwad Cours utrikes fordringsägare borde godtgöras för deras i utländskt mynt fastställde fordringar; så emedan en till betalning efter utländsk myntberäkning fastställd fordran, då tillgång på sådant mynt hos Gäldenären saknas, icke kan till sitt rätta belopp godtgöras annorlunda, än efter samma mynts

*) Denna §. är lika lydande i 1830 års Concurs-Lag.

mynts förhållande till det inländska, den tid betalningen erlägges; tv finner Kongl. Maj:t, att de till betalning i utländskt mynt fastställde fordringar, böra gäldas efter den Cours, som, enligt behörigt Mäklarebetyg, är gällande då betalningen sker. — — — — Warande enahanda Beslut meddelade, genom K. M:s Domar d. 18 Jan. 1816 och d. 27 Julii 1832, den förre i Handlanden Munters, och den sednare i Handels-Bolaget Low & Smitts Concurser.

Hurutedes i ett wisst fall och under serskilta omständigheter, ett publikt Werks Ombud blifwit förordnadt till god Man i en Concurs; se K. M:s Utslag d. 6 Julii 1830, pag. 90 i 1831 års F.f.S.

Som Handlingarne wisa, att Klaganden icke är Sakägare uti det gäldbundna Bo, hwaruti han till God man blifwit förordnad; finner Kongl. Maj:t, att något Sysslomanskap i berörde gäldbundna Bo, emot deß wilja, icke kan honom åläggas, och att i följd deraf Hof-Rätten icke bordt förpligta Klaganden, att utgifwa de 34 R:dr Banco, som till kostnaden wid utfärdandet af offentelig stämning jemte kallelser och kungörelser i nämde Bo blifwit fordrade; Hwarföre Kongl. Maj:t pröfwar skäligt, att upphäfwa Hof-Rättens d. 18 Julii och 25 Aug. 1817 derom meddeldte beslut, samt författa målet i det stick detsamma war innan samma beslut widtogos. K. Maj:ts Utslag d. 15 Julii 1818.

Sedan en Gäldenär till sine Borgenärer afstått sin egendom, och Concurs-Domaren derefter pröfwat och bestämt ordningen, hwari bewakade och godkände fordringar borde utgå, har, i det fall, att Gäldenären sedermera fört klagan i afseende på den förmonsrätt, som är worden en eller flere af hans borgenärer tillerkänd, Gäldenären blifwit ansedd icke äga att i den delen talan utföra; se K. D. Prot. d. 20 Apr. 1831, (i Revisionssaken mellan Grosshandlaren C. B. och hans Borgenärer): d. 7 Mars 1834, (i Rev. saken mellan Handlanden C. W. S. och häns Borgenärer): samt d. 2 Apr. 1835, (i Mäklaren M:s Concurs).

Uti Swen Mattißons i Laßeboda Concurs wäckt Prostinnan R:s Arfwingar påstående att utbekomma hennes, enligt revers, ägande inteknade fordran, hwilken Prostinnans Måg Pastoren F. ä. egne och, efter Fullmakt, jemwäl äkterige arfwingars wägnar, bewakat; Men på den grund att, enligt samma Fullmakt, berörde fordran icke ensamt tillkommit F., samt blott af honom, och icke af öfrige Sterbhusdelägarne blifwit bewidgad, anså Härads-Rätten öfrige Sterbhusdelägare skiljde från saken och nämde fordran enast böra, till så stort belopp, som swarade emot F:s och hans hustrus arfs-rätt, utgå af inteknade fastigheten med förmonsrätt efter 17 C. 10 §. H. B. — R. Hof-Rätt, dit saken fullföljdes, yttrade: att ehuru Sterbhusdelägarnes ifrågawarande fordran warit försedd med inteknings säkerhet, hade det likwäl ej warit behöfligt, att samtelige Sterbhusdelägarne, på sätt de påstått, bordt hwar för sig erhålla kallelse i Swen Mattißons Concurs, enär dels till äfwentyrs de icke hwar för sig blifwit uppgifna, dels Prostinnan R:s bo ännu ej blifwit utredt och således oskert warit, om fordran slutteligen fallit blott på en eller några lott, eller alla fått del deri; Hwaremot på grund af sistnämde anledningar och då Pastor Falk icke till någon wiß del utan i allo sådant fordringen med Borgenärs ed, denna edgång åswen i allo borde wara gällande, samt förty, med ändring af Härads-Rättens beslut i den delen, hela fordringsbeloppet med den stadgade förmonsrätten utgå. Och blef detta Hof-Rättens yttrande gillad af Kongl. Maj:t i Dom den 14 Mars 1816.

18 Capitlet.

Om sysloman eller ombudsman.

1. §.

Warder man af annan ombuden, at å thes wägnar något sysla och uträtta, och säger ther ja til; tage fullmacht, och ligge ther sedan hans wärdnad å; göre ock redo och besked för thet han om händer får.

Om laga ombudsman eller fullmägtig, 15 C. R. B.

2. §.

Hwad ombudsman efter fullmacht gör och sluter, thet ware så gildt, som hufwudman thet sielf giordt och slutit hade. Går ombudsman widare, än honom betrodt är; rätte sielf up allan skada, och böte tiugu daler, och hufwudmannen ware saklös.

3. §.

Handlar sysloman oredeliga, brukar list emot honom, som fullmacht gaf, wänder sig hans gods til nytto, lånar hans penningar ut, eller tager penningar up i hans namn; sware til allan skada, och plichte efter omständigheterna. Ware ock then, som fullmacht gaf, saklös i alt, hwad sysloman, utom hans ombud eller wilja, af annan länt, eller med någon slutit hafwer; utan thet wises, at thet honom til nytto anwändt är.

Tager några lån i annars namn, 11 C. 4 §. H. B. Försnillar man med wilja förtrodt gods, 12 C. 3 §. i. B. Möter man förtrodt gods eller sig till nytto det brukar, 4 §. ib. Leger man bort annars mans gods, 13 C. 3 §. i. B.; Laga domstol, då ombudsman tilltalas, 10 C. 4. §. R. B.

Öfwerbewises Mäklare att hafwa uti sitt Embete swikligen tjent den ena parten till fördel med den andras skada, ware då för all deraf timad förlust samt plikte deßutom med tjenstens förlust. K. Mäkl. Ordn. d. 6 Julii 1720, 6 och 21 §. §.

Skulle någon Skepps-Clarerare understå sig, att uti sin tjenst sig försumligen eller oredligen förhålla, densamme bör genast lagsöras, och antingen med suspension, arbiträrt straff eller tjenstens förlust, efter omständigheterne, anses. K. Förordn. för Skepps-Clarerare d. 11 Mars 1748, 18 §.

4. §.

Hafwer några sätt fullmacht, at för annan göra och låta, och tager then skada theraf, som fullmacht gaf; skylle sig sielf, som sig ej bättre föreså. Är ombudsman af försummelse, eller swek, wållande till skadan; plichte tå han, som sagdt är.

Försummar Fullmäktig sin hufwudmans rätt, eller sinnes han hafwa brukat witterlig falskhet, 15 C. 13 och 14 §. §. R. B.

5. §.

Sysloman niute skälig arfwodis lön, så ock wedergällning för thet, som han å annars ärender rätteliga kostat hafwer. Är ej aftal therom giordt, eller åsämjer them ej; ligge thet tå til Rätten.

Åsämjes ej fullmägtig och hufwudman om arfwodislön, 15 C. 12 §. R. B.; Förmyndare njute den lön och wedergällning, som Rätten pröfwar skälig, 23 C. 5 §. Å. B.

6. §.

Hafwer sysloman borgadt sin hufwudmans gods och wahror ut til then, som för ärlig och richtig man känd war, men finnes sedan så fattig, at han ej gitter thet återgälda; ware tå sysloman ej skyldig thet at fylla, utan han särskild wedergällning niuter för thet, han slikt efwentyr skända må *).

7. §.

Nu hafwer man sig åtagit, at inom wiß tid något å annars wägnar sysla och beställa, eller lofwat thet til slut drifwa, och warder ther ifrån hindrad af Konungens tienst, eller siukdom, egna syßlor, eller annan skälig orsak; läte tå sin hufwudman thet så tidigt weta, at han må kunna någon annan i stället taga; sedan ware ombudsman saklös, när han för then tid räkenskap giör, som han syslan haft hafwer.

Huruwida Fullmäktig må afsäga sig then sak, som han i Rätten begynt, 15 C. 11 §. R. B.

8. §.

Dör hufwudman; göre tå sysloman redo och räkning för hans arfwingar, och ware sedan wid sys-

*) Del credere, då en Köpman, emot wiß afgift, answarar för waror eller penningar. Sl. Lagf. Bibl. II. D. pag. 139.

syslan skild, ther them ej annorlunda åsämjer. Dör sysloman, och warder något skyldig; sware hans arfwingar så långt gods hans räcker.

Om under rättegången hufwudmannen dör, 15 C. 8 §. R. B.; Laga domstol för talan mot Syslomans arfwingar, 10 C. 4 §. R. B.

9. §.

Hwar som å syslomans förrättning tala wil; gjöre thet lagliga inom natt och åhr, sedan han wid syslan skildes, och redo och räkning giord är af honom, eller af hans arfwingar, ther han död är. Hafwer man laga förfall; niute samma tid therefter.

Talar man ej å förmyndare-räkning inom natt och år; ware förmyndaren från ytterligare räkenskap fri, 23 C. 4 §. Ä. B.

Om wid revisionen af Sjömanshusens räkenskaper eller eljest, yppas några fel eller brister, härörande från afgångne Directeurers förwaltning, böra de, i sådan händelse, af efterträdande Directeuren derföre tillfalas, inom den tid, som allmänna Lagen uti 18 C. 9 §. H. B. i dylike fall utsätter. Com. Coll. Circ. d. 23 Sept. 1794.

Om tid för klander af Syslomanna-redowisning; se 101 §. i 1830 års Concurs-Lag, wid 16 C. 1 §. d. B.; äfwensom, angående tiden för uppbördsmäns ansvarighet, de wid 9 C. 12 §. d. B. anm. Författningar.

10. §.

Är någor frånwarande, och förefaller något, ther i han ej kunnat syslomman nämna; tå må skyldeman, eller wän hans, för honom tala och swara, sedan han, ther så fordras, borgen satt, at then frånwarande skal för godt känna thet han giordt hafwer. Gillar frånwarande thet ej; fylle han, som utan fullmacht annars talan sig tagit, eller thes löftesmän, allan skada, som theraf timat.

Den som går i borgen för annan, skall betala hwad Gäldenär sjelf ej gälda gitter, 10 C. 8 §. H. B.; Tager någon sig talan för Rätta i den sak, der han hwarken är Målsägande eller Ombudsman, 15 C. 16 §. R. B.

Kongl. Majts Nådiga Kungörelse, angående en förnyad Instruction för Rikets Ständers Revisorer, i afseende på deras befattning med Statswerkets granskning; gifwen Stockholms Slott d. 27 Febr. 1830.

Wi CARL JOHAN m. Göre weterligt: att, sedan Rikets Ständer, uti skrifwelse af den 5 innewarande månad, hos Oss i underdånighet anmält, att de för sin del beslutat en förnyad Instruction för Rikets Ständers Revisorer i afseende på deras befattning med Statswerkets granskning, hwilken Instruction, för att hädanefter tjena till efterrättelse i stället för den af den 10 Junii 1812, Rikets Ständer till Wår nådiga stadfästelse i underdånighet öfwerlemnat, få wilje Wi härmed, till allmän underdånig efterrättelse, kungöra samma förnyade Instruction, lydande ord för ord, som följer:

1 Art.

Allmänna föreskrifter.

§. 1. För alla medel, af hwad beskaffenhet som helst, ordinarie eller extra ordinarie, som genom allmänna bidrag tillkommit, eller genom Tractater med främmande Makter Riket tillfallit, afslägges räkenskap utaf wederbörande, på hwilka sådant beror, inom föreskrifne tider och wid det answar, Författningarne för underlåtandet deraf stadga.

§. 2. Alla deßa Räkenskaper med dertill hörande Kongl. Bref, Protocoller och Handlingar, utan undantag, innefatta den allmänna redowisningen för Statswerkets tillstånd, styrelse och förwaltning.

§. 3. Uti årligen afslutande Riks-Hufwudbok, der räkenskaperna för de allmänna Cassor och Fonder, som hittils ej blifwit af Rikets Ständers Revisorer utan endast i Kammar-Rätten granskade, hädanefter ifrån och med dem för år 1829 äfwen ingå, sammandrages denna redowisning och samteliga Special-räkenskaperne utgöra deß verificationer.

§. 4. Denna allmänna redowisning för Statswerkets tillstånd, styrelse och förwaltning utgör föremålet för Rikets Ständers Revisorers granskning, i den ordning Grundlagarne, och i öfwerensstämmelse dermed, denna Instruction stadga och förmå.

§. 5. Hwarje Revisions förrättning skall omfatta twänne års afslutade räkenskaper, följande på hwarandra ifrån den tid Statswerket sist, af Stats-Utskotten wid Riksdag eller af Rikets Ständers Revisorer, blifwit öfwersedt; och Revisorerne skola sammanträda så ofta, att detta kan behörigen werkställas.

§. 6. Det är en sådan Revision infaller, tage den sin början den 15 September och warda Revisorerne dertill af Kongl. Majt, genom allmän Kungörelse kallade; skolande så wäl Rikets Ständer, som afgående Revisorer, i likstämmighet härmed, utsätta tiden till nästa Revision.

§. 7. Ingen Revisions-förrättning må öfwerskrida en tid af tre månader.

§. 8. Revisorerne kunna sammanträda på afdelningar till ärendernes beredning. Alla frågor om anmärkningar eller anmälanden skola slutligen in pleno till öfwerläggning och afgörande föredragas. Uppstår wid Revisorernes öfwerläggningar skiljaktighet i meningarne, böra de till protocollet afgifwa sina röster, hwilka, enligt 66 §. af Riksdags-Ordningen, beräknas per capita, med afgörande röst för Ordföranden, då rösterna äro lika; hwarje Ledamot deß reservations-rätt dock förbehållen.

2 Art.

Om berättelsers och räkenskapers afgifwande, samt Revisorernes communication med de redowisande Werken.

§. 9. Wid början af hwarje Revision öfwer Statswerket, låter Kongl. Majt till beredande af en fullständig öfwersigt deraf, till Revisorerne öfwerlemna de wid föregången lämplig tid, så wäl ifrån Kongl. Stats-Contoiret, som alla öfrige förwaltande Werk, infordrade och till Kongl. Majt ställda underdåniga berättelser om tillståndet och styrelsen af de under deras förwaltning stående delar af Statswerket de äro, för hwilka afslutade räkenskaper skola wid samma Revision företes.

§. 10. Stats-Contoirets berättelse skall framställa de förhållanden, hwilka Riks-Hufwudboken och dithörande handlingar närmare utreda, och de öfriga redowisande Werkens berättelser innefatta enahanda framställning i afseende på deras förwaltning och räkenskaper, af hwilka General-sammandrag derjemte bifogas.

§. 11. Jemte Riks-Hufwud-böckerne för de år, som utgöra föremål för hwarje Revision, öfwerlemne Stats-Contoiret till Revisorerne alla sine öfrige räkenskaper, protocoll och handlingar för samma år.

§. 12. Kongl. Majt förordnar i Nåder en af Stats-Contoirets Ledamöter, att, under förrättningen, Revisorerne biträda, med pligt och rättighet för denne Embetsman, att till Revisorernes protocoll lemna i en eller annan mått erforderlige upplysningar, som äga sammanhang med Statswerkets tillstånd, styrelse och förwaltning under de år, för hwilka afslutade räkenskaper granskas.

§. 13. Revisorerne må äfwen kunna af Stats-Contoiret åska och erhålla de upplysningar och handlingar, som de i öfrigt finna nödiga, rörande werkställigheten af beslut eller fortgången af dispositioner, som blifwit widtagne under den tid, som utgör föremål för hwarje Revisions förrättning, enär de af dertill omedelbarligen hörande räkenskaper, protocoll och handlingar icke anses fullkomligen utredda; dock så få beskaffade upplysningar och handlingar icke af Revisorerne, med inträng på efterföljande Revisorers granskningsrätt, anwändas till grund, ware sig för anmärkning eller godkännande af åtgärder under en sednare tid, för hwilken afslutad räkenskap då icke är till granskning öfwerlemnad.

§. 14. De öfrige förwaltande Werkens räkenskaper med dertill hörande verificationer samt protocoller och handlingar, skola wara för Revisorerne att tillgå, och den af Kongl. Majt till Revisorernes biträde förordnade Ledamoten i Stats-Contoiret, skall, efter Revisorernes åskande, dem omedelbarligen begära; men finna Revisorerne sig, derutöfwer, behöfwa af något publikt Werk eller af någon Konungens Embetsman, inhämta skrifteliga eller muntliga upplysningar, hörande till de års styrelse och förwaltning, för hwilka afslutade räkenskaper blifwit till Revision anmodade, begäre de, genom sin Ordförande, hos Hof-Canzleren Kgl. Majts Nådiga befallning till wederbörande om de åskade upplysningarnes meddelande.

§. 15. Räkenskaperne böra hafwa undergått den speciela Revisionen i Kammar-Rätten, innan de till Revisorernes handläggning förekomma; dock må underlåtenhet deraf ej lägga hinder i wägen för granskning af Revisorerne, hwilka böra i deras berättelse det upptaga.

§. 16. Med protocollets förande och expeditionernes uppsättande wid Revisioner öfwer Statswerket bör Secreteraren i Stats-Contoiret Revisorerne tillhandagå; ankommande det på Revisorerne, att antaga erforderligt Cameral- och Canzli-biträde inom Stats-Contoiret, jemte Waktbefattning, samt att lämpeliga arfwoden för dem bestämma i mån af hwars och ens arbete och tjenst.

3 Art.

Om granskningens föremål och form samt Revisionsberättelsen.

§. 17. Revisorerne skola efterse och granska, huruwida gjorda eller förordnade utbetalningar af Statsmedlen icke

öfwerstigit beloppet af de Hufwudtitlar, som uti Rikets Ständers wid nästförlutne Riksdag uppgjorde Stats-reglering blifwit fastställde, och om de äro grundade på behörigen upprättade stater eller Kongl. Maj:ts med wederbörlig contrasignation utfärdade anordningar, samt styrkta med behöriga qwittencer af dem, som medlen emottagit.

§. 18. Finna Revisorerne något af Rikets Ständer fastställdt anslag wara öfwerskridet eller de till hwarje Hufwudtitel anslagne summor dragne till andra ändamål, än dem, som under samma Hufwudtitel höra, eller något i öfrigt wid förwaltningen att erindra, så böra Revisorerne sådant uti deras afgifwande berättelse anmärka och derjemte meddela deras eget utlåtande i ämnet; åliggande Revisorerne för öfrigt, att wid utöfningen af deras befattning, ställa sig till noggrann efterrättelse föreskrifterne uti 90 §. Regeringsformen och 68 §. af Riksdags-Ordningen.

§. 19. Revisorerne böra widare noga undersöka om Statswerkets samtlige inkomster på rätta tider och till riktigt belopp i Statens Cassor influtit, och af Uppbördsmännen leswererade blifwit; huru wederbörande, på hwilka controllen öfwer Kronoupbörden ankommer, sina i Författningarne stadgade pligter fullgjort, och om åtgärder i afseende på proprie balancer, då sådane inträffat, blifwit i laga ordning widtagne till bewakande af Statens rätt.

§. 20. Som räkenskapernas speciela granskning egenteligen är föremål för Kammar-Rättens handläggning och åtal efter Uppbörds-författningarne, så böra Revisorerne, utan att, så widt omständigheterna medgifwa, förbigå detaljerna, hufwudsakligen granska dispositionerne, förwaltningen och resultaterne på det hela.

§. 21. Sedan Revisionen af Statswerket blifwit fulländad, låte Revisorerne deröfwer författa utförlig Berättelse, och uppgöra fullständiga jemförings-tabeller emellan Statsinkomsternas beräknade och influtne belopp under de år, hwilkas afslutade räkenskap undergått granskning, samt emellan de i stat upptörde anslagen och de werkliga utgifterne för samma tid, utwisande öfwerskott eller brist på hwarje titel och på det hela. Af denna Berättelse med tillhörande tabeller utfärdas twänne original-exemplar, af hwilka det ena till Kongl. Maj:t i underdånighet insändes, och det andra aflemnas till Riddarhus-Canzliets Archiv, för att till nästa Riksdag förwaras: kommande emedlertid samma Berättelse för hwarje Revision, att, inom tre månader efter det den inkommit, genom Kongl. Maj:ts försorg, jemte wederbörande Auctoriteters i anledning deraf afgifna utlåtanden och förklaringar, tryckas och med allmänna Tidningarne utdelas. Det alle, &c.

Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse, angående den af Rikets Ständer wid sista Riksdag fastställda förnyade Instruction för deras Revisorer öfwer Banco-Werket; gifwen Stockholms Slott d. 17 Dec. 1835.

Wi CARL JOHAN &c. göre weterligt: att hos Oss hafwa Rikets Ständer, i underdånig skrifwelse af d. 19 Maji innewarande år, anmält, det förändringar och tillägg i wissa delar af den wid nästföregående Riksdag uppgjorda och, genom Wår Nådiga Kungörelse af den 22 April 1830, till allmän kännedom och efterrättelse meddelade Instruction för Rikets Ständers Revisorer öfwer Banco-Werket ansetts behöflige, hufwudsakligen för att närmare bestämma beskaffenheten af de åtgärder, som Revisorerne må rörande Bankens förwaltning widtaga; samt att Rikets Ständer, af sådan anledning, antagit följande

Instruction för Rikets Ständers Revisorer öfwer Banco-Werket.

§. 1. Revisorerne, utsedde och förordnade på det sätt och till det antal Riksdags-Ordningen uti 68 och 70 §§. stadgar, skola å den i förstberörde §. bestämda tid i Banken sammanträda, och, sedan de sin behörighet styrkt, lifligen aflägga samt med sine namn underteckna följande Ed:

"Jag N. N., utsedd och förordnad att granska Banco-Werkets räkenskaper, tillstånd, styrelse och förwaltning, förpligtar mig härmedelst, att doldt och förtegadt hålla hwad för öfrigt i afseende på detta Werks förwaltning, enligt Rikets Ständers Beslut, tyst wara bör, så sannt mig Gud hjelpe till lif och själ."

§. 2. Revisorerne äga att, wid deras sammanträde, emottaga följande berättelser, nemligen:

1:o af Banco-Fullmägtige, dels om Bankens tillstånd, rörelse och förwaltning i sin helhet, dels ock om förwaltningen af Tumba Pappers-bruk;

2:o af Directionerne för Disconto-Werket i Stockholm, samt Låne-Contoren i Götheborg och Malmö, om deßa Disconto-Inrättningars rörelse;

3:o af Commissariatet eller Bankens Under-Styrelse, om den, samma Styrelse äfwensom Departemental-Styrelserna åliggande, förwaltning;

4:o af Revisions-Commissarien eller Chefen för Revisions-afdelningen; och

5:o af Bankens Fiskals-Embete, om de till hwarderas befattning hörande ämnen.

§. 3. Revisorernes åligganden bestå deruti:

a) att granska Banco-Werkets tillstånd i alla deß delar och huru detsamma, efter den tid, som sednast förfamlade Banco-Utskotts eller Revisorers granskning omfattat, blifwit styrdt och förwaltadt;

b) att härwid noga tillse, huruwida så wäl Fullmägtige som Bankens samtlige Embets- och Tjenstemän ställt sig de för detta Werk gällande lagar, ordningar och reglementen till efterrättelse samt behörigen iakttagit och wårdat hwad dem för öfrigt ålegat eller warit anförtrodt;

c) att, derest något skulle finnas wara försummadt eller ofullständigt, härå fästa Fullmägtiges uppmärksamhet, och derjemte hos Rikets Ständer förhållandet anmäla samt föreslå de åtgärder, som till winnande af behörig werkställighet eller rättelse härutinnan anses böra widtagas;

d) att deßutom till laga beifran af wederbörande bedfordra så beskaffade förseelser af Fullmägtige eller Bankens Embets- och Tjenstemän, att Revisorerne anse åtal i anledning deraf böra ofördröjligen anställas;

e) att öfwer sådane frågor, derom Fullmägtige kunna wilja med Revisorerne rådgöra, sina åsigter och utlåtanden Fullmägtige meddela;

f) att pröfwa och afgöra besmär, som af Bankens Embets- och Tjenstemän eller betjente blifwit uti befordringsordning anförde; dock kan, genom Revisorernes i följd häraf fattade beslut, någon befordran icke återgå; och

g) att, der anledning dertill skulle föreligga, utan anförde klagomål, göra erinringar wid åtgärder och beslut, som i frågor, rörande befordringar, samt tillökningar i syßlor, löner eller pensioner, blifwit af wederbörande Styrelser widtagna.

§. 4. För öfrigt böra Revisorerne wid deras förrättning noggrant iakttaga, ej mindre hwad Riksdags-Ordningen i afseende på dem innehåller, än ock hwad den för Banco-Fullmägtige under den 12 Mars 1830 utfärdade answarighets-lag stadgar och förmär.

§. 5. Revisorerne ware det förbjudet att, med undantag af de uti 8 och 9 §§. af denna Instruction omförmälda arfwoden och ersättningar, ingå i någon slags disposition af Bankens medel, under hwad titel eller till hwad behof det wara må; Revisorerne äga icke eller att på annat sätt, än i ofwanstående 3 §. stadgadt är, befatta sig med befordringsärenden eller frågor om tillökningar i syßlor, löner eller pensioner.

§. 6. Till befordrande af Revisions-förrättningens flyndsammare gång, kunna Revisorerne sammanträda på afdelningar, för ärendernas beredning, men alla frågor om anmärkningar och anmälanden skola slutligen in pleno föredragas och afgöras. Uppstår, wid Revisorernes öfwerläggningar, skiljaktighet i meningarne, böra de till Protokollet afgifwa sina röster, hwilka, enligt Riksdags-Ordningens 66 §., beräknas per capita, med afgörande röst för Ordföranden, då rösterna äro lika; hwarje Ledamot deß reservations-rätt dock förbehållen.

§. 7. Efter fulländad förrättning låta Revisorerne deröfwer författa Berättelse till Rikets nästsammanträdande Ständer, uti hwilken Berättelse skall meddelas fullständig underrättelse om Banco-Werkets tillstånd, samt huruwida anledning till anmärkningar wid någon del af förwaltningen under förrättningen förekommit.

Af Revisorernes Berättelse, hwartill det justerade Concepet bland Revisions-handlingarne förwaras, skola 2:ne exemplar utskrifwas och af Revisorerne underteknas, det ena, för att under försegling genast till Riddarhus-Archivet aflemnas, och det andra, för att, enligt Revisorernes föranstaltande, befordras till trycket och, så fort sig göra låter, till allmänhetens kännedom, med officiela Tidningarne utdelas.

§. 8. Jemte det Revisorerne beslås skjuts efter Fyra (4) hästar till och ifrån Stockholm, komma samtlige Revisorerne att uppbära tractamente af Tre (3) R:dr B:co om dagen, hwilket Tractamente utgår så wäl under den för Revisions-förrättningen bestämda tid, som under resan till och ifrån Stockholm, då 8 mil beräknas för dagen; börandes hälften af deßa Revisions-omkostnader, efter hwad förut wanligt warit, af Banken utgifwas.

§. 9. Lämpliga arfwoden åt den i och för Revisionsförrättningen wid Banco-Werket anställde Cancellie- och Wakt-betjening äga Revisorerne att, i mon af arbetets widd och beskaffenhet, bestämma, samt anordnandet deraf åt Fullmägtige uppdraga.

Som Wi funnit denna Instruction icke innehålla något stadgande i strid med allmän Lag eller Lagen för Rikets Ständers Bank af d. 1 Mars 1830; alltså hafwe Wi, enligt Rikets Ständers i ofwanberörde skrifwelse hos Oss gjorda underdåniga anhållan; welat densamma härmed till wederbörandes efterrättelse kungöra. Det alle, &c.

Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse, angående den af Rikets nu församlade Ständer fastställda Instruction för Rikets Ständers Revisorer öfwer Banco-Discont-Werket jemte f. d. Riks-Disconterns utredning samt Provincer-Låne-Contoren i Götheborg och Malmö; gifwen d. 27 Febr. 1835.

Wi CARL JOHAN &c. göre weterligt: det Wi, med bifall till Rikets nu församlade Ständers, i underdånig skrifwelse af den 2 uti innewarande månad framställda, under-

dåniga anhållan, welat härmed till behörig efterrättelse allmängöra följande, af Rikets Ständer gillade och antagna:

Instruction för Rikets Ständers Revisorer öfwer Banco- samt Provins-Läne-Contoren i Götheborg och Malmö.

Punkt. 1. Revisorerne sammanträda i hwartdera Wernästföljande söckned dag, legitimera sig medelst uplemnande af Fullmagter eller Förordnanden, och aflägga derefter lisligen följande Ed: "Jag, — — — — —, utsedd och förordnad att granska Banco-Discontens (Läne-Contorets i Götheborg) (Läne-Contorets i Malmö) räkenskaper, styrelse och förwaltning, förpligtar mig härmedelst, att, i öfwerensstämmelse med Rikets Ständers Beslut, nu och framgent lyst och förtegadt hålla hwad som rörer enskilde personers förhållanden till detta Werk: så sannt mig Gud hjelpe till lif och själ!" — hwilken Ed, skriftligen författad, jemwäl af Revisorerne underteckenas. Revisions-arbetet bör wara werkställdt och afslutadt uti Banco-Disconten inom Ser weckor och i Läne-Contoren inom En månad.

Punkt. 2. Revisorerne skola taga en noggrann kännedom om Werkets styrelse och förwaltning, samt granska det förregående årets afslutade Räkenskaper, Cassabehållning, Handlingar och Läne-Document, derwid sorgfälligt tillses: att länen blifwit inom fastställda tider antingen till fullo betaldta, eller, med erläggande af föreskrifna Capital-afbetalningar, omsatta; att förskotts- och öfwer-räntor, rigtigt beräknade, kommit Werket till godo; att Lagsökningsärenden blifwit med all erfordelig skyndsamhet och nit handlagda och bedrifna, samt Werkets rätt och bästa, genom nödiga bewakningars anställande, med noggrannhet iakttagna.

Punkt. 3. Finna Revisorerne under förrättningen sådana förseelser eller afwikelser från gifna föreskrifter wara begångna, antingen af Directionen eller af Werkets Embetsmän och Betjening, att åtal derå följa bör, ega Revisorerne, i förra fallet, att derom omedelbart hos wederbörande göra anmälan, och, i sednare fallet, att emot den eller de felaktige åtal anbefalla.

Punkt. 4. Revisorerne ware förbjudet att ingå något slags disposition af Werkets medel, under hwad titel och till hwad behof det wara må, utöfwer de anordningar, som här nedan i 7:de och 8:de punkterne omnämnas.

Punkt. 5. Wid förrättningens slut meddela Revisorerne, om anmärkning ej förekommit, Directionen decharge, hwilken dock, hwad Läne-Contoren beträffar, kommer att till Banco-Fullmägtiges godkännande öfwerlemnas, samt låta författa och Banco-Fullmägtige tillställa Berättelse öfwer det werkställda Revisions-arbetet och Werkets derwid befunna ställning, åtföljd af alla dit hörande Protocoll, för att, genom Banco-Fullmägtige, uplemnas till Rikets Ständers Revisorers öfwer Stats- Banco- och Riksgälds-Werken närmare granskning.

Punkt. 6. De för året utsedde Revisorerne för Läne-Contoren i Götheborg och Malmö kunna ock under årets lopp anställa improviserta Revisioner, i hwilket affeende de äro berättigade, att på stället taga kännedom af Läne-Contorens alla Handlingar och Räkenskaper, dock under iakttagande, att derigenom någon rubbning eller uppehåll i Contorens wanliga göromål icke må förorsakas; skolande dylika Revisioner förrättas af minst 2:ne Revisorer.

Punkt. 7. Revisorerne bestås skjuts efter 4 hästar till och ifrån Revisions-stället, samt tractamente af 3 Rdr Bco om dagen, så wäl under den för Revisions-förrättningen bestämda tid, som under resan fram och åter, wid hwilken 8 mil beräknas för dagen; men skulle Revision öfwer Banco-Discontens räkenskaper inträffa inom en tid af Åtta (8) dagar ifrån det Riksdag i Stockholm afblåses, och skulle till Ledamot i samma Revision wara utsedd någon af Riksdags-Fullmägtige, åtnjute sådan Ledamot icke ersättning för reseckostnaden till Hufwudstaden, hwaremot honom tillkommer tractamente ifrån den dag, Riksdagen afblåstes till den, då Revisions-förrättningen tog sin början.

Punkt. 8. Lämpliga anstwoden åt den i och för Revisions-förrättningen anställda Canzli- och Waktbetjening, ega Revisorerne, att, i mån af arbetets widd och beskaffenhet, bestämma samt anordnandet deraf åt Directionen upbraga.

Det alle, &c.

Ansvarighets-Lag för Rikets Ständers Fullmägtige i Banken; gifwen Stockholms Slott å Riksalen d. 12 Mars 1830.

Wi CARL JOHAN &c. göre weterligt: det Wi, med Rikets Ständer, funnit godt besluta åtskillige förändringar i den under den 1 Maji 1810 antagne och utfärdade Ansvarighets-Lag för Rikets Ständers Fullmäktige i Banken; till följe hwaraf berörde Lag hädanefter kommer att lyda, som följer:

§. 1.

Underlåta Fullmäktige, att, wid det tillfälle då, enligt Regerings-Formens 50 §., Konungen, i samråd med dem och med Fullmäktige i Riksgälds-Contoiret, annan Riksdagsort än Hufwudstaden utsätter, noga iakttaga och tillstyrka hwad de för det allmänna sinna mest lämpeligt och nyttigt, ankomme det på de sammankommande Rikets Ständer att pröfwa, huruwida Fullmäktige, en eller flere, giort sig oförsakning till laga answar ställas.

§. 2.

Mom. 1. Utbetala Fullmäktige den i 63 §. af Regerings-Formen omnämnde mindre summa, antingen hel och hållen, eller till större eller mindre del, innan Konungen förbem förklarat, att han de åsåkade medel oundwikligen har af nöden, antingen till Rikets förswar, eller andra högst wigtiga och angelägna ändamål, samt innan de derjemte undfått del af hela Stats-Rådets deröfwer inhemtade tankar, ware den eller de, som till beslutet bidragit, förlustige så wäl Rikets Ständers, som ock annat allmänt medborgerligt förtroende.

Mom. 2. Brytes Rikets Ständers försegladе Anordning uppå, eller utbetala Fullmäktige, innan Riksdagskallelsen blifwit i Hufwudstadens kyrkor wederbörligen kungjord, den i 63 §. af Regerings-Formen sist omnämnde penningesumma, hwilken Konungen, sedan han Stats-Rådet in pleno hört, äger wid infallande krig att lyfta, ware ej allenast Lag samma, utan skola ock den eller de brottslige dömas till fängelse å fästning i twå års tid, dock utan arbete, samt answara med hwad de äga, eller framdeles årswa eller förwärswa, för de medel, hwilka genom deras förwållande blifwit utlemnade. Är sådan Fullmäktig Embets- eller Tjensteman, skall han deßutom skiljas från Embetet eller Tjensten, utan att den eller annan publik befattning kunna återså.

Mom. 3. Till de i i punkten af 2 mom. stadgade straff ware äfwen den eller de förfallne, hwilka i endera af förregående fall ej emot pluralitetens beslut till protocollet protest anfört, eller ock tillstyrkt creditif-medels utbetalande emot tydelig föreskrift, ändock pluralitetens beslut sådant hindrat.

§. 3.

Beträdes Fullmäktig att af försummelse eller egennytta hafwa underlåtit, öfwerskridit eller afwikit från de föreskrifter, som Banco-Utskottet eller Revisorer, enligt 72 §. Regerings-Formen och 70 §. Riksdags-Ordningen, meddelat, eller i gällande Banco-Ordningar till beständ åtlydnad stadgade äro, må målet genast hos Rikets Ständers Justitiæ-Ombudman anmälas, hwilken åligger att detsamma skyndsamt hos Konungens och Rikets Swea Hof-Rätt åklaga. Skulle, efter anställd laga undersökning, den anklagade befinnas brottslig, fälles han, utom i de fall denna Lag särskildt uppgifwer, till answar och ersättning efter omständigheterne, enligt 18 Cap. Handels-Balken.

§. 4.

Beträdes en eller flere af Fullmäktige, att, i hwad till Bankens angelägenheter hörer, hafwa emottagit och åtlydt någon annan befallning, eller föreskrift, ifrån eho det wara må, än af Rikets Ständer, deras Banco-Utskott eller, med de i Riksdags-Ordningen och Instructioner utstakade wilkor, af Rikets Ständers Revisorer, utan att deremot hafwa gjort alla de föreställningar och protester, det af Banco-Utskottet wid 1809 och 1810 årens Riksdag för Fullmägtige utfärdade Reglemente föreskrifwer, straffes han, eller de, såsom ofwanföre i 1 mom. 2 §. sagdt är. Tillstyndas, genom Fullmäktiges förhållande, härwid Banken eller deß credit något lidande, skola den eller de brottslige, jemte skadeersättning, dömas till fästning på twå till högst fem år, efter omständigheterne, dock utan arbete.

§. 5.

Som Banco-Fullmäktige ej äga att öfwerlägga i närwaro af något ombud från Konungen eller Regeringen, och det är föreskrifwet, att, derest bemälte ombud, efter derom giord föreställning, wägrar att sig afsägsna, Fullmäktige då böra uppskjuta öfwerläggningen och afsluta sessionen; hafwa den eller de, som denna föreskrift brutit, förwerkat Rikets Ständers förtroende; och bör en sådan förseelse af näskommande Revisorer genast anmälas hos Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman, och dermed förfaras på sätt i 3 §. stadgadt är.

§. 6.

Underlåta Fullmäktige att wid någon fråga af wigt höra Commissariatet, hwars skrifteliga utlåtande derom bör Fullmäktiges protocoll bilägges, eller åsidosätta Fullmäktige den noga tillsyn, som dem åligger, att Banco-Werket efter Banco-Ordningarne och den antagne arbetsmethoden blifwer förwaltadt, förhålles med deras answarighet, i hwarje af deßa fall, på sätt i 3 §. omförmäles.

§. 7.

Reser Fullmäktig bort utan behörig stedd anmälan hos Ordföranden, eller han, eller Ordföranden, utan med öfrige Fullmäktige giord öfwerensskommelse, och derigenom försummar sammanträde eller annorledes afhåller sig från Fullmäktiges sammankomster, utan att äga och tillkännagifwa laggiltigt förfall, ware han för hwarje försummadt sammanträde förfallen till Tio Riksdalers böter, som afdragas arswodet och tillfalla Bankens armböße-medel.

§. 8.

Fatta Fullmäktige beslut då icke twå tredjedelar af deras fulla antal är närwarande, eller utan att hwar och en till protocollet kunnat, på sätt 66 §. af Riksdags-Ordningen föreskrifwer, yttra sin mening, eller hindras någon att wid underdåniga Expeditioner till Kongl. Majt bifoga sin

sin särskildta mening, derest Bankens hemligheter derigenom icke röjas, äge samma ansvar rum och förfares på sätt i 3 §. stadgadt är; och skall, i deßa och alla andra fall, den, som sig icke till protocollet yttrat, anses hafwa bejakat pluralitetens beslut.

§. 9.

Förbryter Fullmäktig sig i något af förutnämnde fall, emellan Revisionerne, eller då Rikets Ständer ej äro tillstädes, anmäles och beifras sådant af Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman: och afhålle sig tilltalad Fullmäktig från utöfningen af sin befattning, intill deß han blifwit genom laga kraft wunnen dom fribänd.

§. 10.

Är den tilltalade eller åklagaren mißnöjd med Hof-Rättens dom i deße mål, äge han att deröfwer, i den ordning i allmänhet för brottmål stadgad är, anföra underdäniga beswär, hwilka hos Konungen uti Deß Högste Domstol upptagas och pröfwas. Det alle, &c.

Ansvarighets-Lag för Rikets Ständers Fullmägtige i Riksgälds-Contoiret; gifwen Stockholms Slott å Rikssalen d. 12 Mars 1830.

Wi CARL JOHAN &c. göre weterligt: det Wi, med Rikets Ständer, funnit godt besluta åtskillige förändringar i den under den 1 Maji 1810 antagne och utfärdade Ansvarighets-Lag för Rikets Ständers Fullmäktige i Riksgälds-Contoiret, till följe hwaraf samma Lag hädanefter kommer att lyda, som följer:

§. 1.

Underlåta Fullmäktige i Riksgälds-Contoiret, att, wid det tillfälle, då, enligt Regerings-Formens 50 §., Konungen, i samråd med dem och Fullmäktige i Banken, annan Riksdagsort, än Hufwudstaden, utsätter, noga iakttaga och tillstyrka hwad de för det allmänna finna mäst lämpeligt och nyttigt, skall det bero på de sammankommande Rikets Ständer, att pröfwa huruwida Fullmäktige, en eller flere, gjort sig oförtjente af Rikets Ständers förtroende, eller böra under ransakning till laga ansvar ställas.

§. 2.

1 Mom. Beträdes en eller flere af Fullmäktige, att, angående dispositionen af Riksgälds-Contoirets medel eller hushållningen med Werket, hafwa emottagit och åtlydt någon annan befallning eller föreskrift, än af Rikets Ständer, hafwe den eller de häri brottslige förwerkat Rikets Ständers och allt annat allmänt medborgerligt förtroende. Tillskyndas genom slikt förhållande Riksgälds-Contoiret eller deß credit något lidande, dömes den brottslige till fästning på twå till högst fem år, utan arbete, och ersätte skadan med hwad han äger eller framdeles ärfwer eller förwärfwer. Är en sådan Fullmäktig Embets- eller Tjensteman, skall han deßutom skiljas från Embetet eller Tjensten, utan att den eller annan publik befattning kunna återfå.

2 Mom. Finnas Fullmäktige hafwa genom underdånige tillstyrkanden beredt bifall till sådant, som är stridande emot de uti Reglementet utstakade grunder för Riksgälds-Contorets inrättning, eller på annat sätt leder till inskränkning i Rikets Ständers rättigheter att sjelfwe om Werket förordna, ware Lag samma, som 1 mom. i denna §. innehåller.

3 Mom. Bewilja Fullmäktige accord om Riksgälds-Contoirets fordringar, ware de jemwäl förlustige Rikets Ständers samt annat allmänt förtroende, och ersätte den skada, Riksgälds-Contoiret deraf lidit.

§. 3.

Underlåta Fullmäktige att, sedan Bewillningen och Krigsgärden, som till Riksgälds-Contoiret skola leswereras, influtit, årligen beförja de särskilde utbetalningar 7 Art. 5 §. i Fullmäktiges-Reglemente stadgar, böra ske till Statswerket och Rikets Ständers Bank, hafwa Fullmäktige gjort sig förlustige af Rikets Ständers förtroende, och straffes efter omständigheterne enligt 18 Cap. Handels-Balken; ersätte jemwäl all den skada, som genom sådan försummelse kan uppkomma.

§. 4.

Meddela Fullmäktige, i anledning af 7 Art. 5 §. i Reglementet, något förfott annorlunda eller utöfwer hwad samma §. föreskriswer, komma de att wara underkastade enahanda straff och ersättnings-påföljd, som i 2 §. 1 mom. stadgas. Lag samma ware, om de till Riksgälds-Werket i allmänhet hörande och dit anslagne medel, under hwad förewändning eller wilkor som hälst, af Fullmäktige derifrån förryckas, eller anwändas till andra behof, än dem Rikets Ständer bestämt.

§. 5.

Beträdes Fullmäktig att af försummelse, eller egennytta, hafwa underlåtit, öfwerskridit, eller afwikit ifrån hwad Reglementet i en eller annan mätto till efterlefnad stadgar, eller Rikets Ständer eller deras Revisorer föreskrifwa, må målet genast anmälas hos Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman, hwilken äligger att detsamma kyndsamt hos K:gl. Swea Hof-Rätt åklaga. Skulle, efter anställd laga undersökning, den anklagade befinnas brottslig, fälles han, utom i de fall, denna Lag särskildt upptager, till ansvar och ersättning efter omständigheterne, enligt 18 Cap. Handels-Balken.

§. 6.

Då Fullmäktige ej är tillåtet, att företaga någon öfwerläggning i närwaro af Konungens Ombud, om han, utan att wara derom af Fullmäktige anmodad, skulle wid deras sammankomst sig insinna, hafwe den eller de, som denna föreskrift brutit, förwerkat Rikets Ständers förtroende; och bör en sådan förseelse af näfkommande Revisorer genast anmälas hos Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman, och dermed förfaras på sätt uti 5 §. är förordnadt.

§. 7.

Åsidosätta Fullmäktige, att i mål, som tarfwa någon utredning, inhämta Commissariernes utlåtande, hwilket bör biläggas Fullmäktiges protocoll, förhälles med deras answarighet enligt 5 §.

§. 8.

Reser Fullmäktig bort, utan skedd anmälan hos Ordföranden, eller han, eller Ordföranden, utan med öfrige Fullmäktige gjord öfwerenskommelse, och derigenom försummar sammanträde, eller annorledes afhåller sig ifrån Fullmäktiges sammankomster, utan att äga och tillkännagifwa lagligt förfall, ware han för hwarje försummadt sammanträde, fortfallen till Tio Riksdalers böter, som afdragas arfwodet och tillfalla Allmänna Fattigwården i Stockholm.

§. 9.

Hålla Fullmäktige sessioner, eller fatta de något beslut, då endera af de respective Ståndens Ledamöter ej äro tillstädes, eller afgöra Fullmäktige något ärende af wigt och betydenhet, såsom lån, negociationer, wexelinköp, syssloms tillsättande m. m., då icke minst åtta af Fullmäktige äro närwarande, äge samma ansvar rum och förfares på lika sätt, som i 5 §. omförmäles; och skall, i deße och alla andra fall, den, som sig icke till protocollet yttrat, anses hafwa bejakat pluralitetens beslut.

§. 10.

Förbryter Fullmäktig sig i något af förutnämnde fall, emellan Revisionerne, eller då Rikets Ständer ej äre tillstädes, anmäles och beifras sådant af Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman; och afhålle sig tilltalad Fullmäktig ifrån utöfningen af sin befattning, intill deß han blifwit genom laga kraftwunnen dom fribänd.

§. 11.

Är den tilltalade eller åklagaren mißnöjd med Hof-Rättens Dom i deßa mål, äge han att deröfwer, i den ordning i allmänhet för brottmål stadgad är, anföra underdäniga beswär, hwilka hos Konungen i Deß Högste Domstol upptagas och pröfwas.

Och kommer derjemte följande genom Kongl. Förordningen af d. 18 December 1823 stadgade tillägg i berörde Ansvarighets-Lag att förfarande gälla, nemligen:

Utbetala Fullmäktige den i 63 §. af Regerings-Formen omnämnde mindre summa, antingen hel och hållen eller till större eller mindre del, innan Konungen för dem förklarat, att Han de åtskade medel omedelbligen har af nöden, antingen till Rikets försware eller till andra höjst wigtiga och angelägna ändamål, samt innan de derjemte umfört del af hela Statsrådets deröfwer inhämtade tankar, ware den eller de, som till beslutet bidragit, förlustige så wäl Rikets Ständers, som annat allmänt medborgerligt förtroende. Det alle, &c.

Ansvarighets-Lag för de af Rikets Ständer förordnade Directeurer wid Disconto-Contoiren i Malmö och Göthenborg; gifwen Stockholms Slott å Rikssalen d. 12 Mars 1830.

Wi CARL JOHAN &c. göre weterligt: det Wi med Rikets Ständer funnit godt besluta, att, med ändring af 5 §. i den under d. 8 April 1824 antagne och utfärdade Ansvarighets-Lag för de af Rikets Ständer förordnade Directeurer wid Disconto-Contoiren i Göthenborg och Malmö, samma Lag hädanefter kommer att lyda som följer:

§. 1. Finnes någon eller flere af de utaf Rikets Ständer förordnade Directeurer wid Disconto-Contoiren i Göthenborg eller Malmö, hafwa af försummelse underlåtit, öfwerskridit eller afwikit från de föreskrifter, hwilka dels det wid 1823 års Riksdag upprättade Reglemente för deße Disconto-Contoir innehåller, dels ock Rikets Ständers Fullmäktige i Banken, på sätt samma Reglemente i wissa fall medgifwer, äga att meddela, eller Rikets Ständers, till öfwerseende och granskning af samma Contoirs förwaltning och räkenskaper, utsedde Revisorer finna nödigt att stadga, ware en sådan eller sådane af Directeurerne från denna befattning skiljde, och gälde deßutom all derigenom timad skada och förlust.

§. 2. Beträdes en eller flere af Directeurerne, att, af tyngnyckta eller wäld, hafwa ett slikt underlåtande, öfwerskridande eller afwikande från Reglementet, Fullmäktiges i Banken eller Revisorernes föreskrifter, sig tillätit, skall den eller de sålunda brottslige, utom de i näst föregående §. stadgade påföljder, förklaras förlustige så wäl Rikets Ständers, som ock annat allmänt medborgerligt förtroende.

§. 3. Reser Ordföranden eller någon annan af Directeurerne bort, utan behörigen skedd anmälan, af den förre hos Directionen och af den sednare hos Ordföranden eller Directionen, och derigenom försummar något ordinarie sammanträde, eller annorledes afhåller sig ifrån Directionens sammanträden, utan uppgifwet förfall, ware han för hwarje försummad sammankomst förfallen till Tio Riksdalers böter. Är han under åtta dagars tid, eller deröfwer, frånwarande, böte Tjugu Riksdaler, hwilka böter afdragas arfwodet och tillfalla Stadens fattige. Uteblifwer han trenne weckor utan anmäldt laga förfall, skall han deßutom från sin befattning såsom Directeur förlisas.

§. 4. Fatta Directeurerne beslut, derwid icke minst trenne af dem, Banco-ombudet inberäknadt, äro närwarande, eller hindrar pluraliteten någon af dem, att få sin mening i protocollet antecknad, äge samma ansvar rum, som i 1 §. föreskriswes; och warder i allmänhet stadgadt, att den af Directeurerne, som, wid förekommande frågor i Directionen, sig icke till protocollet särskildt yttrat, anses hafwa instämt uti pluralitetens mening.

§. 5. Upptäckes af Fullmäktige i Banken, eller af Revisorerne, såsom underlåtande, öfwerskridande eller afwikande från Reglementet och öfrige föreskrifter, hwarå åtal följa bör, anmäle de det genast hos Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman, hwilken äligger att ställa den eller de af Directeurerne, om hwilken eller hwilka en sådan anmälan skett, under tilltal inför Swea Hof-Rätt; och afhålle sig denne eller deße af Directeurerne från utöfningen af Directeursbefattningen, ifrån det anmärkningen af Bancofullmäktige eller Revisorerne skett, intill deß den tilltalade blifwit genom laga kraft wunnen dom fribänd.

§. 6. Är den tilltalade eller åklagaren mißnöjd med Hof-Rättens dom i deßa mål, äge han att deröfwer, i den ordning i allmänhet för brottmål stadgad är, anföra underdäniga beswär, hwilka hos Konungen uti Deß Högsta Domstol upptagas och pröfwas.

§. 7. Uti alla andra förekommande händelser, hwilka här ofwan icke äro nämnde, gälle allmän Lag till efterrättelse. Det alle, &c.